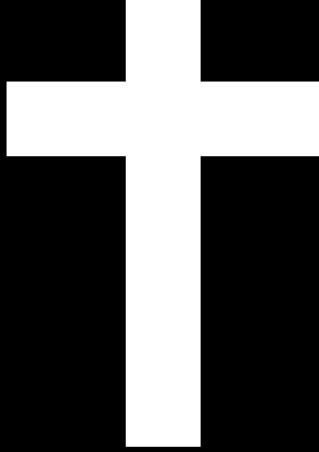

Diosta nooki yorem
nokpo

Mayo: Diosta nooki yorem nokpo New Testament

Diosta nooki yorem nokpo
Mayo: Diosta nooki yorem nokpo New Testament

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Mayo)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
84020f7b-8f34-5f65-803f-a2c6c92b92ea

Contents

San Mateo	1
San Marcos	63
San Lucas	102
San Juan	167
Hechos	215
Romanos	275
1 Corintios	300
2 Corintios	322
Gálatas	336
Efesios	344
Filipenses	352
Colosenses	358
1 Tesalonicenses	363
2 Tesalonicenses	368
1 Timoteo	371
2 Timoteo	378
Tito	383
Filemón	386
Hebreos	388
Santiago	406
1 Pedro	412
2 Pedro	419
1 Juan	423
2 Juan	429
3 Juan	430
Judas	431
El Apocalipsis	433

Jü Evangelio San Mateota Jiojtekähui

Jesústa yoiyöhuam bannaataka kateme

(Lc. 3:23-38)

¹ Iri libropo jiojteri Jesucristota bétana áchayhuariapo bat kat-riam, Davidta ä usiatukaï bétana entok Abrahamta bétana.

² Abraham Isaacta üusek, Isaac entok Jacobta, Jacob entok Judáta entok jume ä sailahuam. ³ Judá juka Faresta entok juka Zarata üusek, Ímëi entok Tamarta áyekay. Fares juka Esromta üusek, Esrom entok Aramta üusek. ⁴ Aram Aminadabta üusek, Aminadab entok Naasóna, Naasón entok Salmóna. ⁵ Salmón Boozta üusek; iri entok Rahabta áyekay. Booz Obedta üusek, iri entok Rutta áyekay. Obed entok Isaíta üusek. ⁶ Isaí réy Davidta üusek, réy David entok Salomóna iri entok Uriasta jubekäu áyekay.

⁷ Salomón Roboamta üusek, Roboam entok Abíasta, Abías entok Asa ti téhuaakamta. ⁸ Asa Josafatta üusek, Josafat entok Joramta, Joram entok Uzíasta. ⁹ Uzias Jotamta üusek, Jotam entok Acazta, Acaz entok Ezequíasta. ¹⁰ Ezequías Manasésta üusek, Manasés entok Amóna, Amón entok Josíasta. ¹¹ Josías Jeconíasta üusek, entok ä sailahuam. Huámëi taahuarimmet entok, jume Israeliitam úttiapo Babilooniau bíchaa nuksákahuak.

¹² Huanäi Jeconías Salatielta üusek, Salatiel entok Zorobabela. ¹³ Zorobabel Abiudta üusek, Abiud entok Eliaquimta, Eliaquim entok Azorta. ¹⁴ Azor Sadocta üusek, Sadoc entok Aquimta, Aquim entok Eliudta. ¹⁵ Eliud Eleazarta üusek, Eleazar entok Matánta, Matán entok Jacobta. ¹⁶ Jacob Joséta üusek, Mariáta kuuna. Íachi entok Jesús yeu yoremtuk, jü Cristo.

¹⁷ Júnakoy Abrahamta jiápsay naateka Davidta jiapsäu tájti guoj mamni áma naikimme, jume nat sáu tómti kateme. Davidta jiápsay naateka israeliitam Babilooniau bíchaa úttiapo nuksákahuakäu tájti guoj mamni áma naikimme; entok israeliitam Babilooniau bíchaa úttiapo nuksákahuakäpo naateka Cristota yeu yoremtukäu tájti kéchim guoj mamni áma naiki.

Jesucristota yeu tómtékähui

(Lc. 2:1-7)

¹⁸ Jesucristota yeu tómtékäu ínel yeu siika: Ä áyehua María Joséta kunaseka átukay; të kee jee náu am jiápsayo abe asoaka yeu siika, Espíritu Santota bétana. ¹⁹ Të José, Mariáta kunasëihui Diosta bíchäpo lútüla jiápsa, huatem bíchäpo kaa tiusi ä tahuanakë béchibo éhuil ä tö simbáarey. ²⁰ Të áapörík ínélì ä éaysu Diosta ángel tenkuriapo áu yeu machiak huanäi ínel au jiaahuak:

—José, Davidta üusi, katë májhueka Mariáta jubiapo mabeta; bueituk jü Mariáta tómpo asoa bárëu, Espíritu Santota bétana huéiye. ²¹ Huanäi ili usi outa asoanake, entok Jesús të ä téhuanake, bueituk Áapo ä pueblohua jínëuriata am máknake bem Dios bejrim bétana.

²² Sime iri yeu siika Señorta nokakäu chúpna-kë béchibo profetata huämi ínel ä jíako:

²³ Én éntok jü jámut beme abe asoaka tahuanake huanäi ili outa asoanakë;

entokim Emanuel ti ä téhuaanake;
itom nokpo: “Dios itomaki”, tiau báare.

²⁴ Huanäi José búsaka, ángelta néshui yáuhuak, ä jámut ma-
betaka. ²⁵ Të kaa ä jubeka bénasi amak jiápsak, bueituk kësam huëpo
ili usi outa Mariáta ä asoau tájti; huanäi Jesús ti ä téhuaatuak.

2

Jume magom ä bit báreka áu yájakame

¹ Júnakoy Jesús yeu yoremtuk Belén pueblopo jum Judea buiärapo, ímechi taahuarimmet Herodes áma réytukay. Huanäi jume jita täyame magom täata yeu huë bétana kateka Jerusalénü yájjak, ² ínel jíaka:

—¿Jáksu aane, jü judíommeu réy yeu yoremtulame? Bueitukte itom buiärapo aneka ä chókíhua bitchak, én éntokte äbo yáij-la ä yöri báreka.

³ Íkái jíkkajaka, jü réy Herodes kaa yánti ée táytek, entok sime Jerusalénpo jóakame két áamaki. ⁴ Huanäi am núnotebok jume tiöpopo chë néshueme, jume pueblopo jiojteleerom entok jume Moiséjta ley am mamajtiame. Huanäi am nátemajek jákun yeu ä yoremtunakëhui, juka Cristota. ⁵ Bempo éntok ínel ä yómmiak:

—Belén pueblopo Judea buiärapo; bueituk ínel ä jiojte, jü profeeta: ⁶ Empo éntok, Belén pueblo, Judá buiärapo joome, katë chë ilitchi, jume Judea buiära peblom násuku; bueituk emót yeu huéenake, jü gentetapat huéenkeme, juka ín pueblo Israelta suayanakeme.

⁷ Huanäi Herodes jume magom éhuil núnnuk, simeta bétana huitti am temaj báreka, jauhuey juka chókita yeu machiakähui. ⁸ Huanäi Belén peblou lúl-la am katchahueka, ínel ámeu jiaahua:

—Ámanem sájaka simeta nátemaje, iri ili usi outa bétana. Huanärem ä téakátek nee téjhuaanake, bueituk áman sikane két ä yörinake.

⁹ Huanärim bempo réyta jíkkajisuka sájjak. Jü chóki éntok täata yeu huë bétana bem bíchakäu ámepat huéesimey. Áman am yáijboy ili usita anë béppa taahuak. ¹⁰ Juka chókita bíchakam tüisi al-léiyak. ¹¹ Huanärim káriu kimuka ä bitchak. Juka ili usita ä áye Mariátamaki. Ímirim tónommia jápteka ä yörek, entokim tómita béjrek étapoka ä miikak, oro tómita, inciensota entok mirrata. ¹² Chúkula jüneehuame tenkupo ámeu yeu machiak, kaa Herodestau bem nóttinakhui. Huanärim bem buiärau bíchaa nóttek täbui böochi.

Egiptou bíchaa tennihuakähui

¹³ Chúkula bempörim sákasuko, jü Señorta ángel tenkupo Josétau yeu machiak. Huanäi ínel áu jiaahuak:

—Yejteké juka ili usita nüye, ä áyemaki. Huanäre Egiptou bíchaa siime. Ámanirë taahua, enchí ín téjhuäu tájti; bueituk rey Herodes juka ili usita më báanake.

¹⁴ Huanäi José búsaka, juka usita entok ä áyehua nüka, huäri tukaarit Egiptou bíchaa siika. ¹⁵ Huanärim áman taahuak, Herodesta

mukëu tájti, juka Señorta nokakäu chúpnaکہ béchibo, profeetata ínel jíakähui: “Egipto bétana nä núnnuk, juka ín Ūusi.”

Rey Herodes jume ili usim súatebok

¹⁶ Huanäi rey Herodes jume magom bétana áu junneriahuak tíaka tüisi öomtek. Huanäi síme ili usi ohuim súatebok, guoy huásuktiriam kóm bíchaa huériame, pueblo Belémpo joomem entok áa chíkola, juka tiempota magom nokakäu ámet ä jüneakä pámani. ¹⁷ Huanäi áu chúppak, juka profeeta Jeremíasta nokakähui, ínel ä jíakähui:

¹⁸ Ramá pueblopo jíkkajtuk,

jü jiókot jíahui entok buanhuame:

Raquel ä asoam béchibo buaanay,

entok kara jíapsi yejtey, bueítukim béja kókkolamtukay.

¹⁹ Të chúkula juka Herodesta muksuko, Señorta ángel tenkupo Josétau yeu machiak Egíptopo, ínel jíaka:

²⁰ —Yejteکہ ili usita nüye, entok ä áyehua. Huanäre Israel buiärau bíchaa huéiye, bueítukim kókkosuk, jume ili usita më báreihui.

²¹ Sep yejteka, ili usita nüka, entok ä áyehua. Huanäi Israel buiärau bíchaa siika. ²² Arquelao Judea buiärapo réytukay, ä áchay Herodesta réytukaípo. Íkái jíkkajaka májhueka taahuak, áman huée béchibo. Të tenkupo jüneehuahta jípurek; huanäi Galiléa buiärau bíchaa siika. ²³ Ímí yepsaka áma jóatek, jum Nazaret pueblopo, bueítuk íneli áhuá chúpanakē béchibo, jume profeetam nokakähui, nazareno tä téhuaaná béchibo.

3

Juan Bautistata gentemueu nokakähui

(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Huámechi taahuarimmet Juan Bautista áma yepsak mékka ánia see päria Judeapo, Diosta noki noksiméka ² ínel jíaka:

—Emóem jíapsi kúaktia, bueítuk téhuekapo Dios réy nésauro äbo jëla ansime.

³ Íri ájaria jü profeeta Isaíasta áa bétana nokakähui, ínel jíaka:

Mékka ánia see päriapo chay noki jíkkajtuk:

“Señorta böomem nanahuite,

éntokem jume ili böom rútuکتia.”

⁴ Juan camello bóata sánkokay, entok huakäbiata huikosakay; ä buäyeu éntok buere guóchim entok mumu sitörimtukay. ⁵ Huanäi jume Jerusalénpo, Judeapo, entok Jordán bathue mayoat jóakame símetakam áu yeu sájjak. ⁶ Bem Dios bejrim am yeu buíseko, áapo am batöay jum Jordán bathuepo.

⁷ Juebena pariseroem entok saduseom áu yájjay, emo batö íaaka. Juan am bíchaka ínel ámeu jiaahuak:

—¡Bakot asoarim bénnam! ¿Jábesu júkái enchim téjhuak, juka ára enchim ä tö tennëhui, juka Diosta ómtiraa äbo huémta bétana?

⁸ ¡Jü enchim jíapsi kúaktílau, júyata türim takä bénasi enchimmet jünakiachitunake! ⁹ Katem enchim jíápsipo emo jábele: “Abraham-tatte yeu kat-ria” ti éaka, bueítuk ínenne enchimueu jiaahua: Dios ímí tétempo ára áma yam kattua, jume Abrahamta úusim. ¹⁰ Entok kétchi, jume tépuam béjam jípuhua, júya nahuam chúktiä béchibo;

bueituk sime júya kaa türik takame chúktiahuaka tájiu jímmaana. ¹¹ Lútüriapo, ínapone bãampo enchim batõa, jíapsi kúaktihumta enchim jípunakê béchibo; tẽ hua íno sáu huéeme, katchanne júne ä bocham huériapo yúmala, Diosta bétana Áapo ino béppa chẽ úttiärata jípureka nésahue. Áapo, Espíritu Santoy enchim batõnake, entok tájiyi. ¹² Jú tirijkom áy huihuijtiahuame ä mámpo óorek; erata éntok tútenake, tirijkom éntok náu tójaka, báchiam ëeriahuäpo am ërianake; juka tirijko ótata éntok táanake, jum tájta kaa tutukẽpo.

Jesústa batõhuakähui

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³ Huanäi Jesús Galiléa buiära bétana huéeka Juantau yepsak, jum Jordán bathuepo, áapõrik ä batõ iaaka. ¹⁴ Tẽ Juan kaa báarey, ínel jíaka:

—Émpẽ nee batõpo yúmala. ¿Én éntoke émpoisu inou huéiye?

¹⁵ Tẽ Jesús ä yómmiak, ínel jíaka:

—Júnelẽ ä tójja, bueituk türi simeta Diostau bíchaa lútula huémta itom chúpanakẽhui.

Huanäi Juan ínel ä tójjak. ¹⁶ Jesús entok batõsuhuaka, bãapo yeu simlataka jíkau ä huey téhueka áu étapok. Huanäi juka Diosta Espíritu bitchak, áa béppa guókouta bénasi kóm huémta. ¹⁷ Jíahui nooki téhueka bétana jíkkaijtuk, ínel jíaka:

—Íri ín Üusi tüisi ín nákéhui; áa bétanane tüisi al-leiya.

4

Jesús kaa türikuy jíöbilahuak

(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

¹ Chúkula jú Espíritu Santo Jesústa núk siika, mékka ánia see päriau bíchaa. Ímiri jú diablo kaa türikuy ä jíöbila báarey.

² Cuarenta taahuarim entok tukaarimmak náuhui kaa jíbuäk; huanäi tébäurek. ³ Huanäi jú yore jioptua báreme áu yepsaka ínel áu jiaahua:

—Empo Diosta Üusitukátek, ímãi tétammechẽ nésahue, am páanimtunakê béchibo.

⁴ Huanäi Áapo ä yómmiak, ínel jíaka:

—Diosta nooki jíojteri ínel jiaahua: “Kaa buähumtay jíba jíápsa, jú yoreme, ál-la sime nokta Diosta bétana huémtayi.”

⁵ Chúkula jú diablo buere joära Jerusaléniu bíchaa ä núk siika. Huanäi tiöpot chẽ mejikat ä jámutuak. ⁶ Huanäi ínel áu jiaahua:

—Empo Diosta Üusitukátek, kómẽ emo tójja. Bueituk jíojteri: Ángelesim emou bíttuanake;

bem mámammea enchi tóboktianake, em guókim kaa tétat tẽitinakê béchibo.

⁷ Jesús ínel áu jiaahua:

—Két ínel jíojteri: “Katẽ juka em Dios Átchay jíöbila báare.”

⁸ Huanäi jú diablo júchi ä núk siika, jum káhuit mejikachikun bíchaa. Huanäi sime huaka ániapo réyim jípureu ä bíttuak, entok juka musäla ujoyória áusülik. ⁹ Huanäi ínel áu jiaahuak:

—Íkaine simeta enchi máknake, inou tónommia kíkteka enchi nee yöreko.

¹⁰ Të Jesús ínel áu jiaahua:

—¡Simëe, Satanás! Bueituk Diosta jiojteri ínel jiaahua: “Em Dios Áchaytë yörinake, éntoke ä néshui jíba jonake.”

¹¹ Huanäi jü diablo ä tö siika. Sep éntok jume ángelesim áu yájaka ä aniy.

Jesús Galiléapo ä ministerio tékil naatek

(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

¹² Jesús, Juanta pereesotukäu jíkkajaka, Galiléau buiaräu nóttek. ¹³ Nazaret pueblopo yeu sika, Capernáum pueblou yepsak. Huanäi ímí jóatek, bahue mayoachi, Zabulón entok Neftalí buiärapo. ¹⁴ Bueituk áhuä chúpanakë béchibo, juka profeta Isaiasta nokakähui, ínel ä jiäpo:

¹⁵ Zabulón entok Neftalíta buíya, bahuéu bíchaa böo, Jordán bathue huáyтана, Galiléa buiärapo kaa judíom jóakaipo.

¹⁶ Jü pueblo kaa machikuu aneihui, buere machiriata bitchak; entok jume mukia jékka kaa machikuu rejteka kókkolatukaihui, machiria ámeu yuumak.

¹⁷ Júnaköi naateka Jesús ámeu nok táytek, ínel jíaka:

—Emóem jíapsi kúaktia, bueituk Diosta réytaka néshueu béja äbo jëla ansime.

Jesús naiki kuchulerom núnnuk

(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

¹⁸ Huanäi Jesús Galiléa bahue mayoat hueramaka, guoyim bitchak emo sailakame: Simmom, Peero ti téhuakáme, entok Andrés ä sailahua. Bahuepom jítërim jímmay, bueitukim kuchuleromtukai.

¹⁹ Huanäi ínel ámeu jiaahuak:

—Ino sáukem kaate; ínapone kuchuleromsi enchim yáanake, yorememmehui.

²⁰ Huanäi bempo sep bem jítërim tójaka, áa sáu sájjak.

²¹ Chë huam jëla huéeka, júchi guoyim bitchak, emo saylakame: Jacobo Zebedeota üusi, entok Juanta ä saylahua. Barcopom bem áchay Zebedeotamak aaney, jítërim chábuaka. Huanäi am núnnuk.

²² Bempo éntok barcota entok bem áchayhua tójaka, sep áa sáu sájjak.

Jesús juebena gententa majtiay

(Lc. 6:17-19)

²³ Huanäi Jesús síme Galiléapo naa siika, bem sinagogampo am majtiaka, juka tü nokta Diosta réytaka néshueu bétana huémта, entok síme kókoata entok kókosi éehuamта am úhuay, jum pueblompo.

²⁴ Túri nooki áa bétana nokhuame símekut jüneriahuak, Siria buiärapo. Huanärim áu nüpahuak síme jume ják huanteme, kaa al-leaka sirokame bem kókoa bétana, kaa pappeame, lemooniom jípureme, táij múkëram, entok káraktílame. Ímëi símem bem kókohua am úhuak. ²⁵ Huanärim yuun áa sáu sájjak, Galiléa buiärapo joomem, entok Decápolis buiära bétana, Jerusalén pueblo bétana, Judea buiära bétana, entok bathue Jordán huáyтана bétana.

5

Yúmalasi al-lehuame júya káupo nokhuak

¹ Jesús juebena genteta bíchaka, káhuit jikau siika huämi yejte. Huanäi ä discípulom áu yájjak. ² Huanäi am majtia táytek, ínel jiaka:

Jábesu yúmalasi al-lenake

(Lc. 6:20-23)

³ —Yúmalasim al-leenake, huame espíritupo poloobem, bueitukim téhuekapo Diosta réytaka nésahuepo jíapsinake.

⁴ 'Yúmalasim al-leenake, jume buaname, bueituk Diosta bétanam jíapsi jóaana.

⁵ 'Yúmalasim al-leenake, jume yánti emo nüyeka kaa emo jábeleme, bueitukim Diosta bétana ania buíata attiapo mabetnake.

⁶ 'Yúmalasim al-leenake, jume tebäureme entok ä bäimukeme, juka lútula huémta, bueituk bempom yúmalasi ä mákna, juka ámeu bëyemta.

⁷ 'Yúmalasim al-leenake, jume yore nák jiokoleme, bueituk bempo két ä mabetnake, juka yore nák jiokolihumta Diosta bétana.

⁸ 'Yúmalasim al-leenake, jume Diosta bíchäpo emo jíapsi báksialame, bueituk bempom Diosta bínna.

⁹ 'Yúmalasim al-leenake, jume yánti jíapsihumta huatem béchibo huáatiaka jíapsame, bueituk bempom Diosta üusimpo näikiatunake.

¹⁰ 'Yúmalasim al-leenake, jume lütüriapo lútula huémta béchibo guók jájjahuame, bueituk bempom ä áttiaka tahuanake, juka téhuekapo Diosta réytaka nésahuepo.

¹¹ 'Yumálasem al-leenake eme, jikot ino béchibo kaa bíbitpehuame, ino béchibo guók jájjahuäteko entok síme hua kaa türi enchim bétana kaa lütüriataka nokhuäteko. ¹² Al-leäem chíkti enchim jíapsimaki, bueituk jú téhuekapo enchim mabetnakéu, símek béppa bėj-re, bueituk jume profetam enchimpat kat-riam, guók jájasuakam jikot bit-huak.

Jü ími buíapo oona

(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

¹³ 'Emem ími buíapo oona. Të یری ona juka chökorata tärükäteko, ¿jáchisu júchi ára chökorata jípunake jáni? Kaa türika tatahua, ál-la pákun yeu guötiahuaka, yoremem át naa kannake.

Jü ániat machiria

¹⁴ 'Eme, ániachem machiria. Jü buere jóära káhuit jikat kátekame kara éсотu. ¹⁵ Bueituk kaabe machiriata nüka kajonta bétuk ä mámana, ál-la jikat ä órenake, ínëli jume símem jóapo aneme ä machirianakë béchibo. ¹⁶ Machiriam enchim jóau bíchaka, enchim Áchay téhuekapo kátekamtam úttileka ä yörinake.

Jesús entok jú ley

¹⁷ 'Eme jamak ley nésauta entok profetam jöjteri kaitapo tahuaria báreka nee äbo yebij-la ti éiyay. Kanne kaitapo ä tahuaria báreka yebij-la, ál-la ä hué páman ä chúpa báreka. ¹⁸ Bueitukne lütüriapo ínel jáahua, téhuekata entok buíata ketune bíttuyo, huépul letra entok huépul punto júne kaa yeu tahuanake, juka leyta hué páman

símeta áhuä chúpäu tájti. ¹⁹ Ínëli jábetaka junne, juka leypo nésauta chë ilitchik kaa yáakátek, entok ínëli huatem majtiakátek, ilitchisi jípuna, jum téhuekapo réy nésauta ayukápo. Të jábetaka junne, juka ley nésauta yáakátek, entok ínëli huatem majtiakátek, huatem béppa chë ériana, jum téhuekapo réy nésauta ayukápo. ²⁰ Bueitukne ínel enchimmeu jiaahua, jü lútula huëpo enchim joäu kaa jume escriibam entok pariserom joäu béppa chë türiakáteko, kaibem áman kimunake, jum téhuekapo réy nésauta ayukápo.

Náu omtihumta bétana nokhuame
(Lc. 12:57-59)

²¹ 'Akem ä jíkkaij-la, juka bannaataka kat-riammeu nokhuakamta: "Kaabetë mënake. Të jábe junne jábeta mäakátek, yäurata mámpo bétte noki át chúpátunake." ²² Tëne ínel enchimmeu jiaahua, jábe junne ä sailabeu öomtekáteko, yäurata mámpo bétte noki át chúpátunake; entok jábetaka junne ä sailahua jájana, aahuame yäura conciliota mámpo yéchatunake. Entok kétéchi, jü kaa suamsi bétte nokta jábetat nokakame infiernou táijta béetëu ä huéenakeu át chúpátunake.

²³ 'Bueituk empo juka Diostau bíchaa em näikiari, tiöpo altariu ä tóijseka áman yebisiseka huétek, huanäi huämi áu huáhuaatekáteko, jabetamak júne émomak kaa tüisi tahualatukähui, ²⁴ huämíre ä tóija, juka Diostau bíchaa em näikiari jum tiöpo altarpo; huanäre nótteka áu emo jiokoreka áamak emo tüte. Huanäre nótteka, juka Diostau bíchaa em näikiari áu óóre.

²⁵ 'Jábeta emou omtemta ä yäura bíb báareyo, ketune böot náu kateka läütë áamak emo tüte, kee yäurata mámpo enchä yéchayo; bueituk jü emou omteme juezta mámpo enchi yéchanake; íri éntok porista mámpo, enchi páttianä béchíbo. ²⁶ Lütüriapone ínel emou jiaahua, ímire kaibu yeu huéenake, bueituk símeta juka em huikiriäu em béjtuäu tájti.

Jubeka täbui jámuttamak jíapsihumta bétana nokhuame

²⁷ 'Akem ä jíkkaij-la, juka bannaataka nokhuakamta: "Jubekame entok kunakame katem täbuimak jíapsinake." ²⁸ Të ínapone ínel enchimmeu jiaahua jábetaka junne täbui jámutta bíchaka ä ukulekame, ä jíápsipo ä jubeka tatahua.

²⁹ 'Íari béchíbo em bátatana puusim kaa türikum bíchaa enchi am náyote máchirëteko, yehuë am huíkeka mékka am jímma; bueituk chë türinake éläposë huépul pusim täru të katë síme takaamak infiernou táijta kaa tutukëu jímmaatunake. ³⁰ Entok jume em bátatana mámmam kaa türikum bíchaa enchi am náyote máchirëteko, akë am chúktiaka mékka am jímma; éläposë huépul mámmam täru, të katë síme takaamak infiernou táijta kaa tutukëu jímmaatunake.

Divorciota bétana nokhuame
(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

³¹ 'Akem ä jíkkaij-la, bannaataka nokhuakamta: "Jábetaka junne ä jubi jímmaakame juezta bíchápo jíösia divorciota ä máknake." ³² Të ínapone enchimmeu ínel jiaahua ä jubi jíösia divorciota ára ä mákka, täbui yoremptomak áhuä náyotelatuko. Kaa ä junëlituko, ä jubi jíösia divorciota ä mákame, täbuimak emo náyotehuäpo kúlpaka ä

tatahuatua; entok jábe juka jímmaata jubekame két jíba júkái kúlpata huériunake.

Lútüria huitti nokhuame

³³ 'Entok kétchi, akem ä jikkaij-la, bannaataka kat-riammeu nokhuakamta: "Juka em nokakäu Diosta bíchäpo katë kía kaitapä tahuaria báare; ál-lë juka em nokakäu chúpa báreka úttiata yáuhua." ³⁴ Të ínapone ínel enchimmeu jiaahua lútüriata nok béchïbo, katë yörisi machik bát kéecha. Téhuekatë kaa bát kéecha, bueituk Dios nésahueka áma káttek. ³⁵ Entok buíata junne, bueituk Dios áa béppa guókeka káttek; Jerusalénta júne kaa bát kéecha, bueituk íkái buére jóáraata jü Réy simem béppa nésahueme, ä áttiak. ³⁶ Em kóba júne kara bát kéecha, lútüriata nok béchïbo, bueituk empo huépul chonta junne, karë tósalisi ö chukulisi ä yáuhua. ³⁷ Bueituk jü enchim nokäu huépülaytunake jíba: "Jehui, jehui", ö "Èe, èe"; bueituk jü huate íari béppa büruk nokhuame, kaa türik bétana huéeka tatahua.

Kökosi itou johuamta bétana nóttiriahuamta Jesús am majtiak

(Lc. 6:29-30)

³⁸ 'Akem ä jikkaij-la, juka nokhuakamta: "Senu jábeta pusim tärutuakame két pusimmey ä béjtuanake; entok senu jábeta támim ä tärutuakame két támimmey ä béjtuanake." ³⁹ Të ínapone ínel enchimmeu jiaahua: Juka kaa türik emou joamta, katë ä bėj báare; ál-la bátatana jópemmet enchi ä chóchonak, senu jópeme áu óóre. ⁴⁰ Entok két jábeta yäurapo enchi yeu tójaka súpem enchi ä úhua báarey, em béppa súpeme két ä mákka. ⁴¹ Entok jábeta senu kilometropo püaktiriata úttiapo enchi huéria íaay, guoy kilometropë áamak huéiye. ⁴² Entok juka jíta emou nétanemta, Akë ä miika; entok juka jíta emou rerehuetma, Akë ä mákka.

Atam náknake, jume itom omtíame

(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ 'Akem ä jikkaijsula, juka nokhuakamta: "Emo náapo anemtë náknake, të juka enchi bėj-reka éamta, Akë ä omtianake." ⁴⁴ Të ínapone ínel enchimmeu jiaahua: Jume enchim bėj-reka éame, akem am nákke; jume béttek enchimmet nokame, Diosta tü éáhuem am nétanria, jume enchim omtíame tühuatem am jorianake; entok jume jiokot enchim joame, Diostahuem am nok-ria. ⁴⁵ Huanärem itom Áchay téhuekapo kátekamta üusimtunake, bueituk Áapo tü yóremem entok kaa tü yóremem béchïbo, täata yeu sisimtua; entok lútula jíápsame entok kaa lútula jíápsame béchïbo júne yúyuktua. ⁴⁶ Të eme jume enchim nákeme jíba náketek, ¿jitasem áma kobanake? Bueituk jume yäura tómita náu tóij-leerom két júkái johua. ⁴⁷ Entok eme jume enchimmak huerim jíba tebotuátek, ¿jachu buére éehuäpo huétche, jü enchim joähui? Bueituk jume kaa Diosta súaleme, kéchim júkái johua. ⁴⁸ Kaita yeu bëakem yúmalasi emo jípure, juka enchim Áchay téhuekapo kátekamta yúmalasi áhuä jípurë bénasi.

6

Jesús entok jü limojnahuame

¹ Juka lútula huémta johuäpem emo suaya yoremem bíchäpo kía bempörim enchim bít iaaka. Ä ínëlituk juka enchim yökahuem kaa mabetnake, enchim Áchay téhuekapo kátekamta bétana. ² Empo limojnätek, katë pito jáhuita bénasi ä chaaye, bueituk ínëlim ä jojoa, jume kaa tü yoremntaka emo tü yóreme tíame, bem sinagogapo entok böommechi emo bít iaaka, yoremem bétana emo úttilnä béchibo. Lütüriapone ínel jiaahua, bempom béja ä mabet-la, juka bem kobalähui. ³ Të empo limojnätek, jü míköri kaa jüneenake, juka bátatana em joähui. ⁴ Bueituk em limojnäu kaabe ä jüneríanake; ál-la Dios, Áapo kaabeta bíchäu bíchame, juka em kobakäu enchi máknake, simem bíchäpo.

Jesús entok Diostau nokhuame

(Lc. 11:2-4)

⁵ Empo éntok oraciompo Diostau nokátek, katë huame huitti Dios huáateme mamatomta bénasi am báare; bueituk bempom juka oraciompo nokhuamta tüisi musäule, sinagogampo jábueka entok böo ejkinampo, jume yoremem am bít iaaka. Lütüriapone ínel jiaahua, béjam ä jípure juka yölataka bem kobalähui. ⁶ Të empo, oraciompo Diostau nokátek, káripë kibakeka, puertata páttia. Huanäre oraciompo Diostau nooka. Éläposu áma aneka kaa bíttu, bueituk ínëli jü em Dios Áchay kaabeta bíchäpo bíchame, simem bíchäpo em kobari enchi máknake.

⁷ Empo éntok nokaka oraciónta joátek, katë kía juebénasi nát béppa nooka, huame kaa Diosta súaleme bénasi; ímëri juebenak nokaka Diostam am jíkkajä bénasi éiya. ⁸ Eme éntok katem áme bénasi aane, bueituk enchim Dios Átchay jüneya jita enchimneu bëyëhui, kee jee enchim áhuä aahuayo. ⁹ Bueituk eme éntok, ínëlem oraciónta jonake:

Itom Átchay téhuekapo kátekame,
em téhuam santotaka täyahua.

¹⁰ Jü em réy nésauri ito násuk itomaktunake;

jü em jo iäu ímí buíapo yáatunake, téhuekapo bénasi.

¹¹ Jume páanim chíkti táapo itom buäyëhui, én itom buänakëhue itom mákka.

¹² Itom Dios bejrimmeche itom jiokore, jáchin jume kaa türik itou yáalame, itom jiokorë bénasi.

¹³ Katë jum juénakuu itom jijiöbila, ál-lë kaa türiku itom yeu huíkke. Bueituk émpë ä áttiak, juka réy nésauta entok juka úttiáraata, entok juka looriata, sime huásuktiriampo. Júnentunake.

¹⁴ Të eme jume huate yoremem, juka kaa türik enchimneu yáakäu, am jiokorekáteko, jü enchim Áchay Dios téhuekapo kátekame két enchim jiokorinake. ¹⁵ Të jume huate yoremem kaa enchim jiokoreko, jü enchim Áchay Dios jü Dios bej-ribet, két kaa enchim jiokorinake.

Jesús entok jü ayunahuame

¹⁶ Eme ayuunáteko, katem Dios huáateme mamato bénasi báare, sirokamta pújbaka, bem ayuunä bétana huatem am jüneria iaaka. Lütüriapone ínel jiaahua, bempom béja juka bem kobaläu yöla. ¹⁷ Të empo ayuunaka Diosta yöreteko, emoë pújba báksiaka kóbat jita

emót teeka, ¹⁸ jume yoremem kaa emochä bínnaکہ béchibo juka em ayuunähui; ál-la jü em Áchay áma aneka kaa bít-huame. Īri em Áchay kaabeta bíchäu bíchame, simem bíchäpo em kobari enchi máknake.

Simek béppa bėj-reka téhuekapo aayuk

(Lc. 12:33-34)

¹⁹ 'Katem ími buíapo tómita nat yécha báare, téepärim anëpo entok jita momoyëpo, entok jume lak-roonim áman kimuka jita éekbuäpo. ²⁰ Ál-lem téhuekapo náchá yétcha juka tómita béppa bėj-rek; ímiri jume téepärim entok jita junne kaitam momoiya, entok jume lak-roonim kara áman kiimu jita ékbuä béchibo. ²¹ Bueituk juka bėj-remta enchim jípurëpo, huämi jíba annake jü enchim jíapsi.

Jü takaahuata machiria

(Lc. 11:34-36)

²² 'Jume pusim, takaa am machiriak; júntuksan jume em pusim türiako, sime em takahua machiriay tápuninake. ²³ Të em pusim kaa türiako, sime jü em takaa kaa machikuu annake. Të ínëli jü machiria em takat ayukame kaa machitukäteko, ¿jáchisu tepa chukuri jáni jü kaa machiria emót ayukame?

Dios entok yún tómihuame

(Lc. 16:13)

²⁴ 'Kaabe ára guoyim teeko, nana beu nésauta am joriaka, bueituk huépülakuu öomtinake jü senumak éntok al-leenake. Juka senuk yörinake; senuk éntok kaa jatterianake. Nana beu kara ä johua Diosta nésahui entok rikotuhuamta.

Jíta johuäpo kaa pappéehuame

(Lc. 12:22-31)

²⁵ 'Īari béchibo, ínëne enchimneu jiaahua: Katem jáchin emo éetua jü jáchin enchim jíapsinakë béchibo, jita enchim buänakë béchibo, jita enchim jínakë béchibo, entok takaahuat jita enchim sánkonakë béchibo. ¿Jachu jü jíapsihuame kaa buähuamta béppa chë ériahua, entok jü takahua sánkota béppa chë bát huéiye? ²⁶ Téhuekahuem remteka huikichim bitcha: Katim éecha entokim kaa etta tóboktia. Júnentaka junne enchim Áchay Dios téhuekapo kátekame am jíjibuätua. Të eme, ¿Jachem kaa chë bėj-re, ímëi huikichim béppa? ²⁷ Entok, ¿Jábesu enchim násuk úttiata joaka senu téchompo ára áu yötutua jáni?

²⁸ '¿Entok jatchiakem sánkota bétana kaa yuuma? Jume liirio sehuamem bitcha: Buíapom síhuilataka yoyötu, kaa jijjoaka entok kaa tekipanua. ²⁹ Tëne ínel enchimneu jiaahua, jü réy Salomón yún uyjóriata áttiaka junne kaa áme Bénasi ujjorisi áu sánkotuak. ³⁰ Të ĩri júya ániat yötulataka senu táapo áma óreka yokoriápo tájiu guötiana; të Dios ä súpetua. ¡Eme yoremem kaita súalëram! ¿Jachu kaa enchimneu chë júne ára tühuata yáa jáni? ³¹ Ēn éntok katem jáchin emo éetua, ínel jíaka: “¿Jítasute buänake jáni?” entok, “¿Jítasute jínake jáni?” entok, “¿Jítasute sánkonake jáni?” ³² Bueituk jume Diosta kaa súaleme, íkai ániat ayukamtam jíba jária; të enchim Áchay Dios téhuekapo kátekame júneiya, íkai simeta enchimneu bëyëhui. ³³ Të tua bátchu, akem ä jariunake, juka Dios réytaka ä nésahuëhui,

entok lútula huémta; huanäi jü huate enchimneu bëyeme, kía áapola enchimneu ayu táytinake. ³⁴ Huä taahuari äbo huémtachem kaa jáchin éiya; jü yoko äbo huéeme két ä nüpanake, juka áapola kaa át yúmahuamta. Bueítuk ínëli jü chíkti taahuari juka obisi éehuamta huéria.

7

Béttesi huatemet nokhuame (Lc. 6:37-38, 41-42)

¹ Katem kía jábetat nooka, kaa enchimmet nok iäteko. ² Bueítuk ïri huatemmet enchim nokäu enchimmet két nónokna, entok jü huatem enchim áy jujünaktëu emem két áy jünaktena. ³ ¿Jatchiakasë juka ili chukta täbui pújpo órekäu bitcha, juka júya chë buëuruk em pújpo órekäu éntoke kaa bitcha? ⁴ ¿Jáchisu jüntukë täbuikuu jiaunake: “Bátchu chúkta pújpo em jípuréune enchi yeu huik-ria báare”, empo éntok em pújpo juka júya chë buëuruk jípureka? ⁵ ¡Empo juka Dios huáatihuamta mamatome! Báchë juka júya buëuruk em pújpo jípuréu yeu huíkke. Huanäre tüisi bíchaka tahuanake juka ili chúkta täbui pújpo jípuréu yeu huik-riä béchibo.

⁶ Katem juka santosi täyahuamta chüummeu guötia báare, entok katem jume perlam béj-reme kohuimmeu guötia báare, bueítuk ímëri ámechim chépteka am jámtianake, entokim enchimneu kúakteka enchim kikkisunake.

Jü noki tómi sahualita béj-reme entok jü oración (Lc. 11:9-13; 6:31)

⁷ Entok jibem jita aahua, huanärem ä mákna; entok jibem jita jaria, huanärem ä téunake; jiben puertata poona, huanärem ä étaporiana. ⁸ Bueítuk jábe junne jíba jita aahuame, ä mabetnake; entok jíba jita jariame ä téunake, entok jü jíba puertata poname ä étaporiana.

⁹ ¿Jábe yoremesu juka ä üusihua páanim áhuä aahuayo tétata ä máknake? ¹⁰ ¿Kúchuta áhuä aahuay éntok bakotta ä máknake jáni? ¹¹ Eme, kaa tü yórememtaka junne, enchim üusimem türik mámaka, të chë junne jü itom Áchay Dios téhuekapo kátekame tühuata am máknake jume áu jita aahuame.

¹² Ínëli, juka simeta yoremem enchimneu yáa iäü ánëlem ámehua yáuhua; bueítuk jü Moiséjta ley entok jume profetam ínëlim nookak.

Jü puerta näulay (Lc. 13:24)

¹³ Puerta näulay pámanem kiimu. Bueítuk jü puerta bueeka entok jü böo emo täruhuäu bíchaa yore huériame, ïri böochi juebénakam át kaate; ¹⁴ bueítuk jü puerta näulay entok jü böo junne jiapsihuäu bíchaa yore huériame; íkai böotam kaa jaikikam ä téulataka át kaate.

Ä takammey täyana (Lc. 6:43-44)

¹⁵ Profeeta ára nókichiram bétanem emo suaya. Bueítukim kabaram bénasi sánkoka enchimneu yáijnake, tem bem sánko bétuk robom bénasi yoyolim. ¹⁶ Jíta bem joáhuem bíchaka ámet jüneenake, júya huíchàrat kaibu páras takam át téuna, entok chuna takam junne. ¹⁷ Júya türi, türim tataka, të jü júya kaa türi kaa türim tataka. ¹⁸ Jü júya

türi kara kaa türim taaka, entok jü júya kaa türi két kara türim taaka.
 19 Sime júya kaa türik takame chüktiahuaka tájta béetëu jímmana.
 20 Júnëlem bem takammey am täyanake.

Jauhuey júnene kaa enchim täyak

(Lc. 13:25-27)

21 'Katim sime huame "Señor, Señor", ti inou jíame áman kimunake, jum téhuekapo Diosta réytaka nésahuepo, ál-la hua ín Áchay Dios téhuekapo kátekamta nésahui joame. 22 Júnakoy taahuata yúmako juebénakam inel inou jiaunake: "Señor, Señor, ¿jachute kaa em téhuampo em noki profecia nokpo ámeu nookak? Entokte em téhuampo jume lemooniom yeu béebak, entokte em téhuampo juka kaa jaibu jojohuamta yáhuak, milagro téamta." 23 Huanäine inel ámeu jiaunake: "Jauhuey júnene kaa enchim täyak. ¡Mékkem kaate, eme kaa türik jíba joo tékilekame!"

Jume guoy kári naahuam

(Lc. 6:47-49; Mr. 1:22)

24 'Jábetaka junne ín noki jikkajaka entok ín nésahui joame, yoreme tü éehuamta jípurementamakne ä näikianake, ä kári yáaka tétata ä nahuatuakamtamaki. 25 Huanäi yúk táyteka, bathuem tápunak entok jekamak huéeka ä béb táytek, íkai kárta; té kaa huétchek, bueítuk tétatat kutti ä nahuakä béchibo. 26 Té jábetaka junne ín noki jikkajaka, té kaa ín nésahui yáakame, jü yoreme kaa tü éehuamta jípurementamakne ä näikianake, hua sëeta béppa káatekamtamaki. 27 Huanäi yúk táyteka, bathuem tápunak entok jekamak huéeka ä béb táyteka ä tátabek, íkai kárta; ínëli huécheka tüisi jiokot machisi taahuak.

28 Chükula Jesústa ámeu noksuko, jume áma aneme, juka jábeta yörihuäpo ä básulekam taahuak, bem majtياهوakä bétana, 29 bueítuk Áapo yäura úttiata jípurementa bénasi am majtiay, té kaa jume escriibam bénasi.

8

Jesús leprata jípurementa tütek

(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

1 Jesústa júya káu bétana kómä siiko juebena gente áa sáu kaatey.
 2 Huanäi senu yoreme tüisi takahuat sáhuaka leprá tiamta jípureka áu yepsaka tónommia áu kíkteka, inel áu jiaahuak:

—Señor, empo júnel éáteko, arë nee tüte.

3 Jesús mám rútkteka át mámtek, inel jíaka:

—Jeelui, júnelne éiya; türiäe.

Huanäi jü leprata jípurementa seichúkti kaita jípureka taahuak.

4 Huanäi Jesús inel áu jiaahua:

—¡Juyú! Katë jábeta téttejhua, ál-lë áman huéiye, jü tiöpopo nésahuemtahui. Juka Diosta baysahueka tiöpou totoijhuamtë áman huéria, Moiséjta nésahuekä pámani, bempörim júneenakë béchibo.

Jesús centuriónta jóapo sáyhuamta kókoremta tütek

(Lc. 7:1-10)

5 Capernaum pueblou Jesústa yebisiseyo, senu centurión sontaromeu yäut áu rukteka jiokot áu jiaahuak, 6 inel jíaka:

—Señor, jü ín sáhuëhui ín jóapo böka káráktilatáka, kökosi kaa huéelápo áu innëaka.

⁷ Huanäi Jesús ínel áu jiaahuak:

—Ínapone áman sika kökoata ä úhuaanake.

⁸ Të sontarommeu yäut ä yómmiaka ínel áu jiaahuak:

—Señor, kanne ín jóata bétuk enchi mabetpo yúmala; ál-lë kía nokta téhua; huanäi jü ín sáhuëu türinake. ⁹ Bueítuk ínapone yöremtaka huatem ino béppa nésahueme jípure, entokne sontarom ín nésahue bétuk jípure. Huanäi senuk jákun nee ä jaasek áman sisime; juka senuk éntok: “Binë huéiye”, ti nee áu jiay inou sisime; juka ín sáhuëu jita nee ä yáa sáhuëy, ä jojoa.

¹⁰ Huanäi Jesús ínel ä jiay ä jikkajaka, áa bétana buére ëeak. Huanäi ínel ámeu jiaahuak, jume áa sáú katemmehui:

—Lütüriapone ínel enchimmeu jiaahua, pueblo Israelpo júnene kaa ä téula, juka Diostat úttesi éehuamta. ¹¹ Inenne két enchimmeu jiaahua, juebénakam yáijnake, täata yeu huë bétana entok täata áman huéchë bétana; huanärim Abrahamtamak, Isaactamak entok Jacobtamak jotenake, jum téhuekapo Diosta réytaka nésahuepo. ¹² Të huame Diosta úusimpo náikiatukaïhuim, päkunim kaa machikun yeu bëbna; ímirim kökosi éaka buannake, emo tám kumeka.

¹³ Huanäi Jesús sontaro yäuttau ínel jiaahuak:

—Ámanë huéiye, bueítuk em ä súalekä páman yáatunake.

Huanäi huämi orapo jü jóapo sáyuame sep türilataka taahuak.

Jesús Perota asu kökoremta tütek

(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴ Jesús Perota jóau yepsak. Huanäi Perota asu bitchak, táij huécheka bökamta. ¹⁵ Huanäi mámpo áachä mámtek, jü táij huéchiria ä tójjak; huanäi yejteka jita am joria táytek.

Jesús juebena kökoreme tütek

(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶ Të chúkula tukariu yúmako, juebénakam lemooniom jípureme áu nüpahuaak; huanäi jü nokiy jume lemooniom yeu béebak, entok jume kökoreme simem tütek, ¹⁷ jukä profeeta Isaíasta nokakäu chúpnaکہ béchïbo, ínëli ä jiäpo: “Áapo juka itom kökoa nüka entok itom kökosi éäu núk siika.”

Jume Jesústat sáú kat báreïhuim

(Lc. 9:57-62)

¹⁸ Jesús juka genteta áa chíkola anemta bíchaka, nésahuek bahue huáyтана bíchaa kat béchïbo. ¹⁹ Senu escriiba áu yepsaka ínel áu jiaahuak:

—Maestro, jákun em huëu bíchane émomak huéenake.

²⁰ Jesús ínel áu jiaahuak:

—Jume ayesim buía guojökum jóuhuak; jume huikichim éntok toosak; të ínapo jü Yoremta Úusi jita mútekaka ín bönakeu júnene kaa jípure.

²¹ Tábui, ä disciipulohua ínel áu jiaahuak:

—Señor, nechë licencia áman sika bát ín áchay ín máanakë béchïbo.

²² Jesús ínel ä yómmiak:

—Ino sáukë huéiye, Akë am tójjá eläpo jume kókkolam bem kókkolam máanake.

Jesús buere jékata yánti tahuatuak

(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

²³ Áapörík barcopo jámuko, ä discípulom áa sáu sájjak. ²⁴ Huanäi buere jéka bahuero áu tóboktiak; jume bää máresim éntok röakteka barcotam patpattiy; tē Áapo kótchey. ²⁵ Ä discípulom áu yájaka ä bússak, ínel jíaka:

—Señor, jítomë jínëu, bueítukte abe kókkol!

²⁶ Áapo ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiakasem májhue, eme yoremem kaita sáulëram?

Huanäi yejteka, jü jekatau entok bahuetau kutti nónokak; huanäi síme yánti taahuak. ²⁷ Huanäi jume yoremem áa bétana buere éiyay, ínel jíaka:

—¿Jábesa íri yoreme, juka jekata entok bahueta sáhueme? ¡Ímëi éntok ä nokáu johua!

Jume gadarenom lemooniom jípureme

(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

²⁸ Ínëli bahue mayoa huáyтана ä yepsako, gadarenom buiapo, guoyikam ä nánkek, lemooniom jípureka, ánimam mamahuäpo yeu sákalataka; jujuëna jéjeyhuiaka chuu yoyolim bénaaka. Íari béchíbo íri böot kaabe ára áma huam huéiyey. ²⁹ Huanärim chay nónokak, ínel jíaka:

—¿Jítasë itomak jípure, Jesús, Diosta Üusi? ¿Jachë itom kaa pappeetua báreka äbo yepsa, ketune kee tiempota yúmaisú?

³⁰ Ímëi éntok ili ámeu mékka juebena kohuim áma jibuä sásakay.

³¹ Huanäi jume lemooniom jikot áu nookak, ínel jíaka:

—Ítom yeu béebakáteko, huame kohuimmechë itom kimutua.

³² Huanäi Áapo ínel ámeu jiaahuak:

—Ámanem kaate.

Huanäi bempo yeu sájaka kohuimmet kiimuk; ínëli síme huame kohuim síba bënëku ámanim bahuéu kón huátteka áma kókkok.

³³ Huamë kohuim suayáihui éntok tennek. Huanärim buere jóárapo yájaka símeta ettejuak, jáchin jume lemooniom jípureihui jita ámeu yeu sikáhui. ³⁴ Huanäi síme jume buere jóárapo jóakame, Jesústam nankirika yeu sájjak. Huanärim ä bíchaka jiokochim áu jiaahuak, bem buíárapo yehuä huéé sáhueka.

9

Jesús káráktilata tütek

(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

¹ Huanäi Jesús barcopo jámuka, baubää huáyтана bíchaa síka. Huanäi ä pueblou yepsak. ² Ímëri am aneyo, senu yoreme káráktilataka áu nüpahuak, ä jípetekpo bösimeka. Huanäi Jesús Diostat éhuamta ámet bíchaka, jü káráktilatau ínel jiaahuak:

—Katë kóm éiya, ín üusi; em Dios bejrim bétanë jiokorihuak.

³ Huanäi jume escriibam bem jiápsipom ínel jiaahuay: “Íri Diosta béj-reka nooka.” ⁴ Të Jesús am jüneriaka jita éehuamta am jípureihui huanäi ínel ámeu jiaahuak:

—¿Jatchiakasem kaa tüisi éiya enchim jiápsipo? ⁵ Bueítuk, ¿jita nokisu chë kaa obiachi: “Em Dios bejrimmeche jikorihua”, ö “Yejtekë náa huéiye”? ⁶ Bueítuk enchim jüneenakë béchïbo, juka Yoremta Üusi ími buíapo úttiata ä jípurëhui, jume Dios bejrim ä jikorinakë béchïbo.

Huanäi jü káraktílatau ínel jiaahua:

—Yejtekë juka em jípetekta nüka, em jóau bíchaa huéiye.

⁷ Huanäi áapo yejteka, ä jóau bíchaa siika. ⁸ Jü gente éntok ä bíchaka, áa bétanam buere éiyay. Huanärim Diosta úttiley, yoremem úttiata am mákakä béchïbo.

Mateo núnuhuak

(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹ Jesús áma huan huéeka ä bitchak juka yoremta Mateo ti téhuaakamta, yäura tómita náu totoijhuápo bankopo kátekamta. Huanäi ä núnnuk, ínel áu jíaka:

—Ino sáukë huéiye.

Huanäi kíkteka áa sáu siika.

¹⁰ Ínel yeu siika, huämi jóapo, Áapo mesau kátekay, jume yäura tómita náu totojame kéchim áma yájjak, entok huete yoremem kaa türik joaka jíapsame. Huanärim Jesústamak mesau jotek, entok ä discípulommaki. ¹¹ Jume pariserom íkai bíchaka, ä discípulommehuim ínel jiaahuak:

—¿Jatchiaka jü enchim Maestro ámemak jïbuä, jume yäura tómita náu totojammaki entok jume kaa türik joaka jíápsammaki?

¹² Jesús íkai jíkkajaka ínel ámeu jiaahuak:

—Jume kaa kökoreme katim mérikota huáatia; të jume kökoreme ál-la. ¹³ Sájakem át suaka ä bitcha, jáchin ä jiau bárëhui: “Emo nák jikolíhuamtane huáatia; kaa animaalim sáhuamta.” Bueítuk kanne huame Diosta bíchäpo lútula jíapsame jínëu báreka yebij-la, ál-la Dios bejrita joame, emo am jíapsi kúaktianakë béchïbo.

Ayunota bétana temayhuame

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴ Huanäi jume Juanta discípulom áu yájjak, ínel jíaka:

—¿Jatchiaka ítapo entok jume pariserom juebénasi áayuna, em discípulom éntok ëe?

¹⁵ Jesús ínel ámeu jiaahuak:

—¿Jachu jum emo jubiahua pajkopo núnurim sirokaka áma annake jáni, juka jubemta ketune ámemak aneyo? Èe, të taahuari yúmanake, juka jubemta bem uhuanähui, huanäi ál-lam ayuunanake.

¹⁶ Kaabe súpé mueram sánko bemelamey am chäbuänake; bueítuk jü sánko beméla báksiahuakátek náu simnake, huanäi chë buekasi sítuinake. ¹⁷ Entok kétchi jü vino bemela kaa huakäbia bóosa örapo tottöhua, ínëli yáahuakátek jü huakäbia bóosa öram súsute; jü vino entok guótinake, entok jü huakäbia bóosa kaa türika tatahua, të jü vino bemela, huakäbia bóosa bemelaku tottöhua. Huanäi ínëli náu bibinhuatu.

Jairota maala entok jü jámmut Jesússta sánkobet mámtekame

(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸ Të bát íkái áapörík ámeu nokaysu, senu judío sinagogapo tekiakame áma yepsaka áu tónnommea kíktek, ínel jíaka:

—In maala jübuëla muukuk; të áman sika áa béppa enchi mámtek jápsinake.

¹⁹ Huanäi Jesús kíkteka, áa sáú siika, ä discíipulommaki. ²⁰ Ínëli ä huéesimey, senu jámut dooce huásuktiapo ójbo át yeu huéeka kökoreme áma bétana áu rúktek. Huanäi ä sánkobet mámtek. ²¹ Bueituk áapo ä jápsipo ínel éiyay: “Kíane ä sánkobet mámtek junne, türilatakane tahuanake.” ²² Huanäi Jesús kúakteka ä bíchaka ínel áu jiaahuak:

—Empo jámmut, katë kóm éiya. Jü Diostat em éäú enchi tütek.

Huanäi naateka jü jámut türilataka taahuak.

²³ Jesús éntok sinagogapo tekiakamtau jóau kibakeka am bitchak, jume baka kusiammey jiponame entok juka genteta naa múksi kaa huéeläpo anemta. ²⁴ Huanäi ínel ámeu jiaahuak:

—Yehuem kaate, bueituk í usi jámut kaa mukila, ál-la kótche.

Huanärim ä junneriay. ²⁵ Të juka genteta yeu sákatuasuk, áman kibakeka, mámpo ä buíssek. Huanäi yejtek, jü ili jámmut. ²⁶ Jü ímí yeu sikame síme buíärat buéresi jüneriahuak.

Guoy liliptim bíchakam taahuak

²⁷ Jesússta áma huam huéeyo, guoy liliptim áa sáú sájjak, chay nokpo ínel jíaka:

—¡Itomë nák jíokole, empo Davidta Üusi!

²⁸ Të ínëli jóau ä yepsako, jume liliptim áu yájjak. Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahuak:

—¿Jachem ára íkái nee yáa máchile?

Huanäi bempo inëlim áu jiaahuak:

—Jehui, Señor.

²⁹ Huanäi pújpo ámet mámtek, ínel jíaka:

—Enchim ä súalekã páman enchimeu yáatunake.

³⁰ Huanäi bem pusím étapotaka taahuak. Jesús éntok tüisam téjhuak, ínel jíaka:

—Huitti nokhuäpo íkái kaabe ä jüneríanake.

³¹ Të bempo huämi buiärapo yeu sájaka, símetam nok táytek, buéresi jita ä joähui.

Senu muro nookak

³² Chúkula bempörim yeu kateyo, huépul muro áu nüpahuak, lemooniota jípureka. ³³ Juka lemooniota yeu béebiak, jü muro nookak. Jü gente éntok áa bétana buére éaka ínel jiaahuay:

—Ímí Israel buiärapo, jauhuey júne kaa bíttuk jü én itom bícháhui!

³⁴ Të jume pariserom ínel jiaahuay:

—Jume lemooniommeu yáutta téhuampo jume lemooniom yeu bébba.

Jü et chúpila juebenna

³⁵ Jesús ámet naa huéiyey buére pueblomet entok ili pueblommechi, bem sinagogampo am majtiaka juka réy nésauo evangeliota; takaa huantiriata entok kökoata pueblopo bem jípürëu am úhuak.

³⁶ Ínëli juka genteta juebenak bíchaka, am jijjokolek, bueitukim kía tóijtaka chíbejtílatukay, kabaram kaa kabyerokä bénasi. ³⁷ Huanäi ä discípulommeu ínel jiaahuak:

—Lütüriapo jü et chúpila juebenna, të jume áma tekípanuame éntok kaa jaiki. ³⁸ Áhuem nooka, Señor etta áttiakamtahui, bueituk tekípanuanakeme etta ayukäu am bíttuanake.

10

Dooce apóstolim yeu púahuak

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

¹ Huanäi jume ä dooce discípulom núnuka, úttia yäuraata am mákkak jume lemoonio espíritu chícha machim yeu am bébnakë béchíbo, entok jume huantíriam jípureka kókoreme am tütenakë béchíbo.

² Ímërimme jume dooce apóstolim téhuam: Bát huéeme jü Simmom tíame, Peero ti téhuaakame, entok Andrés ä sailahua, Jacobo Zebedeota üusi, entok Juan ä sailahua, ³ Felipe, Bartolomé, Toomas, Mateo jü publicano, Jacobo Alfeota üusi, Lebeo jü Tadeo ti két téhuaakaíhui, ⁴ Símmom jü cananista entok Judas Iscariote, ä nénkinakëihui.

Jume doocem tékkil

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵ Jesús ímëi doocem áman bíttuak. Huitti am téjhuak, ínel jíaka: —Jume kaa judíom böommechem kaa kannake, entok samaritano jóärahuem kaa kimunake. ⁶ Ál-lem israelita jóammet bát kannake, jume kabaram bénasi emo tárulammehui. ⁷ Ámanem kateka ä nooka, ínel jíaka: “Jü téhuekapo réy nésauro äbo jëla huéiye.” ⁸ Kókoremem tüte, lepra sáhuakame kétéchi; kókkolamem jíabitetua, lemooniomem yeu béeba. Kíalem mikpo ä mabet-la; ínëlem huatem ä miika.

⁹ Enchim huikoj bóosapem juka tómi sahualita, tómi tósalita, cobre tómita, katem áma ä huériunake. ¹⁰ Éntokem kaa bóosapo nüuka boojonake, éntokem kaa guoy sánkota huériunake, entok kaa guoy páares boocham, entok bóroniata junne; bueituk jü tekípanuame buáhuamta kía ä mabetnakë béchíbo, lütüriata jípure.

¹¹ Të ják junne buére jóärapo, ö ili jóärapo enchim kimunakepo, nátemajëem jábesu áma Diosta bétana enchim mabetpo yúmala. Huanärem áma taahua, enchim áma yeu sákäu tájti. ¹² Entok jum jóapo enchim yájäpëm am tebotua. ¹³ Huanäi jume ímë jóakame enchim am mabetpo yúmalatuk, jü yánti éaka enchim Dios huáatëu ámemaktunake; të kaa enchim am mabetpo yúmalatuk, jü yánti éehuaka enchim Dios huáatëu enchimmeu nóttinake. ¹⁴ Të jábe ä jóapo kaa enchim mabetakätek, entok juka enchim nokäu kaa jíkkajakätek, yehuem kaate huämi jóapo ö buére jóärapo, huanärem enchim guókpo juka tóróchiata tátake, Diosta noki kaa am mabetaka béchíbo. ¹⁵ Lütüriapone ínel enchimmeu jiaahua, júnak táapo juka bette nokta chúpeyo, chë júne jìokot machinake, jume ímë jóärapo jóakame béchíbo, bueituk Sodoomapo entok Gomoorrapo jóakame béppa.

Itom guojajjanähui äbo yúmanakeme

16 'Ínapone enchim kabaramtukä bénasi robom násukun enchim bíttua. Eme éntok jáchin juka bakotta ára áhuä suaya bénasem emo suaya, entok jáchin juka guókouta kaitau suaka yánti ä jiapsä bénasem emo nüye. 17 Yoremem bétanem emo suaya, bueitukim yäura conciliou enchim yeu tóijnake, entokim bem sinagogampo enchim bemmuchatebonake. 18 Gobernadorim entok réyesim bíchäpem yeu tóijna, enchim nee súalë béchïbo. Inëlem juka ino bétana huémta ámeu noknake, bempörimmehui entok kaa judíommehui. 19 Të yäuraata mámpo joahuak, katem jáchin éiya, jita enchim noknakëhui; bueituk huämi horapo akem ä mákna, jita enchim noknakëhui. 20 Bueituk eme katem enchim éäpo noknake, ál-la jü enchim Áchay Espíritu enchim tempo yeu ä huéetuanake, juka nokta.

21 'Sailakame ä sailahua yäura mámpo tóijnake ä mënä béchïbo; jü áchayri éntok ä üsuhua; usiarihuam éntok bem áchayrim béj-reka jáptenake, am súaná béchïbo. 22 Símetakam enchim omtianake ín téhuam béchïbo; të jábe ä jiapsäu tájti kaa áu náyoteme, iri jínëutuna. 23 Ími buére jóärapo Diosta enchim súalë béchïbo omtiahuätek, täbui jóärau bichem kaate, bueitukne lütüriapo ínel enchimneu jiaahua: kee jee jume buére jóärau israelitammet enchim naa katchuy, jü Yoremta Üusi yebijnake.

24 'Jü majtiahuame kaibu ä majtiakamta béppa chë yörisi machinake; jü tekokame júne kaibu ä teko béppa bát huénake. 25 Jü majtiahuame ä majtiakamta bénasi áu jípu báanake; jü tekokame két ä teko bénatu báanake. Jü familiapo áchaytam Beelzebú tíiya; jume jóapo usiarim éntok chë júnem buére áuna.

Jábetasute máujnake
(Lc. 12:2-9)

26 'Juari béchïbo, katem am májhue; jü éсотaka ayukame jíba júneriana, entok kaa bíthuäpo órekame júne két júneriana. 27 Juka kaa machikuu enchimneu ín nokäü, emëem machikuu ä nooka; entok juka lauti kaa kusisi nákampo enchim jíkkajäu, kárichem jikat jámuka huatemneu kusisi ä nooka. 28 Entok katem am májhue jume takaata ára mëame, tem juka jíapsita kara mëa; Diosta ál-lem majhuë, huaka jíapsita ára mëamta, entok juka takaata infierno béetëpo ára jimmamta.

29 'Éntokem át suuhua: ¿Jachu kaa ili guoy huikichim huépul ili tómipo nénenkihua jáni? Júnentaka junne, huépülaka júne kaibu buíau kón huénake, ítom Dios Áchayta kaa ínel éayo. 30 Júnentaka junne, síme enchim kóba chonim náikiarimme. 31 Íari béchïbo, katem májhue; eme chë júne béj-re, yún ili huikichim béppa.

Jume yoremem bíchäpo nee täyatebome
(Lc. 12:8-9)

32 'Entok jábetaka junne yoremem bíchäpo nee täyatebome, ínapone két ä täyatebonake, ín Áchay téhuekapo kátekamta bíchäpo. 33 Të jábetaka junne yoremem bíchäpo kaa nee áu täya tíame, ínapone két kaa ino ä täya tíanake, ín Áchay téhuekapo kátekamta bíchäpo.

Jesústa béchibom emo näikimtek

(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Të katem inel emo éetua buíau kóm yebij-la yánti jíapsihumta huériaka; bueitukne kaa yánti jíapsihumta nüpa báreka yebij-la, ál-la ejparammea náu nássuahumta. ³⁵ Bueitukne yebij-la, juka yoremta ä áchaymak nok nássuatua báreka, entok juka jámut asoahuarita ä áyemaki, entok júka jaborayihua ä asekamaki. ³⁶ Jume ä jóapo yoremtamak aanim, akim ä béj-reka áamak annake.

³⁷ Ä áchayhua entok ä áyehua ino béppa nákeme, kaa ä jípupo yúmala, inomak áhuä näikianakéhui; ánéli kétchi ä üusihua entok ä malahua ino béppa nákeme, két kaa ä jípupo yúmala, inomak áhuä näikianakéhui. ³⁸ Entok hua kaa ä kúruj püaktiaka ino sáu huéeme, két kaa inomak áu näikiapo yúmala. ³⁹ Ä jíapsihua jariaka ä tíakame ä tárunake; hua ä jíapsihua ino béchibo tárunkame éntok ä téunake.

Yore béjtuahuame

(Mr. 9:41)

⁴⁰ Jü enchim mabetame, nee mabeta; entok hua nee mabetame, Diosta nee äbo bíttuakamta mabeta. ⁴¹ Jü profheetata mabetame ä profheetatukä béchibo, profheetata béjtuanä béekik mabetnake; entok hua lútula jíápsamta mabetame lútula ä jíápsä béchibo, juka lútula jíápsaka béjtuanä béekik mabetnake. ⁴² Jábetaka junne senu vaaso sébe báam jíba am mikakátek, ímëi ili usim ín discípulomtukä béchibo, lütüriapone inel enchimmeu jiaahua, kaibu ä tárunake, juka ä béjtuanähui.

11

Jume Juan Bautista noki huériame

(Lc. 7:18-35)

¹ Chúkula Jesús ä dooce discípulom téjhuasuka jita am jonákë bétana, am majtiaseka yeu siika, ámeu nokaka bem jóaram beekatana.

² Juan Bautista cárcelpo káteka ä jikkajak, Cristota joähui. Huanäi guoy ä discípulom áu bíttuak, ³ ä temay béchibo:

—¿Jachë empo ájária jü yebijnakeme, ö tábuikte boobinnake?

⁴ Jesús ä yómmiaka inel ámeu jiaahuak:

—Ámanem sájaka Juanta téjhua, juka enchim jikkajähui entok enchim bícháhui. ⁵ Jume lilipitim bitcha, jume lolöim naa kaate, jume lepra sáhuata jípureme túria, jume nanakapim jikkaja, jume kókkolam jíabite, jume poloobemmeu éntok evangelio ámeu nokhua. ⁶ Yúmalasi al-leehumta jípunake, hua kaa inot téitekame.

⁷ Chúkula bempörim sákayo, Jesús genteta ettejoria táytek, Juanta bétana:

—¿Jábetasem bít báreka ánia see päriau yeu sájjak? ¿Bakata jekay yoohumta? ⁸ Ö, ¿jitasem bít báreka yeu sájjak? ¿Yoremta musála ujyorisi tápsiolai áu sánkotualata? Bueituk jume musála ujyorosi emo sánkotualame, réyesim jóapom aane. ⁹ Të, ¿jitasem bít báreka yeu sájjak? ¿Senu profheetata? Jehuiteriapone enchim téjhua, áapo chë profheetata béppa. ¹⁰ Bueituk iári bétana jiojteri:

Ínëline ínapo áman ä bíttua, juka ín nésahui émpat huériamta; Áapo juka böota tútenake, em huéenake pámani.

11 Lútüriapone ínel enchimmeu jiaahua, jume jámuttat yeu yorem-tulame násuku, kaabe Juan Bautistata béppa chë ériahuaka áu tóboktiala. Júnentaka junne, téhuekapo réy nésauta ayukäpo chë kaa ériahuame áa béppa chë yöhue.

12 'Juan Bautistata taahuarimet naateka én tájti, jü téhuekapo réy nésauri úttiata johua; jume ä nü báareme éntok úttiitam joaka ä nüye. 13 Bueituk síme jume profheetam entok jü ley, Juanta yepsäu tájti, Diosta bétanam nookak. 14 Én éntok, eme ä mabet bárëtek, áapo ínel jü Elías äbo yebijnakëihui. 15 Jü jíkkaj béchïbo nákakame ä jikkajnake.

16 '¿Am jábeta bénä tánake jáni, íkái yóremraata? Jume usim jübua yoyötume benamme; jume plaazapo joka bem jálaimmeu chayeme, 17 ínel jáka: “Baka kúsiayte enchim jiponriak, të katem yëka; entokte síroksi enchim buik-riak, éntokem kaa buaanak.” 18 Entok Juan két äbo yepsak, kaa jïbuäka entok kaita jëyeka; huanärem lemooniom ä jïpurë tíiya. 19 Huanäi ínapo jü Yoremta Üusi yepsak, simeta buäyeka entok simeta jëyeka; huanärem ínel jiaahua: “Jo ími aane, jü yoreme jïbuära entok vino jëyëra; Diosta bejrim joame entok yäura tómita náu totójame amiigoka.” Të jü kóba súahua Diosta bétana lútula huéeme tüisi huéeka bíttunake.

Jü pueblommeu kókosi huéenakeme

(Lc. 10:13-15)

20 Huanäi kuttílasi ámeu nok táytek, jume buére jóärapo joomem-mehui, bueituk juka buéresi yún jita ámeu ä yák junne, kaa emo am jíapsi kúaktiakä béchïbo. Huanäi ínel ámeu jiaahua:

21 —¡Empo Corazín, jïokot machisi emou huéenake! Entok, ¡emohui Betsaida! Bueituk jum Tiropo entok jum Sidónpo jü buéresi johuame ámet yáahuakátek, enchimmeu ä yáahuakä bénasi, bínhua naatekam chukurik sánkoteka emo jíapsi kúaktiasu éiyey, entokim emo nápojtuaka bem sírokäu jüneriatebo éiyey. 22 Huäri béchïbone ínel enchimmeu jiaahua, Diosta bíchäpo yäura bit-huamta taahuari yúmayo, eme chë júnem jïokot emo bínnake, jume pueblom Tiropo entok Sidónpo jíápsame béppa. 23 Empo pueblo Capernaum, téhuekau tájti emo tóboktia máchileka éame, bétukum inferno tájta béetëhuë kóm jimmaana. Bueituk jü buéresi emo násuk yáahuakáme, Sodoomapo yáahuakátek, én tájti buére jóäraatu éiyey. 24 Íäri béchïbone ínel enchimmeu jiaahua, Diosta bíchäpo yäura bit-huamta taahuari yúmako, eme chë júne jïokot emo bínnake, Sodooma buiärapo jíápsakame béppa.

Inohuem sájaka jimyore

(Lc. 10:21-22)

25 Íkái noksuka Jesús ínel jiaahuak:

—Enchine úttile, ín Átchay, téhuekapo entok buíapo símem béppa yótaka nésahueme; bueituk jume kóba súakame entok jita täyame, íkäre am éSORIak. Huanäre jume ili usimmeu yä machiriak. 26 Jeehui, ín Átchay, bueituk émpë junëli ä türek.

27 'Símetaka im mámpo tóij-ri, ín Áchay bétana; entok Diosta Üusiapo kaabe nee täya, ín Áchay jïbba, entok ä Áchayhua két kaabe ä

täya; ál-la ä Üusihua jíbba të Áapo huame ínel ä eäpo ä täya iäu, ámeu yä machiria. ²⁸ Inohuem kaate, simetaka tekípanualataka lottilame entok püaktilame; ínapone enchim jimyoretuanake. ²⁹ Juka tékilta enchim ín mákáhuem nüye, éntokem inot ä täya, juka lútüriata. Kanne béttek jíápsek, entokne yánti ino nüye; júnëlem enchim jíápsipo jimyorehuamta téunake. ³⁰ Bueítuk jü enchim ín boojoria iäu kaa obiachi; entok jü püaktiria kaa tua bétte.

12

Jimyore táapo discípulom tirijko bújam chúktiay
(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

¹ Huámëchi taahuarimmet Jesús tirijkom etpo áman huéiyey jimyore táapo. Á discípulom éntok tébäurey; huanärim tirijko bújam chúktiaka am buä táytek. ² Jume pariserom am bíchaka, ínelim áu jiaahuak:

—¡Akem am bitcha, jó! Jume em discípulom jimyore táapo kaa jojuhuamtam johua.

³ Të Áapo ínel am yómmiak:

—¿Jachem kaa ä nok-la, jum jiojteripo, jáchin juka Davidta ayukähui, áapo éntok jume áamak aneihui tebäureka? ⁴ Bueítuk, ¿jáchin jum tiöpopo kibakeka, páanim Diostau bíchaa náikiarim buäka, áapo entok jume áamak rejteihui? Katim am buäpo yúmalatukay, ál-la jume sacerdote tékilta tiöpopo joame jíbba. ⁵ ¿Jachem kaa ä nok-la, juka leygo jiojteta, jáchin jum jimyore táapo, jume sacerdotem tiöpopom bem tékil jojoa, entokim kaa Diosta bejre? ⁶ Júntuksanne ínel enchimneu jiaahua: Senu ímí aane, tiöpota béppa chë yörisi machika. ⁷ Bueítuk eme júniäteko jáchin ä jiau bárëhui: “Juka yore nák jíokolihuamtane huáatia, kaa jume animaalim altarpó Diostau totóijhuamta”, huanäi ál-lem kaa bétte nokta ámet nok éiyey, jume kaita kúlpakammechi. ⁸ Bueítuk ínapo jü Yoremta Üusi jimyore táhuarita béppane yaurata úttia nesauta jípure.

Jü yoreme huakiam mámakame
(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹ Huámi áman yeu sika bem sinagoogau yepsak. ¹⁰ Ímíri senu aaney, huakiam mámaka. Huanärim Jesússta nátemajek, ä nätua báreka:

—¿Jachu lútula huëpo türi, jimyore táapo jábeta tüte béchibo?

¹¹ Áapo ínel ámeu jiaahuak:

—¿Jábesu enchim násuk senu yoreme huépülak kabaraka, jimyore táapo guójöku kóm ä huécheke, jachu kaa áu mámtéka yeu ä huíknake jáni? ¹² Á ínelítunakey, ¿jachu kaa chë júne béj-re jü yoreme, kabarata béppa? Íári béchibo, türi jimyore táapo túhuata yáa béchibo.

¹³ Huanäi jü yoremtau ínel jiaahuak:

—Em mámamë rútuaktia.

Huanäi áapo am rútuaktiak; huanärim türilatata taahuak, jume senu mámam Bénasi. ¹⁴ Chúkula jume pariserom yeu sájaka, náu ettejhuak, Jesússta më béchibo.

Diosta nésauro joame yeu púari

¹⁵ Jesús íkái jüneriaka, sékána bíchaa siika. Huanäi juebena gente áa náu sájjak, entok kökoreme sîmem tütey, ¹⁶ entok kuttílasi ámeu nookak, kaa yeu áu buíjnä bétana. ¹⁷ Bueítuk junéli áhuá chúpanakë béchïbo, juka profeta Isaiásta nokakähui, ínel ä jíako:

¹⁸ Jü nésauta nee joriame ímï aane;

íkáine yeu púala, ín nákehui;

ín jíapsi áa bétana al-leiya;

ín Espíritune áa béppa órenake.

Huanäi kaa judíommeu Dios yäura bít-huamta noknake.

¹⁹ Kaabetamak nok náassuanake, entok kaa chay noknake,

entok kaabe ä nokäu jikkajñake, jum böommechi.

²⁰ Juka sána ríutilata kaa bóula kóttianake,

entok kántela pabiilo buiichiamta kaa tuchanake,

áapörík lütüriata jípureka ä nésahuépo ä yosüu tájti.

²¹ Jume kaa judíom éntok, ä téhuampom át éaka ä boobinnake.

Espíritu Santota béj-reka nokhuame

(Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

²² Huanäi senu lemooniota jípuremente áu nüpahuak, líptitaka entok múurotaka; të Jesús ä tütek. Íneli jü lípti entok múuro bitchak, entok nookak. ²³ Huanäi sime gente át guómtilatata ínel jiaahuay:

—¿Jachu íri ájária jáni jü Davidta Üusi?

²⁴ Të jume pariserom ä jíkkajakam ínel jiaahua:

—Íri lemooniom yeu bébba, jü Beelzebú lemooniommeu yäutta úttiärayi.

²⁵ Jesús jünéaka jita bénak bem éaihui, ínel ámeu jiaahua:

—Sime réy nación kaa nanabeu éaka emo näikimtelame lülüte, entok buére jóära ö kía jóuhua kaa nanabeu éátek, kaibum bínhua ára náu jíapsinake. ²⁶ Entok jü Satanás, Satanásta yeu bebátek, áapo áu näikimtelatata tatahua. ¿Jáchisu jüntuk bínhuatunake jáni, jü réytaka ä nésahuéhui? ²⁷ Bueítuk ínapo Beelzebúta úttiäray lemooniom yeu bebátek, enchim üusim, ¿jábeta úttiäraysum yeu am bébba? Huári béchïbo, jü enchim jïop-läpo, bempom yäura juezta bénasi enchim yuktianake. ²⁸ Të ínapo Diosta Espíritu úttiäray lemooniom yeu bebáteko, tua lütüriapo enchimmeu yebij-la, jü Diosta réytaka nésahuéhui.

²⁹ 'Bueítuk, ¿jáchisu senu ára áman kibake, jü yorem úttiakamta jóahui, jita ä úhuá béchïbo, bueítuk kaa bát ä súmakáteko? Huanäi ál-la juka jóapo ayukamta ára ä úhua.

³⁰ 'Jü kaa ínomak éame, nee béj-reka jíapsa; hua kaa ínomak jita náu tójame, ä chíbejtia.

³¹ 'Huári béchïbone ínel enchimmeu jiaahua, sime kaa tühua entok Diosta béj-reka béttek nokhuame yoremem yáari, jïokorina; të jume Espíritu Santota béj-reka béttek át nokhuame kaibu jïokorina. ³² Entok jábetaka junne Yoremta Üusi béj-reka nokakátek jïokorina; të jü Espíritu Santota béj-reka béttek át nokame, kaibu jïokorinake, ímï buíapo entok áman téhuekapo junne.

Jü júya ä takäpo täyana

(Lc. 6:43-45)

³³ Jü júya türi, türük takanake. Të jü júya kaa türi, kaa türük takanake; bueituk jü júya ä takäpo täyana. ³⁴ ¡Eme kaa tü yóremem bakot usiarim! ¿Jáchisem türük noknake, kaa tü yórememtaka? Bueituk jiápsipo tápuni jü tempo yeu huéeme. ³⁵ Jü tü yóreme ä jiápsipo türük ayukä béchibo türük johua; jü kaa tü yóreme éntok, ä jiápsipo kaa türük ayukä béchibo kaa türük johua. ³⁶ Të ínapone enchimneu ínel jiaahua, sime nokta jájana kaa türük yoremem nokakäu, Diosta bíchäpo yäura bít-huamta taahuari yúmakim jüneenake, kaa türük bem nokakähui. ³⁷ Bueituk em nokakä bétana lútula huémta yáariana, entok em nokakä bétana bétte noki emót chúpana.

Yóremraa kaa tü éame señalta aahua
(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

³⁸ Huanäi huate escriibam entok pariserom akim ä yómmiaka ínel jiaahua:

—Maestro, juka kaa jaibu bít-huamta em joáute bít péiya.

³⁹ Huanäi Áapo am yómmiak, ínel jáka:

—Jü yóremraa kaa türük jiápsika ä jubimak kaa huépülsi áu nüyeme, Diosta ára jita joäu señalta aahua; tem täbui señalta kaa mákna, ál-la huaka Jonás profetatau yeu sikamta jíbba. ⁴⁰ Bueituk jáchin jü Jonás báij táapo entok báij tukaapo buére kúchuta tópapo anakä Bénasi, junéli kétchi ínapo jü Yoremta Üusi báij táapo entok báij tukaapo buíata bétuk annake. ⁴¹ Jume yoremem Nínivepo joomem, Diosta bétana yäura bít-huamta taahuarit yúmak, íri yóremraa én kat-riammakim emo tóboktianake, bétte nokta ámet chúpä béchibo; bueituk bempom emo jiápsi kúaktiak, Diosta noki Jonásta ámeu nokako. Të én éntok senu ímí aane, Jonásta béppa chë yörihuame. ⁴² Entok senu reina suriu jometaka, jü én kat-ria yóremraatamak áu tóboktianake, Diosta bétana yäura bít-huamta taahuari yúmak, huanäi bétte nokta ámet chúpanake; bueituk áapo mékka buiära bétana yepsak, juka rey Salomóna tüisi jita täyäu ä jikkaj báreka; të én éntok senu ímí aane, rey Salomóna béppa chë yörihuame.

Espíritu jaiti machi nóttekame
(Lc. 11:24-26)

⁴³ Jü lemoonio espíritu jaiti machi yoremnat yeu sikátek, huakia buíapo ansisimnake, áma ä jimyorenakeu jariaka; të kaa ä tiakáteko, ⁴⁴ ínel jiaunake: “In jóaune nótti báare, ín yeu sikähui.” Huanäi áman yepsakátek, kaabeta áma téunake, ál-la chíchikta entok musála yáata. ⁴⁵ Huanäi sika, guoy búsan lemooniom áa béppa chë mamachim núnake. Huanärim át kimuka áma jóatenake. Chúkula íri yoreme chë júne machika tahuanake, bannaataka béppa. Ínëli kétchi ámeu yeu huéenake, jü yóremraa én kat-riammehui.

Jesústa áiye entok ä sailahuam
(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

⁴⁶ Ínëli ketune gentetau ä nokayo, ä áyehua entok ä sailahuam pákunim aaney, áu nok báreka. ⁴⁷ Huanäi senu ínel áu jiaahua:

—Em áiye entok em sailam pákunim aane, émomak nok báreka.

⁴⁸ Áapo ä yómmiak, juka ínëli áu jáamta. Huanäi ínel jiaahua:

—¿Jábesu jü ín áiye? Entok, ¿jábesamme, jume ín sailam?

⁴⁹ Huanäi ä disciipulommeu lúl-la jikau mámtaka, ínel jiaahua:

—Ímirim aane, jü ín áiye entok jume ín sailam. ⁵⁰ Bueituk jábetaka junne ín Áchay téhuekapo kátekamta nésahui joame, jüri ín saila, ín huaayi, entok ín áiye.

13

Et-leerota ejemplo

(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Huäri taahuarit Jesús jóapo yeu siika. Huanäi bahue mayoat yejtek.

² Huanäi juebena gente áu náu yájjak. Áapo éntok barcopo kibakeka, áma yejtek. Jü gente éntok simetaka bahue mayoa see páriapo aaney.

³ Huanäi juebenak am majtiak, ejemplommei ínel jíaka:

—Jü et-leero echíseka yeu siika. ⁴ Huanäi ä echay, huate báchia böo mayoat huáttek. Të huikichim áma yájaka ä buäka. ⁵ Huate éntok tétam násuk huáttek, kaa yún buíata ayukaipo. Huanäi láuti síuhuek, kaa yún ä buíakai béchibo. ⁶ Të täata yeu sik tájjak, entok kaa ä nahuakái béchibo huaakek. ⁷ Huate éntok huícham násuk huáttek. Huanäi jü júya huíchára yótuka, ä jíabi méak. ⁸ Të huate buía türíkuiu huáttek. Huanäi taakak; huépul báchia síhueka cien báchiam ámuek; jü senu éntok sesentam; senu éntok treintam. ⁹ ¡Jü jíkkaij béchibo nákakame jíkkaijnake!

Jume ejemplom jita béchibotukähui

(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Huanäi jume disciipulom áu rúkteka, ínel áu jiaahuak:

—¿Jatchiakasé ejemplommei ámeu nooka?

¹¹ Huanäi Áapo am yómmiaka ínel ámeu jiaahua:

—Bueituk eme akem ä mák-ri, juka enchim át júneenakähui, juka téhuekapo réy nésauta obiachisi maachik. Të bempörim éntok, ée.

¹² Bueituk jábe junne jita jípureme, chë júne huatek mákna; huanäi chë yún ä jípunake. Të jü kaita jípureme, juka ä jípurëu junne ä úuhuaana.

¹³ Huäri béchibone ejemplommei ámeu nooka; bueitukim bíchaka kaa bitcha, entokim jíkkajaka kaa jíkkaja, entokim kaa át júneiya. ¹⁴ Júnëli ámet áu chúpá, jü profeta Isaíasta nokakähui, ínel jíaka:

Nákakem jíkkaijnake, të katem át júneenake;
éntokem bíchaka bínnake, të katem huitti át júneenake.

¹⁵ Bueituk i pueblota jíapsi námakaka tahuala;

entokim náka páttilatata kaa jíkkaja;

entokim bem pusim páttiala,

pusimmey kaa bítt béchibo,

entok nákammei kaa jíkkaij béchibo,

entok bem jíapsiy kaa am júneenaké béchibo.

Të ínëline kaibu ára am anianake.

¹⁶ Të yúmalasi al-leeri enchimmet ayka; bueitukem puseka bitcha, éntokem náka jíkkaja. ¹⁷ Bueituk tua lütüriapone ínel enchimmei jiaahua, juebena profetam entok juebena lútula Dios huátateme, akim ä bítt péaka taahuak, juka én enchim bíchähui; të katim ä bitchak.

Entokim ä jikkaj péiyay, juka én enchim jikkajähui, të katim ä jikkajak.

Jesús juka et-leerota ejemplo am téjhuak

(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

¹⁸ Akem ä jikkaja eme, juka ejemplo et-leerota bétana. ¹⁹ Bueituk jábe junne, juka réy nok nésauta jikkajame, të kaa at jüniäte, یری bächiat böo mayoat ethuakamta bénna; bueituk jü diablo áu yepsaka, úttiapo ä úhuanake, juka ä jiápsipo ethuakamta. ²⁰ Entok kétchi jü tétam násuk ethuakame, یری júnen juka nokta jikkajaka, sep láuti al-leaka ä mabetnake. ²¹ Të kaa tüisi naahuak; iári béchibo kaa bíbinhuatu; bueituk Diosta noki béchibo obiachisi áu huéé táytek entok kaa tüisi bit táytihuak, tétinake. ²² Jü huícham násuk ethuakame, یری júnen juka Diosta noki jikkajakame; të jü ániat kaa yúmasi huéeme, entok jü yún bem tómi péáu, Diosta noki bem mabetakáu nánayote. Huanäi kaa tataka. ²³ Të jü türi buíapo ethuakame, یری júnen nokta jikkajaka át jünéakame. Huanäi takanake. Huépul báchia síhueka cien báchiam ámuenake; jü senu éntok sesentam; senu éntok treintam.

Júya tirijkom násuk ayukame ejemplo

²⁴ Júchi täbui ejemplota ámeu nookak, ínel jáaka:

—Jü téhuekapo réy nésahui, juka yoremta ä huajpo tü bächiaata ä echakä bénna. ²⁵ Të seenu, tirijkom áttiakamta ée béj-reme, tukaapo jume yoremem kócheyo, júya kaa türi bächiaata tirijkom násuk echaka siika. ²⁶ Huanäi juka etta yótuka ä taka táytek, jü júya kaa türi két áma síhueka yótuk. ²⁷ Huanäi jume huajta áttiakamtau tekipanuame ínelim áu jiaahuak: “Señor, ¿jache kaa bächiaata türík áma eechak, em huajpo? ¿Játchiaka jüntuk ket júya kaa türíka áma síhuek?” ²⁸ Huanäi áapo ínel ámeu jiaahuak: “Jábe nee béj éame íkái yáuhuak.” Huanäi jume áu tekipanuame ínel áu jiaahua: “¿Jaché áman sájaka itom ä popón íaa?” ²⁹ Áapo ínel ámeu jiaahuak: “Ée, bueituk jáchin aykem juka júya kaa türík pónätek, két jume tirijkom áamak popónnake. ³⁰ Akem ä tójja; éláposu nánabeu yótunake, juka etta jójonaka ä tóboktiahuäu tájti. Huanäi jume tirijkom chúktia naatehuayo, ínapone am téjhuaanake, jume tirijkom chúktíame, báchem juka júyata kaa türík náu tójaka, lolopola ä súmma, ä táaná béchibo; të jume tirijkomem náu tójaka am éeria, jum iári béchibo kárita ín yáalápo.”

Mojtaasa bächiaata ejemplo

(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

³¹ Júchi täbuik ejemplota ámeu nookak, ínel jáaka:

—Jü téhuekapo réy nésahui, mojtaasa bächiaata senu yoremta ä huajpo ä echakä bénna. ³² Të یری báchiaa lütüriapo síme báchiam béppa chë ilitchi; të yótukátek síme júya júrim béppa chë yoyötu. Huanäi júya buéuruka tatahua. Íneli jume huikichim téhueka bétana áu yájaka áma totosate.

Levaduurata ejemplo

(Lc. 13:20-21)

³³ Júchi täbuik ejemplota ámeu nokaka, ínel jiaahuak:

—Téhuekapo réy nésahui, levaduura jámutta nükäu bénna, báisi jünakteri ariinampo ä töak. Huanäi sime náu kúteka huécheka taahuak.

Jáchin Jesústa ejemplommea am majtiähui
(Mr. 4:33-34)

³⁴ Jesús ikäi simeta ejemplommey ámeu nookak, jü gentetahui. Am majtiätek, ejemplommey jiba ä jojoay, ³⁵ bueituk ikäi profheetata nokakäu áhuä chúpánakë béchïbo, ínel ä jákähui:
Ejemplommeyne ín teni étaponake,
huaka ániata kësampo naateka éspotane étapoka ä jünerializebonake.

Jesús ä jünerializebo, juka júya kaa türi ejemplota

³⁶ Jume gentem sákatuasuka, Jesús jóapo kibakek. Huanäi jume discípulom áu rúkteka, ínel áu jiaahua:

—Itomë téjhua jáchin ä jiau bárëhui, juka júya kaa türi huajpo ayukanta ejemplo.

³⁷ Am yómmiaka Áapo ínel ámeu jiaahua:

—Ínapo jü Yoremta Ūusi jü tü báchiata echame. ³⁸ Huaj päria ínel jü ánia; jü báchia türi éntok, jume réy nésaupo usiarim; jü júya kaa türi éntok jü kaa tü yóreme diablo usiari. ³⁹ Jü kaa türik echákame ínel jü diablo yore bėj-reka huéeme; jü tirijko chúpila tóboktiahuame éntok ánia lüteme; jume etta tóboktéame éntok ángelesimme. ⁴⁰ Jáchin juka júya kaa türik popónhuaka ä táahuakahui, ilë bénanake, jü ánia lüteme. ⁴¹ Jü Yoremta Ūusi ä ángelesim áman bíttuanake, jum réytaka ä nésahuëhui, jume kaa tühuata huatem jotuame entok jume kaa türik joame náu am tóijnakë béchïbo. ⁴² Huanärim ornata béetëu am guötianake. Ímirim emo tam kumeka buannake. ⁴³ Huanäi jume yúmalasi Diosta nésahui joame, bem Áchay réytaka nésahuepom tää machiriata bénasim bélojkosi bíttunake. ¡Jü jikkaij béchïbo nákakame jikkaijnake!

Tesooro éson

⁴⁴ Entok ketchi jü téhuekapo Diosta réy nésauroi tómi bėjhuata júya päriapo ésona bénna. Huanäi senu yoreme ä tíaka, júchi ä éssok. Íari béchïbo tüisi al-leaka simeta ä jípurëu nénkaka, huanäi huákäi buiata jinnuk.

Jü téta perla yún bėj-reme

⁴⁵ Entok ketchi jü téhuekapo Diosta réy nésauroi juka jábeta jita jinnü bénna. Íri türi perlam jariaka am jíjinnu. ⁴⁶ Huanäi juka perlata uyjolisi musála machik téaka, sika simeta ä jípurëu nénkaka, ä jinnuk.

Jume jítërim

⁴⁷ Íneli ketchi jü téhuekapo Diosta réy nésauroi jítërim bénna. Ímëri bahuëu jimmahuakätek, kúchum kaa nánälaim nunüye, tuttërim entok kaa tuttërim. ⁴⁸ Huanäi senu huëpo tápunakätek, mayoau bícham yeu huíhuikhua. Huámirim joteka jume türim yeu püaka, huaripom am öore; jume kaa türim éntokim päkun yeu guöguötia. ⁴⁹ Ilë bénanake jü ánia lüteme: jume ángelesim yeu kannake; huanärim jume kaa tühuata joame näikimtenake, jume yúmalasi

Diosta nésahui joame násuku. ⁵⁰ Huanärim horno béetëu guötiana; imirim emo tam kumeka buannake.

Tómi béj-reme jauhuey huéri entok bemela

⁵¹ Jesús inel ámeu jiaahua:

—¿Jachem símekut jüniaka taahua?

Huanäi bempo ä yómmiak, inel jíaka:

—Jeehui, Señor.

⁵² Áapo inel ámeu jiaahua:

—Huäri béchïbo jü escriiba jü téhuekapo Diosta réy nésauri bétana tüisi áu majtialame, senu áchayhuariapo familiata bënna. Tómi béj-remta áttiaka, bebëmelak entok kaa bebëmelak áma yeu huíike.

Jesús Nazaretpo aane

(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Ínëli huëpo chúkula, Jesús ejemplom am majtiasuka, áma yeu siika. ⁵⁴ Huanäi ä pueblo Nazareu notteka, am majtiay bem sinagogampo. Huanärim áa bétana buére éiyay, inel jíaka:

—¿Jáksu ìri ä nüka ä jípure, juka jita täyahuamta? Entok, ¿juka obiachik kara johuamta ä joähui? ⁵⁵ ¿Jachu kaa ìri ájaria, jü carpinterota üusi? ¿Jachu kaa María ti téhuak, ä áyehua; entok ä sailam, Jacobo, José, Simmom entok Judas? ⁵⁶ ¿Jachu kaa jume síme ä huayim ímï itomak aane? ¿Jákübosu jüntuk ìri íkai símeta jípure?

⁵⁷ Ä nokähuim kaa béj jóaka éiyay. Íari béchïbo Jesús inel ámeu jiaahua:

—Síme profeeta yörìhua; të ä buiärapo entok ä jóapo, èe.

⁵⁸ Huämìri kaa yún ä yáuhuak, juka obiachisi kara johuamta ä joaihui, bempörìm kaa ä súale béchïbo.

14

Juan Bautistata mëhuakähui

(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

¹ Júnaköri jü rey Herodes tetrarca, Jesússta bétana buèresi nokhuamta jíkkajak. ² Huanäi jume ä sáhuemmeu inel jiaahua:

—Íri Juan Bautista kókkolam násuk jíabitelame; huäri béchïbo úttiäraata jípureka ára jita johua.

³ Bueituk Herodes, Juanta buíseka cadenammea ä súmaka carcelpo ä yéchalatukay, jámut Herodíasta béchïbo. Íkai ä sailahua Felipe ä jubekay. ⁴ Juan éntok inel áu jiaahuay:

—Katë ä jípuo yúmala, juka em saila juubi.

⁵ Herodes éntok ä mëbáarey, të genteta májhuey; bueituk bempom Juanta täyay, ä profeetatukä bétana. ⁶ Të Heroodesta huásuktiriam taahuareka pajkoyo, jü Herodíasta jámut asoa, símem bíchäpo yéka. Huanäi Herodes ä türeka taahuak. ⁷ Íari béchïbo, ä chúpa rókaka nookak, jita ä ahuaü ä mák rókaka, ä obiachitu násuk junne. ⁸ Áapo ä áye bétana bát téjhuaataka inel jiaahuak:

—Ímï puraatopë nee ä mákka, juka Juan Bautistata kóbba.

⁹ Huanäi jü réy sirokaka taahuak; të juka nokta ä nokakäu úttiatakäu ä chúpnakë béchïbo, entok jume yörìsi machim mesau áamak jokame bíchaka, nésahuek ä máknä béchïbo. ¹⁰ Huanäi

nésahuek, carcelpo Juanta kóba chúktianä béchibo. ¹¹ Huanäi jü kóbbä, puraatopo nüpahuaikä, jü ili jámut ä mákhuak; áapo éntok ä áyebeu ä tójjak.

¹² Huanäi ä discípulom áma yájaka, ä takaahua nüka ä maäk. Huanärim sájaka Jesústa ettejhuariak.

Mamni miilim jibuätuahuakähui

(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Jesús íkäi jíkkajaka, huépul barcota nüka áma yeu siika, sékána mékka päriau bíchaa. Jü gente ä jíkkajaka guókimmeyim áa sáu sájjak, buére jóärampo naateka. ¹⁴ Huanäi Jesús yeu sika, juebena genteta bíchaka, am jijjokolek. Huanäi jume áme násuk kókoreme tütek. ¹⁵ Béja tukariu yúma táytey, ä discípulom áu rúktek, ínel jíaka:

—Ími kía päria, entok béja kúpte; Akë am sáka sáuhue, juka juebena genteta, bueitukim pueblommet sájaka buáhuamta jinnunake.

¹⁶ Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Kaa úttia bem sákanakëhui; emem am jibuätua.

¹⁷ Bempo éntok ínel jiaahua:

—Ímite kaita jípure, mamni páanin jíbba entok guoy kútchum.

¹⁸ Áapo ínel ámeu jiaahuak:

—Ábem ínohuam huéria.

¹⁹ Huanäi juka genteta júya bájta béppa jote sáuhuek. Jume mamni páanim nüka, entok jume guoy kútchum. Huanäi téhuekau jikau remteka, Diosta baysauhuek. Am rébektiaaka discípulommeu am buíssek; ímëi éntok gentetahui. ²⁰ Simetakam jibuák, entokim jóbuak. Huanäi jume rerebem yeu békame, dooce canastam tátapunimim náu tójjak. ²¹ Jume jibuákame éntok mamni mil ohuimtukay, jáamuchim entok ili usim kaa áma náikiaka.

Jesús bahueta béppa huerama

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Jesús sep ä discípulom barcopo jámutuaka áapat am sákatuak, baa huáyтана bíchaa. Áapo éntok jü gentetamak taahuak, am sákasuü tájti. ²³ Juka juebena genteta sákatuasuka, sékána bíchaa júya káhuít jikau sika oraciónta johuay. Huanäi tukariu yúmak, áapola huämi aaney. ²⁴ Jü barco éntok béja bahue násuk huéiyey, jume baa maaresim éntok emo tóboktiaka át huehuechey. Bueituk jü jeka ä nankirika huéiyey. ²⁵ Të abe matchuyo, Jesús ámeu yepsak, bahue báata béppa huéesimeka. ²⁶ Huanäi jume discípulom, bahueta béppa huémta bíchakam guómtéka, ínel jiaahua:

—¡Jo jü jóusi! Huanärim májhueka chay nookay.

²⁷ Të huanäi Jesús ámeu nónokak, ínel jíaka:

—¡Katem kom éiya! Ínapone ím aane. ¡Katem majhuë!

²⁸ Huanäi Peero ä yómmiak, ínel jíaka:

—Señor, émpotuko, nechë emou bíchaa huéetua, báam béppa.

²⁹ Huanäi Áapo ínel áu jiaahuak:

—Binë huéiye.

Huanäi Peero barcopo kom chépteka, bäam béppa huée táytek, Jesústau bíchaa huée báreka. ³⁰ Të juka jeka úttiakamta bíchaka ä mámajhuek, entok kom kikkibak táyteka, chay táytek, ínel jíaka:

—¡Señor, nechë jínëu!

³¹ Jesús sep áu mámteka, ä buíssek, entok ínel áu jiaahuak:

—¡Yoreme kaa yúmalasi Diostat éame! ¿Jatchiakasë Diostat éehuäpo kom éiya?

³² Huanäi bempörim barcopo jámuko, jü jeka yánti taahuak.

³³ Huanäi jume barcopo anëihui áhuim rúkteka ä yörey, ínel jíaka:

—¡Tua lútüriapo empo Diosta úusie!

Jesús Genesaretpo kökoreme tütek

(Mr. 6:53-56)

³⁴ Huanärim bahue huáyтана yájaka, Genesaret pueblou kiímuk.

³⁵ Jume yoremem áma jóakame ä tátäyaka, noktam áman bíttuak, síme pueblom beekatana. Huanärim síme kökoreme áu nüpak,

³⁶ entokim jìokot áu jiaahuay, ä súpem mantom mayoat jíba mámte rókaka. Huanäi síme jume át mámtekame, türilatakam taahuak.

15

Juka yoremta jíapsi nanasontume

(Mr. 7:1-23)

¹ Huanärim Jesústau rúktek, huate escriibam entok pariserom, Jerusaléniu joome, ínel jíaka:

² —¿Jatchiaka jume em discípulom juka yoiyöturim boojoriau kaa johua? Bueítuk katim bábaijma, páanim buä bäreteko.

³ Áapo am yómmiaka ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiaka eme kétchi, juka Diosta nésahuekáhuem kaa johua, yoiyöturim boojoriau enchim jo bárë béchibo? ⁴ Bueítuk Dios nésahueka ínel jiaahuak: “Em áтчay entok em áiye, Akë am yöre, të jábe ä áchaybet entok ä áyebet, bétte nokta am béj-reka ámet nokakátek, kaita át temajeka mëtuna.” ⁵ Të eme ínëlem jiaahua: “Jábetaka junne ä áchaybeu entok ä áyebeu ínel jíáteko, jü áy ára enchi ín aniä eyhui, Diostau bíchaa nä näikiala”, ⁶ huanäi ínëli jíaka, béja kara am aniaka tatahua, jume áchayhuariam. Ínëli jü Diosta nésahui kaita béj-reka tatahua, juka yoiyöturi boojoriau enchim jo bárë béchibo. ⁷ ¡Eme Dios huáatihuamta bënasi emo antua! Túisi enchim bétana nookak jü Isaías, ínel jíakari:

⁸ Íri pueblo ä teniay jíba nee yöre, të bem jíapsi mékka inou aane.

⁹ Bueítuk kía béjja, jü bem nee yörehui,

doctriinata bénasim yore ä majtia, juka yoremem nésauta.

¹⁰ Huanäi juka juebena genteta núnuka ínel ámeu jiaahua:

—Akem ä jíkkajaka éntokem át jüneiya. ¹¹ Kaa yoremta nasonte, jü tempo kimume; ál-la jü tempo yeu huéeme, íri ál-la yoremta nanasonte.

¹² Huanäi ä discípulom áu rúkteka, ínel áu jiaahua:

—¿Jachë kaa jüneiya? Bueítuk jume pariserom ikäi nokta jíkkajaka, kaa túisi ámeu huétchek.

¹³ Të Áapo am yómmiaka ínel ámeu jiaahuak:

—Sime júya óuhuo, téhueka bétana ín Áchay kaa echakäu, nahuamak békti popónna. ¹⁴ ¡Akem am tójja! Liliptimtakam huate liliptim huíksasaka. Bueituk jü líptitaka tábui líptita huíksiméteko, náhuichikam guójkun kóm huáttinake.

¹⁵ Peero ä yómmiaka ínel áu jiaahuak:

—Itomë ä téjhua, jáchin ä jiau bárëhui, ikäi ejemplota.

¹⁶ Jesús ínel jiaahua:

—¿Jachu eme két juka kaa jünee huamta jípure? ¹⁷ ¿Jachem kaa át jüneiya? Sime tempo kimume tónáu bíchaa huéiye; chúkula éntok yeu jujuyäutehua. ¹⁸ Të jü tempo yeu huéeme, huáijhua jiápsipo yeu huéiye; íri ál-la juka yoremta nanasonte. ¹⁹ Bueituk jiápsipom yeu huéiye, jume kaa tü éerim, jü yore suahuame, jü jubeka entok júchi tábuik jípureme, jü kaa emo jubeka kía náu jíapsihuame, jü jita ékbuahuame, jü kaa lütüriapo jábetat nokhuame, entok jü Diosta béj-reka béttek nokhuame. ²⁰ Íri sime, juka yoremta nasonte; të jü kaa áu mám báksiaka jibuáhuame, kaa yoremta nanasonte.

Jámüt Cananeapo joometa Diostat éahui

(Mr. 7:24-30)

²¹ Jesús jumü yeu sika, Tiro entok Sidón buiärau bíchaa siika.

²² Senu jámut Canaa buiärapo yeu simlataka, chay nokaka ínel jiaahuay:

—¡Señor, Davidta Ūusi, nechë nák jiokole! In jámut asoa lemoonio át aneka jiokot áhuä bíttua.

²³ Të Jesús huépul nokta júne kaa ä yómmiak. Huanäi ä discípulom jiokot éaka áu rúktek, ínel jíaka:

—Akë ä simtua, bueituk itot chäka huéeka chaysime.

²⁴ Áapo am yómmiaka ínel jiaahuak:

—Israel kabaram emo tárulammeune jíba bíttuari.

²⁵ Huanäi áapo áu rúktek, entok tónommia kíkteka ínel áu jiaahua:

—¡Señor, nechë jinëu!

²⁶ Áapo ä yómmiaka ínel jiaahua:

—Kaibu türinake, jume itom usim páanim buä éahui, am úuhuaka ili chüum am mik béchibo.

²⁷ Të áapo ínel áu jiaahua:

—Jehui, Señor; të jume ili chüum bem teko mesapo juka lebelelaik kom huáttemta jünem buabuäye.

²⁸ Huanäi Jesús ä yómmiak, ínel jíaka:

—Empo jámmut, ¡yún emót aika, jü Dios éehuame! Emou yáatunake, tua em ä huáatiä pámani.

Huanäi ä jámut ásoa türilatata taahuak, huämi orapo naateka.

Jesús juebena kökoreme tütek

²⁹ Jesús huämi yeu sika, Galiléa bahue mayoau yepsak. Huanäi júya káhuit jikau sika áma yejtek. ³⁰ Huanäi juebena gente áu rúktek, lolöim, liliptim, múurom, kaa emo mám yekame, entok huate yún kökoreme huériaka. Huanärim Jesústau am rúktiak, ä guókpo. Áapo entok am tütek. ³¹ Ínëli jü juebena gente buére éiyay, múurom nokame bíchaka, jume kaa emo mám yekame türilame, jume lolöim

naa kateme, entok jume liliptim bíchame. Huanärim Israelpo Diosta tüisi úttiley.

Jesús naiki miilim jibuätuak

(Mr. 8:1-10)

³² Jesús ä disciipulom núnuka ínel jiaahua:

—Juka gentetane jiokolë, bueítukim béja báij taahuare ínomak aneka, entokim buähuamta kaa jípure, jibuä béchïbo. Kaa jibuälame sákátua béchïbo éntokne kaa báare. Jáchinai júnem böot katëtek, tébäi tamunake.

³³ Huanäi ä disciipulom ínel áu jiaahua:

—¿Jáksute ítapo yún páanim jípure ími mékka jóa ániapo, simem jóbosi jibuänakre béchïbo?

³⁴ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—¿Jaiki páanimsem jípure?

Bempo ínel jiaahua:

—Guoy búsaním, entok ili jaiki kútchum.

³⁵ Huanäi nésahuek, juka genteta buíapo jote sáhueka. ³⁶ Huanäi jume guoybusam páanim núka entok jume kútchum, ínëli Diosta baysausuka, am rébektiaka ä disciipulom am mákkak; jume disciipulom éntok genteta. ³⁷ Simetakam jibuäk, entokim jóbuak. Huanäi jume lelebelaim yeu békame náu tójjak, guoybusan canajtam tátapunim. ³⁸ Jume jibuäkame éntok, naiki mil ohuimtukaimme, jáamuchim entok ili usim kaa áma náikiaka. ³⁹ Huanäi jume gentem sákátuasuka, barcopo jámuka buiära Magdala téau yepsak.

16

Huépul señaltam áhuak jume pariserom entok jume saduceom

(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

¹ Huanäi jume pariserom entok jume saduceom áhuim rúktek, ä jioptua báreka, señalta téhueka bétana áu aahuaka. ² Të Áapo am yómmiaka ínel ámeu jiaahua:

—Tukariu yúmamta bichätek: “Türi báare jü tiempo”, tem jijia: “Bueítuk jü ánia téeka síkilisi chätu.” ³ Én kethueytana éntok: “Buére jeknake, bueítuk jü ánia téeka síkilisi namu chätu.” ¡Eme lútula Dios huáatemta mamatome! Akem ä täya, juka téeka ániata jáchin ä huëhui; té juka señal taahuata én huémta, ¡katem át jüneiya! ⁴ Jü kaa tü yóremra kaa huépülsi au nüyeme, señalta áu yáaria iaaka nooka; té kayta señalta éntok jípunake, profeeta Jonásta señal jíbba.

Huanäi am tójaka siika.

Jume pariserom levaduura

(Mr. 8:14-21)

⁵ Jume disciipulom huáytana yájaka, jume páanimim kaa nüpak, ámebia kópteka. ⁶ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—¡Akem ä bitcha, jó! Jume pariserom entok saduceom levaduura bétanem emo suaya.

⁷ Bempo éntok ínel éiyay, ínel jíaka:

—Kaa páanim ítom nüpakä béchïbo júnel jiaahua.

⁸ Jesús ä jüneriaka, ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiakasem ínel éiya? ¡Yoremem kaita súalëram: “Katte páanim jipure”, ti éaka! ⁹ ¿Jachem kaa ámeu huáate, jume mamni páanimmehui, mamni mil yoremem béchibo, entok jaiki canajtam enchim náu tójakähui? ¹⁰ Entok jume guoybusan páanimmehui, naiki mil yoremem béchibo, entok jaiki canajtam enchim náu tójakähui, ¿jachem kaa ámeu huáate? ¹¹ ¿Jatchiakasem kaa át jüneiya? Kanne jume páanim béchibo ínel enchimmeu jiaahua, ál-la jume pariserom entok jume saduceom levaduura bétana; iäri bétanem emo suaya.

¹² Huanärim jünëiak, kaa jü levaduura páanim bétana emo suaya saíhuähui, ál-la jume pariserom entok saduceom juka doctrinata yore majtiahuamta bétana.

Peero Jesús ta yeu buíssek, ä Cristo tíaka
(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³ Jum Cesarea Filipino buiärau yepsaka, Jesús ä discíipulom nátemajek, ínel jíaka:

—¿Akim ä jábesä tíiya, jume yoremem, juka Yoremta Üusi?

¹⁴ Bempo ínel jiaahua:

—Huate enchi Juan Bautistá tíiya; huate éntok Elías; huate éntok enchi Jeremías tíiya, ö jamak huate profetam.

¹⁵ Áapo ínel ámeu jiaahua:

—Emesu, ¿nechem jábesä tíiya?

¹⁶ Símon Peero ä yómmiak, ínel jíaka:

—Émpë jü Cristo, Dios jíapsamta Üusi.

¹⁷ Huanäi Jesús ä yómmiak:

—Yúmalasë al-leehuamta jípure, Simmom, Jonásta üusi, bueítuk kaa kía jábe yoreme emou yä machiriak, ál-la ín Áchay téhuekapo kátekame. ¹⁸ Ínapone két ínel emou jiaahua, enchine Peero tíiya. Jü téta buëuruta béppa éntokne ín iglesia yöturianake; jü infierno puertam éntok kaibum áa béppa úttiata jípunake. ¹⁹ Enchine am máknake, jume réy nésauri téhuekapo yáabem. Símeta ímí buíapo em sümäu, téhuekapo két sumatunake; entok síme buíapo em búttiakähui, téhuekapo két búttiatunake.

²⁰ Kaabeta am téjhua saúhuek, jume ä discíipulom, áu Cristotukä bétana.

Jesús ä muknakeu am tejhuak
(Mr. 8:31–9:1; Lc. 9:22-27)

²¹ Huanäi naateka Jesús ä discíipulom huitti téjhua táytek, buere jóära Jerusaléniu ä huéenakeu úttiatakähui, entok jiokot áu yáanähui, jume tiöpopo yoiyöturim bétana, entok jume sacerdote chë nésahueme entok jume escriibam bétana, entok mëhuaka báij taahuata huéy áu jíabitenakëhui. ²² Huanäi Peero áapolaik sékana bíchaa ä nuk sika áamak ettejhua táytek, ínel jíaka:

—¡Señor, emoë jiokolë; bueítuk jü emou yáanäu kaa emou huéepo yúmala!

²³ Të Áapo Perotau kúakteka ínel jiaahua:

—¡In bíchápe mékka huéiye, Satanás! Kialë nee teítituabáare, bueítuk Diosta nokáhuë kaa bitcha, ál-la jume yoremem türëu bíchaa jíbba.

²⁴ Huanäi Jesús ä discíipulommeu ínel jiaahua:

—Jábetaka junne ino sáu huée bárëtek, kaa áu beutireka áu tóijnake; huanäi ä kúruj püaktiaka ino sáu huéenake. ²⁵ Entok jábetaka junne ä jíapsihua jínëu báareme, ä tárúnake; entok jábetaka junne jü inot ä éä béchïbo jíapsihua tárúkame, ä téúnake. ²⁶ Bueïtuk, ¿jítasu áma téúnake jü yoreme, jum ániat ayukamta yóokateko, juka ä jíapsihua éntok ä tárúkateko? Entok, ¿jaikixsu ára béjtua jü yoreme, ä jíapsihua béchïbo? ²⁷ Bueïtuk ínapo jü Yoremta Üusi yebijnake, jum símek béppa ujjorik ín Áchay áttiäpo, entok ä ángelesimmaki. Huanäi hueuhuëpulam am béjtuanake, jita bem yáakau bétana. ²⁸ Tua lütüriapone ínel enchimneu jiaahua, huate ímï aneme, katim kókkonake, ál-la taahuata yúmak Yoremta Üusi réytaka yepsamta bíchakätek.

17

Jesústa täbuiasi ä tahuakäihui

(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

¹ Búsan taahuarim simsuko, Jesús am nüka, Perota, Jacobota, entok Juan ä sailahua. Huanäi am nuk siika, júya káhuit jikahui bempolaim.

² Huanäi bem bíchäpo täbuiasi áu yáuhuak. Ä pújbahua täata bënasi bélojkosi bíttuy; ä sánkohua éntok tósalisi aayuk, machiriata bënasi.

³ Ímïri Moisés entok Elías ámeu yeu machiak, áamak ettejhuaka.

⁴ Huanäi Peero Jesústau ínel jiaahua:

—Señor, ¡türi ito béchïbo jü ímï anhuame! Enchi ínel éayo, báij jótamte ímï yáanake: huépülak emo béchïbo, senuk entok Moiséjta béchïbo, entok senuk Elíasta béchïbo.

⁵ Ketune áapörík ä nokayo, namu machiriaka am róptiak. Huanäi jáhuhui namupo jíkkajjtuk, ínel jíaka:

—Íri ájária jü ín Üusi ín nákëhui. Áamakne al-leiya; áapöríkem jíkkaja.

⁶ Jume discípulom íkái jíkkajakam tónommey jáptek. Huanärim buíau tájti kom kóbatek, tüisi májhueka. ⁷ Huanäi Jesús ámeu rúkteka ámet mámtek, ínel jíaka:

—Jáptëem; entok katem májhue.

⁸ Huanäi bempo jikau remteka, kaabetam bitchak, Jesústa áapolaik jíbba.

⁹ Të chúkula júya káhuit kómam sájako, Jesús ám sáhueka ínel ámeu jiaahua:

—Juka enchim bíchakäu, kaabetem ä téttejhuaka, ál-la chúkula béja kókkolam násuk juka Yoremta Üusi jíabiteko.

¹⁰ Huanäi ä discípulom ä nátëmajek, ínel jíaka:

—¿Jatchiaka jüntuk jume escriibam ä úttiä tíiya, júka Elíasta bát yebijnakëhui?

¹¹ Jesús am yómmiak, ínel jíaka:

—Lütüriapo, Elías bát yebijnake; huanäi símeta bemelasi yánake.

¹² Tëne ínel enchimneu jiaahua, Elías béja yebissuk, të katim ä täyak, ál-lam símeta bem yáa bárëu áu yáuhuak. Ínëli këtchi jü Yoremta Üusi áme bétana jìokot yána.

¹³ Huanäi jume discípulom huitti jünëiak, Juan Bautistata bétana ä nokäihui.

*Jesús táij mukërata tütek**(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)*

¹⁴ Juka genteta yún anëu am yájako, senu yoreme áu yepsaka tónomney áu kíkteka ínel jiaahua:

¹⁵ —Señor, ín üusi táij múmukemtë nák jiokolë, tüisi jiokot áu bíbicha; bueítuk juebénasi táijpo huehueche, entok juebénasi báapo.

¹⁶ Huanäine jume em discípulommeu ä nüpak, të ímëri én tájtim kara ä tüte.

¹⁷ Jesús ä yómmiaka ínel jiaahua:

—¡Eme nat tómti kat-riam kaita súalëram, entok símekut kaa türík joame! ¿Jauhuey tájtisune ikäi enchimmet ayukamta enchimmet bit yáatinake jäni? Inohuem ä huéria.

¹⁸ Jesús kuttílasi át néсахuek, jü lemooniotachi. Huanäi íri át yeu siika, jü usitachi. Huanäi naateka türilatata taahuak.

¹⁹ Huanäi ä discípulom bempola sékána Jesústau yájaka, ínel áu jiaahua:

—¿Jatchiaka ítapo kara yeu ä béebak?

²⁰ Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Diostat éehuame ilikkik enchim jípure béchïbo. Lútüriapone ínel enchimneu jiaahua, eme mojtasa báchiata béechisi Diostat éátek, íri júya káhuittau ínel játek: “Sékänë emo yetcha”, huanäi sékána áu yécha éiyey. Ínëli enchim béchïbo kaita kara yáataka tahua éiyey.

²¹ Të jü ilë béna kökoa lemoonio, ayuunopo entok oraciónimmaki jíba yeu sisime.

*Jesús ä mënäü bétana júchi nookak**(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)*

²² Galiléa buiärapo bempörim aneyo, Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Ínapo jü Yoremta Üusi yóremem mámpo tóijna. ²³ Huanärim ä mënake; të báij taahuarim huéy jíabitenake.

Huanäi bempo tüisi sirokoka taahuak.

Tïpo impuestom béjtua huame

²⁴ Capernaum pueblou am yájako, Perotahuim yájjak, jume impuesto tómita náu totojame, ínel jíaka:

—¿Jü enchim Maestro kaa am bébejtua, jume guoy dracmam?

²⁵ Áapo am yómmiak:

—Jeehui.

Huanäi jóapo ä kibakek, Jesús bát au nookak, ínel jíaka:

—¿Jáchisë ä bitcha, Simmom? Jume ímï buiápo réyesim, ¿jábetasum ä úhua, juka impuesto tómita: jume bem jóapo uusim, ö jume kaa áma joomem?

²⁶ Peero ä yómmiak, ínel jíaka:

—Jume kaa jóapo joomem.

Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Júnëli jume usim jóapo joome béja kaita béjtua. ²⁷ Júnentaka júnne, kaa am omtinakë béchïbo, bahuehuë sika anzuelota áman jímma. Huanäi juka kúchuta bát em yeu huíkekäü, Akë ä nüye huanäi ä tem étapokátek. Huanäre áma ä téunake, tómi estaterota. Íkäre nüka am mákka, íno béchïbo entok émo béchïbo.

18

¿Jábesu chë jü yöhue?

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

¹ Júnaköri jume discípułom Jesústau yájaka, ínëlim áu jiaahua:
—¿Jábesu chë júne áma yörisi machi, jum téhuekapo Diosta réy nésahuepo?

² Huanäi Jesús ili usita núnuka, áme násuk ä këtchak. ³ Huanäi ínel jiaahua:

—Lütüriapone ínel enchimmeu jiaahua, kaa júchi ili usim bénasi emo nukateko kaibem aman kimunake jum Diosta téhuekapo réy nésahuepo. ⁴ Júnensan jábetaka junne kaa áu buérialeka í ili usi ténasi áu nüyeme, íri júnen chë yöhue jum Diosta téhuekapo réy nésahuepo. ⁵ Entok jábetaka junne, juka ili usita ilë bénnak ín téhuampo mabetakame, nee mabeta.

¡Jiokot áu huéenake, hua yoreme yore jioptuamtahui!

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶ Jábe junne usi il-lichim nee súaleme, kaa türík am yáatuakame, chë türi éiyey, buru molino tétata kutánaapo át súmaka bahuéu kóm jímmaahuako. ⁷ ¡Jiokot maachi, jume ániat kaa türíkuu yore jioptuame béchibo! Bueítuk úttia júkái ayunakëhui, të ¡Jiokot áu huéenake, hua yoreme yore jioptuamtahui!

⁸ Á junëlitunakey, jume em mámam entok em guókim kaa türíkuu bíchaa enchi am huéria báareyo, Akë am chúktiaka mékka am guótia. Bueítuk chë türínake, kaa mámaka entok kaa guókeka yü jíapsihuäu em huéenakëhui, të kaa yúmalam mámaka entok yúmalam guókeka táijta kaa tutukëu em jímmaanähui. ⁹ Bueítuk empo, em pusim kaa türík enchi yáatua báareyo, yeuhüé am huíkeka mékka am jímma. Bueítuk chë türínake, huépülam puseka yü jíapsihuäu em huéenakëhui, të kaa guoyim puseka táijta kaa tutukëu em jímmaanähui.

Kabara táruri ejemplo

(Lc. 15:3-7)

¹⁰ ¡Tüisem át suuhua! Kaabe kía kaitapo am bínnaके, huépüłak junne, ímëi ili uusim. Bueítuk jume bem ángelesim téhuekapo ín Áchay pújıapıo jíbam aane. ¹¹ Bueítuk ínapıo jú Yoremıta Üısi jume emo tárulamene jínëu báreka äbo yebij-la.

¹² ¿Jáchisem ä bitcha? Senu yoreme cienim kabaraka, të huépüłak táruko, ¿jachu kaa jume noventa y nuevem tösika júyat náa huée táytínake, huaka áu tárukamta jariaka? ¹³ Të ínëli huémıta násuk ä tiakátek, lütüriapone ínel enchimmeu jıau báare, chë júne al-leenake, hua kabara áu táruka tëihuakamta bétana, huame noventa y nuevem kaa emo tárukame béppa. ¹⁴ Ínëli këtchi, jú enchim áchay téhuekapo anemta nésau éeri, jume il-lichim ímı aneme, kaabeta áu tárı äa, huépüłak junne.

Jáchisu jıjııokorihua jú hermaano

(Lc. 17:3)

¹⁵ Bueítuk Cristota súalhuäpo émomak aanik, kaa türík éııou ä yáako, empo éntok äapo emepolem aneka, kuttılasë áu nooka. Enchi

ä jikkajako, Cristota súalhuäpo émomak anikë yölataka tahuanake. ¹⁶ Të kaa enchi ä jikkajako, huépülak ö guoyimë émomak huéria; bueituk guoyim ö bájim jikkajäpo sime noki lütüriatata tahuanake. ¹⁷ Të bempörim kaa ä jikkajako, igleesiapo náu aneme téjhua. Huanäi igleesiapo náu anim kaa ä jikkajako, jume kaa judíom entok publicanom bénasë ä jípunake.

¹⁸ 'Lütüriapone ínel enchimneu jiaahua, sîmeta ími buíapo enchim súmakähui, áman téhuekapo két súmatunake, entok sîmeta ími buíapo enchim búttiähui, áman téhuekapo két búttiatunake.

¹⁹ 'Júchine ínel enchimneu jiaahua, eme guoyika, nanabeu éaka, ími buíapo jita júne aahuätek, akem ä yáariana, ín Áchay téhuekapo anemta bétana. ²⁰ Bueituk ják junne, guoyika ö bájika ín téhuampo náu anemmaki, huämíne ínapo áme násuk aane.

²¹ Huanäi Peero áu rúkteka ínel áu jiaahua:

—Señor, ¿jaikisisune ä jiokorínake jáni, juka ín hermaano kaa türík inou ä yáako? ¿Guoy búsanisi?

²² Jesús ínel áu jiaahua:

—Ëe; kaa guoy búsanisi jíbba, ál-la setenta guoy búsanisi.

Jume guoyika huikiriame

²³ 'Iäri béchíbo jü téhuekapo réy nésauro senu réyta béna. Iri jume áu tékipanoame núnnuk, bempörim juka bem huikiriäu am júnerianakë béchíbo. ²⁴ Huanäi cuentam ä jo táyteko, huépülaka áu yeu tóijhuak, guoj mamni mil talentom ä huikiriame. ²⁵ Iri kara áu béjtuaka taahuak. Huanäi ä tekohua át néсахuek ä nénkinä béchíbo, ä jubiahua, ä úusihuam, entok sîmeta ä áttiahua, junëli ä huikiriäu béjtuanä béchíbo. ²⁶ Huanäi jü tekipanuario ä tekobeu tónommia kíkteka, tüisi jiokot áu nookak, ínel jíaka: "Ín teeko, yánti jíapsekë nee boobíchaihui. Ínapone sîmeta enchi béjtuanake." ²⁷ Huanäi jü tekipanuariota teeko, jíapsi sóokteka ä búttiatebok, entok ä huikiriäbet ä jiokorek. ²⁸ Huanäi yeu sika, senuk tékilpo ä jáläihua téhuak, cien denariom ä huikiriamta. Huanäi kutänapo át chätuka ä jíabi mëay, ínel áu jíaka: "Juka em nee huikiriähuë nee bejtua!" ²⁹ Huanäi jü tekohuäpo ä jáläihua, guókpo áu tónommia kíkteka, tüisi jiokot áu nookak, ínel jíaka: "Yánti jíapsekë nee boobíchaihui. Ínapone sîmeta enchi béjtuanake." ³⁰ Të áapo kaa báarek, ál-la carcelpo ä yéchatebok, juka ä huikiriäu ä béjtuäu tájti. ³¹ Jume áamak tekipanuariom juka áma huémta bíchaka, tüisim sirokaka taahuak. Huanärim bem yoturibeu sájaka ä ettejhuariak, juka sîmeta áma yeu sikamta. ³² Huanäi ä tekohua ä núnuka, ínel áu jiaahua: "¿Tekipanoalero kaa tü yöreme! Sîmeta huaka em nee huikiriäune enchi át jiokorek, inou enchi jiokot jákã béchíbo. ³³ ¿Jachë kaa két ínëli ä nák jiokoli máchiakay, juka em jálai, enchi ín nák jiokolekã bénasi?" ³⁴ Huanäi ä tekohua omteka, jume yore bébebame mámpo ä tójjak, sîmeta ä huikiriäu ä béjtuäu tájti.

³⁵ Jesús ínëli jiaahuak:

—Ánëli kétchi, jü téhuekapo ín Átchay két ínëli enchim yáanake, juka enchim béj-reka ayukamta kaa chíkti jíapsimak enchim ä jioköreko juka em hermanota.

19

Jesús divorciota bétana am majtia

(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

¹ Chúkula Jesús íkai nokta noksuka, Galiléa buiärapo yeu sika, Judea buiärau bíchaa siika, Jordán bathue huáyтана. ² Juebenara gente äa säu säjjak. Huämiri jume kökoreme tütek.

³ Huanärim äu yájjak, jume pariserom, ä jioptua báreka, ínel jíaka: —¿Jachu yoremta béchibo türi jáni ä jubi ä jímmaanakéhui, kia jita béchibo junne?

⁴ Áapo am yómmiaka ínel jiaahua:

—¿Jachem kaa ä nok-la, juka jiojteta? Bueituk júnakoy ániata naateyo, “outa entok jámutta yáuhuak”. ⁵ Entok két ínel jiaahua: “färi béchibo jü yoreme ä áchayhua entok ä áyehua tösika, ä jubibeu rúkteka áamak jíapsinake. Huanärim íneli huépülak náu takahuanake.” ⁶ Júnelim béja katim náapat guooyi, ál-lam náu huépülak takaanake. Juka Diosta náu rúktiakähui éntok, jü yoreme kaibu am näikimtenake.

⁷ Inëlim äu jiaahua:

—¿Jatchiaka jüntuk Moisés ä jímmaaka divorcio jiösiata ä mák nésahuek?

⁸ Áapo ínel ámeu jiaahua:

—Enchim námakak jíápsekä béchibo jü Moisés junëli ä yáatebok, jume enchim jáamuchim enchim guötianake bétana. Të tua késampo naateka kaa junëli huéiyey. ⁹ Ínapone ínel enchimëu jiaahua, jábe ä jubi täbui yoremтамak áhuä náyotek ára ä jímma. Kaa ä junëlituko, ä jubi jiösia divorciota ä mákaka täbuik jubekätek, adulterio kúlpata jípureka tatahua; entok jábe juka jímmata jubekame két jíba júkái kúlpata huériunake.

¹⁰ Huanäi ä discípulom ínel äu jiaahua:

—Ä inëlitunakey, kaa áma huétche, jü emo jubiahuame.

¹¹ Huanäi Áapo ínel ámeu jiaahua:

—Katim simetaka áma yuuma, ä mabet béchibo, ál-la huame Diosta bétana jünee huamta mabetame. ¹² Bueituk huate yoremem jauhuey júne kaa jujube; bempo júnel yeu tómtila. Huate entok tua káponim, yoremem ínel am yáalä béchibo; huate entok bempo ínel emo yáala, kaitat obisi éaka, juka Diosta tékil joo béchibo. Juka íkai mabetakame áma äu yumäu jüneriaka ä yáanake; jíba türi éläposu jauhuey júne kaa jubnake.

Jesús tühuata ili usim mákka

(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³ Huanäi ili usim äu tóijhuak, áme béppa mámtëka Diostau am buanianaké béchibo; të jume discípulom kutti ámet nónokak, Jesúsata kaa múksi bít iaaka. ¹⁴ Të Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Akem am tójjä jume ili usim éläposum ínou kannake. Katem júkái am úuhua, bueituk Diosta téhuekapo réy nésauta, bempom ä áttiak.

¹⁵ Huanäi áme béppa mámtëka yeu siika, jum ä aneipo.

Jü riko jübua yötume

(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

¹⁶ Huanäi senu áu yepsaka ínel áu jiaahua:

—Türi Maestro, ¿jita tühueatasune yáanake jáni, juka yü jíapsihuamta jípu béchïbo?

¹⁷ Áapo ínel áu jiaahua:

—¿Jatchiake nee türi tíiya? Kaabe éntok türi, Dios jïbba. Të empo jíapsita ayukáu kibak bárëtek, Diosta nésahuim, Akë am ëeria.

¹⁸ Júnel áu jiaahua:

—¿Jita nésaurim?

Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Katë yore súuhua. Jubekë kaa tábuimak jíapsa. Katë ékbua. Katë kía jábetat nooka. ¹⁹ Juka em áтчay éntok em áiye, Akë am yöre; éntoke juka emo Bénasi yoremta emo Bénasë ä ériaka ä bínnake.

²⁰ Jü jübua yötume ínel áu jiaahua:

—Íkai simetane ëeriala ín usitukäpo naateka. ¿Jita éntok júchi ínou bëye?

²¹ Jesús ínel áu jiaahua:

—Empo tua lútula jíapsi bárëteko, sikë juka simeta em jípurëu nénkaka, poloobem ä míika. Huanäre äbo sika ino sáu huéiye. Inëlë simeta joaka, áman téhuekapo ä jípunake, juka juebenak bëj-remta.

²² Íkai jíkkajaka jü jübua yötume, kaa al-leaka siika; buëituk yún jita jípurey, rikotukay.

²³ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua, ä discípulommehui:

—Tuane lütüriapo ínel enchimmeu jiaahua, tepa obiachi jü riko jum téhuekapo réy nésahueu kibak béchïbo. ²⁴ Júchine ínel enchimmeu jiaunake, chë júne kaa obiachi jü kameyo jíikia pusimpo áman ä huéenakë béchïbo, juka rikota téhuekapo Diosta réytaka nésahueu huéenake bëppa.

²⁵ Jume discípulom íkai jíkkajaka, tepam guómtilatata taahuak, ínel jíakari:

—¿Jábesu éntok béja ára jínëutaka tahuanake jáni?

²⁶ Huanäi ám bíchaka Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Jume yoremem béchïbo ïri tepa obiachi; të Diosta béchïbo kaita objachisi maachi.

²⁷ Huanäi jü Peero ä yómmiaka, ínel áu jiaahua:

—Señor ítapo ëni, simeta itom jípurëu tóij-la; huanäite emo sáu kaate. ¿Jítasute, én, jípunake?

²⁸ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Tua lütüriapone ínel enchimmeu jiaahua, júnakoy béja simeta bemelasi tahuako, ínapo Diosta Üusi tua réytaka bankot yejteko jum símek bëppa uyorikuu, eme ino sáu rejtilame, ámanïrem két jume dooce rey bankommet jotenake. Jume Israelta dooce tribum béchïbem jueezimtunake. ²⁹ Jábe junne juka ä jóuhua, ö áamak huéeri, ö ä áchayhua, ö ä áyehua, ö ä jubiahua, ö ä usihua éntok buíata, ín téhuam béchïbo ä tójakame, cientota béekisi áa bëppa ä mabetnake, Diosta bétana, éntok két juka yü jíapsihuamta. ³⁰ Të juebénaka bát kateme chúkulam kannake; jume chúkula kateme éntok bát kannake.

20

Párasim etpo tekipuaname

1 'Jü téhuekapo réy nésauri éntok áchayhuari yoremta familiiaka bénna. Īri kethueytana yeu siika, tekipanuariom tákia báreka, ä huajpo páras takam chúklianakeme. 2 Huanäi am tákiaka ámemak áu nok tütek, senu táapo huépul denariota am béjtua rókaka. Huanäi ä huajpo párasim ayukáu am bíttuak. 3 Chúkula kethueytana bítanim ják jiy júchi yeu siika. Huanäi huatem bíttak, kaita joaka, plaazapo jokame. 4 Huanäi ínel ámeu jiaahua: “Emem ket áman kaate, jum huajpo párasim ín él-lähui. Ínapone juka tua enchim kobanakeu enchim béjtuanake.” Huanäi bempo áman sájjak. 5 Abe lúl-la yeytey júchi yeu siika, entok kúpteoyo abe bájim jiyayo; huanäi két alé bénasi aayuk. 6 Entok abe mamnim jiy júchi yeu siika. Huanäi huatem kaita joame téaka, ínel ámeu jiaahua: “¿Jatchiakasem kaita joaka síme táapo ímí aane?” 7 Bempo éntok ínel áu jiaahua: “Bueítuk kaabe itom tákiala.” Huanäi áapo ínel ámeu jiaahua: “Emem két áman kaate, jum huajpo párasim ayukähui; huanäine juka tua enchim kobanakeu enchim béjtuanake.” 8 Huanäi tukariu yúmako, jü yóturi huajpo párasim áttiakame, ä móoromabeu ínel jiaahua: “Jume tekipanuame núnuka am béjtua, huépul taahuata, jume chúkula naatekame bátchu, jume bát naatekammeu tájti.” 9 Huanäi jume abe mamnim jiy áman yájakaihui, hueepulakam huépul denariota mabetak. 10 Jume bát tékiliu kimukame áman yájaka chem yún emo béjtua máchiley; të bempom két hueepulakam huépul denariota mabetak. 11 Huanärim ä mabetaka éhuil náu nookay, juka familiiatu yóturita bėj-reka, 12 ínel jáka: “Ímëi chúkula kimukame senu orata jíbam tekipanuala, éntoke jíba ito bénasi am béjtuala, itáttareka entok bétte tékilta síme táapo itom yáalatuk junne!” 13 Huanäi áapo am yómmiaka huepülakuu ínel jiaahuak: “Amigo, kaitane enchi úuhua. ¿Jachune kaa nokta émomak yáuhuak, huépul denariota enchi béjtua rókaka? 14 Juka em áttia nuké siime; të ikäi chúkula kibakekamtane em mabetakáu béekiknä béjtua báare. 15 ¿Jachune kaa lütüriata jípure, juka ín áttia ín yáa bárë páman ín yáanakèhui? Ö, ¿empo envidiata jípure jáni, ín tü yóremtukä béchibo?” 16 Ínëli jume bát kateme chúkulam kannake; të jume chúkula kateme, ímëi bát kannake. Bueítukim juebenna, jume núnurim; tërim ilikki, jume yúarim.

*Jesús ä muknakeu júchi jüneriatebok
(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)*

17 Jesús buere joära Jerusaléniu jikau sika, ä dooce discípulom naatepola am núnnuk. Huanäi böot huéeka ínel ámeu jiaahua:

18 —Ímíte Jerusaléniu jikau kaate. Ínapo jü Yoremta Ūusi éntok jume tiöpopo chë nésahueme entok escriibam mámpo tóijnä. Huanärim nokta át chúpanake, ä mënë béchibo, 19 entokim kaa judíom mámpo ä tóijnake. Jiokochim ä joaka ä bemmuchanake. Huanärim kúrusit ä poponnake; të báij taahuarim huéy jíabitenake.

*Jacobota entok Juanta áye aahuähui
(Mr. 10:35-45)*

²⁰ Huanäi jü Zebedeota üusim áiye ä asoammaki Jesústau rúkteka, áu tónommia kíktek. Huanäi senu huémta áu aahuak. ²¹ Áapo ínel áu jiaahua:

—¿Jítasë huátia?

Jü jámut ä yómmiak:

—Ímëi ín guoy asoam, ámechë nésahue, bueítuk réytaka em nésahuepom émomak jotenake, huépülaka bátatana, senuk éntok míkötana.

²² Huanäi Jesús ä yómmiaka ínel áu jiaahua:

—Katem jüneiya jita enchim aahuähui. ¿Jachem juka báasopo ín jinakeu ára ínomak jëye? ¿Jachu emëe juka jiokot anhuamta ín innënakeu ára ínomak ä innëa?

Huanäi bempo ä yómmiak:

—Jehui, ámate yuuma.

²³ Áapo ínel ámeu jiaahua:

—Lütüria báasopo ín jinakeu ára enchim jinakëhui, entok juka jiokot anhuau ín innënakeu arem ínomak ä innëa. Të senuk bátatana entok míkötana, ino náapo jábem jotenakëhui, kanne ínapo ä jípure, juka jábem ín ä máknakëhui; ál-la jü ín Átchay áma am náikiala, jume iári béchibo yeu púarim.

²⁴ Jume guojmamni disciipulom íkái jíkkajaka ámehuim öomtek, jume guoyika emo sailakammehui. ²⁵ Huanäi Jesús am núnuka ínel ámeu jiaahua:

—Jüneäem, jume yäura tékiata naciónimmeu jípureme, bem nésahuepom úttiapo kaa türihuamta ámeu johua, entok jume buéresi emo jípureme úttiapom áme béppa nésahue. ²⁶ Të enchim násuk kaa ínëlitunake, ál-la hua enchim násuk áu yö joame, iri jume huatem nésauta jorianake. ²⁷ Bueítuk jábe enchim násuk bát huériata jípu báareme, iri huatem bétuk áu jípunake, nésauta am joriaka. ²⁸ Ínapo jü Yoremta Üusi äbo yepsak, kaa nésauta jabeta nee jooria íaaka, ál-la símem nésauta joria báreka; entok símem béchibo muk báreka ä jíapsi tójjak, juebenam jínëu báreka.

Guoy liliptim bíchaka taahuak

(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹ Jum pueblo Jericópo bempörim yeu sájako, juebena gente áme sáu sájjak. ³⁰ Jesústa áma huam huéy, guoy liliptim böo mayoat jokay. Huanäi ä jíkkajakam kusisi cháchayek, ínel jíaka:

—¡Señor, Davidta Üusi, itomë nák jiokolë!

³¹ Jü gente éntok ámet kutti nónokak, kaa múksi am jiau sáhueka; të bempo chë júne úttiaka chaayey, ínel jíaka:

—¡Señor, Davidta Üusi, itomë nák jiokolë!

³² Huanäi Jesús kíkteka am núnuka, ínel ámeu jiaahua:

—¿Jítasem enchimmeu nee yáa ía?

³³ Bempo ínel áu jiaahua:

—Señor, itom pusimte étapo íaa.

³⁴ Huanäi Jesús am jiokoleka, pújpo ámet mámtek. Huanärim sep bíchaka taahuak, entokim áa sáu sájjak.

21

Yölataka Jesústa buere joära Jerusaléniu kibakëhui
(*Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19*)

¹ Buere jóära Jerusaléniu jëla am kateyo, jum pueblo Betfagéhuim yájjak, káhui Oliivou kaa mékka. Huanäi guoy discípulom áman bíttuak, ² ínel ámeu jíaka:

—Ili jóära itobeu kátekáhuem kaate. Huanärem buruta áma chákamta téunake, ili buruta jípuremta. Akem am búttiaka ábam huéria. ³ Të jábeta jáchin enchimieu jiay, ínëlem áu jiaunake: Jü Señor am huáatia; láutite ábam nóttianake.

⁴ Sime iri yeu siika, áhuá chúpanaké béchibo, juka profetata nokakähui, ínel ä jíako:

⁵ Inëlem áu jiaunake, jü buere jóära Siónpo jóakammehui:

“Ímï emou huéiye, jü em réy,
kaa áu chëhualeka, buru jámuttat yetsimeka,
ili buuru animal asoari ára púaktemtachi.”

⁶ Huanäi jume discípulom áman sájaka, Jesústa nésahuekä páman ä yáhuak. ⁷ Huanärim juka buru jámutta nüpak, entok juka ili buruta; ímïrim jume bem mántom áme béppa óorek. Huanäi Áapo áme béppa yejtek. ⁸ Jü gente éntok tüisi juebénakay. Huanärim bem mántom böot tósakay; huate éntok júya sáhuatam chúktiaka böot ä huáttiasakay. ⁹ Jü gente bát kateme entok áa sáú kateme chayekam ínel jiaahuay:

—¡Buéresi al-leehuame Davidta Üusi béchibo! ¡Jü Señorta téhuampo ábo huéeme, tüisi buere al-leehuame áa béchibo! ¡Jikat bétana huéiye, jü buere al-leehuame!

¹⁰ Jerusaléniu ä kibakeko, sime áma jóakame tüisim al-leaka áu yeu sájjak, ínel jíaka:

—¿Jábesa iri?

¹¹ Huanäi jü gente ínel jiaahuay:

—Íri Jesús, jü profetata pueblo Nazaret Galiléa buiärapo joome.

Tiöpopo kaa türik joame yeu béebak
(*Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22*)

¹² Jesús jum Diosta tiöpopo kibakeka, simem jita áma nénenkame entok jita áma jínnume yeu am béebak, entok jume tómita áma nakuliame mesam am móbektiriak, entok guókohuim nénenkame sila-bankom mékka am huótiriak. ¹³ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Ínel jïojteri: “Jü ín káari, oración áma jojohua kári ti téhuaana”; të eme, tómi lak-ron káu guójoriata bénasem ä jípure.

¹⁴ Huanärim jum tiöpopo áu yájjak, jume lilíptim entok lolöim; huanäi am tütek. ¹⁵ Të jume sacerdotem chë nésahueme entok escriibam, juka buéresi jita ä joäu ä bíchaka, entok jume usim tiöpopo chay nokaka ínel jíame: “¡Buere al-leehuame Davidta Üusi béchibo!”, huanärim öomtek. ¹⁶ Huanärim ínel áu jiaahua:

—¿Jachë am jíkkaja, juka ímëi nokähui?

Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Jeehui. ¿Jachem jauhuey júne kaa ä nok-la, juka jïojteta? Bueituk ínëli jiaahua:

Jume ili usim entok jume chëyeme tempo, ímëri chë yúmalasi enchi am yörinakë béchibo tüise am buiktuala.

¹⁷ Huanäi buére jóäraapo am tójaka yeu siika, pueblo Betaniau bíchaa; huanäi huämi taahuak.

Chuna óguotat bétte nooki

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Kethueytana buére jóärau nótteka tébäurek. ¹⁹ Chuna óguota böo mayoat huéekamta bíchaka, áu rúktek; të kaita át téuhuak, kía sáhuam jíbba. Huanäi ínel áu jiaahua:

—¡Jauhuey júne kaa júchi takanake!

Huanäi sep huaakek, jü chuna óguo. ²⁰ Jume discípulom íkái bíchaka, buére éakam át guómtilatata ínel jiaahuay:

—¿Jáchisu íri chuna óguo sejchúkti huaakek?

²¹ Jesús am yómmiaka ínel ámeu jiaahua:

—Lútüriapone ínel enchimneu jiaahua, eme Diostat éaka kaa kóm éátek, katem kía íkái chunammeu ín yáakáu jíba ára jo éiyey; ál-lem ínel áu jíakátek, í júya káhuui: “Sóokteké bahuéu emo jímma”, huanäi junëli áu yáa éiyey. ²² Simeta oraciompo súaleka enchim aahuäu, akem ä mabetrake.

Jesústa yäura

(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

²³ Tiöpou ä yepsako, jume chë áma nésahueme entok jume pueblopo yoiyötürí nésahueme Jesústahuim rúktek, huatem ä majtiayo. Huanärim ínel áu jiaahua:

—¿Jíta yäuratasë jípureka íkái johua? Entok, ¿jábese enchi ä mákkak, íkái yäurata?

²⁴ Jesús am yómmiaka ínel ámeu jiaahua:

—Ínapone két enchim temajnake. Enchim nee yómmiako, ínapone két enchim téjhuaanake, jita yäurata jípureka íkái ín joähui. ²⁵ Jü Juanta yore batóahui, ¿jakúbosu huéiye? ¿Téhueka bétana, ö yoremem bétana?

Huanäi bempo náu nookay, ínel jíaka:

—Bueítuk téhueka bétana ti itom jiayo, Áapo ínel ítou jiaunake: “¿Jatchiaka jüntukem kaa ä súalek?” ²⁶ Yoremem bétana ti itom jiay éntok, pueblotata májhue; bueítuk simetakam Juanta profetapo jípure.

²⁷ Huanärim Jesústa yómmiaka ínel áu jiaahua:

—Katte jüneiya.

Huanäi Áapo két ínel ámeu jiaahua:

—Ínapone két kaa enchim téjhuaanake, jita yäurata jípureka íkái ín joähui.

Guoy usiarim ejemplo

²⁸ Jesús ínel ámeu jiaahuak:

—Të, ¿jáchisem ä bitcha? Senu yoreme guoyim üusekay. Jü huépülakuu rúkteka ínel áu jiaahua: “In üusi, í taahuarichë áman párasim ayukápo tekipanua.” ²⁹ Áapo ä yómmiaka ínel jiaahua: “¿Kanne báare!” Të chúkula áu temajeka ä éapo nótteka áman siika.

³⁰ Jü senukuu rúkteka két ínel áu jiaahua. Huanäi áapo ä yómmiak,

ínel jíaka: “Jeehui, Señor, ámanne huéenake.” Të kaa áman siika.
³¹ Jume guoyika sáihuakame, ¿jábesu ä áchay nésahui yáuhuak?

Bempo ínel jiaahua:

—Jü bát sáihuakame.

Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Lútüriapone enchim téjhua, jume publicanom entok jume jáamuchim júyapo yorememmak rejteme enchimpachim áman kaate, jum Diosta réytaka nésahuëhui. ³² Bueituk Juan enchimieu yepsak, böot lútula huémta huériaka; të katem ä susualek. Të jume publicanom entok jume jáamuchim júyapo yorememmak rejteme, ímëi ál-la ä susualek. Eme éntok íkái bíchaka junne, katem emo jíapsi kúaktiak, ä súal béchïbo.

Jume kaa tü yóreme tekipanualerom

(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

³³ Akem ä jíkkaja, juka täbui ejemplota: Yoreme familiiakamta bétana. Ä huajpo páras óuguom jábuaka am kóräituak. Párasim áma bähua nunühuamta yáaka, tétam náu cháiyak, mejikat tájti simeta bíb béchïbo.

‘Huanäi huatemmeu ä perentaka, mékka bíchaa siika. ³⁴ Huanäi páras takam chúktianäu yúmako, jume ä sáhuëhuim áman bíttuak, ä huajpo párasim suayammehui, juka huajpo yeu huémta am mabet íaaka. ³⁵ Të jume tekipanualerom jume áman bíttuarim buíseka, huépülakim tüisi kókosi yáuhuak; senuk éntokim mëak; senuk éntokim tétammey mámaasuk. ³⁶ Júchi bénasi ä sáhuëhuim chë búrum áman bíttuak; të jume tekipanualerom jume bát áman bíttuahuakame bénasim am yáuhuak.

³⁷ Íkái simeta yeu simsü násuku, ä üusihua áman bíttuak: “In üusi ál-lam yörinake”, ti jíaka. ³⁸ Të jume tekipanualerom, juka huajta áttiakamta üusi bíchaka, náhuim ettejhuaka ínel jiaahua: “Íri jü símek áttiaka tahuaseme. Binem kaate; atä mënake. Huanäite itapo símemak tahuanake.” ³⁹ Huanärim páras etpo yä huíkeka ä mëak.

⁴⁰ Jü yöturi páras etta áttiakame yepsakátek:

—¿Jáchisu am yáanake jáni, jume tekipanualerom?

⁴¹ Inëlim áu jiaahua:

—Jume kaa türík jíapsekame, kaa am jíokoleka am súanake. Huanäi juka páras etta tattäbuim mámpo ä tóijnake, bueituk tiempota yúmak ä mabet éäu, ä béjtuanä béchïbo.

⁴² Jesús ínel ámeu jiaahua:

—¿Jachem jauhuey júne kaa ä nok-la, juka Diosta noki jïojteta? Ínel jiamta:

Jume káateme, juka tétatam türík yeu tahuariak.

Íri téta éntok ejkinapo nahuataka yeu simla.

Jü Señor íkái yáala.

Íri itom bíchäpo buériasi maachi.

⁴³ Huäri béchïbone ínel enchimieu jiaahua, jü Diosta réy nésauritem úuhuana. Huanäi täbui gente ä mákna, Diosta éä páman türík taka báareme. ⁴⁴ Jábetaka junne, íri tétata béppa huéchékame jámtiatunake; të jü téta senuk béppa kóm huéchékátek jótasi ä tutujnake.

⁴⁵ Ä ejemplom jíkkajaka jume sacerdotem tiöpopo chë nésahueme entok jume pariserom jünéakam taahuak, bempörim bétana ä nokaihui. ⁴⁶ Të jáchin bem ä buijnakeu áachim ä jariay; tem pueblota májhuey, bueituk bempom ä profetatukä bétana ä táyay.

22

Pajko bóoda ejemplo

¹ Jesús am yómmiaka júchi ámeu nookak, ejemplommei, ínel jíaka:

² —Jü Diosta téhuekapo réy nésauri, senu réyta bóoda pajkota yáakä bénna, ä üusi béchibo. ³ Huanäi ä sáhuëhuim náasam bíttuak, bóodau néjunrim núnu béchibo; të ímëi katim áman kat bábarek. ⁴ Huanäi júchi huatem ä sáhuëhuim áman bíttuak, ínel jíaka: inëlem ámeu jiaahua, jume néjunrimmehui: “In toorom entok animaalim äahuikam súasuri; buähuamtane béja yáatebosula. Sime béja huéchiapo óorek. Bóodahuem äbo kaate.” ⁵ Të bempo kaa áman kat báreka sájjak, senu ä huasau bíchaa, senu éntok ä tékil bí báreka siika. ⁶ Huate éntok, jume áman sáyhuakame buíseka, kókosi am yáaka am súuhuak. ⁷ Jü réy íkai jíkkajaka öomtek. Huanäi ä yún sontarom áman bíttuaka am súatebok, jume huatem mäakame entok bem jóära am táariak. ⁸ Huanäi ä sáhuemmeu ínel jiaahua: “Jü pajko bóoda béja yúmalasi huéchiapo óorek; të jume néjuntaka áman kannakeu katim áma näikiapo yúmalatukay. ⁹ Ámanem kaate, jume böom päkun bíchaa yeu katemmechi. Huanärem simem enchim tíau bóodau núnnu.” ¹⁰ Huanäi jume sáyhuame böommet yeu sájjak. Simem jume bem tiakáhuim náu tójjak, tü yöremem entok kaa tü yöremem. Huanärim áma tápunak, jume bóodau néjunrim.

¹¹ Huanäi jü réy áman kibakek, jume néjunrim bíchaka senu yoremta áma téuhuak, kaa bóoda súpem súpékamta. ¹² Huanäi ínel áu jiaahua: “Amigo, ¿jáchise äbo kibakek, kaa bóoda súpem súpéka?” Huanäi áapo kaa jáleka taahuak. ¹³ Huanäi jü réy ínel ámeu jiaahua, jume sáyhuammehui: “¡Akem ä súmma, guókpo entok mámpo! Huanärem päkun bíchaa ä jímma, kut huathuattëhui. Huämiri buannake, támim kumeka.” ¹⁴ Bueituk juebenamme jume núnurim; tem ilikki jume yeu púari.

Yäura impuestom

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵ Jume pariserom sájaka náu ettejhuak, kaa ínel ä éäpo jita ä nokay ä jaatia báreka. ¹⁶ Bem discipulomim áu jaasek, herodianommaki, ínel jíaka:

—Maestro, jüneate lütüriata em türëhui, éntoke lútula lütüriay Diostau bíchaa huémta am majtia; éntoke kaabeta bétana emo suaya, bueituk juka yoremta, ä julëbénapo, katë ä bíchaka át suuhua. ¹⁷ Enë itom téjhua: ¿Jáchisë ä bitcha? ¿Jachu türi jáni rey Césarta impuestom bëjtua béchibo? Ö, ¿ëe?

¹⁸ Të Jesús jünéaka kaa tü éhuamta bem jípurëhui, ínel ámeu jiaahua:

—Emëe kaa tü yörememtaka emo tü joame. ¿Jatchiakem nee jioptua báare? ¹⁹ Nechem ä bíttua, juka impuesto tómita.

Huanäi bempo huépul denariota áu buíssek. ²⁰ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—¿Jábesa pújbak, entok jábesam téhuak, jume tómit jiojterim?

²¹ Bempom ä yómmiak:

—Césarta pújba.

Huanäi Áapo ínel ámeu jiaahua:

—Juka Césarta áttia, Césartem ä mákka; juka Diosta áttia éntok, Diosta.

²² Íkái jikkajakam buére éeak. Huanärim ä tójaka sájjak.

Kókkolam jábitë bétana nátemajhuame

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³ Huäri taahuarichi jume saduceom áu yájjak. Ímëri katim ä súaley, juka kókkohuaka júchi jábitehuamta. Huanärim Jesústa nátemajek, ínel jáaka:

²⁴ —Maestro, Moisés ínel jiaahua, jábetaka junne kaa üuseka mukukátek, ä sailahua juka jámut jókoptulata ä nüpo yúmala. Huanäi át usiakátek, ímëri ä saila mukilatachim náikiatata tatahua. ²⁵ Yoremem guoy-búsanika, emo sailaka ito násuk aaney. Huépülaka bát juubek, të kaa üuseka muukuk. Huanäi ä jubi ä sailabeu tó muukuk. ²⁶ Ínëli kétchi jü chúkula huéeme entok jü bájikun huéeme, guoy-búsanim yumáu tájtím kókkok. ²⁷ Chúkula símem kókkosuk, jü jámut két muukuk. ²⁸ Jume kókkolam jábiteko, jume guoy-búsanika ä jubekáihui, ¿jábesu júntuk íkái jámutta jubeka tahuanake jáni?

²⁹ Huanäi Jesús am yómmiaka ínel ámeu jiaahua:

—Jiop-läem, juka Diosta noki jiojteta entok ä úttiära kaa täyaka.

³⁰ Bueítuk kókkolam jábitëpo, kaabe jubnake entok kaabe jubtuana; bueítuk téhuekapom Diosta ángelesim bénasi jápsinake. ³¹ Të jume kókkolam jábitenake bétana, ¿jachem Diosta nokakäu jiojterita kaa nok-la, ínel ä jáäpo?: ³² “Ínapone Abrahamta Dios, entokne Isaacta Dios, entokne Jacobta Dios.” Dios kaa kókkolammeu Dios, ál-la jápsammehui.

³³ Jü gente ä nokihua yore majtiahuamta jikkajakam akim ä úttiley.

Jü buére nésauri

(Mr. 12:28-34)

³⁴ Huanäi jume pariserom ä jikkajak, Jesústa jume saduceom kaita am noktúakáhui. Huanärim huépülay bénasim emo náu tójjak. ³⁵ Senu ámemak joome, Moiséjta ley am mamajtiáihui, ä nátemajek ä jioptua báreka, ínel jáaka:

³⁶ —Maestro, ¿jita nésaurosisu chë yórisi maachi, jum Moiséjta leypo?

³⁷ Jesús ínel áu jiaahua:

—“Dios em yóturië náknake, síme em jápsiyi, entok síme em espírituyi, entok síme em éerimmeyi.” ³⁸ Íri ínel jü tua bát huéeme entok jü nésaurosisu chë yórisi maachi. ³⁹ Jü chúkula huéeme éntok két alë bënna: “Juka emo bénasi yoremte náknake, em emo náké bénasi.” ⁴⁰ Ímëi guoy nésaurosimet huíjjüte, jü Moiséjta ley entok jume profetam jiojteri.

¿Jábesu Cristota üusek?

(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

41 Jume pariserom ketune náu aneyo, 42 Jesús am nátemajek ínel jíaka:

—Cristota bétana, ¿jáchisem éiya? ¿Jábese üusek?

Inëlim áu jiaahuak:

—David ä üusek.

43 Huanäi Áapo ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiakasu júntuk David, Espíritu Santota úttiäray nokaka, “Señor”? Ti ä téhuak, ínel jíaka:

44 Ínel jiaahuak jü Señor ín Señortahui:

“In bátatanë yejte,

jume enchi béj-reka kateme em guókim bétuk nee am órëu tájti.”

45 David “ín Señor” ti ä téhuak. ¿Jáchisu júntuk ä üussitunake?

46 Kaabe ára ä nok yómmiaka taahuak; entok huäri taahuarit naateka kaabe júchi ä nátemajek.

23

Jesús pariserom nátua

(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

1 Huanäi Jesús gentetau nookak, entok ä discípulommehui, ínel jíaka:

2 —Jume escriibam entok pariserom, Moiséjta bénasim yäurata jípureka emo bíttebo, juka Moiséjta leypo huatem majtiahuäpo.

3 Inëli sîmeta huaka enchimneu nokaka enchim ëria äau, akem ä ëria, éntokem ä yáuhua. Të juka kaa tüisi aneka bem jíapsäu, katem ä joo báare; bueítuk bempom senu huémta yore majtia, tem täbuiasi jíapsa. 4 Bueítuk änaatam súsuma béttesi maachik entok kara huériutumta, yoremem jénommetchim am öore; të bempom huépul sútuy júnem kaa át jálo-jálojte. 5 Ál-lam sîmeta bem joäu johua, yoremem bétana emo bít äaaka; bueítuk Diosta nooki jiojteta kóba mejëku entok mám tébiapom ä jípureka, sëbem bem mánto súpem béppa chátcha. 6 Entokim pajkopo násuk joka jíbuähuaamta türe, jum sinagogampo entok bankom bát jokammet bem jotenakëhui, 7 entok pláazapo bem tebotuanähui, entok huate yoremem bétana, “¡Maestro, Maestro!”, ti ámeu jíayhuamta.

8 “Të emëe, katem “kóba yöhue” ti emo téhua äaa; bueítuk huépülaka enchimneu kóba yöhue, jü Cristo; eme éntok sîmetaka emo saylak.

9 Katem jábeta “ín Átchay” ti téttehua báare ímï buíapo; bueítuk huépülak jíbate Áchayek, juka téhuekapo kátekamta. 10 Katem “Maestro” ti emo téhua äaa; bueítuk huépülaka enchimneu Maestro, jü Cristo. 11 Jü enchim násuk chë yörisi maachi, ïri enchim nésauta jorianake. 12 Bueítuk jü jikau áu tóboktéame, kóm tahuariana; të jü bétuk áu jípureme éntok, jikau tóboktiana.

13 “Të, jjiokot maachi enchim béchïbo, escriibam entok pariserom, kaa tü yóremtaka emo tü joame! Juka téhuekapo réy nésautem yoremem béchïbo páttiaka, eme júne kaa áman kikkimu, entok jume áman kimu báareme júnem kaa áman kimutua.

14 “¡Jiokot maachi enchim béchïbo, escriibam entok pariserom, kaa tü yóremtaka emo tü joame! Jume jámut jókoptula káarim emo áttia

mámaka, íachirem jáhuiteka oraciónim tettëbem johua. Íari béchïbo chë bëtte noki enchimmet chúpatunake.

¹⁵ ¡Jiokot maachi enchim béchïbo, escriibam entok pariserom, kaa tü yóremtaka emo tü joame! Buíachi entok bahuechi mékka tájti náa sájaka, juka religiompo kaa enchimmak anemta enchimmakem ä tahuatua. Huanärem ínëli ä yáasuka, chë júne enchim béppa béetëu bíchaa ä huéenakeu, ä boo totoja.

¹⁶ ¡Jiokot maachi enchim béchïbo, liliptim huatem böota téjhuame! Inëlem jiaahua: “Bueituk jábetaka junne tiöpota bát kéchaka ä nokäu lütüriateme, kaitapo tatahua; të jábetaka junne juka orota tiöpopo ayukamta bát kéchaka ä nokäu lütüriateme, ä bëjtuanakë béchïbo úttiataka tatahua.” ¹⁷ ¡Kaa susuakem liliptim! Bueituk, ¿jítasasu chë yörisi maachi? ¿Jü oro o jü tiöpo orota Diostau bíchaa näikiame? ¹⁸ Inëlem két jiaahua: “Jábetaka junne juka tiöpo altarta bát kéchaka ä nokäu lütüriateme, kaitapo tatahua; të jábetaka junne juka ofrendata Diostau bíchaa näikiata altarta béppa órekamta bát kéchaka ä nokäu lütüriateme, ä bëjtuanakë béchïbo úttiataka tatahua.” ¹⁹ ¡Enchim éápem aane, éntokem liliptim! ¿Jítasu chë yörisi maachi? ¿Jü ofrenda Diostau bíchaa näikiari, ö jü altar, juka Diostau bíchaa näikiata áa béppa órekamta santosi joame? ²⁰ Bueituk jü altarta bát kéchaka ä nokäu lütüriateme, kaa íari béchïbo jíba ä nokäu lütüriate, ál-la jü síme áa béppa órekamta béchïbo kétchi. ²¹ Jü tiöpota bát kéchaka ä nokäu lütüriateme, kaa íari béchïbo jíba ä nokäu lütüriate, ál-la Dios áma anemta béchïbo kétchi. ²² Juka téhuekata entok Diosta áma yeyesäu bát kéchaka ä nokäu lütüriateme, huaka áma kátekamta béchïbo két ä nokäu lütüriate.

²³ Të, ¡jiokot maachi enchim béchïbo, escriibam entok pariserom, kaa tü yóremtaka emo tü joame! Bueituk eme juka júya méntata, anísta, entok cominota, diezmota áma yeu huíkeka Diostau bíchaa näikia; tem juka chë yörisi machik Moiséjta leypo huémta yeu tahuaria. Juka lütula huémta, yore nák jiokolihuamta, entok Dios éehuamta, ikärem kaa yeu tahuariaka ä yáa éiyey kétchi, të juka huatek kaa kóptiaka. ²⁴ ¡Liliptimtakem huatem böota téjhua! ¡Juka huetëpäritem yeu baayu, të juka kameyota éntokem huíuktia!

²⁵ Të, ¡jiokot maachi enchim béchïbo, escriibam entok pariserom, kaa tü yóremtaka emo tü joame! Bueitukem juka báasota entok puraátota, béppatana tülisem ä bábaksia; të huáijhuatana enchimmet tápuni, jü ékbuahuame entok jü jáchin júne yún jítasu áttia péehuame. ²⁶ ¡Parisero lipti! Báché juka báasota entok puraátota huáijhua tüte; bueituk junëli béja päkutana két tütetaka ä tahuanakë béchïbo.

²⁷ Të, ¡jiokot maachi enchim béchïbo, escriibam entok pariserom, kaa tü yóremtaka emo tü joame! Eme kókkolam sepultura tósalisi béppa bíttu bénäem; yeutanem musäla machisi bíttu, të huáijhua éntokem mukira ótammeyp tápuni, entok síme chícha máchirayi. ²⁸ Ínëli kétchi emëe, lütüriapem päkutana yoremem bíchäpo, türík johuamta bénasi emo nüye; të huáijhua kaa tü yórememtakem emo tü johua; kaa tühua éntok enchimmet tápuni.

²⁹ Tē, jjiokot maachi enchim béchibo, escriibam entok pariserom, kaa tü yóremtaka emo tü joame! Bueituk jume profeetam sepulturamem johua, entok jume lütüriata boojoriaka kókkolame béppa monumentom sesehuatua. ³⁰ Huanärem inel jiaahua: “Bueituk itapo itom áchayim taahuarimmet jiápsakátek, kaibute ámemak chätuka jume profeetam ójbo guötia éiyey.” ³¹ Inëlem emesu emo yeu buísse, jume profeetam súakame enchim áchayekä bétana. ³² Eme kétchi, jume bannataka kat-riam naatekähui, jakem ä chúpasu!

³³ ¡Bakochim! ¡Bakot usiataka nát tómti kateme! ¿Jáchisem emo ä guójanía máchile, juka bétte nokta inferno táijta béetëu enchim huérianakähui? ³⁴ Huári béchibone enchimneu am bíttua, jume profeetam, entok buére jita täyame, entok jjojtelerom. Ímërem huatem súanake, kúrusit am poponaka; éntokem huatem bemmuchanake, enchim singoogampo; éntokem huatem jájjanake buére jóãram bëkatana. ³⁵ Jü lütula jiápsame ójbo, buíata béppa guótekame síme enchim béppatunake, jü Abelta ójbo lütula jiápsaka mukukäpo naateka, entok Zacarías, Berequíasta üusi ójbou tájti, íkái jum tiöpota entok altarta násuk enchim mëakähui. ³⁶ Lütüriapone inel enchimneu jiaahua: Íri síme ámeu huéenake, jume én nát tómti kateka jiápsammehui.

Jesús buere joãra Jerusalénta jiolekoka buaanak
(Lc. 13:34-35)

³⁷ ¡Emëe Jerusalénpo joome, emëe Jerusalénpo joome! ¡Émem am memësuk, jume profeetam, éntoke tétammey am mamaasuk, jume emou bíttuarim! ¡Jaikisisune jume em üusim náu tóij bábarek, jáchin juka tótorita ili tótorim másam bétuk náhuã totoja bënasi! ¡Të katem báarek! ³⁸ Én éntok jü enchim jóuhua sipa sóola kaabe áma aneka tahuanake. ³⁹ Bueitukne enchimneu júnel jiaahua: Én naatekem kaa nee bínnake, ál-la júnakoy inel enchim jíayo: “¡Buére al-leehuamta jípureka itou yebisise, jü Señorta téhuampo huéeme!”

24

Jesús tiöpota tátapnä tíaka nooka
(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Jesústa tiöpopo yeu simlataka ä huéeyo, ä discípulom áu rúktek, jume tiöpopo káarim ä bíttua báreka. ² Áapo am yómmiaka inel ámeu jiaahua:

—¿Íkãrem símeta bitcha? Lütüriapone inel enchimneu jiaahua, kaita ímí téta nát béppa kateka tahuanake, bueituk síme tátaptaka tahuanake.

Ániata kee lütey señalim ayunake
(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Jesústa káu Oliivompo ä kátek, ä discípulom bempolaika áu rúktek, inel jíaka:

—Ítomë téjhua, ¿jahueysu naatenake jáni jü huéenakeme? Entok, ¿jita señalsu ayunake enchi yebijnakeyo, entok ániata lütinakeyo?

⁴ Jesús am yómmiaka inel ámeu jiaahua:

—¡Tüisem jítat suuhua! Kaabe enchim bāitāunake, ⁵ bueitukim juebénaka yáijnake, ín téhuampo emo katē tíaka: “Ínapone jü Cristo”, ti jíaka; entokim juebenam bāitāunake. ⁶ Éntokem náu nássuahuamta jikkaijnake, entok náu nássua báahuaka náu et-tejhuamta. Katem jáchim emo éetua, bueituk úttia simeta íkái huéenakēhui; tē ketune kee jee yuuma, jü taahuari ániata lütinakēhui. ⁷ Bueituk huépü nacióñ tábui nacióñtamak nássua báreka áu tóboktianake, entok huépü réy nacióñ tattábui réy nacióñta bėj-reka áu tóboktianake. Tébaa entok kókoa ayunake, entok juebena bėkatana buía áu yoonake. ⁸ Íkái simeta hué násuk, én jübua naatenake, jü kókosi éehuame.

⁹ Huanái huate jikot enchim jonakeme, yaura mampo enchim toijnake, éntokem súana, ínomak enchim katē béchibo, sime gentem enchim omtianake. ¹⁰ Juebénakam Diosta bem súalēu tóijnake. Emom bėj-reka emo yeu buijnake, entokim kaa emo huáatiaka emo omtianake. ¹¹ Juebénakam emo tóboktianakee profetamtaka Diosta béchibo emo noká tíaka, entokim juebenam bāitāunake. ¹² Juka kaa tühuata áu büruriaká béchibo jü emo nákhuaame sipnake. ¹³ pTē jábe ä mukēu tájti ínot éaka jíápsakame, Diostamak jíbapo béchibo jíápsinake. ¹⁴ İri evangelio Dios réy, sime ániat jíápsammeu nokna; bueituk jume nacióñim ä jikkáijanakē béchibo. Huanái bėja yúmanake ániata lütinakēhui.

¹⁵ Eme ä bichátek, juka Diosta bėj-reka kaa türik áma johuamta, jum tíopo altar chē yórisi machiku, profeta Danielta jjojtekáhui —jü jjojterita nokame, át suaka át jüneenake—, ¹⁶ huanái jume Judeapo jóakame júya káhuu bícham tenninake. ¹⁷ Jü kárit jikat aneme, kaa kóm sika káapo huájhvia jita nü báanake. ¹⁸ Jü huaj päriapo aneme, kaa amáu nótteka béppa súpem nü báanake. ¹⁹ ¡Jikot machinake, jume jáamuchim abe asoame béchibo, entok jume il-líchim asoaka am chítuame! ²⁰ Diostahuem buaana, bueituk juka yeu tennihuäu kaa séberiaapo entok kaa jimyore táapo ä huénakē béchibo. ²¹ Júnakoy jikot emo bit-huame ayunake. İri ániata jünaktehuak naateka, kaabe ä bil-la, entok chúkula junne, kaabe ä bínnake. ²² Huámēi taahuarim kaa chúkťiahuakáteko, kaabe jínēutu éiyey; tē jume yeu púarim ä náké béchibo, huámēi taahuarim chúkťiatunake.

²³ Huanái senuk ínel enchimmeu jíayo: “¡Akem ä bitcha! Ímí aane jü Cristo”, ö “Áman aane”, katem ä súale. ²⁴ Bueitukim emo tóboktianake emo Cristo tíaka, jume yore bāitāhuame, entok emo profetam tíaka buéresim señaalim entok milagrom jonake. Íněli áma yumáteko jume yeu púarim júnem bāitāu báanake. ²⁵ Bėjane bannaataka enchim téjhuaasula. ²⁶ Íari béchibo, ínel am jíayo: “¡Akem ä bitcha, jó! Áma aane, áman buéeka päriapo”, katem áman sásaka. Ö, “¡Akem ä bitcha! Buére káapo aane, kárit jikachi”, katem ä súale. ²⁷ Bueituk jáchin juka yúku béroktiriata táata yeu hué bétana kóm sika entok táata áman huéchēu tájti ä machiriá bėnasi, junēline bíttunake, ínapo jü Yoremta Üusi yepsateko. ²⁸ Bueituk ják junne takaa mukirata bókäpo, tekueam áma náu yáijnake.

*Yoremta Üusi yepsähui**(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)*

²⁹ 'Jiokot emo bíthuä násuk chúkula huámechi taahuarimmet sejhúkhti, jü täa kaa machisi tahuanake; jü mecha júne kaa machiri-anake; jume chókim entok téhueka bétana kóm huáttinake. Jü téhuekapo úttiära éntok áu yoyoonake. ³⁰ Huanäine téhuekapo bíttunake, ínapo jü Yoremta Üusi señalpo. Huanäi sime jü yóremra ánia buíapo náu huéerim buanakam siroknake; entokimne bínnake, ínapo Yoremta Üusi namupo téhueka bétana äbo kóm huéteko, úttiata jípureka entok buéresi símek béppa ujjoriku. ³¹ Trompeta jáhuita kuseka ä ángelesim náa bíttuanake, jume yeu púarim náu am tóijnaké béchibo, jum naiki kátana jekata huëpo, jákun buíata yumäu tájti, téekata naatëpo entok jákun ä chúpëpo tájti.

³² 'Jume chunam bétanem ä júneria, juka ejemplota, jume mesëkiriam básiu táytek, entok jume sáhuam sisialí táytek, jü tasaria béja abe äbo yuuma. ³³ Ínëli kétchi emëe, íkái símeta bicháteko, júneäem béja puertapo äbo ä yúmasëhui. ³⁴ Lútüripone ínel enchimneu jáahua, jume én nat tómtí kateme kee jee kókkoy, íri sime bíttunake. ³⁵ Jü téhueka entok jü buíya lütinake; tē jü ín nooki jíbapo béchibotunake.

³⁶ 'Tē juka taahuata entok orata kaabe ä júneria, jume téhuekapo ángelesim junne, ál-la ín Átchay jíbba.

³⁷ 'Tē juka Noéta taahuarimpo jáchin yeu ä sikä bénasi, junëline bíttunake, ínapo jü Yoremta Üusi yepsäteko. ³⁸ Bueítuk júnakoy diluviota kee jee naateyo, jibuákam vino jëyey, emom juubey, huate entok juptuahuy; júsensu taahuari yuumak, Noéta barcopo kibaknakëhui. ³⁹ Katim jünëiak, júsensu yepsak jü diluvio huanäi símem nuksika, inëlitunake kétchi, ínapo jü Yoremta Üusi yepsäteko. ⁴⁰ Huanärim guoyika huajpo annake; huépülaka núk sákana, senu éntok áma tō sákana. ⁴¹ Guoy jáamuchim molinopom tujnake; huépülaka núk sakana, senu éntok tō sákana.

⁴² 'Katem koptel-la, bueítukem kaa júneiya, ják ániata huëpo ín yebijnakëhui, ínapo jü enchim Señor. ⁴³ Entok íkarem két júneriapo yúmala: jü jóapo nésahueme júniáteko ják orapo juka lak-ronta yebijnakëhui, kaa kócheka ä kaari suaya éiyey, lak-ronta kaa áman kibaknaké béchibo. ⁴⁴ Ínëli kétchi, eme yúmalasem emo jípureka aane; bueítuk ínapo jü Yoremta Üusi kaa enchim ä boobíchäpone yebijnake.

Jü saulero tüisi tekipanuame entok jü saulero kaa tüisi tekipanuame
(Lc. 12:41-48)

⁴⁵ '¿Jábesu jü sáyhuame suaka ä teko eä páman áu nüyeme? Íri jü sáyhuamta mámpo ä familiáhua tō simnake, tiempopo ä jibuátuanaké béchibo. ⁴⁶ Huanäi buére al-lehuame áa béchibotunake, jü tekipanualerotachi, ä teko yepsayo tekipanuamta tiakáteko. ⁴⁷ Tua lütüriapone ínel enchimneu jáahua, símeta ä áttiahua ä mámpo yéchanake. ⁴⁸ Tē íri tekipanualero ä jiápsipo kaa tüisi ínel ée táyteko: "In teko kara láuti yepsa", ⁴⁹ áamak tekipanualerom béb táyteko entok vino jëyemmak jibuáka vino jü

táyteko, ⁵⁰iri yoremta teko yebijnake, hua taahuari kaa ä boobíhåpo, entok ják ániata huéy kaa ä jüneåpo. ⁵¹Huanåi bétte nokta át chúpånake. Kaa tü yóremtaka tü yóremta bénasi emo antuammak yéchatunake; huåmírim támim kuchichíti jiautuaka buannake.

25

Guoj mamni jámut bebemem ejemplo

¹ 'Jü Diosta téhuekapo réy nésauro guojmamni jámut bebemem bénanake. Íméri juka jubemta mabet báreka bem lámparam nüka yeu sájjak. ² Mamnikam suamsi emo nüyey; jume huate mamni éntok kaa suamsi. ³ Jume kaa suamsi emo nüyeme bem lámparam nüka, tem aceiteta kaa nüka. ⁴ Të jume suamsi emo nüyeme, aceiteta boteampo nüka, bem lámparammaki. ⁵ Juka jubemta kaa läuti yepsako, símetakam kótchok, yetem ámeu yúmako. ⁶ Huanåi éntok tukaa násuk huéy kusisi chayhuame jikkajjtuk: “¡Åbo huéiye, jü jubiseme! ¡Yehuem sájaka ä mabeta!” ⁷ Huanåi síme jume jámut bebemem, jotekam bem lámparam tütek. ⁸ Huanåi jume kaa suamsi emo nüyeme, jume suamsi emo nüyemmué inel jiaahua: “Aceitetem itom mákka; bueítuk jume itom lámparam tutuke.” ⁹ Te jume suamsi emo nüyeme am yómmiak, inel jáka: “Kaa itou ä bínakë béchíbo, entok enchimmué junne, ámanem kaate, jume aceiteta nenenkammehui. Huanårem ä jínnu, enchim béchíbo.” ¹⁰ Të bempörim bát aceiteta áman jínnyo, jü jubeme yepsak. Huanåi jume yúmalaši emo jípureme, áamaki jum pajko bóodau kíimuk. Huanåi jü puerta páttiahua. ¹¹ Të chúkula kéchim áma yájjak, jume huate jámut bebemem, inel jáka: “¡Señor, señor! ¡Puertatë itom étaporía!” ¹² Të áapo am yómmiaka inel jiaahua: “Lütüriapone inel enchimmué jiaahua, kanne enchim täya.”

¹³ Huanåi Jesús inel ámeu jiaahuak:

—Katem koptel-la, bueítuk katem jüneiya jita táapo entok ják ániata huëpo, ínapo jü Yoremta Üusi yebijnake.

Talento tómita ejemplo

¹⁴ 'Bueítuk jü Diosta téhuekapo réy nésauro, yoremta mékka bíchaa sikamta bénna. Të kee símekka ä tekipanualerom núnuka, ä tómihua bem mámpo tójjak.

¹⁵ 'Huanåi huépülak mamni talentom mákkak, senuk éntok guoy talentom, senuk éntok huépul talentota, ínëli hueepulam bem áma yumåpo ámani. Huanåi mékka bíchaa síika. ¹⁶ Huanåi jü mamni talentom mákhuakame, ámey tekipanuaaka júchi mamni talentom koobak. ¹⁷ Ínëli kétchi jü guoy talentom mabetakame, júchi guoy talentom ámey koobak. ¹⁸ Të jü huépul talentota mabetakame, sika jíbuejeka ä teko tómi éssok, ä máakari.

¹⁹ 'Chúkula yún tiempota simsuko, jü tekipanualerom teko yepsak. Huanåi am núnuka am nátemajek, juka tómita bem mabetakåu bétana. ²⁰ Huanåi jü mamni talentom mabetakame áma yepsak, júchi mamni talentom huériaka, inel jáka: “In Señor, mamni talentomé nee mákkak; ímírim óorek; júchine mamni talentom áme béppa koobak.” ²¹ Huanåi ä Señorhua inel áu jiaahua: “Türi, empo tü tekipanualero

ára emót eetu kaa jaikik mabetaka junne tüise tekipanuak. Én éntokne chë juebenak béppa enchi yéchanake. Señorta al-lerihuápë kibake.”²² Huanäi jü guoy talentom mabetakame két áma yepsak, ínel jíaka: “In Señor, guoy talentomé nee mákkak; ímírim óorek; júchine guoy talentom áme béppa koobak.”²³ Huanäi ä Señorhua ínel áu jiaahua: “Türi, empo tü tekipanualero ára emót eetu; kaa jaikik mabetaka junne tüise tekipanuak. Én éntokne chë juebenak béppa enchi yéchanake. Em Señorta al-lerihuápë kibake.”²⁴ Të hua huépul talentota mabetakame két áma yepsak, ínel jíaka: “In Señor, enchine täya, nésauta béttek em jípuréhui, entok kaa em echakäpo júne enchi jíjichupähui, entok kaita báchiata em guötiakäpo em jita náu totojähui.”²⁵ Huári béchibone májhueka, sika buíapo ä éssok, juka em tómmi. Ímíre ä jípure, juka em áttia.”²⁶ Ä Señorhua ä yómmiaka ínel áu jiaahua: “¡Empo tekipanualero kaa türi entok obëra! Tüise júneyay kaa ín echakäpo ín jíjichupähui, entok kaita báchiata ín guötiakäpo ín jita náu totojähui.”²⁷ Júntuksan empo juka ín tómmi, jume bankerommeu ä réutebo éiyey. Huanäi ínapo yepsakátek, juka ín tómi mabet éiyey, entok ä kobarimaki.”²⁸ Huanäi ínel jiaahua: “Juka talentotem ä úuhua. Huanärem juka guojmamni talentom jípuremta ä mákka.”²⁹ Bueítuk jü jita jípureme, huatek mákna, chë yún ä jípunakë béchíbo; të jü kaita jípureme, jü ilikkik ä jípurëu junne ä úuhuatumake.”³⁰ Íri tekipanualero kaita béchíbo türík, pákunem kaa machikun yehüä jímma. Huámírim támim kuchichíti jiautuaka buannake.”

Naciónim yäura bíttuanähui

³¹ Júnakoy ínapo jü Yoremta Üusi símek béppa uyyoriku huéekane yepsayo, entok síme jume santo ángelesim ínomaki, huanäi jum áma jojuhuápo símek béppa uyyorikune yejtenake.”³² Huámíri jume síme naciónim áu náu tóijna. Huanäi hueepulam huatem násuk náikimtenake, juka kabyerota kabaram chivam násuk am náikimte bénasi.”³³ Huanäi jume kabaram ä bátatana jábuanake; jume chivam éntok ä míkötana.”³⁴ Huanäi jü réy ínel ámeu jiaunake, jume ä bátatana jábuekammehui: “¡Binem kaate, emëe ín Átchay bétana al-leehuápo yeu púarim! Akem ä mabeta, juka réytamak enchim béchíbo náikiata nesaunakéhui, juka ániata jünaktehuak naateka.”³⁵ Bueítuk nee tébäurey, nechem jíbuä miikak; nee bäa jí péay, nechem báam miikak; ín jóau mékka nee hueramay, enchim jóapem nee mabetak; ³⁶ kaa nee sánkoko, nechem sánkotuak; nee kókorey, ínohuem nóiteka nee bitchak; cárcelpo nee kátek, ínohuem nóitek.”³⁷ Huanäi jume lútula jíápsakame ä yómmiakam ínel jiaunake: “Señor, ¿jauhueysute tébäuremta bíchaka enchi jíbuātuak, entok enchi bäa jí péayte enchi báam miikak? ³⁸ Entok, ¿jauhueysute em jóau mékka enchi hueramay, itom jóapo enchi mabetak, entok kaa enchi sánkokte enchi sánkotuak? ³⁹ Entok, ¿enchi kókorey entok cárcelpo enchi kátekte emou nóitek?”⁴⁰ Huanäi jü réy am yómmiaka, ínel ámeu jiaunake: “Lütüriapone ínel enchimmeu jiaahua, ímëi ínomak rejteme chë bétuk emo nüyeme enchim ámeu yáakáhuem, ínohuem ä yáuhuak.”

⁴¹ Huanäi jume míkötana anemmeu ínel jiaunake: “Sékäna bichem kaate, eme kaa türikun bíchaa näikiarim, táijta kaa tutukëu bíchaa; ìri jü diablota béchïbo chúpäri, entok ä ángelesim béchïbo. ⁴² Bueítuk nee tébäurey, katem nee jïbuätuak; nee bäi mukey, katem nee bäam miikak; ⁴³ kaa ín jóa bëmu nee hueramay, enchim jóapem kaa nee mabetak; kaa nee súpek, katem nee sánkotuak; nee kókorey, entok cárcelpo nee kátek, katem ínou nóitek.” ⁴⁴ Huanäi bempo két ä yómmiaka ínel áu jiaunake: “Señor, ¿jauhueysute tébäuremta enchi bitchak, bäa jï péamta, entok kaa em jóa bëmu enchi hueramay, kaa enchi sánkoko, enchi kókoreyo, entok cárcelpo enchi kátek, katte enchi aniak?” ⁴⁵ Huanäi am yómmiaka ínel ámeu jiaunake: “Lütüriapone ínel enchimneu jiaahua, ímëri kaitapo bít-huammeu kaa enchim ámeu yáakäu, ínou júnem kaa ä yáuhuak.” ⁴⁶ Ímëri jíbapo béchïbo bétte nokta ámet chúpëhuim kannake; jume Diosta béchïbo lútula jíapsakame éntok, jíbapo béchïbo jíapsihuähui yáijnake.

26

Jü náu nokhuakame Jesústa buíj béchïbo

(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Jesús simeta íkái noksuka, ä discípulommeu ínel jiaahua:

² —Jüniäem guoy taahuarim jíba bëyëhui, pajko pajkuata yáaná béchïbo. Huanäi ínapo jü Yoremta Üusi huatem mámpo tóijna, kúrusit ín poponnä béchïbo.

³ Huanäi jume tiöpopo chë nésahueme, entok jume escriibam, entok jume pueblopo chë yö yáarim, Caifásta tebat jóapom emo náu tójjak, ìri jume sacerdotemmeu kobanarotukay. ⁴ Náhuim yájaka nokta náu tütek, Jesústa bätäupo buíseka, ä më béchïbo. ⁵ Tem ínel jiaahuay:

—Kaa pajko táapo, bueítuk juka genteta kaa buére éaka emo am tóboktianakë béchïbo.

Musäla juba Jesústat huättiahua Betaniapo

(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶ Pueblo Betaniapo Jesústa aneyo, Simmom Leproso ti téttehuahuamta jóapo, ⁷ jámut yepsak, botea alabastropro perfumeta tüisi béj-remta áma huériaka. Huanäi Jesústa mesau ä káteko kóbat áachä tóak. ⁸ Ä discípulom íkái bíchakam öomtek, ínel jíaka:

—¿Jatchiakasu ìri kía guötiahua? ⁹ Bueítuk ìri ára nénkituy, yún tómpo; huanäi jume póobem áy ania éehuay.

¹⁰ Jesús ä jüneriaka, ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiakasem íkái jámutta muksi bitcha? Bueítuk jü ínou ä yáakäu, tuhuata johuäpo türi. ¹¹ Bueítuk jume póobem jíbem enchimmak jípunake; nee éntok ëe. ¹² Bueítuk íkái musäla jubak ín takaa béppa tóak, huéchiapo ä tahuatuaka nee máaná béchïbo. ¹³ Lütüriapone ínel enchimneu jiaahua, jákun tájti íkái evangeliota nokhuäpo, síme ániachi két nokna, íkái jámutta yáakähui, áapöríkúu huáatinä béchïbo.

Judas Jesústa buíj báareme mámpo tóij rókaka nookak

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

14 Huanäi huépülaka doocemmak näikiari, Judas Iscariote ti téhuaaka, jume tiöpopo chë yö yáarimmeu siika. 15 Huanäi inel ámeu jiaahua:

—¿Jítasem nee máknake, Jesústa enchim mámpo nee ä tójako?

Huanäi bempo treinta tómi tósalita ä mák rókkak. 16 Huanäi naateka ä jariay, jáchin bem mámpo ä tóijnakëihui.

Yörisi machik kúptey jibuáhuamta Jesús ä yáuhuak
(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

17 Senu taahuata huéy, jume páanim kaa levaduuraaka buáhuaka pajkohuay, ä discípulom áu yájaka inel áu jiaahua:

—Juka pajkua jibuáhuamta yáa béchibo, ¿jákusé itom ä yáa ía?

18 Huanäi Áapo inel ámeu jiaahua:

—Ámanem kaate buere jóarä Jerusalénihui, ímirem yoremta áma téunake. Huanärem inel áu jiaunake: “Jü Maestro inel jiaahua: Jü tiempo ino bétana béja yúmase; em jóapo nee pajkuata kúptey jibuáhuamta ín discípulommak buä báare.”

19 Huanäi jume discípulom Jesústa nésahuekä páman ä yáuhuak. Inelim pajkuata buä béchibo simeta huéchiapo tójjak.

20 Tukariu yúmak, mesau yejtek, jume doocemmaki. 21 Am jibuä násuk inel ámeu jiaahua:

—Lútüriapone inel enchimmeu jiaahua, huépülaka enchim násuk nee yeu buíseka, huatem mámpo nee tóijnake.

22 Huanärim tüisi sirokaka, hueuhuépulaka inel áu jiau táytek:

—Señor, ¿jachune inapo ájáría jáni?

23 Huanäi Jesús am yómmiaka inel jiaahua:

—Huä puraatopo mámam sütéame inomaki, íri nee yeu buíseka huatem mámpo nee tóijnake. 24 Të lútüriapo inapo jü Yoremta Üusi ino bétana ä jiojteri páman huéeka inot chúppe. Të inapo jü Yoremta Üusi nee yeu buísekamta béchibo, ¡Tüisi jiokot maachi! Íri outa béchibo chë türi éiyey, kaa yeu yóremtukáteko.

25 Huanäi Judas yä buíseka huatem mámpo ä tóijnakeme ä yómmiaka, inel jiaahua:

—Maestro, ¿jachune inapo ájáría?

Huanäi Jesús ä yómmiaka inel áu jiaahua:

—Em nokápé empo emo ájariä tíya.

26 Inéli am jibuáysu, Jesús páanim nüka, Diosta baysahueka am rébektiaak. Huanäi ä discípulom am mákkak, inel jáka:

—Akem am nüka am buäye; íri ín takaahua.

27 Juka copata nüka, Diostau baysausuka bempörim ä mákkak, inel jáka:

—Akem ä jëye simetaka. 28 Bueítuk íri ín ójbok, nokta yéchaka Diostamak bemelasi emo tütehuápo. Íri ójbo juebenam béchibo guótek, bem kaa tü yáarim jiokoriná béchibo. 29 Inenne két enchimmeu jiaahua, én naatekane kaa éntok ä jínake, íkái páras taka báhuata; ál-la júnak táapone júchi bemelasi enchimmak ä jínake, ín Átchay réytaka ä nésahuepo.

Peero Jesústa kaa áu ä täya tíanake
(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Huanärim himnom buiksuka yeu säjjak, kähui Oliivou bíchaa.

³¹ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Emëe simetakem i tukaarit inot ëhuamtem tärunake; bueituk ínëli jiojteri: “Kabyero kókosi yáana; huanäi jume kabaram chíbejtinake.” ³² Të chúkula kókkolam násuk jábitek, enchimpatne huéenake, Galiléa buiaräu bíchaa.

³³ Peero ä yómmiaka ínel áu jiaahua:

—Eläposum simetaka juka bem emót éäu tójja, të ínapone kaibu enchi tóijnake.

³⁴ Jesús ínel áu jiaahua:

—Lútüriapone ínel emou jiaahua, i tukaarichi, totorörata kee kusey, baisë kaa nee emo täya tíanake.

³⁵ Peero ínel áu jiaahua:

—Eläposune émomak muuke, tëne kaibu enchi tóijnake.

Huanäi jume huate discípulom két ánëli jiaahuak.

Jesús Getsemanípo oraciónta yáuhuak

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Huanäi Jesús bempörimmak Getsemaní tí tehuakäu yepsak. Huanäi ä discípulommeu ínel jiaahua:

—Ímirem chúbala joye, áman oraciónta ín yäu tájti.

³⁷ Perota entok jume guoy Zebedeota üusim nüka, jápsipo kókosi éaka sirok táytek. ³⁸ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—In jápsi tüisi siroka ín mukëu tájti. Ímirem taahua, éntokem ínomak éaka kaa kótche.

³⁹ Chë huam jëla sika tónommia kíkteka buíau tájti müla kóm chätuka, Diostau buanaka ínel jiaahuay:

—In Átchay, juka béttesi jiokot machik inou huéenakemta ára nee úuhuátek, nechë ä úuhua; të kaa ín éäpo ámantunake, ál-la em éä pámani.

⁴⁰ Sep láuti ä discípulommeu yepsaka, kócheme téuhuak. Huanäi Perotau ínel jiaahua:

—¿Jachem senu horapo júne kara ínomak taahuak, kaa kócheka?

⁴¹ Katem kótche, éntokem oraciónta johua; bueituk kaa türikum bíchaa kaa enchim jiofnakë béchíbo. Jü espíritu jíba óusi éehuamta jípure, të jü takahua kaa áma yuuma.

⁴² Júchi áman sika, guosa huëpo Diostau buanaka, ínel jiaahua:

—In Átchay, íkai jiokot éehuamta inou huéenakemta úttiátunakey, éläpo em éäpo ámantunake.

⁴³ Júchi ámeu yepsaka kócheme téuhuak, bueituk bem pusím yetem kaa yüey. ⁴⁴ Am tójaka júchi siika. Huanäi bájikun huëpo Diostau buanak, jíba ä nokäu nokaka. ⁴⁵ Huanäi ä discípulommeu yepsaka ínel ámeu jiaahua:

—Kóchéem, éntokem jimyoore. Jü hora béja yuumak; ínapo jü Yoremta Üusi kaa tü yóremem mámpo tóijna. ⁴⁶ ¡Jáptëem! ¡Jántebu! Akem ä bitcha: itou jëla huéiye, jü nee buíjtebonakeme.

Jesús preeesotehuak

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Ketune Jesússta nokay, Judas áma yepsak, jü doocemmak näikiatukaihuí. Entok huate juebénaka áamak kaatey, kúkutaka

entok ejpararaka, tiöpopo chë nésahueme entok jume pueblopo yö yáarim bétana. ⁴⁸ Jü bem mámpo ä tóijseka huéeme sényata am máklatukay, ínel jíaka:

—Huä ín besiitonakéhui, jüri ájária; akem ä jaatia.

⁴⁹ Huanäi sep Jesústau rúktek, ínel jíaka:

—¿Kétchë al-leiya, Maestro!

Huanäi ä besiitok. ⁵⁰ Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—In amigo, ¿jítasë äbo nüsek?

Huanärim Jesústa jaatiaka, ä pereesotek.

⁵¹ Të senu Jesústamak aneihui, mámam rútuksiaka, ejparam yeu huíkkek. Huanäi juka tiöpopo tékiakamta tekipanualerota náka chúkti béebak. ⁵² Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Em ejparamë éeria; bueítuk simetaka ejparammey nássuame, ejparameyim mëna. ⁵³ ¿Jachë én oraciónta kara nee yáa téiyey, ín Áchaybeu nokaka, huanäi áapo ángelesim dooce batallónim béppa inou bíttua eiyey? ⁵⁴ Huanäi, ¿jáchisu áu chúpa éiyey, jü noki jiojteri? Ínëli ínohuä huéenakeu úttia, tä jiäpo.

⁵⁵ Huämi horapo Jesús ínel ámeu jiaahua, jume gentemmehui:

—¿Ekbualerota jariamta bénasem yeu sákala nee jaatia báreka, kúkutaka entok ejpararaka? Enchimne majtiaka chíkti táapo tiöpopo enchimmak yeyesay, të katem nee jaatiak. ⁵⁶ Síme ïri ínëli yeu siika, jume profeetam jiojtekäü áhuä chúpanakë béchïbo.

Huanäi ä disciípulom simetaka ä tó sájaka tennek.

Jesús buére yäurata bíchäpo jípuhuay

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Jume Jesústa buísekame sacerdotemmu kobanaro Caifástahuim ä núk sájjak. Simetakam ámani aaney, jume escribam entok jume pueblopo yö yáarim. ⁵⁸ Peero mékkariat Jesústa sáu huéiyey, jü sacerdotemmu kobanaro káriu kimuhuäü tájti. Huämi áman kibakeka, jume tiöpota suayame násuk yejtek, juka jáchín ä chúpnakeu bí báreka.

⁵⁹ Huanäi jume tiöpopo chë nésahueme entok jume yö yáarim, jume tiöpo buére yäurammaki, ímëri jábeta kaa lütüriata jípureka Jesústa nätuanakemtam jariay, ínëli át nésahueka ä mënä béchïbo. ⁶⁰ Tem kaita át téhuak. Ä junëlituk junne juebénakam Jesústa bėj-reka kaa lütüriata nookay. Të chúkula guoyikam áma yájjak, Jesústa bėj-reka kaa lütüriata nokaka, ⁶¹ ínel jíaka:

—Ïri ínel jiaahuak: “Arane ikäi Diosta tiöpo tátabe, entokne báij táapo ára ä tóboktia.”

⁶² Huanäi jü sacerdotemmu kobanaro kíkteka ínel áu jiaahua:

—¿Jachë jáchin júne kaa am yómmia? ¿Jítasum ímëi emót nooka?

⁶³ Jesús éntok kaa jíaley. Huanäi jü sacerdotemmu kobanaro ínel áu jiaahua:

—Dios jíápsamta téhuampo, itomë téjhua: ¿Jachë empo jü Cristo, jü Diosta Üusi?

⁶⁴ Jesús ínel áu jiaahua:

—Émpë ínel jiaahua, entokne két ínel enchimmu jiaahua, én naatekem nee bínnake ín Yoremta Üusitukähui, juka Diosta úttiärapo ä bátam bétana kátekamta, entok téhueka bétana namupo yepsamta.

⁶⁵ Huanäi jü sacerdotemueu kobanaro, ä sánko súpem síuti huíkkek, ínel jíaka:

—Diosta béj-reka béttek nookak. ¿Jachu testiigom ketune áma béye? Ímirem eme ä jikkaja, Diosta béj-reka béttek ä nokähui.
⁶⁶ ¿Jáchisem ä bitcha emëe?

Huanäi bempo ä yómmiaka ínel jiaahua:

—¡Mukiapo yúmala!

⁶⁷ Huanärim pújbat át chit huáttek, entokim ä chónnay; huate éntok jópemma ä bébbay, ⁶⁸ ínel jíaka:

—¡Bueítuk empo Cristotukátek itome tejhua! ¿Jábesu enchi bébak?

Peero Jesústa kaa áu täya tíiya

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Peero pákutana kátekay tebatpo. Huanäi senu jámut áma nésauta joame áu rúktek, ínel jíaka:

—Empo két áamak aaney, Jesús Galiléapo joometamaki.

⁷⁰ Të áapo símem bíchápo kaa áu ä täya tíiya, ínel jíaka:

—Kanne júneiya jita em nokähui.

⁷¹ Áapörik puertau bíchaa yeu ä sik, tábuika ä bitchak. Huanäi am téjhuak, jume áma aneme:

—Íri két áamak aaney, Jesús Nazarenotamaki.

⁷² Të áapo júchi kaa áu ä täya tíiya, yörisi machik bát kéechahuamta nokaka, ínel jíaka:

—Kannä täya, júkái yoremta.

⁷³ Júchi chúkula, jume áma ják aneihui, áman rúktekam ínel jiaahua, jü Perotahui:

—Tua lútüriapo empo két ámemak aani, bueítuk jü em nokäu enchi yeu buísse.

⁷⁴ Huanäi áapo jájaana nok táytek, entok yörisi machik bát kéechahuamta nookak:

—Kannä täya, íkái yoremta.

Huanäi jü totoröra kúkusek. ⁷⁵ Huanäi jü Peero áu huáhuatek, jü Jesústa noki ínel jíamtahui: “Totororata kee kúseyo, baisë kaa nee emo täya tánake.” Huanäi pákun yeu sika, ä jiápsipo chibusi éaka kókosi buaanak.

27

Jesús Pilatotau yeu tóijhuak

(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Kethueytana, síme jume tíopopo chë nésahueme entok jume pueblopo yö yáarim, náhuim emo tójaka nokta náu tütek, Jesústa métebo báreka. ² Huanärim Jesústa sümaka ä núk sájjak; ínelim Poncio Pilato gobernadortau ä tójjak.

Judasta mukukähui

³ Huanäi Judas, yö buíseka bem mámpo ä yéchakame, juka bétte nokta át chúpëu bíchaka, áu temajek. Huanäi jume treinta tómi tósalim ámeu nóttiriak, jume tíopopo chë nésahuemmehui, entok jume yö yáarimmehui, ⁴ ínel jíaka:

—Diosta bíchápone kaa tüisi ayula. Juka kaita juënak yáalata yeu buíseka enchim mámpo ä tójjak, ä ménä béchíbo.

Të bempo ínel áu jiaahua:

—Ítapote kaita áma jüneria; të, jempo ál-la!

⁵ Huanäi tiöpopo juka tómi tósalita guötiaka, yeu sika áu cháyyak.

⁶ Huanäi jume tiöpopo chë nésahueme, akim ä nüka, juka tómi tósalita, ínel jíaka:

—Kaibu türinake, tiöpopo tómimak ä kuutia béchïbo, bueïtuk ójbo tómmi.

⁷ Chúkula náu ettejosuka, babuta tekipanumta huaj buía áy jinnuhuak, jume kaa áma joomem áma máa béchïbo. ⁸ Íari béchïbo én tájti iri huaj buíya, “Ójbo Buíya”, ti téhuak. ⁹ Ínëli áu chúppa, jü profeeta Jeremíajta nokakähui, ínel ä jíako: “Huanärim am nüka, jume treinta tómi tósalim (juka nákuhamta béj-ri, israeliitam ä béjhua aahuaka pámani). ¹⁰ Babuta tekipanua huaj buía áy jínnu béchïbo taahuak, Señorta nésauta nee mákakä pámani.”

Pilato Jesústa nátemajek

(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Jesús áma huéekay, gobernadortau lúl-la. Huanäi ä nátemajek, ínel jíaka:

—¿Jachu empo jü judíommeu réy?

Huanäi Jesús ä yómmiak:

—Émpë ínel jiaahua.

¹² Jume sacerdotem kobanarom entok jume yöyoturi pueblolo chë nesahueme bétana nátuahuaka junne, entok Jesús kaa jíalék.

¹³ Huanäi Pilato ínel au jiaahua:

—¿Jachë kaa am jíkkaja, juebenak bétana enchi nátuame?

¹⁴ Të Jesús huépul nokta júne kaa ä yómmiak. Íari béchïbo jü gobernador tüisi buére éiyay.

Jesústa mënäu yäura noki át chúpahuak

(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38–19:16)

¹⁵ Ínëli huémta násuku, pajko táapo costumbreta jípuhuä pámani, jü gobernador pueblota bíchäpo huépul peresota butbúttiay, jábeta bem huátiaihui. ¹⁶ Júnakoy éntokim peresota áma jípurey, Barrabás ti téhuaakamta; iri buéresi jita yáalataka täyahuay. ¹⁷ Ínëli bempörim náu emo tóij-latuk, Pilato ínel ámeu jiaahua:

—¿Jábetasem nee búttia íaa: Barrabásta, ö Jesústa, Cristo ti téhuaakamta?

¹⁸ Bueïtuk júneyay, kía át kopteka áma yeu ä tóijtukaïhui.

¹⁹ Juka Pilatota, jume yäura tribunalim jojoyëpo ä kátek, ä jubiahua nokta áu bíttuak: “Katë áu suuhua, hua símeku lútula huémta joamtahui, bueïtuk ëni tüisine jantiachisi tenkula, áapörík béchïbo.”

²⁰ Të jume sacerdotem kobanarom entok jume pueblolo yöyoturim, juka gente juebenaratam téjhuak, chë türinake tíaka, Barrabásta búttianä, Jesústa éntok mëtebonähui. ²¹ Jü gobernador am yómmiaka ínel ámeu jiaahua:

—¿Jábetasu júntukne búttianake, jume guoyim násuku?

Bempo éntok ínel jiaahua:

—Barrabásta.

²² Pilato ínel ámeu jiaahua:

—¿Jítasem júntuk nee áu yáa ía, jü Jesús Cristo téamtahui?

Simetakam ínel jiaahuak:

—¡Kúrusichë ä popontebo!

²³ Huanäi jü gobernador ínel ámeu jiaahua:

—¿Jíta juënaksu jüntuk yáala?

Të bempo chë júne chaayey, ínel jíaka:

—¡Kúrusichë ä popontebo!

²⁴ Jü Pilato juka yáa báahuamta bát bíchaa huémta bíchaka, entok juka kaa nanabeu éehuamta chë jikau chätuyo, huanäi bäam aahuaka áu mám báksiak símeme bíchápo, ínel jíaka:

—Kaitane áma kúlpak, íkái yoremta ójbopo lútula huéeka ä jíápsäpo, bueítuk kaitane juënak át téuhua, ä mënä béchïbo. Enchim mámpo taahua.

²⁵ Huanäi síme pueblo áma aneme ä yómmiaka, ínel jiaahuak:

—Éläpo ä ójbohua ito béppatunake, entok itom úusim béppa.

²⁶ Huanäi Barrabásta búttiak. Jesústa éntok bemmuchateboka, bem mámpo ä tójjak, kúrusit ä poponnä béchïbo.

²⁷ Huanäi jume gobernadora sontarom, Jesústam núk sájjak, Pretoriou bíchaa. Huämírim áa chíkola síme jume sontarom emo náu tójjak. ²⁸ Huanarím ä sánkohua ä úuhuaka, sikilik ä sánkotuak.

²⁹ Huanarím huíchata huikö päaka ä corona yáaka kóbat áachä yétchak, ä mám bátatana éntok baka kútata. Huanarím áu lúl-la tónommia jápteka, ä junneriay, ínel jíaka:

—¡Yántë jíápsa, judíommeu réy!

³⁰ Entokim át chit huathuattey, juka baka kútata mámpo ä jípurëu núkam, kóbat ä bébbay. ³¹ Chúkula ínëli ä junneriasuka, entok kókosi ä yáasuka, jume súpe mántom ä úuhuaka, ä sánkohua ä sánkotuak. Huanarím ä núk sájjak, kúrusit ä poponboka.

Jesús kúrusit poponhuaka muukuk

(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Huanäi yeu am kateyo, yoremtam nánkek, Cirene jóärau joometa, Simmom ti téhuaakamta. Íkärím úttiapo kúrujta püaktituak, ä huériunakë béchïbo.

³³ Júnëlim kateka áman yájjak, jum Gólgota ti téhuaakähui. Íri “Mukíla Kóba Káuhui”, tiau báare. ³⁴ Vinotam Jesústa jítua báarek, sikaramak kütiata; të ä jihueka kaa ä jëkak.

³⁵ Kúrusit ä poponsukam ä sánkobechi nat játeka náchá näikimtek. Íri ínel yeu síika, juka profeetata nokakäu áhuä chúpanakë béchïbo: “In súpemim nat näikimtek, entokim ín sánkom nat játek.” ³⁶ Júnëlim huämi ják jotek, ä suayaka. ³⁷ Huanarím ä kóba béppa jíojteta yétchak, jita béchïbo ä mëhuakahui, ínel jíamta: “Íri Jesús jü judíommeu réy.”

³⁸ Huanäi guoy lak-ronim áamak kúrusit poponhuak, huépülaka bátatana, senu éntok míkötana. ³⁹ Jume áma huam kateme, akim ä junneriaka juënasi jíaka kóba huíutey, ⁴⁰ ínel jíaka:

—Empo juka tíopota ára tátabeme entok báij táapo júchi ára ä yéchame, jémpë emo jínëu! Bueítuk empo Diosta Úusitukátek, ¡kúrusitche kóm huéiye!

⁴¹ Ínëli kétchi jume sacerdotemueu kobanarom, jume escriibam entok jume pueblopo yöyoturim, akim ä junneriaka ínel jiaahuay:

⁴² —Huatem jínëuk; jáapo éntok kara áu jínëu! Bueituk áapo Is-raeltau réytukátek, jén kúrusit kón huéenake! Huanäite ä súalnake.
⁴³ Áapo Diostat áu eá tíiya; éläpo áapo ä jínëunake, ä huáatiáteko; bueituk áapo ínel jiaula, “Diosta Ūusine”.

⁴⁴ Kétchi jume lak-ronim, áamak kúrusit popontukaïhui, akim ä junneriaka juénasi ä aahuay.

Jesústa mukukähui

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Lúl-la kátek naateka, kúptey bájim jiau tájti kaa machisi taahuak, síme ániachi. ⁴⁶ Kuptilamak abe bájim jiy, Jesús kusisi cháchayek, ínel jíaka:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —itom nokpo ínel jiau báare: In Dios, ín Dios, ¿jatchiakasè nee ínapola tóij-la?

⁴⁷ Jume huate áma aneka ä jikkajame, ínelim jiaahuay:

—Í Elíasta núnnu.

⁴⁸ Huanäi huépülaka áma aneme läuti ejponjata nüka, vinak-repo ä kómoniak. Huanäi baka tebet ä óreka, jikau áhuä nóitiriak ä jínakè béchíbo. ⁴⁹ Tè jume huate ínel jiaahuay:

—Akem ä tójjá. Boobichäem; jamak Elías äbo ä jínëunake jáni.

⁵⁰ Tè Jesús júchi huëpo kusisi cháchayeka, ä espírituhua tójaka muukuk. ⁵¹ Huanäi éntok jume velom jum tiöpopo chäkame síutekam guoyisi emo yáuhuak; jikat naateka bétukun tájtim síutek. Jú buía éntok áu yoyoak; jume buere tétam éntok riutek. ⁵² Jume sepulturam éntok emo étapok, entok Cristota sualhuäpo nau anim takahua kókkolame násukim jotek. ⁵³ Chúkula Jesústa jíabitesuk, ímëri sepulturapom yeu sájjak. Huanärim buère jóära Jerusaléniu juebenammeu yeu machiak.

⁵⁴ Jú centurión entok jume huate áamak áma Jesústa suayaihui, juka buíata junëli áu yoyoakamta bíchaka, entok simeta jita áma yeu sikamta, tüisim guómtek. Huanärim ínel jiaahua:

—¡Íri tua yö lütüriapo Diosta Ūusitukay!

⁵⁵ Juebena jáamuchim áma aaney, mékka jábueka ä bíchaka. Ímëri Jesústamakim rejtilatukay, Galiléapo naateka ä aniaka. ⁵⁶ Áme násuk aaney jú María Magdalena, María Jacobota áiye entok Joseta, entok jú Zebedeota üusim áiye.

Jesús mãahuak

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Tukariu yúmako, senu yoreme rikotaka áma yepsak, Arimatea jóárapo jometaka. Íri José ti téhuaakay, entok két Jesús ä discípulokay. ⁵⁸ Íri Pilatotau sika, Jesústa takaahua áu aahuak. Huanäi Pilato nésahuek, Jesústa takaahua ä máknä béchíbo. ⁵⁹ Huanäi José juka Jesústa takaahua nüka, sábanam báksiarimpo ä bitiak. ⁶⁰ Huanäi káu guójöku sepultura bemelapo ä teekak. Íkai sepulturata José áapo áa béchíbo ä yáalatukay. Huanäi tétata buëuruk röaktiaka áman kikkimuhuäpo ä óorek. Huanäi siika. ⁶¹ Entokim két áma aaney, María Magdalena entok hua senu María; sepulturata pújapom jokay.

Jesústa sepultura sontarom ä suayay

⁶² Júchi yokoríapo jimyore táapo, jume tiöpopo chë néshahueme entok jume pariserom emom náu tójjak, Pilatota bíchäpo, ⁶³ ínel jíaka:

—Yöturi, áute huáate, hua yore baítáttäusukame ketune jíápsaka ínel jiaahuak: “Báij taahuarim simsukne jíabitenake.” ⁶⁴ Íári béchïbo amanë am bíttua, jume sepulturata suayanakeme báij taahuarim simsuu tájti. Jáchinay junne jume áamak rejteihui tukaapom áman sájaka ä ékbuanake. Huanärim jü genetau ínel jiaunake: “Kókkolam násuk jíabitek.” Ä ínelituk, jü chükula bem öbiakäu chë obiachinake, jü bát bem öbiari béppa.

⁶⁵ Huanäi Pilato ínel ámeu jiaahua:

—Jümürem am jípure, jume sontarom. Ámanem sájaka enchim jüneä páman ä suayatebo.

⁶⁶ Huanärim áman sájaka tüisi ä páttiak, juka sepulturata, yäura seyoy ä seyotuaka, juka téta puertata; entokim sontarom áma tö sájjak.

28

Jesús kókkolam násuk jíabitek
(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Jimyore taahuata simsuko, entok jume guoy búsan taahuarim naatëpo, matchümakim áman sájjak, jum Jesústa maahuakäipo ä bít báreka, María Magdalena entok jü senu María. ² Huanäi jü buía tüisi áu yoyoak, bueítuk jü Señor Diosta ángel, téhueka bétana kóm yepsaka, juka tétata sékana ä bíaktiaka, áa béppa yejtek. ³ Ä bíthuäpo yúku béroktiriata bénasi bélojkosi machiakay. Jü ä sánkohua éntok sápa tósalim bénaakay. ⁴ Jume sontarom ä bíchaka májhueka emo yoohuay, entokim kókkolam bénasi taahuak. ⁵ Të jü ángel am yómmiaka ínel ámeu jiaahua, jume jáamuchimmehui:

—Katem májhue emëe, bueítuk ínapone jüneiya, Jesústa enchim jariähui, juka kúrusit poponhuakamta. ⁶ Kaa ím aane; kókkolam násuk jíabitek, ä jíakä bénasi. Binen kateka ä bitcha, juka Señorta máahuakäipo. ⁷ Läutem áman sájaka ä discíipulom téjhua: “Kókkolam násuk jíabitek, entok Áapo enchimpát huéenake Galiléau buiaräu bíchaa. Huämírem ä bínnake.” Íkäine enchim téjhua.

⁸ Huanärim bempo yeu sájjak, jum ä máahuakäipo, májhueka entok tüisi al-leaka. Tennekam bemela nokta Jesústa discíipulom téjhua báarey, entok íneli íkäi nokta huériaka am kateisu ä discíipulom téjhua báreka, ⁹ Jesús am nankiseka ámeu yeu siika, ínel jíaka:

—¡Yántem jíapsa!

Huanäi bempo áu rúkteka guókpo ä íbaktiaka, ä yörek. ¹⁰ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—¡Katem májhue! Ámanem sájaka jume ínomak huéerim nok be-melata am mákka, bueítuk Galiléau am kannakë béchïbo. Ámanärim nee bínnake.

Sontarom juka bem bíchakäu nookak

¹¹ Ímëi jáamuchim ketune boojoäisu, jume sontarom buére jóärau bíchaa sájaka, am téjhua, jume sacerdotemueu kobanaro, jáchin simeta yeu sikähui. ¹² Huanärim emo náu tójjak, jume pueblopo

yöiyoturim. Ímëri nokta náu tüteka, jume sontarom yún tómita mákkak, ¹³ ínel jíaka:

—Inëlem jiaunake emëe: “Ä discípulom tukaapo itom kóchey äbom yájaka ä ékbuak.” ¹⁴ Të juka gobernadorta íkái jíkkajako, itapote áamak ettejonake, tüisi ä éenakë béchïbo; entok kaita enchimëu huéenakë béchïbo, itapote enchim anianake.

¹⁵ Huanäi bempo juka tómita nüka ä yáuhuak, bem téjhuahuakä pámani. Íri noki täyahuak judíom násuku, júnakoy naateka én tájti.

Jesús ä majtiähuim tékilta mákkak

(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Të jume once discípulom, Galiléa buiaräu bícham sájjak. Ímï júya káupo Jesús ámanam núnulatukay. ¹⁷ Ä bíchakam ä yorek; të huate katim ä ajäria teiyey. ¹⁸ Jesús ámeu ruktek, huanäi nokaka ínel ámeu jiaahua:

—Síme úttiätane mák-ri, áman téhuekapo entok ímï buíapo. ¹⁹ Íäri béchïbo, síme ániachem kaate, naciónimmehui, jume gentem ín discípulomtu íaaka. Huanärem am majtiasuka am batöa, Dios Áchayta téhuampo, entok Diosta Üusi téhuampo, entok Dios Espíritu Santota téhuampo. ²⁰ Emem am majtianake, juka enchimmet ín nésahuekähui, bempörim ä boojorianakë béchïbo. Ínapo éntok nee enchimmak aane, chíkti táapo, ániata lütëu tájti. Júnentunake.

Jü Evangelio San Marcojta Jiojtekähui

Juan Bautistata nooki

(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Jü tü nooki Jesucristo Diosta Üusi bétana nokhuakame ínëli naatek.

² Jü profeta Isaíasta jiojterita ínel jiäpo:

Ínapone émpat áman ä bíttua, juka ín noki huéiamta, huaka böota em huéenake páman ä tütenakë béchibo.

³ Ánia see päriapo chayemta jáhui ínel jiaahua:

“Señorta böotem tüte;

éntokem jume ili böom rúttukia.”

⁴ Bueítuk, Juan, yepsaka ánia buéeka päriapo batöay, entok jíapsi kúakteka emo batöhuamta bétana ámeu nookay, bem Dios bejrimmet bem jiojkorinã béchibo. ⁵ Huanäi síme Judea buiärapo bétana entok buere joära Jerusalémpo jóakame áu yeu sájaka batöhuak jum Jordán bathuepo, bem Dios bejrim yeu buíseka.

⁶ Jü Juan éntok, camello böata sánkoka huéiyey, entok huaka beata huikosaka. Jü ä buäyey éntok mumu sítörim entok jume buere guöchim. ⁷ Huanäi huame géntemmeu nookay, ínel jíaka:

—Chúkula senu chë ino béppa útteakame yebisisë. Katchane júne áu rúkteka, kóm chätuka júne, ä bocha huíkyam búttiapo yúmala.

⁸ Lútulay ínapo báammea enchim batöla; tē Áapo Diosta Espíritu Santoy enchim batónake.

Jesústa batöhuakähui

(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Huámechí taahuarimmet Jesús Nazaret Galiléa bétana áma yepsak. Huanäi Juan ä batöak jum Jordán bathuepo. ¹⁰ Sep éntok jum báapo yeu huéeka, juka téhuekata au étapomta bitchak, entok juka Espíritu Santota guókouta bénnak at kóm huémta. ¹¹ Huanäi jáhui téhueka bétana kóm yuumak, ínel jíaka:

—Empë ín Üusi huä tua ín nákéhui; émot ayka jü ín al-leähui.

Jesústa jioptua báahuähui

(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² Sep éntok Diosta Espíritu Santo ä núk siika huam ánia see päriau bíchaa. ¹³ Huämi aanek cuarenta taahuarimpo. Jü Satanás éntok huämi au yepsak ä jioptua báreka. Entok huämi animaalim kara búktume násuk aaney. Diosta ángelesim éntok ä aniy.

Galiléapo Jesús ä tékia naatek

(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴ Juanta pereesotuk, Jesús Galiléau yepsaka juka evangelio Diosta bétana huemta ámeu nookak, ¹⁵ ínel ámeu jíaka:

—Béja taahuari yúmala; Dios reyta nésahueu äbo yúmase. Emóem jíapsi kúaktiaka evangeliota súale.

Jesús naiki kuchuleom núnnuk

(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶ Huanäi Galiléa bahue mayoat huéesimeka, Símonta téhuak entok Andrésta ä sailahua jítë jímname; bueitukim kuchuleromtukai.

¹⁷ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Ino sáukem kaate. Ínapone enchim kuchulero majtianake, yoremem evangeliou enchim núnunakë béchïbo.

¹⁸ Huanärim sep bem jítërim tójaka, áa sáu sájjak.

¹⁹ Huanäi huam jëla sika juka Jacobota bitchak, entok Juanta ä sailahua, Zebedeota úusim. Bempo ket bem canoapo aneka jítërim chábuay. ²⁰ Huanäi am núnnuk. Bempo éntok bem átchay Zebedeota canoapo tekipanualerommeu tò sájjaka, Jessústa sáu sájjak.

Yoreme chïcha machi espírituta jípurey

(Lc. 4:31-37)

²¹ Huanärim pueblo Capernaumpo yájjak. Huanäi Jesús jum sinagogapo jimyore táapo kibakeka, am majtiay. ²² Jü gente éntok ä yörïhuápo buere éaka taahuak, jü bem majtïahuäbechi, bueituk jábe tua útteakamta bénasi am majtiay, kaa huame judíom ley am mamajtiame bénasi. ²³ Senu yoreme sinagogapo aaney, chïcha machi espírituta jípureka chay nokaka. Huanäi ínel jiaahua kusisi chayeka:

²⁴ —Jesús Nazareno, çjítasë itomak jüneria? ¿Kialë kaitäpo itom yáa báreka yebij-la? Jüneane em jábétukähui. Empo tua jü Diosta yeu píari.

²⁵ Huanäi Jesús kutti át nónookak, ínel jíaka:

—Katë jíaleka át yeu huéiye.

²⁶ Huanäi jü lemoonio náasä tápsuka entok tüisi chayeka yeu siika.

²⁷ Huanärim síme guómtëka, át emo nátemajey:

—¿Jítasa ïri? ¿Jítasa ï bemela yore majtïahuame? ¡Tua útteak! Maasu jume lemooniom sáuhue, bempo éntok ä nok jíkkaja.

²⁸ Huanäi síme Galiléa buiära chíkola jíkkajituk jü Jesústa yáari.

Jesús Perota asu kókoremta tütek

(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

²⁹ Huanäi Jesús Jacobo entok Juántamaki, sinagogapom yeu sájjaka, Simmom entok Andrésta jóahuim yájjak. ³⁰ Huämi jóapo éntok jü Símonta asu taijhuécheka bökay. Huanärim ä kókore bétana Jesústa ettejhuariak. ³¹ Jesús éntok áman au rúkteka, mámpä buíseka ä yétchak. Huanäi sep jü taijhuéchiria ä tójjak; huanäi jita am joria táytek.

Jesús juebena kókoreme tütek

(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

³² Huanäi huäri taahuarit täata áman huétchuko, síme huame kókoreme áu nau tóijhuak, entok huame lemooniom bem jiápsipo jípureme. ³³ Júnëli síme puéblopo jóakame áman nau rúktek jum puertahui. ³⁴ Jesús éntok juebenam tütek, kókoata jípureme. Juebena lemooniom yeu béebak, entok kaa am noktuak, bueitukim béja jüneiyay ä jábétukähui.

Jesús Galiléapo naa siika géntemmeu nokaka

(Lc. 4:42-44)

³⁵ Yokoriapo kethuey, ketune unna kútkoako, Jesús yejteka yeu siika ánia see páriau bíchaa. Huämi oracióna yáuhua. ³⁶ Huanäi jü

Simmom, entok huame áamak áma aneihuim, akim ä jaria. ³⁷ Ä téakam ínel áu jiaahua:

—Síme enchi jaria.

³⁸ Áapo éntok ínel ámeu jiaahua:

—Jántebu sékana pueblommeu bíchaa, bueítukne ámani ket ámeu noknake; huári béchibone yebij-la.

³⁹ Huanäi síme Galiléat naa siika ámeu nokaka bem sinagogapom, entok lemooniom yeu béebaka.

Jesús senuk leprata jípuremta tütek

(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

⁴⁰ Senu yoreme Jesúsau yepsak sähua leprata jípureka. Huanäi tónommia kíkteka jiokot ínel áu jiaahua:

—Júnel éáteké ín kökoa ára nee úhua.

⁴¹ Jesús éntok ä nák jiokoleka, ä mámam áu rútuaktiak. Huanäi át mámtaka ínel au jiaahua:

—Jeehui, júnelne éiya; türiäe.

⁴² Júnel ä noksuk jíbba, jü sähua lepra kökoa kaitatuk; huanäi türiak. ⁴³ Të tüisi ä téjhuasuka ä simtuak, ínel áu jíaka:

⁴⁴ —Katë jábetau jáale. Ámanë huéiye jü tiöpopo nésauhuetmahui. Emoë bíttebo, éntoke jita júne áman tójja, Moiséjta nésahuekäpo bénasi, em türiakä bétana, entok bempörim júneenakë béchibo.

⁴⁵ Të jü yoreme yeu sika jíba ä nok táytek, huaka áu yáahuakamta. Huanäi símekut júneriatuk hua áu yáahuakame. Jesús béja kara júne machisi áma aaney, jum pueblolo. Mékka ániapo jíba an sísimey. Huáamirim áu yayajay símekut bétana.

2

Jesús káraktilata tütek

(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

¹ Chúkula jaiki taahuarim huéy, Jesús júchi pueblo Capernáumpo yepsak. Huanäi jíkkaijhuak, jóapo anë téaka. ² Huanäi juebena gente áu nau yájjak. Jóata pújbapo júnem kaa békiakay. Áapo éntok Diosta noki ámeu nookay. ³ Huanäi naikika káraktilata nau huériakam Jesúsau yájjak. ⁴ Tem genteta juebena béchibo kara Jesúsau kiimuy. Huanärim jü kárit jámuka ä anëbeu béppa ä guójoktiak. Huanärim huämi áman áu kömä teekak, huaka káraktilata, áachä böyëumak chíkti. ⁵ Jesús bem Diosta súalëu bíchaka, ínel au jiaahua jü káraktilatahui:

—In úusi, bejë jiokorihuak em Dios bejrimmechi.

⁶ Jume maestrom leyta yore majtíame éntok áma jokay, bem jiápsipo ínel éaka: ⁷ “¿Jatchiakasu iri junëli nooka, Diosta bėj-reka? ¿Jábesu Dios bejrim ára jiokore? Dios jíbba.”

⁸ Jesús éntok ä espíritupo bem jiápsipo éäu júneriaka ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiakem enchim jiápsipo junëli eiya? ⁹ ¿Jáchisu chë kaa obiachi jü káraktilatau jiaa béchibo: “Em kaa tü yáarimmeché jiokorihuak”; o, “Yejteké em at böyëu tóboktiaka naa huéiye”? ¹⁰ Të enchim júneenakë béchibo, juka Yoremta Úusi ími buíapo úttiata ä jípürëhui, jume Dios bejrim yore ä jiokoriná béchibo.

Huanäi jü káráktilatau ínel jiaahua:

¹¹ —Emoune ínel jiaahua: Yejteké em at böyëu tóboktiaka huéiye em jóau bíchaa.

¹² Huanäi áapo yejteka; entok, juka áachä böyëu nüka, símem bíchäpo yeu siika. Huanäi éntok síme at guómteka Diosta úttilek, ínel jíaka:

—Jauhuey júnete ílë bénak kaa bil-la.

Jesús Levíita núnnuk

(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

¹³ Jesús júchi bahue mayuau bíchaa siika. Juebena gente éntok áu náu yájjak. Huanäi am majtiay. ¹⁴ Ama huam huéeka, Levíi, Alfeota úusi, bankopo kátekamta bitchak, jum yäura tómita nau totoijhuäpo. Huanäi ínel au jiaahua:

—Ino sáukë huéiye.

Huanäi Levíi kíkteka áa sáu siika.

¹⁵ Ínëli yeu siika: Jesústa Levíita jóapo jíbuäka mesau ä káteko, juebénaka jume impuestom náu totojame entok huate Dios bejrita boojoriame mesahuim Jesústamak jotek, entok ä discípulommaki. Bueitukim juebénaka Jesústamak réjtey. ¹⁶ Huanäi huame maestrom leyta yore majtiame entok jume pariserom ä bitchak, jume yäura tómita nau toij-lerommak entok Diosta bejri boojoriammak ä jíbuäyo. Júnëlim ámeu jiaahua, ä discípulommehui:

—¿Jatchiaka júri ámemak jíbuä, jume Dios bejrita boojoriammaki, entok yäura tómita nau toij-lerommaki?

¹⁷ Jesús éntok am jíkkajaka, ínel ámeu jiaahua:

—Huame kaa kókoreme kaa mérikota huáatia, ál-la huame kókoreme. Kanne huame lútula jíápsame núnuseka äbo yebij-la, ál-la huame Dios bejrita boojoriame.

Jesústam ayuunota bétana nátemaje

(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸ Jume Juanta discípulom éntok jume pariserom ayuunay. Huate gente Jesústau yájaka ínel áu jiaahua:

—¿Jatchiaka jume pariserom discípulom éntok Juanta discípulom ayuunota johua, jume em discípulom éntok, ée?

¹⁹ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—¿Jachu jume emo jubiahuaú núnuri ayuunanake jáni, juka jubemta ámemak aneyo? Ée; karam ayuuna, juka jubemta ámemak aneyo. ²⁰ Të taahuarim yúmanake, juka jubekamta am tö simnakëhui; huanäi ál-lam ayuunanake.

²¹ 'Kaabe bemela sánkota sanko muerapo cháchäbua, bueituk jú bemela sanko muerapo chäbuahuak, chëhuasu síutinake. ²² Entok kaabe vino bemelata huaka bea bóosa örampo tóttöa, bueituk jú vino bemela jume bóosa öram síutianake. Huanäi éntok guötinake; jume bóosam éntok nasóntunake. Kíalíku jú vino bemela huaka bea bemelampo tóttöhua.

Jimyore táapo discípulom tirijko bújam júusakay

(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³ Júnaksu jimyore táapo Jesústa et páman huey, jume ä discípulom áamak kateka jume tirijko bújamim jüusakay. ²⁴ Huanäi jume pariserom ínel au jiaahua:

—¿Jatchiaka em discípulom jimyore táapo íkai johua, kaa jo mátkhik?

²⁵ Áapo éntok ínel ámeu jiaahua:

—¿Jáchem jauhuey júne kaa ä bit-la, juka jiojteta Davita yáakäu bétana, jikot éaka, tébäureka, áapo éntok jume áamak aneihuim?

²⁶ Abiatarta sacerdoote tékilpo chë ä nésahueyo, David huam Diosta jóapo kibakek. Huanäi huame páanim Diostau bíchaa näikiarim buäka, huame áamak kateme kétchi. Huámëi páanim jume sacerdoote tékilta joame jibam ára am buäyey, kaa kia jábe junne.

²⁷ Jesús két ínel ámeu jiaahua:

—Jü jimyore taahuari yoremta béchibo yáari; të kaa jü yoreme jimyore taahuata béchibo. ²⁸ Íari béchibo ínapo, jü Yoremta Üusi jimyore taahuata béppane yótaka nésahue.

3

Yoreme huakiam mámakame

(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

¹ Júchi éntok Jesús sinagogapo jume judíom nau yayajäpo kibakek. Huämi éntok yoreme aaney, huépülam huakiam mámaka. ² Huate éntok Jesústachim suaka ä bitchay, ä nätua báreka, jimyore táapo huaka kökoremta ä tüte máchileka. ³ Huanäi jü yoreme huakiam mámakamtau Jesús ínel áu jiaahua:

—Yejteké ími násuk kikte.

⁴ Huanäi jume géntem temajek, ínel jíaka:

—¿Türi jáni jimyore táapo tühuata yáa béchibo, o kaa tühuata yáa béchibo? ¿Türi jáni senu jíapsita jínëu béchibo, o jábeta ä úhuä béchibo?

Të bempo kaa jáleka taahuak. ⁵ Jesús éntok omteka entok sirokaka áme bëkatana reemtek, námakak bem jíapsekä béchibo. Huanäi hua yoremtau ínel jiaahua:

—Jume em mámamë rútuksia.

Ä rútuksia éntokim türika taahuak. ⁶ Huanäi jume pariserom yeu sájaka, noktam nau tütek Herodianommaki, Jesústa mëbáreka.

Juebena gente bahue mayuat aneme

⁷ Huanäi Jesús bahuéu bíchaa siika, ä discípulommaki. Gente éntok Galiléa buiära bétana tüisi juebénaka áman au yájjak; älë bénasi Judea buiära bétana, ⁸ Jerusalén, Idumea buiära, Jordán huáytana bétana, Tiro entok Sidónpo pueblompo chíkola jóakame. Júnëli tüisi juebénaka au nau yájjak, nokta jíkkajaka buéresi jita ä joäu bétana. ⁹ Huanäi Jesús jume ä discípulom téjhuak, juka canoata huéchiapo am jípu sáhueka, áma yejte báreka, juka genteta kaa ä pittianakë béchibo. ¹⁰ Bueítuk Áapo juebenam kökoreme tütelatukay. Júkärím jünëriaka, huame kökoata jípureme áa béppa emo tábbey, at mánte báreka. ¹¹ Jume espíritu chicha mamachim ä bíchakam tónommey áu japjaptey. Huanärím chayeka ínel jiaahuay:

—¡Émpë jü Diosta Üusi!

12 Áapo éntok kutti ámeu nookak, kaa au yeu machiria nésahueka.

Huame dóoce apóstolim yeu púari

(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

13 Huanäi kähuit jámuka, huame ä huáatiähuim núnnuk; bempo éntok au yájjak. 14 Huanäi ímëi dóocem au yájakame tékiata am mákkak, áamak am annakë béchïbo, entok náasam bíttua báreka, huame gentemmeu am béchïbo, 15 entok áapörík bétana yäura útteata am makkak, huaka kökoata am tütenakë béchïbo, entok lemooniom yeu am bébnakë béchïbo: 16 Ímërim jume yeu púarim: jü Simmom, Peero ti ä téhuaatuakähui, 17 entok jü Jacobo entok Juan ä sailahua, Zebedeota üusim, Boanergem ä téhuaatuakähui, yúku jímmaata jáhuid uusim tiau báare, 18 entok Andrés, entok Felipe, entok Bartolomé, Mateo, Toomas, Jacobo Alfeota üusi, Tadeo, Simmom jü cananista, 19 entok Judas Iscariote, hua ä nénkakame.

Espíritu Santota bėj-reka nokhuame

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

Chúkula, Jesústa ä discipulommak jóau ä yepsak, 20 jü gente júchi au nau yájjak; junëlim kara júne ay jïbuäy. 21 Huanäi jume áamak huërim ä jíkkajaka au yájjak, yeu ä huéria báreka, bueitukim ä kóba rókotulä tíiyay.

22 Jume escriibam Jerusalén bétana áma yáij-lame:

—Beelzebútam ä jíápsipo jípurë tíiyay, entokim Beelzebú lemooniommeu yáutta téhuampo jume lemooniom yeu ä bébä tíiyay.

23 Jesús éntok am núnuka, ejemplota ámeu yétchak, ínel ámeu jáka:

—¿Jáchisen Satanás juka Satanásta yeu bébnake? 24 Jíta rey yäura júne au náikimtelataka anëtek, íri rey yäura kaibu jíba béchïbo yäuratunake. 25 Entok jume jóapo emo bėj-reka emo náikimtelatuk, íri jóuhua kaibu bínhuatunake. 26 Jü Satanás au bėj-reka au tóboktiak, au náikimtenake, entok kaibu bínhuatunake, bueituk jíba luutinake.

27 'Kaabe júne jábe yorem útteakamta jóau kibakeka ára jita ä úhua, kaa bát ä súmako; të ä súmakátek ál-la ára jita ä úhua.

28 'Tua lútüriapone ínel enchimmeu jiaahua, sime jume yoremem Dios bejri yáarimmechim jiokoritunake, entok hua nooki Diosta bėj-reka nokhuame; 29 të kia jábe junne Espiritu Santota bėj-reka nokame kaibu jiokoritunake, të hua bétte noki at chúpatunake jíbapo béchïbo.

30 Ínel jiaahua bueituk bempom espírituta chïcha machik ä jípurë tíiyay.

Jesústa áiyé entok ä sailahuam

(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

31 Chúkula, jume ä sailahuam entok ä áyehua ámam yájjak. Huanärim päkun tahuaka ä núnutebok, juka Jesústa. 32 Huanäi hua gente juebénaka áa chíkola jokame ínel au jiaahua:

—Ímërim päku aane, jü em áiyé entok jume em sailam enchi jariaka.

33 Áapo éntok, ínel ámeu jiaahua:

—¿Jábesu jü ín áiyé, entok jume ín sailam?

34 Jume áa chíkola jokame bíchaka éntok ínel jiaahua:

—Ímëi ámëria jü ín áyiye, entok jume ín sailam. ³⁵ Bueítuk jábe junne Diosta eäu joame, ìri ájãria jü ín saila, entok ín huaayi, entok ín áyiye.

4

Et-lerota ejemplo

(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Jesús júchi bemelasi am majtia táytek jum bahue mayoachi. Huanäi juebena gente au nau yájjak. Jesús éntok canoapo yejteka bahuéu kibakek. Huämi aaney canoapo, sime gente éntok báa mayoachi. ² Huanäi juebenak am majtiay, ejemplom ámeu jójjoaka, huanäi nokaka ínel am majtiay:

³ —Íkãrem jíkkaja: Jü et-leero echíseka yeu siika. ⁴ Júnaksu éntok ä echay, jü huate báchia böo mayoat huáttek. Huanäi jume huikichim au yájaka ä buäka. ⁵ Jü huate éntok téta buíapo huáttek, huam kaa yún buíata ayukápo. Huanäi láuti síhuek, kaa yún ä buíakä béchïbo. ⁶ Täata yeu sik tájjak, entok kaa mékka kómã nahuaka béchïbo huaakek. ⁷ Huate éntok júya huíchärata sísihuëpo huáttek. Huanäi hua júya báchia síhueka, áapat yötuka ä jíabi mëak, huaka báchia ethuakamta. Huanäi éntok kaa taakak. ⁸ Të jü huate buía türiku huáttekame síhuek, entok yötuka taakak. Huanäi jü senu báchia treinta báchiam nénkak, senu éntok sesentam, senu éntok cientom.

⁹ Entok ket ínel ámeu jiaahua:

—Huä jünee báareme at suaka ä jíkkajínake.

Jume ejemplom jita béchïbotukähui

(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Huanäi, huaka juebena genteta sákasuk Jesústa áapola ä tahuak, jume dóoce entok jume huate áma anëhuim Jesústa temajek, hua et-lerota bétana ä nookakähui, jáchin ä jiau bárëhui. ¹¹ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Eme ä täyatuahua, juka éhuil Diosta reytaka nésahuëhui. Të huame päkun aneme éntok, ejemplommeyí simeta. ¹² Entokim bíchaka júne kaa bínnake, kaa at jünee béchïbo, entokim ä jíkkajaka júne kaa at jüneenake, entokim kaa jíapsi kúaktínake, jum bem Dios bejrimmechi kaa bem jìokoriná béchïbo.

Jesús el-lerota ejemplo am majtia

(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ Huanäi ínel ket ámeu jiaahua:

—¿Katem át jüneyia ì ejemplochi, et-lerota bétana huémtachi, jáchin ä jiau bárëhui? ¿Jáchisu jüntukem ámet jüneenake, sime ejemplom ínëli huémmechi? ¹⁴ Jü echame júri nokta eecha. ¹⁵ Ìri ínel hua báchia böo mayoat huéchékame: huame tü nokta ámeu nokhuakäu, jíkkajísuka chúkula Satanás ámeu yepsaka, huakä nokta bem jíápsipo ethuakämta am kóptituanake. ¹⁶ Ket áma huámsu hua téta buíapo eechi: huame nokta jíkkajame, láutim al-leaka ä mabetnake. ¹⁷ Të kaa ámet naahuak, kia chúbala jìbam bem jíápsipo ä jípunake. Huanäi huakä jìokot anhuamta ámeu ayu táytek, entok nokta béchïbo guojájja táytek, sepim kaa al-lee táytínake, entokim ä tóijnake. ¹⁸ Ímëi éntok huame júya huíchärata násuk eechi: huame

nokta jikkajame, ¹⁹ të im ániapo ayukamtat bem jiápsekä béchibo, entok hua buéresi ríkora yore bāitáttāhuamtat bem jiápsekāhui, entok kaa huéelāpo bem áttea péāu ámeu ayu táytek, hua noki bem jiápsipo ethuakame kaa útteaka tatahua, entok kaa chúchupe. ²⁰ Ímēi éntok jume buía türiku ethuakame: huame nokta jikkajaka tua ä mabetakame, jü bāchia ténasi bem jiápsipo chúpanake. Jü bāchia chúpuk senu treintata nénkinake, senu éntok sesentata, senu éntok cientota.

Sime éhuil ayukame yeu machinake

(Lc. 8:16-18)

²¹ Entok ket ínel ámeu jiaahua:

—Jü machiria nühuakātek, ¿jachu kajóna bétuk entok totōhua bétuk mánana jāni? Èe, ¿jachu kaa jum jita ä machiria máchiku jikat mánatunake? ²² Bueítuk kaita hua ésoni kaa yeu mamachiamē, entok kaita éhuil ayuka kaa jüneriatunakeme. ²³ Huä jünee báareme at suaka ä jikkajinake.

²⁴ Ket ínel ámeu jiaahua:

—Áchem suuhua, hua enchim jikkajäubechi. Huä enchim jita jábeta ay jünakteriäubey, Dios ket enchim ay jünaktenake. Bueítukem huatek áa béppa mabetnake. ²⁵ Bueítuk hua jita jípureme júchi huatek mabetnake; hua kaita jípureme éntok, júkai ili ä jípureü júne úhuaana.

Báchia síhueka yótukame

²⁶ Huanāi Jesús júchi ínel jiaahua:

—Ílē bēna, jü Diosta reytaka nésahuēhui, jáchin jü yoreme bāchiata buíapo echame. ²⁷ Huanāi áapo tukariu yúmak kótnake, yokoriapo éntok yejtenake. Huä bāchia éntok kaa ä jüneāpo síunake éntok yótunake. ²⁸ Bueítuk hua bāchia buíata úttiāray yótuka chúchupe. Késam huēpo óguotunake, júchi éntok móanake, chúkula éntok takanake. ²⁹ Huanāi huaka bāchiata chúpilatuk, huame osam au kibachana, bueítuk béja yúmala, jü taahuari etta tóboktianāhui.

Mostaza bāchiata ejemplo

(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰ Jesús ínel ket jiaahua:

—¿Á jítasute bēnā tiánake jāni, juka Diosta reytaka nésahuēhui? entok, ¿jita ejemplotate ä bēnā tiánake? ³¹ Mostaza bāchia ténasi maachi. Huāri bāchia chē júne ilitchi, huame huate bāchiam ím buíapo ayukame béppa. ³² Tē ethuakātek yótunake, chē bueürusi yótunake, huate júya síarita béppa. Bueerem mesēkirianake. Júnēli huame huikichim ä jékkaa bétuk júne ára kópana, entokim ára at tosate.

Jesús ejemplom jiba yáhuak

(Mt. 13:34-35)

³³ Júnēli Jesús juebena ejemplom joaka ámeu ä nookay, juka nokta, bem ára ä jikkajāpo núkisi. ³⁴ Kaa ejemplommeyi kaa am mamajtiay; të jume ä discípulom bempola aney, simeta machisi am téttejhuay.

Jesús buere yúku jékata yánti tahuatuak

(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

³⁵ Huäri taahuarit, kúpteoyo, ä disciipulommeu ínel jiaahua:

—Jante, huáyтана bíchaate kannake.

³⁶ Huanärim huaka gente büruraata sákatuaka, hua canoa ä kátekaipom ä núk sájjak. Entok huate canoam ket amam jípuhuay.

³⁷ Huanäi buere jéka yúkumak au tóboktiaka, jume máarem canoam beb táytek Júnëli béja báammey tápunak. ³⁸ Áapo éntok jum canoapo áma bétana böka kótchimey, kojnim béppa kobaka. Huanärim ä búsa ínel áu jiaahua:

—¡Maestro! ¿Jachë kaachin éiya itom kókkoy junne?

³⁹ Huanäi yejteka, jekatau kutti nónookak ä kíkte sáhueka:

—¡Empo baahue katë jiale yántë taahua!

Huanäi kíktek jü jeeka, entok síme yanti taahuak. ⁴⁰ Huanäi Jesús jume ä disciipulommeu ínel jiaahua:

—¿Jatchiakasem tüisi májhue, éntokem kaita súale?

⁴¹ Huanärim buéresi májhueka ínel nau jiaahua:

—¿Jábesu íritaka? Jü jeeka ä nok jíkkaja, entok jü bahue junne.

5

Jü yoreme Gadareno lemooniom ä jiápsipo jípureme

(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

¹ Huanärim bahuéu huáyтана bétana áma yájjak, jum Gadarenom buíaráhui. ² Jübuachä Jesústa jum canoapo kómä chéptilatuko, jü yoreme ä jiápsipo lemooniom jípureme ä nankirika siika, jum kau guójöku kókkolam totoijhuäpo yeu simlataka; ³ bueítuk áma jóakay. Të kara jábe yánti ä jípurey, kia cadenammey ä súmaka junne. ⁴ Bueítuk juebénasi sisíguokimmey entok cadenammey súsumahuay, të am chukchuktaiy, éntok huame sisíguookim júne kotkóttaiy. Ínëli kaabe ä yüey. ⁵ Bueítuk jíba taahuarit entok tukaarit naa búrujti jum kau guójöku kókkolam totoijhuäpo entok jum káhuimmet chay sisimey, tétammet kókosi áu joaka. ⁶ Të Jesústa mékka bíchaka, áu tájti búiteka áu tónommia kíktek. ⁷ Huanäi tüisi chayeka ínel jiaahua:

—¿Jítasë ínomak júneria, empo Jesús, Dios jíkat téhuekapo kátekamta Üusi? Diosta béchibo, katë nee jiokot johua.

⁸ Tí jiaahuak bueítuk Jesús ínel áu jiaahuay:

—Empo lemoonio, jü yoremtachë yeu huéiye.

⁹ Huanäi Jesús ä temajek:

—¿Jáchisë téhuaak?

Áapo éntok ínel ä yommiak:

—Legión tine téhuak, bueítukte juebenna.

¹⁰ Huanäi jü yoreme tüisi jiokot áu jiaahua kaa huämi buíarapo yeu am bep iaaka. ¹¹ Huämi kau mayoachi juebena kohuim áma rejteka jíbuäy. ¹² Huanäi jume lemooniom áu jiokot jiaahua, ínel jíaka:

—Huame kohuimmehuë itom jaase; éläpote ámet kimunake.

¹³ Jesús éntok am jehuiteriak. Huanärim yoremtat yeu sájaka, kohuimmechim kímmuk. Jume kohuim éntok, jíbatua guoy míltukay. Huámëi siba bahuéu kóm huáttek; huanärim áma kókkok.

¹⁴ Jume kohuim suayáhuim éntok tenneka, jume pueblopo jóakammeu júneehuaanta ámeu tójjak, entok jume huasammet jóakammehui. Huámëi éntok áma yeu sikamta bit báreka áman

yeu sájjak. ¹⁵ Jesústahuim yájaka juka yoremta bitchak lemooniota jiápsipo jípureka kökoreka, Legiónim jípureuta, sáńkotelataka áma kátekamta, entok yúmalasi suaka; huanárim guómtek. ¹⁶ Huanäi huame ä bíchakame am ettéjhuariak jáchin hua lemooniota jípureitau yeu sikamta, entok huame kohuimmehui. ¹⁷ Jume áma joome éntok Jesústau jìokot jiaahuay huämi bem buíärapo yeu ä hué sáhueka.

¹⁸ Huanäi Jesústa béja sim báreka jum canoapo ä jámuyo, jü lemooniom jiápsipo jípureihui áu jìokot jiaahuay áamak an rókaka. ¹⁹ Të Jesús kaa báarek, ál-la ínel áu jiaahuak:

—Em jóahué huéiye, em huahuajimmehui. Akë am ettéjhuaria juka Señorta buéresi emou yáakähui, entok jáchin enchi ä nák jìokolekähui.

²⁰ Huanäi sika juka nokta chíbejtia táytek. Decapolis buíärata yúmau tájti, jáchin Jesústa buéresi jita áu yáakähui. Huanäi sime át guómtilamtaka taahuak.

Jáirota maala, entok jámmut Jesústa sáńkot jálojtekame
(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

²¹ Jesús júchi canoapo huéeka bahue huáyтана yeu ä yepsak. Gente éntok juebénaka áu nau yájjak, huämi bahue mayoat ä anëpo. ²² Senu éntok sinagogapo chë néshueme, Jáirö ti téhuakä, áma yepsak. Jesústa bíchaka ä guókpo tónommia kíktek. ²³ Huanäi tüisi jìokot ínel áu jiaahuak:

—In maala béja mukiapo aane; ámanë sika át mánte, ä türinakë béchìbo, huanäi jiápsinake.

²⁴ Huanäi Jesús áamak siika; gente éntok juebénaka áamak sájjak. Júnëli ä hué páman nau ä pittiasakay. ²⁵ Senu jámmut éntok béja dooce huásuktiapo ä kökoa kaa chúkteka át huéiyey, kaa tutüriaka áma aaney. ²⁶ Tüisi jìokot au siika, juebena jittoleerom mámpo; simeta juka ä átteahua luutialatukay. Të jíba kaita hua jittoa áu türiakay, ál-la chëhuasu kökorey. ²⁷ Të Jesústa bétana nokta jíkkajaka, amá bétana áamak kateme násuk áu rúkteka ä sáńkobet jálojtek, ²⁸ bueítuk ínel éiyay: “Kiane ä sáńkobet jálojtek júne türinake.” ²⁹ Huanäi áachä jálojtek jíba jü ójbo kíktek. Entok ä türiakäu innëak, jü jìbebeata bétana. ³⁰ Huanäi Jesús ä takaahuapo úttiärata át yeu sikamta iinnëaka, huame áamak katemmu kúakteka ínel jiaahua:

—¿Jábesu ín sáńkommet jálojtek?

³¹ Huanäi ä discípulom ínel áu jiaahua:

—Juka juebenaraata enchi pítpittiamtë bitcha, éntoke nátemaje, “¿Jábeta émot jálojtekähui?”

³² Të Jesús nate chíkola náasam bitchak huaka at jálojtekamta bit báreka. ³³ Huanäi jü jámmut máujrimey, áu yoaka, entok jünéaka jita áu yáahuakähui. Huanäi áu tónommia kíktek, entok simeta juka ä kökoa bétana ä téjhuak, jáchin áu ä sikähui. ³⁴ Huanäi Jesús ínel au jiaahua:

—In maala, jü em nee súalë béchìbë türiak. Én éntoke yanti jiápseka huéiye, em kökoa bétanë türikä tahuala.

³⁵ Júnëlä nokaisu, huate huam bem nau yayájäpo néshuemta joa bétana áma yájjak ínel au jiaka:

—Em mala béja muúkuk. ¿Jatchíakasë ketune juka Maestrota muksi éetua?

³⁶ Jesús éntok ikäi jikkajakä ínel au jiaahua hua nésauhuetahui:
—Katë jachin eiya; kial jíbe nee súale.

³⁷ Huanäi kaabeta éntok áamak kat ïai Perota, éntok Jacobota, éntok Juanta Jacobota saíla jíbba. ³⁸ Jesús éntok hua nésauhuetamta joau yepsaka, huaka naa muksi huemta bitchak, éntok buanhuamta jikkajak, éntok jiokot jíáihuamta. ³⁹ Huanäi áman kibákeka ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchíakasu naa muksi huéiye, éntokem buaana? Jú usi jámmut kia kotche, kaa mukila.

⁴⁰ Huanärim ä junnériataitek. Të Áapo simem yeu béebaka, hua ili jámutta jápchimak, éntok ä áyemak, éntok huame áamak katëummak áman kibákek huam múkilata bökäihui. ⁴¹ Huanäi juka ili jámutta mampo buíseka ínel au jiaahua:

—Talita kumi —ítom nokpo ínel jiaubáare: Ili jámmut, émoune ínel jiaahua, yejtë.

⁴² Jú ili jámmut éntok sep yejteka naa hueetáitek, buéituk béja dóoce huásuktiriam huériaí. Huanärim tüsi at guómtek. ⁴³ Jesús éntok tüisi am téjhuak kaabeta ä ettéjhuaria nésauhueka, éntok ä jíbuätua nésauhuek.

6

Jesús Nazaretpo aaney

(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

¹ Jesús huämi yeu sika ä buíarau yépsak, jume ä discípulommaki.
² Jimyore taahuata yúmak éntok jum sinagogapo am majtíataitek. Huanäi juebenakä ä jikkajakä at guómtek ínel jíaka:

—¿Jákübo bétanasu ïri ikäi täya jáni? ¿Jita suáhuasa jáni ïri ä jípurëhui, éntok hua milagrom ä joähui, jítasasu nok báare jáni?

³ ¿Jachu kaa ïri ínel jú carpínteero, Mariáta asóa, Jacobota, éntok Joseta, Judasta, éntok Símonta saayi? ¿Jáchum kaa ket im itomak aane jume ä huáyihuam?

Huanärim áa bétana jájana jiautáitek. ⁴ Jesús éntok ínel ámeu jiaahua:

—Kíal jábe profeta júne yöríhua, të huam ä buíaräpo, éntok ä jóapo ä huahuajim násuk ëe.

⁵ Huanäi jume milagrom júne kara áma yáuhuai, Kia huame kökoremnet kaa jáikimnet jíba mámteka am tütek. ⁶ Huanäi kaa at al-léakä taahuak hua kaíta bem súalëubechi. Huanäi Jesús jume huate puéblommet naa siikä am majtíaka.

Jume dóoce comisionpo yeu jaahuak

(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

⁷ Jume dóoce yeu púarim nau núnuka, guoguóyim naa bíttuak, útteata am mákakä diáblom yoremem jíápsipo yeu bébnakë béchíbo.

⁸ Éntok kaíta am huéria sauhue böot béchíbo, morralta, éntok páanim junne, tómita junne; boróoniata jíbba. ⁹ Éntok am béräbochate sauhue, éntok kaa guoyik sánkotam huéria sauhue. ¹⁰ Ket ínel ámeu jiaahua:

—Kia jak jóapo enchim mabethuakäpem aane, jum puéblopo enchim yeu kátëpo tajti. ¹¹ Simekut huam kaa enchim mabethuakäpo, éntok huam kaa enchim nok jikkaibahuäpo, yeu katëtekem huaka tóröchiata enchim guókimmet chätulata ámeu tátaknake, bem jüneenakë béchïbo kaa tüisi bem ayúkähui. Tua lütüriapone enchimeu ínel jiaahua, huame Sodóma teäpo éntok Gomórrapo joomem chë jikoritunake hua taahuari bette nokta chúpeyo, huame puéblopo kaa enchim mabethuakäpo joomem béppa.

¹² Huanäi jume dóoce yeu púari yeu sájakä géntemmu ä noktáitek, huaka yoremem emo temajeka am jíapsi kúaktinakëhui. ¹³ Éntokim juebena diáblom yoremem jíapsipo anëu yeu bebbai, éntok juebena kókkoremem tütek aceiteta ámet óreka.

Juan Bautista mëhuakähui

(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Jü rey Herodes éntok Jesústa bétana buériata jíkkajak, bueítuk ä téhuam simekut yeu machíak. Huanäi Herodes ínel jiaahua:

—Juan jü batöaïhui jíabitela, jume kókkolam násuku. Kíalïku úttiärrata jípure milagrom ä jonákë béchïbo.

¹⁵ Huate ä Elías tíyay. Huate éntok huame huate profeetam násuk ä profeeta tíyay.

¹⁶ Íkai jíkkajakä jü Herodes, ínel jiaahua:

—Ëri jü Juan ín kóba chúktiatebokähui. Áapo kókkolam násuk jíabitela.

¹⁷ Bueítuk áapo juka Juanta bujtebokä ä carcelpo ä páttiatebokay, Herodíasta béchïbo, Felípeta juubi ä sailahua; bueítuk áapo, jü Herodes, Herodíasta jípurey. ¹⁸ Bueítuk Juan Herodestau ínel jíakay:

—Kaa türi juka em saila jubi em jípurëhui.

¹⁹ Herodías, éntok át kopteka ä mëpéiyay, të kaa áma yuumay, ²⁰ bueítuk Herodes Juanta bétana májhuey, bueítuk jüneyay Juanta lútula entok Diostau bíchaa näikiatata ä jíapsaïhui, entok ä suayay. Ä jíkkajaka kaachin an máchika tatahuay, të tü éaka ä jíjikkajay.

²¹ Taahuari yuumak, Herodesta huásuktiriam yúmariaka pajkoy. Kúptey am ábosek, huame áamak nésahueme, sontaro yäuram, entok Galiléapo chë nésahueme. ²² Huanäi Herodíasta jámut ásoa yisimeka áman kibakek. Herodes éntok tüsä müsäuleka taahuak, entok huame mesau áamak jokaihuim. Huanäi jü rey hua ili jámuttau ínel jiaahua:

—Em huáatiähuë inou aahua; ínapone enchä máknake.

²³ Entok ä nokäu bát kéchaka ä lütüriatebok, ínel jíaka:

—Simeta em inou aahuäune enchi máknake, reytaka ín nésahuëpo násuk áman junne.

²⁴ Huanäi hua ili jámmut yeu sika ä áyebeu nátemajek:

—¿Jítasune áunake jáni?

Ä áyehua éntok ínel au jiaahua:

—Juka Juan Bautistata kóbba.

²⁵ Áapo éntok sep áman kibakeka, jü reyttau ínel jiaahua:

—Én läutine puraato bueürupo ä huátia, juka Juan Bautistata kóbba.

26 Huanäi jü rey tüisi kaa al-lëeak. Të juka ä nookakäu ä lütüriatebokä béchübo, entok huame áamak mesau jokame tihueka, kara ée ti au jíaka taahuak. 27 Huanäi sep sontarota Juanta kóba chúktiaka áu ä huéria sáuhuek. 28 Jü sontaro éntok áman sika jum ä páttiatukäpo ä kóba chúktiak. Huanäi juka kóbata jum puraatopo yéchaka, jü ili jámuttau ä tójjak; jü ili jámut éntok ä áyebehui.

29 Huanäi jume Juanta discípulom ä jíkkajaka, áman sájaka ä takaahua nükä ä núk sájjak. Huanärim kókkolam mamáhuäpo ä maäak.

Jesús mamni miilim jibuätuak

(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

30 Jume apóstolim éntok júchi Jesústau nau yájjak. Huanärim ä ettejhuariak, simeta bem yáakähui entok bem am majtiakähui.

31 Áapo éntok ínel ámeu jiaahua:

—Emepolem ímin ínomak kaate ánia see päriahui; ámanírem chúbala jimyorenake.

Bueítuk juebénakam sákkay, entok juebénakam yájjay; junëlim kara júne ámey jibuäy. 32 Huanärim jum canoapo sájjak ánia see päriahui, kaabeta anëhui. 33 Huä gente éntok am bitchak yeu am sájako, entokim am tátäyak. Huanäi juebénaka huate pueblom bétana guókimmea áman yájjak, ámepachi. Huanärim áu nau yájjak.

34 Jesús éntok canoapo kom chépteka huaka juebenarata bíchaka tüisam jikokley, bueítukim kabaram kaa kabyerokä bénasi áma aaney. Huämi juebenak am majtia táytek. 35 Béja tüisi kúptey éntok, jume ä discípulom áu rúkteka ínel áu jiaahua:

—Ímí ánia see päria, entok béja kúpte. 36 Akë am sáka sáuhue; éläpom pueblommet entok ranchommet sájaka páanim emo jinnurianake, bueítukim ímí kaita buä mátchi.

37 Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Akem am jibuätua emëe.

Bempo éntok ínel au jiaahua:

—¿Jachute áman sájaka guoy cien denariom béjhuay páanim jinnuka am jibuätuanake jáni?

38 Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—¿Jaiki páanimsem jípure? Ámanem sájaka am bitcha.

Bempo éntok am bíchaka ä téjhuak:

—Mamni páanim entok guoy kútchum.

39 Huanäi simem básso síaripo am jote sáuhuek, nátepolá, 40 cicientom náuhui entok cincucuentam náuhui. 41 Huanäi jume mamni páanim entok jume guoy kútchum nüka, téhuekau reemteka, Diosta tü éáu ámet chúpaka jume páanim rébektia. Huanäi jume ä discípulom am mákkak, am mik sáhueka. Jume guoy kúchum éntok simemmet náikimtebok. 42 Huanäi síme jibuäka jóboak. 43 Jume pan rérebeim entok jume kúchum buä bëterim dooce canajtam tátapunika áma tóboktiahuak. 44 Huame áma jibuäkame éntok mamni mil oohuimtukay.

Jesús bäata béppa huerama

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ Chúkula Jesús jume ä discípulom canoau am jámutuak, áapat huáyтана pueblo Betsaidau am yaij íaaka, áapörík huaka juebénarata am sákatuáú tájti. ⁴⁶ Chúkula genteta sákatuaka, jum káhuu bíchaa siika, Diostau oraciompo nok báreka. ⁴⁷ Huanäi tukariu yúmáy jü canoa báa násukun aaney. Jesús éntok buíapo áapola aaney. ⁴⁸ Béja bájim jiápo matchü bíchaa, canoata buaatiaka lotteme bítchak, bueítuk jü jeka am nankirika búitey. Huanäi ámeu siika, báata béppa huéeka, áme huam sika ámepat yebij báreka. ⁴⁹ Bempo éntok báata béppa huémta bíchaka, akim ä jóusi téyey. Huanärim cháchayek, ⁵⁰ entokim simetaka ä bíchaka sum éiyay. Të áapo sep ámeu nónookak, ínel jíaka:

—¡Óusem eiya, katem májhue, ínapone ájária!

⁵¹ Huanäi canoapo ámeu ä jámuk, jü jeka yánti taahuak; bempo éntok naa muksi éakam át guómtilatukay. ⁵² Bueítukim ketune kaa jüneyay, jáchin jume páanim búrusi yáahuakáhu, bem námakak jiápsenkä béchibo.

Jesús Genesaretpo kókoreme tütek

(Mt. 14:34-36)

⁵³ Huáyтана bíchaa sákasukam Genesaret buiárau yájaka, mayoahuim yeu yájjak. ⁵⁴ Huanäi bempörim canoapo yeu sájak, jü gente Jesústa tátáyak. ⁵⁵ Huanärim huámi buiárapo símekut naa tenneka, jume kókoreme au nau toij táytek, bem ámet töyemmak chíkti, huam jak Jesústa anei tíápo. ⁵⁶ Bueítuk jak júne ä kibakeípo, jum pueblompo entok ranchompo, jume kókoreme böo mayoat yeu totoijhuay jiokot jíaka, kia ä sánko mayoammet jálojti péaka. Huanäi síme huame át jálojtekame türiak.

7

Yoremta jíapsi nasontume

(Mt. 15:1-20)

¹ Huanäi jume pariseerom Jesústau yájjak, entok huate escribam, Jerusalén bétana áma yáij-latukaihui. ² Huanärim huate ä discípulommet suhuay, bueítuk kaa leyta jíá páman báijmaka páanim bem buáye béchibo mamam chichá machimnea. Huanärim béttesi áme bétana noktaitek. ³ (Bueítuk jume pariseerom entok síme jume judíom, huame yoiyöturim boojoria páman, juebénasi kaa mam báijmakatekim kaa jijibuáy. ⁴ Entokim plaza bétana yájak, kaa emo mam báksiako, katim jijibuáy. Entok huate juebénaka jita aykay bem yöreihui: jume vasom ámey jihuame, jume saarom, jume sisiguok vaasom, entok jume bem ámet töyèhui.) ⁵ Huanäi jume pariseerom entok jume escribam Jesústa temajek, ínel jíaka:

—¡Jatchiakasu jume em discípulom kaa huame yoiyöturim boojoria páman kaate? Bueítukim kaa ito bénasi báijmaka páanim buáye.

⁶ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—¡Eme Dios huáatemta bénasi emo antuame! Ál-läku Dios profeeta Isaíasta tempo enchim bétana nookak, entok áapo ínel ä jiojtek:

Ímëi gentem bem teniy jíba nee yöre, të bem jíapsihua mékka inou aane.

⁷ Kaita béj-re jü bem nee emo yöre tíáhu,

bueitukim yorem nésauta Diosta nésautukä bénasi emo ä majtia.

⁸ Diosta nésahui tójakem, jume yoiyöturim boojoriauem johua: jume sarom báksiahuamta, entok vasom ámey jijihuame; entok juebenak ílë bénakem johua.

⁹ Entok ket ínel ámeu jiaahua:

—¿Jachem tüisi emo anë téiyey? ¡Bueitukem juka Diosta nésahui kaitápo johua, juka yoiyöturim boojoriau enchim yöri bárë béchibo!

¹⁰ Bueituk Moisés ínel jiaahua: “Em áchayë yöre, entok em áiye. Jü ä áchaybet entok ä áyebet bettek nokátek, kaita át temajhuaka mëna.”

¹¹ Eme éntok ínel jiaahua: “Tüisi jiaunake jü yoreme ä áchaybeu o ä áyebeu ínel jíateko: Simeta huaka ín áttea ay enchi ín ania éähui, Diosta béchibo náikiari.” (Corbánta jiau bárë bénasi.) ¹² Júnëlem huaka yoremta ä atchai éntok ä áiye kaitápem ä aniatua; ¹³ éntokem huaka Diosta nookakäu kaa béj jóuhua, huame yoiyöturim boojoriau huatem majtiaka, éntokem juebenak ílë bénak johua.

¹⁴ Huanäi síme juebena genteta núnuka ínel ámeu jiaahua:

—Nechem jíkkaja simetaka, át jünee béchibo: ¹⁵ Kaita ayka yeutana jü yoremntat kimuka ä jíapsi násontenakeme, ál-la hua ä jíapsipo yeu huéeme. ¹⁶ Huä jünee báareme át suaka ä jikkaijnake.

¹⁷ Huanäi juebena genteta tö sika senu jóapo kibakek. Huanäi jume ä discípulom ä temajek, juka ejemplota ámeu ä yéchakä bétana.

¹⁸ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—¿Jachem eme két kaitat jüneiya? ¿Jáchem kaa jüneiya, huaka yeutana yoremntat kimumta kaabeta jíapsi násontenakéhui?

¹⁹ Bueituk jü buáhuame kaa jíapsipo kiimu, ál-la sihuampo, entok chúkula yeu huéenake.

Íkái nokaka síme buáhuamta türi tíiyay. ²⁰ Ket ínel jiaahua:

—Huä yoremnta jíapsipo yeu huéeme, huäri ä jíapsi nasonte.

²¹ Bueituk jum yoremnta jíapsipom yeu kaate, jume juëna éerim, omot jubiahuame, éhuil jáamuchim jípuhuame, yore súahuame,

²² ékbuahuame, kaa huéeläpo jita jípu péehuame, entok juënasi anhuame, jü yore bätaihuame, jü kaa tíura, senukut jita innëhuame, juënasi yoret nokhuame, hua emo buérialihuame, entok jume kaa suasi emo nühuame. ²³ Síme ímëi kaa tü yáarim yoremnta jíapsipom yeu huéiyey, entokim ä nasonte.

Jámmut Diostat eähui sirofenicia naciompo jometukay

(Mt. 15:21-28)

²⁴ Huanäi Jesús huämi yeu sika Tiró éntok Sidón buiärau bíchaa siika. Huanäi huämi jak jóapo kibakek kaabeta ä bít íaaka. Të kara au éssoy. ²⁵ Bueituk senu jámmut áma aaney, ili jámut espíritu chíchha machik jíapsipo jípuremnta asoaka. Huäri jámmut áatana nokta jíkkajaka, áu sika ä guókpo áu tónommia kíktek. ²⁶ Áapo griegotukay, entok Sirofeniciapo jometukay. Huanäi jìokot áu jiaahuay, juka espíritu chíchha machik ä jámut asoabet yeu ä bep sáhueka. ²⁷ Të Jesús ínel au jiaahua:

—Éläpo bat jume usiarim jóbonake, bueituk kaa türi jume usiarim páanim úuhuaaka ili chüummeu am guötia béchibo.

²⁸ Áapo éntok ínel áu jiaahua:

—Ammäle jiaahua, Señor, të jume ili chüum jume pan rérebeim mesata bétuk usiarim kóm huáttilame buabuäye.

²⁹ Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Ínëli em jáká béchibo noitë huéiye. Jü lemoonio béja yeu simla, jü em jámut asoabechi.

³⁰ Huanäi ä jóau yepsaka, juka ä asoahua ä böyëpo bókamta téhuak, béja juka lemoonio át yeu simlata.

Jesús nákapi nëota tütek

³¹ Jesús júchi nóttek jum Tiro buiära bétana. Huanäi jum Sidonpo naa búrujti siika, Galiléa bahuéu bíchaa, jum Decápolis buiärapo ámani. ³² Huanäi jü gente nákapi nëota áu núpaka jikot au jiaahuay, áa béppa ä mámte sáhueka. ³³ Huanäi áapolaik yeu núk sika, Jesús nákapo ä sútuteriak, entok ä sútu chíttuaka nínit ä kómoniak. ³⁴ Huanäi téhuekau reemteka bueürum jábitek, entok ínel áu jiaahua:

—¡Efata! —ínel jiau báare: ¡Étapotunakee!

³⁵ Huanäi sep jume náka guójöríam emo étapok, entok ä nín jísumaria búttek. Huanäi jünakiachisi nookak. ³⁶ Huanäi Jesús juka genteta téjhuak, kaabeta am ettejoria nésahueka, juka bem bíchakáhui. Të chë tüisi junëli ä nésahuey junne, chéhuasum ä ettejhuay. ³⁷ Entokim tüisi át buere eeyak, ínel jáika:

—¡Simeta tüisi johua! ¡Jume nákapim jíkkaijtua, entok múurom júne noktua!

8

Jesús naiki múlim jibuätuak

(Mt. 15:32-39)

¹ Huámëchi taahuarimmet tüisi juebena genteta áma aneyo, entok kaita am buä máchiako, Jesús jume ä discípulom núnuka ínel ámeu jiaahua:

² —Juka genteta juebenak ínomak anemtane jikolë, bueítukim béja baij taahuare ínomak aneka, entokim kaita buä mátki. ³ Bueítuk kaa jibuälame bem jóau sákatuak, böochim tébäi huáttinake, bueítuk huate mékka bétana äbo yáij-la.

⁴ Huanäi jume ä discípulom ínel ä yommiak:

—¿Të jákübosu jábe páanim ámeu núpaka am jóborianake jáni? Bueítuk ímí ánia páriapo kaita aayuk.

⁵ Áapo éntok am temajek:

—¿Jaiki páanimsem jípure?

Bempo éntok ínel jiaahuak:

—Guoy búsaním.

⁶ Huanäi huaka genteta buíapo jote sáhuek. Entok jume guoy búsan páanim núka, Diosta baysausuka am rébektiak. Huanäi jume ä discípulom am mákkak, genteta am mik sáhueka. Bempo éntok am núka, juebenara gentetau am tójjak. ⁷ Ili kúchumim ilikkim ket áma jípurey. Huanäi Diosta tü éáu ámet chúpaka, ámeu am tóij nésahuek. ⁸ Huanärim jibuäka jóboak. Entok jume rérebeim yeu békame guoy búsan canastam tátapunika tóboktiahuak. ⁹ Jume jibuäkame éntok naiki miltu máchiakay. Huanäi am sákatuak. ¹⁰ Áapo éntok jume

ä discípulommak canoapo yejteka siika. Huanäi Dalmanuta buiärau yepsak.

Jü señal kaa jaibu jojohuamta áyhuame

(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

¹¹ Huanäi jume pariserom áu yájaka, áamak nok nássua táytek. Entokim señalta áu aahuak, téhueka bétana huemta, ä jioptua báreka.

¹² Huanäi ä jiápsipo bueürum jíabiteka ínel jiaahua:

—¿Jatchiaka i gente én huéeme señalta kaibu jojohuamta aahua? Tua lütüriapone enchimmeu ínel jiaahua, i gente kaita señalta mákna.

¹³ Huanäi júchi jum canoau jámuka, huáytana bíchaa am tö siika.

Jü pariserom levaduura

(Mt. 16:5-12)

¹⁴ Jume ä discípulom páanim kóptiaka, barcopom huépul páanim jiba huériay. ¹⁵ Huanäi am téjhuak, ínel jíaka:

—Jítachem suuhua, éntokem emo suaya jú pariserom levaduura bétana, entok Heródesta levaduura bétana.

¹⁶ Huanäi jume discípulom nahuim nookay, ínel jíaka:

—Páanim kaa itom nüpakä béchibo ínel jiaahua.

¹⁷ Jesús am jüneriaka jita am nokähui, ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiakem páanim kaa enchim nüpakä béchibo ínel nee jáá tíiya? ¿Jachem kaa át suuhua, éntokem kaa át jüneiya? ¿Ketunem námakak jíápek? ¹⁸ ¿Pusekem kaa bitcha, entok náka guójoriakem kaa jíkkaja? ¿Jachem kaa áu huáate, ¹⁹ huame mamni páanim ín náikimtekäubehui, huame mamni mílimmechi? ¿Jaiki canastamsu rérebeimnea tátapunika tóboktiahuak?

—Dóocem kanastam —tim áu jiaahua.

²⁰ —Entok júnak huame guoy búsan páanim naiki mílimmet náikimtehuakame, ¿jaiki canastamsu rérebeimnea tátapunika tóboktiahuak?

—Guoy búsanika —tim áu jiaahua.

²¹ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—¿Jáchem ketune kaa át jüneiya?

Betsaidapo jú lipti bíchakame

²² Sep pueblo Betsaidau yepsak. Huanärim Jesústau líptita nüpak, jikot au jíaka áa béppa ä mámte sáhueka. ²³ Áapo éntok juka líptita mámpo buíseka, huámi pueblpo yeu ä núk siika pákun bíchaa. Ámani béja ä pusimpo chít huáttek, entok áa béppa mámteka ä temajek:

—¿Jaché ára jita bitcha?

²⁴ Áapo éntok pujteka ínel jiaahua:

—Yorememne júyam bénasi bitcha, të naa kateme.

²⁵ Júchi ä pusim béppa mámtek. Huanäi bitchak, jú yoreme, simeta machisi. ²⁶ Huanäi ä jóau bíchaa ä sim sáhuek, ínel áu jíaka:

—Katë pueblou kikkibake, éntoke kaa jábetau ä ettejhua, huämíri.

Jü Peero Jesústa Cristo tíiya

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷ Huanäi Jesús jume ä discípulommak pueblommet siika, Cesarea Filiipo buiärahui. Huanäi ä discípulom böot am temajek:

—¿Nechim jábë tíiya, jume yoremem? —ti ámeu jiaahua.

²⁸ Bempo éntok ínel jiaahua:

—Enchim Juan Bautistá tíiya; huate éntok enchi Elías tíiya; jume huate éntok enchi hua jábe profeeta tíiya.

²⁹ Huanäi Jesús am temajek:

—¿Emesu? ¿Nee jábë tíiya?

Peero éntok ínel jiaahua:

—Émpë jü Cristo.

³⁰ Të Jesús am téjhuak, íkái áa bétana kaabeta am ettejhuaria nésahueka.

Jesús ä mēna bétana nookak

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³¹ Huanäi am majtia táytek, juka Yoremta Üusi tüisi jìokot ä yáanähui, entok jume yoiyöturim, jume tiöpöpo chë nésahueme, entok jume escriibam ä omoutenakëhui, entok mëhuaka báij taahuarim huéy ä jábitenakëhui. ³² Íari bétana machisi nookay. Huanäi Peero áapolaik yeu núnuka kuttílasi áu nookak, kaa ä türí tíaka juka ä nokähui. ³³ Të Áapo kúakteka ä discíipulom bíchaka, Perotau kutti áu nonokak, ínel jíaka:

—¡Mékkë huéiye, Satanás! Bueítukë kaa Diosta bétana huémtat suuhua, ál-la yoremem bétana huémtat jíbba.

³⁴ Huanäi juka genteta núnuka, entok ä discíipulom, ínel ámeu jiaahua:

—Jü jábe júne inot chäka huéé báareme kaa áu beutireka kúrujta púaktíaka ino sáu huéenake. ³⁵ Bueítuk hua ímí buíapo ä jíapsi jínëu báareme ä tárúnake; hua ino béchíbo entok evangeliota béchíbo ímí buíapo ä jíapsi tárúkame, huári ä jínëunake. ³⁶ Bueítuk, ¿jita tühuatasa bínnake jáni jü yoreme, síme ániapo ayukamta kobakátek junne, ä jíapsi éntok tárúkáteko? ³⁷ Entok, ¿jítasasu béjtuanake jáni jü yoreme, ä jíapsi béchíbo? ³⁸ Bueítuk hua inoy tihuekame entok jü ín nokibeyi, íri gente én huéeme kaa türík joame omot jubiahuamta türeme; entok Diosta bej-reka jíápsame násuku. Ínapo jü Yoremta Üusi ket áí tiunake, júnaköri ín Átchay loriapo yepsáteko jumé santo ángelesimmaki.

9

¹ Jesús ket ínel ámeu jiaahua:

—Tua lütüriapone enchimmeu ínel jiaahua, huate ímí aneme katim kókkonake, huaka Diosta yáura chíkti ä úttiárammak ábo yepsáu tájti.

Jesús ä takaahuapo täbuiasi aayuk

(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

² Chúkula búsan taahuarim huéy, Jesús juka Perota, Jacobota, entok Juanta núka, bempolaim yeu núk siika, jum káhui mejikau bíchaa. Huanäi täbuiasi machisi taahuak bem bíchápo. ³ Jume ä sánkohuam bélojkosi taahuak, entok tüisi tósalisi, sápm bénasi, kia jábe jípaksialeero júne ím buíapo joome kaibu junëli am basuanake.

⁴ Huanäi bempo Elíasta éntok Moiséjta ámeu yeu machiamta bitchak,

entokim Jesústamak ettejhuay. ⁵ Huanäi Peero nónokaka, Jesústau ínel jiaahua:

—Maestro, ¡túisite ímí aane! Báij jótamte yáanake: huépülak emo béchibo, entok Moiséjta béchibo seenuk, entok Elíasta béchibo ket seenuk.

⁶ Junëlim áu jiaahuak jume discípulom bueitukim guómtilamtukay, Peero éntok kaachin jiau máchika. ⁷ Huanäi jü namu ámeu yúmaka ámet jëkkaatek. Jáhui éntok jum namu bétana yeu sika ínel jiaahua:

—Íri ájária jü ín Üusi ín nákehui; áapöríkem nok jikkaja.

⁸ Huanärim sejhúkti naa remteka, kaabeta éntokim bitchak ámemaki, Jesústa jibba.

⁹ Huanäi jü káuhuit kóm kateka, am téjhuak kaabetau ä ettejhua nésauhueka juka bem bíchakähui, juka Yoremta Üusi kókkolam násuk ä jíabitek jübua. ¹⁰ Huanärim bem jíápsipo jíba ä jípurek júkai nokta, jáchisu jiaubáare jáni tí éaka kókkolam násuk ä jíabitenakëhui. ¹¹ Huanärim Jesústam temajek:

—¿Jáchisu júntuk huéeka jume judíom ley am mamájtéame útteä tíiya juka Elíasta bat äbo yebíjnakëhui?

¹² Áapo éntok am yommiaka ínel jiaahua:

—Huä Elías ál-la lútüriapo bat äbo yebíjnake, éntok äbo yepsakátek símeta huéchiapo ä örekay bënasi ä tóijnake. Të, ¿jáchisu júntuk ket jiaahua jü jjojteri Yoremta Üusi bétana? Jíokot ahuä bitna bétana, éntok kaitäpo ä bitna bétana. ¹³ Tëne ínel enchimeu jiaahua, jü Elías béja yebíssuk, éntokim símeta bem au yábárëu au yáuhuak, áa bétana jjojteripo bënasi.

Jesús juka usita diáblota ä jíápsipo jípuremta tütek

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Huanäi jume huate ä discípulommeu yepsaka, juebena genteta bitchak áme chíkola aneme, éntok jume judíom ley am mamájtíame ámemak noknássuame. ¹⁵ Huanäi, síme jü gente Jesústam, bíchakä guómtek, éntokim au tenneka ä tebótuak. ¹⁶ Huanäi Áapo am temajek:

—¿Jítasem ámemak noknássua? —tí ámeu jiaahua.

¹⁷ Senu éntok áme násuk ä yómmiakä ínel jiaahua:

—Maestro, ín üüsine emou huéria, múuro espírituta jípuremta. ¹⁸ Huäri jak ä jaatiakäpo, ä tatabeka éntok támmim kumeka sómóchiata yeu pujpujtía. Júnëli béja nama sutalayka tatahua. Em discípulommeu éntokne nookak juka espírituta chichä machik yeä béebria sáhueka, tem kára yeä béebriakä taahuak.

¹⁹ Huanäi Áapo ínel ámeu jiaahua:

—¡Eme gente kaíta súalëram! ¿Jahuéi tájtisune enchimmak annake jáni? ¿Jahuéi tájtisune enchim kaíta súalëu innënake jáni? Ínohuem ä huéria.

²⁰ Huanärim au ä núk sájjak. Jü diablo éntok Jesústa bíchaka, juka jübua yotumta náasä jímmaataitek, éntok buiapä röaktitaitek, sómóchiata éntok yeu pujtíataitek. ²¹ Huanäi Jesús ä atchaihua temajek:

—¿Jahuéi naatekasu íri au aika?

Ä áchaihua éntok ínel jiaahuak:

—Ä ilítchiak naateka; ²² éntok juebénasi jü espíritu chichä machi bääpo éntok taijpo júne ä tabbei ä mebáreka. Të empo áma yumátek, itómé anía ito bétana jiokot éaka.

²³ Huanäi Jesús ínel au jiaahua:

—Enchä súalnakeyo, bueítuk hua ä súalemta béchïbo síme kaa obíachi.

²⁴ Huanäi jü usita atchai úttiaka ínel jiaahua:

—Jeehui, anä súale; nechë anía chë ín ä súalnakë béchïbo.

²⁵ Jesús éntok juka juebena genteta au rúktemta bíchaka, jü espíritu chichä machitau kutti nonokak, ínel jíaka:

—Empo espíritu chichä machi múuro éntok nákapí, ínapone enchi at yeu huee sáuhue jü usítachi, éntoke yeu sikátek kaa júchi au nonnotte.

²⁶ Huanäi jü espíritu cháchayek, huanäi júchi tüisi náasä tápsuka, yeu siika. Huanäi jü usi mukúkamta bénasi taahuak, júntuk búrukä ä mukila tíiyai. ²⁷ Të Jesús mámpo ä buíseka, ä tóboktiak; huanäi jü usi kíktek.

²⁸ Huanäi jum jóapo Jesústa kibákek, jume ä discíipulom áapolaik áma aneyo ä temajek:

—¿Jatchíakasu ítapo kara yeä béebai jáni?

²⁹ Áapo éntok ínel ámeu jiaahua:

—Ílëbena diablo kaítai éntoko ára yeu beptu oraciónta juaka éntok ayunahuamtay jíbba.

Jesús ä mëna bétana júchi ámeu nookak

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰ Huanäi huämi yeu sákalamtaka, Galiléa buiära páman kaatei; të Jesús kaabeta ä júneriä íai. ³¹ Bueítuk jume ä discíipulom majtiaka ínel ámeu jiaahua:

—Ínapo jü Yoremta Üusi yoremem mampo tóijhuaka mëna. Të ínapo mukuk, baij taahuarim hueine jábitenake.

³² Të bempo kaa at júneyai íri nokit jachin ä jiau bárëhui, éntokim at temae báare júne majhuëi.

¿Jábesu jü chë yöpo tahuánakeme?

(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³ Huanäi huam pueblo Capernáumpo yájaka, huam jóapo aneka, Jesús am temajek:

—¿Jítasem nau nok nássuasakai jum böochi?

³⁴ Bempo éntok kaa jálek, bueítukim jum böochi jábeta chë yöpo tahuánakëhuim nau noksakai. ³⁵ Huanäi Jesús yejteka, jume dóocem núnuka, ínel ámeu jiaahua:

—Jü jábe chë yöpo tahua báareme, huäri chúkula huéenake símem béppa, éntok símem nésauta joríanake.

³⁶ Huanäi ili úsita nuka, áme násuk ä kétchak. Ä íbaktiaka ínel ámeu jiaahua:

³⁷ —Huä ín téhuampo huaka ili úsita ílëbenak mabetakame, nee mabetnake; éntok hua nee mabetakame, kaa nee jíba mabetnake, huaka nee äbo bíttuakamta ket mabetnake.

Huä kaa itom béj-reme, itomak huéiye

(Lc. 9:49-50; Mt. 10:42)

³⁸ Huanäi jü Juan ínel jiaahua:

—Maestro, senukte bitchak em téhuampo jume espíritu chichä machim yeu bébamta, tète júkäi ä táktiriak, bueítuk kaa itomak huéiye.

³⁹ Huanäi Jesús ínel jiaahua:

—Katem júkäi ä taktiria, bueítuk kaabe aane ín téhuampo milagrom joákä chúkula éntok juénasi ínot noknákeme. ⁴⁰ Bueítuk hua kaa itom béj-reme itomak huéiye. ⁴¹ Éntok jábe júne ín téhuampo senu vaso báam enchim mikakame, Crístota enchim átteakä béchibo, lütüriapo jiba ä mabetnake juka béjhuata.

Diosta bejreu yore jioptua máchika ayukame

(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴² 'Kia jábe júne ili usi nee súalemta Dios bejrita yatuakame, áa béchibo chë türi éiyey kee júkäi yáaka, téta át tütujhuamta kutánaapo át súmahuaka bahuéu kóm jímmaahuako. ⁴³ Júnëli jume em mámmam Dios bejrita enchi jóotuanakey, Akë am chúktia. Bueítuk chë türinake emo béchibo huépülam mámaka yúu jíapsihuäu em huéenakëhui, guoyim mámaka infernou táijta kaa tutukëpo em huéenakeu béppa, ⁴⁴ huam buíchiam kaa lülütëpo, éntok huaka táijta kaa jaibu tutukëpo. ⁴⁵ Éntok jume em guókkim Dios bejrikuu enchi huérianakey, Akë am chúktia. Bueítuk chë türinake emo béchibo huépülam guókeka yü jíapsihuäu em huéenakëhui, guoyim guókeka infernou táijta kaa tutukëpo em jímmaanäu béppa, ⁴⁶ huame bem buíchiata kaa mumukëpo, entok huaka táijta kaa jaibu tutukëpo. ⁴⁷ Éntok jume em pusim Dios bejrita enchi bíttuay, yehuë am huíkke. Bueítuk chë türinake emo béchibo huépülam puseka Diosta lóoriau em huéenakëhui, guoyim puseka infernou táijta kaa tutukëpo em jímmaanäu béppa, ⁴⁸ huam buíchiam kaa lülütëpo, entok huaka táijta kaa jaibu tutukëpo.

⁴⁹ 'Bueítuk síme tájiay jiokot machisi ontuatuna, entok síme hua Diosta bíchäpo órehuame ontuatunake. ⁵⁰ Türi jü oona, tē juka onta kaa chökoak, ¿jítasuysem ä tü tátabnake? Omtem jípureka jíápsa, éntokem al-leehuamta nau jípure.

10

Jesús divorciota bétana nookak

(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

¹ Huanäi Jesús Capernaumpo yeu sika, Judea buiärau yepsak, entok bathue Jordán huáyтана. Gente éntok júchi au nau yájjak, huämi júchi am majtia táytek, bannaataka Bénasi. ² Huanäi jume pariserom áu yájaka ä temajek, ä jioptua báreka, jachu türi jáni, juka jubekamta ä jubi jímmaanakëhui. ³ Huanäi ínel am yommiak:

—¿Jáchisu jüntuk enchim sáuhuek jü Moisés?

⁴ Bempo éntok ínel jiaahua:

—Moisés licenciata nénkak, jiösia divorciota yáaná bétana. Huanäituk senu ä jubi ára jímma.

⁵ Jesús éntok ínel ámeu jiaahua:

—Enchim námakak jíápsekä béchibo íkai nésauta enchimneu jiojtek. ⁶ Tē Dios ániata yáaka outa yáuhuak, entok jámutta. ⁷ “Íari

béchiŋbo jü yoreme juka ä áchayhua entok ä áyehua tösika, ä jubimak jíapsinake. ⁸ Huanäi jume guoyiakaihuim huépul takahuatunake.” Júnelim béja kaa guoyinake, ál-lam huépul takahuatunake jíbba. ⁹ Huäri béchiŋbo hua Diosta nau rúktiakähui, jü yoreme kaa ä näikimtepo yúmala.

¹⁰ Jóapo ä aneyo, jume ä discípulom júchi ä temajek huäri bétana.

¹¹ Jesús éntok ínel ámeu jiaahua:

—Jábe júne ä jubi jímmaaka täbuik jubekätek, bát ä jubiari bėj-reka adulteriopo näikiatunake. ¹² Jü jámut júne ket ä kuna jímmaaka täbuik kunakätek, bát ä kunahua bėj-reka adulteriopo näikiana.

Jesús ili usimmet tü nokta chúppak

(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

¹³ Huanärim Jesúsatau ili usim au rúktiay, áme béppa ä manté iaaka. Ä discípulom éntok ámeu omtey, jume usim áu huériammehui.

¹⁴ Huanäi Jesús júkái bíchaka, kujti éaka ínel ámeu jiaahua:

—Akem am tójja, jume ili uusim, éläpom inou kannake. Júkärem kaa am üuhua, bueituk bempörim bénasi éame ä átteak, juka Diosta rey nésaui. ¹⁵ Tua lütüriapone ínel enchimneu jiaahua, kia jábe júne kaa ili úsita bénasi éaka juka Diosta rey nésaui mabetakame, kaibu áman kibaknake.

¹⁶ Huanäi am nüka am íbaktiak, entok áme béppa mámteka tü nokta ámet chúppak.

Jü riiko jübua yötume Jesústamak nooka

(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

¹⁷ Huanäi Jesúsata yeu sika hueyo. Senu búiteka au yépsak, huanäi ä bíchápo tónommia kíkteka, ínel au jiaahua:

—Türi Maestro, çjítasune yáakätek, yü jíapsihuaamta jipunake jáni?

¹⁸ Huanäi Jesús ínel au jiaahua:

—çJatchiake nee türi tüiya? Kaabe éntok aane türika, huépülaika jíbba, jü Dios. ¹⁹ Jume Diosta nésauimé täya: “Katé omot jubiata jipunake. Katé yore súuhua. Katé ekbua. Katé jábetat kia nooka. Katé jábeta báitättähua. Em áchayé yöre, entok em áiye.”

²⁰ Jü yoreme ä yommiak:

—Maestro, ímëi nésauimne yáala, ín kaa yötukäpo naateka.

²¹ Huanäi Jesús ä bíchaka tüisi ä nákeka taahuak, éntok ínel au jiaahua:

—Senu huéeme emou bëye: siké simeta em jípurëu nénkaka póobem ä miika. Huanäré áman téhuekapo yún bėj-remta jipunake. Jiokot anhuäpe em kúruj püaktiaka ino sáu huéiye.

²² Të áapo íri nokta béchiŋbo kaa al-leaka siika, bueituk yún jita buéresi áttiakay.

²³ Huanäi Jesús nate chíkola reemteka, ä discípulommeu ínel jiaahua:

—çTepam obiachisi huam Diosta reytaka nésauhepo kimunake, jume yún jita buéresi áttiakame!

²⁴ Jume ä discípulom éntok guómtek, júnël ä jákã béchiŋbo. Të Jesús júchi ínel ámeu jiaahua:

—In üusim, çtua obiachisim Diosta reytaka nésauhepo kimunake, jume yún jita buéresi áttiaka at éame! ²⁵ Chë júne kaa obiachi

camellota jum jikia pusim páman yeu ä huéenakëhui, yún jita buéresi áttiakamta Diosta reytaka nésahuépo ä kibaknake béppa.

²⁶ Huanärim chë júne májhueka nau ínel jiaahua:

—¿Jábesu júntuk ára au jínëunake jáni?

²⁷ Të Jesús am bíchaka ínel jiaahua:

—Yoremem béchïbo obiachi, të Diosta béchïbo ëe; bueítuk síme ayukame áa béchïbo kaa obiachi.

²⁸ Huanäi jü Peero ínel au jiaahua:

—Én ítapo símetate itom jípurëu tö sákalamtaka émomak rejte.

²⁹ Jesús éntok ínel ámeu jiaahua:

—Tua lútüriapone enchimmeu ínel jiaahua, jábe junne juka ä jóa tö simlame, o ä saayim, ä sailam, ä ákorom, ä huaayim, ä átchay, ä áiye, ä juubi, ä úusim, ä buía junne, ino béchïbo éntok evangeliota béchïbo, ³⁰ ímí tiempopo cientopo cienim mabetnake, jume jóhuam, sailam, ákorom, áiyem, úusim, éntok buíyyam, guok jájjahuaka junne; jume taahuarim äbo huéemet éntok, juka yü jíapsihumta.

³¹ Të juebénaka huame bát kateme chúkula kannake; chúkula kateme éntok bát kannake.

Jesús júchi ä múknake bétana nookak

(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

³² Huanärim buere joära Jerusaléniu, jikau kaatey; Jesús éntok ámpat huéiyey. Bempo éntok guomtilatakam ä guojaasey, entokim májhueka áamak kaatey. Huanäi júchi jume dóocem sékana bíchaa yeu núk sika, am téjhuak huaka jita au huéenakemta. ³³ Huanäi ínel ámeu jiaahuak:

—Ímíte Jerusaléniu jikau kaate. Ínapo jü Yoremta Úusi éntok típopo chë nésahueme éntok escribam mámpo tóijtunake. Huanärim bette nokta át chúpanake, ä mëtebo béchïbo, entokim kaa judíom mámpä tóijnake. ³⁴ Bempo éntok ä junneriasuka ä bemmuchanake. Áachim chit huáttinake, entokim ä mënake; të baij taahuata huey jíabitenake.

Jacobo éntok Juanta aahuakähui

(Mt. 20:20-28)

³⁵ Huanäi Jacobo éntok Juan, Zebedeota úusim, au rúktek ínel au jíaka:

—Maestro, itom aahuäute enchi itom yáaria íaa.

³⁶ Áapo éntok ínel ámeu jiaahua:

—¿Jítasem nee enchim yáaria íaa?

³⁷ Bempo éntok ínel áu jiaahua:

—Em lóoria nésahuépo itom jotetua, seenu em báta bétana, senu éntok em míkóri bétana.

³⁸ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Katem júneiya jita enchim aahuähui. Juka vaasopo jikot máchiraata ín jinakeu, ¿eme ket ára ä jëye? Éntok ín batóna bénasi, ¿eme ket ára emo batóa?

³⁹ Bempo éntok ínel ä yommiak:

—Amate yúma.

Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Tua lütüriapo, eme ä jïnake, huaka vaasopo jïokot máchiraata ín jïnakêhui, entok ín batôhuakápo bénasi eme ket batóna; ⁴⁰ të hua enchim ín báta bétana jotenakeu entok ín míkôri bétana, kárane jábeta ä mákka, huame jábem béchïbo näikiari huámëi ál-la ä mabetnake.

⁴¹ Huanäi jume guojmamnika ä jïkkajaka, jü Jacobotau omti táytek, entok Juantahui. ⁴² Huanäi Jesús am núnuka, ínel ámeu jiaahua:

—Eme jüneiya jume naciónim násuk huaka chë nésahuemta au buérialêhui, entok jume buéresi emo ériame emo nésaulêhui. ⁴³ Të enchim násuk kaa junëli huéenake, ál-la jábe júne enchim násuk yösi au éria báareme, huári nésauta enchim jorianake. ⁴⁴ Jábe enchim násuk bát huée báareme, huári sïmem nésauta jorianake. ⁴⁵ Jáchin ínapo jü Yoremta Üusi äbo yepsak, kaa nésauta nee joria íaaka, ál-la jábem jita yáariaseka, entok ä jápsi nénka, bürum jínëu báreka.

Jesús juka lipti Bartimeota tütek

(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶ Huanärim pueblo Jericóu yájjak. Huämi ä discípulommak yeu siika, entok yun juebena gentetamaki. Jü Bartimeo, hua lipti, Timeota üusi, böo mayoat káteka nétaney. ⁴⁷ Huanäi ä jïkkajaka Jesús Nazarenota áma hueïhui, chayeka ínel jiau táytek:

—¡Jesús, Davidta Üusi, nechë nák jïokolë!

⁴⁸ Huanäi juebénakam au omtey, kaa ä jíal sáhueka. Të áapo chë úttia chayeka ínel jiaahuay:

—¡Davita Üusi, nechë nák jïokolë!

⁴⁹ Huanäi Jesús kíkteka, ä núnutebok.

Huanärim líptita tejhuak, ínel áu jíaka:

—Katë jáchin éiya. Kíktëe; enchi núnnu jü Maestro.

⁵⁰ Huanäi áapo ä jñiam jímmaaka, kíkteka Jesústau siika. ⁵¹ Huanäi Jesús ä temajek:

—¿Jítasë nee enchi yáaria íaa?

Jü lípti éntok ínel jiaahua:

—Maestro, nechë bíttua.

⁵² Huanäi Jesús ínel au jiaahuak:

—Simeë; em nee súalë béchïbë bitcha.

Huanäi jü lípti sep bíchaka taahua, huanäi Jesústa sáu siika jum böochi.

11

Yólataka buere joära Jerusaléniu kimuhuame

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Huam Jerusaléniu kaa mékka aneka, Betfagé, entok Betánia pueblom náapo aneka, Oliivo káhui pújbapo, Jesús guoy ä discípulom áman bíttuak. ² Júnel ámeu jiaahua:

—Katëem, huam pueblou enchim pújbapo kátekamtahui. Ámanem yájakátek ili buru bemelata áma chákamtem téunake; huächi jábe yoreme júne kee jee át yejte. Akem ä búttiaka äbo ä huérianake. ³ Huanäi jábeta enchimneu ínel jiy: “¿Jatchiakem júkai johua?” Huanärem juka Señorta ä huáatiä tíanake, entok chúkula ä nóttiria rókka.

4 Huanärim áman sájaka, juka ili buruta téhuak áma chákamta puértapo yeutana, böota tottëpo. Huanärim ä búttiak.

5 Huate áma aneme ínel ámeu jiaahua:

—¿Jitasem johua? ¿Jatchiákem juka ili buruta butbúttia?

6 Huanäi bempo Jesústa nésahueká páman am yommiak. Huanärim am tójjak. 7 Huanärim juka ili buruta Jesústau nüpaka, bem sánkom at tóak. Huanäi Áapo at yejtek. 8 Gente éntok juebénaka bem sánkom böot áapat tósakay; huate éntok júya sáhuam chúktiaka, ket böot áapat am tósakay.

9 Jume bat kateme chay sákay entok jume amapo kateme ínel jíaka:

—¡Looria! ¡Diosta tü eäu at chúpari jü Diosta yaura úttiáray téhuampo yebisiseme! 10 ¡Diosta tü eäu áa béchibo, jü David itom áchay nésahuépo äbo huémta béchibo! ¡Buéresi al-leehuame téhuekau tájti!

11 Huanäi Jesús buere joära Jerusaléniu yepsaka, jum tiöpou kibakek. Huanäi nate chíkola reemteka, símeta áma ayukamta bitchak. Bueítuk beja kúptey huanäi pueblo Betániau bíchaa yeu siika, jume dóoce discípulommaki.

Chuna óguotat bette noki chúpari

(Mt. 21:18-19)

12 Huanäi yokóriapo Betaniapo yeu am sájako, Jesús tébäurek. 13 Huanäi mékka chuna óguota bitchak yún sáhuakamta. Áu rúktek takam áu téu máchileka, të kaita at téhuak, sáhuam jíbba, bueítuk kee jee yuumay bem takanakëhui. 14 Huanäi Jesús ínel au jiaahua hua chuna óguotahui:

—Kaibu jábe éntok em taka buänake, jíba béchibo.

Ä discípulom éntok ä jikkajak ínel ä jíayo.

Tiöpopo jita nénkame yeu jaase

(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

15 Jum Jerusaléniu yájaka, Jesús jum tiöpou kibakeka, jume jita áma nénkame entok jita jínnume päkun yeu bep táytek. Entok jume tómita nakuliame mesam naa guötiriak, entok jume guókohuim áma nénkame bankom ketchi. 16 Kaabeta jum tiöpopo áman kia jume vasom júne yeu huéria íay. 17 Huanäi am majtiaka, ínel ámeu jiaahua:

—¿Jachu kaa ínel jiojteri? “In káari áma Diostau oraciompo nok béchibo káari ti téhuanaanake entok síme géntem béchibo.” Eme éntok lak-ron kári guójoriäpo ä tahuariala.

18 Jume escribam éntok jume tiöpopo nésahueme ä jikkajaka, at tekípánoa táytek, jáchin bem ä mëtebonakëhui, bueítukim ä májhuei, síme jume géntem ä yosireka at guómtilatukä béchibo hua áapörík am majtiáubechi. 19 Tukáriu yúmak éntok Jesús áma yeu siiká jum puéblo.

Chuna oguo béttesi at nokhuakame huakek

(Mt. 21:20-22)

20 Huanärim yokóriapo kethueitana böot kateka, juka chuna óguota bitchak huakiata nahuapo naateka jikau tajti. 21 Huanäi Peero au huahuáateka ínel au jiaahua:

—Maestro, Akë ä bitcha hua chuuna nokta béttesi em at nokakau huakía.

²² Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Dióstachem eiya. ²³ Bueítuk tua lútaüriapone enchimeu ínel jiaahua, jábe júne ï kautau ínel jíakame: “Sóoktekë, bahuéu emo jimma”, éntok ä jíápsipo kaa tábuiasi éaka tua ä súalëtek ä nokákähui, huanäi ä nokákä páman yáatunake. ²⁴ Kíalílkune enchimeu ínel jiaahua, síme hua Dióstau oraciompo enchim aahuähui, akem ä súale enchim ä mabetnakëhui, huanäi jíba enchimeu ayúnake. ²⁵ Dióstau oraciompo nokátekem emo jìokore, jabetamak emo béj-reka ayulaatukátek, huaka enchim Átchay téhuekau kátekamta ket enchim jìokorinakë béchìbo, huame enchim Dios bejrimmechi. ²⁶ Bueítuk enchim kaabeta jìokoreyo, enchim Átchay téhuekau katekame ket kaibu enchim jìokorinake enchim Dios bejrimmechi.

Jesústa yäura úttiära

(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

²⁷ Huanärim júchi Jerusaléniu bíchaa nóttek, éntok áapörík jum tiöpopo huaijhua hueramai, jume tiöpopo nésahueme éntok jume escribam Jesústahuim yájjak, éntok jume koba yoioöhuem.

²⁸ Huanärim ínel au jiaahua:

—¿Jita lütüria úttiatasë jípureka íkái johua? Éntok, ¿Jábesu enchä mak-la juka lütüria úttiata íkái em yáanakë béchìbo?

²⁹ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Senu huémthane enchimmeu nátemajjnake ínapo kétchi. Enchim nee téjhuakne ket enchim téjhuanake jita lütüriai íkái ín joähui. ³⁰ Jü Juanta yore batöau, ¿jachu téhueka bétana nésautukai jáni, ö im buíapo yoremem bétana? Nechem téjhua.

³¹ Huanäi bempo júnen nau jiaahuay:

—Téhueka bétana tí itom jiai junne, ínel itou jiaunake: “¿Jatchiaka júntukem kaa ä súalek?” ³² Yoremem bétana tí itom jíái éntok kaa türinake.

Ínelim jiaahuay bueítukim juka genteta majhuëi, bueítuk simetakam Juanta tua lütüriapo ä proféta tíyai. ³³ Huanärim Jesústau ínel jiaahua:

—Katte júneiya.

Huanäi Áapo ínel am yommiak:

—Ínapo ket kaa enchim téjhuanake jita lütüria úttiärai íkái ín joähui.

12

Jume tekipanualeerom jujjuëna

(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

¹ Huanäi Jesús ámeu noktáitek ejemplom ámeu jójjoaka, ínel ámeu jiaahuak:

—Senu yoreme párasim eechak, éntok ä kóräituak, éntok áma párasim áma chiríjtia béchìbo erata yauhuak. Torejta éntok áma yáuhuak, jikat káteka etta suáyä béchìbo.

² Huanäi párasim takai, huépülak ä sauhuëu áman jaasek etta

tekipánoammehui, huaka áma chúpukamta ä núsáuhueka. ³ Të bempo ä buíseka, kökosä yáakä éntok kayta ä makaka ä simtúak. ⁴ Huanäi juchéntok senuk ä sáuhuëu ámeu jaasek. Huákärim éntok mamáasukä kóbat kökosä yáhuak, éntokim tiusi ä yáakä ä simtúak. ⁵ Juchéntok senuk áman bíttuak, huákärim éntok mëak; éntok huate juebenam áman bíttuak, huatémim kökosi yáuhuak, huatémim éntok súhuak.

⁶ Të chúkula, ketune senu au bëyei, ä üüsühua ä nákehui. Ket ámeu ä bíttuak ínel jiaka: “Jamak júnem ín üüsü yörinake.” ⁷ Të huame etta tekípánoame júnen nau jiaahua: “Íri ájáría jú ä átteanakeme, átä mënake, huanäi itou tahuánake jú ä attea éaihui.” ⁸ Huanärim ä buíseka, ä mëaka, etpo yeutana ä jímmak.

⁹ Huanäi Jesús am temajek:

—¿Jáchisu ayúnake jáni hua nésahueme, párasim átteakame? Äbo sika, ímëi tekípanualeerom súanake, éntok jume ä páras échim tattábuim mampo tóijnake.

¹⁰ ¿Jáchem íkái jiojteta júne kaa bit-la? Ínel jáamta: Huä tetta huame káateleerom kaa huáatiakähui, huári ínel jum kari eskinapo tahuala éni.

¹¹ Jú Señor ä yáala íkári, éntok itom bíchäpo símek bëppa musála maachi.

¹² Huanärim at tekípanuatáitek jachin bem ä bujítebonakähui, bueítukim at júneíak áme bétana ínel íkái ejemplota ä nokákähui. Tem juka juebena genteta majhuëi, huanärim ä tójakä sájjak.

Impuesto tómita bétana nátemajhuame

(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

¹³ Huanäi huate pariseerom éntok Herodíanom au bíttuak jita nokpo júne bem ä jaatíanakë béchíbo. ¹⁴ Huanärim au yájaka, ínel au jiaahua:

—Maestro, jünéate lútüriata em boojóoriahui, éntok kaabeta bétana emo suáyähui, bueítuk yoremta jachin ä machíakäubeché kaa suuhua, ál-lë tua lütüriai am téjhua juka Diosta böo. ¿Jachu lütüria jáni rey Césarta tómita itom maknakähui? ¿Ata maknake ote kaa ä máknake?

¹⁵ Të Jesús éntok ámet júneakä jítat júne bem ä jaatíabarëhui, huanäi ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchíakasem nee jíóptua báare? Bueítukem juka tómita inou huéria ä bit béchíbo.

¹⁶ Bempo éntok au ä tójjak. Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—¿Jábesu íri jú tómit yáari, éntok í jiojteri jábeta tehuampo yáari?

Huanäi bempo ínel au jiaahua:

—Rey César ä átteak.

¹⁷ Huanäi Jesús ínel am yommiak:

—Juka Césarta áttea Césartem ä mákka. Juka Diosta attea éntok Diostem ä mákka.

Huanärim at guómtek hua ámeu ä nokákäubechi.

Kokkolam nasuk jíabitehuau nátemajhuame

(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

¹⁸ Huanäi huate saducéom au yájjak, jume kókkolam kaa júchi jíjiaabitë tiame. Huanärim ä temajek:

¹⁹ —Maestro, Moisés ínel jïojtek, bueïtuk jábe ä sai mukuk, juka ä jubíahua kaa asóakamta tahuak, ä sailahua ä jubeka at usianake ä saila tehuampo. ²⁰ Guoibúsanikam emo sayekai. Jü bathuéeme jubek huanäi muúkuk, té kaa usim jípurek. ²¹ Huanäi jü áa sáu huéeme ä juúbek, té ket muúkuk; huári júne kaa usim at jípurek. Éntok jü bájikun huéeme ket jíba Bénasi. ²² Jume guoibúsanika ä juúbek, tem kaa usim at jípurek. Chúkula éntok jü jámmut muúkuk. ²³ Jum kókkolam jíabitëpo, bempörim jíabetek, ¿jábese ä jubnake jáni, bueïtuk jume guoibúsanika ä jubekai?

²⁴ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Aachem tüisi jijjiobe bueïtuk juka Diosta nooki jïojterita kaa enchim taaya béchíbo éntok juka ä úttiára. ²⁵ Bueïtuk kókkolam násuk jíabitehuäpo kaabe emo jubnake, entok kíalim jume Diosta ángelesim téhuekapo aneme Bénasi jíba emo jípunake. ²⁶ Én éntok jume kókkolam jíabitelatunakëhui, ¿jachem kaa ä bit-la Moiséjta jïojteri, Diosta jachin au nokákähui huam ili júya, zarzapo? Júnel ä jiapo: “Ínapone Abrahamta Dios, Isaacta Dios, éntok Jacobta Dios.” ²⁷ Dios kaa kókkolámeu Dios, jíapsámeu ál-la. Júnëlem tüisi jíob-la.

Huä nésauro chë bathuéeme
(Mt. 22:34-40)

²⁸ Huanäi senu escriba áma yépsak nau am noknássuai am jíkkaijlataka, éntok Jesústa tüisi am yómmiakau jünériaka, huanäi ä temajek:

—¿Jítasu jü Diosta nésauro bat huéeme símem béppa?

²⁹ Huanäi Jesús ínel ä yommiak:

—Jü nésauro símem béppa bathuéeme ïri ájária: “Íkäre jíkkaja Israel, jü Señor itom Dios, jü Señor huépüilai jíbba. ³⁰ Éntoke em Dios Átchay náknake chikti em jíapsimaki, éntok síme em ái jünéribeyi, éntok síme em úttearammea.” ïri ínel jü nésauro bathuéeme. ³¹ Jü áa sáu huéeme éntok ket álë benna: “Emo Bénasi yorémtë náknake em emo ériä Bénasi.” Kaíta éntok nésauro chë bej-re íméi béppa.

³² Huanäi jü judíom ley am mamájtíame ínel au jiaahua:

—Türi, Maestro, lütüriate nooka Diosta huépülaitíaka, bueïtuk kaabe éntok aane áapörík béppa. ³³ Éntok jü ito Bénasi ä náknä bétana chikti itom jíapsimaki, éntok síme itom ái jita jünériäubeyi, éntok síme itom úttearammea, éntok ito Bénasi yoremta náknähui itom ito ériä Bénasi, chë júne bej-re síme hua Diosta bíchäpo náikiari éntok animáalim taijpo tattahuame béppa.

³⁴ Huanäi Jesús tüisi ä yómmiakäu jíkkajaka, ínel au jiaahua:

—Katë mékka áu aane Diosta reytaka nésehuebeyhui.

Huanäi naateka kábe jita au nátemajj báreka taahuak.

¿Cristota jábesä ä üusek?
(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵ Huanäi Jesús tiöpopo am majtiaka ínel ámeu jiaahua:

—¿Jáchisu júntuk jume escribam juka Crístota Davidta üusi tíiya?

³⁶ Bueïtuk jü Espíritu Santo Davidta teniai ínel jiaahua:

Jü Señor ínel ín Señorbeu ínel jiaahua:

“In bata bétanë yejte, huame enchi béj-reme em guókkim bétuk ín tahuáriäpo tajti.”

³⁷ Jü David, äapo ä Señor rókka, çjáchisu júntuk ä üúsek téehua? Huä gente juebenara éntok tua al-léakä ä jikkajai.

Jesús escribam nätuak

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Huanäi ínel ámeu jiaahua am majtiaka:

—Émoem suáya jume escribam bétana, téttëbem súpeka rejteka emo türeme, éntok jum plázapo bem tetébotuahuäu musäuleme.

³⁹ Éntok jume baankom bat jokame türeme bempörim béchïbo jum nau yayáijhuäpo, éntok jïbuähuäpo junne; ⁴⁰ éntok huame jámut jókoptulam bem attea üuhuame, éntok emo bit-ïaka téebesim oraciónim jojhua. Ímechi chë júnee noki jïokot machisi ámet chüpatunake.

Jü jámut jókoptulata ofrenda

(Lc. 21:1-4)

⁴¹ Huanäi Jesús huam tiöpopo tómita nau totoijhuapo pújbapo káteka am bitchay, jachin huaka genteta tómita áma órehui jum kajompo, éntok juebena rikom yún tomita áma óreme. ⁴² Jü jámmut éntok póobetakä éntok jókoptulatakä áma yépsak. Huanäi guoi tómi kaa jaikik bejremta áma jóiyak. ⁴³ Huanäi Jesús ä discípulom núnuka, ínel ámeu jiaahua:

—Tua lütüriapone enchimneu ínel jiaahua, ï jámmut póobe jókoptula chë yún áma ä jóiyak simem béppa jum kajompo; ⁴⁴ bueítuk síme huaka bem ámeu yeu bílata áma óorek; ïri éntok ä póobétukä násuk juka símeta ä jïpurëu áma jóiyak, juka áy ä jïbuä éäu junne.

13

Jesús tiöpota tátaptna bétana nooka

(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Huanäi tiöpopo Jesússta yeu sik, huépul ä discípulo ínel au jiaahua: —¡Maestro, ímëi téttame bitcha éntok jume káarim!

² Jesús éntok ínel au jiaahua:

—¿Jachë am bitcha ímëi bueere káarim? Kaíta téttam nat béppa joka tahuanake síme kom tataptunake.

Ániata luutísey séñalim ayúnake

(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Tiöpota beu Oliivo káuhuit ä kátek, akim ä temajek bempóla aneka Peero, Jacobo, Juan, éntok Andrés, ínel jíaka:

⁴ —Ítómë téjhua, çjahueisu ïri ayúnake, éntok jita séñasu ayúnake béja símeta íkái hueenakeyo?

⁵ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Jítachem suuhua kaabe enchim bätäunake. ⁶ Bueítukim juebenakä yáijnake ín téhuampo. Huate ínel jáunake: “Ínapone jü Cristo”; éntok juebenam bätäunake.

⁷ Nássuahuä téamtem jikkajátek, o nássuabaahuä tí jíaihuamta, katem emo maujtua, bueítuk junëli huéenake; teé ke taahuari yumánake ániata luutínakëhui. ⁸ Bueítuk jume naciónim, emo

béj-reka emo tóboktianake, éntok yäuram emo béjreka. Buía éntok au yoyóonake símekut jak junne; éntok tüisi tébaatunake, éntok kia naa muksi huéenake. Íri huéeme kia jita innétáitihuäpo Bénasi maachi.

⁹ Émoem suáyä bueítukem jume nésauhueme mampo tóijtuna, éntok sinagogapom bemmúchatunake. Réyim éntok gobernadorim bíchapem yeu núnuna ino béchiibo, huämi enchim ino bétana noknáké béchiibo. ¹⁰ Uttea íkái evangelio síme naciónimmeu bat noktúnakéhui. ¹¹ Éntokem áman yeu tóijhuaka bem mampo jóahuako, katem at jachin eiya hua jita enchim noknakebechi. Huaka nokta huämi orapo Diosta enchim mikähui, huákärem noknake; bueítuk kaa emé ínel noknake, jú Espíritu Santo ál-la noknake enchim teniyi. ¹² Huámechi taahuarimmet senu ä sailahua mëtebonake, éntok áchaihuarim bem úusim súatebona; usíarim éntok bem atchaim béj-reka emo tóboktianake, éntokim am súanake. ¹³ Éntok kaabe enchim huáatianake ín téhuam béchiibo; të ä jíápsäpo tajti tüisi áma yeu sikame, huäri jíápsi jínëutunake.

¹⁴ 'Akem ä bínnake juka juëna yóremta tñhuata kaitäpo tahuari-
amta. Profeta Danielta jíakä Bénasi kaa ä öörëpo órenakeme —jú jíojteta nokame at jüenenake—, huanäi jume Judéa buiaräpo joome juya kauhui bícham tenninake. ¹⁵ Jú kari jikat aneme éntok kaa kóm sika kariu kibákeka jita áma núnake; ¹⁶ éntok jú huajpo tékipanoame kaa ä joau nótteka ä kaapam núnake. ¹⁷ Jíokot machínake huame abe asoame béchiibo, éntok huame ili ússim chítuame béchiibo huámëi taahuarimmechi. ¹⁸ Díóstahuem buana kaa séberíapo íkái yumánakéhui huaka enchim yeu tennínakéhui. ¹⁹ Bueítuk huámëi taahuarim kókosi machínake, hua jakhuéi júne kaa ayúakaihui Diosta ániata yáakäpo naateka én tajti, éntok kaa jaibu júchi ayúnake. ²⁰ Juka Señorta kaa huámëi taahuarim ilíkisi yáako, jábe júne kaa jíápseka tahua eiyei. Të huame áapörík yeu púakäu béchiibo kaa jáikisi am yáhuak.

²¹ 'Jábeta enchimeu ínel jíai: “Akema bitcha, ímí aane jú Cristo”, o “Huämi aane ta jíayo, katem ä súale.” ²² Bueítuk Cristom ára nókíchim yáijnake, éntok ket profeta aranókíchim, éntok señáalim jonake éntok jita júne ániat yeu machíríana jábeta báitäu báreka, áma yumátek jume yeu púarim junne. ²³ Të eme, jítachem suuhua; símetane enchim téjhuala bat huëpo naateka.

Yoremta Üusi yebísiseyo

(Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36)

²⁴ 'Huámëi taahuarimmet hua jíokot éehuamta simsuko, jú tää kaa machisi tahuánake éntok jú meeche kaa machíríata jípunake; ²⁵ jume chókkim éntok téeka bétana kóm huáttinake; hua útteara téekat ayúkame éntok au yoyóonake. ²⁶ Huanärím ä bínnake huaka Yoremta Üusi namupo äbo kóm huemta, tüisi útteakamta éntok uýjorisi machíríakamta. ²⁷ Huanäi jume Diosta ángelesim naa sáunake jume yeu púarim nau am tóijnaké béchiibo norte bétana, sur bétana, táata yeu hué bétana, éntok táata áman hueché bétana, buíata yumäu núkisi éntok téekata yumäpo tajti.

²⁸ Jü chuná óguochem suuhua jünee béchibo jachin ä machiakähui: hua chuná otta basihueka sáhuatunake, huanärem jünéenake béja kaa mékka ä bëyehui juka tebujriata sime juyam takanakëhui. ²⁹ Júnëli ket íkái bichátekem jünéenake béja kaa jaiki taahuarim ín yebijnakeu bëyehui. ³⁰ Tua lütüriapone enchimeu ínel jiaahua, jü gente én kat-ria kaa luutínake simeta íkái ayuäu tajti. ³¹ Jü téeka éntok jü buíya luutínake, të jü ín nooki ée.

³² Huaka taahuata éntok orata áachä yebijnakeu kaabe ä jüneria; kial huame Diosta ángelesim áman téhuekapo aneme junne, éntok ínapo jü Usiari junne. Áapo jíbba, jü áchaihuari.

³³ Áachem suuhua, katem koptel-la, éntokem Diostau buaana, bueítukem kaa jüneiya jahuéi íkái hueenakëhui. ³⁴ Yoremta ä jóa tö sika mékka bíchaa sikamta Bénasi maachi; jachin jü yoreme ä sáhuëu lütüriata máknake ä jóapo am nésaunakë béchibo, éntok nátepolá tékilta bem jonákëu am máknake; puértata suáyamta junne kaa kotcháunake, bueítuk au boobit íaaka. ³⁵ Huámëi Bénasi emé kaa koptélnake, bueítukem kaa jüneiya jahuéi juka jóakamta yebijnakëhui, jamak kúpteýo, o tukáa násuk huéeyo, o totorórata kuseyo, o kethuei bíchaa; ³⁶ Huanäi Áapo yepsákátek bueítuk kaa enchim kócheme téunake. ³⁷ Enchimmeu ín nokákähui simemmeunä nooka: katem koptel-la.

14

Noki nau tütehua Jesústa buijnä béchibo
(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Guoi taahuarim bëyei pájko paskuata huenakeyo, éntok jume páanim kaa lévaduuraaka áma buäbuame. Jume tiópopo nésauhueme éntok jume escribam áachim tekipánoai jachin Jesústa báitáhuaka bem ä buijnakëhui ä më béchibo. ² Huanärim ínel jiaahua:

—Kaa pajko táapo türi buijbéchibo, bueítuk jü gente jachinaik júnne au tóboktianake.

Jamut, báa musála jubak Jesústat töak jum Betániapo
(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Huanäi Jesús jum pueblo Betániapo Simmom jü sáhua leprata jipuréuta jóapo aneka jibuái. Senu jámmut éntok áma yépsak nardo báhuata musála jubak ili teta sótópo huériaka, tüisi béj-remta. Huanäi juka ili sótóta teniápo jámtiaka, kóbat aachä töak. ⁴ Huanäi jume huate áma aneme omteka ínel nau jiaahuay:

—¿Jatchiakasu i ili báa ínëli kia guötiahuak? ⁵ Bueítuk i bai cien taahuari tékilta bejhua béekipo nénkitu éehuai, póobem ania béchibo.

Huanärim jámutta bétana kaa türik nookai.

⁶ Të Jesús ínel jiaahua:

—Akem ä tojja. ¿Jatchiakasem muksi ä éetua? Tühuata inou yáala iri jámmut. ⁷ Jume póobem jibem enchimmak jipunake, éntok ínel éátekem ára tühuata ámeu yauhua; të nechem kaa jíba im jipunake. ⁸ Iri jámmut ára ä jóau inou yáuhuak, bueítuk au bamijtuaka juka ili báata takahuat ínot töak ín máánä béchibo. ⁹ Tua lütüriapone

enchimeu ínel jiaahua, kial jak júne íkái evangeliota nokhuäpo, síme ániachi, íkái jámutta yáakáu ket noktúnake au huáatinä béchíbo.

Judas, Jesústa bejreme bem mampo ä toijrokak

(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

¹⁰ Huanäi Judas Iscariote, jume dóocemmak näikiatukähui, jume sacerdotem chë áma nésauhuemmeu siika, Jesústa bem mampo toij báreka. ¹¹ Huanäi bempo ä jikkajakä tüisi al-lëiak, éntokim tómita ä makrókakä taahuak. Huanäi Judas jachin Jesústa bem mampo ä tóijnakeu jaríai.

Santa Ceenata jo nésaihuame

(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹² Huanäi jume páanim kaa lévadurakame buähuä taahuarim naatëpo, kabáram súahuakä pajkota béchíbo, jume ä discípulom ínel au jiaahua:

—¿Jákusë itom ä tütëia pajkóata em buänakepo?

¹³ Huanäi guoyim ä discípulom áman jaasek ínel ámeu jíaka:

—Ámanem kaate huam puéblohui. Enchim nankínake jü yoreme báam báchiapo huériaka. Akem ä guojáanake. ¹⁴ Ä kibákekäpo jóakamtauem ínel jíáunake: “Jü Maestro ínel jiaahua: ¿Jákusu káttek jü kari áma yore mamábethuame, pajkóata áma ín buanakëhui ín discípulommaki?” ¹⁵ Huanäi Áapo enchim ä téjhuanake juka buëuru kárit jíkachi béja tüteta. Huämirem ito béchíbo juka buähuamta yáanake.

¹⁶ Huanäi ä discípulom buere joaräu yájaka. Bem ä téjhuahuaka páman símeta téhuak. Huanärim paskuata béchíbo ä tütek.

¹⁷ Huäri kúpteyo, tukáriu yumái áman siiká jume dócemmaki.

¹⁸ Huanäi mesáu joká am jíbuái, Jesús ínel jiaahua:

—Tua lútüriapone enchimeu ínel jiaahua, huépülakä enchim násuk ínomak jíbuáme kaa nee huatíame mampone toijnake.

¹⁹ Huanäi bempo siróктаitek, éntokim símetaka huépülaka júnelim nau jiaahua:

—¿Ínapo ájaria jáni?

Éntok jü tábuika kétchi:

—¿Ínapo ájaria jáni?

²⁰ Huanäi Jesús ínel jiaahua:

—Jüri ájaria jü huépülaka enchim dóocem násuku puraatopo ínomak páanim kómoníame. ²¹ Tua lútüriapo, ä böot huéiye jü Yoremta Úusi, ä bétana jiojteripo bénasi, të jjiokot hua yoreme ä bejreme mampo ä tojame juka Yoremta Úusi! Türi eiyei huäri yoremta béchíbo jahuéi júne kaa yeu tómteko.

²² Huanäi bempörim jíbuái, Jesús jume páanim nüka, Diosta tü eäu ámet chúpaka am rébektíak, éntok am miíkkak ínel jíaka:

—Akem am buäye; íri jü ín takahua.

²³ Juka vásota nüka éntok Diostau buanaka, ket am miíkkak, huanäi símetakam áma ä jëka. ²⁴ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Íri jü ín ojbo, juka bemela nokta itom nau lútüria yáari útteata máknakeme, éntok búrum béchíbo guötínakeme. ²⁵ Tua lútüriapone

ínel enchimeu jiaahua, kanne júchi íkái páras báhuata jínake júnak júbua bemélasí áman hua taahuarit Diosta rey nésahuepo anéteko.

Peero Jesústa kaa au täya tíanake

(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Huanärim huepul buikim buiksuka, Oliivo káuhuiuí bíchaa sájjak.

²⁷ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Simetakem inoi májhueka nee töteénninake én tukáapo, bueítuk ínel jiojteri: “Kabyerótane kókosi yáanake, huanäi jume kabáram chíbejtínake.” ²⁸ Të chúkula béja jíabitekne enchímpat huéenake buiära Galiléau bíchaa.

²⁹ Huanäi jú Peero ínel au jiaahua:

—Éläposu simetaka emoi majhué, të ínapo ée.

³⁰ Huanäi Jesús ínel au jiaahua:

—Tua lütüriapone ínel emou jiaahua, émpë, én tukáapo, totorörata kee guosa kuséi, baisë kaa nee emo täya tíanake.

³¹ Të áapo chë júne jiaahuay ínel jíaka:

—Émomak júnene ket muknake, tëne kaibu kaa enchi ino täya tíanake.

Sime ket ánëli jíba jiaahuay.

Jesús Getsemanipo oraciompo Diostau nookak

(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³² Huanärim huerto Getsemaníu ti tehuakähui yájaka, Jesús ä discípulommeu ínel jiaahua:

—Ímirem joye huám Diostau ín oraciompo nokäu tajti.

³³ Huanäi juka Perota, éntok Jacobota, éntok Juanta núnuka, yam núk siika, huanäi tüisi sirókaka ä jíápsipo kókosi eetaitek, ³⁴ éntok ínel ámeu jiaahua:

—Tepa tüisi sirokä jú ín jíápsi. Béjane mukém cheiya. Ímirem nee boobícháihui. Katem kókoche.

³⁵ Huanäi huam jëla sika, buíau tajti mülaa chatuka Diostau oraciompo nookak: Ínel éátek huákái orata kaa au ä yumátua sáhueka, ³⁶ ä oraciompo ínel jíaka:

—Abba, ín Átchay, sime jita júne kaa obíachi emo béchíbo. Katë nee ä jítua juka jiokot emo bit huapo vásota; të kaa ínel ín éä béchíbo, ál-la em ä türë pámanë ä yauhua.

³⁷ Huanäi discípulommeu yepsaka, kócheme téuhuak. Perotau éntok ínel jiaahua:

—Simmom, ¿jáché kotche? ¿Jáchë senu oram júne kara kotcheka aane? ³⁸ Katem kókoche, éntokem oraciompo Diostau nooka juëna éerita kaa enchímet ayúnakë béchíbo. Jú jíápsi lütüriapo óusi éä jíöbe, të jú takahua kaa útteak.

³⁹ Huanäi júchi áman nótteka, Diostau oraciompo nookak, huakäi jíba nokaka. ⁴⁰ Huanäi nótteka, júchi kócheme téuhuak, bueítuk yetem útteakä ámet huéchilatukai. Huanärim kaachin ä yommia máchiakai. ⁴¹ Huanäi bájikun júchi nótteka, ínel ámeu jiaahua:

—Kóchéem én ál-la, éntokem jimyore. Béja, jú ora yúmala. Ími, jú Yoremta Üusi jume Diosta bejreme mampo toijna. ⁴² Jáptëem, jántebu: hua nee nénkakame äbo jëla huéiye.

Jesústa peréesotehuakähui

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Ketune ä nokaisu Judas áma yépsak, jume dóocemmak näikiatukaihui. Juebena gente éntok áamak kaatei esparaka éntok kúkutaka. Ímëi jume juebena gente éntok áamak kaatei esparaka éntok kúkutaka. Ímëi tiöpopo nésauhueme bétana kaatei, éntok escribam bétana, éntok jume yoiyöturim bétana. ⁴⁴ Huä ä nénkinakeme éntok séñata am máklatukai inel jáaka:

—Huä ín besítonakëhui, huári ájária; akem buiseka, kuttílasi ä huéria.

⁴⁵ Huanäi Judas áma yepsaka, au rúkteka inel au jiaahua:

—Maestro, Maestro.

Huanäi ä besítok. ⁴⁶ Huanäi bempo at jaateka ä peréesotek.

⁴⁷ Senu éntok áma aneme ejparam yeu huíkeka juka tiöpopo chë nésauhuemta sauleero nakä chukti mámäkok. ⁴⁸ Huanäi Jesús gentetau inel ámeu jiaahua:

—¿Ékbualata buij báaremta bénasem esparakä éntok kúkutaka yeu sákala nee buij báreka? ⁴⁹ Chikti táapone enchimmak aaney jum tiöpopo enchim majtíaka, tem kaa nee peréesotek. Të iri ínëlituk juka Diosta noki jiojteri chúpnakë béchíbo.

⁵⁰ Huanäi síme jume discípulom Jesústam töténnek.

Jübua yötume yeu búitekame

⁵¹ Të senu jübua yötume ä guojáasek kia sábanampo au bítialataka, huate áma aneme éntok ä buíssek; ⁵² të áapo au yeu huíkeka sábanam ámeu töbúitek. Huanäi kaa sánkokä búitek.

Jesús yáurapo yeu toijhuak

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Huanärim Jesústa hua sacerdote tékilta buéresi nésahuemta mampo ä tojjak. Huanäi jume sacerdosio tékilpo chë nesahueme, jume yoiyöturim, éntok jume escribam emom nau tojjak. ⁵⁴ Peero éntok mékkäriat ä guojáasei huam sacerdote tékilpo buéresi chë nésahuemta tebat huaijhua tajti. Huanäi tájimmeu kátekai súkkähueka jume porisimmaki.

⁵⁵ Jume sacerdote tékilpo buéresi chë nésahueme éntok síme jü concilio yáura; nokta Jesústa ä bej-reka huemta ä kobnákemtam jariai, ä mëtebo béchíbo; tem kara ä teuhuai. ⁵⁶ Bueítuk juebenakä ä bėjreka aranókichiata nookai, të hua bem nokihua kaa nánancha hueiyei. ⁵⁷ Huanäi huate jápteka, aranókichiata áatana nookak inel jáaka:

⁵⁸ —Ítapote ä jkíkkaijla inel jiamta: “Íkäne tiöpota mámammea yáata tátabnake, éntok baj taahuata hueine tábuik yáanake kaa mámameyi yáata.”

⁵⁹ Të kia junëli júne jíba kaa nánancha chätui jü nooki.

⁶⁰ Huanäi jü sacerdosio tékilpo chë nésahueme áme násuk kíkteka, Jesústa temajek:

—¿Jachin júne kaa am yommia? ¿Jítasu ímëi émo bétana nooka?

⁶¹ Të Áapo jíba kaa jáleka. Kaa am yommiak. Huanäi jü sacerdosio tékilpo chë nésahueme júchi ä temajek:

—¿Jache empo jü Diosta yeu púari Cristo titéhuaakame, jü chë Yörihuamta Üusi?

⁶² Huanäi Jesús inel au jiaahua:

—Ínapone ájária. Akem ä binnake huaka Yoremta Üusi Dios tua útteakamta bata bétana kátekamta, éntok namupo ábo huemta téhueka bétana.

⁶³ Huanäi jü sacerdosio tékilpo chë nésauhueme ä supem siutiaka inel jiaahua:

—¿Jítasu éntokte at boobinnake ä bejreme nokame jariaka? ⁶⁴ Akem ä jikkaijsuk juka juena nokta Diosta bej-reka ä nokakähui, ¿jachisem ä bitcha?

Huanäi simetakam bettek at nonokak, ä türinake tiaka ä mäna béchibo.

⁶⁵ Huanäi huate at chit huatti taitek entokim ä puj summaka ä chonnay, inel au jiaka:

—¡Diosta bétane nooka jabeta enchi chonähui!

Jume alguacilim entok jopemmet ä chonnai.

Peero Jesússta kaa au taaya tíya

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

⁶⁶ Perota tebatpo bétuk ä aaneyo, jü jamut sumo sacerdoteta, tékil nésauta joriame áma yepsak. ⁶⁷ Huanäi Perota sukkahuemta bíchaka inel jiaahua:

—Empo ket Jesús Nazarenotamak aaney.

⁶⁸ Të Peero kaa ä lütüria tíya inel jiaka:

—Kanne ä täya, éntokne kaa jüneiya jita em nokähui.

Huanäi pakun bíchaa yeu sika, totoröra entok kukusuk. ⁶⁹ Jü áma saihuame entok júchi ä bíchaka, jume áma aanemmeu inel jiautáitek:

—Íri ámemak joome.

⁷⁰ Të áapo júchi kaa ä lütüria tíya, të chúkula jume áma anëihui júchim Perotau inel jiaahuay:

—Tua lütüriapo empo am jáläek, bueituk empo Galileo; em nokaü entok bem nokaü benna.

⁷¹ Huanäi juénasi jiautáitek, ä nokihua bat kechaka kaa ä lütüria tiaka:

—Kannä täya íkai yoremta enchim áa bétana nokähui.

⁷² Huanäi jü totoröra júchi kúkusuk. Huanäi Peero juka Jesússta au nokákäubeu huahuáatek inel au ä jákäu behui: “Kee jee juka totorörata guosa kúseyo, baisë kaa nee emo täya tíanake.” Huanäi jünéaka, kaa at al-lëakä tüisi buaanak.

15

Jesús Pilátota bíchápo aane

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Yeu máтчuk jíbba, jume tiöpopo chë nésauhueme, yoyiöturimmaki, escibammaki, éntok jü concilio, síme nau rúktek nokta nau tüte báreka. Huanärim Jesússta súmaka, Pilátota mámpo ä tójjak. ² Huanäi Pilato ä temajek:

—¿Empo inel jü judíomeu rey?

Áapo éntok inel ä yommiak:

—Jéehui, em jiä bénasi.

³ Jume tiöpopo chë nésauhueme éntok juebenak bétanam ä nätuai.

⁴ Jü Pilato éntok júchi ä temajek:

—¿Jachin júnë kaa am yommia? Jita chikti bétanam enchi nätua.

⁵ Të Jesús jiba kaa ä yommiak. Jü Pilato éntok at guómtek kaa ä jialekä béchibo.

Jesústat noki chúpahuak ä mëna béchibo

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38–19:16)

⁶ Jü Pilato pajko táapo jiba huépul perésota butbúttiai, kia jábeta junne bem aahuähui. ⁷ Senu áma aaney Barrabás ti tehuaka, perésotakä ä jáläimmaki; yáurata bėj-reka emo tóboktiahuakäpo yore súalataka. ⁸ Huanäi jü gente juebénaka Pilátotau kimuka, au nookak jiba bénasi huaka ámeu ä jojóau ä yáasáuhueka. ⁹ Huanäi jü Pilato ínel ámeu jiaahua:

—¿Huaka judíomeu réytem búttia ia?

¹⁰ Bueítuk jüneiyai jume tiöpopo chë nésauhueme kia huaka buéresi jita ä jóau at innëaka au ä tóijtukäihui. ¹¹ Të jume tiöpopo chë nésauhueme juka juebena genteta nok téjhuak chë ä türinake tiakä huaka Barrabásta ä búttiana béchibo. ¹² Huanäi jü Pilato júchi am temajek:

—¿Jítasem júntuk nee au yáa ia hua judíomeu réipo enchim täyábehui?

¹³ Huanäi bempo juchéntok chaitáitek ínel jíaka:

—¡Kúrusichë ä popóntebo!

¹⁴ Të jü Pilato ínel ámeu jiaahua:

—¿Jita juénaksu júntuk yáala?

Bempo éntok chë júne chaayey ínel jíaka:

—¡Kúrusichë ä popóntebo!

¹⁵ Huanäi jü Pilato huakä genteta al-leetua báreka, Barrabásta yeu béebak; Jesústa éntok bemmúchateboka, bem mámpo ä tójjak kúrusit ä popónnä béchibo.

¹⁶ Huanäi jume sontaarom áman huaijhua paláciopo ä tójjak, pretoriopo; huanärim síme huate sontarom nau núnnuk. ¹⁷ Huämirim lilata ä sánkotuak, éntokim huíchata huíköpäaka ä corona yáaka, kóbat áachä yétchak. ¹⁸ Huanärim éntok ä tetébotuataitek ínel jíaka:

—¡Jíbë jíapsinake judíomeu rey!

¹⁹ Éntokim bakai kóbachä bebbai. Achim chithuathuattei, éntokim tónommia jápteka au mujtei. ²⁰ Huanärim tüisi ä junnériasuka éntok lila sánkota ä úhuaaka, ä sánkohua ä sánkotuak. Huanärim yeu ä núk sájjak kúrusit ä popómboka.

Jesús kúrusit popontakä muúkuk

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ Huanärim senú yoremta huasá bétana huemta, Simmom Cireneu joometa, Alejándro éntok Rúfota atchai, jukarim kúrusta püaktituak ä huériunakë béchibo.

²² Huanärim Jesústa Gólgota ti tehuakäu bíchaa núk sájjak, itom nokpo Mukila koba kauhui ti jiaubáare. ²³ Huanärim vinota mirrámak nau kuutiata ä jítua báarei, të Áapo kaa ä jëka. ²⁴ Huanärim huämi kúrusit ä popónsuka, ä sánkohuam näikimtek nat ä sortiároaka, jábesu ä átteanake jáni ti jiaka.

²⁵ Huanäi kúrusit ä ponhuái béja bätanim jiaahuay kethuétana. ²⁶ Huä nooki kúrusit jiojtetukähui jita béchibo inel ä yáahuakähui, inel jiaahuay: “Íri jü judíomeu Rey.” ²⁷ Guóyika éntok ékbualatakä ket áa beu kúrusit popónhuak, seenu ä batatana, senu éntok ä míkkötana bétana. ²⁸ Huämi chúppuk hua jiojteri inel jíame: “Éntok jume juëna yörememmak naïkiatuk.”

²⁹ Huanäi jume áma huam kateme ä junneriai koba huúteka éntok inel jíaka:

—Jajáa, empo Diosta tiöpo tátabeka éntok baj táapo júchi ä yéchanakeme, ³⁰ émoë jínëuka. Kúrusit kóm huéiye.

³¹ Alë Bénasi jume tiöpopo chë nésauhueme ket ä junnériaka inel nau jiaahuay jume escribammaki:

—Huatem jínëuk, Áapo éntok kara au jínëu. ³² Jü Cristo, Israéltau au Rey tíame, éläpo ëni kúrusit kóm huéenake, huanäi të ä bichätek ä súalnake.

Jume áamak kúrusit popóntukähui éntok, kéchim ä junneriai.

Jesústa mukukähui

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Huanäi dóocem jiai, kaa machisi taahuak síme ániachi bájim jiäu tajti. ³⁴ Huämi bájim jiai, Jesús tüisi kusisi cháchayek inel jíaka:

—Eloí, Eloí, ¿lama sabaktani? —itom nokpo inel jiaubáare: In Dios, In Dios, ¿jatchíakasë nee ínapola toijla?

³⁵ Huate áma aneme éntok ä jikkajaka, inëlim jiaahuay:

—Jó, Elíastau chaaye.

³⁶ Huanäi senu áman búiteka, juka espónjata vinágrepo kómoniak, éntok bakat ä óreka ä jítuak inel jíaka:

—Boobícháem, átä bínnake juka Elíasta jachu au yepsakä kömä yéchanake jáni.

³⁷ Të Jesús tüisi kusisi chachayeka muúkuk. ³⁸ Huanäi jü cortina tiöpopo órekau násuk áman síutek, jikat naateka kóm tajti. ³⁹ Huanäi jü capitán romapo joome Jesústa pújbapo huekähui, kusisi chachayeka ä mukuk bíchaka, inel jiaahuak:

—Lütüriapo i yoreme ájariatukai jü Diosta Üusi.

⁴⁰ Jaamuchim éntok ket mékkäriat aneka ä bitchai. Ímëi násuk aaney jü María Magdalena, éntok María Jacobo jü chë ilitchi, Salomé, éntok Joseta áiye. ⁴¹ Ímëi jáamuchim Jesústa jum Galiléa buiärapo ketune anéi áamakim rejtei, éntokim nésauta ä joríai. Éntok huate jáamuchim ket juebenakä áamak buere joära Jerusaléniu jikau sájakäu áma aaney.

Jesús máahuak

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Huäri taahuarit tukariu yúmako, símeta tüisi toijbárekam obisi aaney, buéituk jimyore taahuari yokoriapo yúmasey. ⁴³ Kíalíku José, pueblo Arimateapo joome, yäuraapo tékiakame tüisi täyahuakä éntok yörihuame. Ket huaka Diosta reyta nésahueu boobícháihui, áma yepsaka, kaa májhueka Pilátotau kibákek; huanäi Jesústa takahua aahuak. ⁴⁴ Pilato at guómték Jesústa lautí mukuk tiaka. Të juka capitanta núnuka, ä temajek ä múksuka bétana. ⁴⁵ Capitanta ä

téjhuak jíbba, huanäi Joseta mámpo ä tójjak juka Jesústa takahua. ⁴⁶ Huanäi José sábanam jinnuka, kömä yéchaka, áma ä bitiak. Huanäi sépultuura, teta buéjtukaipo, ä teekak. Tétata éntok sépultuura puertau biaktiakä ä páttiak. ⁴⁷ María Magdalena, éntok María Joseta áie, akim ä bitchai jak ä tekhuakähui.

16

Jesús kókkolam násuk jíabitek

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Juka jimyore taahuata simasuk, María Magdalena, Salomé, éntok María Jacobota áie, juka musäla jubakim jinnuk Jesústa takahuat ä óre báreka. ² Huanäi kethuéitana, lominko táapom jum sépulturau yájjak, béja táata yeu simsulátuko. ³ Huanärim nau ínel jiaahuay:

—¿Jábesu juka teta sépultuurata puértapo kátekamta itom mékka bíaktirianake jáni?

⁴ Huanärim áman remteka juka tétata mékka bíaktiata bitchak; jü teta éntok tüisi buéuruakai. ⁵ Huanärim sépulturapo kimuka, senu yoremta jübua yótumta batatana bétana áma kátekamta bitchak, tósalik tebek sánkokamta; huanärim guómték. ⁶ Të áapo ínel ámeu juahua:

—Katem majhuë. Jesús Nasarénotem jaría, huaka kúrusit popónhuakamta. Béja jíabitela; kaa imí aane. Akem ä bitcha im ä tekhuákaipo. ⁷ Ámanem sájakä juka Perota téjhua, éntok jume huate ä discípulom. Ínelem ámeu jiaahua: “Áapo enchímpat huéiye áman pueblo Galiléau bíchaa; huámírem ä bínnake, enchimeu ä jíakäpo bénasi.”

⁸ Huanäi bempo jum sépultuurapo yeu sájakä teénnek, mauj-rimmei emo yoáka. Tem kaabetau jíalek, guómtilatata.

Jesús María Magdalénatau au yeu machíriak

(Jn. 20:11-18)

⁹ Jesús éntok jü lominko táapo kethuéitana jíabitelatata, María Magdalénatau bat yeu machiak, iachí éntok guoibusan lemoniom yeu béblatukai. ¹⁰ Áapo éntok sika huame áamak anlatukammeu jünéehuamta am makkak; huámëi éntok sirókakä éntok buanaka áma aaney. ¹¹ Të bempo ä jíabitelatukäu jíkkajakä, éntok áapörík au ä bil-la tíau jünem kaa ä súalei.

Jesús guoi ä discípulommeu au yeu machíriak

(Lc. 24:13-35)

¹² Chúkula, tábuiasi guoyímmeu au yeu machíriak, huaj páman am kateyo, sékana pueblou bíchaa. ¹³ Huanäi huámëi ket áman sájaka jume huaatem tejhuak; të bempörím júne kaa súsualek.

Jesús, apóstolim huatem majtiasimeka ániat am katchauhue

(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Chúkula béja óncemmeu, au yeu machíriak mesáu jokamme-hui. Huanäi kuttíläsi ámeu nokak bem kaíta súalë béchíbo, éntok námakak bem jíápeskä béchíbo. Bueítukim kaa am súalej huame ä jíabitelatukäu ä bíchakame. ¹⁵ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Sime ániachem kaate, éntok íkái evangeliotem ámeu noknake síme géntemmehui. ¹⁶ Huä ä súalekame éntok au batötebokame jínëutunake. Huä kaa ä súalekame éntok jìokot machisi noki at chùpatunake. ¹⁷ Éntok ímëi séñalim huérianake huame ä súaleme: In téhua úttearammeay lemoniom yeu bébnake; éntokim bemela nokta noknake; ¹⁸ bakóchimim mámammea buijnake; éntokim óijta jèk júnem kachin ayunake; jume kókoreme béppa mámtëkim am tütenake.

Jesús téhuekau jìkau siika

(Lc. 24:50-53)

¹⁹ Huanäi jü Señor junëli ámeu noksuka, áman téhuekapo jìkat mabethuak, éntok Diosta bata bétana yéjtek. ²⁰ Huanäi bempo yeu sájaka, juka tü nokta nookak símekuchi. Jü Señor éntok am aníai juka nokta lütüria jóakä huame señaalim bem joaíbeyi. Júnentunake.

Jü Evangelio San Lucajta Jïojtekähui

Lucasta Teófilotau jïojtekähui

¹ Juebénaka éaka áu kikkimusula tua lútula ä jïojte báreka juka ímï ito násuk tua yö lütüriapo yeu sikamta, ² jume kësampo naateka bem pusimnea ä bíchakame jume itom ä majtiakame, éntokim ä tekipanuary íká Diosta nooki. ³ Ínapo éntok chúkula béja át nátamaijsuka jáchin ä naatekähui éntok símekut tüisi suasuka, kétne émou ä jïojte báreka taahuak ä huépo bénasi, empo Teófilo huatem násuk yörihuame, ⁴ em ä täyanakë béchïbo huaka em majtiahuakähui ä lütüriatukähui.

Jü Juanta yeu tómtinake bétana nokhuame

⁵ Juka Heroodesta Judeapo reytuko, senu sacerdote Zacarías ti téhuaaka tiöpopo tékiakay, Abíasta géntepo jometukay. Ä jubi éntok Arónta familiapo jometukay, éntok Elisabet ti téhuaakay. ⁶ Náhuichikam lútula jiápsay Diosta bíchäpo, éntok kaita juénasi jita áme bétana nokhuay, bueitukim Señorta nésauro johuay. ⁷ Të katim üusekay, bueituk Elisabet kaa äasoay, éntokim, béja yoyötukay.

⁸ Sejtul táapo, sacerdoote tékil hué páman Zacariasta tiöpopo Diosta bíchäpo jita ä joaysu, ä tékiakä pámani, ä yoyöturim ä huériapo bénasi, ⁹ jume tiöpopo tékiakame ä huéria pámani, Zacarías áma yuk-tiahuak, juka inciensota ä táanakë béchïbo, Señorta altariu huáijhua kibakeka. ¹⁰ Huanäi síme jü pueblo päku aneka Diostau oraciompo nokay, inciensota táahuayo. ¹¹ Huanäi Diosta ángel Zacariastau yeu machiak, incienso altarta bátam bétana hueka. ¹² Huanäi, Zacarías ä bíchaka guómték, éntok kaachin an máchika majhuëy. ¹³ Të jü ángel ínel áu jiaahua:

—Zacarías, katë májhue, jü em nétanëu Dios enchi jíkkajak. Jü em jubi Elisabet ili outa asoanake. Juan të ä téhuaatuanake. ¹⁴ Huanäi tüisi al-leehuame émou ayunake, éntok juebénaka al-leaka tahuanake yehuä tómtékä béchïbo, ¹⁵ bueituk jü em üusi yörisi jíputunake Diosta bíchäpo. Vinota o jita ái nanaa kóhuamta kaa ä jínake, éntok kee yeu yoreka Espiritu Santoy tápunitunake. ¹⁶ Juebena Israelitam Dios Señortau bíchaa am jíapsi kúaktianake. ¹⁷ Huäri Espiritu úttiära Elías profheetatat aneï bénasi áamak annake, huäri úttiäray Señortapat huéenake, jume áchayhuarim bem üusimmeu bíchaa kaa béttek jíapsitam jípunakë béchïbo, éntok huame kaabeta yöreme jábetam yörinakë béchïbo. Júnëli béja jume Señortau rúktinakeme tüisi majtianake tülisi Señorta am mabetnakë béchïbo.

¹⁸ Zacarías ínel áu jiaahua jü ángeltahui:

—¿Jáchisune íkai jüneríanake? Bueitukne öla, éntok ín jubi júne jámyöla.

¹⁹ Ä yómmiaka ínel áu jiaahua jü ángel:

—Ínapone Gabriel, Diosta bíchäpo aneme. Äbone bítuari íkai bemela nokta enchi téjhua sáyhuaka. ²⁰ Enë kara noknake, éntoke múurotaka tahuanake, íkai ínel yeu simëu núkisi, kía juka ín émou

noki kaa em súalekä béchïbo. Ìri sìme lútüriataka yeu huéenake, taahuata yúmako.

²¹ Huá génte éntok Zacaríasta boobíchaihui, éntok emom temajey huaijhua tiopopo ä bínhuatü béchïbo. ²² Të Zacarías päkun yeu sika béja kara ámeu nokaka taahuak. Huanärìm béja jünëiak jita áu yeu machiakähui jum santuariopo, áapo éntok séñampo ámeu nookay, junëli béja múurotaka taahuak.

²³ Huanäi juka ä tékia áma yáasuka, jume taahuarim yúmariasuka, béja ä jóau bíchaa siika. ²⁴ Chúkula huame taahuarim simsuko, béja ä jubiahua Elisabet abe asoaka yeu siika. Huanäi ä jóapo kaa yeu siika, mamni metpo, ínël jíakari: ²⁵ “Íkái inou yáuhuak, jü Señor ímëi taahuarim huëpo, béja nee ä úhuak, juka tiusi máchiraata sìmem bíchá násuku.”

Jü Jesústa yeu tómtinake bétana nokhuame

²⁶ Búsan mecham huéeyo, jü ángel Gabriel áman bíttuahuak Diosta bétana, Galiléa buere joärahui Nazaret ti téhuakähui, ²⁷ jámut bemetahui. Huäri éntok áuritukay, ili yoreme jübua yötume ä jubisey, José ti téhuaakame. Davidta familiampo jometukay. Jü jámut beeme éntok María ti téhuaakay. ²⁸ Huanäi ä anëpo kibakeka, ínël áu jiaahua jü ángel:

—¡Dios enchi ania al-leäe! Señor émomaki. Áapo túhuata emo bétana náikiala sìme jáamuchim násuku.

²⁹ Të áapo ángelta bíchaka, kaachin an máchika taahuak, juka ä nokakä béchïbo. Huanäi ínël éiyay:

—¿Jíta teboterisa jáni ìri?

³⁰ Huanäi jü ángel ínël áu jiaahua:

—María, katë májhue. Diosta tü eähue jájamla. ³¹ Èn éntok abe asoake tahuanake. Usi outë asoanake, éntok JESÚS të ä téhuaatuanake. ³² Ìri buéresi ériana. Jikat bétana usiari ti téhuaana, jü Dios Señor éntok juka ä áтчay David Rey nésauro ä máknake. ³³ Huanäi Jacobtamak huéerimmak reytaka nésaunake jíba béchïbo. Huá ä reytaka ä nésehueu éntok kaa lütinake.

³⁴ Huanäi María ínël áu jiaahua jü ángeltahui:

—¿Jáchisu éntok ìri huéenake, buëituk inapo kennee kuuna?

³⁵ Huanäi jü ángel ä yómmiaka ínël áu jiaahua:

—Jü Espíritu Santo emo béppatunake. Huanäi jü jikat anemta úttiära ä jékkay enchi jékkatuanake. Huäri béchïbo jü santo ili usi yeu yoremtunakeme, Diosta Ûusi ti téhuaana. ³⁶ Éntok két jü em huahuaji Elisabet, áapo két abe asoaka tahuala, ä jámyölatukä násuku, én béja búsan meeche, abe asoakari, jü kara asoame ti täyahuame, ³⁷ buëituk Diosta béchïbo kaita obiachisi maachi.

³⁸ Huanäi béja María ínël jiaahua:

—Ímine aane, Señorta nésau yáa báreka. Éläpo inot chúpatunake jü enchi inou nokakähui.

Huanäi béja jü ángel ä tö siika.

María Elisabetta jóau nöitisek

³⁹ Huámechi taahuarimmet María bamsipo yeu siika, buere joära Judeau bíchaa; ìri pueblo júya kähui násuk taahuay. ⁴⁰ Huanäi

Zacariásta jóau kibakeka, Elisabetta tebotuak. ⁴¹ Huanäi jü Elisabet Mariáta teboteri jíjikkajaka, jü ili usi tómpo chéptek. Huanäi éntok Elisabet Espiritu Santoy tápunak, ⁴² éntok tüisi kusisi ínel jiaahua:

—Diosta tü eäu emo bétana näikiari síme jáamuchim násuku, éntok ä tü eäu tápuni jü em tómpo yoremtulame. ⁴³ ¿Jatchiakasu ínapo áma yeu púari, juka ín Señorta áye nee äbo bínnaké béchïbo? ⁴⁴ Bueítukne em teboteri jáhuaia im nakammeu yúmako, ili usi al-lerimmea ín tómpo chéptek. ⁴⁵ Úttesi al-leehuumta jípunake jü ä súsualekame, bueítuk lütüriataka yeu huéenake juka Señorta bétana émou nokakähui.

⁴⁶ Huanäi María ínel jiaahuak:

In jíapsi buéresi Señorta úttile.

⁴⁷ In espíritu éntok al-leiya, Dios ín jínëulerotachi.

⁴⁸ Bueítuk kaita nee béj-riay junne, nee yeu púhuak, áapörík nésau jíba joamta,

éntok, én naatekam Diosta tü eäu nee jájamlä tíanake síme nat tomti kateme.

⁴⁹ Bueítuk jü Dios jita jo árahueme buere tühuata inou yáhuak. Santomme, jume ä téhuam.

⁵⁰ Diosta yore nak jíokolëu jíba síme nat tomti kateme béchïbo.

Jume ä majhuéka ä yöreme.

⁵¹ Ä mámammea yún jita bueere yáala,

am chíbejtiak jume bem jíapsipo kaa tü eerim emo buérialeka aneme.

⁵² Jume úúttiakame reyta yeyesápo yeu am jaasek;

éntok jume bétuk emo nüyeme éntok jikau tóboktiak.

⁵³ Huame tébäureme buéresi tühuata miikak;

huame rikom éntok kaita am makaka am sákatuak.

⁵⁴ Juka nación Israelta ä nésahui joamta aniak, yore ä nak jíokolibeu kaa koptiaka ä jíokorek.

⁵⁵ Júkái ámeu nookak, itom yoiyöhuammehui,

Abrahamtamaki, éntok jume ä úusimmaki, jíbapo béchïbo.

⁵⁶ Huanäi María báij metpo jáni Elisabetamak taahuak. Chúkula béja ä jóau nóttek.

Juan Bautistata yeu tómtékähui

⁵⁷ Jü Elisabet jume taahuarim yúmaríasuka, outa asoak. ⁵⁸ Diosta jüneli ä nak jíokoleka béchïbo. Huanäi jume áa chíkola jóakame éntok jume ä huahuayriam ámanim ä bitchak. Huanärim úttesi al-leakam taahuak, Diosta junéli ä jíokorekäu béchïbo. ⁵⁹ Guoj naiki taahuarim yúmako, ä circuncidarotebok, juka ili usita. Huanärim ä áтчay téhuam, Zacariásim, ä téhuaatua báarey. ⁶⁰ Të jü ä áyehua ínel ámeu jiaahua:

—Èe; Juan ti téhuaanake.

⁶¹ Huanärim ínel áu jiaahuak:

—¿Jatchiaka? Kaabe junéli téhuak enchim huahuayrim násuku.

⁶² Huanärim séñampo juka ä áchaytau nátëmajek, jáchin juka ili usita ä téhuaatua bárëhui. ⁶³ Huanäi ili tablata aahuaka, ínel át jíojtek: “Juan ti téhuak.” Huanäi símetaka át guómtilatata taahuak.

⁶⁴ Senu huéchiapo áu étapok jü teeni. Júchi ára nokaka taahuak, éntok Diosta úttil táytek. ⁶⁵ Huanäi síme jume áme chíkola jóakame át guómtéka taahuak. Síme jume Judea buiärapo káu jómëm, íäri

bétanam jíba nookay. ⁶⁶ Síme ä jikkajakame bem jíápsipo ä ériasakay, ínel jíakari:

—¿Jábese jáni ìri uusi?

Señorta mámam éntok jíba áamak aaney.

Zacaríašta profetisaruaakähui

⁶⁷ Huanäi Zacarías, ä áchayhua, Espíritu Santoy tápunika, Diosta bétana nookak, ínel jíakari:

⁶⁸ Úttesi túri jü Senor, jü pueblo Israelta Dios.

Ä pueblou yebij-la, ä jínëu báreka.

⁶⁹ Ítom jínëunakemta tua úttiakamta itom násuk toboktiak, jukä nésaúta ä yáarialamta Davidta familiapo.

⁷⁰ Jume santo profeetam tenimmeyi nokakä bénasi, jume kësamriapo kateme:

⁷¹ itom omtíame násuk itom yeu jábuak; jume kaa itom bíbit péäu mámpo itom yeu huíkkek.

⁷² Juka itom yoiyöhuam jiokolínake bétana ä noki kaa koptiak, éntok huaka nokta ä yechakähui, tühuata itou ä yáa rókähui.

⁷³ Abraham itom áchaymak nokta chúpala, juka itom ä mák rókähui,

⁷⁴ itom omtíame násuk yeu huíktaka,

kaabeta májhueka, áapörík itom jo íau itom jonákë béchïbo,

⁷⁵ santosi ito núyeka, éntok lútüla jíapsihuamta jípureka, áapörík béchïbo, itom kókkou núkisi.

⁷⁶ Émpë éntok, ili uusi, hua jikat anemta bétanë profeetapë täyana, bueítukë Señortapat huéenake ä böom rúttuktiasimeka.

⁷⁷ Éntoke ä téjhuaanake juka pueblota, jáchin ayuka ä jinëütunakë béchïbo,

Diosta bejrimmet am jiokorina béchïbo.

⁷⁸ Dios tüüsi ä jíápsipo huáijhua naateka itom nákke,

jikat bétana bemela taahuari machiriata itom miikak,

⁷⁹ huame kaa machiku aneme éntok mukia jékkaapo aneme, machiria báreka,

túri böou itom yeu jábua báreka, kaa huanti jíapsihuápo böochi.

⁸⁰ Huä ili usi éntok yötusimey, éntok ä espírituhua úttiata nüsimey, éntok mékka ániapo jóakay Israelta pueblou áu yehuä machiriäpo tájti.

2

Jáchin Jesústa yeu tómtékähui

(Mt. 1:18-25)

¹ Huamechï taahuarimmet ínel yeu siika síme ániat rey Augusto César nésa huek símem áu censaruak sauhuek. ² Ìri censo bat yáahuak Cireníota Síriapo gobernadortuko. ³ Huanäi síme bem pueblom bëkatana sájjak emo censarua báreka. ⁴ Íaribéchïbo, José Nazaret pueblo bétana Galiléa buiärapo jikau siika, Judea buiaräu bíchaa, Davidta pueblou Belén ti téhuaakähui, Davidta familiampo ä jomë béchïbo. ⁵ Ámanim sájjak, emo censaruateboseka. Mariáta juubiapo ä máktaka ä huériay, tè kee ä juubey, áapo éntok abe asoay.

⁶ Bempörím áma aneysu jume taahuarim yúmariak, ä asoanakëhui.

⁷ Huanäi béja ä jípurek, juka kësam asoata, sánkompo ä bëtiak.

Éntok pesebrepo animaalim jǰǰibuäpo ä teekak. Bueituk sime hotelim tátapuniakay.

Jume ángelesim éntok jume pastorim

⁸ Huämi buiärapo két pastorim aaney, tukaapo kabaram suayaka, kaa kocheka. ⁹ Huanäi éntok Señorta ángel ámeu yeu machiak. Jü Diosta lóoria éntok natechíkola, am machiriak. Huanärim tüisi guómtek. ¹⁰ Të jü ángel ínel ámeu jiaahua:

—Katem májhue, bemela tü noktane enchim téjhuaasek, úttesi al-leehuasi maachi, simem béchibo. ¹¹ Davidta pueblopo, enchim béchibo yeu tómtek, éni, jü yore jínëunakeme, jü CRISTO jü Señor. ¹² Ímirem át suanake, ä jüneria béchibo: Ili usitem sánkompo bëtiata téunake, pesebrepo animaalim jǰǰibuäpo bökamta.

¹³ Huanäi ángeltamak senu huéchiapo juebena huate ángelesim, Diostamak téhuekapo aneme, áma yeu machiak, yörisi Diosta úttileka éntok ínel jíaka:

¹⁴ ¡Looria Diosta béchibo téhuekapo!

¡Buäpo yánti jíapsihuame, éntok tü eeri yoremem béchibo!

¹⁵ Huanäi jume ángelesim téhuekau bíchaa am sájjako. Jume pastorim ínel náu jiaahua:

—Jánte pueblo Belénihui, ámate ä bínnake juka áma yeu sikamta, juka Señorta itou yeu machiriakähui.

¹⁶ Tüsim bamsipo yeu sájjak. Huanärim Mariäta éntok Joséta téhuak, éntok juka ili usita pesebrepo bökamta. ¹⁷ Ä bíchaka, akim ä jüneriatebok, juka ili usita bétana ámeu nokhuakähui. ¹⁸ Simetaka ä jíkkajakame áachim guómtilataka taahuak, jume pastorim ámeu nokähui. ¹⁹ Të María simeta ä jíapsipo ëriasimey, áu huáateka. ²⁰ Huanäi jume pastorim tüisi Diosta looria úttileka éntok al-leaka nóttek simeta buere jita bem bíchakähui, éntok bem jíkkajakäu béchibo, bueituk sime bem téjhuaripo áman chüppuk.

Jesústa tiöpou nüpahuaakähui

²¹ Guoj naiki taahuarim yúmako, usitam circuncidaroa báreka. Huanäi Jesús tim ä téhuaatebok. Ímei téhuam jü ángel ä mákakay, ketune kee jee Mariäta tómpo ä yorentuyo.

²² Jume taahuarim yúmako, Moiséjta ä néshuekä páman chichä machiku yeu sika türika tahuak, buere joära Jerusalénihuum ä nüpak, Señorta mámpo ä tóij báreka. ²³ Señorta leypo ä jiojteri bénasi: “Sime ili ou kësampo yorekame, Santopo näikiatunake Señortau bíchaa.” ²⁴ Señortau am toij béchibo, leyta jíä bénasi, guoy möelim o guoy guókohuim, sacrificiota béchibo.

²⁵ Senu yoreme, Simeón ti téhuaaka, Jerusalémpo aaney. Ìri yoreme lütüla jíapsay, éntok Dios huáatey. Israelta jíapsi yechanäu Diosta ä jínëunakëhui boobíchaihui. Espiritu Santo éntok áa béppa aaney.

²⁶ Espiritu Santo au yeu ä machirialatukay, kee jee mükeka juka Señorta bétana yeu púata, ä pusimma ä bínnakëhui. ²⁷ Jü Espiritu Santo ä innëtuak, huanäi tiöpou bíchaa sika. Ä áchayhuam ili usi Jesústa tiöpou ä nüpako, áu ä yá béchibo juka leyta jíapámani. ²⁸ Jü Simeón, juka ili usita mámpo ä nüka, Diosta baysahueka, ínel jiaahua:

²⁹ Én ál-la, ín Señor, ín simepë.

Yanti nee jíapsitua, em noki jíápámani,
³⁰ bueituk ín pusim ä bitchak, juka em jínëuria.

³¹ Sime pueblom bíchäpo, itomë ä téjhuaasuk:

³² Áapo jü machiria, jume kaa Israeltamak huérim, am machirianakë béchïbo,
 jü gente Israelita yorihuame.

³³ Ä áyehua éntok José, guómtilatakam ä jíkkajay, simeta júkai áa bétana nokhuayo. ³⁴ Jü Simeón Diosta tu eäu am makkaka. Jü Mariata, Jesústa áyebeu, ínel jiaahuak:

—Én éntok i usi juebenam kóm tátab béchïbo, huatem éntok tóboktiä béchïbo, jume pueblo Israelpo joomem. Éntok ími jünakiachitunake: juebenakam ä omoutenake. ³⁵ Ínëli yeu huéenake: ejparam em jíapsipo naa búrujti emót kíktenake. Juebenak jita éhuil jíapsipo éehuamta yeu buíjtunakë béchïbo.

³⁶ Ama aaney, kétchi, senu jámmut, juka bát bíchaa ayunakemta jüneriame. Aana ti téhuaaka, Fanuelta maala, Aserta familiapo jometukay. Áapo béja tüisi jámyölatukay. Bemetaka kunak huanay guoy búsan huásuktiapo jíba amak jouhuak. ³⁷ Të béja jókoptulataka ochenta áma naiki huásuktey. Buere tiöpopo kaa yeu huéiyey, taahuarit tukaarit naa búrujti, Señorta tekipanuariaka, ayuunaka éntok oracionim joaka. ³⁸ Ana huämi horapo, Diosta baysahueka, jü ili usi Jesústa bétana ámeu nok táytek, sime huame Jerusalénta jünëunakemta boobícháihuimmehui.

Nazareu bícham, júchi nóttek

³⁹ Chúkula juka Señorta leypo huémta áma yáasuka, Galiléahuim nóttek, buere joära Nazareu bíchaa. ⁴⁰ Jü ili usi yötuy, éntok úttiata nüyey, éntok yún jita täyasimey. Diosta tü eäu éntok áamaktukay.

Jü ili üsi Jesús tiöpopo

⁴¹ Jume ä áchayhuam chíkti huásuktiapom jum Jerusaléniu yayajay pajko pájcuapo an báreka. ⁴² Pájcuca pajkota yúmak, bem ä boojoria bénasi, Jerusaléniu bícham sájjak. Jesús béja dooce huásuktiriam yúmariay. ⁴³ Pajkota chúpuko, nottilataka am kateyo, jü usi Jesús Jerusalémpo taahuak. José éntok ä áyehua katim jüneyay. ⁴⁴ Béja senu taahuapom boojouhuay, genteta násukim ä huë téiyey. Kaa ä téaka éntok, akim ä jariu táytek, bem huahuayrim éntok bem täyame násuku, ⁴⁵ tem kaa ä téaka, Jerusaléniu bíchaa nóttek, ä jariuboka.

⁴⁶ Chúkula báij taahuarim huéy, akim ä téuhuak jum tiöpopo, jume maestrom leyta yore majtiame násuk káteka, am nok jíkkajaka éntok ámeu nátemajeka. ⁴⁷ Huanärim sime át guómtilataka ä jíkkajay tüisi jita ä täya tíakari, éntok tepa áma huéchiasi jíba am nok yómmiä béchïbo. ⁴⁸ Huanärim ä bíchaka, át guómték. Huanäi jü ä áyehua ínel áu jiaahuak:

—In asoa, ¿jatchiakasë ínel itom yáuhuak? Ínapo, éntok em áchay, tüisite jíapsipo kókosi éaka enchi jariay.

⁴⁹ Huanäi áapo ínel ámeu jiaahuak:

—¿Jatchiakasem nee jaria? ¿Jachem kaa jüneya ín Átchay tékilpo ín annakëhui?

⁵⁰ Të bempo kaa jüneyay jita ámeu ä nokakähui.

⁵¹ Huanäi ámemak nóttek, Nazareu bíchaa. Huanäi jíba áme bétuk áu nüyeka yötuy. Ä áyehua éntok, símeta íkari ériasimey ä jíápsipo. ⁵² Jesús éntok chéhuasu entok ä takahuapo yötusimey, entok Diosta tü eäpo entok yoremem bíchápo.

3

Juan Bautista géntemmu nookak
(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Quince huásuktiriampo juka rey Tiberio Césarta yäura Romapo nésahueyo, jum Judea buiärapo éntok Poncio Pilato gobernadortukay, Herodes éntok Galiléa buiärapo yäuratukay, ä saila Felipe Itureapo éntok Traconite buiärapo, Lisantias éntok Abiliniapo yäuratukay. ² Anasta éntok Caifásta sumo sacerdotetuko, Diosta bétana noki áu yepsak, Juan, Zacaríasta úusibehui, mékka ánia see päriapo ä aneyo. ³ Huanäi áapo síme Jordán bathue mayoamak géntemmu noksiméka huéiyey, batöhuamta éntok Diostau bíchaa jíápsi kúaktiahumta jume bem Dios bejrim jiokoriná béchibo. ⁴ Isaías profetata jiojteri bénasi ínel ä jíápo:

Jiahui mékka ánia see päriapo chaaye:

“Señorta böomem tüte,
ili böom éntokem rútuksia.

⁵ Síme huame buía jójoroim nanahuittena,
jume chopöriam, éntok káuhuim,
jume böo chachakuim éntok rútuksiana;
éntok jume böo rúrumuyim tütena.

⁶ Huanäi síme génte ä binnake Diosta jínëuria.”

⁷ Juebena yóremra au yeu sájjak emo batö iäka, huanäi ínel ámeu jiaahuak:

—¡Eme géntem bakot usiarim! ¿Jábesu enchim majtiala emo ä tö tenni sáhueka huaka Dios omtirata yebijnakemta? ⁸ Türi takame jípu báreka eiya, emo jíápsi kúaktiaka. Éntok katem enchim jíápsipo ée taite: “Béjate Abrahamta itom áchaypo jípure”; senu huémrane enchimmu nooka, Dios kía ímí tétampo júne ára am toboktia, jume Abrahamta úusim. ⁹ Bueítuk két jume tépuam béja júyam nahuapo kéchari, síme jú júya kaa türük takame chúktiahuaka tájju jímmaana.

¹⁰ Huanäi jú génte béja ä temajek, ínel áu jíakari:

—¿Jítasute, jüntuk yáanake?

¹¹ Huanäi Juan am yómmiaka ínel ámeu jiaahua:

—Jü guoyik sánkokame, juka kaita jípuremta huépülam máknake; jú buáhuamta jípureme, juka kaita jípuremta miknake.

¹² Jume yäura tómita náu tótojaihui két áu yájjak emo batö iäka. Huanärim ínel áu jiaahua:

—Maestro, ¿jítasasute yáanake?

¹³ Áapo ínel ámeu jiaahua:

—Katem úttiapo jita aahua enchim sáyhuakäpo áman jíbba.

¹⁴ Huate sontarom két ä nátamajek ínel jíakari:

—Ítaposu, ¿jítasasute yáanake?

Huanäi ínel am yómmiak:

—Katem jabetau kaa huéeläpo jita aahua, ál-la enchimmet nésayhuakäpo áman jíbba. Katem yáurapo emo tekipanoä tíaka, jábeta guómtiaka jítasu ä úhua. Enchim béjtuahuä beyem al-leiya.

¹⁵ Jü gente éntok át suaka ä bitchay simeta juka huémta, bem jiápsipo éntokim emo nátemay, ínel jiakari: “Jamak Juan ájaria jáni jü Cristo.” ¹⁶ Huanäi Juan simemmeu ínel jiaahua:

—Lútulay ínapo bäampo enchim batöa; tē äbo huéiye senu ino béppa chē yōrisi maachi, éntok chē néshahue. Huakäi béja ínapo katchanne júne áu kóm chätuka bocha huikyam ä búttiriapo yúmala. Huári béja enchim batónake Espiritu Santoyi éntok tájiyi. ¹⁷ Ái huihuijtiahuame ä mámpo óorek, juka erata túlisi ä tüte báreka. Chúkula éntok jume tirijkom érianake jum kaa am nasontenakepo, juka pajata éntok náu yéchaka jum táijta kaa tutuképo ä táanake.

¹⁸ Íkäiri éntok huate jita ámeu nokaka, am téjhuay, juka genteta tühua bemela nokta bétana. ¹⁹ Huanäi jü Juan kuttílasi áu nookay jü rey Heroodestahui ä saila Felipeta jámut ä jípurē tíaka (Í jámut Herodias ti téhuaakay), éntok huate jita búruk kaa túrik ä yáalä béchibo. ²⁰ Júnēli jita kaa huéchiasi yáalataka jü Herodes, júchi áa béppa, Juanta páttiatebok jum cárcelpo.

Jesús batöhuak

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Júnakōri síme pueblota emo am batöayo, Jesús két batöhuak. Huanäi Diostau oraciompo ä nokayo, jü téhueka áu étapok. ²² Espiritu Santo át kóm siika, guókouta bénasi takahuaka. Téhuekau bétana éntok áu nokhuak, ínel jiakari:

—Émpē ín Üusi ín yeu püari, éntok ín nákēhui.

Jesústa yoiyöhuam bannaataka kateme

(Mt. 1:1-17)

²³ Áapo jü Jesús ä tékilhua naatekari, jíba tua jamak treinta huásuktiriam huériay. Huä Joséta üusi ti ériahuame. José éntok Elíta áchayekay. ²⁴ Elí éntok Matatta áchayekay. Matat éntok Levíiita áchayekay. Levíi éntok Melquita áchayekay. Melqui éntok Janata áchayekay. Jana éntok Joséta áchayekay. ²⁵ José éntok Matatíasta áchayekay. Matatías éntok Amósta áchayekay. Amós éntok Nahumta áchayekay. Nahum éntok Eslita áchayekay. Esli éntok Nagaita áchayekay. ²⁶ Nagai éntok Maatta áchayekay. Maat éntok Matatíasta áchayekay. Matatías éntok Semeita áchayekay. Semei éntok Joséta áchayekay. José éntok Judáta áchayekay. ²⁷ Judá éntok Joanata áchayekay. Joana éntok Resata áchayekay. Resa éntok Zorobabelta áchayekay. Zorobabel éntok Salatielta áchayekay. Í Salatiel éntok Nerita áchayekay. ²⁸ Neri éntok Melquita áchayekay. Melqui éntok Adita áchayekay. Adi éntok Cosamta áchayekay. Cosam éntok Elmodamta áchayekay. Í Elmodam éntok Erta áchayekay. ²⁹ Er éntok Josuéta áchayekay. Í Josué éntok Eliezerta áchayekay. Eliezer éntok Jorimta áchayekay. Jorim éntok Matatta áchayekay. ³⁰ Matat éntok Levíiita áchayekay. Levíi éntok Simeónta áchayekay. Simeón éntok Judáta áchayekay. Judá éntok Joséta áchayekay. José éntok Jonánta áchayekay. Jonán éntok Eliaquimta áchayekay. ³¹ Eliaquim éntok

Meleata áchayekay. Melea éntok Mainánta áchayekay. Mainán éntok Matatata áchayekay. Matata éntok Natánta áchayekay. ³² Natán éntok Davidta áchayekay. David éntok Isaíta áchayekay. Isaí éntok Obedta áchayekay. Obed éntok Boozta áchayekay. Booz éntok Salmóna áchayekay. Salmón éntok Naasóna áchayekay. ³³ Naasón éntok Aminadabta áchayekay. Aminadab éntok Aramta áchayekay. Aram éntok Esromta áchayekay. Esrom éntok Faresta áchayekay. Fares éntok Judáta áchayekay. ³⁴ Judá éntok Jacobta áchayekay. Jacob éntok Isaacta áchayekay. Isaac éntok Abrahamta áchayekay. Abraham éntok Taréta áchayekay. Taré éntok Nacorta áchayekay. ³⁵ Nacor éntok Serugta áchayekay. Serug éntok Ragauta áchayekay. Ragau éntok Pelegta áchayekay. Peleg éntok Heberta áchayekay. Heber éntok Salata áchayekay. ³⁶ Sala éntok Cainánta áchayekay. Cainán éntok Arfaxadta áchayekay. Arfaxad éntok Senta áchayekay. Sem éntok Noéta áchayekay. Noé éntok Lamecta áchayekay. ³⁷ Lamec éntok Matusalénta áchayekay. Matusalén éntok Enocta áchayekay. Enoc éntok Jaredta áchayekay. Jared éntok Mahalaleelta áchayekay. Mahalaleel éntok Cainánta áchayekay. ³⁸ Cainán éntok Enósta áchayekay. Enós éntok Setta áchayekay. Set éntok Adánta áchayekay. Adán éntok Diosta áchayekay.

4

Satanás Jesústau jibek ä jioptuabáreka

(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Jesús, Espíritu Santoy tápunika, Jordán bathue bétana yepsak. Huanäi mékka ániau see páriau bíchaa ä núk siika, jü Espíritu, ² cuarenta taahuarimpo. Huanäi jü diablo tepa áamak aaney, ä jioptua báreka, kaa tühuata ä yáa iäka. Sime huameri taahuarimmechi kaa jübuäk, huamei taahuarim simsuko tébäurek. ³ Huanäi jü diablo ínel áu jiaahuak:

—Bueítuk empo Diosta Üusituko, íkái tétatë emo pan yáa sáuhue.

⁴ Jesús ä yómmiaka ínel áu jiaahuak:

—Júnel jiojteri: “Kaa kía páanimmea jíba jíapsínake jü yoreme, ál-la síme Diosta nokiya.”

⁵ Huanäi jü diablo káhuít chë jikat ä núk siika, huanäi chúbalaposu rey nesaupo attiata ä bíttuak, pueblo tüisi ujyorim éntok bueerem, ä bíttuak. ⁶ Huanäi ínel áu jiaahuak jü diablo:

—Enchine ä máknake síme úttiárata, enchi ä sáunakë béchibo. Éntok juka bem looria. Bueítuk ínapo ä mak-ri; éntok jabeta ín ä makbareu ä maknake. ⁷ Të ál-lë inou tónommia kíkteka nee yörínake. Huanärë símeta íkäirë áttianake.

⁸ Huanäi Jesús ä yómmiaka ínel áu jiaahuak:

—Mékkë síme, Satanás, bueítuk ínel jiojteri: “Juka Señorta em Diostë yörínake, éntoke áapörík jíba nésauta jorianake.”

⁹ Huanäi buere jóara Jerusaléniu bíchaa ä núk siika. Huämi béja buere tiöpot chë jikat ä kéchaka ínel áu jiaahuak:

—Empo Diosta Üusituko, buíahuë emo kóm tójja, ¹⁰ bueítuk ínel jiojteri:

Dios jume ä ángelesim émou bíttuanake, enchi am anianakë béchibo.

¹¹ Éntokim mámammea enchi tóboktianake,

em guókim kaa tétat téitinakë béchïbo.

¹² Jesús ä yómmiaka ínel áu jiaahuak:

—Ínel két nok-ri: “Katë Diosta em Señorta jóptuanake.”

¹³ Huanäi jü diablo, kaachin béja ä bätäu máchika, chubala ä tö siika.

Jesús ä tékilhua naatek

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Huanäi Jesús, Espíritu Santota úttia huériaka, Galiléa buiärau nóttek. Buéresi tayahuay, sime buíachi ä chíkola. ¹⁵ Huanäi éntok bem sinagogampo am majtiay. Símetakam ä úttiley ä looriapo.

Jesús jum pueblo Nazaretpo

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Bueituk Nazaretpo yepsak, ä yötuläpo. Jíba ä boojoriapo bénasi, jimyore táapo sinagogapo kibakek, huanäi jiojterita nok báreka kíktek. ¹⁷ Huanäi éntok profeeta Isafasta librom áu tóijhuak, librom étapoka, ínel jiojteta áma bitchak:

¹⁸ Señorta Espíritu ino béppa aane,

áapo nee áma yeu púala tühuata bemelasi huémta jume poloobem-meu nee ejtejhüä íaaka.

Jume jiokot sirokamta jíápsekame nee tüte íaaka nee äbo bíttuak,

pereesommet éntok chay íaaka jáchin bem búttiatunakëhui,

éntok lilipitim puj etaponakë béchïbo,

éntok jume jiokot nühuame am búttiaseka,

¹⁹ jume türi huásuktiriam Señorta bétana ámeu yebijnakëhui, ámeu nee nok íaaka.

²⁰ Huanäi jume librom páttiaka, jü áma tékiakamtau am buíssek.

Huanäi yejte. Sime jume sinagogapo aneme áachim puseka taahuak,

²¹ huanäi ínel ámeu nok táytek:

—Én ímï enchim bíchäpo lütüriataka chúppe, íri jiojteri.

²² Éntok símetaka uiyorisi jíba áa bétana nookay, éntokim át guómtilatata ä jíkkajay, juka nokta tua huéchiasi huémta jíba ä tempo ä yeu huë tíaka. Huanärim ínel jiaahua:

—¿Jachu íri kaa Joséta üusi?

²³ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahuak:

—Jamakem juka nokta ínel huémta inou nok báare: “Mérico, émpë emo jitto. Yúnte jita jíkkaj-la pueblo Capernaumpo em yáakähui. Ímïre em buiärapo két ä yáuhua.”

²⁴ Huanäi éntok két ínel jiaahuak:

—Kaabe profeeta tüisi mabethua ä buiärapo. ²⁵ Tua huitti nokhuäpone ínel jiaunake, jum nación Israelpo juebena jáamuchim jókoptulame aaney, profeta Elíasta taahuarimmechi. Júnaköri báij huásukti áma búsan metpo kaita yúkutuko, buéresi tébaa siika, sime ániachi. ²⁶ Të kaabetau éntok bíttuahuak jü Elías, huäri huépul jámut jókoptula, Sarepta Sidón buiära tíapo jometau jíbba. ²⁷ Éntok juebena lepra sáhuata jípureka Israelpo aaney, Eliseo profetata taahuarimmechi. Kaabe éntok áma türiak, huäri Naamán Síriapo joome jíbba.

²⁸ Íkai jíkkajaka sime jum sinagogapo aneme, tüisim öomtek.

²⁹ Huanärim emo tóboktiaka, pueblopo yeu ä jaasek. Huanärim

káhuít jíkau ä núk sájjak, ámani káhuít jikat kóm ä jímmaa báreka. Bempo juka bem pueblota huári káhuichim ä yáalatukay. ³⁰ Të áapo áme násuk yeu sika, siikak.

Huépül yoreme, lemooniota ä jíápsipo jípurey

(Mr. 1:21-28)

³¹ Jesús pueblo Capernaumpo yeu yepsak, Galiléa buiärapo. Huanäi sábalá jimyore taahuarit am majtiay. ³² Tepam ä yosireka ä bitchay, jáchin yore ä majtiä bétana, bueítuk jü ä nokihua, yáura nokta úttiära jípurey.

³³ Huépül yoreme sinagogapo aaney, lemoonio espíritu chicha machik jípureka. Huári béja tüisi kusisi tēka:

³⁴ —Itomē tójjá; ¿jítasē empo itomak huáatia, Jesús Nazareno? ¿Jachē itom lütiaseka äbo huéiye? Ínapo enchi täya, enchi jábétukähui Diosta Santöe.

³⁵ Huanäi Jesús kutti áu nónokaka, ínel áu jiaahuak:

—¡Múksē kaa jiaahua, éntoke át yeu huéiye!

Huanäi jü lemoonio, áme násuk buíapo ä tátabeka, át yeu siika, éntok kaa kókosi ä yáuhuak. ³⁶ Huanärim síme át guómtilatata taahuak, éntokim náu nookay, ínel jákari:

—¿Jíta nokisa íri? ¡Yáurata úttiäray am sáuhue, jume lemoonio espíritu chicha maachim, éntokim yeu sásaka!

³⁷ Huanäi jü buéresi ä bétana hueme jíkkaj táytihuak, síme jume pueblo natechíkola tahuammechi.

Jesús juka Perota aasu, kókoata úhuak

(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Huanäi Jesús kíkteka sinagogapo yeu siika. Huanäi Símonta jóapo kibakek. Jü Símonta asu éntok tüisi táijhuétchey, huanärim Jesústau ä nok-riak. ³⁹ Huanäi Jesús, át müla kóm chátuka, táijhuéchiriatat kusisi át nónokak, huanäi ä tójjak, jü táijhuéchiria. Läutiposu yejteka, jita am joriay.

Jesús juebena kókoreme tütek

(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Täata áman huécheyo, génte yún buere jita kókoata jípureka áu nüpahuak. Áapo béja huehuépulammet mámtēka am tütek. ⁴¹ Juebenammet éntok két lemooniom yeu kaatey, tepa chayeka, ínel jákari:

—¡Émpē Diosta Üusi!

Të áapo lemoniommet kutti nookay, éntok kaa yún am noktuy, bueítuk bempo tüisi jüneiyay, áapo jü Cristo äbo yebisnakēihui.

Jesús, Galiléa buiärapo naa hueiyey am majtiaka

(Mr. 1:35-39)

⁴² Béja taahuapo, Jesús kethueysu, mékka päriau bíchaa siika. Jume géntem éntok ä jariay, áu yájaka éntok. Katim ä sim íaaka, tepa áamak jiaahuay. ⁴³ Jesús éntok ínel ámeu jiaahuak:

—Të úttia huete buere jóárammeu ín huéenakeu két íkái tühua bemelasi nokta, Diosta reyataka néсахue bétana ámeu nokpo yúmala. Bueítukne huári béchibo äbo bíttuari.

⁴⁴ Huanäi Galiléa sinagogampo, juka Diosta nooki ámeu nookay.

5

Kaa júnel machisi kúchum yun buíjhuakähui

(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Júnëli yeu siika: Genesaretta baubäa mayoat Jesústa aneyo, juebena génte áu náu yájaka buéresi ä pítpittiy, Diosta noki jíkkaij báreka. ² Huanäi guoy canoam bitchak, baubäa mayoachi, éntok jume kúchureom báapo jábuekame, bem jítërim báksiaka. ³ Huanäi Jesús, Símonta canoapo jámuk. Huanäi mayoat huáijhua jëla báau ä rúktia sáuhuek. Huanäi Jesús canoapo káteka am majtiay jume géntem.

⁴ Noksuka béja, Símontau ínel jiaahua:

—Canoatem bäa násukun bíchaa huéria. Huanärem enchim jítërim áman jímma kúchum buíj béchïbo.

⁵ Símon éntok ä yómmiaka, ínel áu jiaahua:

—Maestro, síme tukaatate tekipanuaq éntokte kaita buíssek; tëne én em nokpo áman am jímmaake jume jítërim.

⁶ Áman am jímmaaka, juebena kúchum áma jaatiak jume jítërim éntok béja abe síutey. ⁷ Huanärim senu canoapo rejtemmeu buáktek, emo ania íaaka. Huanäi jume huate ámeu yájaka, am aniak. Huanärim guoy canoam tápuniak ímëi tapunika abe róptey. ⁸ Símon Peero, ikäi bíchaka, Jesústau tónommia áu kíkteka, ínel jiaahuak:

—¡Katë inou rukrukte, Señor! Bueítukne yóremtaka Dios bejríta jípure.

⁹ Bueítuk jume kúchum yún bem buísekä béchïbo, jü máuj-ra ä jaatiak, éntok símetaka áamak aneme két guómtek. ¹⁰ Jacobo éntok Juan, Zebedeota úusim, júmëi két tepa guómtek. Bempo Símontamakim tekipanuaq. Të Jesús Símontau ínel jiaahua:

—Katë májhue; én naatekë kúchu jaasem tenasë yoremem nununake Diosta béchïbo.

¹¹ Huanäi jume canoam päkun yeu tójaka, símetam tö sájaka, Jesústam guojaasek.

Jesús leprata jípuremta tütek

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Jesústa senu buere joárapo aney, yoreme síme takahuat leprapaka áu yepsak. Huanäi Jesústa bíchaka, áu tónommia kíktek, éntok ä pújba buíau kóm yúmarialataka jíokot ínel áu jiaahuak:

—Señor, ínel éätek, empo ára ín kökoa nee úhua.

¹³ Huanäi Jesús áu mám rútukteka át mámtek, ínel jíaka:

—Enchine türi íaa. Türiäe.

Ínel ä jíak, jíba jü kökoa ä tö siika. ¹⁴ Huanäi éntok ínel ä sáuhuek katë jábeta téttejhua. Ínel jíaka:

—Ál-lë tiöpou huéiye áma nésahuemtahui, éntoke huaka Moiséjta nésahuekäu yáanake em türiakäu béchïbo, juka genteta júneenakë béchïbo em türialatukä bétana.

¹⁵ Të jü síme jita ä joäu júneria táytihuak, símekut chíbejteq mékka jákun tájti. Juebena génte náu yayajay ä jíkkaij báreka, éntok kökoata emo úhua íaaka. ¹⁶ Të áapo mékka bíchaa sisimey, kaita genteta anëu bíchaa, orciompo Diostau nok báreka.

Jesús káraktilata tütek

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Séjtlul táapo ínel yeu siika Jesústa am majtiayo, jume pariseerom éntok jume leyta am mamajtiame áma jokay júmëi béja ili pueblom bëkatana jometaka áma yáij-latukay, Galiléa buiära bétana éntok Judea éntok Jerusalén bétana; Diosta úttiära éntok áamak aaney kökoreme tüte báreka. ¹⁸ Júnensu huate yoremem áma yájjak, jípetampo senu yorem káraktilatam huériay, huáijhuam ä núk kimuka, Jesústa guókpom ä öre báreka éiyay. ¹⁹ Të karam áma kimuka taahuak, juka genteta tüisi büru béchïbo. Huanärim kári jikat jámuka, tejampo guójöriata yáaka, áma huämim kóm ä yétchak, chíkti ä jípetekimaki, áme násuk, Jesústa pújbapo. ²⁰ Jesús, Diostat ehuamta ámet bichaka, kökoremtau ínel jiaahuak:

—Empo yoreme, jume em Dios bejrimmeche jiokoritu.

²¹ Huanäi jume leyta am mamajtiame éntok jume pariseerom kaa tüisi áatana éaka taahuak, ínel éakari: “¿Jábesa iri Diosta bėj-reka nokame? Kaabe ára Dios bejrita jiokore, ál-la Dios jïbba.”

²² Të Jesús bem éerita júneriaka, ínel ámeu jiaahuak:

—¿Jatchiakasem enchim jiápsipo kaa yánti éiya? ²³ ¿Jítasu chë júne kaa obiachi, ínel jiau béchïbo: “Em Dios bejrimmeche jiokorituk”, o ínel jiau béchïbo: “Kíktekë, huerama”? ²⁴ Enchím júkai júnerianakë béchïbo, ínapo jú Yoremta Üusi ímï buíapo yäurata ín jípurë bétana jume Dios bejrim jábeta ä jiokorinakë béchïbo.

Huanäi jú káraktilatau ínel jiaahua:

—Emoune ínel jiaahua, yejtekë em jípetekta nüka em jóau bíchaa huéiye.

²⁵ Senu huéchiapo, jú káraktila, simem bíchäpo kíkteka, juka ä jípetekta tóboktiaka, ä jóau bíchaa siika Diosta úttilsimeka. ²⁶ Huanäi simetaka át guómtilatata taahuak, éntokim yörisi Diosta looriata makkay, tüisim májhueka, ínel jiaahuay:

—Énte bejja ä bitchak juka kaa jaibu bíbithuamta.

Jesús juka Levíita núnnuk

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Chúkula íkai simsuko Jesús yeu siika, senu yäura tómita náu tóij-lerota bitchak, Levíi tí téhuakamta, jum tómita tótoijhuäpo kátekamta. Huanäi ínel áu jiaahuak:

—Ino sauke huéiye.

²⁸ Huanäi kíkteka, simeta tójaka, áa sáu siika.

²⁹ Chúkula éntok, Levíii ä jóapo buéresi pajkok, Jesústa béchïbo, huanäi juebénaka jume yäura tómita náu tóij-leerom mesahuim jokay, éntok huate yoremem ámemaki. ³⁰ Huanäi jume leyta am mamajtiame éntok jume pariseerom jume discípulom junneria jiaka, ínel ámeu jiaahuay:

—¿Jatchiakem jume yäura tómita náu tóij-lerommak éntok jume juëna yorememmak jïbuä, éntok jita jéye?

³¹ Jesús am yómmiaka, ínel ámeu jiaahua:

—Jume kaita ják innëame katim mérikota huáatia, të jume kökoreme ál-la. ³² Ínapo kaa huame lútüla jiápsame núnuseka äbo siika, ál-la Dios bejrita joame, am jíapsi kúaktinä béchïbo.

Ayuunota bétana natemaijhuame

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Huanäi bempo ínel Jesústau jiaahuak:

—¿Jume Juanta discípulom éntok jume pariseerom discípulom kaa jǐǐbuä ayuunaka éntokim élaaka Diostau oraciompo nooka, jume em discípulom éntok ée? ¿Jatchiakasu?

³⁴ Huanäi áapo ínel ámeu jiaahua:

—¿Jachem jum bóodau núnurim buáhuamta emo táktiria máchile, juka jubemta ámemak áma aneyo? ³⁵ Tè taahuarim yúmanake, juka jubemta núk sákaahuako. Huanäi ál-la huamei taahuarimmechim kaa jǐbuänake.

³⁶ Íkai ejemplota két ámeu yétchak:

—Kaabe súpe bemelampo ili sánkota áma chúkchuktia, súpe öram chäbuä béchibo. Tè ínel ä yák éntok, jume súpe bemelam nasontenake, éntok kaa jüri jǐbba, kaa áamak útti jü sánko bemela öramaki. ³⁷ Kaabe jü vino bemelata huaka bea bóosa örapo ä tóttöa. Áma ä kimakätek éntok, jü vino bemela ä síutianake juka huaka bea bóosata. Huanäi éntok, jü vino guötinake, éntok jume huaka bea bóosa júne kaa türika tahuanake. ³⁸ Júnen béchibo, jü vino bemela huaka bea bóosa bemelapo tottóhua. Júneli náhuichikam kaachin ayunake. ³⁹ Jábe júne juka vino jauhuey huémta jëyëteko, kaibu júchi juka bemelasi yáata jǐ báanake. Bueítuk ínel jiaunake: “Jü vino jauhuey naateka ériari chë türi.”

6

Jumé Jesústa discípulom jimyore táapo tirijko bújam chúktiak
(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Séjtuł sábalá táapo, Jesústa jum etpo aman huéy, jume ä discípulom tirijko bújam chúktiaka; mámammea am biítiaka am buäyey. ² Huanäi huate pariseerom ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiakasem jum jimyore táapo juka kaa jojuhuamta johua?

³ Jesús am yómmiak:

—¿Jachem íkai júne kaa jum jǐojtepo ä nok-la juka Davidta yáakähui júnakoy jauhuey áapo tüisi tébäureka éntok jume áamak aneme? ⁴ Jáchin jum Diosta jóapo kibakeka jume páanim Diosta bíchäpo órekame, buäka, éntok jume áamak aneme két am miikak, huame páanim kaa kía jábe júne am buabuäye jume tiöpopo nésahueme jǐbba.

⁵ Ínel két ámeu jiaahua:

—Ínapo jü Yoremta Üusi chë nésahue sábalá taahuarita béppa.

Jü yoreme huakiam mámakame
(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Chúkula sábalá táapo két ínel yeu siika, Jesús jum sinagogapo kibakeka am majtiay. Huanäi yoreme áma aaney jum bátam bétana huakiam mámakame; ⁷ huanäi jume judíom ley am mamajtiame éntok jume pariseerom Jesústat suaka ä bitchay, ä bíť báreka jachu jum sábalapo ä tútenake jáni ti éaka, huáachí jáhuiteka ä nátua báreka. ⁸ Tè áapo tüisi bem éerim täyay, huanäi jü yoreme huakiam mámakamtau ínel jiaahua:

—Kíktëe, násukë emo kétcha.

Huanäi áapo kíkteka, áme násuk huéeka taahuak. ⁹ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Senu huémtane enchimemu nátemajj báare: ¿Jachu túri jáni sábalapo túhuata yáa béchibo, o kaa túhuata yáa béchibo? ¿Jiápsita jínëu béchibo, o jiápsita úhua béchibo?

¹⁰ Huanäi jume áa chíkola aneme bíchaka, jü yoremtau ínel jiaahua:

—Em mámamë rútktia.

Huanäi áapo ínel am yáuhuak. Huanärim túrika taahuak. ¹¹ Huanäi jume pariseerom éntok jume judíom ley am mamajtiame tepam kujiaka taahuak. Huanärim náu ejtejuay, jáchin ayuka juka Jesústa kaa tüisi ä tahuaria báreka.

Jume dooce apóstolim yuktiahuakähui

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Huamëi taahuarimmechi Jesús béja júya káhuuu siika, áman Diostau oraciompo nok báreka. Sime tukaapo Diostau nookak. ¹³ Yeu mátkhuk béja, jume ä discípulom núnnuk. Huanäi senu loseenam áma símem násuk yeu púuhuak. Huanäi béja jume apóstolim ti am téhuaatuak: ¹⁴ Jü Símon, Peero ti ä téhuaatuak, éntok jü Andrés ä sailahua, Jacobo éntok Juan, Felipe éntok Bartolomé, ¹⁵ Mateo, Toomas, Jacobo Alfeota üusi, Símon Zeloote ti téhuaakame, ¹⁶ Judas Jacobota saila, éntok Judas Iscariote, áamak anekasu ä nénkakame.

Jesús juebena géntemta aniak

(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Huanäi ámemak kóm yepsak. Huämí béja bueka päriapo taahuak, ä discípulommaki éntok huate géntemmak jume Judeapo jomeme, Jerusalémpo éntok bahue mayoat Tiropo éntok Sidónpo jomemtaka. Jesústam jikkajj báreka áma yáij-latukay, éntok bem kókoa emo úhua iaaka. ¹⁸ Jume kaa yánti jíapsekame, lemoonio espíritu chicha machik bem jípurë béchibo tútehuay. ¹⁹ Huanäi sime jü génte át jálojti báreka tepa éiyay, bueítuk jü úttiära át yeu huéiyey. Júnëli béja sime kóköreme túriay.

Jü al-leehuame éntok sirokhuame

(Mt. 5:1-12)

²⁰ Huanäi Jesús jikau remteka ä discípulom bíchaka, ínel jiaahuak: —Al-leäem eme jume poloobem, bueítuk eme ä áttiak juka Diosta reyataka nésahuéhui.

²¹ 'Al-leäem jume én tébäureme, bueítukem jóboriana.

'Al-leäem eme én buaname, bueítukem chúkula atnake.

²² 'Al-leenakëem eme jume yoremem enchim omtiayo, éntok enchim am omouteyo, éntok enchim am bueere aahuayo, éntok enchim téhuam júne kaa jikkajj péehuayo, Yoremta Üusi, enchim súalë béchibo. ²³ Tüisem emo al-leetua hua taahuarichi, bueítukem buéresi túhuata mabetnake jum téhuekapo. Bueítuk bem yoiyóturim két ínel ámemak aayuk, jume profetammaki.

²⁴ 'Të jikot machi enchim béchibo, riikom, bueítukem ímí buíapo béja ä jípusuk, juka enchim al-leähui.

²⁵ 'Të jikot machi enchim béchibo, eme én jójóborime, bueítukem chúkula tébäurinake.

'Të jìokot machi enchim béchìbo, eme én acheme, bueitukem chúkula sirokaka buannake.

²⁶ 'Të jìokot machi enchim béchìbo, eme sìme genteta tùhuata jíba enchim bétana nokayo, bueitukim junèli ámemak aaney, jume bem áchayhuarim jume profetam ára nókìchimmaki.

Itom omtiame nák sáyhuame

(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ 'Të eme íkài jìkkajame, enchimmeune ínel jiaahua: Enchim kaa bíbit péame, akem am nákke. Jume enchim omtiame éntok, tùhuatem ámeu johua. ²⁸ Juka Diosta tuhua am makka, jume béttesi enchimmet nokame. Jume emo bétana kaa tüisi nokame, oraciompo Diostahuem am nok-ria. ²⁹ Jábeta jópemmet enchi chóchonako, jume senu jópeme au óóre. Jábeta sakom enchi úhuak, éläposu két em súpem huériunake. ³⁰ Jábeta émou nétaneyo, Akë ä miika. Em áttia enchi ä úhuak junne, katë áu ä äahua. ³¹ Jíta enchimneu yáaria iähui, jükärem ámeu yáuhua, jume huatemmehui.

³² 'Eme jume enchim nákeme jíba nákëteko, ¿jita tùhuatasem chë áa béppa johua? Bueituk jume juëna yóremem két íkài johua. ³³ Éntokem huaka genteta tùhuata enchimneu joamta, huame jíba tùhuata joátek, ¿jita tùhuatasem áma jájamnake? Bueituk jume juëna yóremem két íkài johua. ³⁴ Éntokem huaka enchim ä nóttirianakemta jíba jita réreuhuáteko, ¿jita tùhuatasem áma jájamna? Bueituk jume juëna yóremem jita emo réreuhua, ánèli beekik mabet báreka. ³⁵ Bueitukem am nákke, jume kaa enchim bíbit péame, tùhuata ámeu joaka. Jítem réutebo, kaita ámet jita boobíchaka. Júnèli hua buéresi tùhuatem jájamnake. Éntokem jü Dios chë símem béppa nésauhemta úussitunake. Bueituk áapo tua türi, huame kaita baysahuemneu bíchaa, éntok huame juëna yorememneu bíchaa. ³⁶ Jábetem jìokolë, itom Dios Áchayta jábeta jìokolë bénasi.

Kaita huitti jünériaka jábetat nokhuame

(Mt. 7:1-5)

³⁷ 'Katem jabetat bettesi nooka, huanärem kaa Dios yäurata bínnake. Katem jábetat bettek nooka. Huanärem Diosta bétana kaa bette nokta mabetnake. Jábetem jìokore. Huanäi Dios két enchim jìokorinake. ³⁸ Jábemem jita mímika. Huanärim két enchim miknake. Kojtalimpo, tüisi yoyoata éntok pittiatia kía abe guótemta enchim mámampo ä máknake. Bueituk Dios jü ili kútay enchim jujünakteyi, huayirem jünaktena.

³⁹ Jesús íkài ejemplota ámeu yétchak:

—¿Jachu jü lípti senu líptita ára huériunake jáni? ¿Jachum kaa náhuichika guójoku kóm huáttinake? ⁴⁰ Jü discípulo kaibu ä maestra bépapatunake. Të hua ä maestra ä majtiakäu ä chúpako, ä maestra bénanake.

⁴¹ '¿Jatchiakasë juka ili chúkita jabetat pújpo órekamta bitcha, huaka kúta buëuruta em pújpo bökamta éntok, ëe? ⁴² Të huaka kúta buëuruta em pújpo órekamta kaa bitchatek. ¿Jáchisintuke ínèli áu jiaunake em sailabehui: “In saila, juka ili chúkta em pújpo em jípurëu, enchine yáa huík-ria báare”? ¡Dios huatihuamta mamatome! Báché

juka kútata em pújpo órekamta yeu huikke. Huanäi ál-lë tüisi bíchaka juka ili chúkta em saila pújpo ára yeu ä huikrianake.

Jü júya ä takam béchibo táyahua

(Mt. 7:17-20; 12:33-35)

⁴³ Jü júya türi kaibu kaa türim takanake. Jü júya kaa türi éntok, kaibu türim takanake. ⁴⁴ Bueituk síme jü júya juka takata béchibo táyana: Jume chunam kaa júya huíchakame am tataka; jume párasim júne táchïno kaibu am takanake. ⁴⁵ Jü tü yöreme tühua johua, bueituk jü ä tü éerihua ä jiápsipo ayka. Huä juëna yoreme éntok, kaa tühua johua, bueituk jü juëna éeri ä jiápsipo ayka. Bueituk hua ä noki ä tempo yeu huéeme hua jiápsipo ä jípuré bétana huéiye.

Jume guoy kaari nahuam

(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ Jatchiakasem, “Señor, Señor”, ti inou jiaahua, ín nésau kaa joaka junne? ⁴⁷ Enchimne téjhua báare, huaka inou yepsaka nee nok jikkajamta éntok ín nésau joamta, jábeta bénasi ä machiakähui: ⁴⁸ hua senu yoremta káatë bénasi maachi. Huäri béja mékka kóm jíbuejeka, juka kárita tétachä nahuatua. Huanäi baniata yepsako, bathue jikau siika. Huanäi jü baa tepa úttia át yeu siika, jü kárichi, të kaa ä tátabek, bueituk jü kári tétat nahuakäy. ⁴⁹ Të hua ín nooki jikkajame éntok kaa ín nésau joame, hua yoreme buía buálkopo kári kaa nahuakamta ä yáakamta bénasi maachi. Huanäi baniata yepsako, bathue jikau siika. Huanäi jü baa tepa úttia át yeu siika, jü kárichi. Huanäi mójti huétchek, éntok kaita béj-reka taahuak.

7

Jesús centuriónta sáulero tütek

(Mt. 8:5-13)

¹ Chúkula Jesús jü gentetau noksuka, pueblo Capernaumpo kibakek. ² Senu sontarommeu yäut áma jóakay iri éntok nésaulerota áma jípurey ikäi éntok áapo tüisi ä nákkey, të mukiapo kökorey. ³ Jü centurión, Jesústa bétana nokhuamta jikkajaka, yorem yoiyoturim gente Israelpo joomem áu bíttuak áman ä núnuka ä nésaulerota ä jítto iaaka. ⁴ Huanärim bempo Jesústau yájaka, jiokot áu jiaahua, ínel jíakari:

—Íri capitan ikäi át ä buanáhuë áu yáapo yúmala, ⁵ bueituk áapo juka itom génte nákke; huépü sinagogata itom yáariala.

⁶ Huanäi Jesús ámemak siika. Të abe ä jóau ä yebisisey, jü centurión huate ä amiigohuam áu bíttuak, ínel jíakari:

—Señor, kate jáchin éiya, kanne áma náikiapo yúmala jum ín jóa jöta bétuk inou em nóitinakëhui. ⁷ Huäri béchibo ínapo kanne áman émou siika kaa tüisi ino ériaka. Ímire ín jóa päku nésauta nooka, huanäi béja jü ín jóapo ín sáulero türinake. ⁸ Ínapo két yäurata bétuk káttek, éntokne yäurata jípure. Huanäine huépü sontarotau ínel jiaunake huëe, huanäi huéenake; senukhui éntok binë huéiye, huanäi inou huéenake; éntok ín sáulerota jita nee ä yáa sáhuëu, ä yáanake.

⁹ Huanäi Jesús, ikäi jikkajaka át guómtek, huanäi jume géntem ä guojaasemmeu kúakteka ínel jiaahua:

—Ínapone én ínel jiaahua, Israelpo júnene kaa ínëli úttesi Diostat ehuamta téula i yoremtat Bénasi.

¹⁰ Huanäi jume áman sáyhuakáme jóau nótteka, huaka kókoremta túrilata téuhuak.

Jesús jámut jókoptulata asoa jíabitetuak

¹¹ Chúkula Jesús jü pueblo Naín tí téhuakäu bíchaa huéiyey, jume ä discíipulommaki éntok juebena getetamaki. ¹² Pueblolo áman kikkimuhüäpo ä yepsako, mukilata hueriyhuamta bitchak, ä máabokam kaatey, i mukila jámut jókoptula ä asoakay kaabeta éntok jípurey. Juebénaka huate áamak kaatey pueblolo jóakame. ¹³ Huanäi Señor ä bíchaka, ä jiokoleka, ínel áu jiaahua:

—Katë buaana.

¹⁴ Huanäi jü ánimatau rúkteka kajat mámtek; huanäi jume ä huériame jáptek. Huanäi Jesús mukilatau ínel jiaahua:

—Jübua yótume, émoune ínel jiaahua: ¡Yejtée!

¹⁵ Huä mukilatukäu yejteka nok táytek, huanäi Jesús ä áyehuata ä mákkak. ¹⁶ Íkai bíchaka, simetaka guómtilatata taahuak, éntokim Diosta úttíl táytek, ínel jíaka:

—Senu profeteeta kaa náksi yörisi machika ito násuk áu tóboktiala.

Ínëlim ket jiaahua:

—Dios ä pueblo ania báreka äbo kóm yebij-la.

¹⁷ Huanäi síme Judea buiärapo éntok áa chíkola jíkkaijhuak juka Jesústa yáakähui.

Juan Bautistata bétana Jesústau sáyhuakáme

(Mt. 11:2-19)

¹⁸ Juan Bautistata íkai jita simeta bemelasi huémta ä jüneriak, bueítuk jume ä discíipulom ä ejtejhuariak. Huanäi guoy ä discíipulom núnnuk, ¹⁹ huanäi Jesústau am jaasek ä temaij íaaka: ¿Jachu áapörík ájáriatukähui jü Cristo yebijnakeme, o tábuik bem boobinnakähui? ²⁰ Jume Juanta áman jaasekäu, Jesústahuim rúkteka, ínel áu jiaahua:

—Juan Bautista itom émou bíttuak enchi itom temaij íaaka: ¿Jachë émpotuk ájária jáni jü Cristo yebijnakeme, öte tábuik boobinnake?

²¹ Sep huämí horapo, Jesús juebena kókoreme éntok juëna kókoata jípureme tütek, éntok kaa túri espíritum jípureme yeu am béb-riak, éntok két juebena liliptim bíttuak. ²² Huanäi Jesús ínel am yómmiak:

—Sájakem juka enchim bíchakäu ä ejtejhuaria juka Juanta éntok enchim jíkkajakähui. Jume liliptim bitcha; jume lolöim naa kaate; éntok huame sáhua lepra téamta jípureme túria, nanakapim jíkkaja, kókkolam jíabite, éntok huaka nokta yore jínëhuamta bétana huémta poloobemmu nokhua. ²³ Túhuata jájamla jü nee súaleka kaa áu náyoteme.

²⁴ Jume Juanta áman jaasekäu am sákasuk, Jesús jume géntemmu nok táytek jü Juanta bétana, ínel jíaka:

—¿Jítasem bíb báreka éiyay jum see päriapo? ¿Júya bakuliata jekay yoohuamta jáni? ²⁵ Éntok jútchi, ¿jítasem bíb báreka áman yeu sájjak? ¿Senu yoremta túlisi sánkokamta jáni? Të jume uyorisi túlisi sánkokame, éntok jume túlisi kaitat obisi éaka, éntok simeta jípureka ímí buíapo jíápsame, reyim jóapom aane. ²⁶ Të, ¿jítasem bíb báreka áman yeu sájjak? ¿Senu profeteeta Diosta bétana nokamta jáni? Jeehui,

tua lütüriapo senu profheetata béppa chë yörisi maachik. ²⁷ Īri Juanta bétana huéeme jïjõteri:

In noki huéiriamtane emopat jaase,

juka böota em huéenake páman tütenakë béchibo.

²⁸ Enchimmeune nooka sime géntem násuk kaabe chë yörisi maachi jü Juan Bautistata béppa; të jünentaka junne, huam Diosta reytaka nésahuapo jü chë ilitchisi ériahuame huäri chë yörisi maachi áa béppa.

²⁹ Huanäi íkai jíkkajaka, sime gente éntok jume impuestom tómi náu totojame, Juanta batóhuamta mabet-latukáihui, Diostam súsualek éntokim ä lütüria tíaka taahuak. ³⁰ Të jume pariseerom éntok huame leyta am mamajíame, katim Juantau emo batótebokähui, inélim béja kaitapo ä yáhuak juka Diosta áme bétana näikiari. ³¹ Huanäi Señor ínel jiaahua:

—¿Jábeta bénasine am bínnake jáni, jume yoremem én kat-riame? ¿Éntok, jita bénamsamme? ³² Jume usim pláazapo jokame bénasim ántuari éntok náu nokaka éntok ínel jíame: “Baka kusiaite enchim jiponriak të eme kaa yékak. Buikimte siroksi machisi jíame enchim-meu buiikak jïöbe të eme kaa buaanak.” ³³ Bueítuk Juan Bautistata yepsak, kaa páanim buáyey éntok kaa vino jëyey, huanärem Juanta lemooniota ä jíápsipo jípurë tíiya. ³⁴ Huanäi jü Yoremta Úusi ím yepsak, jíbuäka éntok vino jëyeka; huanärem ínel jiaahua, í yoreme tepa jíjjilbuä éntok vino jejëye. Jume yäura tómita náu tóij-lerommaki éntok jume kaa Diosta yöremmaki tüisi áu huéria. ³⁵ Jü kóba súahua Diosta bétana huéeme ä üusimmet bíttu.

Jesús, Símon pariserota jóapo aane

³⁶ Senu parisero juka Jesústa jíbuä núnnuk, huanäi ä jóau kibakeka mesau yejtek. ³⁷ Huanäi senu jámut áma pueblopo jóakame kaa tühuata boojoriaka, jünéaka Jesústa Símonta jóapo mesau kátekäu, ili téta sótöpo perfumeta musála jubak, áma nüpak. ³⁸ Áma bétana áu sika ä guókpo áu yejtek, buanaka ópuammea ä kómoniria táytek jume guókkim. Éntok ä chonimmea am huaachaka, am bebesiitoy éntok báa musála jubak ámet töak. ³⁹ Jü parisero Jesústa jíbuä núnulame íkai bíchaka, ä jíápsipo ínel éiyay: “Í yoreme tua profheetatuko, ä jüneria éiyey ä jábe jámuttukähui, í jámut chicha machik jíápsek, éntok kaa tü böota boojoria, éntok áachä mámmatua.” ⁴⁰ Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Símon, senu huémtane émou nok báare.

Huanäi ínel áu jiaahua:

—Nokäe, Maestro.

⁴¹ Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Senu yoreme guoy yoremem tómita am réuhuakäy. Huépülaka mamni cien denariom ä huikiriüyay, senu éntok cincuentam. ⁴² Huanärim kaitay ä béjtua máchika taahuak. Të áapo náhuichim jiokekrek junélim béja kaita ä huikiriaka taahuak. Nokäe, ¿bueítuk jábesu jüntuk chë júne ä nákeka taahuak?

⁴³ Símon ä yómmiaka ínel áu jiaahua:

—Jíba tua jü chë juebena tómit jiokorihuakame.

Jesús ínel áu jiaahua:

—Tepë tüisi ammäli jiaahua.

⁴⁴ Huanäi Jesús, jámuttau kúakteka, Símontau ínel jiaahua:

—¿Íkái jámuttë bitcha? Em jóaune kibakek, të bäam júne kaa nee miikak ín guókim béchïbo; të ì jámut ín guókim ä ópuammea kómoniala, éntok ä chonimnea am huaachak. ⁴⁵ Katë nee besiitok, të ì jámut éntok, nee im yepsak naateka, kaa chúkteka ín guókim bebesiito. ⁴⁶ Katë aceiteta júne kóbat inot huáttiak; të ì jámut bäa musäla jubak ín guókimmet huáttiak. ⁴⁷ Huäri béchïbone ínel émou jiaahua, jume ä yún Dios bejrimmet jiokorituri; bueituk tüisi kaa béttek ä jíapsekä béchïbo. Bueituk hua jábe kaa jaiki béchïbo jiokorihuakame, kaa tua jábeta nákke.

⁴⁸ Huanäi Jesús jü jámuttau ínel jiaahua:

—Béjë jiokorihuak em Dios bejrim bétana.

⁴⁹ Huanäi jume mesau áamak jokame, náhuim ínel jiau táytek:

—¿Jábesea ìri, jume Dios bejrim júne jábeta jiokoreme?

⁵⁰ Të áapo jámuttau ínel jiaahua:

—Jü chíkti em jíapsimak Diosta em súalekäu enchi jínëuk. Kaitachë jáchin éaka huéiye.

8

Jume jáamuchim Jesústa aniakame

¹ Chúkula ínel yeu siika. Jesús síme buere pueblommechi éntok il-lichimmechi ámeu noksisimey éntok am téjhuaasimey juka bemela nokta Diosta reytaka néshue bétana huémta. Jume dooce discípulom éntok áamaki. ² Éntok huate jáamuchim kaa türi espíritumnea éntok kókoammey türialame áamakim kaatey, áme násuk entok María jü Magdalena ti téhuaakame, íachïri guoy búsan lemooniom át yeu sákalatukay; ³ Juana, jü Chuuzata juubi, Heroodesta móoroma, éntok Susana, éntok huate jáamuchim bem jita jípurëmakim ä aniy.

Et-leerota ejemplo

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Juebena génte áma joome, éntok sékana joome, áma áu náu yájjak, Jesústahui ä bít báreka, huanäi íkái ejemplota ámeu nookak, ínel jákari:

⁵ —Jü et-leero yeu siika juka ä báchiahua echíseka. Ä echay éntok, huate böo mayoat huáttek huanäi át chéptihuak, éntok huikichim jikat bétana yájaka ä buäka. ⁶ Huate báchia tétapo huáttek. Huanäi síuhuek, të huaakek, bueituk buía kaa báaritukay. ⁷ Huate báchia éntok júya huíchata sisihuëpo huáttek. Huanäi jü júya huícha áamak síhueka ä jíabi mëak. ⁸ Huate éntok türi buíapo huáttek. Huanäi yótuka tüisi chúppuk, huépü báchia cien báchiam nénkak.

Íkái noksuka, Jesús tüisi kusisi ínel ámeu jiaahuak:

—¿Jükä ín nooki jíkkaij báareme ä jíkkaijnake!

Jíta béchïbosum türi jume ejemplom

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Huanäi jume ä discípulohuam ä temajek:

—¿Jáchisu ä jiau báarehui ikäy ejemplota?

¹⁰ Huanäi áapo ínel ámeu jiaahua:

—Eme yeu púari ä jüneria íaahuaka juka kara át jünee huamtachi Diosta reyta ä nésahuepo ayukamta. Të jume huatemmeu éntok, jita ámeu nok bárëteko, ejemplommey jíbba. Bueituk bíchakam júne kaa bínnake, éntok jikkajakam júne kaa át jünee nake.

Jesús el-lerota ejemplo ámeu nooka

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ Ínel jiau báare, jü ejemplo: Jü báchia jü Diosta nooki; ¹² jü báchia böo mayoat huáttekame jume ä jikkajame, huanäi sep jü diablo ámeu yepsaka, juka noki bem jíápsipo ayukamta am úhuaanake kaa ä súaleka bem jínëutunakë béchïbo. ¹³ Jü báchia tétaipo huáttekame, jume ínel ä jikkajame. Al-leakam ä mabeta, të katim naahuak; ímëi chúbala ä sússuale, huanärim ili obiachisi ä huée táytek amáu bícham nóttinake. ¹⁴ Jü báchia huíchapo huáttekame ímëi ínel jume ä jikkajame të katekasum jü yún jitat obisi éehuame, jü yún jita kaa naksi jípu péehuame éntok jü ujoyória tüisi ímï át jíapsihuame ä jíabi mënake, huanäi béjam kaa takanake. ¹⁵ Të jü báchia türi buíapo huáttekame ímëi ínel jume türi jíapsimak éntok yö lúl-la nokita bem jikkaj-läu éeríame, ímëi ínel yú tutti takata nénkame.

Jü machiriata ejemplo

(Mr. 4:21-25)

¹⁶ Kaabe machiriata bébeetia sótöriy ä páttia báreka, éntok kaibu tariimata bétuk júne ä órenake; ál-la metjikat chöla ják ä órenake, áman kimume ä machirianakë béchïbo. ¹⁷ Bueituk kaita jita ják éhuil óorek síme jauhuey júne yeu machinake; éntok kaita ják éhuil ésori, kaa jüneriatunake ti kaa maachi, bueituk síme yeu machinake.

¹⁸ Áachem suaka, ä jikkaja; bueituk síme jume jita jípureme, júchi huatek mákna, të jü kaita jípureme, éntok juka ä jípu máchirëu júne úhuaana.

Jesústa áíye éntok ä sailahuam

(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Huanäi jü ä áyehua éntok jume ä sailahuam áu yájjak, tem karam áu rúktey juka genteta búru béchïbo. ²⁰ Huanäi senu ä téjhuak, ínel áu jíaka:

—Em áíye éntok em sailam pákum aane enchi bít báreka.

²¹ Të áapo ínel ámeu jiaahua:

—Jume Diosta noki jikkajame éntok ä joame, ímëi ámëria jü ín áíye éntok ín sailam.

Jesús jekata yánti tahuatuak

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² Séjtuul táapo Jesús canoapo ámemak huéeka ä discípulommaki, ínel ámeu jiaahuak:

—Baubäa huáytanate kannake.

Huanärim áman bíchaa sájjak. ²³ Të áman bíchaa am katey, Jesús kótchok. Huanäi senu huéchiapo jeka úttiaka naatek, bäa násuku. Jü canoa éntok báam jajjauy táytek, éntok rópti machisi jínhua aaney.

²⁴ Huanärim Jesústa bússak, ínel áu jíaka:

—¡Maestro! ¡Maestro! ¡Béjate abe rópte!

Huanäi áapo yejteka, úttiaka áu nónokak jü jekatahui éntok jume máaremmehui; huanäi síme kiktek éntok síme yánti taahua.
²⁵ Huanäi béja ä discípulommeu ínel jiaahua:

—¿Jáksu ayka jü enchim Diostat éhuame?

Të bempo, at guómtilatata, kaa jáchin an máchika taahuak huanärim náu ínel jiaahuay:

—¿Jábese i yoreme, báata éntok jekata júne sáuhue, éntokim ä nok jíkkaja?

Jü yoreme gadareno lemoonikame

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Gadarenom buiärapom yeu yájjak, baubäa huáytana, Galiléau lul-la. ²⁷ Jesústa canoapo kóm chéptek, senu yoreme áma pueblopo jometaka ä nankirika siika. Íri bínhua naateka lemooniota jípurey. Kaa sánkokay, éntok kaa ä jóapo jíápsay; ál-la kókkolam mamáhuäpo násuk jíba aaney. ²⁸ Huanäi Jesústa bíchaka, guókpo tónommia áu kíkteka, kusisi chayeka:

—¿Jítasë ínomak jípure, Jesús, Dios jikat kátekamta Üusi? Emoune íkai aahua, katë nee jíokot johua.

²⁹ Jesús éntok béja kutti át nónokak jü kaa türi espíritutachi yoremnat yeu ä huée sáhueka. Béja bínhua át jóakay jü kaa türi espíritu; jü gente cadeenammea ä susumay guókpo éntok mámpo; të áapo am chúkchuktiay huanäi jü lemoonio ä núk sisimey mékka ánia see päriahui. ³⁰ Huanäi Jesús ä nátemajek:

—¿Jáchisë téhuak?

Áapo éntok ínel ä yómmiak:

—Legión tine téhuak.

Bueítuk juebena lemooniom át kimulataka át jóatelatukay. ³¹ Huanärim Jesústau jíokot jiaahuak, kaa jum kaa machikun guójöria mékka kömi emo bíttua íaaka. ³² Ámanim káupo búru koohuim rejtey ámam jíbuäsasakay, huamechirim kimu rókaka áu nookak; Jesús éntok am jehuiteriak ámecham kimunakë béchíbo. ³³ Huanäi jume lemooniom yoremnat yeu sájaka kohuimmechim kimuk íméi éntok simetaka jum sibapo emo kóm guótiaka báapo kóm huáttekam, áma ropteka kókkok.

³⁴ Huanäi jume kohuim suayame, íkai bíchaka, guómtilamtaka tennek huanärim am téjhuak jum pueblopo éntok ranchommechi.

³⁵ Huanäi jü génte yeu sájaka ä bitchak juka jita áma yeu sikamta. Huanärim Jesústau yájaka, juka yoremnat áma téuhuak juka lemooniom át yeu sákalatukäuta, Jesústa guókpo kátekamta, sánkokamta éntok yúmalasi suakamta. Huanärim májhueka taahuak. ³⁶ Jume ä bíchakame, am ejtejhuariak jáchin ä tütehuakähui juka lemooniom jípurëuta. ³⁷ Íaribéchíbo, síme jü génte juebénaka áma aneme jü Gadara buiärapo éntok huíkola ják jóakame, Jesústam sim sáhueka áamak jiaahuay, bueítukim tüisi májhuey. Huanäi jü Jesús, canoapo kibakeka, siika. ³⁸ Jü yoreme lemooniom yeu béb-riari áamak jiaahuay, áamak huée rókaka. Të Jesús ä simtuak, ínel áu jíakari:

³⁹ —Em jóahuë nótte; Akë am ejtejhuaria jáchin machisi buere jita Diosta émomak yáakähui.

Huanäi áapo siika, ä noksimeka sime pueblopo jita buéresi Jesústa áamak yáakähui.

Jairota maala éntok jü jámut, Jesústa mantommet jalojtekame
(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Juka Jesústa nótteko, búru génte al-leaka ä mabetak, bueituk simetaka ä boobíchaihui. ⁴¹ Senu yoreme Jairo ti téhuaaka áu yepsak, tiöpopo kóba yöturi. Jesústa guókpo tónommia kíkteka, jiokot áu jiaahuay ä jóau ä kibak íaaka. ⁴² Bueituk huépülak jíba malakay, dooce huásuktiriam jamak ják huériay; únna kókoreka béja abe muukay. Huanäi juka Jesústa áman bíchaa ä huéesimeyo, búru gentetamaki huanärim tüisi ä pítpittaiy.

⁴³ Të senu jámut éntok béja dooce huásuktey mecha kókoata bénasi ójbo kaa chúkteka át huéiyey sime juka ä tómita ä jípurëu am mák-latukay jume mérikom, të kaabe ára ä úhuay juka kókoata. ⁴⁴ Amatana Jesústau sika jume ä mantommet át jálojtek, huanäi senu huéchiapo áma horapo kíktek jü ójbo át yeu huéeme.

⁴⁵ Huanäi jü Jesús ínel jiaahua:

—¿Jábesu inot jálojtek?

Kaabeta béja áu yeu buísek, jü Peero éntok jume huate áamak aneme ínëlim jiaahua:

—Maestro, jü génte búruka enchi pítpittia éntok enchi yuyüa jákübo junne, éntoke nátemaje: “¿Jábeta emót jálojtekähui?”

⁴⁶ Të Jesús ínel jiaahua:

—Jábe inot jálojtek, bueituk ínapo ä innëak, úttiärata inot yeu sikähui.

⁴⁷ Huanäi jü jámut, ä bíchaka áu jüneriahuakähui, áu yoosimeka áu rúktek huanäi Jesústa guókpo tónommia kíktek. Sime genteta jíkkajápo áu yeu buíssek jita béchíbo áachá jálojtekähui, éntok jáchin bénasi láutipo áu türiakähui. ⁴⁸ Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—In maala, jü em Dios eäu enchi tütela. Yánti jíápsekë huéiye.

⁴⁹ Ketune Jesústa nokaysu, senu áma yepsak, tiöpopo kóba yöta jóa bétana, Jairotau ínel jíakari:

—Em mala béja muukuk; katë juka Maestrotta múksi bitcha.

⁵⁰ Jesús ä jíkkajaka ínel áu jiaahuak:

—Katë májhue; chíkti em jíapsimake nee súale, huanäi türianake.

⁵¹ Jum jóau yepsaka, kaabeta tábuik éntok áamak áman kibaktuak, Perota jíbba, Jacobota, Juanta, ä paahua, éntok juka ili usi jámutta áiye. ⁵² Simetakam buaanay, éntokim tüisi ä sirok-riay. Të Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Katem buaana. Kaa mukila jü ili usi jámmut, kía kótche.

⁵³ Tem kía ä akbuay, bueituk bempo tüisi jüneyay ä mukilatukähui.

⁵⁴ Të áapo, mámpo ä buíseka úttiaka áu nónokak ínel jíakari:

—Empo ili usi jámmut, yejtëe.

⁵⁵ Huanäi jü jíapsi áu nóttek, éntok sep yejtek; huanäi Jesús ä jíbuätua nésahuek. ⁵⁶ Jume ä áchayhuam éntok tepam át puj jáptek; të Jesús tüisi am téjhuak kaa jábetau am jíal sáhueka juka áma yeu sikamta bétana.

9

*Jume dooce yeu bíttuahuakäme tekkil**(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)*

¹ Jesús jume ä dooce discípulom náu tójaka, yäura úttiata am mákkak, jume lemooniom yeu am bébnaké béchibo, éntok kökoreme tütenaké béchibo. ² Huanäi yeu am bíttuak, huaka Diosta reytaka nésahue bétana géntemueu am nok äaaka, éntok kökoreme am tüte äaaka. ³ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Katem jita huéhueria böot béchibo, borooniata junne, bóosata, páanim, tómita junne. Huépulam jíbem súpeka kaate, kaa guooyim. ⁴ Ják jóapo enchim yájakäpem aane, enchim sájäu tájti. ⁵ Ják pueblopo kaa enchim mabethuakäpem yeu kaate, enchim guókim ámeu tóröchiata tátakeka, bem jüneenaké béchibo kaa tüisi bem ayukähui.

⁶ Bempo éntok yeu sájaka, síme pueblom békata naa kaatey, juka tü nokta Diosta bétana huémta ámeu nokaka éntok símekut jume kökoreme tüteka.

*Juan Bautistata mukukä bétana nokhuame**(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)*

⁷ Jü rey Herodes kobanaro nésahueme Jesústa bétana nokhuamta jikkajak, jita benak ä jo sisimühui. Huanäi át guómtilatukay. Bueituk huate ínel jiaahuay: “Juan kókkolam násuk jíabitela.” ⁸ Huate, juka profetea Elíasta yeu machiak tíiyay. Huate éntok, jábe profetam jume bannaataka kat-riam jíabitek tíiyay. ⁹ Huanäi Herodes ínel jiaahua:

—Tësune ínapo juka Juanta kóba chúktiatebok. ¿Jábese jüntuk íri jü juebena jita ín äa bétana jikkajähui?

Júnëli jü Herodes ä bit báreka éiyay.

*Jume mamni mil jibuātuahuakame**(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)*

¹⁰ Jume apóstolim júchi yeu yájaka ä ejtejuariak juka Jesústa simeta juka bem yáakä bétana. Huanäi am nüka, am núk siika, mékka ánia päria pueblo Betsaida ti téhuaakähui. ¹¹ Të jü génte ä jüneriaka, äa sáukim sájjak. Huanäi am mabetaka juka tü nokta Diosta reytaka nésahue bétana huémta ámeu nookak, éntok huame tua jiokot éame kökoata am úhuak.

¹² Të huanäi éntok kúpti táytek. Huanäi jume doocem Jesústau rúkteka, ínel áu jiaahuak:

—Juka géntetë sákatua. Élápom sájaka pueblom o ranchom jariunake, buáhuamta éntok ják bem jimyorenakähui. Bueituk mékkate aane, ánia päriapo, kaabeta jóakäpo.

¹³ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Emem am jibuätua.

Huanärim ínel jiaahua:

—Mamni páanim éntok guoy kúchum jíbate jípure. Jëitu, jamak ítapo áman sájaka buáhuamta am jinnurianake, íri büru genteta béchibo.

¹⁴ Jíba tuam jamak mamni mil yorememtukay. Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua jume ä discípulommehui:

—Móchalem náu am jóiya, sincuecuentam.

¹⁵ Júnëlim sîmem náu jóiyak. ¹⁶ Huanäi jume mamni páanim éntok jume guoy kúchum nükari, téhuekau jikau remteka, tü nokta ámet chúpapak. Huanäi am näikimteka, jume ä discípulom am mákkak, jü gentetacham näikimte nésahueka. ¹⁷ Huanäi sîme jîbuäk, éntokim jóbuak. Huanärim doce canastam tápuniak, yeu békamtayi.

Peero, Jesústa Cristo tíiya

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ Júnakoy júnen yeu siika. Jesústa áapola Diostau buanayo, jume ä discípulom áamak aaney. Huanäi am temajek, ínel jiakari:

—¿Nechim jábë tíiya?

¹⁹ Bempo ä yómmiak:

—Huete enchi Juan Bautistä tíiya. Huate, Elías. Huate éntok, jábe profetea jauhuey huéria mukilatata jíabitelame.

²⁰ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Emesu, ¿jáchisem ino bétana jiaahua? ¿Nechem jábë tíiya?

Huanäi Peero ä yómmiaka, ínel jiaahua:

—Émpë jü Diosta Cristo äbo yebisnakëhui.

Jesús ä muknakeu bétana am téjhuak

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹ Të Jesús kúttilasi am téjhuak, kaabetau íkái am nok sáhueka jáchin huéy junne, ²² éntok két ínel jiakari:

—Ínapo jü Yoremta Üusi yún jita kókosi kaa béj máchika inou huéenake. Jume yoiyoturim bétana, éntok jume tiöpopo chë áma nésahueme, éntok jume escribam nee omoutenake. Huanärim nee ménake, të báij taahuarim huéyne jíabitenake.

²³ Huanäi sîmemmeu ínel jiaahua:

—Jábe júne ino sáu huée bárëteko, tókti áu nénkaka, chíkti táapo ä kúrus püaktiaka, ino sáu huéiye. ²⁴ Bueítuk sîme juka ä jíapsi jínëu báareme, ä tárunake, éntok sîme jábe ino béchîbo ä jíapsi tárukame, îri ä jínëunake. ²⁵ ¿Bueítuk jítasu áma téunake jü yoreme sîme ániata yöoko, áu lütiátek, o áu tárukáteko? ²⁶ Bueítuk jü inot tihueme éntok ín nokiya, ínapo jü Yoremta Üusi këtne ái tiunake, júnakoy lóoriapo yepsateko, éntok ín Átchay lóoriapo, éntok jume santo ángelesim lóoriapo. ²⁷ Tëne én tua lütüriapo ínel jiaahua, jume huate imí aneme, katim bát kókkohuamta bínnake, Diosta reytaka nésahueu bíchákatek júbua.

Jesústa takahua tábuiasi aú yáuhuak

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Jesústa íkái noksuko, guoj naiki taahuarim simsuko, ínel yeu siika. Perota, Juanta éntok Jacobota núk siika, káhuit jikau bíchaa, áman Diostau buan báreka. ²⁹ Diostau ä buanayo, jü ä pujba tábuiasi bíttuk. Ä sánkohua éntok tósalisi éntok bélojkosi aayuk. ³⁰ Huanäi éntok guoy yoremem áma yeu machiak, áamak ejtejhuaka. Moisés éntok Elíastukay. ³¹ Huanäi áme chíkola Diosta lóoria am machirialatukay. Jáchin Jesústa simnake bétanam nookay, Jesús buere jóära Jerusalémpo ahuá chupátuanakëhui. ³² Peero éntok jume áamak aneme, tüisim yetem jípurey. Tem búsalataka, Jesústa lóoria

ujyória bitchay, éntok jume guoy yoremem áamak aneme. ³³ Huanäi bempörim Jesústa tö sájako, jü Peero ínel áu jiaahua:

—Maestro, ¡türi ímí ito béchibo! Báij jótamte ímí cháanake, huépülaik emo béchibo, senuk Moiséjta béchibo, senuk éntok Elíasta béchibo.

Të Peero kaa jüneiyay jita ä nokähui. ³⁴ Íkái ä nokaysu, namu áme béppa yéjtekam páttiak. Huanärim guómtek, namupo kimuka. ³⁵ Huanärim jiahuita jikkajak jum namupo, ínel jáamta:

—Íri ín Üusi ín nákehui; áapöríkem nok jikkaja.

³⁶ Chúkula juka nokta jikkaijsukam juka Jesústa áapolaik áma anemta bitchak. Bempo kaabeta ejtejhuaariak. Huanäi huámechi taahuarimmechim kaabetau jálek juka bem bíchakä bétana.

Jesús usita lemooniota jípuremta túutek

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Yokoriapo, káhuit kóm sájaka, génte juebénaka am nankirika sajjak. ³⁸ Huanäi jume géntem násuk senu yoreme tüisi kusisi ínel jiaahuak:

—Maestro, émounä nétane ín usië nee bítr-ria. Júkái huépülaik jíbane üusek. ³⁹ Íkái jípure, huépul lemoonio espíritu ä jaajaatia. Senu huéchiapo chay tátayte. Huanäi huéchecha sútatäti an tátayte. Tempo áman sósomöchia. Huanäi jü lemoonio espíritu kókosi ä tátabeka kaa ä tóij bábbare. Júnéli jiokot ä antuasuka béja ä tóttoja. ⁴⁰ Em discípulommeune jiokot jiausuk lemooniota yeu ä jaaria sáhueka, të katim áma yuumak.

⁴¹ Jesús ä yómmiaka, ínel jiaahua:

—¡Eme géntem kaita súalëram éntok jujuëna! ¿Jauhuey tájtine enchimmak annake jáni, éntok enchimmet kaa yúmaka? Inohuë ä huéria juka em üusi.

⁴² Huanäi juka usita áu yebisiseyo, jü lemoonio buíapo ä tátabeka, úttia sútatäti ä antuak. Të jü Jesús juka lemoonio espíritu jaiti machik béj-reka nónokak. Huanäi ä tütek juka usita. Huanäi ä áchaytau ä nóttiriak. ⁴³ Sime ä yosireka taahuak, juka buéresi Diosta joähui.

Jesús ä múknake bétana am téjhua

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Sime át guómtilataka ä bitchay, juka Jesústa joähui. Huanäi éntok ä discípulommeu ínel jiaahua:

⁴⁴ —Íkarem tüisi jikkaja, éntokem kaa ä koptia. Ínel yeu huéenake: ínapo, jü Yoremta Üusi ti téhuaakame, yoremem mámpo yéchana.

⁴⁵ Të bempo kaa át jüneiyay, iri nokichi. Dios ketune kee am pujtetuay, íkái nokta bem jünerianakë béchibo; át nátemay báreka jünem májhuey iri nokichi.

¿Jábesu chë yöhue?

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Huanäi jume discípulom náu nok nássua táytek, jünee báreka jábesu áme násuk chë jüne nésaunake jáni tíaka. ⁴⁷ Huanäi Jesús am jüneriaka jita benak am éähui bem jiápsipo, ili usita núka, áa náapo ä kétchak. ⁴⁸ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Jábe júne íkái ili usita ín téhuampo mabetako, nee mabeta; jábe júne nee mabetakame, juka nee äbo bíttualata mabeta. Bueítuk jü enchim násuk hua kaa áu jitaleme, huäri chë yörisi maachi.

Huä kaa itom béj-reka huéeme, ito bétana huéiye

(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Huanäi jü Juan ä yómmiaka, ínel jiaahua:

—Maestro, senukte két bitchak, lemooniom yeu jaasemta em téhuampo. Të kaa itomak huéiye; kíalikute ä táktiriak.

⁵⁰ Jesús ínel áu jiaahua:

—Katem ä taktaktiria; bueítuk jü kaa itom béj-reka huéeme, ito bétana huéiye.

Kuttilasi ámeu nookak, jü Jesús, Jacobotahui éntok Juantahui

⁵¹ Jesús, téhuekau jikau ä mabennäu tiempota yúmasey, jíapsita tutti yéchaka, kíkteka böota nüka Jerusaléniu bíchaa huémta.

⁵² Jume nokta huériame áapat bíttuak, sájakam Samaritanom pueblou kíimuk, áa bia simeta tüte béchibo jum ä yebijnakepo. ⁵³ Të katim mabethuak, bueítuk böo Jerusaléniu bíchaa huémstat bem katë béchibo. ⁵⁴ Ä discípulom íkái bíchaka, Jacobo éntok jü Juan, junëlim jiaahua:

—Señor, ¿jache táijta jikat bétana itom ámet kóm bíttua íaa, júnak táapo Eliásta am yáakä bénasi?

⁵⁵ Huanäi áapo ámeu kúakteka, tepa béttesi ámeu nónokak, ínel jíakari:

—Eme kaa júneiye jita espírituta enchim jípurëhui. ⁵⁶ Jü Yoremta Üusi kaa jume yorem jíapsim mëseka äbo siika, ál-la am jínëuseka.

Huanärim sékãna pueblou bíchaa sájjak.

Jume Jesústa guojaa báareme

(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Böot am boojoay, Jesústau senu ínel áu jiaahuak:

—Señor, jákun em huëu bíchaa júnene emót chãka huéenake.

⁵⁸ Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Jume ayesim guojöriam jípure, jume huikichim jikat rejteme, toosam; të jü Yoremta Üusi jitat ä mutekaka ä bönakeu júne kaa jípure.

⁵⁹ Senukuu éntok ínel jiaahuak:

—Ino sáukë huéiye.

Áapo éntok ínel ä yómnia:

—Señor, nechë licencia bátne ín áтчay mäa báare.

⁶⁰ Jesús ínel áu jiaahua:

—Akë am tójja; élãpo jume espíritupo kókkolam bem kókkolam maanake. Émpë yeu sika juka tü nokta Diosta reytaka néshue bétana nooka.

⁶¹ Huanäi täbuika két ínel áu jiaahuak:

—Señor, enchine guojaa báare, Señor, të bächë nee tójja amanne ín jóapo aneme tebotuaka sim báare.

⁶² Huanäi Jesús ínel áu jiaahuak:

—Jábe júne arau manseeram buísek, amáu remtekãteko, kaibu tüisi áma huéenake jum Diosta reytaka néshuepo böochi.

10

Jume setentam áman bíttuahuakähui

¹ Chúkula simeta ikäi simsukäpo, jü Señor setentam áma yeu púhuak. Huanäi béja guoguoyim náu áman bíttuak áapachi, síme pueblompo o jákun ä yebijnakähui. ² Ínel ámeu jiaahua:

—Lütüriapo jü echi chúpeme juebenna, jume tekipanualerom éntok kaa jaiki. Huäri béchibo jü etta áttiakamtahuem nooka, huate tekipanualerom áman ä bíttuanaké béchibo, jukam etta tóboktianake. ³ Ámanem kaate. Ínapone enchim áman bíttua, kabara asölam robom násukun bénasi. ⁴ Katem nüüta áma huéhueriahuamta, tómita éntok bocham junne, kaa huéhueria. Katem jápteka böot jábeta tetebotua. ⁵ Já k jóapo enchim kimukäpo, ínëlem bát jiaunake: “Yánti jíapsihuame iri jóata béchibo.” ⁶ Huanäi jábe yánti jíapsekamta áma aneyo, jü enchim yánti jíapsekähui áa béppatunake. Kaa jünentukäteko, enchim yánti tü jíapsi, júchi enchimneu nóttinake. ⁷ Éntokem huäri jóapo jiba tahuanake, jita enchim mikhuamtem buäye, éntokem jëye. Bueituk jü tekipanuame jiba jita kobapo yúmala. Katem huate jóahuammet an sásaka. ⁸ Já k pueblopo junne, enchim kimukäpo, éntok enchim mabethuakäpo, enchim äbojhuakämtem buäye. ⁹ Éntok jume kökoreme áma anemem tüte, éntokem ínel ámeu jiaahua: “Huä Diosta reytaka ä nésahuepo kaa mékka enchimneu aane.” ¹⁰ Të já k pueblopo enchim kimukäpo, éntok kaa enchim mabethuakäpo, böommehuem yeu sájaka, ínel jiaunake: ¹¹ “Jü tóröchia ími pueblopo ayukame junne, itom guókpo chätulame, enchim béj-rekate ä tataknake. Ál-lem ikäi jünerianake, jü Diosta reytaka ä nésahuepo kaa mékka enchimneu aane.” ¹² Tëne enchim téjhua hua taahuari nokta chúpey, chë júne noki béttesi chúpatunake, huäri pueblotachi, hua pueblo Sodoomä téamta béppa.

Huame pueblom kaa emo jíapsi kúaktia báareme

(Mt. 11:20-24)

¹³ ¡Jiokot maachi, emo béchibo, empo pueblo Corazín! ¡Jiokot maachi, emo béchibo, empo pueblo Betsaida! Bueituk huam Tiropo éntok Sidón pueblopo huaka kaa jaibu jojuhuamta áma yáahuak, enchim násuk yáahuakamta, jauhuey bétanam emo jíapsi kúaktiasu éiyey, éntokim chukurim súpete éiyey, éntok kóbat emo nápojtua éiyey. ¹⁴ Të hua taahuari nokta chúpey, eme chë júne jiokot máchiraata binnake, hua génte pueblo Tiropo éntok Sidón pueblopo joomem béppa. ¹⁵ Éntok empo pueblo Capernaum, ¿jache téhuekau tájti emo tóboktia máchile? ¡Të áman tájta kaa tutukëpo tájtë kóm jímmaana!

¹⁶ ¡Jü enchim nok jíkkajame, nee nok jíkkaja; jü enchim omouteme, nee omoute; jü nee omouteme éntok, juka nee äbo bíttualata omoute.

Jume setentam yeu yájjak

¹⁷ Huame setentam tüisim al-leaka yeu yájjak, éntokim ínel áu jiaahuak:

—Señor, jume lemooniom júne itom nok jíkkaja, em téhuampo.

¹⁸ Jesús éntok ínel ámeu jiaahuak:

—Jehui, ínapo juka Satanásta bitchak téhueka bétana kómhuéchemta yúku jímmaa bénasi. ¹⁹ Ínapone én úttiata enchim mákka bakochim éntok machilim béppa enchim rejtinaké béchibo, éntok síme kaa Dios huáatemem kobanake, éntok kaita enchim kókosi yáanake. ²⁰ Katem jume lemooniom emo yeu jajjasé béchibo al-leaka chépte; al-leakem jikau chépte, jume enchim téhuam áman téhuekau jiojteri béchibo.

Jesús buere al-leiya

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Huämi horapo Jesús Espiritu Santopo tüisi al-lëiak. Huanäi ínel jiaahuak:

—Ínapone enchi úttile, ín Átchay, téhuekata éntok buiata áttiakame, jume tüisi jita täyame éntok jítat suame empo íkái am ésoriala jume ili usimneu yeu ä machiria báreka. Jeehui, ín Átchay, empo júnël ä huáatiak.

²² 'In Átchay simeta ín mámpo tóij-la. Kaabe ä täya juka Dios Usiarita, ä Áchayhua jibba; éntok jábeta Dios Áchaytukähui, ä Üsuhua jibba; éntok ä téjhua bárëu ä téjhuaanake, ä Üsuhua.

²³ Ä discípulommeu bempolammeu kúakteka, ínel ámeu jiaahuak: —Al-leehuamtam jájamla jume ä bíchame juka enchim bíchähui; ²⁴ bueítukne én ínel jiaunake, juebena profetam éntok reyim tüisim ä bit péiyay, juka én enchim bíchähui, të katim ä bitchak; enchim jikkajähuiim jikkaj péiyay, të katim ä jikkajak.

Samaritanota ejemplo

²⁵ Séjtuul senu tüisi leyta täyame kíkteka ínel áu jiaahuak, Jesústa tüisi tahuaria báreka:

—Maestro, ¿jítasune yáakátek juka yü jíapsihuamta jípunake?

²⁶ Huanäi Jesús ínel áu jiaahuak:

—¿Jáchisu áma jiojteri jum leypo? ¿O jáchise ä bitcha juka áma jiojteta?

²⁷ Huanäi áapo, ä yómmiaka, ínel áu jiaahuak:

—“Em Señor Dioste tüisi náknake, chíkti em jíapsimaki, éntok chíkti em kóba súaramaki, éntok chíkti em úttiárammaki, éntok chíkti em jüneerimaki. Juka yoremta emo beu anemtë em emo ériä bénasi ä náknake.”

²⁸ Huanäi jü Jesús ínel áu jiaahuak:

—Tüise ä yómmiak. Íkäre yáuhua; huanäre jíapsinake.

²⁹ Të áapo tüisi áu tahuaria báreka, Jesústau ínel jiaahua:

—¿Jábesu jü yoreme ino beu aneme?

³⁰ Jesús, ä yómmiaka, ínel áu jiaahuak:

—Senu yoreme buere joära Jerusalén bétana pueblo Jericóu kóm huéiyey, huanäi jume lak-ronim mámpo huétchek júmëi béja simeta ili ä huériäu ä úhuak; kókosim ä yáaka sájjak, huanärim tamurata áma tö sájjak. ³¹ Huanäi éntok sacerdoote tiöpopo tékiakame Jerusalén bétana két huäri böot kóm huéiyey. Huanäi ä bíchaka ä naj-riak. ³² Huanäi két senu leviita tiöpopo tekipuanuame áman áu jëla huéekasu, éntok ä bíchaka, sékána áman siika. ³³ Të senu Samaria buiärapo jometaka, két boojoakari, áu jëla yepsak, éntok ä bíchaka, ä jíapsipo tüisi ä jiokoleka taahuak. ³⁴ Áu rúkteka kókosä ayuläpo,

aceitey éntok vinoy ä jítottok. Huanäi ä kábäit jikachä yéchaka, ä nük siika. Mesooniu ä tójjak, éntok ä suayak. ³⁵ Yokoriápo béja sim báreka, tómita ä bóosapo yeu huikkkek, guoy taahuari tékilta huéeläpo. Huanäi juka mesompo tékiakamta ä mákkak, éntok ínel áu jiaahuak: “Nechë ä suayaria. Bueituk huate tómita át kimako, ínapone nóttek enchi ä bëjtuanake.” ³⁶ Bueituk, ¿jábesu ímëi bájimpo chë emo beu aane jume lak-ronim mámpo huéchékamtau huám sájakame?

³⁷ Áapo ínel jiaahuak:

—Jü ä jiokoleka tühuata áu yáakame.

Huanäi béja jü Jesús ínel áu jiaahua:

—Sikë két ánëli áayu.

Jesús Martata éntok Mariata jóapo äbojhuak

³⁸ Júnel két yeu siika: Jesústa böot huéekasu, senu pueblou yepsak. Senu jámut Marta ti téhuaaka ä jóapo ä mabetak. ³⁹ Íri María tíamta huayekay. Huári béja Jesústa guókpoyejteka, ä nokäu jikkajay. ⁴⁰ Të jü Marta éntok kaa yúmaka jita johuay, yún jita tékilta jípureka. Huanäi áu rúkteka, ínel jiaahua:

—Señor, ¿jache kaa át suuhua, jü ín huayibechi? ¡Kaa nee aniaka jita johua! Nechë ä ania sáuhue.

⁴¹ Jesús ä yómmiaka, ínel áu jiaahua:

—Marta, Marta, yünë jita kaa náksi joaka, kaa át yuuma, ⁴² të senu huéeme jiba chë bát huéiye. Jü María juka chë türik áma yeu púala. Júkai béja kaabe kaibu ä úhuaana.

11

Jesús jü Diostau bíchaa nokhuamta am majtia

(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

¹ Séjtul Jesús Diostau nookay. Huanäi béja áu noksuka, senu ä disciipulo ínel áu jiaahua:

—Señor, itomë Diostau nok majtia, Juanta ä disciipulom ä majtiakä bénasi.

² Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Eme Diostau nokäteko, ínëlem jiaunake:

Itom Átchay téhuekau kátekame, em téhuam yöreka am noknake.

Éläpo em reytaka nésahuepo äbo ito násuk yebijnake.

Em nésau yáatunake, téhuekau bénasi, ímí buíapo két jíba ánëli, áman bénasi.

³ Jume páanim chíkti táapo itom buäyëhui, éntok én itom buänakëhui itome am mákka.

⁴ Itom Dios bejrimmeche itom jiokore, bueituk ítapo két am jiokore jume itom huikiriamé.

Katë kaa türikum bíchaa itom táktia, ál-lë itom áma yeu huíkke.

⁵ Jesús ket ínel jiaahuak:

—Jábesu eme senu amiigota jípureka, tukaa násuk ä jóau ä yepsako ínel áu jiaunake: “In amigo, báij páanime nee réuhua. ⁶ Bueituk senu ín amigo ín jóapo yebij-la, mékka bétana huéeka, éntokne kaita ä äboj mátki.” ⁷ Huanäi huári, béja huáijhua jákun ä yómmianake,

ínel áu jáka: “Katë múksi nee bitcha. Jü puerta béja páttiari, éntok jume ín usimne núk böka. Karane yejteka enchi ä mákka, juka em huáatiähui.” ⁸ Ínapo én ínel jiaahua: Éläposu kaa yejteka kaa ä mákka, ä amiigoka junne. Të jamak múksi ä bíchä béchibo, yejteka ä máknake, simeta juka ä huáatiähui. ⁹ Bueituk ínapo én enchimneu ínel jiaahua: Jitem aahua huanärem mikna; jitem jaria, huanärem ä téunake; puertatem popona, huanärem ä étaporiana. ¹⁰ Bueituk síme jita aahuame, ä mabetnake; jü ä jariame ä téunake; jü puertata poname, ä étaporiana.

¹¹ ¿Jachu jábe júne áchayhuari enchim násuk, ä üusi páanim aahuayo, tétata ä miknake jáni? O, ¿chë kúchuta ä aahuayo, kúchuta ä mik íaakasu, bakotta ä miknake jáni? ¹² O, ¿tótori kábata ä aahuayo, machilta ä miknake jáni? ¹³ Eme jujuënaka junne, ára türík enchim usim miika. ¡Hua itom Átchay téhuekau kátekame chë ä miknake, juka Espíritu Santota jume áu ä aahuame!

Jesústam nätua diablota úttiära ä jípurë tíaka
(Mt. 12:22-30; Mr. 3:20-27)

¹⁴ Jesús yorem múurotat lemooniota yeu jaasey. Huanäi juka lemooniota át yeu simsuko, jü múuro ára nokaka taahuak. Jume áma aneme éntok tüisi át guómtilatata taahuak. ¹⁵ Të huate bempörim násuk ínel jiaahuak:

—Íri yoreme, Beelzebúu lemooniommeu yäurata úttiaray yeu am bébba, jume lemooniom.

¹⁶ Huate éntok kaa tüisi ä tahuaria báreka, téhuekau bétana señalta áu aahuay. ¹⁷ Të áapo am júneriaka jita éerita am jípurëu, ínel ámeu jiaahuak:

—Jábe reyta nésahuepo kaa túlisi náu éaka tekipanoáteko mójaktinake. Két senu familia élaka náu nássuame, emo náikimtena. ¹⁸ Júnëli két jü Satanás áu náikimtekátek, ¿jáchisu ä reytaka ä nésahuepo jiba béchibotunake? Bueituk ínélem jiaahua emëe: Beelzebúuta úttiaray nee jume lemooniom yeu bébä tíiya. ¹⁹ Enchim jiäpo ámani, ínapo Beelzebúuta téhuampo yeu am bébáteko, jume lemooniom, ¿jume enchim úsim jábeta nokposum yeu am bébba? Huári béchibo, bempo enchimneu yäuchimtunake; juka enchim kaa tüisi yári enchim yuktirianake. ²⁰ Të ínapo Diosta úttiaray jume lemooniom yeu bébáteko, kaa báreka júnem tüisi át suuhua, jü Diosta reytaka ä nésahueu enchimneu yebij-la.

²¹ Jü yoreme úttiakame, tüisi huüköreka, ä kári suaya. Síme jita áma ayukamtau, kaita áu huéenake. ²² Të senu áa béppa chë úttiakame áu yepsakátek, ä kobanake. Huanäi huaka sontaro áttiata éntok huiköta ámechä éau ä úhuaanake. Huanäi huatemmet ä náikimtenake, juka nássuaka ä yöokähui.

²³ Jü kaa ínomak huéeme, nee béj-reka huéiye. Jü kaa ínomak jita náu yéchame, ä chíbejtia.

Jü lemoonio chicha machi yoremnat yeu sika júchi nóttekame
(Mt. 12:43-45)

²⁴ Jü lemoonio chicha machi yoremnat yeu sikátek, jum huaki ániapo naa huéenake, ják ä jimyorenakeu jariaka. Kaita téak éntok, ínel jiaunake: “Júchine ín jóau huéé báare, ín yeu sikähui.” ²⁵ Huanäi

áman yepsakáteko, chíchikta éntok huechiasi túlisi yáata téunake. ²⁶ Huanái sika júchi guoy búsan lemooniom chícha machim áa béppa chë juejuënam nüpanake. Huanái síme huame yoremtat kimuka, ä jápsipo jóatenake. Huanái huári yoremtau chë júne kaa túisi huéunake, bannaataka béppa.

Jü tua lütüriapo al-leaka jápsihuame

²⁷ Juka Jesústa ínëli nokaysu, senu jámut jum genteta násuk cháchayek:

—¡Tua úttlisi maachi, enchi yeu tómtiriakame, éntok enchi chítuakame!

²⁸ Të áapo ínel áu jiaahuak:

—¡Úttlisi maachi, chë junne, jume Diosta noki jákkajame, éntok ä joame!

Huä génte juëna, señalta kaa jaibu jochuamta bít rókka

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Jü génte jiba bénasi Jesústau náu yájjay. Áapo éntok ínel ámeu jiaahuay:

—Í génte én huéeme túisi juëna, káliku señalta kaa jaibu jochuamta bít rókka; të kaachin täbui señalta bíttuana huaka profeeta Jonásta señaal jíbba. ³⁰ Jáchin hua Jonás jume géntem buere joára Nínivepo joomem béchibo señaaltukaihui, alë bénasi két ínapo, ínapo jü Yoremta Úusi ket jü génte én kat-riata béchibo señaaltunake. ³¹ Jü reina suuriu joome áu tóboktianake, ímëi yoremem én kat-riam béj-reka, juka lütüriata am yuktiria báreka, éntok nokta béttek ámet chúpanake. Bueítuk áapo ániata nahuau bétana áman yepsak, juka rey Salomónta uiyorisi jita täyäu jákkaijseka. Ímí éntok aane, huépülaika Salomónta béppa chë yórisi machika. ³² Jume yoremem Nínivepo jomeme emo tóboktianake, ímëi géntem én kat-riam béj-reka, juka lütüriata am yuktiria báreka, éntokim két nokta ámet chúpanake: Bueítuk hua génte Nínivepo joome jápsi kúaktek, Jonásta huaka nokta Diosta bétana huémta ámeu ä nokako. Të én ímí chë Jonásta béppa yórisi machika aane.

Jum machiriapo kaita tukaari

(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ Kaabe juka machiriata táalataka ä éeso, éntok cajónta bétuk junne, kaa ä öore. Ál-la jum jikat chöla ä órenake; jume áman kimume juka machiriata bínnake. ³⁴ Em pusim senu lámparata bénasi maachi, em takahua béchibo. Jume em pusim türiako, em takahua két símekut túlisi machiriata jípunake. Të jume em pusim kaa türiako, jü em takahua két kaa machiku annake. ³⁵ Áachë suuhua, jü machiria emót ayukame em emo jípurë tíäu jamak kía kaa machiria. ³⁶ Júnëli béja, juka síme em takahua machikuy tápuniatuko, kaita senu lébelay júne kaa machiriata jípurëteko, síme túlisi kálajkosi machitunake, lámparata túisi úttiaka enchi boojoria bénasi.

Jesús jume pariseerom éntok leyta mamajtiame yeu am buíssek

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷ Juka Jesústa ámeu noksuk, senu pariseero ä jóau ä jibuä núnnuk. Jesús éntok áman yepsaka, jum jóau kibakeka, mesau yejtek. ³⁸ Jü

pariseero át guómtilatata taahuak, kaa áu báijmatuaka, ä jïbuä táytekä béchïbo. ³⁹ Të jü Señor ínel áu jiaahuak:

—Eme jume pariseerom juka vaasota yeutana jïba ä bábaksia, éntok juka puraátota. Të jum huáijhuatanam áí tápuni jü kaa tíurayi, éntok jita juéna éeriyi. ⁴⁰ ¡Tóktém kaa susuak! ¿Jachém kaa júneiya, huaka yeutana huémta yáakamta két huaka huáijhua huémta yáala? ⁴¹ Të eme enchim tü jiápsipo ayukamtayi, jábetem jita miika. Júnëli síme tü huénnake.

⁴² ¡Obiachisi enchimmeu chäka, eme pariseerom! Bueitukem huaka sehua óguota menta, jum cientopo guoj mamnik Diostau bíchaa nanáikia. Alë bénasi juka rúuda tíamta, éntok síme ili júya buabuáhuamta. Tem huaka lütüriata omoutela, éntok huaka Diosta nákuhamta. Íkari éntok juka senuk júne katem ä koptia éiyey, símetem nanahuit boojoria éiyey.

⁴³ ¡Obiachisi enchimmeu chäka, eme pariseerom! Bueitukem jum tiöpopo náu yayaijhuápo jume bankom bát órekame nákke, éntokem huam böommet yörisi machisi emo tebotua íaa.

⁴⁴ ¡Obiachisi enchimmeu chäka, eme jume leyta am majtíame éntok pariseerom, ára nókichiam! Bueitukem huame cajón ánimakame máari bénasi maachi. Jume yoremem éntok áme béppa naa rejte, kaa jünéaka.

⁴⁵ Huanäi senu leyta mamajtíame ínel ä yómniak:

—Maestro, empo íkái nokaka itomé két tiusi béa.

⁴⁶ Jesús ínel jiaahuak:

—¡Obiachisi enchimmeu chäka, eme leyta majtíame! Bueituk huame yoremem béttesi püaktitua. Júkái püaktita jábe yoreme júne kaa ä yuuma. Eme éntok, kía huépuł sútuy júnem kaa át jálo jálojte.

⁴⁷ ¡Obiachisi enchimmeu chäka! Bueitukem jume profetam béchïbo bóoberam jojoa, huame enchim yoiyöhuam súakähui. ⁴⁸ Bueituk eme ä bitchak, enchim yoiyöhuam yáarimmak emo al-léa tía báare. Bueituk bempo am súhuak, eme éntok bóoberam am joria.

⁴⁹ 'Kíaliku jü Dios ä júneeräpo ínel jiaahua: “Profeetam éntok apóstolimne ámeu bíttuanake. Tem huatem súanake. Huatem éntokim guojajjanake.” ⁵⁰ Júnëli béja í génte én kat-riammet béppa yéchatunake, jume síme profetam ójbo guótiálame jauhuey ániata naatekápo naateka, ⁵¹ Abelta ójbopo naateka Zacaríasta ójbou tájti, altarta éntok buere tiöpota náu násuk mukukame. Jeehui, éne ínel jiaahua, jü génte én kat-riat át huénnake; huamei ä yómnianake.

⁵² ¡Obiachisi enchimmeu chäka, eme jume leyta mamajtíame! Bueitukem jita täyahuamta llavem ésola. Të eme júne kaa áman kiimu, éntok kía huatem júne kaa áman kimutua.

⁵³ Juka Jesústa íkái ámeu nokay jume leyta am majtíame éntok jume pariseerom tüisim áu öomteka taahuak. Huanärim juebenak jita áu nátemajey, éntokim tüisi yún ä noktuay. ⁵⁴ Akim ä aamuy jita ä nokähui, ili ä rábiktek ä nokäpo, júmüri béja ä nätua báreka.

12

Jü Jesús ia bétana am majtiak, jü kía áu úttil íaaka jita joame

¹ Tepa may kaa náksi búru génte náu áu tójjak. Kíalim nat tétteneý. Huanäi Jesús ínel jiau táytek, të jume ä disciipulommeu bátchu:

—Jume pariseerom levaduura bétanem emo suaya; jüri ínel kía áu tü yórem tíaka tábuiasi áu nüye. ² Bueítuk kaita éhuil éсотaka ják ayka, kaa yeu machinakeme. Éntok kaita éhuiltaka ayka, kaa jüneriatunakeme. ³ Huanäri, símeta kaa machiku enchim nok-läu, machiku jákkajitunake. Éntok síme nákapo éhuil nok-ri, mékka kárit jikat jáptehuaka chayna.

¿Jábetasute máujpo yúmala?

(Mt. 10:26-31)

⁴ 'Éntokne két ínel jiaahua, ín amiigom: Katem juka takahuata meämta májhue. Huári béppam béja kaita éntok ára yáaka taahua. ⁵ Tëne enchim majtianake, jábeta enchim máujnakëhui. Huakärem májhue, huaka jápsita enchim úhuaasuka, ä úttiarimmea jum tájiu ára enchim kóm jímma. Jeehui, ínapone enchimneu ínel jiaahua, íkäreem májhue.

⁶ '¿Jachu kaa mamni huikichim guoy tómipo nénenkihua? Të jü Dios kía huépülai júne kaa koptia. ⁷ Bueítuk jume em chonim júne síme náikiari. Katem májhue, bueítuk eme chë júne béj-re, juebena huikichim béppa.

Jume kaa emo ésome yoremem bíchäpo Cristota súalhuäpo

(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ 'Énne ínel jiaunake, hua jábe junne yoremem anëpo nee áu täya tíame, ínapo jü Yoremta Üusi inone ä täya tíanake, Diosta ángelesim bíchäpo, ⁹ të jü kaa nee áu täya tíame yoremem anëpo, ámani Diosta ángelesim bíchäpo két kaa täyana.

¹⁰ 'Kía jábe junne Yoremta Üusi béj-reka nokame, jikoritunake. Të hua Espíritu Santota béj-reka nokame, jauhuey júne kaibu jikoritunake.

¹¹ 'Huam tiöpopo náu yayaijhuäpem yeu tóijhuak, yäurata bíchäpo, katem jáchin éiya, jáchin enchim am yómmianakëhui, éntok jáchin enchim jiaunakëhui, ¹² bueítuk horata yúmak jü Espíritu Santo enchim majtianake, jita enchim noknakëhui.

Jínhua maachi, hua kaa náksi jita jípuhuame

¹³ Senu juebenam násuku, Jesústau ínel jiaahuak:

—Maestro, ín sayibehuë nooka. Juka itom áтчay itou tö mukukähui, ínomake ä náikimte sáuhue.

¹⁴ Të áapo ínel ä yómmiak:

—Ómme, ¿të jábesu jita náikimte béchibo enchimneu nee yäut yéchala?

¹⁵ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Tüisem át suuhua. Katem úttesi jita yún jípuhuamtat kopti báare. Jü yoremta jiapsähui kaa yún jita jípuhuamtat aayuk.

¹⁶ Huanäi íkái ejemplota ámeu yétchak:

—Senu yoreme rikotaka ím aaney; ä buíampo tüisi jíchupaka. ¹⁷ Huanäi hua riko juebenak ée táytek: “¿Jáchisune ayunake jáni? ¿Kaitäpone ä kima máちhi, juka ín chúpakähui!” ¹⁸ “Én ál-lane júneiya jita ín yáanakëhui”, ti éiyak. “Jume kárim ín jípurëu áma jita ín kikkimähui, anam tátabeka chë júne bueerem yáanake. Huanäine símeta huaka ín chúpakäu érianake, éntok símeta huaka ín én

jípurèhui. ¹⁹ Huanäine ín jíapsibeu ínel jiaunake: In jíapsi, juebenak jíte ëriala, juebena huásuktiriam béchíbo. Jimyorëe, jíbuäe, jëyëe, emoë al-leetua.” ²⁰ Të Dios ínel áu jiaahuak: “¡Kaa suära! Ën ï tukaarichi em jíapsi äbo émou äübaahua. Jú jita em náu tóij-ri, ¿jábese ättiaka tahuanake jáni?” ²¹ Júnëli áu huéenake hua yoremtau buéresi jita äa béchíbo náu tójamtahui. Diostau bíchaa éntok, jita júne kaa jípure.

Dios sïmem ä üusihuam suaya

(Mt. 6:25-34)

²² Huanäi sep ä discípulommeu ínel jiaahuak:

—Huäri béchíbone ínel enchimmeu jiaahua: Katem úttesi kaa yúmasi emo éetua: “Ímï jíapsihuamta bétana, ¿jítasute buänake? ¿Takahuata béchíbo junne, jítasute sánkonake?” ²³ Huä jíapsihuame chë béj-re, buähuamta béppa; éntok hua takahua chë béj-re, sánkota béppa. ²⁴ Jume kaaktërammechëm suuhua. Kaa ëechaka junne, éntokim kaa etta tobotoboktia. Éntokim kaitapo ä nü machik jípure. Toroosam ják bem ä huättia machikim kaa jípure, éntok Dios am jíbuätua. ¿Jachem kaa chë béj-re huikichim béppa? ²⁵ ¿Jábese hua enchim násuk aneme tüisi áu bamijtuaka méedio metropo ára áu yöturia? ²⁶ Bueituk kía huaka ilikkik júnem kara joätek, ¿jatchiakem huatekut emo bamijtua?

²⁷ Áachem suuhua, jáchisu jume sehuam líiriam yötu. Huame kaa tekipanua, éntokim kaa jíjjoa. Tëne ínel enchimmeu jiaunake, hua rey Salomón kía sïme ä uýóriay júne kaa huame bénasi áu sánkotuak. ²⁸ Të ínëli Dios ä sásankotua juka júyata huajpo ayukamta. Yokoriápo éntok ornopo táana. ¿Jachu eme kaa chë júne túlik sánkotuana, yoremem kaita súalëram? ²⁹ Eme, bueituk, katem jáchin át éiya, jita enchim buänakèhui, éntok jita enchim jïnakèhui. Katem kaa yúmasi emo éetua. ³⁰ Bueituk sïme jú génte ím ániapo jíápsame, ikäi sïmeta guojaase. Të eme huépülak Áchayek, júneamta jita enchimmeu bëyèhui. ³¹ Juka Diosta reyta néosauritem bát jaria. Huanäi sïme jú huate béja kía áapo élaka enchimmeu yebijnake.

Jum téhuekapo buéresi jita jípuhuame

(Mt. 6:19-21)

³² Katem májhue, eme ín kabaram. Eme ilikki, të jú enchim Átchay reyta ä néshuepo enchim ä mák péaka enchim ä mákka. ³³ Huaka enchim jípurëu nénkakem poloobem miika. Júnëlem bóosam kaa momoyeme emo yáarianake, éntok chë béj-rek téhuekapo ayukame kaa lülütenta, áman lak-ronta kara kibakepo, éntok téepärim kaa ä momoiyäpo. ³⁴ Bueituk jita enchim ättiata jípurëpo, huämi annake, jú enchim jíapsi.

Itote suayaka jíapsinake

³⁵ Katem koptel-la. Túlisem sánkotelatata, enchim lámparam táalataka aane. ³⁶ Huame sáyhuame bénasem emo jípure, bem teko jubiahua bétana nóttëu boobíchaihumta bénasi. Ä yepsak puertata ä poponak sep ä étaporianake. ³⁷ Al-leenakemme, huame sáyhuame, jú bem tekohua yepsaka kaa kócheme téako. Lütüriapone enchimmeu ínel jiaahua: Huä bem tekohua, áapöisu jita áu huikojtuaka, mesau am

jóaka am äbojnake. ³⁸ Kía tukaa násuk huéy yepsak junne, éntok kía marikaroapo yepsak junne, kaa kócheme tiákätek, huame sáyhuamet al-leehuari áme béchibotunake. ³⁹ Senu huémtachem suuhua: Jü yoreme jóapo nésahueme jüneátek ják horapo juka lak-ronta áma yebijnakeu, kaibu kónnake, éntok kaibu juka kári puertata étapona, áma ékbuanä béchibo. ⁴⁰ Eme kéchem kaa kótche. Bueituk kaa ínel enchim éäposu, ínapo jü Yoremta Üusi yebijnake.

Jü jóapo sáyhuame kaitat jiápsekame

(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Huanäi jü Peero ínel ä temajek:

—Señor, ¿jache ikäi ejemplota ito béchibo nooka, o simem béchibo?

⁴² Jü Señor ínel ä yómniak:

—Bueituk, ¿jábese jüntuk hua móoroma nésauta joame éntok jitat jüneame, ä tekohua jume ä jóapo aneme béppa yechanähui, huam tua horapo am jibuätuanaké béchibo? ⁴³ Huä sáyhuame tua tüisi al-leenake, ä teko yepsako, huaka nésauta joaka téihuakame. ⁴⁴ Të lütüriapone ínel jiaahua, simeta ä áttia béppa ä mámpo ä yéchanake. ⁴⁵ Të huári sáyhuame ä tekohua kaa läuti yebij máchileka, jume tekipanualerom éntok jume jáamuchim jóapo sáyhuame béttesi ámemak huée táytekätek, éntok kía buáhuamta huítua táytek, éntok vino jeyeka naamuk táyteko, ⁴⁶ huanäi jü ä tekohua yebijnake, hua taahuari kaa áachä boobit-huáubechi, éntok ják horapo jáni kaa ä jüneriahuäpo. Huanäi béttesi nokta át chúpánake, éntok jum kaa tühuaa joammak ä näikianake.

⁴⁷ Huä sáyhuame jüneame jita ä tekohua huáatiäu, éntok kaa ä sáyhuä páman anétek, tüisi bépsunake. ⁴⁸ Të jü kaita täyaka kaa huéchiasi ayukame, két bépsunake, të kaa tua tüisi. Bueituk hua jábesu yún jita mákhuakame, yún jita áu huátiana, éntok hua yún jita suayatuahuame, chë yún jita áu auna.

Jesús jume géntem emo näikimtetua

(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ 'Ínapo tájta yáaseka ím ániau äbo kóm siika. ¿Jítasune huáatia? ¡Bueituk jamak béja béete! ⁵⁰ Senu batórihuat kaa báreka júnene batónake. ¡Tepane kaa al-leiya inochä chúpéu tájti! ⁵¹ ¿Jachem yánti anhuamta ím ániapo nee nüpakä bénasi éiya? Èe, tine enchimieu jiaahua. Ál-la jume géntem chíbela emo näikimtehuamtane nüpa. ⁵² Èn ími naateka, huépü jóapo mamnika annake, kaa náu anisi éaka. Bájika jume guoyimmak kara jíapsinake, jume guoyika éntok, jume bájimmak két alë bénasi. ⁵³ Jü áchayhuari ä úusimmak kara emo bínna; hua usiari éntok, ä áтчay két alë bénasi. Huä áyehuari ä jámut asoamak kara emo bínna; hua jámut asoari éntok, ä áyemak kétchi. Jü asuhuari ä jakaray két kara bínna; hua jakarayria éntok, ä asu két alë bénasi.

Íkai tiempota, katem ä jüneria báare

(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Jesús jü gentetau éntok két ínel jiaahuak:

—Jum täata áman huéchë bétana, namuta yeu huéy, sepem ínel jiaunake: “Bäa äbo huéiye.” Éntok ínel yeu sisime. ⁵⁵ Sur bétana

jekay éntokem ínel jiaunake: “Tátta báare.” Huanäi ínel yeu sisime.
⁵⁶ ¡Eme ára nókichiram! Júnéäem jita huéenakeu jum téhuekapo,
 éntok jum buíapo. ¿Maasem íkái tiempota én ito át anëhui kaa ä
 júneria?

Jábeta kókosi yáakáteko chúkulë ámak ejtejhua
 (Mt. 5:25-26)

⁵⁷ ¿Jatchiaka eme kaa náu nokaka lútüriata emo yáaria? ⁵⁸ Jábete
 yáurau enchi nátuak bööchë bát áamak ejtejhua, ä tüte béchibo,
 juka kaa enchim át yumähui, huam yáurata bíchäpo kaa enchi yeu
 ä tóijnakë béchibo. Bueituk júneltuk hua yáura policíata mámpo
 enchi yéchanake. Huäri policía éntok cárcelpo enchi páttianake.
⁵⁹ Enchine téjhua, huämire kaa yeu huéenake, kaa huaka síme tómita
 em áma huikiriähui em béjtuäu tájti.

13

Emóem jíapsi kúaktia, örem kókkonake

¹ Huámechi taahuarimmet huate Jesústau yájaka, áhuim ejtejhua
 jáchin juka Pilatota jume huate yoremem Galiléa buiärapo joomem
 ä súakähui, éntok jáchin juka bem ójbohuata animaalim ójbomak ä
 kuutiakähui, jum bem animaalim sússuaahuäpo. ² Huanäi Jesús ínel
 am yómmiak:

—¿Jachem ínel éiya, ímëi galileommeu kaa tühua ámeu siika, bem
 kaa tü yóremem béchibo, síme galileom béppa? ³ Èe tine enchimueu
 jiaahua. Eme júne kaa jíapsi kúaktek, kéchem símetaka áme bénasi
 kókkonake. ⁴ O, ¿huame dieciochotaka kókkokame, Siloépo kári
 buëuru nat béppa jokame, ámet huécheháhui, eme huamei chë júne
 cúlpack téiyey, jume huate yoremem Jerusalémipo jóakame béppa?
⁵ Èe tine enchimueu jiaahua. Eme júne kaa jíapsi kúaktek, kéchem
 símetaka áme bénasi kókkonake.

Huä chuna óuguota kaa tatakamta ejemplo

⁶ Jesús huanäi íkái ejemplota ámeu yétchak:

—Senu yoreme chuna óuguota ä buíapo kéchalatukay. Huanäi
 áman sika takata át jariaka, kaita át téuhuak. ⁷ Huanäi hua yoremtau
 buíata suayamtau ínel jiaahuak: “¡Juyu! Báij huásuktiapone nat
 chätuka äbo yeyepsa, í óuguou, jume takam jariaka. Tëne jauhuey
 júne kaita át téuhuak. Akë ä chúktia. ¿Jáchisen kía béja buíata
 jínëulatunake?” ⁸ Të hua buíata suayame ínel ä yómmiak: “Señor,
 Akë ä tójjja, fári huásuktiriat junne. Buíatane ä buálkoteria báare,
 éntokne ä tü tátabnakemta áu óre báare. ⁹ Takak júne türinake, kaa
 ä takak éntoke ä chúktianake.”

Jesús jimyore táapo juka jámutta müläita rútkiaki

¹⁰ Sábalapo jimyore táapo am majtiay jü Jesús jum tiöpopo. ¹¹ Senu
 jámut áma aaney, lemoonio kókoata jípureka dieciocho huásuktiapo;
 ókola chäka jíba hueramay. Kaachin ayuka áu rútktia máchiakay.
¹² Jü Jesús éntok ä bíchaka, áu ä rúkti sáuhuek. Huanäi ínel áu
 jiaahua:

—Empo jámmut, em kökoa bétané búttiaritaka taahua.

¹³ Huanäi áa béppa mámtek. Huämi horapo hua jámut rútuktek. Huanäi Diosta úttíl táytek. ¹⁴ Të jü tiöpopo tua nésahueme, Jesústa sábalapo ä tütek tíaka, jume símemmeu ínel jiaahua:

—Búsan taahuarim aayuk, ámet tekipanoä béchïbo. Huamechï taahuarimmechem äbo kaate. Huanäem emo jítotebo, të kaa jimyore táapo.

¹⁵ Huanäi jü Señor ínel ä yómmiak:

—¡Empo ára nókichira! ¿Eme jábe júne jachem kaa enchim bues o buruta butbúttia jimyore táapo, báam ä jítua béchïbo? ¹⁶ Íkái jámutta, két Abrahamtat yeu simlamta Satanásta súmalatukaihui jum dieciocho huásuktiapo, ¿jachu kara búttiatui jáni í kókoata bétana, jum jimyore táapo?

¹⁷ Juka Jesústa íneli jáak, síme huame áu omteme titihuek. Të hua síme génte al-leiyay, huaka Jesústa buéresi ä joäu bíchaka.

Jü mostaaza báchia ejemplo

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Huanäi Jesús ínel jiaahua:

—¿Jíta bénasa, jü Diosta reytaka ä nésahuemo? ¿Éntok jíta bénasite ä bínnake? ¹⁹ Jü mostaaza báchiata senu yoremta ä buíapo echakä bénasi maachi. Yótuka béja júya bueürusi ayka, jume huikichim jikat rejteme ä mésékiriammechi tosatek.

Jü levaduurrata ejemplo

(Mt. 13:33)

²⁰ Ínel két ámeu jiaahua jü Jesús:

—¿Jíta bénasite ä bínnake jáni, juka Diosta reytaka ä nésahuemo? ²¹ Juka levaduurrata senu jámut senu quintal hariinammak náu kuutiakä bénasi maachi, juka síme hariinata buaatiata huénnakë béchïbo.

Jü puerta náulay

(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Jesús pueblommechi éntok ranchommet huéiyey, am majti-asimeka, buere joära Jerusaléniu bíchaa, éntok laulauti ansimey.

²³ Senu éntok ínel ä temajek:

—Señor, ¿katim jaiki jume jínëurim?

Áapo éntok ínel jiaahua:

²⁴ —Úttiatem yáuhua jum puerta ilikkani páman kimu béchïbo, bueítuk ínel enchimmeune jiaahua, juebénakam áman kimu bánake, tem kaa áma yúmanake. ²⁵ Chúkula juka jóakamta yejteka juka puertata ä páttiak, eme páku tahualame juka puertata ponaka ínel jiaunake: “Señor, Señor, Akë ä étapo.” Të áapo ínel enchim yómmanake: “Kanne júneiya jákunem joome jáni, éntokne kaa enchim täya.” ²⁶ Huanärem ínel jiau táytinake: “Émomakte jïbuála, éntokte émomak jïla, éntok empo itom majtiala huam itom plázapo.”

²⁷ Të áapo ínel enchim yómmanake: “Béjane enchim téjhuak, kanne júneiya jákun enchim jometukähui, éntokne kaa enchim täya. ¡Mékkem kaate, eme kaa türük jíba joame!” ²⁸ Ámani béja huénaque jü buanhuame éntok támim kumhuame, juka Abrahamta bíchaka, Isaacta, Jacobta, éntok síme huame profetam Diosta bétana nokame

jum Diosta reytaka ä nésahuepo aneme. Eme éntok päku yeu tahuanake. ²⁹ Bueituk génte yáijnake täata yeu hué bétana, täata áman huéché bétana, norte bétana, éntok sur bétana jum mesau jote báreka jum Diosta reytaka ä nésahuepo. ³⁰ Huanäi huate jume amáu kateme bát kannake. Huate bát kateme éntok amáu kannake.

Jesús jü Jereusalénta béchibo buaana

(Mt. 23:37-39)

³¹ Huäri taahuarit huate pariseerom yájaka ínel áu jiaahua:

—Ímë yeu huéiye, bueituk jü rey Herodes enchi mēbáare.

³² Të áapo ínel am yómmiak:

—Ámanem sájaka ínel áu jiaahua jü kaa tihueratahui: “Éni éntok yokone jume lemooniom yorem jiápsipo yeu bébnake, éntokne jume kōkoreme tútenake. Huanäine báij taahuarim huéy ín tékil chúpanake.” ³³ Júnentaka junne, éni éntok yoko, éntok machuko jíbane huéepo yúmala ín böo huériaka, bueituk kaa áma huétche, juka profetata Jerusalémpo päku ä muknakéhui.

³⁴ ¡Jerusalén pueblo, Jerusalén pueblo, émpë jume profetam Diosta bétana nokame sússuame, éntoke tétammea am mamaasula jume émou bíttuarim! Jaikisisune kaa émou jiop-la em usim náu tóij báreka jáchin juka tótorita ä masam bétuk ä asölam náu ä totojá bénasi, enchimne náu tóij bábarek, të katem báarek. ³⁵ Áachem suuhua, eme, bueituk enchim jóa silasoola tahuanake, éntokne enchim téjhua, katem júchi nee bínnake, júnak taahuata yúmak jübua, ínel enchim ino bétana jiaunakéhui: “¡Tüisi mabettunake jü Señorta téhuampo äbo huéeme!”

14

Jü Jesús juka yoremta takahuapo bäa bóosam jípuremta tütek

¹ Senu huéeme yeu siika, jum jimyore táapo. Jesús senu pariseero nésahuemta jóau ä jibuásek. Huate pariseerom ä jojottuay. ² Huämi két senu yoreme aaney, ä bíchápo kōkoreka, ä takahuapo bäa bóosam jípureka. ³ Huanäi jü Jesús jume leyta am mamajtiammeu éntok jume pariserommeu nookak, ínel jákari:

—¿Jachu áma huéche jáni jimyore táapo senuk tüte béchibo?

⁴ Huanäi bempo kaa jálek. Huanäi áapo, juka kōkoremta nüka, ä tütek. Huanäi ä simtuak. ⁵ Jume pariserommeu ínel jiaahuak:

—¿Jábetaka junne, enchim násuku, juka ä buruhua o buesta posopo kóm huétchek, kaa láuti yeu ä huíknake jáni? Éläposu jimyore taahuari.

⁶ Huanärim kaachin ä yómmia máchika taahuak.

Jume bóodau núnurim

⁷ Jü Jesús jume néjunrim bíchaka jáchin huame bankom chë nésahueme béchibo näikiarim yeu púay, ikäi ejemplota ámeu yétchak, ínel jákari:

⁸ —Empo bóodau núnutuko, katë banko bát jokammet yeyejte, bueituk jámak senu yoreme emo béppa chë yörihuame áma yebijnake. ⁹ Huanäi áma ä yepsako jü enchim náhuichim néjúnekame ínel émou jiaunake: “Íkæe júkái bankota mákka.” Huanäre titihueka mékka amáu yejtenake. ¹⁰ Ál-lë néjunhuak, áman amáu yejte, huaka

enchi néjúnekamta yepsak ínel émou jiaunakë béchïbo: “Empo ín amigo, ábe huéeka jume banko yeu púarim náikiarimmet yeesa.” Huanärë ä mabetnake, hua chë em yörihuähui, huame mesau émomak jokame bíchäpo. ¹¹ Bueituk hua chë áu buérialeme kóm tahuanake, hua bétuk áu jípureme éntok tóboktiatunake.

¹² Inen két áu jiaahua hua ä jïbuä nú nukamtahui:

—Senukë jïbuä nú nukátek, katë em amiigom, em saayim, em huahuayim, em veciino rikom náu núnnu, bueituk bempo két enchi jïbuä núnunake. Huanärë ä béjtuatunake. ¹³ Ál-lë äboj bárëteko buähuaamta yáaka, póobeme náu núnnu, éntok jume mám lolöim, guók lolöim, éntok jume liliptim. ¹⁴ Huanärë tüisi tahuanake, bueituk bempo kara enchi béjtua. Tërë huame kókkolam tühuata jájamlame jïabite taahuarit ä mabetnake, juka béjtuahuamta.

*Jü kuptey buere jïbuähuame ejemplo
(Mt. 22:1-10)*

¹⁵ Senu mesau áamak kátekame íkái jíkkajaka, ínel áu jiaahuak:

—Tühuata jájamnake jü Diosta reyataka ä nésahuepo páanim buákame.

¹⁶ Huanäi jü Jesús ínel áu jiaahuak:

—Senu yoreme kúptey buähuaamta yún yáuhuak. Huanäi juebenam áman núnnuk. ¹⁷ Huanäi kúptey jïbuä éehuay horata yúmak, hua ä sáulerommak ínel nokta ámeu bíttuak, huame néjunrimmehui: “Binen kaate, bueituk sime béja chúpila.” ¹⁸ Të simetaka kaa áma emo yumä tía táytek. Huä bát téjhuaahuakame ínel jiaahuak: “Jübua jïbane haciendata jínuk. Én éntokne áman ä bít báare. Nechë át jiokore, kaa ín áman yumä béchïbo.” ¹⁹ Senu éntok ínel jiaahua: “Jübua jïbane mamni yúnta buéesim jínuk. Én éntokne áman am jüneria báare jáchin machisim ára jíhuike jáni. Nechë át jiokore, kaa ín áma yumä béchïbo.” ²⁰ Senu éntok ínel jiaahua: “Jübua jïbane juubek; kíalíkune kaa áma yuuma.” ²¹ Jü sáyhuame nótteka, íkái simeta ä téjhuak, juka ä tekohua. Huanäi öomtek, jü jóapo áchayhuari; jü ä saulerotau ínel jiaahuak: “Läutë huéiye jume pláazammechi éntok jume pueblo böommechi. Jume poloobemem äbo nüpa, jume lolöim éntok jume liliptim.” ²² Huanäi jü sáyhuame ínel jiaahua: “Señor, em nésahuekäpo ámannä yáuhuak, éntok ketune áma aayuk, ják bem jotenakëhui.” ²³ Jü ä tekohua béja ínel áu jiaahua jü sáyhuamtahui: “Böommechi éntok ranchommechë huéiye. Úttiapë áman am kiima, éläpo tápunnake jü ín káari. ²⁴ Bueitukne enchimmeu ínel jiaahua, kía jábe júne ín bát nú nukäü kaa ä buänake, juka buähuaamta ín yáatebokähui.”

*Béttesi maachi, Cristota guojaa béchïbo
(Mt. 10:37-38)*

²⁵ Tüisi yún juebena génte Jesústamak kaatey. Huanäi kúakteka ínel ámeu jiaahuak:

²⁶ —Kía jábe júne ino sáu huée bárëtek, ä áтчay kaa tójaka, ä áyehua, ä jubiahua, ä úusim, ä saayim, ä huáyihuam, kíal ä jíapsihua junne, kaibu ín eä páman huéeka ín disciipulotunake. ²⁷ Éntok jü ino béchïbo jiokot aü huemakemta kaa huatiatek püaktiaka ino sáu sikame, kara ín disciipulopo náikiatu. ²⁸ Jachu eme jábe júne juka

kári tüisi buëuruta yáa bárëtek kaa huam yejteka báchá júneria báanake, ¿jaiki tómita áma kimunakëhui, éntok jaikik ä jípurëu áí ä chúpánakëhui? ²⁹ Jáchinaik junne, chúkula kári nahuata chúpasuko, juka huatek kara ä chúpánake. Huanäi síme jume ä bíchame ä junneria táytinake, ³⁰ ínel jáakari: “Í yoreme káate táyte; én éntok kara ä chúpaka taahuak.” ³¹ O jábe reysu, tábui reytamak nássuaseka yeu sikátek, ¿kaa huam yejteka báchá júneria báanake? ¿Jachu guojmamni mil sontarommak ä kobanake jáni, huaka veinte mil sontarom jípuremta? ³² Kaa áma yumáteko, juka senuk ketune mékka ä aneyo, nokta áu bíttuanake kaa áamak nássua rókaka. ³³ Bueítuk jábe junne eme kaa juka símeta ä jípurëu kaa tójáteko, kara ín disciipulop náikiatu.

Jü ona juka chökorata tärük kaa türinake

(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ Jü ona türi; të juka chökorata ä tärük, ¿jítaisu júchi chökosi ayunake? ³⁵ Buíata béchïbo júne kaa türi, éntok kía huate jítamak náu kuutiahuak junne, kía guötiana ál-la. Jü jíkkaij béchïbo nákakame jíkkaijnake.

15

Ili kabara tärurita ejemplo

(Mt. 18:10-14)

¹ Síme huame yáura tómita náu tóij-leerom éntok jume juëna yóremem Jesústau rúktey, ä nok jíkkaij báreka. ² Jume pariseerom éntok leyta am mamajtiame áa bétana nokaka ä kitëbuay, ínel jíaka:

—Í yoreme jume juëna yórememmak au türe, éntok ámemak jïbuä.

³ Jesús íkái ejemplota ámeu yétchak, ínel jíaka:

⁴ —¿Jábe yoremesu enchim násuk, cienim kabaraka, huépülaik áma täruka, kaa jume noventa áma bátanim mékka see päriapo tö sika juka ä täruri jariuseka simnake ä tíau tájti? ⁵ Huanäi ä tíaka, tüisi al-leaka jöot ä püaktianake. ⁶ Huanäi ä jóau yepsaka, ä amiigohuam éntok áa chíkola jóakame núnuka, ínel ámeu jiaunake: “Ínomakem al-leiya, juka kabara ín täruri ín téakä béchïbo.” ⁷ Enchimmeune én ínel jiaunake, junëli két chë júne al-leehuame ayunake jum téhuekahui, huépul juëna yóremta jíapsi kúaktek, huate noventa áma bátani tü yóremem kaa jíapsi kúaktihuamta ámeu bëyeme béppa.

Jü ejemplo tómi tärurita bétana

⁸ O kétchi, ¿jábe jámutsu guojmamni taahuari tékil tómita jípureka, huépu tékil taahuarita tärükátek, kaa juka machiriata táaka, jíchikeka át jíápseka ä jariunake ä téau tájti? ⁹ Á téakátek, ä amiigohuam éntok áa chíkola jóakame núnuka, ínel ámeu jiaunake: “Ínomakem al-leiya, juka tómita ín täruri ín téakä béchïbo.” ¹⁰ Júnëli kétchi tine enchimmeu jiaahua, al-leehuame ayunake jume Díosta ángelesim násuku, huépul juëna yóremta jíapsi kúakteko.

Jü ejemplo jübua yötumta ä jóapo yeu sikamta

¹¹ Két ínel jiaahuak:

—Senu yoreme guoyim üusekay, ¹² huanäi jü chë kaa yöhue ä áchaybeu ínel jiaahuak: “In átchay, síme juka herenciata in áttia, nechë ä mákka.” Huanäi simeta bem áttiahumta ámet näikimtek. ¹³ Chúkula kaa jaiki taahuarim huéy, jü ä üusihua chë kaa yöhue simeta huaka ä jipurëu náu tójaka siika, mékka buiärau bíchaa. Ámani béja juka tómita kía guötiak, kaa tühuata joaka. ¹⁴ Të béja simeta ä tejalsuk, buere tébaa siika, huämi buiärapo. Huanäi tébäuri táytek. ¹⁵ Huanäi senu yoremtau huämi buiärapo jometau rúktek. Huäri ä buíammeu ä jaasek, kohuim ä suaya sáhueka. ¹⁶ Huanäi béja jume kohuim buä bëteri kóm huáttemta júne buä péaka am bítchay, të kaabe ä mimikay. ¹⁷ Huanäi béja áu temai táytek, éntok ínel ée táytek: “¡Juebena tekipanualerom ín átchay jóapo yún buähumta jípure! ¡Ínapo éntok ími tébäi muuke! ¹⁸ Kíktekane ín áchaybeu huée báare. Huanäine ínel áu jiaunake: In átchay, kanne tüisi tahuala Diosta bíchäpo éntok em bíchäpo junne; ¹⁹ béjane kaa em üusi ti júne ino téhuaapo yúmala; kía huate em tekipanualerom bénasë nee bitcha.” ²⁰ Huanäi kíkteka, ä áchaybeu bíchaa siika.

‘Huanäi jü ä átchay, ketune mékka ä huéysu, ä téhuak. Huanäi tüisi ä jioleka ä bítchak. Huanäi búiteka ä nankirika siika. Ä íbaktiak, éntok ä besiitok. ²¹ Huanäi hua ä üusihua ínel áu jiaahuak: “In átchay, Diosta bíchäpone kaa tühuata yáala, éntok em bíchäpo. Béjane kaa em üusi ti júne ino téhuaapo yúmala.” ²² Të jü ä áchayhua jume ä sáyhuammeu ínel jiaahuak: “Sánkotem chë áma türik yeu huíkeka ä sánkotua, éntokem mámpo aniota át yétcha, éntokem ä bochatua. ²³ Huaka beceerota chë áhuikem yeu tójaka ä méa. Jíbuänakete, ¡éntokte al-leerimmea buere pajkonake! ²⁴ Bueítuk íri ín üusi mukilata bénasi näikiahua; én éntok jíabitela. Tärutukay; të béja téuri.” Huanärim al-leerimmak äboj táytek.

²⁵ ‘Jü ä kësam üusi áman jákun huasau aaney. Huanäi ä yepsayo, ä jóau kaa mékka ä huéyo, juka jiponhumta éntok juka yíhumta jíkkajak. ²⁶ Huanäi senuk áma sáyhumta temajek jita áma huéhui. ²⁷ Áapo ínel áu jiaahuak: “Jü em saila yepsak. Huanäi jü em átchay beceero áhuik mäak, al-leaka türik yúmalata yepsakä béchíbo.” ²⁸ Të hua usiari chë yöhue öomtek. Huanäi éntok kaa áman kibak báarey. Ä áchayhua yeu sika jiokot áu jiaahuak, áman ä kibak sáhueka. ²⁹ Áapo éntok ä áchaybeu ínel jiaahuak: “Empo júneiia jaiki huásuktiapone enchi aniala, em nésau joaka, të jauhuey júne kaa chiva asólaata júne nee mik-la ín amiigom ín äbojnakë béchíbo. ³⁰ Të íká em üusi jume jáamuchim kaa titihueme búru yorememmak rejteme, huaka em tómita ámet tejalek. Én éntok ä yepsako, juka beceero áhuiriahumta júne mëtebok, áa béchíbo.” ³¹ Huanäi jü ä áchayhua ínel áu jiaahuak: “In üusi, empo jíba ínomak aane, éntok simeta huaka ín áttia, empo ä áttiak. ³² Të éni tua türi al-leerimmea pajko béchíbo, bueítuk jü em saila mukpotä näikialatukay, të júchi jíabitek. Täruritukay, të béja téuri.”

16

Jü móoroma kaa tüisi tahuakamta ejemplo

¹ Jesús ä discípulommeu két ínel jiaahua:

—Senu yoreme rikotaka móoromata jípurey. Huanäi ejtejhuari-ahuak ikäi móoromata huaka ä áttiahua kía ä guötiä bétana. ² Huanäi hua ä tekohua ä núnuka ínel áu jiaahua: “¿Jítasu írri emo bétana ín jikkajähui? Jume jíosiam cuentam áma em jípurëu inou tójja, bueítukë béja kaa móoromatunake.” ³ Huanäi hua móoroma búruk ée táytek: “¿Jáchisune annake jáni éni ín teko béja tékilta nee úhuak? Kanne úttiak jíbuejeka buíata ín tekipanuanakë béchibo, éntokne tiihue júne ín nétannakë béchibo. ⁴ Béjane jüneiya jita ín yáanakëhui, huatem bem jóapo nee bem mabetnakë béchibo, béja kaa nee móoromatuko.” ⁵ Huanäi jume ä tekohua huikiriame hueuhuëpulaím núnnuk. Jü bát huémtau ínel jiaahua: “¿Jaikiksë ä huikiriya juka ín teeko?” ⁶ Áapo éntok ínel áu jiaahua: “Cien barril aceiteta.” Huanäi ínel áu jiaahua: “Ímí jíosiapo jiojteri jü em ä huikiriähui. Läütë yejteka, cincuenta barrilím jíba áma jiojte.” ⁷ Chúkula júchi senuk temajek: “Émposu, ¿jaikiksë ä huikiriya?” Áapo éntok: “Cien sako tirijkom ti au jiaahua.” Huanäi ínel áu jiaahua: “Ímí jíosiapo jiojteri jü em ä huikiriähui. Läütë yejteka, ochenta sakom jíba áma jiojte.” ⁸ Huanäi hua ä tekohua juka móoroma kaa tüisi huémta úttileka taahuak, ä kóba súakä béchibo. Jume géntem én kat-riame tüisim kóba súhuak, jume Diosta úusim machiriata jípureme béppa.

⁹ Éntokne két ínel jiaahua: Ím ániapem kaa tü tómita huämem am kooba, jume amiigom. Huanäi béja ikäi simeta lütek, ámanem mabetna, enchim yü jíapsinakepo.

¹⁰ Huä kaa jaikik jita jípureka júne tüisi áu huériame, kía juebenak jita jípureka júne tüisi áu huérianake; éntok hua kaa jaikik jita jípureka júne kaa tüisi áu huériame, két juebenak jita jípureka júne kaa tüisi áu huérianake. ¹¹ Bueítuk kaa tü rikoapo kaa tüisi enchim ayuk, ¿jábésu juka tua tü rikorata enchim mámpo yechanake jáni? ¹² Huaka kaa enchim áttia kaa enchim suayako, ¿jábésu huaka tua enchim áttia enchim mák báanakejáni?

¹³ Jü senu sáyhuame kara guoy tekemme tekipanua; bueítuk huépülaik omtianake; juka senuk éntok náknake. Juka huépülaik chë érianake; juka senuk éntok, kaitäpo ä bínnake. Karem Diosta nésau johua, éntok tómit jíba éaka jíapsa.

¹⁴ Simeta ikäim jikkajay jume pariseerom, bueítukim tüisi tómit jíapsekay. Huanärím ä junneriay. ¹⁵ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Eme ínel jume emo tü yóremem tíame jum genteta bíchäpo, të Dios enchim jíapsi júneria; bueítuk jume yoremem chë ériäu, Diosta bíchäpo jaiti maachi.

Diosta reytaka nésahueui

¹⁶ Moiséjta ley éntok jume profheetam Juan Bautistatau tájti jíba siika. Huanäi naateka jü tü noki Diosta reytaka ä nésahue bétana huéeme nokhua. Búruka éntok úttiata johua, áman kimu báreka.

¹⁷ Chë kaa obiachi téhuekata éntok juka buíata lütinakëhui, huaka huépul léetrata leypo huémta kaa chúpanakeu béppa.

Jesús emo jubeka guötiahuamta bétana nooka
(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

18 'Sime jábe ä jubiahua jímmaakame, éntok júchi täbuik jubekäteko, Diosta bíchäpo kaa tüisi tahuala. Éntok jü jámut jímmaarita nükame junne, két Diosta bíchäpo kaa tüisi tahuala.

Jü riiko éntok jü Láazaró

19 'Senu yoreme riko aaney, tüisi finok sásankoka éntok béj-remta, éntok chíkti táapo buéresi uyyorisi äbojteboka. 20 Senu két aaney netaneka jápsay, Láazaró ti téhuaaka, huakaí puertapo au huik-sisimey simet takahuat sähuaka. 21 Rikota mesapo kóm huáttemta júne buä péiyay jobobáreka. Chüüm júne béja áu sájaka, jume sähuam ä tetébuariay. 22 Jauhueka muukuk, jü netanëra. Huanäi jume ángelesim ä núk sájjak, áman Abrahamta anëhui. Jü riko éntok két muukuk; huanäi mäahuak. 23 Áman táijpo jikot éaka, jikau remtek. Huanäi béja mékka jákun juka Abrahamta bitchak, Láazarota éntok áamak kátekamta. 24 Huanäi chaayeka ínel jiaahua: “¡In áтчay Abraham, nechë jikolë! Jukë Láazarota ä sútu púnta bäapo kómoniaka nee äbo nínta síparia säuhue. Bueítukne tüisi jikot éiya ímí béetëpo aneka.” 25 Të jü Abraham ínel áu jiaahua: “Üusi, áahuë huáate, empo síme tühuata jípurey áman buíapo jápsaka, jü Láazaró éntok jikot máchiraata bitchak. Én éntok, áapo juka tühuata mabet-la, empo éntok juka jikot máchiraata. 26 Éntok két senu huéeme áma aayuk: Siba tüisi mékka kömitaka áma óorek enchim éntok ito násuku. Júnëli béja jume ímí áman bíchaa enchimmeu kat báareme, kara áman kaate. Huannäbotana bina bíchaa júnem kara äbo kaate.” 27 Huanäi ínel áu jiaahua: “Emoune nok buaana, ín áтчay Abraham, jukë Láazarota ín áтчay jóau jaase, 28 bueítukne mamnim sailak. Áman íkái ámeu noknake, kaa ímin jikot machikun am téunakë béchíbo.” 29 Huanäi Abraham ínel áu jiaahua: “Moiséjta éntok jume profetamim jípurey; ¡huamerim jikkaijnake!” 30 Huanäi áapo ínel jiaahua: “Èe, ín áтчay Abraham, të senuk jume kókkolam bétana ámeu yepsakim jápsi kúaktinake.” 31 Të Abraham ínel áu jiaahua: “Juka Moiséjta éntok jume profetam kaa am nok jikkaj bárëtek, kéchim huaka kókkolam násuk jábitekamta bíchak júnem kaibum emo jápsi kúaktianake.”

17

Jioptuahumta bétana jiojteri

(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Jesús jume ä discípulommeu ínel jiaahua:

—Jíba ayunake huaka genteta jioptuaka kaa türiu bíchaa ä núnume. ¡Të jiokochia hua yoremta béchíbo jábeta jioptuame! ² Chë tüisi áu huéé éiyey, juka téta át tutujhumta kutánaapo át súmahuaka bahuéu kóm jímmaahuako, të kaa am jioptua éiyey ímëi ili uusim. ³ ¡Emem emo suaya!

⁴ Juka em saila kaa tüisi émomak tahuak kuttilasë áu nooka; áu ä jápsi kúaktek éntok, Akë ä jiookore. ⁴ Senu táapo guoy búsanisi kaa tüisi émomak ä tahuako, guoy búsanisi émou ä nótteko: “Kanne júchá yáanake tä jáy”, Akë ä jiookore.

Huaka jita súalhumta jáchin machisi úttiakähui

⁵ Jume apóstolim Señortau ínel jiaahua:

—Diosta súalhuamtë itot büruria.

⁶ Huanäi jü Señor ínel jiaahua:

—Tua lütüriapem Dios ehuamta súalëtek, kía mostaaza báchiata beletchisi junne, arem ínel jiäu éiyey jü júya sicómoro téamtahui: “Emoë póponaka bahuepo emo këtcha”, huanäi jü júya enchim nésahuepo áman ayu éiyey.

Sáyhuanmta yä éähui

⁷ Jábese eme, senu enchim sáhuemta möitemta o chë animaalim suayamta, huasa bétana ä yepsayo, ¿sep ínel áu jiaunake: “Binë huéiye, mesahuë yejte”? ⁸ Eë, ál-la ínel áu jiaunake: “Buähuanmtë yáuhua, täbui sánkompë kóbate. Huanärë nee miika. Nee jibuäsuko éntok nee jita jisuko, béjë jibuä, éntoke jita jëye.” ⁹ ¿Jachu ä Dios buánianake, huaka ä sáhuëhui ä nésahui ä yák tíaka? Jíba tua eë. ¹⁰ Júnëli kët eme sime juka Diosta nésahui enchim át sáyhuä chúpak, ínëlem jiaunake: “Ítapo nésauta joame kaita béchíbo türi; itom át sáyhuäu jíbate yáuhuak.”

Guoj mamni leprosom

¹¹ Jü Jesús jum buere joära Jerusaléniu bíchaa huéeka, jü Samaria éntok Galiléa buíärata náu násuk áman siika. ¹² Senu pueblou yebisiseka ä huéiyo, guojmamni yoremem sáhua leprá téamta kókoaka ä nankirika yeu sájjak. Huanärim ili mékka jápteka, ¹³ kusisi chayekam ínel jiaahua:

—¿Jesús, Maestro, itomë jiokore!

¹⁴ Áapo éntok am bíchaka ínel ámeu jiaahua:

—Ámanem tiöpopo tékiakammeu kaate.

Huanärim katekasu türiak. ¹⁵ Huanäi huépülaka áu bíchaka éntok áu türi jüneriaka, tüisi kusisi chayeka éntok Diosta úttileka áu nóttek. ¹⁶ Jesústau tónommia kíkteka, ä pújba buíau kóm yúmariak, ä Dios buaníaka. Í yoreme éntok huam Samariapo jometukay. ¹⁷ Huanäi Jesús ínel jiaahua:

—¿Jachum kaa guojmamniakay jume türiakame? ¿Jáksun aane, jume huate bätan yoremem türiakame? ¹⁸ ¿Jachu iri huépülaika kaa itom pueblopo jomesu nóttek, Diosta baysahueka?

¹⁹ Huanäi ínel áu jiaahua:

—Diosta em súalëu enchi jínëuk. Yejteké siime. Tüiriläe.

Jächin juka Diosta reytaka nésahuëhui itou yebijnakëhui

(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Jume pariseerom juka Jesústa temajek, jauhuey juka Diosta reytaka ä nésahueu yebijnake bétana. Huanäi áapo ínel ámeu jiaahua:

—Juka Diosta reytaka ä nésahueu yepsay kaachinte itom pusimnea ä bínnake. ²¹ Kaabe ínel jiauna: “Ímí aane”, o “Júmü aane”; bueítuk jü Diosta reytaka ä nésahuepo én ímí enchim násuk aane.

²² Huanäi jume ä discípulommeu ínel jiaahua:

—Të tiempo yúmanake ínapo Yoremta Üusi kía huépül taahuata júne enchim bíit peenakëhui, të katem ä bínnake. ²³ Huanäi ínëlim enchimmeu jiaunake: “Ím aane”, o “Áman aane.” Të katem áman

sásaka, éntok katem áme sáu rejte. ²⁴ Bueítuk juka yúku béroktita téhueka bétana seychúkti ániata nahuau tájti ä machiriakäpo Bénasi, junéline bíttunake ínapo jü Yoremta Üusi taahuarita yepsayo. ²⁵ Të úttia ketune juebena jìokot máchiraata ín bínnakéhui, éntok huaka génte én huémta nee omoutenakéhui. ²⁶ Noéta taahuarimpo Bénasi, ánèli két huéenake, jü Yoremta Üusi yepsayo. ²⁷ Jìbuáhuay, éntok vino jìhuay, emo jubiahuay éntok emo kunahuay, Noéta arcau kibakeu tájti. Huanäi béja yepsak, jü buere bánia diluuvio. Huanäi simetaka kókkok. ²⁸ Ánèli két siika, jume Lotta taahuarimmet: jìbuáhuay, jita jìhuay, jita jìnnuhay, jita nénkihuay, éntok ethuay, éntok káatehuay; ²⁹ të juka Lotta jum Sodoomapo yeu ä sik jìbba, táji yúkkuk, éntok azufre téhueka bétana. Huanäi simetaka kókkok. ³⁰ Júnèli huéenake júnakoy táapo Yoremta Üusi yepsayo.

³¹ 'Huäri taahuarit hua jábe kárit jikat aneme, éntok juka áttiahuata káapo jìpurètek, katem kóm sika áman kibakeka ä nü báanake; senu éntok áman huajpo anètek, kaa ä jóau nótti báanake. ³² Huä Lotta jubiaheu yeu sikamtahuem huáate. ³³ Sìme jume ä jíapsi jínèu báareme ä tárunake. Éntok sìme jume ä tárukame ä jínèunake.

³⁴ 'Ènne enchimmeu ínel jiaahua, huäri tukaariachi guoyikam jìpetampo náu tónake. Huépülaka núk sákana; senu éntok áma tò sákana. ³⁵ Guoy jáamuchim nanahuit jábueka tujnake. Huépülaka núk sákana; senu éntok áma tò sákana. ³⁶ Guoy yoremem huajpo annake; huépülaka núk sákana; senu éntok áma tò sákana.

³⁷ Huanärim ä yómmiaka, ínel áu jiaahua:

—¿Jákusu huéenake jáni ìri, Señor?

Huanäi áapo am yómmiak:

—Jum mukirata bökäpo, huämìrim náu yáijnake, jume tekuem.

18

Jámut jókoptulame éntok jü juez kaa lútüriata joame

¹ Jesús senu ejemplota ámeu yétchak, jìba Diostau buanhuamta itou bëyè bétana, kaa kóm éaka, ² ínel jíakari:

—Senu pueblopo yäut aaney, Diosta kaa májhueka éntok yoremem kaa yöreka. ³ Huämi pueblopo két aaney, senu jámut jókoptulataka, élaka hua jueztau yeyepsaka, lútüriata áu yáaria íaaka jü áamak nok peleytamtamaki. ⁴ Jü juez éntok kaa báarey; juebena taahuarim béja huéiyey. Të chúkula béja ä jíapsipo ínel jiaahua: “Éläposune kaa Dios huáate, éntokne kaa jábe yoremta yöre, ⁵ të ì jámut jókoptula múksi jìba nee bitcha. Júnel béchìbone ä anianake, jamak koloptune nee öomtituanake.”

⁶ Huanäi ínel jiaahua jü Señor:

—Akem ä nok jíkkaja, juka juezta námakak jíapsekamta. ⁷ ¿Jachu jü Dios kara lútüriata am yáaria jáni jume ä èriáhuim, jume taahuapo éntok tukaarit naa búrujti áu buaname? ¿Jachu tebe tiempota simsuko, béja am nok mabetnake jáni? ⁸ Enchimmeune ínel jiaahua läuti lútüriata am yáarianake. Të juka Yoremta Üusi yepsak, ¿jachu ketune ayunake jáni jü Dios eehuame ími buíapo?

Pariserom éntok tómita náu tóijleero

⁹ Jesús täbui ejemplota ámeu yétchak, jume huate emo tü yóremem tíaka, huatem éntok kaa tüisi bíchammehui. Ínel ámeu jiaka:

¹⁰ —Guoy yoremem tiöpu kiímuk, Diostau buanboka. Senu pariserotukay, senu éntok yäura tómita náu tóij-lerotukay. ¹¹ Jü pariseero huéeka ínel ä jiápsipo Diostau buaanay: “Dios, enchine baysauhue bueítukne kaa jume huate yoremem bénna; ékbualerom, éntok kaa lütüriata boojoriame. Kanne kía ják jáamuchim jípure, éntok ì yäura tómita náu tóij-lerota bénasi júnene kaa ántuari. ¹² Semanapone guosa ayuuna, éntok síme ín kobäune diezmo.” ¹³ Të jü yäura tómita náu tóij-leero éntok, mékka tónommia huéeka, jikau júne kaa remti báarey. Táhuít jíba áu chónaka, ínel jiaahuay: “Dios, nechë jiokore, nee kaa tü yóremtukä béchïbo.” ¹⁴ Ínapo ínel jiaahua ìri ä jóau kóm siika béja jiokoritaka, të jü pariseero ëe. Bueítuk hua áu buérialeme kóm tahuariana; hua áu kóm tahuariame éntok tóboktiana.

Jesús ili usimmet tü nokta chuppak

(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ Jume ili usim áu nüpahuak, ámecham mánte íaaka. Jume discípulom, júkai bíchaka, ámehuim öomtek, jume áu am nüpakammehui. ¹⁶ Të Jesús am núnuka ínel ámeu jiaahua, ä discípulommehui:

—Akem am tójja, éläpo jume ili usim inou kannake, éntokem katem jukaram taktiria; bueítuk juka Diosta reytaka ä néshahuepo jümëi bénasi emo nüyeme ä áttiak. ¹⁷ Lütüriapone ínel enchimneu jiaahua, hua kaa ili usita bénasi éaka Diosta reytaka ä néshahueu mabetakame, kaibu Diosta reytaka néshahuepo annake.

Jü jübua yótume riiko

(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

¹⁸ Senu yoreme yäurapo kátekame ä temajek, ínel jíakari:

—Tü Maestro, çjítasune yáanake, juka yü jíapsihumta jípu béchïbo?

¹⁹ Jesús ínel ä yómmiak:

—¿Jatchiakasë nee tü yóreme tíiya? Kaabe éntok chë türi ími buíapo, jü Dios jíbba. ²⁰ Jume mandamientomë täya: “Katë kía ják jáamuchim jípunake; katë jábeta mëa; katë ékbua; katë jábeta bétana ára nókichiatá nooka; em áchayë yöre, éntok em áiye.”

²¹ Huanäi áapo ínel jiaahua:

—Símetane íkai huéria ín usitkäpo naateka.

²² Jesús íkai jíkkajaka ínel áu jiaahua:

—Ketune senu huéeme émou bëye: símete juka em jípurëu nénkaka, poloobem ä miika; huanäre téhuekapo rikoata jípunake; éntoke inou rúkteka nee guojaase.

²³ Huanäi áapo íkai jíkkajaka kaa al-leaka taahuak, bueítuk tüisi yún tómekay. ²⁴ Jesús ä bíchaka, siirokaka taahuak. Huanäi ínel jiaahua:

—¡Tepa tüisi obiachi Diosta reytaka ä néshahuepo am kimunakë béchïbo, jume riikom! ²⁵ Chë júne kaa obiachi jíikia pusimpo camellota áma huam yeu huénakë béchïbo, jü yún tómekamta Diosta reytaka ä néshahuepo ä kibaknakëhui.

²⁶ Huanäi huate íkai jíkkajaka, ínel áu jiaahua:

—Huanäisu, ¿jábesu jüntuk jínëutunake?

²⁷ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Jum yoremem kara árahuëpo, Diosta béchïbo kaa obiachi.

²⁸ Peero éntok ínel áu jiaahua:

—Señor, ítapo símeta ítom jípurëu tö sájjak, enchi guojaa báreka.

²⁹ Huanäi áapo ínel ámeu jiaahua:

—Lútüriapone ínel enchimmeu jiaahua, kía jábe júne ä jóa tö sikame, ä áchayhuam, ä sailahuam, ä jubiahuata, éntok ä úusim, Dios reytaka ä anëpo an báreka, ³⁰ chë júne áa béppa ä jípunake ímí ániapo; huame taahuarim äbo huémmet éntok, yü jíapsihuamta jípunake.

Jesús ä muknakeu ámeu nooka

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Jesús jume doocem bempolaim móchala núnuka, ínel ámeu jiaahua:

—Énte buere joära Jerusaléniu bíchaa jikau kannake, símetaka jume profetam Diosta Üusi bétana jïojtekäu chúpnekë béchïbo.

³² Bueítuk jume kaa judíom mámpo tóijna. Huanäi ámanim béja tüisi ä junnerianake, éntokim ä buere áunake, éntokim át chít huáttinake.

³³ Huanärim tüisi ä bemmuchaka, akim ä mënake; të báij taahuarim huéy jíabitenake.

³⁴ Të bempo tóktim kaa át jünéaka taahuak, jita ä nokähui. Í noki áme béchïbo kaa jünakiachitukay; katim át jüneiyay jita ámeu ä nok bárëhui.

Senu lípti bitchak, Jericópo joome

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Ínel yeu siika: Jesústa pueblo Jericóu yebisiseyo, senu lípti böo mayoat káteka nétaney. ³⁶ Juka genteta juebenak katemta jikkajaka, jü lípti nátemajek jita huëhui. ³⁷ Huanärim ä téjhuak, juka Jesús Nazarenota áma huam huë bétana. ³⁸ Huanäi kusisi chay táytek, ínel jíakari:

—¡Jesús, Davidta Üusi, nechë jïokore!

³⁹ Jume bát kateme éntok ä nok pappattiy, kaa múksi ä jiau sáhueka. Të áapo chëhuasu úttia chaayey:

—¡Davidta Üusi, nechë jïokore!

⁴⁰ Huanäi Jesús kíkteka ä núnutebok, ä anëu bíchaa. Huanäi áu ä yepsako, ä temajek:

⁴¹ —¿Jítasë nee émou yáa ía?

Huanäi jü lípti ínel jiaahua:

—Señor, bít-huamtane huáatia.

⁴² Jesús ínel áu jiaahua:

—¡Akë ä mabeta! Em nee sualë béchïbë bíchaka taahua.

⁴³ Huämi horapo jü lípti bíchaka taahuak. Huanäi éntok juka Jesústa guojaasek, Diosta baysahueka. Jü síme génte íkái bíchaka két Diosta úttileka taahuak.

19

Jesús éntok jü Zaqueo

¹ Jericóu kibakeka jü Jesús, jum pueblopo násuk áman huéiyey. ² Huanäi inel yeu siika: Senu yoreme Zaqueo ti téhuaakame, jume tómita náu tóij-lerommeu yäuttukay, éntok rikutukay. ³ Jesústa bit báreka éiyay, jünee báreka ä jábétukähui. Të kaa áma yuumay, juka genteta büru béchïbo, bueïtuk tüisi kómêlatukay. ⁴ Huanäi ä bit báreka, áapat búiteka júya buëurukut jámuk, sicómoro téamtachi, Jesústa huéenakepo ámani. ⁵ Jesús béja áman yepsaka, jikau remteka ä bitchak. Huanäi inel áu jiaahua:

—Zaqueo, emoë bamijtuaka kóm huéiye, bueïtukne em jóau yebijnake éni.

⁶ Huanäi jü Zaqueo läuti kóm sika tüisi al-leaka ä mabetak. ⁷ Íkai bíchaka, simetaka kaa türik Jesústa bétana nok táytek, senu kaa tü yóremta jóapo ä tahuak tíaka. ⁸ Huanäi Zaqueo kíkteka, Señortau inel jiaahua:

—Juyu, Señor, jume poloobem násuk áman juka ín jípurëune am mik báare; senuk báitahuaka ä ékbuariak junne, naikisi áa béppane ä nóttirianake.

⁹ Huanäi Jesús inel jiaahua:

—Én íari taahuarit ímí jóapo yepsak, jü yore jínëiuhuame, áapörík két Abrahamta üusitukä béchïbo. ¹⁰ Bueïtuk ínapo jü Yoremta Üusi äbo siika, juka áu tárulata jariuseka ä jínëu báreka.

*Jü yoreme tómita mákhuaka ä büruria íaahuaka ejemplo
(Mt. 25:14-30)*

¹¹ Íkai am jikkaijsuk, jü Jesús ejemplota ámeu yétchak, Jerusaléniu kaa mékka ä anei béchïbo. Bempo éntok inel éiyay: Jü Diosta reytaka nésahueu én ímí horapo abe yepsa. ¹² Huanäi inel ámeu jiaahua:

—Senu yoreme yäura usiarimmak huéeritaka ím aaney. Huanäi mékka senu buiärau bíchaa siika, ámani reytu báreka, chúkula éntok äbo nótti báreka. ¹³ Huanäi béja sim báreka, guoj mamni ä tekipanualerom núnnuk. Yún tómita nátepola am mákkak, inel ámeu jáka: “Íkarem tómita tekipanuatua ín yepsäu tájti.” ¹⁴ Të jume áma pueblopo joome katim ä huáatiay. Huanärim genteta náu tójaka áa sáu am jaasek nokta huériame, inel áu jákari: “Katte íkai ito béppa yäuttu íaa.” ¹⁵ Huanäi béja áapo nótteka, juka yäurata mabetchulataka, am núnutebok huame ä tekipanualerom jume tómita nülame, am jüneria báreka jáchin machisi am tekipanuakähui. ¹⁶ Senu bát áu yepsak, inel jákari: “Señor, jü em tómi, guojmamnik áa béppa koobak.” ¹⁷ Huanäi áapo inel áu jiaahua: “Türi, tüise ára sáu; jum ilikkiku tüisi em tekipanuakä béchïbo, guojmamni pueblommehüë yäuratunake.” ¹⁸ Senu júchi áu yepsak, inel jákari: “Señor, jü em tómi mamnik áa béppa koobak.” ¹⁹ Huanäi íau két inel jiaahua: “Empo kétchi mamni pueblom béppë yäuttunake.” ²⁰ Senu júchi áu yepsak, inel jákari: “Señor, ímí óorek jü em tómmi; payumpone kutti ä súmmak, ²¹ bueïtukne enchi májhuey, em yórem juénatukähui, kaa em ják óreri nunüyë tíaka, kaa em echakäu júne tobotoboktiä tíaka.” ²² Huanäi jü rey inel áu jiaahua: “¡Empo kara sáu! Juka nokta em tempo yeu sikamta, júkáine emót kúaktianake. Tüise jüneiya nee yorem juénatukähui, kaa ín ják ériari ín nunüyëhui éntok kaa ín echakäpo nee jita tobotoboktiähui. ²³ Jatchiakasu çjüntukë kaa

juka ín tómi bancopo óorek, én juka bancotane yore bebejtuáu mabet éiyey?”²⁴ Huanäi jume áma anemmeu ínel jiaahua: “Juka tómitem ä mák-ri ä úhua; juka guojmamni tómita áa béppa kobalatem ä mákka.”²⁵ Bempo éntok ínel áu jiaahua: “Señor, béja juka guojmamni tómita jípure.”²⁶ Áapo éntok ínel am yómmiak: “Inelne enchimmeu jiaahua, hua jita jípureme júchi huate máktunake; hua kaita jípureme éntok, hua ilikkik ä jípurëu júne ä úhuaatunake.”²⁷ Éntok két huame nee béj-reka kateme, jume kaa áme béppa nee yäuttu iaame, jümëi éntok inohuem am huéria. Huanärem ín bíchápo am kóba chúktia.”

*Jesús tüisi mám tájtiriahuaka buere joära Jerusaléniu kibakek
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)*

²⁸ Íkái noksuka, bát kíktek buere joära Jerusaléniu jikau böochi.
²⁹ Béja abe huame pueblommeu yepsaka, Betfagéu éntok Betaniahui, jü káhui Oliivo téamta náapo aneka, guoyim ä discípulom áman jaasek,³⁰ ínel ámeu jíaka:

—Huä pueblou ito beu kaa mékka kátekamtahuem nóite. Áman yájakem buruta áma chákamta téunake; kaabe jee át jote. Akem ä búttiaka, ábo ä huéria.³¹ Jábeta enchim temajek jita béchibo enchim ä búttiähui, ínëlem áu jiauna: “Jü Señor ä huáatia.”

³² Jume ä discípulom sájaka, ä téhuak, Jesústa am téjhuaakäpo bénasi.³³ Huanäi juka buruta am búttiay jume ä áttiakame am temajek, ínel ámeu jíaka:

—¿Jatchiakem juka buruta butbúttia?

³⁴ Bempo éntok ínel jiaahua:

—Bueítuk jü Señor ä huáatia.

³⁵ Huanärim Jesústau ä nüpak. Jume bem sánkomim burutat óreka, Jesústa át jikat yétchak.³⁶ Huanäi ä huë pámani jume sánkomim áapat guótiasakay.³⁷ Béja áman jëla kóm kateka kahui Oliivo ti téhuaakapo, sime jume ä discípulohuam áa sáu kateme chay táytek, al-leaka éntok Diosta úttileka, jume jauhuey kaa bíbithuame bem bíchakä béchibo.³⁸ Inëlim jiaahua:

—¡Yörisi maachi, jü Rey Diosta téhuampo itou yepsame! ¡Yánti jíapsihuame áman téhuekahui, éntok lóoria jikachi!

³⁹ Huanäi huate pariseerom jume genteta násuk aneka áu ínel jiaahua:

—Maestro, em discípulome chay yáatiria.

⁴⁰ Áapo am yómmiak, ínel jíakari:

—Enchimmeune ínel jiaahua, ímëi kaa jíaleyo, jume tétam chay táytinake.

⁴¹ Béja kaa mékka áman huéeka, juka buere joära Jerusalénta bíchaka, áa béchibo buaanak,⁴² ínel jíaka:

—¡Empo júneátek kía íari em taahuarit junne, jítasu hua yánti jíapsihuamta yore mákka! Të én huäri éSORI, éntoke kara ä bitcha.

⁴³ Enchimmehuim huéiye jume taahuarim, jume enchi omtiame enchi kóräituanake. Huanärim enchi kóntiaka nate chíkola émou kimunake.⁴⁴ Huanärim buíau enchi tátabnake; jume em úusim éntok símëta juka em áttiak, kaitapo ä tahuarianake. Kaita téta nat béppa joka tahuanaake, kía juka émou bittuata, enchi jinëunakemta kaa em ä mabetakä béchibo.

Buere tiöpopo jita nénkiriom yeu jaahuakame

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Huanäi tiöpopo kibakeka, jume áma jita nénkame éntok jita áma jinnume päkun yeu am bep táytek, ⁴⁶ ínel jíakari:

—Júnel jiojteri: “In kári Diostau áma nok béchibo”; të eme lak-roonim áma éusu béchibem ä jípure.

⁴⁷ Huanäi chíkti táapo tiöpopo am majtiay; të jume tiöpopo nésahueme, leyta am mamajtiame, éntok jume yoremem jum pueblopo chë yörihuame, ä meháreka jíba éiyay. ⁴⁸ Të kaitachim jiahuíte máchiakay, bueítuk síme jü génte tüisim át suaka ä jikkajay.

20

Jü Jesústa yäura

(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

¹ Séjtuł táapo Jesús jum tiöpopo juka genteta am majtiayo entok tü nokta yore jínëhuamta bétana huémta ámeu am nookay, ámam náu yájjak jume tiöpopo tékiakame, jume judíom leyta mamajtiame, éntok jume ou yoiyöturim. ² Huanärim ínel áu jiaahua:

—Ítomë téjhua, ¿jábeta téhuamposë íkái johua? O, ¿jába yäurasu íkái licenciata enchí mák-la?

³ Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Ínapone két senu huémta enchimneu nátemaijnake. Nechem ä yómnianake: ⁴ ¿jábese juka Juanta äbo bíttuak ä batónakë béchibo? ¿Dios, o jume yoremem?

⁵ Huanärim bempo náu nok táytek, ínel jíakari:

—¿Jáchinsutä yómnianake? Ítapo Diosta bétana huéiye ti ä yómmiako, ínel itou jiaunake: “¿Jatchiaka júntukem kaa ä súsualek?”

⁶ Yóremraata bétana huéiye, jü pueblo itom mamaasunake; bueítuk síme juka Juanta profetapo ä täyay.

⁷ Huanärim kaa emo jüneä tíaka taahuak, jábeta juka Juanta yäurata ä mák-latukähui. ⁸ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Ínapo júne kaibu enchim téjhuaanake jita yäurata nee ä licenciakähui.

Jume tekipanualero jujuënam ejempló

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Sep íkái ejemplota ámeu nok táytek jume géntemmehui:

—Senu yoreme párasim eechak, yorem tekipanualerom ä réuhuak. Huanäi mékka jákun buiárau bíchaa siika éntok bínhua áman aane.

¹⁰ Huanäi béja juka etta chúpey, senuk ä sáhuëu áman jaasek huame tekipanualerommehui, juka áma chúpemta ä jájamëu ámeu ä au sáhueka. Të bempo tüisi ä bépsuka, kaita ä mákaka ä simtuak.

¹¹ Huanäi jü etta áttiakame júchi senuk ä sáhuëu áman jaasek. Íkärím éntok, buere áusuka kéchim ä bépsuka, kaita ä mákaka ä simtuak.

¹² Júchi béja bájim huëpo senu ä sáhuëu áman bíttuak; íkärím júchi kókosi ä yáaka päkun yeu ä béebak.

¹³ Huanäi jü huaj etta áttiakame ínel jiaahua: “¿Jítasune júntuk én yáanake? Juka ín üusi chë ín nákéune én áman bíttuanake; jamak júnem íkái bichäteko ä yörinake.” ¹⁴ Të jume etta suayame ä bíchaka, náhuim nookak, ínel jíakari: “Íri jü síme ettamak tahuaseka huéeme.

Atä mēnake. Huanäi jü echi itom mámpo tahuanake.” ¹⁵ Huanärim huajpo päkun yeu ä tójaka, ä mäak.

Huanäi Jesús am natemajek:

—¿Jáchisu júntuk am yáanake jāni, jü páras etta áttiakame? ¹⁶ Äbo sika sime huame tekipanuaeom súaka, huanäi ä buía täbuik ä máknake.

Huanärim bempo íkai jikkajaka, ínel jiaahua:

—¡Dios áapo itom áma yeu huíknake!

¹⁷ Tē áapo am bíchaka, ínel jiaahua:

—Huanäi ¿jáchisu júntuk jiau báare jāni jü jiojteri? Ínel jiaka: Jume kárita joame jü téta bem omoutekähui, huári téta tua jum ejkinapo káata naatenäpo huéiye.

¹⁸ Kía jábe júne huári tétat huéhekame, chíbela kóttinake; júri téta éntok jábetat kóm huécheko, tókti ä jótanake.

Jume impuestom béjtua huame

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

¹⁹ Jume tiöpopo tékiakame sáhueme, éntok jume judíom ley am mamajtiame Jesústa buíj bábarekay huämi horapo, bueitukim át jünēiak bempörim bétana ä nokakäu juka ejemplota ä yéchakähui. Tem juka genteta májhuey. ²⁰ Huanärim éhuil huatem áu jaasek, tü yóremem bēnasi emo am nü sáhueka, áamak ejtejhuaaka jita nokpo júne yáurata bėj-reka huēpo ä jaatia báreka, yáuratau ä nātua báreka. ²¹ Huanärim ä nátemajek, ínel jíakari:

—Maestro, júneate tua juka lütüriata enchi nokähui, éntok huéchiasi enchi am majtiähui, kaabeta áma yeu púaka juka Diosta böo lütüria em majtiähui. ²² Itome tejhua: ¿jachu ítapo juka rey Césarta jume impuestom mákpo yúmala, jehui o ée?

²³ Tē áapo, ámet jünéaka jáchin am jiau báreka júkai am nokähui, ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiaka eme junēli nee huite cháaria áma nee tátab báreka? ²⁴ Huépul tómitem nee bíttua. ¿Jábesu íkai pújbak, éntok jábesu am téhuak jume áma jiojterim?

Huanärim ínel ä yómmiak:

—Bueituk jü César.

²⁵ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Juka Césarta áttia Césartem ä mákka; juka Diosta áttia éntokem Diosta ä mákka.

²⁶ Huanärim kaitachä jaatia máchika taahuak, jita nokpo júnem kara ä jaatiay, jü genteta jikkajäpo. Áachim guómtilatata taahuak, ä jikkajaka jáchin am nok yómmiakähui. Huanärim kaa jáleka taahuak.

Júchi jábitechuamta bétana nátemaijhuame

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷ Huanärim áma yájjak huate saduceom, jume kókkolam júchi jábitenakeu kaa súaleme. Huanärim ä temajek:

²⁸ —Maestro, jü Moisés ä jiojteri tö sikäpo ínel jiaahua: Senu yoremta ä jubiahua tö mukuk áa bétana kaa usim jípurek, ä sailahuatuk ára ä nüye huaka jámut jókoptulata, usim áachä jípunakē béchibo ä saihua mukukamta béchibo. ²⁹ Bueitukim ími aaney,

guoy búsanika emo sailaka. Huä bát huéeme juubek; të muukuk, kaa üuseka. ³⁰ Jü ä saila áa sáu huéeme juka jámutta tò kókkota nuka. Huanäi két muukuk, kaa üuseka. ³¹ Huä bájim huëpo jüri kéchá nuka. Júneli sime jume guoy búsanikam ä juubek, éntokim kókkok, kaa usim át jípureka. ³² Chúkula éntok két jü jámut muukuk. ³³ Huanäisu júnakoy jum kókkolam jábitëpo, ¿jábesu júntuk hua tua ä jubnakeme? Bueituk sime jume guoy búsanika ä jubekay.

³⁴ Huanäi jü Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Ími ániapo jume óhuim jujube; jume jáamuchim éntok kukuna. ³⁵ Të huame tüisi tahualame, áman téhuekau yúmakame éntok kókkolam jábitechuamta jájamekame, ámani kaabe emo jujube, nim kaabe kukuna, ³⁶ bueitukim kara júchi kókkoka tahuanake; ángelesim bénanakemme. Kókkolam násuk bem jábitekä béchibo, Diosta üusimtunakemme. ³⁷ Áapo, jü Moisés junne, jum ä jiojteripo jü zarza béetemta bétana ä nokápo, itom ä téjhua kókkolam júchi jiabitenakëhui. Huämi ínel jiaahua: Jü Señor Áapo Abrahamta Dios, éntok Isaacta Dios, éntok Jacobta Dios. ³⁸ Bueituk Dios kaa kókkolammeu Dios, ál-la jápsammehui; bueituk áapörík béchibo simetaka jápsa.

³⁹ Huanäi huate judíom ley am mamajtíame ínel jiaahua:

—Maestro, huéchiasë ä nookak.

⁴⁰ Kaitam éntok áu nátemajj péaka taahuak.

¿Jábesä üusek juka Cristota?

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Jesús ínel ámeu jiaahua:

—¿Jáchisuntukim juka Cristota Davidta üüsü tíiya? ⁴² Bueituk David Salmompo ínel jiaahua:

Jü Señor ín Señorbeu ínel jiaahua:

“In bátam bétanë yejte,

⁴³ jume enchi béj-reka kateme em guókim bétuk ín tójäu tájti.”

⁴⁴ ¿Jáchisu júntuk jü Cristo Davidta üussitunake, áapörík Davidta áu ä Señor tíateko?

Jesús jume judíom ley am mamajtíame nātuaka nookak

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Sime Pueblo ä jíkkajay, huanäi Jesús ä disciípulommeu ínel jiaahua:

⁴⁶ —Jume judíom ley am mamajtíame bétana, tüisem emo suaya. Tüisim ä müsäule juka tettebek bem sánkonakëhui, áman pláazapo yörisi bem tetebotuahuähui, jum tiöpopo bát bankomet bem jonakëhui, éntok jum jíjibuähüäpo jume bankom bát jokammet bem jotenakëhui; tüisim ä básule. ⁴⁷ Jume jámut jókoptulame simeta ili bem jípurëhuim am üuhuaka, bempola jíba ä nüye, éntok bem kaa tühua yáarim éso báreka bínhua Diostau buabuana. Ímëi ínel jume chë jìokot máchiraata mabetnakeme.

21

Jü jámut jókoptulata limojnari

(Mr. 12:41-44)

¹ Jum tiöpopo Jesús jume yún tótomekame bitchak, jum kajapo tómitam joayo, limojna tómita öorehuäpo. ² Huanäi senu jámut jókoptulata tüisi poloobeta bitchak, guoy ili cobre tómita áma ä joayo. ³ Huanäi inel jiaahua:

—Lütüriapone inel enchimieu jiaahua, i jámut jókoptula póobe simem béppa chë yún ä nénkak; ⁴ bueituk sime jume huate áma ä óorek, Diosta ofrenda béchibo, juka nakulia ámeu yeu bilata. Të áapo ä poloobétukä násuk junne, simeta ä jípurëu ái ä jíapsinakeu áma óorek.

Jesús juka tiöpota tátabnä bétana nookak

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Huate jü tiöpota bétana náu ejtejuay, uiyorisi ä bíttu bétana téta ujoyorimmea ä yáari béchibo, éntok huate jítasu jáni áma Diostau náikiaritayi. Huanäi Jesús inel ámeu jiaahua:

⁶ —Taahuari yúmanake íkai simeta enchim bícháu tátabnähui. Kía huépul téta júne kaa nat béppa joka tahuanake.

Jume señalim ániata lütiseyo

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Huanärim inel ä temajek:

—Maestro, ¿jahueysu ayunake ñri? ¿Jíta señalsu ayunake íkai huéé báareyo?

⁸ Jesús éntok inel jiaahua:

—Jítachem suuhua, kaabe enchim báitäunake. Bueituk büruka yáijnake ín téhuampo, inel jáka: “Ínapone jü Cristo”, éntok inel jáka: “Ñri ájária jü taahuari.” Të eme katem am guojaanake.

⁹ Éntokem juka nássuahamta bétana nokhuay jikkaijnake. Éntok genteta emo béj-reka emo tóboktiay, katem guómte; bueituk jiba ñri bát huéenake; të kee jee yuuma, juka ániata luutinakëhui.

¹⁰ Huanäi inel ámeu jiaahua:

—Jume naciónim huate naciónim béj-reka emo tóboktianake; jume reyim éntok huate reyim béj-reka náassuanake. ¹¹ Jü buía buere áu yoyoonake; tüisi tébaatunake; génte éntok máujnake. Kökoa ayunake kía ják junne; jum téhuekapo éntok buere señalim ayunake.

¹² Të simeta íkai kee huéé, enchimim buíjnake, éntokim enchim guojajjanake. Huanärem sinagogammeu yeu tóijnä, éntokem páttiana cárcelimpo. Reyimmehuem yeu tóijnä, éntok gobernadorimmehui, ín nésahui enchim jo bárë béchibo. ¹³ Ñri enchimieu huéenake enchim ino bétana túhuata ámeu noknakë béchibo. ¹⁴ Katem át obisi éiya enchim jíapsipo, jáchin o jita enchim noknakeu emo jínëu báreka. ¹⁵ Bueituk ínapo huaka nokta enchim téjhuaanake, éntok júneehuamta enchim miknake. Huámakirim béja am kóba jáptetuanake; karam enchim nok béj-reka tahuanake. ¹⁶ Të kía enchim áchayim junne, enchim sailam, enchim huahuajim, éntok enchim amiigom yáura mámpo enchim jóanake. Huatemim enchim-mak kateme súanake; ¹⁷ simetaka enchim kujti érianake, ín nésahui enchim jo bárë béchibo; ¹⁸ të hua huépul chonita júnem kaa tárúnake. ¹⁹ Yánti enchim jíapsä béchibem yónake, yü jíapsi béchibo.

²⁰ Eme béja juka buere joära Jerusalénta sontarommea kóntiata bicháteko, júneäm läuti ä tátabnähui. ²¹ Huanäi jume Judea

buiärapo aneme éläpom káhuui huáttinake. Huame Jerusalémpo aneme éläpom áma yeu kannake; huame bem et buíapo aneme kaa áman nóttinake. ²² Bueítuk ímëi jume taahuarim jìokot máchiraata ámet huéenakèhui, simeta ä jìojteri jiäpo áman yeu chúpanake. ²³ ¡Poloobesitomme, huame abe äasoame, éntok huame ili usim ujüume huamechí taahuarimmechi! Bueítuk tüisi jìokot máchira huéenake ímí ániapo; Diosta omtira ìri pueblota béppatunake. ²⁴ Ejparammeyim mëna. Huate perreesomtaka núk sákana, sékana buiärau bíchaa. Huanäi béja jü Jerusaléntat jume kaa judíom át chéptisunake, jume kaa judíom tiempota yumäu núkisi.

Jáchin jü yoremta üusi yebijnakèhui

(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵ 'Huanäi jum täapo señal ayunake, éntok mechapo, éntok chókimpo; jum buíapo éntok jume naciónim jìokot éenake, éntokim guómtilatata annake, hua máusi machisi bahueta omtëu jíkkajaka, éntok jume máarem. ²⁶ Huä génte máuj kókkonake, hua ím ániapo huéenakemta bíchaka; bueítuk hua téhuekapo úttiära ayukame júne áu yoyoonake. ²⁷ Huanärim ä bínnake, juka Yoremta Üusi, namupo yepsamta ä lóoriamaki, éntok ä úttiäramaki. ²⁸ Íkai huée táytekem emo óusi éetua, éntokem jikau kóbate, bueítuk enchimmeu jëla ansime jü tü taahuari Diosta bétana enchim jínëuria.

²⁹ Két ikäi ejemplota ámeu yétchak:

—Jukem chuna óuguotat suuhua, éntok kía täbui júyatat junne. ³⁰ Béja jume ili sáhuam yeu basihuey, emem jüneenake, juka tebuj-riata yebijnakeu kaa mékka bëyëhui. ³¹ Júnëli két eme, ikäi jita huémta bichäteko, jüneenakeem itou jëla ä ansimëhui, juka Diosta reytaka ímí nésaunakèhui.

³² 'Tua lütüriapone ínel enchimmeu jiaahua, síme ìri huéenake, kee juka genteta én huémta luuteyo. ³³ Jü téhueka éntok jü buíya luutinake, të ín noki jíba bënasi huéenake.

³⁴ 'Emóem suaya; katem juka enchim jíapsi námakasi johua, kaa huéeläpo jíbuáhuamtay éntok vino jíhuamtay, éntok buere kaa yúmahuamtayi, kaa huakäi taahuata enchim jaatianaké béchíbo kaa ínel enchim éäpo. ³⁵ Bueítuk huiteriy am choílakamta bënasi áme béppa huénnake, jume síme ímí buíapo anemmechi. ³⁶ Katem kótche. Jíba yü tutti Diostahuem nokaka jíapsa, ìri huéenakemta bétana enchim áma yeu yorenaké béchíbo. Júnëlem kaitat jáchin éaka, Yoremta Üusi bíchäpo emo yeu jábuanake.

³⁷ Jesús jum tiöpopo taahuapo am majtiay; tukaapo éntok káhuui Oliivo ti téhuaakamtau bíchaa sisimey. ³⁸ Kethueytana éntok síme génte áu náu yayajay, tiöpopo ä nok jíkkaj báreka.

22

Náu nok tütehua Jesústa mëe béchíbo

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ Béja kaa jaikika bëyey juka buere pajkota yúmanakèhui, jume páanim kaa levaduura buabuáhuáhui, pájcu ti téhuaakame. ² Jume tiöpopo tékiakammeu chë nésaahueme, éntok huame leyta am

mamajtiame át tekipanua y jáchin juka Jesústa bem mëtebonakëhui, bueïtukim juka genteta májhuey.

³ Huanäi jü Satanás Judastat kibakek, hua Iscariote ti téhuaakamtachi, hua dooce apóstolimmak näikiatukaïhui. ⁴ Ìri huame tiöpopo tékiakammeu chë nésahuemmeu nookak, éntok huame yäuchimmeu tiöpota suayammehui, jáchin juka Jesústa bem mámpo ä tóijnake bétana. ⁵ Bempo al-leaka taahuak, éntokim tómita ä mák rókaka nookak. ⁶ Áapo béja júkai yáa rókaka taahuak. Huanäi át tekipanua táytek, jáchin ayuka kaa büru genteta bíchäpo bem mámpo ä tóijnakëhui.

Señorta Santa Cena jo nésayhuame

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

⁷ Jü taahuari páanim kaa levaduura ka buabuähuäu yuumak, huaka ili kabarata át mënhui, pájcuata ti téttehuahuame. ⁸ Huanäi Jesús juka Perotau éntok Juantau ínel jiaahua:

—Ámanem sájaka juka abe jëla itom buänakeu yáabo, pájcuata.

⁹ Bempo éntok ä temajek:

—¿Jákusë itom ä yáa ia?

¹⁰ Jesús éntok ínel ámeu jiaahua:

—Huam pueblou kimütekem senu yoremta bínnake, sótöpo báam huéiamta. Áa sáukem kaate, ä jóau ä kibakeu tájti. ¹¹ Huanärem jü jóakamtau ínel jiaunake: “Jü Maestro ínel nokta émou bíttuak: ¿Jáksu jüntuk káttek, jü káari juka pájcuata áma buä béchïbo ín discípulommaki?” ¹² Huanäi áapo enchim ä téjhuaanake, juka quartota buëuruk jikat kátekamta béja tüteta. Huämïrem ä yáanake huaka itom buänakëhui.

¹³ Bempo éntok áman sájaka ä téhuak, juka simeta Jesústa am téjhuakä bénasi, éntokim ä yáuhuak, pájcuata bem buanakëhui.

¹⁴ Juka horata yúmak, jü Jesús jume apóstolimmak mesau yejtek. ¹⁵ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—¡Tepane ikäi pájcuata enchimmak bua péiyay, ketune kee jiokot nee yáahuayo! ¹⁶ Bueïtukne ínel enchimmeu jiaahua, kanne júchi pájcuapo jïbuänake, júnakoy jübua áman Diosta chë yötaka ä kátekäpo áu ä chúpayo.

¹⁷ Huanäi juka vaasota nüka Diostau baisásusuka ínel jiaahua:

—Ikärem nüka nachä näikimte; ¹⁸ bueïtukne enchimmeu ínel jiaahua, kanne júchá jïnake, ikäi páraj taka báhuata, júnakoy jübua áman Diosta chë yötaka ä kátekäpo äbo kóm ä yepsayo.

¹⁹ Chúkula jume páanim nüka, Diostau baisásusuka, ámecham näikimtek, ínel jíaka:

—Ìri jü ín takahua enchim béchïbo nénkitunakeme. Íkärem johua, inou enchim huáatinakë béchïbo.

²⁰ Két jíba ánëli, chúkula jïbuásusuka, juka vaasota nüka, ínel jíakari:

—Ìri vaaso ínel jü bemelasi Diostamak nokta náu yáarime; ín ójbo guótekamtay béjhuata jípunake, enchim béchïbo guótekame.

²¹ Të én ín mesapo ínomak aane, jü nee nénkinakemta mámmam.

²² Tua lútulay jü Diosta Üusi jíba huéesime juka áa bétana näikiarita jíapo ámani; ¡të tepa jiokochia huäri yoreme jü bem mámpo ä tóijnakeme!

²³ Huanäi bempo emom temaj táytek, ä jábétukähui jáni hua ä nénkinakeme.

Jábeta chë yöpo tahuanakëhui

²⁴ Huanärim náu nok nássua táytek, jábeta chë yöpo tahuarianähui.
²⁵ Të áapo ínel ámeu jiaahua:

—Jume naciónimmeu reyim tüisim buéresi emo nésaule sîmem béppa, éntok sîme jume géntemmeu yäuchim áme béppa nésaheueme, huamerim ínel tü yöremem tíiya. ²⁶ Të eme kaa junëli emo núnake. Ál-la hua chë yöpo áu jípureme, usi jübua yötu sáyhuamta bénasi áu érianake; hua nésaheueme éntok, két sáyhuamta bénasi áu érianake. ²⁷ Bueítuk, ¿jábesu jü chë yörihuame, hua mesau yejteka jübuáme, o buähuaamta áu totojame? ¿Jachu kaa lütüriapo ájária hua mesau kátekame? Të ínapo enchim násuk aane, hua sáyhuamta bénasi.

²⁸ 'Eme ámëria huame jíba ínomak aneme, huam jiokot máchiraata inou sikäpo. ²⁹ Ínapone ínëli enchim ä mákka, juka rey nésaute enchim jípunakëhui, ín Átchay nee ä mákakä bénasi, ³⁰ enchim huam ín mesapo ínomak jübuanakë béchïbo éntok ínomak jïnakë béchïbo ín reytaka nésaheupo, éntok huam yörisi machiku joteka jume dooce Israelta üusimmet yeu kat-riammet nokta enchim chúpanakë béchïbo.

Jesús, Perota kaa ä täya tía bétana nookak

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ Ínel két jiaahuak jü Señor:

—¡Símon, Símon, áachë suuhua! Jü Satanás enchim áula, tirijkom yoohuá bénasi naa múksi enchim emo bíť íaaka; ³² të ínapo enchi nok-riak Diosta em súalëu kaa émou bïnakë béchïbo. Empo éntok nóttekátek, jume émomak huéerimmeu nooka, óusi am éenakë béchïbo.

³³ Peero éntok ínel áu jiaahua:

—Señor, huittine eiya cárceliu ín huéenakë béchïbo, éntok émomak ín muknakë béchïbo.

³⁴ Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—Peero, émoune ínen jiaahua, ëni kee juka tótorörata kusey, baisë kaa nee emo täya tíanake.

Jesústau jiokot máchira áu yúmase

³⁵ Huanäi jü Jesús am temajek:

—Júnak nee enchim yeu jaaseko kaa morraaleka, kaa tómeke, éntok kaa bochaka, ¿jachu jita enchimmeu bëka?

Bempo ínel au jiaahuak:

—Kaíta.

³⁶ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Të én ál-lem hua morraalim jípureme am huérianake, éntok juka tómi bóosata; hua kaa ejparam jípureme ä kapam nénkaka am jïnnunake. ³⁷ Bueítukne ínel enchimmeu jiaahua, inot chúpatunake hua jïojteri ínen jíame: “Jume juëna yörememmak näikiahuak.” Bueítuk sîme hua ino bétana jïojteri chúpanake.

³⁸ Huanäi bempo ínel jiaahuak:

—Señor, ímï guoy ejparam óorek.

Huanäi áapo ínel ámeu jiaahua:

—Júmemak türi.

Jesús Getsemanípo oraciónta yáuhuak

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Huanäi Jesús Oliivo káuta kátekäu bíchaa siika, jíba ä aánë bénasi. Jume ä discípulom éntok ä guojaasek. ⁴⁰ Áman yepsaka ínel ámeu jiaahua:

—Diostahuem oraciompo nooka, kaa jum jibilahuápo huet béchíbo.

⁴¹ Huanäi Jesús ili mékka bíchaa siika, tétata jímä bëmu. Huanäi tónommia kíkteka, Diostau oraciompo nookak, ⁴² ínel jákari:

—In Átchay, empo ínel íateko, ímëi báam kókosi ín innënaeke, nechë ä táktiria kaa ín am jínakë béchíbo. Të kaa ín ä huáatiäpo ámantunake, ál-la em ä huáatiäpo ámani.

⁴³ Huanäi ángel áu yeu machiak téhueka bétana, úttiata ä mák báreka. ⁴⁴ Huanäi tüisi jikot aneka, chëhuasu úttiaka Diostau oraciompo nookay. Huanäi jü ä báarútti kía ójbo ténasi chákteka buíau tájti kóm huáttey.

⁴⁵ Huanäi Diostau oraciompo noksuka kíkteka, ä discípulommeu bíchaa siika. Huanäi kócheme téuhuak, bueítuk kaa al-leerimmea yetem ámet huéchilatukay. ⁴⁶ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiakasem kótche? Jotekem, Diostau oraciompo nooka huaka enchim jioptua báaremta kaa enchim ä yúmanakë béchíbo.

Jesús preeesotaka núk sákahuak

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Jesús ketune nookay, juka genteta juebenak áma yájako. Huä Judas ti téhuakame, jume dooce ä discípulommak näikiatukaihui, ámpat huéiyey. Huanäi Jesústau rúkteka ä besiito bábarek.

⁴⁸ Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Empo Judas, ¿jache besiitoy ä nénka, juka Yoremta Üusi?

⁴⁹ Jume áamak aneme juka huée báaremta bíchaka, áu ínel jiaahua:

—Señor, ¿jachute ejparammea kókosi am yáanake?

⁵⁰ Huanäi huépúlaka juka tiöpopo chë nésahuemta sáhuëu mámákoka nákam báta bétana huéeme ä chúktiriak. ⁵¹ Huanäi Jesús am yómmiaka ínel ámeu jiaahua:

—Akem am tójja, béjja.

Huanäi Jesús hua náka chúktiahuakamtat mámteka ä tütek.

⁵² Huanäi Jesús jume tiöpopo nésahuemmeu éntok tiöpota suayammeu yäuchimmeu, éntok ou yoiyöturim pueblou yeu púarimmeu, áman ä nübokammeu ínel jiaahua:

—¿Nee lak-rontuká bénasi eme ejparaka éntok kúkutaka inou yeu sájjak? ⁵³ Huam tiöpopo chíkti táapone enchimmak aaney. Kíá júnem inou kaa mám rúttukteka nee jaatiak. Të ikäi horata, eme ä áttiak; jü kaa máchiraa nésahue.

Jü Peero juka Jesústa báisi kaa áu ä täya túya

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Huanärim Jesústa preeesoteka, ä núk sájjak, jü tiöpopo chë nésahuemta jóau bíchaa. Peero éntok mékkáariat ä guojaasey.

⁵⁵ Huanäi jume sontarom tebat násuk náaka, nate chíkola áma jotek.

Peero éntok két áme násuk yejtek. ⁵⁶ Të senu jámut jóapo sáyhuame, Perota tájimmeu kátekamta bíchaka, ínel jiaahua:

—Ī yoreme két áamak aaney.

⁵⁷ Të áapo “ëe” ti áu jiaahua:

—Empo jámmut, kannä täya.

⁵⁸ Chúkula júchi senu ä bíchaka ínel jiaahua:

—Émpë két ámemak joome.

Të Peero ínel jiaahua:

—Ómme, ínapo kaa ájaria.

⁵⁹ Jíba tua senu horata simsuko, tábuika két áu ä täya tíaka nookak, ínel jíaka:

—Tua lútüriapo iri két áamak aaney, bueítuk Galiléapo joome.

⁶⁰ Huanäi Peero ínel jiaahua:

—Ómme, kanne júneiya jita em nokähui.

Huärit chäka, ketune áapörík nokaysu, jú tótoröra kukusek. ⁶¹ Huanäi jú Señor kúakteka juka Perotat suuhuak. Huanäi jú Peero jú Señorta áu nokakäubeu huahuaatek, ínel áu ä jíakähui: “Kee juka tótorörata kusey, baisë kaa nee emo täya tíanake.” ⁶² Huanäi jú Peero pákun yeu sika tüisi siroksi buaanak.

Jesús bépsuhuak éntok buere áusuhuak

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Jume yoremem Jesústa suayame tüisim ä junneriay, éntokim ä bébbay. ⁶⁴ Éntokim ä puj súmaka, pújbachä bébbay. Huanärim ä nátemajey, ínel áu jíakari:

—Akë ä seetaroa, ¿jábesu enchi bébba?

⁶⁵ Éntok huatek búrukim juénasi ä pújbapo áa bétana nookak.

Jesús judíom yäurau yeu tóijhuak

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Yeu matchukim emo náu núnnuk, jume ou yoiyöturim judíom pueblopo yeu púari, jume tiöpopo nésahueme, éntok jume leyta am mamajtíame. Huanärim juka Jesústa bem bíchäpo yeu tójjak. Huanärim ä temajek:

⁶⁷ —Ítomë téjhua, ¿empo ájaria jú Cristo?

Áapo éntok ínel am yómmiak:

—Jeehui ti nee jíay junne, kaibem nee súalnake. ⁶⁸ Enchimmeu nee nátemay junne, kaibem nee yómmianake, éntokem kaibu nee búttianake. ⁶⁹ Të én naateka jú Yoremta Üusi juka Diosta simem béppa úttiakame bátam bétana yejtenake.

⁷⁰ Huanäi sep sime ä nátemajek:

—¿Huanäi empo jú tua Diosta Üusi?

Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Eme lútüriapo nee ájariä tíiya.

⁷¹ Huanäi bempo ínel jiaahua:

—¿Jíta béchibosute testiigom huáatia? Ítapote ä tempo ä jíkkajak.

23

*Jesús Pilatotau yeu tóijhuak**(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)*

¹ Huanäi jü génte juebénaka áu tóboktiaka, Jesústam Pilatotau núk sájjak. ² Huanärim ä nätua táytek, ínel jíaka:

—Íkáite téula, juka naciónta tábuiasi majtiamta. Rey Césarta kaa impuestom mák nésahue. Áapo Cristopo áu nanäikia; junéli éntok áu rey tíiya.

³ Huanäi jü Pilato ä temajek, ínel jíaka:

—¿Jachë empo jume Israelpo judíommeu Rey?

Huanäi Jesús ä yómmiak:

—Empo lütüriapo ínel jiaahua.

⁴ Huanäi Pilato ínel ámeu jiaahua jume tiöpopo nésahuemmehui, éntok jume géntemmehui:

—Kaitane juènak át téuhua, ì yoremtachi.

⁵ Të bempo chë úttiata johuay, ínel jíaka:

—Juka genteta síme Judea buiärapo jometa áu tóboktitua jü ä majtiäubeyi. Jum Galiléa buiärapo naateka, éntok jíba ä josimey, äbo tájti.

Jesús rey Heroodestau yeu tóijhuak

⁶ Huanäi jü Pilato, Galiléa buiärapo ti jíayhuamta jíkkajaka, nátemajek:

—¿Jachu ì yoreme Galileo?

⁷ Huanäi jeehui ti áu jiaihuak, Heroodesta nésahuépo joome. Huanäi Heroodestau ä bíttuak. Huámechi taahuarimmet éntok jü Herodes buere joära Jerusalémpo aaney. ⁸ Herodes juka Jesústa bíchaka, tüisi al-leaka taahuak. Bínhua naateka ä bit péiyay. Yún jita áa bétana jíkkaij-latukay, éntok kaa jaibu johuamta ä bíchápo ä yáanakeu ä bit péiyay. ⁹ Juebénasi ä temajek, të Jesús kaa ä nok yómmiak.

¹⁰ Ámam aaney, két jume tiöpopo tékiakammeu nésahueme éntok judíom ley am mamajtíame. Katim chúktemta nokaka ä nátuay.

¹¹ Huanäi jü Herodes éntok jume ä sontarohuam kía kaitäpo ä bit táytek. Huanärim ä junneria báreka reyta bénasi ä sánkotuak, béj-remta éntok ujyorik. Huanäi jü Herodes júchi jü Pilatotau ä bíttuak. ¹² Huanärim náu türi táytek Pilato éntok Herodes huäri taahuarit naateka; bueítuk bannaatakam kaa náu türiakay, náhuim öomtilatukay.

*Jesústat chüppuk, jü noki ä muknakëhui**(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)*

¹³ Huanäi jü Pilato jume tiöpopo tékiakammeu yäuchim náu núnuka, éntok huate yäuraata, éntok juka genteta, ¹⁴ ínel ámeu jiaahua:

—Eme ikä yoremta inou nüpak, genteta áu ä tóboktituä tíaka; të ínapo búrusine ä temajek enchim jíkkajäpo; béjem jüneiya kaitane juènak át téuhuak, enchim áa bétana ä nátuähui. ¹⁵ Éntok Herodes junne, kialíku itou ä bíttuak. Béjem ä bitcha; kaita béttesi yáala, juka nokta mukiaipo át chúpanakë béchíbo. ¹⁶ Anä bemmuchateboka ä búttia báare.

¹⁷ Jü Pilato jum pajko táapo huépul pereesota butbúttiay, jíba bem ä boojoriapo bénasi. ¹⁸ Të síme jü génte senu huéchiapo huépülay bénasi jijiak, ínel jíakari:

—¡Päkunem yeu ä huéria júkari, áman ä më béchïbo! ¡Barrabásta éntoke itou ä búttiatebo!

¹⁹ Íri cárcelpo jípuhuay. Yäurata béj-reka huatemma áu tóboktialatukay jum pueblopo; senuk éntok két mëlatukay. Huári béchïbo páttiatukay. ²⁰ Jü Pilato juka Jesústa búttiatebo báreka, júchi ámeu nookak, ²¹ të bempo júchi chë kusisi chay táytek, ínel jíakari:

—¡Kúrusichem ä popontebo! ¡Kúrusichem ä popontebo!

²² Bájikum huépo, jü Pilato júchi ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiaka jita juénaksu yáala? Ínapo kaita át téula mukiapo nokta át chúpnakë béchïbo. Anä bemmuchateboka ä búttianake.

²³ Të bempo jíba júchi chë kusisi chay táytek, kúrusit ä popon nésahueka. Huanäi jü bem jiahuia éntok jume tiöpopo chë nésahueme jiahuia, akim ä yúyüuk. ²⁴ Huanäi béja jü Pilato nokta át chúppak, ä mëna béchïbo bempörim ä aahuäpo ámani. ²⁵ Huanäi béja ä búttiak, juka yäurata béj-reka huatemma áu tóboktiakäuta, éntok senuk mëlataka cárcelpo yéchatukäuta. Jesústa éntok bem mámpo yétkhak, bem ä yáa bárëpo áman ä yáa íaka.

Jesústa kúrusit poponhuakä ä mukukähui

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Jukam Jesústa huériaika kúrusichä poponboka, senu yoremam buíssek, Cireene buiärapo jometa Símon téamta, huasa bétana huémta. Huanärim juka kúrujta ä püaktituaka, Jesústa sáú ä huériutuay.

²⁷ Huanäi génte tüisi búruka pueblopo jometaka áa sáú kaatey, éntok jáamuchim ä buanria sákame, éntokim ä sirok-riay. ²⁸ Të Jesús ámeu kúakteka ínel ámeu jiaahua:

—Jerusalémpo malariam, katem ino béchïbo buaana, ál-lem enchim béchïbo buaana, éntok enchim úusim béchïbo. ²⁹ Bueítuk taahuari yúmanake, ínel jiaunähui: “Al-leenakemme, jume kaa asoame éntok jume jauhuey júne kaa asoalame, jume kaabeta chítuakame.”

³⁰ Huanärim káhuimmeu ínel jiau táytinake: “¡lto béppem huátte!” Jume ili júya káhuimmeu éntok: “¡ltomem éssó!” ³¹ Bueítuk jü kúta síarita íneli joatek, ¿jítasum áu yáanake jáni jü kúta huakiahui?

³² Guoy juëna yórememim huériay kétchi, Jesústa béucham mëboka. ³³ Áman mukila kóba káhuí téáu yájakam juka Jesústa kúrusit poponak, éntok huame guoy juëna yóremem áa béuchi, huépülay ä bátam bétana, senuk éntok ä míkóri bétana. ³⁴ Huanäi Jesús ínel jiaahua:

—In Átkhay, Akë am jiookore, bueítukim kaa júneiya jita bem joähui.

Jume sontarom éntok, juka Jesústa sánko náikimtek. Huanäi náhuim ä játek. ³⁵ Jü génte éntok ä bítchay, éntok jume kobanarom júne két ä junneriay, ínel jíakari:

—Jume huatem jínëuk. Én éntok éläpo áu jínëunake, áapo tua jü Cristotuko, jü Diosta yeu púari.

³⁶ Jume sontarom júne ä junneriaka áu rúkteka, báa chibuta ä jítuay, ³⁷ ínel áu jíaka:

—Empo judíommeu reytuk, emoë jínëu.

³⁸ Jü jïjterí éntok ä kóba béppa yáatukay. Griego nokpo jïjterítukay, latínpo éntok hebreopo, ínel jíaka: “Íri ájãria jü judíommeu Rey.”

³⁹ Senu juëna yoreme áabeu chäkame ä junneria jiaahuay, ínel jíaka:

—Empo jü Cristotukätekë emo jínëu, éntok itom kétchi.

⁴⁰ Të jü senu áu omtëka ínel áu jiaahua jü senukuhui:

—¿Jachë kaa Diosta májhue, empo két jíba alë bénasi jïokot machisi nokta emót chúpilatuk junne? ⁴¹ Lutüriapote ítapo ä ínnëa, juka tüisi itou johuamta. Kaa tühuatate mabeta juka itom yáakä béchïbo; të í yoreme kaita juënak yáala.

⁴² Huanäi Jesústau ínel jiaahua:

—Inohuë huáate, béja reytaka äbo yepsäteko.

⁴³ Jesús éntok ínel ä yómïiak:

—Lütüriapone ínel émou jiaahua, enë sep ínomak annake, áman paraísöpo.

Jesús muukuk

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Jíba tua béja lúl-la kátekay. Huanäi síme ániat kaa machika taahuak, bájim jiäu tájti. ⁴⁵ Huanäi jü täa kaa machisi taahuak. Jum tiöpöpo éntok, jü cortina násuk áman síutek. ⁴⁶ Huanäi Jesús tüisi kusisí cháchayek, ínel jíaka:

—In Átchay, em mámponë juka ín espíritu yétcha.

Ínëli jiausuka muukuk.

⁴⁷ Huanäi hua romapo sontaro yäut íkãi bíchaka, Diosta úttileka taahuak, ínel jíaka:

—Lütüriapo í yoreme lütüla jíapsihuamta jípurey.

⁴⁸ Síme jü génte juebena áma anëihui, íkãi ínëli huémta bíchakame, táhuit emo chónaka sájjak. ⁴⁹ Të síme jume Jesústa täyáhuim, éntok jume jáamuchim Galiléau naateka áamak kateihuim, mékkãriat tahuaka ä bitchak, juka huémta.

Jesús mäahuak

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Senu yoreme áma aaney, tü yóremtaka entok lütüla jíápsaka, José tí téhuaka, jum pueblo Arimateapo jometaka, Judea buiãrapo. Áapo jum judíom buere yãurapo tékiakay. ⁵¹ Íri két juka Diosta reytaka ä nésaunakeu boobíchaihui. Kaa ámebeu ä türey, juka jita benak Jesústau am yáakãhui. ⁵² Pilatotau sika Jesústa takahua áu aahuak. ⁵³ Kúrusit kóm ä yéchaka, sábanampo ä bëtiak. Huanäi téta guójõria bemelapo étapopo ä óorek; kaabe áma jee órehuay. ⁵⁴ Huãri taahuarit síme huéchiapo óorehuay, buëituk jü jimyóre taahuari abe naatey.

⁵⁵ Jume jáamuchim Jesústamak áma yáij-latukaihuim Galiléa bétana, ámanim sájaka ä bitchak, jum téta guójõriapo ä maahuakãpo; éntokim át suuhuak, ják ä tekhuakãhui juka ä takahua. ⁵⁶ Huanãrim bem joau nótteka, yünim jita musãla jubak yáuhuak, éntok unhuentom. Huanãrim jimyore taahuapo jimyoorek, Diosta leyta ä jiãpo bénasi.

24

Jesústa mukilataka ä jáabitekähui

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Lominko taahuata yúmak, kethueysu, jume jáamuchim ä maahuakäpo yájjak, juka báata musálam jubak huériaka bem yáakähui. Huate jáamuchim éntok, ámemak kaatey. ² Huanärim juka téta guójöriata étaporita téuhuak. Jü téta ái páttiari sékana órekamtam bitchak. ³ Huanärim áman kimuka, juka Señor Jesústa takahua kaa áma téuhuak. ⁴ Guómtilamtakam kaachin an máchiakay. Huanärim guoy yoremem bitchak, áme náapo jábuekame bélojkok sánkokame. ⁵ Bempo májhueka, buíau tájti kóm müla chätuk. Huanärim ínel ámeu jiaahuak, jume yoremem:

—¿Jatchiakasem kókkolam násuk juka jáápsamta jaria? ⁶ Kaa ím aane; béja jáabitek. Áhuem huáate jita enchimmeu ä nokakähui, ketune Galiléa buiärapo aneka, ⁷ ínel jáakari: “Tepa jába jume yoremem jujuénam mámpo tóijna jü Yoremta Üusi, éntok kúrusit mètunake. Huanäi éntok báij taahuarim huéy mukilataka jáabitenake.”

⁸ Huanäi bempo áu huahuaatek, jü Jesústa nokibehui. ⁹ Huanäi bempo campo santo bétana nótteka, jume once apóstolimmeu símeta íkái nookak, éntok jume huatemmehui. ¹⁰ Jume íkái nokta apóstolimmeu tójakame: jü María Magdalena, Juana, María Jacobota áiye, éntok huate jáamuchim. ¹¹ Të jume apóstolim íkái nokta kaa ä súaratukä Bénasi ä ériay; kíalikum kaa am súaley.

¹² Të jü Peero yejteka, ä mäariu bíchaa búitek. Huanäi béja huáijhua kibakeka, jume sánkom bempolaim bitchak. Huanäi juka áman yeu sikamtat bíchaka, guómtilataka ä jóau bíchaa siika.

Jum Emaús böochi

(Mr. 16:12-13)

¹³ Bueítuk huäri taahuarichi, guoyika Jesústamak rejteihuim náhuim kaatey, pueblo Emás ti téhuaakäu bíchaa; once kilómetro Jerusaléniu taahuay. ¹⁴ Juka símeta áma yeu sikamta, náhuim ä ejtejhuaasakay. ¹⁵ Júnéli náu am nok sákaysu éntok náu am nok násuay, Jesús ámeu rúktek. Huanäi ámemak boojo táytek. ¹⁶ Të ä bíchaka, jünem kaa jüneiyay ä jábétukähui, bueítuk lútüriata bem jüneríanakeu kee jee ámeu yeu machiay. ¹⁷ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—¿Jítasem náu ejtejhuaasime, éntok jatchiakasem siroka?

¹⁸ Jü senu ä yómmiak, Cleofas ti téhuaakame. Huanäi ínel áu jiaahua:

—¿Jachu empo jába kaa ímí jometaka juka én ímí taahuarimmet Jerusalémpo jita yeu sikamta kaa jüneria?

¹⁹ Huanäi áapo ínel ámeu jiaahua:

—¿Jítasu áma yeu siika?

Huanärim ínel áu jiaahua:

—Jü Jesús Nazarenota bétana, bueítuk áapo senu profeetatukay, tua úttiata jípureme jume jita ä jóapo éntok ä nokäpo, Diosta bíchäpo éntok síme pueblota bíchäpo; ²⁰ éntok jáchin huame tiöpopo tékiakammeu chë nésahueme éntok itom yáuram nokta át chüppak, ä menä bétana kúrusichä poponteboka. ²¹ Ítapo ä boobíchaihui,

áapörík juka Israelta jínëunakëhui. Ëni iári béppa, béja báij taahuarim huéiye, iri simlataka. ²² Të két jume huate jáamuchim ito násuk aneme két itom guómtiak, bueituk marikaroapom ä maahuakäu nóitek. ²³ Huanärim éntok juka ä takahua kaa áma téaka, itou yájaka itom ejtejuariak, Diosta ángelesim bénam emo bíchak tíaka. Ímëi éntok Jesústa jiapsä tíiya. ²⁴ Jume huate itomak joome áman nóitek, jum campo santohui, ä maahuakäpo. Huanärim jume jáamuchim jáakäpo áman emo ä bíchak tíiya, tërim áapörík kaa bitchak.

²⁵ Huanäi áapo ínel ámeu jiaahua:

—¡Tepem kaitat suuhua, éntokem kara jita súale enchim jiápsipo, símeta jume profeetam nokakähui! ²⁶ ¿Jachu kaa junëli kókosí áu ä huéenakeu úttiatakay jáni jü Cristotahui, kee jee lóoriau ä kibakeyo?

²⁷ Huanäi béja juka jiojteta áa bétana nokamta ámeu nok táytek, Moiséjta librompo naateka jume profeetam librommeu tájti.

²⁸ Jum pueblou bem sájakäu yájaka, Jesús jíba ä böo huéria báarem ténasi ayka. ²⁹ Huanäi bempo kía úttiapo bénasi ä tahuariak, ínel jáakari:

—Itomake taahua, emo bia kúpte, jü taa béja áman huétche.

Huanäi Jesús áman kibakek, ámemak tahua báreka. ³⁰ Huanäi béja ámemak huam mesau káteka, jume páanim nüka Diosta tü eáu ámet chúppak. Huanäi am näikimteka, bempörim miikak. ³¹ Ímëri jume bem pusim étapotuk. Huanärim ä tatáyak, të áapo sep áma kaabétuk. ³² Huanärim ínel náu jiaahuay:

—¿Lútula huëpo, jachute kaa itom jiápsipo táijta bénasi ä ínnëay, itou ä nokayo jum böochi, éntok juka jiojteta itom ä téjhuayo?

³³ Huanäi huämi horapo jáptekam, Jerusalénihuim nóttek. Huanärim jume once discípulommeu éntok jume ámemak anemmeu yájjak. ³⁴ Ímëi ínel jiaahuay:

—Jü Señor tua yö éaka jíabitek; Símontau yeu machiak.

³⁵ Jume guoyika éntok két am ejtejuariak jita jum böot ámeu sikähui, éntok jáchin emo ä tatáyakähui, jume páanim ä näikimteko.

Jesús jume ä discípulommeu áu yeu machiriak

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Ketune bempörim iári bétana náu nokay, Jesús áme násuk áu yeu machiriak, ínel ámeu jáaka:

—Yánti jíapsihuame enchimmaktunake.

³⁷ Huanärim guómtéka éntok májhueka, espíritutam emo bíchá bénasi éiyay. ³⁸ Të Jesús ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiakem guómtila? ¿Jítasa jáni ti emo éetua? ³⁹ In mámamem bitcha, éntok ín guókkim. Ínapone ájaria. Inochem mámte, éntokem nee bitcha; bueituk jü espíritu kaa tekhuak, éntok kaa óttak, enchim nee bíchápo bénasi.

⁴⁰ Huanäi ínel ámeu jáaka, jume mámam éntok jume guókim am bittuak. ⁴¹ Të bempörim ketune kaa ä súalë béchíbo huame al-leerimnea éntok bem át guómtilamtukä béchíbo, ínel ámeu jiaahua:

—¿Jítem buä máchik ím jípure?

⁴² Huanärim kúchu jisobata rébbeik ä mákkak, éntok mumu sítörim. ⁴³ Huanäi am nüka, am buäka bempörim bíchápo. ⁴⁴ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Íkái noktane enchimneu nookak, ketune enchimmak aneka: Símeta huaka Moiséjta leypo jiojteta ino bétana chúpnakéhui, éntok huame profetam libropo jiojteta éntok libro salmompo.

⁴⁵ Huanäi juka jünee huamta am étaporiak, jume jiojteritat am jüneenaké béchibo. ⁴⁶ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Íneli jiojteri: juka Cristota jiokot yáanahui, éntok ä muknakéhui, ⁴⁷ éntok áapörik téhuampo síme géntemneu ä noknä bétana, Jerusalémpo naateka, ámeu nokaka bem jíapsi kúaktinake bétana, éntok bem Dios bejrim jiojörina béchibo. ⁴⁸ Emem íkái bit-lataka én testiigom. ⁴⁹ Áachem suuhua, ínapone enchimneu ä bíttuanake, juka ín Átchay nokaka enchimneu ä bíttua-rokakähui. Të ímem taahua, Jerusalémpo, huaka úttiata jikat bétana huémta enchim mabetäu tájti.

Jesús téhuekau jikau siika

(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ Huanäi Jesús päkun yeu am núk siika, pueblo Betaniau bíchaa. Huanäi jikau mámteka, Diosta tü eáu ámet chúppak. ⁵¹ Huanäi Diosta tü eáu ámet chúpasuka, am tö siika. Téhuekau jikau bíchaa núk sákahuak. ⁵² Bempo chúkula ä yörisuka, Jerusaléniu nóttek, tüisi al-leaka. ⁵³ Huanärim tiöpopo jíba aaney, Diosta úttileka entok jikau ä chatchaka. Júnentunake.

Jü Evangelio San Juanta Jiojtekähui

Jü Diosta noki áu yorem yáuhuak

¹ Késam huëpo jü Noki béja aaney. İri Noki Diostamak aaney, éntok ínëli jíba Diostukay. ² İri jü késam huëpo jíba Diostamak aneihui. ³ Sime ayukamta áapo ä yáala. Kaa áapörík béchibotuk kaitatu éiyey. ⁴ Áapörícut aykay, jü jíapsihuame. Jü jíapsihuame éntok, jü yoremem jíapsita machiriame. ⁵ İri machiria tachiriata bënasi kaa machiku béete; jü kaa machiria éntok kara ä tuucha.

⁶ Senu yoreme Diosta bétana äbo bíttuataka ímí aaney, Juan ti téhuaaka. ⁷ İri machiriata bétana nok iaahuaka äbo bíttuahuak, simem ä súalnakê béchibo, áapörík huämi. ⁸ Juan kaa jü machariatukay; ál-la hua machiriata bétana ä noknakê béchibo äbo bíttuatukay. ⁹ Huä tua lütüriapo machiria, sime yoremem machiriame, ím ániau kóm yebisisey.

¹⁰ Ímí ániapo aaney; Dios éntok ikäi ániata áapörík huam ä yáuhuak. Të huame ímí ániapo joome, katim ä tatäyak. ¹¹ Ä géntemmeu yepsak; imëi éntok, katim ä mabetak. ¹² Sime huame ä téhuam súaleme, éntok ä mabetakame, áa bétanam Diosta usiarim-taka taahua. ¹³ Ímëri katim yorem áchayhuariapo usiarim bënna, éntokim kaa ímí buíapo yoremem yeu totomtëpo bënna, éntokim kaa yorem éerim ínel éä béchibo. Ál-lam tua Diosta bétana yeu yoremtula.

¹⁴ Éntok iri Noki áu yorem yáuhuak, éntok ito násuk jíápsak. Éntok ä loriatate bitchak, Áchayta looria huépülay Usiaritachi. Sime tua lütüria éntok tühuaara át ayka. ¹⁵ Jü Juan áa bétana nookak. Chayeka ínel jiaahua:

—İri ájaria hua ínel áa bétana ín jíähui: Huä chúkula ino sáu yebijnakeme, chë nésahue ino béppa, bueítuk áapo béja inopat jíápsay.

¹⁶ Éntok jü yún ä jípurëu bétana, nat béppate ä mabeta. ¹⁷ Bueítuk Moiséjta huámte juka leyta mákhuak, të jü tua tühua éntok jü lütüria Jesucristota huämi, itou yepsak. ¹⁸ Jauhuey júne kaabe Diosta bil-la; ál-la hua huépul Usiari jíbba, tüisi nákhuaame, áapo itom ä täyatuala.

Juan Bautista Jesucristota bétana nookak

(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

¹⁹ İri ájaria jü Juanta nokakähui, júnak jume judíom buere joära Jerusalén bétana jume sacerdotem, éntok leviitam áu bíttuahuako, ä temaij-iaahuaka ä jábétukaïhui. ²⁰ Áapo éntok huitti nokaka, áu yeu buíssek:

—İnapone kaa ájaria jü Cristo.

²¹ Huanärim ä temajek:

—Empo, ¿jábesäe jüntuko? ¿Jachë Elías?

Huanäi Juan am yómmiak:

—Èe, kanne Elías.

Huanärim ä temajek:

—¿Huanäisu empo hua profeeta yebijnakeme jäni?

Am yómmiaka:

—Ëe, ti ámeu jiaahua.

²² Huanärim ä temajek:

—¿Jábesäe jüntuko? Itomë téjhua itom äbo sáhuekame jünetua béchibo.

²³ Huanäi ínel jiaahua:

—Ínapone jü júya ánia bueka päriapo yeu kíkteka chayemta jáhui bénasi jiaahua: “Böotem lútulaik étapo Señorta huéenake pámani” —profeeta Isaíasta jáká bénasi.

²⁴ Jume áu bíttuahuakame éntok, pariseromtukay. ²⁵ Huanärim ä temajek, ínel jáka:

—¿Jatchiakasë jüntuk batöa, empo kaa Cristotaka, éntok kaa Eliástaka, éntok kaa profeetataka?

²⁶ Juan éntok ínel am yómmiak:

—Ínapo bäämmea batöa; të enchim násuk aane, senu kaa enchim täyähui. ²⁷ Íri ínel jü chúkula ino sáu yebijnakeme. Áapo ino béppa nésahue; katchanne júne áu kóm chätuka, ä bocha huíkyam búttiapo yúmala.

²⁸ Íri áma yeu siika Betábarapo, Jordán bathue mayoa huáitanachi, Juanta batöaipo.

Jesús, jü Diosta Ili Kabara

²⁹ Yokoríaapo jü Juan juka Jesústa áu bíchaa huémta bitchak. Huanäi ínel jiaahuak:

—Íri, ájaria jü Diosta ili Kabara, jü én ím ániapo huaka kaa túhua yáarita yore úhuaame. ³⁰ Íri ájaria hua ín áa bétana ínel jákaihui: “Chúkula senu yoreme yebijnake, ino béppa chë úttiata jípureme; bueítuk áapo ínopat béja jiápsay.” ³¹ Ínapone kaa ä täyay; tëne huäri béchibo yepsak, bäämmea yore batöaka Israelitammeu yeu ä machinakë béchibo.

³² Ínel két jiaahuak, jü Juan:

—Ínapone ä bitchak, juka Espíritu Santota guókouta bénak téhueka bétana át kóm sika áa béppa tahuakamta. ³³ Ínapo kaa ä täyay; të hua nee äbo bíttuakame bäämmea ín batönakë béchibo, huäri ínel inou jiaahuak: “Huä jábetachë Espírituta át kóm huémta bíchakätek, éntok át ä tahuako, íri ájaria jü Espíritu Santoy yore batöame.” ³⁴ Ínapone ä bitchak, éntokne áa bétana nooka, tua Diosta ä Úusitukä bétana.

Jume kësampo discípulom

³⁵ Yokoríaapo jü Juan júchi áma aaney, éntok guoy ä discípulohuam.

³⁶ Huanäi Juan, Jesústa huämi ják hueramay ä bíchaka, ínel jiaahua:

—¡Juyú! ¡Íri ájaria jü Diosta ili Kabara!

³⁷ Jume guoyika Juanta majtiähui, Jesústam jíkkajaka, áa sáu sájjak.

³⁸ Huanäi Jesús amáu remteka áa sáu kateme bíchaka, ínel jiaahuak:

—¿Jítasem jaria?

Bempo éntok ínel áu jiaahua:

—Maestro, ¿jáksé jóuhuak?

³⁹ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Bínem kateka ä bitcha.

Huanärim áamak sájaka ä bitchak, ják ä jóakaïpo. Huanärim áamak áma taahuak, huäri taahuarichi; bueituk kúpteka náikim ják jiaahuay.

⁴⁰ Jü Andrés, Símon Perota saila, ïri jume guoyim násuk juka Juanta nok jíkkajaka Jesústa sáu sikame. ⁴¹ Ìri béja juka Símonta ä sailahua bát téuhuak. Huanäi inel áu jiaahuak:

—Juka Mesíastate téuhuak —Cristo ti téhuaakamta.

⁴² Huanäi Andrés Símonta Jesústau tójjak. Jesús éntok ä bíchaka inel áu jiaahua:

—Empo jü Simmom, Jonásta üusi; émpë Cefas ti téhuaanake. (Ímëi téhuam éntok Peero tim jiau báare.)

Jesús, Felipeta éntok Natanaelta núnnuk

⁴³ Yokoriápo Jesús Galiléa buiarähui bíchaa sim báreka, Felipeta téaka inel áu jiaahua:

—Ino sáukë huéiye.

⁴⁴ Ìri Feliipe Betsaida pueblopo jometukay. Ímï két jometukay jü Andrés éntok Peero. ⁴⁵ Feliipe juka Natanaelta téaka inel áu jiaahuak:

—Béjate ä téula huaka Moiséjta áa bétana huam leypo jiojtekähui, éntok két huam profetam jiojtekäpo, huaka Jesústa, Joséta üusi, Nazaretpo jometa.

⁴⁶ Natanael éntok inel áu jiaahua:

—¿Jachu Nazaret joärapo jita tühua yeu huée mátxhi?

Huanäi inel áu jiaahua jü Feliipe:

—Ábe sika ä bitcha.

⁴⁷ Jesús éntok Natanaelta áu jëla huémta bíchaka, inel áa bétana jiaahuak:

—Ímï aane, jü tua israelita; ï óutachi jü ára nókichiria kaita át ayka.

⁴⁸ Natanael éntok inel áu jiaahua:

—¿Jáchisë nee tatäyak?

Huanäi jü Jesús inel ä yómmiak:

—Felipeta kee enchi núnuyo, chunam bétuk enchi kátekne enchi bitchak.

⁴⁹ Huanäi Natanael inel ä yómmiak:

—Maestro, ¡émpë jü tua Diosta Üusi! ¡Émpë jü israelitammeu Rey!

⁵⁰ Jesús éntok inel ä yómmiak:

—¿Jachë kíal chunam bétuk enchi kátekne enchi bitchak ti nee emou jákä béchibo nee súale? Én éntoke huatek chë íäri béppa machik junne bínnake.

⁵¹ Jesús két inel áu jiaahuak:

—Lütüriapone enchimmeu inel jiaahua: Én naateka téhuekatem áu étapomta bínnake, Diosta ángelesim Yoremta Üusi béppa kóm kateme, éntok áa béppa jikau kateme.

2

Jü bóoda Caná Galiléa buiärapo

¹ Báij taahuarim huéy, pueblo Caná Galiléa buiärapo boodatukay. Jü Jesústa áiye két áma aaney. ² Jesús éntok ä discípulom, kéchim áman

núnuritukay, jum boodahui. ³ Juka vinota lütek, Jesústa áiye ínel áu jiaahuak:

—Kaitam vinota jípure.

⁴ Jesús ínel ä yómmiak:

—¿Jítasë ínomak jípure jámmut? Ketune kee jee yuuma, jü ín hora.

⁵ Ä áyehua éntok ínel ámeu jiaahua, huame áma sáyhuammehui:

—Símetem áapörík enchim yáa sáhuëu yáuhua.

⁶ Huämi éntok búsan téta sötörim báam béchïbo áma mánekay, bem ä bojoriapo bénasi, báam áma jípureka, jume judíom bem sáyhuakä pámani emo bábaksiahuäpo. Huämi huépul sötöpo ochenta o cien litrom báam áma bekiakay. ⁷ Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Ímëi sötörimem báammea tápunia.

Huanärim jikau tájti am tápuniak. ⁸ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Ílkkikem nüka, jü áma nésahuemtau am huéria.

Huanärim áu am tójjak. ⁹ Huä áma nésahueme éntok, jume báam vinosi ayulame jihueka ä tütürek, kaa jünéaka jákun ä nütukaïhui. Të jume áma sáyhuame ál-la jüneiyay, jume báam jákun bem nükaihui. Huanäi juka jubemta núnuteboka, ¹⁰ ínel áu jiaahua:

—Síme yoremem juka vino türík bácham jíjítua; chúkula béja yünam jilatuk, huaka kaa tua türík am jíjítua. Të empo huaka vino chë türík érialatukay, én tájti.

¹¹ Jesús ímëi señaalim bát huéeme yáuhua, jum Caná Galiléapo, éntok yeu ä machiriak juka chë yörisi machik át ayukáhui. Huanäi huame ä discípulom ä süleka taahuak.

¹² Chúkulam Capernaum pueblou kóm sájjak, Jesús éntok ä áyehua, ä sailahuam, éntok ä discípulohuam. Huämirim kaa jaiki táapo áma anek.

Jesús tiöpopo jita nénkiriom yeu béebak

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

¹³ Jü taahuari abe yuumay, pájcua téamta béchïbo, judíom boojoriáhui. Huanäi Jesús buere joära Jerusaléniu jikau siika. ¹⁴ Huanäi jum buere tiöpou kibakeka, jume buéyesim áma nénenkame téuhua, éntok kabaram, éntok guókohuim, éntok jume tómita nanakuliaka áma jokame. ¹⁵ Huanäi huiiteri jíbebiata yáaka, tiöpopo símem yeu béebak, bem kabarammaki, éntok bem buéyesimmaki. Jume tómita áma nakuliame chíbela am guötiriak; mesam éntok chíbela tátabek. ¹⁶ Huanäi jume guókohuim nénkammeu ínel jiaahua:

—Íkárem mékka huéria, éntokem ín Áchay kári kaa mercado káapo jípure!

¹⁷ Huanäi ä discípulom jiojtetau huáhuaatek, ínel ä jiäpo: “Em kári ín yörë béchïbo ín jíápsipo nee sasäbuania.”

¹⁸ Huanäi jume judíom ä yómmiak ínel áu jiaka:

—¿Jíta señaltasë itom bíttua, íkai em joä béchïbo?

¹⁹ Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Íkai tiöpotem mójaktia; huanäine báij taahuata huéy júchi ä tóboktianake.

²⁰ Huanäi jume judíom yauchim ínel áu jiaahua:

—Cuarenta áma búsan huásuktiriapo yáari iri tiöpo; ¿empo éntok báij táapo emo ä tóboktianake tíiya?

²¹ Të áapo ä takaahua tiöpo bétana nokaka ínel jiaahuay. ²² Huäri béchibo jume kókkolam násuk ä jábitek, jume ä discípulom áu haáhuaatek, íkára nokakáihui. Huanärim juka jiojteta súaleka taahuak, éntok Jesústa nokakáihui.

Jesús sime yoremem jápsi jüneria

²³ Jesús Jerusalémpo aneka, judíom kabara jisobahuakä papa-jköpo. Huanärim juebénaka ä téhuam súsaleka taahuak, huame señaalim ä joay ä bíchaka. ²⁴ Të Jesús kaa tua am súaleka taahuak, bueituk simem jápsipo jüneriay, ²⁵ éntok kaabeta ä téjhuaanakeu boobíchaihui, jume yoremem bétana; bueituk áapo jüneiyay yoremta jápsipo jita ayukáhui.

3

Jesús éntok Nicodemo

¹ Senu yoreme pariserom násuk aaney, Nicodemo ti téhuaaka. İri chë yörihuay, jume judíom násuku. ² İri tukaapo Jesústau yepsak. Huanäi ínel áu jiaahua:

—Maestro, jüneate Diosta bétana em äbo yebij-latukáhui; bueituk kaabe ímëi señaalim em joäu ára johua, kaa Diosta áamaktuko.

³ Jesús éntok ä yómmiaka ínel áu jiaahua:

—Tua lütüriapone ínel emou jiaahua, huä kaa bemélasí yeu yoremtukame, téhuekapo rey néosaurita kaa bínnake.

⁴ Nicodemo éntok ínel áu jiaahua:

—¿Jáchisen jü yoreme yótaka júchi ára yeu tómté? ¿Jachu júchi ä áye tómpo ára kibake jáni? ¿Júchi yeu ä yoremtunakë béchibo?

⁵ Jesús ínel ä yómmiak:

—Tua lütüriapone ínel emou jiaahua, kía jábe junne báapo éntok Espíritu Santota bétana kaa yeu yóremtukátek, téhuekapo rey néosauripo kaibu áman kibaknake. ⁶ Yoremta bétana yeu yoremtulame yoreme; té Espíritu Santota bétana yeu yoremtukame éntok espíritu. ⁷ Katë át emou guómtia ínel nee emou jákã béchibo: “Úttea júchi bemélasí enchi yeu yóremtunakéhui.” ⁸ Jü jeka ä huéë bárëu bíchaa huéiye. Ä jáhuitë jikkaja. Të jákübo ä huëu, éntok jákun bíchaa ä huëu kaibute jüneenake. İlë bénomme, sime huame Diosta bétana Espíritupo yeu yoremtulame.

⁹ Nicodemo éntok ínel ä yómmiak:

—¿Jáchisu İri ára yáatu?

¹⁰ Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—¿Jachë empo, israelitam mamajtiaka, íkai kaa täya? ¹¹ Tua lütüriapone ínel emou jiaahua: Juka itom täyáute ettejhua, éntok huaka itom bíchakäu bétanate enchimmeu nooka; té íkai itom enchimmeu nokäu, katem ä súale. ¹² Eme juka ími buíapo ayukamta bétana nee enchimmeu nokayo, katem nee súale. ¿Jáchisu júntukem ä súalnake jáni, huaka téhueka bétana huémta nee enchimmeu nokayo?

¹³ Kaabe téhuekau jikau simla, hua téhueka bétana äbo kóm yebij-lame jíbba, hua Yoremta Üusi äbo bittuari, áman téhuekapo kátékame. ¹⁴ Jáchin juka Moiséjta mékka ánia see päriapo sisiguok bakotta ä tóboktiakä bénasi, junëli úttea, juka Yoremta

Üusi tóboktiatunähui, ¹⁵ bueituk simetaka ä süalekame, katim emo tárunake; ál-lam yü jíapsihumta jípunake.

Dios sime genteta ániat jíapsame nákke

¹⁶ 'Dios, jume ími ániapo jíapsame úttesi am nákeka, huépülak jíba Üuseka sime genteta mámpo ä tójjak, bueituk jábetaka junne ä súualekame kaa muknake, ál-la jíbapo béchibo jíapsinake. ¹⁷ Dios ä Üusihua ániau kóm bíttuak, huame ániat jíapsammet kaa béttesi nokta ámet ä chúpánaké béchibo, jume bem Dios berjim am jiokörinaké béchibo áapörík huämi.

¹⁸ 'Huä áapörík süaleme kaa noki béttesi át chúpila; tē hua kaa ä süaleme, béja noki béttesi át chúpila, bueituk Diosta huépul Üusi téhuam kaa ä süaleká béchibo. ¹⁹ Íäri béchibo jü noki béttesi yorememmet chúpári, bueituk jü machiria ím ániau kóm yepsak; tē huame yoremem huaka kaa máchiraata chē türeka taahuak, bueituk huaka bem joäu kaa türi béchibo. ²⁰ Bueituk sime huame kaa tühuata joame juka machiriatam kaa türe, éntokim machiriau kaa ruk-rukte, juka bem joäbet kaabeta béttesi ámet ä nok íaaka. ²¹ Tē hua lütüriata joame machiriatau rükte, bueituk huaka ä joäu ä jüneriatunaké béchibo, Diosta bétana ä huéhui.

Jü jubemta amigo

²² Íkäi noksuka, Jesús jume ä discípulommak Judea buiärau yepsak. Huanäi ámemak aneka batöay. ²³ Juan két jum Enón ti téhuaakapo batöay, Salim ti téhuaakä náapo, bueituk huämi báam büruakay. Huanäi jü génte áu yájaka batöhuay. ²⁴ Bueituk jü Juan ketune kee pereesotehuay.

²⁵ Huanärim náu nok nássuak, Juanta discípulom éntok jume judíom, emo bábakshua bojóriahua bétana. ²⁶ Huanärim Juantau yájaka ínel áu jiaahua:

—Maestro, hua Jordán bathue huáytana émomak aneihui, hua áa bétana em itou nokakähui, batöa éntok sime áu yájja.

²⁷ Huanäi Juan ínel am yómmiak:

—Jü yoreme kaita ára mabeta, kaa Diosta bétana ä máktuko. ²⁸ Emem nee jíkkajak ínel nee jíako: Ínapone kaa ájária jü Cristo yebijnakeme, ál-lane áapat hue íaahuaka äbo bíttuari. ²⁹ Huä jubekame ä jubi jíba jípunake, tē hua jubekamta amigo ä chákäku huéeka ä nok jíkkajame tüisi al-leaka tahuanake, ä noki jíkkajako; ánëli két jü ín al-leäu béja chúpila. ³⁰ Áapo jikau bíchaa huéenate, ä yörihuäpo; ínapo éntokne kóm bíchaa huéenate.

Jü jikat bétana äbo yebij-lame

³¹ 'Huä jikat bétana äbo yebij-lame simem béppa nésahue. Huä buíapo joome éntok buíyya, éntok jíba ím buíapo ayukamta bétana nooka. Huä téeka bétana huéeme simem béppa nésahue. ³² Huaka ä bichakäu éntok ä jíkkajakäu bétana nooka, tē kaabe ä nokakäu süale. ³³ Huä ä nokihua süaleme, íri juka Diosta noki lütüria tíiya. ³⁴ Bueituk hua Diosta äbo bíttuakäu Diosta noki nooka; Dios éntok juka Espírituta kaabeta ámpolsi ä mákka. ³⁵ Jü ín Átchay juka ä Üusi nákke, éntok sime ayukamta ä mámpo tóij-la. ³⁶ Jü ä Üusi süaleme jíbapo béchibo jíapsihumta jípure; tē jü Diosta Üusi kaa

súal báareme kaibu huaka jíapsihumta jájamnake, ál-la hua Diosta ómtira jiba áa bémpatunake.

4

Jesús éntok jü jámmut samaritana

¹ Jü Señor jünëiak jume pariserom ínel jíayhuamta jikkajakaihui: Jesús chë yún am majtia éntok am batöa, Juanta béppa. ² (Të huitti nokhuäpo, Jesús kaa am batöay jiöbe, ä disciipulom ál-la.) ³ Huanäi Judea buiärapo yeu siika, naa búrujti Galiléa buiärau bíchaa.

⁴ Éntok Samaria buiära páman ä huéenakeu útteatukay. ⁵ Huanäi senu pueblo Samaria buiärapo kátekame Sicar ti téhuaakäu yepsak. İri pueblo kaa mékka taahuay, Joséta herencia Jacobta ä mik-latukaï náapo. ⁶ Huämirim mánekay Jacobta poozom. Huanäi Jesús, bojo lottilatuka, jum pozom náapo yejtek. Abe lúl-la yejtey jëla. ⁷ Senu jámut Samariapo jometaka áma yepsak, bächiseka. Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Bäämë nee miika.

⁸ Ä disciipulohuam éntok pueblou bíchaa sákalatukay, buähuamta jinnuboka.

⁹ Jü jámut samaritana éntok ínel áu jiaahua:

—¿Jáchisen empo judíotaka báam inou nétane, nee jámut samaritanotuk junne?

(Bueítuk jume judíom éntok jume samaritanom katim emo huáatia.)

¹⁰ Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—Empo jüneäteko Diosta jita yore mák bárëu éntok jábeta báam emou nétanëhui, émpë inou am au éiyey. Huanäine baa jíápsame enchi mik éiyey.

¹¹ Jü jámut éntok ínel áu jiaahua:

—Señor, jume pozom mékka kömi, éntoke kaitay yeu am huík mátkhi. ¿Jáksë júntuk am jípure, jume báam yore jíápsituame?

¹² ¿Jachë empo chë yöturi jáni, itom áchay bát kat-riam Jacobta béppa? Ímëi pozom itom miikak, áapörík áma baa jëkähui, ä uušihuam éntok ä huakasihuam.

¹³ Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—Kía jábe júne ímëi báam jëkame, júchi bënasi bäi muknake; ¹⁴ të hua báam ín ä miknakeu jëkame, kaibu júchi bäi muknake, ál-la huame báam ín ä miknakeu, ä jíápsipom tápunika búitinake, ä yü jíápsinakë béchibo.

¹⁵ Huanäi jü jámut ínel áu jiaahua:

—Señor, jümëi báamë nee miika, kaa bäi muk béchibo éntok kaa äbo sika yeu am huík béchibo.

¹⁶ Huanäi Jesús ínel ä yómmiak:

—Ámanë em kuna núnuka, äbo huéiye.

¹⁷ Jü jámut éntok ínel ä yómmiak:

—Kanne kuunak.

Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—Lütüriatë nooka, kanne kuunak ti jíaka; ¹⁸ bueítukë mamnim béja kunala; juka én em jípureu éntoke kaa kuunak. Lütüriatë nooka, ínëli jíaka.

¹⁹ Huanäi jü jámut ínel áu jiaahua:

—Señor, jibatua empo Diosta profeeta. ²⁰ Itom áchayim bát kat-riame imi káupom Diosta yörek; eme éntok ä yöri béchibo, Jerusalémpo ä ájariä tíya.

²¹ Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—Jámmut, nechë súale, taahuari yúmanake, juka Dios Áchayta enchim yörinakëhui, kaa imi káupo, éntok kaa buere joära Jerusalémpo jíbba. ²² Eme huaka kaa enchim täyáhuem yöre; ítapo éntokte huaka itom täyäu yöre, bueituk jü jínëuria judíom bétana huéiye. ²³ Të taahuari yúmanake, éntok én ájaria: jume lútula huëpo Dios Áchayta yöreme, espíritupom lütüriapo ä yörinake; bueituk jü Dios Átchay junëli áu yöri íaa. ²⁴ Dios Áapo Espiritu. Jume ä yöreme, espíritupom lütüriapo ä yörinake.

²⁵ Huanäi jü jámmut ínel áu jiaahua:

—Jüneane juka Mesíasta yebijnakëhui, Cristo ti téhuaakamta. Áapo yepsak, simeta itom téjhuaanake.

²⁶ Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—Jü Mesías ti téhuaakame, ínapone ájaria, jü émomak nokame.

²⁷ Júnëlam nokaysu, jume ä discípulom áma yájjak. Huanärim át guómtek, jámuttamak ä ettejoä tíaka. Të kaabe ä temajek: “¿Jítasë áu nátemaje?” o, “¿Jítasë áamak ettejhua?” ²⁸ Huanäi jü jámmut, ä bächia áma tö sika, pueblou bíchaa siika. Huanäi áman yepsaka, jume yorememue ínel jiaahua:

²⁹ —Äbem kateka ä bitcha, juka senu yoremta. ¡Bueituk simeta ín josukäu huitti nee ettejhuariak! ¿Jachu jü Cristo yebijnakeme jáni?

³⁰ Huanärim jum pueblopo yeu sájaka áu yájjak. ³¹ Jume ä discípulom éntok chë júne áu nookay, ínel jíaka:

—Maestro, jibuäe.

³² Áapo éntok ínel ámeu jiaahua:

—Ínapo senu buähuamta ín buänakeu jípure, enchim kaa täyhui.

³³ Jume ä discípulom éntok ínel náu jiaahuay:

—¿Jachu jábe áu jibuä tójak jáni?

³⁴ Jesús éntok ínel ámeu jiaahuak:

—Íri ájaria jü ín buähuame: jü nee äbo bíttuakamta nésahui ín yáanakëhui, éntok ä tékil ín chúpanakëhui. ³⁵ Inëlem jijia emëe: “Ketune naiki mecham bëye, juka huajpo etta chúpanakëhui.” Të ínapo ínel enchimueu jiaahua, jikau remtekem huasam bitcha, bueituk jü echi béja saa bíakteka jójoni. ³⁶ Jü jíchupata tóboktéame béjtuana, éntok jíbapo béchibo jíapsihuamta ä jípunakë béchibo náu ä tóijnake, hua echákamtamak nánancha bem al-leenakë béchibo. ³⁷ Bueituk imi lütüria hua noki ínel jíame: “Jü echame seenu, jü ä tóboktéame éntok, täbui.” ³⁸ Bueituk ínapo naa bëkatana enchim bíttuala, huaka kaa enchim echakäu enchim tóboktianakë béchibo. Huate bát echaka áma tekípanuak, eme éntok bem tekípanuakäpo tühuata mabeta.

³⁹ Huämi pueblopo juebena samaritanom Jesústa súaleka taahuak, jámutta ínel jíakä béchibo: “Simeta ín yáari nee téjhuak.” ⁴⁰ Huanäi jume samaritanom áma yájaka jiookot áu jiaahua, áma ámemak ä tahua sáhueka. Huanäi guoy táapo áma taahuak. ⁴¹ Huanärim

júchi chë júne juebénaka ä súsualek, áapörík ámeu nokakä béchïbo.
⁴² Huanärim jámuttau ínel jiaahua:

—Béjate kaa kía ínel em jíá béchïbo ä súale, bueítukte ítapo ítom nákammea ä jíkkaja, éntokte júneiya tua lútüriapo íkái ájáriatukähui, jú yore jínëunakeme, jú Cristo.

Reytau tékiakamta úusi tütek, jú Jesús

⁴³ Chúkula guoy taahuarim simsuko, huämi yeu siika, Galiléa buiärau bíchaa. ⁴⁴ Bueítuk Jesús áapo ínel jiaahua, juka profetata tua ä buiärapo, kaa ä yörihuä tíiya. ⁴⁵ Jume áma jomeme ä mabetak, Galiléau ä yepsako, símetaka Jerusalémpo ä yáakäu bíchaka jum pájcuá taahuaripo, bueítuk bempo két áman nótilatukay, jum pajkohúi.

⁴⁶ Jesús júchi Caná Galiléa buiärau yepsak, huam báam ä vino yáakäpo. Senu yoreme yäurapo reytau kóba yöhue, ä úusihua tüisi kókoremta jípurey, jum pueblo Capernaumpo. ⁴⁷ Íri juka Jesústa jum Judea bétana Galiléau ä yepsak ä jíkkajaka, ä úusi mukiapo anemta ä jítto íaaka áman siika, jíokót áu jíaka. ⁴⁸ Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Katem jume señaalim éntok kaa jaibu johuamta bichátek, kaibem nee súal éiyey.

⁴⁹ Huanäi jú reytau kóba yöhue ínel áu jiaahua:

—Señor, ámanë kóm huéiye, kee ín úusi mukeyo.

⁵⁰ Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—Bamsekë huéiye, jú em úusi béja türiak.

Huanäi jú yoreme Jesústa nokakäu súsualeka siika. ⁵¹ Jume ä sáhuëhuim áman kómá huéy, yehuim sájaka ä nánkek. Huanärim ä téjhuak, ínel áu jíaka:

—¡Béja türiak, jú em úusi!

⁵² Huanäi am temajek, ják horapo ä türi táytekähui.

—Tuuka, senu horam jíay jú táj huéchiria ä tójjak —tim áu jiaahuak.

⁵³ Huanäi jú ä áchayhua jünëiak huämi horapo juka Jesústa ínel áu jgakähui: “Em úusi béja türiak.” Huanäi ä súsualeka taahuak, áapo, éntok síme ä jóapo joomem.

⁵⁴ Jesús íkái señaalta yáuhuak, guosa huëpo Judea bétana Galiléau yepsaka.

5

Jü yoreme káraktila Betesdapo joome

¹ Chúkula íkái jita simsuko jume judíom bem papajkou áma johuay. Huanäi Jesús jum buere joära Jerusaléniu jikau siika. ² Huämi Jerusalémpo, jum kabaram puerta ti téttehuakäu kaa mekka, íli baubäa áma mánnek, hebreo nokpo Betesda ti téhuaaka. Huäri éntok mamni portaalim jípurey. ³ Ímí juebena kókoreme tókay, liliptim, lolöim, káraktilam, jume báam náu kuutemta boobíchaka.

⁴ Bueítuk senu Diosta ángel jamak huéytuk jum baubäau kóm sisimey; huanäituk jume báam náu kuukuutiay. Ínëli jume báam náu kuutiahuak, jú bát áman kóm sikame türikatuk tatahuay, kía jita kókoata ä jípurë bétana junne. ⁵ Huämi éntok senu yoreme aaney, béja treinta áma guoj naiki huásukteka kókoreka. ⁶ Huanäi

Jesús bókamta bíchaka, éntok jünéaka junéli béja juebena tiempota ä huériähui, ínel áu jiaahua:

—¿Jachë türi péiya?

⁷ —Señor —ti ä yómmiak jü kökoreme—, kaabe jum bäau nee kóm huéria mátxi, náu am kuutiahuako. Bueituk nee áman huéyo, täbuika jáibusu ínopat áman kóm sisime.

⁸ Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—Yejteke, em át bökäü nüka huéiye.

⁹ Huanäi laütiposu jü yoreme türika taahuak, éntok áachä bökäü nüka naa huée táytek. Huäri taahuarit éntok jimyore taahuaritukay.

¹⁰ Huanäi jume judíom ínel áu jiaahua hua kökoreka türilatukähui:

—Jimyore taahuari éni; katë ä püanampo yúmala, juka em át boböyehui.

¹¹ Áapo éntok ínel am yómmiak:

—Huä nee tütekame, áapo ínel inou jiaahuak: “Em át böyëhuë nüka huéiye.”

¹² Huanärim ä temajek:

—¿Jábësa jüri: “Em át böyëhuë nüka huéiye”, ti emou jáakame?

¹³ Jü türialame éntok kaa jüneiyay ä jábëtukaïhui, bueituk Jesús jume géntem áma aneme tö sika sékána bíchaa siika. ¹⁴ Chúkula Jesús jum buere tiöpopo ä téaka, ínel áu jiaahua:

—Béjë türila; Dios bejritë kaa éntok johua, kaa chë béttësi machik jita emou nóttinakë béchïbo.

¹⁵ Huanäi hua yoreme sika jume judío yauchim téjhuak, ä tütekamta Jesús tíiya. ¹⁶ Íäri béchïbo jume judío yäuchim juka Jesústam guójjajasey ä mëbáreka, bueituk íkäi ä joä béchïbo, jimyore táapo.

¹⁷ Jesús éntok ínel am yómmiak:

—In Átchay én tájti tekipanua, éntok ínapo két tekipanua.

¹⁸ Íäri béchïbo jume judío yäuchim chë júne át koptey ä mëbáreka, bueituk juka jimyore taahuata béj-reka jíba ä huë tíaka, të két juka Diosta tua áu ä Áchayek tíä béchïbo, éntok Diosta bënasi áu ä joä béchïbo.

Jü Usiarita yäura

¹⁹ Huanäi Jesús ínel am yómmiak:

—Tua lütüriapone enchimmeu ínel jiaahua: Jü Usiari kara ä éä páman jita yáuhua, ál-la huaka Áchayta joäü bíchau jíbba. Éntok simeta juka Áchayta joähui, jü ä Üusihua két alë bënasi ä johua.

²⁰ Bueituk jü Áchayhuari ä Üusi nákke, éntok simeta ä yáa bárëu áu yeu ä machiria. Éntok chë buéresi machik áu yeu machirianake,

enchim át guómtisi maachik. ²¹ Bueituk hua Áchayhuarita kókkolam ä tobotoboktiä bënasi, éntok jíapsihumta am mámakä bënasi, junéli kétchi jü usiari huame ä mák bárëhuim jíapsihumta am mámaka.

²² Bueituk jü Áchayhuari áapo kaabetat nokta chúppa, ál-la ä Üusihua simeta jábetat nokta ä chúpanakë béchïbo, yäurata ä mák-la, ²³ simem Diosta Üusi bem yörinakë béchïbo, Áchayhuarita bem yöre bënasi. Huä Üusi kaa yöreme két huaka Áchayhuarita kaa yöre, äbo ä bíttuakamta.

²⁴ 'Tua lütüriapone inel enchimmeu jiaahua: Huä ín noki jikkajame, éntok nee äbo bíttuakamta súaleme, jíbapo béchibo jíapsihuamta jípure, éntok kaa noki béttesi át chúpaturake, ál-la mukilatata jíapsihuamta jájamla. ²⁵ Tua lütüriapone inel enchimmeu jiaahua: Taahuari yúmanake, éntok én ájaria: huame kókkolam Diosta Üusi noki jikkajinake, huámëri jíapsinake. ²⁶ Bueítuk jáchín jü Dios Áchayhuaritat ayka jü jíapsihuame, junëli két ä Üusi ä mák-la, jíapsihuamta át ayunakëhui, ²⁷ éntok két yäura úttiata ä mák-la, jábetat bette nokta ä chúpanakë béchibo, bueítuk áapörík Yoremta Üusiaritukä béchibo. ²⁸ Katem íari nokit emo guómtitua; bueítuk taahuari yúmanake: sime jume kókkola máarim ä noki jáhuita jikkajinake. ²⁹ Huanäi huame türík yáalame yeu sájaka jíbapo béchibo jíapsinake; huame kaa türík yáalame éntok yeu kannake, të nokta béttesi ámet chúpaturakë béchibo.

Cristota testiigom

³⁰ 'Kía ín éäpo kaitane ára yáuhua; ín ä sáyhuaka pámanne jíba nokta chuppa. Huä noki ín chupaü yäura éntok lütüria, bueítukne kaa ín éäu jo báreka éiya, ál-la hua nee äbo bíttuakamta éähui, jü ín Áchayhuari. ³¹ Ínapo ino bétana jíba nokáteko, hua ín nokäu kaa lütüria. ³² Täbuika ino bétana nooka, éntokne jüneiya huaka ino bétana ä nokäu lütüriatukähui. ³³ Eme huatem Juantau bíttuak, ä nátëmaj iaaka; áapo éntok lütüriata bétana nookak. ³⁴ Të kaa inou bëye, juka jábe yoremta ino bétana noknakëhui. Ál-la íkäne nooka, ínëli enchim jínëutunakë béchibo. ³⁵ Juan jü lámpara béetëmta bënaka, tájeka machiriay. Eme éntok huam ä machiriapo chúbala emo al-leetuak. ³⁶ Të ínapo chë türík nokta jípure, Juanta noki béppa. Bueítuk huaka tékilta ín Áchay nee mákakähui ín ä yáanakë béchibo, huári tékil ín joäu, nee täyatebo, juka Dios Áchayhuarita nee äbo bíttualatuka bétana. ³⁷ Két hua Dios Áchayhuari nee äbo bíttuakame ino bétana nooka. Jauhuey jünem kaa ä jáhuhui jikkaj-la, éntokem kaa ä bil-la, ä jáchinatukähui. ³⁸ Ä nokihua éntok kaa enchim jíapsipo jíapsa; bueítuk áapörík äbo bíttuakäu, katem ä súale. ³⁹ Elakem Diosta nooki jiojterita bitcha; bueítukem jümü emo ä téu máchile, juka jíbapo béchibo jíapsihuamta. Të ál-la jü Diosta noki jiojteri ino bétana jíba nooka. ⁴⁰ Të katem inou rúkti báare, jíbapo béchibo enchim jíapsinakë béchibo.

⁴¹ 'Juka looria yoremta bétana humentä kannä mabeta. ⁴² Bueítuk, ínapo enchim táya entokne jüneiya Diosta kaa enchim nákëhui. ⁴³ Ínapone ín Áchay bétana äbo yebij-la, éntokem kaa nee mabeta. Të täbuika kia ä éäpo äbo yepsakáteko, júkái ál-lem mabetnake. ⁴⁴ ¿Jáchisu jüntuk eme nee súalnake, enchim emo buerialëu nat mamabetaka? Éntok huaka úttilhuamta Diosta bétana jíba huémta, ¡katem ä jaria! ⁴⁵ Katem jü Dios Áchayhuaritau enchim ín nätuanake bënasi éiya. Ál-la hua Moisés ájaria, jü enchim nätuanakeme, hua enchim áa bétana tühuata boobichähui. ⁴⁶ Bueítuk eme Moiséjta súalëtek, nee súal éiyey, áapörík ino bétana jiojtekä béchibo. ⁴⁷ Tem áapörík jiojtekäu kaa súalëtek, ¿jáchisu jüntukem ín noki súalnake?

6

Jesús mamni mil yoremem jibuätuak

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

¹ Chúkula Jesús Galiléa bahue huáytana bíchaa siika, Tiberiäu bíchaa. ² Huanäi tüisi juebénakam áa sáu kaatey, bueítuk jume señaalim ä joäu bíchaka, jume kökoremmechi. ³ Huanäi Jesús júya káhuit jikau siika, ä disciípulommaki. Huanärim áma jotek. ⁴ Abe áu yuumay, pájcuahui, jume judíom pajkohui. ⁵ Huanäi Jesús jikau remteka juebena genteta áa sáu katemta bíchaka, Feliipetau inel jiaahua:

—¿Jákusute páanim jínnunake jáni? ¿Ímëi jibuätua béchïbo?

⁶ Të inel jiaahuak, kía ä jiöbila báreka; Jesús béja júneyay jita áu yáanakëhui. ⁷ Feliipe éntok inel ä yómmiak:

—Guoy cien denario tómiy páanim jínnuk, hueuhuëpulammet kía ili rérebeim júne kaibu ámet yúmanake.

⁸ Senu ä disciípulohua, Andrés, Símon Perota saila inel áu jiaahua:

⁹ —Senu usi ím aane, mamni cebada páanim jípureka éntok guoy ili kútchum; të ¿jaiki jáku ímëi juebenam béchïbo?

¹⁰ Huanäi Jesús inel jiaahua:

—Jume géntemem jote sáuhue.

Huämi éntok ili júya síari búruakay. Huanärim áma jotek, bueítuk jamakim mamni mil oohuimtukay. ¹¹ Huanäi Jesús jume páanim nüka Diosta baysausuka, huanäi béja am näikimtek jume ä disciípulommechi, huámëi éntok jume jokammechi; ánëli kétchi huame kútchum, bem jóboäpo tájti. ¹² Béja am jóboasuk, Jesús ä disciípulommeu inel jiaahua:

—Jume rérebeim yeu bëkamem náu tójja, kaita táru béchïbo.

¹³ Huanärim jume rérebeim náu tójaka, dooce canastam ámey tápuniak, huame mamni cebada páanim kaa buásuhuakame.

¹⁴ Huanäi jume yoremem, juka señaalta Jesússta yáakäu bíchaka, inel jiaahua:

—Tua lütüriapo iri ájaria hua profeeta ímí ániau yebijnakëihui.

¹⁵ Të Jesús jünëiak útteapo buíjhuaka reypo áu yecha báahuaihui; huanäi áapola káhuui bíchaa siika.

Jesús bäam béppa hueramak

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Tukariu yúmay, jume ä disciípulom bahuehuim kóm sájjak.

¹⁷ Canoapom jámuka, bahuet naa búrujtim kaatey, Capernaum pueblou bíchaa. Béja kaa machiakay; Jesús éntok jíba kee ámeu yepsay. ¹⁸ Jü bahue éntok áu jikau tóboktiay, jü jeka úttea huémtayi.

¹⁹ Béjam jamak mamni o búsan kiloometropom kaatey canoata hueriaka, huanärim Jesússta bitchak. Bahue báata béppa huéesimeka canoau jëla ansimey. Huanärim májhuey. ²⁰ Të áapo inel ámeu jiaahua:

—¡Ínapone, katem májhue!

²¹ Huanäi bempo al-leaka ä mabetak jum canoapo. Huanäi sep lautëlam áman yájjak, jum bem sájjakähui.

Jü génte Jesússta jariay

²² Yokoriápo jü génte bahue huáytana aneme íkái jüneriak: huépul canoata jíba áma bókaíhui. Jesús éntok ä discípulommak kaa áma jámuk, ál-la ímëi bempola sájjak. ²³ Të huate canoam áma yájjak, pueblo Tiberia bétana. Huanärim áman yájjak, jum Diosta baysausuka páanim bem buakä náapo. ²⁴ Huä génte jünéaka juka Jesústa kaa áma aneíhui éntok jume ä discípulom junne, canoapom jámuka sájjak, Capernauniu bíchaa, Jesústa járiuboka.

Jesús, jume páanim ámey jíapsihuame

²⁵ Huanärim bahue huáytana ä téaka ínel áu jiaahua:

—Maestro, ¿jahueysë äbo yepsak?

²⁶ Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Tua lütüriapone enchimieu ínel jiaahua: Eme nee jaria, kaa jume señaalim enchim bíchakä béchïbo, ál-la páanimmea enchim jóboakä béchïbo. ²⁷ Tekipanoäem, kaa hua buáhuame lülütemta béchïbo, ál-la hua buáhuame jíbapo béchïbo ayunakeme. Jü Yoremta Üusi enchim ä máknake; bueítuk íkái yeu púhuak, jü Dios Átchay.

²⁸ Huanärim ínel áu jiaahua:

—¿Jítasute yáanake jáni, juka Diosta tékil yáa béchïbo?

²⁹ Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Íri jü Diosta tékkil, hua áapörík äbo bíttuakäu enchim súalnakêhui.

³⁰ Huanärim ínel áu jiaahua:

—¿Jíta señaltasë itom bíttua, ä bíchaka enchi itom súalnakë béchïbo? ¿Jíta tékiltasë johua? ³¹ Itom áchayim juka manáta buäka mékka ánia see páriapo, Diosta noki jiojteri jíä Bénasi: “Páanim téhuekapo joomem am buátuak.”

³² Jesús éntok ínel ámeu jiaahua:

—Tua lütüriapone ínel enchimieu jiaahua: jü Moisés kaa enchim am miikak, jume páanim; ál-la jü ín Átchay tua lütüriapo páanim téhuekapo joomem enchim miika. ³³ Bueítuk jume páanim Diosta yore mímikäu, jümëi tua ájaria: jü téhueka bétana kóm sikame, éntok ím ániapo joomem jíapsihuamta mikame.

³⁴ Huanärim ínel áu jiaahua:

—Señor, ímëi páanim jíbe itom mímika.

³⁵ Jesús éntok ínel ámeu jiaahua:

—Ínapone ájaria jume páanim ámey jíapsihuame. Huä inou rúktekame jauhuey júne kaa tébäurinake, éntok hua nee súaleme kaibu éntok júchi báí muknake. ³⁶ Tëne béja enchimieu ínel jiaula: Nechem bil-lataka júne katem nee súale. ³⁷ Sime huame ín Áchay nee mákäu inohuim rúktinake; éntok kaibune yeu am bébnake, huaka inou rúktekamta. ³⁸ Bueítukne téhueka bétana äbo kóm yebij-la, kaa ín éäu jo báreka, ál-la huaka nee äbo bíttuakamta éäu chúpa báreka. ³⁹ Íri éntok jü Dios Áchayta éähui, hua nee äbo bíttuakame: huame símem nee ä mákakäu, kaabetane tárúnake, ál-la huaka taahuata äbo huémta yúmakne am jábitetuanake. ⁴⁰ Íri éntok hua nee äbo bíttuakamta éähui síme huame Diosta Üusi bíchame éntok ä súaleme, jíbapo béchïbo jíapsinake; ínapo éntokne am jábitetuanake huaka taahuata äbo huémta yúmakno.

⁴¹ Huanäi jume judíom kaa tüsim ä bétana nookay, Jesústa ínel ä jáakä béchibo: “Ínapone jume páanim téhueka bétana äbo kóm yebij-lame.” ⁴² Huanärim ínel jiaahuay:

—¿Jachu kaa íri jü Jesús, Joséta üusi, ä áchayhua éntok ä áyehua itom täyhui? ¿Jáchisu júntuk íri téhueka bétana áu kóm yebij-la tíiya?

⁴³ Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Katem enchim násuk ino bétana kaa tüisi náu nooka. ⁴⁴ Kara jábe inou rúkte, kaa juka Dios Áchayta nee äbo bíttuakamta inou ä rúktituayo; ínapo éntokne ä jábitetuanake, huaka taahuata äbo huémta yúmako. ⁴⁵ Jum profetam librompo ínel jiojteri: “Dios simem majtianake.” Júntuksan síme huame Diosta noki jikkajame, éntok áa bétana jita täyame, inou rúkte.

⁴⁶ ‘Kaabe Dios Áchayta bil-la jiöbe, ál-la hua Diosta bétana äbo yep-sakame. Íri ä bil-la, juka Dios Áchayta. ⁴⁷ Tua lütüriapone enchiméu ínel jiaahua: Huä nee súaleme jíbapo béchibo jíapsihumta jípure. ⁴⁸ Ínapone jume páanim ámey jíapsihuame. ⁴⁹ Enchim áchayim mékka ánia see páriapo manáta buäka junne, tem jiba kókkok. ⁵⁰ Íri ájária jume páanim téhueka bétana kóm yepsakame, bueítuk jábe am buäkame kaa muknake. ⁵¹ Ínapone jume pan jíápsame téhueka bétana kóm yebij-lame; jábe júne íméi páanim buäkame jíbapo béchibo jíapsinake. Jume páanim ín am máknakëhui, ín takaahua. Íkäine am miknake, jume síme ániapo jomeme bem jíapsinakë béchibo.

⁵² Huanäi jume judíom náu nok nássuay, ínel jáaka:

—¿Jáchisen íri ä takaahua itom buätuanake?

⁵³ Jesús éntok ínel ámeu jiaahua:

—Tua lütüriapone ínel enchiméu jiaahua: Eme juka Yoremta Üusi takaahua kaa buäkátek éntok kaa juka ä ójbo jékátek, katem jíapsinake. ⁵⁴ Huä ín takaahua buäkame éntok ín ójbo jékame jíbapo béchibo jíapsihumta jípure; ínapo éntok ä jábitetuanake, jü taahuata äbo huémta yúmako. ⁵⁵ Bueítuk jü ín takaahua tua jü buähuame; jü ín ójbo éntok tua huame bäam jijihuame. ⁵⁶ Huä ín takaahua buäkame éntok ín ójbo jékame ínot jíápsa, ínapo éntok áachi. ⁵⁷ Huä Dios Áchay jíápsame nee äbo bíttuak, ínapo éntok Dios Áchayta béchibo jíápsa; kíalíku juka ín takaahua buäkame két ínoy jíapsinake. ⁵⁸ Íméi jume páanim téhueka bétana äbo kóm yepsakame. Kaa huame enchim áchayhuarim buäkäu benna, bueítukim jiba kókkok. Të hua íméi páanim buäkame jíbapo béchibo jíapsinake.

⁵⁹ Pueblo Capernaumpo íkäi nookak, am majtiaka jum sinagogapo.

Jíbapo béchibo nooki áy jíapsihuame

⁶⁰ Jume juebena discípulom ä jikkajaka ínel jiaahua:

—¡Béttesi maachi, i nooki! ¿Jábesu én ä jíkkaj banaanake?

⁶¹ Jesús éntok ä discípulom jüneriaka, kaa tüisi náu am nokayo, ínel ámeu jiaahua:

—¿Jachu íri enchim kaa al-leetua? ⁶² ¿Jáchisem éenake jáni, juka Yoremta Üusi bannaataka ä anëu nótteka jikau ä huéy ä bíchákateko?

⁶³ Jü Espíritu Santo ínel juka jíapsihumta yore miika; jü takaahua

éntok kaita yánti jíapsihuamta yore mákka. Huä nooki ín enchimneu nokakäu, jüri Espíritu éntok jíapsihuame. ⁶⁴ Të huate enchim násuk aane, kaa ä súaleme.

Bueítuk Jesús béja jüneiyay kësampo naateka am jábétukähui jume kaa ä súaleme, éntok jábeta ä nénkinakëihui. ⁶⁵ Huanäi ínel jiaahua:

—Íäri béchibone ínel enchimneu jiaula: Kía jábe júne kara inou rúkte, kaa juka Dios Áchayta ínel éayo.

⁶⁶ Júnakoy naateka juebena ä discípulom amáu nóttek; béjam kaa áamak rejtey. ⁶⁷ Huanäi jü Jesús jume doocemneu ínel jiaahuak:

—¿Jachem eme két sáka báreka éiya?

⁶⁸ Huanäi jü Símon Peero ínel ä yómmiak:

—Señor, ¿jábetausute kannake? Empo jíba ä jípure, juka jíbapo béchibo jíapsihuamta. ⁶⁹ Ítapo éntok ä sual-la, éntokte jüneiya enchi jü Cristotukähui, jü Dios jíbapo béchibo jíápsamta Üusi.

⁷⁰ Jesús ínel am yómmiak:

—¿Jachu kaa ínapo jume doocem yeu púala? ¡Të huépülaka enchim násuk diablo!

⁷¹ Judas Iscarioteta bétana nookay, Símonta üusi, jume doocemmak náikiatukähui; íri jü ä nénkakame.

7

Jesústam kaa súaley, jume ä sailahuam

¹ Chúkula íkái simsuko, Jesús Galiléa buiärapo naa huéiyey; kaa Judea buiärapo naa huée báarey, bueítuk jume judío yauchim ä mēbáreka éiyay. ² Kaa jaikika bëyey jume judíom pajkou yúmanakē béchibo, pajko tabernáculohui. ³ Huanäi jume ä sailahuam ínel áu jiaahua:

—Ímire yeu sika Judeau bíchaa siime, jume em discípulom áman aneme juka em tékil am bínnakē béchibo. ⁴ Bueítuk jábe júne áu täyatebo báareme kaa éhuil jita jojoa. Empo íkái joátek, síme genteta ániat jomemtau emo yeu buíj éiyey.

⁵ Bueítuk jume ä sailahuam júne kaa ä súaley. ⁶ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Jü taahuari ino béchibo kee jee yuuma, të jü enchim taahuari jauhuey júne jíba türi. ⁷ Jü génte kaibu enchim kaa bibitpenake, të nee ál-lam kaa bibitpeiya, bueítuk ínapo áme bétana nooka, bem boojoriau kaa türiakähui. ⁸ Emem áman jikau kaate jum pajkohui; ínapone chúkula áman huée báare, bueítuk ín taahuari kee jee yuuma.

⁹ Íkái ámeu noksuka, jum Galiléapo taahuak.

Jesús pajko jótampo aaney

¹⁰ Të chúkula jume ä sailahuam áman jikau sákasuk, áapo két áman jikau siika jum pajkohui, të éhuili kaa símem bíchäpo. ¹¹ Jume judíom éntok jum pajkopo ä jariay, ínel jíaka:

—¿Jákusu aane jáni huári?

¹² Huanäi buéresi áa bétana náu nokhuame huéiyey juebenara genteta násuku. Bueítuk huate ínel jiaahuay: “Áapo tü yóreme”; të huate éntok ket ínel jiaahuay: “Èe, kía genteta báitáttähua.”

¹³ Të kaabe huatem jikkajäpo áa bétana nookay, judíom májhueka.

¹⁴ Të huam pajkota násuk huëpo, Jesús buere tiöpou jikau siika huämi am majtia táytek. ¹⁵ Huanäi jume judíom yauchim át guómteka taahuak, inel jáaka:

—¿Jáchisu ìri am täya jume letram, kaa majtiataka?

¹⁶ Jesús éntok inel am yómmiak:

—Jü in am majtiäu kaa ino bétana huéiye, hua nee äbo bíttuakamta bétana ál-la. ¹⁷ Jü Diosta éä páman hué baáreme, jüneenake juka in am majtiähui Diosta bétana huëhui ö kía ino bétana. ¹⁸ Jü áa bétana nokame ä úttilhuaata jaria; të jü äbo ä bíttuakamta úttilhuamta jariame, ìri tua lütüriata nooka, éntok jü kaa lütula jápsihuame kayta át ayka.

¹⁹ ¿Jachu kaa jü Moisés juka leyta enchim mák-la? Të eme kía jábe júne, huákäi leyta nokä páman kaa ä boojoria. ¿Jatchiakasem nee më báare?

²⁰ Huanäi jü génte juebenara inel ä yómmiak:

—Lemooniotë jápsipo jípure. ¿Jábesu enchi më báare?

²¹ Jesús éntok inel am yómmiak:

—Senu tékiltane yáhuak jimyore táapo, eme éntok át guómtek. ²² Lütüriapo jü Moisés juka circuncisiónta enchim mákkak. Jü circuncisión éntok (jü ili usi ou bicho bia punta chuktirihuame), të kaa Moisés ä átteak, ál-la jume itom áchayhuariam bát kat-riam, të eme jum jimyore táapo junne ili usita circuncisiónta joria. ²³ Të ëni, eme juka circuncisiónta ä jojoria jimyore táapo juka ili usita, Moiséjta ley kaa béj-re báreka. ¿Jatchiaka jüntukem inou omte, jimyore táapo juka yoremta yúmalasi in tütekä béchïbo? ²⁴ Katem kía jábetat bíchaka nooka kaa huiti jünéaka, ál-lem juka tua lütüriata jïba yáa báreka éiya.

¿Jachu ìri ájãria jü Cristo?

²⁵ Huate éntok buere joära Jerusalémpo joome inel jiaahua:

—¿Jachu kaa ìri, hua më báahuaka jariuhuame? ²⁶ Áachem suuhua, kaa éhuil nooka, éntok kaabe áu jále. ¿Jachum lütüriapo ä tatäyak jáni jume nesahueme íkãi Cristotukähui? ²⁷ Ítapote jüneiya íkãi jákun jometukähui; të juka Cristota yepsak, kaabe jüneenake jákun ä jometukähui.

²⁸ Huanäi ikãi jikkajaka, Jesús, jum tiöpopo am majtiaka kusisi inel jiaahua:

—Jamakem nee täya jáni, éntokem jüneiya jákun in jometukähui; tëne kaa in éäpo äbo yebij-la; ál-la jü tua lütüriata jípureme nee äbo bíttuak, hua kaa enchim täyähui. ²⁹ Të inapo ä täya bueítukne áapörikut yeu simla, éntok áapo nee äbo bíttuak.

³⁰ Huanärim ä pereesote báreka éiyay, të kaabe ä buíssek, bueítuk kee jee ä taahuari yuumay. ³¹ Huä génte juebenara násuk búrukam ä sússualeka taahuak, éntokim inel jiaahuay:

—Jü Cristo äbo yepsakátek, ¿jachu huate señaalim yáanake jáni íkãi yáakäu béppa?

Jume pariserom Jesústau sontarom áu bíttuak ä peresote iaka

³² Jume pariseerom juka genteta jíkkajak Jesústa bétana éhuil am nokayo; Huanäi jume tiöpopo tékiakame éntok jume pariseerom sontarom áman áu bíttuak ä buíj íaaka. ³³ Huanäi Jesús ínel jiaahua:

—Ketunene ili jaiki táapo enchimmak annake; huanäine hua nee äbo bíttuakamtau júchi huénake. ³⁴ Nechem jariunake jiöbe të katem nee téunake. Bueítuk eme kara áman yáijnake huam ín annakepo.

³⁵ Huanäi jume judío yäuchim náu ínel jiaahua:

—¿Jákunsu huée báare jáni íi, jachute kara ä téunake jáni? ¿Jamak jume judíom griegom násuk chíbejtilammeu huéenake? Éntok, ¿jume griegom majtianake jáni? ³⁶ ¿Jáchisu jiau báare jáni ínel ä jákähui? “Nechem jariunake, të katem nee téunake, ti jiaahuak; éntok, ¿eme kara áman yáijnake, huam ín annakepo!”

Bääm ámey jíapsihuame

³⁷ Pajkota chúpëpo í buere taahuarichi, Jesús kíkteka kusisi nónokak, ínel jíaka:

—Kía jábe junne bäi mukeme, inou rúkteka bää jinake. ³⁸ Huä nee súaleme, Diosta noki jíojteta jáä bénasi, bathue bää jíápsame bénasi ä jíápsipo búitinake.

³⁹ Iayíri Jesús ínel jiau báarey juka Espíritu Santota am mabetnake bétana jume ä súaleme; bueítuk kee jee äbo yepsay jü Espíritu Santo, bueítuk Jesús kee jee lóoriapo mabethuay.

Juka genteta kaa nánancha éähui

⁴⁰ Huanäi juebena genteta násuk, huate íkái jíkkajaka, ínel jiaahuak: —Lútula huépo íri ájária jü profeeta yebijnakeme.

⁴¹ Huate éntok ínel jiaahuay:

—Íri ínel jü Cristo yebijnakeme.

Huate éntok két ínel jiaahuay:

—¿Jachu jü Cristo Galiléa buíära bétana yebijnake jáni? ⁴² Jü Diosta noki ínel jiaahua Davidtamak huéerim, éntok pueblo Belén Davidta jomëpo ä yebijnake tíiya, juka Cristota.

⁴³ Huanäi jü génte katim nanabeu ée táytek, Jesústa bétana. Huanärim emo náikimtek. ⁴⁴ Huate éntok ä buíjtebo báreka éiyay; të kaabe át mámték.

Jü yaura katim Jesústa súaley

⁴⁵ Jume sontarom tiöpota suayame jume áma nésahuemmeu nóttek, éntok pariserommehui, huanärim ínel ámeu jiaahua, jume porisimmehui:

—¿Jatchiakem kaa ä nüpak?

⁴⁶ Jume sontarom éntok ínel am yómmiak:

—¡Jauhuey júne kaa jábe yoreme ínëli nok-la íkái yoremta nokä bénasi!

⁴⁷ Huanäi jume pariseerom ínel am yómmiak:

—¿Eme két bätäihuak? ⁴⁸ ¿Jachu jábe yäurapo nésahueme o jábe pariserom ä súualek jáni? ⁴⁹ Të í génte Diosta ley kaa täyame, bétte noki ámet chúpari.

⁵⁰ Nicodemo, hua tukaapo áu nóitekaihui, ket pariserotukai; éntok ínel ámeu jiaahua:

⁵¹—Jü itom ley jia pámani katte yoremta yäura bíchäpo nätuanake kee bát ä nok jíkkajaka éntok kee jünéaka jita ä yáalatukähui.

⁵² Huanärim ínel ä yómmiak:

—¿Jachu empo két Galiléapo joome? Diosta jiojteritë bitcha éntoke át suuhua, jauhuey júne jum Galiléapo profeeta kaa áu tóboktiala.

Jámut täbuiik éhuil kunakame

⁵³ Huanaäi hueuhuëpulakam bem jóau bíchaa sájjak.

8

¹ Huanäi Jesús júya kähui Oliivou bíchaa siika. ² Kethueytana éntok tiöpou yepsak. Huanäi büru génte áu yájjak. Áapo huämi káteka am majtiay. ³ Huanäi jume leyta am mamajtiame éntok jume pariseerom jámuttam täbui yoremta éhuil áu kunatualata téaka áu ä nüpak. Huanärim násuk ä kéchaka, ⁴ Jesústau ínel jiaahua:

—Maestro, i jámut ä kuna kaa ä bíchäpo täbui yoremtamak böka téihuak. ⁵ Jü Moiséjta ley éntok ínel jiaahua: Jume jáamuchim junëli emo nüyeme am mamaasuka am súa nésahue. Émposu, ¿jáchise jiaahua?

⁶ Bueítukim ínëli jíaka, ä jioptuaka ä nätua báarey. Të Jesús, buíau kóm chätuka, súttuy buíapo jiojte táytek. ⁷ Tem naa múksi kaa nok yáateka, élaka ä temajey. Huanäi kíkteka ínel ámeu jiaahua:

—Huä enchim násuk kaa juënak yáalame, huäri tétata bát nüka áu jímma.

⁸ Júchi éntok kóm chätuka jum buíapo jiojte táytek. ⁹ Të bempo, íkái jíkkajaka, bem jiápsipo nätuahueakame benasim emo innéay, bem Dios bejri bétana. Huanärim hueepulaka yeu kat táytek, ou yoiyöturimpo naateka chë kaa yoiyöhuemmeu tájti. Huanäi Jesús áapola áma taahuak, jü jámut éntok áa náapo. ¹⁰ Huanäi Jesús kíkteka, kaabeta áma bitchak, huaka jámutta jíbba. Huanäi ínel áu jiaahua:

—Empo jámmut, ¿jáksuim aane jume enchi nätuame? ¿Jachu kaabe nokta béttesi emót chúpapak?

¹¹ Huanäi ínel ä yómmiak:

—Èe, kaabe, Señor —ti áu jiaahua.

Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Ínapo júnene kaa bétte nokta emót chúpapa. Simëe, të katë júchi Dios bejrita johua.

Jesús jü ániata machiriame

¹² Jesús éntok júchi gentetau nookak, ínel ámeu jíaka:

—Ínapone jü ániata machiriame; hua ino sáu huéeme kaibu kaa machiku hueramnake, ál-la huaka machiriata áy jiápsihumta jípunake.

¹³ Huanäi jume pariseerom ínel áu jiaahua:

—Empo emo bétana jíba nooka. Huä em emo bétana nokäi kaa lütüria.

¹⁴ Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Eläposu ínapo ino bétana nooka, të ín nokäi lütüria; bueítukne jüneiya jákübo ín äbo yebij-latukähui, éntok jákun bíchaa ín huéenakëhui. Të eme katem jüneiya jákübo ín äbo yebij-latukähui,

éntok jákun bíchaa ín huéenakëhui. ¹⁵ Eme kía yoremem ä türë páman nokta jábemmet chúchupa. Ínapo éntok kaabetat nokta chúchupa. ¹⁶ Të ínapo jábetat nokta chúpátek, jü ín nokäu lütüría; bueítukne kaa ínapola jíba jábetat nokta chúppa. Ál-la hua nee äbo bíttuakame, jü Dios Átchay, jábetat ínomak nokta chúppa. ¹⁷ Enchim leypo ínel jïojteri: Guoy oóhuim nánälaisi nokäu jíba lütüría. ¹⁸ Ínapone jü ino bétana nokame; hua ín Átchay nee äbo bíttuakame két ino bétana nooka.

¹⁹ Bempo éntok ínel áu jiaahua:

—¿Jáksu aane, jü em Átchay?

Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Eme katem nee täya, éntok ín Áchayta junne. Nechem täyátek, ín Áchaytem két täya éiyey.

²⁰ Jesús ikái nokta nookak, tiöpopo am majtiaka jum tómita náu totoijhuäpo. Të kaabe ä buíssek, bueítuk ä taahuari kee jee yuumay.

“Áman ín huëu bíchaa, eme karem áman yájja”

²¹ Jesús júchi ínel ámeu jiaahua:

—Ínapone siime, éntokem nee jariunake; tem huam enchim kaa tühua yáarimpem kókkonake. Áman ín huëu bíchaa, eme karem áman yájja.

²² Huanäi jume judío yäuchim ínel jiaahuay:

—¿Jamak áapo áu më báare? Huäri béchïbo ínel jiaahua: “Áman ín huëu bíchaa, eme karem áman yájja.”

²³ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Eme ím buíapo joome; ínapo éntok jikat téhuekapo joome. Eme ím ániapo joome; ínapo éntok kaa ímí ániapo joome. ²⁴ Kíalíkune ínel enchimneu jiaahuak: Enchim kaa tühua yáarimpem kókkonake. Bueítukem kaa nee súalétek ín ájariatukäu, enchim kaa tühua yáarimpem kókkonake.

²⁵ Huanärim ínel áu jiaahua:

—Émposu, ¿jábesäe?

Huanäi Jesús ínel am yómmiak:

—Béjane kësampo enchim téjhuaasuk. ²⁶ Juebenakne jita enchimneu nok machik jípure, éntokne enchimmet nokta chúpanake. Të hua nee äbo bíttuakame tua lütüríata jípure. Ínapo éntok huaka ín áa bétana jíkkaj-läu ím ániapo anemneu nooka.

²⁷ Tem kaa jünéaka taahuak, Dios Áchayta bétana ámeu ä nokaihui.

²⁸ Jesús éntok ínel ámeu jiaahua:

—Júnak jübua huaka Yoremta Üusi jikau tóboktiahuakem jüneenake ín ájariatukähui, éntok kaa kía ín eäpo ín jita joähui; ál-lane hua Dios Áchayta nee majtiakäu jíba nooka. ²⁹ Bueítuk hua nee äbo bíttuakame ínomak aane; kaa nee ínapola tóij-la, jü Dios Átchay, bueítukne áapörík türëu jíba johua.

³⁰ Íari bétana ä nokayo, juebénakam ä súaleka taahuak.

Jü lütüría jísumariata ára itom búttiria

³¹ Huanäi Jesús jume judíom ä súalekamneu ínel jiaahua:

—Emëe huam ín noki huë páman jíba anëtek, tua lütüriapem ín discípulomtunake; ³² Éntokem lütüriata täyanake. Huä lütüria éntok súmaripo enchim búttianake.

³³ Bempo éntok ínel ä yómmiak:

—Ítapo Abrahamtatte yeu sákala, éntok jauhuey júne kaa-beta bétukte ito jípula. ¿Jáchisu júntuk empo ínel jiaahua: “Búttiatunakëem”?

³⁴ Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Tua lütüriapone ínel enchimneu jiaahua, síme huame kaa tühuata joame, kaa tühuata bétukim jíapsa. ³⁵ Huä tekoka sáyhuame kaibu jíba béchíbo jóapo tahuanake; të hua usiari ál-la jíba béchíbo áma tahuanake. ³⁶ Júnëli juka Diosta Üusi jísumapo enchim búttiako, lütüriapem jísumapo búttiataka tahuanake. ³⁷ Júnëane Abrahamtat enchim yeu sákalatukähui; tërem nee mëbáreka éiya, bueítuk ín noki kaa enchim jíapsipo huétche. ³⁸ Ínapo huaka Dios Áchaytamak aneka ín bíchakäu enchimneu nooka; eme éntok huaka enchim áchay bétana huémta enchim jíkkajäu johua. Eme diablota áchayek.

³⁹ Huanärim ínel ä yómmiak:

—Abrahamtate áchayek.

Të Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Eme Abrahamta üusimtuk, Abrahamta boojoriähuem jo éiyey. ⁴⁰ Tem én nee mëbáreka éiya, lütüriata enchimneu ín nokakä béchíbo, hua Diosta bétana ín jíkkajakähui. ¿Abraham íkái kaa yáhuak! ⁴¹ Eme huaka enchim áchay joäu johua.

Huanärim ínel áu jiaahua:

—Ítapo kaa kía ják éhuil usiari; huépülak jíbate áchayek, juka Diosta.

⁴² Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Eme juka Diosta Áchayeko, lútula huëpem nee nák éiyey, bueítuk ínapo Diostat yeu simlataka äbo yebij-la. Kanne ín éäpo äbo yebij-la; áapo nee äbo bíttuala. ⁴³ ¿Jatchiakem kaa ín nokibet júneiya? Bueítuk kaa ín noki enchim jíkkaj bärë béchíbo. ⁴⁴ Eme diablota átteam, jú enchim áchay; éntok áapörík éähuem johua. Bueítuk áapo yore súhua, kësam huëpo naateka, éntok jauhuey júne kaa lütüriata yáala, bueítuk kaita lütüria át ayka. Bueítuk ára nókíchiriata nokátek, ä áttea bétana nooka; bueítuk áapo ára nókíchi, éntok ára nókíchi áchayhuaria. ⁴⁵ Nee éntok lütüriata nokay junne, katem nee súale. ⁴⁶ ¿Jábesu enchim násuk ára nee nätua, kaa türík nee yáalä tíaka? Bueítuk lütüriata nee nokay, ¿jatchiaka eme kaa nee súale? ⁴⁷ Huä Diosta áttea Diosta noki jíkkaja; íari béchíbem kaa ä jíkkaja, bueítukem kaa Dios áttearim.

Cristo Abrahamtapat bát huéiye

⁴⁸ Huanäi jume judío yäuchim ínel ä yómmiak:

—¿Jachute kaa tüisi jiaahua ítapo, enchi samaritano tíaka, éntok lemooniota enchi jípuréhui?

⁴⁹ Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Ínapo kaa lemooniota jípure. Ál-lane ín Átchay jikau chátcha; eme éntok kía kaitapo nee bitcha. ⁵⁰ Juka símek béppa musála machik, kanne ino béchíbo ä jaria. Të aane, hua ino béchíbo ä jariame.

Áapo hua nokta yoret chúpame. ⁵¹ Tua lútüriapone ínel enchimneu jiaahua: Huä ín noki huë páman áu jípureme, kaibu muknake.

⁵² Huanäi jume judío yäuchim ínel áu jiaahua:

—Én ál-late tua jüneiya lemooniota em jípurëhui. Abraham muukuk, éntok jume profetam júne kókkok. Empo éntok ínel jiaahua: “Jü em noki huë páman áu jípureme, kaibë ä múknake tíiya.” ⁵³ ¿Jachë empo chë yöhue itom áchay Abrahamta béppa, jú mukukame? Éntok profetam júne kókkok. ¿Jábeta bénasisë emo éria?

⁵⁴ Huanäi Jesús ínel am yómmiak:

—Ínapoísune ino úttilëtek, ín ino úttilëu kaita béj-re. Huä ín Átchay, Áapo nee úttile, hua enchim emo Diosek tíahui. ⁵⁵ Të eme kaa ä täya. Ínapo ál-la ä täya. Kanne ino ä täya tíátek, kíane ára nókichitu éiyey, enchim bénasi. Tëne ä täya, éntokne ä nokihua yöre. ⁵⁶ Abraham enchim átchay áu al-leetuak, huaka ín taahuari áu bínnake tíaka. Huanäi éntok ä bíchaka, al-leaka taahuak.

⁵⁷ Huanäi jume judío yäuchim ínel áu jiaahua:

—Empo kee cincuenta huásuktiriam huéria, ¿éntoke Abrahamta emo bit-la tíiya?

⁵⁸ Jesús éntok ínel ámeu jiaahua:

—Tua lútüriapone ínel enchimneu jiaahua: Kee jee Abrahamta yeu tómtëy, ínapone huéiye.

⁵⁹ Huanärim téttam nüka ä mamaasu báarey. Të Jesús am éusuriaka, tiöpopo yeu siika, áme násuk ámani.

9

Jesús líptita pujtetuak

¹ Áma huam huéeka Jesús senu yorem líptita yeu yoremtulata bitchak. ² Huanäi ä discípulom ínel ä temajek:

—Maestro, ¿jábesu Dios bejrita yáuhuak, íkai ínëli líptitaka yeu ä yoremtukä béchïbo? ¿Áapo, o ä áchayhuam?

³ Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Kaa áapo éntok ä áchayhuam junne, katim Dios bejrim yáuhuak, líptitaka yeu ä yoremtnakë béchïbo; ál-la Diosta tékilta át bittunakë béchïbo. ⁴ Úttea hua nee äbo bíttuakamta tékil ín yáanakëhui, huaka taahuata kee simeyo. Tukaari yebijnake; huanäi jábe júne kara tekípanuanake. ⁵ Ím ániapo ín anëpo tájti, íkai ániatane machiria.

⁶ Íkai noksuka, buíapo chít huátteka, techoata yáuhuak. Huanäi súttuy ä nüka, líptita pusimmet ä teekak. ⁷ Huanäi ínel áu jiaahua:

—Ámanë sika emo báksia báam mánekäpo Siloë teäpo. (Siloë “áman bíttuari” tiau báare.)

Áapo áman sika áu báksiak; huanäi éntok bíchaka nóttek. ⁸ Huanäi jume áa náapo jóakaihui, éntok jume bannaataka ä täyäu ä líptitukau, ínelim náu jiaahuay:

—¿Jachu íri kaa áman káteka nénetaneïhui?

⁹ Huate ínel jiaahuay:

—Áapo ájaria.

Huate éntok:

—Èe, kaa ájaria. Alë bénna.

Áapo éntok ínel jiaahuay:

—Ínapone ájãria.

¹⁰ Huanãrim ínel áu jiaahua:

—¿Jáchisë ayuka én ára bitcha?

¹¹ Huanãi ínel am yómmiak:

—Huã yoreme Jesús tíame techoata yáaka pusimpo ínot teekak, ínel inou jíaka: “Ámanë bãam mánekãu Siloéu sika emo báksia.” Huanãine áman sika ino báksiaka bíchaka taahuak.

¹² Huanãrim ínel áu jiaahua:

—¿Jáksu aane, jü yoreme?

Áapo éntok:

—Ínel jiaahua —kane jüneiya.

Jume pariseerom ä temajek juka líptitukäuta

¹³ Jume pariserommeu yeu tóijhuak, jü líptitukãihui. ¹⁴ Jimyore taahuaritukay, juka Jesússta techoata yáaka, juka líptita pujtetuakãhui. ¹⁵ Huãri béchibo, júchi bénasim ä temajek, jume pariseerom, jáchin ä pujtekã bétana. Huanãi ínel ámeu jiaahua:

—Techoata pusimpo ínot teekak. Huanãine ino báksiaka bitchak.

¹⁶ Huanãi huate pariseerom ínel jiaahuay:

—Jü yoreme kaa Diosta bétana huéiye, bueituk jimyore taahuata kaa yöre.

Huate éntok ínel jiaahuay:

—¿Jáchisen juëna yóremtaka ímëi señaalim jonake?

Júnëlim kaa nanabeu éaka náu nok nássuay. ¹⁷ Huanãrim júchi ínel áu jiaahua, jü líptitukãutahui:

—¿Jáchisë jiaahua empo, hua enchi pujtetuakamta bétana?

Áapo éntok am yómmiak:

—Ínapo, ä profeeta tíiya.

¹⁸ Të jume judíom katim ä súaleka taahuak, kaa bíchaka ä pujtekã bétana. Huanãrim juka líptitukäuta áchayim núnutebok.

¹⁹ Huanãrim am temajek:

—¿Jachu iri jü enchim üusi, hua kaa bíchaka enchim yóremtula tíahui? ¿Jáchisu júntuk én bitcha?

²⁰ Jume ä áchayim entok ínel am yómmiak:

—Jüneate ikãi itom üusekãhui, éntok líptitaka yeu ä yóremtukãhui; ²¹ të én jáchin ä bíchãu, éntok jábeta ä pujtetuakãu, katte jüneiya. Áapo béja yöhue; akem ä temaje. Áapo noknake.

²² Ä áchayhuam ínëli jiaahuak, judíom májhueka. Bueituk ímëi nokta náu yáalatukay, ínel jíaka: “Kía jábeta junne Jesússta Mesías tíayo, jum tiöpopo yeu béeptunake.” ²³ Huãri béchibom ínel jiaahuay, jume ä áchayim: “Béja yöhue; áapörikem nátemaje.”

²⁴ Huanãrim júchi juka yoremta líptitukäuta núnuteboka, ínel áu jiaahua:

—Diosta bíchãpe lütüriata itom téjhua. Ítapote jüneiya ikãi yoremta juëna yóremtukãhui.

²⁵ Áapo éntok ínel am yómmiak:

—Ä juëna yóremtukãu, ínapo kaa jüneiya. Të senu huémtane ál-la jüneria: ínapo kaa bitchay, tëne én ál-la bitcha.

26 Júchim éntok ínel áu jiaahuak:

—¿Jítasu emou yáuhuak? Éntok, ¿jáchisu enchi pujtetuak?

27 Áapo éntok ínel am yómmiak:

—Béjane enchim téjhuaala, të katem nee nok jíkkaja. ¿Jatchi-akasem júchi ä jíkkaij báare? ¿Jachu két eme ä disciipulomtu báare?

28 Huanärim áu omteka ínel áu jiaahua:

—Empo jü yoremta disciipulo; të ítapo Moiséjta disciipulomte.

29 Ítapo jüneiya Diosta Moiséjtau nokakähui; të íari bétana, katte jüneiya jákun ä jometukähui.

30 Jü yoreme éntok ínel am yómmiak:

—Íri tua át guómtisi maachi, áapörík nee pusim étaporiakähui, éntok enchim kaa ä jüneriähui jákun ä jometukähui. 31 Jüneate jume Diosta bejri joame Diosta kaa am nok jíkkajähui; të jábe junne Diosta yöreka, éntok ä éä páman áneme, huákäi nok jíkkaja. 32 Jauhuey júne kaabeta bétana jíkkaij-ri líptitaka yeu yöremtulataka ä bíchakä bétana. 33 Í kaa Diosta bétana huëtek, kaita ára yáa éiyey.

34 Huanärim ínel ä yómmiak:

—Empo Dios bejripo yeu yöremtulataka junne, ¿itomë majtia báare?

Huanärim áma yeu ä jaasek.

Jü Diosta noki kaa täyame líptita bénna

35 Jesús ä jíkkajak, áma yeu ä simtuahuaka bétana. Huanäi ä téaka, ínel áu jiaahua:

—¿Jachë empo Diosta Üusi súale?

36 Áapo éntok ínel ä yómmiak:

—Señor, nechë téjhua ä jábétukähui, ín ä súalnakë béchibo.

37 Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—Akë ä bil-la; ínapone ájária, jü émomak nokame.

38 Huanäi tónommia kíkteka ä yörek, ínel jáka:

—Señor, enchine súale.

39 Jesús éntok ínel jiaahua:

—Bette nokta chúpa bárekane ím ániau yepsak, huame kaa bíchame bínnakë béchibo, huame bíchame éntok kaa bíchamta bénasi am tahuanaké béchibo.

40 Huanäi huate pariseerom áamak anëu, íkai jíkkajaka, ínel áu jiaahua:

—¿Jachu ítapo két liliptim?

41 Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Liliptimtukem, jü Díos bejri kaa enchimet ayu éiyey. Të én enchim emo bíchá tíá béchibo, jü Dios bejri enchimet taahua.

10

Jume kabara kóräim ejemplo

1 'Tua lütüriapone ínel enchimmeu jiaahua: jü kaa kabara kóräi puerta páman kibakekame, të sékana áman túbuktekame, lak-ron, éntok útteapo jábeta jita üuhua. 2 Të hua puerta páman kibakekame, áapo jü kab-yeero. 3 Jü puertata suayame, íkai ä étaporia. Jume kabaram éntok juka kab-yeerota nok täya. Áapo éntok jume ä kabarammeu bem téhuampo ámeu nokaka, yeu am béeba. 4 Huame

sime ä átteahuam yeu am bebaka ámepat huéenake. Jume kabaram éntok ä guojaanake, bueitukim ä nok täya. ⁵ Të kaa bem täyähuium kaibu guojaanake, ál-lam ä tö tenninake, bueitukim täbuik nok jáhuita kaa täya.

⁶ Íkai ejemplota ámeu yétchak, jü Jesús; të bempo kaa jünéaka taahuak, jita bétana ámeu ä nokaihui.

Jesús, jü tü kab-yeero

⁷ Jesús éntok júchi ámeu nookak, ínel jáaka:

—Tua lütüriapone ínel enchimieu jiaahua: Ínapone ájária jü kabara kóräi puerta. ⁸ Sime huame ínopat äbo yájakame, útteapom jábem jita üuhua, éntokim éekbua; të jume kabaram katim am nok jákkajak. ⁹ Ínapone jü puerta; hua ínot éaka kabara kóräiu kibakeme, jínëutuna. Kóräipo kikkibaknake, éntok yeu hueramnake, éntok básota téunake.

¹⁰ Jü lak-ron kía ékbua báreka yebijnake, éntok jábeta mëbáreka éntok jita chíbejtiaaka ä tejal báreka. Të ínapo äbo yebij-la jíapsihumta enchim jípunakë béchibo, éntok búruk béppa yún enchim ä jípunakë béchibo. ¹¹ Ínapone jü tü kab-yeero. Huä tü kab-yeero ä jíapsi nénkinake ä kabaram béchibo. ¹² Huä tómpo kabaram suayame, kaa tua tü kab-yeero, éntok kabaram kaa átteak. Robota áu huémata bichátek, kabaram tö búitinake. Huanäi jü robo ámeu yepsaka am kikkisuka chíbelam am jaanake. ¹³ Júnëli hua tákiatata kabaram suayame búitinake, bueituk kía tómpo am suaya. Kabaram táruk junne, kaita áma táru.

¹⁴ Ínapone ájária jü tü kab-yeero. Jume ín kabaramne täya; huame ín kabaram éntok, nechim täya. ¹⁵ Alë bénasi jü ín Áchay nee täya, éntok ínapo két ín Áchayne täya. Éntokne ín jíapsi nénka jume kabaram béchibo. ¹⁶ Huate kabaramne jípure, të huámëi kabaram kaa ímí kóräipo joome. Huámëine két äbo huérianake, éntokim két nee nok jákkajinake. Huépul bénasim náu anna; éntok huépü kab-yerotunake.

¹⁷ Jü ín Áchay huári béchibo nee nákkë, bueitukne sëmëm béchibo ín jíapsi nénka; chúkula éntokne júchi ára ä nüye. ¹⁸ Kaabe nee ä úhua; ál-lane ínel ín éä béchibo muuke. Útteatane jípure ín múknakë béchibo, éntokne útteata jípure júchi jíapsita ín núnakë béchibo. Íkai nésautane mabetak, ín Áchay bétana.

¹⁹ Kaa nanabeu éaka, júchim náu nok nássua táytek, jume judío yäuchim, íri nokta béchibo. ²⁰ Juebénakam ínel jiaahuay:

—Lemooniota jípure. Rokotula. ¿Jatchiakem ä nok jákkaja?

²¹ Huate éntok ínel jiaahua:

—Jábe lemooniota jípureme kaibu ilë bénasi noknake. ¿Jachu jü lemoonio ára pusim am étaporia, jume liliptim?

Jume judíom Jesústa omoutek

²² Buere tiöpota chúpukäu huáatihuaú pajkotukay, jum buere joára Jerusalémpo. Huamëi taahuarimmechi éntok sébe tiempotukay.

²³ Jesús éntok áma naa huéiyey, tiöpopo, Salomónta portaalimpo.

²⁴ Huanäi jume judíom ä kóntiaka ínel áu jiaahua:

—¿Jauhuey tájtisē itom jíapsi kaa al-leetuanake? Empo jü Cristotukátek huittē itom téjhua.

²⁵ Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Enchimne ä téjhuaasula, të katem nee súale. Huä tékil ín yáari ín Áchay téhuampo, huári ino bétana nooka; ²⁶ të eme kaa ä súale, bueítukem kaa ín kabaram, ín enchimneu jíakä bénasi. ²⁷ Jume ín kabaram nee nok táya; ínapo éntok am táya, éntokim nee guojaase. ²⁸ Ínapo éntok jíbapo béchibo jíapsihumta am miika. Bempo kaibu emo tárúnake jauhuey junne, éntok kaabe ín mámpo yeu am huíknake. ²⁹ Huä ín Átchay nee am mikakame, chē simem béppa nésahue, éntok kía jábe júne kara ín Áchay mámpo yeu am huíkke. ³⁰ Ínapo, éntok ín Átchay, náute huépülay.

³¹ Huanäi jume judíom júchi tétam nüka, ä mamaasu báreka.

³² Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Juebenakne türi tékilta enchim bíttuala, ín Áchay bétana huémta. ¿Jíta tékilta béchibosem nee mamaasu báare?

³³ Jume judíom éntok ínel ä yómmiak:

—Huä tü tékilta béchibote kaa enchi mamaasu báare, ál-la Diosta béj-reka em nokakä béchibo; bueítuk empo yóremtaka junne, Diosta bénasi emo johua.

³⁴ Jesús éntok ínel am yómmiak:

—¿Jachu kaa ínel jiojteri enchim leypo: “Ínapo ínel jiaahua, emem diosim”? ³⁵ Huame Diosta noki mabetakame diosim tíya. Huaka jiojterita kaabe ára tábuiasi ä yáuhua. ³⁶ Bueítuk Dios Átchay nee yeu púhuak; ím ániau nee kóm bíttuak. ¿Jatchia júntukem Diosta béj-reka nee nokä tíya, ínapo Diosta Ũusi ti nee jíakä béchibo? ³⁷ Juka ín Áchay tékil kaa nee joay, katem nee súalpo yúmala. ³⁸ Të nee ä joay ál-la, éläposem nee kaa súale, të huaka tékilta ín joáhuem súale, enchim júneenakē béchibo, éntok enchim ä súalnakē béchibo, juka Dios Áchayta ínot anēhui, éntok ín át anēhui.

³⁹ Júchim éntok mámpo ä tatab báreka tekipanuy, të áapo bem mámpo áu yeu huíkkek.

⁴⁰ Huanäi Jesús júchi siika, Jordán bathue huáyтана bícha, áman késam huépo Juanta batóaiipo. Huanäi huämi taahuak. ⁴¹ Huanärim juebénaka áu yájjak, ínel jíaka:

—Juan lütüriapo kía jita señalta júne kaa yáuhua; të sime Juanta iäri bétana nokakäu lütüriatukay.

⁴² Huanäi huämiri juebénaka ä súsualeka taahuak.

11

Láazarota mukukä bétana nokhuame

¹ Senu yoreme Láazaro ti téhuaka júnaköri kökorey, Betaniapo jometaka, María éntok Marta ä ákorohua pueblopo. ² María, Láazaro kökoremta huaayi, iri ínel jü Señortat juka perfuumeta át töak, éntok ä chonimmey guókpo ä huaachak. ³ Láazarota huaayim Jesústau nokta bíttuak, ínel jiamta:

—Señor, jü em nákēu kökore.

⁴ Jesús éntok ä jíkkajaka ínel jiaahua:

—Í kókoa kaa áy kókko béchïbo, ál-la juka Diosta looria át bíttunakë béchïbo, éntok két ä Üusibet ä bíttunakë béchïbo.

⁵ Jesús éntok Martata nákkey, éntok ä huayihua, éntok Láazarota. ⁶ Të íkái jíkkajaka, ä kókorë bétana, júchi guoy táapo áma taahuak, ä aneïpo. ⁷ Huanäi chúkula jume ä discípulommeu ínel jiaahua:

—Jánte jum Judea buiärau bíchaa.

⁸ Huanäi jume ä discípulom ínel áu jiaahua:

—Maestro, én jume judíom enchi jariay, tetammey enchi mamaasu báreka. Éntok, ¿júché áman huée báare?

⁹ Jesús ínel am yómmiak:

—¿Jachu jú taahuari kaa dooce horam jípure? Huä taahuapo hueramame kaibu tëitinake, bueítuk ímí ániapo machiriay bitcha; ¹⁰ të hua tukaapo hueramame tëitinake, bueítuk jú machiria kaa át aika.

¹¹ Íkái noksuka, chúkula ínel ámeu jiaahua:

—Huä itom amigo Láazaro kótche; tëne áman huéiye ä búsa báreka.

¹² Huanäi jume ä discípulom ínel jiaahua:

—Señor, kóchétek, yún éenake.

¹³ Jesús ínel jiaahua, Láazarota mukila bétana. Të bempo kócheke jimyorehuamta bétana ä nokä téiyey. ¹⁴ Huanäi Jesús huitti ínel ámeu jiaahua:

—Láazaro béja muukuk. ¹⁵ Enchim béchïbone al-leiya, kaa áman itom anakä béchïbo, enchim nee súalnakë béchïbo. Të ámante áu kannake.

¹⁶ Huanäi hua Toomas, Guoguöri téame, ínel jiaahua huame áamak discípulommehui:

—Ítapo kette áamak kannake, áamak kókko béchïbo.

Jesús jú júchi jíabitehuame éntok jíapsihuame

¹⁷ Jesús áman yepsaka tejhuahuak: Láazaro béja naiki taahuarey, máataka. ¹⁸ Betania pueblo éntok kaa mékka Jerusaléniu taahuay, jíba tua batte báij kilómetro. ¹⁹ Juebena judíom ámeu yáij-latukay Martatau éntok Mariatahui, am yánti jíapsi joa báreka, bem ábachi mukukä béchïbo. ²⁰ Huanäi Marta Jesússta áman huë tíay ä jíkkajaka, ä nankiseka yeu siika; María éntok jóapo taahuak. ²¹ Huanäi Marta Jesússtau ínel jiaahua:

—Señor, enchi ím aney ín ábachi kaa muk éiyey. ²² Të énne két júneiya, símeta Diostau em aahuäu, Dios enchi ä máknake.

²³ Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—Em ábachi jíabitenake.

²⁴ Marta éntok ínel áu jiaahua:

—Ínapo júneiya ä jíabitenakëu júnak símem jíabiteyo, huaka taahuata yúmako.

²⁵ Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—Ínapone jú yore jíabitetuame éntok jú jíapsihuamta yore mákame. Huä nee súaleme mukilataka júne júchi jíapsinake. ²⁶ Éntok síme hua jíapsaka nee súaleme jíbapo béchïbo kaibu muknake. ¿Jachë íkái súale?

27 —Jeehui, Señor —ti áu jiaahua—. Ínapo ä súale, enchi Cristo-tukähui, jü Diosta Üusi ím ániau kóm yebij-lame.

Jesús Láazarota määripo huéeka buaanak

28 Marta éntok íkái noksuka áman sika, juka Mariáta ä huayhua núnnuk, éhuil ínel áu jíaka:

—Jü Maestro ím aane; entok enchi núnnu.

29 Áapo íkái jíkkajaka, bamsipo kíkteka áman áu siika. 30 Jesús ketune kee huam ili pueblou kibakey, Martata ä nankekäpo ketune aaney. 31 Huanäi jume judíom jóapo áamak aneka ä sirok aniaihui, Mariáta bamsipo yeu ä sik, akim ä guojaasek, ínel jíaka: “Áman siika, ä mäariü buansesta.”

32 María jum Jesúsata anëu yepsaka, ä bíchaka, guókpó áu tónommea kíktek, ínel jíaka:

—Señor, enchi ím aney, ín ábachi kaa muk éiyey.

33 Jesús ä buanay ä bíchaka, éntok két huame judíom áamak kateihum buaname bíchaka, jíapsi sóokteka espíritupo áu yoyoak, tüisi siroksi. 34 Huanäi ínel jiaahua:

—¿Jáksem ä maäak?

Bempo éntok ínel áu jiaahua:

—Señor, äbe sika ä bitcha.

35 Huanäi Jesús buaanak. 36 Huanäi jume judíom ínel jiaahua:

—¡Akem ä bitcha, tepa ä nákkey!

37 Huate éntok áme násuk aneme ínel jiaahuay:

—¿Jachu íri kara jita yáuhuai, Láazarota kaa múknakë béchïbo, jáchin juka líptita ä pujtetuakä Bénasi?

Láazarota mukilata jíabitetuak

38 Jesús, ä jíapsipo júchi tüisi siroksi éaka, ä mäariü bíchaa siika. Téta guójöriatukay; í guójöria éntok téta buëurukuy páttiaritukay.

39 Jesús ínel jiaahua:

—Juka tétatem mékka oóre.

Marta, jü mukukamta huaayi, ínel áu jiaahua:

—Señor, béja chïcha juuba, béja naiki taahuare mukilataka.

40 Jesús ínel áu jiaahua:

—¿Jachune kaa enchi téjhuaala, ä súalëtek, Diosta looria enchi bínnake tíaka?

41 Huanärim tétata mékka oórek, juka mukilata áy páttiatukaihui. Huanäi Jesús, téhuekau jikau remteka, ínel jiaahua:

—In Átchay, enchine baysauhue enchi nee jíkkajä tíaka. 42 Ínapone jüneiya, jíba enchi nee jííkkajähui; tëne ínëli jiaahuak huaka génte juebenaraata ino chíkola aneme béchïbo, enchi nee äbo bíttuakäu bétana am súalnakë béchïbo.

43 Íkái noksuka, kusisi cháchayek:

—Láazaró, ¡pakunë yeu huéiye!

44 Huanäi jü mukilatukaihui yeu siika, mámpo éntok guókpó sánkommea súmataka. Ä pújbahua éntok sánkommea bitiatukay. Jesús éntok ámeu ínel jiaahua:

—Akem ä búttia, ä huéenakë béchïbo.

Noktam náu yáuhuak, Jesúsata mëbáreka
(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

⁴⁵ Huanäi juebena judíom Mariátamak ambáreka áma yáij-latukay. Huanärim Jesústa yáakäu bíchaka ä súsualek. ⁴⁶ Të huate éntok jume pariserommeu sájak, Jesústa yáakäu am téjhuak. ⁴⁷ Huanäi jume sacerdotem tiöpopo chë nésahueme éntok jume pariseerom juka conciliotam náu núnuka, inel jiaahua:

—¿Jáchisute annake? Bueítuk ì yoreme juebena señaalim johua. ⁴⁸ Kia ínëli itom ä tójak, síme ä súsuálnake. Huanäi jume romaanom äbo yájaka juka itom tiöpo tátabnakë, éntokim huaka itom naciön luutianake.

⁴⁹ Huanäi jü Caifás ámemak joome, huäri huásuktiriat sumo sacerdotetukai, huanäi inel ámeu jiaahua:

—Emem kaita jüneria, ⁵⁰ éntokem kaa jüneyia, ito béchibo jita chë türiakähui, huépü yoremta itom pueblota béchibo muknakëhui, të kaa síme naciönta kókkonakëhui.

⁵¹ Kaa ä éäpo íkái nookak, Jesústa bétana, ál-la huäri huásuktiriat áapo sumo sacerdotetukä béchibo, profetisaruak hua naciönta béchibo Jesústa muknakëihui, ⁵² éntok kaa kía naciönta béchibo jíbba, két huame Diosta üusim chíbejtilam lópola náu am rúktia béchibo. ⁵³ Júnëli huäri taahuarit naateka náhuim nokta yáuhuak, ä mëtebo báreka.

⁵⁴ Huäri béchibo Jesús béja kara machisi jume judíom násuk naa huéiyey, ál-la mékka bíchaa siika, senu buiärau see päria, náapo, hua pueblo Efraín téahui. Huämi taahuak, jume ä discípulommaki.

⁵⁵ Éntok béja kaa jaikika bëyey, judíom pascua pajkota yúmanakëhui. Huanärim juebénaka buere joära Jerusaléniu jikau sájjak, kee pascua pajkota yúmayo emo báksia báreka. ⁵⁶ Huanärim juka Jesústa jariay. Jum tiöpopo aneka, ínëlim emo nátemajey:

—¿Jáchisem éiya? ¿Jachu kaa äbo pajkou yebijnake jáni?

⁵⁷ Huanäi huame tiöpopo chë nésahueme éntok huame pariseerom át nésahuek, hua jábe júne ä jüneriame, ják ä anëhui, yeu ä buís sáyhuak, ä peresote béchibo.

12

Jesústat perfuume huáttiahuk Betaniapo

(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

¹ Búsan taahuarim bëyey, kabara jisobahuaka pájcuata yáanaihui. Jesús pueblo Betaniau yepsak, Láazarota jóapo. Īri mukilatukay, të Jesús kókkolam násuk ä jíabitetuak. ² Béja kúptey Jesústam tepa buere äbosey. Marta éntok jita am joriay. Láazaro éntok Jesústamak mesau kátekay. ³ Huanäi María batte medio litro perfuumeta Jesústat guókimmet töak, éntok ä chonimmea ä huaachak. Jü kári éntok musála júbay tápunak. Ī perfuume tüisi bėj-retukay. ⁴ Huanäi senu ä discípulo inel jiaahua, hua Judas Iscariote tíame, Símonta üusi, hua ä nénkinakëihui:

⁵ —¿Jatchiakasu kaa ì perfuume báij cien taahuari tékil bėjhuapo nénkihuaka, póolobem ä miikhuak?

⁶ Judas ínëli jiaahuak, kaa póobem ä jiokolë béchibo; ál-la ékbua ára jita nüyey; bueítuk juka tómi bóosata jipureka, juka áma öorehuamta nunüyey. ⁷ Huanäi Jesús inel áu jiaahua:

—Akë ä tójja. Áapo ín määnä taahuari béchïbo ä bëlatukay.
 8 Bueituk jume póolobem jïbem enchimmak am jïpunake; ínapo éntokne kaa jïba enchimmak tahuanake.

Noktam náu tütek, Láazarota jaatia báreka

9 Juebena judïom Jesústa áma aney jüneriaka, ámanim yájjak, kaa áapörïk jïba bít báreka, të Láazarota kétchi, juka kókkolam násuk ä jíabitetuakaihui. 10 Të huame tua chë nésahueme nokta náu lütürïa yáhuak, juka Láazarota két mënä béchïbo, 11 bueituk áapörïk béchïbo juebena judïom emo näikimtey, Jesústa súaleka.

Jesús mám tájtirïahuaka Jerusaléniu kibakek

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

12 Yokoriapo génte buéresi juebénaka jum pajkou yáij-latukaihui, Jesústam jum Jerusaléniu yebisisë téamta jíkkajak. 13 Huanärim jume tako sáhuam nüka, ä nankiboka yeu sájjak, éntokim ínel chaayey:

—¡Tüisi mabettunake! ¡Ï santo, jü Señorta téhuampo yebisiseme, jü Israeltau Rey!

14 Huanäi Jesús juka buru asölaata téaka át jikat yejtek, jïojteta jïä bénasi:

15 Katë májhue, buere pueblo Siónta maala;
 ímï huéïye jü em Rey,
 buru asölaatat yejsimeka.

16 Íachïrim kaa jünéaka tahuakay, jume ä discïpulom kësam huëpo; të juka Jesústa jíabitek buéresi úttïlhuaka ä mabethuak. Huanäi jübuam áu huáhuaatek, áa bétana íkái jïojtetukaihui, éntok áachä chúpahuakähui.

17 Jü génte áamak aneïhui, áa bétanam nookay, jáchin Láazarotau chachayeka jum ä máarïpo kókkolam násuk ä jíabitetuak. 18 Huäri béchïbo két jü génte ä mabet báreka áma yájakay, bueitukim ä jíkkajak, áapörïk íkái señalta yáakä bétana. 19 Të jume pariseerom, bempo náu ínel jiaahuay:

—Béjem ä bitcha, kaitate ára yáhua. Áachem suuhua, ¡sïme génte áamak kaate!

Griegom ket kaa jaikïka ama aneka Jesústa jaria

20 Griegom ket kaa jaikïka áme násuk aaney, huame áman pajkou Diosta yöri báreka jïkau sákalam násuku. 21 Ímëi Feliipetau rúktek, pueblo Betsaida Galiléa buiärapo jometahui. Huanärim jïokot áu jiaahuay, ínel jíaka:

—Jesústate bít péïya.

22 Feliipe éntok Andrésta ettejhuariak. Huanäi jü Andrés éntok Feliipe Jesústam téjhuak. 23 Jesús éntok ínel am yómïiak:

—Tiempo béja yúmase, juka Yoremta Üusi ti téhuaakamta úttïlnähui. 24 Tua lütürïapone enchimmeu ínel jiaahua: Jü tirijko báchia kaa buíapo kóm huécheka mukuka síhuekátek, áapola tahuanake; të mukuka síhuekátek, yún takanake. 25 Huä ä jíapsi beutireme ä tárunake; të ím ániapo ä jíapsi kaa beutireme, ä yü jíapsinakë béchïbo ä ëria. 26 Jü nésauta nee joria báareme nee guojaanake. Huanäi huam ín anëpo két annake, hua nésauta nee joriame. Jü nésauta nee joriame, ín Átchay ä úttïlnake.

Jesús ä mäna bétana nooka

²⁷ Huanäi Jesús inel jiaahuak:

—¡Tepa kaa al-leeri ín jíapsit aayuk! ¿Jáchisune jiaunake jäni? Karane inel jiaahua: “In Átchay, ¡inou huéenakemta bétanë nee jínëu!” ¡Bueituk íkai ín chúpanakë béchibone äbo yepsak! ²⁸ In Átchay, em téhuame looriasi bíttebo.

Huanäi jáhui téhueka bétana kóm yuumak, inel jáaka:

—Béjane looriasi am bíttebok, éntokne júchi looriasi am bíttebonake.

²⁹ Huanäi hua génte juebenara áamak anëu juka jáhuita jíkajaka, yúkuta inel omtë tíiyay. Huate éntok inel jiaahuay:

—Diosta ángel áu nookak.

³⁰ Huanäi Jesús inel ámeu jiaahuak:

—Í jáhui kaa ino béchibo äbo kóm yuumak, ál-la enchim béchibo.

³¹ Éni ájaria í ániapo anemmet nokta chúpatunakëhui. Én hua diablo ím ániapo buéresi ä néсахue násuk júne yeu béptunake. ³² Ínapo éntok buíapo jikau tóboktiahuak, símemne inou rúktianake.

³³ Ínëli jiaahuay, jáchin ä muknakeu am júneria íaaka. ³⁴ Huä génte inel ä yómmiak:

—Ítapo jum Diosta leypo ä júneriak, Cristota jíbapo béchibotunakëhui. ¿Jáchisu júntukë ä tóboktianä tíiya, juka Yoremta Üusi ti téhuaakamta? ¿Jábesa júntuk, íri Yoremta Üusi?

³⁵ Huanäi jú Jesús inel ámeu jiaahua:

—Ketune chúbala enchim násuk annake, jú machiria. Náasem kaate, ketune machiriata enchimneu ayuako, kaa máchiraata kaa enchim jaatianakë béchibo; bueituk hua kaa machiku hueramame kaa júneiya jákun bíchaa ä huëhui. ³⁶ Ketune machiriata jípurekem ä súale, juka machiriata, machiriapo enchim usiarimtukë béchibo.

Íkai nookak jú Jesús; huanäi sika am éusuriak.

Jume judiom kaita súalëram

³⁷ Të juebena señaalim bem bíchäpo ä yáak junne, katim ä súaley,

³⁸ profeeta Isaíasta nokakäu chúpnakë béchibo, inel jáamta:

Señor, ¿jábetasu ámeu itom nokakäu súale jäni?

Éntok, ¿jábetausum emo yeu machiriake jäni, huame Señorta mámmam?

³⁹ Íari béchibom kaa ä súaley, bueituk két inel jiaahua jú Isaíasta jiojteri:

⁴⁰ Bempörim puj páttiak,

éntok bem jíapsi námakasi yáuhuak,

pusimmea kaita bem bínnakë béchibo,

éntok jíapsiy kaita bem júnerianakë béchibo,

junëli kaa jíapsi kúakteka,

kaa nee am jínëunakë béchibo.

⁴¹ Isaías inel jiaahuak, Jesústa looria bíchaka, bueituk áa bétana nookak.

⁴² Kía júnentaka junne, yáuram juebénaka ä súaleka taahuak. Të pariserom béchibo katim emo yeu buíssey, kaa huam bem náu yayájäpo emo yeu bep íaaka. ⁴³ Bueitukim chë ä túrey, juka yoremta úttilhuä bétana bem máknäu, Diosta úttilhuäu béppa.

Jesústa nooki yorememet béttesi chupanake

⁴⁴ Jesús kusisi nokaka ínel jiaahua:

—Huä nee súaleme kaa nee jíba súale, ál-la huaka nee äbo bíttuakamta kétchi. ⁴⁵ Huä nee bíchame, huaka nee äbo bíttuakamta kët bitcha. ⁴⁶ Ínapo, jü machiria, äbo ániapo kóm yebij-la, síme huame nee súaleme kaa machiku aneka áma kaa am kókkonakë béchibo. ⁴⁷ Jábe júne ín noki jikkajaka, të ín éäu kaa joame, ínapone kaa bette nokta át chuppa; bueítukne huame ím ániapo aneme kaa bette nokta ámet chupabáreka äbo kóm yebij-la, ál-la am jínëu báreka. ⁴⁸ Huä kaa nee mabetakame, éntok ín noki kaa jikkaj báareme, jábeta bette nokta át chupanakemta jípure. Jü noki ín nokakähui, taahuata yúmak, bette nooki át chupanake. ⁴⁹ Bueítuk ínapo kaa kía ín éäpo ä nok-la; hua Áchayhuari nee äbo kóm bíttuakame, áapo nee át sáuhuek jita ín noknakëhui, éntok jita enchim ín majtianakëhui. ⁵⁰ Éntokne júneiya ä nésaúrihua yü jíapsihuamtukähui. Júnëline huaka ín nokäu nooka, huaka ín Áchay nee ä téjhuaka pámani.

13*Jesús ä discípulom guók báksiak*

¹ Senu taahuari bëyey, kabara jisobahuaka pájcuata yúmaseihui. Jesús júneiyyay, tiempota áa béchibo yúmalatukaihui ím ániapo yeu ä huéenakëihui, ä Áchaybeu bíchaa. Ä átteahuam ím ániapo aneme jíba am nákkek, ä mukëpo tájti.

² Huanäi tukaapo am jíbuäy, jü diablo Judasta jíapsipo kibak-latukay, Jesústa ä nénkinakë béchibo. Íri Judas Iscariote, Símona úusitukay.

³ Jesús júneiyyay ä Áchayhua símeta ä mámpo ä tóij-latukaihui, éntok Díosta bétana áu hueihui, éntok Díostau bíchaa áu huéenakëihui.

⁴ Júnëli kíkteka, jume súppem béppa huéeme áu úhuak. Toallam éntok nüka, am huikojtek. ⁵ Huanäi buere puraatopo báam yeu töaka ä discípulom guók báksia táytek, éntok jume toallam ä huikosakäbey am huaachak.

⁶ Huanäi Jesús jü Símon Perotau rúktek; Peero éntok ínel áu jiaahua:

—Señor, ¿jache empo nee guók báksia báare?

⁷ Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—Jü ín jóäbet empo kaa át júneiya én läuti; të chúkula ál-lë át júneenake.

⁸ Peero éntok ínel áu jiaahua:

—Katë nee guók báksianake, jauhuey junne.

Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—Kaa nee enchi guók báksiak, kaitë ínomak jípunake.

⁹ Huanäi jü Símon Peero ínel áu jiaahua:

—Señor, ä junëlitunakey, kaa ín guókim jíbba, ín mámmam éntok ín kóba júne báksia.

¹⁰ Të Jesús ínel áu jiaahua:

—Jü bemélasí baksiari kaa júchi báksiana, jume guókim jíbba, bueítuk béja baksiari. Eme éntok béja báksiari, të kaa síme.

¹¹ Bueítuk júneiyyay jábeta ä nénkinakëihui; huári béchibo: “Kaa síme báksiari”, ti áu jiaahuak.

¹² Júnëli, chúkula am guók báksiasuka, júchi ä súppem nuka, mesau rúktek. Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—¿Jachu eme júneiya jita ín enchimneu yáakähui? ¹³ Eme nee Maeströ tíiya, éntokem nee Señor tíiya. Túisem ínel jiaahua, bueítuk enchim jiauläpo, ínapone ájaria. ¹⁴ Të ínapo Señortaka éntok Maestrotaka júne enchim guók báksiak, eme kétchi náu emo guók báksiapo yúmala. ¹⁵ Bueítuk ejemplotane enchim mákkak, ín enchimneu ayuka bénasi enchim két náu ä jonákë béchibo. ¹⁶ Tua lútüriapone ínel enchimneu jiaahua: Huä sáyhuame kaa ä teko béppa chë yórihua; éntok hua jákun bíttuahuakame júne kaa chë yórihua áman ä bíttuakamta béppa. ¹⁷ Íkarem júneriátek, al-leakem jíapsinake ä joáteko.

¹⁸ 'Kanne símem bétana nooka. Bueítuk ínapone júneiya jábem ín yeu púalatukähui. Të úttea huaka jiojteta ínel jáamta chúpnakë béchibo: “Huä páanim ínomak buáyeme nee béj-reka áu tóboktiak.” ¹⁹ Én naatekane enchim ä téjhua, kee jee huénakemta chúpeyo, béja ä chúpey enchim ä súalnakë béchibo ín ájariatukähui. ²⁰ Tua lútüriapone ínel enchimneu jiaahua: Huä ín jákun bíttuari mabetakame, nee mabeta; hua nee mabetakame éntok, huaka nee äbo bíttuakamta két mabeta.

Jesús Judasta ä nénkinakeu bétana nookak

(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

²¹ Jesús íkái noksuka, ä jíapsipo tüisi sirokay. Huanäi huitti ínel jiaahua:

—Tua lútüriapone ínel enchimneu jiaahua, senu enchim násuk aneme nee nénkinake.

²² Huanäi huame ä disciípulom emo naa bíchaka taahuak, kaa jünéaka jábeta bétana ínel ä jíähui. ²³ Senu disciípulo, Jesústa chë nákeihui, áa náapo káteka chákala bökay. ²⁴ Íähui señam yáuhuak, jú Simmom Peero, ä temaij íaaka ä jábétukaíhui huaka áa bétana ä nokaihui. ²⁵ Huanäi áapo, Jesústau jëla rúkteka, ínel áu jiaahua:

—Señor, ¿jábese júri em áa bétana nokähui?

²⁶ Jesús éntok ínel ä yómniak:

—Huä jábeta páanim kómoniaka ín ä miknakeu, huári ájaria.

Huanäi jume páanim kómoniaka, Judas Iscarioteta, Símonta üusi, am miikak. ²⁷ Huanäi sep Satanás ä jíapsipo kibakek. Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—Juka em yáa bárëu, bamsekë ä yáuhua.

²⁸ Të huame mesau jokame katim jünéaka taahuak, jita béchibo Judastau ínel ä jákähui. ²⁹ Bueítuk huate ínel éiyay: Judasta tómi bóosata jípurë béchibo, Jesús ínel áu jiaahua: “Pajkopo itom huáatianakeuë jínnu mátkhi”, éntok: “Poloobeme mikpo yúmala”, tím éiyay. ³⁰ Áapo jume páanim buásuka siika. Huanäi éntok béja tukaaritukay.

Jü bemela nésauro

³¹ Huanäi Judasta yeu simsuk, Jesús ínel jiaahua:

—Én buéresi úttilna, jú Yoremta Üusi ti téhuaakame, éntok Dios Átchay áa béchibo úttilna. ³² Jú Dios áapörik béchibo úttilhuátek, áapo Dios kéchá úttilnake, ä éäpo; éntok láuti ä úttilnake. ³³ In

usiälam, ketunene kaa bínhua enchimmak annake. Nechem jariunake, të jume judíommeu ín jíä bénasi, enchimmeune két ínel jiaahua: Huam ín huèu bíchaa, eme karem áman kaate. ³⁴ Bemela nésautane enchim mákka: Emóem nákke. Nee enchim náképo bénasi, emem két nánancha emo náknake. ³⁵ Ímirim simetaka enchimmet jüneenake, ín enchim majtialatukä bétana, nanabeu éaka enchim emo nákeyo.

Jesús juka Perota kaa áu ä täya tíanakeu bétana nookak

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

³⁶ Huanäi jü Símon Peero ínel áu jiaahua:

—Señor, ¿jákusë huée báare?

Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—Áman ín huèu bíchaa, empo kara ínomak huéiye ëni; të chükula arë ino sáu huéenake.

³⁷ Peero éntok ínel áu jiaahua:

—Señor, ¿jatchiakasune kara emo sáu huéiye ëni? ¡In jíapsi muknakey júnene ára ä tójja, emo béchibo!

³⁸ Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—¿Jachë em jíapsi ä muknakey júne ára ä tójja, ino béchibo? Tua lútüriapone ínel emou jiaahua, juka totorörata kee jee kuseyo, baisë kaa nee emo täya tíanake.

14

Jesús jü Böo Dios Áchaytau bíchaa

¹ Katem enchim jíapsi jáchin éetua. Diosta enchim súalë bénasi, nechem két súale. ² In Átchay jóapo juebena káarim ayka; të kaa junëlitukátek ínapone enchim téjhua éiyey. Ámanne huée báare, huam enchim annakëpo túlisi ä tüte béchibo. ³ Huanäine téhuekau yepsak, huam enchim annakëpo ä tútenake. Huanäine júchi yebijnake. Huanäine júchi enchim äbo núnake, bueítuk huam ín anëpo, ínomak enchim annakë béchibo. ⁴ Bueítukem jüneiya jákun bíchaa ín huéenakeu, éntok juka böota júnem täya.

⁵ Huanäi jü Toomas ínel áu jiaahua:

—Señor, katte jüneiya jákun bíchaa em huèhui; ¿jáchisute juka böota täyanake?

⁶ Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Ínapone jü böo, jü lútüria, éntok jü jíapsihuame; kaabe ín Áchaybeu huéenake, kaa ino béchibotuko. ⁷ Nee täyátekem két ín Átchay täya; éntokem én naateka ä täya, éntokem ä bil-la.

⁸ Felipe éntok ínel áu jiaahua:

—Señor, itomé ä bíttua, huaka Dios Áchayta. Júnëlite kaitat jáchin éaka tahananake.

⁹ Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Béjane bínhua enchimmak aane, ¿éntoke jíba kaa nee täya, Felipe? Huä nee bil-lame, juka Dios Áchayta bil-la. Ä junëlituk junne, ¿jatchiakasë júntuk Dios Áchayta nee enchim bíttua sáuhue?

¹⁰ ¿Jachë kaa ä súale, Dios Áchaytamak nee huépülatukähui?, éntok, ¿juka Dios Áchayta júne ínomak huépülatukähui? Huä noki ín nokäu, kanne kía ín éäpo ä nooka; hua Dios Átchay ínot aneme, áapo juka

tékilta johua. ¹¹ Nechem súale, Dios Áchaytat ín anëhui, éntok két Dios Áchay ínochi; o hua tékil ín joäu, huäri béchibem nee súale. ¹² Tua lütüriapone ínel enchimneu jiaahua: Huä nee súaleme, huaka tékilta ín joäu áapo két ára ä jonake, éntok ín joäu béppa chë yörisi machik júne jonake, bueituk Dios Áchayta anëu nee huë béchibo. ¹³ Éntok simeta juka ín téhuampo Dios Áchaytau enchim aahuäu, anä yáanake, juka Dios Áchayta Üusi úttilnä béchibo. ¹⁴ In téhuampo jita júne enchim aahuay, ínaponä yáanake.

Jü Espiritu Santo äbo bíttuaname

¹⁵ 'Nee náketekem juka ín nésauro johua. ¹⁶ Huanäine ínapo Dios Áchaytamak noknake, täbui jíapsi jotehuamta enchim máknakemta, yü tütti enchimmak ä annakë béchibo. ¹⁷ İri Espiritu tua lütüria. Të jume ímí ániapo joome, karam ä mabeta, bueitukim kaa ä bitcha, éntokim kaa ä täya; të eme ä täya, bueituk enchimmak aane, éntok enchim jíapsipo annake. ¹⁸ Kanne kía usi lepemtukä bénasi enchim tö simnake. Júchine enchimneu yebijnake. ¹⁹ Ketune ili bëye; huanäi jume ím ániapo aneme kaa nee bínnake; të eme ál-la júchem nee bínnake; bueituk ín jíapsä béchibo, eme két jíapsinake. ²⁰ Huäri taahuarit eme júneenake Dios Áchaytat ín anëhui; eme éntok ínochi, ínapo éntok enchimmechi. ²¹ Huä ín nésauroim jípureme éntok am joame, İri ájaria jü nee nákeme; hua nee nákeme, ín Áchay kéchá náknake. Éntok ínapo két ä náknake, éntokne áu ino yeu machirianake.

²² Huanäi jü Judas ínel áu jiaahua, kaa hua Iscariote:

—Señor, ¿jatchiakasë itou jíba emo yeu machirianake, të kaa huame ímí ániapo anemehui?

²³ Huanäi Jesús ínel ä yómmiak:

—Huä nee nákeme ín noki yörinake; éntok hua ín Áchay ä náknake. Huanäite áu yájaka áamak jóatenake. ²⁴ Huä kaa nee nákeme ín noki kaa yörinake; hua noki enchim jíkkajakäu, ínapone kaa ä átteak. Huä Dios Átchay nee äbo bíttuakame, Áapo ä átteak.

²⁵ 'Íkäne enchimneu nookak ketune enchimmak aneka. ²⁶ Të hua jíapsi jotehuamta yore mákame, jü Espiritu Santo, hua Dios Áchayta äbo bíttuanakëhui ín téhuampo, huäri simeta enchim majtianake, éntok enchim áu huáatituanake, simeta huaka ín enchimneu nokakähui.

²⁷ 'Yánti jíapsihumtane enchimneu tö siime. In yánti jíapsekäune enchim miika, të kaa hua ím ániapo jometa bénasi. Katem enchim jíapsi kaa al-leetua, éntokem kaa emo máujtua. ²⁸ Béjane enchim téjhuaala, ínel jíaka: Simnakene, tëne júchi enchimneu yebijnake. Nee náketekem emo al-leetuä éiyey, Dios Áchaytau nee ino simë tíayo; bueituk jü Dios Áchay chë yörisi maachi, ino béppa. ²⁹ Enchimneu téjhuak, kee jee ä yúmayo, bueituk nokta chúpey enchim ä súalnakë béchibo.

³⁰ 'Kanne júchi yún enchimmak ettejhuanaake, bueituk jü ím ániapo buéresi genteta béppa chë úttiakame äbo huéiye; të áapo kaita ínomak jípure. ³¹ Të junëlitunake, ím ániapo aneme júneenakë

béchiŋo Dios Áchayta ín nákehui éntok Dios Áchayta ín ä sáhuë páman ín ä joähui. Jáptëem; ímíte yeu sákanake.

15

Jesús jü tua páras óguo

¹ Ínapone jü tua lutüriapo páras óguo, ín Átchay éntok jü et-leero. ² Símeta huaka mesëkiriata ínot yeu simlata kaa takakamta chüktianake; éntok símeta huaka takakamta tútenake, chë yún ä takanakë béchiŋo. ³ Eme béja chicha machik úhuari jü noki enchimmeu ín nokakäubeyi. ⁴ Inot jíbem aane; ínapo éntok enchimmechi. Jáchin hua mesëkiria áapola kaa tataka, kaa hua óguotat huéekáteko, enchimmak két junëlitunake, kaa enchim ínot jíba aneyo.

⁵ Ínapone jü páras óguo, eme éntok jume mesëkiriám. Huä ínot aneme, ínapo éntok áamaki. Íri yún takam huériunake; bueítuk eme kaa ínomak anëtek, kaitem ára yáuhua. ⁶ Huä kaa ínot aneme, mesëkiriata bénasi pákun yeu jímmaahuaka huaknake. Huanäi náu tóijhuaka tájiu guötiana, ä béetinakë béchiŋo.

⁷ Eme ínot anëtek, éntok juka ín noki enchimmet aneyo, símeta enchim huáatiáhuem aahua; huanärem ä mákna. ⁸ Íari béchiŋo loriapo úttilna, jü ín Átchay, yún enchim takakä béchiŋo. Huanärem junëli ín discípulomtunake. ⁹ In Áchayta nee náké bénasi, ínapone két enchim nákke. Ínëlem enchim ín náképo jíba aane. ¹⁰ Eme ín nésauri joátek, enchim ín náképem jíba aane; ínëline ín Áchay nésauri johua, éntokne áapörík nee náképo aane.

¹¹ Íkáine enchimmeu nooka, ín al-leäu enchimmet ayunakë béchiŋo, éntok hua enchim al-leäu yúmalasi enchim ä jípunakë béchiŋo. ¹² Íri ájaria jü ín nésauri: Jü enchim nánancha emo náknakeu, ín enchim náképo bénasi. ¹³ Kaabe chë júne yore nákke, ál-la hua ä amigom béchiŋo ä jíapsi nénkame. ¹⁴ Eme ámëria jume ín amigom, huaka ín enchim át sáhuëu joáteko. ¹⁵ Kanne éntok ín tekípanualero ti enchim téttehuaanake, bueítuk hua nésauta joaka tekípanuame kaa júneiya, juka ä teko yáa bárëhui. Të ínapo enchim amigok, bueítuk símeta huaka ín Áchay bétana ín jíkkajakäune enchim téjhuaala. ¹⁶ Eme katem nee yeu púala, ál-la ínapo enchim yeu púhuak, éntokne enchim yuktiak áman sájaka yún takaka enchim jíapsinakë béchiŋo. Huä enchim taka éntok kaa lütinake. Huanäi huaka símeta ín téhuampo Dios Áchaytau enchim aahuäu, áapo enchim ä máknake. ¹⁷ Nésautane enchim mákka, enchim emo náknakë béchiŋo.

Ím ániapo enchim omtíame

¹⁸ Huame ím ániapo aneme enchim omtiay, áahuem huáate nee bácham omtiakä bétana. ¹⁹ Eme ím ániapo jométuk, huame ím ániapo joome enchim nák éiyey. Të eme katem ím ániapo joome; ínapone ím ániapo enchim yeu púhuak. Huári béchiŋo bempo, ím ániapo joome, katim enchim huáatia. ²⁰ Áahuem huáate, hua noki ín enchimmeu nokakähui: “Huä tekípanualero kaa chë yörihua ä teko béppa.” Nechim guojajjaasëtek, enchimim két guojajjanake; ín noki jíkkajätekim, enchim noki két jíkkaijnake. ²¹ Të símeta íkärím

enchimmeu yáanake ín téhuam bem omtiä béchïbo, bueïtukim huaka nee äbo bíttuakamta kaa täya.

²² 'Kaa nee äbo yepsak, éntok kaa nee ámeu nokak, jü bem Dios bejri kaa ámet ayu éiyey; të enim kaachin jiau mátkhi, jü bem Dios Bejri ámet ayuka bétana. ²³ Huä nee omtiame, ín Áchay két omtia. ²⁴ Áme násuk huaka tékilta kaa jábem júne joäu nee yáak, jü Dios bejri kaa ámet ayu éiyey; të ëni juka ín joäu bil-lataka junne, nechim omtia, éntok juka ín Áchay júnem omtia. ²⁵ Të ìri ínëli huéiye, juka Moiséjta leypo jiojteta chúpnaکہ béchïbo, ínel jïame: "Kaita béchïbom nee omtiaka taahuak."

²⁶ 'Të huaka jíapsi yéjtéhuamta yore mákamta yepsak, ín Áchay bétana ín enchimmeu bíttuanakeu, jü Espíritu lútüriata yore májtïame, Dios Áchayta bétana huéeme, huäri ino bétana noknake. ²⁷ Eme éntok két ino bétana noknake, bueïtukem jíba ínomak aanek, kësam huëpo naateka.

16

¹ 'Íkäine jíba enchimmeu nok-la, bueïtuk Diostat éehuäu kaa enchim tóijnakë béchïbo. ² Bueïtuk bem sinagogampom enchim yeu bébnake. Taahuari yúmanake, jábe júne enchim súakame Diosta nésauri áu joä Bénasi éenake. ³ Íkärím jonake bueïtukim Áchayhuarita kaa täya éntok nee junne. ⁴ Tëne íkäi enchimmeu nooka, huaka taahuata yúmak enchim áu huáatinakë béchïbo béja ín enchimmeu ä nok-latukähui.

Jü Espíritu Santota tékkil

'Íkäine kaa kësam huëpo enchimmeu nookak, bueïtukne enchimmak aaney. ⁵ Të enne áman siime, hua nee äbo bíttuakamtahui; të jábe júne kaa nee temaje: "¿Jákusë siime?" ⁶ Ál-la íkäi enchimmeu ín nokakä béchïbo enchim jíapsi tüisi siroka. ⁷ Të ínapo lútüriata enchimmeu nooka: Chë türi enchim béchïbo ín simnakëhui; bueïtuk kaa nee sik hua jíapsi yéjtéhuamta yore mákame kaa enchimmeu yebijnake; tëne sikátek enchimmeu ä bíttuanake. ⁸ Huanäi áapo yepsakátek, huame ániat jíápsame Dios bejrimmet am júneetuanake, lútula jíapsihumtachi, éntok bétte nokta chúpebechi. ⁹ Dios bejrichi, kaa bem nee súalë béchïbo; ¹⁰ lútula jíapsihua bétana, Áchayhuaritau ín huée béchïbo, éntokem kaa éntok nee bínnake; ¹¹ éntok bétte nokta bétana, bueïtuk jü buéresi ániat nésahueme bétte noki át chúpari.

¹² 'Ketunene juebenak jípure, jita ín enchimmeu noknakëhui, të enim kara ä huéria. ¹³ Të jü lútüriapo Espíritu yepsakátek, áapo síme lútüriau bíchaa enchim hueriunake; bueïtuk kaa áapo ä éapo noknake, ál-la huaka símeta ä jíkkajäu noknake; éntok enchim júnetuana huaka chúkula yebijnakemta bétana. ¹⁴ Áapo loriapo nee úttilnake; bueïtuk ín átteapo ä nuka, enchim ä júneriatuanake. ¹⁵ Símeta hua ín Áchay jípurëu, ínapone két ä átteak; kíalikune ínel jiaahua, ín átteapo ä nuka enchim ä júneriatuanake.

Al-leehuäu bíchaa kúaktianake, jü sirokhuame

16 'Enchim kaa nee bínnakeu, kaa jaikika bëye; të júchi kaa jaikika bínnake, enchim nee bínnakëhui; bueituk ínapone Áchaytau bíchaa huéiye.

17 Huanäi huate ä discípulom ínel náu jiaahuay:

—¿Jítasa ìri itou ä nokähui? Kaa jaikika bëye kaa itom ä bínnakëhui, të júchi kaa jaikika bëye, chúkula itom ä bínnakëhui; ¡bueituk Áchaytau bíchaa áu simë tíiya! 18 Inëlim jiaahuay: ¿Jáchisu jiau báare jáni, “kaa jaikika bëye”, tíaka? Katte át jüneiya, ä nokibechei.

19 Jesús jüneiyay bempörim ä temajj bárëhui; huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Béjane enchim téjhuak: kaa jaikika bëye, kaa enchim nee bínnakëhui, éntok júchi kaa jaikika bínnake, enchim júchi nee bínnakëhui. ¿Jachem íachi náu nátemaje? 20 Tua lútüriapone ínel enchimmeu jiaahua: buannakeem, éntokem jìokot jiaunake; jume ániat jíápsame éntok al-leenake. Të ínëli jü enchim sirokäu násuk junne, jü enchim sirokäu al-leeriu bíchaa áu kúaktianake. 21 Jü jámut asoa bárëtek huantiriam ínnënake, horata áu yúmako; të chúkula ili outa asoak huantiriam koptianake, al-leaka ím ániapo outa yeu yoremtukä béchìbo. 22 Ánëlem két én siroka; tëne júchi enchim bínnake. Huanäi jü enchim jíapsi al-leaka tahuanake, éntok kaabe ára enchim ä úhuaanake, juka enchim al-leähui.

23 'Huámei taahuarimmechem kaita inou nátemajjnake. Tua lútüriapone ínel enchimmeu jiaahua, síme jita júne Dios Áchaytau enchim aahuäu ín téhuampo, Áapo enchim ä máknake. 24 Ketunem kaita áula ín téhuampo, én tájti. Jítem aahua, enchim ä mabetnakë béchìbo, éntok huaka enchim al-leäu yúmalatunakë béchìbo.

Jesús yöla, ániat aneme béppa

25 'Íkäine enchimmeu nok-la, ejemployi; të taahuari yúmanake, kaa ejemplommey ín enchimmeu noknakëhui; ál-lane jünakiachisi enchimmeu noknake, jü Áchayhuarita bétana. 26 Huäri taahuarichem ín téhuampo jita áunake; ínapo éntok kanne jita enchim áurianake, jü Áchayhuaritahui enchim béchìbo, 27 bueituk jü Dios Átchay enchim nákke, bueituk eme nee nákke, éntokem Diostat ín yeu simlatukä bétana nee súalek. 28 Dios Áchayta anëpone yeu sika, i ániau kóm yepsak. Júchine íka ániata tö sika, jü Dios Áchaytau huéenake.

29 Huanäi ä discípulom ínel áu jiaahua:

—Enë jünakiachisi nooka, kaita ejemplota itou nokaka. 30 Én ál-late jüneiya, simeta em jüneriähui; kíalikute kaita emou temajj mátkhi. Huäri béchìbote ä súale, Dios Áchayta bétana em yeu simlatukähui.

31 Jesús éntok ínel am yómmiak:

—¿Jachem én ä súale? 32 Taahuari yúmanake, éntok béja yúmala, sákatuahuaka enchim chíbejtínakëhui, huépúlaka ä böochi; éntokem nee ínapola tö sakanake. Tëne kaa ínapola taahua, bueituk jü Dios Áchay ínomak aane. 33 Íkäine enchimmeu nok-la, ino bétana yánti jíapsihuaamta enchim jípunakë béchìbo. Ími ániapem jìokot emo bínnake; të katem kóm éiya: ínapone íkäi ániata kobala.

17

Jesús oraciompo ä discipulom Diostau nok-riak

¹ Jesús íkái noksuka, téhuekau jikau remtek, ínel jíaka:

—In Átchay, béja taahuari yúmala. Loriapë ä úttile, juka em Üusi, áapörík két loriapo enchi ä úttilnakë béchïbo; ² bueítukë sïmem jíápsame béppa yäurata ä mák-la, huame sïme em ä mákkim jíbapo béchïbo jíápsihuamta am máknakë béchïbo. ³ Íri éntok ájaria, jü jíbapo béchïbo jíápsihuame: Enchi bem täyanakëhui, huaka huépülaik éntok tua lútüriapo Diosta, éntok juka Jesucristota, em äbo bíttuakähui.

⁴ Ínapo ímï buíapo aneka loriapo enchi úttilek. Béjane ä chüppak, juka tékilta em nee yáa sáhuëhui. ⁵ Én éntok, ín Átchay, loriapë nee úttile em anëpo, huaka loriata émomak ín jípurekähui, ániata kee yáahuay naateka.

⁶ 'Em téhuamne am täyatuala, jume yoremem ím ániapo em nee mákkim. Émpë am átteaka nee am mákkak, éntokim em noki ériak. ⁷ Énim jünéaka tahuala, sïmeta juka em nee mákki emo bétana huëhui; ⁸ bueítuk huaka nokta em nee mákakäu nam téjhuak. Bempo éntok ä mabetak, éntokim lútüriapom jünéiak emo bétana ín huëhui, éntokim enchi nee äbo bíttuakäu súale.

⁹ Ínapone áme béchïbo emou nooka. Kanne huame huate ím ániapo aneme béchïbo nooka, ál-la huame em nee mákakäu béchïbo; bueítuk émpë am átteak, ¹⁰ éntok sïmeta huaka ín átteakäu, émpë ä átteak, éntok juka em átteakäu, ínapone két ä átteak; éntokne áme béchïbo úttilhuak.

¹¹ 'Ínapone kaa ím ániapo tahananake; të ímëi ál-la ím ániapo taahua; ínapo éntokne emou huéiye. In Átchay, empo túhuay tápuni. Jume nee enchi mák-rim, em úttearaë am éeria, bempörim náu huépülaitunakë béchïbo, itom náu huépülaitukä bénasi. ¹² Ínapone em téhuam úttiirimmeay am suayak, ímï ániapo ámemak aneka. Huame em nee mákakäune suayak, éntok kaabe áu tárük, hua áu ä tárúnakë béchïbo usiari jíbba, juka jöjterita át chúpna-kë béchïbo.

¹³ 'Tëne én emou huéenake; éntokne junëli nooka, ím ániapo aneka, juka ín al-leeri bempörimmet yúmalasi ayunakë béchïbo. ¹⁴ Ínapo huaka em noki ámeu nok-la; éntok jume ím ániapo aneme am omtia, bempörim kaa ím ániapo jometukä béchïbo, bueítuk ínapo két kaa ím ániapo joome. ¹⁵ Kanne ímï ániapo enchi yeu am huéria iaaka nooka, ál-la juénaraata bétana enchi am suaya iaaka. ¹⁶ Katim ím ániapo joome, ín kaa ím ániapo jometukä bénasi. ¹⁷ Santosë am jíápsitua, em noki; tua lútüria. ¹⁸ Ím ániau em nee bíttuakä bénasi, ínapone két áman am bíttua, jume ániat jíápsammehui. ¹⁹ Ínapone bempörim béchïbo santosi jíápsa, bempörim lútüriapo santosí am jíápsinakë béchïbo.

²⁰ 'Kanne ímëi béchïbo jíba nooka, ál-la bempörim nokay, nee súalnakeme béchïbo kétchi, ²¹ sïmem náu huépülatunakë béchïbo, itom náu huépülatukä bénasi. Empo, ín Átchay, ínochi, ínapo éntok émochi; junëlim két itomak huépülatunake, jume ím ániapo aneme ä súalnakë béchïbo, enchi nee äbo bíttuakä bétana. ²² Huaka loriata em nee mákakäu, ínapone két am mákkak, bempörim náu

huépülatunakë béchïbo, itom náu huépülatukä bénasi. ²³ Ínapo ámechi, empo éntok ínochi, bempörim yúmalasi huépülatunakë béchïbo, jume ím ániapo aneme jüneenakë béchïbo, enchi nee äbo bíttuakä bétana, éntok enchi am nákekähui, em nee nákekä bénasi.

²⁴ 'In Átchay, jume em nee mákakäune ín anëpo két ínomak am an-ia, huaka loriata em nee mákakäu am bínnakë béchïbo; bueítukë nee nákkek, béja ketune juka ániata kee jee yáahuay naateka. ²⁵ Lútula huëpo Achayhuari, huame ím ániapo joome katim enchi täyala, të ínapo enchi täyala. Ímëi éntok jüneya em nee äbo bíttuakähui. ²⁶ Éntokne em téhuam am täyatuala enchi jabétukähui, éntokne jíba am täyatebonake, bueítuk jü em nee nákekau ámet am ayunakë béchïbo, ínapo éntok ámechi.

18

Jesús pereeotehuak

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

¹ Jesús ikäi noksuka yeu siika, ä discípulommaki, áman jakia Ce-drón ti téhuaakau huáyтана bíchaa, huam huertata órekaïpo; huämi kibakek ä discípulommaki. ² Éntok Judas këtchi, huatem mampo ä toijnakëihui, áma täyay, bueítuk Jesús juebénasi ä discípulommak ámam náu yayajay. ³ Huanäi Judas áman yepsak, juebena sontarom huériaka, éntok tiöpopo alguacil tékilta joame. Jume pariseerom éntok tiöpopo chë nésahueme áman am bíttualatukay. Machiriaka, kúkutaka, éntok esparakam áman yájjak. ⁴ Të Jesús, simeta juka áu huéenakemta jüneriaka, bát ámeu yeu kíkteka, ínel ámeu jiaahua:

—¿Jábetasem jaria?

⁵ Huanärim ínel ä yómmiak:

—Juka Jesús Nazarenota.

Jesús éntok ínel ámeu jiaahua:

—Ínapone ájaria.

Judas éntok ámemak huéiyey, hua bem mámpo ä tóijnakeme.

⁶ “Ínapone ájaria” tä jiaý, amayim sájaka buíapo huáttek. ⁷ Jesús júchi éntok am natemajek:

—¿Jábetasem jaria?

Bempo éntok ínel ä yómmiak:

—Juka Jesús Nazarenota.

⁸ Huanäi Jesús ínel am yómmiak:

—Enchimne téjhuaasula ín ájariatukähui. Nechem jariátek, ímërem tója; éläpom sákanake.

⁹ Íkai nookak, huaka ä noki ä nokakäu chúpnakë béchïbo: “Huame em nee mákakäu, huépülak júnene kaa tárúk.” ¹⁰ Huanäi jü Símon Peero, ejparam yeu huíkeka, huaka tiöpopo chë nésahuemta sáhuëu bátatana náka chúkti mámákok. Íri éntok Malco ti téhuaakay. ¹¹ Huanäi Jesús Perotau ínel jiaahua:

—Em ejparamë huaka bea bóosapo kibacha. Juka vaasota ín Áchay nee mákakäu, ¿jachune kaa ä jínake jani?

Jesús sumo sacerdoteta mámpo tóijhuak

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

¹² Huanäi huame sontarom, jü tribuno yäura, éntok jume alguacilim sáhuëhui, Jesústam buíseka ä súmmak. ¹³ Huanärim bát huëpo Anástau yeu ä tójjak; bueítuk ikäri Caifás ä asëbuakay. Huäri huásuktiaipo Caifás sumo sacerdotetukay. ¹⁴ Jü Caifás inel jume judío yäuchimmeu nok-latukay, huépul yoremta muknakeu türinake tíaka, jü pueblota béchïbo.

Peero Anásta tebatpo aaney

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

¹⁵ Huanärim Jesústa sáu kaatey, jü Símon Peero éntok senu ä disciipulo. Íkai disciipulota éntok sumo sacerdote ä täyay. Huanäi Jesústamak ä tebat jóapo kibakek; ¹⁶ të Peero éntok päkun puertata bíá aaney. Huanäi jü disciipulo sumo sacerdoteta täyäu yeu siika. Huanäi huaka jámut puertata suayamtau nokaka, juka Perota áman kibaktuak. ¹⁷ Huanäi jü puertata suayame Perotau inel jiaahua:

—¿Émpë két jü yoremta disciipulo?

Huanäi áapo ä yómmiak:

—Ëe, kanne ájãria.

¹⁸ Ámam jábuekay, huame áma sáyhuame éntok huame alguacilim. Náalatakam súkkähuey, bueítuk sébiakay. Peero éntok két ámemak áma huéeka súkkähuey.

Anás juka Jesústa temajek

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

¹⁹ Huanäi jü sumo sacerdote Jesústa temajek, ä disciipulom bétana éntok jita am majtiähui. ²⁰ Jesús éntok inel ä yómmiak:

—Ínapo sïmem jíkkajäpo huame géntemmeu nok-la. Jíbane jum sinagogapo éntok tiöpopo am majtiala, jum sïme judíom náu yayájäpo. Kaitane éhuil nok-la. ²¹ ¿Jatchiake nee temaje? Huame nokta jíkkaj-lamë temaje jítasune ámeu nok-la. Bempo jüneiya jita ín ámeu nok-latukähui.

²² Juka Jesústa inéli nónokak, senu alguacil áma anëhui ä chóchonak, inel jíaka:

—¿Jachë inel ä yómnia, juka sumo sacerdoteta?

²³ Jesús éntok inel ä yómmiak:

—Kaa türik nee nónokak, nokäe, ¿jáksu kaa türi jü ín nokakähui? Të tühuata nee nokay, ¿jatchiake nee chónna?

²⁴ Huanäi Anás súmata, Caifás sumo sacerdotetau ä bíttuak.

Peero Jesústa kaa áu täya tíiya

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

²⁵ Jü Peero tájimmeu huéeka súkkähuey, huanäi nátemaijhuak:

—¿Jachë empo két ä disciipulommak huéiye?

Huanäi áapo am yómmiak:

—Ëe, kanne ájãria —tiahua.

²⁶ Senu éntok sumo sacerdoteta sáhuëu Perota náka chúktiakäu huahuaji inel áu jiaahua:

—¿Enchine bíchakam ténna, áman huertapo áamak enchi aneyo!

²⁷ Peero éntok júchi kaa áu ä täya tíaka nookak. Huanäi sep jü totoröra kúkusek.

*Jesús Pilaatotau yeu tóijhuak**(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)*

²⁸ Jesústam Caifásta jóapo yeu núk sájjak, palacio romaanou bíchaa. Ketune kethueytukay. Huanäi palaciohuim kaa kiímuk, bem jiöri bárë béchibo, pájcua buähumta buä báreka. ²⁹ Huanäi jü Pilaato ámeu yeu sika ínel ámeu jiaahua:

—¿Jíta betanasem ä nätua, ikä yoremta?

³⁰ Huanärim ínel ä yómmiak:

—Íkä yoremta kaa juënak yáalatukte kaa em mámpo ä tóij éiyey.

³¹ Huanäi jü Pilaato ínel ámeu jiaahua:

—Emem ä huériaka, enchim ley nésahue páman ä yáuhua.

Judíom éntok ínel ä yómmiak:

—Ítapo kaita lütüriata mákki, jábeta itom mënakë béchibo.

³² Inëlim jiaahuak, Jesústa nokakäu chúpnaKë béchibo, am jünee iaaka jáchin ä muknakëihui. ³³ Huanäi jü Pilaato júchi palaciou kibakeka, Jesústa núnuka ínel áu jiaahua:

—¿Jachë empo jume judíommeu Rey?

³⁴ Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—¿Jachë empo em éäpo ínel jiaahua, o tattäbuika ino bétana ínel emou jiaula?

³⁵ Pilaato éntok ínel ä yómmiak:

—¿Jachu ínapo judío? Huame em pueblopo joome éntok huame sacerdotem chë nésahueme ín mámpo enchi tóij-la. ¿Jítasë yáala?

³⁶ Jesús ä yómmiak:

—Jü reytaka ín nésahueu kaa ímí ániapo joome. Të reytaka ín nésahueu ímí ániapo jométuk, jume ín sáhuëu nássua éiyey, kaa judíom mámpo ín tóijna béchibo. Të hua reytaka ín nésahueu kaa ímí joome.

³⁷ Huanäi jü Pilaato ínel áu jiaahua:

—¿Huanäisu empo reytaka nésahue?

Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—Empo reytaka nee nésahue tíiya. Ínapo íari béchibo yeu yoremtula, éntokne íari béchibo ím ániapo yebij-la, lütüriata bétana ín noknakë béchibo. Sime huame lütüriat kateme ín nokim jikkaja.

³⁸ Huanäi Pilaato ínel áu jiaahua:

—¿Jítasa jüri lütüria?

*Jesústa muknakeu bétana bette nooki at chupari**(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)*

Ínëli jiausuka júchi yeu siika, judíommehui. Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Kaita kúlpata nee át téula. ³⁹ Të eme ínel ä boojoria, pájcuapo senuk ín búttianakëhui. ¿Jachem juka judíommeu Reyta nee búttia íaa?

⁴⁰ Huanäi júchi bemélasí simetaka nónokak, ínel jíaka:

—Júkai ée, Barrabásta ál-la.

Jü Barrabás éntok lak-rontukay.

19

¹ Huanäi Pilaato, Jesústa nūka ä bépsutebok. ² Jume sontarom éntok huíchata huiköpäaka, ä coroonaka yáaka, kóbat áachä yétchak. Huanärim lilata ä sánkotuak; ³ éntokim ä chónaka, ínel áu jiaahuay:

—¡Jál-la maachi, judíommeu Rey!

⁴ Huanäi Pilaato júchi yeu sika ínel ámeu jiaahua:

—Áachem suuhua, enchimmeune yeu ä tójjä, enchim jüneenakë béchibo kaita juënak ín át teähui.

⁵ Huanäi yeu siika jü Jesús, huíchata coroonaka éntok lilata sánkoka. Huanäi jü Pilaato ínel ámeu jiaahua:

—¡Ímī huéiyek, i oöou!

⁶ Huanäi huame Sacerdotem chë nésahueme éntok áma alguacilim ä bíchaka, söti tēka, ínel jiaahua:

—¡Kúrusichē ä popona! ¡Kúrusichē ä popona!

Pilaato éntok ínel ámeu jiaahua:

—Emem ä huériaka kúrusit ä popona, bueítuk ínapo kaita kúlpata át téuhua.

⁷ Huanäi jume judíom ínel ä yómmiak:

—Ítapo senu leyta jípуре, éntok júri leyta jüpo ámani, úttea ä muknakēhui, bueítuk áapo áu Diosta Ūsü tíiya.

⁸ Jü Pilaato íkai jikkajaka, chë júne máuj táytek. ⁹ Huanäi júchi palaciou kibakeka, Jesústau ínel jiaahua:

—¿Jákusē joome?

Tē Jesús kaa ä yómmiak.

¹⁰ Huanäi jü Pilaato ínel áu jiaahua:

—¿Jachē nee kaa yommiak? ¿Jachē kaa jüneiya yäurata ín jüpurēhui, kúrusit ín enchi poponakë béchibo, éntok enchi búttia béchibo?

¹¹ Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—Kaitē yäurata jípu éiyey nee béj-reka, kaa jikat bétana ä máktuko. Júntuk hua em mámpo nee yéchakame chë júne Dios bejrim jípure.

¹² Huanäi naateka jü Pilaato ä búttia báreka éiyay. Tē jume judíom jüba söti nokaka, ínel jiaahuay:

—Íkäre búttiakātek, ¡kaa Césarta amigok! Huä jábe áu rey joame, Césarta béj-rekam kaate.

¹³ Huanäi jü Pilaato íkai jikkajaka, juka Jesústa päkun yeu núk sika, yäurata yeyesäpo yejtek, huam Enlosado ti téhuaakapo; yorem nokpo éntok téta chíbelay tíau báare. ¹⁴ Kabara jisobahuakä pajko buähuäu, senu taahuari áu bëyey. Huäri taahuarit lúl-la kátekay. Huanäi judíommeu ínel jiaahua:

—¡Ímī aane, jü enchimmeu rey!

¹⁵ Tē bempo chayeka ínel jiaahuay:

—¡Yehuē ä huéria! ¡Yehuē ä huéria! ¡Kúrusichē ä popontebo!

Pilaato éntok ínel am yómmiak:

—¿Jachem júka enchim rey kúrusit nee popon íaa?

Huanäi jume sacerdotem nésahueme ínel ä yómmiak:

—Kaabetate éntok reyek, ¡Césarta jüba!

¹⁶ Huanäi bem mámpo ä tójjak, kúrusichä poponnä béchibo. Huanärim Jesústa núk sájjak.

*Jesús kúrusit poponhuaka muukuk**(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)*

¹⁷ Jesús éntok ä kúruj püakteaka yeu siika, Calaverau bíchaa, hebreo nokpo éntok Gólgota. (Yorem nokpo éntok mukila kóba káuhui tíau báare.) ¹⁸ Huämirim kúrusit ä poponak, éntok guoyim áamaki; huépülaka míkötana, senu éntok bátatana, Jesús éntok áme násuku. ¹⁹ Huanäi Pilaato titulo jiojteta yáaka, kúrusit ä yétchak; huäri jiojteri ínel jiaahuay: “Jesús Nazareno, judíommeu Rey.” ²⁰ Huanäi juebena judíom íkái jiojteta nokak, bueítuk jum Jesústa kúrusit poponhuakapo buere jóära kaa mékka taahuay. Huäri jiojteri éntok, hebreo nokpo éntok griego nokpo éntok latín nokpo jiojtetukay. ²¹ Huanäi jume sacerdote judíom chë nésahueme Pilaatotau ínel jiaahua:

—Judíommeu Rey tē kaa ä jiojte; ál-lē ínel ä jiojte: “Áapo judíommeu áu Rey tíya.”

²² Pilaato éntok ínel am yómmiak:

—Huä ínel jiojtekähui, béja jiojteri.

²³ Huanäi jume sontarom juka Jesústa kúrusit poponsuka ä sánkohuam nūka, naikisim ä chüktiaka, náchá näikimtek. Juka béppa sánkota éntokim nūka. Huäri éntok kaa náu jüktukay; senu huëpo sime náu jüjoatukay, jikat naateka kóm tájti. ²⁴ Huanärim ínel náu jiaahua:

—Katta näikimtenake, ál-late náu ä jätenake; jábe tua áamak taħuanake.

Íri íneli siika, juka Diosta noki jiojteri chúpnaکہ béchibo, ínel jiamta: “Juka ínel huáijhua súpem nat näikimtek, éntok ínel béppa súpem éntokim náu jätek.” Júnelim ä yáuhuak, jume sontarom.

²⁵ Jesústa kúruj náapo ä áyehua áma huéekay, éntok ä áyehua ákoro, éntok jü María Cleofasta juubi, éntok María Magdalena. ²⁶ Huanäi jü Jesús, ä áiye bíchaka éntok ä discipulo chë ä nákeu két áma anemta, ä áyebeu ínel jiaahua:

—Empo, jámmut, jümü aane jü em ásoa.

²⁷ Chúkula ä discipulobeu éntok ínel jiaahua:

—Jümü aane jü em áiye.

Huäri taahuarit naateka jü discipulo ä jóapo ä mabetak.

*Jesús muukuk**(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)*

²⁸ Chúkula íkái simsukäpo, jü Jesús, jünéaka simeta chúpilatukähui, ínel jiaahuak, juka Diosta noki jiojteri chúpnaکہ béchibo:

—Bäi mukene.

²⁹ Vaaso vinagrey tápunika áma mánekay. Huanäi bempo vinagrepo esponjata kómoniaka, kútachä sümaka tempä óreriak. ³⁰ Jesús, juka vinagreta jisuka, ínel jiaahua:

—Béja chúppuk.

Huanäi kóm kóbateka muukuk.

Jesús sánä chakäku naa búrujti sóahuak

³¹ Pájcuata béchibo jita nau toijhuayo senu taahuarita bëye béchibo, huanäi jume judíom jimyore táapo jume kókkolam takahuam kaa

kúrusimet am tahua ïaaka, bueituk ïri taahuari tüisi yörisi machiakay. Huäri béchibom Pilaatotau kimuka áu nookak, guók óttam am kóttiria ïaaka, kóm am jóaná béchibo. ³² Huanäi jume sontarom áman yájaka, huépülak bát guók kóttiak, alé bénasi huaka senuk két áamak kúrusit poponta. ³³ Huanärim Jesústau yájaka béja ä mukilatukäu ä bíchaka, katim ä guók kóttiak.

³⁴ Të senu sontaro ä lansammea sánä chákäku naa búrujti ä sóiyak. Huanäi sep ójbo át yeu búitek, éntok báam. ³⁵ Ä bíchakame íkái nooka; ä nokäu éntok lütüria. Áapo éntok jüneiya lütüriata áu nokähui, enchim két ä súalnaké béchibo. ³⁶ Bueituk ínëli yeu siika, juka Diosta noki jiojteri chúpnaké béchibo, ínel jáamta: “Kaita ä ótahuam kóttiatunake.” ³⁷ Éntok két täbui jiojteri ínel jiaahua: “Akim ä bínnake, huaka naa búrujti lansammea sóata.”

Jesús mäahuak

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

³⁸ Chúkula simeta íkái simsuko, José Arimatea pueblopo joome, éhuil Jesústa disciipulutukay jume judíom májhueka, Pilaatotau nookak licenciata áu aahuakä, juka Jesústa takaahua núk sim báreka. Pilaato éntok ä licenciak. Huanäi ä núk siika, juka Jesústa takaahua. ³⁹ Jü Nicodemo, hua bannaataka Jesústau tukaapo nóitekaïhui, két áma yepsak, juka mirra éntok áloe náu kütílata huériaka, batte cuarenta kilotukay. ⁴⁰ Huanärim Jesústa takaahua núka, sábanampo áa bitiak perfumeta át huáttiaka, jume judíom kókkolam mamähua, bem ä boojoria pámani. ⁴¹ Huerta áma órekay, jum kúrusit ä poponhuakapo. Ímí éntok ánimata mäa béchibo guójöria bemelataka áma buéijtukay; huämíri kaabe jee mäahuay. ⁴² Imíri judíom pájcua yabahuakä jita nau toijhua béchibo, éntok juka ánimam mamähuäpo kaa mékka óreka béchibo, Jesústam huämi mäak.

20

Kókkolam násuk jábitehuame

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

¹ Júnakoy lominko táapo, jü María Magdalena kethueysu ánimam mamähuäu bíchaa siika, ketune ili kútkuako; huanäi juka tétata áy ä páttiari mékka bíaktiata bitchak. ² Huanäi búiteka ámeu yepsak Símon Perotahui, éntok huä disciipulo Jesústa nakéibehui. Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Juka Señortam jum ánimam mamähuäpo yeu núk sákala, éntokte kaa jüneiya jákun ä tóijhuakähui.

³ Huanärim ánimam mamähuäu bíchaa sájjak, jü Peero éntok jü senu disciipulo. ⁴ Náhuim teenney, të jü senu disciipulo chë úttia búitek Perota béppa; huanäi áapo bát áman yepsak. ⁵ Huanäi áman kóm sika, jume sábanam áma órekame bitchak, të kaa tua huájihua kibakek. ⁶ Huanäi Símon Peero áa sáu áman yepsak. Huanäi ánimam mamähuäpo guójöriau kibakeka, jume sábanam áma órekame bitchak; ⁷ éntok jume sánkom Jesústa kóbat ámey bítiatukaïhui. Ímëi kaa sábanammak órekay, ál-lam náu tóttiatata sékana órekay. ⁸ Huanäi hua senu disciipulo két áman kibakek, huam

ánimam mamáhuäu bát yepsakame. İri Jesústa jıabitekau bıchaka, huanäi ä súsuaalek. ⁹ Të jıojteritachim kee jee jüneiyay, kókkolam násuk ä jıabitenakeu úttiatakaihui. ¹⁰ Huanäi jume discıpulom nóttek, huame ámemak anemmehui.

Jesús María Magdalénatau áu yeu machiriak
(Mr. 16:9-11)

¹¹ Të María, kókkolam mamáhuäpo päku aneka, buaanay. Huanäi buanakasu kóm reemtek, ánimam mamáhuäu guójöriau bıt báreka. ¹² Huanäi guoy ángelesim totosalik sánkoka áma jokame bıchak, seenuk ä kóbaka bókai bétana, seenu éntok ä guókeka bókai bétana, huam Jesústa takaahua tektukaıpo. ¹³ Huanärim ínel áu jiaahua:

—Empo jámmut, ¿jatchiakasë buaana?

Áapo éntok ínel am yómmiak:

—In Señortam núk sájjak; én éntokne kaa jüneiya jákun ä tóijhuakähui.

¹⁴ Ínëli jiausuka, kúakteka Jesústa áma anemta bıchak; të kaa jüneiyay ä Jesústukaihui. ¹⁵ Jesús ínel áu jiaahua:

—Empo jámmut, ¿jatchiakasë buaana? ¿Jábetasë jaria?

Áapo éntok, jü huertata suayame jáni tí eäka, ínel áu jiaahua:

—Señor, empo ä núk simlatuk, nechë téjhua jákun em ä tóij-latukähui. Ínapone áman ä nüka ä núk sim báare.

¹⁶ Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—¡María!

Áapo éntok kúakteka ínel áu jiaahua:

—¡Raboni! —Maestro tiau báare.

¹⁷ Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—Katë ínot mámma, bueítuk ketunene kee ín Áchaybeu jikau siime. Të jume ín sailammehuë sika am téjhua: “In Áchaybeu éntok enchim Áchaybeune jikau huée báare, ín Diostahui éntok enchim Diostahui.”

¹⁸ Huanäi María Magdalena áman siika, jume discıpulommehui, juka nokta ámeu huériaka Señorta ä bil-latukä bétana, éntok áapörık, Señorta, ínel áu jákähui.

Jesús ä discıpulommeu áu yeu machiriak
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

¹⁹ Huanäi huäri lominko taahuarit tukariu yúmay, jume discıpulom judiom májhueka náu rúktılatakam puertam páttialatukay. Huanäi Jesús ámeu yeu machiak. Huanäi áme násuk kıkteka, ínel ámeu jiaahuak:

—Yánti ehume enchimmaktunake.

²⁰ Ámeu tebotesuka, mámam am bıttuak, éntok sánärim lansammey ä sóahuakäpo. Huanäi jume ä discıpulom tüisi al-lëiak, juka Señorta bıchaka. ²¹ Huanäi Jesús júchi ínel ámeu jiaahua:

—Yánti ehume enchimmaktunake. Juka ín Áchay nee äbo bıttuakä bënasi, ínapone két enchim áman bıttua.

²² Íkai noksuka am pujiaka, ínel ámeu jiaahua:

—Espíritu Santotem mabeta. ²³ Huame jábem Dios bejri béchıbo enchim jıokorekäu jıokoritunakemme; huame jábem Dios bejrim béchıbo enchim kaa jıokorekäu, katim jıokoritunake.

Jü Toomas kaita súalëra

²⁴ Të jü Toomas, doocemmak näikiatukaïhui, Guoguöri tíame, kaa ámemak aaney, Jesústa ámeu yeu machiako. ²⁵ Huanäi huame huate discípulom ínel áu jiaahua:

—Juka Señortate bitchak.

Áapo éntok ínel ámeu jiaahua:

—Kanne jum mámpo laavosim át jäbuekaïpo señam bichátek, éntok kaa huam laavosim át jäbuekaïpo át sútutek, éntok huam sánärim chákäku lansamme y ä sóapo kaa át mámtekateko kaibune ä súalnake.

²⁶ Chúkula guoj naiki taahuarim huéy áma huáijhuam aaney, Toomas éntok ámemaki. Huanäi Jesús áma yepsak, jume puertam éntok páttiatukay. Huanäi áme násuk kíkteka ínel ámeu jiaahua:

—Yánti ehume enchimmaktunake.

²⁷ Huanäi Tomastau ínel jiaahua:

—Ímire ínot sútute, éntoke ín mámam bitcha; éntoke ínot mámte ín sánärim lansamme sóapo. Katë kaita súalëra. ¡Nechë súale!

²⁸ Huanäi Toomas ínel ä yómmiak:

—¡In Señor, éntok ín Dios!

²⁹ Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—Toomas, em nee bichakä béchibë nee súale. ¡Diosta tü erimeyim tápuni, huame kaa nee bíchaka nee súaleme!

Jume librom jita béchibotukähui

³⁰ Jesús juebena señaalim yáuhuak, chë ímëi béppa, jume ä discípulom bíchäpo; huámëi éntok katim ímï libropo jiojteri. ³¹ Të ímëi jiojtehuak enchim ä súalnakë béchibo, juka Jesústa Cristotukähui, hua Diosta Üusi, bueituk ä súaleka enchim jíapsinakë béchibo, áapörík téhuampo.

21*Jesús guoy búsan discípulommeu áu yeu machiriak*

¹ Chúkula Jesús júchi ä discípulommeu áu yeu machiriak, Tiberia bahue mayoachi. Ínëli yeu siika: ² Náhuim aaney, jü Símon Pero, Toomas jü Guoguöri tíame, Natanael pueblo Caná Galiléa buiärapo joome, jume Zebedeota üusim, éntok huate guoyika ä discípulohuam.

³ Símon Pero ínel ámeu jiaahua:

—Kúchumne buj báare.

Bempo éntok ínel ä yómmiak:

—Ítapo két émomak kat báare.

Huanärim canoapo jámuka sájjak. Të huäri tukaarit kaitam buissek. ⁴ Béja matchuu bíchaa, Jesús ámeu yepsak, jum bahue mayoachi. Ä discípulohuam éntok kaa ä täyay, ä Jesústukaihui.

⁵ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Uusim, ¿jachem jita jípure buä mátkhik?

—Èe —tim áu jiaahua.

⁶ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Canoata báta bétanem jítërim jímma; huanärem kúchum bujnake.

Huanärim áman am jímmaaka, kara yeu am huíkkey, yún kúchum bem játiakä béchïbo. ⁷ Huanäi hua disciipulo Jesústa nákeïhui, Perotau ínel jiaahua:

—jü Señor!

Simón Peero, Señorta jáy ä jikkajaka, ä sánkohua huikojtek, bueituk áu ä úhuaalatukay. Huanäi báau áu jímmak. ⁸ Huanäi jume huete disciipulom canoamak yeu yájjak, jítërim kúchummea tápunik huík sákaka; bueituk kaa mékkatukay jum bahue mayoahui, jïba tua cien meetrotukay. ⁹ Buíahuim kóm chépteka óbam téhuak, éntok huépü kúchuta áma béppa tekta, éntok páanim áma órekame. ¹⁰ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Jume kúchum enchim buísekáhuem äbo huéria.

¹¹ Huanäi jü Símon Peero áma jámuka jume jítërim buíau yeu huíkkek, ciento cincuenta áma báij buere kúchummaki; të am juebenamtuk junne, jume jítërim kaa síutek. ¹² Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Äbem sájaka jïbuä.

Jume disciipulom bem át guómtia béchïbo, kaabe ä temajek ä jábétukaïhui, jünéaka ä Señortukaïhui. ¹³ Huanäi Jesús áman sika jume páanim nüka am miikak. Alë bénasi kúchuta kétchi.

¹⁴ Iri béja jü bájikuntuka huéiyey, juka Jesústa ä disciipulommeu áu yeu ä machiriáhui, kókkolam násuk jáabitesulataka.

“In kabaramë suaya”

¹⁵ Huanäi jïbuásukam jü Jesús Símon Perotau ínel jiaahua:

—Símon, Jonásta üusi, ¿jache empo chë nee nákke, ímëi béppa?

Huanäi ínel ä yómmiak:

—Jeehui, Señor; émpë jüneiya enchi ín nákehui.

Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—In kabaramë suaya.

¹⁶ Júchi éntok guosa huëpo ínel áu jiaahua:

—Símon, Jonásta üusi, ¿jache nee nákke?

Peero éntok ínel ä yómmiak:

—Jeehui, Señor, empo jüneiya nee enchi nákehui.

Huanäi ínel áu jiaahua:

—In kabaramë suaya.

¹⁷ Bájikun huëpo ínel áu jiaahua:

—Símon, Jonásta üusi, ¿jache nee nákke?

Huanäi jü Peero kaa al-lëiak, báisi junëli áu ä jáakä béchïbo. Huanäi ínel ä yómmiak:

—Señor, émpë simeta jüneria; émpë jüneiya enchi ín nákehui.

Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—In kabaramë suaya. ¹⁸ Tua lütüriapone ínel emou jiaahua: Jübua yótuke empo emo sásankotuay, éntoke em huée bárëu bíchaa sisimey; të béja ólatuka, em mámamë rutuktianake, éntok tábuika enchi sánkotuanake, éntok kaa em huée bárëu bíchaa enchi huériunake.

¹⁹ Ínëli nokaka ä jüneetebok, jáchin mukuka Diosta ä úttlnakëïhui. Íkai noksuka ínel jiaahua:

—¡Ino sáukë huéiye!

Huä disciipulo chë nákhuaame

²⁰ Jü Peero, amáu remteka, juka disciipulota Jesústa chë nákéu bitchak, áme sá huémta, hua áman tukaapo jïbuáhuay át huijüteka kátekáihui, ínel áu jákähui: “Señor, ¿jábese hua enchi nénkinakeme?” ²¹ Peero ä bíchaka Jesústau ínel jiaahua:

—Señor, ¿isu? ¿Jítasu áu huéenake jáni?

²² Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—Ínapo ínel éátek, áapörík tahuanakeu júchi ín yepsäu tájti, ¿jitasë áma táru? Émpë ino sá huéiye.

²³ Huanäi iri noki chíbejtek jume hermaanom násuku, huákäi disciipulota kaa muknakëihui. Té Jesús kaa junëli jiau báarey jiöbe, ál-la ínel jiaahuak: “Ínapo ínel éátek áapörík tahuanakeu júchi ín yepsäu tájti, ¿jitasë áma táru?”

²⁴ İri ájaria jü disciipulo iári bétana nokakame, éntok iári bétana jïojtekame; éntokte jüneiya, ä nokihua lütüriatukähui.

²⁵ Jesús huatek juebenak yáuhuak. Huámëi hueuhuëpulaka nátepua jïojtetukátek, ínenne éiya, jamak ím ániapo jünem kaa beeki éiyey, huame librom jïojterim. Júnentunake.

Jume Apóstolim Yáari

Juka Espíritu Santota ám makrokähui

¹ Empo Teófilo, huam bat ín emou jiojtekäpone simeta jiojtek, ínapo jü Lucas, juka Jesústa yáakähui éntok yore ä majtiakähui, ä tékil ä naatekäpo naateka, ² téhuekau ä sikäpo tajti. Kee jee téhuekau huéeka jü Espíritu Santota úttiäray jume apóstolim yéu ä púakäu tüisi téjhuak jita bem yáanakähui. ³ Mukuka, chúkula jiápsaka ámeu au yeu machiriak. Jum cuarenta taahuarimpo núkisi machisi ámeu au yeu machiriak, am jünee iaaka ä jiapsä bétana, éntok Diosta nésauhuë bétana ámeu nokaka.

⁴ Ketune jume apóstolimmak aneka, Jesús bempörim, jume apóstolim, téjhuak kaa jum buere joära Jerusalémpo yéu am katchahueka. Ínel ámeu jiaahua:

—Jukem ín Átchay enchim téjhuari boobíchaihui, huaka áa bétana ín enchimmeu nokakähui. ⁵ Lútula huépo Juan báammea yore batöak, të chúkula kaa jaiki taahuarim huei Dios tábuiasi enchim batónake, jü Espíritu Santoyi.

Jesús téhuekau jikáu siika

⁶ Jesústahuim nau yájaka ínel au jiaahua:

—Señor, ¿jatchë én juka Israelta yäura bannaataka bénasi tahuárianake jáni?

⁷ Huanäi Jesús ínel am yómmiak:

—Kaa enchimmeu chäka enchim ä jünérianakähui juka jauhuey Dios Áchayta jita yáanakähui, huaka áapörík jíba jünériähui. ⁸ Të juka Espíritu Santota enchimmeu kom yumáko útteatem jípunake, huanärem yeu sájaka huaka ín yáari enchim bíchakäu jume géntemmeu noknake jum buere joära Jerusalémpo, éntok síme Judea buíaräpo éntok Samária buíaräpo, éntok jakum buíata yumäu tajti junne.

⁹ Ínëli jíausuka, bempörim ä bíchaisu, Jesús téhuekau jikáu siika. Huanäi jü namú au yúmaka ä páttiak. Huanärim kaa júchi ä bitchak. ¹⁰ Bempörim téhuekau puseka Jesústa am bíchaisu, guoi yorémem totösalik sánkoka áme náapo yeu machíak. ¹¹ Huanärim jume apóstolimmeu ínel jiaahua:

—Eme oóhuim Galiléapo joome, ¿jatchiakem huépüsi téhuekau bitcha? Íri Jesús enchim násuk téhuekau jikau sikame júchi äbo kom yebijnake jikau ä huey enchim ä bíchakäpo bénasi.

Jü Matías yeu púahuak Judasta tekia ä mabetnakë béchïbo

¹² Huanärim jü kauhui Oliivo téamtat kóm sájaka buere joära Jerusaléniu bíchaa nóttek. Kaa tua mekka, senu kilometrotu máchiakay, jimyore táapo rerejtihua bëmutukay jíbba. ¹³ Huanärim jum pueblou yájaka, jü kari nat bëppa jokäpo jikat kiímuk, huam jíba bem anéïpo. Jume áma nau anéïhuim: Jü Peero, éntok Jacobo, Juan, Andrés, Felipe, Toomas, Bartolomé, Mateo, Jacobo Alféota

üusi, Simmom jü cananístammak huéeme, éntok Judas Jakóbotamak huéri. ¹⁴ Sime ímëi éntok Jesústa sailam, éntok ä áyehua María, éntok huate jaámuchim, áma nau yayajai oraciompo Diostau nok báreka.

¹⁵ Huámechi taahuarimmet jum Jesucristota súalhuäpo nau huéerim jíbatuam ciento veintetukay, jume áma náu aneïhui; jü Peero áme násuk kíkteka ínel ámeu jiaahua:

¹⁶—Eme ín hermaanom, tua útteatukay huaka bannaataka Espíritu Santota noki jïojteta chúpnakëhui, huaka Davidta ä noktuakähui Judasta bétana, hua Jesústa perreesotekame am aniakame. ¹⁷ Bueítuk í Judas itomak näikiatukai, éntok tékiata itomak jípurei jïöbe, ¹⁸ té áapo yeu siika. Huanäi hua tomi juénak yáaka ái ä béjtuahuakäubei buía jínnuhuak. Huanäi chúkula au cháiyak. Áu cháaka éntok, sihua pejti kón huétchek. ¹⁹ Huame Jerusalémpe joome íkái jünériaka, juka buíata jínnuhuakamta bem nokpo Acéldama ti téhuaatuak, jü buía ójbota béjhuae jínnuri tiau báare. ²⁰ Kíalíku jü Espíritu Santo juka Davidta ínel jïojtetuak jum libro Salmompo:

Éläpo jü ä jóuhua jímmaatunake;
kaabe éntok áma jóanake.

Éntok ket ínel jiaahua:

Éläpo täbuika juka ä tékia mabetnake.

²¹ ’Úttea senuk itom yeu púanakëhui itomak ä tékianakë béchíbo, Jesústa jíabitekä bétana ä noknakë béchíbo. ²² Jü tahuari Juanta ä batöakäpo naateka téhuekau ä sikäpo tajti huepülaka itomaktunake, Jesústa kókkolam násuk ä jíabitekäu bíchakame.

²³ Huanärim áme násuk guoyim yeu púhuak: Juka Matíasta, éntok José Barsabasta, Justo titéhuaakamta. ²⁴ Huanärim oraciompo Diostau nookak:

—Señor, empo sime yorémem jíapsi jünériame, itómë tejhua ímëi guoyim násuku jábetasë yeu púala, ²⁵ huaka apóstolta tekia ä jonákë béchíbo Judasta tärükähui, bueítuk áapo Diosta áa yáaka béchíbo ä näikiariu bíchaa siika.

²⁶ Huanärim am sortiaroahuak, Matíastat huétchek, jü tékia. Huanäi naateka huame once apóstolimmak näikiahuak.

2

Espíritu Santota yepsakähui

¹ Juka Pentecostés pajkota yumáko, sime jume Jesuristota súaleme náu lópola aaney; nánancha éaka. ² Huanäi jáhui tehueka bétana jíkkaijtuk, jekata úttea huë bénasi jáika. Huanäi jü káari bem anéipo jáhuiy tápunak. ³ Huanäi jume nínnim bénaka éntok tajj rupáktiriata bénaka ámeu yeu machíak, huepülaka simem bëkatana emo näikimtelataka. ⁴ Huanäi sime Espíritu Santoy tapunak, éntokim täbui nokpo noktáitek jum Espíritu Santota am noktúá pámani.

⁵ Huámechi taahuarimmet jum buere joära Jerusalémpe judíom aaney, Diosta néсахui joame, sime ániat bétana áma yáij-lataka. ⁶ Huaka jáhuita kusisi jáamta jíkkajaka jü génte nau rúktek. Huanärim búruk eiyai, bueítukim huepúlaim bem noki am nokái am jíkkajai ⁷ áachim guómtilatata tahuaka ínel nau jáika:

—Jachum kaa Galiléapo joome síme imĩ nokame, ⁸ ¿jáchisu júntukim hupülaka itom yoiyöhuam nokpo nooka? ⁹ Ímim ito násuk aane jume géntem Pártiapo joome, Médiapo, Elampo, Mesopotámiapo, Judea bétana, Capadocia bétana, Ponto bétana, éntok Asia buiära bétana, ¹⁰ Frigia bétana, Panfilia bétana, Egipto bétana, éntok África buiaräpo Cirene pueblo chíkola joómem. Romáanom júne im aane im jóakame. Huate tua judíomtaka im aane, huate éntok, kia bem boojóriäpo ámemak kimúlamtaka. ¹¹ Huate ket Creta bétana im aane, éntok buiära Arabia bétana. Të símete tua itom nokpo juka kaa jaibu johuamta Diosta yári bétana nokame jikkaja.

¹² Síme at guómtilatata kaachin anmáchiakai. Huanärim nau emo nátemaje:

—¿Jítatu báaresa jáni ïri?

¹³ Huate éntok, am junnériaka ínel jiaahua:

—Bempo kíalim naakolam.

Kësam Perota géntemmu nokakähui

¹⁴ Huanäi jü Peero kíktek, jume once apóstolimmaki. Huanäi kusisi jume géntemmu ínel jiaahua:

—Eme oóhuim Judéapo joome éntok síme buere joära Jerusalémpo jóakame, íkarem júneria, éntokem tüisi ä jikkaja íka ín enchimmu nokbárëhui. ¹⁵ Ímëi oóhuim katim naakolam enchim am ériä bénasi, bueítuk kethuéeyo, én jübua jamak bátanim jiaahua. ¹⁶ Í enchim jikkajäu júnen hua profeta Joelta nokakähui ínel jíame:

¹⁷ Jume taahuarim lütëyo, tiahua jü Dios,

juka ín Espíritune síme yorémemet chibejtianake.

Huanäi jume enchim úsim éntok enchim mälam juka ín Espiritu am noktúahuim noknake,

jume jübua yoyötume éntok, tenkumta bénasi éaka Diosta bétana huemta bínnake.

Jume öolamm éntok tenkunake.

¹⁸ Tua lütüriapo huámechi taahuarimmetne ín sauhuëhuimmet ohuim éntok jamuchimmet ín Espiritu amet chibejtianake,

huanärim juka ín Espirituta am noktúau noknake.

¹⁹ Áman téhuekapone at guómtisi machik yeu machírianake, imĩ buiäpo éntokne ímëi señaalim ayutuanake:

ójbo, taji éntok buichía jaahua.

²⁰ Jü täa kaa machisi tahuanake,

jü mecha éntok, ójbota bénasi síkilisi,

kee juka täahuata yúmayo juka Señorta,

buéresi uyorisi yepsayo.

²¹ Huanäi síme huame Señorta téhuam yöreka am tehuame jínëutunake.

²² 'Júntukem ikäy nokta jikkaja eme oóhuim Israelítam, Dios juka Jesús Nazarenotat enchim tayatuak, buéresi at guómtisi machik señaýaalim yakari áapörík huämi. Bueítuk ä kókkohuame kara jíbba ä úttiäray bétuk ä jípurey. ²³ Júnentaka junne huam Diosta bannaataka áachä jünaktëkäpo áman enchim mampo ä tóijhuak, eme ä peresoteka jujuëna yöremem mampo ä yétchak, kúrusit ä poponaka bem ä ménakë béchibo. ²⁴ Të Dios júchi ä jíabitetuak,

hua kókkohuamta útteara bétana áma ä yorétuaka, bueituk hua kókkohuame kara jíba ä útteara bétuk ä jípurei. ²⁵ Bueituk David Jesústa bétana nokaka ínel jiaahua:

Ínapone jíba juka Señorta bitchay ínomak anemta.
Bueituk áapo ínomak ín báta bétana ínomak aane,
kayta ára nee tatabnake.

²⁶ Kíalíkune tüisi jiápsipo al-leaka tahuak ín niní junne ál-leaka nooka.
Éntokne kaítat jachin eiya ín takahua muknakey junne át boobíchaka,
²⁷ bueituk empo ín jiápsi kaibu huam kókkolam násuk tahuárianake,
éntoke hua em nákëu santosi au nükamta takahua kaybu
nasóntunake.

²⁸ Empo nee téjhuak jachin ayuka ín yu jiápsinakëhui,
éntoke buéresi nee al-leetuanake ínomak aneka.

²⁹ 'Eme ínomak huérim, tua machisi jüneriahua juka itom yoyöhua
Davidta mukilatukähui bóoveda ketune ímí buíapo óorek. ³⁰ Të jü
David profeetatukay; kíalíku jüneyai juka Diosta au ä nátuakähui
éntok ä lütüria yáakähui senuk áapörikut yeu simriata Cristotu-
nakëhui, ä nésauhuëpo ä nésaunakë béchibo. ³¹ Kíalíku jü David pro-
fetataka chë bannaataka ä bil-lataka juka Crístota jíabitenake bétana
nookak, entok huaka ä jiápsihua kaa kókkolam násuk tahuárianake
bétana, entok ä takahua júne kaa nasontunake bétana. ³² Júnéli jü
Dios íkái Jesústa jíabitetuak, éntok íári bétana síme ítapo testiigom.
³³ Dios ä báta bétana ä yétschak yörisi machiku. Huanäi juka Espíritu
Santota mabétaka, huaka Dios Áchaita nátuari, áapo itou ä bíttuak.
Júntuk i enchim bíchähui éntok enchim jíkkajähui áa bétana huéiye.
³⁴ Bueituk kaa áapo jü David téhuekau jíkáu siika; bueituk áapo, jü
David, ínel jiaahua:

Jü Dios ín Señorbeu ínel jiaahua:

“In báta bétané yeesa yörisi machiku,

³⁵ jume em béj-rim em útteara bétuk ín tahuáriäu tajti.”

³⁶ 'Júntuk eme síme jü pueblo Israel, akem ä jüneria lütula huëpo
íkái Jesústa enchim kúrusit popóntebokäuta jü Dios Señorpo ä
tahuáriak éntok Crístopo, bueituk áapo yéá púuhuak ä nésaunakë
béchibo.

³⁷ Íkärím jíkkajaka, bem jiápsipo ä jímmaaka, tüisi kaa al-léaka
taahuak. Huanärim Perotau ínel jiaahua éntok jume huate
apóstolimmehui:

—Eme itomak huérim, ¿ensu, jáchisute ayúnake?

³⁸ Huanäi Peero ínel am yómmiak:

—Emóem temajeka jíapsi kúakte Diostau bíchaa, éntokem síme
emo batötebo Jesucrístota téhuampo, enchim kaa tühua yáarimmet
enchim jíókoriná béchibo. Huanäi jü Dios juka Espíritu Santota
enchimmet kom jünaktenake. ³⁹ Bueituk hua Diosta nátuari enchim
béchibo náikiari, éntok enchim úusim béchibo, éntok kia síme huame
mekka aneme béchibo junne; kia jábeta béchibo juka itom Señor
Diosta nunubárëhui.

⁴⁰ Jü Peero íkái noksuka, éntok huátek ámeu nokaka, ínel am
téjhuak:

—Ime génte én kat-riame jujuëna násukem yeu kaate, bueituk jü
noki béttesi machika ámet hüechila.

41 Júnëli huame íkái tü nokta súalekame batöhuak. Huanäi huáchí taáhuarit baj miltumáchika jume Jesucristota súalemmeu rúktek. 42 Huanäi síme jíba huame apóstolim am majtíá páman kaatei, nánancha éaka éntok Diostau buanaka. Éntokim nau rúkteka jume páanim nat nánáikimtei Señorta am sáhueká bénasi au bem huáatinaké béchibo.

Jume Jesucristota bat súalekame jachin emo nükähui

43 Síme jü génte at guómtilatata taahuak. Jume apóstolim éntok, juebena señáalim kaa jaibu johuame johuai. 44 Síme jume Jesucristota súaleme huépulai bénasi nau aaney, éntokim bem áttea nau átteakai. 45 Bem áttea, jita júne bem jípurëhuim nénenkai, huanäi huame jábesu jítasá ámeu bëyë huéelápom juka tómita ámet nánáikimtei. 46 Chikti táapom jíba bénasi éaka jum tiöpopo nau aaney, éntokim jum bem jóapo nau yájaka al-léaka nau jíbuái, kaachin emo ériaka. 47 Diosta bétanam tühuata nookai ä baisáuhueka, éntok síme jü génte am nakkei. Jü Señor entok, chikti táapo jume ä jínëusimëu huame huate ä súalemmeu rúktiasimey.

3

Jü yorem guok löitaka tómtilatata türiak

1 Séjtuł bájim jíapo kupteu bíchaa jü Peero éntok Juan nau kateka jum tiöpou jíkáu sájjak Diostau buabuánhuäu orapo, judíom ä boojoria bénasi. 2 Chikti táapo senu yoreme guok löitaka yeu tómtilatata huámi tiöpo puértaapo totóijhuai, Hermosá teäpo, limojnata áu íaahuaka, jume áman kimummehui. 3 Huanäi jü löi juka Perota éntok Juanta tiöpou kimúí am bíchaka, limójnata ámeu aahuay. 4 Huanäi jü Peero entok Juan jáptekam tua ä bitchak. Huanäi jü Peero ínel au jiaahua:

—Ítochë suuhua.

5 Huanäi jü yorem löi ámet puseka taahuak jita júne áu mik máchileka. 6 Të jü Peero ínel au jiaahua:

—Kanne tómek jíöbe, tëne ín jípurëumak enchi aníanake: Jesucristo Nazaretpo jometa úttearammeyë kíkteka naa huéiye.

7 Huanäi jü Peero mampo bata bétana ä buíseka ä kétchak. Sep lauti éntok, jum tэрókiampo útteaka taahuak éntok síme jum guókkimpo. 8 Huanái jü löi jíkáu chépteka kíktek éntok naa huee táitek. Huanäi ámemak jum tiöpou kibákek. Huéeka éntok jíkáu chéptisimeka, Diosta úttiley. 9 Síme hua génte áma anéihui ä bitchak ä huéeyo, éntokim ä jikkajak Diosta ä úttileyo. 10 Huanärim at guómtilatata taahuak hua au sikamta béchibo, bueítukim jüneyai huákái yoremta ájáriatukähui huam tiöpo puerta Hermósá teäpo yeyésaihui limójnata aáhuakä.

Perota jum Salomonta portalpo nokakähui

11 Huä yoreme löitukaihui béja türiaka jü Peerótat éntok Juántat chátuka kaa am tóttójai. Síme jü génte áma anëu éntok, at guómtilatata ámeu bíchaa teénnek jum tiöpopo Salomonta portal titéhuaakäu bícha. 12 Jü Peero íkái bíchaka, jü gentetau ínel jiaahua:

—Eme oóhuim Israeliitam, ¿jatchiakem át guómte jü enchim bíchakäubechi, éntokem ítotchu suuhua? Eme jamak itom útterai

éntok itom tü yórememtukä béchibo íka yoremta itom naa hüeetua Bénasi eiya. ¹³ Ëe kaa huári béchibo. Huame itom yoiyöhuam Abraham, Isaac, éntok Jacobta Dios juka ä Üusi Jesústa tóboktiaka buéresi útteata ä mákkak. Të eme huákäi yäurata mámpo tójjak, éntokem juka Pilátota ä búttiabarei júne kaa báreka taahuak. ¹⁴ Huaka tü yóremta éntok lútüriata joamta búttia nésau éäkasem huaka juëna yóremta yore súalata búttiatebok. ¹⁵ Júnëlem huaka jíapsihuamta yore mikamta mëtebok. Të jü Dios huam kókkolam násuk ä jíabitetuak. Íahuíte ítapo testügom. ¹⁶ Jesústa tehuam itom súalë béchibo Dios íka yoremta enchim bícháu éntok enchim täyäu útteata mákkak kíkteka náasä huéenakë béchibo. Jüri Jesústa súalhuame ínel yúmalasi ä tütek íkäi yoremta, enchim simem ä bíchápo Bénasi.

¹⁷ 'Eme ínomak huéerim, ínapo júneiya eénchim éntok huame enchim yäuram juka Jesústa mëtebokähui kaa júnéaka Diosta yeu ä púakähui. ¹⁸ Të jü Dios ímüri ä chúppak juka bannaataka jume ä profétam ä noktúakähui: juka yeu ä púari, Cristota, jikot máchirata bínnake bétana. ¹⁹ Júnentukem emo temajeka jíapsi kúakte Diostau bíchaa, huame enchim Dios bejrim ä tuchánakë béchibo. Huanäi jü Señor al-leehuamta enchimneu ayutuanake, ²⁰ éntok juka Jesústa, Cristota, enchimneu bíttuanake, huaka bannaataka enchim béchibo yeu ä púakähui ä nésaunakë béchibo. ²¹ Të én ketune jü Jesucristo téhuekapo annake juka Diosta simeta bemélasí tü yäu tajti, huame profétam yéä púakäu bannaataka yájakame ä noktúakápamani. ²² Bueítuk jü Moisés ínel jiaahua itom yoiyöhuammehui: "Dios jü Señor enchimneu senu profetata bíttuanake enchimmak huérita, ín enchimneu bíttuahuakä Bénasi. Huákärem nok jikkaijnake enchim at sáihuäu joaka, ²³ bueítuk síme hua génte kaa júkäi profetata nésauhui yáakame kókkonake, éntok hua pueblo Israelta násuk yeu béptunake", ti ámeu jiaahua jü Moisés.

²⁴ 'Síme huame profétam Samuelta anéi naateka pujbau bíchaa ímëi taáhuarimmet ayúnakemta bétana nooka. ²⁵ Júntuk eme ámëriam jume pofétam nokákäu mabénnakeme, éntok enchim tühuata jájamnakë béchibo jü Dios huame itom yoiyöhuammak nokta lútüria yáuhuak, jü Abrahamtau ínel jíaka: "Síme jü génte ániat aneme tühuata jájamnake hua émot yeu simríata béchibo", tau jiaahua. ²⁶ Kíalíku jü Dios juka ä Üusi jíabitetuaka enchimneu báchá bíttuak, tühuata enchimneu yáa báreka, bueítuk béja kuptei. ⁴ Të búruka juka tü nokta Jesucristota bétana huemta jíkkajakame ä súaleka

4

Peero éntok Juan jum yäurapo yeu tóijhuak

¹ Peero éntok Juan ketune gentetau nookai jume tiöpopo nésauhueme ámeu yájayo, jü tiöpota suáyammeu yäuttamaki, éntok jume saduceommaki. ² Bempo oómtei juka Perota éntok Juanta juka genteta majtiä béchibo jume kókkolam jíabitenake bétana Jesústa jíabitekä béchibo. ³ Huanärim am peréesoteka cárcelpo am jóiyak yokóriapo nokta ámet chupa báreka, bueítuk béja kuptei. ⁴ Të búruka juka tü nokta Jesucristota bétana huemta jíkkajakame ä súaleka

taahuak. Huanäi sime nau jume Jesucristota súaleme, oóhuim jíba náikiaka, jíba tua batte mamni miltukay.

⁵ Yokóriapo jume judíom puéblopo nésauhueme, jume yoiyötori yäut jóarim, éntok jume judíom ley am mamájtíame, buere joära Jerusalémpo nau yájjak. ⁶ Ama aaney kétchi jü Anás, jü tiöpopo chë nésauhueme, Caifás, Juan, Alejandro, éntok sime huame tiöpopo chë nésauhueme famíliapo jooime. ⁷ Huanärim juka Perota éntok Juanta áman bem jokäü nütebok. Huanärim áme násuk yéu am jábuaka ínel ámeu jiaahua:

—¿Jábeta nésaupo, éntok jábeta úttearammeasem ikäi yoremta tütek?

⁸ Huanäi jü Peero, Espíritu Santota útteara at ayúkä béchibo, ínel am yómmiak:

—Eme puéblopo yäuram, éntok eme pueblo Israelpo yoiyöturim: ⁹ béjasem itom temajeka senu yoreme kökoremtau tühuata yáahuakä bétana jachin ä türiakähui, ¹⁰ enchimte ä téjhuanake sime genteta Israelpo jometa ä jünérianakë béchibo. Í yoreme yúmalasi türilataka enchim bíchäpo aane hua Jesucristo Nazaretpo joome kúrusit enchim popóntebokäuta úttearammea, hua Diosta kókkolam násuk jábitetuakähui. ¹¹ Eme huame káarim jojoame juka tétata chë türik omoutekä bénasi maachi, bueítukem juka Jesústa kaa türeka ä omoutek. Én éntok jü Dios júkai Jesústa simem béppa nésautuak, jachin hua tetta yeu púari kari naahua eskinapo yéchari, álë bénasi. ¹² Kaabe éntok ára itom jinëu, Jesucristo jíbba; bueítuk Dios kaábeta éntok im ániau kom bíttuak itom ä jínëunakë béchibo.

¹³ Huame yäuchim juka Perota éntok Juanta kaa májhueka am nokayo tüisim at guómtek, jünéaka kaa tüisi jjösiam am täyhui, éntok am polóobemtukähui. Huanärim ámet jünëak Jesústamak am rejtilatukähui. ¹⁴ Tem juka yoremta türilata áme násuk huéekamta bíchaka, kaachin am nok bejmáchiakai. ¹⁵ Huanärim jum bem anëpo yéu am sákatuak, bempo nau ettéjhua báreka. ¹⁶ Huanärim ínel jiaahua:

—¿Jáchisute am yáanake jáni ímëi yorémem? Bueítuk sime jume Jerusalémpo jóakame jüneiya ikäi kaa jaibu johuamta am yáalatukähui, éntokte kara ä esso. ¹⁷ Të ikäi bem joäu kaa simat jünérianä béchibo, atam taktirianake én naateka kaa júchi Jesústa bétana jábetau am noknáke béchibo.

¹⁸ Huanärim am núnuka kuttílasi ámeu noókak kia jachin éntok huei júne kaa Jesústa bétana jábemmeu am nok sáhueka. ¹⁹ Të jü Peero éntok Juan ínel am yómmiak:

—Áachem emo temaje eme, ¿jachu türi jáni Diosta bíchäpo enchim nesauhui yáa béchibo, juka Diosta nésauhui tójaka? ²⁰ Bueítuk itapo kara ä esso, huaka itom bíchakähui éntok itom jikkajakähui.

²¹ Huanäi jume yäuchim am mauj téjhuak, tem jíba am sákatuak. Kaítam béttesi machik ámeu yáa máchika taahuak, bueítuk sime hua génte Diosta bétana tühuata nookai, éntokim ä úttiléi hua yáarita béchibo. ²² Huä yoreme türika tahuakame kaa jaibu johuamta at chúpahuakähui cuarenta huásuktiriam béppa am huériay.

Jume Jesucristota súaleme yorem éehuamta éntok óusi éehuamta Diostau nétane

²³ Jü Peero éntok Juan búttiahuakam sájjak huame ámemak kateme anëu bícha. Huanärim ámeu yájaka am ettéjhuariak jachin huame tiöpopo chë nésauhueme ámeu jákähui, éntok huame yoiyöturim.

²⁴ Huanärim am jákkajaka, síme nau ínel Diostau buänak:

—Itom Señor, empo tua jita árahueme, empo ájaria jü Dios téekata yáakame, buíata, bahueta, éntok síme huaka ayúkamta. ²⁵ Empo jü em Espíritu Santoy Davidta ínel noktúak:

¿Jatchíakasu jume naciónim emo tóboktia, huame géntem éntok, bem kara joäu yáa báreka eiyá?

²⁶ Jume réeyim im buíapo nésauhueme emo tóboktiak, jume puéblommeu yäuchim nau emo tójjak, Diosta bėj-reka éntok ä Cristohuata.

²⁷ 'Bueítuk lütüriapo jü rey Herodes éntok Poncio Pilato náhuuim emo tójjak imi puéblopo jume gentiilimmak éntok israeliitamaki, em Üusi Jesús tü yóremta bėj-reka, ä nésaunakë béchïbo em yeu puákähui. ²⁸ Bempo símeta huaka bannaataka naateka em mampo éntok em nokakähui em at jünaktekäu chúppak. ²⁹ Én éntoko, Señor, huaka bem itom máujtuahuäubechë suuhua, éntoke óusi éehuamta itom jume em sáuhuëhuim miika, kaa májhueka em noki itom noknákë béchïbo. ³⁰ Em úttearë yeu machíria huame kökoreme türinakë béchïbo, éntok señaálim kaa jaibu johuame jotúnakë béchïbo em Üusi Jesús tü yóremta úttiärayi.

³¹ Júnëli Diostau am buansuk, huam bem nau anëpo jü kari au yoyóak. Huanäi síme juka Espíritu Santota úttiära mabétaka juka Diosta noki kaa májhueka nookai.

Síme hua bem áttea nau átteatukai

³² Síme huame Jesucristota súalekame senulhua jíba eiyai, éntok nánancha emo ériai. Kaabe juka ä átteahuata áapola au átteak tíiyai, ál-la síme nau ä átteakai. ³³ Jume apóstolim éntok, tüisi útteäta jípureka jíba juka Señor Jesústa kókkolam násuk jíabitekä bétana nookai. Dios éntok, símemmeu buéresi tühuata johuai. ³⁴ Kaabe áme násuk jíókot eiyai, bueítuk síme huame buíam jípureme, éntok kárim jípureme, am nénkaka juka tómita ³⁵ jume apóstolimmeu ä totojai. Huanärim huëpulammechä nánáikimtei bem ámeu bëyëu huéeläpo. ³⁶ Júnëli aayuk, senu yoreme levíiita usárimpo jométaka, José téaka, isla Chíprëpo yeu tómtilatata, jume apóstolim Bernabem téhuaatuakähui. Yore sirok yáatituame tiau báare. ³⁷ Íri yoreme buíata ä jípurëu nénkaka juka tómita jume apóstolimmeu tójjak.

5

Jü Ananíasta éntok Safírata kaa tühua yáari

¹ Të senu yoreme Ananías téaka, ä jubí Safírä téamtamak éaka, buíata nénkak. ² Íri yoreme ä jubímak éaka huate tómmak taahuak, juka huatek éntok, jume apóstolimmeu tójjak, íri síme hua buíata bejhua ti ámeu jíaka. ³ Huanäi jü Peero ínel au jiaahua:

—Ananías, ¿jatchiake juka Satanásta nésauhui yáuhuak juka Espíritu Santota emo bñitäu máchileka éaka? Bueítukë huate

tómimák tahuaka huátek jíba äbo tójjak, ïri síme hua buíata bejhua tíaka. ⁴ ¿Jatchu kaa empo ä átteakai juka buíata ke ä nénkaka? Ä nénkisuka éntok, ¿jatchë kaa jíba empo ä átteaka tatahua juka tómita, em yáa bárëu ái em yáanakë béchibo? ¿Jatchiáke íkái kaa tühuata yáa báreka éak? Díóstahuë aranókichiata nooka, kaa yorémemehui.

⁵ Huanäi jü Ananías ínel ä jiai ä jíkkajaka jíba, huécheka muúkuk. Huanäi síme jume íkái jíkkajakame tüisi májhueka taahuak. ⁶ Huanäi huate yorémem jübua yoyötume jápteka, sánkompo ä bitiaaka yéä nuksájaka ä maäk.

⁷ Chúkula baij orata huei jáni jü Ananíasta jubí áma yépsak, kaa jünéaka jita bénak áma yeu sikähui. ⁸ Huanäi Peero ínel au jiaahua: —Nechë tejhua, ¿jachem ia béekipo juka buíata nénkak enchim jíakä bénasi?

Áapo éntok ínel au jiaahuak:

—Jehui, júari béekipote ä nénkak.

⁹ Huanäi jü Peero júchi ínel au jiaahua:

—¿Jatchiakem nánancha éaka juka Señorta Espiritu baitáu bábarek? Júmun äbo kaate jume em kuná máákame. Én éntokim enchi ket yeu huérianake mukílata.

¹⁰ Huanäi seep Perota guokpo huécheka muúkuk. Huanäi huame yorémem jübua yoyötume áman kimuka, juka Safírata mukílata téhuak. Huákái éntokim ket yeu núk sájaka ä kunamak lópola ä maäak. ¹¹ Huanäi síme jume Jesucristota súaleme tüisi májhueka taahuak, éntok síme huame íkái jünériakame.

Juebena señalim kaa jaibu johuame júne yáahuak

¹² Jume apóstolim jü genteta bíchäpo juebena señaalim kaa jaibu johuame johuai. Jume Jesucristota súaleme éntok, síme, jum tíöpopo Salomonta portal titéhuaakapo nau yayajjai. ¹³ Të jume kaa Jesucristota súaleme májhueka kaa ámemak emo kuúkuútiái, tem jíba buéresi tühuata áme bétana nookai. ¹⁴ Júnentaka junne juebena génte juka Señorta súaleka taahuak, oóhuim éntok jáámuchim junne. ¹⁵ Ìri Señorta bem súalëu buériaü yuumak. Jume kökoreme jünem bem ámet töyëumak chikti böóu yeu totojjai, juka Perota áma huam huei kia júne juka ä jékkaahuata ámeu yúma íaaka am türinakë béchibo. ¹⁶ Huame pueblom chíkola jokame bétana juebena génte jum Jerusaléniü yájjak, kökoreme huériaka, éntok yoremem espíritu jaiti machim jípureme. Huanäi síme türiak.

Jü Peero éntok jü Juan guok jájahuaimme

¹⁷ Huanäi hua tíöpopo chë nésauhueme, éntok huame saducéom titéhuaakammak kateme, áa bétana éame, ä innéaka taahuak. ¹⁸ Huanärim jume apóstolim buíjteboka am peréesotetebok, éntokim cárcelpo am jóiyak. ¹⁹ Të jü Señorta ángel tukaapo ámeu yepsaka, juka cárcelta puerta étapoka, yeu am sákatuak, éntok ínel ámeu jiaahua:

²⁰ —Sájakem áman tíöpou kimuka jü gentetau nooka ï bemela jíapsihuamta bétana.

²¹ Íkái jikkajakam yokóriapo kethuétana tiöpopo kimuka am majtíataitek.

Huanäi hua tiöpopo chë nésauhueme, éntok huame áamak éame, ímin juka buere yäurata nau núnnuk, síme huame Israelpo yoiyöturim. Huanärim jume apóstolim jum cárceliu nuú nésauhuek. ²² Të jume tiöpota suáyame áman jaahuákame cárceliu yájaka kaábeta áma téuhuak. Huanärim sájaka áman am téjhuak, ²³ ínel jíaka:

—Lütüriapote juka cárcelta tüisi páttiatau yájjak, éntok jume sontarom ä suáyame puértam bëkatana jäbuekammehui. Tëte ä étapoka éntok, kaábeta áma huáijhua téuhuak.

²⁴ Íkái jikkajaka jü tiöpopo chë nésauhueme, éntok jume huate áma tékiakame sáuhueme, kaachin anmáchika taahuak, álë bénasi jü tiöpota suáyammeu yäut, éntokim emo nau nátemaje ínel jíaka:

—¿Jákusa tua íri chúpnake jáni?

²⁵ Júnëlam nokaisu senú yoreme áma yépsak ínel ámeu jíaka:

—Huame yorémem enchim peeresotekäu áman tiöpopo aneka jume géntem majtíay.

²⁶ Huanäi hua tiöpota suáyammeu yäut ä sáuhuëmmak sika áman am nüka, të kaa bëttesi ámemak aneka, bueituk juka genteta májhuey emo mamaasu máchileka. ²⁷ Huanärim am nüpaka huam buere yäurata bíchäpo yéu am jäbuak. Huanäi jü tiöpopo chë nésauhueme jume apóstolimmeu ínel jiaahua:

²⁸ —Ítapo chë, kuttílasi enchim téjhuaakai kaa júchi Jesústa bétana huemta jábeta enchim majtía sáhueka. Tem kaa itom nésauhui yáuhuak. Chë tüissem símát jum Jerusalémpo am majtiasasaka, éntokem juka juëna nokta itot jimma báare juka yoremta itom mëtebok tíaka.

²⁹ Huanäi jü Peero éntok jume huate apóstolim ínel am yómmiak:

—Ítapo ä lütüriak juka Diosta bat itom nok chúpanakëhui yorémem itom nok chúpanakepo béppa. ³⁰ Eme juka Jesústa kúrusit popónteboka ä mëtebok, të jü itom yoiyöhuam Dios ä jíabitetuak kókkolam násuku. ³¹ Jü Dios éntok, ä tóboktiaka ä bata bétana yörisi machiku ä yétchak, síme yäurata béppa ä nésaunakë béchïbo, éntok yore ä jínëunakë béchïbo, jum pueblo Israelpo jömem ä jíapsi kúakti íaaka, bem kaa tühua yáarimmecham jiókorinä béchïbo. ³² Júahuíte ítapo testiígom, éntok jü Espíritu Santo, hua Diosta huame ä nok jikkajame mikähui.

³³ Íkärim jikkajaka, öómtëka am sua báarei. ³⁴ Të jum yäurata násuk senú pariseero aaney Gamaliél téaka, judíom ley am mamajtíame. Huäri kíkteka noókak jume apóstolim chúbala päkun yeu huéria nésauhueka. ³⁵ Huanäi yéu am nuksákahuak, jü yäuratau ínel jiaahua:

—Eme oóhuim Israelpo joomem, tüisem at suuhua jita ímëi oohuimmeu enchim yáanakëübechi. ³⁶ Bueitukem jíba tua au huáate eme, jaiki huásuktiria jan huéiye senu yoreme Téudas téaka au tóboktiak buéresi jita au tékiak tíaka. Jume yoremem éntok, naiki cientotu máchika áamak chätuk. Të mëhuak huäri yoreme, huame áamak chätukäu éntok, síme chíbejtek. Huanäi huämi luútek jü ä

huéetuähui. ³⁷ Chúkula jume gentem jiösiapo kimahuata taahuarimmet senu Júdas téaka, Galiléapo jométaka, ket au tóboktiak. Huanäi juebena génte ket áamak chätuk. Të ket mëhuak, huame áamak chätukáú éntok, chíbela näikim sájjak. ³⁸ Kialíkune enchimieu nooka ímëi oóhuim kial enchim toij sáhueka. Bueituk ikäi ínëli huemta yorémem bétana ä huei, jíba luutínake; ³⁹ të Diosta bétana ä huéeyem kaachin ä yáanake. Jítachem suuhua; jachin aika júnem Diosta béj-reka ayúnake.

⁴⁰ Huanäi síme áa beu éaka taahuak. Tem chúkula jume apóstolim núnuka tüisi am bépsuk, éntokim kaa éntok Jesústa bétana jábemmeu am nók sáhueka am téjhuak. Huanärim am búttiak. ⁴¹ Huanäi jume apóstolim yáurata mampo yeu sájaka, tüisi al-léaka taahuak juka Diosta junëli Jesústa béchibo jiókot máchirata am bíttuak tíaka. ⁴² Të bempo jíba chikti táapo jum tiöpopo am majtiaka taahuak, éntok jóahuat junne, juka tü nokta Jesucristota bétana huemta ámeu nokaka.

6

Guoibusan diáconom yeu púahuak

¹ Huámechi taáhuarimmet jume Jesucristota súaleme chë bürutáitek, jume griego nokta nókame jume hebreo nokta nokame béj-reka noktáitek bem jámut jókoptulam kaa tüisi bíthuä tíaka jum chikti táapo buáhuamta näikimtehuäpo. ² Huanäi jume dóoce apóstolim síme jume Jesucristota súaleme nau núnuka ínel ámeu jiaahua:

—Kaibu türinake ítapo juka Diosta noki itom am majtíäu tójako, buáhuamta itom näikimtebare béchibo. ³ Júnentuk, eme itom hermáanom, guoibusan oóhuimem yeu púuhua enchim násuku, huame enchim símem yörëhui éntok jítat jünéame, éntok Espíritu Santota útteara ámet ayúkähui. Huanärem ikäi tékilta am máknake bem ä jonákë béchibo. ⁴ Ítapo éntokte jíba oraciompo Diostau noknake, éntokte Diosta tü noki jíba am majtíanake.

⁵ Huanäi síme áamak al-léaka tahuaka Estebanta yeu púuhuak, chikti ä jíapsimak Diosta noki súalemta éntok Espíritu Santota útteara jípuremta, éntok Felípeta, Prócorota, Nicanorta, Timonta, Parménasta, éntok Nicolasta Antioquíapo jometa bannaataka judíom bétana éäuta. ⁶ Huanärim jum apóstolim anëu am tójjak, huamei béja choapo áme béppa mámtëka Diostau mampom am tojjak.

⁷ Jü Señorta noki chëhuasu chíbejteí, jume Jesucristota súaleme éntok chëhuasu büruakai jum Jerusalémpo. Juebénaka jume tiöpopo tékiakame júne Jesucristota súaleka tahuak.

Esteban perezotehuak

⁸ Esteban Diosta tühua at ayúkä béchibo, éntok ä útteara ä jípurë béchibo, señaalim kaa jaibu johuame júne johuai genteta bíchäpo. ⁹ Huanäi huate yorémem, jum sinagogampo ínel téhuaakapo jométaka: Sáihuame bem teko mámpo yeu huik-ri, huate Cireenepo jomemmaki, éntok Alejandriapo, Ciliiciapo, éntok Ásiapo jomemmak náu Estebantamak nok nássua táitek. ¹⁰ Tem kaa ä nok kóbbak, bueituk áapo tüisi jünéaka nookay, éntok jü Espíritu Santota útteara

at ayúakai. ¹¹ Huanärim huate yorémem béjtuak Moiséjta bėj-reka ä nokái emo ä jíkkajak ti jiau iaaka, éntok Diosta bėj-reka. ¹² Júnelim ayuka juka genteta emo tóboktituak, éntok jume yoiyötori yäut jóarim, éntok jume judíom ley am mamájtíame. Huanärim Estebantau hüanteka, ä buíseka, bem buere yäurau yéu ä tójjak. ¹³ Huanärim jume testígom aranókichi bem tákiarim jariak. Huámëi béja ínel jiaahua:

—Íri yoreme kaa yáateka juénak nooka i tiöpo yörihuamta bétana, éntok Moiséjta ley bėj-reka. ¹⁴ Ítapo ä jíkkajak juka Jesús Nazaretpo jometa ika tiöpota au tátabnake tíamta, éntok juka Moiséjta itom boojória sáuhuëu itom au úhuanake tíamta.

¹⁵ Huanäi hua yäura éntok síme jume áma jokáihui, jü Estebántat suaka Diosta ángel bénak pújbakamta bitchak.

7

Esteban áu nok-riay

¹ Huanäi jü tiöpopo chë nésauhueme jü Estebantau ínel jiaahua:

—¿Jatchu lútulai jü emo bétana nokhuame?

² Áapo éntok, ínel ä yómmiak:

—Eme ínomak huéerim, éntok eme ín áchayim, nechem nok jíkkaja. Jü itom Dios, jü tua yörisi maachi, jü itom yoyöhua Abrahamtau au yeu machíriakai Mesopotamia buíaräpo áa aneyo, ketune kee jum Haraniu ä jóateyo. ³ Huanäi ínel au jiaahua: “Em buíarapë yeu huéiye, éntok em huáhuajrame tösime, buíarata ín enchi téjhuana keu bíchë huéiye.” ⁴ Huanäi Abraham Caldea buíaräpo yeu sika Haraniu jóatek. Chúkula béja ä áchaihua múkuk. Dios éntok, juka Abrahamta äbo nüpak i buíarahui én enchim jóakäpo. ⁵ Të huanäi kaita buíata ä míkkak ímí ä átteanakëhui, kía áma ä chéptiläpo belékkaniik junne Të ál-la ä mik rókaka nookak, éntok áapörík muksukäpo jume ä úusihuam ä átteanake tíaka. Të huámechi taahuarimmet Abraham ketune kaabeta üusekai. ⁶ Éntok Dios kéchá téjhuak jume at yeu sákariam kaa bem buíaräpo am jóanake tíaka, tattäbuim bétuk am jíapsinakëhui, éntok jíókot am jonähui naiki cien huásuktiapo. ⁷ Të Dios ínel ket au jiaahua: “Ínapone chúkula hua nación jiokocham josúkamtat nokta béttesi machik chúpanake Huanäi bempo huämi yeu sájaka ímí buíaräpo jóateka ín nésauhui jonake.” ⁸ Dios Abrahamtamak nokta yetchak, juka circuncisión téamta señalpo ä mákaka, jünákiachinakë béchíbo ikái nokta nau tütehuakamta bétana. Kíalíku juka ä üusi Isaacta yeu tómték, Abraham guojnaiki taáhuarim huei ä circuncidarook. Álä bénasi ket jü Isaac juka ä üusi Jacobta circuncidarook. Jacob éntok, ket jíba jume ä dóoce üusim ínel jume dóoce pueblo Israelta yoiyöhuam.

⁹ Ímëi Jacobta üusim, bannaataka itom yoiyöhuamtukaihuim, ímëri bem saiy José béppam jita jípupeiyay iári béchíbo ä nénkak. Jume ä jínukame éntok, Egíptou bíchaa ä nuksájjak. Të Dios Joseta aníak, ¹⁰ éntok síme hua jíókot ä josúakä bétana ä jínëuk. Súahuata ä míkkak, éntok juka Faraonta, Egíptopo reyta, au bíchaa türik jíapsita ä jípunakë béchíbo ä aníak. Huäri éntok ä yäut yetchak jum Egíptopo ä nésaunakë béchíbo, éntok ä jóapo junne.

¹¹ 'Huámechi taáhuarimmet buere tébaa siika éntok jiókot máchira jum síme Egipto buíaräpo éntok Canaán buíaräpo. Jume itom yoiyöhuam kaa bem buánakeu téu máchiakay. ¹² Të Jacob jünéaka jum Egiptopo tirijkom ayukähui, jume ä üusim bannaataka itom yoiyöhuakäihuum áman áruhuek bát huëpo. ¹³ Júchi huëpo áman am jaahuak, José béja ámeu au täyatebok jume ä sayímmehui. Júnëli jü Faraón jünëiak jábeta yoremiampo juka Joseta jometukähui. ¹⁴ Huanäi José ä áchay Jacobta áman núnotebok éntok síme jume nau huérim at yeu sákariam, síme náu setenta y cincotukay. ¹⁵ Ínëli yeu sikäpo jü Jacob jum Egiptou bíchaa siika áman jóaseka. Ámani muúkuk éntok ä üusihuam bannaataka itom yoiyöhuakäihuum. ¹⁶ Huanäi chúkula jume bem ótahuam jum Siquem téau tóijhuak. Ámanirim mäáhuak jum sépultura Abrahamta jinnukäpo jume Hamor téamta üusimmehui.

¹⁷ 'Béja Diosta Abrahamtamak ä nokakau yechari chúpisei, jü pueblo Israel jum Egíptopo chëhuasu au büruriai. ¹⁸ Huámechi taáhuarimmet éntok, jum Egíptopo täbui rey nésautáitek Joséeta bétana kaita jünériaka, éntok ä yáarihuata bétana junne. ¹⁹ Íri rey jume itomak huérim bäitautáitek, éntok huame itom yoiyöhuam jiókot jotáitek, útteapo bem üusim jübua tómteme am guötituaka am kókkö iaaka, kaa emo am bürurianakë béchibo. ²⁰ Huámechi taáhuarimmet Moisés yeu tómték. Íkai ili úsita Dios ámak al-léaka taahuak. Jume ä áchaihuam baij metpo núkisi bem mampo ä jípurek. ²¹ Të bempörim sékána ä ésok jü Faraonta malá ä téaka ä nuka, ä yöturiak ä asóakamta bénasi. ²² Kíaliku jü Moisés simeta majtíahuak jume Egiptopo jomem täyähui. Túisi jítat jünéaka nonokai, éntok jita tékilta júne túisi boojóriai.

²³ 'Béja cuarenta huásuktiriam yúmariaka jü Moisés jume ámak huérim bitbábarek, jume Israelta üusim. ²⁴ Huämi aneka juka senuk Egíptopo jometa Israelta üusimmak huéri jiókot joamta bitchak. Të ä jínëu báreka, éntok ä jujut-ria báreka, jü Moisés juka Egíptopo jometa mëak. ²⁵ Bueítuk áapo jume ámak huérim Israelpo joomem jünéemáchilei juka Diosta jum mampo bem jípuhuä bétana am jínëunakëhui áapörík béchibo. Të bempo kaa at jünéaka taahuak. ²⁶ Yokóriapo jü Moisés guoi yorémem Israelpo joomem ket nau nássuame téuhuak. Huanäi emo am tójaka, nau am al-leë iaaka, ínel ámeu jiaahua: “Eme nau huéri; ¿jatchiakem nau nassua?”, ti ámeu jiaahua. ²⁷ Huanäi hua seenu ä sai bébame Moisésjta yüaaka ínel au jiaahua: “¿Jábesu enchi itou yäut yéchala? ²⁸ ¿Jatchë nee ket më báare, tuuka huaka Egiptopo jometa em mëakä bénasi?”, tau jiaahua. ²⁹ Íkai jíkkajaka jü Moisés búitek Madián buíarau bícha. Huämi aane kaa áma jométake, éntok huämi guoyim üúsek.

³⁰ 'Chúkula júchi cuarenta huásuktiriam huéy, jum kaa jóata bëmu Sinaí káuhui téamta náapo ä aney, jü Diosta ángel áu yeu machiriak juya zarzá téamta béetëpo. ³¹ Jü Moisés at guómték hua ä bíchakäubechi. Huanäi au rúkteka túisi ä bíb báarey, jü Señor ínel au jiaahua: ³² “Ínapone jü em yoiyöhuam Dios, Abrahamta, Isaacta, éntok Jacobta Dios”, tau jiaahua. Huanäi jü Moisés májhueka au yöo táitek, éntok kaa ä bíb báarey. ³³ Jü Señor éntok, júchi ínel au

jiaahua: “Emoë bocha yétcha, bueituk jü buíya em at huéekäu yörisi maachi. ³⁴ Ínapo jum Egiptopo juka jikot máchiraata ín génte bíchäu jüneria, éntok jiókot jámtane jíkkajaka, äbo kóm siika am jínëu báreka. Júntukë inou rukte. Énchine áman jaa báare jum Egíptohui”, táu jiaahua. Bempo Moisejta omoutek inel au jiaka jabetesu enchi itou yaurapo yechala.

³⁵ ’Junaköri bempo juka Moisejta omóutek, inel au jiaka: “¿Jabetesu enchi itou yauräpo yechala?”, kaa ámeu ä yäuttu iaaka junne, jü Dios jíba ä yäut yáaka ámeu ä bíttuak am jínëunakë béchibo, hua ä ángelhua juya zárzata béetëpo au ä nokákápamani. ³⁶ Íri Moisés inel jume itom yoiyöhuam jum Egíptopo yeu núk siika, señaalim kaa jaibu johuame joaka huämi buíapo, éntok Mar Rojopo, éntok huám júya ániapo, cuarenta huásuktiapo ä núnübuakäpo. ³⁷ Íri Moisés inel jume Israelta úusimmeu inel jáhuak: “Jü Dios senu profetata enchimmeu bíttuanake enchim sailammet yeu simriata, ín enchimmeu bíttuahuakä Bénasi. Huákärem nok jíkkaja”, ti ámeu jiaahua. ³⁸ Íri Moisés inel ket hua áman júya ániapo itom yoiyöhuammak anekame, éntok jü Diosta ángeltamak ettejhuakäme jum Sinaí káhuichi, nokta áy jíapsihumta áa bétana mabetaka itou ä tö simnakëhui.

³⁹ ’Të huame itom yoiyöhuam juka Moisejta kaa nok chupa báreka ä béj-reka sájjak, éntokim notti báreka eiyai Egiptou bícha. ⁴⁰ Huanärim Aróntau noókak inel au jiaka: “Diosimte enchi itom yáaria íaa böota itom téjhuanakeme, bueitukte kaa jüneiya jita Bénak jü Moisejtau sikähui, hua Egipto buiaräpo itom yeu nuksikámtahui.” ⁴¹ Huanärim beceerota yáaka ä dios yáuhuak, éntokim animaalim súaka áu am buíssek, ofrendapo. Huanärim tüisi al-leaka taahuak huaka bem mámammea yáata yöreka. ⁴² Huanäi jü Dios bempólaim tójjak. Jume chókkim téhuekapo ayúkame am yörinakë béchibo júne kíal am tójjak, jum profétam librompo inel ä jiä Bénasi: ¿Jatchu eme, génte Israelpo joome, animáalim súaka inou am buíjnake jáku

áman juya ániapo cuarenta huásuktiapo rejteka?

⁴³ Katem inou am buísse, ál-lem juka enchim dios yáarítu am buíjnake,

éntokem juka enchim yáari Molók téamta áma kátekäu núnübuak, éntok juka dios Renfán téamta chokki, huámëi enchim yáarim yöri báreka.

Júkai enchim yáakä béchibone enchim buiaräpo enchim yeu béebaka jum Babiloniä teäpo huám bíchaa enchim bíttuanake.

⁴⁴ ’Huämi mekka aniapo jume itom yoiyöhuam juka karpa káata jípurei jume tetta cháchaij-rim leyta áma jiojteri bem áma ëriähui. Íiri yáahuak Diosta juka Moisejta sáhuekä pámani bueituk jü Dios hua áapörik, Moisejta, bíchakäu Bénak ä yáa saúhey. ⁴⁵ Íká kárita jume itom yoiyöhuam mabétak, éntokim Josuétamak kateka júne jíba ä huériai huate naciónim buíarau kimuboka, Diosta yeu béebakähui bempörim juka buíata mak báreka. Júnëlim jíba ä jípurek juka rey Davidta nésauhuëu tajti. ⁴⁶ Jü rey David éntok, Diosta bétana tühuaatá jájamek. Huanäi tiöpota yáa bábarek juka Jacobta Dios áma

jóanakèhui. Tè Dios kaa ä yaä ïak. ⁴⁷ Huanäi jü Salomón ä yáuhuak juka Diosta káari. ⁴⁸ Juka Dios síme béppa yörisi machik kaa kari yorem yáaripo ä jójjoaï junne, profétata áa bétana ínel jiä bénasi:

⁴⁹ Jü téhueka kia hua ín áma yeyésau bénasine ä eria, juka buíata éntok, ín at guóguokèu bénasi.

¿Jáichinakësa júntuk jü káari enchim nee yáarianakèhui?, ti jiaahua jü Señor,

éntok, ¿jáichinakësa jü ín at jimyórenakèhui?

⁵⁰ ¿Jatchu kaa ínapo símeta juka ayúkamta yáala jáku?

⁵¹ Tè emëe —ti ámeu jiaahua jü Esteban— jíbem ínel kaa Diosta noki jikkaij báare, huame Diosta kaa täyame bénasi, éntokem áme bénasi jíapsa. Jíbem enchim yoiyöhuam bénasi mamachi. ⁵² ¿Jábe profétatasum kaa jíókot yáuhuak huame enchim yóyöhuam? Bempo huaka tua lütüriata joamta yebíjnake bétana bannaataka nokakame súuhuak. Én éntok, huákäi yepsak, eme yáurata mámpo ä yéchaka ä mëtebok. ⁵³ Eme jume Diosta ángelesim mampo leyta mabétaka júnem kaa ä nésau páman kaate.

Jü Esteban sussutti máahuakä mëhuak

⁵⁴ Íkärím jikkajaka, jü Estebantau öömteka támim kumeka tahuak. ⁵⁵ Tè jü Esteban, Espíritu Santota at anë béchíbo, téhuekau reémtéka juka Diosta ujoyória bitchak, éntok juka Jesústa Diosta bátam bétana huéekamta. ⁵⁶ Huanäi ínel jiaahua:

—¡Juyú! Áman téhuekapone juka Yoremta Üusi titéhuaakamta Diosta bata bétana huéekamta bitcha.

⁵⁷ Tè bempo emo naka páttiaka, kusisi cháchayeka áu huántek. ⁵⁸ Huaárim ä buíseka, jum puéblopo yeä nuksájaka, áman pákun ä mamáataitek ä mëbáreka. Jume ä nátuakame éntok, juka bem sanko béppa humentá jóiyak, senu yorem jübua yótumta, Saulo téamta, guokpo ä jóiyak ä suaya íaaka. ⁵⁹ Huanäi jü Esteban mamáahuaka ínel Diostau buaanak:

—Señor Jesús, ín jíapsine em mampo yétcha, aké ä mabeta.

⁶⁰ Huanäi tónommia kíkteka, kusisi chayeka ínel jiaahua:

—Señor, íkái kaa túhuata am yáakä násuk junne, Akë am jiokore.

Ínëli jíaka muukuk.

8

Saulo jume Jesucristota súaleme guók jájasey

¹ Saulo éntok, ámemak ä türek Estebanta mënë bétana.

Huári taahuarit jume Jesucristota súaleme buéresi guokjájja táitek jum buere joára Jerusalémpo. Huanäi síme áachim chíbejtek jum Judéapo éntok Samaria buiárapo, tè jume apóstolím jíba kaakum sájjak. ² Huate yorémem tü jíapsekame juka Estebanta maák, éntokim tüisi ä buan-riak. ³ Saulo éntok, jíba bénasi jume Jesucristota súaleme guók jájjasei jóahuat kikkibákeka; oóhuim éntok jaámuchim júne áma yeu huiikei am huíksimeka cárceliu am toij báreka.

Jü tü nooki Jesucristota bétana huéeme jum Samáriapo nókuak

⁴ Tè jume Jerusalémpo yeu tennékame juka Diosta tü nooki kia jak bem katé páman ä noksakai. ⁵ Felipe, ket ámemak aneíhui, jum senu pueblo Samariau bíchaa siika ámani Crístota bétana ámeu noktáitek.

⁶ Huanäi jü génte au nau yayájaka, síme jü Felípeta nokáubet suaka ä jikkajai, juka kaa jaibu johuamta ä joäu bíchaka. ⁷ Bueituk juebena géntem diáblom ámet kimúlatukäu tütüriai. Huámëi diablom éntok, kusisi chayeka ámet yeu sásakai. Éntok juebena genteta káraktilamtaka, éntok lolöimtaka junne tütüriai. ⁸ Júnëli béja huämi puéblopo síme tüisim al-léaka jíápsai.

⁹ Senu yoreme áma aaney Simmom téaka, bannaataka juka móriata tekípánoaka huämi puéblopo, éntok juka genteta Samáriapo jometa baitáttáhuakä, buere jita au täya tíaka. ¹⁰ Símetaka at suaka ä jikkajai, riikom éntok polóobem junne, ínel jíaka:

—Í yoreme tua juka Diosta útteara jípure.

¹¹ Tüisim ä nok jikkajai, bueituk móriay bínhua táapo am bäitáttáhuai. ¹² Tëm ä susualek juka tü nokta Felípeta ámeu nokako, Diosta bem jíápsipo nésaunake bétana, éntok Jesucristota téhuam bétana, oóhuim éntok jaámuchim júne emo batótebok. ¹³ Huanäi jü Simmom kéchá súsualeka au batótebok. Huanäi jü Felípetamak naa hueetáitek, huame señáalim kaa jaibu johuámmet guómtilatata ä mabéttuanake.

¹⁴ Jume apóstolim buere joära Jerusalémpo aneme jünéaka jume Samáriapo joomem ket juka tü nokta Jesucristota bétana huemta am mabétakähui, Perota éntok Juántam áman jaásek. ¹⁵ Ámanim yájaka Diostau buaanak jume Samariapo joomem tü nokta súsualekammet juka Espíritu Santota ayunakë béchïbo. ¹⁶ Bempo juka Señor Jesústa súaleka emo batótebolatukai, të jü Espíritu Santo ketune kaabetau jee kom yuumai. ¹⁷ Huanäi juka Perota éntok juka Juanta choápo áme béppa mámték, jü Espírtu Santo ámeu kom yuumak.

¹⁸ Huanäi jü Simmom jume apóstolim bíchaka jü gentetat choápo béppa mámtéka juka Espíritu Santota am mabéttuayo, tómita am makróktaitek ¹⁹ ínel ámeu jíaka:

—Nechem kéchá makka júkai uttearata, éläpone ínapo ket jábetat choápo béppa mámték juka Espíritu Santota ä mabéttuanake.

²⁰ Huanäi Peero ínel au jiaahua:

—Jü em tomme emo beu kaitäpo tahuánake, bueitukë juka Diosta yore mikäu tómiay jíjinuhuä bénasë eiya. ²¹ Í tékil kaa emo béchïbo näikiari, bueituk jü em jíapsi kaa türi Diosta bíchäpo. ²² Émoë jíapsi kúaktia kaa tühuata em éä béchïbo. Dióstahuë buaana, jamak júne enchi jíókorinake em juëna éerim béchïbo. ²³ Bueitukne júneiya síkara chibúraapo bénaku em anëhui, kaa türiku, éntok juka juënaraata peréesota súmatuka bénasi enchi jípurëhui.

²⁴ Huanäi Simmom ínel ä yómmiak:

—Ino béchïbem Señortau oraciompo buan-ria juka enchim inou nokákäu kaa inou huéenakë béchïbo.

²⁵ Chúkula jume apóstolim juka Jesucristota yákäu bem bíchakäu bétana noksuka, éntok Diosta noki bétana, yeu sájaka jum Samaria buíaräpo juebena puéblom bëkatana juka tü nokta Jesucristota bétana huemta noókak. Huanärim júchi nóttek Jerusaléniu bícha.

Jü Felipe éntok jü yoreme Etiopíapo joome

²⁶ Chúkula, jü Señorta ángel Felípetau yepsaka ínel au jiaahua:

—Jum suriu bíchë huéiye, jü böo Jerusalémpo kom bökamtachi, pueblo Gazä téau bíchaa huémtachi.

Ïri ájaria jü böo jum juya ániapo áman huéeme. ²⁷ Huanäi Felipe áman bíchaa siika. Jum ä hué páman éntok, senú yoremta Etiopíapo jometa bitchak. Ïri yoreme eunuko ti téttehuaahuai. Áapo buéresi tékiakai, jum Etiopíapo jámut yäut, Candace téamta, tomi suayai, të Jerusaléniu aaney áman oraciompo Diostau nok báreka. ²⁸ Ïri yoreme nóttilatata hueiyei ä buíaräu bícha. Ä carropo yejsímeka jü libro profeta Isaíasta jöjtekäu noksimei. ²⁹ Huanäi jü Espíritu Santo Felípetau ínel jiaahua:

—Jü karohué rukte.

³⁰ Huanäi jü Felipe au rúkteka juka nokta jikkajak jum Isaíasta libropo ä nokähui. Huanäi ä temajek:

—¿Játchë at jüneiya jü em nokäubechi?

³¹ Huä yoreme éntok, ínel ä yómiak:

—Èe, ¿jachisune at júnenake, buéituk kaabe nee ä téjhua mátkhi? Huanäi Felípetau noókak áma ä jámuka áa náapo áa yejte sáhueka.

³² Huä jöjteri ä noksímëu éntok, ínel jiaahua:

Kabarata bénasi mëboka huériuhuay.

Juka kabárata sikahuakä kaa áa buaná bénasi, kaa jálek.

³³ Ä tü yóremtukánásuk júne jikot jo súhuak, éntok kaa lütüriata yáariahuak.

¿Jábesu huame at yeu sákariam bétana noknake jáni?

Bueituk ími buíapo ä jíapsi úhuaahuak, tiahua hua jöjteri.

³⁴ Huanäi jü eunuko titéttehuaahuame Felípetau ínel jiaahua:

—Nechë tejhua, ¿jábeta bétanasu ikäi nooka jü profeta, áa bétana o jábe táabuik bétana?

³⁵ Huanäi Felipe jöjterita ä nokäumak au ä naatek juka tü nokta Jesústa bétana huemta. ³⁶ Huanäi huam báam ayúkä páman kateka jü eunuko titéttehuaahuame ínel jiaahua:

—Imi báam aika, ¿játchune kara imi batöhua?

³⁷ Felipe ínel au jiaahuak:

—Anáka chikti em jíapsimak enchi ä súaleyo.

Huanäi hua yoreme ínel ä yommiak:

—Jéehui, ínapo ä súale juka Jesucristota Diosta tua ä Üusitukähui.

³⁸ Huanäi juka carrota kéchateboka, kom chéptekam náuhuichika báau kíimuk. Huanäi Felipe ä batöak. ³⁹ Huam bápo yéu am sájak, jü Señorta Espíritu juka Felípeta sékana bíchaa nuksiika. Jü eunuko éntok, kaa júchi ä bitchak, të al-leaka júchi ä böo nüka. ⁴⁰ Jü Felipe éntok, jum Azótöpo aneka jünëak. Huanäi jum puéblom bëkatana huerámaka juka tü nokta Jesucristota bétana huemta nookai. Júnensu pueblo Cesareau yépsak.

9

Saulo Diostau bíchaa jíapsi kúaktek

(Hch. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Saulo éntok, jíba bénasi huame Señorta súaleme suabáreka eiyai. Kíalíku hua tiöpopo chë nésauhuemtau siika, ² jösiata áu mak iäka útteata ä máknakemta Damascopo judíom nau yayajäpo kibákbáreka

jume tü nokta Jesucristota bétana huenta súaleme áma járiubáreka, am pereesoteka buere joära Jerusaléniu am huéria béchïbo, oóhuim, éntok jáamuchim junne. ³ Të béja böot huéeka, huam pueblo Damascou jëla ä huéi, sej chukti téhueka bétana jü machiria útteaka kom sika, nate chíkola ä machíriak. ⁴ Huanäi Saulo buíapo huétchek, éntok senuk au nokamta jikkajak ínel jáamta:

—Empo Saulo, ¿jatchíake nee guokjájase?

⁵ Huanäi Saulo nátemajek:

—¿Jábesaë empo, Señor?

Huäri éntok, ínel au jiaahua:

—Ínapone Jesús, hua em guokjásëhui. Kíalë émpöisu kökosi emo johua, juka buesta sísiguok buahuita témmü bénasi.

⁶ Saulo éntok, mauj-rimnea au yoaka ínel jiaahua:

—Énsu Señor, ¿jítasune yáanake?

Jü Señor éntok, ínel au jiaahua:

—Yejtékë áman pueblou huéiye. Huämürë téjhuaana jita em yáanakëhui.

⁷ Jume yorémem Sáulotamak katëu éntok, tüisi guómtek juka nokamta jikkajaka të kaábeta bíchaka. ⁸ Huanäi Saulo yejteka au puj étapok jiöbe, të kaa bíchaka taahuak. Huanäi jume áamak katéihuim mampo ä buíseka ä nuksájjak jum Damascou bícha. ⁹ Huämi aaneka baj táapo kaa bíchaka, kaa jïbuäka, éntok kaa jëyeka.

¹⁰ Damascopo éntok, senu yoreme Jesucristota súaleka jóakai Ananías ti téhuakä, huáahuï Señor au yeu machíriak tenkupo bénaku, éntok ínel au jiaahua:

—¡Empo Ananías!

Áapo entok ínel ä yommiak:

—Imne aane, Señor.

¹¹ Huanäi jü Señor júchi ínel au jiaahua:

—Huä böo Derecha ti téhuaakamtäu bíchë huéiye. Huanärë Judasta jóapo senu yoremta nátemaje Társopo jometa, Sáulo ti téhuakämta. Áapo oraciempo Diostau nooka éëni, ¹² éntok senu yoremta Ananías ti téhuakämta, tenkupo bitchak au kibákeka choápo béppa at mámtékamta júchi ä bínnakë béchïbo.

¹³ Íkai jikkajaka Ananías ínel jiaahua:

—Señor, juebénakam nee ettéjhuaríala iri yoremta bétana, jáchin machisi huaka kaa tühuata jume enchi súalemmeu ä yáakä bétana jum Jerusalémpo. ¹⁴ Én éntok imi äbo yebísise útteata máktaka jume tiöpopo tékiakammeu nésauhueme bétana síme huame enchi yöreme peréesoteka am huéria báreka.

¹⁵ Të jü Señor ínel au jiaahua:

—Ámanë huéiye, bueítukne júkai yoremta yeu púala ino bétana ä noknakë béchïbo, jume judíommehui, éntok kaa judíommeu junne, éntok bem réyimmehui. ¹⁶ Ínapone au ä yéu machírianake símeta ä jünérianakë béchïbo jáchin machisi yuun jiókot máchiraata ä bínnakëhui nee ä súalekã béchïbo.

¹⁷ Huanäi Ananías áman siika jum Sáulota anëhui. Au yepsaka, choápo béppa at mámtéka, ínel au jiaahua:

—Empo Saulo ín hermáano, jü Señor Jesús, hua böot em huë páman emou au yeu machíriakame, nee äbo emou jaásek júchi bénasi enchi bínnakë béchïbo, éntok juka Espíritu Santota émot ayúnakë béchïbo.

¹⁸ Huanäi seep puj beata bénaka sóokteka kom huáttek, ínëli júchi bíchaka taahuak. Huanäi Saulo kíkteka batöhuak. ¹⁹ Chúkula béja jïbuäka júchi úttëutuk. Huanäi jaiki táapo jäni jume Jesucristota súaleme Damascopo jóakammak taahuak.

Saulo jum Damascopo noókak

²⁰ Huanäi béja Saulo jum judíom nau yayajäpo jume géntemmeu nootáitek juka Jesústa tua Diosta Üusi tíaka. ²¹ Síme jume ä jikkajakame at guómtéka tahuak, éntokim ínel jiaahua:

—¿Jatchu kaa ïri yoreme ínel jum Jerusalémpo jume Jesústa súaleme guokjájaseihui? ¿Jatchu kaa ïri hua äbo yepsaka am peréesotéka am huéria báareihui jume tiöpopo tékiakammeu nésauhueme mampo am joa báreka?

²² Të Saulo chëhuasu kaa májhueka ámeu nooka, am jünéetuaka juka Jesústa Crístotukähui Diosta yeu púari. Júnëli jume judíom Damascopo jóakame béja kaachin anmáchiakai.

Saulo judíom mampo au yeu huikkeek

²³ Juebena taáhuarim simsuk, jume judíom nau ettéjhuakä juka Sáulota mëbábarek, ²⁴ të áapo ä jüneriak. Taáhuarit tukáarit naabúrujtim jum puértampo pueblou kíkimuhaüpo ä jójottuai ä mëbáreka. ²⁵ Të jume Jesucristota súaleme jum buëuru huáripo ä yéchaka, tukáapo jü taapia yari puéblota chíkola bökamta huáitana kömä yétchak. Júnëlim áma yeu ä huikkeek.

Saulo Jerusalémpo aaney

²⁶ Saulo Jerusaléniu yepsaka jume Jesucristota súalemmeu rúkteka ámemak anbáarei jiöbe, të síme ä majhuëi kaa jünéaka áapörík béja juka Jesucristota súalëhui. ²⁷ Të jünentaka júne Bernabé áman ä nuk sika jume apóstolimmeu ä täyatebok, am ettéjhuariak jachin Saulota Señorta bíchakähui jum böochi, éntok jachin Señorta áapöríku, Sáulotau, ä nokákähui, éntok jachin áapörík, Sáulota, kaa májhueka Jesústa bétana géntemmeu ä nokákähui jum Damascopo. ²⁸ Huanäi jübua Saulo Jerusalémpo taahuak, éntok ámemak naa hueetáitek. ²⁹ Kaa májhueka Señorta bétana nookai jume griego nókammak ettéjhuakä, éntok ámemak nok nássuaka. Të ímëi jachin ayuka bem ä mënakeu jaríai. ³⁰ Huame hermáanom éntok, íkai jüneriakam Sáulota buere joära Cesareau tójjak, huämi éntokim buere joära Tarsou bíchaa ä bíttuak.

³¹ Huanäi huámechi taáhuarimmet jume Jesucristota súaleme jum Judea buíaräpo, Galiléa buíaräpo, éntok Samaria buíaräpo aneme yantelakam al-leaka jíápsay, éntokim chëhuasu óusi eiyay. Diosta yörekam jíápsay, éntokim Espíritu Santota úttiäray chëhuasu emo büruriay.

Eneas káraktilataka türiak

³² Peero jume Jesucristota súaleme bëkatana huerámaka jume pueblo Lídapo jóakammeu ket nóitek. ³³ Huämi senu yoremta bítchak

Enás ti téhuakamta, guojnaiki huásuktiapo kökoreka bökai, bueituk káráktilatukai. ³⁴ Huanäi Peero ínel au jiaahua:

—Empo Eneas, Jesucristo em kökoa bétana enchi tüte. Yejteke em at böyëu tóboktia.

Huanäi Eneas sep yéjtek. ³⁵ Ínëli síme pueblo Lídapo jóakame ä bitchak, éntok jume pueblo Saronpo jóakame, éntokim juka bannaataka bem súalëu tójaka juka Señorta súaleka taahuak.

Dorcás múkuka júchi jíabitek

³⁶ Huámechi taáhuarimmet jum pueblo Jópë teäpo senu jámmut aaney Jesucristota súaleka Tabitá ti téhuaka, griego nokpo Dórcas tíau báare. Íri jámmut jíba tühuata joaka jíápsai jume jíókot éame aníaka. ³⁷ Júnaksu éntok huámechi taáhuarimmet Dorcas kökori huécheka muúkuk. Chúkula jú ä takahua úbahuaka jum kari senuk béppa kátekäpo tékhuak. ³⁸ Jú pueblo Jópë tíame Lídao kaa mekka taahuai jum Perota anéipo. Huanäi jume Jesucristota súaleme jünéaka áapörík áma anëihui, guoi yorémemim au jaásek ínel au jíáu nésauhueka:

—Láutë äbo huéiye ímí pueblo Jópehui.

³⁹ Huanäi Peero ámemak siika. Áman ä yepsákim jum kariu takáhuata bökäu ä nuk kíímuk. Huanäi síme huame jámut jókoptulam áa chíkola tápunaka sóoti buaanai, éntokim huaka sánkota Dorcasta ketune jíápsaka ä supe yáarim ä bíttuak. ⁴⁰ Huanäi Peero síme huame áma aneme yeu sákatuaka, tónommia kíkteka Diostau oraciompo nookak. Huanäi huaka mukilata bíchaka ínel jiaahua:

—Empo Tabita, yejtëe.

Áapo éntok pujteka, Perota bíchaka, yéjtek. ⁴¹ Huanäi mampo ä buíseka ä kétchak. Huanäi jume hermáanom éntok jámut jókoptulam núnuka bem bíchápo ámeu ä kétchak jíápsamta. ⁴² Íri síme jú pueblo Jópepo jüneriatuk. Huanäi juebénakam Señorta súaleka taahuak. ⁴³ Bürü taahuarimpo huämi pueblopo taahuak, Peero, senu yoreme huaka beata búabuáalkotemta jóapo, Simmom ti téhuakame.

10

Peero éntok Cornelio

¹ Jum Cesarea puéblopo senu yoreme Cornéliö ti téhuaka jóakai, sontaráapo senu batallón Italiana ti téhuaakapo capitántaka. ² Huári yoreme tüisi tü yóremtukai, Diosta yörei, éntok síme ä familiahua junne. Jume judíommeu yún tómita lilimojnay, éntok chikti táapo oraciompo Diostau nonokay. ³ Séjtul kuptei, bájim jiai jáni, tenkumta bënasi éaka machisi juka Diosta ángel bitchak jum ä anëu au kibákeka, ínel au jámta:

—¡Empo Cornelio!

⁴ Júnëli au ä jiai Cornelio éntok, tua at puseka taahuak tüisi guómtilatata. Chúkula béja ínel au jiaahua:

—¿Jáchisë jiaahua, Señor?

Jü Diosta ángel éntok, júchi ínel au jiaahua:

—Huä oraciompo Diostau em nókähui, éntok limojna em yáari póobem béchibo, Diosta bíchäpo türi. ⁵ Láutë áman pueblo Jópe téau yoremem jaáseka Símonta am núnutua, jú Peero ti ket téhuakamta. ⁶ Áapo senu Simmom huaka beata búabualkotemta jóapo aane, bahue mayoat jóakame. Huäri enchi téjhuaanake jita em yáanakëhui.

⁷ Juka Diosta ángel simsuk, Cornelio guoi yoremem ä sähuëhuim núnnuk, éntok huépul sontarota tüisi Dios huáatemta éntok át ä jiapsekähui. ⁸ Huámëi simeta huaka ä bíchakäu éntok ä jikkajakäu am ettéjhuariasuka áman pueblo Jópë téau am jaásek, Simmom Perota anéihui.

⁹ Yokóriapo imëi yoremem béja hua pueblo Jópë téau kaa mekka katéi, tua lúl-la káteko Peero kárit bem áma kókocheú jikáu jámuk oraciompo Diostau nók báreka. ¹⁰ Huanäi tüisi tébäureka jibuä báarei, të juka buáhuamta kee buasei, tenkumta bénasi éaka jita bitchak. ¹¹ Kia sábanam bénam naiki eskinapo huitérekame téhueka bétana kom huéeme bitchak. ¹² Huämi sábanam bénaku huikíchim, éntok bakóchim, éntok sime animáalim náikim guókekame kaatei. ¹³ Huanäi senuk au nokamta jikkajak ínel jámta:

—Peero, júmëi animáalimë súaka am buäye.

¹⁴ Të Peero ínel ä yómmiak:

—¿Jatchiaka, Señor? Ínapo jauhuey júne Diosta bíchäpo jaiti machik kaa buäla.

¹⁵ Huanäi júchi ínel au jámta jikkajak:

—Juka Diosta tütekahui katë jaiti máchi tíiya.

¹⁶ Íri báisi nat chätuka au kom yúmak. Huanäi huame sábanam bénaka júchi téhuekau jikáu nóttek. ¹⁷ Huanäi juka Perota jü ä bíchakäubet kaa ä al-leai jítasu bénak huákäi nokbárëihui, jume yoremem Corneliota bétana au jaahuakame juka Símonta jóa nátemajeka kateme jü kári puertau yájjak. ¹⁸ Huanärim áman yájaka kusisi nokaka nátemajek senuk Simmom ti téhuakamta áma anë bétana, ket Peero ti téhuakame. ¹⁹ Të juka Perota hua ä bíchakäubet ketune kaa ä al-leai, jü Espiritu Santo ínel au jiaahua:

—Baij yoremem im enchi jaría. ²⁰ Kómë síká ámemak huéiye kaítat jachin éaka, buéituk ínapone emou am jaásek.

²¹ Huanäi Peero ámeu kom siika huame yoremem Cornéliota au jaásekäumehui. Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Ínapone ájaria jü enchim jariähui. ¿Jítasem nübok?

²² Bempo ä yómmiak:

—Jü capitán Cornélio äbo itom jaásek, íri yoreme tü yóreme éntok Diosta yöre íkai sime jume judíom ä tü éttejhua, éntokim ä nakke. Senu Diosta ángel ä téjhuak enchi ä núnutebo sáhueka ä joau enchi hueë äaaka.

²³ Huanäi Peero kariu am kimaka, áma am tahuáriak áamaki huäri tucharichi. Yokóriapo béja ámemak siika, éntok huate hermáanom Jópepo joome.

²⁴ Júchi yokoriapom béja Cesareau yájjak. Huämi Cornelio am boobíchaihui ä huahuájim éntok amiigom ä nákéhuim áman nau núnulataka. ²⁵ Juka Perota ä joau yepsak, Cornelio au yeu síká ä mabétak, éntok tónommia kíkteka ä yörek. ²⁶ Të Peero ä ketchak ínel au jiaka:

—Kíktë. Katë inou mújmuje. Ínapo ket emo Bénasi yoreme.

²⁷ Huanäi au noksímeka, kariu kibákeka juebena géntem áma nau yáij-lame téuhuak. ²⁸ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Eme jüneiya itom jume judíom, hua itom boojóriäu béchïbo, kaa ä türiakähui jume kaa judíommak itom ito türiakähui, éntok bem joau itom kíkkimunakähui. Teé én jü Dios nee téjhuak íkái ínëli huemta au tü yáak tíaka, itom kaachin ito érianakë béchïbo. ²⁹ Kíalíkune téjhuaahuaka sep äbo siika kaachin éaka. Én éntokne jünee péiya jita béchïbo ín äbo núnuhuakahui.

³⁰ Huanäi Cornelio ínel au jiaahua:

—Naiki taáhuarim huéiye ínapo imi ín jóapo aneka ayúunai, éntok kupteu bícha, ínneak jáni, nee Diostau oraciompo nokayo, itom ä boojóriä Bénasi, senu yoreme béloj tópapäti anemta sánkoka inou au yeu machíriak. ³¹ Huanäi ínel inou jiaahua: “Empo Cornelio, hua Diostau oraciompo em nokähui, éntok hua em limojna yáari póobem béchïbo Diosta bíchäpo türi. ³² Láutë áman pueblo Jopë téäu yorémem jaaseka Símonta am núnutua, huaka ket Peero ti téhuakamta. Áapo senu Simmom huaka beata búabualkotemta jóapo aane, bahué mayóat jóakame. Huári äbo yepsak enchi téjhuanake jita em yáanakähui.” ³³ Júnëline sep áman enchi jariutebok. Én éntoke itou yépsak. Tüisite enchi ä baisauhue. Ente síme imi aane Diosta bíchäpo enchi nok jíkkaij báreka símeta juka Diosta enchi itou nok iähui.

Peero jume Corneliota jóapo anemmeu nookak

³⁴ Huanäi Peero ínel ámeu jiaahua:

—Én ál-lane jüneiya lútula huëpo juka Diosta síme yorémem nánancha ériähui, ³⁵ éntok jita naciónpo ä jométuk junne juka ä yöremta éntok tühuata joamta ä nákéhui. ³⁶ Dios juka Jesucristota jume Israelítammeu kom bíttuak, huaka símem béppa nésauhuemta, ámeu ä nok íaaka yanti jíapsihuamta bétana. ³⁷ Eme béja tüisi ä jüneria huaka judíom buíaräpo síme át yeu sikamta jum Galiléa buíaräpo naateka juka Juanta jume géntemmeu noksuko éntok am batösuko. ³⁸ Éntokem jüneiya këtchi jachin Diosta Jesús Nazaretpo jometa Espíritu Santota útteara ä mikákähui, éntok jachin áapörík huaka tühuata josúkähui jum náasä sikäpo, éntok huame diáblota mampo aneka kókoreme ä tütekähui. Íkái johuai bueítuk Dios áamak aaney. ³⁹ Ítapote símeta juka Jesústa yáakäu bitchak, kia huam Judea buíapo éntok Jerusalén puéblolo junne. Chúkula éntokim kúrusichä popónaka ä mëak. ⁴⁰ Të Dios júchi ä jíabitetuak baij taáhuata huéeyo, éntok itou yéä machíriatuak. ⁴¹ Kaa síme géntemmeu au yeu machíriak, itou jíbba, huame bannaataka Diosta yeu púari én áa bétana nok íaahuame. Ítapote kókoolam násuk ä jíabitesuk áamak jíbuäk, éntokte áamak baa jëka. ⁴² Éntok itom téjhuak géntemmeu itom nok sáhueka, juka Diosta Jesústa ä yäut yéchakä bétana jume jíápsammet nokta ä chupa íaka, éntok jume kókkolammechi. ⁴³ Éntok chë bannaataka ket síme jume profétam íri Jesústa bétana noókak síme jume ä súaleme bem Dios bejrimmet bem jíokorinä tíaka.

Jü Espíritu Santo jume kaa judíommeu júne kom yuumak

⁴⁴ Ketune juka Perota ámeu nokaisu, jü Espíritu Santo síme huame ä nok jikkajammeu kom yuumak. ⁴⁵ Huame Israelitam Jesucristota súaleme Perotamak áma yájj-latukäu éntok, at guómtilamtaka taahuak juka Espíritu Santota ket huame kaa judíommeu júne kom yumák tiaka. ⁴⁶ Júnelim ámet júneiyai juka Espíritu Santota ámeu kom yumákä bétana, tábui nokpo am nokái am jikkajaka, éntok buéresi Diosta am úttileyo. ⁴⁷ Huanäi Peero ínel jiaahua:

—¿Jatchu jábe ára ée támeu jiaahua ímei yorémem emo batönaké béchïbo? Bueítuk jü Espíritu Santo ámeu kom yuumak itou kömä yúmakä bénasi.

⁴⁸ Huanäi Jesucristota bem súalekä béchïbo am batö nésauhuek. Chúkulam Perotau nookak elapo jaiki tápo júne ámeu ä tahuá sáhueka.

11

Peero ä tékil ministerio jume Cristota sualhuäpo nau animmeu ä ettejhua buere joära Jerusalénpo

¹ Jume apóstolim, éntok jume huate hermáanom Judea buíaräpo anéihuim, juka noktam jikkajak kaa judíomtaka junne ket juka tü nokta Jesucristota bétana huentma súalekähui. ² Huanäi juka Perota júchi Jerusaléniu yepsak, jume judíom Jesucristota súaleme ä bėj-reka nookai. ³ Akim ä temajek:

—¿Jatchiáke huame kaa ito bénasi judíommak aaney, éntoke ámemak jïbuák?

⁴ Huanäi jü Peero ä naatekäpo naateka símeta huaka áma yeu sikamta am ettejhuariaka, ínel jiaahua:

⁵ —Ínapo jum pueblo Jópë teäpo aaney, huanäine Diostau buanaka tenkumta bénasi éaka jita bitchak. Huämíne kia jita buëuru sábanam bénam bitchak téhueka bétana kom huéme, naiki eskinampo huitérekame, inou kom nóinoiteme. ⁶ Huanäine am bíchaka jítasu áma ayuk jáni ti éaka ámet suúhuak. Júmëisune animáalim náikim guókekame júyapo joomem áma bitchak, éntok bakóchim, éntok huikíchim. ⁷ Huanäine senuk ínel inou jámta jikkajaka: “Peero, ímei animáalimé súaka am buäye.” ⁸ Tëne ínel au jiaahuak: “Ée Señor, ínapo jauhuey júne juka Diosta bíchäpo jaiti machik kaa buäla.” ⁹ Huanäine júchi ínel inou jámta jikkajak: “Juka Diosta tü yákähué kaa jaiti máchï tíya.” ¹⁰ Íri báisi nat chätuka inou ayúak, huanäi sep huame sábanam bénaka júchi téhuekau jikáu siika. ¹¹ Huanäi huämi orapo baij yorémem jum jóapo ín anëpo yájjak, pueblo Cesarea bétana áman jaataka nee jaríu síihuaka. ¹² Huanäi jü Espíritu Santo ámemak nee huee sáhuek kaítat jachin éaka. Imey busan hermáanom éntok, ínomak sájjak. Símetakate senu yoremta jóapo yájjak. ¹³ Huäri itom ettejhuariak jachin juka Diosta ángel ä jóapo huéekamta ä bíchakähui ínel au jámta: “Yorémeme áman pueblo Jópë téau jaase. Simmom Peero ti téhuakamtam núnunake. ¹⁴ Áapo enchi téjhuanake jachin em emo jínëunahuëhui, enchi éntok síme em familia.” ¹⁵ Ínëli nee ä ettejhuariasuk, ínapo ámeu noktáitek. Huanäi sep jü Espíritu Santo ámeu kom yuumak itou kömä yúmakä

bénasi júnak jübua ä naateyo. ¹⁶ Huanäine hua Señorta nokibe huáhuaatek ínel jámtahui: “Jü Juan bäammey yore batöak, të Dios täbuiasi enchim batönake juka Espíritu Santota enchimneu kom yumátuaka.” ¹⁷ Juka Diosta junëli nánancha itom ériaka bempörim juka Espíritu Santota makkak, ket itom ä mikakä bénasi Jesucristota itom súaleko, ¿jábese ínapo Diosta béj-reka ín huéenakë béchïbo?

¹⁸ Huanäi jume hermáanom buere joära Jerusalémpo aneme ikäi jikkajaka nok yáatek, éntokim Diosta úttileka taahuak ä yáari béchïbo ínel jiaka:

—Júnëli ket Dios huame kaa judíomneu júne juka bem jíapsi kúaktinakeu ámeu yumátuak yu jíapsihuaanta am jájammakë béchïbo!

Jume Jesucristota súaleme pueblo Antioquíapo aneme

¹⁹ Juka Estebanta mäsuak jume huate Jesucristota súaleme guok jájataitiak. Huanäi huate maujhueka ténnek Fenícia buiärau bícha, isla Chipreu bícha, éntok Antioquíau bícha. Ámanirim juka tü nokta Jesucristota bétana huemta nookai, teé judíomneu jíbba. ²⁰ Të huate Jesucristota súaleme Chíprepo jométaka, éntok Cirénepo jométaka, jum Antioquía pueblou yájaka béja kaa judíomneu júne ä noókak juka tü nokta Jesucristota bétana huemta. ²¹ Jü Señorta uutteara ámet ayukai, kíaliku juebénaka juka bannaataka bem súalëu tójaka juka Señorta súaleka taahuak.

²² Jume Jesucristota súaleme Jerusalémpo anéihuim ikäi jikkajaka juka Bernabeta jum Antioquíau jaasek. ²³ Bernabé áman yepsaka ä bitchak juka jachin machisi juka Diosta tühuata ámeu yáalatukähui. Huanäi tüisi al-léaka taahuak, éntok simemneu noókak bem jíapsi tutti yécharika Señorta éä páman am katchahueka. ²⁴ Bueítuk áapo, jü Bernabé, tü yöremtukai, éntok jü Espíritu Santoy tapuniakai, éntok chikti ä jíapsimak Señortat éiyay. Júnëli juebena géntem jíapsi kúaktituak Señortau bícha.

²⁵ Chúkula Bernabé pueblo Tarsou bíchaa siika Sáulota áman jariuseka. Huanäi ä téaka Antioquíau bíchaa ä nuk siika. ²⁶ Ámanirim jume Jesucristota súalemmak aane huásuktiapo, juebena geneta majtíaka. Huämi Antioquíapom kësam huëpo cristiánom ti téhuatuahuak jume Jesucristota súaleme.

²⁷ Huámechi taáhuarimmet huate profétam Jerusalém bétana Antioquíapo yájjak. ²⁸ Senu yoreme Agabo ti téhuaka, jume hermáanom násuk kíkteka, Espíritu Santota éäpo noókak buere tébaata síme buíarat ayúnake tíaka. Huäri buere teba lútula huëpo siika rey Claudiota nésauhué taáhuarimmechi. ²⁹ Huanäi jume Jesucristota súaleme Antioquíapo anéihuim, hueepulaka bem yumäpo, huame Jesucristota súaleme Judéa buiärapo aneme anía rókaka taahuak. ³⁰ Júnëlim ayuka, juka ofrendata nau tójaka huame yoiyöturi Judéa buiärapo anemneu jábuekamneu ä bíttuak Bernabétamaki éntok Saulotamaki.

12

Jacobo mëhuak, Peero éntok, peresotehuak

¹ Huámechi taáhuarimmet jü rey Herodes huate Jesucristota súaleme guokjájataitek. ² Jacobota juka Juanta saayi ejparammea mëtebok. ³ Huanäi jume judíom al-léaka tahuák tíaka, juka Perota ket peréesotebok. Ìri yeu siika tua pajko táapo, jume páanim kaa levadúrakame buabuáhuá táapo. ⁴ Të jü rey Herodes juka Perota cárcelpo yéchatebok dieciséis sontarom ä suáyatuaka, ínel éaka, chúkula pajkota chúpuk puéblota bíchäpo yéä tóij báreka. ⁵ Júnëli jü Peero páttiatukai éntok tüisi suáyahuai, teé jume Jesucristota súaleme jíba Diostau oraciompo ä nok-riay chikti bem jíapsimaki.

Dios juka Perota jum cárcelpo yeu simtúak

⁶ Yokoriápo juka Heródesta jum puéblota bíchäpo yéä tóijnakei, huäri tukáarit Peero kotchei guoi sontarom násuk bökari, guoi cadenammea súmataka. Huate sontarom éntok, puértapo jäbueka cárcelta suayai. ⁷ Huanäi sej chukti jü Diosta ángel áma yepsaka, juka cárcelta machíriaka, jü Perotat sánäpo mámteka ä bússaka, ínel au jiaahua:

—Lautë yejte.

Huanäi jume cadenam mampo ámey ä súmatukau bútteka kom huáttek, ⁸ jü ángel éntok ínel au jiaahua:

—Emoë huikojtua, éntoke em berä bochampo guókte.

Juka Perota au bochátuasuk jü ángel ínel au jiaahua:

—Jínteke ino sáu huéiye.

⁹ Huanäi Peero ángelta sáu yeu siika, kaa jünéaka tua ä lütüriatukähui juka ángelta joähui. Kíal ä tenkutukä bénasi ä ériai juka ä bíchähui. ¹⁰ Te jume sontarom bat jäbuekame huam sájaka, éntok júchi huam jëla jäbuekame huam sájaka, sísiguok puertauhuim yájjak böóu yeu kathuäpo. Huanäi hua puerta au étapok. Huanärim yeu sájjak. Chúkula senu cálleta sákasuka jü Diosta ángel ápolaiik tösiika. ¹¹ Huanäi Peero jünéaka ínel éeak:

—Én ál-lane jüneiya ä lütüriatukähui Señorta ä ángel inou bíttuakähui Heródesta mampo nee ä jínëunakë béchíbo, éntok hua síme bétana judíom inou yáa bárëhui.

¹² Ínëli éaka jü Peero Mariáta joau bíchaa siika, jü Juan Márcos téamta áiye, ámani juebena géntem nau rúktilatata Diostau oraciompo nookay. ¹³ Áman yepsaka, juka puértata ä ponái, senu jámmut beme, Ródeé ti téhuaka, áman yeu siika ä bit báreka ä jábétukähui. ¹⁴ Të juka Perota nok tátáyaka, juka puértata kaa étapoka, chikti ä al-léerimmak búitek áman huaijhua bíchaa am téjhua báreka juka Perota jum puértapo huéktíaka. ¹⁵ Huanärim ínel au jiaahua jü ili jámuttahui:

—¡Rokótuläe!

Të áapo ä lütüria tíiya ä ájáriatukähui. Të bempo júchi ínel au jiaahua:

—Kaa ájária, ál-la jü ä ángelhua.

¹⁶ Të jü Peero áma huéeka jíba puértata poonai. Huanärim juka puértata étapoka ä bíchaka guómtek. ¹⁷ Të áapo mámammea séñata ámeu yáuhuak kaa am jíal sáhueka. Huanäi am ettejhuariak jachin juka Señorta cárcelpo yéä nuksikähui:

—Juka Jacobotem ettéjhuaria íno bétana éntok jume huete hermáanom.

Huanäi yeu siika sékána bícha.

¹⁸ Yokóriapo yeu máтчuk, buéresi jíáihuai jume sontarom násuku, bueítukim kaa júneyai jachin juka Perota jum cárcelpo yeu sikáhui. ¹⁹ Huanäi jú rey Herodes ä jariutebok. Kaa ä téihuak éntok, jume sontarom ä suáyaihuim núnuteboka am temájek jatchíaka bem yéu ä simtúakáhui. Kaa emo am júneä tiai éntok, am súatebok. Chúkula jú Herodes Judéapo yeu siká, jum Cesaréau bíchaa áman joa báreka.

Heródesta mukúkä bétana huéeme

²⁰ Jú Herodes huame géntem puerto Tiropo jomemmeu tüisi oómtei, éntok puerto Sidonpo jomémmehui. Huanäi bempo juka buáhuamta reyta buíapo bem mabétä béchíbo au sájjak áamak ettejhua báreka. Huanärim Blástotamak emo nok tütek, hua rey Heródestau nésauhuemtahui, éntokim al-léaka jíapsirókaka au noókak. ²¹ Huanäi Herodes taáhuata am yéchariak nau am nunurókaka. Juka taáhuata yúmak, béja yörisi machisi sánkoteka huam ä nésauhuépo yejteka ámeu noókak. ²² Huanäi jú génte ä úttileka ínel chaáyek:

—Í nokame kaa kia jábe yoreme, áapo jú dios!

²³ Huämi orapo jú Señorta ángel juka Heródesta kökori tátabek, bueítuk Diosta bénasi au ä ériai tíaka, éntok Diosta kaa yörek. Huanäi buíchiatuka muúkuk.

²⁴ Të jú Señorta noki jíba símekut nokhuai, éntok jume ä súalekame chéhuasu búrusakai.

²⁵ Bernabé éntok Saulo, jukam nésauta chúpaka, buere joära Jerusalém bétana pueblo Antioquíau nóttek, Juanta huériaka Márcos ti ket tehuakamta.

13

Bernabé éntok Saulo bem tekil ministerio naatek

¹ Jum pueblo Antioquíapo jume Jesucristota súalemmakim aaney jume profétam éntok huete am majtíame. Jume áma anéihuim Bernabé, éntok Símon, Négrö tíame, éntok Lucio, pueblo Cirénepo joome, éntok Manaén jú Herodes Galiléa buiärapo nésauhuemtamak yötukame, éntok Saulo. ² Séjtul ímèi ayúunaka éntok oraciompo Diostau am nokayo, jú Espíritu Santo ínel ámeu jiaahua:

—Bernabetem nee yeu púaria, éntok Sáulota, hua tekia ín áme béchíbo náikiata bem yáanakë béchíbo.

³ Huanärim ayúunasuka éntok oraciompo Diostau noksuka, choápo áme béppa mámtaka Diosta mampo am joaka áman am bíttuak.

Jume apóstolim isla Chíprepo noókak Jesucristota bétana

⁴ Huanäi Espíritu Santota éäpo Bernabé éntok Saulo Seleuciau bícham sájjak. Huämirim barcopo báau huáttek isla Chípree bícha.

⁵ Jum puerto Salamínau yájaka juka Diosta noki jume géntemmeu noókak jum judíom sinagogapo. Juan éntok, am aníasimeka ket ámemak huéiyey. ⁶ Huämi íslapom naa burujti sájaka Páfou yájjak. Huämirim senu judío Barjesús ti téhuakamtau yájjak. Íri móriákai, éntok profeta aranókichitukai. ⁷ Íri móriära hua áma

nésauhuemtamak aaney, Sergio Páulö téamtamaki. Ì Sergio Paulö éntok, tüisi koba súakai. Áapo, jü nésauhueme, juka Bernabeta núnutebok, éntok juka Sáulota, juka Diosta noki jíkkaij báreka. ⁸ Të jü móriära Barjesús, Elímas ti téhuakame, am béj-reka kíktek, juka nésauhuemta kaa Diosta noki sual íaaka. ⁹ Huanäi jü Saulo, ket Páblo ti téhuakame, Espíritu Santoy tapunika, tua pújpo ä bíchaka, ¹⁰ ínel au jiaahua:

—¡Empo aranókichi, juëna yóreme, diáblota yoremia, sime tühuata béj-reka huéeme! ¿Jatchíake jíba kaa ä tojja juka Señorta noki lútula huemta em kaa lütüriä tíahui? ¹¹ Én éntok, jü Señor jíókot enchi yáanake. Kaa bíchake tahuánake. Jaiki táapë täata kaa bínnake.

Huanäi sep láuti kaa máchira au yuumak. Huanäi jábeta júne jaríai mampo ä buíseka ä huérianakemta, bueítuk kaa bitchai. ¹² Huanäi jü gobernador íkai bíchaka, ä súaleka taahuak, bueítuk hua yore majtíahuame Señorta bétana huémtat guómtek.

Pablo éntok Bernabé Antioquía Pisidiapom aanei

¹³ Pablo éntok jume áamak réjtëhuim isla Páfou barcopo báau huátteka jum pueblo Pérgehuim yeu yájjak Panfilia buíaräpo. Të Juan am tösiká buere joära Jerusaléniu bíchaa nóttek. ¹⁴ Chúkula bempo jum pueblo Pérgepo yeu sájaka pueblo Antioquíau bícham sájjak, Pisidia buíarähui. Huämírim jimyore táapo judíom nau yayajäpo kimuka áma joótek. ¹⁵ Huanäi juka Moiséjta ley noksúak, éntok jume librom profétam jiojtekäü noksúak, jume áma tékiakame ínel nokta ámeu bíttuak:

—Eme itomak huéerim, nokta türík jume géntemmeu enchim nokmáitchik huériätekem ámeu ä nooka ëni.

¹⁶ Huanäi Pablo kíkteka, mámammea séñata yáuhuak kaa am jíal sáhueka. Huanäi ínel jiaahuak:

—Íkem nokta jíkkaia, eme Israelíitam éntok sime jume Diosta yóreme: ¹⁷ Jü pueblo Israelíitata Dios jume itom yóyöhuam bannaataka kateme yeu púuhuak, éntok buëuru puebloti am yáuhuak ketune Egiptopo am aneyo, huam kaa bem buíaräpo. Huämi buíaräpo yéu am nuksiika ä úttiärayi. ¹⁸ Dios cuarenta huásuktiapo see päria ániapo am núnübuaka tüisi am ujük, ¹⁹ éntok guoi busan naciónim tejálek Canaán buíaräpo anéihuim, juka buíata itom yóyöhuam mak báreka. ²⁰ Juka buíata am máksuka, naiki ciento cincuenta huásuktiapo yáuram am jóariaka am sáuhuek, juka profeta Samuelta yeu machiakäpo tajti. ²¹ Huanäi bempo reyta áahuak am sáunakemta. Dios éntok, juka Sáulta reypo am yéchariak cuarenta huásuktiapo, huaka Cis ti téhuakamta üusi, Benjaminta huáhuairapo jometa. ²² Chúkula Dios jum tékiapo juka Saulta yeu jimmaaka, Davidta reypo am yéchariak, huaka ínel áa bétana ä nokákähui: “Davidtane jüneria sime ín nésauhui ä jonákëhui. Íri yoreme hua tua ín türëu benna.” ²³ Íri Jesús ínel Davidta huáhuairapo jométkai, jü Diosta tóboktiakähui jume Israelíitam ä jínëunakë béchibo, bannaataka ä nokaká benasi. ²⁴ Kee jee juka Jesúsata yepsái, jü Juan sime jü pueblo Israéltau noókak útteatukähui jíapsi kúakteka bem batöna bétana. ²⁵ Jü Juan béja ä muknákëu bíchimeí ínel jíahuak: “Eme jamak nee

jü Crísto tíiya, jü Diosta yeu púari, të ínapo kaa ájaria. Chúkula yebíjnake huári, hua kaa júnen machik jotúahuamta bénasi maachi ä bíchäpo. Kíane ä bocha huíkyam júne kaa búttiapo yúmala.”

²⁶ 'Eme ínomak huéerim, Abrahamta huáhuairapo joome, éntok síme huame Diosta yöreme: itou símemmeu bíttuari i tü nooki ái itom ito jínèunakèhui. ²⁷ Jume Jerusalémpo jóakame éntok bem yáura júne kaa júneyai juka Jesústa jábétukáhui, éntokim hua nókit júne kaa júneyai profétam jiojtekäbechi chikti jimyore táapo jum bem sinagogampo ámeu nonókhuamtachi. Të Jesústam mëtebok, huämi chúppuk hua nooki bem jíjjikkajaihui. ²⁸ Kia kaita bëttesi machik ä mëtebonakemta at téaka júnem Pilátotau noókak ä mëtebo sáhueka. ²⁹ Huanärim béja símeta huaka jiojtepo áa bétana nokamta chúpukim kúrusit ä poponaka ä maäak. ³⁰ Të Dios kókkolam násuk ä jíabitetuak. ³¹ Huanäi juebena táapo Jesús huame yorémemmeu au yeu machíriak, huame Galiléa buiärapo naateka buere joära Jerusaléniu tajti áamak rejtsukammehui. Huámëi ínel jume én géntemmeu nokame áa bétana.

³² 'Júnëlituk, itapo enchim ä jünériatua juka tühuata Diosta itom yöyöhuammeu nätuakáhui. ³³ Bueítuk ítohui, jume ámet yeu sákariammeu ä chúppak juka ä nokákáhui juka Jesústa jíabitetuaka, libro Salmo teäpo guoyiku ínel jiäpo bénasi: “Empo ájaria jü ín üusi. Én táapone símemmeu enchi yeu buíssek enchi ín üúsitukä bétana.” Júnëli jiojteri. ³⁴ Jü Dios jünéehuamta nénkilatukai áapörík jum kókkolam násuk ä jíabitetuanake bétana ä takahua kaa nasóntunakè béchïbo, jum jiojteripo ínel jíaka: “Enchímmeune ä chúpanake juka tühuata Davidtau ín nätuakáhui.” ³⁵ Éntok täbui libro Sálmpo ket ínel jiaahua: “Júkë em yeu púari takahua suáyanake kaa ä nasóntunakè béchïbo.” ³⁶ Júnéate lútula huëpo juka Davidta huame áa beu jíapsakáihuimmet ä tekípánoakáhui Diosta ä sáuhuekä pámani, éntok mukuka ä mááhuakáhui ä yöyöhuam bénasi, éntok ä takahua nasóntukáhui. ³⁷ Të hua Diosta jíabitetuakäu takahua kaa nasóntuk. ³⁸ Júnentukem júneya, eme ínomak huéerim, áapörík, Jesústa, béchïbo huame enchim Dios bejrimmet enchim jiókoriná bétana enchimmeu nokhuáhui. ³⁹ Bueítuk jü Jesústa béchïbo ínel síme huame ä súaleme jiókorihua bem Dios bejrimmechi, Moiséjta ley bétuk aneka kaa bem at jiókorihuakáhui. ⁴⁰ Áachem suuhua kaa enchimmeu chúpanake hua profétam jiojtekäu ínel jíame:

⁴¹ Jítachem suuhua, eme jábeta junnériäram.

Áachem guómtaka kókkö.

Bueítuk ínapo, jü Dios, jume taáhuarim enchim ámet jíapsáubet buériata yáanake kaa súalmatchik,

emë éntok, kaibu ä súalnake juka ín yáanakèhui, jábeta enchimmeu ä ettejhuay junne.

⁴² Juka Pablota éntok jume áamak rejteme jum judíom nau yayajäpo yeu sájak, huame kaa judíom ámeu noókak júchi áma jimyore táapo íari bétana jíba ámeu am nok sáhueka. ⁴³ Huame bem nau yáij-läpo huemta chúpuk, juebénaka jume judíom éntok huame Dios huáateme judíommak éaihuim Pablota sau sajjak, éntok Bernabeta. Bempo

éntok, ámeu nökek jíba Diosta tühua ámeu yáaribet chäka am jíapsi sáhueka.

⁴⁴ Júchi jimyore taáhuata yúmak, jume puéblopo jóakame síme jëla áma nau rúktek Diosta noki jíkkajj báreka. ⁴⁵ Të jume judíom juka juebena genteta nau rúktekamta bíchaka ä innëaka taahuak, éntokim juka Pablota béj-reka noktáitek, éntokim jájana ä aahuai. ⁴⁶ Huanäi jü Pablo éntok Bernabé kaa májhueka ínel ámeu jiaahua:

—Útteatukai jiöbe juka tü nokta Jesucristota bétana huentta enchimneu, eme jume judíomneu, bat itom ä noknákëhui. Të béjasem kaa ä jíkkajj báare, éntokem juka yu jíapsihuamta kaa huáatia, huame kaa judíomneu bíchate kannake. Huámehuíte ä noknake. ⁴⁷ Bueítuk jü Señor junëli itom sáhuek, ä noki jiojteripo ínel jíaka:

Machiriata bénasine enchi tahuárialá jume kaa judíom béchíbo, huaka tü nokta ái bem emo jínëunakeu enchi huérianakë béchíbo jakun buíata yumäu tajti, tiahua.

⁴⁸ Íkai jíkkajaka, jume kaa judíomtukähuim al-léaka taahuak, éntokim juka tü nokta Señorta bétana huentta türitíiyai. Huanäi síme huame yu jíapsinake téaka náikiari juka nokta súaleka taahuak. ⁴⁹ Júnëli jü Señorta tü nooki síme huaa buíarat nókhuak. ⁵⁰ Të jume judíom huate jaámuchim Dios huáateme éntok chë áma täyahuame nok téjhuak am béj-reka japte sáhueka, álë bénasi ket jume yorémem puéblopo chë yörihuame. Huanärim juka Pablota guokjájaseka, éntok Bernabeta, bem buíaräpo yéu am béebak. ⁵¹ Huanäi jü Pablo éntok jü Bernabé juka tóröchiata guokpo ámet chätulata ámeu tátakek señalpo bénasi bem kaa áma türihuä béchíbo. Huanärim sájjak Iconiö téau bícha. ⁵² Të jume Jesucristota súaleme áma aneme jíba al-leiyai éntok jü Espíritu Santo ámet ayukay.

14

Pablo éntok Bernabé jum pueblo Iconiopom aaney

¹ Jum Iconiopo, Pablo éntok Bernabé jume judíom sinagogapo nau kíimuk, huanärim tüisi jíapsipo huéchemta jume gëntemneu noókak, junëli juebena judíom éntok kaa judíom júne ä súaleka taahuak. ² Të huame judíom juka nokta kaa súalekame huame kaa judíomneu nokaka jume hermánomneu bíchaa juénak am éetuak. ³ Të bempo jíba áma taahuak büru táapo, éntokim jíba kaa májhueka ámeu noókak Señórtat éaka. Jü Señor éntok, juka tü nokta Diosta bétana huentta bem nokäi lütüria johuai útteata am mákaka kaa jaibu johuamta at guómtisi machik am jotúaka. ⁴ Të hua génte áma puéblopo joome au náikimtek. Huate jume judíom beu eiyai, huate éntok, jume apóstilim béuchi. ⁵ Huanäi huame judíom éntok huame kaa judíom junne, yäurammak nau nokaka, nánancha éeak buere am áusuka am mamáasu báreka. ⁶ Të jü Pablo éntok Bernabé jünéaka áma yeu sájjak pueblo Lístrau bícha, éntok Derbeu bícha, Licaónia buíaräpo jokámmehui, éntok huate buiära áa chíkola tahuámtau bícha. ⁷ Ámanärim ket juka tü nokta ái yore jínëihuamta bétana noókak.

Pablo pueblo Lísträpo máamasuhuak

⁸ Jum Lístrapo senu yoreme aaney kara huerámaka. Īri yoreme kia kátekai bueituk löitaka yeu tómtilatukay. ⁹ Īri juka Pablota nokáu jikkajak. Jü Pablo éntok, at pujteka at suuhuai, éntok Diosta ä súaleka au ä türinakeu bétana ä jünériaka, ¹⁰ kusisi ínel au jiaahua:

—Tüsë ámet kikte jume em guókimmechi.

Huanäi jü yoreme jikáu chépteka huéeka taahuak éntok naa hueetáitek. ¹¹ Huanäi hua génte juka Pablota yáakáu bíchaka, chaitáitek Licaónia nokpo ínel jíaka:

—¡Diósim yorémem bébénaka itou kom yájjak!

¹² Jukam Bernabeta jü dios Júpiter tíiyai, Pablota éntokim dios Merkúriö tíiyai báchá nonokä béchïbo. ¹³ Jum pueblou kimúhuápo jü Júpiterta tiöpo katekay. Huä áma tiöpopo nésauhueme éntok, jume torom áma yeu tóijtebok éntok sehuata koróona yáata. Áapo, éntok hua génte, buéresi am yörí báreka, toromim súa báarei ámeu am limójnaka am pajkória báreka. ¹⁴ Të jume apóstolim, Bernabé éntok Pablo, ikäi jünériaka, kaa ä tütüreka bem sánkom síusíuti huíkeka chayeka genteta násuk kiimuk:

¹⁵ —¡Ëe, oóhuim! ¿Jatchiakem íkai johua? Ítapo ket yorémem enchim bénasi. Ítapo äbo sájjak enchim téjhuaboka íkai enchim boojóriäu kaita béj-remta tójaka huaka Dios jíápsamta enchim yörinakë béchïbo, huaka téhuekata yáakamta, buíata, bahueta, éntok síme huaka áma ayúkamta. ¹⁶ Bannaataka Dios síme huame kaa judíom kia tójjak, huanäi naatekam jita júne yörítáitek. ¹⁷ Të jíba tūhuata ámeu joaka am téttejhuae am jüneenakë béchïbo áapörík jábétukähui. Áapo juka yúkuta itou bibittua, éntok áapörík béchïbo hua echi chúchupe. Huaka itom buänakeu itom mímika, éntok simeta ái itom al-lénakähui.

¹⁸ Ínëli jume géntemmeu jíaka júnem batte kaa am tóijtuak juka torom áme béchïbo bem súanakähui, éntok bem buéresi am pajkórianakähui.

¹⁹ Huanäi huate judíom Antioquía bétana éntok Iconio bétana áma yájaka, juka genteta kúaktiak am béj-reka am kannákë béchïbo. Huanärim juka Pablota sussutti máiyak. Béjam emo ä mëak tíaka, huam pueblopö päkun yeu ä tójjak ä huík sákaka. ²⁰ Të jume Jesucristota súaleme emo nau tójaka áman áa chíkola nau am rúktek, yejteka júchi ámepak jum pueblou kibákek. Yokóriapo béja jü Bernabétamak siika Dérbé téäu bícha.

²¹ Jum Dérbeppo juka tü nokta ái emo jínëihuamta bétana noksuka, éntok juebena jíapsim kúaktiaka, pueblo Listrau bíchaa nóttek, pueblo Iconiou bíchaa éntok pueblo Antioquíau bícha. ²² Huämi puéblompo jume Jesucristota súaleme óusi étuak, éntokim ámeu noókak jíba bénasi juka Jesucristota am súal sáhueka. Éntokim am téjhuak jum Diosta nésauhuépo anbárëtek, imi buíapo juebena jíókot máchiraata bem bínnakähui. ²³ Jume Jesucristota súaleme anëbëkatanam éntok, jume yoiyöturim yäut jóiyak. Huanärim ayúunasuka, Diostau nokaka jü Señor bem súalëuta mampo am jóiyak.

Jü Pablo éntok Bernabé Antioquíau bíchaa nóttek, Siria buiärähui

24 Chúkulam jum Pisidia buiära páman sájaka Panfília buíarau yájjak. 25 Jum Péрге pueblopo juka tü nokta Jesucristota bétana huemta nokaka puerto Atáliau bíchaa sájjak. 26 Huämirim barcopo báau huátteka pueblo Antioquíau bíchaa sájjak, áman íkái tékiata én bem chúpakäu yaä iaahuaka, Diosta mampo bem jóahuakähui. 27 Jum Antioquíau yájakam jume Jesucristota súaleme nau núnnuk. Huanärim simeta huaka Diosta am aniakä béchibo bem yáakäu am ettéjhuariak, éntok jachin machisi juebena kaa judíom júne juka Señorta súalekähui. 28 Huanäi Pablo éntok Bernabé huämi tahuak juebena táapo jume Jesucristota súalemmaki.

15

Jume apóstolim jum buere joära Jerusalémpo emo nau tójaka náu nookak

1 Huámechi taáhuarimmet huate yorémem Judéa bétana Antioquíau yájaka jume hermáanom áma jóakame ínel majtia táytek: “Jínëutu bárëtekem emo circuncidaroatebo, Moiséjta nésauhuekä pámani.” 2 Huanäi Pablo éntok Bernabé buéresi huämëi yorémemmak nok nássuak íkái bem am majtiä béchibo. Júnensu bempo, Pablo éntok Bernabé, éntok huate yorémem, yeu púahuak jum Jerusaléniu kat iaahuaka íkái yore majtíahuamta bétana huame apóstolimmak éntok jume Jesucristota súalemmeu yäut yóyarimmak nau áa ettéjhua sáihuaka.

3 Huanäi huame Jesucristota súaleme Antioquíapo jóakame am boo tójjak. Bempo éntok, sájaka Fenicia buiära páman kateka, éntok Samaria buíara pámani, am ettéjhuariak jachin huame kaa judíom júne huaka bannaataka bem súalëu tójaka Diosta bem súalëhui. Huanäi síme huame hermáanom tüisi al-léaka taahuak íkái nokta türík jikkajaka.

4 Huanäi Pablo éntok Bernabé Jerusaléniu yájaka tüisi mabéthuak jume Jesucristota súaleme bétana jume apóstolim bétana éntok huame yoiyöturi yäut jóarim bétana. Huanärim simeta am ettéjhuariak huaka bem yáakäu Diosta am aniakä béchibo. 5 Të huate pariseerom éntok, Jesucristota súaleme, jápteka ínel jiaahua:

—Úttea jume kaa judíom Jesucristota súaleme emo circuncidaroatebonakëhui, éntok juka Moiséjta nésauhuëu itom am boojoria sáunakëhui.

6 Huanäi jume apóstolim éntok jume yoiyöturi yäut jóarim nau emo tójjak íkái nau lütüria yáa báreka. 7 Huanäi juebénasi nau noksúak, jü Peero kíkteka ínel ámeu jiaahua:

—Eme jüneiya, ín hermáanom, juka Diosta jakhuéy nee yeu púakähui enchim násuku, huame kaa judíommeu íkái tü nokta áí bem emo jínëunakeu nee nok íaaka, bempörim ä súalnakë béchibo. 8 Dios jume jíapsim jünériame jünéehuamta nénkak áapörík am nákëhui, juka Espíritu Santota am mikaka ket itom ä mikákäpo bénasi. 9 Dios kaábeta yeu púaka simem nánancha itom eria. Bempörim jíapsi ket tü yáuhuak Jesucristota bem súalekä béchibo. 10 Ensu, çjatchiakem juka Diosta bėj-reka kateka imey Jesucristota súaleme íkái bëttesi machik jotúa báare, juka ito béchibo bëttesi máachik, éntok itom yoiyöhuam béchibo júne bettiakäuta? 11 Bueituk ítapo juka Señor

Jesústa ito béchibo áa jíapsi ä nénkaka itom jínëutukäu súale, éntok bempörim júne junëli jínëutukähui, kaa juka Moiséjta nésauhuëu joaka junne.

¹² Huanäi síme nok yáateka juka Bernabeta éntok Pablótam nok jikkajak huaka at guómtisi machik kaa jaibu johuamta bétana am nokayo, Diosta úttiäray bem yáakähui huame kaa judíom násuku.

¹³ Am nok yáatek, Jacobo ínel jiaahua:

—Eme ín hermáanom, nechem jikkaja: ¹⁴ Simmom Peero béja itom ä ettéjhuariasuk jachin juka Diosta bat huëpo huame kaa judíommeu túhuata yáakähui, éntok jachin bempörim násuk juka puéblota yéä püakähui ä yörinakemta. ¹⁵ Íri ínëli huéeme huame profetam jiojtekä páman huéiye, ínel jíame:

¹⁶ Íäri sáune júchi yebijnake;

huanäine juka Davidta yäura huéchilata tóboktiaka júchi ä nésautuanake.

Huaka tahuakamtane tóboktiaka bemelasi ä yéchanake,

¹⁷ simë jume huate yoremem jü Señortau am rúktinakë béchibo, éntok síme jume kaa judíom ín yeu püakähui.

¹⁸ Ínëli jiaahua jü Señor: “Íkai jünériatebome, jáksä táapo naateka jáni.”

¹⁹ Jünëli jiojteri: Kíalíku ínapo ä türi máchileka, huame kaa judíom kaa muksi éetua nésahue, huaka bannaataka bem súalëu tójaka, Diostau bíchaa jíapsi kúakteme. ²⁰ Kíal ámeu jiojtehuak, júnene türi máchile, am téjhuaaka kaa éntok huaka ídolum béchibo näikiata bem buänake bétana, éntok kaa emo jubekätek kaa emo am huáatianake bétana, éntok animal bámsuata huakas kaa bem buänake bétana, éntok kia ójbota junne. ²¹ Bueítuk síme huam pueblom jokápo, jáksä táapo naateka aaney, huame Moiséjta ley am mamajtiame, íäri bétana nokamta, hua chíkti jimyore táapo judíom sinagogapo nonokhuame.

²² Huanäi jume apóstolim éntok jume yoiyötori yäut jóarim, jume huate Jesucristota súaleme nau yáij-lammak nau nokaka, huátem áme násuk yeu puarókaka taahuak, jü Pablótamak éntok Bernabétamak Antioquíau am kannákë béchibo. Huanärim juka Judas Barsabasta yeu púhuak, éntok juka Silasta, jume hermáanom násuk tüisi yörihuame. ²³ Huanärim juka jiosiata ámemak áman bíttuak ínel jáamta:

“Ítapo jume apóstolim, éntok jume yoiyöturi yäut jóarim, éntok huate hermáanom, jume itom hermáanom kaa judíommeute tebote, jum Antioquíapo jomémmehui éntok jum Siria buíaräpo jomémmehui éntok Cilicia buíaräpo. ²⁴ Júnéate huate yorémem ímí bétana áman enchimmeu sákalatukähui kaa itom nésaupo éntok bem nokíai enchim muksi am éetuähui, éntok echim áma jioptua báreka úttiä tíaka enchim emo circuncidaratebonakëhui, éntok Moiséjta ley nokäu enchim boojorianakëhui. ²⁵ Kíalíkute nánancha éaka ä türeka taahuak huate yorémem ito násuk yeu púaka enchimmeu itom am bíttuanakëhui, jü Bernabétamaki éntok Pablótamiki, jume hermáanom tüisi itom nákehüimmaki, ²⁶ jume bem jíapsi nénkilame itom Señor Jesucristota tékil bem boojóriabarë béchibo. ²⁷ Júnëlite juka Judasta éntok Silasta enchimmeu jaase bempörim ket jiba íäri bétana enchimmeu noknákë béchibo. ²⁸ Bueítuk jü Espíritu Santo

ínëli itom ä téjhuak, ítapo éntok, ä türeka taahuak, kaa huátek béttesi machik enchímmet yéchatunakéhui huaka enchimmeu türik machik jíbba: ²⁹ kaa juka animal huakajta ídolum im buíapo diósimeu limójnata enchim buánakéhui, kia ójbota junne, éntok animal bámsuata huaakas; éntok kaa emo jubékátek kaa enchim emo huátianakéhui. Íkai ínëli huemta kaa jóátekem tüisi annake. Áapo, Dios, enchim aníanake.”

³⁰ Huanäi jume íkai jiösiata huériame sájaka Antioquíau yájjak. Huämírim síme hermáanom nau núnuka juka jiösiata am mákkak. ³¹ Huanäi jume hermáanom huákai jiösiata nokaka tüisi al-léak türik nokta áma huë tíaka. ³² Jü Judas éntok Silas profétamtukaimme, kíalikum jume hermáanom al-léetuak, éntokim óusi am éetuak juebénak türik ámeu nokaka. ³³ Chúkula jaiki táapo áma am anéi, jume hermáanom al-léaka Diostau am buaníaka júchi bíchaa am sákatuak huame áman am jaásekammeu bícha. ³⁴ Të jü Silas áma taahuak. ³⁵ Jü Pablo éntok Bernabé kéchim áma taahuak jum Antioquíapo, yore majtíaka huate juebénammaki, éntok juka tü nokta Jesucristota bétana huemta ámeu nokaka.

Jü Pablo júchi yeu siika ä tekia chupa báreka

³⁶ Chúkula jaiki taáhuarim huéi, jü Pablo Bernabetau ínel jiaahua: —Júchi éntokte jum puéblompo Diosta noki itom noksúkäu nóitínake jume hermáanom jüneria béchíbo jachin bem emo bícháhui.

³⁷ Jü Bernabé juka Juan Márcosta ámemak hueë íai, ³⁸ të jü Pablo kaa ä türimáchilei, bueítuk áapo jum buiára Panfíliapo am tösiká kaa juka tékilta bem huériäu ámemak chúppak. ³⁹ Búrukim nau noókak kaa nánancha éaka, júnensum emo náikimtek. Jü Bernabé juka Juan Márcosta nuksiká Chíprë bíchaa barcopo báau huétchek. ⁴⁰ Pablo éntok, juka Silasta yeu púaka, yeu siika hermáanom bétana Señorta mampo yéchahuaka. ⁴¹ Huanäi Siria buiára páman siika éntok Cilicia buíarapámani, jume Jesucristota súaleme óusi éetuaka.

16

Timoteo jü Pablotamak siika, éntok Sílastamaki

¹ Jü Pablo éntok Silas jum pueblo Dérbeu yájjak éntok pueblo Lístrahui. Huämírim senu yoreme Jesucristota súalemtau yájjak Timotéo téamtahui, jámmut judía Jesucristota súalemta asóabehui, të jü ä áchaihua griégotukai. ² Jume hermáanom Listrapo joome éntok Iconiopo joomem türik áa bétana nookay. ³ Huanäi jü Pablo juka Timoteota ámemak huë íaaka ä circuncidaroatebok, jume judíom áma aneme kaa omtí íaaka, bueítuk bempo jüneyay, juka ä áchaihuata griégotukahui. ⁴ Huanäi síme puéblompo bem katé pámanim jume hermáanom téjhuak juka apóstolim yáa nésahuëhui éntok jume yoiyótori yäut jóarim buere jóara Jerusalémpo aneme yáa nésahuëhui. ⁵ Júnëli huame Jesucristota súaleme chë júne ä súaleka tahuaka chëhuasu útteata nüyei, éntokim chikti táapo chëhuasu emo búruriai.

Jü Pablo tenkumta bénasi éaka juka yoremta Macedoniapo jometa bítchak

⁶ Jü Espírítu Santo jum Asia buíaräpo juka tü nokta Jesucristota bétana huemta kaa am nok äay. Júnëli jü Pablo éntok jume áamak kateme Frigia buiära páman sájjak éntok Galacia buiärapámani. ⁷ Huanärim Misia buiärata yumäu yájaka Bitiniä buiärau bíchaa katábarek, të Jesústa Espírítu kaa áman am kat-äay. ⁸ Huanärim Míisiapo bóula sájaka, Troas puertou kom yájjak. ⁹ Huämi jü Pablo tukáapo tenkumta bénasi éaka juka yoremta bitchak Macedónia buíaräpo jometa au huéeka jíokot ínel au jáamta: “Macedooniahuë siká itom anía.” ¹⁰ Juka Pablota júkai bíchak, itote lijtaroa táytek, Macedooniau bíchaa kat báreka, lútüriapo juka Diosta itom áman núnü tíaka juka tü nokta Jesucristota bétana huemta áman itom nok íaaka.

Jü Pablo éntok Silas Filipospom aaney

¹¹ Ínëlite jum pueblo Tróaspo barcopo báau huátteka jum isla Samotracia lúl-la sájjak. Yokoriapote béja pueblo Neápolisü yájjak. ¹² Huämíte jum pueblo Filíposü bíchaa sájjak. Íri éntok colonia romáanotukai, jum Macedonia buíaräpo jü pueblo chë buëuru. Huämíte jaiki táapo jáni aane. ¹³ Séjtu jímýore táapote jum pueblou yeu sájjak bathué mayoau bícha, huam chikti jakhuéi genteta Diostau oraciompo nonokhuähü. Huämíte joteka jume jaámuchim áma nau yájakammeu juka tü nokta Jesucristota bétana huemta noókak. ¹⁴ Huépülaka Lída téhuaka pueblo Tiatírapo jométaka. Áapo juka sanko finota lilata nénenkai. Íri jámmut Diosta yöreme tüisi jü nókit suaka ä jíkkajai. Jü Señor éntok, juka Pablota nokäü ä jíápsipo yumáriak tüisi ä suálnaké béchíbo. ¹⁵ Huanäi áapo batóhuak síme ä famíliammak nauhui. Chúkula béja ínel itou jiaahua: —Eme tua chikti ín jíápsimak nee Señorta sualmáchilëtekem ín joau sájaka jaiki táapo júne áma aane.

Huanäi útteapo jëla áma itom tahuáriak.

¹⁶ Séjtu, Diostau oraciónta jojuhuäu bíchaa itom katéi, senu ili jámmut itom nankíríka siika díablota at anë béchíbo yore jünériaka. Áapo ä teko jóapo sáihuai éntok jábeta jünériaka yuun tómita kokobai ä tékom béchíbo. ¹⁷ Íri ili jámmut jü Pablota sáu naa hueetáitek éntok ito sauku, chayeka ínel jáka:

—Ímëi yorémem ínel juka Diosta yörisi máchik nésahui joléerom, éntokim jachin ayuka enchim jínëutunake bétana enchim tejhua.

¹⁸ Büru táapo ínëli aaney, júnensu Pablo kaa tua al-léaka, au nótteka hua díablota at anemtau ínel jiaahua:

—Jesucristota nésaupone jü ili jámutat enchi yeu huee sauhue.

Huanäi jü diablo huämi orapo áa tójjak.

¹⁹ Të huame ili jámutta tékom kaa éntok tómita ái bem kóbanakeu jünériaka, juka Pablota éntok Silasta buíseka yäurau yéu am tójjak.

²⁰ Huämírim yäurapo yéu am tóij-lataka ínel jiaahua:

—Ímëi oóhuim judíomtaka itom pueblo au tóboktitua, ²¹ éntokim huaka kaa itou chákamta itom majtía itom ä boojoria íaaka, bueítuk ítapo romaanom.

²² Huanäi jü génte am béj-reka jáptek. Jü yäura éntok, am sanko joateboka jibebiammey tüisi am bemmuchatebok. ²³ Am bemmuchasukam cárcelpo am jóiyak, juka cárcelta suáyamta tüisi

am suaya sáhueka. ²⁴ Īri éntok íkái nésauta mabétaka chë huáijhua am kiimak éntok tabla guójóku am guóktetuak, kaa bem sákanakë béchïbo.

²⁵ Të tukáa násuk huei jü Pablo éntok Silas Dióstahuim oraciompo nookai, éntokim hínmom buiikai Diosta úttileka, huate pereesom éntok, am jikkajai. ²⁶ Huanäi sej chukti jü buía tüisi áu yoyoak, éntok jü cárcel junne. Huanäi jume cárcel puertam síme emo étapok éntok jume cadeenam síme pereesom ámey súmatukau júne búttek. ²⁷ Jü am suáyame éntok, búsaka jume puértam emo étapolame téaka, ejparam yeu huíkkék au mēbáreka, jume peréesom yeu ténnek jáni tiaka. ²⁸ Të jü Pablo at cháchayeka ínel au jiaahua:

—Kátë jachin emo johua. Símete ím aane.

²⁹ Huanäi jü am suáyame machíriata aáhuaka, búiteka ámeu kibákek, éntok máuj-rimmea au yoaka Pablota éntok Silasta guokpo ámeu au jímmak. ³⁰ Huanäi yéu am nuksiká ínel ámeu jiaahua:

—Eme oóhuim, nechem tejhua, ¿jáchisune ayúnake jáni ín jínëutunakë béchïbo?

³¹ Bempo éntok ínel ä yómmiak:

—Juka Diosta itom Señor Jesucristota bétana nokáhuë súale, huanäre jínëutunake, empo éntok jü em familia.

³² Huanärim juka tü nokta Jesucristota bétana huentma au noókak éntok síme jume ä jóapo anémmehui. ³³ Huämi orapo tukáapo jü am suáyame jum bem kókosi yáapo am báksiak. Huanäi áapo éntok síme ä famílihua batóhuak. ³⁴ Chúkula ä joau am nuksiká am jibuátuatëbok. Huanäi áapo éntok jü ä famílihua tüisi al-léaka taahuak Diosta noki bem súalekä béchïbo.

³⁵ Yeu matchuk jü yäura jume porisim áman jaásek jü am, suáyamtahui am búttia nésahueka. ³⁶ Jü am suáyame éntok, Pablotau ínel jiaahua:

—Yäurata bétana noki inou bíttuahuak enchim búttia sáihuaka. Júnentukem ára yeu kaate kaítat jachin éaka.

³⁷ Të jü Pablo jume porisimmeu ínel jiaahua:

—Itom románomtuk jünem síme puéblota bíchäpo itom be-mmúchatebok, éntokem cárcelpo itom jóatebok kaa bat juka nokta itot chúpaka. ¿Én éntokem éhuil itom búttia báare? Kaa junëli huéiye. Éläpo bempo äbo sájaka itom yeu bébnake.

³⁸ Jume porícim jume yäuram íkái téjhuak, bempo májhueka taahuak am románomtukä bétana jünëaka. ³⁹ Huanärim jü Pablotau noókak éntok Silástahui emo jíókori nésahueka. Huanärim yéu am sákatuak, éntokim jíókot ámeu jiaahua jum puéblolo yéu am katcháhueka. ⁴⁰ Cárcelpom yeu sájaka Lídiata joau bíchaa sájjak. Huanärim jume hermáanom bíтчuka éntok kaa kóm am ée sáhueka ámeu noksuka sájjak.

17

Jum Tesalónicapo buere naa muksi huéeme yeu siika

¹ Jü Pablo éntok Silas jum Anfípolis buiärapo áman sájjak éntok Apolóniä buiärapámani, jü pueblo Tesalónicäu bícha. Huämi kari kátëkai jume judíom nau yayajäpo. ² Jü Pablo jiba ä boojóriä bënasi áman siika jum judíom nau yayajähui. Huämi baij semáanapo ámeu

noókak chikti jimyore táapo, áa béucham ée íaaka. ³ Diosta noki jiojteripo nokamta ámeu nookai juka Cristota, Diosta yeu púari, jiókot ayúnake bétana éntok mukuka ä jíabitenake bétana:

—Júntuk íri Jesús ín áa bétana enchimmeu nokáu ájaria Cristo, Diosta yeu púari.

⁴ Huanäi huate judíom ä súaleka tahuaka jü Pablótamak chätuk éntok Silástamaki. Éntok juebena griégom Dios huátame ket ä súaleka taahuak, éntok juebena jaámuchim jum puéblopo chë yörihuame. ⁵ Të huame judíom kaa ä súalekame ámechá innëaka taahuak. Huanärim jume juëna yöremem kaita tékilekame nau núnuka, emo am tóboktituak. Huanäi jum puéblopo buéresi naa muksi huéeme siika. Jü yoreme Jasón téamta jóapom útteapo kiímuk juka Pablota jaríaka éntok Silasta, áma yéu am huíkeka jü genteta mampo am joa báreka. ⁶ Tem kaa am téaka juka Jasonta buíseka ä huíksakaka ä nuksájjak, éntok huate hermáanom, yäurau yéu am tóijboka. Huanärim chayeka ínel jiaahuay:

—Ímëi yöremem síme ániat juka genteta kaa al-léetuame äbo ket yáij-la. ⁷ Jü Jasón éntok, ket ä jóapo al-léaka am mabétak. Síme bempo juka Césarta romapo reyta ley béj-reka kaate, bueítukim tábui reyta nésauhué tíiya, juka jábe Jesús téamta.

⁸ Íkai jíkkajaka jume géntem éntok jume yäuram júne emo tóboktiak. ⁹ Të jü Jasón éntok jume huate hermáanom juka Pablota éntok Silástam sákatuarókaka noókak. Huanärim tómita nénkak jum yäurapo ä tóij báreka bem am sákatuäu tajti áma ä órenakë béchíbo. Huanärim búttiahuak.

Pablo éntok Silas jum Bereapom aaney

¹⁰ Huanäi jume hermáanom seep huári tukáarit juka Pablota éntok Silasta áma yeu sákatuak pueblo Beréäu bícha. Bempo éntok, áman yájaka jíba jum sinagogau bíchaa sájjak. ¹¹ Ímëi judíom áma joome éntok, chë tü jíápsekai huame Tesalónicapo joomem béppa. Kíalikum juka tü nokta al-léaka mabétak. Huanärim chikti táapo juka Diosta noki jiojterit suuhuui huaka nokta ámeu nokhuamta áma jünéria báreka lütüria jáni ti éaka. ¹² Júnëli juebena judíom ä súaleka taahuak, éntok griégo jaámuchim jum puéblopo chë yörihuame éntok juebena oóhuim. ¹³ Të jume judíom Tesalónica pueblopo joome jünéaka juka Pablota jum Beréapo tü nokta Jesucristota bétana huemta nokähui, ámanim sájaka buéresi naa muksi huemta áma yáuhuak. ¹⁴ Të jume hermáanom bamsipo juka Pablota bahué mayoau bíchaa simtúak. Jü Silas éntok, áma taahuak jum Beréapo, éntok jü Timoteo. ¹⁵ Jume Pablótamak sájakaihuim jum buëuru pueblo Atenas teäpo ä tójjak. Huanärim nóttek nokta huériaka juka Silasta éntok Timotéota lauti jëla áman Pablotau am yáijnakë béchíbo.

Jü Pablo jum pueblo Atenaspo aaney

¹⁶ Jü Pablo jum Atenaspo aneka juka Silasta boobíchaka éntok Timotéota, tüisi kaa al-leiyai jum puéblopo juebena dios yorem yáarim ayúk tíaka, éntok juka genteta áma jometa am yöre tíaka. ¹⁷ Kíaliku jume judíommeu nookai jum sinagogapo éntok huate ámemak chäkammehui, Diosta emo yöre tíammehui, áa béucham ée íaaka. Éntok jíba chikti táapo huame plázapo nau yayájammeu ket

nonokai. ¹⁸ Huate yorémem juka epicúreota yore majtíäu huériame. Éntok jume estóicosta yore majtíähui, áamak noktáitek. Huate ínel jiaahua:

—¿Jáchisu itou jia jáni i yoreme nónnokame?

Huate éntok, ínel jiaahua:

—Kia tattábui diósim bétana nokamta benna.

Júnëlim jiaahuay bueituk juka tü nokta Jesústa bétana huentta ámeu nookai éntok jume kókkolam jíabitenake bétana. ¹⁹ Huanärim áman Areópago ä nuksájjak, huam bem nau yayájaka nokta bem lütüria jojoähui. Huanärim ínel au jiaahua:

—Itómë tejhua ä jítatukähui íkái bemela yore majtíahuamta em huériähui. ²⁰ Bueitukë kaa itom jíjjikkajäu itou nooka, ítapo éntok, ä jünéria báare jachin em itou jiaubárëhui.

²¹ Júnëlim au jíahuak bueituk síme jume Atenaspo joome, éntok jume kaa áma jométaka áma jóakaihuim, kaítat éntokim chë jíápsekai hua bemela huentta bem jikkajinakeu jíbba éntok bem ä ettejhuanakëhui.

²² Huanäi jü Pablo huame Areópago aneme násuk kíkteka ínel jiaahua:

—Eme öhuim Atenaspo joome, enchímmetne suuhua tüisi enchim dios huátëhui. ²³ Bueitukne jum diósim enchim yóyörë bëkatana huerámaka senu altárit jiojteta ínel jáamta bitchak: “Jü Dios kaa täyahuamta béchibo yáari íri altar.” Íri Dios kaa enchim ä täyaka júne enchim ä yörë bétanane enchimmeu nooka.

²⁴ Íri Dios íkái ániata yáuhuak éntok síme at ayúkamta. Áapo juka téhuekata átteak éntok juka buíata, éntok kaa típo yorem yáaripo jóuhuak. ²⁵ Kaa huame yorémem jita áa béchibo yáanakeu huátia, jita au bëye bénasi. Bueituk áapo ájaria jü jíapsihuamta yore mikame, jekata éntok simeta juka itom huátiahui.

²⁶ Áapo huépul yoremta im buíapo jünakteka síme genteta at yeu sákatuak, síme ániat am jóanakë béchibo, jaiki taáhuarim bemámet jíapsinakeu am téjhuaaka, éntok nátepoa jak tua bem jóanakëhui.

²⁷ Im buíapo am jünaktek áapörík, juka Diosta, jariaka bem ä téunakë béchibo. Lütüriapo áapo itou huépulammeu kaa mekka ane jíöbe.

²⁸ Bueituk áapörík úttiärayte jíápsa, naate kaate, éntokte ketune im buíapo aane. Ket huate koba súakame chë bannaataka imi enchim buíaräpo anëihuim ínel jáká bénasi: “Diosta famíliapote joome”, tíakame. ²⁹ Juntuksan ítapo Diosta famíliapo jométuk, katte juka Diosta famíliapo jométuk, katte juka Diosta oropo yáatukä bénasi éepo yúmala, éntok tomi tósaliipo, éntok tétapo junne, juka yoremta ä éakápamani. ³⁰ Jü Dios banaataka kat-riapo jume yorémem jíókorek kaa áapörík bem täyáubechi, të ëni síme yorémem ániat anemmeu nooka am jíapsi kúakti sáhueka. ³¹ Bueituk áapo taáhuata yéchala síme ániat anémmet juka nokta chuparókaka lütüriata huépamani, juka yoremta yéu ä púari yäut yéchaka. Íkái nokta lütüria yáuhuak símem ä jünérianakë béchibo kókkolam násuk ä jíabitetuaka.

³² Juka kókkolam násuk jíabitehuamta bétana nokamta jikkajaka, huate ä junnériai, huate éntok, ínel jiaahua:

—Jauhueeka jübuë íari bétana itou noknake.

³³ Huanäi jü Pablo am tösiika. ³⁴ Të huate yorémem ä súalekame áamak sájjak. Huámëi násuk aaney jü yoreme Dionisiö ti téhuaka jum Areópago tékiaka, éntok senu jámmut Dámaris ti téhuaka, éntok huaate.

18

Jü Pablo jum pueblo Corintopo aaney

¹ Chúkula, jü Pablo jum buere joära Atenaspo yeu siká jum pueblo Corintou bíchaa siika. ² Huämi senu judío Aquilä ti téhuakamta téhuak, Ponto buíaräpo jometa. Kaa bínhuatuka jü Aquila éntok ä jubíahua Priscilä ti téhuaka Italia bétana áma yáij-latukai. Ámanim yeu sájjak bueítuk jü áma nésauhueme, rey Claudio ti téhuakame, síme jume judíom jum romapo yeu sákatuak. Jü Pablo áman bem joau siika am bit báreka. ³ Huanäi éntok ámemak áma taahuak ámemak tekipanua rókaka, bueítuk áapo ket juka bempörim tekia tékiakai, jume lona kárim jojai. ⁴ Chikti jimyore táapo jü Pablo jum sinagogapo. Huämi ámeu nonokai áa béucham ée íaaka, jume judíom éntok kaa judíom junne.

⁵ Huanäi juka Silasta éntok Timotéota Macedonia bétana áma yájak, jü Pablo kaita éntok joaka juka tü nokta Jesucristota bétana huemta jume géntemmeu nookai, machisi jume judíom tettéjhuaka juka Jesústa jü Cristotukähui bempörim boobíchähui. ⁶ Të bempo ä béj-reka japtetaítek, éntokim áa bétana jájana jiautáítek. Huanäi jü Pablo ä sanko tátakek; huári séñatukai ä simbárë bétana. Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Emeisu enchímmet ä tátabnake huaka nokta bétesi machik enchímmet chúpanähui. Ínapo béja juka Diosta nee enchimmeu nok íäu enchimmeu nóksuk. Én éntokne huame kaa judíommeu bíchaa huéenake; huámëhuíne juka tü nokta noknake.

⁷ Huanäi jum sinagogapo yeu siká senu yoreme Jústo ti téhuakamta joau bíchaa siika. Áapo ket Diosta yöyorei éntok jum sinagoga naapo jóakai. ⁸ Huanäi jü Crispö ti téhuakame, sinagogapo nésauhueme, juka Diosta noki jíkkajaka juka Señorta súaleka taahuak éntok síme jü ä famliahua. Éntok ket juebénaka jum pueblo Corintopo joomem juka tü nokta jíkkajaka ä súalek, éntokim emo batötebok. ⁹ Huanäi jü Pablo tukáapo tenkumta bénasi éaka juka Señorta au nokamta jíkkajak ínel jáamta:

—Kátë majhuë. Jíbë ámeu nooka, ¹⁰ bueítuk juebénaka ímí puéblopo aane ín noki súalnakeme. Kátë jachin eiya. Ínapone émomak aane enchi suáyaka. Kaabe ára émot mámtenake juënak emou yáa báreka.

¹¹ Jü Pablo íkai jíkkajaka áma taahuak jum Corintopo senu huásuktia áma busan metpo, juka tü nokta Jesucristota bétana huemta am majtiaka.

¹² Juka Galión ti téhuakamta jum Acaya buíaräpo yáuttuk, jume judíom huámëchi taáhuarimmet jum Corintopo nau éaka emo tóboktiak Pablota béj-reka. Jum yäuraapom yéu ä tójaka ¹³ jü nésauhuemtau, Galióntau, ínel jiaahua:

—Ī yoreme juka genteta áa béu éetua täbuiasi juka Diosta am yöri sáhueka, juka itom ley bej-reka.

¹⁴ Juka Pablota nok báareisu, jü Galión jume judíommeu ínel jiaahua:

—Īkái béttesi machiako, o yore súahuamta bétana ä huei, ínapo enchim nok jikkajj éiyey, jume romáanom ley hué bénasi. ¹⁵ Tè یری کیا نکتا بétana huéiye éntok jábeta téhuam bétana éntok enchim ley bétana. Eme ára ä tü yáuhua íkari, bueituk ínapo kara enchim ä tü yáaria.

¹⁶ Huanäi jum yäurapo yéu am bébtebok. ¹⁷ Huanäi síme jume griégom áma anéihuim juka Sostenesta, judíom sinagogapo nésauhemta jaatiaka ä bépsuk huämi yäurata bíchápo. Tè jü Galión kaita júne áa náapo hué bénasi eiya.

Pablo júchi jum pueblo Antioquíau ä tekia chúpaka éntok júchi ä naatek béja bájinake

¹⁸ Jü Pablo jíba áma taahuak huämi puéblopo juebena táapo. Chúkula béja jume hermáanom tebótuaka Síriau bíchaa barcopo báau huétchek Priscila éntok Aquilátamaki. Jum pueblo Cencreápo aneka, kee barcopo báau huécheka, lóballa au síkatebok ä nokákau chupa báreka. ¹⁹ Jum pueblo Efésö teáhuim yájaka, jü Pablo juka Priscílata éntok Aquilata tösiká jum sinagogau bíchaa siika. Huanäi jume judíom huämi nau yayájammeu noókak. ²⁰ Bempo éntok, au noókak júchi jaiki táapo áma ä tahuá sáhueka, tè áapo kaa báarei. ²¹ Huanäi am tösiika ínel ámeu jíaka:

—Úttea juka pajkota jum buere joära Jerusalémpo huéenakemta ín bínnakéhui, tène júchi enchimmeu nóttinake Diosta báareyo.

Huanäi jum Efésö puéblopo barcopo báau huécheka siika. ²² Jum Cesaréa puéblopo yepsaka jü Pablo buere joära Jerusaléniu bíchaa siika áman jume Jesucristota súaleme tebótua báreka. Huanäi pueblo Antioquíau bíchaa siika. ²³ Chúkula jaiki táapo áma aneka, júchi yeu síká jum Galacia buíaräpo éntok Frigia buíaräpo símem bekatana naa siika jume Jesucristota súaleme óusi éetuaka.

Aapolos jum Efesopo géntemmeu nookay

²⁴ Huámechi taáhuarimmet senu judío jum pueblo Efesopo yépsak Aapolos, jum pueblo Alejandriapo jométaka. Áapo uiyorisi ára nookai, éntok juka Diosta noki jiojteri tüisi täyai. ²⁵ Señorta nésahue páman tüisi majtiatukai, éntok tüisi at jíapseka jume géntemmeu nonokai, machisi juka Jesústa bétana humenta am majtiaka. Tè áapo juka Juan Bautístata yore batóaka ä nonókau jíba täyai. ²⁶ Júneli jü Apolos kaa májhueka ámeu noktáitek jum sinagogapo. Tè jü Priscila éntok Aquila, akím ä nok jikkajaka, omot yéu ä nuk sájaka machisi ä téjhuak jachín chë tüisi ä huéhui juka Diosta lútúria. ²⁷ Huanäi juka Apoolojta jum Acaya buíarau bíchaa huee báarei, jume hermáanom óusi ä éetuak, éntokim jume Jesucristota súaleme áman anemmeu jiojtek tüisi ä mabet nésahueka. Huanäi jum Acayau yepsaka juebénam aniak jume Diosta éäpo juka tü nokta súalekame. ²⁸ Símem jikkajäpo machisi jume judíom tejhuai bem jíóblataka katéhui hua nooki lútula huémtaayi bempörim kara éssöhui, Diosta noki jiojteri ámeu nokaka juka Jesústa jü Crísto tíaka hua bem boobíchähui.

19

Pablo jum pueblo Efesopo aaney

¹ Juka Apolosta jum pueblo Coríntopo ä aaney, jü Pablo éntok jume buiäram jikat tahuammet naa siika, huanäi pueblo Efesou yépsak. Huämi huate Jesucristota súaleme téhuak tem Juan Bautístata yore majtiakäu jíba täyai. ² Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—¿Jachu jü Espíritu Santo enchimneu kom yuumak juka tü nokta Jesucristota bétana huenta enchim súaleko?

Huanärim ínel ä yommiak:

—Katchante júne ä jikkaij-latukai juka Espíritu Santota ayúkähui.

³ Huanäi jü Pablo ínel am temájek:

—¿Jáchisem batöhuak?

Bempo ínel ä yommiak:

—Juanta yore batöa pámani.

⁴ Huanäi Pablo ínel júchi ámeu jiaahua:

—Juan juka genteta batöai señalpo bénasi bem jíapsi kúaktekä béchïbo. Të kécham tetejhuai huaka chúkula yebíjnakëmta am súal sáhueka, huaka Jesústa, juka Crístota Diosta yeu púari.

⁵ Íkai nóktam jikkajaka, juka Jesústa Diosta úúsitukäu súaleka batöhuak. ⁶ Huanäi juka Pablota choápo áme béppa mámtek, jü Espíritu Santo ámet kom siika. Huanärim tábui nokpo noktáitek, éntokim juka nokta Diosta bétana huenta nookai. ⁷ Jume yorémem batöhuakame jíba tua síme nau dócetukai.

⁸ Pablo jum baj metpo jum sinagogapo yéyepsai. Huämi ámeu nonokai kaa májhueka, jume gentem áabeu ée iaaka Diosta nésahuëpo bétana ámeu nokaka. ⁹ Të huate bem jíapsi námakasi joaka kaa ä súal báarei, al-lam jájana jiaahuai juka Señorta lütüriatachi genteta jikkajäpo. Huanäi Pablo am tösika, jume Jesucristota súaleme nuk siika jum escuela Tiránnou bícha. Huámi chikti táapo am majtíai. ¹⁰ Guoi huásuktiapo áma taahuak am majtíaka. Júnëli síme jume Asia buiaräpo joomem juka tü nokta Señor Jesústa bétana nokhuamta jikkajak, judíom éntok kaa judíom junne. ¹¹ Dios éntok, juka Pablota buéresi kaa jaibu johuamta jotúai. ¹² Júnëli jume páayum éntok sanko júne jü Pablota takáhuat jálojtekame jume kökoremneu tóijhuay, am tutütëy, bem kökoa bétana, jume diáblom yorememmet aneme júne yeu sásakay.

¹³ Të huate judíom kia naa kateme, jume diáblom géntemmet aneme yeu bébame, Señor Jesústa nésaupo yéu am beb báarei ínel jiaka:

—Jesústa nésaupote enchim yeu katchauhue, hua Pablota áa bétana nonókáu nésaupo.

¹⁴ Íkärím johuai jume Escevä téamta úusim guoy búsanika, hua tiöpopo tékiakammeu nésauhuenta úusim. ¹⁵ Të íkai am yáak, jü diablo ínel ámeu jiaahua:

—Jukane Jesústa täya, éntokne júneiya Pablota jábétukähui, tene enchim kaa täya enchim jábemtukähui.

¹⁶ Ínel jíaka, jü yoreme diáblota at anëu ámeu huánteka sanko súsiuti am huíkkëk, éntok sussutti am chóchonaka am nahuítek. Huanärim jum jóapo yeu ténnek kaa sánkoka éntok tüisi kökoleka takáhuachi. ¹⁷ Síme jume Efesopo jóakame, judíom éntok kaa judíom

junne, ikäi jüneriaka tüisi majhuëi, éntokim Señor Jesústa buéresi úttileka taahuak.

¹⁸ Juebénaka jume Jesucristota susualekame jum Pablota anëpo yajjai, bannaataka kaa tühua bem bojóriäu yeu buíseka. ¹⁹ Juebénaka móriata tekípánoaihuim bem librom áma yeu nüpak, huanärim simem bíchápo táahuak. Jukam síme libro béjhuata jünéria báreka ä näikiak. Huanärim ä jünériak cinkuenta mil tomi tósalita am béj-rëhui. ²⁰ Júnëli chë juebena génte juka Señorta noki súaleka taahuak éntokim jüneiyai útteata ä jípurëhui.

²¹ Chúkula Pablo jume hermáanom Macedonia buíaräpo éntok Acaya buíaräpo aneme bitbábarek, huämi boula siká éntok, buere joära Jerusaléniu bíchaa hueerokkai. Jum buere joära Jerusaléniu nóitisuka éntok, ket Romáu bíchaa hueerokkai. ²² Huanäi guoyim jume ä aniame Macedóniau jaásek, juka Timotéota éntok juka Erástota. Áapo éntok, júchi jaiki táapo jum Ásiapo taahuak.

Jum Efesopo buere naa muksi huéeme yeu siika

²³ Huámechi taáhuarimmet buere naa muksi huéeme jum pueblo Efesopo yeu siika tü nokta Jesucristota bétana huentá béj-reka, ²⁴ yoreme Demétriota nokim béchïbo, platapo jita júne jojoame. Ìri yoreme jü díosa Diana téamta tiöpo bénak jum plátapo jojoai. Huanäi jume ä tékilpo ä aniyame yuun tómita kokobatuay. ²⁵ Huanäi áapo ímëi yoremem nau rúktiaka, éntok huame álë bénasi tekípanuame këtchi, ínel ámeu jiaahua:

—Eme tüisi jüneiya ìri tékiliai tüisi itom ito aniähui. ²⁶ Të kéchem jüneiya, éntokem ä jíkkaja ika Páblota jume díosim yorémem joäu kaa díosim tíähui. Júnëli juka juebena genteta áa beu éetua, kaa imi Efesopo jíbba, kia síme Asia buíaräpo junne. ²⁷ Ìri ínëli huéeme tua kaa túri, bueituk ì itom tékil kaitäpo tahuánakë, éntok kia hua díosa Diana yörisi machik tiöpota úttilhuame júne kaítatunakë. Júnëli kaitäpo bittáitina jü díosata buéria, jü síme Ásiapo joomem yörehui, éntok síme ániat öbisi aneme yörehui.

²⁸ Íkai jíkkajakam tüisi öómteka chaytáitek ínel jíaka:

—¡Buéresi yörihua itom áiye Diana Efesopo káttekame! —tim chaayey.

²⁹ Júnëli buéresi naa muksi siika jum pueblolo. Juka Gáyo ti téhuakamta buíssek éntok Aristárkota, guoi oóhuim Macedóniapo joomem Pablótamak rejtéihuim. Huanärim am huíksakaka am nuksájjak áman kari bem nau yayájäu bícha. ³⁰ Huanäi jü Pablo jume géntemmeu nok báreka áman kibák báarei, të jume Jesucristota súaleme kaa ä tójjak. ³¹ Huate yäuram junne jum Ásiapo nésauhueme, jume ä amígokame, nokta au bíttuak jíókot au jíaka kaa áman genteta násukun ä kibák sáhueka. ³² Jumu éntok, juebénaraata násuk sooti chayhua jachin júne jíaka, bueituk hua chë bürura kaa jüneiyai jita béchïbo áma emo nau am tóij-latukähui. ³³ Të huate yorémem áma aneme jünéame juka Alejándrota, juka judíom bat kéchakäu, téjhuak jita áma huëhui. Jü Alejandro éntok, mámammea séñata ámeu yáhuak, am chay yánti íaaka, bempörim, jume judíom, nok-ria báreka genteta jíkkajäpo. ³⁴ Tem jünéaka ä judíotukähui, síme ínel chaayey, guoi orapo jáni:

—jBuéresi yörihua itom áiye Diana Efesopo káttekame! —tim chaayey.

³⁵ Huanäi hua yäurapo secretario juka genteta nok yáatituaka inel ámeu jiaahua:

—Eme Efesopo joome, nechem jikkaja. Sime ániat öbisi aneme jüneiya ikäi pueblo Efésota juka diosa Diana buéresi yörihua mta tiöpo ä suáyähui, éntok juka tétata ä takahua bénnak téhueka bétana kom huéhilata. ³⁶ Kia jábe júne kara ikäi esso. Júntukem kaa bat jále, éntokem kaa jita júne johua kaa bat tüisi ä jünériaka. ³⁷ Bueituk ime oóhuim enchim im nüpakáhuim kaita juénak jum enchim tiöpopo johua, éntokim enchim diosa Diánata bétana kaita juénak nooka. ³⁸ Jü Demetrio éntok jume áamak tekípánoame am béj-reka jita nokmáchiak, éläpom, bempo, am nätuanakë; júnen béchibo yäuram aane. Huámëi bíchäpom nánancha ára emo nok-ria. ³⁹ Táabuik jítasu enchim aahuai éntokte huam leyta huë páman nau rúkteka nau ä ettéjhuanakë. ⁴⁰ Bueitukte kaa tüisi aane. Itom júnem nätuanake yäurata béj-reka itom ito toboktiabárë tíaka, ikäi én im yeu sikä béchibo. Bueitukte jachin júne kara lütüriata nenka jü im naa muksi yeu sikamta bétana.

⁴¹ Ikäi noksuka, béja jume áma nau yáij-lame sákatuak.

20

Jü Pablo Macedonia buiärau bíchaa siika, éntok Grecia buiärau bícha

¹ Huaka naa muksi humentá luútek, jü Pablo huame Jesucristota súaleme nau núnuka ámeu noókak jíba bénasi óusi am ée sáhueka. Huanäi am íbaktiaka am mam buíseka, Macedonia buiärau bíchaa siika. ² Huanäi síme huáachí ániat naa siika hermáanommeu noksísimeka, jíba bénasi óusi am ée sáhueka. Chúkula béja jum Grécia buiäu yépsak. ³ Huämi baij metpo aneka, béja jum barcopo síriau bíchaa yeu huee báreka, jünëak jume judíom ä béj-reka tekípánoähui. Kíalíku notibábarek jü buíachi, júchi Macedonia buiära pamam huee báreka. ⁴ Sime ímëi áamak sájjak: jü pueblo Sópater Beréapo joome, éntok jume pueblo Tesalónicapo joome Aristarko éntok jü Segúndo ti téhuakame, jü Gáayo ti téhuakame pueblo Dérbeapo joome, jü Timoteo, éntok jume ásia buiärapo joome kétchi Tíquico éntok Trófimo. ⁵ Ímëi hermáanom bat sájaka jum pueblo Tróaspo itom boobítchak, juka Pablota éntok néechi Lucasta. ⁶ Páanim kaa levadúrakame buabuáhuäu pájkota chúpukte jum pueblo Filípospote yeu sájjak barcopo. Mamni taáhuarim hueite jum Tróaspo ámeu yájjak. Huämíte guoibusan táapo aane.

Jü Pablo jum Troaspo jume hermaanommeu nookay

⁷ Semáanata naatëpo, lominko táapo, jume Jesucristota súaleme nau yájjak jume páanim näikimte báreka juka Señorta nésauhueká bénasi au am huáatinakë béchibo. Jü Pablo éntok, am majtíai. Yokóriapo au simbárë tíaka tukáa násuk huëu tajti ámeu noókak. ⁸ Baij kárim nat béppa jokäpo jikáchim nau yáij-latukai, juebena lámparam béetëpo. ⁹ Senu yoreme jübua yótuka, Euticó téaka, jum ventanapo káteka nokta jikkajai. Huanäi juka Pablota binhua nokái,

yetem au yuumak. Júnensu kóchoka yeutana bíchaa buíau kom huétchek. Huanäi mukílataka tóboktiahuak. ¹⁰ Jü Pablo éntok, kom siká, hua mukílata béppa au jímmaaka ä íbaktiak. Huanäi jume hermáanommeu ínel jiaahua:

—Katem guomguomte, bueítuk béja júchi jíabitek.

¹¹ Huanäi jü Pablo júchi jíkáu siká jume páanim näikimtek. Jume hermáanom am buásuka éntok, júchi ámeu noktáitek matchüu tajti. Huanäi siika. ¹² Huä ili yoreme jübua yótume mukúkäu éntok, jíápsaka ä joau bíchaa nuksákahuak. Huanäi síme tüisi al-léaka taahuak.

Troaspom yeu sájaka Miletou bíchaa sájjak

¹³ Ítapo jum barcopo bat sájjak Asón puertou tajti, juka Pablota huämi nü báreka itom nau nokákäpo bénasi, bueítuk áapo buíat hueerokkai. ¹⁴ Jum Asonpo itom au yájak, barcopo itomak siika, huanäite Mitiléne puertou bíchaa sájjak. ¹⁵ Huämite yeu sájaka yokóriapo isla Quiöu béa yájjak. Júchi yokóriapote béja puerto Sámospo yájjak. Jum Trogílio pueblou jimyóreka yokóriapote béja puerto Miletou yájjak. ¹⁶ Júnélite aika bueítuk jü Pablo jum Efeso pueblou kaa huee báarei, kaa jum Asia buíaräpo binhuatu báreka, bueítuk láuti buere joära Jerusaléniu an báarei Pentecostés táapo, jume judíom pajko táapo, kaita jachin au macháiko.

Jü Pablo jume yoiyöturim Jesucristota súalemmeu yäut jóarim Efesopo jomemmeu nookay

¹⁷ Béja jum Milétopo aneka jü Pablo jume yoiyöturi Jesucristota súalemmeu yäut jóarim Efesopo joómemeu nau núnutebok. ¹⁸ Am yájak, ínel ámeu jiaahua:

—Eme jüneiya jachin ín ino nukähui bannaataka ími Ásiapo aneka im ín yepsákäpo naateka. ¹⁹ Síme tiémpotane enchimmak aanek Señorta béchibo tekípánoaka kaa buere ino ériaka, ín ópuam buéresi huótiaka, éntok juebena jíokot máchirata bíchaka jume judíom nee béj-reka tekípánoakä béchibo. ²⁰ Tëne juka enchimmeu türi máchik kaa tójaka jíba enchimmeu ä noókak, símem bíchäpo enchim majtiaka éntok enchim jóapo junne. ²¹ Kia judíommeu éntok kaa judíommeu júnene noókak Diostau am jíapsi kúakti sáhueka, éntok juka Diosta itom Señor Jesucristota bétana nokäu am súal sáhueka. ²² Én éntokne Jerusaléniu bíchaa síme Espíritu Santota útteata nee joriä béchibo, kaa jünéaka huämi jita bénak inou huéenakëhui. ²³ Jü ín jünériäu íri jíbba, juka Espíritu Santota nee tettéjhuähui jum síme puéblompo ín yepsäpo, juka ín peréesotenähui éntok jíokot máchirata inou huéenakëhui. ²⁴ Tëne símeta íkái kaachin eriä. In jíapsi júnene kaa beutire. Kia jíbane ín tékil chúpak jíba türinake, éntok al-léaka huaka tékiata Señor Jesústa ín mampo tójakäu chúpako, juka tü nokta Diosta tühua bétana huenta ín ámeu noknákëhui.

²⁵ Én éntokne jüneiya énychim jábe júne jume Diosta nésauhuëu bétana ín ámeu nokákäu kaa júchi nee bínnakëhui. ²⁶ Kíalíkune én huitti enchim téjhua báare, kaitane éntok enchim béchibo yómmia báare, ²⁷ bueítukne símeta enchimmeu nok-la juka Diosta éähui, kaita enchim éssoriaka. ²⁸ Júntukem emo suaya, éntokem síme

jume Jesucristota súaleme suaya, bueituk jü Espíritu Santo enchim yeu púala tékiata béchibo, Jesucristota súaleme enchim suáyanakë béchibo, huame ä ojbo huötiaka ä kobákahui. ²⁹ Ínapo jüneiya nee siik, huátem yáijnakëhui jume Jesucristota súaleme tábuiasi jatía báreka, kaitäpo am tahuária báreka jume robo tebai kókkoram kabáram tetéjalë bénasi. ³⁰ Éntok enchim násuk aneme júne huate emo tóboktianake juka lútüriata tójaka aranókichiata yore majtía báreka, jume Jesucristota súaleme áme beu ée iaaka. ³¹ Júntukem kaa koptel-la. Áahuem huáate jachim ínapo jum baij huásuktiapo, taáhuarit tukáarit naabúrujti, kaa yáateka enchimmeu nookai ín ópuam guötiaka.

³² 'En éntok, ín hermaanom, Diosta mámpone enchim jóiyak, Diosta noki, ä tühua, bueituk huári tua enchim óusi éetuanake, éntokem ä nokä páman katétek huame Diosta bíchäpo. ³³ Tómita éntok kia sánkota junne, kanne enchimmet beutire. ³⁴ Ál-lane tekipanauak ín huáatiäu jípu báreka, éntok huame ínomak anékame béchibo junne. Eme júne tüisi jüneiya. ³⁵ Jíbane júkai enchim majtiak junëli enchim tekipanuanakëhui jume jiókot éame enchim aníanakë béchibo, hua Señor Jesústa noki ínel jámtau huáateka: "Chë al-léaka tahuánake jü yore jita mikame hua jita mabétamta béppa."

³⁶ Chúkula béja jü Pablo junëli jáúsuka, tónommia kíkteka Diostau buaanak sîmemmaki. ³⁷ Huanäi sîme buanaka juka Pablota íbaktiak, éntokim ä besítok bem ä boojoríaï bénasi. ³⁸ Bueitukim tüisi sirokai hua ámeu ä nokákäu béchibo, kaa júchi bem ä bínnahuëhui. Huanärim áamak sájjak barkóu ä jámú tajti.

21

Jü Pablo jum buere joära Jerusaléniu bíchaa siika

¹ Jume hermaanom tö sájakate barcopo jámuka sájjak. Huanäite lútula sájjak isla Cos teäu bícha, yokóriapo éntok, isla Ródasiu bícha, huämi éntok, puerto Pátarau bícha. ² Jum Pátarapote senu barchota Feniicia buiärau bíchaa huátaktemtaute yájjak. Huämite jámuka sájjak. ³ Bahuepo katékate juka isla Chípreta mékkäriat bitchak, huanäite míkori bétana ä tösájaka Siria buiärau bíchaa sájjak. Jü barco itom áma katëu éntok, juka ä huériäu jum puerto Tíropo tösím báarei, kíalikute huämi kom chéptek. ⁴ Huämite jume Jesucristota súaleme téaka ámeu áma taahuak guoibusan táapo. Bempo éntok, jü Espíritu Santota bétana téjhuaataka jü Pablatau jita huéenakehu, áahuim nookai kaa jum Jerusaléniu ä huee sáhueka. ⁵ Të guoibusan taáhuarim yúmak, jíbate sájjak. Sîme jume Jesucristota súaleme bem jubímmak éntok bem usímmak itom boo tójjak jum pueblo mayoau tajti. Huämite see päku tónommia jápteka Diostau buaanak. ⁶ Huanäite ito íbaktiaka ito mam buíseka barcou jámuk. Bempo éntok, nóttek bem joau bícha.

⁷ Tíró puertopote yeu sájaka Tolemáida puertopote kom chéptek. Huämite ä chúppak juka bahuepo itom bojoaïhui. Éntokte huämi jume hermáanom tebótuaka senu táapo ámeu áma taahuak. ⁸ Yokóriapote áma yeu sájaka jum pueblo Cesaréa téäu yájjak. Huämite jü Felípeta joau yájjak, hua tü nokta Jesucristota

bétana huemta géntemmeu nonókamta jóahui hua guoibúsanimmak náikiatukaihui, jume apóstolim ä aniaihuimmaki. Huanäite áma au taahuak. ⁹ Jü Felipe náikim malakai kee kuname. Huámëi jaámuchim juka bat bíchaa ayúnakemta jünériaka nonokai. ¹⁰ Bėjate jaiki táapo jáni áma aaney juka profeta Agabo ti téhuakamta Judea buiára bétana áma yepsako, ¹¹ itom bíchiseka. Huári juka Pablota huihuikosäu nüka, guokpo éntok mampo ái au súmaka, ínel jiaahua:

—Jü Espíritu Santo ínel jiaahua: “Juka yoremta íkái huikósata átteakamta jume judíom íneli ä súmaka jume kaa judíom mampo ä yéchanä tíiya jum Jerusalémpo.”

¹² Íkái jikkajaka, ítapo éntok jume Cesaréapo joómëm jü Pablotau jiókot jiaahua kaa Jerusaléniu ä huee sáhueka. ¹³ Të jü Pablo íneli itou jiaahua:

—¿Jatchiakem buaana, éntokëm ín jíapsi kaa al-léetua? Ínapo kaachin ä eria jum Jerusalémpo ín sumanáhui, éntok kia ín ménäu junne Señor Jesústa béchibo.

¹⁴ Katte ä yúyüuka, ä tójaka ínel jiaahua:

—Éläpo jü Señorta éäu yáatunake.

¹⁵ Chúkula bėjate ito lijtarooka, Jerusaléniu bíchaa sájjak. ¹⁶ Jume huate Jersucristota súaleme Cesaréapo joome éntok, itomak sájjak. Áme násuk éntok, senu yoreme hueiyei Chíprepo joome Nason ti téhuaka, iári jóapo yaij éaka áma tahuá báreka. Áapo béja bínhua Jesucristota súaley.

Jü Pablo juka Jacobota áman bitchai ä aneihui

¹⁷ Jum Jerusaléniu itom yájak, jume hermáanom al-léaka itom mabétak. ¹⁸ Yokóriapote jü Pablótamak sájaka juka Jakóbota áman bitchak ä anëpo. Huámírim aaney jume yoiyötori Jesucristota súalemmeu yäut jóarim. ¹⁹ Jü Pablo am tebótuasuka jíba am ettéjhuariatáitek huaka túhuata Diosta yáakáhui jume kaa judíommehui áapörík ámeu nokako ²⁰ íkärím jikkajaka Diosta úttileka taahuak. Huanárim Pablotau ínel jiaahua:

—Jéehui, itom hermáano, empo jüneiya jaiki mil judíom anëhui Jesucristota súaleme. Síme huámëi útteä tíiya juka Moiséjta nésauhui jonáhui. ²¹ Bempo éntok, ettéjoriahuak empo jánituk ínel am majtiá téehua síme jume judíom sékána buíaräpo jóakame juka Moiséjta nésauhui kaa am jo sáuheka, éntoktukë bem usim júne kaa am circuncidaroa sáuhuë téehua, éntok kia huaka bannaataka itom, jume judíom, boojóriäu júne kaa am jo sáuhuë téaka. ²² Ensu, ¿jáchisute ayúnake jáni? Bueítuk jü génte em yepsákä bétana jünëak nau yáijnake. ²³ Senu huémte yáak türinake. Imi ito násuk naiki oóhuim aane Diostau bem nátuari chupa báreka. ²⁴ Akë am huériaka áman áme beu emo ubba Moiséjta nésauhuëpo bénasi, éntoke juka síme limójnata ámeu aihumta am béjturia. Chúkula bempo emo chon chúktiatebonake bem ä nátualä bénasi. Júnëli síme jünéenake huaka emo bétana nokhuamta kaa lútüriatukáhui. Ál-lam huaka Moiséjta nésauhuë páman enchi huétíanake. ²⁵ Huame kaa judíom Jesucristota súaleme bétana éntok, katákute béja ámeu jíojetesula am téjhuaaka kaa útteatukáhui jukaram jonákë bétana. Kia jíbate juka huakajta huame dios yorem yáarimmeu limójnata kaa

am buä säuhue, kia ojbota junne, éntok bámsuaka mukílata huaakas. Éntokte kaa emo am jubek kaa emo am huátia säuhue.

Jü Pablo jum tiöpopo buíjhuaka peréesotehuak

²⁶ Huanäi jü Pablo jume naiki oóhuim nuksiika. Yokóriapo béja áme beu au úbbak Moiséjta nésauhuëpo Bénasi ayuka. Huanäi jum tiöpou kibákek jume áma tékiakame téjhua báreka jita táapo ä yumánakeihui huaka Moiséjta nesau huë páman bem emo buaniákäü bem chúpanakëhui, éntok jakhüéi juka límojnata bem áma tóijnakëhui.

²⁷ Të béja jume guoibusan taáhuarim yúmasei, huate judíom Ásiapo joome juka Pablota tiöpopo bíchaka, síme genteta emo tóboktituak. Huanärim ä buíseka, ²⁸ chayeka ínel jiaahua:

—¡Eme oóhuim Israelítam, itómem anía! Íri ájária jü yoreme simat naa huéeka jume géntemmeu nokame itom nación béj-reka, Moiséjta nésauhuëu béj-reka, éntok ikäi tiöpota béj-reka. Íari béppa éntok, huate griégom jum tiöpopo kimala. Júnëli aneka ikäi tiöpota itom tua yöreu kaa tüisi tahuária.

²⁹ Júnëlim jiaahuay bueítukim bannaataka jum puéblopo jü Trófiomotamak ä bil-latukay, hua Efesopo joometamaki. Huákärim jum tiöpopo ä kibáchalatakä Bénasi éiyay.

³⁰ Huanäi jü génte au tóboktiaka, tenneka áman ámeu yájjak. Huanäi bempo ket jü Pablótat chätuka jum tiöpopo yeä nuksájjak buíapo ä huíksakaka. Huanärim sep jume puértam páttiak. ³¹ Béjam ä më báarei juka nokta comandantetau yepsayo síme juka pueblo Jerusalémta au tóboktiakä bétana. ³² Huanäi jü comandante jume sontarom éntok jume capitáanim bamsipo nau núnuka áman bíchaa am nuksiika. Huanärim tüisi teénneka áman genteta anëu yájjak. Bempo ä bébakasum ä tójjak. ³³ Huanäi jü comandante jü Pablota rukteka guoi cadenamnea ä súmatebok. Chúkula béja nátemajek ä jábétukähui éntok jita ä yáakähui. ³⁴ Të jü génte juebénarata násuk huate chaayey kaa nanancha jáka. Júnëli jü comandante kaa ámet jünéaka taahuak sooti am já béchíbo. Huanäi juka Pablota cuarteliu bíttuak, sontarom anëhui. ³⁵ Béja cuarteliu jikáu kathuäu yájaka jume sontarom juka Pablota püaktiaka jikau ä núk sájjak, juka genteta káachin ä yáa iaka. ³⁶ Bueítuk síme amapo kateka inen chaisakai:

—¡Akem ä mä!

Jü Pablo jü gémteta jikkajäpo áu nok-riay

³⁷ Jü Pablo béja jum cuarteliu kibácha báahuaka, comandantetau ínel jiaahua:

—¿Játchune ára ino nok-ria jáni?

Jü comandante éntok ínel aú jiaahuak:

—¿Játchë griego nokka? ³⁸ ¿Jatchu kaa empo hua Egítopo joome jakhuey yáurate béj-reka emo tóboktiakähui, hua naiki mil yorémem yore sualéeraommak juyau huéchekaihui?

³⁹ Huanäi jü Pablo ínel ä yómmiak:

—Ée, ínapo täbui. Ínapo judío, Társopo joome, hua pueblo buëuru Cilicia buíaräpo kátékame. Huámine tua lütüriata jípure. Neché lisensia gentetau ín noknákë béchíbo.

40 Jü comandante éntok, ä lisenziak. Huanäi jü Pablo jum jikau kathuäpo kíkteka, jü gentetau mámammea séñata yáaka am chay yáatituak. Béja kaábeta jíalei, hebreo nokpo ínel ámeu jiaahua:

22

1 —Eme ínomak huérim éntok ín áchayim ín ino nok-riaka ín nokäubechem suaka ä jíkaja —ti ámeu jiaahua.

2 Jum tua bem nokpo ä nok jíkkajakam chë kaa jíaleka taahuak. Huanäi Pablo ínel ámeu jiaahua:

3 —Ínapo judío. Társopone yeu tómtila jum Cilicia buíaräpo kátekäpo, tène ími Jerusalémpo yötuk, éntokne hua Gamaliél téamtau, hua tü täyahuäutau, tüisi majtíari, jíba jume itom yóyöhuam nesau huépámani. Jíbane jü Diosta béchíbo tekípánoak chikti ín jíapsimaki, én enchim áa béchíbo tekípánoä bénasi. 4 Ínapo bannaataka huame tü nokta Jesucristota bétana huemta súaleme guokjásuk. Anam sússuateboi junne. Ohuim éntok jaámuchim júnene peréesoteboka am nuksisímei cárcelpo am jóa báreka. 5 Jü tiöpopo chë nésauhueme, éntok síme huame yoiyótori yäut jóari, áram ket íkái lütüriä tíiya ín nokähui, buéituk bempo jíösiam nee mámakai huame judíom itomak huérim pueblo Damascopo aneme jünétuaka jita béchíbo ín áman huéhui. Júnéline áman síika jume Jesucristota súaleme jariaka äbo ími buere joära Jerusalémpo yéu am toij báreka, nokta ámet chúpanä béchíbo.

Jü Pablo jáchin Diostau bíchaa ä jíapsi kúaktekä bétana nookay (Hch. 9:1-19; 26:12-18)

6 'Të áman bíchaa nee huei, béja Damascou nee yebísisei, jíba tua lul-la káteko, sej chukti jü machiria útteaka téhueka bétana inou kom yuumak. Huanäi nate chíkola nee machíriak. 7 Huanäine buíapo huécheka senuk inou nokamta jíkkajak ínel jámta: “Empo Saulo, ¿jatchíake nee guokjásase?”, tíamta. 8 Huanäine nátemajek: “¿Jábesä empo Señor?”, tine jiaahua. Huanäi ínel inou jiaahua: “Ínapone jü Jesús Nazaretpo joome, hua em guokjáséhui”, tinou jiaahua. 9 Huame ínomak katëu éntok, juka machíriata bíchaka tüisi guómtek, tem huaka inou nokamta kaa jíkkajak. 10 Huanäi ínapo ínel au jiaahua: “Ensu Señor, ¿jítasune yanake?” Jü Señor éntok, ínel inou jiaahua: “Yejtékë huéiye jum Damascou bícha, huämíre ä téjhuaana jita em yáanakehui”, tinou jiaahua. Huanäine kíktek. 11 Tène jü machiria úttiäray kaa bíchaka taahuak. Huanäi jume ínomak katéihuim mampo nee buíj-lataka nee huíksakai Damascou tajti.

12 'Huämi puéblopo senu yoreme aaney Ananías téaka. Áapo tüisi Moiséjta nésauhué páman huéiyey, éntok síme jume judíom Damascopo joome ä tü éttejhuay. 13 Huämi jü Ananías inou yépsak nee bíchiseka. Inou yepsaka ínel inou jiaahua: “Empo Saulo, ín hermáano, júchi bénasi em bínnakeu emou ayúnake”, tü inou jíáhuak. Huanäine seep bíchaka tahuaka at pújtek. 14 Áapo éntok, ínel inou jiaahua: “Huä itom yóyöhuam Dios enchi yeu púhuak bannaata kat-riampo naateka áapörík éäu em jünérianaké béchíbo, éntok Jesucristota, juka tua lütüriata jípuremta, em bínnaké béchíbo

éntok tua áapörík em nok jikkajnakë béchibo. ¹⁵ Bueitukë áapörík bétana tühuata noknake síme yorémem jikkajäpo, éntok huaka em bíchakäu éntok em jikkajakäu am téjhuanake. ¹⁶ Én éntok, katë éntok jita boobíchaka, banseka emo batötebo Señortat éaka huame em kaa tühua yáarim enchi ä tuchárianakë béchibo”, tinou jiáhuak jü Ananías.

Jü Pablo jume kaa judíommeu ä bíttuahuakä bétana nookay

¹⁷ Jerusaléniune nótteka jum tiöpou siika Diostau buan báreka. Huämi Diostau buanakane tenkumta bénasi éaka juka Señorta bitchak. ¹⁸ Anä nok jikkajak, ínel inou jámta: “Bamsekë im Jerusalémpo yeu huéiye, bueituk jume im joome ino bétana em nokäu kaa jikkaj báanake”, tü jiaahua jü Señor. ¹⁹ Ínapo éntok, ínel au jiaahua: “Señor, bempo jüneiya síme at bem nau yayajäpo ín huerámaka jume enchi súaleme cárceliu ín totójaihui, éntok ín am bébebaihui. ²⁰ Éntokim jüneiya juka Estebanta, huaka emo bétana jume géntemmeu nokamta, mëhuai, áma ín anéihui áme beu éaka ä mëna bétana, éntok huame ä mëakame sanko jüne ín suáyakaihui”, tinou jiaahua. ²¹ Të jü Señor ínel inou jiaahua: “Bööchë kíkte, bueitukne mekka bíchaa enchi bíttua báare áman huame kaa judíommehui, enchi ámeu noknakë béchibo.”

Jü Pablo jü comandanteta mámpo aaney

²² Júmuni tájti ä nok jikkajaka, ínel jáaka cháy táitek:

—¡Akem ä mëa júká yoremta! ¡Kaa türínake jiápsaka tóijhuako!

²³ Jíba junëli am chayéi, éntok ómteka bem sanko éntok buíata jikäu am guötiayo, ²⁴ jü comandante juka Pablota cuarteliu kibáchatebok. Béja jum kuartelpo ä kátek, tüisi ä bemmucha nésauhue ä nok íaaka, jünée báreka jita béchibo juka genteta junëli ä béj-reka chayëhui. ²⁵ Të jü Pablo bemmúcha báahuaka súmataka, jü capitán áma anemtau ínel jiaahua:

—Kaa lütüriatu jjöbe románota enchim bemmúchatebonakëhui kaa bat nokta béttesi machik at chúpalatuko. Bueituk ínapo ket romáano.

²⁶ Íkai jikkajaka jü capitán, áman siká jü comandántetau jünéehuamta nénkak ínel au jáaka:

—Kaa türi jü yoremtau em yáa bárëhui, bueituk áapo romaano.

²⁷ Huanäi jü comandante jü Pablota siká ínel au jiaahua:

—¿Jatchu lütüria em romaanotukähui?

—Jéehui —tau jiaahua jü Pablo.

²⁸ Jü comandante éntok, júchi ínel au jiaahua:

—Ínapo jum Romapo lütüriata jipu báreka yún tómita nénkak.

—Ínapo éntok —tau jiaahua jü Pablo—, íkai lütüriata jípure jum Romapo ín átchay bétana.

²⁹ Júnëli ä jáak, jume Pablota bemmúchabárëu seep ä tójjak. Jü comandante jüne ä romaanotukäu jünéaka, at májhueka taahuak ä sumatëbokä béchibo.

Jü Pablo jume judíom buere yäura bíchäpo yeu tóijhuak

³⁰ Yokóriapo jü comandante juka lütüriata jünëria báreka, jita béchibo jume judíom juka Pablota nätuakähui, jume cadenam ä

úhuaaka jume tiöpopo tékiakammeu nésauhueme nau núnotebok éntok síme huaka judíommeu buere yáuraata. Huanäi juka Pablota yeu béebaka bem bíchápo yéá tójjak.

23

¹ Jü Pablo juka yáurata bíchaka ínel ámeu jiaahua:

—Eme ínomak huéerim, ínapo kaítat jachin éaka jíápsa Diosta bíchápo én tajti.

² Huanäi jü Ananías, jü tiöpopo chë né sauhueme, jume Pablota náapo jábuekame teníchä chóchon sauhue. ³ Huanäi jü Pablo ínel au jiaahua:

—¡Áapo jü Dios ket enchi bébnake, empo kaita lütüriata joame! Empo leyta huë páman nokta ínot chupä íaahuaka áma yéchataka, leyta béj-reka nee kókosi jotebo.

⁴ Huame áma anëu éntok, Pablotau ínel jiaahua:

—¿Jatchu empo junëli béttesi au nooka jü tiöpopo buéresi nésauhuemtahui, jü Diosta béchíbo tekípánoamtahui?

⁵ Pablo éntok, júchi ínel ámeu jiaahua:

—Eme ínomak huéerim, ínapo kaa jüneiyai tiöpo buéresi ä nésauhuëhui. Ínapo júneätek kaa ínel au jiaü eiyei, bueítuk jum Diosta noki jiojteripo ínel jiaahua: “Kátë hua yáura em puéblopo nésauhuemta bétana béttek nooka.”

⁶ Huanäi jü Pablo jünëak jume áma nau yáij-lame huatem saducéomtukähui, huatem éntok, pariséromtukähui. Ímëi kaa nánancha jita súalei. Huanäi kusisi ínel ámeu jiaahua:

—Eme ínomak huéerim, ínapo parisero, ín átchay junne, éntok jume ínomak huéerim junne. Én éntok, jume kókkolam jíabitenakeu ín súalë béchíbo noki ínot chúpari.

⁷ Júnëli ä jíak, jume pariseroom éntok jume saducéom, bempo nau nok nássuatáitek. Huanärim kaa nánancha éaka emo náikimtek. ⁸ Bueítuk jume saducéom jume kókkolam jíabitenakeu kaa súalei, éntokim ángelesim káitë tíiyai, kia espíritum junne. Të jume pariseroom éntok, símeta íkái ayúkä bétana ä súale. ⁹ Huanäi buéresi chailhame hueiyei. Huate judíom ley am mamájtíame pariseroom beu éame jápteka ínel jiaahua:

—Í yoreme kaita juënak yáala. Espírituta au nok-látuk, o Diosta ángel áu nok-latuk, türi. Katte Diosta béj-reka jájaptenake.

¹⁰ Huä nau nok nássuahuame buéresi hueiyei, kialíku jü comandante juka Pablota máuj-riai juka genteta náikim ä huikmáchileka. Junen béchíbo sontarom áman nütebok áme násuk yéu ä huíkeka cuarteliu ä toij íaaka.

¹¹ Yokoríapo tukaapo, jü Señor jü Pablotau yepsaka ínel au jiaahua:

—Óusë éiya, Pablo, bueítukë ímí Jerusalémpo em ino bétana nokakä bénasi áman Romapë két noknake.

Jü Pablota mënä béchíbo tekípanuahuähui

¹² Yokoríapo huate judíom éhuil nokta nau yáuhuak juka Pablota mēbáreka, ínel jíaka:

—Éläpo jü Dios nokta béttesi ítot chúpanake.

Juka Pablota kee mäaka itom jibuäko éntok itom jita júne jêko. ¹³ Jume íkâi nokta yáakame cuarenta óhuim béppatukai. ¹⁴ Huámêi jume tiópopo tékiakammeu nésahuemmehui éntok huame judíom yoiyótori yäut jóarimmeu sájaka ínel ámeu jiaahua:

—Ítapo nokta nau lütüria yáala juka Diosta nokta béttesi ítot chúpanake tíaka juka Pablota kee mäaka jibuäko. ¹⁵ Én éntok, eme éntok jume huate yáurapo tékiakame, jukem comandanteta téjhua, yoko äbo enchimmeu ä huérianake, juka ä huéetuä bétana chë tüisi at nátemaje béchibo tiaupo. Ítapote jum bôt ä jójottuaka ä mênake ke äbo ä yepsayo.

¹⁶ Tê jü Pablota asohuaara ä jünériak juka huemta. Huanäi áman cuarteliu ä téjhua. ¹⁷ Huanäi jü Pablo senu capitanta núnuteboka ínel au jiaahua:

—Íkäre jübua yótumta áman comandantetau huéria, bueítuk áapo jita au ä nokmáchik au huéria.

¹⁸ Huanäi jü capitán áman comandantetau ä nuksiiká ínel au jiaahua:

—Jü Pablo áman peréesopo jípuhuame nee núnuteboka íkâi jübua yótumta nee äbo emou huéria sáuhue; áapo jita emou ä nokmáchik huériä téehua tau jiaahua.

¹⁹ Huanäi jü comandante juka jübua yótumta mampo buíseka omot yéä nuksiká ä temajék:

—¿Jítasê inou nok báare?

²⁰ Huanäi hua jübua yótume ínel au jiaahua:

—Jume judíom nau nokta lütüria yáala emou nok báreka yoko juka Pablota jum yáurata bíchäpo enchi yéu ä toij sáu báreka, juka áa huéetuä bétana chë tüisi at nátemaje béchibo tiaupo. ²¹ Tê kátê am súale, bueítuk cuarenta oóhuim béppataka bôt éusulataka ä boobícháihui, éntokim nokta yáala juka Diosta béttesi nokta ámet chúpanake tíaka, juka Pablota kee mäaka jibuäko éntok jita júne jêko. Én éntokim emou nokaka em am yómmianakeu jíba boobícháihui.

²² Huanäi jü comandante juka jübua yótumta simtúak kaábeta ä tejhua sáhueka íkâi au ä nokákä bétana.

Jü Pablo jü gobernador Félixtau bíttuahuak

²³ Huanäi jü comandante guoi capitánim núnuka am téjhua guoi cien sontarom guok-léerom am nü sáhueka, éntok setenta sontaró kákabäekame, éntok guoi ciéntom lánzakame, jum pueblo Cesaréau am kannákê béchibo bátanim jiai tukápo. ²⁴ Éntok ket huate kábäim yeu pua nésauhue Pablota ámet yejsimnakêhui, éntok am téjhua tüisi ä suáyaka al-léamta áman gobernador Félixtau am nüpa sáhueka. ²⁵ Bempörimmak juka jiösiata áman au bíttuak ínel jáamta:

²⁶ “Empo gobernador Félix tua yórihuame, émoune tebote, ínapo jü Claudio Lisias. ²⁷ Éntokne enchi jünéetua jume judíom íkâi yoremta pereesotelatukáihui, éntok bem ä më báareihui. Tê ínapo jünéaka ä romáanotukáhui, sontarómmakne ä jínêuk. ²⁸ Jum bem yáuraune yéä tójjak jünêe báreka jita béchibo ä nátuatukáhui. ²⁹ Huanäine jünêak bempörim ley bétana huemta béchibo ä nátuatukáhui, tê romáanom ley bėj-reka kaita béttesi machik ä yáalatukáhui ä mëtebonakemta,

éntok kíal ä peréesotebonakemta junne. ³⁰ Tëne jünéaka judíom ä mebüreka am tekípánoähui, sepne emou ä bíttuak, éntokne ket jume ä nátuame téjhuaala huaka bem at innëäu em jikkajäpo am nok sáhueka. Iri jíbba”, tiahua jü jiösia.

³¹ Huanäi jume sontarom bem sáihuaka páman ayuka juka Pablota nuksájjak tukáapo pueblo Antípatris téäu bícha. ³² Yokóriapo jume sontaró guok-léero bem cuarteliu nóttek. Jume kákabäekame éntok, bóula sájjak Pablota huériaka. ³³ Cesaréau yájakam juka jiösiata gobernadorta mákkak. Juka Pablota éntokim ä mampo yétchak. ³⁴ Huanäi jü gobernador juka jiösiata noksuka Pablota temájek jakun ä jométukähui. Jum Cilicia buíaräpo ä jométukäu jünéaka, ³⁵ ínel au jiaahua:

—Huame enchi nátuame äbo yájak jübuë emo nok-rianake, huanäine enchi nok jikkajñake.

Huanäi huam rey Heródesta jóakaipo ä páttiateboka ä suaya nésauhuek.

24

Jü Pablo jü gobernador Félixta bíchäpo áu nok-riak

¹ Chúkula mamni taáhuarim huei, jü Ananías, jum tiöpopo chë nésauhueme, jum Cesaréapo yépsak huate judíom yoiyötori yäut jóarimmaki éntok senu am nonók-riamtamaki, Tértulö ti téhuakame. Ímëi jü gobernadortau yájjak juka Pablota nätua báreka. ² Juka Pablota yeu tóijhuak, jü Tértulo noktáitek, jü Félixtau ínel jíaka:

—Empo Félix yörihuame, tüisite enchi at báisauhue yanti itom jíapsä béchïbo kaítat jachin éaka, buëituk sime tüisi huéiye em koba súakä béchïbo. ³ Símetate íkái tühuaata mabeta símekuchi, tüisi enchi baísauhueka. ⁴ Të kaa enchi rójiktítua béchïbo binhua emou nokaka, chúbala jíbe itom nok jikkaja. ⁵ Í yoreme imi yeu tóijhuakame jita juëna kókoata bénasi maachi, kaa tü yöreme. Sime ániat jume judíom násuk nau omtíhuamta huéetua, éntok jume nazarénom téammeu yäut. ⁶ Kia itom tiöpopo júne kaa tühuaata hueetua báarei. Ítapo éntok, ä buíseka itom ley nésahue páman nokta at chupa báarei. ⁷ Të jü comandante Lisias áma au kibáchaka útteapo itom ä úhuak, ⁸ éntok itom téjhuak jume ä nátuame äbo emou kannákë tíaka. Én éntok, empo áapörík, Pablota, temájekátek jünéenake huaka itom áa bétana nokäu lütüriatukähui.

⁹ Jume judíom áma anéihuum ket jíba símeta íkái lütüriä tíiyai. ¹⁰ Huanäi jü gobernador señata jü Pablotau yáuhuaak ä nok íaaka. Huanäi jü Pablo ínel jiaahua:

—Chikti ín al-léerimmakne ino nok-rianake em jikkajäpo, buëitukne jüneiya juebena huásuktiriampo ín nacionbeu em yäuttukähui. ¹¹ Empo ára at nátemaje, dóoce taáhuarim jübua hueiy ínapo jum buere joära Jerusalémpo yebíj-lataka áma Diosta yöreka au mujti báreka. ¹² Kaábetamakne nok nássuaka jikkajhuak, éntokne kaabe genteta emo tóboktituaka bíh-huak jum tiöpopo, éntok kia jak júne bem emo nau totójäpo, éntok kia jak sékana junne huämi puéblopo. ¹³ Ímëi yoremem kia jita bem áa béchïbo nee nátuäu jünem karë lütüria yáuhua. ¹⁴ Tëne juka ín boojoriau yeu buíñake.

Ínapo huaka ín yóiyöhuam Dios béchibo tekipanua, simeta juka Diosta nésauhui libropo jiojteta súaleka éntok jume profétam jiojteri nokäu junne, jü bemela böta huépamani, bempörim kaa tühuatiähui. ¹⁵ Éntokne jíba Dióstat boobíchaihui bempörim at boobíhähui, jume kókkolam jíabitenakähui, jume tü yóremem éntok kaa tü yóremem junne. ¹⁶ Juäri béchibone jíba tühuata jóaka jíapsa, kaítat jachin éaka Diosta bíchäpo éntok yóremem bíchäpo junne.

¹⁷ Jaiki huásuktiapone sékana bíchaa naa simsuka ín buíarau nóttek limójnata huériaka póobem béchibo éntok tiöpota béchibo. ¹⁸ Íkäine johuai jume judíom Ásiapo joomem jum tiöpopo nee bíchako, béja nee ino úbasuko bem ley nésauhuépo bénasi, té kaa búrummaki éntok kaa naa muksi jita huéetuaka. ¹⁹ Huámëi huämi nee bíchakame äbo sájak türinake, ímin yeu jápteka bem nee nátuanakë béchibo jita ino bétana nok máchiako. ²⁰ Ímëi im aneme ket ára nooka áman judíom buere yäura bíchäpo jita béttesi machik ín yáalatukäu inot téihuaka bétana. ²¹ Jamak áme násuk aneka kusisi ínel ín jíakä béchibo nee nátuala: “Énem nokta inot jímmaala jume kókkolam jíabitenakeu ín súalë béchibo”, ti ín jíakä béchibo —tiahua jü Pablo.

²² Íkäi jikkajaka jü Félix, tüisi jünéaka Jesucristota súalnä béchibo tekipánoahuähui, íkäi huenta bat tójjak ínel ámeu jíaka:

—Juka comandante Lísiasta äbo yepsak jübuane yúmalasi ä jikkaijnake huaka at enchim nokähui.

²³ Huanäi jü Félix juka capitanta téjhuak júchi juka Pablota pattia nésauhueka, té licénciata ä nenki sáhueka jume ä täyame ä bínnakë béchibo, éntok ä aníanä béchibo.

²⁴ Chúkula jaiki taáhuarim huei, júchi áma yépsak jü Félix ä jubímaki, Drusílá téamtamaki. Áapo judíotukay. Huanäi juka Pablota núnotebok Jesucristota súalhuä bétana áu ä nok íaaka. ²⁵ Të juka Pablota jum lütüriata huë páman emo nühuamta bétana au nokako, éntok jü emo yüihuamta bétana éntok taahuata yúmak, Diosta nokta yóret chúpanake bétana áu ä nookak, jü Félix guómteka ínel au jiaahua:

—Simëe, ínapone kaa obisi anëtek, júchi enchi núnotebonake.

²⁶ Të jü Félix jü Pablótat boobíchaihuii tómita ä makmáchileka yéa beb báreka; kíalíku élaka jíba ä núnotebonake áamak ettéjhua báreka. ²⁷ Guoi huásuktiriam siika junëli huéeka. Júnensu jü Félix gobernadorpo yeu siika, huanäi jü Porcio Fésto ti téhuakame áma tékiatek. Të jü Félix jume judíommak tüisi tahuá báreka jíba juka Pablota preesopo tö siika.

25

Jü Pablo Féstota mámpo aneka judíom bétana áu nok-riay

¹ Huanäi jü Fésto áma yépsak gobernadorpo tékiata mabét báreka. Baij taáhuarim huei jum Cesaréapo Jerusaléniu bíchaa siika. ² Huämi jume tiöpopo tekipánoammeu nésauhueme, éntok jume judíom chë áma nok jikkaijhuame, Féstotau yájjak Pablota nátuaka. ³ Huanärim bem huátiäü emo yáaria nésauhueka au noókak, juka Pablota Jerusaléniu ä bittua sáhueka. Të jü bem éäu tábuiakai, böochim

ä mätebo báreka eiyai. ⁴ Të jü Fésto juka Pablota jum Cesaréapo peréeso tíiyai, éntok láuti jëla áman au huée máchilë tíiyay.

⁵ —Júntuk —ti ámeu jiaahua— jume enchim násuk tékiakame ínomak sájak túrinake jum Cesaréahui. Huákái yoremta béttesi machik juénak yáalatuko árem ámanirem ä nätua.

⁶ Jü Fésto jum Jerusalémpo guojnaiki o guojmamni táapo jáni aneka Cesaréau nótek. Yokóriapo béja jum yäuchim jojóyëpo yejteka juka Pablota áman nütebok. ⁷ Juka Pablota áman kibákek, jume judíom Jerusalén bétana áma yájakaihuim au rúkteka nate chíkola au jáptek. Huanárim juebénak béttesi machik bétana ä nätuai, tem kaachin ä lütúria yáa máchiakai. ⁸ Jü Pablo éntok, au nok-riaka ínel jiaahua:

—Ínapo kaita béttesi machik yáala, kia judíom ley bėj-reka éntok kia tiöpota bėj-reka junne, éntok Césarta, Romapo yäutta, bėj-reka junne.

⁹ Të jü Fésto jume judíommak tüisi tahuá báreka, Pablotau ínel jiaahua:

—¿Játchë kaa Jerusaléniu huee báare ámani juka nokta emo bétana huemta ín tü yáanakë béchïbo?

¹⁰ —Ímine Romapo yäurata bíchäpo aane —tau jiaahua jü Pablo—, éntok ímí ájaria lütula huëpo nokta ínot chüpanähui. Empo tüisi jüneiya judíom bėj-reka kaita juénak ín yáalatukähui. ¹¹ Jita juénak nee mëtebonakemta yáalatuk kaáchinne ä eria ín muknákëhui. Të kaita juka bem íno bétana nokáu lütúriatuk, kia jábe júne kaa lütúriata jípure judíom mampo nee ä tóijnakëhui. Kíalikune juka Césarta, Romapo yäutta, ápörík nokta ínot chupäia.

¹² Huanäi jü Fésto jume huete yäurammak ettéjhuasuka ínel au jiaahua:

—Béjasë juka Césarta, Romapo yäutta, nokta émot chupäia, huáahuïne enchi bíttuanake.

Jü Pablo rey Agrípata bíchäpo yeu tóijhuak

¹³ Chúkula jaiki taáhuarim huei, jü rey Agripa téame éntok Berenice ä jubíahua jum Cesaréau yájjak juka Féstota tebótua báreka. ¹⁴ Huämi binhua am anéi, jü Fésto juka reyta ettéjhuariak juka Pablota áma peréesotukä bétana ínel au jíaka:

—Senu yoreme ímí jípuhua jü Félixta peréesopo tösikähui. ¹⁵ Jum Jerusalémpo nee anéi, jume tiöpopo tékiakammeu nésauhueme éntok jume yoiyötori judíommeu yäut jóarim apä bėj-reka inou noókak béttesi nokta nee at chupa sáhueka. ¹⁶ Ínapo éntok, ínel ámeu jiaahua, juka Romapo yäuraata kaa junëli ä boojóriä tíiya, jábeta ä mëtebonakëhui kaa bat jume ä nätuammak emo am pújba bíttuaka emo am nok-rianakë béchïbo, jita béchïbo bem nätuhuähui. ¹⁷ Kíalikune bempörim äbo yájak, kaa binhua boobíchaka yokóriapo jum yäuchim jojóyëpo yejteka juka yoremta áman nütebok. ¹⁸ Të huame ä nätua báreka yeu jáptekame kaítam huaka ín at érahuëu yeu buíssek. ¹⁹ Ál-la hua bem áa bétana nokáu kia hua bem Diosta kepánäu bėj-reka ä huë tíiyai, éntok senu yoreme Jesús téame mukúkamta bétana, éntok juka Pablota huákái yoremta jiapsä tíä bétana. ²⁰ Ínapo éntok, ílë bénasi huëpo kaachin anmáchika juka Pablota temájek jum Jerusaléniu ápörík hueebare jáni tíaka,

ámami juka nokta at chúpanä béchïbo jü at nokhuamta béchïbo. ²¹ Të áapörík juka Romapo yäutta, Augusto rey Césarta, nokta at chupä iä béchïbo, jïbane peréesopo ä jïpu nésauhue áman Romáu ín ä bíttuäu tajti.

²² Huanäi jü rey Agripa Féstotau ínel jiaahua:

—Ínapo kéchá nok jíkkajï peiya íkai yoremta.

—Türi, yoko jübuë ä nok jíkkajïnake —tau jiaahua jü Fésto.

²³ Yokoriápo béja jü Agripa éntok Berenice áman yájaka, yörisi machisi emo yáalamtaka yäuchim jojóyëu kiímuk jume sontaróu yäuchimmak éntok jume oóhuim puéblopo chë yörihuammaki. Huanäi jü Fésto Pablota áman nütebok. ²⁴ Ama ä nüpahuak, jü Fésto ínel jiaahua:

—Empo rey Agripa, éntok eme oóhuim im itomak aneme, imi aane ï yoreme. Juebena judíom ä béj-reka inou nooka jum Jerusalémpo éntok ími Cesaréapo junne, sootí jíaka kaa ä jíapsiria nésauhueka.

²⁵ Të ínapo kaita huaka béttesi machik ä mëtebonakemta at téhuak, éntok áapörík juka rey Augusto Césarta, Romapo yäutta, nokta áachä chupä iä béchïbone áman au ä bíttua báreka tahuala. ²⁶ Tëne kaita juka tua lütüriata áa bétana hua nésahuemtau ín jïojtemachik jípure. Kíalíkune enchim bíchäpo yéä tójja, të emou tühua, empo rey Agripa, enchi ä temajnakë béchïbo jita ä yáalatukä bétana. Béttesi machik ä yáalatukäu enchi at téakne ín au jïojte machik jípunake, hua nésahuemtahui. ²⁷ Bueítukne kaa ä lütüriale pereesota áman bíttuaka éntok, kaa jünee huamta nénkako jita bétana ä nátuatukähui.

26

Jü Pablo rey Agripata jíkkajäpo áu nok-riay

¹ Huanäi jü Agripa Pablota ínel jiaahua:

—Licénsiatë jípure em emo nok-rianakë béchïbo.

Huanäi Pablo jïkau mámtaka ínel áu nok-ria táytek:

² —Tüisine al-leiya em bíchäpo aneka, empo rey Agripa, ín ino nok-rianakë béchïbo, símeta huame judíom nee béj-reka nokäu bétana. ³ Chë júnene al-leiya, huaka símeta jume judíom boojorïau em jüneria béchïbo, éntok jita bénakut itom nau nok nássuähui. Kíalíkune em jíapsi yánti yécharika enchi nee nok jíkkajï iaaka emou nooka.

Jü Pablo jáchin áu ä nükäu bétana nookay, kee jee Diostau bíchaa jíapsi kíakteka

⁴ 'Sime judíom jüneyia ilitchika naateka jachin ín ino nükähui, áme násuk aneka áman ín buíaräpo éntok buere joära Jerusalémpo junne. ⁵ Bempo ket jüneyia, éntokim ára yéu ä buisse ínel eáteko, jübua yótuka naateka jume parisérom béu ín éañhui, hua grupo itom religionpo chë júne Moiséjta nésahue páman au boojóriame. ⁶ Én éntokne imi yáurata bíchäpo yeu toij iäi ín boobíchá béchïbo, juka Diosta jume kókkolam jíabitetuanakëhui, jume itom yoiyóhuammeu ä nokákä bénasi. ⁷ Sime jume Israelta dóoce úusimmet yeu kat-riám huaka nokta yáata chúpëu boobícháñhui, kíalíkum juka Diosta yöre, éntokim at tekípánoa taáhuarit tukáarit naabúrujti. Én éntok, empo

rey Agripa, ket jíba júkái ín boobíchä béchïbo, jume judíom nee nätuala. ⁸ ¿Jatchu eme kaa ä súale jáku juka Diosta jume kókkolam jíjiabitetuähui?

Jachin juka Pablota bannaataka jume Jesucristota súaleme ä guok jájjaseihui

⁹ 'Ínapo bannaataka lútula huëpo tüisi ino ayúnake bénasi eiyai jume Jesús Nazaretpo jometa súaleme jíokot joaka. ¹⁰ Éntokne junëli am johuai jum Jerusalémpo. Jume tiöpopo tékiakammeu nésauhueme bétana útteata jípureka, ínapo juebénam Jesucristota súaleme cárceliu tójjak, éntok am súahuai júnene huame am súakame beu eiyai. ¹¹ Juebénasine jíókocham johuai bem súalëu am toij íaaka. Íkäne johuai simat jume judíom nau yayajäpo. Tüisine kaa huéläpo ámeu omtei, kia jum puéblompo sékana buíaräpo jokäpo júnene am guokjájasei.

Jü Pablo Diostau bíchaa ä jíapsi kúaktekä bétana júchi nookay
(Hch. 9:1-19; 22:6-16)

¹² 'Júnëline éaka jum pueblo Damascou bíchaa hueiyei, útteata jípureka éntok tékiata máktaka jume tiöpopo sacerdote tékiakammeu nésauhueme bétana. ¹³ Të jum böchi, empo rey, tua lútula kátekne machíriata téhueka bétana kom sikamta bitchak täata machiria béppa chë útteakamta, ino chíkola nee machíriakamta, éntok jume ínomak kateme chíkola. ¹⁴ Huanäite síme buíapo huáttek. Ínapo éntok, senuk téhueka bétana inou nokamta jíkkajak tua ín nokpo, hebreo nokpo, ínel jámta: "Empo Saulo, ¿jatchiáke nee guokjájase? Empöisë kókosi emo johua, juka buesta sísiguok buahuita témmü bénasi." ¹⁵ Huanäine ínel jiaahua: "¿Jábesaë empo, Señor?" Jü Señor éntok, ínel júchi inou jiaahua: "Ínapone jü Jesús, jü em guokjájasehui. ¹⁶ Të kátë jachin éaka kikte, bueitukne ín nésauhui em jonákë béchïbo emou ino yeu machíriak, éntok juka én em bíchakäu bétana em noknákë béchïbo, éntok chúkula em nee bínnake bétana. ¹⁷ Énne huame kaa judíommeu enchi bittuanake. Huámëi mampo, éntok judíom mámpone enchi áma yorétuanake. ¹⁸ Ámeune enchi bittuanak juka ín lütüria enchi am majtíanakë béchïbo, kaa jíba kaa ä täyaka bem jíapsinakë béchïbo. Huanärim kaa éntok Satanásta útteara bétuk emo jípunake, ál-lam Diosta éä páman kannake. Júnëlim nee súaleka hua bem juëna yáarikut jíókoritunake éntok jume Diosta bíchäpo tüisi tahualame násuk annake."

Jü Pablo juka Jesústa téhueka bétana au nokákäu au chúpaktiaka nookay

¹⁹ 'Kíalikune juka Jesústa téhueka bétana inou nokákäu chúppak, empo rey Agripa. ²⁰ Jume Damascopo anémmeune báchá noókak juka tü nokta Jesucristota bétana huenta, Diostau bíchaa emo an jíapsi kúakti sáhueka túhuata joaka júnakiachinakë béchïbo bem jíapsi kúaktilatukä bétana. Chúkulané éntok, jume Jerusalémpo anemmeu ä noókak éntok síme Judea buíaräpo anémmehui, álë bénasi huame kaa judíommeu junne. ²¹ Juári béchïbo jume judíom jum tiöpopo nee buíssek nee mēbáreka. ²² Të Diosta nee aniä béchïbo jíbane

at tekípánoa óusi éaka én tajti, juka tü nokta sîmemmeu nokaka, rikommeu éntok kia polóobemmeu junne. Kaítane éntok ámeu nooka huaka jume profétam éntok Moiséjta nokákäu jîbba, jü ayúnakemta bétana. ²³ Bueítuk bempo juka Crístota jiókot máchirata bínnake tíiyai, éntok mukuka jume kókkolam násuk báchá jábitenake tíiyai, éntok juka Diosta lútüria judíommeu ä noknákë tíiyay, éntok kaa judíommeu junne.

Jü Pablo juka rey Agrípata Jesucristota súaltua báreka nookay

²⁴ Júnëli juka Pablota au nok-riai, jü Fésto cháchayeka ínel jiaahua: —¡Rokotuläe, Pablo! Huä buere jita em emo majtiä béchîbë rokótulaë.

²⁵ —Kanne rokótula, empo Fésto tua yörihuame —tau jiaahua jü Pablo—, ál-la jü ín nokäu tua lútüria. ²⁶ Imi aane jü rey Agripa sîme juka huemta tüisi jüneriame, kíalikune kaachin éaka áa jíkkajäpo nooka. Lútüriapone áapörík sîmeta íkâi jünériä tíiya, bueítuk jü ín áa bétana nokäu kaa jak éhuil yáari. ²⁷ ¿Játchë juka profétam nokákäu súale, empo rey Agripa? Ínapo jüneiya em ä súalëhüi.

²⁸ Huanäi jü rey Agripa ínel au jiaahua:

—Jamake kaa jaiki nokiai juka Jesucristota nee sualmáchile.

²⁹ Pablo éntok, ínel au jiaahua:

—Tua Dios ínel éenake, ilikki nokiai éntok kia bürukuai junne, empo éntok jume huate én nee jíkkajame júne ino bénasi tahuánake, tè kaa cadenammea súmataka, ál-la Jesucristota súaleka.

³⁰ Juka Pablota junëli jáak, jü rey kíktek, éntok jü gobernador, éntok Berenice, éntok sîme huame áma jokáihüim. ³¹ Huanärim sékana bíchaa sájaka, nau ettéjhuaka ínel jiaahua:

—Í yöreme kaita béttesi machik ä mëtebonakemta yáala, kia ä peréesotebonakemta junne.

³² Huanäi jü Agripa Féstotau júchi ínel jiaahua:

—Átä búttiä eiyei íkâi yoremta kaa áapörík juka Romapo chë nésauhemta nokta at chupa íaayo.

27

Pablo jum Romau bíttuahuaak

¹ Jum Italia buíarau bíttua báahuaka jü Pablo éntok huate peréesom jü capitán Júliö téamta mampo jóahuak, hua Augústota batallonpo jometa mampo. Ínapo Lucas, Pablótamakne siika. ² Huanäite jum barco Adramítana teäu jomepo nuk sákahuak, Asia buíarau bíchaa huátaktëpo. Aristarko éntok, ket itomak hueiyei, jü Tesalónicapo joome, hua pueblo Macedonia buíaräpo káttekäpo. ³ Yokóriapote jum puerto Sidonpo yájjak. Huämi Julio tüisi ä al-lériaka ä bitchak juka Pablota, kia huame ä täyäu bëkatana júne náasä huéenakë béchîbo ä licénciak ä aníanä béchîbo. ⁴ Jum Sidonpo yeu sájakate juka isla Chíprë míkötana tösájjak, bueítuk jü jeka itom bėj-reka hueiyei. ⁵ Jum Cilicia buíarahui, éntok Panfilia buiära beute jü bahue naabúrujti yeu sájaka jum pueblo Mírä teäu yeu yájjak, Licia buíaräpo.

⁶ Huämi jü capitán senu barcota téuhuak Alejandriapo jometa Italia buíarau bíchaa huátaktemta ama itom jámu sauhue boula itom huéria báreka. ⁷ Juebena táapote läuti jíba kateka, jiókot anpo

jum puerto Gnídö beu yájjak. Ketune juka jekata itom bėj-reka huë béchibote puerto Salmón beu áman sájjak isla Cretä téamta kontiáka. ⁸ Júnëli juka jekata itom bėj-reka huei júnete jíba boojohuai bahué mayóamak lópola. Júnensute Buenos Puertos téhuakäu yájjak, jü pueblo Laséau kaa mekka káttekähui.

⁹ Júnëlite bínhuatuk, éntok béja kaa türiakai bahuepo booyo béchibo, jume buere jékam béchibo éntok béja sebe kíbakei. Huäri béchibo jü Pablo ¹⁰ ínel ámeu jiaahua:

—Eme oóhuim, ika boojóohuamtane kaa tüisi bitcha. Júkate barcota tárúnake éntok huaka áma huériahuamta junne, éntok ítapo júnete jamak itom jíapsi tárúnake.

¹¹ Të jü capitán juka barcota hueriamta chë nok súalei éntok juka ä átteakamta, jü Pablota béppa. ¹² Huákäi puertota kaa türiakäu jünériaka jum séberiaapo áma anbéchibo, síme jëla áma yeu sáka huak junne türíanake tíyai, jamak júne Feniceu yáijnake ti éaka, hua puerto Cretapo kátekäpo, huämi juka séberiaata pasároa báreka. Huäri noresteu bíchaa pújbaka káttek éntok suresteu bícha.

Jum bahuepo buere jéjekakame

¹³ Huanärim sur bétana juka jekata kaa útteaka huë béchibo al-léaka emo boojóomáchilek. Yeute sájaka jü Creta bahué mayóat kattáitek. ¹⁴ Kia lauti jëla buere jeka Noréstë téame juka barcota útteaka béebaka, ¹⁵ ä huéria táytek. Atä bėj-reka kaakun kat máchika kíal ä tójjak; huanäi itom nuk siika. ¹⁶ Jü ili isla Claudä téamta huamte sájjak, jekata kaa útteaka huépámani. Huanäite jíokot anpo juka ili canoata itom huíksakäu itou huíkeka barcopo jikáchä teekak. ¹⁷ Béja jikáchä téksukam huite buerémnia juka barcota nate chíkola nau súmmak kaa näikim ä huénnakë béchibo. Huanärim jum sëeu Sírtë téau emo kimumáchileka májhueka, jume velam búttiaka jekámak sájjak. ¹⁸ Yokóriapo jíba Bénasi juka jekata útteaka huei, juka barcopo bem huériäu bahuéu kom huótiatáitek. ¹⁹ Baij taáhuata huei éntok, ítapo am aníaka juka barco átteata áma huériihuamta báau kom huótiak. ²⁰ Yuun jaiki táapote táata kaa bitchak, kia chokim junne, éntok juka buere jekata itom bébä béchibote béja kaa yorem eiyai itom áma yorénake bétana.

²¹ Béja jaiki táapo kaa itom jíbuä tíaka jü Pablo áme násuk kíkteka ínel jiaahua:

—Eme oóhuim, chë türi eiyei eme nee nok jíkkajako. Katte jum Cretapo yeu sájakátek íkai jíokot máchiraata kaa bíit eiyei, éntok huaka enchim huériäu júnem kaa tárü eiyei. ²² Të katem kom eiya, bueítuk ito násuk kaibu jábe muknake, tem juka barcota ál-la jíba tárúnake. ²³ Tukábiak jü Diosta ángel inou yépsak, áapörík bétana inou jaatáka, hua Dios nee sáuhuemta bétana éntok hua ín áa béchibo tekípánoähui. ²⁴ Huäri Diosta ángel ínel inou jiaahua: “Kátë jachin eiya, Pablo, bueítukë Romapo chë nésauhuemta bíchäpo yeu toijna, éntok emo béchibotuk jü Dios síme jume barcopo émomak kateme bem kókkö éäpo áma am yoretuanake.” ²⁵ Júnentuk, eme oóhuim, óusem eiya, bueítuk ínapo jü Dióstat eiya, éntokne júneiya juka Diosta ángel nokakä páman ä lütüriatunakëhui. ²⁶ Të ál-late senu islau yeu bíáktinake —ti ámeu jiaahua jü Pablo.

²⁷ Séjtul tukáapote, béja guoi semáanapo boojóolataka, jum bahué Adriatico ti téhuaakapo jü jeká naa itom núnübuai, huanäi tukáa násuk huei jume barcopo tekipánoame jünéak bahué mayoau itom yeu yáijböhui. ²⁸ Huanärim juka báta jáimu mekka kómiakáu jünéria báreka ä jünaktek. Huanäi treinta y seis métrotukai. Júchi huam jëla katékam júchi ä jünaktek. Huämi éntok, veintisiete metrota jípurey. ²⁹ Huanärim májhueka jü barcota jita tetau tajti máchileka, naiki anclam barco chobe bétana huéeme kom huötiaka jáptek. Huanärim májhueka noita júne machútua peiyai. ³⁰ Jume áma tekipánoame éntok, jum barcopo yeu kat báreka eiyai. Kíalikum juka ili canoata báau kom jimma báarei, jume anclam barco kóbapo kateme kom huötia báaremcha aneka. ³¹ Të jü Pablo juka capitanta téjhuak éntok jume ä sontaróahuam, ínel ámeu jiaka:

—Ímëi yorémem kaa jum barcopo tahuak, eme kaibu áma yorénake.

³² Huanäi jume sontarom jume huitérim ili canoata ámei huítetuatakäu chúktiaka báau kómä tátabek.

³³ Marikaróapo béja jü Pablo símem téjhuak am jibuä sáhueka. Ínel jíaka:

—Béja guoi semána huéiye eme kaa al-léaka kócheka, éntok kaa enchim jíapsiläpo jibuäka. ³⁴ Nóitem jibuä. Útteatem nüye kaa kótko bárëteko. Óusem éiya. Júnëäm kaibu jábe ímí báapo muknake.

³⁵ Júnëli jiausuka jü Pablo huépul páanim nüka Diostau nokak ä baisáuhueka símem bíchäpo, éntok am rebektiaka am buátáitek.

³⁶ Huanäi síme óusi äaka ket jibuátáitek. ³⁷ Síme ítapo jume barcopo nau katéihui guoi ciento setenta y séistukai. ³⁸ Chúkula bem jóboäpo núkisi jibuäka, jume tirjkomim bahuéu kom huötiak barcota kaa béttesi huéenakë béchïbo.

Jü barco jum bahuépo kom kibakek

³⁹ Yeu matchuk jume barcopo tekipánoame juka buíata bitchak, kaa ä täyaka jachin ä téhuaakähui. Tem juka bahué komíata see päriata jípuremta bitchak. Huanärim áman bíchaa kat báreka taahuak, barcota ára áman emo rúktia máchileka. ⁴⁰ Jume huiterimim chúktiak jume ánclam ámey chäkaihuim, huanärim jume anclam báapo tö sájjak. Jume barco timónimim yarajtiak ámey ä kúakúaktiahuähui, éntok jume velam bat huéeme jíkau huíkkek. Huanäi jü barco bahué komiata mayoau bíchaa huéé táytek. ⁴¹ Të jum báata au nánkëu bíchaa siká, huämi jü barco kobba sëepo tútteka béja kara huéeka taáahuakk. Jume máarem éntok, juka barco chóbeta chíbela jámtiak. ⁴² Huanäi jume sontarom jume peréesom suabábarek kaa yéu am bajúm íaaka, am tennimáchileka. ⁴³ Të jü capitán juka Pablota ä jínëubárë béchïbo kaa licénciata nénkak, ál-la am téjhuak jume ára bajúmeme noita báau emo huötiaka mayoau emo am jínëutuanake tíaka, ⁴⁴ jume huátém éntok, tablámnet yeu bajúm sauhue éntok barco kuta kóttillammechi. Júnëlite síme yeu bajúmeke áma yoórek.

28

Jü Pablo jum isla Maltä teäpo yeu yepsaka áma aaney

¹ Béja síme áma yorésuka, jünéek juka íslata Malta ti téhuaakähui.

² Huame áma joomem al-léaka itom mabétak. Sejchúktim bueürum

itom náariak sébë tíaka éntok yúkë tíaka. Huanärim simem itom tájimmeu rukti sauhue itom sukäu íaaka. ³ Huanäi juka Pablota kuta huakíam nūka taijpo ä töttöai, jü bakot tüisi jóguokame tatájaka áma yeu huánteka mampo ä këka at chäka taahuak. ⁴ Jume áma jome éntok, juka bakotta Pablótat mampo chäkamta bíchaka ínel nau jiaahua:

—Í yoreme jíba tua yore súaleero. Bahuepo kaa muukuk, të jü Dios ä yáari béchíbo kaa ä jíapsi íaa.

⁵ Të jü Pablo táijpo au tátakeka juka bakotta áma kom tátabek éntok kaachin aika. ⁶ Síme at suuhuai ä mam baijmáchileka. Tem binhua at suaka, kaachin ä ayúi, tábuiasi eetáitek. Jukam Pablota dios tíyai.

⁷ Huämi kaa mekka senu yoremta buíam tökai, Públiö téamta buíyam. Áapo huämi islapo nésauhuei. Huäri tua al-léaka itom mabétak, éntok tüisi itom aníak baij táapo. ⁸ Júnaksu éntok, jü Públiota áтчay taijhuécheka bökai éntok kókoa disentériä téamtai kókoreka. Huanäi jü Pablo áman ä bíchiseka siika. Ä bíchaka, Diostau buanaka choápo áa béppa ä mámtek türiak. ⁹ Íkai jüneriaka jume huate génte kókoreme islapo jóakame au yaij táitek; huanärim türiak. ¹⁰ Huanärim tüisi itom yöreka itom bitchai. Chúkula júchi itom saka báareyim simeta huaka böot béchíbo itom huátianakeu itom miikak.

Jü Pablo jum buere joära Romau nüpahuak

¹¹ Béja baij metpo jum islapo anékate báau huáttek senu barco áma séberiatá pasároakäpo. Áapo Alejandriapo jométukai, jume diósim Cástor éntok Póluxta titéhuaakame señáalim huériai. ¹² Jum puerto Siracúsä ti téhuakapote yeu yájjak. Huämite baij táapo aanek. ¹³ Huämi éntokte boula sájjak jíba jü bahué mayóamak lópola jum pueblo Reegiö ti téhuakäu tajti. Yokóripote béja sur bétana jekríahuak, júchi machukte béja jü pueblo Puteóli ti téhuakapo yeu yájjak. ¹⁴ Huämite huate hermáanom téhuak. Huámëi itom áma tahuá sauhuei senu semáanapo. Chúkula bėjate Romáu bíchaa sájjak. ¹⁵ Jume hermaanom Romapo aneme béja nokta mabet-latukay, itom áman katë bétana. Kíalíkum itom nankíríka sájaka jum pueblo Foro Aapiö teäpo ito bea aaney, huate éntok, jum Baij Tabérnam teäpo. Jü Pablo am téaka tüisi Diosta baisáuhueka taahuak éntok óusi éak. ¹⁶ Jum Romáu yáijhuak jü capitán jume peréesom jü sontaró yäutta mampo jóiyak. Të juka Pablota sékana tójjak áapolaik áma annákë béchíbo, huépul sontarota ä suáyatuaka.

Jü Pablo jum Romapo judíommeu nookay

¹⁷ Baij taáhuareka áma yebíj-lataka jü Pablo jume judíom Romapo chë yörihuame nau núnutebok. Nau am yájak, ínel ámeu jiaahua:

—Eme ínomak huérim, ínapo kaita jume judíom bėj-reka yáalataka, éntok kia bannaataka itom yöiyöhuam boojóriäu bėj-reka junne, jíbane jum Jerusalémpo peréesotehuaka romáanom mampo yéchahuak. ¹⁸ Huanäi jume romáanom ínot nátemajeka nee búttia báarei, bueítukim kaita lütüriata ínot téhuak nokta béttesi ínot bem chúpaka ín mëtunakëhui. ¹⁹ Të jume Israelitam katim báreka taahuak. Kíalíkune juka Romapo chë nésauhemta nokta ínot chupa íaka nookak, kia kaita béchíbo ín nación nátuamáchik junne. ²⁰ Júnel

béchibone enchim núnutebok enchim bit báreka éntok enchimmeu nok báreka; bueituk ítapo jume Israelítam boobíhäu béchibone imi cadenammea súmataka jípuhua.

²¹ Huanärim ínel au jiaahua:

—Ítapo kaita jiösiata Judea bétana huemta mabet-la emo bétana nokamta, éntok kaabe jume judíom itomak huérim huannäbo äbo yáij-lame kaita juénak emo bétana nooka. ²² Enchite nok jíkkaj peiya jachin em éäu jünéria báreka, bueitukte jüneiya símekut i bemela yore majtiahuamta bėj-reka nokhuähui.

²³ Ä nok jíkkaj bárekam taáhuata ä yéchariak. Taáhuata yúmak, juebena génte áma nau yájjak jum Pablota anéipo. Huanäi kethuéi naateka kúptäu tajti ámeu noókak jachin juka Diosta im buíapo nésaunakéhui. Moiséjta ley bétana ámeu noókak, éntok jume profétam jiojtekäu bétana, Jesústa jü Crístotukähui, jü Diosta yeu púari, am súal íaaka, éntok im buíapo ä nésaunake bétana. ²⁴ Huate juka Pablota nokákäumak al-léaka taahuak, huate éntok, kaa ä súalei. ²⁵ Júnelim kaa nánancha bem éä béchiho sáka táitek. Huanäi jü Pablo ínel ámeu jiaahua:

—Ammäli jiaahua jü Espíritu Santo juka profeta Isaiásta ínel jiáutuaka jume itom yóiyöhuammehui:

²⁶ Amanë sika i gentetau ínel jiaahua:

Jíbem ä jíkkajnake jiöbe eme, tē kaa at jünéaka;
akém ä binnake jiöbe, tem kaa ä súalnake.

²⁷ Bueituk bempo kaa at jünee báreka eiya.

Emom naka páttiak kaita jíkkaj báreka,
éntokim kúpek kaita bit báreka,
kaa am jíapsi kúakteka ín am jínëunakē béchiho,
tiahua jü Espíritu Santo.

²⁸ Jún tukem jünéaka taáhua eme, én naateka pujbau bíchaa juka yore jínéihuamta Diosta bétana huemta jume kaa judíom béchihotunakéhui. Huámëi ál-la al-léaka ä mabénnake.

²⁹ Juka Pablota ínel ják, jume judíom sájjak juebénak nau noksákaka íari bétana.

³⁰ Jü Pablo jum kári ä reu jínulapo guoy huásuktiapo aane. Huämi síme jume ä bit báreka áu yayájame al-leaka mabetay. ³¹ Síme licenciata jípurey, juka Diosta ím buíapo nésaunake bétana kaabe ä táktiriay.

Jü Carta San Pablota Jiojtekähui Jume Romanommehui

Pablota ámeu teboterim

¹ Inapo Pablo, Jesucristota nésahui joame, apóstoltu iaahuaka núnuri. Jü tü nooki Diosta evangelio ín noknaké béchibone yeu púari.

² Dios ínel ä yáa rókaka nok-latukay, jauhuey naateka jume ä profeetam huämi, juka huépülsi huëpo Diosta bétana ä jiojtekä pámani, ³ ä Üusihua bétana, itom Señor Jesucristo, rey Davidtat yeu simlame. ⁴ Huanäi Dios ä täyatebok; junëli tua Diosta ä Üusitukähui, úttiärata jípureka, Espíritupo huépülsi huëpo áu ä nükä béchibo, entok kókkolam násuk ä jíabitekä béchibo. ⁵ Jesucristota huämtä mabet-la juka kaa náksi tühuaata apóstolimtu sáyhuakä. Huanäite béja ikäi síme ániapo anemueu noknake, ä nésahui súaleka am yáanaké béchibo, ä téhuam jíba yöreka. ⁶ Huámé násuku eme két áma näikiari, Jesucristota áttiamtu iaahuaka.

⁷ Síme eme jume buere joära Romapo aneme, Diosta nákéhuim, Diosta nésahui huépulta bénasi jíba joaka núnurim, jíapsi béchibo yeu púarim: Diosta kaa náksi tühua entok yánti jíapsihuame enchim béchibotunake, Dios itom Áchay bétana huéeme entok jü Señor Jesucristota bétana.

Pablota Romau nóiti péähui

⁸ Kaíta bát jee enchimueu nokaka juka ín Diostane baisau báare, Jesucristota huám ámani enchim bétana nokhuamta. Béja símekut jíkkaij-ri, juka jáchin tüisi Diosta enchim súalëhui. ⁹ Dios Áapo jüneiya, chíkti ín jíapsimak áa béchibo ín tekipanoähui, jü noki ä Üusi bétana huémta chíbejtiaaka, entok Áapo két jüneiya, kaa chükteka enchim béchibo oraciompo Diostau ín nokähui, Áaporikúu bícha. ¹⁰ Áune ä nétane, áapo ínel éäteko nee ä máknake, ín áman huéenaké béchibo, entokne al-leaka áman yebijnake jum enchim anëhui. ¹¹ Bueítukne tüisi enchim bíf péiya, juka Diosta bétana ín mák-ri enchimmet ä chíbejtia báreka, juka enchim mabet-läu chë júne tútti enchim át jíapsinaké béchibo. ¹² Júnëlituk jü jáchin juka Diosta enchim súalëhui huépülsi náu tahuanake, enchim béchibo júne türinake entok inapo júne al-leaka tahuanake, juka Diosta enchimmet yáakäu bíchaka.

¹³ Íkai éntokem két jüneriapo yúmala, hermaanom, búrusine áman enchimueu huéé báreka eiyay, enchim násuk tekipanua báreka enchim ä bíf iaaka, jáchin machisi juka Diosta ínomak anëhui, jume kaa judíom násuku júne két ánëli. Të én tájti obiachisi ínobia chätula, enchimueu ín huéenakëhui. ¹⁴ Jume griegommehui entok kaa griegommehui, jume tüisi jita täyammehui entok jume kaa jíösia täyammehui, úttia ín ámeu noknakëhui, juka Diosta nooki. ¹⁵ Júnëlem jüneiya, inapo ál-lane béja läuti jëla áman ä noknake, juka bemela nokta Diosta bétana huémta enchimueu kétchi, Romapo joakammehui.

Jü evangeliota úttiä

¹⁶ Bueituk iri noki bemela Diosta bétana huémtayi kanne áy tiihue, bueituk iri Diosta úttiära, simeta béppa. Jábetaka junne ä súaleme áy jínéutunake, jume judíom bátchu, chúkula entok jume griegom kétchi. ¹⁷ Iri noki Diosta bétana bemelasi huéeme itom ä téjhua, jáchin Diosta bíchápo kaita kulpaka itom tatahuähui: tua bát huépo ä súalhuä pámani, entok júchi ä súalhuäpo huämi, juka jiojterita jápo bénasi: “Tè jü lütüriata joaka jáápsame Diosta nokibet ä ea béchibo jáápsita jípunake.”

Yoremta kaa tü jáápsékähui

¹⁸ Dios téhueka bétana ä ómtira bíttebo, jume síme Diosta bėj-reka jáápsammehui, bueituk jume yoremem kaa türik huéetuaka, jukam lütüriata kaa boojotua, juka kaa túramak náu ä kütiaka. ¹⁹ Bempom huitti jüneiya, juka Diosta lütüria ják áman huéhui. Dios machisi ámeu áu yeu buíj-la. ²⁰ Bueituk kálajkosi bíttu jiöbe, síme jita kara bíttume ími ayukame Diosta áttiari: jü jíba béchibo Diosta úttiära, entok jü Dios tua ájária jíba béchibo jáápsame. Kálajkosi maachi, jü Diosta jáchinakähui, ániata ä yáakápo huämi. Huäri béchibo, “katte Diosta bitcha”, ti júnem kara jiaahua. ²¹ Júnéli Diosta tatáyalataka júnem, katim ä yöreka ä úttilek, ä Diostukä pámani, entokim kaa ä baisauhuek junne. Jü ili bem jita täyämakim emo buérialek; jü bem jáápsihua entok bem éau jíba jo báarey. Huäri béchibo bem éeri kaa machiriata jípureka taahuak. ²² Túisi emo jita täyaleka, junéli éakasum kaa susuaka taahuak, ²³ entokim juka Diosta lóoria kaa yuyujtumta kara bittumta bem kóbapo yeu ä huíkeka ä yáuhuak, entokim ími buíapo jometa bénasä yáuhuak. Huanärim huikitta bénasä yáalataka ä Dios tíiya, náikim guókekamta entok bakotta bénasi junne kétchi.

²⁴ Huäri béchibo jü Dios chicha máchiriau bíchaa am sákatuak, tiusi máchiraata bem yáa bárëu bícha; bem takahuam júne kaa yöreka jájanam juénasi náu aayuk. ²⁵ Jü Diosta lütüria ára nókichiata béchibom ä nakuliak; júri ámeu chúppuk, ími buíapo yáarítu bem tochokteka ä yöreka entok ä úttileka, juka simeta yáalata júne yöri máchika; júri Dios béja jíba yúu huásu-huásuktiapo jáápsaka yörihua. Júnentunake.

²⁶ Huäri béchibo Dios tiusi machikuu am tójjak. Bem jáamuchim júne két tábuiasi emo nü táytek; jáamuchimtaká júnem jáamuchimmak emo náyotek. ²⁷ Jume yoremem júne két ánëli, bem jáamuchim tójaka, áme bénasi oohuimmakim totö táytek, tiusi máchiraata náu joaka. Huäri béchibo bem takahuapo júri ámeu yeu chúppuk, sékana böot bem kuaktekä béchibo.

²⁸ Bempo béja juka Diosta omot yéchaka, kaitam Diostamak jüneria báreka taahuak. Huanäi jü Dios béja am kóba rókotek, kaa huéchiasi jita am yáanakë béchibo am tójjak. ²⁹ Jü kaa lütüriay símekut tápunika, kaa emo jub-lataka kíal náu anhuameyi, kaa tiurayi, tómi péé mukiyai, kaa yore jikolihuamtayi, áapolaytu báaremmiayi, yore súahuamtayi, náu nássuahuamtayi, ára nókichiayi entok áu íaahuamtayi. ³⁰ Jábetachim kaa túisi nooka, yorem júnaale; ílitchisi júnem kaa Diosta bétana nokhuamta jikkaij báare; karam jotu;

simeku bempo jı́batu báare; emom buériale, kaa türik yáa báreka jı́bam éiya; katim bem áchayim nok jíkkaja; ³¹ bem éäpom jíba an báare; katim emo jünee johua; kaabetam nákke; námakakim jiapsek; kaabetam jiokolë. ³² Tüisim jüneiya, Diosta jauhueeka juka bétte nokta ámet chúpánakëhui, juka kókkohuamta áme béchı́bo náikiatukähui, sime kaa türik joame béchı́bo; júneltaka jünem jíba ikárim simeta boojoria, entokim két ámemak al-leiya, ikái jita am joayo.

2

Diosta yáura lutüria yoremtat chúppe

¹ Huári béchı́bo empo kaitachë jáhuiteka emo yeu huı́knake, empo yoreme jábetaka junne. Empo tábuik sítuay emo yuktituame, tábuikut nokta chúpaka, émpë két emo béj-reka ayunake; éntoke két áa bénasi aane. ² Íkáite jüneria: Dios áapo lútüriata jı́pureme bétte nokta ámet chúpánake, jume kaa ál-la machisi ikái simeta joammechi. ³ Én éntok empo, ikái jita joame entok nokta huatemmet chúpame entok áme bénasi aneme, įkaibë ä guójanianake, juka Diosta yáurau enchi yeu kéchanakëhui! ⁴ ¿Jachë kia kaitapo emo ä bittua juka Diosta úttesi yore ä jiokolëhui? Tebe tiempota enchi mákka, enchi jíapsi kuakti iaaka, kaa bamsipo enchi huéria enchi jiokoleka. ¿Jukarë empo kaa jüneria? ⁵ Të juka námakak em jiapseká béchı́bo, karë emo jíapsi kuaktia junne; emochë náchá yétcha, juka Diosta ómtira; huári béja emo béchı́bo kaa türinake júnaköri, juka taahuarita yúmako, Diosta bétte nokta ímı́ ániata béppa chíbejtiahuako, entok ámani juka Diosta lutüria yeu machiako, júnakoy béja simem Diosta yáurau yeu am jábuahuako. ⁶ Ámani béja sime hueuhuépulaka núnuhuakä béjtuana, jita bénak bem yáakäu bétana. ⁷ Jı́bapo béchı́bo jíapsihuamtam mabetnake, huame jíba túhuata joaka jíapsakame. Huamëi béja juka lóoriata jaria, entok Diosta bétana yórihuamta entok yü tútti jíapsihuamta. ⁸ Të Diosta ómtira entok jü bétte noki ámeu ayunake, jume kaa báreka Diosta béj-reka jíapsammehui. Ímëri juka lútüriata kaa huáatiaka, kaa emo tóij báareme. ⁹ Jiokot anhuame entok kókosi éehuame áme béchı́botunake, sime jume yoremem kaa türik joammehui, jü judı́ota béchı́bo bátchu, huanäi jü griego kaa judı́ota béchı́bo kétchi. ¹⁰ Të lóoria entok yórisi machı́ka entok yánti jíapsihuame ayunake, jume túhuata joame béchı́bo, jü judı́ota béchı́bo bátchu, huanäi entok jü griego kaa judı́ota béchı́bo kétchi.

¹¹ Bueıtuk jü Dios kaabeta chë áma nákke; simem nánancha éria. ¹² Bueıtuk sime juka Moiséjta ley kaa jı́pureka jiöbeka kaa tüisi ayukame, junëlim kaita leyta jı́pureka jiokot noki bétteka ámet chúpatunake; entok sime juka Moiséjta ley mámpo jı́pureka kaa ä jíá páman ayukame, jüri leyta béchı́bom két jum Diosta yáurau yeu tóijna. Huanäi noki béttesi ámet chúpatunake. ¹³ Bueıtuk katim tü yóremem juka Moiséjta ley bem jíkkajakä béchı́bo, ál-lam juka Moiséjta ley jíá páman bem anë béchı́bo; jümëi jünen tü yóremem, Diosta bíchäpo. ¹⁴ Maasu éni jume kaa judı́om, katim ä täya, juka Moiséjta ley. Júnentaka junne, bem jíapsipom ä jı́pure, juka leyta

bempom ä leyek. Íari béchïbo, juka leyta kaa täyaka junne, bempo béchïbom ä jípure, juka leyta. ¹⁵ Júri ley béja machisi ámet aayuk, bem jíapsimmet jïojtetaka. Huári inel bem jíapsipo ámeu nooka, jáchin juka leyta jíá páman bem ayunakéhui; entok juka tühuaata bem am jonakéhui am téjhua, ¹⁶ taahuata yúmako, juka Diosta ä yäurau am núnuko, Jesucristota huám áman juka yoremtat éhuil ayukamta yeu buíjhuayo. Íri bemela noki ín nokähui, Jesucristota bétana huéeme, áu chúpanake ín jíakä bénasi.

Jume judíom entok jü Moiséjta ley

¹⁷ Én éntoko empo em judíotukä pámani, jü leytat jibë chäka, kaitat obisi éaka, huanäi éntoke Diostat emo úttile. ¹⁸ Éntoke tüisi ä júneria, juka Diosta jak áman ä huáatiähui; leypo ayukamta éntoke tüisi ä majtiari; juka áma türik jíbe áma yeu púuhua. ¹⁹ Yantelake kaitat jáchin éaka jume liliptimmeu bát emo kécháalataka emo júne am huiksimë tíiya; jume kaa machiku anemehuë emo machiriä tíiya; ²⁰ emoë am majtiä tíiya, jume kaita täyame, jáchin emo am ujünakéhui, jume ili usimmehuë maejtro; simeta juka lütüriata leypo ayukamté emo ä täya tíiya, jáchin ä órekähui. ²¹ Huanäi empo júkai joame, tattäbuim majtiame, ¿jatchiakasë empo kaa emo majtia? Empo chë inel jinabakka: kaabetë ékbua nésahue; ¿empo éntok ékbua! ²² Empo chë inel jiaahua: jubekame ö kunakame kaabe täbuimak entok jíapsinake. ¿Empo éntok em jubi täbuimak bäitattähua! Empo chë jume huate Diosim kaa emo súalë tíiya, kaabeta éntoke juka itom Dios béppa yörisi machi tíiya; ¿jatchiakasë júntuk tiöpopo ayukamta ékbua? ²³ Empo leytat emo buérialame; ¿én éntoke juka leyta kóttiaka kaa ä jíá páman aneka, Diosta junneriatebo! ²⁴ Huári béchïbo inel jïojteri: “Jume kaa judíom Diosta béj-reka nonoka, enchim junëli anë béchïbo.”

²⁵ Túri judíotaka circuncisiónta jípureme, juka leyta nesahui joame; tē juka leyta nesahui kaa joame; jü judíotaka circuncisión kaitapo bénasi tahuanake. ²⁶ Júmü huám huéiye, jü kaa áu circuncidaroyalataka juka leyta nesahui joame, juka áu circuncidaroyalataka bénasi tahuanake. ²⁷ Tē hua takaapo kaa áu circuncidaroyalataka juka leyta nesahui joame, áapo enchi sítuay yuktianake, buéituk empo circuncidaroyalataka juka leyta éä páman kaa aane. ²⁸ Kaa tua judíopo näikiaripo yúmala, hua ä takaahuapo béppa jita át yáariari; júnentaka junne, kaa circuncisión jü jita takat yári. ²⁹ Huä tua lütüriapo judío hua ä jíapsipo ä huéria, juka judíotuhuaamta; entok jü circuncisión chë nésahueme jü jíapsipo aayuk, kaa kía leetrata jíá pámani, ál-la Espírituta ä yáakä pámani. Kaa jábe yoreme ími buíapo jometaka ä yosire, tē áapo jü Dios ä úttilnake.

3

¹ ¿Jítasu júntuk áma téunake, seenu, ä judíotukä béchïbo? Jume circuncisiónta yáariarim, ¿jita tühuaatsum áma binnake? ² Tüisi juebenak tühuaata; jáchin huéy junne yölatakam kaate, jume judíom. Maasu éni tua lütüriapo, bempörim bétana huéiye, jü Diosta nooki. ³ Jü kaa bem Diosta súalekä béchïbo, ¿jachu kaitapo ä tahuarianake jáni, juka Diosta itomak türiakähui? ⁴ ¡Ee! ¿Kaibu inel huéenake!

Ál-la Dios juka lútüriata huë páman jíba annake, jume yoremem ára nókíchika jíápsay junne. Huári béchíbo ínel jíofteri:

Em nokähui jáchin huéy júne jíba lútüriataka yeu huéenake; jábeta enchi nátuay junne, jíbe yólataka tatahua.

⁵ Jú itom kaa tüisi anëu Diosta lútüria jikau chatchátek, ¿jáchisute jüntuk jiaunake? ¿Jachu Dios kaa tüisi ane jáni, itom yäura bíttuaka? (Kíane yoremta bénasi nooka.) ⁶ ¡Kaa júnentunake! Täbuiasä huéenakeyo, ¿jáchisu jüntuk am yäura bíttebonake, jume ániat jíápsame?

⁷ Të jü ín ára nókichiay Diosta lútüria símek béppa jikau ä huéenakey, ¿jatchiaka jüntuk ín kaa tühua béchíbo bétte noki ínot chúppe? ⁸ Ä junëlitunakey, kaa tühuatate yáanake, tühuata itou yebijnakë béchíbo. Inëlim jiaahua, jume nee nátuaka nokame, ínëlitukne täbuiasi huatem majtia. Ímëri nee nátuame bétte noki ámet chúpise.

Kaabe tü yóreme ímí ániapo

⁹ Huanäisu, ¿ëni? Ítapo jume judíom, ¿jachute bempörim béppa chë júne tühuata jajamla? Èe; kaa junëli huéiye. Béjate huitti ä nok-la, jume judíom entok jume kaa judíom simetakam ímí buíapo juka kaa türík ayukamta úttiära bétuk huáttila. ¹⁰ Bueítuk ínel jíofteri:

Kaabe, kía huépülaika junne, kaa lútula jíápsa;

¹¹ kaabe tua juka jünee huamta kaa jípure.

Kaabe kía ä éäpo juka Diosta jariu báare.

¹² Símetaka juka böota öbiala;

huépülaik bénasim kaita béchíbo tuttüríkam tahuala;

kaabe juka tühuata jo báare;

kía huépülaka júne kaabe ják aane.

¹³ Jú bem kutänauhua hua ánima mäari guójoria éta porita benna;

bem níniyim ára nókichiata nooka.

Bem tempo huáijhua éntokim juka áyakam jóuhuota ërialataka ä jípure;

¹⁴ jú bem teni jú noki béttesi jiamtay tápuni entok chibusi machikoayi.

¹⁵ Jume bem guókim júne bamseka téttene, yoremta ójbo guótiaboka;

¹⁶ jú bem kókosi ayunakëhui entok bem siroksi tahuanakëhui, jum böot ámebia aayuk.

¹⁷ Jauhuey jünem kaa juka yánti jíápsihumta täyak, jum bem böochi.

¹⁸ Katím Diosta májhue, jauhuey junne.

¹⁹ Tëte tüisi jüneiya, síme jú leyta nokähui, jume leyta bétuk jíápsammeu nooka, símem nok páttia báreka. Huanäi síme ánia Diosta bétte noki bétuk kóm huáttinake. ²⁰ Júnëli kaabe áu tü yóreme tíanake, Diosta bíchápo, kía juka leyta jíá páman aneka. Bueítuk juka leyta béchíbote jüneiya, jita ínel kaa türiakähui, Diosta bíchápo.

Diostatte eaka jínëutunakete

²¹ Të ëni, Dios itou yeu ä buíj-la, juka Moiséjta ley kaa áma näikiaka, jáchin juka yoremta tü yóremtaka ä tahuanakëhui. Jú Moiséjta ley entok jume profeetam júne ä nok-la, junëli ä huéenake tíaka: ²² jume Jesucristota súsualekame tü yóremtakam tatahua, Diosta bíchápo. Ínëli kaabe áma yeu púari. ²³ Kaa tühuata símem yáakä béchíbo,

símetakam yeutana päkun tahuala, Diosta lóoriapo. ²⁴ Kaitate béjtuaka tü yórempo näikiahuak, Cristo Jesúsata huämi, kaa tühuata yáalataka junne. ²⁵ Dios, Cristo Jesúsata áma yeu púuhuak, ä ójbo ä guötianaké béchibo entok junéli itom jìokorek. Én éntokte Diosta súaleka juka yore jìokorihuatate jajamnake. Dios ínéli itom ä bittebo báarey juka tü yórempo itom näikiahuäu juka kaa türìk bannaataka itom yáakäu át itom jìokori báreka. ²⁶ Ímèchi taahuarimmet itou yä machiria báare, juka tü yórempo itom näikiähuähui. Júnéli Áapo lútula entok lütüriata áttiak; ínéli jume Cristota súaleme tü yórempo am näikia.

²⁷ Én éntok jü yoreme, ¿jitaysu jüntuk áu buérialinake, Diostau bíchaa? ¡Kaitapo taahua! ¿Jíta béchibo? Kaibu juka Moiséjta ley nesahui itom yáakä béchibo, jauhuey junne, ál-la itom Diosta súualekä béchibo. ²⁸ Ímì chúppe: Jü yoreme Diostat éaka tü yórempo ä näikiahua, tè kaa juka ley nésauta ä yáakä béchibo.

²⁹ ¿Jachu Dios jume judíommeu jíba Dios? ¿Jachu kaa jume kaa judíom két ä Diosek? Lútulay, jume kaa judíom két ä Diosek. ³⁰ Bueítuk Dios huépülay jíbba. Entok Áapo jume ä súaleme tü yórempo am näikia, jume circuncisiónta jípureme entok jume kaa ä jípureme. ³¹ ¿Huanäi itom ä súalè béchibote juka leyta kaitapo johua? ¡Ee! Al-la Cristota itom súualekä béchibote juka leyta ché júnete yúmalisi ä chuppa.

4

Abrahamta ejemplo

¹ Huanäisu, ¿jítasu jájamek jáni, jü Abraham itom bannaataka kateme áchayhuari? ² ¿Jachu jü Abraham tü yóremetuk jáni, tühuata ä yáakä béchibo? Júnélituko jítay áu buériali mátkhi, tè kaa Diosta bíchápo. ³ Bueítuk ínel jìojteri: “Abrahamta, ä súalekä béchibo, Dios ä tutüreka ä bitchak.” ⁴ Én éntok jü tekìpanuakame kaa mikpo nanäikiahua, tè ál-la ä huikìriahuäpo sisime, jü tékkil. ⁵ Tè juka kaa tekìpanuakamta, kía ä súualekamta türipo ä tatahuaria. Júnéli Áapo Dios tü yórempo ä näikia, juka yoremta kaa türìk yáakamta junne. ⁶ Jü rey David két ä ettejoa, jáchin juka yoremta juka yúmalasi al-leehuamta jájamnakèhui. Júkái béja jü Dios lütüriata ä yáakä bénasi ä mabeta, kaita tékilta jíta ä yáatuakari. ⁷ David ínel jiaahuak: ¡Yúmalasim al-leehuamta jípunake, huame bem kaa türi yáarim tucharìahuakame, entok bem kaa tühua yáarim lomti páttirìahuakame!

⁸ ¡Yúmalasi al-leehuamta jípure hua yoreme, jume ä kaa türi yáarim jü Señor kaitasi am tatahuariako!

⁹ ¿Jachu ìri junéli huéeme, jü yúmalasi al-leehuamta jípuhuame jume emo circuncisiónta mák-lame béchibo jíbba, ö jume kaa emo circuncisiónta yáarialame béchibo kétchi? Bueítuk ínel jiaula, juka Abrahamta ä súualekähui, jü Dios tüisi ä tahuariak kía junéli ä ayukä béchibo. ¹⁰ Tè, ¿jauhueysu junéli ä näikìriahuak? ¿Jachu circuncisiónpo anekari, ö ketune kee circuncisiónta mákhuakari? Kee ä mákhuaka jü Dios tü yórempo ä näikìriak. ¹¹ Chúkula béja Abraham circuncisiónta yáariahuak, señalta bénasi. Júkái señakay, juka Diosta

tü yörempo näikiatata ä mabetak, ä súsualekä béchïbo, ketune kee circuncisiónta mákhuakari. Júnëli béja síme ä áchayeka tahuanake, jume Diosta súaleme. Ánëli Dios ímëi tü yöremempo am näikia, kaa circuncisiónta jípureka junne. ¹² Entok jume circuncisiónta jípureme ä áchayek, juka Abrahamta, circuncisiónta jípureka junne. Jíbam áapörík Diosta súalhuamta boojoria, hua jauhuey bát kateme kee circuncisiónta mabetakame bénasi.

Dios jíba ä yáanake, juka ä yáa rókähui

¹³ Bueítuk Dios Abrahamtamak ä yétchak, juka nokta, entok jume ä úusimmaki. Síme ániata am mák rókaka nookak. Të i noki kaa leypo chúppe, ál-la tü yöremtaka Diosta súalhuápo huámi. ¹⁴ Jume leypo aneme ä jípureyo, juka ániata herenciapo, jú Diosta súalhuame kaitapo tatahua, entok jú Diosta yore mák rókähui junne, kaitapo tahuanake. ¹⁵ Bueítuk jú ley ómtirata huéria, juka kaa tüisi anemta béchïbo; të juka kaita leyta ayukápo, kaibu leyta béj-reka jíapsinake.

¹⁶ Huári béchïbo, Diosta sualhuá páman huéiye, mikpo itom ä mabetnakë béchïbo. Júnëli jú Diosta yore mák rókakähui kutti óreka tahuanake, síme jume chúkula kateme béchïbo. Jú Diosta itom mák rókaka nok-lähui kaa kía jum leypo aneme béchïbo jíbba, bueítuk jume Diosta súaleka át boobíchaihuime kétchi. Ímëi Diosta súsuale, Abrahamta bénasi; huári béchïbo Abraham ítou áchaytaka taahuak, ¹⁷ juka jïojterita jápo bénasi: “Juebena génte ániapo anemmeune áchayriapo enchi kéchala.” Íri ínel jú Dios Abrahamta súsualekähui; júri béja ínel jume kókkolam júne jíabitetua, entok kaita jita ják órekamta júne áma ä ayuk ítanake, áma ä ayuka bénasi.

¹⁸ Kaita jíttoata ayukápo ä súsualek, jú Abraham. Huanäi ä súsualekä páman áu yeu chúppuk; junëli ayuka béja juebena génte ániapo anemmeune áchayhuaritaka taahuak, Diosta áu nokakä pámani: “Júnëlim ayuka béjam búrunake, jume em úusim.” ¹⁹ Abraham tókti kaa kóm éaka, jíba bénasi ä súsualek, abe cien huásukteka junne. Sara ä jubiahua junne béja kaa áasoay, bueítuk béja jámyölatukay. ²⁰ Abraham juka Diosta ä mák rókakäbet jíba huijüték; kaa ä tárúk, juka Diostat ä jíapsekähui. Diosta jíba úttileka áapörík jíba lóoriata mákkak, ²¹ entok tüisi júneiyay, Diosta juka símeta ä yáa rókáu ára áma yúmanakeihui. ²² Huári béchïbo Dios tü yörempo ä bitchak.

²³ Én éntok kaa kía Abrahamta bétana nooka, i jïojteri; ²⁴ bueítuk ito béchïbo két ínel jïojteri. Itom két jíba mabeta, jú Dios, itom ä súsualekä béchïbo, juka Jesústa kókkolam násuk jíabitetuakamta, juka itom Señor, ²⁵ Áapo Jesús yoremem jujjuenam mámpo tóijhuak, itom kaa túhua yáarim béchïbo. Huanäi mëhuakä jíabitek, itom tü yörempo tóij báreka.

5

Diostamak túlisi itom aneka jíapsähui entok túhuata ítou ä nüpähui

¹ Júnëli ítapo tü yörempo tahualataka, ito ä súalekä béchïbo, Diostamakte béja yánti jíapseka tahuala, itom Señor Jesucristota huami. ² Entokte két jíba áapörík béchïbo én ára áman kiimu, ä súsualekari jum Diosta yore jínëulápo. Júmute béja al-leaka kaitat

jáchin éaka aane. Júnelite ä jájamla; entokte Diostat huitti eaka át boobíchaïhui, juka Diostamak itom jáapsinakêhui ä lóoriapo. ³ Entok kaa یری jíbba, bueituk kaa türik ito bétana huéy itom kókosi éapo kétchi. Júnü júnente két ito jábele, entokte al-leaka ä mabeta, juka itou huémta. Júneeate jü kaa türi itou huéeme kaa huánti anhuamta itou nüpa. ⁴ Jü kaa huánti anhuame éntok, júmüte ito täyanake, jáchin machisi Diostamak itom kutti anêhui. Ito kutti jabuek jüneriasuk éntokte Diosta itom mák rókáu boobinnake. ⁵ Huanäite béja kaitat jáchin éaka, kaabeta tihuekari át boobinnake. Bueituk jü Diosta yore nákehui béja sime itom jápsipo tapuni. Juka Espiritu Santota éntok két itom mák-la. Jüri béja juka Diosta itom nákehui itot chíbejtiala.

⁶ Ítapo kara ito jinëuka tahuakay, tua tahuata yúmak Cristo ito béchïbo muukuk, jume kaa tüisi jápsame jujúenam béchïbo. ⁷ Kaibu bamseka senu yoreme täbui yoremta béchïbo áu mëtebo báanake. Jü tü yóremta béchïbo jamak kaibu áu mëtebo báanake; të senu yoremta úttesi tühuata jita buéresi ä huikiriätek, jamak áa béchïbo áu mëtebo báanake. ⁸ Të Dios ál-la tepa machisi itom ä bíttua, juka itom ä náké bétana, bueituk ketune kaa tüisi itom yóremtuko, Cristo ito béchïbo muukuk. ⁹ Én éntok júchi Dios itom tü yóremtusuka, Cristota ojbo huami, chë júne itom jineünake, áapörík béchïbo, jü Diosta ómtiraa huéenakemta bétana. ¹⁰ Bueituk júnakoy ketune Diosta bėj-reka itom aneyo, áute rúkteka áamak ito tütek, ä Üusihua kúrusit mukukä béchïbo. Én éntokte béja áamak aneka kaitat jálojteka, áamakte jáapsinake, jíbapo béchïbo. ¹¹ Entok kaa kía یری jíbba; Diostamakte két ito jábele, itom Señor Jesucristota béchïbo. Áapörík bétanate Diostamak ito türi tíaka al-leaka jápsa.

Adán entok jü Cristo

¹² Júneli huéeyo, huépul yoremta huám ámani, jü kaa türira ímí ániapo kibakek. Huanäi jü kaa tühua yáarita sáú kibakek, jü kókkohuame. Júneli ayuka béja jü kókkohuame sime yoremmet siika, simem kaa türik am yáakä béchïbo. ¹³ Ketune kee jee leyta äbo yepsayo, jáybusu jü kaa tühua yári ayukay, ímí ániapo. Të jum kaita leyta ayukäpo, kaabe át áu guómtia, juka kaa türik johuamtachi. ¹⁴ Jü Adámpo naateka entok Moiséjta taahuarimmeu tájti, jü kókkohuame ál-la béja jáybusu huéiyey, jume géntem béppa; jume kaa tühuata yáakammet junne. Jíba áneli huéiyey, eláposum kaa Diosta nésahui bėj-rek, Adánta yáakä bénasi. Íri äbo yebijnakemta nátuay.

¹⁵ Të jü kaa tühua Adánta yáakähui kaa Diosta itom mikakäu béppa sikamta bénasi óorek; bueituk jü huépülaik kaa tüisi ayukamta béchïbo juebenakam kókkok. Én éntok Dios tühuata itom mik-la, kaita bėjhuaata itou ä aahuakä, huépul yoremta huám ámani. Áapo Jesucristo chë júne buéresi uyyori entok chë juebenammet tühuata nüpak. ¹⁶ Jü kaa tühua huépul yoremta yáakähui kaa Diosta itom mikakäu béppa sikamta bénna. Bueituk Adán huépülsi nésauta bėj-reka, juebenammeu juka kaa tühuata nüpak; të jü tühua Diosta yore mákame juebenam tü yórempo náikia, bem kaa tüisi aneipo junne. ¹⁷ Juka huépülaik juka Diosta nésahui kóttiakä béchïbo

jü kókkohuame itom pereesotaka jípurey. Áněli chē úttiapom nésahueka bemelasi jíapsinake, huame kaita béjtuaka tü yórempo náikiahuakame, huépul yoremta huāmi, áapōrik Jesucristota.

¹⁸ Júnēli juka Adánta Diosta nésahui kaa yáakā béchībo, Diosta bette nooki itot chúppuk, sime yorememmechi; anēli kětchi, juka Jesucristota huepūlaik tüisi huéchiasi ayukā béchībo, sime ä susualekame lútula jíapsihuápote náikiahuak, entokte jībapo béchībo jíapsinake. ¹⁹ Bueituk juka huépul yoremta kaa Diosta nok jíkkajakā béchībo, jume juebénaka kaa lútula jíapsihuāpo náikiaritaka taahuak. Áněli kětchi, juka huépūlaik Diosta nésahuekā páman ayukā béchībo, jume juebénaka tü yórempo ayulataka tahuariana.

²⁰ Tē jü ley nésahui ímī ániapo kibakek, juka yoremta kaa türi yáarim juebénasi búrusi am ayutua báreka. Tē huanāi juka kaa tūhuata juebénasi ayuko, Dios chē úttesi yore nákeka taahuak. ²¹ Júnēli jü kaa tūhua yáari yorememet uttētuk, am kókkō iaaka. Áněli kětchi, jü tūhua Diosta itom mikāhui itot uttētuk, itom tü yóremtu iaaka, entok itom ä mikaka, juka jībapo béchībo jíapsihuamta, Jesucristota huám ámani, jü itom Señor.

6

Béjate kókkola, jum kaa türikun bícha

¹ Én éntok, ¿jáchisute jiaunake? ¿Jachute kaa tüisi jíapsinake jáni, juka Diosta tūhuata áu yeu machirianakē béchībo? ² ¡Ee! ¡Kaibu junēli huéenake! Ítapo béja kókkola jum kaa türikun bícha; ¿jáchisute júchi ára áma jíapsinake, jum kaa türik násuku? ³ ¿Jachem kaa jüneiya, eme Cristo Jesústamak ruktilataka tahuala, áman béja batōhuaka? Júnēlite áamak kókkolamtaka taahuak. ⁴ Batōhuakate kókkok; huanāite áapōrimak máatata taahuak. Én éntokte bemela jíapsihuamta jípureka ímī naa rejte, juka Cristota kókkolam násuk jíabitekā bénasi, jü ä Átchay tüisi machisi úttiárammeyí.

⁵ Áamakte áu pitti ruktilataka kókkok, áapōrik mukukāpo; alē bénasi jum kókkolam násuk ä jíabitekāpote áamak jotenake. ⁶ Íkáite két júneria, jü bannaataka jáchin itom jíápsaihui, jü yorem öra tíame, áapo Cristotamak kúrusit poponhuakā muukuk, jü kaa tūhua itot anēihui kóm jímmaatata tahuanakē béchībo. Júnēli béja jü kaa tūhua kaibu júchi itot nésaunake. ⁷ Bueituk jü mukukame béja búttiakata tahuanake; jü kaa tūhua kaibu júchi át nésaunake. ⁸ Ítapo Cristotamak kókkolamtuko, átte éiya, áamak jíba jíapsi béchībo. ⁹ Cristo béja kókkolam násuk jíabitesulataka, kaibu júchi muknake. Lútula huépo, jü kókkohuame béja kaita áamak bít mátkhi. ¹⁰ Bueituk Cristo mukuka, séjtul jíbba muukuk, jum kaa türikun bícha; ä jíápsau éntok, Diosta béchībo jíápsaka taahuak. ¹¹ Áněli kětchi, eme kókkolam bénasem emo nüye, jum kaa türikun bícha; Diosta béchībo éntokem jíápsam bénasem emo nüye, itom Señor Cristo Jesústa huāmi.

¹² Én éntokem emo suaya. Jü kaa tūhua kaa emót nésaunake, enchim takaahuachi. Kaa enchim áman huíknake, jum kaa türiu

bícha. ¹³ Katem kaa türikum bíchaa ä tójjja, juka enchim takaahua, bueítuk íkái kaita juénak jo yúmala. Ál-lem Diostau bíchaa ä tójjja, eme kókkolam násuk jiápsamta Bénasi. Diosta mámpem ä tójjja, enchim jita ára joähui, tua lütüriata joame. ¹⁴ Én éntok jü kaa tühua kaa enchimmet nésaunake; bueítukem kaa leyta bétuk jiápsa, ál-la Diosta yore náké bétuku.

Tühuata entok lutüriata jo báreka jiápsame

¹⁵ ¿Huanäisu éni? ¿Arate kaa tühuata johua, kaa Moiséjta ley bétuk itom ané béchibo, kía juka Diosta yore nákuäpo ito ané béchibo? ¡Ée! ¡Kaibu türinake! ¹⁶ ¿Jachem kaa jüneiya? Jábe junne jábetau tékilpo áu nénkako ä nésau jo báreka, iri junéli káttek. Juka kaa türik joáteko kókkohuäu bíchaa huéenake. Juka tühua lutüriata jíba jo bárëtek éntok, jíbapo béchibo jiápsinake. ¹⁷ Të Diostem baisauhue, kaa tühua tékiliu nénkitaka junne, chíkti enchim jiápsimak ä mabetaka at jáptek, jü Diosta bétana enchim mabet-latukäbechi. ¹⁸ Én éntok béja búttiataka jum kaa türiku enchim aneípo, jü lutüria tühuatahuem én chätulataka tekipanua. ¹⁹ (Ími buíapo jáchin jita huémta ettejhuamta Bénasine enchimueu ä nooka, enchim ára át jünee machisi ámani.) Bannaatakem emo réutebok, kaa türikum bícha, juka chicha machik jita johuamta entok juka kaa tíuraata béchibo. Én éntokem ánëli emo nénka, Diosta nésahui tühua jo báreka, enchim takaahua Diosta mámpo tójaka, juka lutüriata hué páman jíba am báreka.

²⁰ Eme kaa türiku bíchaa emo nénkilatuko, kíalem kaitapo ä bitchay, jükä Diosta lütüria. ²¹ Të, ¿jitasem áma téuhuak? Eme ínëli aneka éntokem bannaataka enchim jojosukaütay, enem béja áy tiihue. Bueítuk síme jüri kókkohuäu bíchaa jíba enchim huériay. ²² Të enem béja búttiataka aane, jum kaa türik jita enchim joaka jiápsaípo. Énem béja Diosta nésahui jíba johua. Én éntokem santomtaka jiápsinake, éntokem juka yü jiápsihuamta jípunake. ²³ Bueítuk jü kaa türik joame muknake; ínëli béjtuataka tahuanake. Të jü tühua Diosta yore mikähui, jüri jíbapo béchibo jiápsihuame, Cristo Jesús itom Señorta huämi.

7

Emo jubiahuakapo Bénasi óorek, jü Diostamak anhuame

¹ ¿Jachem kaa jüneiya, eme hermaanom? Bueítuk juka leyta täyammakne nooka. Jü ley juka yoremta jiápsaü núkisi át nésahue. ² Bueítuk jü jámut kunakame jü leyta béchibo yoremtamak súmatata jiápsa, juka ä kunahua jiápsaü núkisi. Të juka ä kunahua mukuko, huanäi béja áapo búttiataka tahuanake, jü emo jubiahuamta ley bétana. ³ Júnëli béja, ä kunahua jiápsayo täbui yoremtamak jípsi táyteko, juka emo jubiahuamta ley öbialataka tatahua. Të juka ä kunahua mukuk, búttiataka tahuanake, júchi täbuik kunakátek junne, kaibu juka emo jubiahuamta ley öbialataka tahuanake.

⁴ Júnëli kétchi eme, ín hermaanom, jü Cristotau rúkteka jum leytau bichem kókkola, täbuimak chätu béchibo, hua kókkolam násuk jíabitekamtamaki. Én éntok síme juka tühuata itom joähui, Diosta

béchibote ä yáanake. ⁵ Bannaataka kaa tühuapo jiápsaka, jü ley juka kaa türik itot ayukamta itot ä bússak. Huanäite kókkohuamta áma téhuak, juka kaa türik joaka. ⁶ Të énte leyta bétana búttiari. Jü leyta béchibote kókkola, bueituk iri áa bétuk itom jípurey. Énte béja búttiataka juka Diosta nésahui johua. Én éntokte juka bemela Espiritu ley nésauta jonake, te kaa juka ley örata leetra jáá pámani.

Jü kaa tühua inot ayukame

⁷ ¿Jáchisute éntok én jiaunake? ¿Jachu jü ley kaa tühuata huéria? ¡Ee! Kaa junéli huéiye. Júneltuko junne, ínapo kaibu jünee éiyey, jita kaa türiakähui leyta béchiBOTAKANE béja jüneiak. Juka jita ukulhuamta kaa türiakaü júnene kaa jüneria éiyey, juka leyta kaa ínel jiayo: “Katë kaa em áttia ukulnake.” ⁸ Jümü béja áu jaatiak jü kaa tühua junéli ä jiápo juka leyta nésahuekähui, símeta juka ukulhuamta ínot ayukamta machisi yeu ä teekak. Bueituk juka leyta kaita ayukápo, jü kaa tühua mukílataka taahua. ⁹ Ínapo kanne juka leyta jüneriaka ím aaney, entokne jiápsay. Të juka Diosta nésahui yepsako, jü kaa tühua ínot ayukame jiaBitek. Huanäi ínapo muukuk. ¹⁰ Íneline jünéak: hua nésahui jiápsita nee mák éaihui, juka ín áy muknakeü ínou nüpak. ¹¹ Bueituk jü kaa tühua, jü Diosta ley nésahuit jáhuiteka, nee báitáhuak. Huanäi jüri ley nésahuiy nee méak.

¹² Huitti nokhuápo jü ley türi, entok jume Diosta nésahuim jüne úttesi yörisi maachi, huéchiasim jiaahua, entokim lütüria. ¹³ Huanäisu, ¿jü türika juka kókkohuamta sep ínou nüpak? ¡Ee! ¡Kaa junéli! Të jü kaa türira áu bíttebo báreka áu kaa türiakähui tua lutüriapo, juka kókkohuamta ínou nüpak, juka leytat mámai jü türikut jáhuiteka. Huanäi junéli ayuka, jü Diosta nésau pámani, machisi bíttuka taahuak, jáchin úttesi kaa ä türiakähui juka kaa tühuata.

¹⁴ Jüneate, juka leyta Diosta bétana huéhu. Ínapo éntok ími buíapo kía yeu yoremntula, kaa türikuu nénkiritaka. ¹⁵ Bueituk jü ín joähui, kanne át jüneiya. Juka ín jo bárëune kaa johua. Juka ín kujteriäu, júkáisune johua. ¹⁶ Bueituk juka kaa ín jo bárëu joáteko, huanäiná jehuiteria, juka leyta türiakähui. ¹⁷ Inentaka huákäine ínapo kaa johua. Jü kaa türira ínot ayukame, jüri nee ä jotua. ¹⁸ Bueitukne jüneiya inochi, jü tühua ín huáatiäu kaa ínot ayka. Bueitukne tühuata yáa báreka, kara áma yúmaka tatahua. ¹⁹ Bueituk juka türik ín yáa barëhui, kannä johua; juka kaa türik ín kaa yáa bárëhui, júkai ál-lane johua. ²⁰ Ínapo juka ín kaa yáa bárëu joáteko, kanne ínapo ä johua; jü kaa tühua ínot aneme, jüri ínel nee antua.

²¹ Të ínapo tühuata yáa báreka junne, iri ley ínobia cháchätu, jü kaa tühua ínot ayukame. ²² In jiápsipone ä musaüle, juka Diosta ley, ²³ tëne täbuik leyta kët ínot ayukamta bitcha. Jüri béja juka leyta ín kóba súarapo jípurëhui, ä bėj-reka huerama. Huanäi nee yúyüuka nee pereesoteka nee huéhueria, jum kaa türi leyta ín takaahuat ayukäu lúl-la.

²⁴ ¡Tepane jioKot aneka ími jiápsa! ¿Jábesu áma nee yeu huíknake jáni, íkai ín takaahua mukíapo anemta? ²⁵ Diostane baisauhue, Jesucristo itom Señorta béchiBOTAKA bėjane át jünéaka taahuak. Kaita éntok boobíchaka Diosta nésahuine jopo yúmala, të ín yoremntukápo

ámani, juka kaa tühuata ley nee jo íaaka ínomak nássua, jü ín takaahua.

8

Jü Espíritu Santopo jíapsihuame

¹ Én ál-la béja, kaybu jábe am yáurau bíttuanake, jita kaa türik am yáakä bétana am nátuakari, jume Cristo Jesústat aneme, jume kaa huakajpo jíba jíápsame, ál-la Espíritu Santopo jíbba. ² Bueítuk jü Espíritupo ley jíápsita yore mákame Cristo Jesústat nee jínëula, juka kaa türik leyta bétana entok juka kókkohuam leyta bétana. ³ Bueítuk Moiséjta ley tókti kara ä joaka tatahuay, yoremta kaa úttiakä béchïbo. Të jü Dios ál-la ä yáuhuak; ä Üusihua äbo bíttuaka, yoremsi ä yáakari huakas sánkota ä mákkak. Ínëli áu huémta násuku, jü kaa türikut bétte nokta chúppak. ⁴ Juka leyta lútúria itot chúp íaaka ínel yeu siika, kaa nápat huakajta jo barëu itom johuähui, ál-la juka Espírituta éäpo ámani.

⁵ Bueítuk jume huakajpo aneme ímï buíapo jita ayukamtat jíbam éaka jíápsa; jume Espíritu Santopo aneme éntok, Espíritu Santopo huémta jíbba. ⁶ Bueítuk jum huakajpo jíba jíapsihuame át kókkohuamta huéria; të jü Espíritupo anhuame jíapsi jíbba, entok yánti jíapsihuame. ⁷ Jü huakajtat jíba éame Diosta béj-reka huéiye. Jüri síme, bueítuk kaibu jü Diosta ley bétuk äu núnake, entok jauhuey júne kaibu áma yúmanake; ⁸ entok jume huakajpo jíba aneka jíapsi báareme karam Diosta huáatiäu johua.

⁹ Të eme katem nápat huakajpo jíápsa; Diosta Espíritupem jíápsa. Jü Cristota Espíritu kaa at jípureme, Cristo kaa ä áttiak. ¹⁰ Jü enchim takahua mukila, jü kaa tühuata béchïbo; të Cristo enchimmet jíápsátek, jü enchim espíritu jíápsa Diosta bétana tü éehuamta béchïbo. ¹¹ Huä Diosta Espíritu Jesústa kókkolam násuk jíabitetuakame enchimmet anëteko, huäri júchi két enchim takahuam tóboktianake, am kókkolamtuk junne, hua Diosta Espíritu enchimmet anemtayi.

¹² Junëli huéiye, hermaanom, íkäite én joaka jíápsipo yúmala; katte kía jájana jíápsinake, itom huakajta éäu jíba joaka. ¹³ Eme kía juka huakajta éä páman jíba jíápsáteko, kókkonakeem. Të Espíritut Santota éä páman jíápsáteko, juka huakajta éäu méako, jíápsitem jípunake.

¹⁴ Bueítuk síme jü Diosta Espírituta éä páman kateme, ímëi béja jume Diosta üusim. ¹⁵ Katem tékilpo nénkírta bénasi emo ínnëa, májhueka náhuisi éakari. Tua üusipem náikiari, Diosta üusim bénasem emo nüye. Huäri béchïbote kaitat jáchin éaka áu chaynake, ínel jíaka: “Itom Páa, itom nákeme.” ¹⁶ Jüri Diosta Espíritu jü itom espíritummak chätuka kálajkosi itom ä máknake, juka júneehuamta itom Diosta üusimtukähui. ¹⁷ Ítapo Diosta üusimtuko, Diosta áttearite átteak; entok símeta ä jípureumaki ítapote ä átteak. Ä Üusi Jesucristotamakte náu ä jípure. Áapörík jiokot anekau bénasite ítapo két áamak jiokot anëteko, áman ä lóoriaute áamak annake.

¹⁸ Senu huémthane két áma bitcha: síme ímï én itom jiokot anëhui kía kaita juka itom jípunakëhui, karate áu ä cháiya, juka lóoriata

Diosta itom máknakēhui. ¹⁹ Sime ímī buíapo yáataka ayukame béja ä boobíchaihui, juka ímī huéenakemta, jume tua áma yeu púarim Diosta úusimtaka tahuanakēhui. ²⁰ Bueituk yáataka ímī ayukame kaa türík béchībo nasontuk; iri kaa áapörík éäpo junēli aayuk, ál-la hua Diosta éäpo, tē kēt tūlisi ä yáatunakeu boobíchaka taahuak, ²¹ bueituk simeta kaa ál-la machisi anhuamta ímī ániapo kaitasi yáatunake; junēli béja jü buía júne kēt ä jípunake, juka tūhuata ímī huéenakemta, jume Diosta úusimmaki. ²² Júnēate jü ímī buíapo ayuka jíápsame jámutta asoa báreka huantē bénasi buaana; ²³ entok ítapo kētchi, juka Espíritu Santota teboterita bénasi ä jípureme, kētte ä boobíchaihui, juka taahuarita yúmako juka lóoriata itom jípunakēhui, buanakate ulut éiya huáijhua itom jíápsipo, jum itom takaahuapo itom yeu huíkeka, tábui takaahuata jípu báreka. ²⁴ Júnēli huaka taahuarita boobíchakate jínēutaka tahuala. Tē jü jita boobit-huame kee jee bíttu. Tē senu jita bíthāteko, ¿jita béchībosute ä boobinnake? ²⁵ Tē juka kaa itom bíchāhui, júkai ál-late yebij boobinnake; yánti anekate ä bobitcha, jum jita yebij boobít-huäpo.

²⁶ Júnēli kēchi jü Espíritu Santo itom úttia lütēpo itom ania; jáchin juka Diostau itom nétannakēhui, áapo jü itom espíritu juka itom nokäu áu buísse, jíápsipo buanaka entok teniai kara téhuatumta nokaka. ²⁷ Tē jü Dios itom jíápsipo ayukamta jüneriame át jüneiya jita juka Espíritu Santota huáatiāhui, bueituk tua juka Diosta ito béchībo huáatiäu jíba áu noknake, jume santosi jíápsame béchībo.

Yölataka áma yeu kathuame

²⁸ Júnēate jume Diosta nákeme, sime jü ámeu ayunakeme bem tūhua béchībo ámeu huéenake, huame áapörík éä páman núnurim. ²⁹ Jume tua bannaataka Áapörík täyakāhui, ímēi kēt yuktiak, ä Üusi bénaaka am tahuanakē béchībo, Áapörík chē yaura nesauta ä jípunakē béchībo, sime ä súaleme násuku. Yörihuakä ä tahuaria báreka. ³⁰ Jume jauhuey naateka ä yuktiakāhuim, ímēi kēt núnuk. Jume ä núnukaü entok, Diosta bíchāpo kaita kulpaka am tahuariak, entokim Diosta lóoriapo jiasinake.

³¹ Ía bétanasu, ¿jáchisute jiaunake jáni? Diosta itomaktuko, ¿jábesu itom béj-reka huéé báanake? ³² Juka ä Üusihua júne kaa ito béchībo beutirek, ál-la ito béchībo ä tójjak ä mēnä béchībo. ¿Jatchiakasu kaa áamak itom ä máknake jáni, juka simeta ä jípurehui? ³³ ¿Jábesu kēt jume yeu ä púakāhuim nātua? Dios ä súaleme kaita kúlpakame tóttoja. ³⁴ ¿Jábesu bétte nokta ámet chúppa? Jesucristo jü mukukame, entok kēt jü kókkolam násuk jíabitekame, entok kēt jü Diosta bátam bétana kátekame, entok kēt jü ito béchībo Diostau nokame. ³⁵ ¿Jábesu itom ä úhuaanake, juka Cristota nákeka itom ä yörehui? ¿Itom jìokot anēhui, ö Cristota béchībo kaa tüisi itom bíthuāhui, ö tébaa, ö kaa itom sánkokāhui, ö jínhua machisi huéeme, ö kúchirim jáni? ³⁶ Ä jìojteripo bénasi:

Yü túttite emo béchībo kókkó;

kabaram súa báahuäpo bénasite ímī jípuhua.

³⁷ Júnēli itou ä huéy junne, jíbate yölataka áma yeu kannake, hua itom nákeka ito béchībo mukukamta huam ámani. ³⁸ Huäri béchībo huitti jünéakane inel enchimmeu nooka: Jü itom kókkonakeu junne, jü

ínëli jìokot aneka jíapsihuame junne, ángelesim junne, kaa machikuu jita ayuka yore máujtuame junne, én ímí ayukame junne, jü itou yebijnakeme junne, ³⁹ jü met jikat ayukame junne, jü bétukun kóm ayukame junne, kaita ímí yáataka ayukame junne itom náikimtenake, juka Diosta nákeka itom ä huáatiähui, jü Cristo Jesús itom Señortachi.

9

Israelta yoremem yeu púahuakähui

¹ Ínapo Cristopo lutüriatane nooka, kanne áranokíchi, jü Espíritu Santo, kaa nee ä taktiria ikái ín ä noknakëhui, ² úttesine jíapsipo kókosi siroka kaa chuktekane ín jíapsipo ä innëa juka huantiriata. ³ Kia nee bette nokta inot chupatuna béchibo júne ino toij eiyey, ö Cristotau mekka aneka, ínëli ayükatek jume ín huahua-jim jinëukäteko, jume ínomak joomem huakajpo, áchayhuariapo. ⁴ Israelta géntempom joome; Diosta úusimpom náikiari; Diosta símek béppa uyjória; entok ámemak nokta yéchala, juka Moiséjta ley yáakame; ä jiojteka ámeau ä teekak, áahuim tónnommea jápteka ä yörila, entok Áapo yún jita am mák rókaka nok-la. ⁵ Jume bat kateme Abrahampo naateka bem huahua-jim; jümëi éntok, juka bem ójbotam huéria. Jü Cristo jümü áman ímí yepsak. Huanäi Áapo Diostaka símeta béppa nésahue, síme huásu-huásuktiata yörihuaka jípuhua. Júneltunake.

⁶ “Jü Diosta nokakäu kaa áma yuuma”, tite kara jiaahua; bueítuk jume Israelta usiarim, katim síme Israelpo joome. ⁷ Entok jume Abrahamta ójbopo yeu sákalamtaka junne, katim símetaka tua Abrahamta úusim. Dios Abrahamtau ínel jiaahuak: “Isaacta huam ámanë am jípunake, jume em úusim.” ⁸ Íri ájaria, kaa jume áchayhuariapo usiarim ínel jume tua Diosta úusim; áapo Dios Abrahamta usita huépülaik usipo mák rókaka nookak. Huári usiarita bétana yeu tómtilame, ímëi áma náikiari. ⁹ Íri ínel chúkula yáa báahuaka nokhuakame, Abrahamtahui: “Huámëi taahuarimmechi ínapo yebijnake; huanäi Sara ili outa asoanake.”

¹⁰ Entok kaa íri jíbba; jü Rebeca két itom áтчay Isaacta bétana asoa báreka taahuak. ¹¹ Ketunem kee jee yeu tómtey, türik entok juénak júnem kee yáuhuay, juka Diosta ä huáatiä pámani, jábeta áma yeu ä púa bárëu yeu ä púanakëhui. Júnëli júkai huéenakë béchibo, ínel yeu chúppuk, kaa juka jita ä yáakä béchibo, ál-la áapórik ä yuktiakä béchibo. ¹² Ínel áu jíayhuak: “Jü kësami juka chúkula huémta nésahui jonake.” ¹³ Ä jiojteripo bénasi: “Juka Jacobtane nákkek Esáuta entok kaa huaatiak.”

¹⁴ ¿Jáchisute jiaunake jáni? ¿Jachu Dios kaa lütüriata johua? ¡Ee! Kaa junëli. ¹⁵ Bueítuk Moiséjtau ínel jiaahuak: “Jábetau túhuata ín yáa bárëune túhuata yáanake; juka ín jìokoli bárëune jìokolinake.” ¹⁶ Júnëli béja kaa jü ínel éamtahui, jü búitemta béchibo júne ee, hua túhua Diosta jábetau yáa barëhui, jóähui ä yáanake, juka túhuata. ¹⁷ Bueítuk jiojteripo: “Jü Dios jü Egiptopo rey Faraóntau ínel jiaahua: Ínapone reysi enchi yáala síme Egiptopo, juka yäura uttiära ín jipureü emót bittebo báreka, jume ín téhuam síme buíarat am táyatebö béchibo.” ¹⁸ Júnëli béja jü Dios jábeta ä jìokoli bárëu jìokolinake,

entok senuk jíapsita námakasi ä yáaria bárëtek junne, námakasi ä yáarianake.

¹⁹ Të empo jámak ínel inou jiaahua: “¿Jatchiakasu júntuk juka yoremta nätua? Bueituk, ¿jábesu két ä táktirianake, juka Diosta yáa bárëhui?” ²⁰ Empo yóremtaka, ¿jábesäe, juka Diosta téjhua béchïbo? ¿Jachu jü sötöri juka ä yáakamtau ínel jiaunake? “¿Jatchiakasë júneli nee yáuhuak?” ²¹ Jachu jü babuta tekipanuame kaa úttiata jipure jáni, jü babuta béppa. Jü senu baabu kittiaripo huepul basota újyoriapo sayhuamta ay au úttil béchïibo ä yáanakëhui, tábuik entok jayti machika jita ama huattia béchïbo.

²² Jü Dios itou yeu ä buíj báreka juka ä omtëhui entok juka ä úttiára, tebesi tiempota am mákkak, jume kaa huéchiasi aneme. Huári béchïbom lütiana. ²³ Huanäi éntok juka símek béppa ujyorik ä bíttebo báreka, itom jiokoleka bannaataka itom yeu píuhuak, itom áamak annakë béchïbo. ²⁴ Én éntok itom núnula, juka Diosta yore jiokoriläu jájamlame, të kaa gente Israelta joome násuk jíbba, ál-la génte kaa judíom ániapo anemmeu násuk kétchi. ²⁵ Jum profeeta Oseasta jïojtekäpo két ínel jiaahua:

In pueblo tine ä téhuaanake,
juka jauhuey júne kaa ín pueblotahui,
entok juka pueblota kaa nákuhamtane nákuhä tíanake.

²⁶ Entok jum bem tejhuaripo:

“Emëe katem ín gentem”,
jümürim Dios jíapsamta úusim ti tehuaana.

²⁷ Isaías profeeta két chay nókaka ínel jiaahua: “Israelta gente bétana. Eläposum säeta bénasi juebénaka aane, jü Israelta pueblo, ili ama yeu bílame jíba áma jínëutunake. ²⁸ Bueituk jü Señor ä nokakäu yáanake, síme ániata béppa, lútula huëpo, entok läutipo.” ²⁹ Bannaataka profeeta Isaíasta jiauläpo:

Jü Señor úttiata jípureme kaabeta ímí ä tahuariako,
pueblo Sodooma entok Gomorrata pueblota bénasite tahua éiyey.

Jü lütüria ä súalhuäpo huám mabethuame

³⁰ Huanäi, ¿jáchisute jiaunake? Jume kaa judíom kaa Diosta sáu katemesu ä jájamek juka lütüriata. Huanärim kaa culpaka tahuariahuak, kia bem ä súsualekä béchïbo. ³¹ Jü Israel éntok jü leytat jíba jíápsekaihui, kaa ä jájamek. ³² ¿Jatchiakasum jumeí kaa ä jájamek? Bueituk bempo juka jita bem jóäbet jíbam éiyay. Jü téta áme bia órekamtachim téítek. ³³ Ä jïojteri bénasi:

Béjem ä bitcha, ínapone jum pueblo Siónpo Israelta hueramá böochi,
juka tétatane áme bia yétcha;
entok téta bueru ay huattihuame;
jume ä súaleme; kaybum tiusi tahuanake.

10

¹ Hermaanom, jíapsipo ín huáatiähui oraciompo nokaka Diostaune ä áahua, juka gente Israelpo joome jínëutunake bétana. ² Ínapone júneya, tüisi Diosta nesahui bemporim jo peähui huatem béppa; të kaa huitti ä täyahuä pámani. ³ Bueitukim juka lütüla Diosta bétana huemta kaa täya. Juka bem ä súalë bénasi jíbam ä yáa báreka éiya;

juka Diosta lútüría huéchiasi órekamta éntokim omoute. ⁴ Síme jü ley Cristotau yeu chúchupe, juka ä súalemta tü yórempo tahua íaaka.

⁵ Tü yórempo tahua báreka Moiséjta ley páman órekame ínel jïojteri: “Jü yoreme ími leypo órekamta yáakáteko, íkái leyta béchïbo jïba jíapsínake.” ⁶ Të jü Diosta súsualeka huéchiasi ayuhuame, jüri éntok ínel jiaahua: “Katë em jíapsipo ínel jiaahua: ¿Jábesu áman téhuekau jikau huéenake jáni? Íri béja Cristota äbo kóm huéria béchïbo, ti jiau báare; ⁷ ínel jíateko junne, ¿jábesu kókkolam anëu sika itom ä ettejorianake jáni?” Íri béja Cristota kókkolam násuk yéchaka ä temajemta Bénasi jiaahua. ⁸ Të jü jïojteri, ¿jáchisu jiaahua? “Kaa jáimu emou órek, jü nooki, em tempo éntok em jíapsipo.” Íri ínel jü nooki chayeka itom nokähui. ⁹ Bueítuk Jesús jü Señor ti jíaka em teniay yeu ä buísëtek, éntok em jíapsipo ä súalëtek, Diosta kókkolam násuk ä jíabitetuakähui, jínëutunakee. ¹⁰ Bueítuk jíapsipo ä súalhuäpo Diosta bíchäpo tü yóremtaka tatahua; jü teniay éntok yeu buïbuijhua, jínëutaka tahua béchïbo.

¹¹ Bueítuk jü jïojteri ínel jiaahua: “Síme hua ä súaleme, kaibu tiusi tahuanake.” ¹² Bueítuk Diosta bíchäpo síme nanäláy; jume judíom éntok jume kaa judíom; símemmeu Áapo Señor. Áapo yún jita jípureka am miika, jume áu nétaneme. ¹³ Bueítuk, “Síme Señorta téhuampo nokame, jínëutunake.” ¹⁴ ¿Jáchisu jüntukim ä téttehuaaka áu noknake, huaka ketune kee bem súalëhui? Éntok, ¿jáchisum ä súalnake, huaka áa bétana nokhuamta kee jíkkajaka? Éntok, ¿jáchisum ä jíkkaijnake, kaabeta jee ámeu ä nokayo? ¹⁵ Éntok, ¿jáchisum ámeu noknake, kaa áman bíttuatuko? Juka jïojterita jáuläpo: “¡Tepam müsäla maachi, jume guókkim, yánti jíapsihuamta nokame attiam, éntok bemela tü nokta huériame!”

¹⁶ Të kaa síme al-leaka ä mabetak juka tü noki bemelata; bueítuk jü Isaiásta jïojteri ínel jiaahua: “Señor, ¿jábesu juka itom nokäu jíkkajaka ä súsualek?” ¹⁷ Júnëli béja jü Diostat ehuame jíkkaijhuäpo yeu huéiye; jü jíkkaijhuame, Diosta noki jíkkaijhuä bétana huéiye.

¹⁸ Të éne ínel jiaunake: ¿Jachum tua kaa ä jíkkaij-la jáni, juka Diosta nooki? Anáka; akim ä júneria. Jü jïojteri ínel jiaahua:

Síme buiärat jíkkaijtuk,

síme ániat nokhuak.

¹⁹ Éne júchi ínel jiaunake: ¿Jü yoremraa Israelpo joome íkái kaa júneria? Bannaataka sep Moisés ínel jiaahuak:

Ínapone näibuk-riata enchim innëtuanake gente kaa Israelpo jom-memaki.

Éntok gente kaa suamsi emo nüyemmaki enchim öomtituä béchïbo.

Junëline béja enchim öomtituanake.

²⁰ Jü profeta Isaiás huitti ínel ámeu jiaahua:

Jume kaa nee jariamesu nee téuhuak;

jume kaa nee nátemaymeune ino yeu machiriak.

²¹ Të jü Israelta bétana éntok ínel jiaahua: “Síme táapone ámeu mám rútukilatata jïba ámet boobíchaihui, jü gente kaa nee huáatiaka éntok nee béj-reka anemtamak junne.”

11

Israelitam bëyeka tahualame

¹ Èn èntokne ínapo ínel jiaahua, ¿jachu juka ä pueblohua omoutela, jü Dios? Èe, kaa junëli huéiye. Bueituk maasu èn ínapo két Israelita, Abrahamta üusimpone yeu simla, Benjamínta familiapone joome.

² Kaa yeu ä tahuariala, jü Dios juka ä pueblohua. Áaposu jauhuey naateka ä täya. Ö, ¿jache kaa ä jikkajla, Eliásta bétana nokta, jiojteripo huémnta? Juka Israelta Diostau yeu buíssek, kaa tüisi ä tahualatukä bétana, ínel jáakari: ³ “Señor, ¡jume em profetamim súhuak; jume em altarim entokim chíbela tatabla; entokne ínapo jíba tahuala; neechim èntok jaria nee më báreka!” ⁴ Të jü Dios, ¿jáchisä yómmiak, téhueka bétana? “Guoy búsan mil yorememne íno béchibo èeriala; jumei béja kee jee Bäältau tónommia jápte.”

⁵ Èn ímí tiempopo junne, ketunem áma yeu púataka aane, Diosta yore mikä pámani. ⁶ Kaita yáaka Diosta tühua jájameko, jüri béja kaa tékil yáarita béchibo huéiye. Kaa junëli ä huéeyo, jü yore mikhuame kaa yore mikpo náikiari. Tékilta béchibo huétek èntok, jü yore mikhuame kaitapo tatahua. Júnëli huéeyo jü tékkil kaa tékilpo náikiari.

⁷ Huanäisu, ¿èni? Jü Israel juka ä jariáihui, kee jee ä jájame; të jume áy yuktiarim ál-la béja ä jájamla. Jume huate èntok juka jíapsita námakasi tahuariak. ⁸ Ä jiojteri bénasi: “Dios Áapo béja íneli am tahuatuak, kaita am ínnënakë béchibo. Jume pusim júne béja kara bínnake; jume nákam júne béja kaa jikkaijnake. Júnëlim tahuala, èn tájti.” ⁹ Entok David két ínel jiaahua:

Jum bem náu yájaka jibuäpo huite cháaripo entok jítèrìmpom huáttinake.

Júmürim tëiteka áma jìokot ayunake.

Jüri ámeu huéenake.

¹⁰ Eläposu jume bem pusim kaa bíchaka tahuanake, kaa machiku; eläposum bíampo kókosi huanteka ókola rejtinake bem kókkou núkisi.

Kaa judíom jínëuria

¹¹ Èn èntokne ínapo nátemaje: Jume Israelta gentem, tëiteka huattek; ¿én béja kaibu júchi áu tóboktianake? ¡Kaa jümü ámani! Të ál-la jü bem kaa tüisi ayuka béchibo, jü jínëuria kaa judíommeu yepsak, jume judíom öomtituä béchibo. ¹² Jü tëitekäu bem huáttékähui, jü ániatau tühuaata nüpak; jü bem kaa tüisi anëu jume kaa judíommeu tühuaata yáuhuak. ¡Chë júne tühuaata yáanake, yúmalasi bem Diostau jíapsi kúaktekateko!

¹³ Gentiilim kaa judíom enchimmeune nooka. Bueituk jü Dios enchimmeu nee bíttuala. Tüisine át jíápseka entok ä yöreka ä johua, juka ín tékkil. ¹⁴ Jamak júnene jume huate ín ójbopo joomem öomtituanake, enchimmak tekìpanuakari. Huanäine Diosta am jínëunakeu bíchaa am huériunake. ¹⁵ Jume bempörim pákun yeu taahuariakähui juka sime yoremraata Diostamak tüisi jíapsinakë béchibo, junëli siika. ¿Jáchisu ámeu huéenake jáni? Ámani béja jume judíom símem jum tühuaú bíchaa kúaktiahuayo, ¡tepam jíapsita

jájamnake, kókkolam násuku! ¹⁶ Jume páanim bát yáahuakame santotuko, jume chúkula yáahuakame két jíba santotaka yeu huéenake, bueítuk jü bát huéeri huépul tujpom náu jometunake. Entok jü júyata naahua santotuk junne, síme mesëkiriam két santotunake.

¹⁷ Jume huate mesëkiriam kaitiahuakä, huanäi empo béja jü oliivo kía júyapo jometaka, júmü kéchahuake basihuek. Huanärë béja jü jíapsi em jípurëhui jü oliivo bähua jíapsitamake ä jípunake. ¹⁸ Katë juka júya bat huémta mesëkiriam kaitapa bíb báare; bueítuk empo emo buérialëtek, júneäe émposu kaa juka nahuata jíapsita mákka, ál-la áapo jü nahua enchi jíapsita mákka.

¹⁹ Empo jamak ínel jiaahua: “Jume mesëkiriam kaitiahuak; ínapo jum kaitiapo basiu íaahuak, jü oliivo óguotachi.” ²⁰ Türi; chúktiahuakamme, huame mesëkiriam, kaa juka Diosta bem súalekä béchïbo. Të empo em ä súsualekä béchïbo jíapsake ímí aane. Katë emo buérialë; ál-lë Diosta májhueka jíapsa. ²¹ Bueítuk Dios kaa am jiokorek, jume mesëkiriam tua ä ogúopo joome, enchi júne kaibu jiokorinake. ²² Áachë suuhua, éntokë ä bitcha, Diosta türi jíapsekähui, entok kuttílasi huémta ä türëhui. Kutti ámet mámma, jume huáttekammechi, entok két enchi jiokolë, jíba junëli enchi ä súaleka aneyo. Kaa ä junëlituk éntok, enchi két chúktianake. ²³ Inentaka bempo juka kaa ä súalhuamta tójaka anëteko, júchi bemelasi óguot am basiutuanake. Bueítuk Dios úttiata jípure, júchi bemelasi óguot am kechanakë béchïbo. ²⁴ Áahuë huáate: Empo jü oliivo kía júyapo jometaka kaitiahuaka, jü oliivo ethuaka suayahammat kéchahuakä basiutuahuak, jume mesëkiriam át jomesu chë kaa át kéchahuakä basiutuana, jü júya ámemak jometamaki!

Israel yoremraata jínëunähui

²⁵ Hermaanom, íkáine két enchim júneriatua péiya: Dios ä éSORITA bënasi óretukay én ímí tiempota huey yeu buíj báahuaka ériatukay. Katem emo jábelinake. Jáchisu áu síika, jü yoremraa Israeltahui, juebénakam juka bem jíapsi námakasi yáariahuak, juebena kaa judíom ä jajamnakeme aman Diostau jíapsi kuaktisuko, béja lútinake jume kaa judíom tiempo. ²⁶ Huanäi béja síme Israel jínëutunake, ä jïojteripo bënasi:

Jum pueblo Sión bétana huéenake,
jü itom jínëunakeme,
jukä Jacobta familia kaa türík yáari ä úhuáteko.

²⁷ Entok íkáí noktane ámemak súmanake,
júnakoy béja ínapo jume bem Dios bejrim am úhuaanake.

²⁸ Evangelioopo Diosta bej-reka kaate enchim béchïbotaka, të bem yeu puatukäpo; entokim uttesi nákhua, jume bem bát kat-riampo béchïbo. ²⁹ Bueítuk jü Dios jita yore ä mák-ri, kaybu yore ä úhuaanake, jabeta yuktiaka ä nunuko kaybu ä koptianake. ³⁰ Eme junne kaa judíom bannaatakem juka Diosta nésahui kaa johuay. Én éntokem ä jajamla, juka Diosta yore jiokorëhui, jume judíom kaa Diosta nésahui yáakä béchïbo. ³¹ Júnëli két jume judíom éni katim Diosta nésahui yáuhuak, juka Diosta úttesi enchim jiokolinakë béchïbo. Bempo éntok két ä jájamnake, juka Diosta úttesi am jiokolinakëhui. ³² Jü Dios béja símem tójjak, jum kaa türi böot am

kannakë béchïbo, chúkula béja simem ä bíttua báreka, juka yore ä jiokolëhui.

³³ ¡Tepa inel kaa lülüteka böka, jü Diosta ára jita joähui, ä jüneriähui entok sime jü täyahuame! Tepa obiachisi kara huitti át jüneetu, jü Diosta huáatiäbechi; kaa läuti ára ámet jüneetu, jume ä böommechi. ³⁴ Bueítuk, “¿Jábesu tua béja át jüneenake jáni, juka Señorta éäbechi? ¿Jábesu ä majtia jáni, ják ámani ö jita ä yáanakëhui? ³⁵ ¿Jábesu Áapörík bát ä mákak jáni, juka ä mák-ri ä nóttiriä béchïbo?” ³⁶ Bueítuk Áapörík bétana, Áapörík béchïbotaka, éntok Áapörík béchïbo, simetaka imi ayukame, Áapo ä áttiak. Áapörík béchïbo jü lóoria, yúu huasu-huasuktiapo. Júnentunake.

12

Cristota súaleme jonakëhui

¹ Huári béchïbo, ín hermaanom, enchimmeune nooka, ujbuanaaka, Diosta yore jiokolë pámani: Enchim takahuamem jiápsame kaa ámpolekem Diostau buísse. Ìri ofrenda jiápsame Diosta ä musäulëpo tua ájária, entok tua huéchiasi huéiye. ² Katem imi ániapo én imi ayukamtat jiba emo joyhuaria; ál-lem hua enchim kóba éeri bemelasi yáanake. Bueítukem júnëlem beja ä jünerianake, jita Diosta huáatiähui, yoremak al-leehuamta ä jipuréhui, éntok kaita áu bëyeka yúmalaasi ä türiakähui.

³ Júnëline jiaahua, huaka tühuata ára jita johuamta ín mák-ri béchïbo, huame hueuhuëpulaka enchim násuk aneme, katim huatem béppa emo ériapo yúmala, ál-la áma ä huéeläpo jibba, áa bétana huéchiasi éaka, huaka Diostat súalhuäpo beekik, Dios Áapo hueuhuëpulammet ä näikimtela. ⁴ Jáchin jum itom takaahuat yún náu huémta itom jipure bénasi, të kaa sime nánancha huépul tékilta jiba johua. ⁵ Júnëli két ítapo juebénaka náuhui, huépul takaahua jibba jum Cristopo, entok simetaka náu aneme náu huéiye.

⁶ Katte sime nanälaysi huépülaik jiba ára johua; atä mák-ri Diosta bétana. Jábe juka Diosta bétana nokta mabetaka ä nokame, em Diosta súalë beekisi jíbe ä johua. ⁷ Ö chë jita tühuata jábetau johuäpo, áahuë ä johua; ö yore majtiahuäpo, jábetë majtia. ⁸ Jábe Diostau bíchaa am huériame éntok, eläposu Diostau am rúktianake; hua jita huiutíame, eläposu jábeta miknake; jü jábe kóba yöpo huéeka jume huatem ára huériame, eläposu júkái tékilta jonake; jábeta jiokolëka ä aniame éntok, eläposu al-leaka ä jonake.

Cristota sualhuäpo itom jo iähui

⁹ Jü jábeta nákeme chíkti ä jiápsimak yore náknake. Juka kaa türík omot yéchaka, türík jiba boojorianake. ¹⁰ Simetakem emo nákke, emo saylakamta bénasi: Emo ériakem emo bitcha, éntokem símeku emesu emo chë éria.

¹¹ Tüisi át jiápseka, kaa obeka, Señorta tékil johua chikti enchim jiápsimaki.

¹² Al-leakem Señortat boobíchaihui; yánti jiápseka juka kaa türík jita huémta ínnëhuäpo, yúu tüttem Diostau nooka.

¹³ Jume Cristota súaleme, akem am ania; jume lótteka kateme enchim jóapem am mabeta.

¹⁴ Jume enchim jájjaseme, tühuatem áme béchibo aahua, jü Señortahui; katem béttesi ámet nooka.

¹⁵ Jume al-leammakem al-leiya; jume buanammak éntok, ámemakem buaana.

¹⁶ Huépülay bénasem emo bíchaka náu aane; katem emo buérialé; jume poloobemmakem emo huéria; katem eme jíba jita emo täya tíaka éiya.

¹⁷ Katem juka juénasi ayukamta jü kaa tühuaý béjtua; juka türík jíbem jo báreka éiya, síme yoremem bíchäpo. ¹⁸ Ama yumátekem síme yorememmak júnem yánti jíapsihuamta jípureka aane. ¹⁹ Katem emesu juénak enchimmeu yáarita nóttiria báare. Eme hermaanom ín nákéhuim, jü Diostahuem ä tójja. Huári júnakoy juka nokta béttesi ámet chúpanake, bueítuk ínel jöjteri: “Ínapone ä áttia, juka yoreu yáahuamta nóttiriahuahui; simetane ínapo béjtuanake, ti jiaahua jü Señor.” ²⁰ Júnéli ket jiaahua: “Juka enchi béj-reka huéekamta tébäureyo, Aké ä jíbuátua; ä bäi mukeyo, Aké ä báa mikka. Empo íkái joáteko, óbam kóbat át huáttiamta bénasé ä táanake.” ²¹ Jü juénasi anhuame kaa enchi yüyüinake; ál-la empo juka kaa türíké jü tühuaý kobanake.

13

¹ Síme yäura ími buíapo néshauemta bétukem emo nüye; bueítuk kaita éntok yäura, juka Diosta ími kóm júnakteri yäura jíba ími ániapo aayuk. ² Júnéli béja jábe junne juka yäura nesauta béj-reka huée báareme, Diosta ími kóm júnakteri béj-reka annake. Huanäi béja jume íkái béj-reka ayukame, bempo emo ä joria, juka béttesi bem püaktianakéhui. ³ Jume jueezim ími buíapo juka yäurata núk jokame juka tühuaata joamtahuim kaa suuhua. Kaa am máujpo yúmala; jü juénasi aneme ál-la. ¿Jaché empo juka yäurata kaa májhueka ími jíapsi péiya? Türíké johua; huanäi yäura áaposu enchi úttílnake. ⁴ Diosta néshauim joaka ími aane, enchi ania báreka. Të juénasi anéteko, máujpë yúmala; kaa kíal am jípуре, jume ejparam, jü tékiakame, bueítuk Diosta néshauí yáatebo báreka, juka juénak bem joähui ámechá nóttiria. ⁵ Huári béchibote áabétuk ito nüpo yúmala, kaa juka kókosi itom ä yáanakéhui jíba májhueka, ál-la juka jíapsi ehuamta kaa chichá machik jipü béchibo. ⁶ Bueítuk huári béchibë két impuestom béjtua, juka Diosta tékilta am joaka annaké béchibo. Yüu túttim tekipanua, júkái joakari.

⁷ Símetem juka enchim huikiriähui béjtua: Jum náu tómi jíkímahuäpo, náuhuem tómi jíkíma; jume impuestom béjtuahuäpo, impuestomem béjtua; juka yörisi maachik, akem ä yöre; juka nákhuaaka ériahuamta, akem ä nákeka ä ériaka ä bitcha. ⁸ Katem jábeta huikiriaka tatahua; nánanchem síme emo nákeka ál-la náu aane; bueítuk juka alë bénasi yoremta nákeme, juka leyta jiäpo áman aane. ⁹ Jü Diosta nesauri ínel jiaahua: “Jubeké karé täbuik juube, jámut junne kunakame kaa täbui yoremta jípunake; katé yore suuhua; katé kía jábetat kaa lütüriata nooka; katé juka kaa em áttia ukule”; éntok júchi jü huate Diosta néshauim, ímirim síme chúppe, ínel ä jiäpo: “Juka emo bénasi yoremta emo bénasé ä ériaka ä náknake.”

¹⁰ Jü yore nákhuaame kaabeta kökosi johua; junëli béja hua yore nákeme tua juka leyta jíä páman aane.

¹¹ Símeta ínëli huëpo eme béja át suanake, jü ániachi. Béja yúmala, jü taahuari, kócheha búsaka itom jotenakëhui. Bueítukte én chë júne kaa mékka áu ansaka, jü Señorta itom huériunakëhui, júnakoy itom ä súsualeka taahuarit béppa. ¹² Béja mékka tukaari huéiye; jü machiria béja äbo jëla ansime. Én éntokte jum kaa machiku itom attiakaihui tóijnake. Taahuapo nássua huíkörimtem én núnake. ¹³ Taahuapo rejtemta bénasite ito núnake, suamsi; kaa jum jaiti machiku entok vino jíhuäpo, jum kaa huéeläpo sánko béj-remta áttiahuäpo junne, kaa tíuraa pajkompo ják rejtihamta junne, nássuahuäpo junne, emo ée béj-reka jíapsihuäpo junne. ¹⁴ Señor Jesucristotate súpetenake, entokte kaa juka huakajta itom huériu bárëu bíchaa jíba kannake.

14

Diosta súalhuäpo kaa úttiakame

¹ Juka Diosta súalhuäpo kaa úttiakamta enchimneu ä rúkti báareyo, akem ä mabeta; tē katem áamak nok nássua báare tábuiasi jita sualhuamta bétana. ² Bueítuk maasu én senu símeta jita buabuähuamta buänake; tē hua kaa huitti Diostat éame, jüuta síarik jita jíba buänake. ³ Jü huakajta buäyeme, kara ä ée béj-reka ä bitcha, juka kaa ä buäyemta. Jü kä buäyeme junne, kara jáchin éaka ä bitcha, juka ä buäyemta, bueítuk jü Dios áapo két ä mabel-la. ⁴ ¿Jábesu empo, juka tábuik tekoka tekipanuamta sútuay emo ä yuptituanakëhui? Diosta nésahui johua, kíkteka ö huécheha junne. Jü Señor Áapo nésahue; ä úttiäray ä kéchanake.

⁵ Senu kaa sime taahuarim nanälai tíya. Huate éntok sime taahuarim nanälai tíya. Ínëli jíayhuäpo, jáchin ä súal bárëpo, senu ä súalnake, chíktä jíapsimaki. ⁶ Jíta taahuarita empo yöreka Diosta át súaleka, Diosta béchibë tüisi aane. Jü jíbuäme Diosta baisahueka ä johua. Ánëli ketchi, jü kaa jíbuäme Diosta baisahueka kaa jíbuä. Tüisi aane, entok jíba Diosta baisahue.

⁷ Bueítuk ito násuk kaabe áu úttileka ä jíapsi bárëpo áman jíapsinake, entok kaabe júne két ä muk bárëpo áman muknake. ⁸ Bueítuk ítapo jíapsäteko, Señorta béchibote ímí jíapsa; entok ítapo kókkoteko, Señorta béchibote ímí kótko. Júnëli béjja, jíapsätek junne, ö kókkotek junne, Diosta áttiamtakate ímí aane. ⁹ Huäri béchibö jü Cristo muukuk entok júchi jíabitek, entok huanäi júchi jíapsak, símemmeu yöpo kíkte báreka, kókkolammehui entok jíapsammehui.

¹⁰ Tē empo, ¿jatchiakasë juka em hermaano sútuay ä yuktia? Ö empo ketchi, ¿jatchiakasë juka em hermaano kaitapo bitcha? Bueítuk símete áman yeu jáptenake, jum Cristota yäura bíchäpo. ¹¹ Bueítuk ínel jíojteri:

Ínapo tua ájária, ti jiaahua jü Señor.

Síme inou tónommia jáptenake,

entok junëli béja símetaka bem teniay Diosta yöreka áu noknake.

¹² Júnëli béja símetaka huepülaka Diostau yeu jápteka símata itom yáakähui áu yeu buíjnake, júnaköri.

Katë juka em hermano jioptua báare

¹³ Júnelite béja éni katte itom súttuay jábeta yuktiaka át noknake; ál-late am anianake, kaabe hermaano itot jáhuiteka jum kaa türikun bíchaa nóttinake. ¹⁴ Ínapo Señor Jesústat jiápseka íkái jüneria: Ímí ániapo ayukame kaita chícha maachi; të jábe ímí ayukamta kaa türi tíaka jiápsame, áapõrik béchibo chícha maachi. ¹⁵ Të jü em buäyë béchibo jü em hermaano sásäbuanäteko, jümü béja jaibusë kaa Diosta yore náké páman aane. Katë jaibu kókosi ä johua, em buäyebeyi, juka hermaanota. Huäri béchibo két mukila, jü Cristo. ¹⁶ Juka tühuapo enchim jipurëhui, katem jájana kaa huéchiasi áa bétana noktebo. ¹⁷ Bueituk jü reytaka Diosta nésahuëhui kaa buähuame, kaa jita jihuame, të ál-la lütüriata täyahuame, yánti jiápsihuame entok Espiritu Santopo al-lehuame. ¹⁸ Huä inéli juka Cristota nésahui joame, Dios áamak al-leiya, entok sime yoremem ä yosireka ä binnake.

¹⁹ Huäri béchibote béja yánti jiápsaka anhuamta bétana kaa chükteka tekipanuanake, sime ito aniaka espíritu yötu béchibo. ²⁰ Katë jü buähuamta béchibo juka Diosta tékil chíbejtia. Sime buähuame kaita chícha maachi; të ál-la kaa türi jü yoreme juka jita ä buäyë béchibo jábeta sásäbuaniäteko. ²¹ Huakajta buähuäpo entok vino jihuäpo em hermaano teítuanaketek, ö jita júne ä öomtitanakepo, ö kömä éetuanakepo, katë ä johua. ²² ¿Empo Diosta súalhuamta jípure? Türi emo béchibë ä jípure, Diosta bíchápo. Yúmalasi al-lehuamta jípure jü kaa áu béj-reka jita jehuiteriame. ²³ Të jü kaa Diostat éaka jita buäyeme bétte noki át chúchupe, bueituk kaa Diostat éaka ä johua; bueituk jü sime kaa Diosta éehua bétana huéeme Diosta béj-reka huéiye.

15

Cristota ejemplotate hueriana

¹ Ítapo Diostat ehuäpo chë üutiakame jume chë kaa üüttiakame aniaka am huériunake; katte juka itom türëhui entok juka itom áy al-leähui jíba jonake. ² Sime ítapo juka itou jëla anemta béchibo türik jariunake, juka áu tüisi huéchemta, jum Dios huáatihuäpo ä yötunakë béchibo. ³ Bueituk Cristo junne kaa juka ä türëhui entok tüisi áu huéchemta jíba yáuhuak; të ál-la juka jiojterita jiäpo bénasi áu yeu siika: “Jü juénasi emo bétana nokhuame, íno béppa huétchek.” ⁴ Bueituk jü bannaataka jauhuey jiojtehuakame, itom yún jita júneetua báreka ínel jiojtehuak, juka ára boobit-huamta itom jípunakë béchibo, entok öusi éehuamta, juka jiojtetat suakari. Júnelite al-leaka át boobinnake, juka äbo huémtat. ⁵ Të jü Dios juka kaa huanti jíapsihuamta áttiakame entok juka buanhuamta yore úhuuame enchim násuk kéchá ayutuanake, juka huépülsi náu éehuamta Cristo Jesústa ä huáatiäpo bénasi. ⁶ Júneli béja sime nánahuit éaka huepülak náu nokaka, Diosta itom Señor Jesucristota Áchay úttinake.

Jü kaa judíommeu nokhuak jü evangelio

⁷ Huäri béchibo, emoem mabeta, jáchisu Áapo Cristo két itom mabel-la, Diosta lóoria béchibo. ⁸ Bueitukne én enchimmeu ínel jiaahua, Cristo Jesús jume judíom aniaseka äbo yepsak, jume

áchayhuarimmeu nokta yáari chúpaseka, entok juka lútüriata Diosta bétana huémta machisi bíttebo báreka. ⁹ Entok jume kaa judíom juka Diosta úttil iaaka úttesi yore ä jiokolë béchïbo, ä jïjteripo bénasi: Huári béchïbo ínapo jume kaa judíom násuk enchi yeu buíjnake, entokne enchi buik-rianake.

¹⁰ Entok júchi ínel jiaahua:

Al-leäem, eme kaa judíom, jü Diosta pueblomaki.

¹¹ Huanäi júchi ínel jiaahua:

Señortem úttile, sime jume kaa judíom, éntokem kaa chúkteka áa bétana buiika.

¹² Isaías éntok júchi ínel jiaahua:

Jü Isaíta nahua áma tahualame basiunake, huanäi reytaka áu tóboktiaka jume kaa judíom sáunake; jume kaa judíom éntok tüisi át jiápseka át boobinnake.

¹³ Áapo Dios juka át boobit-huamta yore mákame jü al-leehuamtay enchim tápunianake, entok yánti jiápseka ä súalhuamtayi. Júnëlem al-leaka át boobinnake, Espíritu Santota úttiärayi.

Pablota ministerio tekil

¹⁴ Tüisine jüneiya, hermaanom, enchim jü tühuy tápuniakähui, entok béja yún jita enchim täyähui. Júnëlem béja ára emepola emo ania, jume huatem majtiakari. ¹⁵ Én éntokne én ímï enchimmeu jïjote, hermaanom, jamakne kaa huéeläpo júne aayuk, íkái kaa enchim koptia sáhueka enchim áu huáatituaka, Diosta tü eä bétanane íkái mabet-la: ¹⁶ Jesucristota tékil kaa judíommeu bíchaa Diosta evangeliopo tekipanua. Ínëli jume kaa judíom Diosta bíchäpo tüisi bíttunake. Huanäi jü Espíritu Santo Diosta bíchäpo chichä machik itom úhuhua.

¹⁷ Emo jábelhuamtane jípure, Cristota béchïbo, Diosta bétana täyahuamta. ¹⁸ Juka Cristota íno huam yáari, jukai jíbane ára nooka, kaita entoko, jáchin jume kaa judíom ä nok chúpaka, jíä páman aane, bem nokä pámani entok tékilpo. ¹⁹ Diosta úttiärayne machisi am bíttuak, entok jauhuey kaa bít-huamta, Diosta Espíritu úttiäray. Júnëline béja jü buere joära Jerusalémpo naateka, entok áa huíkola Ilírico buiaräu tájti, simeta jukaine jü tü noki Cristota bétana huémtoy tápuniala. ²⁰ Ínëline tepa úttiata yáhuak, juka Diosta evangelio am majtiaka, jum jauhuey júne kaabeta Cristota bétana nokhuakapo, kaa täbuk tékila yáariari béppa ä tahua iaaka. ²¹ Ál-la juka jïjterita jïäpo bénasi:

Huame jauhuey júne kaabeta Diosta bétana ámeu nok-rim; énim bínnake, huame jauhuey júne kaa áa bétana nokta jíkkaij-lame; áachim jünéaka tahuanake.

Pablo buere joära Romau huéé báreka nooka

²² Íari béchïbone kara enchimmeu huéeka tatahuay, juebénasi áman huéé báreka junne. ²³ Tëne én béja, juka ín tékil chúpasuk ímï buiärapo, enchim anëu huéé bárekane éiya, béja bínhua naateka. ²⁴ Españau sikátekne enchimmeu két nóytinake; bueítuk áma huam huéetekne enchim bíchaka áma huam huéenake. Ámane béja enchimmak al-leesuka, jamak júnem nee böo tóijnake. ²⁵ Én éntokne Jerusaléniu bíchaa hueiye, jume Cristota súaleme tékila huéchiasi

yáa báreka. ²⁶ Bueituk jume hermaano griegom Macedonia entok Acaya buiaräpom joome, bem jíapsi türimakim tómita náu tojja jume hermaano chë polobemmeu ä bíttuak, Jerusalénihui jume Cristota sualemmehui. ²⁷ Bempo junéli ä yáa bábarek, katim juénasi ayuk, katakum bempo két ínëli espíritu tékilpo am aniak, juka tü noki bemela Cristota bétana nokhuamta ámeu bíttuaka, jume kaa judíommehui; bempo két bem tómiyi am aníapo yúmala. ²⁸ Júnëli béja ínapo íkái yáasuko, íkái ín huériäu ámeu buisekäteko, enchim huámne huéenake, Españau lúl-la. ²⁹ Tüisine jüneiya, ínapo áman enchimmeu sikäteko, juebenak yún tü huéchiapo Cristota evangelio jípureka, enchimmeune yebijnake.

³⁰ Entokne senu huémata két enchimmeu noknake, ín hermaanom, Señor Jesucristota téhuampo entok jü yore nákhuaame Espíritu Santo itom mák-ri, nechem ania, Diostau nokaka. ³¹ Áapo jü Dios nee anianake, entokne tüisi áma yeu huéenake, jume yoreme kaita súaleme Judea buiärapo joomem násuku, entok jü tómmi ín huériähui, jume hermaanom buere joära Jerusalémpo joome al-leaka ä mabetnake. ³² Entokne ínapo két al-leaka enchimmeu yebijnake; áman sikäteko Dios Áapo itom anianake, entokne al-leenake, enchim bíchaka; junéline béja jimyoreka tahuanake. ³³ Entok jü Dios yánti jíapsihuaamta áttiakame síme enchimmaktunake. Júnentunake.

16

Pablota ámeu teboterim

¹ Hermaana Febeta bétanane két enchimmeu nooka, enchim áamak türi sáhueka, jume Cristota súaleme pueblo Cencreapo joome; diaconisapo tékiak. ² Akem ä mabeta jum Señorpo, huate santom bénasi. Símetem ä bitcha, jita enchimmeu ä huáatiähui; bueituk áapo ket huatem búrum aniala, entok nee junne.

³ Priscilata entok Aquilatem tebotua; Cristo Jesúsopom ínomak tekipanuala. ⁴ Jínhua machikun yeu sájjak, nee jinëu bárekam batte bem jíapsihua tärük. Huári béchibone úttesi am baysauhue, entok kaa ínapo jíbba síme jume iglesiam kaa judíom két ánëli. ⁵ Jume Cristota sualhuäpo nau anim ä jóapo náu yayajame, akem ä tebotua. Epenetotem tebotua, ín nákéhui, jum Acayapo júri bat Cristota mabetakame. ⁶ Mariátem tebotua; áapo tüisi tekipanuala, enchim násuku. ⁷ Andrónicotem tebotua, entok Juniasta, ín huahuajim entok ínomak pereesotulame. Ímëine tüisi ériahua jume apóstolim násuku, entokim két íno béppa bínhuatu Cristopo anekari.

⁸ Ampliastem tebotua, Señorpo ín nákéhui. ⁹ Urbanotem tebotua, Cristo Jesúsopom itom aniaka tekipanuaame, entok Estaquista, ín nákéhui. ¹⁰ Apelestem tebotua. Símete béja ä jüneria, jáchin machisi Cristota ä súalëhui; Aristóbulota jóapo joomemem tebotua. ¹¹ Herodióntem tebotua, ín huahuay. Narcisota jóapo jomemem tebotua; jümëi béja Señorpo aane. ¹² Trifena entok Trifosatem tebotua; jümëi béja Señorta tékilpo aane. Juka tüisi nákhuaamta Pérsidatem tebotua; júri két tepa yún áma tekipanuala, jum Señorta tékilpo. ¹³ Rufotem tebotua, Señorta áma yeu púari, entok ä áyehua, ín áiye kétchi. ¹⁴ Asíncritotem tebotua, juka Flegonteta, Hermasta, Patrobasta, juka

Hermesta, entok jume hermaanom ámemak aneme. ¹⁵ Filólogotem tebotua, juka Juliata, juka Nereota, entok ä huayihua, entok juka Olimpasta entok sime jume santom ámemak aneme.

¹⁶ Símetakem emo tebotua, Cristota sualhuäpo emo nakeka. Sime jume Cristota súaleme ími joomem enchimmehuim tebote.

¹⁷ Senu huémtane két enchimmeu aahua, hermaanom, tüisem ámet suuhua, huame hermaanom násuk yore náikimteme, entok ámet tēitihuamta böot óreme, juka enchim Diosta bétana majtiari bėj-reka huéiye. Sime ïri, katem ámemak emo jípu báare. ¹⁸ Julébena géntem katim Cristota nésahui johua; juka tüisi ámeu huéchemta jíbam jariu báreka eíya, entokim ujjolisi túlisi nokaka kannake, entokim tuata bénasim nokaka am baítaubáreka, jume kaita jünereame. ¹⁹ Bueítuk juka Diosta enchim súaleka boojoriähui, béja símekut jüneriahua. Júneline béja ínapo júne al-leiya, ä jíkkajaka enchim bétana. Juka túhuata símetane túlisi enchim táya íaa; éláposem juka kaa türík jak ayukamta kaita jüneria. ²⁰ Jü Dios yánti jíapsihuaamta jípureme láuti jēla juka Satanásta kóm tátabnake, enchim guókim bétuku. Jü Señor Jesucristo Áapo jíba enchimmaktunake, túhuata enchim maksimeka.

²¹ Timoteo enchim tebotua, ínomak aneka tekipanuame, entok Lucio, Jasón entok Sosípater, ín huahuajim.

²² Ínapo Tercio, Pablota bétana íkái jiojterita johuame, ínapone két Señorpo, enchim tebotua.

²³ Gayo enchimmeu tebote, nee ä jóapo mamabetame, entok símem jume Cristota sualhuäpo nau anim. Erasto enchim tebotua, municipiopo tesorero, entok jü hermaano Cuarto.

²⁴ Jü Señor Jesucristo, Áapo jíba enchimmaktunake, túhuata enchim maksimeka. Júnentunake.

Diosta úttileka ä yosirē

²⁵ ¡Áapörík juka Diostate yosireka ä úttile! ¡Bueítuk ára yore huitti éetua, ín evangelio jíä pámani, entok Jesucristota bétana itom nokähui! Jü Dios jita benak yoremem bétana náikialäu yeu machiriakame, jü jauhuey naateka éсотaka ayukay, ániata kee im yáahuay naateka. ²⁶ Tē én béja yeu bötela, entok jume profetam jiojterimak, Diosta jíbapo béchibo nésahuepo, síme yorememmeu áu táyatebok, entok ä súaleka áma bem annakē béchibo.

²⁷ ¡Jü huépülaytaka Áapola Dios, entok símeta jüneriame, Áapörík béchibo jü ujjória Jesucristota huám ámani jíbapo béchibo! Júnentunake.

Jü Carta San Pablota Bat Huëpo Jiojtekähui Jume Corintiommehui

Tebotehuame

¹ Pablo, Jesucristotau apóstoltu iaahuaka núnuri, Diosta júnel ä huáatiäpo ámani, entok jü hermano Sójtenejtáamak náuhui, ² ikay cartatane jiojte buere joära Corintopo jommehui jume Cristota sualhuäpo nau anim béchibo, jume Cristo Jesússta nésaui jo báreka bempoa emo jípurremmehui, jume ják júne anemmak nau yeu púataka täyahuame itom Señor Jesucristota tehuampo au nokame, jü itom Señor entok bempörimmehui. ³ Diosta tü eäu entok yánti jiapsihuame enchimmaktunake, jü Dios itom Átchay entok Señor Jesucristota Áchay bétana.

Diosta baysaihuame

⁴ Ínapo jiba Diosta baysauhue enchim béchibo, juka Diosta tü eäu enchim mikhuakä béchibo jum Cristo Jesúspo. ⁵ Bueitukem áapörikut yún jita tühuatem jípurrek, nokpo entok yún jita jüneriahuäpo. ⁶ Jü noki Cristota bétana nokhuakame béja enchimmet au chúpалatata tahuala. ⁷ Jü jita ára johuame Diosta enchimmet jünakteri síme enchimmet ayunake. Huanärem béja kaa jáchin éaka ä boobinnake, juka Señor Jesucristota äbo yebijnakëhui. ⁸ Áapo Dios ket kutti ehuaanta enchim máknake, símeta chúpëu núkisi. Júneli béja kaabe kaita juënak enchimmet téunake, júnaköri itom Señor Jesucristota yepsayo. ⁹ Dios ä bárëpo kaa amáu notte, áapörík huamem nunuri ä úusi Jesucristo itom Señortamak enchim jiapsinakë béchibo.

¿Jachu jü Cristo au näikimtela?

¹⁰ Senu huemtane, ket enchimneu aahua, hermaanom, itom Señor Jesucristota tehuampo, huepülak jibem nau nooka símetaka, natepua anhuame kaytatunake enchim násuku, al-lem túlisi nanabeu aneka huépülaik nau eiya entok huepulsu eaka. ¹¹ Bueitukne enchim bétana ettejoriahuak, ín hermanom, jume Cloétamak huerim bétana, jänitukem nau omtaka nátepua emo jípurre. ¹² Juka enchim násuk huemta bétanane enchim tejuabáare ínel enchim jiapo: “Ínapone Pablotamak huéiye”; ö “Ínapo entok Apoolostamaki”; “Ínapo entok Perotamaki”; ö “Ínapo entok Cristotamaki.” ¹³ ¿Jachu Cristo au näikimtela? ¿Jachu jü Pablo enchim béchibo kúrusit poponhuak? Ö ¿jachem Pablota tehuampo batöhuak? ¹⁴ Diostane baysauhue enchimne kaabeta batöla, juka Crispota entok Gayota jibba, ¹⁵ bueituk Pablota tehuampone batöri ti kaa enchim jáunakë béchibo. ¹⁶ Kenne Estéfanasta familiapo jomeme batöla; jume huatemmeune kaa huate jaamakne huatem ket batöla. ¹⁷ Bueituk Cristo kaa nee batö iaka nee yeu puaala, ál-la evangeliota nee nok sahueka nee núnula; kaa ímí ániapo jita buere täyahuamta nokta hueriaka, Cristota kúrusit múkukau kaa kom tahuaria béchibo.

Cristota, úttiära entok Diosta bétana yún jita täyahuame

18 Bueituk iri noki Cristota kúrusit poponhuakähui emo tärulame béchibo rokorapom ä jípure, të jume jineurim béchibo, Diosta uttiära. 19 Bueituk júnél jöjteri:

Jume jita täyame, juka bem täyaune kaytasi yáanake, juka jünehuamta bem tayaune yeu tahuarianake.

20 ¿Jakusu aane jü jita áu täyáa tíame? Entok jaksu aane jü escriba, entok jaksu aane jü buéresi jita nokame, ¿jachu kaa Dios jume ániat jíápsaka jita emo täaya tíame rokuapo tahuariala? 21 Bueituk Diosta bétana jita täyahuamta, jume ániat jíápsame bem jita täyapom katim Diosta tatäyak, Dios ä tutürek ä súaleme jinëu béchibo juka Diosta noki nokhuäpo rokuapo jipuhumta huam am jínëu báreka.

22 Bueituk jume judíom señalim aahua, jume griegom entok tuísi jita täyahuamta jíba jaria; 23 të itapo Cristota kúrusit poponhuakamta jíba nooka, jume judíom béchibo at teitihuame, jume kaa judíom béchibo entok rókoora; 24 të jume núnurim béchibo, judíom ö griegom, Cristo, Diosta uttiära, entok jita täyahuame Diosta bétana huéeme. 25 Bueituk jü Diosta bétana rokuapo tayahuame, yoremraata béppa chë jita täyahua, entok jü Diosta bétana kaa úttia, yoremraata béppa chë úttiak. 26 Tüisem at suuhua, hermanom, Diosta betanem yeu púataka núnurim, eläposem kaa jaikika junëli jita täya yoremem eäpo ámani, entok jume yaüra uttiäta jípureme júne kaa jaiki, entok yörihuamta jipureme júne kaa jaiki. 27 Ál-la, Dios jume kayta bejreme yeu púuhuak, jume jita täyame tiusi tahuaria báreka, entok jume kaa úttiakame yeu púuhuak jume úttiakame tiusi tahuaria báreka. 28 Juka símekut jiokot maachika kaitäpo bit-huamta Dios yeu púuhuak entok juka kaitäpo jipuhumta, juka símeku naikiahumta kaitäpo tahuaria báreka, 29 bueituk junëli kaabe áu úttilnake Diosta bíchápo. 30 Të áapörík béchibo emëe Cristo Jesúspo aane, áapörík béchibo jita täyahuamta Dios itom makka, Diostau bíchaate lútula jíapsihuäpo naikiatata tahuala, entok santosi jíapsihuäpo, entok jinëuriata áa béchibo jípureka. 31 Juka jöjterita jíá bénasi: “Jü áu úttileme, jum Señorpo jíba au úttilnake.”

2

Cristota kúrusit poponhuakäu nokhuame

1 Én éntoko, hermanom, júnakoy enchimmeu noiteka juka Diosta ára jita joaune enchimmeu nok báreka, kanne nokta ujoyrik nokak entok jita taayahuamta. 2 Bueituk huitti nokhuäpo enchim násukne, kayta entok jünériabáarek ál-la Jesucristota jíbba, kúrusit poponhuakamta. 3 Entokne enchim násuk aane úttia lútilataka, entok tuísi maujimey ino yöaka; 4 jü ín noki entok jü Diosta nooki enchimmeu ín nokakähui, kaa jita täyahua pámanne enchim át jünetuak, ál-la Diosta Espíritu úttiärayi, 5 bueituk jü enchim Dios eaü kaa yoremem jita täyäpo nahuanake, ál-la Diosta úttiäräpo.

Diosta Espírituta huam yeu machílame

6 Tëte nau ä ettejhua jiobe, jume yúmalasi emo jípureka jita täyammaki, të kaa imi ániat jita taayahua pámani, entok kaa jume ániat rey nesaupo nesaunakeme bénasi, bueituk imëri kókkonakemme. 7 Tëte juka Diosta bétana jita täyahuamta nau

ettejjo, juka huatem bétana kaa jüneriahuamta, juka jita täyahuäpo esota, ikäri, ániata kee yahuay náateka Dios ito béchibo, ä naïkiak, jum símek béppa ujyoriku itom looria béchibo. ⁸ Ikäri jume im ániat rey nesauta jípunakeme katim ä täyak, bueitukim ä täyakatek, kaibum kúrusit ä popon eiyeey, juka looriapo Señorta. ⁹ Të ál-la ínel jiojterita jiä pámani:

Juka pusimmei kaa bit-huakähui, entok nakammeey kaa jikkai-jhuakahui,

entok yoremta jiápsipo kaita tahualata,
Dios ä erialatukay huame áapörík ä nakeme béchibo.

¹⁰ Të Dios, Espírituy ítou yeu ä máchiriala; bueituk jü Espiritu símekut suaka át jüneiya, bueituk mekka kom Diostat ayukamta junne.

¹¹ ¿Tëe jábe yoremesu, juka yoremstat ayukamta jüneria? ¿Jachu kaa jü yoremta espíritu at aneme? Ínëli kétchi juka Diostat ayukau kaabe ä jüneriak, jü Diosta Espiritu jíbba. ¹² Ítapo entokte kaa juka ániat espírituta mabet-la, ál-la juka Espiritu Diosta bétana huemta, bueituk juka Diosta itom makakau jüneria béchibo. ¹³ Íaribéchibote ä nooka të kaa juka nokta yoremem jita täyaka yore majtia pámani, ál-la juka Dios Espírituta yore majtia pámani, juka Espiritupo huemta Espiritupo ä tahuariaka.

¹⁴ Të jü yoreme kia ä jiápsapo kara at jünéaka tatahua jü Diosta espírituchi, bueituk áa béchibo rokopo bittu. Entok kara ámet jüneiya, bueituk at suaka Espírituta eäpam át jünetunake. ¹⁵ Të jü Espiritu Santota eäpáman jiápsame símekut jüneiya, të juka jünehuamta áapo huatem bétana kaa ä mabeta. ¹⁶ Bueituk: “¿Jábesu juka Señorta eäu jüneriak? ¿Jábesu ä majtianake?” Të ítapo juka Cristota eäute jípure.

3

Diostamak tekipuanuame

¹ Íaribéchibo ínapo hermanom, karane Espiritu Santota eäpáman jiápsame bénasi enchimmeu nooka, ál-la kaa Dios huateka enchim eä bénasi, entok Cristotat ehuäpo ili usim bénasi. ² Lechimne enchim jituak, të kaa buähuamta, bueitukem ketune kaa áma yúmay, éntokem én júne kaa áma yúma, ³ bueitukem ketune enchim eäu johua; emoem naïbuke, éntokem nau omtaka nau nassua, ¿jachem kaa ínëli juena ehuamta jíba johua? Éntokem yorem ehuamta joaka jíba rejte. ⁴ Bueituk enchim násuk senu ínel jiaahua: “Ínapone lutüriapo Pablotamak huéiye”, jü senu entok: “Ínapone Apolostamak huéiye”, ¿jachem kaa ínëli yorem ehuamta jíba johua?

⁵ Huanäisu, ¿jabesa jü Pablo entok jü Apolos junne? Jachu kaa jume Señorta nesahui joame, imey nokakápamanem ä súsualek, imi huam natepola jü Señor huehuëpulam enchim ä makak. ⁶ Ínapone eechak, Apolos entok ä báatuak; të Dios ä siútuaka ä yötutuak. ⁷ Ínëli jü echákame entok ä báatuakame kaytam tua bejre, ál-la Dios ä yötutuakame. ⁸ Ínëli jü echákame entok ä báatuakame huepulsim nau hueeri, eläposum chúkula huepülaka bem kobakäu makna, jachin juka tékilta bem yáakä pámani. ⁹ Bueituk ítapote Diosta

tekipanualerom, eme entok jü Diosta tékkil, jume karim yáataka Dios attiárimme. ¹⁰ Jum arayhuäpo Diosta nee ä mak-lä pámani, ínapone ingeniero ára kaatemta benna.

Juka teta nahuatane áma yetchak, iäri béppa entok täbuika ä béppa kaatenake, të natepola huepülaka tüisi at suanake, jachin nat béppa bem kaatehui. ¹¹ Bueituk kaabe täbui teta nahuata ára áma öre, juka áma oreta béppa, iri jü Señor Jesucristo. ¹² Bueituk iri tetta nahuata béppa, jabbe sahualik entok tosalik teta buaaniata kaateme, entok ujoyoli tetammeyi, pino kutayi, juya sáayi, entok kia chukiï junne, ¹³ jü tekkil huehuëpulam yáakáú jüneriataka tahuanake; huäri taahuari: ä jüneriatebonake, bueituk jü taji beeteme yeu ä machirianake; jü tekkil huehuëpulam yáakáu entok taijpáman yeu siika türika o kaa türika tahuanake. ¹⁴ Jü tékil jabeta nat béppa kaateka yakáu turika tahuakatek, ä kobakau mabetnake. ¹⁵ Jü tekil jábeta yáakáu tajakátek, áapo simeta tarunake, të áapo jineutaka tahuanake, taj bëtepo yeu buittekam ténasi.

¹⁶ ¿Jachem kaa jüneiya juka enchim takahua Diosta ä tiöpokähui, jü Diosta Espíritu entok enchimmet aane? ¹⁷ Jábe junne juka Diosta tiöpo kaitäpo tahuariakatek, Dios ket áapörík kaitäpo tahuarianake, bueituk jü Diosta tiöpo, enchim takahua, Diostau bíchaa santosi naïkiari.

¹⁸ Kaabe áu baytaünake; jábe junne enchim násuku ímí ániapo ayukamta au täya tiame, kayta täyamta bénasi áu jípunake, chë yúmalasi simeta täya béchibo. ¹⁹ Bueituk jü sime ímí buíapo jita täyahuame Diosta béchibo kia kaa suära; bueituk jiojtetaka órek: “Bem jita täyaka emo buérialëpo Dios am jioptuaka am tojja.” ²⁰ Júchi entok: “Jü Señor jüneiya kia ä bejatukähui jume jita täyaka eähui.” ²¹ Ínëli, kaabe yoremem bétana au úttilnake, bueituk simetem eme attiak: ²² eläposu Pablo, eläposu Apolos, eläposu Peero, eläposu jü ánia, eläposu jíapsihuame, eläposu kókkohuame, eläposu jü én hueri, eläposu jü chúkula hueenakeme, simetem attiak. ²³ Enchim entok Cristo attiak, Cristota entok Dios.

4

Jume apóstolim tekkil

¹ Ínëli, jume yoremem Cristotau tekipanualerompom itom jipunake, entok juka Diosta ehuil jípürëpo ministerio tékilta joame bénasi. ² Én entok inëli türi, jum ministerio tékilta johuäpo úttia, huepülakam huitti eaka áma bittunake. ³ Ínapone enchim bétana kaa yun yäura bithuamta jípüre, entok tribunal yäura bétana junne, bueituk ínapo júnene kara ino yuktia kaa tüisi ino aane tiaka. ⁴ Kaa türikne ín jíapsipo kaita jípüre jiobe, tëne kaa iäri béchibo tü yórempo ino naïkia, të jü Señor, áapo yäura bithuamta nee makka. ⁵ Inentakem, kaabetat kia nooka tiempota kee yúmayo, Señor áapo yepsakátek, juka esota entok kaa machiku ayukamta bittebonake, entok juka jíapsi ehüäpo ayukamta jüneriatebonake; huanäi huehuëpulakam ä mabetnake Diosta am úttilnakëhui.

⁶ Të ikäri, hermanom, ejemplopone enchim ä tejhua, ino bétana entok Apolosta bétana, enchim ín nakë béchibo, bueituk itom bíchakem jünenake, kaa juka jiojteta béppa enchim enakëhui, jachinai jünem huepulak buérialinake täbuik entok kaitäpo bínnake. ⁷ Bueituk,

¿Jábesu huatem násuk, béppa enchi ketchak? Entok jü em jipurëhui, ¿jítasë kaa mabet-lataka ä jípure? Entok ä mabet-latukäteko, ¿jatchi-ake ái emo buérialé, kaa ä mabel-latukamta bénasi?

⁸ Enchimmeu béja kayta bëye, bejem riikom, éntokem itot kaa huijjuteka reeyim, ¡türi eiyey eme reeyimtuko, itapo ket ínëli enchimmak reyimtaka nesau eiyey! ⁹ Bueituk ínén nee eiya, jume apóstolím simeta chupëpo, Dios ániau itom yeu jabuala, kókkohuamta itot chupabahuamta bénasi, ínëlite buérialihuaka ániat bithua, ángelesim entok yoremem bétana. ¹⁰ Cristota itom nakë béchibo, itapo katte susuaka bithua, eme entok Cristota sualhuäpo susuak; ¡tapote úttia lütüla, eme entok úttiak, éme yörihuakem bithua, itapo entok kaa bibitpeehua. ¹¹ Én tajtite tebaüre, entokte bai kókkó, katte sankok, jópemette chonhua, entokte kaa jouhuak. ¹² Lottekate tekipanua itom mamammei; entok béttesi ítot nokhuaï junne, ¡tapote Diosta tü eäu am netanria, jájanate jìokot johua, tēete yanti eaka ä mabeta. ¹³ Jájana ítot nokhuay junne, Diostaute am nok-ria, jume ániat jíápsame entok én tajtím chukta bénasi itom bitcha, juka sìmém kaa huatiahui.

¹⁴ Kanne enchim tiutua báreka íkái jìojte: ál-la enchim üusekam ténasi entok enchim nákekane kuttì nooka. ¹⁵ Eläposum diez miltaka enchim majtiä Cristota bétana, kaibem yún áchayrim jipunake; bueituk Cristo Jesúspo ínapone enchim usiak evangeliopo. ¹⁶ Én entokne enchimmeu ujbuanna, ín ino nüyë bénasem emo nüye.

¹⁷ Íari béchibone Timoteota enchimmeu bittua, íri Jesucristota sualhuäpo ín üusi tüisi ín nakëhui, kaa amáu bíchaka Cristotamak hueme, áapo enchim au huatituanake jachin ín ä joähui juka Cristota tekkil, entok jachin sime kätana ín am majtiähui jum Cristota sualhuäpo nau anim anëpo. ¹⁸ Të huate entok tüisi emo buérialé, bueituk jauhuey júne kaa enchimmeu nee huee máchilem tenasi. ¹⁹ Tëne laüti enchimmeu hueenake, Señorta ínel eäyo, entokne ä jünerianake, të kaa juka nokta jíbba, ál-la jume emo buérialéka úttiata mabet-lame. ²⁰ Bueituk jü Diosta rey nesauri, kaa nokpo jíba huéiye, ál-la uttiäramaki. ²¹ ¿Jitasem huatia? ¿Enchimmeune hueenake jìbebiaka, ö yore nákuäpo, entok espíritu yanti jíapsihuäpo?

5

Kaa türik bétana yaura bithuame

¹ Lütüriapo enchim násuk jikkaijtu jü kaa türi, íri kaa türi jume kaa judíom násuk júne kaa jikkaijtu; ínëli hueepulakätuk enchim násuk ä huaímáiye jípureka áamak jíápsa. ² ¿Emem emo jikau cha buérialé, jachem kaa jìokot tiusi eepo yúmala? Bueituk juka íkái yakamtem enchim násuk pakun yeu huikke. ³ Lütüriapone, ín takahuäpo kaa enchimmak aane, të ín espíritupo ál-la, ínëli enchimmak aneka juka íkái yakamta yäura böota nää mak-la. ⁴ Itom Señor Jesucristota tehuampo, ín espíritumakem emo nau tojja, entok itom Señor Jesucristota úttiäramaki. ⁵ Huanäi íri Satanásta mampo toijna, juka kaa türik at ayukamta lutinakë béchibo, bueituk huäri tahuarit, juka Señorta yepsay ä espírituhua jinëutuna.

⁶ Jü enchim emo buérialé kaa türi. ¿Jachem kaa jüneiye: “Jü levaduura ilikkika junne, sime tujta huechia tabbe”? ⁷ Levaduura

binhuatumta bétanem emo tüte, bemela tusitaka ä tahuanakë béchïbo, kaa levaduura, bueituk jü itom pascua Cristo, béja ito béchïbo kúrusit poponsuhak. ⁸ Inélite pajkonake, kaa levaduura binhuatuupo, entok kaa levaduura júena ehuäpo, ál-la panim kaa levaduuraakäpo entok lutüriapo tü jiapseka.

⁹ Enchimmeune jïjtesula, katem ámemak emo türe, jume kaa emo jubeka nau jiápsammaki. ¹⁰ Karem tokti emo omoute, jume imi ániat nau jiápsaka kaa emo jubekammaki, ö jume uttesi tomita ukulemmaki, ö ekbualerommaki, entok jume jita júne dios tiaka ä yöremmaki; bueituk ä inélitunakey úttiätü eiyey ániat enchim yeu sakanakëhui. ¹¹ Al-lane enchimmeu jïjtte, kaa enchim ammemak emo türi sáhueka, jume emo hermanom tiaka, të kaa emo jubeka nau jiápsammaki, entok tomita úttesi ukulemmaki, entok jita júne dios tiaka ä yöremmaki, entok jü bette nokta nokamtamaki, entok jü vino jilerotamaki entok jita ëekbualerotamaki; jü ínëli jiápsammaki, katchan jünem ámemak jibuäpo yúmala. ¹² Bueituk jume pakun aneme, ¿jita lutüriatasune jípure, kutti lútula am jiápsi sáu béchïbo?, ¿jachem kaa jume huaijhua aneme, emëe kutti lútula jíapsi sauhue? ¹³ Bueituk jume pakun aneme, Diosta nok yäura ámet chupnake, juka júena eaka jiápsamta yeuhuem ä beeba enchim násuku.

6

Juez kaa Dios huatemta bíchäpo nassuahuame

¹ ¿Bueituk emëe enchim násuk jabetamak kaa tüisi tahualataka jita nau tüte baahuay juezta bichäpem emo yeu totoja, jume Cristota sualhuäpo nau anim bíchäpo emo yeu toijmachika junne? ² ¿Jachem kaa júneiya jume Cristota sualhuäpo nau anim ániat jiápsame yäura bittebonakëhui? Buietuk ínëli jume ániat jiápsame enchim am yäura bittebonakei, ¿jachisuntukem íkái kaa tua buere machik kaa obiachik kara rutuktia? ³ ¿Jachem kaa júneiya jume ángelesim bette nokta itom amet chupanakëhui? ¿Të, chë junne, juka imi ániat ayukamta? ⁴ Bueituk emëe juka imi ániat ayukamta yäura bittebotek, ¿jatchiakem jume Cristota sualhuäpo nau anim kayta áma júneriamta yäura yetcha? ⁵ Enchim tiunakë béchïbone inel jiaahua, ¿jachu enchim násuk huepülaka júne kaabe, kooba suakari, ä hermanom násuk juka kaa tüisi huemta rutuktia béchïbo? ⁶ ¿Të senu hermano täbui hermanotamak yaurapom emo yeu toijlataka nau nok nassua, të íkärím johua Diosta kaa súaleme bíchäpo?

⁷ Inëli béja lutüriapo, kaa türi jü enchim násuk nau nok nassuahuame, ¿jatchiakem kaa yanti eaka ä mabeta juka enchim bejreka johuamta? ¿Entok enchim jita úuhuamta? ⁸ Të emëe huatemem bejreka jita am úuhua, jume hermanom junne.

⁹ ¿Jachem kaa júneiya jume lutüla huemta kaa joame, kaybum áman kimunake jum Diosta reytaka nesahuëhui? Katem ä öbia; jume kaa emo jubeka nau jiápsame, jume tattäbui diosim yöreme, jume kia jábe jámutta kaa jubeka áamak jiápsame, jume yorememtaka jáamuchim bénasi emo nüyeme, entok ä bénasi yoremamta au jipureme junne. ¹⁰ Jume ekbualerom, jume uttesi tomita ukuleme, jume vino jilerom, jume béttesi jabetat nokame, jume baitäupo jabeta jita úuhuame junne, imëri kaybum áman kimunake jum Diosta reytaka nesahuëpo.

11 Emée huate ínëli jíápsay; të ënem béja baksiari, entok Diostau bíchaa naïkiataka santosi yáari, Señor Jesucristota tehuampo lútula hueme enchimet yáari, entok itom Diosta Espirituyi.

Jü takahua santosi yáari

12 Sime ino béchïbo türi jiobe, të kaa sime ára yáatu; sime ino béchïbo türi jiobe, tëne kayta bétana ino yuyüitebonake. 13 Jü buáhuame topata béchïbo, jü topa entok buáhuamta béchïbo, të imey nahuichim Dios kaytasi am tahuarianake; të ïri takahua kaa emo jubeka nau jíapsihumta kaa ay ä yáa béchïbo, ál-la ïri taka Señorta béchïbo, jü Señor entok íkái takaata béchïbo. 14 Dios entok, juka Señorta toboktiakame, itom ket toboktianake ä úttiärayi.

15 ¿Jachem kaa jüneíya bueítuk itom takahuam, Cristota takaamak huépülsi nauhuam órekähui? ¿Jachune jume Cristota takahuammet hueri nüka, jámutta takahua yorememmak ehuil au türemtat am chaanake? Ëe kia jita béchïbo junne, kaybu. 16 ¿Ö jachem kaa jüneíya jü ilebenak jámuttau rukteme, huepul takahuapo áamak ä tatahuähui? Bueítuk jü jïojteri ínel jiaahua: “Nahuichikam huépülak nau takahuanake.” 17 Të jü Señorta eápáman jíapsi báreka au rukteme, huepul espíritupo áamak tahuanake.

18 Juka kaa emo jubeka nau jíapsihumtem tojaka sakka, jü täbui kaa türi yoremta jojoau kaa ä takahuapo yeu huéiye, të jü jámutta kaa jubeka áamak böyeme, ä takahuabet kaa türík johua. 19 ¿Jachë kaa jüneíya juka enchim takahua Espíritu Santota ä tiöpökähui, ïri enchimmet aane, éntokem Diosta bétana ä jípure, éntokem emée kaa emo attiak? 20 Bueítukem bejhuapo jinnurí; enchin takahuápem Diosta úttile, entok enchim espíritupo, ímëri Dios attiärimme.

7

Jubiahuäpo emo consejohuame

1 Juka huatek bétana enchim ínou jïojtekähui. Jü yoremta béchïbo chë türi eiyey kaa jámutta nüko. 2 Të kaa emo jubeka nau jíapsihumta ito násuk ayukä béchïbo, elapo yoremem huépulam jubnake, jume jáamuchim junne huépulam kunanake. 3 Jü jubekame jámutta kaitäpo siroktuaka yúmalasi ámak jíapsinake, alë bënasi kétchi jü jammüt ä kunáamaki. 4 Jü jammüt ä takahua kaa yeeka, ál-la ä kunahua jíbba, entok kétchi jü yoreme ä takahua kaa yeeka ál-la ä jubiahua jíbba. 5 Katem emo koptia báreka éenake, al-lem nanabeu eaka chubala emo tojja, bueítuk oraciompo Diostáamak am báreka, huanärem chúkula huepulsí júchi emo nau toijnake, Satanásta kaa enchim jioptuanakë béchïbo. Jum emo ukulhuapo kaa enchim úttiakabéchïbo.

6 Tëne íkái consejota enchimmeu nooka, të kaa nesauta bënasi. 7 Sime yorememne inobénasi emo nútua peiya, të kaa simetaka Diosta bétana ä mabet-la juka kaa jubeka bem jíapsinakëhui, lutüriapo hueepulaka ínëli, jü senu entok täbuási.

8 Tëne ínel ámeu jiaahua, jume kee jubemmehui entok jume jokoptu-lammehui, bueítuk amebéchïbo chë türi eiyey inobénasi tahuakateko. 9 Të jume kaa jubeka ára jíapsihumta, Diosta bétana ä mabet-latuko,

jubëem, éntokem kuuna. Bueituk chë türinake. Jume kaa emo yüeka kaa tüisi ayunaketeko.

¹⁰ Jume emo jubeka nau jiápsame, nesautane am makka, të kaa ínapo, ál-la jü Señor: Jü jámmut ä kunahua kaa toijnake; ¹¹ ä tójakátek, kara kunaa, të ä kunabeu notteka ára au jiokore; entok jü jubekame ä jubi kaa toijnake.

¹² Ínapone jume huatemmeu ínel jiaahua, të kaa jü Señor: jábe hermano kaa Dios huatemta jubekame, të jü jámut ínëli áamak jíapsibarëteko. Kara ä tojja. ¹³ Senu jammut, kaa Dios huatemta kunakátek, të jü yoreme ínëli ámak jíapsibaretoko. Kara ä tojja. ¹⁴ Bueituk jü kunari kaa Dios huateme, juka jámmutta Dios huate béchïbo, áapo Diosta tü eäu jípunake; jü jámut kaa Dios huateme entok ä kuna Dios huate béchïbo áapo Diosta tü eäu jípunake, bueituk tábuiasi enchim aaney entok, jume enchim úusim katim Dios huateka tahuanake, të ënim Diosta tü eäu jípure. ¹⁵ Të jü kaa Dios huateme aü naikimtekateko, Akë ä tojja. Bueituk nahuichikam karam úttiapo nau aane. Ä inelituko jü hermano o jü hermana beja búttiataunake, bueituk yanti eäu Dios itom núnula. ¹⁶ Bueituk, ¿jáchise jüneiya, empo jámmut, jáamak jü em kuuna jinëutaka ä tahuanakëhui? ¿Ö jáchise jüneiya, empo kunahuari, jáamak jü em jubi jinëutaka ä tahuanakëhui?

¹⁷ Të jáchin hueepulaka Diosta ámet ä naikimtekapo ámani, entok jáchin Diosta am núnuakäpo ámani ínëlem ä yauhua, íkáine síme jume Cristota sualhuäpo nau animmet nesahuek. ¹⁸ ¿Bueituk jábe circuncionta jípureka núnuhuak? Circuncionte jípureka taahua, ¿të jábe kaa circuncionta jípureka núnuhuak? Kaa au circunsidaruanake. ¹⁹ Jü circuncion kayta bejre, entok jü kaa circunsidaruahame junne, ál-la jü Diosta nésahui ériahuame. ²⁰ Huehuëpulaka jáchin Diosta bétana bem nunuhuakapo, junëlim tahuanake. ²¹ ¿Jachë nenkitake tekoka núnuhuak? Katë jáchin eiya; të empo jum em nenkihuakapo ára emo yeu huíkëtek, Akë ä jaria. ²² Bueituk jü nenkitaka tekoka, Señorta ä núnuko, búttiataka tahuanake, ínëli këtchi jü búttiataka núnuhuakame, Cristotamak sumataka tahuanake. ²³ Bejhuapëm jinnuri, katem júchi yoremmeu emo nenkaka am teko bare. ²⁴ Ínëli, huehuëpulaka, hermanom, jáchin jiápsaka núnuhuakatek, junëli au núyeka jíapsinake Diosta béchïbo.

²⁵ Jume kee kuname béchïbo, kanne nesauta jípure Señorta bétana, tëne ín eäu enchim tejhua, juka Señorta yore nak jiokolëpo ä jajamlatakane, Cristotat jíba eiya. ²⁶ Imi huamne tü ehuamta jípure, juka itou ayukamta obiachi béchïbo, bueituk jü yoreme tüisi ayunake ä aane bénasi tahuakatëko. ²⁷ ¿Jatchë jámuttamak emo súmala? Katë emo búttia báare. ¿Katë jámuttamak emo súmala? Katë jub báreka eiya. ²⁸ Të empo jubekátek, katë kaa tüisi ayunake; entok jü jamut beme kunakátek kaybu kaa tüisi ayunake, të ímechiri jü jiokot emo bit-huame takahuapo ámet ayunake, të ínapo íkáine kaa enchim jipu ía.

²⁹ Tëne ikai nooka, ín hermanom: Jü tiempo kopela aane. Én entok bat bitcha, jume jubekame, kaa jubekamta bénasim emo nüpo yúmala; ³⁰ jume buaname éntok, kaa buanamta bénasi; jume al-leame éntok, kaa al-leamta bénasi; jume jita jinnume entok, kayta attiakamta

bénasi. ³¹ Entok jume imĩ ániat ayukamta musauleka ä joame, katim ä joamta bénasi emo núnake, bueituk jü ániat ayuka ujjori béname lülüte.

³² Kaa yúmaisine kaa enchim emo bit ia. Jü kaa jubekame jáchin jum Señorta nesaupo ä annakeu jíba huatia, entok jachin juka Señorta ä al-letuanakéhui; ³³ të jü jubekame, ániat ayukamtat jíba kaa yúma, ä jubi al-letua báreka. ³⁴ Ínëli ámet júnakiachi jü kunakamtachi entok kaa kunakamtachi, jü kaa kunakame jum Señorta nésaupo ä annakeu jíba kaa yúma, entok jachin Señorta bíchäpo huepulsu au ä jipunakéhui, taakapo entok espíritupo; të jü kunakame juka ániat ayukamtat jíba kaa yúma, ä kunahua al-letua báreka.

³⁵ Ikaïne nooka tüisi enchimeu huenakë béchibo, të kaa obisi enchim emo bínnakë béchibo, ál-la huéchiapo entok simeku türük joaka, entok inëlem kaytat obisi eaka Señortau ruktinake.

³⁶ Të jábe ínel eäteko: Jü ín mala béja yöhue ä kunanakeu huasuktiriam at siime. Béja au kunatuapo yúmala, ä yáa bareu yanake, kaa Diosta bejre, eläpo kunanake. ³⁷ Të senu ä jíápsipo huitti ehuamta jípureka, kayta áu bëyeka, ínëli ä éäü áapo attiaka, ä malahua kaa kunakamta toij béchibo, tüisi aane. ³⁸ Të ínëli jü ä kunatuame, tüisi aane. Të jü kaa ä kunatuame entok, chë tüisi aane.

³⁹ Jü jamut kunakame súmataka jíápsa, ä kunahua ketune jíápsayo; të ä kunahua mukuko búttiataka taahua, ára ä kunabareu kuna, të ál-la Señorta sualemata kunanake. ⁴⁰ Të ínel ín eäpo, chë júne Diosta tühua mabet eiyey kaa júchi kunakäteko, bueituk ínapone ket Diosta Espiritu jípуре.

8

Jü buähuame ídolommeu toijri

¹ Juka buähuamta ídolommeu toijta bétana, entok bejate jüneiya simetaka jita ito täyähui, jum jita täyahuäpo emo jabelhuame áma ayuk, të jum yore nakhuäpo jita täyahuäpo yore yötutua. ² Bueituk jábe jita áu täyalame, ketune kayta jee täya, tua jita ä täya éäpo. ³ Të jábe Diosta naketek, ä bétana täyahua.

⁴ Juka buähuamta ídolommeu toijta bétana, jüniate juka ídolota ániapo kayta bejrehui, bueituk kabe entok Dios, huépülaka jíbba. ⁵ Elaposu huate emo diosim teaka täyahua, imĩ buíapo entok téhuekapo junne (inëlim juebenna jume diosim ti tettehuahuame, entok jume yörihuame), ⁶ simeta íkái násuk itobéchibo huépül Dios jíbba, achayhuariataka, áapörík bétana simetaka huéiye, itapo entokte ä béchibo, entok huépül Señor Jesucristo, áapörík béchibotaka sime ayuk, itapo entok áapörík huämi.

⁷ Të ä täyahuame kaa simemmet ayka; bueituk huate imĩ tajti, ídolommeu joyhualataka, ímëi ídolommeu toijtam buabuäyey, inëlim juka bem jíápsi ehuamta kaa úttiaka béchibo, katim at júnéaka tatahua. ⁸ Huitti nokhuäpo juka itom buäyepo Dios ä bíchäpo kaa chë itom mabetnake; bueituk itom jibuä béchibo katte chë tuttüri, entok kaa jibuätek júnete kaa chë tuttüri Diosta bíchäpo. ⁹ Të áachem suhua juka huitti hueka enchim täyapo, jume kaa jíápsi úttiakame kaa jiopnakë béchibo. ¹⁰ Bueituk jábe enchi bíchätek, júnéaka enchi ä täyähui, ídolom yörihuäpo enchi katek, jü ä eäpo

kaa jíapsi úttiakame, ¿jachu kaa áma jibuä báanake jáni, jum ídolom yörihuäpo? ¹¹ Entok em jita täyapo; jü hermano kaa jíapsi úttiakame au tárunake, të ïari béchibo Cristo ket múukuk. ¹² Bueituk imi huäm em Dios bejrim, jume hermanom bej-reka kaa tüisi aane, juka bem jíapsi ehuäpo kaa úttiakapem am sasabuania, inëlem Cristota bej-reka aane. ¹³ Ìari béchibo, jü buähuame ín hermanota ái ä huennakey, jauhuey júnene kaa huakasta buänake. Bueituk juka ín hermano kaa jipnake béchibo.

9

Jume apóstolta lutüriam

¹ ¿Jachune kaa apóstol? ¿Jachune ín eäu kara johua? ¿Jachune kaa juka itom Señor Jesústa kaa bit-la? ¿Jachem kaa emëe ajäria jume Diosta eäpo ín tekkil? ² Bueituk huatem béchibone kaa apojtoltukátek, lütüriapone enchim béchibo ál-la apojtol; bueituk emem ä lutüriatebo juka Señorta tekilpo ín apóstoltukähui.

³ Jume nee natuamene inenne ino nokriaka am yommia: ⁴ ¿Jachute kaa lutüriata jípure jita itom buänake béchibo entok jita itom jinake béchibo? ⁵ ¿Jachute kaa lutüriata jípure jubiaripo senu hermata itomak nunüp béchibo, jume huate apojtolim bénasi, jume Señorta saylam, entok Peero? ⁶ ¿Ó Bernabé entok ínapo, katte lutüriata jípure kaa entok itom tekipuananakë béchibo? ⁷ ¿Jábesu ä boosapo tomi bejteka sontaro huerama? ¿Jábesu jume parasim el-lataka jume takam kaa buäpo yúmala? ¿Jábesu jume animalim suayaka kara am lechí jëye? ⁸ ¿Íkaine nooka ín yoremtuka pámani? ¿Jachu jü ley ket kaa íkái nooka? ⁹ Bueituk jum Moiséjta leypo ínel jiojteri: “Juka bues tirijkom jotamta katë ä bobosaltua.” ¿Bueituk Dios ket am suaya jume buéesim? ¹⁰ Ö, ¿tua kayta yeu beaka ito béchibo júnel jiaahua? Bueituk ito béchibo jiojteri; jü moiteme tuhuata boobíchaka moite, entok jü tirijkom jotame juka báchiata ä mabetnakëu boobíchaka. ¹¹ Të itapo juka espíritupo huemta enchimmet echákatek, ¿buere ujyori eiyyey juka chupemta toboktihuäpo enchim bétana? ¹² Të ínëli huate enchimmak lutüriata jípure, ¿të itapo chë junne?

Të íkái lutüriata të kaa nüla, ál-late kaa huanti aneka simeta huéria, bueituk Cristota evangelio kayta ä bia chatunakë béchibo. ¹³ ¿Jachem kaa jüneiya jume Diostau bíchaa naikiapo tekipuaname, juka tiöpopo ayukamtam buäye, entok jume altarpo jita joame juka altarpo ayukamtayim emo ania? ¹⁴ Ínëli ket nesahuek jü Señor, jume evangeliota bétana nokame, evangeliopo ayukamtayim jiapsínake. ¹⁵ Të ínapo kanne iachi jiahuíteka, entokne kaa íkái jiojte ínëli ínomak ayuna béchibo, bueituk ín muknakeu chë türi, kabeta kee jee nee ä uuhuayo, juka huitti eaka Diosta noki enchimneu ín nokakähui.

¹⁶ Bueituk ínapo juka evangeliota nokaka, karane ino buériale; bueituk úttia ín ä yáanakëhui, entok béttesi inou huenake kaa evangeliota nee nokayo. ¹⁷ Juntuksan tü eaka ä joátek, juka ín kobanakeüne makna, të kaa tü ehuäpo ä joátek, bueituk ín ä yáanakë béchibo Diosta bétanane nesauta mak-ri. ¹⁸ ¿Jítasuntukne kobanake jáni? Juka Cristota evangelio huatemneu nokakane kayta bejtuhauaka

ä johua, juka evangeliopo ín anianäu lutüriata jípureka junne, kannä nüye.

¹⁹ Bueituk kaabemmeu nee sumari, tēne én ín eäpo simemēu ino summa, bueituk juebenam Cristota béchibo koba báreka. ²⁰ Jume judíom béchibo nee judíota bēnasi ino nüye, Cristota béchibo am koba báreka, jume leyta bétuk aneme ket nee áme bēnasi ino nüye (elaposune kaa leyta jiapáman huéiye), jume leyta bétuk emo nüyeme Cristota béchibo am koba báreka. ²¹ Jume kaa leyta jipureme béchibone, kaa leyta jipuremta bēnasi ino nüye (Diosta leyta kaa jipurem tenasi, tē Cristota ley ál-la), jume kaa leyta jipureme Cristota béchibo am koba báreka. ²² Jume kaa üttiakammakne kaa üttiakamta bēnasi ino nüye, jume kaa üttiakame Cristota béchibo am yö báreka, simemmakne, simeku áme bēnasi ino nüye, Cristota am jineunakē béchibo. ²³ Íkaine johua evangeliota béchibo, ín tekipanüäpo áamak ä jipu báreka.

²⁴ ¿Jachem kaa jüneiya simetaka jume estadiopo jínkölame, simetakam eaka tenne, tē huépülaka jiba yönake? Inēlem tua eaka tenne ä yóbéchibo. ²⁵ Síme jume jínkölabareme, simeta kaa tüisi ámeu huechemtam toijnake, bempo lutüriapo juka corona momoyemta koba báreka, tē itapo, juka kaa momoyemta. ²⁶ Íari béchibo ínapo, ínēline buyte, kaa jáamak junne tí eaka, ál-lane ínēli nássua, tē kaa kia jekata chónamta bēnasi. ²⁷ In takahuane kaa jiokoleka üttiapo ä tekipanuatua, jáchinaik júnene ínapo huatem majtiasulataka, inaposu päku tahuanake.

10

Ídolom bétana kuttílasi nokhuame

¹ Bueituk kanne enchim ä koptia ía hermanom, bueituk simetaka jume itom áchayhuarim namuta bétukim aanek, entokim simetaka bahue sikiripo áman yeu sajjak. ² Entok simeta Moiséjta huam batöhuak, jum namupo entok bahuepo, ³ entok simetaka juka espíritu buáhuamta buäka, ⁴ entok simetaka jume espíritu báam jēka; bueitukim simetaka jum tetapo baa jēka, íri teta Espíritu entok ámemak huésimey, íri tetta entok Cristotukay. ⁵ Bueituk síme jeelaam kaa Diosta eä paman ayuk, Dios entok kam tütürek, íari béchibo mekka ánia pariapom kókkok.

⁶ Síme íri yeu sika itom ä jünerianakē béchibo, bueituk ä júneriaka kaa türik kaa itom ukulnakē béchibo, bempörim ä ukulekä bēnasi. ⁷ Entokte ídolom kaa yörinake, jume huate áme násuk aneihui bēnasi, áme bétana ínel ä jiojteripo: “Jü gente joteka jibuak entok víno jeeka, huanärim japteka nau yeu taiytek.” ⁸ Kaa emo jubeka nau jíapsihumta junne katte ä joopo yúmala, bempörim násuk huatem ayuka bēnasi, íari béchibo senu táapo veintitrés miltakam huatteka kókkok. ⁹ Entokte kaa Señorta bejnake, bueituk bempörim nasuk huatem ä bej-rekä bēnasi, íari béchibom bakot kírimmey kókkok. ¹⁰ Entok katem Diosta bej-reka nokbare, bempörim násuk huatem Diosta bej-reka nokakä bēnasi, huanäi jü sússuahumta tekiakame am sühuak.

¹¹ Íri síme ámeu yeu siika itom ä jünerianakē béchibo, entokim jiojteri, kutti nokta itom täyanakē béchibo, jume én ániata abe lütey

jiápsame béchibo. ¹² Íaribéchibo, jü huitti eäka huekame, tüisi au suayanake kaa huet béchibo. ¹³ Yore jiöbila báahuäpo áma pappehuä páman enchimneu huéiye, jume huatem ama jiöbilahuakä bénasi maachi. Të Dios huitti ä éäpo kaibu itom jibilanake jum kara itom áma yumä pámani, ál-la itom jibilatek ket juka ára áma yeu kathuamta itom maknake, bueituk itom áma yúmanakë béchibo.

¹⁴ Íari béchibo, emëe ín nakëhuim, ámem yeu kaate jum ídolum yörihuäpo. ¹⁵ Jume suamsi emo nüyeme benammeune nooka, áachem suhua jü ín nokakaubechi. ¹⁶ Jü kopa Diosta tühua hueriamta, Diosta tühua itom at chupahui, ¿jachu kaa jü Cristota ojpopo huepulsí nau ehuame? Jume panim itom rebektiahui, ¿jachu kaa jü Cristota takaapo huepulsí nau ehuame? ¹⁷ Jume paanim huépülay, ítapo entok juebenna, tetë huépülak nau takahuak; bueitukte simetaka huamey huepul paanin nau buäye.

¹⁸ Takahuapem Israelitam bitchä; kabara huakasta altariu toijta bem nau buäkä béchibo, Diosta bíchäpom huepulsí nau taahua. ¹⁹ ¿Jítasune jüntuk nooka? ¿Jachu jü ídolo yörisi maachi, ö jü buähuame áu órehuame? Sime íri Diosta bíchäpo kaa bejre. ²⁰ Èe, bueituk jume kaa judíom lemonio altarihuim ä totoja, inëlim lemoniom béchibo ä johua, të kaa Diosta béchibo, íari béchibo ínapo kanne lemoniommak ikäi enchim jo-ia. ²¹ Karem juka Señorta kopa jëye, entok juka lemoniom koopa, karem Señorta mesau jotë, entok lemoniom mesahui. ²² ¿Ö te Señorta júneli naíbuktuanake? ¿Jachute áa béppa chë ütiak jáni?

Diosta ujoyória bechibem simeta johua

²³ Árane simeta johua, tëne kaa simeta jopo yúmala; sime türi jiobe, të kaa sime ára Diostau bíchaa yore yotütua. ²⁴ Kaabe juka tüisi au huechemta jíba jariubanake, ál-la, täbuik béchibo tühuaata.

²⁵ Huakajta nenkihuäpo, simeta áma nenkihuamtem ára buäye, kayta natemajeka, jíapsi ehuamta béchibo; ²⁶ bueituk Señor juka buíata attiak entok simeta at ayukamta.

²⁷ Jábe kaa Diosta sualemta enchim jibua néjunëk, eme entok áman sajakátek, simeta enchimneu orehuakamtem buäye, kayta natemajeka, enchim jíapsi eri béchibo. ²⁸ Të jabeta ínel jiayo: “Íri ídolummeu toijri”, katem ä buäye, huakay junël jiaka béchibo, entok jíapsi ehuamta béchibo; bueituk Señor juka buíata attiak entok simeta at ayukamta. ²⁹ Jü jíapsi eri, të kaa emo bétana.

Ál-la huä senuk bétana: “¿Jatchiaka ínapo yuktiana, täbui jíapsi erita béchibo? ³⁰ Bueituk ínapo Diosta báysahueka ámemak ä joáteko, ¿jatchiakam kaa nee türinake iári béchibo, Diostane báysahueyo?” ³¹ Ínel entok eme jibuátek ö jita jëyetek ö huatek jita joátek, ikäi simetem yáuhua Diosta looria béchibo. ³² Katem jume judíom kaa türiku jioptua báare, entok kaa judíom junne, entok jume Cristota sualhuäpo nau anim junne. ³³ Bueituk ínapo kétchi simeku, simemmakne ino türe, kaa juka inou bíchaa türik jíba jariaka, ál-la juka simem béchibo türik, am jinëutunä béchibo.

11

¹ Inobenasem jíapsibare, Crístota bénasi ín jiápsäpo.

Jamuchim sanko

² Enchimne úttile, hermanom, bueituk símeku ínohuem huaate, éntokem juka enchim ín majtiakáu ketune jípure, enchim ín ám makaká bénasi. ³ Tène enchin júnee-ía, síme yorememueu Cristota kobatukáhui, jú yoreme entok jámuttahui, Díos entok Cristotahui. ⁴ Síme yoreme orancionta joame entok Diosta noki nokame, kobat au pattialataka, juka au koba yöta kaa yöre. ⁵ Tè síme jamut oraciónta joame entok Diosta noki nokame, kaa kobat áu pattialataka, juka au koba yohueta kaa yöre; nahuau pitti au chon chuktialata bénasi tatahua. ⁶ Bueituk jú jamut kaa áu koba jintuame, au chon chuktianake; tè nahuau pitti áu chon chuktia béchíbo tihuètek, áu koba jintuanake. ⁷ Tè jú yoreme kaa áu koba pattiapo yúmala, bueituk Diosta benna loriapo entok Diosta looria júnakteri; tè jú jamut yoremta uýóriapo huéiye. ⁸ Bueituk jú yoreme kaa jámutta bétana huéiye, ál-la jú jamut yoremta bétana, ⁹ entok jú yoreme kaa jámutta béchíbo yáahuak, ál-la jú jamut yoremta béchíbo. ¹⁰ Íaribéchíbo jú jammut á kobapo seña yaurata á jípunakéu úttia, jume ángelesim béchíbo. ¹¹ Cristota nau sualhuäpo, jú yoreme entok jú jammut karam natepola jíäpsa. ¹² Bueituk jachin juka jámutta yoremata yáa simlä bénasi, ínëli ketchi jú yoreme jámuttat yeu yoremata; tè síme Diosta bétana huéiye.

¹³ Túisem at suuhua: ¿Jachu túri jáni, jú jámutta béchíbo kaa au koba pattialataka oraciónta joáteko? ¹⁴ Jum ítom ito ujuhüá pámanate at júneiya, jú yoremata béchíbo tiusi á machiakáhui tettébesi au á chon yóturianaképo. ¹⁵ Tè jú jamut au á chon yóturiapo, at utti, bueituk jume choním mak-ri, ámey ahuá koba pattianaké béchíbo. ¹⁶ Tè símeta ikai bétana, jábe at nok nassua bárètek, itapo kaa ikai boojoria, entok jume huate Diosta iglesiam junne.

Jü Santa Ceenapo jájana johuame

¹⁷ Tè ikai enchimue jiojtekane, kaa enchim úttile, bueitukem kaa juka chë túrik béchíbo emo nau totoja, ál-la juka chë kaa túrik béchíbo. ¹⁸ Bueituk tua batchu, emëe emo nau tojáteko Cristota sualhuäpo, juka emo naíkimtehuamtane jikkaja enchim násuku, entokne senu huépáman á suale. ¹⁹ Bueituk úttia enchim násuk emo naíkimtehuamta ayunakéhui, bueituk huame enchim násuk túisi kateme táyaná béchíbo. ²⁰ Bueituk emëe emo nau tojakáteko, íri kaa jú Señorta Santa Ceena buáhuame. ²¹ Bueituk huepülaka bat jibuátek, bachim juka bem buábareú buabuáye, tè jú senu tebaürinake, jú senu entok naamuknake. ²² Jachisuntuko, ¿jachem emëe kaa jóhuak áma jibua béchíbo ö jita áma jibéchíbo? ¿Ö sem juka Diosta iglesia kaitápo bit báare, éntokem jume kayta jípureme tiusi tahuaria báare? ¿Jachisune enchimueu jiaunake? ¿Jachune enchim úttilnake jáni? Imine kara enchim úttile.

Señorta Santa Ceena nésaui

(Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lc. 22:14-20)

²³ Bueituk ínapone ket Señorta bétana á mabet-la, juka enchim ín majtialáhui: Jú Señor Jesús huári tukarit huatem mampo yechahuaka, panim nüka, ²⁴ Diosta baisáusuka, am rebektiaka ínël jiaahuak: “Akemam nüka, ám buáye, íri ín takahua enchim béchíbo kókosi

yahuakame, inohuem huateka ikai johua.” ²⁵ Inëli ketchi juka copata nuka, chükula jibuäsuka, inel jiaahuak: “Iri kopa, jü bemela nokta nau tütehuame jü in ojboyi, ikarem johua chikti enchim ä jëye belëki, inou huateka.” ²⁶ Inëli ketchi, imey panim enchim buäye belëki, entok ikai copata enchim jëye belëki. Juka Señorta mukukähuem jüneriaatebo, ä yepsäu tajti.

Santa Ceenata kaa buäeaka ä buäyeme

²⁷ Bueituk inëli jábe imei paanim buäyeme entok ikai copata jëyeme, Señortau bíchaa kaa tüsi jiápsaka, Señorta takaa entok ä ojbo béchibo kulpaka tahuanake. ²⁸ Huári béchibo, hueepulakam emo bínnake Señortau bíchaa tüsi jiápsihuäpo, huanäi jume panim ára buäye entok copata ára jëye. ²⁹ Bueituk jábe junne kaa tüsi áu jípureka, imei paanim buäyeme entok ikai copata jëyeme, kaa bat tüsi Señorta takauat au temajekatek, Diosta yäura bitthuumta buäye entok ä jëye. ³⁰ Iari béchibo enchim násuk juebénakam kökore, entokim kaa üttiak, entokim juebénaka kókko la. ³¹ Të itapo hueepulaka itot ito bitjariakatek, kate Diosta yäura bittua eehuay. ³² Të ikai yäura bit huamta jípureka, Señorta bétanate jibebiat mabet-la, bueituk kaa jume ániat jiápsammak bétte nokta mabet béchibo.

³³ Iari béchibo in hermanom, bueituk emo nau tojaka jibuätek, emoem boobibicha. ³⁴ Entok jábe tebaürëteko, ä joapo jibuänake, bueituk Diosta bíchäpo yäura bithuumta kaa jipü béchibo, juka huatekne huitti órenake enchimneu yepsakäteko.

12

Don ti tehuak jü Diosta ára jita joähui

¹ Hermanom, enchimne ä taaya ia, juka Espiritu Santopo Diosta eapo ára jita johuamta huehuëpulam makähui.

² Jüneaem júnaköi ketune kaa Diosta enchim sauleyo, sekána bíchem huéhueriahuay, jume ídolo muurommehui. ³ Huári béchibo enchimne jünetua, bueituk kaabe Diosta Espiritupo nokaka: “Jesústa kaa Dios tianake.” Entok kaabe: “¡Jesústa ára Señor!”, tüya kaa Espiritu Santota ä noktuayo.

⁴ Të én entok juebénaka ayuk, Diosta eapo juebénaka ára jita johuaka yore máamakhuame, të jü Espiritu huépülay jibba. ⁵ Entok juebena ministerio tekkil ayuk, të jü Señor áapo jibba. ⁶ Juebénaka tekil kaa nanälaika ayuk, të Dios juka simeta joame, entok simemmechi, áapo jibba. ⁷ Të hueepülakam ä mak-ri, juka Espirituta simem béchibo türük. At jiápseka ä jünerianä béchibo. ⁸ Bueituk iri Espirituta bétana ä mak-ri huéchiapo suamsi yúmalasi nokhuamta, jü senu entok nokpo yún jita taayahuumta, juka áapörik Espirituta ä türe pámani. ⁹ Senu entok, Diostat ehuame jíba huári Espirituyi, senu entok jume kökoreme tüte béchibo jíba huári Espirituyi. ¹⁰ Senu entok, milagrota ára joame, senu entok Diosta noki ára nokame, senu entok huate espíritu ára täya, senu entok huatekne täbuiasi nokhuamta ára täyame, senu entok täbui nokta ára kuaktiame.

11 Të ikaï sîmeta huepul Espîritu jîba ä johua, huehuëpulammet ä naïkimteka juka kaa nanalaysi ára jita johuamta, ä huatia pámani.

Simetakate huepul takaapo joome

12 Jáchin juka tákaata huepülaitukä bénasi, të juebenam tónua mesëkiriak, të sîmetaka jume takahuat tónua mesëkiriak, juebénakam huepul takahua, Crîsto ket anëli. 13 Bueituk huepul espîritupo jîbate sîmetaka batöhuak, huepul takahuapo, judíom entok griegom, tekoka emo sumalame entok kaa tekokame junne. Sîmetakate huepul Espîritu Santota nau jítuahuak.

14 Të jü takahua kaa huépülak jîba tónoa mesëkiriak, ál-la juebenam. 15 Bueituk jume guokkim ínel jîateko: “Kanne mamamtaka, kaa tákaapo joome”, ¿jüari béchîbo kaa tákaapo joome? 16 Bueituk jume nakkam ínel jîateko: “Kanne puusim, kanne takapo joome”, ¿jáchu juári béchîbo kaa takapo joome? 17 Bueituk sîme tákaa pusimtukátek, ¿jaksum óre eiyey jume nakkam? Bueituk sîme nakamtukatek, ¿jítaysute jita jujup eiyey? 18 Të én entok Dios, áma am joala jume tóno mesëkiriak, huepulam takahuapo, ä eä pámani. 19 Bueituk sîmeta huépül tóno mesëkiriak, ¿jaksu óre eiyey jü takahua? 20 Të éni juebenam jume tóno mesëkiriak, të jü takahua huépülay jîbba.

21 Jume pusim kara mamammeu júnel jiaahua: “Kaitäpone emót ée matchi”, entok jü koba junne jume guokkimmeu: “Kaitäpone enchimmet ée matchi.” 22 Jume takapo tóno mesëkiriak, chë kaa ütteakame, chë júne üttia bem áma órenakë béchîbo. 23 Entok huámei takahuapo kaa tua huatia matchim, imeite chë júne tülisi sasankotua, entok huame ítot kaa tua tüisi bitthuame, imeite chë tülisi bitcha. 24 Të huame ítot chë tülisi bithuame, kayta ámeu bëye, të Dios tákaata yúmalasi huéchiapo yáahuak, bueituk huaka ámeu bëyemta chë yún yúmalasi am makkak. 25 Bueituk juka tákaata kaa au naïkimtenakë béchîbo, ínëli jume tóno mesëkiriak, nanancham emo ania báareka eenake. 26 Të senu tóno mesëkiriata kökosi ayuk, sîmetakam ámak ä innënake, të huepul tóno mesëkiriak tühuata mabetakátek, sîmetakam ámak al-lenake.

27 Emem amëria, jü Crîstota takahua, të natepolem tóno mesëkiriak. 28 Entok Dios huatem Crîstota sualhuäpo nau anim buere tekiapo joiyak, tua batchu jume apóstolim, chúkula jume profetam, bájikum huëpo jume maestrom, chúkula entok jume milagrom ára joame, chúkula entok jume kökoreme ára tutüteme, entok jume huatem ára aniame, jume tékilta johuäpo bat kateme, entok jume täbuiasi nokhuäpo Diosta bétana ára ä nokame. 29 ¿Jachum sîmetaka apóstolim? ¿Jachum sîmetaka profetam? ¿Jachum sîmetakam maestrom? ¿Jachum sîmetaka milagrom ára johua? 30 ¿Jachum sîmetaka jume kökoreme ára tüte? ¿Jachum sîmetaka juka täbuiasi nokhuamta ára nooka? ¿Jachum sîmetaka juka täbui nokta ára kuaktia? 31 Juka Diosta bétana donta enchim mak-ri, jukarem jária, të ínapone böota chë türîk enchim yuktiria.

13

Jü yore nakhuame, bat huéiye

¹ Bueituk ínapo ániat nokhuamta entok ángelesim nokaü nokátek, entokne yore nakhuamta kaa jípurétek, sisigúokta entok musico puratotane ponhuä benanake. ² Entok Diosta betána nokta mabel-lataka ä nokátek, entok chúkula yeu huenakemat júneatek, entok símeku jita täyatek, entok síme Diostat ehuamta jípurétek, entok juya ániata ára sekána yechátek, entokne yore nakhuamta kaa jípurétek, kaytane bejre. ³ Bueituk símeta ín jípuréu naikimteka póobem jibuatuakaték; entok ín takahua tojakátek ä taaná béchibo, entok yore nakhuamta kaa jípurétek, iri kayta béchibo inou türi.

⁴ Jú yore nákeme jikot aneka ára jíapsa, entok yore nak jikolë; jum yore nakhuäpo kayta ehuil ukulhuame, jum yore nakhuäpo kabe au chëhuale, entok kaa au buériale. ⁵ Entok huéchiapo huemta jiba johua, entok ápörík béchibo kayta jaria, omteté kabetat chachaye, entok kabeta yü tütti omtia. ⁶ Jum lutüriata kaa johuäpo kaa al-leiya, lutüriata johuäpo, ál-la al-lenake. ⁷ Entok símeku jikot aane, entok símeta suaale, entok símeta ára boobítcha, entok yanti aaneka símeta innëa.

⁸ Të jú yore nákuame kaybu lütinake; jume profeciam ál-lam lütinake, entok jume täbuiasi nokhuame ket lütinake, entok ket lütinake jú yün jita täyahuame. ⁹ Bueituk huatekte täya, huatek entokte profeciapo nooka. ¹⁰ Të huaka yúmalasi huemta yepsako, huanäi hua ámak naikiari lütinake.

¹¹ Bueituk ínapo usitaka, ili usi ténasine nonokay, entokne ili usi tenasi eiyay, entokne usi ehüäpo símeta nüyey; të chúkula öu yótaka, juka ín usitukaüne tojjak. ¹² Én entokte ejpejopo torokosi ä bitcha, júnakoy entokte au bíchaa pujbaka ä pujbahua bínnake, én entokne huatek jiba täya, të júnakoy entokne yúmalasi ä täyanake ápöríkne täya bénasi. ¹³ Én entok jú Dios ehuame, entok Diosta tühua boobit-huame entok jú yore nakhuame, bájimme, të imei násuk jú yore nakhuame chë türi.

14

Täbui nokpo nokhuame

¹ Juka emo nakhuamtem boojoria; entok juka Espíritupo Diosta eäpo áma yúmahuamtem mabet báareka eíya, të chë junne símek béppa profecia noktem noóka. ² Bueituk jú täbui nokpo nokame kaa yorememmeu nooka; ál-la Diostahui, bueituk kaabe at júneiyya, bueituk Espiritu Santopo ä nokaü esotaka kara at júnetu. ³ Të jú profeciata nokame yorememmeu nooka, Diosta eäpaman am yötunakë béchibo, entok kutti nokta am makaka, am jíapsi joiya. ⁴ Jú nokta kaa täyahuamta nokame, äapo jiba au aniaka yötu, të jú profecia nokta nokame, iglesiata yötutua.

⁵ Bueituk símemne juka täbui nokta enchim noktua peä jíöbe, të chë junne juka profecia nokta, bueituk chë bat huéiye jú profeciata nokame, jú täbui nokta nokamta béppa, ál-la chë türi eiyey juka täbui nokta at júnehuä paman ä kuaktiateko, jume iglesiapo nau anim Diosta eäpaman am yötunakë béchibo. ⁶ Én entok hermanom, ínapo enchimmeu yepsaka täbui nokta nokátek, jita tühuatasesm áma teunake, të ínapo juka Diosta yeu machiriakäu nokátek, entok juka huitti täyahuamta, profeciata, entok doctrinata?

⁷ Lútulay jü jita sonim ái popõnhuame jiahuita joame, jü baka kusia entok arpa, bueituk bem jiahuipo kaa jünakiachisis jjátek, çjachisu ára at jüneetunake arpata entok baka kusia jiahuichi? ⁸ Entok jü trompeta kia jeka jiahui tenasi jjáteko, çjábesu au ánanake jáni, nassuahuáu huee béchibo? ⁹ Junéli kétchi emée, bueituk jü niniy kaa at jünehuamta nokáteko, çjachisu at jüneetunake jü enchim nokábechi? Bueitukem kia jekapo noknake. ¹⁰ Lutüriapo juebena jü tábuiasi nokhuame síme ániachi, entokim simetaka ä jípure jachin bem jiau barèhui. ¹¹ Të ínapo jü nokit kaa jüniatek, sekána joome bénasi nee bínnake jü nokame, entok jü nokame ino béchibo ket sekána joome ténanake. ¹² Junéli ketchí emée; juka Espíritupo Diosta eapo ára jita johuamta mabet peatek, ími huámem chë tekípanua, juka iglesiata yótunakë béchibo.

¹³ Huári béchibo jü tábuiasi nokta nokame, áma yúmahuamta oraciompo aunake ä kuaktia béchibo. ¹⁴ Të ínapo tábui nokta kaa täyahuápo oraciónta joatek, ín espíritu oraciónta johua, të jü ín koba suahua kayta jünériaka tatahua. ¹⁵ çJachisuntuko? Espíritupone oraciónta jonake, tëne koba suahuay ket oraruanake, entokne espíritupo buiknake, tëne koba suahuapo ket buiknake. ¹⁶ Bueituk empo espíritupo jíba Diosta yöreteko, jü emo náapo aaneka ä jikkajame: çjuka baisaurita em joau jachisu ä jehuitarianake? Bueituk kaa jüneiya jita em nokáhui. ¹⁷ Të empo, lutüriapo Diosta baysauhue; të jü seenu kayta tühuata jajjame. ¹⁸ Diostane baysauhue bueitukne enchim béppa chë júne yún tábui nokta nooka; ¹⁹ tëne jume Cristota sualhuápo nau anim, huitti ín at jünéapo mamni nokta noknake, huatem ket majtia béchibo, të diez mil nokta kaa täyahuamta èe.

²⁰ Hermanom, katem ili usi éehuamta jípureka jíapsi báare, al-lem ili usi ehuamta jípure juéna ehuápo, entok tü ehuápo yúmalasi. ²¹ Leypo ínëli jíofteri: “Tábui nokpo entok tábui tempone noknake íri pueblotahui; jünentaka jünem kaa nee jikkaijnake, ti jiaahua jü Señor.” ²² Juári béchibo jü tábuiasi nokhuame, jume Cristota súaleme béchibo kaa señal, ál-la jume kaa ä súaleme béchibo; të jü profecia, jume Cristota súaleme béchibo huéiye, të jume Cristota kaa súaleme béchibo èe. ²³ Bueituk, síme jü iglesia nau rukteka simetakam tábuiasi nokátek, entok jábe kayta täyaka entok Cristota kaa sualeka áman kibakekátek, çjachum kaa enchim rorokom tianake? ²⁴ Të simetaka profeciata nokátek, entok jábe kayta täyaka entok Cristota kaa sualeka aman kibakekátek, símem bétana at jünehuamta mabeta, entok kaa türík ä joápo jünéaka tatahua. ²⁵ Ä jíapsipo ehuil ayukame yeu buijtunake; huanäi ínëli tonommey kikteka Diosta yörinake, entok tua lutüriapo ä jünieriatebonake Diosta enchim násuk anèhui.

Simetem huéchiapo entok suamsi yauhua

²⁶ çJachisu jüntuko hermanom? Emée emo nau tojakátek, salmomem buika éntokem doctrinata emo majtia, huate entok tábui nokta nooka, huate entok Diosta yeu machiriau jípure, huate entok juka tábuiasi nokhuamta kuaktia, simetem yauhua Diostau bíchaa jita täyahuápo yotuná béchibo. ²⁷ Bueituk jábe tábui nokta kaa täyahuamta nokátek, guoyíka batchu ö bájika emo boobíchaka, senu

entok nokhuamta kuaktianake. ²⁸ Të nokta kuaktiamta kabétuk, iglesiapo kaa jáleka tahuanake, áapörík béchïbo entok Diosta béchïbo jíba noknake. ²⁹ Juneli kétchi jume profetam guoyïkam noknake ö bájika junne, jume huate entok am jikkajinake: “¿Jachu junéli jáni?”, ti jiaka. ³⁰ Të jábe áma káteka juka Diosta yeu machiriau mabetakátek, jü bat hueme kaa jáleka tahuanake. ³¹ Bueítuk simetakam ára profeciata nooka, hueuhuëpulaka, bueítuk simem araunakë béchïbo entok simem kutti nokta mabetnake. ³² Jume profeta espíritu, profetam eäpanim emo nünake. ³³ Juka kaa nanabeu huentá Dios kaa ä attiak.

Yanti ehuaamta ál-la bueítuk síme iglesiapo huepulsí emo nüyeme aanëpo, ³⁴ enchim nau yayájäpo jume jáamuchim katim jialnake; bueítuk jume jáamuchim katim nok-ïahua, ál-la ä kuna bétuk au nünake, leyta já pámani. ³⁵ Bueítuk bempo jita täyabaretek, bem joapom bem kuna natemajinake; bueítuk kaa tuísi bittu jü jamut, jume emo nau toijlame násuk nokáteko.

³⁶ ¿Jachu enchim násuk yeu simbla jü Diosta noki, ö enchimmeu jíba yebijla? ³⁷ Bueítuk jábe au profetalétek, ö chë júne Espiritu Santopo áu jápsilétek, juka enchimmeu ín jïojtekau úttia ä türinakëhui Señorta ä nesahueka bétana. ³⁸ Të jü kaa ä jüneriabareme, kaa ä jüneríanake.

³⁹ Junéli hermanom, profecia noktem nok báreka eiya, éntokem juka täbui nokpo nokamtem kaa ä taktiria; ⁴⁰ të simetem huitti suamsi yauhua.

15

Cristota kókkolam násuk jiabitekähui

¹ Én entok kétchi hermanom enchim nä jüneriatua, juka evangeliota enchimmeu ín nokakähui, ikärem ket mabet-la, éntokem ketune at boojouhua. ² Iari béchïbo kétchi emëe juka nokta enchimmeu ín nokakau jíba jípurétek, jineüriatem jípure, ä sualeka naateka huitti eaka ä mabetakáteko.

³ Enchimme ket ä majtiala, juka bat im mabetakähui: Bueítuk Crísto itom Dios bejrim béchïbo múkuk, juka jïojterita jiapámani. ⁴ Entok máahuaka, baij taahuata huey jábitek, jïojterita jiapámani. ⁵ Entok Perotau yeu machiak, chúkula entok jume doocemmehui. ⁶ Chúkula entok mamni cientom béppa hermanom nau anemmeu yeu machiak, imeri juebénakam ketune jápsa, huate entok béja kókkola. ⁷ Chúkula Jacobotau yeu machiak; chúkula entok síme apóstolimmehui.

⁸ Të chúkula simemeu yeu machiasuka, inou ket au yeu machiriak, batte kaa tomtekämtau benasi. ⁹ Bueítuk ínapone apojtolim násuk chë ilitchi, katchan júnene apojtolpo ino naïkiapo yúmala, bueítuk jume Cristota sualhuäpo nau animne guók jajasuk. ¹⁰ Të Diosta tü eäpone apóstolpo naïkiari, të ïri tua áa bétana hueme kaa kia kaitäpo tahuala ino béchïbo, ál-lane simem bempörim béppa chë júne yún tekípanuala, të kaa inapola, ál-la Diosta tühua inot ayukä béchïbo. ¹¹ Bueítuk ínapotaka ö bempörimtaka junne, ínélite Diosta noki nooka, éntokem ínëli ä susualek.

Jume kókkolam jiabitekähui

¹² Të Cristota kókkolam násuk jiabiteka bétana nokhuame, ¿jachisu jüntuk huate enchim násuk aane, jume kókkolam kaa jiabitenake tíame? ¹³ Bueituk kókkolam kaa jiabitenakey, Cristo júne ket kaa jiabitek. ¹⁴ Bueituk Cristota kaa jiabitek, jú itom áa bétana nokaü kayta bej-reka tatahua entok jú itom Diostat eäu junne. ¹⁵ Entokte Diosta täyaka júne katte ä täyamta bénasi tatahua, bueitukte Diosta bétana ä jüneriatebola Cristota kókkolam nasuk ä jiabitetuakähui, të áapo, íkái kókkolam nasuk kaa ä jiabitetuak, Jume kókkolam lutüriapo kaa am jiabitenakeyo. ¹⁶ Të jume kókkolam kaa jiabitenakey, Cristo ket kaa kókkolam nasuk jiabitek. ¹⁷ Entok Cristota kaa kókkolam nasuk jiabitek, jú enchim Diostat eäu kia bejja; ketunem enchim Dios bejrimpo aane, ¹⁸ entok kétéchi jume Cristota sualeka kókkokame, kaitäpom taahua. ¹⁹ Bueituk imi itom jiápsäpo, Cristotat jiba jita boobichätek, sime yoremem bétanate jikot bit-huaka taatahua.

²⁰ Të éni Cristo kókkolam násuk jiabitela; jume késam kókkokame násuk, áapo bat hueri. ²¹ Të jachin jú kókkohuame huepul yoremta huam äbo kibakek, anéli kétéchi jú kókkolam násuk jiabitehuame, huepul yoremta huami. ²² Bueituk jachin Adánta huam simem kókkö bénasi, anéli kétéchi simetakam Cristota huam jiápsinake. ²³ Të hueepulammeu yúmasimnake jú bem jiabitenakéhui: Cristo bat huenake, chúkula entok jume Cristota súaleme, ä yepsäpo. ²⁴ Júnakoy simeta lütepo; juka reytaka ä néshauueu Dios áchayta mampo ä tojnake, entok jume nesahueme bétuk ayukamta kaitäpo tahuarianake, sime yäura úttiata, entok buéresi úttiaka jipuhuamta. ²⁵ Bueituk úttia áapörík reytaka ä nésaunakéhui, simem ä bej-reka kateme ä guókim bétuk ä oreü tajti. ²⁶ Të jú chúkula yore bejreme, muerte tí tehuakame ket kaitäpo tahuariana. ²⁷ Bueituk simeta Dios ä guókim bétuk órek, entok ínel ä jiäpo: simeta ä bétuk tahuariak, jünakiachisi áapo yeu taahua, bueituk áapo ä bétuk simeta tojjak. ²⁸ Të ínéli simeta aabétuk tahuak, jú usiari áapo ket áabétuk au tahuarianake, hua simeta aabétuk tahuariakamtahui, bueituk ínéli Dios áapo jibatunake, simemmechi.

²⁹ Të täbuio ä bithuäpo, ¿jachisum annake jume kókkolam béchibo emo batöame, jume kókkolam kaa jiabiteyo? ¿Jachiaka juntukim kókkolam béchibo emo batoä?

³⁰ ¿Jatchiakasute chikti táapo jinhua machiku aane? ³¹ Tüane enchim ä jünétua hermanom, Señor Jesucristota bétana simék béppa ujyorik enchim jipuré béchibo, chikti taapone abe kókkö huäpo huerama. ³² Bueituk ín yoremtukä pamamne Efesopo jujjuena yorememmak nassuak, ¿jítasune áma teunake, jume kókkolam kaa jiabitenakeyo? Á inélitunakey: “Jibuänakete entokte jita jinake, bueitukte yoko kókkonake.”

³³ Katem ä öbia; jú juenasi nau nokhuame: “Juka tüisi jiápsibahuamta nanasonte.” ³⁴ Emóem suaya katem koptel-la, éntokem kaa türík kaa johua; bueituk huate enchim násuk Diosta kaa täyáa, enchim tiunaké béchibone ínel jiaahua.

Jachisum jiabitenake jume kókkolam

³⁵ Të jáamak jábe ínel jiaunake: “¿Jachisum jiabitenake jáni jume kókkolame? ¿Jachinaksum takahuaka jiabitenake?” ³⁶ Jaché kaa

suhuak, jü em echakau kaybu jíapsinake, kaa bat mukukateko. ³⁷ Entok juka báchiata em ennakepo katé juka juyata áma siunakemta túttianake, ál-la juka báchia besumata, tirijko báchiata ö tábuik. ³⁸ Të Dios takahuata ä makka ä äa pámani, entok jume huate báchiam huëpulam bem takahua. ³⁹ Kaa síme huakas nanäláy, jü senu huakas yorem huakas, huate entok animal huakas, entok huate kuchu huakas, entok huíkit huakas. ⁴⁰ Jume téhuekapo jíápsame entok jume buíapo jíápsame, katim nanalaím takahuak; bueítuk jü téhuekapo jíápsame símek béppa musála maachi, anéli kétchi jü buíapo jíápsame. ⁴¹ Huepülay jü táata uyjória, senu entok jü mechata uyjória, jü chokim uyjória entok ket tábui, bueítuk hueuhuëpulaka jume chokkim uyjória kaa nanalaí. ⁴² Jume kókkolam jiabitehui ket ilëbenna, nasontubarem tenaka etnaa, huanäi musála machik bemelak takahuaka jiabitenake. ⁴³ Ä et-huäpo kaabe ä bibitpenake, të jiabitetek musála machisi ujyorinake, kaa úttiata jípureka ethuatek, ä jiabitepo entok uttiärata jípunake. ⁴⁴ Jü takahua buia ániat jünaktetaka etnaa, chúkula entok espírituta takahuaka jiabitenake, takahua buíapo jünaktetaka ayuk, entok takahua esprítual kétchi.

⁴⁵ Ínëli ket jiojteri: “Jü yoreme bat yáahuakame, Adán jíapsita makhuaka jíapsi taytek”; jü Adán chúkula hueme, espíritupo jíapsita yore makame. ⁴⁶ Jü espíritupo hueeri kaa bat huéiye, ál-la jü takahua, chúkula entok jü espíritu. ⁴⁷ Jü yoreme bat hueeri buíapo joome, jü goza huëpo yoreme, júri jü Señor, téhuekapo joome. ⁴⁸ Jume buíapo joome, buíapom joomeme benamme; jume téhuekapo joome, tehuekapom joomeme benamme. ⁴⁹ Juka buíapo yáataka itom hueriapote buíapo yáarim benanake, entok anéli kétchi juka tehueka bétana itom jípurëu, tehuekapote joomem ténanake.

⁵⁰ Tëne ikai enchimmeu nooka hermanom: Jü huaakas entok jü ojbo karam ä mabetnake juka Diosta rey nesauri, jü nanasomtume kara áamak naíkiatu jü kaa nanasomtem tamaki. ⁵¹ Juka éhuil jüneriahuamta bétanane imi enchimmeu nooka: katte simetaka kókkonake; të simetakete tábuik takahuaka tahuanake, ⁵² Senu chubalapo, entok senu repiktiapo, trompetata kukujsuak, bueítuk jü trompeta kukujna, huanäi jume kókkolam jiabitenake, takahuapo kaa nasontulataka, itapo entokte tábuiasi yáana itom takahuapo. ⁵³ Bueítuk úttia íri takahua ára nasontume, kara nosonteka tahuanake, entok íri ára mukeme kara mukeka tahuanake. ⁵⁴ Íri ára nasontume kara nasontemta supeka tahuanake, entok íri ára mukeme kara mukemta supeka tahuanake, huanäi au chupanake jü nooki jiojteri: “Jum yöhuapo jü kókkohuamta tekkil lüte. ⁵⁵ ¿Jaksë ä jípure empo muerte, juka kókosi em yore ái joähui? ¿Entok jaksu órek jü ánimam mamahuäpo em yöohui?” ⁵⁶ Bejasu jü kaa türik johuame íri jü muerteta ay kókosi yore joähui, entok jü úttiärapo kaa türik johuame, íri jü ley. ⁵⁷ Tëte Diosta baysauhue, yöhuamta itom ä maka béchibo, itom Señor Jesucristota huam ámani.

⁵⁸ Ínëli bejja, emo nakhuapo ín hermanom, kuttem jäbueka kaa kom eiya, éntokem kaa japteka Señorta tekilpo yötusaka, tüisi júniaka jü Señorta tekkil johuame kaa kia bejja.

16

Jü ofrenda Cristota súaleme béchïbo

¹ Jü ofrenda Cristota súaleme béchïbo, emem ínëli ket ä yauhua, jachin Galasiapo jume Cristota sualuäpo nau animmet ín ä nésahuekä pámani. ² Huä bat taahuari semanata naatëpo, emëe huepülaka nahuem ä tojja juka enchim nau ruktiakähui áma yúmahuä pámani, ä eriasimeka enchimmeu ín yepsäu tajti, bueituk huanäi kaa kolectam nau toijtaiti béchïbo. ³ Huanäi nee áman yépsako, jume enchim yeu puakähui cartata am makaka, imëyne buere joära Jerusaléniu bittuanake, juka amebéchïbo enchim nau tojakámaki. ⁴ Bueituk nee aman huenakëu türihuay, inomakim áman kannake.

Pablota jita yáa barëhui

⁵ Enchimmeune huenake, Macedonia buiära páman hueeteko, bueituk Macedonia páman ín huenakëu úttiä. ⁶ Jáamakne ára enchimak tahuanake, seberia tiempopo junne, huanäi eme chúkula nee boo toijnake ín huenakëu bícha. ⁷ Enchim huam huëpatne kaa kia chubala enchim bit báare, bueitukne binhua enchimmak tahua báreka eiya, Señorta júnel eayo. ⁸ Tëne pueblo Efesopo ambáare Pentecostés tahuarita yúmäu tajti, ⁹ bueituk buéresi puerta ino bea étapori, Diosta noki tüisi mabethua, entokim ket juebenna jume Diosta bej-reka kateme.

¹⁰ Bueituk Timoteota äbo yépsako, tülisem ä bitcha al-leaka enchimmak ä annakë béchïbo, bueituk áapo ket Señorta tekil johua ino bénasi. ¹¹ Juári béchïbo, kaabe kia kaitäpo ä bínnake, al-lem yanti eaka ä boo tojja, inou ä yebijnakë béchïbo, bueituk ínapone hermanommak ä boobíchahui.

¹² Hermano Apolostaune juebénasi nookak, enchimmeu ä noyti sahueka jume huate hermanommaki, të enriapo kaa báreka taahuak; të chúkula áma yumáteko enchimmeu huenake.

Jiojterita chupëpo teboterim

¹³ Katem koptelaka huitti Dios eiya, emo oüleka, éntokem kaa kom eaka úttiata johua. ¹⁴ Símeta enchim juähui emo nakhuapem ä johua.

¹⁵ Hermanom, bejem júneiä juka Estéfanasta familia, Acaya buiärapo bat Diosta noki mabetakähui, entokim bempo Cristota sualuäpo nau anim ania báreka tekipanua. ¹⁶ Én entokne senu huentma enchimmeu aahua, jume huate gentem ilëbenamehuem rukteka bem eäu johua, entok síme huame huatem aniaka tekipanuammehui. ¹⁷ Estefanasta äbo yepsaka béchïbone al-lëeak, Fortunatota, entok Acaicota, bueituk ímeri enchim kara inomak anëpo bempom inomak aanek. ¹⁸ Bueituk bempom nee jíapsi yetchak, entok enchim këtchi, jume gentem ilëbenam akem am yöre.

¹⁹ Síme jume Ásiapo Cristota sualuäpo nau anim enchimim tebotua. Aquila entok Priscila, entok jume Cristota sualuäpo nau anim bem joapo emo nau totojame, Señorpom tüisi enchim tebotua. ²⁰ Jume hermanom símetakam enchim tebotua. Emëe entok Cristota sualuäpo emo besitohuapem teboteriatä emo makka.

²¹ Ínapo, Pablo, ikäine enchimmeu jiojte teboteriatä ín mamam-meyi.

22 Jü Señor Jesucristota kaa nákeme, bette noki at chupatunake. Jü Señor äbo huéiye.

23 Jü Señor Jesucristota tühua enchimmaktunake. 24 Jü Cristo Jesústa sualhuäpo enchim ín nakêhui, enchimmaktunake. Júnentunake.

Jü Carta San Pablota Guosa Huëpo Jiojtekähui Corintiommehui

Teboteri

¹ Ínapo, Pablo, Diosta eä pámani, Jesucristotau apóstol, áapo nee äbo bíttuak, jü hermano Timoteotamak, jume Cristota sualhuäpo nau anim buere joära Corintiompo jometaune jiojte, entok sime jume Cristota sualhuäpo nau anim buiära Acayapo jomemmaki. ² Yanti ehuame entok Diosta tü eähui enchimmaktunake, jü Dios itom Átchay entok Señor Jesucristota bétana.

Pablota jiokot au inneähui

³ Jü Diospo tü eri Dios áchayta béchibo entok ä üusihua itom Señor Jesucristota béchibo, bueítuk nak jiokolihuäpo Achayri entok jíapsi yejtehuäpo Dios. ⁴ Íri áapo jiokot anhuäpo itom jíapsi yechame, bueítuk ínëli kétchi itapo huateme ára jíapsi yechanake jachin jiokot bem anëpo junne jum itom jíapsi yechahuaka pámani, Diosta itom jíapsi yechakä Bénasi. ⁵ Bueítuk jachin jü Cristota béchibo jiokot anhuame yún itot ä ayuka Bénasi, anëli kétchi jü Cristota itom jíapsi yechähui juebenna. ⁶ Të, itapo jiokot ito bichätek, jíapsi joahuakate jinëuna; entok itapo Áapörík bétana jíapsi joahuätek, jinëuriata entok jíapsi jotehuamta enchim jipunakë béchibo, íri jiokot anhuame imi yeu huéiye íri jíba ajäria jü jiokot anhuaka itou ket hueme. ⁷ Entok jü itom boobichäu enchim bétana huitti huéiye, bueítuk jüniate itomak jiokot enchim anëhui, entok kétchi jum jíapsi jotehuäpo itomakem kaate.

⁸ Hermanom, enchimte ä jüneria-ia juka buiära Ásiapo jiokot itou síkamta; tüisi namuksi itou síka itom úttia béppa, íkai itou hue násukte kaa jíapsaka áma ito yeu katmachiley. ⁹ Bueítukte béja itom suabahuaite boobichaihui, íri ínëli itou síka itom úttiärat kaa itom enakë béchibo, ál-la Diostachi, jü kókkolam ára jiabitetuame. ¹⁰ Áapo itom áma yeu sakatuak, entok jíba áma itom yeu kattua, jum buere jinhua machiku kókkko huäpo. Entokte at boobichaihui itom ä úhuanakë béchibo juka kókkko huamta, ¹¹ inëlem ket emeë itom aniäteko oraciónim joakari ito béchibo. Bueítuk imëri juebénakam ket ito béchibo Diostau buanäteko, juebénakam ket Diosta baisesunake juka Diosta tü eäu itom mabetakä béchibo.

Jachiakasu Pablo kaa pueblo Corintiou síka

¹² Bueítuk íri ajäria jü ujoyória itom bíchakähui, jü itom naa kujaktepo huatem täyähui itom jíapsipo tüisi huéiye, íri kaa emo buerialihuäpo ál-la huitti Dióstamak jíapsihuäpo. Kaa jume yoremem jita täyapo ál-la Diosta tü ehuäpo, inëlite ániat ito bojória, entok chë junne enchimmaki. ¹³ Bueítukte kaa huatek enchimmeu jiojte, juka huatek enchim nooka násuk at jünéaka juka huatek nokaka enchim at jünëapo. Tene ä boobichaihui ä chupëpo enchim at jüneenakëhui, ¹⁴ bueítuk huatek huämëm at jüneela, itom enchim ujoyoriatukähui

anëli ketchi ítapote uyjóriapo enchim jipure, huäri taahuarit Señor Jesústa yepsäpo.

¹⁵ Íkäi huitti ehuamta jípurekane, bat enchimneu huebabarek, bueituk guosa huëpo Diosta tühua enchim jipunakë béchbo; ¹⁶ Macedonia buiärau bíchaa huepatne enchimneu bat noitibare, chúkula entok, Macedonia bétana nottilatata, huetek júchine enchimneu yebijnake. Huanai chúkula emée nee böo toijnake Judea buiärau bícha. ¹⁷ ¿Jáamakne íkäi yáa báreka kaa tüisi ä yauhuak kaa tüisi at suaka namuksi ino ä yáaka béchibo? ¿Entok ínëli jü ín yáa bareka eähui jáamak yorem ehuäpo huéiye, bueituk ínëli jü guosa ehuame inot ayunake jü ínel jiahuame “jehui” entok “ëe”? ¹⁸ Të Dios huitti ehuamta attiak jü enchimneu itom nokaü entok, kaa “jehui” entok kaa “ëe”. ¹⁹ Bueituk jü Diosta Ûusi, Jesucristo, enchim násuk ito bétana nokhuakame, ino bétana, Silvanota bétana, entok Timoteota bétana, kaa “ëe” entok “jehui” ti jiaubahuäpo nok-ri; ál-la jehui ti jiaupo taahua, áapöríkuchi; ²⁰ bueituk jü síme Diosta itom mak-rokau, áapöríikut chuppe. Huari béchibo, jü símek béppa uyjória Diostat bíinna, entokte ínel jiaunake “Júnentunake” Cristo Jesústa huämi. ²¹ Áapo juka huitti ehuamta itom makka Cristotamaki, entok juka Diosta bétana tékilta yáa íahuaka yeu puahuamta. ²² Áapo itom seeyotuaka entok juka Espiritu Santota chúkula itom mabetnakëu ä lüturiatukähui jiápsipo itom ä makkak.

²³ Tene ketune kee jee Corintiou huéiye ínel bat ín eäka bënasi, Diosta bíchápone ín jiápsipo huitti enchim tejhua; bueituk enchim ín jìokolë béchibone; të kaa ä junëlituk, ín jiápsine ára nenka. ²⁴ Katte úttiapo ito bétuk enchim an-ia Cristota sualhuäpo, ál-late enchim aniabareka aane, bueituk Diostat ehuäpo kutti jábueka; enchim al-lenakë béchibo.

2

¹ Íaribéchibo enchimneu ín huëpo kanne júchi enchim siroktua báare. ² Bueituk ínapo enchim siroktuakátek, huanäisu, ¿jábesu nee al-leetuanake jáni? Al-la emée jíbba, jume ín siroktuakähui. ³ Juäri béchibone enchimneu jìojtek, bueituk enchimeu yepsakátek kaa sirokhuamta bit béchibo, huäme nee al-letua máchimmaki. Bueituk huittine enchimmet eiya juka ín al-leäu, emem símetaka ínomak ä attiak. ⁴ Bueituk enchimneu jìojtekä, tüisi jìokot eiyay entok jiápsipo kaa pappeakane yún opoakay; të kaa enchim sirok íaka, ál-la enchim jünenakë béchibo jachín tüisi enchim ín nakëhui.

Pablo kaa tüisi ayukamta jìokörek

⁵ Të jábe nee siroktuakame, kaa nee jìba siroktuala, ál-la símem enchim ketchi, kaa yún nokbáahuäpo, júnelne jiaahua, “kaa yún nokbáahuäpo”, kaa kuttílasi nok báreka. ⁶ Íri jabetat kutti nokhuakame enchim bétana hueeka, türi beja yúmalasi taahua. ⁷ Én entok emée ä bej-reka kat eaka, chë júnaksanem ä jíapsi yechaka ä jìokörìpo yúmala, bueituk kaa uttesi ä sirok múknakë béchibo. ⁸ Juäri béchibone eláka ínel enchimneu jiaahua áapöríkem jünetua enchim ä nake bétana. ⁹ Bueitukne ket íari béchibo enchimneu jìojtek, lüturiapo jìpubareka símeku enchim sayhuakapo áman

enchim anëhui. ¹⁰ Én entok, juka jábeta enchim jiokõreu, ínapo ketchi. Bueituk ínëli ket jita jiokõrimachiku, ínapone ket juka jiokõrihuamta jiokõre, enchim béchibone íkái johua, Cristota bíchäpo, ¹¹ juka Satanásta kaa itom kobanakë béchibo; bueitukte tüisi jüneiya ára yore ä jioptuähui.

Pueblo Troaspo Pablota kaa yanti eähui

¹² Buere joära Troaspo nee yepsako Cristota evangelio nok báreka, puertam étaporim jípureka junne Señorta bétana. ¹³ In espíritupone kaa yanti eiyay ín hermano Titota kaa ín teaka béchibo. Chúkula, sika huëpatne símem tebotuasuka Macedonia buiärau bíchaane siika.

Cristopo yöhuame

¹⁴ Chëte Diosta baisáuhue, juka jíba yölataka itom hueriamta Cristo Jesúspo entok itom huam ámani sime kätanate ä jüneriatebo, juka musála jubäpo ä täyahuamta. ¹⁵ Bueituk Diosta béchibo entok Cristota ára jita joäpo, emo jinëulammechi áa béchibo musála juuba, tē jume emo tärome béchibo. ¹⁶ Lüturiapom kókkó jubba, kokkõna béchibo; tē huamey béchibo entok jü jíapsihuame jíapsi béchibo. Iäri béchibo entok, ¿jábesu yúmalasi au jípure? ¹⁷ Bueitukte kaa jume juebenam benna jume tomi yöhuäpo Diosta noki tekipanuame, katte huatem bénasi ä kujaktia, ál-late Diosta bétana jíapsipo kayta esolataka; Diosta bíchäpote Cristota bétana nooka.

3

Bemela nokta nau tütehuäpo ministrom

¹ ¿Jachute júchi itom naatëpo ito bétana jíba buéresi tüsi noknake? ¿Ö tē ä jípuo yúmala huatem bénasi, cartata tülisi ito bétana nokamta enchim béchibo, ö enchim tüisi ito bétana noknakëhui? ² Emem itom cartam, itom jíapsipo jiojteri, inëlite täyahua carta letrapo, entokte sime yoremem ä nooka. ³ Cristota cartatakem täyahua, ito bétana jiojtetaka, kaa tintayi, ál-la Dios jíapsamta espírituyi; tē kaa teta tablapo, ál-la takahua tabla jíapsipo.

⁴ Entokte huitti at ehuamta jípure Cristota huämi Diostau bíchaa. ⁵ Katte itom jita täya béchibo áma yúmahuamta jípure, bueituk huam jita täyahuäpo itom ä attiakä bénasi ehuäpo, ál-la jü itom áma yúmähui Diosta bétana huéiye. ⁶ Áapo ínëli itom yahuak, ministerio tekil áma yúmahuäpo, bemela nokta nau tütehuäpo, kaa letrampo, ál-la espíritupo; bueituk jü leyta letra yore súuhua, tē jü espíritu jíapsihuamta yore makka.

⁷ Entok jü ministerio kókkohuame letrammey tetapo jiojtehuak, uyjóriata jípurey, ä inëlipõ jume Israelita usiarim karam Moisésta pújbat bitchay, tösali machiriata ä jípurey béchibo, iri entok lütiseka hueiyey, ⁸ ¿jatchu kaa chë símek béppa uyjóriata jípure jáni, jü Espíritu Santopo ministerio? ⁹ Bueituk jü ministerio bette nokpo chupeme, símek béppa uyjóriata jípureyi, tē jachu kaa chë júne símek béppa uyjóriata jípunake jü ministerio lútula jíapsihuamta itom makame. ¹⁰ Bueituk huäri símek béppa uyjóriata hueriähui, imi huam ä bithuäpo kaa al-lëbenna, bueituk chë júne símek béppa uyjori jü chúkula hueme. ¹¹ Bueituk jü lütinakeme uyjóriata hueriay, jü jíbapo béchibotunakeme chë junne.

¹² Én entok juka böbithuamta jípureka, kaytatte jachin eäka huithuitti nooka. ¹³ Entok kaa Moisésta pújbat ahuä patpatia y bénasi, jume Israelita usiarim kaa ä bínnaké béchïbo, juka huemta, kaitäpo tahuasemta. ¹⁴ Të jü bem koba suahua námakaka taahuak, bueituk én tahuariu tajti, juka Moisejta ley nokta nokhuayo, jü puj pattiria bem jipurëu ámet óreka taahua, íkái entok Cristo kaitäpo ä tahuariak. ¹⁵ Entok ketune éni ìri tahuariu tajti, jüka Moiséjta Ley nokhuayo, jü velo bem jíapsi béppa órek. ¹⁶ Të Señortau bíchaa emo jíapsi kuaktiakätek, jü bem puj pattiriatam ukhuatuna. ¹⁷ Bueituk áapo jü Señor Espíritu; entok jü Señorta Espíritu anëpo, sime guoytiari aayuk. ¹⁸ Itapo simetaka ìari béchïbo, ito pujba étapolataka ä bícha, espejopo bénasi jüka Señorta simek béppa uyjóriata, simek béppa uyjóriapote bemelasi johua, ä alëbenatuhuäpo, juka Señorta Espíritupo.

4

¹ Ìaribéchïbo itapo íkái ministeriota jípureka, nak jiokolihuamta mabet-lataka katte kom eiya. ² Entok juka esotatë tiusi machik kaa jobare, kabetate baítattähuaka ito buérialé, entokte juka Diosta nooki kaa täbuiasi huatem majtia, ál-la juka lutüriapo täyahuamta jïbba, simek bétana ito jüneriateboka Diosta bíchäpo. ³ Jü itom evangelio ésoataka órek, entok jïba anëli órek jume emo tärulame béchïbo. ⁴ Imechïri, jü diablo ániat au dios joame, jume Diosta kaa súaleme koba suahuäpo am puj pattiak, bueituk jü Cristota evangelio simek béppa ujyorika kaa am machirianaké béchïbo; áapo entok Diosta jíapsäpo tua alëbenna. ⁵ Bueitukte kaa itapo ito nokriabareka nooka, ál-la Jesucristota Señorpo, itapote entok enchimneu tekipanuaareom bénasi, Jesússta itom naké béchïbo. ⁶ Bueituk Dios nesahuek, jum kaa machiku machiriata ayunaké béchïbo, áapo itom jíapsim machiriakame, bueituk ìri machiria lutüriapo at jünehuamta täya béchïbo, juka Diosta bétana simek béppa ujyorik, Jesucristota pujbäpo.

Diostat ehuäpo jíapsihuame

⁷ Íkái buere bejremtate jípуре babu báasompo imey báasom entokte itapo, bueituk jü huéchiapo yúmalasi uttiära Diosta bétana huéiye të kaa ito bétana. ⁸ Simekutte jiokot aane, tëte kaa kom eiya, námuksite ito bitcha, tëte kaa amay ito huiike. ⁹ Jájjuhuaka junne tëte kaa itapola aane, huattilatata junne tëte ketune jíapsa. ¹⁰ Jïbate sime kätana takahuat ä huéria juka Jesússta mukukähui, bueituk këtchi juka Jesússta jíapsau itom takahuamet ä binná béchïbo. ¹¹ Bueituk itapo jíapsame, jïbate kókkko bareka ito toijla Jesússta béchïbo, bueituk këtchi jü Jesússta jíapsäu itot bittunake itom takahua ára mukemtachi. ¹² Ìaribéchïbo jü kókkko huame itot aane, enchimmet entok jü jíapsihuame.

¹³ Të Diostat ehuäpo Espíritu Santopo áabenak jípureka, ä: “Jïojteri bénasi anä sualek, huäri béchïbone nooka”; itapote ket ä sualek, ìaribéchïbote ket nookak. ¹⁴ Jüneaka juka Señor Jesússta jiabitetukame, itom ket Jesustamak jiabitetuanake, entok itom áamak yeu jábuanake enchimmaki. ¹⁵ Bueitukte íkái simeta joaka jiokot aane, enchim ito naké béchïbo, bueituk jü Diosta tühua juebénasi au

bürurianake, entok ínëli jü Diosta tühua johuame juebenanake Diosta ay úttil béchïbo.

¹⁶ Júnentaka jünete kaa kom eiya, elaposu ïri itom béppa takahua lütiseka hueiye, të jü huaijhua itom takahua chikti táapo bemelasi tahuasime. ¹⁷ Bueituk ïri chubala jïokot itom anëhui, itot ä johua juka jïbapo béchïbo yúmalasi hueka béttesi sïmek béppa ujjorik. ¹⁸ Juka bíthuäpo ayukamtate kaa bíb áananake, të juka kaa bíb-huamta ál-la; bueituk jü bíthuäka ayukame chubala jïbatunake, të jü kaa bithuäka ayukame jïbapo béchïbotunake.

5

¹ Bueituk jüneate íkái itom takahua imï buíapo kaa bínnhuatuakemta juka karita én itom áma anëpo ä mójakteko, Diosta bétanate jóata jïpure, kaa mamamme yáata, téhuekapo jïbapo béchïbo. ² Imï joakate ujbuana jïokot eäka, téhuekau joata itom jïpureü yajj péaka; ³ inëlite supetuataka bittunake kaa jüjünëlaka. ⁴ Bueituk ínëli këtchi, jume imï tákahuäpo chubala imï jíápsame, jïokot eäkate ujbuanna; kaa jüjünëlaka taahua péaka, ál-la nat béppa supetuataka, bueituk ïri takahua én itom jïpurëhui jü bemelasi jíápsihuame kaitäpo ä nünake. ⁵ Entok Dios íäri béchïbo itom yáakame, juka Espíritu Santota itom makkak ä lütüriatunakë béchïbo juka itom ä mak-rokähui.

⁶ Bueituk inëlite jíba huitti eäka jíápsa, entok jünéaka imï takahuäpo itom aneu tajti, mekkate señortau aane, ⁷ bueituk at eäkate imï naa kaate kaa pusimme ä bíchaka. ⁸ Tëte át eiya, itom takahua tösaka péaka, Señortamak an béchïbo ⁹ tëte ínën ket ä jobáare, áamak aneka entok kaa áamak aneka junne, ä eä pamante aneka jíápsibare. ¹⁰ Bueituk úttia itapo sïmetaka Cristota yäura bíchápo itom yeu jáptenakëhui, huehuëpulaka ä mabetnake juka bem yáakähui, takahuäpo aneka juka türik ö juka kaa türik.

Tëkil ministerio Diostamak au tütehuame

¹¹ Júnéaka juka Señorta yörihuähui, yorememte Diosta bem mabetnakëu majtia, të jü jáchin itom jíápsau Diostau maachi, entok ínëline ket eiya. Enchimte ket itom täya machile. ¹² Juka türik ito bétana huentate kaa júchi enchimmak ettejoa, ál-late enchim ito bétana ä jïpü-ia juka tü ehuaamta, bueituk jume emo jabeleka kaa huitti eäka jíápsame emem ára am yommianake. ¹³ Bueituk itapo rokomtukäteko Diosta béchïbote rokom, të enchim béchïbo suamsi ito nüye katte rorokom. ¹⁴ Bueituk Cristota yore nákéhui itom jíápsi yüe, íkái eäka itom jüneriähui: huepuläka sïmem béchïbo múkuk, të juäri béchïbo sïmetakam kókkok. ¹⁵ Cristo entok sïmem béchïbo múkuk, bueituk jume jíápsame, bejam kaa bempo béchïbo jíápsinake, ál-la hua mukuka jíabitekamta béchïbo. ¹⁶ Inentaka én bat bíchaa itom takaapo kabetate täya, Tëte itom huakajpo Cristota täyakätek junne, ente ínëli huamte kaa ä täya. ¹⁷ Ínëli jabetaka junne Cristopo aneme, beméla úsiari, jü öratata jak ayukaïhui amáu tahuak én entok sïme bemelasi yáari.

¹⁸ Én entok sïme ïri Diosta bétana hueiye, áamak ito tütehuamta itom makkak Cristota huämi, entok Diostamak au tütehua tekilta itom makkak. ¹⁹ Dios, Cristotat aaney jume ániat jíápsame áamak

tütey, jume yoremem kaa türik bem yáalaü kaa ámet naïkiak, entok juka nokta áamak tütehuamta itom tekil makkak. ²⁰ Inélite Cristota téhuampo nesauta joaka naa rejte, bueítuk Dios jume huatemeu ujbuaname bénasi ito huámi, enchimmeute ujbuanna Cristota téhuampo: Dióstamakem emo tüte. ²¹ Áapo kaa ä yauhuak juka kaa türik, të ito béchibo kaa türiku naïkiahuak, bueítuk itapo jum lútula jíapsihuäpo naïkiahuak, áporikuchi.

6

¹ Inéli itapo, juka tékilta ámak joaka, kuttílasite enchimmeu nooka juka Diosta túhua kaa kia kaitäpo enchim mabetnakë béchibo.

² Bueítuk ínel jáahua:

Aniata yanti tahualatukne enchi jikkajak;

entok jü jinëuria taahuaritne enchi aniak.

Ëni ajäria jü ára amä jehuiteterianakëhui; ëni ajäria jü jinëuria taahuari.

³ Juka kaa türikte kaabeta itot bit ia ä jíopnakë béchibo, bueítuk jü itom ministerio tekiltat kaa juënak at nok iaka. ⁴ Al-late türik juaka ito bittebo jum símeku Diosta ministerio tékilta joaka, juebénasi yanti ito nüyeka, jikot emo bit-huäpo, kayta jipuhuäpo, entok jikot eehuäpo. ⁵ Yore behiahuäpo, carcelimpo, juebena genteta chayë násuku, tekipanuahüäpo, yetem jípuhuäpo, entok ayunahuäpo.

⁶ Chícha machik kaa jipuhuäpo, yun jítat tüisi júnehuäpo, yore jikolihuäpo, kaa bettek jíapsihuäpo, Espíritu Santopo, entok huitti emo nakhuäpo. ⁷ Lútüria nokpo, Diosta úttiärapo, lutülay ára ái nassuahuäpo, batatana entok mikkotana. ⁸ Úttilhuäka entok kaa tüisi ito bétana nokhuäpo emo úttilhuäpo, emo buérialihuäpo entok kaa emo buérialihuäpo; yore baitattähuame bénasi të lutüriapo joaka. ⁹ Kaa täyahuame bénaka, të tüisi täyahuaka; abe kókko me bénaka tëte ketune jíäpsa, kókosi johuaka tëte kee kókko. ¹⁰ Sirokamta bénaka, të jiba al-leaka, pobem bénaka tëte juebenam rikutela, kayta jipuremta bénaka tëte símeta jípure.

¹¹ Cristota súaleme Corintiopo joome enchimmeu bíchaa itom teni au étapola; entok itom jíapsi bueürusi ayula. ¹² Itapote chikti itom jíapsimakte kayta yeu béaka enchim nakkë, të emëe enchim jíäpsipo itou bíchaa emoem ámpöle ¹³ Bueítuk nanancha ä innë béchibo, itom ito nakëhui, usiaritau nonokhuä bénasine enchimmeu nooka, emem ket emo jíapsi étapo.

Itapote Dios jíäpsamta teöpo

¹⁴ Katem ámemak puaktia báare jume Diosta kaa yöremmaki, ¿bueítuk jü kaa türik joame jachisu au jaláinake jü lútüriata joamtamaki? ¿Entok jachisu jü kaa machiriatamak áu türinake jü machiria?

¹⁵ ¿Jachisu, Cristo diablotamak au türinake? ¿Entok jü Cristota súaleme jü kaa ä sualemtamaki? ¹⁶ ¿Jachisum nau türinake Jü Diosta teöpo, jume ídolommaki? Bueítuk emëe Dios jíäpsamta teöpöem, Diosta jiaka bénasi:

Ámemakne aneka ámemak naa huenake, entokne amebéchibo Diostunake, bempo entok ín pueblotunake.

17 Īaribéchibo ket júneli jiaahua jü Señor:

Ámenásukem yeu kaate, éntokem emo naïkimte;

éntokem jü jaiti machikut kaa mamma.

Huanaine ínapo enchim mabetnake

18 huanaine enchim béchibo achaytunake,

huanai emée ín úsusimtunake, entok ín malamtunake,

tí jiaahua jü Señor símeku úttiakame.

7

¹ Én entok emée nakhuame, jukai bobithuamta jípureka, takahuat entok espirítut chicha machik itot ayukamta bétanate ito tüterianake, juka Diosta béchibo jíba santosi jíapsihumtate yúmalasi jípunake, Diosta majhuëka ä yörihuäpo.

Pablota tüisi al-lëahui corintiom jíapsi kuaktekä béchibo

² Tü ehüäpem itom mabeta: bueítukte kaa türík kaabetau yáala, kaabetate juénaku au nasontetuak, entokte kaabeta baítaula. ³ Kanne bettek enchimneu nok báreka nooka; bueítukne bannataka béja enchim ä tejhuasula, ín jíápsipo enchim ín jípürëhui itom jíápsäpo entok itom nau kókköpo. ⁴ Kanne tihueka enchimneu huitti nooka. Entokne enchim bétana tüisi buere al-leiya, jíapsi yejtehumtane yúmalasi jípureka, entokne yúmalasi ä jípureka juka al-lehuamta, jikot anhuäpo junne.

⁵ Bueítuk Macedonia buiaräu yajaka naateka, itom takahua kaa jimyoreriata jípureka, ál-late símeku jikot eetuasuahuak, päkutana bétana nau nassuahuäpo entok huaijhua bétana entok majhuëka jikot aaney. ⁶ Të Dios jume jikot eäka ä bétuk emo nüyeme jíapsi yechame, itom jíapsi yetchak Titota itou yepsako. ⁷ Entok kaa itou ä yepsaka béchibo jíbba, ál-la kétchi jum jíapsi yejtehuäpo enchim bétana ä jíapsi yechahuakapo, entok ket itom ä tejhuak juka tüisi nee nákeka ino béchibo enchim buanähui. Huanaine iari béchibo chë júne al-lëiak.

⁸ Elaposune huäri cartai enchim siroktuak, të én kanne jachin eiya, bueítuk júnaköi jikot jiaka junne, huäri carta chubala jíba enchim siroktuak, ⁹ tëne én al-leiya, kaa enchim sirok tuahuaka béchibo jíbba, ál-la, sirok huäpo enchim jíapsi kuakteka béchibo; bueítukem Diosta bétana siroktuahuäk, ínëli, imi huäm kayta enchim tarunakë béchibo. ¹⁰ Bueítuk jü Diosta bétana sirokhuame, jíapsi kuaktihumtata yore makka, jinëuriata béchibo, iari bétanate kara täbuiasi eiya, të jü ániapo kia sirokhuame, kókkö huamta huéria. ¹¹ Bueítuk ínëli Diosta enchim siroktuakäpo, jita tü eerita enchimneu yahuak, jachisem emo aniak jum kachin anmáchiku, enchim majhuë násukem yore nakhuamtem nee makkak, entok juka enchim naïbukëhuem tüteka tüisi tahuariak, bueítuk ínëlem jum símeku chicha machik kaa jípureka taahuak. ¹² Bueítuk iari enchimneu ín jiojtekähui, kaa juka kaa türík yakamta bétana hueiye, entok juka kókosi yahuakamta bétana junne, ál-la, Diosta bíchápo, ä jünerianä béchibo, juka tü eerita ito béchibo enchim jípürëhui. ¹³ Īari béchibote jíapsi joahuak jü enchim jíapsi yejteriyi.

Tëte chë júne al-leiya juka Titota al-lea béchibo, bueítuk ä espirítupo oúsi ehuamta enchim ä makaka béchibo. ¹⁴ Enchim bétanane ino

úttisulataka kanne tiusi tahuala, bueituk síme iaribéatanate lútüriata nok-la, entok kétchi jü Titota bétana itom ito úttilekäu lútüriataka taahuak. ¹⁵ Áapo chë júne enchim nakkë, enchimmeu huateka jachin simetaka enchim ä nok jikkajakä béchïbo, entok jachin Diosta yórihuäpo emo yoaka enchim ä mabetakä béchïbo. ¹⁶ Al-leane símeku enchimmet huitti äaka.

8

Cristota súaleme béchïbo tomi nau toijhuame

¹ Ínëli kétchi hermanom, enchimtä tejhua juka Diosta tu eäu Cristota sualhuäpo nau anim makhuakahui jum Macedonia buiärapo. ² Bueituk jiook ámeu huë násuk junne, jü símek béppa bem al-leahui entok polobemtaka junne, rikosi jita jipuhuä bénasim kaa emo jiokorek. ³ Bueituknä jüneriatebo, juka tomita Diostau bíchaa naikiata al-leaka úttiärata bem jípürëpo ámani, entok chë junne bem úttiära áma yumä béppa. ⁴ Bempom juebénasi itou ä aahuak juka al-lehuamta Diosta bíchápo jipurokaka, jume Cristota sualhuäpo aniabaahuäpo. ⁵ Entok kaa itomä boobichä pámani, ál-lam Señorta mampo bat emo tojaka ofrendapo, chúkula entok itom aniahuäpo Diosta äa pámani. ⁶ Íari béchïbote Titotau kuttílasi nookak, bueituk jachin bannataka ä naatekã pámani, ínëli kétchi enchim násuk ä chupa sahueka, juka Diosta tühua tékilta. ⁷ Ínëli kétchi, emëe símekuchem Diostat ehuamta yún jípüre, nokta nokhuäpo, jita täyahuäpo, entok símekuchem kaa bettek jiapseka ára jita johua, entok enchim itom nakepo, íkãi tomita Diostau bíchaa naikiata entok Diosta tü eäu yünem ä jípüre.

⁸ Kanne nesahuemta bénasi nooka, ál-la ä jïobila béchïbo, jume huatem ára jita joápámani, entok kétchi jü yore nakhuamta kayta esoka enchim jípürëhui. ⁹ Emem béja ä täya, juka Diosta tühua itom Señor Jesucristota jípürëhui, bueituk itom ä nakë béchïbo poobetaka taahuak, rikotaka junne, bueituk emëe ä pooberayi rikotukäem.

¹⁰ Entok iayirine consejota enchim makka, bueituk íri enchimmeu türi, jume bannataka naateka, kaa ä joaka jíbba, ál-la ket ä huatiaka, iëbu huasuktiay naateka. ¹¹ Én entok kétchi akem ä yáa báreka eíya, bueituk jachin lautí enchim ä huatiakã pámani, inëlem ket ára ä chuppa ä yábahuä pámani enchim áma yumäpo. ¹² Të tua batchu jü ínel ehuäpo ayuka yabahuame, ára yáatu áma yúmahuä pámani, të kaa áma yúmahuäpo äe.

¹³ Tëne kaa íkãi nooka, huatem yún jita jipunakë béchïbo, enchim entok kaa kayta jipunakë béchïbo. ¹⁴ Ál-la imechï taahuarimmet jü naarekik jipubahuäpo, jü yún enchim jita jipürëpem bempörim ára ania, bueituk chúkula enchimmeu jita bëyei bempom yún jita jípürëtek ára enchim ania, ínëli jü nanála ehuame enchimmet ayunake. ¹⁵ Jiojterita jia bénasi: “Jü yún jita toboktiakame, kaa yún ä jípüre, të jü chë ilikkik toboktiakame, kaa chë ilikkik jípüre.”

Tito entok jume ä jaläim

¹⁶ Të Diostate báisahuë Titota ä jíápsipo enchimmeu tü ehuamta ä jípüre, kã béchïbo ket jíba ino bénasi. ¹⁷ Të lútüriapo nokta mabetak

ä tutürek, bueituk tuisi enchimmeu bíchaa tü eäka, ínëli siika enchimmeu bíchaa ínel ä eäpo.

¹⁸ Entokte senu hermanota áamak áman bíttuak, äri bétana jü tuisi nokhuame sime Cristota sualhuäpo nau animmet jikkaijtu.

¹⁹ Të kaa äri jíbba, ál-la ket jume iglesiam bétana ä tekia makhuak itomak ä huenakë béchïbo enchimmeu bíchaa itom katëpo, juka itom nau tojakäu enchimmeu hueriu béchïbo; të äri ministerio tekil itom joäu Señorta jíba úttil béchïbota johua, entok enchim tü eäu jüneriatebö béchïbo. ²⁰ Kaabetate kaa türük itot nok-ia, juka juebenak nau toijhuakamtat itom tekipanüä bétana. ²¹ Juka lútula huetate jobareka eýa, kaa Señorta bíchäpo jíbba, ál-la ket jume yoremem bíchäpo.

²² Kette ámemak áman ä bíttuak juka itom hermano, juka tü ehuamta juebenak bétana ä jípüreüte juebénasi ä bil-la, të én entok chë junne, jü tü ehuame at aika, enchimmet tuisi huitti ä eä béchïbo. ²³ Të Titota bétana, ínapone ä jalaäk entok nee aniaka tekipanua enchim béchïbo, entok itom hermanom bétana, cartata bem hueriäpom Cristota sualhuäpo nau anim bétanam aman bittuari Cristota looria béchïbo. ²⁴ Bempörímëm jünetua, Cristota sualhuäpo nau anim bíchäpo, juka enchim am nakëhui entok juka huitti enchimmet itom ito úttilëhui.

9

Jü tomi nau toijhuame hermanom béchïbo

¹ Jume Cristota súaleme béchïbo nau toijhuamta tékil bétana, kanne éntok enchimmeu jöjtenake türi bejja. ² Bueituk juka enchim tü eäune täya, ínëline enchim bétana tü eäka entok al-leaka Macedonia buiärapo anemmeu nooka, bueituk jume Acaya buiärapo joomem iebo naateka huechiampom emo jípüre; ínëli jume huate enchim jüneriakam ä innëak juka huatem aniahuamta. ³ Tëne jume hermanom enchimmeu bittuala, bueituk jü enchim bétana tuisi huëpo itom jünereaü, kaa kia bejatunake; të ál-la ín jiä bénasi, huechiapem emo jípunake. ⁴ Jachinaik huate macedoniom ínomak äbo sajakätek, enchim kaa huéchiapo anemem teunake, huanäite tiusi tahuanake, huitti ehuamta enchimmet ito jípüre béchïbo, të jü tiusi máchira kaa ito béchïbo ál-la enchim béchïbotunake. ⁵ Ínëli, úttiatuk kuttílasi hermanommeu ín noknakëhui, enchimmeu bat am kannakë béchïbo, entok bannatka juka huatem aniahuamta bétana enchim nokakaü, huéchiapo bat enchim emo jípunakëhui, bueituk kaa úttiapo námakak jiapseka enchim nahuä toijnakë béchïbo juka huatem äi enchim anianakëhui.

⁶ Tëne ínen ket jiaahua: Jü kaa jaikik echákame, ket kaa jaikik toboktianake; të jü yún echákame, ket yún jichupata toboktianake. ⁷ Hueëpulakam jíápsipo bem nenki báreka eäu nenkinake; të kaa ä beutireka, entok kaa úttiapo bénasi, bueituk Dios ä nakke juka al-leaka, Diostau tomíta buisemta. ⁸ Entok Dios úttiata jípüre, enchimmet ä bürurianakë béchïbo juka Áapörík tühua, jum ínëli bithuäpo, jibem símeku yúmalasi jita jípunake entok kayta enchimmeu binake jum tühuata johuäpo. ⁹ Ä jöjteri bénasi:

Ä naikimtek, póobem miikak,

jü lútula jita ä joáu, jíbapo béchïbo órek.

¹⁰ Entok hua Dios báchiata et-baremta makame, entok juka jïbuamta paanim, ínëli yore miknake entok ä bürurianake juka ethuakamta, entok juka chupuka takamta bürurianake, lútula enchim jita joapo.

¹¹ Bueituk ínëlem simeku rikomtunake huanärem kaa emo ámpöleka yún huatem ára anianake, ïri itot ä johua juka Diosta baisaihuähui.

¹² Bueituk ïri ministerio tékkil johuame, kaa juka Cristota sualemmeu bëyemta jïba johua, ál-la ket áma juebenna jü Diosta baisáhueka itom anëhui. ¹³ Bueituk íkái ministerio tékilta bíchakam Diostam úttinake, juka Cristota evangelio nesahui enchim joä tiaka, entok kaa emo ámpöleka enchim am aníaka béchïbo, bempörim entok simem.

¹⁴ Ínëli kétchi juka oraciónta bempörim joäpo enchim béchïbo, enchimim nakke, juka Diosta tühua juebenak béppa enchimet ayukä béchïbo. ¹⁵ ¡Diostate baisahue, simek béppa yörisi machik itom ä makaka béchïbo!

10

Pablo nok naksua ä ministerio tekil béchïbo

¹ Ínapo Pablo enchimmeune ujbuanna Cristota úttesi yore nake pámani, bueituk enchimmak anëtekne kaa jikat eäka túlisi nonoka, të kaa enchimmak anëtek entokne kuttílasi enchimmeu nonoka.

² Huittine enchim tejhua, enchimmak anëtekne kaa kuttílasi enchimmeu nok báare, íkái kuttilla noktane huitti nok báreka eíya, jume kaa türik itom joä tiammehui. ³ Lütüriapote takahuäpo aneka jiápsa, tëte kaa juka takahuata huaatiaü johua. ⁴ Bueituk jum nassuahuäpo ái itom ito aniähui katim imí ániapo joome, ál-la Diosta uttiärapo hueiye, bueituk juka buéresi úttiaka órekamta kaitäpo tahuaria béchïbo.

⁵ Juka nokta huëpo Diosta bej-reka jikau au cháalata kom tatap béchïbo, huanäi juka sime éerita Cristota nesahui jobahuäpo ä hueriu béchïbo. ⁶ Éntokte ínël jü kaa tüisi anhuamtat kutti nokbare, juka Diosta nesahui yúmalsi enchim joayo.

⁷ Juka bithuamtem at suaka ä bitcha. Bueituk jábe ä jiasipo Cristota au jïpurë tíame, íkái ehuamta ket jïpunake, jachin jábe Cristotat áu anë tíame, bueituk ítapote ket anëli Cristotat aane. ⁸ Elaposune chë júne ino úttile, jum yäura úttiata ín jïpurëpo, ikäri jü Señor itom ä mak-la enchim ái itom yötutuanakë béchïbo, të kaa kaitäpo ái enchim itom bínnakë béchïbo, ïari béchïbo kaibune ái tiunake. ⁹ Bueituk kaa tábuiasi bittunake, ín jiojterimmea enchim majtuam tenasi. ¹⁰ Bueituk lütüriapo huate ínël jiaahua, jume cartam úttia entok kuttílasim nooka, të áapo áma anëtek kaa kuttílasi nooka, ä nokaü entok kaa sualmatchi. ¹¹ Íkäine ä jüneria-ia juka nokakamta, jachin juka cartapo itom nokä bénasi, kaa áma aneka entok áma aneka junne, juka yáa baahuamtate yáanake.

¹² Bueituk katte huatem bénasi ito nübareka eíya, entokte kaa áme bénasi ito jikau chatcha báare; bueituk bempom bempolaka nau emo jujünakte, entokim nanancha emo bíchaka kaa sua eíya. ¹³ Të itapo katte kia jájana ito úttil báanake, ál-la juka jünakterita Diosta yechaläpo ámani, bueituk ínël enchimmeu yayj béchïbo. ¹⁴ Katte chë béppa ito eria, kaa enchimmeu yayjlamta bénasi, bueituk ítapote bat echimmeu yájjak juka Cristota evangelio hueriaka. ¹⁵ Katte

täbuik tékilta johuäpo chë júne ito úttíl báare, ál-la juka Diostat eäka enchim yöotu pámani, enchim násukte úttílhuaka binná, juka jünakterita itom jípurë pámani. ¹⁶ Éntokte síme kätana juka evangeliota huatemeu nooka, enchim anëpo chë huannabo, kaa täbuik tekípanuälapo kikkimuka, kaa täbuik tekilpo ito úttíl báreka.

¹⁷ Të jú au úttíleme, Señorpo au úttílnake. ¹⁸ Bueítuk jú apola au jíkau chatchame Dios kaybu ä úttílnake, të jú Diosta úttíleü ál-la.

11

Pablo entok jume apóstolim ára nokichim

¹ Ili rokosi nee anëpem nee jiokorekätek türeíyey, ä ínëlituk jehuitëem. ² Bueítukne näibukeka, Diosta béchíbo enchim näibukke, bueítukne huépülak jíba enchim kunatua báare, bueítukne jamut bemeta bénasi Cristotau bíchaa enchim yeu jábua báare. ³ Të jachin jú bakot ä arahuë páman Evata báitáhuak, ínëli jú enchim innëau ára au nayote, jum enchim jíápsipo huitti eäka Cristota sáu enchim katëpo. ⁴ Bueítuk jábe itou yepsaka täbui Jesústa bétana itou nokáteko, jú enchim itom majtiakä béppa, entok kétchi eme juka espírituta enchim mabetakä béppa täbui espírituta mabetátek, entok täbui evangeliota enchim mabet-lä béppa, ä turiakä bénasem eäka ä jehuitaría. ⁵ Bueítuk kaitäpone ino chë ílitchile, huamei buere apóstolim náapo. ⁶ Eläposune ín nokäpo, kaa tua tüisi huéchiapo nooka, jum jíta täyahuäpo kaa junëli; bueítuk símeku jum jíta itom joápote enchim ä jünériatuala.

⁷ ¿Jachune kaa tüisi ayuk jáni símem bétuk ino tahuariaka, enchim éntok jikat tahuariaka, bueítukne Diosta evangelio enchim-meu nookak kayta enchim-meu aahuaka? ⁸ Huate iglesiam kaa tómeke tahuala nee ania báreka, ímëri nechim bejtuala enchim nee majtianakë béchíbo. ⁹ Jiokot eäka enchim násuk nee aneyo, kaabetaune jíta áahuak, bueítuk juka inou bëyemta, jume hermanom Macedoniapo joomem nechim aniak, símekutne ino suayak, entokne símeku ino suayanake, kaabetau kayta jíta au béchíbo. ¹⁰ Cristota lutúria inot anë béchíbo, kaabe nee ä úkhuanake juka yúmalasi ín al-leähui jum Acaya buiärapo. ¹¹ ¿Jatchiaka? ¿Jachune kaa enchim nake, jáni? Dios júneiya enchim ín nakëhui.

¹² Juka ín joaüne jíba naburuji jobare, bueítuk jume jítat júne jiahuiteka Diostat emo tekípanuä tíame, katim emo ito benä tianake. ¹³ Cristotahuim emo apóstolim tiaka, Diosta tekilpom tomi yö báreka, të ímëri katim Cristota apóstolim. ¹⁴ Entok kara at guomtisi maachi, bueítuk Satanás apöisu tua ángel machiriata bénasi áu sasankotua. ¹⁵ Bueítuk ínel ä huëpo kara át jünnera eetu bueítuk jume au tekípanuame kechim täbuiasi emo yáaka, lútüla emo tekípanuä tiabare; ikäi tékilta bem joä pámani bette nooki ámet chupana.

Apóstol Pablota jiokot anëhui

¹⁶ Júchine ínel jiaahua: káabe rokota bénasi nee jípunake; të emëe jíba ínëli ino bétana eätek, rokota bénasem nee mabeta, ili ino úttíl béchíbo. ¹⁷ Juka ín nokähui, kanne Señorita eápáman ä nooka, bueítuk roko ehuaápáman hueíye. Jú ín ino úttílehui. ¹⁸ Bueítuk juebénakam huakajpo emo jábele, ínapone ket ino úttíl

báare. ¹⁹ Bueítuk eme susuakame jume rokosi emo nüyemmakem ára emo hueria, emée suamsi emo nüyeme. ²⁰ Bueítuk jábeta úttiapo enchim tekipanuatuaayo katem jijiale, entok jábeta enchimmey tüisi tahuayo, entok jábeta jita enchim: úhuayo, entok jábeta au jikau chatchayo, entok jábeta jopemmet enchim chonayo, yantem eäka ä bitcha. ²¹ Inobéchibo tiusi maachi jöbe jü ín nokähui, tete iäri bétana katte úttiata jípure.

Të jume huatem nokaka áma emo yumä teätek, ínapone ket áma yúma eläposu roko jeuhuey jü ín nokähui. ²² ¿Bempom hebreom? Ínapo kétchi, ¿israelitamme? Ínapo kétchi. ¿Abramta usiarimme? Ínapo kétchi. ²³ ¿Cristotahuim ministrom? Ínapo chë junne (rokota bénasi nee nooka); bueítuk tékilta johuäpo, ínapo chë júne tekipanuala; yore bebiahuäpo juebénasine bemmuchari chë áme béppa; carcelpo yore joahuäpo chë burusi; jinhua machiku abe yore suahuäpo juebénasine áma naa simla. ²⁴ Judíom bétanane mamnisi ä mabet-la juka yore bebiahuamta, huépülak béchibo kaa cuarentasi. ²⁵ Baysine jibebiammey betmuchari, sejtulne tetammea mamaasuri. Baysine barcota roptey áma hueiyey, senu tukaapo entok senu taapone bahue násuk ansula barcota roptëpo. ²⁶ Böommet boojohuäpo juebénasi; bathuempo jinhua machiku, lak-ronim násuku jinhua machiku, jum jinhua machiku jume judío naciompo ínomak joomem násuk, entok kaa judíom násuk jinhua machiku, buere joära násuk jinhua machiku, ánia see paria násuk jinhua machiku, bahue násuk jinhua machiku, jume emo hermanom tiaka kaa huitti jíápsame násuk jinhua machiku. ²⁷ Lotteka tekipanuahüäpo, juebénasi kaa kothuäpo, juebénasi tebaureka, entok baímukhuäpo, juebénasi ayunahuäpo, joásuhuäpo entok kaa sankohuäpo.

²⁸ Ikäi simeta hue násuk, jü chikti táapo ínou yeu matchume, síme iglesiam bétanane obiseíya. ²⁹ ¿Bueítuk jábeta koköri huechek, ínapone ket koköri huehueche? Bueítuk jábeta jüoptuahukne, kuji eäka kaa al-leaka tatahua. ³⁰ In ino úttinakeu ä úttiatak, inone úttinake, kaa ín úttiakäpo. ³¹ Jü itom Señor Jesucristota Dios Atchay, jü yü-tütti al-lerita attiakame, jüneiya kaa ín kia nokähui. ³² Bueítuk pueblo Damascopo nee aneyo, jü rey Aretastau gobernador jume damasenom buere joära suayay, nee buijtebo báreka. ³³ Të barda bentanapone buere kanajtapo huannäbo kom yéchahuak, huanäine ínël ä mampo ino yeu huikek.

12

Huantiria takat innëhuame

¹ Lutüriapo ino béchibo kaa türi ín ino jikau chatchähui, tene juka ín bíchakähui entok juka Señorta inou yeu machiriakaü nokbare. ² Senu yoremthane Cristota sualhuäpo täya, bueítuk catorce huasuktiriam hueíye tehuekapo Diosta jíápsäpo jikau nóitiriahuk. Kanne jüneiya ä takahuäpo ö espíritupo; Dios jíba jüneiya. ³ Entokne ä täya huakai yoremta, ä takahuäpo ö kaa ä takahuäpo, kanne jüneiya, Dios ál-la ä jünería. ⁴ Tehueka paraisou ä nóitiriahukahui, ímiri nokta jikkajak të یری nooki entok kabemmeu ára noktu. ⁵ یری yoremta bétanane ino úttile, të ino bétana entok kaitäpone ino úttil báare, ál-la jum kaa

ín úttiakäpo. ⁶ Të inapo ino úttil báarëtek kaa kia béja eíyey jü ín nokähui, bueítukne lutüriapo nook eíyey, tëne ä tojja bueítuk kaabeta täbuiasi ino bétana eenakë béchïbo juka inot ä bichähui entok inot ä jikkajakähui.

⁷ Bueítuk juka buéresi inou yeu machiriahuakamtay, kaa ino jabelnakë béchïbo, ín takahuat huantiria huicha sósoria tenaka inou bittuari, Satanásta nesahui joame jopemmet nee chonamta bénasi. ⁸ İari bétanane Señortau baysi ä aüsula nee ä úhua sahueka. ⁹ Të áapo ínel inou jiaahuak: “In tühua emobéchïbo yúmala; bueítuk jü ín uttiära yúmalataka tatahua jum kaa úttiata ayukäpo.” İaribéchïbone tü eehuäpo ino úttilnake, jum ín kaa úttiakäpo Cristota uttiära inot tahuanakë béchïbo. ¹⁰ Entok Cristota ín nakë béchïbo ál-leane jum ín kaa úttiakäpo, kaitäpo bit-huaka junne, simeta inou bëye násuku, kaa tüisi bit-huaka, entok Cristota béchïbo jiokot anhuäpo. Bueítuk jum ín kaa úttiakäpone, chë úttiaka tatahua.

Pablo obisi eiyay Cristota sualhuäpo nau anim Corintiopo joomem béchïbo

¹¹ Ino úttilekane kaa suakamta bénasi tatahua, të emëe úttiapem nee junëli ayutuak. Bueítuk ínapone enchim bétana úttil eehuay; bueítuk huámei buere apóstolim náapo kaitäpone yeu tatahua, eläposune kayta bejre. ¹² Sime juka apóstol señaltane enchim násuk yauhuak yanti ino nüyeka, juka Diosta ára jita joähui entok jume milagrom, tua jüneriahuak ín apóstoltukähui. ¹³ Bueítuk emëe jittäposem yeu tahuala jume huatem Cristota sualhuäpo nau anim násuku, bueítuk ínapone kayta enchimme áula enchim nee anianakë béchïbo, ¡íkai ín kaa ammáli ayuri, nechem at jiokore!

Pablo am tejhua bajikun huëpo ámeu yebijrokaka

¹⁴ Bajikun huëpone enchimme huebáreka huéchiapo aane, bueítukne kaitäpo enchim muksi eetuanake enchimmeu jita aahuaka. Juka enchim jipuréune kaa jaria, të enchim ál-la, jume usiarim katim áchayhuarim béchïbo tomita nau toijnake, ál-la jume áchayhuarim bem üusim béchïbo. ¹⁵ İnapone tüisi al-leaka juka ín jipuréu toijnake jita ái jinnü béchïbo, entok eläposune ínapo áma ino lütia yore nakhuamta enchim jíapsim béchïbo huatiaka, eläposune ínëli enchim nákeka, ínapo chë júne kaa nakna.

¹⁶ Të jü enchim kaa ín obisi eetuähui, jü kayta enchimmeu ín ahuauü huitti jüneriahuaka jipuhüä, të huate nee buere machi tíiya jänitukne ín arahuëpo am báitáhuaka jita am úkhuak. ¹⁷ ¿Jachune enchim baitaula jum jabeta enchimmeu ín bíttuakäpo? ¹⁸ Juebénasine Titotau ínel jiaahuak, áman enchimmeu ä hue sahueka entokne ámak senu hermanota áman bíttuak. ¿Jachu Tito enchim báitáhuak jani? ¿Jachute kaa hupul espíritupo nau eiya, entok hupul huaraktiriapo?

¹⁹ Jámakem enchimmeu itom ito jiokorë teíyey. Të kaa junëli; Diosta bíchäpo entok Cristota tehuampote nooka. İri sime emo nakhuäpo hueíye, enchim áma yötunakë béchïbo. ²⁰ Jámakne kaa enchim ín teubarë bénasi eäka sum eíya, entok jámak eme ket nee teunake të kaa enchim eä pámani. Bueítuk jámak enchim násuk ayuk jü enchim nau noknassuähui, huatek attia jípupeehuame, juëna omtira, emo näikimtehuame, huatemet bettek nokhuame, juënakau au jabelhuame

entok jájana emo nühuame. ²¹ Entok enchimneu nee notteko, tiusi machikne Diosta bíchäpo innënake, entokne jáamak ket buannake, jume juebenak kaa türik joaka kaa emo jápsi kuaktiamé béchïbo entok jume chïcha machiku jápsaka, jámutta kaa jubeka ámak jápsame, entok kaa turik johuäpo jápsaka junne.

13

Huitti am tejhuakahui entok teboteri ä luutëpo

¹ Ëni bajikun hueíye jü enchimneu ín noitinakëhui. Juka enchim násuk kaa tüisi huëpo, guoyim o bajim bíchäpo simeta huitti tahuariatunake. ² Bannatakane ä noksula, én entokne júchi ínel jiaahua enchimmak anemta Bénasi, én entokne kaa enchimmak aneka ámeu jïojte jume bannataka Diosta bejrim yáakammehui, entok síme jume huatemmehui, bueítuk júchi enchimneu yepsakátek kaabetane säbuilana. ³ Bueítukem ä jüneria báareka ä jaria, nee nokay Cristota inot anëhui, áapo entok enchim násuk kaabeta säbuila, ál-la enchimmet uttiata jípure. ⁴ Eläposu kaa úttiakamta Bénasi kúrusit poponhuak, Diosta utteara béchïbo jápsa. AlëBénasi itapote ket kaa úttiak, tète ámak jápsa Diosta utteara itot anë béchïbo.

⁵ Enchimechem nat suhua, jachem Diostat ehuäpo aane jáni; emoem jüneria enchim áma yumähui. ¿Ö katem emo täya, Jesucristota enchimmet anëhui, ö jamakem kaa áma yúmaka tatahua? ⁶ Tète jüneiya enchim jünenakëhui, elapo jüneriatunake itom ál-la ama yumähui. ⁷ Entokte jíba Diostau enchim nok-ria, kaa türik kaa enchim yanake béchïbo; tē íkái enchim joay katte itapo ito úttil-ia. Ál-la enchim juka türik jonákë béchïbo, eläposute itapo kaa áma yumamta benna. ⁸ Karate jita johua lütüriata bej-reka huemta, tē lütüriata béchïbo ál-la. ⁹ Al-lehuamtate jípure kaa itom uttiaka béchïbo, tète enchim úttiata jipu-ia, entokte ketune Diostau enchim nok-ria yúmalasi Diostamak enchim jápsi-ia. ¹⁰ İari béchïbone enchimneu jïojte kaa enchimmak aneka, bueítuk enchimmak anëtek kaa kuttalak nok béchïbo, juka yaura uttiata Señorta nee mak-la pámani, íkaine mak-ri ái yötu béchïbo, tē kaabeta kaitäpo ái tahuaria béchïbo.

¹¹ Jum símeku hermanon, ál-leaëm, kayta áma bëyepem yúmalasi emo jípure, emoem jápsi joiya, nanabeuchem eíya, éntokem yanti eäka jápsa; huanäi jü Dios yanti ehuamta entok yore nakhuamta jípureme, enchimmak annake. ¹² Emóem tebotua Cristota sualhuäpo emo nakeka. ¹³ Síme jume santosi jápsame enchimim tebotua.

¹⁴ Señor Jesucristota tü eäu, jü Diosta yore nakëhui, entok Espiritu Santota jápsipo jipuhuame, enchimmaktunake. Júnentunake.

Jü Carta San Pablota Jiojtekähui Jume Galatammehui

Teboteri

¹ Ínapo, Pablo, jü apóstol, yeu púari të kaa yorem bétana éntok kaa yoremem júnel eäpo, ál-la Jesucristota ínel eä béchibo, éntok juka Dios Achayta, ä jíabitetuakamta kókkolam násuku. ² Ínapo éntok síme huame hermaanom ínomak aneme, Cristota súaleme Galaacia buiärapo jomemmeute tebote. ³ Jü Diosta tü eäu éntok yánti anhuame enchimmaktunake, Dios Átchay, éntok itom Señor Jesucristota bétana huéeme. ⁴ Áapo ito béchibo kia áu tójjak itom Dios bejrim béchibo, huaka kaa türík én ániat ayukamta bétana itom búttia báreka, itom Dios Áchayta ehuä pámani. ⁵ ¡Áapörík béchibotunake jü lóoria éntok nat tómti cien huásuktiriampo éntok jíba junéli! Júnentunake.

Huépü evangelio jiba aayuk

⁶ Karane ä sualeka tahuala láuti enchim ä omoutekähui juka enchim núnukamta, tü eaka Cristota huámi, tábui evangeliota guojaa báreka. ⁷ Kaa tábui evangelio ayuk jíobe. Ál-la huate enchim jijioptuame aane, éntokim Cristota evangelio nasonte báareme aane. ⁸ Të ítapo junne, o huépü ángel téhueka bétana huéeme, enchimneu ä nokayo senu evangeliota tábuiasi huémta kaa itom enchimneu nokakähui, bette noki át chúpatunake. ⁹ Bát itom jíakä bénasi, enne júchi ínel jiaahua: Senuk tábui evangeliota enchimneu nokayo kaa enchim mabetakäu bénasi huémta, júnaasi noki bette át chúpatunake.

¹⁰ Bueítuk, ¿jachu ínapo én jume yoremem nee al-leetuanakeu jaria ö Diosta nee al-leetuanakähui? ¿Jachune jume yoremem al-leetua báreka éiya? Bueítuk ínapo jume yoremem al-leetua báreka éátek, kanne Cristota nésauleerotu éiyey.

Pablota tékia

¹¹ Tëne ikäi enchim júneetua, hermaanom, jü evangeliota ín enchim téjhuähui, kaa yoremem nésaupo bétana huéiye; ¹² bueítuk ínapo kanne jábe yoremta bétana ä mabetak, éntokne kaa jábe yoremta bétana ä täyak ál-la Jesucristota inou yeä machiriakä béchibo.

¹³ Bueítukem béja ino bétana ä jíkkajj-la, jáchin ín ino nükähui huamei taahuarimmechí judíom ä sualë páman anekaa. Kaa huéeläsi éaka jume Cristota sualhuäpo nau animne guojajaseka, ám lútia báreka eiyay. ¹⁴ Moiséjta leypo anekane juebenam inobeu kateme ámpatne chë huéiyey, jü ín naciompo juka ín yoiyoturim religiónthane kaa huéeläpo nákeka. ¹⁵ Të Dios ínel nee yeu púuhuak ín áiye tómpo naateka, éntok hua ä tü éeri béchibo nee núnukame. Huanäi, áapörík ínel ä huatia béchibo, ¹⁶ ä Üusi inot yeu bíttebo báreka, nee áa bétana nok iaaka huame kaa judíom násuku. Íari bétanane, kanne yoremtau nátemajek, ¹⁷ éntokne kaa pueblo Jerusaléniu jikau siika, jume bannaataka ínopat apóstolimtukaihui. Ál-lane Araabia buiärau bíchaa siika, éntokne júchi nóttek pueblo Damascohui.

¹⁸ Chúkula, báij huásuktiriam simsukne pueblo Jerusaléniu jikau siika, Perota bít báreka. Huanäine quince taahuarimpo áamak áma aaneek. ¹⁹ Tëne kaabeta huame huate apóstolim bítchak, Jacobota jibba, juka Señorta saila. ²⁰ Ímī ín enchimneu jiojtëpo, Diosta bíchápone aane: Kanne ára nókichi.

²¹ Chúkula, Siiria buiärau nee bíchaa siika éntok Ciliiciahui. ²² Huame Cristota sualhuäpo nau anim Judea buiärapo joomem, katim nee bít täyay. ²³ Kíalim ínel jáyhuamta jikkaijlatukay: “Huä bannaataka itom guojajaseihui, én huaka Cristota súalhuamta bétana nooka, bannaataka ä tejal báreka eaihui.” ²⁴ Huanärim tepam Diosta úttileka taahuak ino béchïbo.

2

Jume apóstolim juka Pablota mabeta

¹ Chúkula béja catorce huásuktiriam simsuk, júchine Jerusaléniu jikau siika Bernabétamaki, juka Titota két ínomak huériaka. ² Tëne áman jikau siika Diosta nee ä jüneetuakä béchïbo. Huame chë yörihuamene jiba téjhuak éhuili bempölaím, juka evangeliota, kaa judiom násuk ín nokähui, kaa kía kaitäpo juka ín tékilta tahuanaké béchïbo. ³ Të Titota, ínomak huémta, ä griegotukä násuk junne, katim útteapo circuncisiónta ä yáaria bábarek. ⁴ Bueítuk, jume emo hermaanom tíame éhuil ito násuk kimulame, itom búttiarita Cristota bétana itom jípurué itom úuhua báarey, júchi bénasi sumataka itom tahuaria báarei. ⁵ Huámëhuíte kía chúbala júne kaa ito tójjak, huaka evangeliota lütüriata itom téjhuamta jiba enchimmet ayunaké béchïbo.

⁶ Të ímëi kaitam bemelasi itou ettejhuak huame chë áma yörihuame bannaataka kía jita am tékiak júne; ínapo kaita áma júneria, bueítuk Dios nánancha itom bítcha. ⁷ Ál-lam al-leaka taahuak, juka evangeliota kaa judiom kaa circuncidaruarimme béchïbo ín mákhuakau bétana, Perota két jume judiom circuncidaruarime béchïbo ä mákhuaka bénasi. ⁸ Bueítuk Dios Perota apóstolpo yeu púakame circuncidarualamme béchïbo, két nee yeu púuhuak kaa judiom béchïbo kaa circuncionta jípurremmehui.

⁹ Huanäi, Jacobo, Peero, éntok Juan, jume áme násuk tua kóba yoyöturimpo ériahuame, juka Diosta tü eäu ín mákhuakamtam ä bej yauhuak junëli bem ä türeka tahuaka bétana báta mámammeyim itom mám buíssek neechi éntok Bernabéta. Itom náu rejtinake ti jiaka, itapo jume kaa judiommehui, bempo éntok jume judiommehui. ¹⁰ Kía jíbam huame poloobemneu itom huáati sáhueka nookak. Jukarine éntok ínapo kaa ä koptiaka ä johua.

Antioquíapo Pablo Perotau kuttílasi nookak

¹¹ Të juka Perota pueblo Antioquíau yepsak, anä béj-reka nookak ä púj-bapo, bueítuk ä joähui tepa kuttílasi áu nokpo machisi aaney. ¹² Bueítuk kee jume Jacobotamak kateme áu yájjay, kaa judiommak jjíbuäy, të huamei áu yájak éntok kaa judiommeu áu yeu huíkeka Jacobotamak katemneu bíchaa ä huériu táytek, jume judiom ä májhué béchïbo. ¹³ Huanäi jume huate judiom két alé bénasi aneyo. Júnëli két Bernabéta júnem aman huíkkek, jum kaa lütüriata bem

joaïpo. ¹⁴ Tëne kaa tüisi bem katëu jünë eriaka, huam lütüria evangeliota itom ä téjhua pámani, Perotaune ínel jiaahua sïmem jïkkajäpo: “Empo judíotaka junne, kaa judíom bénasi jíäpsa, kaa judío ténasi. ¿Jatchiaka jüntukë útteata am joria, jume kaa judíom, judíom bénasi emo am nü iaaka?”

Jume judíom, sïmem bénasim, Diostat ehuäpom jinëuri

¹⁵ Ítapo judíomtaka tómtila, kaa juénasi anhuäpo aneka yóremtaka kaa judíom násuku. ¹⁶ Júnëli jünéaka, juka yoremta kaa juka Moiséjta ley ä joä béchïbo Diosta bíchäpo kaita kúlpaka tüisi ä tahuähui, ál-la hua Jesucristota súalëubeyi. Juäri béchïbo ítapo két Jesucristota súaleka kaita kúlpakate taahua, áapörík súalhuamta itom jïpurë béchïbo, kaa hua leyta nésahueu itom joä béchïbo, bueítuk hua leyta nésahueu johuamtay kaabe kaita kúlpaka tatahua.

¹⁷ Të én, ítapo juka kaita kúlpahuamta Cristotat jariaka, juëna yórememtaka téuritik junne, ¿jachu huäri béchïbo Cristo kaa türiu tékiak? ¡Huitti nokhuäpo, ëe! ¹⁸ Bueítuk jita júne ín mójaktiakäu júchi bénasine ä joátek, huanäi ál-lane kulpaka tatahua. ¹⁹ Jú ley nee mëak, én éntokne mukila áa béchïbo, Diosta béchïbo ín jíapsinakë béchïbo. ²⁰ Cristotamakne kúrusit poponri. Énne kaa ínapo jíäpsa, të ál-la Cristo ínot jíäpsa. Huanäi én jum huakajpo ín jiapsähui. Diosta üusibetne eaka imi jíäpsa, hua nee nákeme, éntok ä mukëpo tájti áu tójakame, ino béchïbo. ²¹ Bueítuk, kanne, Diosta tü eäu omoute; bueítuk Moiséjta ley kaita kúlpaka yore ä tahuariayo, bueítuk ä junëlituko, kaita béchïbo muukuk, jú Cristo.

3

Jü Espíritu Santo Dios ehuäpo mamabethua

¹ Eme Galasiapo yoremem kaa susuäram, ¿jábesu enchim náyotek, juka lütüriata huë paman kaa enchim át kannakë béchïbo? ¡Sïme ïri machisi enchimneu nokhuak, juka Jesucristota kúrusit poponhuaka bétana! ² Íkäi, jïbane enchim bétana, jüneria báare: ¿Jáchisem juka Dios Espírituta mabetak jachu juka leyta nésau joaka jáni, ö ä sualeka ä jikkajakari? ³ ¿Tepem tokti kaa susuak? ¿Espíritu Santopo naatelataka én éntokem enchim úttiäray ä chüpa báare? ⁴ ¿Jachu juebenak jïokot machika enchimneu simlame? ¡Tua lütüriapo kaitäpo enchimneu sika! ⁵ Dios Espírituta enchim mákakame, éntok kaa jaibu johuamta joame enchim násuku, ¿jatchiakasu ä johua? Kaa juka leyta nésahue paman enchim katë béchïbo, të ál-la enchimneu nokhuakamta súalekä enchim ä jikkajakä béchïbo.

Jü Diosta nooki Abrahamtamak náu lütüria yáari

⁶ Júnëli Abraham Diosta ä súalekä béchïbo, Diosta bétana lütüla jíapsihumta mabet-la. ⁷ Juäri béchïbo, emë ä jüneria jume Diostat eäme, ímëi ínel jume tua Abrahamta üusim. ⁸ Juka chúkula bát bíchaa hueenake bétana jü jïojteri ínel nooka, huame kaa judíom ä tü tátabnakëhui bem ä súalekä béchïbo, juka Abrahamta téjhua, juka chúkula huenakemta bétana ínel jíaka: “Emo béchïbom tühuaata jájamnake huame sïme ániat jíäpsame.” ⁹ Júnëli huame ä súaleme béja tühuaata jájamla, Abrahamta ä súaleka ä jájamekä bénasi.

¹⁰ Bueituk sime huame Moiséjta ley nésahueu joaka tühuata emo jájam máchileme, nokta béttesi machik bétukim jíapsa, bueituk ínel jiojteri: “Juénasi noki át chúpapunake, sime huame kaa jiba hua libro leyta nésahueu paman ä joaka jíapsame.” ¹¹ Éntok tua jünakiachi, huam, kía jábe júne Diosta bíchäpo kaa lütüla jíapsihuamta jájamnake leyta nésau ä joä béchibo; bueituk ínel jiaahua jü jiojteri: “Huä lütüla jíapsihuamta jájamlame ä súalë béchibo jíapsinake.” ¹² Huä ley éntok kaa át ehuamta bétana huéiye, ál-la ínel jiaahua: “Huä ikäi yáakame, juka ä yáakä béchibo jíapsinake.”

¹³ Cristo itom jínëuk jü noki béttesi leyta itot chúpavituk junne. Jü juëna nokta itot chúp éäuta, áapo itom ä úhuak; bueituk ínel jiojteri: “Júnnaasi noki ámet chúpila, sime huame kútat jikat cháahuaka mëhuakame.” ¹⁴ Íri ínel yeu siika, jü tühua Abrahamta mabetakähui jume kaa judíom ket ä mabetnakë béchibo, Jesucristota huämi; éntok juka Espírituta Diosta itom téjhuaari itom ä súaleka itom ä mabetnakë béchibo.

Jü ley éntok jü itom ä makrokakä nokakähui

¹⁵ In hermaanom, enchimmeune nok báare yorem éeripo: Noki náu lütüria yáari, yorem yáataka junne, të firmata át yéchahuako, kaabe ára kaitäpo ä tahuaria, éntok kaabe kara huate nokta áu rúktia. ¹⁶ Én, türi, Dios Abrahamtau nookak éntok huaka át yeu simnakemtau kétéchi jáchin juka chúkula áu ä yáanakëhui. Të jü jiojteri kaa ínel jiaahua: “huame emót yeu sakanakemmehui”, juebenam bétana nokamta bënasi; ál-la ínel jiaahua: “emót yeu simnakemta”; iri éntok ínel jiaubáare huépül yoreme jíbba, iri jü Cristo. ¹⁷ Ínëline enchimmeu jiaubáare: Dios nokta yétchak, Abrahamtamaki, éntok ä lütüriatek. Kialiku Moiséjta ley, naiki cien áma treinta huásuktiriam huéy yepsak, iri ley yáahuakame kara kaitäpo ä tahuaria juka nokta kësam huëpo Diosta lütüria yáakähui. ¹⁸ Bueituk juka Diosta itom máknakeu Moiséjta ley bétana ä huéy, kaa Diosta itom ä mik rókakäu bétana huéiye. Të Dios Abrahamta ä mák báreka taahuak, ä nokakäu chüpa báreka.

¹⁹ Huanäisu, ¿jita béchibosu türi jü Moiséjta ley? Chúkula äu rúktiahuak, kaa tühuata ayukä béchibo, huaka át yeu simlata äbo yepsäu tájti, huaka mikbahua téjhuarita; éntok Diosta ángelesim ä yáatuahuak. Jü Moisés éntok mediatorpo násuk kíktek. ²⁰ Të juka senuk huépulatuk jíbba, kaabe ára áme násuk kíkte; bueituk Dios huépülai jíbba.

Leyta, ä jita béchibotukähui

²¹ ¿Jachu jü Moiséjta ley Diosta itom makrokau ä bej-reka nooka? Huitti nokhuäpo, ëe. Bueituk juka leyta ára jíapsihuamta yore mikäi, kaitate kúlpaka tahua éiyey, juka ley nésauta joaka. ²² Të simem Diosta bejrimpo páttiaritaka taahuak, hua Diosta jiojteripo huämi. Júnëlite ä mabetnake, huaka Diosta itom ä mik bárëhui, Jesucristotat ehuäpo huämi.

²³ Të kee huaka Diostat eaka yeu machiayo, leyta bétukte pereesotaka aaney, huaka tua Diostat ehuamta yeu machinakeu núkisi. ²⁴ Júnëli jü ley hua itom suayaihui, Cristotau itom huéria báreka,

Diosta bíchäpo kaita kúlpaka itom tahuaria báreka, Jesucristota súalhuäpo huämi. ²⁵ Të juka tua súalhuamta yeu machiak, béjate kaa hua itom suayamta bétuk jíäpsa.

²⁶ Bueituk sime eme Diosta üusiem, Cristo Jesússtat enchim eä béchibo; ²⁷ bueituk sime eme Cristopo batörim; éntok Cristo nat béppa lómti enchim sankotuala. ²⁸ Íari béchibo, béja kaabe judío éntok griego junne; kaabe búttiari, kaabe súmari; kaabe öou éntok jámmut junne; bueituk simetakem huépülay Cristo Jesúspo. ²⁹ Eme Cristota átteamtuk, lútüriapo Abrahamtachim yeu sákala; éntokem áamak ä átteak, juka Diosta áamak nokta yéchakähui, Áapörík inel jáäkä béchibo.

4

¹ Tëne két inel jiaahua: Huä herenciatamak tahuasemta ketune íltchiako, hua tekipanualeero chäka jípuhuamta bënna, elaposu sime herenciata attiak. ² Ál-la hua ä majtiamta éntok ä suayamta bétuk áu jípure, huaka ä áchayhuata taahuarita ä yéchakäpo tájti. ³ Alë bénasi, ítapo ketchi, usi kaa yöhueta bénasi, hua kësampo ím ániapo itom majtiahuamta bétuk ito jípurey. ⁴ Të huaka taahuata yúmak, Dios ä üusihua äbo kóm bíttuak, jámuttat yeu tómtilatata, éntok leyta nésahueu bétuk jíäpsaka, ⁵ huame simem leyta bétuk tua kateme am búttia báreka, ä üusimpo itom mabet báreka.

⁶ Dios juka ä Üusihua Espiritu itom jíäpsiu kom bíttuak, itom jüneenakë béchibo itom Diosta üusimtukähui; jüri béja inel jiaahua: “¡Abba, im Pa!” ⁷ Júnëli enë kaa hua jóapo sáyhuaame, ál-lë usiari; enë ä üusitaka, Diosta bétané huaka nokta náu chúpari attiapu mabetnake, Cristota huämi.

Pablo jume Cristota súalemmet kaa yuumay

⁸ Lútüriapem, bannaataka juka tua Diosta kaa täyaka, jume kaa tua diosim nésautem johuay. ⁹ Të ëni juka tua Diosta täyaka, ö chë tüisi nokhuäpo, Diosta áapörík enchim ä täya béchibo, ¿jatchiakasem júntuk júchi bemelasi áu nótti báare, hua ím ániat kaa útteakamtahui éntok kaita béj-remtahui, áa bétuk jíäpsi báreka? ¹⁰ ¡Bueitukem taahuarim éntok meechem pajkoria, tiempom, éntok huásuktiriam! ¹¹ Í éeritne kaa yuuma: Jamakne kía kaitäpo enchímmet tekipanuak.

¹² Enchimmeune nooka, ín hermaanom, ino bénasi enchim emo nünakë béchibo, judiotaka júnene kaa judío ténasi ino nüka enchim násuku. Kaitem juënak inou yáala. ¹³ Eme jüneiya, ín kökoata takahuapo ín jípurekä béchibo, juka evangeliotane enchimmeu nookak, kësam huëpo. ¹⁴ Katem kaitäpo nee bitchak, éntokem kaachin nee ériaka taahuak. Jü ín kökoa kaa tábuiasi enchim éetuak; ál-lem tüisi nee mabetak, nee Diosta ángeltukäu bénasi; o nee Jesucristotukäu bénasi. ¹⁵ ¿Jáksu júntuk ayka, hua al-leeri jíäpsiu enchim ínnëakähui? Bueitukne inel enchimmeu jiaahua, eme áma yúmakátek enchim pusim júnem yeu guötiä éiyey, nee am mik béchibo. ¹⁶ Én chëhua, ¿jachune huaka enchim inou omtëu áma yöök, kía lútüriata enchimmeu ín nokä béchibo?

¹⁷ Ímëi yoremem tüisim enchim bäsule, tem kaa tü éerita enchimmeu bíchaa jípure. Ál-lam itom näikimte báare, bempörim jíba

enchim am éria iaaka. ¹⁸ Ket jiauläpo, türi emo bäsulhuäpo, të tü éeripo jábetau tühuata yáa béchibo; të kaa chúkteka, kaa nee ímí aney jíbba. ¹⁹ In usiálam, júchi bénasine huantiriata innëa, jámutta abe asoamta bénasi; íkái huantiriata jíbane ä innënake, Cristota enchim jiápsipo yötüu tájti. ²⁰ ¡Tepane enchimmak an péiya, én seepi, tábuiasi ée béchibo, bueítukne enchim bétana búruk éiya, éntokne guómtilata bénasi ino innëa!

Sarata éntok Agarta ejemplo

²¹ Nechem téjhua, eme jume leyta bétuk an báareme: ¿Jachem juka leyta kaa jíkkaj-la? ²² Bueítuk ínel jjojteri, Abrahamta guoy úusim bétana: huépülak jü jámut jóapo sáyhuamta bétana, senuk éntok ä jóapo jometukay. ²³ Huä, jámut sáyhuamta bétana huéeme, yoremraata éerit bétana huéiyey; të hua, jámut jóapo jometa bétana huéeme, Diosta ínel jáakä béchibo yeu tómték. ²⁴ Íri ejemplo tüisi béttesi machik itom téjhua; ímëi guoy jáamuchim guoy náu nok-rita yore majtia. Jü seenu jum Sinaí káupo náu nok-rita bétana nooka; huári jume usim jóapo sáu béchibo jípure; íri jü Agar. ²⁵ Bueítuk jü Agar juka Sinaí káu Araabia buiärapo kátekamta ejemplo, éntok jü Jerusalén én huémta bétana nooka, bueítuk íri ä úusimmak náu sáyhua. ²⁶ Të jü Jerusalén jikattana huéeme, hua simem itom áyekähui, kaa sáyhua. ²⁷ Bueítuk ínel jjojteri äa bétana:

Al-leäe, empo kaa asoame, kaa usim jíjipureme;

al-lerimmeyë kusisë cháchaye, empo jámmut asoamta huántiriam kaa innëlame;

bueítukim chë búru jume jámut jímmarita asoam, kunakamta asoam

béppa.

²⁸ Júnëli, ín hermaanom, ítapo Isaacta bénasi, Diosta ínel jiaulä béchibote ä úusim. ²⁹ Të két júnakoy bénasi hua yorem éehuamta bétana yeu tómtilame ä guo jájjasey, juka Espiritu Santota éäpo yeu tómtilata; én két ánëli. ³⁰ Të, ¿jáchisu jiaahua jü jjojteri? Ínel jiaahua: “Jukë jámut jóapo sáyhuamtë yeu béeba, éntok ä asoahua, bueítuk juka jámutta jóapo jometa asoammak nokta yéchata bétana kaita jípure.” ³¹ In hermaanom, júnentukte kaa hua jámut jóapo sáyhuamta asoam, ál-la hua kaa sáyhuamta asoamte.

5

Búttiataka jíbem jiápsa

¹ Cristota enchim búttiakäpem óusi jábue. Katem éntok áman nonnotte, jum tekoka sáyhuaka jíapsihuähui; ál-lem jíba búttiataka jíápsa.

² Én éntok ínapo, Pablo, enchimne téjhua, enchim emo circuncidaroay Cristo kaitäpo tahuanake enchim béchibo. ³ Júchi éntokne ä nooka, síme yoremem emo circuncidaroammehui, úttea síme leyta nokä páman bem kannakëhui. ⁴ Cristotem omoutela, eme jume leyta nokä páman kateka emo tüisi tahuä tíame; Diosta yore náképem kóm huáttila. ⁵ Bueítuk ítapo Cristota súaleka kaita kúlpaka tahuanake, Diosta bíchäpo, Espiritu Santota huämi. ⁶ Bueítuk jü Cristo Jesúsopo kía hua circuncisión kaita bėj-re, éntok kía hua kaa circuncisión junne, ál-la hua yore nákhuae súalhuamtat bétana huéeme.

⁷ Eme tüisi kaatey. ¿Jábesu enchim jioptuak, kaa jum lútüriata huë páman enchim kannä béchibo? ⁸ Iri enchim kuaktiahuakahui kaa hua enchim nú nukamta bétana huéiye. ⁹ “Ilikki levaduura síme juka tujta bika mamana.” ¹⁰ Të kíalíku ínapo enchimmet jíápsek, Señorta huámi, kaa tábuiasi enchim éenaké béchibo. Të hua enchim jioptuamtat jü nooki béttesi áa béppatunake, kía ä jábétuk junne.

¹¹ Entok ínapo, ín hermaanom, ketune huaka circuncisiónta bétana nokátek, ¿jatchiakasu jume judíom ketune nee guo jajjasé? Júnëlitukátek hua kúrus át tëitihuame kaitatü éiye. ¹² Türi éiye, ¡huame enchim jíjioptuame emo kápontebokátek!

¹³ Bueítuk eme, ín hermaanom, kaabeta bétukem emo jípü íaahuaka núnuri. Kía jíbem huaka búttiarita enchimneu yáari kaa hua juénaraata enchim jonáké béchibo ä jípure; ál-lem nánancha emo nésauta joria emo nákeka. ¹⁴ Bueítuk síme jü ley iri huépul nokpo chúpanake: “Emou jëla anemtë nákke, em emo náké bënasi.” ¹⁵ Të eme nánancha emo kekkétek éntokem emo buáyëtek, jítachem suuhua; kolopti júnem nánancha emo lütianake.

Takahua éerim éntok Espírituta éerim

¹⁶ Inelne jiaahua: Diosta Espiritu Santopem naa kuakte, katem juka enchim kaa tü éeri ukuléuta johua. ¹⁷ Bueítuk jü huakajta ukuléu jü Espiritu Santota bėj-reka huéiye; jü Espiritu Santota ukuléu éntok, jü huakajta bėj-reka huéiye. Ímëi éntok náu emo bėj-re, Bueítuk enchim huáatiäu kaa enchim yáa íaka. ¹⁸ Të jü Espiritu Santota enchim huériay, katem Moiséjta ley bétuk emo jípure.

¹⁹ Júnakiachi, huame huakajta yore jotuähui; ímëi ájária: hua jubiarita nat ukulhuame, kaa jubeka ä jípureme, jaiti máchirat jíápsame, kaa tíura, ²⁰ díosim tíame yórihuame, mória, náu omtihuame, náu nássua-huame, näi búkhuame, kujteehuame, náu nok nássuahuame, kaa nánancha éehuame, Diosta nok-läu tábuiasi ä majtiahuame, ²¹ senukut átteata innëhuame, yore súahuame, vino jíhuame, kaa tíurata huéetua béchibo pajkohuame, éntok huate jítasu ayka ílë bénaka; íari bétanane enchim téjhua, bannaataka ín enchim téjhuaka bënasi, jume íkái joame kaibum áma náikiatuna, jum Diosta reytaka nésahuapo.

²² Të hua Espiritu Santota hueriähui, iri ájária: jü yore nákuhuame, jü al-lee-huame, yánti jíápsihuame, kaa naa múksi éehuame, náu türi jíápsihuame, náu tü éehuame, chíkti ä jíápsimak jita súalhuame, ²³ kaa béttek jíápsihuame, emo yüihuame; kaita ley ímëi bėj-reka nooka. ²⁴ Të jume Cristota átteam bem kaa tü éerimim kúrusit poponla, jita bem ukuléumak náuhui. ²⁵ Espiritu Santota úttiäray jíápsáteko, Espiritu Santota itom huéria pámanante ket rejtinake.

²⁶ Katte ito buere érianake, náu ito múksireka, senuk tábuik átteata nat innéaka.

6

Símetakem emo aania

¹ In hermaanom, jábe jak kaa tühuata joaka téihuak, eme chë Diostau jëla emo anleme jíápsita tutti yéchalataka, áhuem nooka kaa béttesi, júchi ä jíápsi kuaktinaké béchibo. Të áachë suaka, emo

temaje; katë áma huénnake, jum em rútuiktia bárëhui. ² Náhuem emo aniaka ä huéria juka huatem hueriähui, huaka béttesi maachik; júnëlem Cristota nésauroi yáanake.

³ Bueituk jü kaita béj-reka júne áu jábeleme, kía áu báitattähua. ⁴ Eme enchim tékil yáaribechem suuhua, huanäi ä türiako are ái emo úttile, kaa täbui tékil yáaribechi. ⁵ Bueitukte hueuhuëpulaka ä huérianake juka ä tékilhua.

⁶ Huä tü nokta majtiahuakame, síme türi máchikui ä anianake, huaka ä majtiakamta.

⁷ Katem emo báitattähua; Dios kara junneriatu. Síme hua yoremta echakäu, huákäi toboktianake. ⁸ Júnëli béchïbo, jábe junne ä huakas takahua béchïbo jíba echäteko, ä huakajtabét aneka kókkohuamta áma chupanake; të jábe júne Espiritu Santota béchïbo echäteko, Espirituta bétana jíba béchïbo jíapsihuamta áma chupanake. ⁹ Kíalïkute kaa lottinake, tühuata joaka; bueitukte taahuarita yúmak jíchupanake, kaa kóm ëeako. ¹⁰ Júnëli arä yátek, áma yumáteko símemmeute tühuata yáanake, të chë júne huame Cristota súalhuäpo itomak huérim.

San Pablo Cristota kúrujbei áu úttile

¹¹ Áachem suuhua, jáchisune bueere leetrammea enchimmeu jïojte, ín mámammea. ¹² Jume úttiapo enchim emo circuncidaroä íaame, kíalim yoremtamak huakajpo tüisi tahua báreka, enchim ä yáa ía, kía hua Cristota kúrus béchïbo kaa bem guo jájjanä béchïbo. ¹³ Bueituk kía huame emo circuncidaroame katim leyta jíá páman kaate; tem enchim emo circuncidaroä íaa, enchim huakasiy emo úttil báreka. ¹⁴ Të mékka inou ayunake, jü ín ino úttilnakëhui; të jü Señor Jesucristota kúrus mukukäubéy jíbba. Bueituk Cristota kúrus huämi, hua kaa tühua ím ániat ayukame ino béchïbo kúrusit poponri; ínapo éntok huákäi béchïbo két kúrusit poponri. ¹⁵ Kíalïku jü circuncisión kaita béj-re, hua kaa áu circuncisiónta yáarialame junne, ál-la chë béj-re hua bemelasi yeu tómtihuähui. ¹⁶ Yánti jíapsihuame éntok yore jïokorihuame áme béchïbotunake, síme huame ínëli emo nüyemnehui, éntok Diosta gente Israelihui.

¹⁷ Én bát bíchaa kaabe nee múksi éetuanake, bueituk ínapo ín takahuapo ä huéria, juka señata Señor Jesústa béchïbo kókosi ín yáahuakapo.

Tü nooki ámet chúpahuame

¹⁸ In hermaanom, jü itom Señor Jesucristota tü éeri enchim espíritutamaktunake. Júnentunake.

Jü Carta San Pablota Jiojtekähui Jume Efesiommehui

Teboteri

¹ Inapone Pablo, Jesucristota apóstol Diosta ínel éá pámani, jume tüisi Dios huáateka entok Cristopo santosi emo jípurremmehui, pueblo Efesopo jóakammehui. ² Diosta tühua entok yánti jíapsihuame enchimmaktunake, itom Dios Áchay bétana, entok Señor Jesucristota bétana.

Espíritupo tühua Cristota yore mákähui

³ ¡Tepa úttlisi maachi jü Dios, itom Señor Jesucristota Átchay! Sime jü tühuy itom tápuniak téhuekau ayukamtayi. Aman áamak itom anë bénasi itom ä mákkak, juka tühua, Cristota huämi. ⁴ Entok tü éehuäpo Dios itom yeu púhuak, kee íkái ániata yáahuayo, ínëli itom santomtunake tíaka entok báksiataka ími itom annakë béchibo, Áapörík béchibo. ⁵ Yore nákuäpo itom yeu púhuak, ä üsimpo itom nüka, Jesucristota huämi, Áapörík tü éäpo entok ínel ä huátiäpo, ⁶ ä úttilhuäpo juka símek béppa ujyori Áa béchibo tü éehuäpo. Huámakiri Áapo itom mabetak, ä Üusi úttesi nákuamtamak náuhui. ⁷ Á ójbo béchibote béja jínëutaka aane, jume itom Dios bejrim béja tuchari, yúmalasi ä tü éábeyi. ⁸ Ito béchibo ä büruriak, juka át jünee huaka jita täyahuamta. ⁹ Itom ä täyatuak, ä éäpo éotaka bénasi maachik, ä huátiä pámani. Áapo béja júkai yáa báreka éiyay, ä türë pámani. ¹⁰ Iri jita yáanäu béja ínel huéiye, tiempota yúmayo, Cristota símata náu tóijhuäpo nésaunakë béchibo, juka ínëli téhuekapo ayukamta entok ími buíapo.

¹¹ Dios Áapo ínel ä jünaktelatukay, Cristota huam ámani, juka Diosta áttiari itom ä áttianakë béchibo. Dios Áapo jíba jümü huam ä yáa báreka éiyay, bínhua naateka. ¹² Inëlite Áa béchibo, itapo jume bát Cristotat boobíchaihuime, hua símek béppa ujyória Áa béchibotunake, ä úttilhuäpo. ¹³ Huanäi eme éntok Áapörík bétana juka lutüria nokta jíkkajaka, juka evangeliota Dios bejrimmet enchim jínëumta bétana huémata, éntokem ínëli Áapörík súsualeka, Espiritu Santopem Diosta áttiapo tatahua juka Áapörík itom mák rókaka nokakábeyi. ¹⁴ Espiritu Santotate bát mák-ri, teboterita bénasi, júnaköri áman símata itom mákuäu núkisi. Huanäi béja jü Diosta úttilhuame Áapörík béchibotunake jíbba.

Jü Espíritupo jita täyahuame entok machisi yore ä bíttuahuame

¹⁵ Huäri béchibo ínapo, juka Señor Jesucristota enchim súalë bétana nokta jíkkajaka, entok sime jume Señorta súaleme enchim náké bétana, ¹⁶ jíbane Diosta baysauhue enchim béchibo, enchim eu huáateka Diostau buanaka. ¹⁷ Jü itom Señor Jesucristota Dios, jü símek béppa ujyóriapo Áchayhuari, espírituta át jünee huamta entok yeu machiriata enchim máknake, Áapörík bétana jita täyahuäpo. ¹⁸ Áapo

enchim jíápsipo machiriata ayutuanake, enchim ä jünerianakë béchibo, juka Diosta bétana boobit-huamta jíatukähui, entok jatchi-aka itom ä boobichähui, juka téhuekau ayukamta jume santom áttianakähui, ¹⁹ entok jáchin juka Diosta úttiára kaa lü-lüteka juebenaakähui. İri úttiáray itom ania itom ä súale pámani; huári béchibo úttiárata jípure ä buere úttiárayi. ²⁰ Entok huári úttiáray két Cristota kókkolam násuk jíabitetuak; huanäi ä bátam bétana ä yétchak, áman lóoria téhuekat jikachi. ²¹ Sime úttiára entok yaura jábe nésahueka aneme ják ayukamta béppa ä yétchak, entok sime téhuam téttehuaahuame béppa, entok kaa ímí ániat béppa jíbba, të hua ánia äbo huémtat béppa junne. ²² Entok sime ayukamta ä guókim bétuk ä tójjak, entok iglesiatau kóba yöpo ä kétchak. ²³ Jume Cristota sualhuäpo nau anim béjam Cristota takahua; huári béchibo jume Cristota sualhuäpo nau anim Cristotay tápuni. Sime imí ayukame éntok Áapörík béchibotaka ímí aayuk; Áapo éntok simekuu huéiye.

2

Ä súalhuaka béchibo yore jínèihuame

¹ Huanäi Áapo jíapsita enchim mákkak, jum kaa türiku enchim kókkolatuko. ² İnëlem rejtey, simeta juka kaa türík ímí ániapo johuamta joaka, huaka ímí jeka ániapo nésahuemta éäpo jíba jíápsaka. Huári espíritu én ámet naa huéiye, jume Diosta nésahui kaa jo báaremmechi. ³ Júnélite két áme násuk jíápsay, kaa tüisi aneka, itom huakajta huáatiäu jíba jo báreka. Ä huáatiäu jíbate johuay, entok itom éähui. Kaa tühuapote usiarimtaka jíápsay, jume huatem bénasi. ⁴ Të Dios yore jìokolihuamta yúmalasi jípureme, tüisi bueresi yore nákhuaamtayi Áapo itom nákkek. ⁵ Júnëli jum kaa tühuapo itom kókkolamtuk junne, jíapsita itom mákkak, Cristotamak náuhui. Áapörík tühua béchibote jínëuri. ⁶ Dios Cristotamak itom jíabitetuak, entok két lóoriapo Áamak itom jóiyak, Cristo Jesústamaki, ⁷ tiempo äbo huémtat machisi ä bittebo báreka, juka Diosta tü eäu yúmalasi ä jípurèhui, juka itomak Diosta ára joähui Cristo Jesúspo. ⁸ Bueítuk Diosta tü eäu beyem jínëuri, enchim ä súalekä béchibo. İri jínëuria éntok kaa enchimmet yeu simla, ál-la yúmalasi Diosta tü éäpo, ⁹ kaa tékilta ára itom joä béchibo. İnëli kaabe joäyi áu jábelnake. ¹⁰ Áapo Dios ínëli itom yáuhuak, tühuata ára itom jonákë béchibo, Cristo Jesúspo. Dios íkai yáalatukay, jauhuey naateka, itom áma rejtinakë béchibo.

Cristo kúrusit mukuka Diostau itom rúktiak

¹¹ Huári béchibo, áahuem huáate eme kétchi, jume kaa judíom, juka circuncisiónta mámammea yáata kaa jípureme, júnëlem téttehuaahuay. * Të jüri circuncisión takahuat jíbapo jojohuay. ¹² Huámëi taahuarimmet katem Cristota jípurey; Israelta gentemmemuem mékka aaney. Entok jita Israelta mák báahuaka nokhuakapo, kaitem áma áttiakay. Jita boobit-huápem kaita jípurey. İmí ániat éntok, Dios kaa enchimmak aaney. ¹³ Të ëni Cristo Jesúspo, eme

* **2:11** 2:11 İri circuncisión entok jü ili usi ou bícho bea púnta chúktiriahuame.

bannaataka mékka aneihuim béja Diostahuem rúktiari, Cristota ójbo béchibo. ¹⁴ Bueituk Áapo ito béchibo yánti jápsihuame. Jume guoy pueblom nátepua aneihui huépülsi jíba am yáuhuak. Juka sami kóräita násuk órekäuta ä tátabek; bueituk iri kara náu am antuay. ¹⁵ Cristo kúrusit mukuka kaitasi ä yáuhuak, huame pueblom kara náu aneihui. Juka Moiséjta ley yáari kutti nésahuepo jíba tahualatukay. Bueituk jume guoyim násuk juka yoremta bemelasi yáuhuak, yánti jápsihuamta áme násuk yáaka. ¹⁶ Bueituk kúrusit mukuka Diostamak al-leehuamta am mákkak, náhuichim, huépul takaahuasi am yáakari, juka náu ómtiraata kara emo bit-huamta mëaka.

¹⁷ Cristo äbo yepsaka enchimneu ä nookak, juka tühua bemela noki yánti éhuamta, jume kaa judíom mékka anemmehui, entok huame judíom kaa mékka anemmehui. ¹⁸ Cristota béchibotaka náhuichikam aram Dios Áchaytau kiimu, huépul Espíritu Santota böot jíba kateka. ¹⁹ Júnëli béja emëe katem nápat sékána buiárau joome, entok emëe katem entok kía naa rejtinake, kaa jóakari. Ënem béja Diosta pueblopo joome, éntokem Áapörík familiapo jometaka áma näikiari. ²⁰ Emëe kári johuamta bénaem. Iri kári tétam naahuak, apóstolim entok profetam Dios huáatë bénasi. Jesucristo ínëli tua ájária, jü tétta ejkinapo órekame. ²¹ Inëli jü káari tüisi náu cháataka yötusime, tiöpotu báreka, Diosta huépülsi éäpo, Cristota béchibo. ²² Júnëli kétchi, eme áamakem yötusaka, Diosta Espíritu enchimmet ä annakë béchibo.

3

Jü Pablota tékil jume kaa judíommehui

¹ Huári béchibo ínapo Pablo ímine pereeso Cristota béchibo, eme kaa judíom juka tühuata enchimneu ín huériu bárë béchibo. ² Jíbatua eme béja ä jikkajisula, jáchin juka Diosta áma nee yeu púalatukähui, enchim béchibo ín mák-ri. ³ Jü yore yeu machirihuamta nee téjhuak, juka éhuil täyahuamta, bannaataka ilikkisi nee enchimneu ä jiojtekä bénasi. ⁴ Eme juka jiojteta bíchaka ä nokátekem chë át jüneenake, jáchin machisi nee ä täyhui, juka Cristota bétana éhuil ín mák-ri. ⁵ Iri éhuil huéeme bannaataka kat-riam yorem usiarim kaa täyatuahuakame. Të én ámeu yeu machirihuak, jume santo apóstolimmehui entok profetammehui, ä Espíritu Santota huämi. ⁶ Jü éhuil täyahuame ínel huéiye: bueituk jume kaa judíom judíommak ä áttiak, entokim ä takaapo huépülsi náu joome, entokim náu ä áttia, juka yore máknähui, Cristo Jesústa bétana, evangeliota huämi.

⁷ Ínapone huatemmeu Diosta bétana nok íaahuaka yuktiari. Áapörík jita ára joäpo kanne ä mabetpo yúmala jiöbe; të ä úttiara páman nee ä mákkak. ⁸ Ínapo síme jume Diosta súaleme násuk chë kaa jaichi. Kaa nee áma mabetpo yúmalatuk junne, nee ä mákkak, jume kaa judíommeu juka evangeliota ín noknakëhui, entok juebenaara rícora kara näikiahuamta Cristotat ayukamta. ⁹ Entok machisi nee am téjhuaanakëhui, ják áman ä huëhui. Dios simeta yáalame ikäi bannaataka naateka éhuil ä jípurey, ésota bénasi; én éntok yä machiriak. ¹⁰ Ínel yeu simla, simetaka jume úttiakame

jum téhuekat jikat aneme ä jünerianakë béchïbo, juka yún jita täyahuamta juebenak ayukähui. Júkai béja jume Cristota sualhuäpo nau anim huam ámeu yúmatuanake, síme yáurammehui Diosta anëpo. ¹¹ Dios jíba jauhuey naateka ä yáa báreka éiyay, Cristo Jesús itom Señorpo huämi. ¹² En éntokte kaa jáchin éaka áu rúktinake, jü Diostahui, Cristo Jesússta súalhuäpo. ¹³ Huäri béchïbone én ikäi enchimueu aahua: katem kóm éiya, enchim béchïbo ín guojajjahuaá bétana. Ínëli eme tühuata jajamnake.

Jü yore nákhuaame chë bat huéiye jita tayahuamta béppa

¹⁴ Huäri béchïbo ínapo áu tónommia kíkte, jü itom Señor Jesucristota Áchaybehui. ¹⁵ Ímirim áapöríkúu am nüye, jume bem téhuam síme jume náu aanim, áman téhuekapo entok ími buíapo aneme. ¹⁶ Áaporíkúu ná nétane, jíápsipo huáijhua enchim ä máknä béchïbo, símek béppa uiyorik ä jípuréhui, juka úttiáraata ä Espíritu Santoy. ¹⁷ Áapo Cristo enchim jíapsimpo annake, enchim ä súalë pámani. Júnëlem Áapöríikut kutti jotenake, mékka kóm nahuatulataka jum yore nákhuaäpo jíba aneka. ¹⁸ Éntokem juka Cristota yore nákéu täyanake, huatem ä súalemmaki, juka buékaata, tébiaata, mékka kómik, entok jákun tájti jikat órekähui. ¹⁹ Éntokem juka Cristota yore nákéu täyanake, bueítuk júri béja síme jita täyahuamta béppa chë bat huéiye. Huanäirem béja yúmalasi áy tápunitunake, Diostayi.

²⁰ Áapo, úttiata jípureme símeta chë ára johua itom ä huátiâu béppa, entok itom eäu jüneriäu béppa. Áapo itot ä johua, ä úttiárayi. ²¹ ¡Áapörík béchïbotunake jü chë uyjória jum igleesiapo entok Cristo Jesúspo jíba yúu huasuhuasuktiapo! Júnentunake.

4

Espíritu Santopo náu anhuame

¹ Ínapone pereeso, Señorita tékil ín joä béchïbo. Én éntokne enchimueu nooka: Diosta núnurim bénasem rejte, juka yórisi machik jípureka núnuhuakamta bénasi. ² Katem emo chëhuale; al-leakem emo bitcha; emoem nák jiokolë, yánti éaka. ³ Juka enchim túlisi náu anëhuem jíba boojoria, juka yánti náu jíapsihuaamta jípureka. Jü Espíritu Santo Áapo enchim anianake. ⁴ Huépul takaahua jíbba, entok huépul Espíritu. Dios símem náu itom ä boobittua, juka itom ä mákrókaihui. ⁵ Huépul Señor jíbba, Diosta súalhuäpo júne huépülay, entok séjtul jíba yore batöhua. ⁶ Huépul Dios jíba aane ikáite síme áchayek. Íri béja símem béppa káttek, símem béchïbo, símekuchi entok símekuu.

⁷ Të ítapo huépulayka ä mabet-la, juka jáchin itom ára jonakëhui; Cristota itom ä mák bárë pámantä mabetak. ⁸ Huäri béchïbo jü jiojteri ínel jiaahua:

Téhuekau jikau am núk siika, jume pereesom;
juka kaa jiöbeka ára jita johuamta yoremem am mákkak.

⁹ ¿Jü áman “jikau siika” ti jíame, jáchisu júntuk jiaü báare? Bueítuk jum mékka kóm buíau bat kóm siika ti jiaü báare. ¹⁰ Huä kóm sikame éntok, íri két jikau siika, síme téhuekam béppa, símeta tápunia

báreka. ¹¹ Entok Áapo két apóstolim jóiyak; huate éntok, profeetam; huate éntok, evangelistam; huate éntok, pastoorim, entok jume yore majtíame, ¹² jume Cristota súaleme yúmalasi bem yótunaké béchibo. Kaita ámeu bëyekam Diosta tékil jonake, juka Cristota takaahua jikau yóturia béchibo, ¹³ simem itom áman yumäu tájti, jum huépülsi Diostat éehuäpo, entok jü Diosta Üusi täyahuäpo, jáchin juka yoremta yúmalasi áu jípürèhui, Cristota yúmalasi yötulataka áa beu áu jípureka. ¹⁴ Katte nápat ili usim Bénasi itom huériu báahuäu bíchaa náa kannake, jeka doctriinayi, jume yoremem yore bätäuta jípureka, lütüriata síme bem úttiabeyim ä huéria, jum yore náyotehuaka yore bätäuta jípureka. ¹⁵ Tëte juka lütüriata jiba boojorianake, yore nákuhamtamak ä huériaka. Símekuute yótunake, huäri kóbatau chäkari; iri Áapo Cristo. ¹⁶ Jü síme takaa náu cháaka, ótam tottëpo, nánancham emo ania, jáchin ótam náu cháka tekipanua bárë pámani, yotuhumta mabetaka, emo nákuhäpo yótuka.

Jü Cristotat bemela jíapsi

¹⁷ Íkäine két enchimmeu nooka, entokne Cristota téhuampo enchimmeu ä aahua: Katem éntok jume kaa judíom Bénasi rejti báare. Ímëri béja bem éäpo jiba kat báare. ¹⁸ Bem kóba súahuäpom kaa machiriak. Diosta täyahuamtahuim mékka aane, kaita bem täya béchibo, entok námakak bem jíapsekä béchibo. ¹⁹ Ímëi béjja, juka bem jíapsi námakasi joaka naateka, jum kaa türikuuhuim emo tójjak, síme juka chicha machik jo báreka, kaa emo yüeka. ²⁰ Të Cristotat katem junëli ä täyak, ²¹ eme lütüriapo ä jíkkaij-latuko, juka Áapörík bétana yore majtiahumta, juka lütüriata Jesústat ayukähui. ²² Juka bannaataka enchim jíapsäu éntok, emoem ä úhua, bueítuk huäri inëli jíapsihuame yorem óraata kaa tü éä Bénna. Íri éntok kaa türikuu joyhualataka áu bätäulataka jíapsa. ²³ Juka enchim éäu espíritupem bemelasi yáuhua. ²⁴ Dios éehuäpëm bemelak emo sánkotua, Diosta lútula éä pámani, Dios éehuäpo huépülsi emo nüyeka, lütüriata huë pámani.

²⁵ Huäri béchibo, juka aranókichiatem tójaka, lütüriata jíbem nooka, enchim Bénasi yorememmaki, bueítuk simetakate huépul takaahuapo náu joome.

²⁶ Öomtekätek junne, katem kaa türík yáa báare. Katem täata áman huéchëu tájti omti báare. ²⁷ Katem diablota enchim jíapsipo kíkkibaktua.

²⁸ Huä ékbuaíhui kaa éntok ékbuanake, ál-la tekipanuanake, tühuata mámammea joaka, jita jípureka juka jiokot éamta ania béchibo.

²⁹ Kaita noki chicha machika enchim tempo yeu huéenake, hua türika jíbba, entok huaka tüisi huéchemtem jiba téhuanake. Bueítuk jábetau bëyemta tühuay yótunake, entok ä jíkkajame Diosta tühua mabetnake. ³⁰ Katem juka Diosta Espiritu Santota sirokua, íayërem sellota Bénasi ä mák-ri, enchim jínëuri taahuari béchibo.

³¹ Juka enchim jíapsipem chibu éehuamta emo úhua, ómtiraata, kujti éehuamta, chayhuamta entok jábetat béttesi nokhuamta, entok síme kaa tü éehuamta. ³² Ál-lem emo nákeka náu aane, emo nák

jiokoleka. Jíta nat innëatek junne, emoem jiokore, Diosta enchim jiokorekä bénasi, Cristotat éehuäpo.

5

Machiriapo usiarim bénasem rejte

¹ Eme nákhuae Diosta usiarim, enchim Dios Áchayta bénasem emo nüye. ² Emo nákhuäpo jíbem rejte, Cristota itom nákekä bénasi. Áapo itom nákeka áu tójjak, ito béchïbo. Juka Diostau bíchaa náikiari áu óorek, entok jiokot aneka mëhuaka musála jubasi Diostau jikau yuumak.

³ Të jume kaa emo jubeka náu anhuame entok sime jita chïcha machira ö üttesi tomit kopteme, kaa enchim násuk téhuaapo yúmala, ál-la Diosta súaleme emo nüyë bénasi jíbba. ⁴ Juka nokta kaa náu bátasi huémta katem ä nooka, juka kaa suamsi emo nühuamta junne. Juénasi nokhuamta, katem ä nokpo yúmala; ál-lem Diosta baysahueka aane. ⁵ Bueitukem béja íkái jüneria, jü kaa emo jubeka náu jíapsame, ö chïcha machik jíapsekame, ö üttesi tómit kopteme tattäbui díosim súalhuäpo bénna. Kaita áman áttianake, jum Cristota entok Diosta reytaka am nésahuapo. ⁶ Kaabe enchim baitäunake, kia jájana nokaka, bueituk iári béchïbo jü Diosta omtëhui áme béppa kóm sisime, huame usiarim Diosta nésahui kaa jo báareme béppa. ⁷ Katem bem joäu ámemak jo báare.

⁸ Bueitukem bannaataka kaa machiku rejtey; én éntokem Señorpo machiriam; machiria usiarim bénasem rejte. ⁹ Bueituk jü Espiritu machiriapo ímëi taakak: juka tü jíapsihuamta, juka lútula huémta, entok lutüriata. ¹⁰ Juka Señorta türëhuem yúmalasi át jünéaka ä johua. ¹¹ Entok juka kaa machiku bem joähui, katem ámemak ä johua; al-lem kuttílasi ámeu nokaka yeu am buisse. ¹² Bueituk jü éhuil tiusi machika bem joäu katchan át nokpo yúmala. ¹³ Të sime yeu buíjhuakatek, jü machiriata béchïbotaka yeu boböte, sime jita yeu buíjtaka ják ayukame. Bueituk jü machiria símeta yeu buíbuise. ¹⁴ Huári béchïbo ínel jiaahua:

Búsäe empo kócheme,
éntoke kókkolam násuk yejte.

Huanäi Cristo enchi machirianake.

¹⁵ Át suakem ä bitcha, jáchin enchim rejtehui, kaa huame kaa susuakame bénasi, ál-la suaka jüneame bénasi. ¹⁶ Juka tiempota ímï ayukamta katem kíal ä simtua, bueituk jume taahuarim itom ámet jíapsähuim katim türi. ¹⁷ Katem kia rokosi emo nüye; ál-lem át suuhua, juka jita Señorta huáatiähui. ¹⁸ Katem vinota jëye, áy naako báreka, bueituk jájana anhuäu bíchaa enchim huériunake; ál-lem Diosta Espirituy tápun báreka éiya. ¹⁹ Buikim jíapsipo yeu huéeme, himnom entok salmomem náu ejtejhua. Inélem buiika, Señorta úttileka enchim jíapsimpo. ²⁰ Jíbem símeku ä baysahue juka Dios Áchayta, itom Señor Jesucristota téhuampo.

Nánabeu éehuäpem nánancha bétuk emo jípure

²¹ Nánabeu éehuäpem nánancha bétuk emo jípure, Diosta yórihuäpo.

²² Jume kunakame bem kunam bétukim jíapsinake, Señorta bétuk bem jiapsä bénasi. ²³ Bueituk jü kunahuari ä jubiabeu kóba yöhue, Cristota jume Cristota sualhuäpo nau animmeu kóba yöhuetukä bénasi. Jume Cristota sualhuäpo nau anim éntok Cristota takaahua; áapo éntok ä jínëula. ²⁴ Jáchin jume Cristota sualhuäpo nau anim Cristota bétuk emo nüyë bénasi, ánëli këtchi jume kunakame bem kuna bétukim emo nünake, simeku.

²⁵ Kunahuarim enchim jubimem nákke, Cristota ä Cristota sualhuäpo nau anim igleesia náké bénasi. Entok ä jíapsihua áa béchïbo tójjak, ²⁶ huépulta bénasi ä tahuaria báreka, yúmalasi ä basuaka, ä nokiy báampo ä báksiaka. ²⁷ Áapo áa béchïbo ä bíttebo báare, juka igleesiata, simek béppa uyorik, kaa chïcha maachik entok kaa choorik, huépülsi áu jípuremta, kaa chïcha maachik. ²⁸ Júnëli këtchi jume kunahuarim bem jubiamim nákpó yúmala, bem takaahuam bem ériä bénasi. Ä jubiahua nákeme áapo kët áu nákke. ²⁹ Jauhuey júne kaabe ä takaahua muksi eriaka jíapsa, ál-la ä jibuätuanake entok ä suayanake, Cristota ä igleesiahua ä suayaka simeta ä máká bénasi. ³⁰ Bueituk ä takaahuapote áamak aane, ä óta huakajmaki. ³¹ “Íari béchïbo jü yoreme ä áchayhua entok ä áyehua tö simnake. Huanäi béja ä jubiabeu ruktinake. Inëlim huépülak náu takaanake, jume guoyika.” ³² Buéresi maachi, íri éсотaka bénasi täyahuame, té ínapo én enchimmeu ínel jiaahua, Cristo entok igleesiata bétana nokaka. ³³ Huári béchïbo, hieepulayka ä jubi náknake, enchim emo ériä bénasi; jü jámut éntok ä kuna yörinake.

6

¹ Eme usiarim, Señorta nésaupo enchim áchayem nok jíkkaja, bueituk íri tua lütúria. ² Em áchay entok em áiye, Akë am yöre: “Íri kësam nésehui tühuata itou nüpame, ³ tüisi emou ä huéénakë béchïbo, éntoke büru huásuktiriam jípunake, ímï buíapo.”

⁴ Eme áchayhuarim, katem enchim úusim omtitua, ál-lem tülisi am yötúria, kuttílasi ámeu nokaka, Señorta nésaupo.

⁵ Eme sáyhuaka tekipanuame ímï buíapo enchim tekemem yöreka am nok jíkkaja, chíkti enchim jíapsimmaki, Cristota nésau johuäpo bénasi.

⁶ Katem bem bíchäpo jíba emo bamijtuaka tekipanua, yoremem bíchäpo tüisi tahua báareme bénasi; té ál-la Cristota nésau joame bénasi, chíkti enchim jíapsimak Diosta huáatiäu joaka. ⁷ Al-leakem tekipanua, Señortau tekipanuamta bénasi, kaa yorememmehui. ⁸ Júnëaem, jü tühuata yáakame Señorta bétana béjtuatunake, jábetaka junne chäka ö búttiataka tekipanuame.

⁹ Eme éntok, tekohuarim, ánëli bénasi ámemak emo huériunake, katem am guomguomtiaka am máujtuanake. Júnëaem jü Señor téhuekau káttek, bem Señor entok enchim Señor. Áapo kaabem yeu púuhua; simem nánancha nákke.

Espíritupo nássuahuame

¹⁰ Eme éntok, ín hermaanon, Señortamakem kutti emo buisse, ä úttiärat éaka. ¹¹ Akem ä sánkote, sime juka áy nássua béchïbo juka Diosta yore mákähui. Huanärem kutti jáptenake, juka diablota

jita bėnak enchimmeu huėetuay junne. ¹² Bueituk katte huakajta entok ńjbota bėj-reka nassua; ńl-la jume diablota ńngelesim ńmĩ ńniapo kaa tńrik jita sńhueme, ńttińra jekapo rejteme, kaa machiriapo nėsahueme, kaa tńrik joame, ńngelesim juebėnakari entok jikat aneme. ¹³ Huńri bėchĩbem ń nũye, juka ńy nassua bėchĩbo, Diosta yore mńkńhui. Huanńrem bėja yńlataka ńma yeu kannake, sĩmeta tũisi yńasulataka kutti jńbueka. ¹⁴ ńusem jńbue, jńot lńtńriata sńmalataka, sisĩguokta jĩpureme yńmpaka, lńtula jĩapsihuamta sńnkoka, ¹⁵ ńntokem juka bemela tũ nokta bochaka kannake; jńri bėja yńnti jĩapsihuamta huėriame. ¹⁶ Juka escuudota ńntokem nũye, jńri jũ Diosta sńalhuame; huńyńrem ń tuchanake, juka tńjta diablota enchimmeu jĩmmaanakėhui. ¹⁷ ńntokem juka sisĩguok mńbeta kńbat enchimmet yėtcha; jńri bėja Diosta itom jĩńeulńu nńtua. Entok jume Espĩritu Santota eparam; jũmėi bėja jũ Diosta nooki. ¹⁸ Kaa chńktekem Diostau nooka. Sĩmekem ńu buana, ńntokem Espĩritupo ńu ń nėtane. Katem kńpteka emo suaya. Sĩme jume santom bėchĩbem Diostau nooka. ¹⁹ Ino bėchĩbo kėtchi; elńposune juka tenta ńn ńtaपो bėlėkisi nokta jĩpunake. Juka tũ nokta bemelasi huėmta ńhuil kaa tńyahuaamta am jũneetuanake, ńusi ńaka. ²⁰ Jũkńi jo bėchĩbone ńmĩ aane; tėhueka bėtana nokta mńktaka ń jĩpureka ń huiutia, kareenampo pereesotaka. Diostahuem nee buania. Elńposune ńusi ńaka Cristota bėtana noknake, huėchiapo ńman jĩbba.

ń chńpėpo teboteri

²¹ Bueituk ino bėtana sĩmeta enchim jũnerianakė bėchĩbo, ńn jońhui, jũkńi enchim jũneetuanake jũ Tĩquico, hermano tũisi nńkhuame entok chĩkti ń jĩapsimak Seńorta tėkilpo aneme. ²² Huńri bėchĩbone enchimmeu ń bĩttuak, jńchin itom ńńeũ enchim jũnerianakė bėchĩbo, entok al-leaka enchim jĩapsi jńotenakė bėchĩbo.

²³ Yńnti jĩapsihuame jume hermanom bėchĩbotunake, entok jũ yore nńkhuame, entok jũ Diosta sńalhuame, Dios ńchayta bėtana entok Seńor Jesucristota bėtana. ²⁴ Jũ Diosta tũ eńu sĩme jume Seńor Jesucristota nńkemmaktunake, jũ yore nńkhuame kaa lńlńteme. Jũnentunake.

Jü Carta San Pablota Jiojtekähui jume Filipensemehui

Teboteri

¹ Pablo entok Timoteo Jesucristota nésahui joame, jume sime Jesucristota súalhuäpo nánabeu eaka jiápsame pueblo Filipopo anemmeute ikäi jiojteta bíttua, jume tékil ministeriöta joammehui entok diáconom. ² Diosta tühua entok yánti éehuame enchimmaktunake, Dios itom Átchay éntok itom Señor Jesucristota bétana.

Pablo jume tü nokta súaleme Diostau buania

³ Diostane baysauhue, jíba enchimneu huáateka, ⁴ Diostau ín oraciompo nooka beléki joaka enchim béchibo al-leaka, ⁵ nánancha éehuamta evangeliopo enchim jípunakähui, bát taahuaripo naateka én tájti. ⁶ Íári bétana huitti jünéaka, hua itot juka tü tékilta naatekame kaita yeu bēaka yúmalasi ä yáanake, Jesucristota yepsäu tájti. ⁷ Lútülane enchim bétana éiya, bueitukne tüisi ín jiápsipo enchim nákke, cárcelpo káteka junne, entok yaurata bíchäpo evangeliota nok-riaka ä lütüria böotukähui. Eme simetakem inobeu éiya, Diosta tü ehuäpo. ⁸ Bueituk Dios jüneiya, jáchin tüisi enchim sime in nákehui, Jesucristota tülisi enchim náké bénasi. ⁹ Diostaune oraciompo ä nétane, chē yore nákuamta enchimmet ayunakē béchibo, entok tüisi suamsi anhuamta, entok tüisi jita simekut jüneehuamta, ¹⁰ tüisi ára jita enchim yeu púanakē béchibo, jiápsipo huitti éehuamta jípureka. Inēli kaa tühuaata bétana kaabe enchim yuktianake, Jesucristota yepsayo. ¹¹ Lütüla tühuaata johuäpo kaita enchimneu binake, Jesucristota huämi, Diosta áy yöri béchibo entok jum simek béppa uiyorikuu Diosta áy úttil béchibo.

Cristo jü ino béchibo jíapsihuame

¹² Enchimne jünee íaa, hermaanom: jü huate inou sikame yún lütüriapo nee aniak, juka evangeliota juebénasi bát bíchaa huéenakē béchibo. ¹³ Júnēli jü cárcelpo ín kátekäü, Cristota béchibo sime bíchäpo jüneriahua, jum palaciopo, entok sime huatem bíchäpo. ¹⁴ Íári béchibo juebena hermaanom Señorta bétana óusi éiya, cárcelpo ín káteka béchibo. Inēlim chē úttiata joaka Diosta noki nooka, kaa májhueka.

¹⁵ Tua lütüriapo huate Cristota bétana nooka, jítat kopteka entok nok nássua báreka, tē huate tü éaka. ¹⁶ Huate Cristota bétana nooka, át nok nássua báreka entok bem jiápsipo kaa huitti ä innéaka, entok bem éehuäpo kaa al-leehuamta nee jípunakē béchibo ímí cárcelpo, ¹⁷ tē jume huate yore nákuäpo ä innéaka, bueitukim jüneiya, ín pereesotukäpo juka evangeliota béchibo nok íaahuaka ín náikiaritukähui. ¹⁸ Tē, ¿jítasu áma táruhua? Kía jáchinpo junne, tü éaka entok kaa tü éaka junne, jíba Crístota bétana nokhua.

Entokne chē júne al-leenake,

Íäri béchibone al-leiya. ¹⁹ Bueitukne júneiya, íäri huämi súmataka júnene búttiataka tahuanake, enchim Diostau nee buaniä béchibo entok Jesucristota espíritu nee aniä béchibo. ²⁰ Jú ín huáatiäu entok ín boobichäu kaitapone át tiunake, ál-lane huitti éenake, jíba bénasi. Entok kétchi, Cristo úttihuaka binná ín takaahuachi, jíapsihuäpo entok kókkohuäpo junne. ²¹ Bueituk ino béchibo jíapsihuame jú Cristo; ín muképo éntokne yólataka tahuanake. ²² Të ì takaahuapo jíapsaka entok Señorta tékil béchibo ára tekipanoätek, íkäi náhuichik násukne kaita yeu púa mátkhi. ²³ Bueituk obiachisi cháka, ímí guoy huéeripo jita ín yeu púanakéhui: Senu huépone muk péiya, áman Cristotamak an báreka, bueituk íri ino béchibo chë türi éiyey. ²⁴ Të enchim béchibo chë türi ín jíapsinakéhui ímí takaahuapo. ²⁵ Íäri béchibone huitti éaka júneiya, ketune enchimmak ín tahuanakéhui, enchim ania béchibo. Bat béchibo kat béchibo entok chë al-lerita jípu béchibo at eäka. ²⁶ Júchi enchimmeu nee notteko enchim bit-béchibo, bejem Cristo Jesústachem arem al-lehuamta jípunake, ino béchibo.

²⁷ Juka Cristota evangelio jíä páman jíbem jíapsi báreka éiya. Júneline kía enchim áman bíchak junne, entok kía mékka enchimmeu aneka junne, nokta mabetak júnene enchim júneria báare, enchim óusi éähui, entok nanabeu enchim éähui, sime nánancha éaka hua Dios éehuäpo, noki yore jínëhuamta bétana enchim tekipanuahui. ²⁸ Huame enchim béj-remem kaa májhue. Íri seña machisi nooka bempörim emo tárulatukähui; të ket nooka enchim jínëutunake bétana. Íri Diosta bétana huéiye. ²⁹ Bueituk eme Cristota béchibo áy yuktiari, kaa kía enchim ä súalnakë béchibo jíbba, ál-la két jikot máchiraata áa béchibo enchim bínnakë béchibo. ³⁰ Bueitukte nánancha úttiata johua, emëe entok ínapo. Íkärem inot bil-la, éntokem ä jíkkaja éni.

2

Jikattana entok bétuku Cristota jípuhuame

¹ Júnentaka Cristota enchim jíapsi yéchayo, entok yore nákuhäpo jíapsi jotehuamta ayuako, entok Espíritu Santopo nanabeu éehuamta, entok musála jíapsipo náu éehuamta, entok emo nák jikolihuamta, ² nechem al-leetua, sime al-leaka náu jíapsaka entok emo nákeka. Nanabeu ä innëaka huépulsem éiya. ³ Katem emo jítaleka entok nok nássua báreka jita jo báare; ál-lem bétuk emo jípureka huame huatem chëhuarile, enchim béppa. ⁴ Kaabe huaka áapörík ä türëu jíba jariunake, ál-la huame huatem két türëhui.

⁵ Cristota eä benasem eebáare. ⁶ Áapo ä takahuapo Diostaka junne, kaa Diosta bénasi áu náikiak, entok kaa úttiata yáhuak, Diostabeu áu jípunä béchibo. ⁷ Ál-la simeta áu úhuhuaaka, kía jume nésauta joame bénasi áu tahuariak, yoremem bénasi yeu tómtéka. ⁸ Júnëli yoremta bénasi áu jípureka, chë bétukun áu tahuariak, nésauta joaka ä mukëu tájti, éläposu jikot tiusi machisi kúrusit muknakeka junne. ⁹ Júnén béchibo Dios simem béppa ä yörinäu ä mákkak, entok téhuam ä mákkak, simem béppa yörisi maachim. ¹⁰ Íäri béchibo Jesústa téhuampo simetakam tónommia jíaptinake, jume téhuekapo aneme entok buíapo aneme entok buíata bétuk aneme

kétchi. ¹¹ Entok sime nokpo nokame ä jüneeriotebonake, Jesucristota yö yáataka ä Señortukähui, juka simek béppa ujyorik Dios Áchayta béchibotukähui.

Ániapo machiriame

¹² Eme ín nákehui, áhuem huáate: júnakoy enchimmak nee aney, juka enchimmak ín nésahuekáhuem tüisi johuay. Én éntok kaa nee enchimmak aney, jíbem juka nésauta jo báare. Juka jínëuriata enchim jípürëpem jíba aane, Diosta máuj-rimmey emo yoaka. ¹³ Bueituk Dios juka túhuata enchim áttia péetua huam inel éehuäpo entok ä yáa báahuäpo, ä tü éä pámani.

¹⁴ Símetem johua, kaa jáleka entok kaa náu nássuaka. ¹⁵ Kaa túhuay kaabe enchim yukyuktianake; ál-lem kía Diosta üusimtaka täyana, kaa chicha machik jípureka, genteta juëna násuk junne. Ímëi násukem machiria, jume chókim ánia chukuriku machiriä bénasi. ¹⁶ Juka tü nokta áy jápsihuattem tüisi jípure. Júnëli Crístota yepsak tüisine al-leenake, enchim béchibo, jünéaka kaa kía böot ín búitekähui, entok kaa kía kaita béchibo ín tekipanukähui. ¹⁷ In jápsi nee tárunakey junne, juka ofrendata yúmaria béchibo Diosta al-leetuahuäpo, enchim Diostat éä pámani, al-leane, entokne buéresi al-leiya, enchimmaki. ¹⁸ Ánëli kétchi, eme al-leakem chë júne buéresi ínomak al-leiya.

Timoteo entok Epafrodito

¹⁹ Señor Jesústa junëli ä huáatiay, Timoteotane läuti enchimueu ino bíttua máchile enchim ä bínnakë béchibo, al-lee báreka enchim bétana jünee huamta mabetako. ²⁰ Bueitukne kaabeta éntok jípure ino bénasi éamta éntok tua lútüriapo enchim béchibo ä jápsipo tü éamta; ²¹ bueituk sime bempörim béchibo jíba tekipanua, të Cristo Jesústa béchibo ëe. ²² Të eme béja jüneiya tekipanuhuäpo Timoteota árahuëhui, bueituk jáchin juka áchayhuariapo usiarita ä áchaymak tékipanuä bénasi, evangeliopo, tekipanuhuattem ínomak josula. ²³ Júnëline íkái áman enchimueu ino bíttua máchile, jáchin inou huéenakemta jüneriasuko. ²⁴ Entokne két Señorata éiya, läuti áman enchimueu ino hué máchileka.

²⁵ Ä türihuäpo úttia, Epafroditota enchimueu ín bíttuanakëhui, juka tékilpo ín jál-läi, entok ín hermaano, entok ínomak Cristotau sontaro hueramamta; bueituk áapo inou ä núnüpa, juka enchim nooki, entok juka jita inou bëyemta. ²⁶ Bueituk áapo simem tüisi enchim bíttu péiyay, entok tüisi sirokaka kaa enchimmak yuumay, bueituk enchim ä jüneriak tíaka ä kökorë bétana. ²⁷ Lútüriapo kökoreka batte muukuk; të Dios ä nák jìokolek, entok kaa áapörík jíbba, të nee kétchi, kaa chë júne nee siroknakë béchibo ín sirokäu béppa. ²⁸ Huäri béchibone läuti áman enchimueu ä bíttuak, bueituk júchi ä bíchaka enchim al-leenakë béchibo; entokne ínëli inapo kaa tua siroknake. ²⁹ Buére al-lerimmakem ä mabeta, sailapo bénasi Señorta bétana, éntokem jíba am éria, huame áapörík bénasi emo nüyeme. ³⁰ Bueituk batte muukuk, Crístota tékil ä joai béchibo, ä jápsihua jinhua machisi bat öoreka, nésauta nee joria báreka enchim kara nee yáariaihui.

3

Tékilta chúpa báreka éehuame

¹ Jü huatek béchibo, ín hermaanom, Señortachem emo al-leetua. Ino béchibo kaa obisi maachi, huaka enchimneu ín jiojtesukäu jüchi ín jiojtenakêhui, bueituk ïri enchim béchibo türi. ² Jume chüum Bénasi emo nüyeme betanem emo suaya. Ímëi ájaria, jume juënak joaka tekipanuame, entok jume úttiapo bicho bea punta chuktiatëbome. ³ Bueituk jü jiápsipo circuncisión Cristota yáakäu, ítapote ájaria, jume espíritu Diosta nésahui joame; entokte Cristo Jesústa itom átteak tíaka ito úttile, entokte kaa takahua betana huémtat éiya. ⁴ Ínapo júnene két takaahuata betana huémtat éehuamta jípure. Kaabe entok chë ino béppa át éehuamta jipunake, juka takaahuata betana huémata. ⁵ Yeu tómtëkane guojnaiki taahuata huey circuncidarohuak. Bueitukne israeliita yoremempo joome, jü Benjamíntat yeu simlame. Hebreone, áma ín yeu tómtëkä béchibo, entok hebreom ín áchayeka béchibo. Leyta betana éntok, ínapo pariserotukay. ⁶ Inéline ín religión jíba ájariä tíaka, Cristota súaleme guok jájjasey. Juka leyta lútula huériahua páman éntok, kaabe nee ára béj-reka nookay. ⁷ Síme ïri ími jiápsaka ín kobalatukäu, éne ikäi simeta kaita béj-remta tárulataka jípure, Cristota ín náké béchibo. ⁸ Én éntok tua lütüriapone simeta tárupo jípure, juka Cristo Jesústa betana buéresi túlisi táyahuamta béchibo. Jü ín Señor áapörík ín náké béchibone simeta tárula, entokne kía chükta benasä jípure, Cristotamak ín yö bárë béchibo, ⁹ entok áamak jiápsaka an báreka, kaa huam leyta huë páman ín jiapsä béchibo, ál-la hua lútula jiápsihuame Cristota súaleka áamak nee aane béchibo. ïri éntok jü lútula Diosta éä páman jiápsihuame, Dios éehuäpo. ¹⁰ Juka Cristota íntäyanakeune huátia, entok ä úttiära ä jíabitetuakamta ín jipunakêhui, entok ínapo ket ä innë peiya juka Cristota kokosi aú sikäpo kaa jáleka at yeu sika benasi, entok ä mukukäpone áa benatu péiya. ¹¹ Júnéline jamak júne két áman yebijnake, jum kókkolam násuk jíabitehuähui.

Úttiatane johua yölataka yayajamneu yébijbáreka

¹² Kanne ikäi simeta béja ino jájamlä tía báare, entokne kee jee yúmalasi ino jípure. Ál-lane bát bíchaa huéiye; jamak júnenä jájamnake jáni, huaka íari béchibo Cristota nee jájamekähui. ¹³ In hermaanom, ínapone kee jee ino ä jájamë tíiya; tene huaka amáu tahualata kóptialataka huéiye, entokne úttiata johua, huaka bát bíchaa huémata jájam báreka. ¹⁴ Yöome yayajäune yebij báare, entok jume yölataka núnurimmakne Diostau yebij báare, Cristo Jesústamaki.

¹⁵ Én éntok, ítapo simetaka yúmalasi ito jípureme ikäite jíba innënake. Të jita tábuik innëátek junne, ikäi két Dios enchimneu yeu buijnake. ¹⁶ Të ikäite éepo yúmala, entokte huam itom ä jájamlä páman jiápsipo yúmala.

¹⁷ Hermaanom, ino benasem jiápsi báare, éntokem am bitcha, huame inëli emo nüyeme, huaka túisi jiápsihuamta itot enchim bíchähui. ¹⁸ Bueituk juebenakam júmü ják rejte; ímëi betanane

juebénasi enchimneu noxsula. Én éntokne júchi ä nooka, ópuammaki: ímëri Cristota kúrus bėj-reka jíápsa. ¹⁹ Símeta chúpëpo ímëi kaitápo tahuariana. Juka bem buánakeu jíbam Diojrak, entokím emo buérialë, hua áy bem tiu éáibehui. Entokím hua ím buíapo ayukamtat jíba éiya. ²⁰ Të ítapo téhuekapote naciónpó náikiari, entokte téhueka bétana ä yebijnakeu boobíchaihui, juka itom jínëulata, Señor Jesucristota. ²¹ Áapo itom takaahua jìokot machik tábuiasi tahuarianake, entok áapörík takaa bėnanake, símek béppa uyyorík yúmalasi jípureka. Entok áapo áu bíchaa símeta jípureka íkái yáanake, jü úttiárayi símek béppa ä jípurėbeyi.

4

Jíbem emo al-leetua Señortachi

¹ Íari béchíbo, hermaanóm ín nákéhui, tüisi ín bít péähui, ¡eme ájária jume nee al-leetuame, entok yöhuápo nee enchim jípurėhui! Én éntokem huitti át kaate, jü Señortachi, kaa kóm éaka, eme ín nákéhui.

² Evodiataune jìokot jiaahua, entok Síntiquetahui, nánancha emo ée sáhueka, Señorta bétana. ³ Ínëli kétchi, emoune két jìokot jiaahua, ín jál-lay kaa kóm éame. Ímëi jámuchimem két ania, ínomak evangeliopo tüisi tekípanuakame, Clementetamaki, entok jume huate ínomak tékilta yáakammaki. Ímëi téhuam éntok jum libro jíápsame téhuam jokápom jìojteri.

⁴ Jíbem emo al-leetua Señortachi. Júchi éntokne ínel enchimneu jiaahua: ¡Emóem al-leetua! ⁵ Elápo síme yoremem enchimmet jüneenake jábeta enchim nákéhui. Jü Señor abe itou yepsa.

⁶ Kaitachem jáchin éiya; ál-lem jíba símeta Diostau nooka, oraciompo. Áhuem nétane, éntokem ä baisauhue kétchi. ⁷ Huanäi Dios juka yánti éehuamta enchim miknake. Íri chė yörisi maachi, jume yoremem täyäu béppa. Huanäi íri enchim jíapsi suayanake, entok juka enchim éeri, Cristo Jesúsopo.

Íachirem jíba éiya

⁸ Hermaanóm, íkái huėpo násuk éntok, íachirem éiya: síme jü tua lútüriatachi, síme jü tü batótachi, síme jü lútula kathuamtachi, síme jü chícha machik kaa jípuremtachi, síme jü tülisi huatem yöremtachi, entok síme jü türikut ára téhuaatumtachi. Të ketune huatek Diostau bíchaa yörisi machik ayuak, entok huatek ára úttíluamta ayuak, íachirem éiya.

⁹ Huaka enchim tátäyakäu, entok enchim mabetakäu, entok enchim jikkajakäu, entok enchim bíchakäu, íkái símeta enchim ín majtiakäu, akem ä johua. Huanäi hua Dios yánti jíapsihuamta áttiakame enchimmak annake.

Filipensem Pablota aniakähui

¹⁰ Tüisine al-leiya Señortachi, enchim júchi inou huáatė béchíbo, nee ania báreka. Íari bėtanem kaa nee koptia, tē íri enchim nee anianakeu kara yáataka tahualatukay. ¹¹ Jìokot éehuamtane kaa jípure, entokne kaa íari béchíbo ínel jiaahua, bueítukne joyhuala, hua ín jípurėmak ín al-leenakėhui. ¹² Póobepo jíapsihuamtane täya, entok juebenak jípuhuamtane täya. Jítáu bíchaa ín kíktenakeu júnene

täya. Yúmalasi jibuáhuamta entok tébaurihumantane täya, entok yún jita jípuhuamta entok kaita jípuhuamta junne. ¹³ Símekune áma yuuma, Cristota úttiárayi. ¹⁴ Të jíbem tüisi ayka, ínomak ä innëaka huaka jiokot anhuamta entok nechem aniak.

¹⁵ Eme pueblo Filipopo joomen kéchem jüneiya, juka evangeliota enchimneu nokhuakapo naateka, buiarä Macedoniapo nee yeu siiko, jume Cristota súalhuäpo náu aanim kaabe nee aniak, jita yore mákhuäpo entok jita mabet-huäpo, ál-la eme jíbba. ¹⁶ Bueítukem pueblo Tesalónicau júne inou ä bíttuak, senu huëpo entok guosa huëpo, juka inou bëyemta. ¹⁷ Tëne kaa jita ín miknäu jaria; ál-lane tühuata johuäpo tüisi enchim tahuanakë béchibo Diosta bíchápo. ¹⁸ Bueítuk simetane mabet-la, entok chë ín mabet éäu béppa yúmalasi. Epafroditotamak enchim inou bíttuakäune jípure, huaka inou bëyëu béppa, juka enchim inou bíttuakäu musäla juubak Bénasi, entok juka altarpó Diostau bíchaa näikiata; íkari Dios musäla machisi ä türe. ¹⁹ Én éntok ín Dios simeta enchimneu bëyemta enchim máknake, huaka yúmalasi yún jita ä jípure pámani, símek béppa ujoyoriku, Cristo Jesústa huämi. ²⁰ ¡Dios itom Átchay, jü símek béppa ujoyoori áa béchibotunake, jíbapo béchibo! Júnentunake.

Ä chúpëpo teboteri

²¹ Nechem am tebotuä tíiya, síme jume Cristo Jesústa súalhuäpo náu aanim. Jume hermaanom ínomak aneme éntok enchim tebotua. ²² Síme jume Jesústa bem súalë béchibo santom enchim tebotua, entok chë junne, jume rey César emperadorta jóapo joomem.

²³ Itom Señor Jesucristota tü éäu enchimmaktunake. Júnentunake.

Jü Carta San Pablota Jiojtekähui Jume Colosensemehui

Teboterim

¹ Inapo, Pablo, Diosta éäpo, Jesucristota apóstol. Entok jü hermaano Timoteo, ² jume santosi jiápsame, Jesucristota súalhuäpo náu aanim Dios éehuamta huitti huériame íméi pueblo Colosaspó jomemmehui. Diosta tü eähui entok yánti éehuame enchimmaktunake Dios itom Átchay entok Señor Jesucristota bétana.

Pablo oraciompo Diosta baysauhue

³ Jíbate oraciompo Diostau nooka enchim béchibo, entokte Diosta baysauhue, juka itom Señor Jesucristota Átchay. ⁴ Enchim bétanate ä jikkaj-la juka Jesucristotat enchim éähui, entok simem Cristota súaleme enchim nákehui, ⁵ iäri béchibo, jü boobit-huame enchim béchibo téhuekapo éeriari. Íkarem béja jikkaj-la, juka tua lütüria nokta, evangeliopo huémta. ⁶ Bueituk ínëli enchimneu yepsak, jume simem ániat jiápsammeu bénasi, entok enchimmet yótuka taaka huäri taahuarit enchim ä jikkajaka ä täyak naateka entok iri Diosta tühua tua ä lütüriatukähui. ⁷ Íkäi enchim majtiak, jü Epafras tüisi nákhuaame. Áapo ito bénasi Jesucristota bétuk áu nüye, tua Jesucristota béchibo tekipanua, entok enchim béchibo ím aane, itom aniaka. ⁸ Áapo enchim bétana itom ä téjhuak, huaka yore nákhuaamta Espiritu Santopo enchim jipuréhui.

⁹ Kíaliku itapo kétchi, huäri taahuarit ä jikkajaka naateka, katte yáateka enchim béchibo oraciompo Diostau nooka, entokte áapörík éäu jüneriahuamta aahua, símek täyahuäpo entok kóba suahuäpo espíritu. ¹⁰ Huanärem Señorta éäpo emo núnake, símekuu ä al-leetuaka, tékilta türík joaka; entok Diosta täyahuápem yótusakanake. ¹¹ Diosta úttiarápem jimyorenake, jum Diosta buére úttiaräpo símek béppa ujyorikuu, símekuu yánti éaka bínhua jíapsihuäpo. ¹² Al-leakem Dios Áchayta baysauhue, huéchiapo itom ä yáakä béchibo, juka herenciata ámemak itom jipurépo, jume Cristota súaleme machiriapo anemmaki. ¹³ Áapo juka kaa machiku nésahuemta anépo itom yeu huíkkek, entok ä Üusihua yore nákhuaäpo reytaka nésahueu itom tójjak. ¹⁴ Áapo ä jíapsi nénkaka ä ójboy itom jínëuk, entok ínëli Dios bejripo itom jiokorek.

Diostamakte al-leehuamta jípure, Cristota mukukä béchibo

¹⁵ Dios kara bít-huame áu bít íaaka, ä Üusibet itou áu yeu machiriak. Áapo ä Üusihua síme jü én ayukamta béppa bat huéiye. ¹⁶ Jesucristota huam Dios símeta yáuhuak, téhuekapo ayukamta entok ímí buíapo ayukamta, bít-huamta entok kaa bít-huamta, rey nésauta jípuhuäpo, entok ániata sayhuäpo, entok yäura úttiata jípureme espíritu. Síme iri yáahuak, áapörík béchibo entok áa béchibo. ¹⁷ Kaita kee ayuak, áapo béja aaney, entok áapörík béchibo síme tüisi huéiye. ¹⁸ Áapo jü takaahuata kóbba; iri éntok jume Cristota

sualhuäpo nau animme. Áapo jü naatëpo huéeme, jü kókkolam násuk bat jíabitekame, bueituk símekuu juka bat huéerita ä jípunakë béchïbo. ¹⁹ Bueituk jü Áchayhuari ínëli ä türek, síme úttiáraata áapörikut ayunakë béchïbo. ²⁰ Áapörík huämi, símeta jak ayukamta áamak áahuä tüte íaak, huaka téhuekapo ayukamta entok huaka ím ániapo ayukamta junne. Júnëli yánti jíapsihumta yáhuak, ä ójbohua kúrusit ä guótiakä béchïbo.

²¹ Eme kétchi bannaataka Diostahuem mekka aaney éntokem ä béj-reka kaatey enchim érimpo, kaa túhuata joaka. Én éntok Cristo enchim áamak tütela, ²² ä takaahuapo ä mukukä béchïbo, santosi Diostau bíchaa enchim jípu báreka, entok chicha machikuu kaa náikiahuaka áapörík anëpo, ²³ lútüriapo eme Dios éehuäpo át nahuaka jíba anëteko, juka evangeeliopo itom boobichäu jíkkajaka kaa emo rabiktiaka, huaka túhuata enchim béchïbo náikiata enchim boobichäu kaa tójaka. Íri éntok síme ániat téhuekata bétuk nokhuak. Ínapo Pablo íkái ministerio tékilta béchïbone yári.

Pablo kaa judíommeu bíttuari

²⁴ Énne al-leiya, jìokot máchiraata bíchaka enchim béchïbo, bueitukne ínëline Cristotamak ä innëa juka jìokot anhuamta, ä takaahua béchïbo. Íri takaahua éntok jume Cristota sualhuäpo nau anim. ²⁵ Íári béchïbone ministerio tékilta mák-ri, Diosta ä huátia pámani. Íkáine mákhuak enchim béchïbo, kaita yeu bëaka, juka Diosta noki ín noknakë béchïbo, ²⁶ jü éсотaka yún huásu-huásuktiapo kaabetau yeu machiriatukaíhui. Të éni jume Cristota súalhuäpo náu animmeu yeu machiriahuak. ²⁷ Bempörim Dios am júneria íak, huaka ríkoapo símek béppa ujyoorik, síme jü kaa judíom béchïbo éсотukahui. Íri éntok jü Cristo jíápsipo enchimmak aneme, jü símek béppa ujyorika boobit-huame.

²⁸ Ítapo Cristota bétana nooka. Símemte téjhua, kuttílasi ámeu nokaka, entokte am majtia, símek tüisi jita táyahuäpo, jume síme yoremem yúmalasi emo jípureme täya íaaka, Cristo Jesústa huämi. ²⁹ Juári béchïbone két tekipanua, ä úttiárapo úttiata joaka. Íri úttiára éntok inot aneka tekipanua.

2

¹ Bueitukne enchim júnee íaa, juka obiachisi ín tekipanoäpo enchim béchïbo, entok jume pueblo Laodiceapo joomem entok síme huame kaa nee pújba täyame béchïbo. ² Júnëline aane, enchim jíapsim jíapsi jóotenakë béchïbo, náu lópola emo nákhuäpo, juka ríkoapo yúmalasi át júneehumta jájamhuäu tájti, juka éсотa Dios Áchayta entok Cristota bétana huémta täyahuäpo. ³ Áapörikut éсотaka ayka, síme jü ríkorasi jita täyahuame entok jítat júneehuame. ⁴ Íkáine enchimmeu nooka, kaa jábeta enchim báitäunake béchïbo, jü noki súal máchisi nokhuamtayi. ⁵ Kanne takaahuapo enchimmak ane jíöbe, të ín espíritu enchimmak aane, entokne al-leaka ä bitcha, huaka túlisi náu enchim tekipanoáhui, entok Cristotat huitti enchim éáhui.

⁶ Jáchin juka Señor Jesucristota enchim mabetakä bénasi, alë bénasem jíba áamak rejtipo yúmalá, ⁷ enchim jíapsi áapörikut kom

mékka át nahuatualataka, entok nát béppa át yötuhaäpo, entok át éehuamta huitti jípureka, junëli enchim majtiahuakapo Bénasi, juebénasi ä baysayhuäpo.

Cristotat yúmalasi jíapsihuame

⁸ Áachem suaka ä bitcha; kaabe enchim bätäunake, huaka ímí ániat täyahuamta kaita béj-rëpo huämi, jume yoremem ä boojoria pámani, entok jume ániat jíapsame ä joä pámani, të kaa Cristota huämi.

⁹ Bueituk Áapörikut ä takaahuapo aane, jü yúmalasi ä Diostukähui. ¹⁰ Eme éntok Áapörikut yúmalasi emo jípуре. Áapo éntok jume buere yäura nésauta jípурeme béppa kobanaro. ¹¹ Eme éntok Áapörik enchimmet anë béchibo circuncisióntem mabetak. İri circuncisión kaa mámmey yáaritaka juka kaa türik takahuapo enchim úhuak. İ circuncisión éntok Cristota bétana huéiye. ¹² Enchim batöhuakapem Cristotamak máahuak, éntokem ínëli ket áamak jíabitek, Dios éehuamta útteärä béchibo, kókkolam násuk ä jíabitetuak. ¹³ Jum kaa türikuu entok circuncisiónta kaa jípureka enchim kókkolatuk junne, áamak enchim jíapsituak, juka síme kaa türik enchim yári jiockoreka. ¹⁴ Entok juka ley nésau jiojteta itom béj-reka huémta kaitäpo tahuariak. İri jiojteri éntok itom béj-reka jiojtetaka bökay. Të ínëli jum násuk ä örekaipo ä úhuateboka kúrusit ä popontebok. ¹⁵ Bueituk Áapo símem buere yäurata jípурeme ám úhuaka, símem bíchäpo yeu am tójaka am bíttebok. Huanäi kúrusit áme béppa yöok.

Téhuekapo ayukamta jaria

¹⁶ Enchim jíbuähuäpo, kaabe bettesi enchimmet noknake, jita jíhuäpo, pajko taahuarim bétana, mecha bemela pajkom bétana, entok jimyore taahuarim pajkoriahua bétana. ¹⁷ Síme İri yebijnakeme jékkaata bënna; të jü tua lutüria Cristotat aayuk. ¹⁸ Kaabe enchim ä úhuaanake, juka enchim kobari, bueituk huate aane, Diosta bétuk emo jíapsä tíame, entok ángelesim yöreme. Tenkupom jita emo bíchak tíaka emo buerialihuäpo emo jikau cháalataka bem éäpom kaa türik jíba jo báare. ¹⁹ Katim nésahuemta kóba éäpáman kaate, İri entok Cristo. İri juka síme takahuata úttiatuame, tónoampo entok táttempo náhuä cháasime. Huanäi ínëli yötu, Diosta éäpámani.

²⁰ Eme béja Cristotamak kókkolatukätek, jume ániat jíapsammak kaa kateka, ¿atchiaka júntukem jume ániat jíapsame Bénasi juka huatem nésahueu joaka aane, ²¹ jum ínëli huëpo: “Katë jita johua, júkärë kaa buäye, éntoke kaitat mámma?” ²² Jü ínëli huéeme kia yore majtiahuame, entok yorem nésauri páman huéiye; İri síme éntok, ä johuäpo lülüte. ²³ Jü ínëli huéeme lütüriapo tüisi huém ténna, jita täyahuäpo emo náu tójhuaka ä yörihuäpo, Diosta bétuk emo jípureka entok bem takaata úttiapo jita jotuaka. Të İri síme kaita béchibo türi, juka takaata kaa türik jo bárëu béppa.

3

¹ Eme Cristotamak jíabitelatukätek, juka jikat ayukamtem jaria, Cristota kátekäpo, Diosta báta bétana. ² Juka téhuekapo ayukamtem bítt báreka éiya, të kaa juka buíapo ayukamta. ³ Bueitukem kókkolatataka, jü enchim jíapsi Cristotamak ésoni, Diostachi. ⁴ Cristo

áapo jü enchim jíapsi. Júnakoy äbo ä yepsäpo, eme két áamak katekem bíinna, jum símek béppa ujjoriku.

Bannaataka entok jü én bemela jíapsihuame

⁵ Juka kaa türík ímí buíapo enchimmet ayukamtem muktua: kaa emo jubeka náu jíapsihuamta, chücha maachik, kaa náksi kaa türík ukulhuamta, kaa türík huáatihuamta, entok juka kaa huéeläpo jita áttia péehuamta; iri kaa diostaka junne Diosta bénasi yörihua. ⁶ Íari béchibo jü Diosta omtëu béttesi ámet chúpiseka huéiye, jume kaa ä nésehüi jo báareme usiarimmechi. ⁷ Emem ket íkái joaka rejtey, bannaataka ínëli jíapsaka. ⁸ Të ëni eme kétchi, íkái simetem tójja: juka jüenaraata entok náu omtihuamta, entok kaa türík jíba éehuamta, juka béttek nokhuamta, juka juéna nokta enchim tempo yeu huémta. ⁹ Katem emo baítattähua; bueítukem juka bannaataka jáchin enchim jíapsäuhuem béja tój-la. ¹⁰ Én éntokem bemelasi enchim jíapsi yáuhua. Íri ä yáakamta béna báreka, bemelasi áu josime, yúmalasi ä täyahuamta ä jajamëu tájti. ¹¹ Ímíri kaabe griego entok judío junne, circuncisiónta yáariarim entok kaa yáariarime, jü sékána joome entok ímí joome, nénkitaka tekupanuame entok kaa nénkiri; të Cristo áapo jü síme, entok símekuchi.

¹² Diosta enchim yeu púalä pámanem emo nüye, Cristotamak huépülsi jíapsaka emo nákuhäpo, tülisi enchim jíapsipo emo nákeka, kaa emo ámpoleka emo ériaka, kaa emo chëhualihuäpo, suamsi emo nühuäpo entok yánti jíapsihuäpo. ¹³ Yántem náu éaka jíapsa, emo jìokoreka; të senu jábetat jita ínnëateko, ä jìokorinake. Jáchin juka Cristota enchim jìokorekã bénasi, emem két ínëli ä yáuhua. ¹⁴ Entok íkái símek béppa, juka emo nákuhamtem náu jípure; bueítuk iri yúmalasi yore náu antua. ¹⁵ Jü Diosta bétana yánti éehuame enchim jíapsipo nésaunake, bueítukem íari béchibo ínëli huépul takahuapo jíba náu núhuri. Éntokem ä baisahue.

¹⁶ Jü Cristota nooki juebénaka enchimmet annake, enchim majtiaka, entok jita täyahuäpo kutti náu nokaka. Túhuäpem enchim jíapsipo buiika, Señorta béchibo: salmom, entok himnom, entok espíritupo buiikim. ¹⁷ Bueítuk simeta enchim joähui, nokaka entok ä joaka junne, simetem Señor Jesústa téhuampo ä johua, Dios Áchayta baisahueka, Áapörík huämi.

Jáchin bemelasi jíapsihuame

¹⁸ Eme kunakame, enchim kunam bétukem emo nüye, Cristota súalhuä pámani. ¹⁹ Eme jubekame, enchim jubimem nákke, kaa béttesi juénak ámeu joaka. ²⁰ Eme usiarim, enchim áchayimem símeku nésaute joria, bueítuk íkári jü Señor ä türe. ²¹ Eme áchayhuarim, katem enchim úusim omtitua, kaa kom am éenakë béchibo. ²² Eme sáyhuame, ímí buíapo enchim tekemem símeku nésaute joria, të kaa yoremta al-leetua béchibo enchim am bitchay jíbba, ál-la chíkti enchim jíapsimaki, Diosta yöreka. ²³ Bueítuk simeta enchim joähuem, át jíápseka ä johua, Señorta béchibo ä joam ténasi, të kaa yoremem béchibo, ²⁴ jünéaka Señorta bétana herenciata enchim mabetnakëhui; bueítuk eme Cristota tékilttem johua. ²⁵ Bueítuk jábe juka lútula huémta kaa yáakátek, huári bétana

bétte noki át chúpnake; bueituk Diosta béchibo kaabe tábuik béppa chë ériahua.

4

¹ Emëe tekorim, juka lútula entok yúmalasi huémtem yáuhua, jume enchim nésauta joriammehui, jünéaka ket téhuekapo enchim ä jípurëhui, juka enchim sáhuemta.

² Jíbem oraciónta johua, kaa jápteka, éntokem kaa koptel-lataka, áma Diosta baisahueka. ³ Éntokem jíba ito béchibo oraciónta johua, bueituk jü Señor puertam itom étaporianake, ä noki itom noknakë béchibo. Huanäine ä jüneriatebonake, juka Cristota bétana ésota. Íari béchibone peresotaka ⁴ ä jüneriatebonake, jum jáchin huitti ín nokápo.

⁵ Katem tiempota kia simtuaka, jume Cristota kaa súaleme bíchäpo tüisem suamsi emo nüye. ⁶ Jü enchim nokäu huéchiapo huéenake, kiasi onakamta bénasi, bueitukem ínëli jüneenake, jume huatem jáchin enchim yómmianakëhui.

Jü chúpëpo teboteri

⁷ Juka símek ino bétana huémta Tíquico enchim ä téjhuaanake. Íri hermaano itom nákéhui Señorta tékilpo nä jálaek, entok huitti ministerio tékilta johua. ⁸ Íari béchibone áapörik enchimneu bíttuak, bueituk juka jáchin itou huémta enchim jüneriatuaka, yánti jíapsihumta enchim máknake. ⁹ Jü Onésimo két áamak huéiye, jü huitti Cristota súaleka tüisi itom nákéhui, jü enchimmak huéri. Juka ímí símeta jáchin huémta bempom enchim ä ettejhuarianake.

¹⁰ Jü Aristarco, jü ínomak pereo, enchimneu tebote, entok Marcos Bernabéta asohuara. Marcosta bétanem nokta mabet-la, bueituk enchimneu ä yepsakem tüisi ä mabeta. ¹¹ Entok Jesús Jústo ti téhuakame ket enchimneu tebote. Ímëi jíbamme jume judíom Cristota súaleme. Ímëri Dios rey nésau tékilta huëpom nee ania, entokim jíapsi jóotehuamta nee mákka. ¹² Epafras enchimneu tebote, jü enchimmak huéri. Áapo Cristota teekok, entok jíba kaa chúkteka oraciónta enchim béchibo johua, bueituk kutti enchim jápnakë béchibo yúmalasi entok kaita enchimneu bëyeka Diosta huáatiäu enchim jípunakë béchibo. ¹³ Bueituk ínapone ä jüneria jáchin enchim béchibo jíba tüisi tü éerita ä jípurëhui, entok jume pueblo Laodiceapo jóakame béchibo, entok pueblo Hierápolisjo joomem béchibo. ¹⁴ Jü Lucas mériko nákhuae enchimneu tebote, entok Demas.

¹⁵ Jume Laodiceapo jóakammeute tebote, Nínfasta, entok jume Cristota sualhuäpo nau anim ä jóapo náu yayajame. ¹⁶ Bueituk íkái cartata enchimneu noksuak, jume Cristota súaleme Laodiceapo jommemeu ket ä noktebo. Juka cartata bempörimneu bíttuata, emem ket ä nooka. ¹⁷ Jü Arquipotahuem ínel jiaahua: “Juka ministerio tékilta Señorta bétana em mabetakäu, Akë ä yáaka ä chúpäp.”

¹⁸ Ínapo Pablo; íri teboteri ín mámammey jiojtetaka huéiye. In peresotukähuem huáate. Jü Diosta tühua enchimmaktunake. Júnentunake.

Jü Carta San Pablota Bát Huëpo Jiojtekähui Tesalonicensemehui

Tebóteri

¹ Ínapo, Pablo, Silvano, éntok Timoteo, huame hermanom Tesalónica pueblopo jomemmeute tebote Cristota sualhuäpo nau animmehui huame yüu tütti Dios Áchaytat anhuäpo éntok Señor Jesucristotamak. Tühuata éntok yanti jíapsihuame Dios Áchayta bétana éntok itom Señor Jesucristota bétana enchim béchibotunake.

Tesalónicapo joomo ejemplom

² Jíbate Diostau enchim buania, ä baisahueka, chíkti itom Diostau buaná bélëki enchimneu huáateka, ³ jíba áu huáateka Dios itom Áchay bíchäpo hua enchim ä súaleka enchim joäubehui, éntok hua yore nákuhaka enchim joäubehui, éntok két jíba bénasi juka itom Señor Jesucristota enchim boobíchá bétana. ⁴ Bueítukte jüneiya, hermanom, Diosta nákehüim, éntok enchim yeu púatukähui, ⁵ bueítuk jü tü nooki Diosta bétana huéeme itom nok-ri kaa kía nokpo jíba enchimneu yuumak, két útteata jípureka, éntok Espíritu Santota éäpo, éntok tua lütüriapo, bueítuk eme tüisi jüneiya jáchisute ito ujüuk enchim násuku, itom enchim náké béchibo.

⁶ Eme éntok két itom ito nukä bénasi emo ujüuk, éntok Áapo Señorta bénasi, huaka tü nokta buéresi jiokot máchiraata násuk mabetaka, jü Espíritu Santota bétana al-leehuamta jípureka. ⁷ Júnëli eme két ejemplomtaka taahuak, síme huame Macedoniapo éntok Acaya buiärapo joomem béchibo, két ä súalekame. ⁸ Bueítuk enchimmet yeu simlataka chíbejtilla jü Señorta nooki, kaa Macedoniapo éntok Acayapo jíbba, éntok két kía ják júne chíbejtilla, hua Diosta enchim súalëhui. Júnëli kaa tua úttea huäri bétana itom noknakë béchibo, ⁹ bueítuk bempo júne ä nooka, jáchin enchim itom mabetakähui, éntok jáchin huaka yorem mámammey yáata ä yöreka enchim ä tójaka Diostau bíchaa enchim jíapsi kúaktekähui, huaka tua lütüriapo Dios jíapsamta yöri báreka, ¹⁰ éntok kétchi, téhueka bétana ä Üusihua boobit báreka, huaka kókkolam násuk ä jíabitetuakähui, hua Jesús, itom jínëume, hua bétte nokta itot chúpata äbo huémta bétana.

2

Tesalónicapo Pablota tékkil

¹ Bueítuk eme jüneiya, hermanom, hua itom enchimneu äbo nóitekähui kaa kía kaitapo siika. ² Bannaatakate jiokot ansuk, éntok pueblo Filiipopom két itom naa huíksuk. Eme júne jüneiya, të Dios óusi éehuamta itom mákkak, juka tü nokta Diosta bétana huémta enchimneu itom noknakë béchibo, juebenam kaa ä türeme násuk junne. ³ Bueítuk hua itom enchimneu kutti nokakäu kaa jíop-ripo yeu simla; kaa juëna éehuamta huéria, éntokte kaabeta áy báitattähua. ⁴ Bueítuk Dios jünéaka itom yeu púuhuak, íkäi tü nokta Diosta bétana

huémta itom mámpo ä tóijnakë béchïbo; entok junélite ä nooka, kaa kía yoremem jíba al-leetua báreka, ál-la huitti Diosta itom jíapsi jüneriamta. ⁵ Bueítukte jauhuey júne kaa yoremem al-leetua béchïbo nooka; eme júne jüneiya. Entok katte yún tómita jípu péaka jíápsa; Dios Aapo jüneiya. ⁶ Entokte kaa huaka yoremem itom úttılınakeu jaria, enchim bétana junne, éntok kía huatem bétana junne; enchim bétana ál-late jita mabetpo yúmala jíöbe, Crístota itom äbo bíttualä béchïbo. ⁷ Ál-late kaa bétték jíápsita enchimmeu bíchaa jípurek; jáchin hua áyehuari ä asoammeu bíchaa kaa bétték jíápsita jípunake, alë bénasi két ítapo. ⁸ Tüsíte enchim éria; katte juka tü nokta Diosta bétana huémta jíba enchim mámpo yécha péiya. Kíate itom jíapsi júne nénki éiyey, enchim béchïbo, bueítukte úttesi enchim nákke. ⁹ Eme béja ä jüneria, hermaanom, itom tékkil entok itom lottéhui, jáchin machisite tekıpanuak, taahuarit entok tukaarit naa búrujti, kaa kía enchim béchïbo tékiltu báreka. Jíbate juka tü nokta Diosta bétana huémta enchimmeu nookak.

¹⁰ Eme jüneiya, entok Dios junne, jáchin machisi túlisi entok lútüriata huë pámani entok kaa juénasi machisite ito nüka enchimmaki, Jesucristota súalemmaki. ¹¹ Éntokem kéchá jüneria, jáchisu hua áchaihuari ä usimmeu noknake tüsi am jíápsınakë béchïbo, alë bénasi ítapo ket enchimmeu nooka, hueuhuëpulummehui, ¹² entokte enchim nok téjhuay, Diosta usiálam bénasi enchim emo ujúnake tíaka. Huä enchim núnuakame ä anëpo enchim an íaa, huaka lóoriata enchim jípu íaaka.

¹³ Íari béchïbote jíba Diosta baisauhue, huaka Diosta noki itot jíkkajaka enchim ä mabetakä béchïbo, kaa kía yoremem noki bénasi ä ériaka, ál-la lútüriapo Diosta noki bénasi. Huä noki éntok enchimmet jíápsa, síme ä súalemmechi. ¹⁴ Eme hermaanom, Cristo Jesússta súaleme, Crıstopo Diosta yoremraa huame Judea buiárapo aneme bénasem tahuala; bueítuk eme két huame enchimmak joomem bétana jıokot máchıraata bıttchak, bempörım két huame judıom bétana ámeu síká bénasi. ¹⁵ Huame itom Señor Jesússta mäakame éntok huame bem profeetam junne, itom éntokım áma yeu béebak. Entokım Diosta kaa al-leetua, entokım síme yäuraata béj-reka kaate, ¹⁶ jume gentılımmeu itom noknakeu itom táktiriaka kaa am jíneütunakë béchïbo. Júneli bempo jíba hua bem juéna yáari jıkau yúmala. Júneli béchïbo Diosta ómtıra túisi ámeu kóm yuumak.

Jü Pablo hermanommeu mékka aane

¹⁷ Të ítapo, hermaanom, chúbala kaa jaiki taahuarımpote enchimmeu mékka aneka itom pusımmea kaa enchim bıttcha, të ál-la itom jíapsi enchimmak ane jíöbe, jíbate chë júne enchim pújba bıtt péiya. ¹⁸ Kíalíkute áman enchimmeu kat báarey jíöbe, ínapo Pablo, kía ínapola junne, kaa séjtuli entok kaa guoosa, ál-la juebénasi; të jü Satanás itom ä táktiriak. ¹⁹ Bueítuk, ¿jábata béchıbosute ä boobícháihui, huaka túhuata, huaka al-leehuamta, entok huaka itom béjtuanähui, Jesucristota yepsayo, ä bíchápo itom aneyo? ¿Jachu kaa emëe? ²⁰ Eme ámëria jume túisi itom al-leetuanakeme.

3

¹ Júnen béchibote kaa al-leaka náu ettejoak. Huanäite itapola pueblo Atenaspo taahuak. ² Timoteo itom hermaanote enchimneu bíttuak. Áapo két Diosta tékil johua, entok tü nokta Cristota bétana huémta itomak tekipanua. Áapo enchimneu nokaka útteata enchim máknake, jíba huitti enchim ä súalnaké béchibo, ³ kaabeta kóm éenaké béchibo juka jiotok máchiraata ámeu huéy junne. Bueituk eme júne júneiya íari béchibo itom ím anéhui. ⁴ Bueituk ket enchim-mak anekate enchim téjhuak, jiotok máchiraata itom bínnakéhui, entok enchim ä júneriapo bénasi. ⁵ Huári béchibone kaa át al-leaka senuk enchimneu jaasek, júnee báreka jíba enchim ä súalé bétana, kolopti júne jü diablo enchim báitáunake. Huanäi éntok jü itom tékkil kaitápo tahuanake.

⁶ Të jü Timoteo enchimneu nóiteka júchi itou nóttek. Huanäi tü nokta itou nüpak enchim ä súalé bétana, entok emo nákuhápo bétana, entok jíba enchim itou huáatéhui itom bíp péaka, itom enchim bíp péá bénasi. ⁷ Júnen béchibo, hermaanom, itom jiotok éäpo, entok jiotok máchiraata itou huépo junne, itomem jíapsi yétchak, hua enchim ketune ä súalé béchibo. ⁸ Bueituk én ál-la jíapsi itot aayuk, jíba Señortat enchim éä béchibo. ⁹ Íari béchibo, çjáchisute kaa Diosta baisesupo yúmala enchim béchibo, simeta huaka al-leehuanata itom mabetaká béchibo Diosta bíchápo? ¹⁰ Juebénasite Diostau buaana, tukaarit entok taahuarit naa búrujti enchim pújba bit báreka, entok enchim ä súalé násuku, juka enchimneu býemta yúmaria báreka.

¹¹ Të Áapo jü itom Dios Átchay, entok itom Señor Jesucristo, enchimneu itom huérianake. ¹² Entok jü Señor chë júne enchim emo náktuanake, simem náuhui itom enchim náké bénasi. ¹³ Jume enchim jíapsim huitti tútti yéchatunake; kaita juénak jita áme bétana nok máchik jípunake, Diosta béchibo yeu púarimtaká, Dios Áchayta bíchápo, itom Señor Jesucristota yepsayo sime jume Diosta yeu púarimmaki.

4

Diosta bíchápo jáchin jíapsihuame

¹ Júnen béchibo, hermaanom, enchimneute jiotok jiaahua, entokte enchimneu nooka, itom Señor Jesúsata téhuampo, jáchin itou enchim ä tátäyaká bénasi, jáchin enchim emo núnakéhui, Diosta al-léetuá béchibo, nat taahuarit chéhuasu.

² Bueitukem béja ä täyala, jáchisute enchim majtiak, itom Señor Jesúsata téhuampo; ³ bueituk jü Diosta éähui íri ájária enchim tü yóremtü íaa, tattábui jáamuchim kaa enchim jípu íaa, ⁴ huépulaim enchim jub íaa, tü jíapsita nau jípureka éntok emo yöreka, ⁵ kaa kía kaa huéeläpo nát joyhuakari, huame kaa judíom kaa Diosta täyame bénasi. ⁶ Kaabe jü ä hermaanobeu juénak yáanake, ä báitáhuaka, ínél huépo, bueituk jü Señor simeta íkái jujut-rianake, bannaataka enchimneu itom ä nokaká bénasi. ⁷ Bueituk Dios kaa hua kaa türík béchibo itom núnula, ál-la hua tü jíapsita náu jípu béchibo. ⁸ Júnentuk jábe junne íkái jíkkajaka ä omoutekame kaa yöremta

nésahui omoute, ál-la Diosta nésahui. Dios éntok itom ä mák-la, juka Espírítu Santota.

⁹ Të hua náu animtaka emo nákuhamta bétana kaa tua úttea enchimneu ín jiojtenakéhui, bueítuk eme béja Diosta bétana ä täyasula, enchim emo náknakéhui. ¹⁰ Éntokem béja am nákeka am bitcha, síme jume Macedoonia buiärapo aneme. Tëte jíba enchimneu nooka, hermaanom, nát taahuarimmet chéhuasu enchim emo náknakë béchïbo. ¹¹ Yánti jíapsekem aane, jíba enchim tékilpo aneka, enchim mámammea tekípanuaka, itom enchim sáhuekâpo bénasi, ¹² tüisi enchim kannakë béchïbo, huame kee jee enchim beu éame násuku, entok enchim huáatiäu enchim jípunakë béchïbo.

Señorta júchi yebijnakéhui

¹³ Hermaanom, jume kókkolam bétanate két enchim ä júneria íaa, kaa enchim siroknakë béchïbo, huame kaita Diosta bétana boobíchaihuime bénasi. ¹⁴ Bueítukte juka Jesucristota mukuka entok júchá jíabitekäu súaléteko, kette júneiya jume Jesucristota mabel-lataka kókkokame juka Diosta am jíabitetuaka Jesústamak am nüpanakéhui.

¹⁵ Júnén béchïbote enchimneu ä nooka, íkäri Señorta nooki: Ítapo ketune jíápsame Señorta yebijnakeu tájti jíápsinakeme, katte ámePAT kannake, huame bát kókkokammepachi. ¹⁶ Bueítuk Áapo jú Señor ä jíahuiai nésahueka, entok hua Diosta arcángel nésahuemta jíahuimaki, entok hua Diosta trompeeta jíahuimak kóm huéenake, téhueka bétana. Huanäi huame Cristota mabel-lataka kókkokame bát jíabitenake. ¹⁷ Huanäi itapo jume jíápsame, kee kókkoka áu yúmakame, tóboktiatunake, bempörimmak náuhui jume namupo, juka Señorta mabet béchïbo, jikat jekapo. Júnélite béja jíba áamak annake Señortamaki. ¹⁸ Íäri nokiyem emo óusi éetua, síme náuhui.

5

¹ Të jume taahuarim bétana íkäi ámet ayunakéhui, kaa tua úttea enchimneu ín ä jiojtenakéhui, hermaanom. ² Bueítuk eme tüisi júneiya, juka taahuarita Señorta át yebijnakéhui, lak-ronta tukaapo éhuil ják yepsä bénasi. ³ “Yánti éehuaka, kaita máijhuame”, ti jíayhua násuk, seychúkti buíata áu yoyoä bénasi chíbela huátteme ámeu yúmanake, jume huantiriam hua jámut asoa báaremtau yumä bénasi; júlebénasim kaibu ára emo jínëuka tahuanake. ⁴ Të eme, hermaanom, katem kaa machikuu aane, huákäi taahuata éhuil enchim jaatianakë béchïbo, lak-ronta bénasi. ⁵ Bueítuk síme eme machiria entok taahuari usiarim. Tukaapo entok kaa machikuu, katte áma joome. ⁶ Huäri béchïbo, katte kía kónnake, jume huatem bénasi, ál-late kaa koptelnake entokte suamsi ito núnake. ⁷ Jume kókocheme tukaapom kókoche; jume nanaakome éntok tukaapom nanaako. ⁸ Të itapo taahuapo joomem suamsi ito núnake, Dios éehuamta entok yore nákuhamta itot ayutuanake, áy ito jínëu béchïbo, hua jínëuria boobíchaihuimta bénasi, hua át éehuamta jípureka, huaka yelmö téamta jípuremta bénasi. ⁹ Bueítuk Dios kaa ómtiraata béchïbo ím itom jünaktela, të ál-la itom Señor Jesucristota huám itom jínëutunä béchïbo. ¹⁰ Áapo ito béchïbo muukuk, áamak itom jíápsinakë béchïbo, jíápsaka entok kía kókkolamtaka junne. ¹¹ Júntukem

nánancha emo óusi éetua entok nánancha emo majtia, ä täyahuäpo yötu béchïbo, jíba enchim ä joä bénasi.

Pablo jume hermanommeu kutti nooka

¹² Enchimmeute ä aahua, hermaanom, jume enchim násuk tekipan-uamem yöre, tüisi kathuäpo enchim aniname, Señorta tékilpo tékiakame. ¹³ Éntokem tüisi am nákke, Señorta tékilpo am ané béchïbo. Yánti jíapsekem náu aane.

¹⁴ Kétte enchimmeu nooka, hermaanom: jume kaa tekipanua báaremmehuem kuttílasi nooka; huame kóm éame éntok, ousem am éetua; huame kaa útteakame éntok, útteatem am mákka; éntokem yánti jíapsi sáyhua, símemmaki.

¹⁵ Kaabe huaka juénak au yáahuaka béchïbo juénakuy ä béjtua báanake; ál-lem jíba huaka tühuata náu johua, entok símemmehui.

¹⁶ Jíba bénasem al-leaka jíapsa. ¹⁷ Jíbem Diostau buaana, kaa chúkteka. ¹⁸ Diostem baisauhue símekuu; ïri ájaria jü Diosta huáatiähui enchim bétana, Cristo Jesústa enchim súalë béchïbo.

¹⁹ Katem huaka Espíritu Santota úttiäraa tuucha. ²⁰ Katem huame Diosta bétana nokame nooki kaitäpo bitcha. ²¹ Símekuchem suuhua; áma türík jíbem nüye. ²² Síme huaka juëna machikem omoute.

²³ Áapo Dios yánti jíapsihuatma yore mikame, huépülsi ä bíchäpo jíapsihuatma yúmalasi enchimet ayutuanake; entok báij huéria enchimet ayukame: enchim espíritu, entok enchim jíapsi, entok enchim takaahua Diosta bíchäpo suayahuaka tüisi ëeriatunake, itom Señor Jesucristota yepsäu tájti. ²⁴ Huitti éehuamta áttiakame enchim núnume; Áapo juka ä noki chúpanake.

Ä chúpëpo teboteri entok Diosta tü éähui

²⁵ Hermaanom, Diostahuem itom nok-ria.

²⁶ Síme hermaanomem jópe besiitoka tebotua.

²⁷ Katem ä kóptia: Diosta bíchäpone enchim téjhua, íkai jïojteta nooka, síme jume hermaano Diosta yeu púarimmehui.

²⁸ Itom Señor Jesucristota tühua enchimmaktunake. Júnentunake.

Jü Carta San Pablota Guosa Huëpo Jiojtekhui Jume Tesalonsensemehui

Teboteri

¹ Ínapo, Pablo, Silvano, entok Timoteo, Jesucristota súalhuäpo náu aanim pueblo Tesalónicapó jomemmeute tebote, huame yü tütti itom Dios Átchai anhuäpo entok itom Señor Jesucristotamaki:

² Tühua entok yánti jíapsihuame Dios itom Áchay entok itom Señor Jesucristota bétana enchimneu ayunake.

Dios jume kaa tühuaata yáalammet bétte nokta ámet chúpanake, Cristota yepsako

³ Jíbate Diosta baisaupo yúmala, enchim béchibo, hermaanom, Diosta éä pámani, juka Diosta enchim súalë béchibo enchimmet ä yötu tíaka, entok jü yore nákuame huatem béchibo enchimmet juebénasime. ⁴ Júnélite ítapo enchim bétana két ito jábele, jume huate Jesucristota súalhuäpo náu anim násuku, Diostat ára boobit-huamta enchim jípurèhui, entok Dios éehuamta enchimmet ayukä béchibo. Bueitukem jiokot aneka, entok guok jájjahuaka junne, kaa huanti jíapsekem yánti aane. ⁵ Ímí jünakiachi jü Diosta bétte noki lútula huëpo. Bueituk ínëlem Áamak ä áttiaka tahuanake, juka téhuekapo Diosta reytaka néshuepo, hua enchim Áa béchibo jiokot máchiraata bíchakähui.

⁶ Bueituk türi Diosta bíchäpo huame jiokot máchiraata enchim bíttuakame, bempom két jiokot máchiraata bítpo yúmala. ⁷ Eme éntok jiokot máchiraata bíchakame, ito bénasi jimyorehuamta enchim miknake, huám itom Señor Jesústa téhuekapo áu yeu machirirako, huame Diosta ángelesim útteata jípuremmak náuhui, ⁸ jum táijta béetëpo Diosta kaa súalekame kaa tühuaata mabet béchibo, entok huame kaa ä súalekame, huaka tü nokta itom Señor Jesucristota bétana huémata. ⁹ Huámëi éntok jíba béchibo emo tárúnake, Señorta anëpo yeu béeptaka, ä úttiära entok ä ujoyória ayukäpo, ¹⁰ huäri taahuarit Áapörík äbo kóm yepsayo ä yörinä béchibo huame yeu púarim násuku, entok ä úttilnä béchibo huame síme ä súalekame násuku; bueituk emëe huaka itom Áa bétana nokakähuem súalek.

¹¹ Huäri béchibote két Diostau nooka enchim béchibo, Diosta tü éäu enchim ä núnukäpo yúmalasi bínnakë béchibo. Ä súalhuame éntok enchimmet ayunake, ä úttiärayi. ¹² Ínëli itom Señor Jesucristota téhuam enchimmet yörina, eme éntok Áapöríkuchi, itom Dios entok Señor Jesucristota tü éeri enchimneu bíchaa jípurë béchibo.

2

Juëna yóremta yeu machinakèhui

¹ Én éntok, hermaanom, enchimmeute nooka, itom Señor Jesucristota yebijnakèhui entok itom áu náu yáijnake bétana: ² Jum enchim éeripem kaa läulauti tábuiasi éiya kaa náa múksi sékana

bícha, éntokem täbui espírituta bétana kaa emo náyotebo junne, nokhuäpo entok jïojteripo junne, ito bétana ä huë tía bénasi, juka itom Señor át yebijnakeu taahuata kaa mékka bëyeu bétana nokamta. ³ Kaabe kía enchim bäitäänake; bueituk kaibu bát yebijnake, ál-la bátchu, jü Diosta béj-reka anhuame; entok áu yeu machirianake, hua juëna yóreme, jü emo táruhuäpo usiari. ⁴ Huäri síme jü Diosta bétana huémta béj-reka áu tóboktia, entok áy ä yörihuäu béj-re. Diosta tiöpopo júne két yejteka, áu Dios tíanake.

⁵ ¿Jachem kaa áu huáate, enchimmak aneka íä bétana ín enchimmeu nokaïbehui? ⁶ Én éntokem béja jüneiya, jita béchïbo kaa áu yeu ä machiriähui, bueituk áu ä täyatebonakeu taahuari yúmanake. ⁷ Bueituk béja éhuil tekipanua, hua juënakuu Diosta béj-reka huéeme; entok jíba junëli tekipanuanake, huaka áabia kíktelamta yeu huíkhuäu tájti. ⁸ Huanäi ál-la áu yeu machirianake, hua juëna yóreme, tē jü Señor ä tempo úttiära yeu huémtay ä mēnake, entok äbo ä yepsäpo ä machiriay úttiata ä úhuaaka kaitapä tahuarianake. ⁹ Íri juëna yóreme Satanásta éäpo yebijnake, buéresi útteaka, señaalim yore bäitattāhuame, entok kaa jaibu johuame jonake, ¹⁰ huame emo tárunakeme bäitāu béchïbo; huanäi ínëli huame lütüriata kaa huáatíame katim jínëutunake. ¹¹ Huäri béchïbo Dios juka úttea am bäitäänakemta ámeu bíttua, huaka kaa lütüriata bem súalnaké béchïbo, ¹² juka nokta jïokot machisi ámet chúpataké béchïbo, síme huame lütüriata kaa súalekame, entok juënakuu aneka jíba áma al-leame.

Jínëu béchïbo yeu púarim

¹³ Tē ítapo jíba Diosta baisaupo yúmala enchim béchïbo, hermaano Señornta nákéhuim. Diosta ániata naatekäpo naateka enchim yeu púhuak, enchim jínëutunaké béchïbo, hua Espiritu Santoy tü yáataka, jum lütüriapo Diosta enchim súalekä béchïbo. ¹⁴ Íari béchïbo enchim núnnuk, íri tü nooki itom evangeliohui, itom Señor Jesucristota lóoria enchim jájamnaké béchïbo.

¹⁵ Júnëlituko, hermaanom, enchim jípsi tutti yéchalatakem aane, éntokem juka doctriinata enchim majtiahuakau jíapsipo éria, kía nokpo enchim jíkkajakäu entok itom jïojteripo enchim täyakāhui. ¹⁶ Huanäi Áapo itom Señor Jesucristo, entok itom Dios Átchay, hua itom nákekame, entok ä tūhuay jíba béchïbo jíapsi al-leehuamta entok Diosta boobit-huamta itom mikakame, ¹⁷ enchim jíapsi kutti éetuanake, entok huitti éehuamta enchim máknake, enchim nokäpo entok tü tékilta enchim joäpo.

3

Jü Diosta noki úttilna

¹ Én éntok, hermaanom, Diostahuem oraciompo itom nok-ria, juka Señornta noki huitti huéenaké béchïbo, entok ä yörinā béchïbo, enchim násuk ä sikā bénasi, ² entok juëna yóremem násuk itom áma yeu huíknaké béchïbo; bueituk Dios éehuamta kaa síme ä jípure. ³ Tē jü Señor ä noki chúpānake. Útteata enchim jíputuanake entok enchim suayanake, kaa tūhuaata bétana. ⁴ Entok Señorntatte

huitti éiya, huaka enchim joäu jíba enchim yáanake bétana, itom enchim át sáhueká pámani. ⁵ Jü Señor áman enchim rúktianake, jum Diosta yore nákehui, entok Cristota bétana yánti éhuamta enchim máknake.

Jü tékilta yáanäu úttea

⁶ Én éntok, itom Señor Jesucristota téhuampote nésauta enchim mákka, hermaanom, huame jájana emo nüyemmak kaa enchim cháchátu sáhueka, itom enchim majtiakä bénasi kaa emo nüyemmaki. ⁷ Bueítuk eme jüneiya jáchin enchim násuk itom ito nükähui; ínëlem jíba emo nüye. Bueítuk ítapo kaa kía jájana ito nüka enchim násuku. ⁸ Katte jábeta kía jíbuáriak, ál-late tüisi tekipanuak, lótteka taahuapo entok tukaarit náa búrujti, kaa bétesei enchim béchíbo obiachitu báreka. ⁹ Lútüriatate jípure jïobe, të ejemplotate enchim mák báare, enchim ito bénasi emo nünakë béchíbo. ¹⁰ Bueítuk két enchimmak aneka íkái nésautate enchim mákkak: Jábe kaa tekipanua báareme, éläpo két kaa jíbuánake. ¹¹ Bueítukte enchim násuk ä jíkkaja, huatem jájana emo nüyëhui, ál-lam kaita bem jüneriäpo emo kikkima. ¹² Ímechíte huitti nésahueka kutti nokta mákka, itom Señor Jesucristota téhuampo: kaitat jáchin éakam tekipanuaka bem buánakeu kobanake.

¹³ Eme éntok, hermaanom, katem lótte tuhuata joaka. ¹⁴ Huä jábe ä sáyuaka páman kaa huée bárëtek, ímí enchimneu jïojtekä pámani, áachem suuhua, éntokem kaa áamak emo chátscha; éläpo tiunake. ¹⁵ Katem omtihuäpo áu omtemta bénasä bitcha, ál-lem súamsi áu nooka, kuttílasi Cristota súalhuäpo tüisi ä huéenakë béchíbo.

Diosta tü éeri yoret chúpahuame

¹⁶ Áapo Señor yánti jíapsihumta yore mikame jíba enchim ä jíputuanake, juka yánti jíapsihumta jita enchimneu huéy junne. Jü Señor sëmemmak enchimmaktunake.

¹⁷ Ínapo Pablo íkái tebotetane ín mámammea yáala. Īri jü seña síme ín jïojteripo, ínëline jïjïojte. ¹⁸ Huä tühua itom Señor Jesucristota bétana huéeme sëmemmak enchimmaktunake. Tua jünentunake.

Jü Carta San Pablota Bát Huëpo Jiojteri Timoteotahui

Pablo Timoteotau jiojte

¹ Ínapo, Pablo, Jesucristota apóstol, Dios itom jínëumta nésahuekä pámani, entok jü Señor Jesucristotat ayukamta itom boobichähui: ² Timoteo emoune tebote, Diostat ehuäpo tua ín üusi: tülisi huéeme, yore jikolihuame, entok jü yánti éehuame, Dios itom Áchay bétana entok Jesucristo itom Yöturi bétana huéiye, emo béchibo.

Jume kaa lütüriata yore majtíame bétana téjhuari

³ Macedonia buiärau bíchane sim báreka emoune jiotok jiaahuak, Efeso pueblopo enchi tahua íaaka, huatem nésauta enchi máknaké béchibo, bueituk juka Diosta nooki kaa tábuiasi am majtíanaké béchibo. ⁴ Íkäi nésauté kécham mákka: Katim ä jíkkajj áanake, juka nokta kía nokhuamta fábula ti tettehuaahuamta, entok noki kía böka kaa lülütemta. Íri náu nássuahuamta johua, té kaa Diostat éaka, tülisi áamak kathuamta.

⁵ Íkäine enchimmeu nooka, síme enchim jíapsimak yore nákhuaamta enchim jípunaké béchibo. Í yore nákhuaame éntok íméi bétana yeu huéiye: jü jíapsi huépülsi áu jípuremta bétana, entok jü tü éehuamta bétana, entok jü chíkti jíapsimak Diosta súalhuamta bétana. ⁶ Jume huate rábiktekame sékána bícham sájjak, kía jájaana nokaka. ⁷ Bueitukim huitti leyta emo täya tíiya, kaa át jünéaka, entok bem nokábet júne kaa jünéaka.

⁸ Tëte béja leyta júneria, ä türiakähui, té Diosta ä huáatiä páman ä huériáteko. ⁹ Bueitukte júneiya, jüká leyta tü yóremta béchibo kaa yáarítukähui, té ál-la íméi béchibo: jume bem ía páman jíba am báareme, jume kaa nésauta jo báareme, jume jujúena kaa túhuata jo báareme, jume Diosta kaa yöreme entok Diosta bétana ayukamta kaa yöreme, jume bem áchayhuarim entok áyehuarim sússuame, jume yore sússuame, ¹⁰ kaa emo jubeka entok kaa emo kunaka náu totöyeme, oohuimtaka emo jujubeme, jábeta úttiapo buíseka tómita áa béchibo aahuame, jume ára nókichim, entok Diosta béj-reka nonokame; bueituk síme íméri Diosta noki béj-reka kateme. ¹¹ Íkäi júne yore majtia, jü símek béppa musála machi evangelio, Dios al-lehuamta yore mákamta bétana. Bueituk ínapo ä mák-ri, ä majtiä íaahuaka.

Tékkil Pablota mák-ri

¹² Anä baisauhue, juka úttiata nee mákakamta, itom Yöturi Cristo Jesústa, bueituk huitti nee áamak huéé béchibo; íri tékiliyi nee yuktiak. ¹³ Ínapo bannaataka Diosta béj-reka jíápsay. Anam guók jájjasey, jume ä súaleme, entokne tüisi juénasi jijiy. Tëne jikolihuaka mabethuak, bueitukne kaa jünéaka ä johuay, kaa ä súaleka. ¹⁴ Nee ínëlituk junne, jü itom Yöturi túhuay nee tápuniak, entok jü át éehuamtayi, entok jü yore nákhuaayi; Cristo Jesústa itom ä máká béchibote ä jípure.

¹⁵ Türi i nooki huitti huéeme, entok simetaka ä mabetpo yúmala: Cristo Jesús ániat jiápsamta jínëu báreka äbo yepsak, jume kaa tühuata joame béchïbo; huámëri násuku ínapone chë bát huéiye.

¹⁶ Íari béchïbo Dios nee jiokorek: bueituk Jesucristo inot yeä machiriak, juka ára itot ä boobichähui. Ínëli jum kaa tühuapo nee bát huéy junne, jume huatem nee bíchaka, akim ä súalnake, yúu jiápsita am jípunakë béchïbo. ¹⁷ Huári béchïbote yörihuamta entok lóoriata ä máknake, juka Rey jíbapo béchïbo jiápsamta entok kaa bíttumta. ¡Kaabe éntok Áa bénasi Dios, jü jita täyahuamta jípureme, entok jíbapo béchïbotunakeme! ¡Júnentunake!

¹⁸ Timoteo, Diostat ehuäpo tua ín üusi, ikäi nésautane enchi mákka, bueituk ikäi nok profeetata emo bétana nokhuaamta jákã pámani. Júmürë én tekipanuanake, tühuata jájam báahuaka nássuahuäpo, ¹⁹ em jíapsimak Diostat éaka entok jíapsitat kutti jípureka. Jume huate éntok, täbui böota nükame, kaa türikum kóm kiímuk. ²⁰ Ímëri jü Himeneo entok Alejandro, Satanásta mámpone am tójjak, am jüneenakë béchïbo, kaa júchi Diosta béj-reka bem noknakë béchïbo.

2

Jáchin Diostau oraciompo nokhuame

¹ Símek béppa huéchiapone ikäi enchim yáa ía: jita huáatiahuamtem aahua, Diostahuem buaana, huatem béchïbem Diostau nooka, entok akem Diosta baisauhue. Símetem ikäi yáanake, jü yöremraata béchïbo, ² jume reyim béchïbo entok síme huame yaura tékiaka jokame béchïbo; ínëlite yánti jiapsinake, kaa huanti aneka, Dios huáateka entok lútula kateka. ³ Bueituk íri türi entok Dios yore jínëume két ä türe, ⁴ entok Áapo síme yoremem jínëu íaa, entok lütüriata am täya íaa. ⁵ Bueituk huépul Dios jíba aane, entok huépülay jíbba, jü násuk huéeka yoremta Diostau huériame, Jesucristo yoreme. ⁶ Áapo símem béchïbo áu tójjak, am jínëu báreka. Ínëli ikäi bíttëbok, tiempota yúmako. ⁷ Íari béchïbone huatemmeu nok íaahuaka yuktiari, entok apóstoltu íaahuaka, kaa judíomne majtia, Diostat éehuäpo entok lütüriapo. Kanne kía nooka, Cristota bétanane lütüriata nooka.

⁸ Én éntokne yoremem Diostau oraciompo nok íaa, síme kätana, mámam santosi yáarim jikau tóboktialataka, kaa omteka entok kaa náu nok nássuaka. ⁹ Ínëli kétchi, jume jáamuchim huéchiasim emo sánkotuanake, emo yörihuä pámani; entok emo chíkëtek, katim kaa náksi emo chon tottianake, orota entok téta ujyorik entok súpë kaa huéeläpo béj-rem junne. ¹⁰ Ál-lam tühuata jonake, jáchin jume jáamuchim Dios huáateme bénasi. ¹¹ Jü jámmut jita áu majtianake, kaa jáleka ä kuna bétuk áu jípureka. ¹² Bueituk jámuttane kaa huatem majtia íaa, entok kaa yoremte béppatu báanake; ál-la kaa jáleka áma annake. ¹³ Bueituk Dios Adánta bát yáuhuak, chükula éntok Evata. ¹⁴ Entok Adán kaa báitaihuak, ál-la jü jámmut báitautaka Diosta nésahui béppa siika. ¹⁵ Jíba két jínëutunake, asoaka am suayasimeka, Diostat éaka jiapsäteko, emo nákhuaamta jípurëteko, entok santosi lútula jiapsäteko.

3

Jume pastorim tüisi katnakëhui

¹ Ì noki lútulay: Bueituk jábe pastortu péateko, türik tékilta huáatia. ² Të úttia, kaita juénak át nok máchik jípunake, jü pastortachi. Huépülak jíba jupnake, yúmalasi áu núnake, kaa jájaana. Ä jóapo huatem ára mabetnake, entok ára yore majtianake. ³ Kaa vino jïjriotunake; náu nássuahamta kaa türinake; ékbua tómita kaa ukulnake; kaa béttek jiápseka simemmak türinake; kaa áapolaytu báanake, jita ä huáatiäpo. ⁴ Ä jóapo huitti nésaunake; ä üusihuaam éntok kuttílasi jípunake, lútula kathuäpo. ⁵ Bueituk ä jóapo kara huitti néshueteke, ¿jáchisu ára am suayanake, jume Jesucristota súalhuäpo náu aanim? ⁶ Kaa én jübua naatemtunake, bueituk jamak áu jábele týteke, bétte nokta diablotat chúpuká bénasi át chúpunake. ⁷ Entok két úttia, jume Diosta kaa súaleme ä bíchakam ä yörinake. Júnëlim béja kaitäpo ä bít báreka junne, katim áma yúmanake, entok diablo júne kara juénakuy ä yuktianake.

Jume diáconom jáchin kannakëhui

⁸ Jume diáconom këtchi, lútulam emo núnake, lütüriata nokaka; katim vino jïriomtunake, katim ékbua tómita ukulnake. ⁹ Akim ä jonake, juka Diosta lütüria yeu bujítaka itom boojoriähui, jü tü éehuamta éntok kaita chicha machik jípureka. ¹⁰ Jjöbilahuakam bát bínna; huanärim tékil diáconota mákna, yuktiahuaka kaa jita ámet téyhuako. ¹¹ Jume jáamuchim këtchi, lútulam emo núnake, kaa jabetat jajaana nokaka, yúmalasi suamsi simekuu. ¹² Jume diáconom huépülak jíbam jupnake, entokim bem üusimmet huitti nésaunake, entok bem jóuhuam. ¹³ Bueituk jume diáconom tékilta tüisi joame, huatem bétanam yörihuaka bít-hua, entok ámet utteehua Jesucristotat éehuä bétana, ámeu nokna béchibíbo.

Dios huáatihuame yeu buj-ri

¹⁴ Íkäine emou jïojte, tëne läuti áman emou sika enchi bít báreka éä jïöbe. ¹⁵ Të kaa läuti nee emou yepsako, jüneäe jáchin emo ä huériunakëhui, juka tékilta Diosta jóapo. Íri jóuhua éntok Dios jiápsamta Cristota sualhuäpo nau animmehui. Íachi éntok jü lütüria át huíjjüte. ¹⁶ Kaita éntok ájaria kaa ínel éehuay junne, símek béppa huéiye, jü lütüria Dios huáatihuame:
Dios yöremtaka áu bíttebok,
Espíritu Santopo tua lütüriapo tahuala,
ángelesim ä bítchak.
Kaa judíommeu áa bétana nokhuak,
ániat jiápsame ä súsualek,
entok jikat téhueka lóoriapo mabethuak.

4

Diostat éehuamta tójaka tábuik joame

¹ Të jü Espiritu Santo machisi ínel jiaahua: juka tiempota lütisimeyo, juebénaka tua Dios huáatihuamta tójaka tábuiasim jita súalnake, jume espírituam am báitáttáhuame jikkajaka, entok lemooniom yore majtiähui. ² Huámëi jume ára nókichim nok jikkajinake; ímëi éntok

Dios éehuamta kaa ínnëa. ³ Katim emo jub äaanake, entokim huete buähuamta kaa buä äaanake, Diosta ä yáalatuk junne. Bueituk jume Diosta suáleme entok lütüriata täyame, Diostam baisahueka ä buänake. ⁴ Bueituk síme Diosta yári türi; kaita ára guötiatu, Diosta baysahueka mabethuáteko, ⁵ bueituk Diosta noki entok Diostau oraciompo nokhuame ä tü johua.

Senu Diosta tékil joame árahueme

⁶ Empo íkái am majtiáteko jume hermaanom, Cristota tékil türük johuápë náikiatunakëe. Diostat éehuamtë yúmalasi jipunake, entok türi doctriinata em huéria béchibo. ⁷ Katë ä jikkaij báanake, juka nokta kía nokhuamta fábulá ti tettehuaahuamta, entok jájaana jáyhuamta; ál-lë Dios huátihuäpo úttiata nü báreka éiya. ⁸ Ä takahuapo úttiata nü báareme, ä takahuapo úttiata jonake; të iri ilikkipo jiba yore ania. Të jü Dios huátihuäpo úttiata nühuame símeku yore ania, ímí ániapo Diosta nésahui jo béchibo, entok hua ánia äbo huémtat kétchi. ⁹ Türi i nooki huitti huéeme, entok simetaka ä mabetpo yúmala. ¹⁰ Íári béchibote tekipanua, kókosi juéna nokiy omtiahuaka junne, bueitukte Dios jiápsamta éiya. Jüri ínel síme yoremem jínëu, entok chë junne, jume ä suáleme.

¹¹ Íkäre nésahue éntoke ä majtia. ¹² Kaabe kaitäpo enchi bínnake, kía enchi jübua yötu tíaka. Émpë ámeu ejemplotunake, jume Cristota suálemmehui, nokpo, em jiapsä pámani, yore nákuäpo, espíritu, Diosta suáluhuäpo, entok tü éeripo. ¹³ In áman yepsäu tájti, jiojteté nooka, entok kuttilasë ámeu nokaka am majtia. ¹⁴ Katë kaitäpo ä tóttaja, juka Diosta bétana em mabet-ri. Jume yoiyöturim Diosta bétana nokaka, emochim mámtéka enchi ä mákkak.

¹⁵ Íkái jibe jo báreka éiya, kaa ä tójaka. Bueituk íneli ä täyaka em yötusiméhui, simetakam ä jünerianake. ¹⁶ Emoë suaya, jáchin em emo nüyëpo, entok jü em yore majtiäpo. Íkái tülisi joáteko, émpë emo jínëunake, entok jume enchi jikkajame.

5

Jáchin huatemmak itom ito nünakëhui

¹ Katë ölatáu omti nok báare, ál-lë áu nooka, ä áchayekamta bénasi. Jume jübua yoyötummeu, am saylakamta bénasi. ² Jume jám yoyölam am áyekamta bénasi, jume bebemem éntok, huayihuarim bénasi, am yöreka.

³ Jume tua jókoptulataka kaa aniahuame ania. ⁴ Të huete jókoptulame usim entok ápalam jipurétek, íméi éntok tua bátchu bem famiilia am anianake, jita ámeu bëyëpo; bem áchayhuarim junéli yörinake. Íri türi, entok müsála maachi, Diosta bíchápo. ⁵ Të jü tua jókoptula, áapola tahualame, huári béja Diostat jiba boobícháhui, entok Diostau jita aahua, oraciompo áu nokaka, taahuari entok tukaarit naa búrujti. ⁶ Te jü kaa túhuata joame jiápsaka mukila. ⁷ Íkäre két nésahue, bueituk kaabeta kaitäpo am jipunakë béchibo. ⁸ Bueituk jábe júne jume áamak anim kaa aniamé, entok jume ä jóapo jojemem junne, chë júne Diosta bėj-re, jume tókti kaita suáleme béppa.

⁹ Bueituk lístapo náikiatuna, jü jókoptulataka sesenta huásuktiriam béppa huériame, entok huépülak jíba kunalame. ¹⁰ Túhuata ä joäpo täyana, entok usim ä ujüläpo, entok ä jóapo huatem mabet-latunake, Cristota súaleme guók báksialatuko, entok jume jiápsipo kökosi éame anialatuko, entok sime tühuata joaka át tekipanualatuko.

¹¹ Të jume kaa yötaka jókoptulame, katë áma am náikia; bueitukim júchi kuna péaka Cristota tékilta johuamtam tójaka júchi kuna báanake. ¹² Júnëlim juka bat bem yáabareü tojakam juka Cristotau bíchaa bem jehuiteriakähui kaitäpo tatahuaria. ¹³ Entokim jójjoyhua, kaita joaka; jóammet rejtekam jájaana, huatemmet nokaka. Kaita bem tärükäpom emo kikkibacha, kaa türikuu. ¹⁴ Jume jáamuchim chë kaa yoiyötaka jókoptulame éntok, aram kuuna. Usim jípurekam bem jóam tüisi suayanake. Bueituk ínëli jü diablo kaitat jáahuiteka am nätua máchinake. ¹⁵ Bueituk huate béja emo náikimteka Satanásta sáu sájjak.

¹⁶ Jábe Diosta súaleme ä jóapo jókoptulame jípurétek, am anianake. Huanäi ínëli kaa béttesi ámeu huéenake, Cristota sualhuäpo nau animmehui, ínëli entok chë juebenanake, jume tua jókoptulataka kaita jípureme ái ania béchïbo.

¹⁷ Jume yö yáataka nésauta tüisi tekipanuame, jümëri senu huëpo entok júchi hupom chë júne yörina entok úttilhuakam bínna; të chë junne, jume Diosta noki nokame, entok am majtiame. ¹⁸ Bueituk jü jïojteri ínëli jiaahua: “Katë juka buej tirijkom jótamta bosaltuanake.” Entok: “Jü tekipanuame tómita kobapo yúmala.”

¹⁹ Jábeta yöturita nātuayo, katë empola ä jïkkaj báare, ál-la, guoyim o bájim testigom anëpo. ²⁰ Jume jíba Diosta bejri jo báareme, ámehuë nooka, simem bíchäpo, jume huatem két máujnakë béchïbo. ²¹ Huittine ínëli emou jiaahua, Diosta bíchäpo, itom Señor Jesucristota bíchäpo, entok ángeles yeu púarim bíchäpo: Ímëi nésaurimë yáuhua, kaabeta chë áma yeu púaka; simemë nánancha éria. ²² Katë kía jábeta läutipo yeu púaka áa béppa mámtë. Jum Dios bejrimpo johuäpë kaa emo kikkibacha; ál-la kaita juënaka emót ayunake.

²³ Katë báam jíba jëye; ál-lë ilikkik vinota jëye, tómpo élaka em kökorë béchïbo.

²⁴ Jü Dios bejri huate yoremem joäü béja ámet jünakiachi, Dios yäura bít-huamta kee jee yepsayo; të huatemmet éntok chúkula. ²⁵ Júnëli két jünakiachi, jü tühua johuame. Jume yáataka kaa täyahuame éntok, karam éсотaka taahua; jíbam yeu buíjtunake.

6

¹ Jume ä teko bétuk úttiapo tékipanuatuahuame, bem tekem yöreka tüisi am bítpo yúmala, bueituk jume Diosta téhuam entok ä nokihua kaa juënasi ámet noknä béchïbo. ² Entok jume úttiapo tekipanuame Cristota súaleme tekokame, katem kaitäpam bít báare; ál-lem chë júne tülisi am tekipanuarua, Diosta am súalë béchïbo, entok Diosta am náké béchïbo; tühuatam enchim bétana mabeta. Íri kutti nokhuaka yore majtiahuame.

Huatemmeu bíchaa kaa béttek jiápseka al-leehuame

³ Inentaka jábe täbuiasi jita majtiätek, entok itom Señor Jesucristota noki tülisi huémata kaa ä jíá páman ä huériäteko, Diosta yore majtiähui entok Dios huáatihuá páman júne kaa aneme, ⁴ áu jábeleka kaita täya. Entok kaa huitti júneiya. Náu nok nássuahuamta jíba musäule; ími yeu tómte jú jita kaa nat türihuame, náu nássuahuame, juëna nooki entok jita yoret innëhuame, ⁵ jume yoremem bem kóba súahuapo kaa tühuata kaa huéeläpo jípureka, náu nok nássuame. Jú lütüría kaa ámet aayuk, Dios huáatihuábey tómi yö báreka. Katë ámemak hueram báare. ⁶ Të chë yún béjhuaa áma ayka, jum Dios huáatihuápo, entok buéresi al-leehuame áamak huéiye, jú itom jípurëmak al-leäteko. ⁷ Bueituk kaitate ániau äbo kóm nüpala, entok huitti nokhuápo kaitate ím yeu huériunake. ⁸ Júnentaka itom buänakeu entok itom sánkonakeu jípureka, íkäite jípureka al-leenake. ⁹ Bueituk jú tüisi jita jípu péehuame kómam tábbe; huanärim áma emo kurialataka tatahua, entok jú yún buéresi jita áttea péehuame juënasi cháka. Íri jume yoremem emo tarutuaka am tetejale. ¹⁰ Bueituk jú tómita tüisi musäulihuápo, síme kaa tühua áma yeu huéiye. Inëlim huate ä áttia péakam Diostat bem eähuim taruk, entok kókosi éehuame ámet tápunak.

Jü tü Dios éehuamtat nássuahuame

¹¹ Të empo yoreme, Diosta yöreme, íkäi símete tö búite. Lútula éehuamta jíbe huéria, Dios huáateka, at eäka, yore nákeka, yánti jíapseka jita boobíchaka, entok kaa béttek jíapseka. ¹² Jú tü Diostat éehuamtachë nássua; em mámpë ä buisse juka yü jíapsihuamta; bueituk íari béchíbo Dios enchi núnnuk, éntoke juebenam bíchäpo Cristotat éehuamta emo ä mabetak tíaka ä täyatebok. ¹³ Én entok, Diosta bíchäpone nésauta enchi mákka. Áapo síme ayukamta jíapsítua, entok Jesucristota bíchäpone két enchä mákka, Áapo Diosta bétana tüisi nookak, Poncio Pilaatota bíchäpo. ¹⁴ Ikäi nésautë tüisi éeria, kaitamak ä kükütiaka, entok kaa emót nokteboka, itom Señor Jesucristota yeu máchiaü tájti. ¹⁵ Íkäri tiempota yúmak ä bíttebonake, jú huitti al-leerita jípureme. Áaposu ä éá páman nésahueme; reyesimneu Rey entok yoiyöturimneu Yöhue. ¹⁶ Áapola jú huépülaka jíba kaa mumukeme, entok machiriapo aane; kaabe ára áman kiimu. Áapörík kaabe yöreme ä bil-la, entok kaabe ára ä bitcha. ¡Áapörík béchíbo jíbatunake ä yörihuähui entok símekut ä nésahuëhui, jíbapo béchíbo! Júnentunake.

¹⁷ Jume ími ániapo riikom, ámechë nésahue, katim emo buérialinake, jú bem ríkorache kaa am ée sáuhue, bueituk kara síme tühua át boobittu; ál-la Dios jíápsamtachem am ée sáuhue. Áapo kaita ámpoleka símeta itom mámaka, itom áy al-leenakë béchíbo. ¹⁸ Të tühuata johuápom rikomtu sáyhua, entokim kaita ámpoleka jábeta mik sáyhua. ¹⁹ Inëlim kutti éehuamta símek béppa béj-rek jípunake, taahuata äbo yebijnakemta béchíbo, entokim yü jíapsihuamta jaatianake.

Ä chúpëpo Pablota nésauri

²⁰ Jee, Timoteo, huaka em emou nokhuamte éria. Én éntok, kate ä nok jíkkaja, juka nokta kía jájaana nokamta entok türík

nanasontemta junne, entok jü kía jájaana nooki, “buére jita yún täyahua” ti téttehuaahuamta. ²¹ Bueituk huate íkai súaleka, Diostat éehuamtam tójjak.

Jü Diosta tü éehuame emomaktunake. Júnentunake.

Jü Carta San Pablota Guosa Huëpo Jiojteri Timoteotahui

Teboteri

¹ Inapo, Pablo, Jesucristota apóstol Diosta éäpo, jü jíapsita itom mák rókakä pámani, Cristo Jesússta huämi. ² In usiahuari nakhuame Timoteotahui. Diosta tü ehuamta, entok yore nák jioloköhui, entok yánti jíapsihuame emo béchibotunake, itom Áchay Diosta bétana, entok itom Señor Jesucristota bétana.

Cristota bétana nokhuame

³ Diostane baysauhue, Ápörükü in tekipanoä béchibo, kaachin éaka, jume in yoyohuaripo naateka. Emoune huáate, Diostau enchi buanriaka taahuarit entok tukaarit naa búrujti. ⁴ Jíbane emou huáate, entok em ópuammehui, entokne enchi bít péiya, al-leerimmeyi ino tápunia báreka. ⁵ Bueitukne áu huáate, juka huitti Diostat éehuäu em jípurèhui. Bát ä jípurey, jü em ma yohue Loida, entok em áiye Eunice. Én éntokne tüisi jüneiya, enchi két ä jípurèhui.

⁶ Kíalikune inel emou jiaahua: Áuhuë ä jáyaktitua, juka Diosta bétana em mabet-ri, júnaköri nee emo béppa mamteko. ⁷ Bueituk Dios kaa espíriutu nahui éehuamta itom mik-la, ál-la juka espíritu úttiakamta, entok yore nákhuaamta entok huitti éaka áu yúihuamta. ⁸ Íari béchibë kaa tihueka nooka, itom Señorta bétana; entok katë inoy tíihue, bueitukne Áa béchibo peresotaka aane. Ál-lë jiotok machisi ansimeka júne át huéiye jü evangeliochi, Diosta úttiárammeyi. ⁹ Dios huépul éehuamta itom jípu íaaka itom jínëuk entok santosi itom núnnuk, kaa itom ára jita joä béchibo, ál-la inel ä yuktialä béchibo, bueituk yore jiolokihuamta itom mákkak, Cristo Jesússta huämi, bannaataka kee jee ániata ayukäpo naateka. ¹⁰ Ä tü éehuäpo Jesucristo itom jínëumta yeu machiriala. Áapo juka kókkohuamta kaitapo tahuariaka itom úhuhuaaka, machikun juka jíapsihuamta yeu tójjak, entok evangeliota huám jíbapo béchibo kaa kókkohuamta.

¹¹ Dios nee áma yuktiala, apóstolpo entok maestropo nee nok íaaka, jume kaa judíommehui. ¹² Íari béchibo yún jiotok machika inou simla. Tëne kaa áy tíihue, bueituk inapo jüneiya jábeta in súalekähui; entokne tüisi jüneiya: Áapo símek béppa úttiaka in jíapsi érianake, huári taahuarit äbo huémtachi.

¹³ Katë ä tójja, huaka nokta túlisi huémta, ino bétana em jíkkajakähui, juka Diostat éehuamta entok yore nákhuaamta Jesucristota bétana ayukamta. ¹⁴ Juka símek béppa türík itom mák-rite éria, Espíritu Santota itot anë béchibo.

¹⁵ Béjë jüneiya, síme jume Asia buiärapo joome nechim tö sájjak; ámemak náikiari, jü Figeelo entok Hermoogenes. ¹⁶ Diosta yore jiolokëu ámeu ayunake, jü Onesiforota familiabehui, bueituk áapo juebénasi jíapsi yéjtehuamta inou nüpak, entok kaa inoy tíihuek, nee peresotuk junne. ¹⁷ Ál-la buere joära Romau yepsaka kaa jimyoreka nee jariu táytek, nee ä téäu núkisi. ¹⁸ Diosta yore jiolokëu áa

béchiŋbotunake, Señorta éä pámani, huári taahuarichi. Émpë tüisi jüneiya, jáchin itom ä aniakähui jum pueblo Efesopo.

2

Jesucristota tü sontaaro

¹ Én éntok empo, Diosta sualhuäpo ín üusi, úttiätë áma nüye, jum Diosta nésaupo ára jita johuäpo, Jesucristota bétana. ² Juka juebenam bíchäpo nokaka ino bétana em jákkajakäu, íkäre ámeu noknake, jume oohuimmehui, kaa emo náyoteka huitti katemmehui; ímëchïri jume huatem ára majtiahüü yúmalasi ámet ayunake.

³ Empo jiokot kókosi éake jiápsa, Jesucristotau türi sontarotaka bénasi. ⁴ Jábe sontaro júne ä tékil tójaka kara täbui tékilpo áu sütia, bueítuk huaka sontaro tékilpo ä núnkamta al-leetua báreka. ⁵ Entok kétchi jum yeyhuäpo yö báreka úttiata joame, kaibu yölataka tahuanake, juka reglata jiäpo áman kaa yeehuekäteko. ⁶ Jü buíata éechame bát tekipanuanake, juka etta chúpey ä nü béchiŋbo. ⁷ Áachë suuhua, jü ín nokäbechi; bueítuk Áapo jü Señor símekut enchi át jüneetuanake.

⁸ Jesucristotahuë huáate, rey Davidta animmak huéeri, entok kókkolam násuk jábitekame, ín evangelio jáuläpo. ⁹ Íkäi nokta béchiŋbone kókosi jiokot johua. Juëna yöremta bénasine pereesoteri; të jü Diosta nooki kaa pereeso. ¹⁰ Inëline kaa huanti símeta mabeta, jume Diosta bétana yeu púarim nákeka, bempörim két jínëuriata am jájammakë béchiŋbo, Jesucristotau huämi, símek béppa uyjori kaa lülütëmtamaki.

¹¹ Íri nooki tua lütüria:
Bueítuk áamak kókkokätek,
kétte Áamak jápsinake;

¹² jiokot aneka jiápsakätek, áamakte nésaunake.

Ítapo kaa ito ä täya tíäteko,
áapo két kaa itom áu täya tíanake.

¹³ Ítapo kaa lútula katëtek, Áapo jíbapo béchiŋbo lútulay.
Bueítuk Áapo, “kane ájaria”, ti kara jiaahua.

Jü ä tekipanoäpo tüisi huéeme

¹⁴ Íkäre ámeu huáati sáuhue, Señorta bíchäpo, huitti ámeu nokaka: “Katem náu nok nássua.” Íri kaitäpo tatahua; ál-la juka emo taruhuaamta ámeu johua, jume ä jákkajammehui. ¹⁵ Símete tülisi yáaka, Diostau emo yeu ketcha, tekipanualero ténasi, kaita tihueka, Diosta noki lútula ä huëpo áman ä nooka. ¹⁶ Katë kía kaa türik kia kuttílasi yun nooka, bueítuk jü junëli bem kia nokähui chë júne juënakun bíchaa am huéria, ¹⁷ entok bem nokäu sáhua kaa yoyoremta bénasi yoret kíkkimu. Júnëlim ayula, jü Himeneo entok Fileto. ¹⁸ Lütüriatam sékana bíchaa tö sájaka, täbuiasi jiaahua: “Jänituk jume kókkolam béja jábitesula.” Inëlim jáka, huatem Diosta súaleme huitti Diostat éehuaamta kóm táb-ria. ¹⁹ Të Diosta noki kutti kättek, jiojterita jípureka: “Am täya jü Señor, jume ä áttiirim”; entok: “Símetaka huame kusisi Cristota téhuampo áu nokame, juëna böotam tóijnake.”

²⁰ Të buére jóapo yún jita yáataka áma ayka, oropo entok platapo yáataka, entok huate kútapo yáari, huate éntok babupo; ímëri huate jita musála machik áy jo béchïbo, huate éntok kía jita chïcha machik áy jo béchïbo. ²¹ Të ínëli jü jábe chïcha machik áu úhuaakame huéchiapo tahananake, Diosta úttíluápo. Ä nésaupo huépulta bénasi áu nüyeka, Señorta béchïbo, simeta ára jonake; entok kaa áu ámpolnake, türi tékilta béchïbo.

²² Huaka jübua yötuahuápo kaa huéelápo jita musäulihuamtë tójaka lútula jíapsa, Diostat éaka, yore nákuhamta jípureka, entok yánti jíapsihuamta, jume kaa chïcha machik jíapseka kusisi Señortau nokammaki. ²³ Akë ä tójja, juka kía nok nássuahuamta, bueítuk jünéaka, náu nássuahuamta ä huériähui. ²⁴ Jü Señorta tekoka tekípanuame náu nássuahuápo kaa áu türinake; ál-la simemmak tülisi áu hueriunake; yúmalasi ára yore majtianake, entok jiókot anhuamta ára jípunake. ²⁵ Kaa béttek jíapseka ámeu noknake, jume ä béj-reka nok nássuame; jamak júne Dios emo am jíapsi kuaktituanake, lütüríata bem täyanakë béchïbo. ²⁶ Éntokem áma emo yeu huíknake, jum diablotá am sumalápo, pereesotaka am jípurëpo, ä nésau am jotua báreka.

3

Ániata lütiseyo jume yoremem jachin emo nünakëhui

¹ Íkäre két jüneriapo yúmala: Jume taahuarim lütiseka huéeyo, jü tiempo süm éehuame yebijnake. ² Bueítuk yoremem annake, bempo jíbatu báreka, simeta bempola huáatíame, junneria jéhuuia emo úttileme, bem ómtirat éame, Diosta béj-reme, bem áchayim kaa nésauta joriame, kaita baysahueme, entok kaa türík jíapsekame; ³ huatemmeu tülisi éehuamta kaa jípureme, kabeta sábuilame, jábetat kía nokame, kaa áu jíapsi yüeme, juka kaa pappeamta kaa jiókoleme, jume tühuata omtíame, ⁴ jume ama bétana jábeta bébame, jume kaa huantiachisi emo nüyeme, jume tüisi emo jítaleme, entokim juka bem áy al-leenakeu jíba huáatíame, Diosta béppa. ⁵ Ímëri Diostat éehuamtam jípuremta bėnanake, tem juka tua Dios éehuamta kaa jípunake.

Katë ámemak emo türe. ⁶ Bueítuk ímëi ínel jóahuammet kimuka, am núk sásaka, jume ili jáamuchim, pereesom bėnasi, kaa türík ámet áusülik. Jü kaa tühua kaa huéelápo ámet ayuka am huíksime. ⁷ Ímëi jíba jita emo majtia, tem kara ä jájame, juka lütüríata, ä täya béchïbo. ⁸ Jáchin jü Janes entok Jambres Moiséjtam béj-reka jáptek, ínëli kětchi, ímëri lütüríatam béj-reka kaate; bueítuk jita täyahuápo emo náyotehuame ámet tápuni, entokim Dios huáatihuápo kaa jehuíteriari. ⁹ Tem béja kaa bát bíchaa kannake; bueítuk jü kaa tüisi bem anëu simem bétana täyana, huámëi bėnasi.

Pablo nokta ä chupëpo Timoteota tejhuak jachin jita ä yáanakëhui

¹⁰ Të empo ä huéria, juka enchi ín majtiähui, jáchin ín jíapsähui huatem bíchäpo, huaka huitti éaka ín huáatiähui, entok jáchin ín Dios huáatëhui, entok jáchin yánti ín jíapsähui, entok yore nákuhamta jípureka, entok kaa huánti jíapseka simeta ára ín joähui, ¹¹ Diosta

kaa súaleme bétanane guók jájjasuri, entok juka kókosi machik ín innésuri. Īri inou yeu sika imey pueblompo Antioquíapo, Iconiopo, entok Listrapo; tüisi ín guók jájjahuakapo béttesi inou siika. Tē íkái simeta bétana jü Señor nee áma yeu huíkkék. ¹² Entok simetaka Dios huáatihuápo Cristotamak santosi jápsi báareme bem guók jájjanáu ámeu ayunake. ¹³ Tē jume kaa tü yóremem entok jume yore bái táttáhuame, jum kaa túhuata bem joá pátákum, chē júnem kaa túhuata jonake, huatem bái táttáhuaka, entok báitaütaka.

¹⁴ Tē empo, kate ä tójaka jíba ä johua, juka em täyakähui, entok tüisi jünéaka jábeta bétana em ä täyalähui. ¹⁵ Bueitukē ili usitaka naateka ä tatäyak, juka Diosta noki jiojteri. Īmēri aram enchi kóba súatua, jínēuriata béchibo, Jesucristota súalhuä pámani. ¹⁶ Jü sime noki jiojteri Diostat yeu simla, entok huéchiapo huéiye, yore majtia béchibo; entok juka kaa tü ayurita yuktiaka ä innētebo; entok juka kaa tülisi yáata ára rútuaktia; entok juka lútula jo báahuamta ára yore majtia. ¹⁷ Bueituk jü yoreme Diosta nésahui joamta lútula jápsinakē béchibo, simēku jita ä araunakē béchibo, jum túhuata ára ä jonakēpo.

4

¹ Nésautane em mámpo yétcha, Diosta bíchäpo entok Señor Jesucristota bíchäpo. Áapo jume kókkolammet entok jápsammet yáura nokta chúpanake, júnakoy táapo reytaka ä yepsäpo. ² Diosta nokiē nooka, juebénasi júchi bénasi ínel éehuayo, entok kaa ínel éehuayo. Juka kaa tü áyurita yuktiaka, lütüriate ä innētua, Diosta noki kuttílasi huéhui. Īkäre am téjhua, yánti éaka, Diosta noki jíba ájáriatukähui. ³ Bueituk tiempo äbo yebijnake; huanärim juka Diosta noki tua yúmalasi entok kuttílasi huentta kara mabetnake. Ál-lam senuk jíkkaij báreka, elēsikisim ä innéaka, huanärim juebena yore mamajtiame náu tóijnake. Huanärim am majtianake, bem ä türepo entok ä huáatiä pámani jíbba. ⁴ Entokim lütüriata kaa jíkkaij báreka ä omoutenake, cuentom kia ettejoariata ayukäu bícham kannake. ⁵ Tē empo simekuchē yúmalasi emo jípure; juka jiokot anhuamtē yánti éaka mabeta; evangelista tékiltē johua; simete yáuhua, juka Dios nésauta em mabetakähui.

⁶ Bueituk ínapo béja muk báare, Diosta béchibo; jü taahuari ín simnakeu béja yúmase. ⁷ Túhuapo nássuahuamtane yáasula; entokne át simsula jü böochi; Dios huáatihuamtane ín jápsipo ëriala. ⁸ Ēn éntok, jü coroona lütüriata huē páman täyahuame nee boobíchaihui. Īkái nee máknake, jü Señor lútula Juez, huäri taahuarichi. Entok kaa nee jíbba, tē simem huame ä nákeka ä boobíchaihuime.

Jita jachin am yáanakēhui áapo am tejhuak

⁹ Bamsekē läuti nee äbo bitcha. ¹⁰ Bueituk jü Demas nee tö simla; kaa túhuaata ániat ayukamta tutüreka, jum pueblo Tesalónicaü bíchaa siika. Crescente Galacia buiärau siika; Tito éntok Dalmacia buiärahui. ¹¹ Lucas jíba ínomak aane. Marcoste núnuka inou ä huéria, bueituk ára tüisi nee ania, ímī tékilpo. ¹² Tíquicotane buere joära Efesou bíttuak. ¹³ Äbo sikätekē jume kapotemē inou nüpa; pueblo Troaspone

am tö siika, Carpota jóapo. Jume librom entok jume pergaminom, ímèrè chë júne kaa koptia.

¹⁴ Alejandro jü sisiguokta tekipanuame, Diosta tühua nee tóij íaaka, juebénasi kaa tüisi anhuamta inou yáala. Áapo Señor ä béjtuanake, juka jita ä joä béchïbo. ¹⁵ Émpë áa bétana két emo suaya, bueítuk ítobia kíktek, tüisi itom nokäu bėj-reka.

¹⁶ Tua bát nee ino nok-riäpo kaabe ínomak taahuak; simetakam nee tö sájjak. Íari bétana Áapo Dios jukai kaa ama am naíkirianake, am jìokorinake. ¹⁷ Të jü Señor ínomak aane, úttiata nee mákaka, bueítuk ínëli inou huémta násuk jü Diosta bétana nokhuame ára yáatuk, síme Diosta kaa súaleme ä jíkkaijnakë béchïbo. Ínëli jü leóna teni kaa nee buäka. ¹⁸ Jü Señor nee áma yeu huíknake, síme kaa türík ayukäpo, entok téhuekapo reytaka ä nésahuepo nee jípu báreka nee suayanake. Símek béppa ujyoori áa béchïbotunake jíbapo béchïbo. Júnentunake.

Teboteri entok Diosta tü eäu ä chuppepo

¹⁹ Priscata entok Aquilatë tebotua, entok Onesíforota jóapo jomeme. ²⁰ Erasto pueblo Corintopo taahuak. Trófimotane éntok pueblo Miletopo tö siika, kókoremta. ²¹ Séberia tiempota kee yúmaye äbo huéiye. Eubulo, Pudente, Lino entok Claudia enchim tebotua, entok síme jume hermaanom.

²² Áapo Señor Jesucristo em espíritumak annake. Jü Diosta tü éehuame enchimmaktunake. Júnentunake.

Jü Carta San Pablota Títotau Ä Jiojtekähui

Teboteri

¹ Pablo Diosta saulero éntok Jesucristota apóstol, jume áapörík yeu púari Diostat ehuápámani, entok jü lúturiata täyahuäpo jum emo jiokölihuä pámani. ² Jum jita jíba boobít-huäpo yü jíapsihuäpo. Jum Diosta kaa yore baytähuäpo, yore ä mak-rokkak, kee jee ániata yeu machiay náateka. ³ Éntok taahuata yúmak ä täyatebok juka ä nooki, jume huatemmeu ä nokhuä pámani, iri ín mampo toijri Diosta itom jinëukamta nésaupo. ⁴ Títotahui, Cristota súalhuäpo tua ín üusi, Diosta tü eäu, yore nak jiokölihuame, éntok yánti jíapsihuame, Dios Áchayta entok Señor Jesucristota itom jinëukamta bétana.

Jume pastorim entok obispom jachin ministerio tékilta bem yánakèhui

⁵ Iäri béchibone isla Cretapo enchi tö siika, hua kaa tüisi huemta enchi rúuktianaké béchibo, éntok síme buere joarammet pastorim enchi joa íaaka, nesauta enchi ín makakä pámani. ⁶ Iri, jü kaa turik bétana kaita át nok máchina, huépulak jíba jubnake, entok Diosta súaleme úusinake, kaa turik bem joa bétanam kaa natuatunake entok bem éäpo jíba jíapsihuäpo. ⁷ Bueítuk úttea, jü obispo kaa türik bétana kaita at nok machiná Diosta tékil ä joapo kaa au buérialinake, kaa juénaratunake, kaa vino jilérotunake, kaa nássuäratunake, tómita kaa türik bétana huemta kaa úkulnake. ⁸ Al-la ä joapo ára huatem mabetnake, tühuata naknake, éntok suámsi au núnake, lútula jíapsinake, santosi jíapsinake, ä jíapsäpo áapo au yüeka au yekanake, ⁹ ára áamak ä tahuarianake juka nok lúturiata, ä majtíahuaka pámani, entok ket ára ámeu noknáké, yore majtihuäpo kayta täbuiasi jípureka, éntok jume ä nok bėjreka nokame ahuä temaijtuaka ä tü etuana, jünehuamta am maknake.

¹⁰ Bueítuk ketunem juebénaka aane, jume lúturiata nok bėj-reme, jume kia jájana jítat nokame, entok yore baytähuame, entok chë junne jume circuncisiónta hueriame. ¹¹ Úttea huamei tem páttiabéchibo; bueítuk síme joamim jíapsi násonte kaa tühuata am majtíaka, íkái joakam tómita yún koba báare.

¹² Senu áme násuk profeeta ínel jiaahua: “Jume cretapo joomem jíbam ára nókíchi, animal kaa susuáram Bénasim maachi, jibuáram, obëram.” ¹³ Iri ä nokäu lútúria. Juari béchibo, kuttilasë ámeu nooka, juka Diostat ehuamta türik am jípunaké béchibo, ¹⁴ kaa jume judíom cuentommet suánake, éntok huame yorémem nesauriachi, bueítukim lútúriata omoute.

¹⁵ Síme chícha machirata kaa jipure, jume chícha machirata kaa jipureme béchibo, tè huame jíapsi nasontulataka kaita súaleme béchibo, síme chícha maachi; bueítuk jü bem éeri éntok jíapsi suära nasóntula. ¹⁶ Diostam emo täya tíiya, tè hua bem jita jóäubeyim ä

omoute. Kujti machirata jípureka, Diosta bej-rekam jíapsa, jita türik júne kara joaka.

2

Jü lütüriata yore majtiahuame

¹ Të empo Akë ä nooka juka kaa täbuiasi huentta yore majtiahuamta. ² Jume yoiyöturim yúmalasim suamsi emo núnake, kaa yún nokaka, suamsi, emo yörihuäpo tülisi, Diostat ehuäpo kaa täbuiasi, emo nakhuäpo, entok ára jita böbithuäpo. Jiapsina, áma yeu huéé béchïbo, jum kaa tühuapo. ³ Inëli jume jamyóyölam, bem jíapsäpom yörisi machisi emo núnake, kaabetat kia nokaka, vino jihuame kaa am yuínake, tühuatam ára majtianake; ⁴ jume jáamuchim chë kaa yoiyöhuemim majtianake, bem kunam am náknakë béchïbo, éntok bem asoam, ⁵ entokim suamsi emo nüyeka, kayta kaa türik joaka, bem joam am suayanakë béchïbo, tü jíapsitam jípunake, bem kunam bëtukim emo am núnakë béchïbo, bueituk Diosta nokibet bette nokta kaa ä bétana noknä béchïbo.

⁶ Alë bénasi kétchi, jume jübua yoiyötume kuttílasi ámeu nooka: suamsi emo am nü sáhueka; ⁷ simepë bat emo ketcha ejemplopo, tekilpo türik joaka, yore majtiahuäpo, yúmalasë emo bittebo, entok suamsi, ⁸ nokta türipo entok kara omouteta, bueituk jü ä béj-reka huéme ä tiunakë béchïbo, entok kaita juénak enchim bétana nok machik jípureka.

⁹ Éntok jume saulerommehuë kuttílasi nooka, bem tékom bëtukim emo nüunake, simeku am türeu jonake, katim elaka am nok bejnake; ¹⁰ kabeta baytahuaka jita ä ühuanake, ál-la simeku ä bitteboka lútula au núnake, bueituk simeku jü Diosta bétana yore majtiahuame itom jinëume üjyorisi bittunake.

¹¹ Bueituk jü Diosta tü eäu áu bittebo, sime yoremem jínëuriata makbareka, ¹² itom majtiaka, juka Diosta kaa yörihuau tojaka, éntok juka ániapo kaa türik úkulhuamta, juëna éerita tójaka, ímite jíapsinake suamsi, lútula entok Dios huáateka, ¹³ juka tüisi al-lehuäpo mabet-báahuamta boobíchaka, entok ujyorisi au yeu machirianakeme jü buere Dios, éntok Jesucristo itom jínëukamta, ¹⁴ jü ito béchïbo au tojakame, sime kaa türiku itom jínëu báreka, éntok tossaala itom bákxiaka ä pueblo attiapo itom jípu báreka, éntok tü tékilta johuäpo naybuk-riata jípureka.

¹⁵ Íkäre ámeu nooka, kuttílasi éntoke yäura úttiata jípureka kaa türi bem yáari am toij sauhue. Kaabe kaa kia kaitäpo enchi jípunake.

3

Lútula jíapsi jipuhuame Diosta tü eäpo

¹ Amëhue am huatisauhue, jume gobierno tékilta jipureme entok yäuram nesahueme áme bétuk emo am jípunakë béchïbo, nesautam jonake entokim at jiapseka tékilta jonake. ² Kaabetachim juénak noknake, katim nássuáleromtunake, ál-lam huatemmakim tülisi emo jípunake, simë yanti ehuamta bitteboka sime yoremem bíchäpo.

³ Bueituk itapo ket bannaataka kaa susuakay, katte Diosta nésaupo rejtey, chikturataka, sime juëna éerita bétuk ito jípureka. Kaa

tühuapote jápsay, éntok jita ito nat úkuleka, kaa bibit péehuaka, éntok huatem kaa bibit péaka. ⁴ Të juka Dios itom jínëukamta tü ehuamta itou yeu machiako, éntok sime yoremem ä nákéhui, ⁵ itom jínëuk, kaa lútula huëpo tuhuata itom yáakä béchïbo, ál-la itom ä nak jikolëpo, bajsiahuaka bemélasí tomtihuäpo, entok Espíritu Santopo bemélasí ä yahuakapo. ⁶ Jü, buéresi yüni itot ä chíbejtiakähui, Jesucristo itom jínëukamta bétana, ⁷ bueítuk lútula jíapsihuamta ä tü eäpo jípureka, amakte herenciata jípureka tahua, yü jíapsihuamta itom boobichä pámani.

⁸ Íri nooki huitti lütüria, Íachiri katë kom eaka, kutti am téjhua, bueítuk jume Diosta súaleme tü tekilpom jíba emo jipunake. Ímëri türimme, éntok yoremem ania. ⁹ Të juka nokta kaa nau bataka huemta katë ä jikkaijbáare, entok juka nat tomti kat-huamta bétana kia nokhuamta, entok juka leyta bétana nau nok nássuahuamta, bueítuk kia bejja entok kaitapo yore ania.

¹⁰ Jü yoreme emo näikimtehuamta joamta, séjtuli entok guosa kuttílasi áu noksuka, pakunë yä tahuaria. ¹¹ Juneate hua ínëli áu nasontekame, Diosta bejre, entok bette noki at chuppe, juka bette nokta at chupe béchïbo.

Jíta ä yánakeu bétana au nokak

¹² Artemasta ö Tíquicota émou nee bíttuako. Emo bamijtuaka pueblo Nicópolisipo inou yepsa, bueítuk jümüne, sime séberia tiempopo tahua báreka eiya. ¹³ Jü Zénas leyta yúmalasi täyame éntok Apoolojta, al-leake am boo tojja, kayta ámeu bïnakë béchïbo. ¹⁴ Jume itomak aanim am áraunakë béchïbo, jum tü tékilta johuäpo. Bueítuk jume jita ámeu bëyemmehui am anianakë béchïbo; bueítukim ínëli huatem tuhuata joorianake.

Teboteri éntok ä chupëpo Diosta tü eähui

¹⁵ Sime jume inomak aneme enchim tebotua. Jume Diostat ehuäpo itom nakemë tebotua, Diosta tü eäu enchimmaktunake. Júnentunake.

Jü Carta San Pablota Jïojteri Filemóntahui

Teboteri

¹ Pablo Jesucristota béchïbo pereeso, entok jü hermaano Timoteo, jü nákhuaame Filemóntate tebotua, itomak tekipanuaamta, ² entok kétchi hermaana Apia nákhuaamta, entok Arquipota, Diosta tékilpo itom jáläekamta, entok huame Jesucristota súalhuäpo náu aanim, em jóapo nau yayajame. ³ Diosta tühua entok yánti éehuame enchimmaktunake, Dios itom Áchayta bétana entok itom Señor Jesucristota bétana.

Filemón Diostat éiya entok huatem nákke

⁴ In Diostane baisahueka emou huáate, oraciónim ín joä beleki, ⁵ bueitukne ä jïkkaja, Señor Jesucristota súaleka em ä nákéhui, entok simem huame Diosta bíchäpo huélpülsi emo nüyeka jiápsame. ⁶ Huä Diostat éehuame huatemmeu em nokäu, huitti át jünee huamta enchi máknake; ínëli sime jü tühua enchimmet ayunake, Cristo Jesúsata huämi. ⁷ Bueituk tüisite al-leiya, entokte jiäpsi yéjtehuamta jïpure, em huatem náké béchïbo; bueituk empo, ín saila, jume Diostau bíchaa huélpülsi jiápsame bem jiápsihuaam óusi éiya.

Pablo Onésimota béchïbo jïokot jiaahuak

⁸ Huäri béchïbo, Cristota bétanane lütüriata jïpure jïöbe, emót ín nésaunaké béchïbo, hua jita chë türik bétana, ⁹ tëne emou jïokot jiaahua, yore nákhuaamta téhuampo: ínapo Pablo béja öla, entokne pereeso Jesucristota béchïbo. ¹⁰ Én éntokne ín üusi Onésimota béchïbo emou nooka, nee pereesotuk Cristota bétana yeu yorem-tukame.

¹¹ Huä bannaataka kaa emou türiakaihui, të ëni emohui entok inou jüne türi. ¹² Én éntokne júchi emou ä bíttua. Akë ä mabeta, em nee mabetäpo bénasi. ¹³ Bueituk ínapo ínomak ä tahuatua péa jïöbe, enchi kara ínomak anëpo, nésaunta nee ä joria iaaka, ímí cárcelpo evangeliota béchïbo pereesotaka ín anëpo. ¹⁴ Tëne kaita yáa báare kaa em ínel éäpo, bueituk ínëli jü em tü éeri kaa útteata ä yáriä béchïbo, ál-la em jünen éäpo. ¹⁵ Bueituk jamak iäri béchïbo au näikimtek emo bétana, jaiki huásuktiapo jáni, én éntok bát bíchaa sime huásuktiapo enchi ä mabetnaké béchïbo, ¹⁶ të ëni kaa súmataka enchi tekokam ténasi, të ál-la chë junne, súmataka béppa, ä sailaka tüisi ä huáatia ténasi. Ínapone tüisi ä nákke, të jibatua empo chë junne. Ä yorem-tukä pámani, em ä nákéu türi jïöbe, të chë jüne musála maachi, jü em ä náknakëhui, Cristota súalhuäpo.

¹⁷ Én éntok ä junëlitunakey, Cristota súalhuäpo empo ínomak huëtek, Akë ä mabeta, em nee mabetä bénasi. ¹⁸ Entok jítäpo jüne kaa tüisi émomak tahuaka enchi huikiriätek, juka enchä huikiriähui, ínohuë ä tójja. ¹⁹ Ínapo Pablo ín mámammeyne ä jïojte: ínapone ä béjtuanake. Kaa täbuiasi emou jiau béchïbo, émpë chë nee huikiriäya.

²⁰ In saila Señorta súalhuäpo, arë nee ania jäni; nechë jíapsi yétcha, jimyore béchibo, Señorta súalhuäpo.

²¹ Emoune jïojte, juka nésau éehuamtat ára em joäbet éaka, jünéaka chë júne ín nokäu béppa em ä yáanakëhui. ²² In áma emou yebijnakehuë huéchiapo jípure; bueítuk Diostau enchim buaná béchibo júnentunake, jü áman enchim ín bínnakëhui.

Teboteri entok Diosta tühua

²³ Epafraſas enchi tebottua; áapo ínomak pereeso Cristo Jesúsſta béchibo. ²⁴ Entok huate két enchi tebottua: Marcos, Aristarco, Demas, entok Lucas, ínomak tekipanuame Diosta tékilpo.

²⁵ Itom Señor Jesucristota tühua enchim jíapsimaktunake. Júnentunake.

Jü Carta Hebreommeu Jiojteri

Dios ä Üusihua bétana nok-la

¹ Dios juebénasi noksulatukay yún kaa nanäla machisi júnak táapo täbui taahuarimmechi, jume áchayhuarimmehui, profetam huämi.

² Én ímëi taahuarim chúkula huëpo ä üusihua huämi, itou nok-la. Íkái éntok ä yö yáaka símeta ä mámpo tójjak; ániata éntok áapörík béchïbo yáuhuak. ³ Áapo ájãria jü bélojkosi símek béppa Diosta ujoyória, éntok tua alëbenna símeku, síme ániat ayukamta jíapsitua, símeta tútti jípure ä nok úttiãrayi. Éntok Áapo mukuka símek béppa túlisi itom báksiak, kaa tü yáarim itom úuhuaaka. Huanäi ámani jikat jü tua yörisi machik bátam bétana yejtek.

Jü Usiari ángelesim béppa chë yörisi maachi

⁴ Íari béchïbo ángelesim béppa chë yörisi machisi tahuariahuak, éntok bempörim béppa chë yörisi machi téhuam mákhuak, tua Diosta ä üusi béchïbo. ⁵ Bueítuk, çjauhueysu Dios jabe ángeltau ínel jiaahuak:

Émpë ín Üusi;

ínapone én em Áchaytaka taahua?

Éntok këtchi:

Ínapone én áa béchïbo áchayhuari;

áapo éntok ín üussitunake.

⁶ Éntok këtchi, juka kësam huéríta ániau kóm bíttuaka jume ángelesimmeu ínel jiaahua:

Tónommeyem áu jápteka ä yöre.

⁷ Jume ángelesim bétana éntok kët ínel jiaahua:

Ä ángelesim jekata bënasi johua;

jume nésauta ä joriame éntok táij bétemta bénomme.

⁸ Éntok ä Üusi bétana ínel jiaahua:

Dios yörisi machi bankopo káteka, jíbapo béchïbo nésahue,

éntok jü kuta em réytaka áy nésahueu huitti lútula huéeka bíttu.

⁹ Juka lútula jíapsihuamtë nákke;

të juka kaa türík éntoke kujti eäke kaa huátia.

Íari béchïbo Dios enchi áma yeu púuhuak.

Jü em Dios éntok musäla machisi al-leehuamta enchi mákka,

em jáläim béppa.

¹⁰ Éntok íkái kët nooka:

Empo, Señor, símeta naatëpo buíatë yáuhuak;

jü téhueka junne em mámmey yáari.

¹¹ Íri lütinake, të empo jíbapo béchïbo tahuanake;

jü huate éntok súpem bënasi moynake.

¹² Éntok huépul súpem bënasë nat am tóttianake,

éntoke chúkula täbui bemela súpem béchïbo am nakulianake.

Të empo katë täbuiasi tahuanake, éntok em huásuktiriam katim lütinake.

¹³ Bueítuk jauhuey taaposu Dios, jábe ángeltau ínel jiaahuak:

¿Ímire ín bata bétana yejte,

jume enchi bej-reka kateme em guókim bétuk nee am órëu tájti?

¹⁴ ¿Jachum kaa espíritu áusüli, jume Diosta tékilpo aneme? Ímëri juka jínëurita mabetnakeme bem anianakë béchïbom äbo bíttuari.

2

Jü buere jínëuria

¹ Huäri béchïbo, úttia tüisi át suaka itom ä bínnakëhui, juka Diosta noki itom jíkkajakähui, juka itom súalëu kaa koptiä béchïbo.

² Bueituk jü noki ángelesim nokakäu huitti taahuak; entok jume Diosta béj-reka ä nésauro kaa bem yáakäu, lútula éehuäpo júne két bette noki ámet chüppuk. ³ ¿Jáchisute áma yeu sákanake jáni?

¿Juka jínëuriata tüisi yörisi machik kía kaitäpo bichäteko? Jü Señor iári bétana bát ä nookak, kësam huëpo; jume ä jíkkajakame éntok itom ä téjhuak. ⁴ Ínëli Dios ä lütüriatey ámemaki. Jume señaalim entok buéresi huëpo kaa täyahuamta entok obiachik kara johuamtam johuay. Espíritu Santo éntok ámet ä náikimtey, ä éä pámani.

Jü yore jínëihuamta yáakame

⁵ Bueituk Dios kaa jume ángelesim mámpo ä tójjak, juka ánia äbo huémta; iári bétanate náu ettejo. ⁶ Të séjtul huëpo senu nookak, Diosta noki jïojteripo ínel jíaka:

¿Jábësa jü yoreme em áu huáatinakë béchïbo, entok jü yoremëta üusi em áu yéebijnakë béchïbo?

⁷ Íkäre yáaka ángelesim beu chë ili bétuk ä tahuariak.

Ä yörinäu éntok símek béppa uyorike ä coronatuak.

Éntoke juka em yáakäu símete ä mámpo tójjak.

⁸ Símete ä guókim bétuk tahuariak.

Bueituk ínëli símeta áa bétuk tójaka, kaita yeu bëaka, símeta áa bétuk tahuariak. Tëte ketune kee jee ä bitcha, juka símeta áa bétuk tahuanakemta. ⁹ Tëte huákäi bitcha, juka ángelesim násuk ili bétuk tahuariahuakamta. Jesús ä yörihuäpo entok símek béppa uyorik coronatuahuak. Jïokot áu ä sikäpo muukuk, bueituk Diosta símem náké béchïbo kókkohuamta núka.

¹⁰ Ínëli türiakay símeta áttiakamta béchïbo, bueituk áapörík béchïbo síme aayuk. Ä üusim símek béppa uyorikum am huéria báreka, jum jïokot anhuäpo yúmalasi ahuä nütuak, juka jínëuriata áme béchïbo yáakamta. ¹¹ Bueituk Dios santosi jíapsihuamta yore makame, entok jü santosi jíapsihuamta mabetame. Símetakam huepulaik jiba áchayek. Huäri béchïbo jü Diosta Üusi kaa ámey tihueka am saila rókka, ¹² ínel jíaka:

Em téhuamne ín sailammeu noknake,

entokne yún emo náu tóijlame násuk himnomne emo béchïbo buiknake.

¹³ Entok júchi ínel jiaahua:

Ínapone át éenake.

Júchi éntok bemelasi ínel jiaahua:

Éni ínapo, entok jume usim Diosta nee mákakähui.

¹⁴ Jachin jume usiarim náu áchayek takaapo entok ójbopo am nanálytuká bénasi, áapo két takaapo entok ójbopo ánëli áu jípurek. Bueítuk imi huämi ä mukukábey, juka kókkokhuamta núk kátekamta kaítäpo tahuariak. Iri béja jü diablo. ¹⁵ Huanäi kaítäpo am yáaka, áma yeu am huíkkek, jume simem kókkohuamta májhueka áa bétuk emo jípureihuim, bem kókkou tájti. ¹⁶ Bueítuk tua lútüriapo kaa jume ángelesim aniak, ál-la jume Abrahamtat yeu kat-riam. ¹⁷ Íari béchibo úttiatakay, símeku ä sailam bénatunakëhui. Ínëli yore nák jiokolihuamta jípureka huitti tiöpopo chë nésahue, Diosta nésahui joaka, entok juka pueblopo kaa türik bem yáari am úuhua. ¹⁸ Bueítuk áapo két jiokot ansuk, kaa tühuapo jíöbilahuaka. Íari béchibo áapo úttiata jípure, jume kaa tühuapo jíöbilahuame ania béchibo.

3

Jesús Moiséjta béppa chë yörisi maachi

¹ Jüntuksan Cristopo itom hermaanom yeu púarim, téhueka bétana núnutaka jiápsame, áachem suuhua, jü apóstol entok tiöpopo buere yäutat itom át éäpo, Cristo Jesústachi. ² Áapo kaakun bíchaa áu náyoteka ä yuktiahuaka páman jíba áu nüka, entok Moisés kétchi ánëli, símekuu jum Diosta jóapo. ³ Bueítuk íri, Moiséjta béppa buéresi yörihuaka bít-hua, jachin jü kárita yáakame chë yörihuaka bít-hua, jü kárita béppa. ⁴ Bueítuk jábe ä yáala, juka kári yáataka kátekamta; tè juka síme ayukamta, Dios ä yáuhuak. ⁵ Lútüriapo Moisés símeku kaa áu náyoteka tekípanuak, jum Diosta jóapo, ä sáyhuaka pámani. Íri lútüriataka taahuak, áa bétana tüisi nokaka. ⁶ Të Cristo usiaritaka ájária, entok kárita béppa lútüriata jípure. Iri kári éntok ítapote ájáriam, bueítuk ítapo itom mabetakäu kaa ito náyoteka ä ériakátek itom jiápsäu tájti át éaka, entok juka jita boobít-huäpo ito jábeleka.

Diosta pueblo jimyoreria

⁷ Huäri béchibo, jü Espíritu Santo ínel jiaahua: Bueítuk empo ä nokäu én jíkkajáteko, ⁸ katem enchim jiápsim námakasi johua, júnak-riapo jume Diosta béj-reka ánia bueka päriapo jíöbilahuaka ayukame bénasi.

⁹ Ímírim nee jíöbilak, jume enchim áchayim. Nechim jíöbilak nee áma yumäu jüneria báreka. Huanärim juka ín yáakäu bitchak, cuarenta huásuktiriampo. ¹⁰ Íari béchibone ámeu öomtek, huamei nát tómti katemmehui, ínel jíaka:

“Jíbem náa kannake, enchim jiápsipo kaa yánti éaka, éntokem ín böom kaa täya báare.”

¹¹ Huäri béchibo ín öomtëu bát kéchakane ínel jiaahuak: Kaibum áman kimunake jum inot jimyorehuäpo.

¹² ¡Áachem suuhua! Hermaanom, enchim násuk kaabe kaa türik jiápseka kaa ä súaleka áu náyotenake, jum Dios jiápsamta súalhuäpo. ¹³ Ál-lem chikti táapo kuttílasí náu nooka, ketune tiempota jípureka, bueítuk ínëli kaabe enchim násuk námakak japseka annake, kaa türikuu baítaütaka. ¹⁴ Bueítukte Cristotamak ä áttiak,

juka áa bétana itom jípunakêhui kaa ito nayoteka itom jiapsäu tajti, juka át éehuamta itom naatekápo bénasi.

¹⁵ Én éntok íkái nokhua násuk:

Eme ä nokaü én jíkkajakáteko,
katem enchim jíapsim námakasi johua,
jume júnaköri nee öomtituakame bénasi.

¹⁶ ¿Jábesamme, jume ä jíkkaijsuka, ä öomtituakame? ¿Jachum kaa síme jume Egiptopo Moiséjtamak yeu sájakame? ¹⁷ ¿Jábemmaksu cuarenta huásuktiapo omtey? ¿Jachu kaa jume Dios bejrim yáakammaki? Ímëi bem takahuam éntok ánia see päriapom huátteka kókkok. ¹⁸ Entok, ¿jábemmeusu ä noki bát kéchaka am téjhuak, kaa áman am kimunake tíaka, jum áamak jimyorehuäpo? ¿Jachu kaa jume ä nésahui kaa yáakammehui? ¹⁹ Entokte am bitchak, kara áman kimuka am tahuakahui, kaita bem súalëra béchïbo.

4

¹ ¡Átte suaka Diosta máujnake! Bueítuk jachinai junne jú jimyorehuäpo kimu báahuaka boobit-huame, huate enchim násuk aneme kara ä jájameka tahuanake. ² Bueítuk itou két jíba ánëli nok-ri, jú bemela noki bempörimmeu bénasi. Të jú noki bem jíkkajakähui, kaitapo taahuak, juka Dios éehuamta kaa am jípurekä béchïbo, jume ä jíkkajakame. ³ Të ítapo ä súaleme áamakte áman kimula, jum jimyorehuähui, ä jíakä pámani:

In omtëune bát kéchaka am téjhuak,
kaa áman am kimunake tíaka jum jimyorehuähui.

Éläposu juka tékilta béja chúpasulatukay jíöbe, juka ániata naatekápo naateka. ⁴ Bueítuk séjtul huëpo jimyore taahuata bétana ínel jiaahuak:

Dios jimyorek síme tékilta yáasuka,
jum guoy búsan taahuata huëpo.

⁵ Entok ímí júchi bénasi:

Katim áman kimunake, jum ín jimyorehuähui.

⁶ Huári béchïbo, ketune huate bëye áman bem kimunakêhui, entok kétchi huame bát bemela noki ámeu nokhuakammehui, katim áman kiímuk, nésauta kaa bem yáakä béchïbo. ⁷ Én éntok júchi taahuata yétchak ëni, ínel jíaka: Chúkula tiempota simsuko, Davidta huam, ínel jíayhuäpo:

Eme ä nokäü én jíkkajakátek,
katem enchim jíapsim námakasi johua.

⁸ Bueítuk Josué juka jimyore taahuata am mákakáteko, kaibu júchi tábui taahuarita bétana nok éiyey. ⁹ Huári béchïbo ketune jimyore taahuari áma tahuala, jú Diosta pueblo béchïbo. ¹⁰ Bueítuk jú Diostamak jimyorehuäpo kibak-lame, két tékilta yáasulataka jimyore. Dios két alë bénasi jimyore, ä tékil yáasulataka. ¹¹ Ámante kimu báreka éenake, jum jimyorehuäpo; bueítuk kaabe áma áu náyotenake, huámëi bénasi, jum nésauta kaa johuäpo, kaa türïku.

¹² Bueítuk jú Diosta noki jíäpsa, entok símeku áma yuuma, entok síme kúchirim náu bíchaa buahuiakame bénasi chë mékka tájti ára jita chúktia. Jíapsichi entok espíritut junne ára kibake, óta tónoapo entok tuétanompo junne; entok juka yorem éeri jíäpsipo ayukamta

jüneria. ¹³Jü yáataka ayukame ä bíchäpo kara édotu, entok síme súpe joaritaka étapori ä bíchäpo. Huáahui lúl-late jápteka yeu ä buíjnake, itom yáalähui.

Jesús jü buere sumo sacerdote

¹⁴ÉN éntokte ä jípure, juka sumo sacerdoteta, téhuekata béppa jíkau sikamta, Jesús jü Diosta Ūusi. Áapörík súalhuápote jíba annake. ¹⁵Bueítuk íri sumo sacerdote ára itom jìokoleka ára itom ania. Jüneiya ítapola kara itom áma yumähui. Áaposu két ito bénasi kara áma yúmam ténaka jìöbilahuak, tè áapörikut jü Dios bejri kaita át aykay. ¹⁶Áute rúktinake, tüisi át jíapseka, Diosta yörisi kátekäpo, juka nák jìokolihuamta jajam báreka, entok Diosta túhuapo kaita bëaka jìokot anhuäpo yore aniamtahui.

5

¹Bueítuk síme sumo sacerdote yoremem násuk yeu púari, áme béchìbo obisi an iaahuaka Diosta bétana núnuri, juka Diostau bíchaa náikiata entok animaalm ójbo, jume Dios bejrim béchìbo ä yáa iaahuaka. ²Bueítuk yánti áu nüyeka ára am boobinnake, jume kaita täyaka kaa túhuapo emo náyotelame entok kaa suasi emo nüyeme, jünéaka áapo két áme bénasi kaa úttiaka jíapsihuäpo áu innéaka. ³Júneli juka Dios bejri áapörikut éntok yoremraatat ä ayuka béchìbo, úttia ili kabarata mëaka Diostau bíchaa ä náikianakèhui, yoremraata béchìbo entok áapo béchìbo.

⁴Bueítuk kaabe kia ínel ä éä béchìbo tékilpo áu úttiltebo báanake, ál-la hua núnuritaka Diosta bétana yuktiari, Arónta núnuhuaka bénasi. ⁵Júnëli kétchi Cristo jum símek béppa ujjoriku kaa áu úttilek, juka sumo sacerdote tékilta áu mákaka, ál-la hua ínel áu jíakame:

Émpë ín Ūusi;

ínapone ì taahuarit enchi usiak.

⁶Bueítuk kétchi sékána ínel jiaahua:

Émpë tékil sacerdoteta yúu tütti jonake,

Melquisedecta yoremempo jometaka yö yáatukä pámani.

⁷Të Cristo ímì buíapo jíapsaka, jìokot éaka nookak, ópuam guötiaka hua úttiata jípuremtahui, ä muknakepo ára ä jínëumtahui. Ínëli éntok íari béchìbo jíkkaíjtuk, yörisi májhueka. ⁸Usiaritaka junne, jìokot ä anë násuk, nésaute ára joaka taahuak. ⁹Entok yúmalasi chúpemta mákhuaka, juka jíbapo béchìbo jínëuriata yáuhuak, símem ä néshui jo báareme béchìbo. ¹⁰Huanäi Dios ä jüneriatebok, sumo sacerdote tékilta ä mákaka, Melquisedecta gentepo jometaka yö yáatukä pámani.

Jínhua maachì, jü Diosta súaleka ä tóijhuame

¹¹Íari bétanate yún ára jita nooka, tè obiachi jünakiachisi ä nok báahuäpo, enchim kaa huitti jíkkajä béchìbo. ¹²Bueítuk eme béjem huatem ára majtia éiyey, bueítukem béja yún tiempota huéria. Të ketune bëye jü enchim majtianähui, juka chë kaa obiachik Diosta nokpo bát huémta. Éntokem ínëli kaa áma yúmaka tahuala, ili usita lechim jëyë bénasi; bueítuk karem buáhuamta buäye. ¹³Síme jume ketune lechi jëyeme ketim jee árahue, jum lútula huémtat

jünee huäpo; bueituk ketunem ili uusim. ¹⁴ Të jü bette buähuame jume yötulame béchibo. Ímëri jum élaka jita johuäpo emo majtialataka, akim ä jüneria, juka jünee huamta, tühuata entok kaa tühuata bétana.

6

¹ Huäri béchibo, juka bát itom majtiahuakau huamte sákasuka, Cristota bétana huémta yúmalasite bát bíchaa át jíapsi báreka éenake. Katte júchi ito ä majtianake, juka téta nahuata júchi yecham ténasi entok juka tekil mukiapo hueme kókko huaú yore hueriame. Të jü Diostat éehuame íri jü jíapsi kúaktihuame, ² jü batöhuamta bétana yore majtiahuame, jü jábetat béppa mámtëka Diostau ä nok-riahuame, jü kókkolam jábitëhui, entok jü bette noki jíbapo béchibo chúpanakeme. Béjate simeta ikäi täyasula. ³ Entokte ikäi yáanake, lütüriapo Diosta júnel éayo.

⁴ Bueituk karam jájamtuka tatahua, jume séjtu machiriata mabetakame, jü jikattana Diosta tü éeri bem jihuekäu entok Espiritu Santota huam bem mabetakähui, ⁵ Diosta tü noki entok juka úttiäraata ánia äbo huémata jihuekame. ⁶ Ímëi amáu nóttekame karam júchi bemelasi jíapsi kúakte, juka Diosta Üusi bempörim béchibo júchi bemelasi kúrusit popontëboka, júchi simem ä junnerianaké béchibo. ⁷ Jü buía juka yúkuta juebénasi kóm huáttemta jëyeme, entok júya síarita yoyötutuame, türi takaka jume buíata tekipanuame béchibo, íri buíya Diosta tühuam mabeta. ⁸ Të jü buía huíchata entok táchinota sisiuriame kaa türina; chúkula bette noki át chúpahuaka táana.

Jü bobithuame huitti ehuäpo itom jipurëhui

⁹ Én éntok, eme nákuhame, huittite jüneiya juka jita chë türiaka bétana, jínëuriata jípureka, éläposute ínëli nooka. ¹⁰ Bueituk Dios tü éehuäpo lütüria páman jíba aane; áapo kaibu ä koptianake, juka tékilta áapörík nákeka enchim yáakähui, jume Diosta bíchäpo santosi emo nüyeme béchibo; éntokem ínëli ketune jita am joria. ¹¹ Tëte enchim hueuhuëpulammet ä bít péiya, juka jíba enchim joähui kaita yeu bëaka enchim jíápsau tájti, juka huitti éaka boobit-huamta. ¹² Bueituk jü óbera kaa enchimmet ayunake, ál-lem huame Diostat éaka tekipanuame entok ínëli jume yánti éaka juka Diosta nokakäu mabet báareme. Ímëi bénasem emo nü báreka éiya.

¹³ Bueituk júnakoy Dios juka Abrahamta mabetnakëu ä mák rókaka nookak. Të kaabeta áa béppa chë yörisi machik téuhuak, nokta yéchá béchibo. Huanäi áapo áu bát kéchaka nokta yétchak, ¹⁴ ínel jáaka: “Ínapone tua lütüriapo juebena tühuata enchi máknake, entokne jume emót yeu katnakeme buéresi am bürurianake.” ¹⁵ Ínëli yánti éaka ä boobíchaihuik. Huanäi ä jájamek, juka nokta yéchapo áu nokhuakamta. ¹⁶ Bueituk jume yoremem tua lütula huëpo jábeta chë yörisi machik bát kéchakam nokta yéecha. Huanäi jü noki bát kéchahuakame lütüriataka chúchupe. ¹⁷ Íäri béchibo, juebénasi Dios kálakosi ä bittebo báreka, jume ä mabetnakeme béchibo juka yörisi machik bát kéchaka nokta máktaka bem boobíchaihui, ínëli yúu tútti ä lütüriatebok, juka yörisi machik bát kéchaka ä nokakaihui. ¹⁸ Bueituk ímëi guoy huëpo kara täbuiasi yáatüpo, Dios kara ára

nókichi. Ímíte úttesi jíapsi jóotehuamta jípure, áu rúkteka áapöríku boobíchaïhuime. ¹⁹ Íkáite nùlataka itomak ä jípure itom jíapsi béchíbo, barco ancla tenasi. Íri éntok áman téhueka tiöpopo velota bia tájti yúmala. ²⁰ Ímíri Jesús bát áman kibakek ito béchíbo, jíba béchíbo sumo sacerdote yáataka, Melquisedecta gentepo jometaka yö yáatukä pámani.

7

Melquisedecta sacerdocio

¹ Íri Melquisedec Salempo rey, yörisi jikat Diostau sacerdotetukay. Abrahamta nankirika yeu siika, nássuahuäpo reyesim kobalataka ä yebisiseyo. Huanäi juka Diosta tü eäu ä mákkak. ² Huanäi Abraham nássuaka jum sîmeta ä kobakäu áapörík diezmota mákkak. Jume Melquisedecta téhuam éntok ínêlim jiau báare “tua bát lútula huëpo rey”; éntok Salempo rey, íri éntok yánti jíapsihuäpo “rey ti jiau báare”. ³ Kaa áchayek, kaa áiyek, éntok áapat kat-riam júne kaa jípure; jita táapo ä naatekäpo júne kaa taahuarim jípure, éntok jákun tájti ä jíápsakäu junne. Të ä jíápsäpo Diosta Ūusi bënna, éntok yúu tútti sacerdocio tékilta jípure.

⁴ Tüisem át suaka ä bitcha, juka buéresi yörisi maachi. Íkári jü Abraham áchayripo huéri, jum nássuahuäpo ä kobakäu diezmota ä mákkak. ⁵ Tua lütüriapo jume Levíita usiarim tékil sacerdociota mabetak, éntokim nésauta jípure, pueblolo diezmom bem núnakë béchíbo, leyta jíá bénasi. Ímêi bem saylahuam, éläposum bempo két Abrahamtat yeu sákala. ⁶ Të Melquisedec jume áapat kat-riammak kaa huéritaka junne, éntok kaa Levítammak náikiatukay. Të júnentaka junne, Abrahamta bétana jume diezmom mabetak. Huanäi huaka Diosta bétana mabet báahuamta jípuremta, Melquisedec Diosta tü eäu ä mákkak. ⁷ Kaa yún nokhuäpo sîme júneyia: jü chë ilitchi jü chë yöta bétana Diosta tü eäu mabeta. ⁸ Të tua lütüriapo ímí buíapo jume yoremem kokókko me diezmom mamabeta; të huämi éntok senuk bétana nooka, ketune ä jíapsähui. ⁹ Éntok ínêli jíayhuäpo, Levíi Abrahamtamak diezmom béjtuak, éntok áapo két diezmom mabeta. ¹⁰ Bueítuk Levíi ketune kee jee yorei Abrahamta, juka Melquisedecta ä nankiseka yeu ä siiko.

¹¹ Bueítuk juka levíita sacerdocio tékil yúmalasi áhuä jípureyo, ¿jatchiakasu jita áma bëye bénasi tábui sacerdote áu tóboktia, bueítuk ikäi bétuk jü yoremraa leyta mabetak, Melquisedecta gentepo jometaka yö yáatukä pámani? Éntok, ¿jatchiaka kaa núnuhuak, Arónta gentepo jometaka yö yáatukä pámani? ¹² Bueítuk jü tékil sacerdocio kúaktiahuakatek, két úttia juka leyta kúaktianähui ä yáa béchíbo. ¹³ Jü íari bétana nokhuakame tábui tribupo joome; të ímêi náu huérim juka tiöpopo altar tékilta, kaabe ä yáuhuak. ¹⁴ Bueítuk júnakiachisi täyahua, jü itom Señor Judáta familiapo huéritaka. Íari bétana éntok Moisés kaita nookak, tékil sacerdociota ä jojoai bétana.

¹⁵ Íri éntok chë júne júnakiachisi täyahuak, të jábe Melquisedecta bénaaka áu tóboktiakátek, juka tékil sacerdociota tábuiasi joaka. ¹⁶ Kaa yorem ley chúpata huë páman yáataka bem familiapo

huéritaka áma yeu sákalame, ál-la kaa ä muknakepo úttiata jípürèhui. ¹⁷ Bueituk áa bétana nokhuaka täyahua:

Émpè jíbapo béchibo sacerdote,
Melquisedecta yoremraapo jometaka yö yáatukä pámani.

¹⁸ Íari béchibo jü nésauroi bannaataka huéeri kaitäpo taahuak, kaa úttiata entok kara jita ä joai béchibo. ¹⁹ Ínèli jü ley kaita yúmalasi yáuhuak. Ínèli naate jü chë türi boobit-huame; íari béchibote Diostau rukte.

²⁰ Íri kaa kía yáuhuak, ál-la jü noki yörisi machika bát kéchahuaka yáuhuak. ²¹ Bueituk jume huate sacerdotem kaita noki yörisi machik bát kéchahuakam áma yeu púahuak. Të íri, juka yörisi machik bát kéchakame ínel áu jiaahuak:

Jü Señor yörisi machik bát kéchaka,
kaibu amáu bíchaa kúaktinake:

“Émpè sacerdote jíbapo béchibo,
Melquisedecta yoremraapo jometaka yö yáatukä pámani.”

²² Íari béchibo Jesús juka nokta náu tütehuäpo chë türik, ä lütüriatunakë béchibo, áu bát kétchak. ²³ Jume huate sacerdotem éntok emom búruriak, bueituk bem kókkö béchibom kara naa búrujti át kaatey. ²⁴ Të íri, jíbapo béchibo jiápsaka, sacerdocio tékilta jípüre, kaa lülütenta. ²⁵ Huäri béchibo két jíbapo béchibo ára am jinëu, jume áapörík eá páman Diostau rúkteme, huanäi jiápsaka kaa chúkteka áme béchibo Diostau am nok-ria.

²⁶ Bueituk íri sumo sacerdote ito béchibo türiakay: huépülsi áu nüyeka, kaa juénak éaka, jita chicha machi kaa át cháchätu. Juka kaa türik johuä násuk sékána áu jípüre, entok téhuekata béppa chë mejikat tóboktiari. ²⁷ Juka jìokot éehuamta kaa chikti táapo jípüre, jume huate sumo sacerdotem bénasi. Ímèri bát juka Diostau bíchaa näikiatam jojoa, bem kaa tü yáarim béchibo, chúkula éntok jume pueblota yáarim béchibo. Íkäri Jesús séjtul jíba ä yáuhuak jíbapo béchibo, Diostau bíchaa näikiapo áu tójaka. ²⁸ Bueituk jü ley nokta chúchupa, sumo sacerdotem áma joaka, yoremem kaa úttiakame; të jü noki yörisi machika bát kéchari, leytapat chúkula huéeka, jü usiari kaita áu bëyeka yúmalasi yáari jíbapo béchibo.

8

Jesús násuk huéeka bemela nokta tüteme

¹ Én éntok türi jìöbe, jü tua bát huéeme itom náu ettejhuasakäpo, jü sumo sacerdote itom jípürèu, téhuekapo buéresi reytaka jojuhuäpo bátatana yejtek. ² Diosta káripo tékilta johua. Huäri kári tua lütüriapo tabernáculo. Íkäri jü Señor ä tóboktiak, kaa jü yoreme. ³ Bueituk síme sumo sacerdote juka leyta jía páman áma yéchari, juka Diostau bíchaa näikiata entok jume kaa tü yáarim béchibo kabaram súa huamta ä yáanakë béchibo. Íäri béchibo úttia áapörík két jita huériaka Diostau bíchaa ä kíktenakèhui. ⁴ Ä ínèlituk ími buíapo anètek, katchan júne sacerdotetu éiyey, jume sacerdotem ketune ími anë béchibo. Ímèi juka Diostau bíchaa näikiatam jojoa, leyta jía pámani. ⁵ Të ímèi ä johua, juka téhuekapo johuamta bénnak. Íri

éntok mamatuhauaka jékkaataka bíttu, juka Moiséjta ä téjhuaahuaka pámani. Tabernáculota ä yáa sáuhuek, ínel áu jíaka: “Tüise át suaka ä bitcha; huanäre ánëli ä yáanake, tua alë bénnak, júya káupo em ä bíttuahuaka bënasi.” ⁶ Të ëni chë türi tékiata máktaka ä johua, bueítuk Áapo yoremta entok Diosta násuk huéiyek, juka chë yörisi machik nokta náu tütehuamta yáa báreka. İri éntok yáataka óorek, juka chë türik nokhuaka boobít-hua pámani.

⁷ Të huäri bát huéeme türika yeu sikátek, tua lütüriapo kaibu jariu éehuay, jum guosa huëpo ä yáanähui. ⁸ Bueítuk kutti ámeu nonokak, ínel jíaka:

Én éntok béja taahuarim äbo huéiye, jü Señorta jíä bënasi.

Nokakane nokta bemelak náu tütehuamta yéchanake,

Israel entok Judáta gentemmaki.

⁹ Kaa juka nokta náu tütehuamta bem áchayimmak ín yáakä bënasi, ál-la jü júnak taahuarimmet mámpo am buíseka Egipto buiärapo nee yeu am huíkekäpo bënasi,

bueítuk bempom juka ín noki náu tütehuakapo, ámanim kaa aayuk, jü Señor ínel jiaahua:

Ínapone bempörim kía tójjak.

¹⁰ Huäri béchibone juka nokta náu tütehuakamta yáanake, jume Israelta gentemmaki.

Entok két ínel jiaahua jü Señor:

Chúkula huámechì taahuarimmet,

jume ín leyimne bem kóba súahuapo órenake,

entokne bem jíapsimpo am jiojtenake.

Entokne áme béchibo Diostunake;

bempo éntok ín pueblotunake.

¹¹ Entok kaabe täbuik majtianake,

áamak aani junne, ínel áu jíaka:

Señortë täya.

Bueítuk simetakam nee täyanake,

bempörim násuk jü chë ilitchi éntok jü chë yötau tájti.

¹² Jum bem kaa tü yáarimpone am jiokorinake;

entok jume bem kaa tü ayulammehui,

kanne éntok ámeu huáatinake.

¹³ Bemela noki náu tüterita jíapo, juka bát huémta öra tía báare. Huanäi ínëli jü öratata tahuame momoye, entok sep jëla kaitatunake.

9

Jü buíapo entok tehuekapo santuario

¹ Én éntok, jü bát huéeka noki náu tütehuame, Diosta yöri béchibo nésautea jípurey, entok jü kári ímì buíapo Diosta áma yörihuäu yáatukay. ² Jü tabernáculota éntok ínëli órekay: násuk áman näikimtetaka, jum bát huëpo, véelota bía huam bíchaa santosi täyahuay. Ímirim órekay, jü candelabro, jü mesa entok jume páanim Diostau bíchaa näikiari. ³ Të guosa huëpo velota bía huam bíchaa jü tabernáculota senu huéri áma órekay. İri simek béppa santosi täyahuay. ⁴ Ímì órekay jü incensario oro áusülitaka, entok két áma órekay jü nokta náu tütehuäpo arca, simekut oro át téktaka. Ímì

huáijhua éntok jü urna ti täyahuame oro áusülitaka. Ímí huáijhua éntok maná áma órekay, éntok jü Arónta kuta basihuekame, éntok jume guoj mamni nésahuim tétao jjofteri. ⁵ Íári béppa éntok jume querubinim símek béppa ujoyorika jábuekay, bem másammey juka jü nokta náu tütehuäpo arcata páttialataka. Ímíri ojbo öorehuay jume Dios bejrim tucha béchíbo. Íári bétanate én kara yún jita nooka.

⁶ Ínèli béja huéchiasi áma óresuka, jum tabernáculo huépul kátana ä näikimteripo, jume sacerdotem élaka áma kíkkimu, juka altarpó tékilta yáa báreka. ⁷ Tè jum senu kátana ä näikimteripo, jü sumo sacerdote áapo jíbba huásuktiapo séjtuł ójbota huériaka áman kíkkibake, bueítuk ójbota kaa huériaka kara áman kibake. Íkái yörisi machik Diostau bíchaa näikiata huéria, áa béchíbo, éntok jume kaa júnéaka pueblopo Dios bejrim yáalame béchíbo. ⁸ Jü Espíritu Santo am jüneetua, juka símek béppa santosi täyahuamta, juka böota áman bíchaa bókamta kee étapohuáihui, jum tabernáculo huépul kátana ä näikimteripo, juka oficio tékilta ketune áma johuayo. ⁹ Íri ímèchi taahuarim béchíbo ejemplo, juka ímí nokta hué pámani jü Diostau bíchaa näikiari éntok jü kabaram súahuame. Júnentaka junne íri kara jíapsi éerita yúmawasi johua, jü Diosta ínèli yörihuame. ¹⁰ Íri béja jibuáhuame éntok jita jihuame jíbba, jü jaikisi emo báksiaka Diosta yörihuame, nésauri yáataka takaahuata béchíbo órekame. Íri ínèlitunake, juka tiempota yúmako símeta bemelasi yáahuäu tájti.

¹¹ Tè Cristo yepsaka béja ímí aane. Íri áu sumo sacerdote jü tühua äbo huémtahui. Jü tabernáculo ä tékiakápo ché türika yúmala, éntok kaa mámammey yáari, ál-la ínel jíayhuäpo kaa ímí buápo joome. ¹² Éntok kaa jume chiböram éntok beserom ójbo huériaka, ál-la tua ä ójbohua huériaka, séjtuł jíbapo béchíbo áman kibakek, jum símek béppa santosi täyahuáhui. Huanái ínèli ä yáasuka ä mabetak, juka jíbapo béchíbo jínëuriata. ¹³ Bueítuk jume torom éntok jume chiböram ójbo, éntok jü beseerota náposa jume chicha machimmet áa béppa huáttiahuakatek, báksiahuaka juka chicha machik takaahuat úuhuataka tatahua. ¹⁴ ¡Tè ché júne úttiak, jü Cristota ójbo! Áapo kaa chicha machik jípureka Diosta bíchäpo áu tójjak, jü jíbapo béchíbo Dios Espírituta huämi. Huanái áapo ä ójboy kókkohuäpo jita johuäpo itom ä úuhuaanake. Huanái ínèlite Dios jíapsamta nésahui jonake.

¹⁵ Íári béchíbo, Áapo násuk huéeka taahuak, juka bemela nokta náu tütehuäpo. Ínèli ä muknakeu úttiaturakay, jume nokta bát náu tütehuaka bétuk jume Dios bejrim jioorinä béchíbo, ley nésauta kaa johuäpo. Huanái jume núnurim juka boobit-huamta mabetnake, juka herenciata jíbapo béchíbo näikiata áme béchíbo. ¹⁶ Bueítuk jábetau senu jita tö sim bárëteko, jiösiata yáatebonake. Huanái úttia, juka jiösiata yáatebokamta muknakèhui. ¹⁷ Bueítuk juka jiösiata yáakamta mukuk, lütüriataka tatahua; tè kee jee ä mukeyo kaita béj-re, jü jiösia yáahuakame. ¹⁸ Íári bétana kétchi, jü noki bát náu tütehuakame junne ójbo guötipo chúppuk. ¹⁹ Bueítuk Moisés síme ley nésauta gentetau noksuka, beseero éntok chiböra ójbota nüka báammaki. Éntok kabara bóa síkirik, júya hisoopota huanái am kómoniak. Huanái libro nésautat ä sitiak, éntok síme

gentetachi, ²⁰ ínel jíakari: “Íri jü nokta náu tütehuakapo ójbo, Diosta enchimmet nésehueka pámani.” ²¹ Entok kétéchi, ójbota át sítiak, jü tabernáculotachi, entok jume Diosta yörihuäpo jita ámey jojohuammechi. ²² Entok ójboyi batte síme báksiataka tahuanaake, leyta jíä pámani; të ójbota kaa guótek, Dios bejrim kara jiokorina.

Cristota kúrusit mukukäu Dios bejrim yore úuhua

²³ Úttiataka tatahuay, juka téhuekapo ayukamta bénnak ínëli ä báksiataunähui; të jü téhueka bétana huéeme huatek béppa chë türik Diostau bíchaa näikiata huáatia. ²⁴ Bueítuk jü tua símek béppa santosi täyahuame Cristota kibakekäpo jü bát yáahuakamta bënna, të kaa mámammey yáari, ál-la téhuekapo Diosta anëpo óorek. Huanäi Áapo áman kibakek, ito béchíbo. ²⁵ Entok kaa juebénasi áu tójaka áman kibakek, jáchin juka sumo sacerdoteta áman kikkibake bénasi, jum símek béppa santosi täyahuähui, chíkti huásuktiapo, të täbuik ójbo huériaka. ²⁶ Të täbuiasi ä huéenakeyo, úttiatu éiyey juebénasi jìokot ahuä binnakèhui, juka ániata kësampo naateka. Të èni jume cien huásuktiriam nat sáu kateme lütëpo, jíbapo béchíbo séjtlul jíba ä yáuhuak, juka jìokot áu sikamta, juka kaa türik áme násuk ayukamta kaitapo tahuaria báreka. ²⁷ Bueítuk ínëli chúpari jume yoremem, séjtlul jíba am kókkonakèhui; chúkula entok jü bette noki ámet chúpanake. ²⁸ Ínëli kétéchi jü Cristo séjtlul jíba jìokot ansuk, jume juebena Dios bejri yáarim jípurëu huéria báreka, entok guosa huëpo, yepsaka Dios bejrim johuäpo kaita áma jípunake, jume ä boobíchaihuime jínëu báreka.

10

¹ Bueítuk jü ley juka tühua äbo huémta jékka jípurey, të kaa tua ájáriatukay jü yebijnakeïhui. Jume chíkti huásuktiapo animaalim sússuahuaka Diostau bíchaa am näikiahuame, íri kaibu yúmalasi emo am jíputuanake, jume áman rúkteme. ² Ä junëlituk kaa éntok yáa éehuay, bueítuk jume ikái Diosta yörihuäu joame senu huëpom kaa chícha machika tahua éiyey, entokim bem jíápsipo kaa ä jípureka tahua éiyey, juka Dios bejrita. ³ Të íri chíkti huásuktiapo animaalim sússuahuame, ámeu huauhuaatihua, jume Dios bejrihuammehui. ⁴ Bueítuk jume torom entok jume chivam ójbo karam jábeta ä úuhua, jume Dios bejrim.

⁵ Huári béchíbo ániau kibakeka, ínel jiaahuak:

Juka animaalim súahuaka emou bíchaa näikiahuamtë kaa huáatiak, ál-lë takaahuata nee mákkak.

⁶ Jü ójbo altarpó sítiahuame entok jü huakas tájipo táahuame Dios bejrim béchíbo, katim enchi al-leetuak.

⁷ Huanäine ínel jiaahuak:

“Dios, ímíne emou huéiye,
em nésehui yáa báreka,

jáchin jum libro royopo ino bétana ä jìojteri pámani.”

⁸ Ínel bát jíaka: “Jü animaalim súahuame, jü Diostau bíchaa näikiahuame, jü altarpó ójbo sítiahuame entok jü huakas tájipo táahuame Dios bejrim béchíbo, katë am huáatiak entok katim enchi al-leetuak; íri síme leyta jíä páman jojohua jíöbe.” ⁹ Entok sep ínel

jiaahua: “Ímine emou huéiye, Dios, em nésahui yáa báreka. Juka bát huémta mékke ä óóre, juka chúkula huémta áma tahuanaké béchibo.”¹⁰ Jum ínëli éehuápote Diostamak huitti jíapsihuápo yáari, juka Jesucristota takaahua Diostau bíchaa ä näikiahuaka pámani, séjtuli entok jíbapo béchibo yáahuakamta.

¹¹ Entok tua lütüriapo sime sacerdote chikti táapo ä jojóa, juka oficio tékilta, jume animaalim juebénasi sússuahuamta; të ímëri jume Dios bejrim kaabeta úhua. ¹² Të Cristo, áu tójaka séjtul jíba ä yáhuak, jíbapo béchibo, juka jikot áu sikamta, jume Dios bejrim yáarim béchibo. Huanäi Diosta bátam bétana yejtek. ¹³ Huämi bát bíchaa ä boobícháihui, jume ä béj-reka kateme ä guókim bétuk am tóijnäu tájti. ¹⁴ Bueituk juka Diostau bíchaa näikiata séjtul jíba yáaka, jíbapo béchibo yúmalaasi am tahuariak, jume Diostau bíchaa huitti näikiarim. ¹⁵ Jü Espíritu Santo két itou ä lütüriate, chúkula ínel jiausuka:

¹⁶ Jü Señor ínel jiaahuak:

Íri ájaria jü noki ámemak ín tütenakëhui,
chúkula huamei taahuarimmechi.
Jume ín leyimne bem jíápsipo órenake,
entokne bem kóba súahuapo am jiojtenake.

¹⁷ Noksuka júchi huatek nooka, ínel jíaka:

Kaibu éntokne ámeu huáatinake,
jume bem Dios bejrimmehui entok jü Diosta nésahui kaa bem yáakähui.

¹⁸ Bueituk jume Dios bejri yáarim jiokorisuhuakapo, kaitatunake, jü Diostau bíchaa näikiari jume Dios bejri yáarim béchibo.

Diostaute ruktipo yúmala

¹⁹ Én éntok hermaanom, kaitatte obisi éaka arate áman kiimu, jum símek béppa santosi täyahuähui, Jesucristota ójbo béchibo. ²⁰ Bemela böo jíápsamta Áapo itom étaporiak, cortinata órekaí pámani. Íri éntok ä takaahua. ²¹ Diosta káripo tékiakamtate jípure, juka buére tékil sacerdoociota joamta. ²² Íhuite rúktinake, kaita jíápsipo ésolataka, huitti itom ä súalëpo tuísi jünéaka. Kaa türik bétanate itom jíapsi báksianake; jume takahuam éntok báam kaa chícha machimyei. ²³ Lütülate kutti ito jípunake, Dios éhuamta johuápo, kaa kom éaka itom ä boobíchápo, bueituk jü itom ä mák-rókame, ä nokäu chúpanake. ²⁴ Jábata kaa yumápote ä ania báreka éenake, entok tühuata joaka yore nákuhápo, náu al-lee béchibo. ²⁵ Jíbata ito náu totojtnake; katte jume kaa náu yayajaka joyhualame bénasi am báanake; entokte kuttílasi náu noknake, huaka taahuata äbo huémta jüneriaka.

Téjhuaataka junne Dios bejrim yáhuak

²⁶ Ítapo itom éäpo Dios bejrik yáakátek, jü lütüriatat jüneehuamta mabetchulataka, Cristota áu tójakäu béja kaitatunake, jume Dios bejrim itom yáakä béchibo. ²⁷ Ál-la jü bette noki Diosta chúpau máusi machika, táji pójtaka am buänake, jume Diosta béj-reme. ²⁸ Jü Moiséjta ley béppa sikame guoyim ó bájim bíchápo, kaita éntok át nátamaijhuaka mëna. ²⁹ Enchím éäpo, ¿jaikisisu nat béppa ára ä

mabeta jäni, juka bette nok chúpemta, jü Diosta Üusitat chepteme, entok juka nokta náu tütehuakapo ójbo guötekame, chicha machiku ä näikiamtachi? Ímëri santosi yáahuaka junne. ¡Á bėj-rekam, Diosta tühua Espíritu kaitäpo bitcha! ³⁰ Bueitukte ä täya, juka ínel jíakamta: “Ínapone ä áttiak, juka nássuahuaka yoret nóttiriahumta, entok ínapone ä bëjtuanake”, ti jiaahua jü Señor. Entok júchi: “Jü Señor ä pueblobeu bette nokta chúpanake.” ³¹ ¡Tepa jaanti maachi, jü Dios jíápsamta mámpo huáttihuame!

³² Të huámëi taahuarimmehuem huáate, júnakoy juka Dios machirirata mabetchuka. Entok jìokot aneka júnem áma yuumak, Diosta úttiärayi jum naamuksi anhuäpo. ³³ Të huate enchimmehui, tua lütüriapo guojajhuakem jìokot enchimneu siika, simem bíchäpo, éntokem júchi tábuiasi am jáläeka taahuak, huame enchim bénasi ámeu huémta jípureme. ³⁴ Bueituk jume peresom júnem kët jìokoleka tüisi am bitchak, éntokem juka jita enchim úhuahuäpo júnem al-leaka át yeu sájjak, júnéaka chë türi herenciata enchim jípurëhui, téhuekapo kaa lülütemta. ³⁵ Bueituk katem ä täru báare, juka enchim át éähui; bueituk ímí yöökäteko jita buéresi mabethuamtem jípunake. ³⁶ Türi, jü yánti jíápsëka Diostat boobit-huame, bueituk ínëli juka Diosta nésahui yáalataka, juka Áapörík yore mák bárëhuem mabetnake. ³⁷ Bueituk jü jìojteri ínel jiaahua:

Júchi chúbala jíbba,
jü yebijnakeme yebijnake,
entok kaa bínhuatunake.

³⁸ Të jü lütula Diostamak huéeme Diostat éaka jíápsinake;
të jü amáu nóttekame kaibu ín jíápsi al-leetuanake.

³⁹ Të ítapote kaa amáu notte, jum emo täruhuäpo, ál-late át éehuamta jípure, itom jíápsi jíápsinakë béchïbo.

11

Diostat éehuame

¹ Jü huitti jita boobit-huame, Dios éehuä páman huéiye, entok kaa ä bíchaka kutti jíápsihuame. ² Bueituk jume itom bát kat-riam färi béchïbom juka tühuata áme bétana nokhuamta jájamek.

³ Diostat éehuápámante át jüneiya ániata yáahuakahui, Diosta nokibeyi, bueituk ínëli jü itom bícháu, kaa bit-huamtay yáahuak.

⁴ Diostat éehuäpo Abel animaalim súaka Diostau bíchaa näikiahumta chë türík Diostau tójjak, Caínta béppa. Íäri béchïbo Diosta tüisi áa bétana nokäu jájamek, lütula jíápsëka jume Diostau bíchaa näikiarim ä yáakä béchïbo. Éntok ínëli ä muksulatuk junne, Abelta yáakäu jíba áa bétana nooka.

⁵ Enoc Diostat ä éä béchïbo núk sákahuak, kókkohuamta kaa bíchaka. Entok kaabe ä téuhuak, bueituk Dios ä nuk siika. Të kee jee núk sákahuaka, Diosta bíchäpo tüisi jíápsaka täyahuak. ⁶ Dios éehuamta kaa jípureme Diosta kaibu al-leetuanake, bueituk Diostau rúktihuäpo úttia, jü jüneehuame Áapörík anëhui, entok huame ä jariame bem kobakäu am mámaka.

⁷ Noéta Diostat éä béchïbo, Áapo ä téjhuak, juka huéenakemta ketune kee jee bíttuyo. Diosta mauj yöreka ä jotáytek, juka arcata,

ä familiahua áma emo jínëunakë béchïbo. Íkái Dios éehuamta jípureka ániat jiápsame bette nokta ámet chúpatebok, entok lútula jiápsihuamta herenciapo mabetak. Íri éntok Dios éehuamta bétana huéiye.

⁸ Diostat éehuäpo Abraham núnuhuak. Huanäi yeu siika, jum ä yebijnakeu herenciapo mabet báreka. Të yeu sika kaa jüneiyay jákun áu yebijnakëhui. ⁹ Diostat éehuä béchïbo áma jóakay, kaa áma jomemta bënasi jum buíata ä máknaïpo, kaa ä áttiakamta bënasi, Isaactamak entok Jacobtamak lona kárimpo. Ímëi éntok juka ä máknäu herenciapo áamak áttiakay. ¹⁰ Bueituk buére jóäraata boobíchaihui, óusi nahuakamta. Íkái éntok Dios ä jünaktek, entok ä yáuhuak.

¹¹ Diostat éehuä béchïbo jü Sara kaa äasoaka, úttiäraata mabetak ára ä asoanakë béchïbo. Huanäi asoak jamyölataka junne, bueituk ä súsualek, juka nokta asoanakee, ti áu jíayhuakamta. ¹² Íari béchïbo kétchi, huépülak abe mukemtabechi juebénakam át yeu sájjak, téekapo chókim bënasi, entok juka sëeta bahue mayoat óreka kara náikiahuamta bënasi.

¹³ Dios huátihuä pámani, ímëi simetakam kókkok, juka bem mabetnakëu kee jee mabetaka. Të kíalim mékkariat am bíchaka am súsualeka am tebotuak. Entokim nokaka ínel jiaahua: “Katte ími joome, entokte kia buía ániat kaate.” ¹⁴ Bueituk jume íneli jíame, huittim yore jüneetua, täbui naciónta emo jariähui. ¹⁵ Bueituk bempo hua buíarat bem yeu sájakäbet éätek, lütüriapom tiempota jípurey áman bem nótti béchïbo. ¹⁶ Të bempo chë türik jípu péiyay, téhuekapo. Íari béchïbo Dios kaa ámey tihueka ámeu áu Dios tíiya, bueituk buere jóäraata am yáariak.

¹⁷ Dios éehuä béchïbo, Abraham jiöbilahuak Isaacta më iaahuaka Diostau bíchaa ä náikiahuäpo. Íneli jü ä máknäu mabetnakeme huépülak jíba üuseka Diostau bíchaa ä náikiaka áahuä tójjak. ¹⁸ Íneli téjhuaritukay: “Isaacta betanë nat tómti kat-riam jípunake.” ¹⁹ Júnëiyay Diosta úttiata jípurëhui, jume kókkolam násuk jábeta ä tóbnoktianakë béchïbo. Ä ínelipo, ä üusihua áapo júchi mabetak.

²⁰ Dios éehuä béchïbo, Isaac Diosta tühua aahuak, chúkula símeku ámeu ayunakemta, Jacobta entok Esáuta béchïbo. ²¹ Dios éehuä béchïbo Jacob, muk báreka, Joséta úusim hueuhuëpulam béchïbo Diosta tühua aahuak. Huanäi Diostau rúkteka ä yörek, ä boroonia puntat huíjjüteka. ²² José muk báreka am téjhuak, jume israelita usiarim yeu sákanakëhui, entok nésahuek ä takaa ótam bétana.

²³ Ä áchayim Dios éehuä béchïbo báij metpo Moiséjtam éssok, bueituk müsäla machisim ä bitchay, entokim reyta kutti noki kaa májhuek. ²⁴ Dios éehuä béchïbo Moisés, béja yótaka kaa entok reyta mala asoapo áu náikia iäk. ²⁵ Áapo íkái yeu píuhuak, jü Diosta gentemak jiokot ä bínnähui, bueituk jum kaa türiku chúbala al-leaka náasä huéenakeu, siimeta tójjak. ²⁶ Jü Cristotamak jiokot anhuame símek béppa ríkoapo ä jípurek, jum Egiptoto tómi tesorota béppa, bueituk juka ä yönakeu bitchay. ²⁷ Diostat éehuä béchïbo Egiptota tö siika, juka reyta ómtira kaa májhueka. Íneli áu jípurek, juka kara bíth-uamta bíchamta bënasi.

28 Dios éehuä béchïbo pájkuata yáuhuak, entok juka ójbo sitiahuamta, jü kësam usiarim súame bempörim kaa am táktianakë béchïbo. 29 Dios éehuä béchïbo Bahue Síkiri pámanim yeu sájjak, buía huakiapo Bénasi. Jume egipciom két ánëli ayu báreka, báapom kókkok.

30 Dios éehuä béchïbo jume Jericó pueblopo sami kóräim huáttek, guoy búsan táapo kontiriáhuaka. 31 Dios éehuä béchïbo Rahab júyapo yorememmak boböyeme kaa ámemak muukuk, jume Diosta nésauri kaa yáakammaki, jume áman bíttuarim yánti ä mabetakä béchïbo.

32 Entok, ¿jítasune két noknake jáni? Bueituk jü tiempo inou binake, Gedeónta bétana ettejjoa béchïbo, Barac, Sansón, Jefté, David, Samuel, entok profetam bétana. 33 Ímëri Dios éehuä béchïbo reyesim buiäramim úttiapo nüuka, entokim lútula huémta yáuhuak, Diosta am mák rókakáhuim jájamek, entokim yóokom tem páttiak. 34 Táij béete rúpaktemtam tuuchak; ejpara buahuim ayukäpom yeu sájjak; úttiäraata kaa ayukäpom úttiäraata yeu huíkkek; nássuahuäpom úttiata nüuka; entokim kaa áma joome batallón sontarom tennituak. 35 Jume jáamuchim bem kókkolam jábitekame mabetak.

Huate éntok kókosi jiokot johuaka junne, búttia báahuakam kaa báarek, juka chë türi kókkoka jábitechuamta mabet báreka. 36 Huate kaa huáatihuaka tiusi jiokot yáahuak, entokim benmuchahuak, entokim pereesotehuaka cárcelpo jóahuak. 37 Tétammeyim mamaa-suhuak; bem takaa éntok nasukaman chúkthihuak serruchommeyi; bem jiopnakë béchïbom jiöbilahuak; ejpara buahuimmeyim súahuak. Yünim naa sájjak, kabara entok chiva béhuam sánkoka, poloobem-taka, kókosi sirok éaka, jájana kaa tüisi bít-huaka. 38 Katim ími ániapo jíapsi iaahuaka bít-huay. Mékka ánia see päriapom naa kaatey, júya ániachi. Káu guójöku entok buía guójökum jójjoasuk. 39 Ímëi simetaka, akim ä jájamek jiöbe, juka tüisi bem jiapsähui. Të Dios éehuäpo katim ä mabetak, juka bem mák báahuaka nok-ri. 40 Bueituk Dios huaka chë türük ito béchïbo yáuhuak, kaa bempolaim jába yúmalasi emo jípu iaaka, ál-la ítapote két ámemak náikihuak.

12

Jesústate jába bínnake

1 Ánëli kétchi, ítapo ito chíkola juebénaka Diostat jápsekame itom bíchame jípureka, juka kaa türük entok béttesi machik itom kom tábemtate tóijnake; entokte yánti éaka tenninake, juka böot tennihuamta ítopat jípureka, 2 Jesústa jába bíchaka. Bueituk Áapo Dios éehuamta yáala, entok yúmalasi ä tahuariala. Entok Áapo al-leehuamta áapat jípureka, kúrusit jiokot aayuk, tiusi jájana bít-huaka junne. Huanäi én rey bankot kattek Diosta báta bétana.

3 Bueituk áachem emo temaje, jü Áaporikúu sikamtahui, jáchin jume kaa türük joame ä béj-reka jáptek, bueitukem jum enchim át éäpo kaa huátti báanake, lótteka. 4 Bueituk emëe katem jee kókkok, juka kaa türük béj-reka enchim nássuäpo. 5 ¿Jachem ä kóptiasula béjja, juka kutti nokta? Bueituk enchim üusekam ténasi enchimneu nooka, ínel jíaka:

In üusi, katë kia kaitäpo ä bít báare,

juka Señorta kuttílasi enchi majtiayo, éntoke kaa kóm ée báare, kutti nokta emou ä nokayo.

⁶ Bueituk jü Señor ä nákeu kuttílasi majtia, entok ä bébeba, juka usiapo ä mabetakähui.

⁷ Emée juka kutti yore majtiahumta ára mabetátek, Dios enchim üusekam ténasi enchim bitcha. Bueituk, ¿jábese jü usiari ä áchay bétana kutti yore majtiahumta kaa mákhuame? ⁸ Tè emée kaa kutti majtiahukatek, katem ára usiaripo näikiahua, bueituk simetakam kutti yore majtiahumta mámak-hua. ⁹ Täbuiasi ä bít-huäpo, ímí buiapote itom áchayim jípurey, kuttílasi itom mamajtiame, entokte am yörey. ¿Jachute kaa chë júne ä jopo yúmala, juka téhuekapo itom áchay nésauro, itom jíapsinakë béchibo? ¹⁰ Lútüriapo huámëri kaa jaiki táapo kuttílasim itom mamajtiay, bempörim ä türeí pámani; të ìri simeta itou türinakë béchibo, bueituk áamak huépülsi itom jíapsi iaaka. ¹¹ Lútüriapo jü kutti yore majtiahuame yorehuä johuay, juka kaa al-leehuamta entok sirokhumta; të ál-la chúkula yánti lútula éehuamta huéria, huame kuttílasi áma huam sákalame béchibo.

Jinhua maachi jü Diosta nok jiahui kaa jobahuame

¹² Huäri béchibo, jume mámam kón huéchilamem tóboktia, entok jume tónom karaktilame. ¹³ Éntokem ili böom rútuaktia, enchim guókim béchibo, bueituk jü guók rábiktilame kaa böot yeu huéenake, ál-la türilataka tahuanake.

¹⁴ Yánti éehuamtem jípure, entok huépülsi jíapsihuamta. Júnëlem simemmak kaate, bueituk íkai kaa jípureme kaibu Diosta bínnake. ¹⁵ Tüisem át suuhua, kolopti jábe kaa ä jájamnake, juka Diosta tühua. Diosta nésauro kaa ä yáakä béchibo, ä jíapsipo chibu éehuame át ayu táytinake. Huanäi ìri böota ä páttiria báanake. Íäri béchibo éntok, juebénakam juénakuu emo nasontenake. ¹⁶ Kaabe jak enchim násuk annake, jámutta kaa jubeka áamak jíapsaka, ö juka Diosta bétana yörisi machik kaa yöreka, Esáuta ayuka bénasi. Bueituk huépul puraato buáhuamta béchibo, juka ä kësam usiari áttiarita nénkak. ¹⁷ Béjem ä júneria, chúkula Diosta tühua mabet péaka, kaa jehüteriahuk. Huanäi ínëli kaa ä jájamek, juka jíapsi kuaktihuamta, buanaka ä jariaka junne.

¹⁸ Bueituk katem jü kähui ára át mámtéhuamtau rúktila. Íri éntok táijpo bétey, tüisi kaa machika kut huathuattëpo entok buére jekäpo. ¹⁹ Huanäi trompeeta jáhui jíkkajituk, entok jáhui nokame. Jume ä jíkkajakame éntok jiokot jiaahuay, kaa éntok ámeu nok iaaka. ²⁰ Juka nésauro bem jíkkajáhuim kara yánti éaka mabetay: “Bueituk jita animal júyat jálojtekaték tétammey ö kúta buahuimmeyi mamaasunay.” ²¹ Buéresi jínhua machiakay jü bít-huame; íäri béchibo jü Moisés ínel jiaahuak: “Guómtilatakane ino yoohua.”

²² Eme éntokem áu rúktila, jü kähui Sióntahui, jü Dios jíápsamta buére jóarähui, téhuekapo jóära Jerusaléntahui, entok jume ángelesim juebena mílimtaka emo jáläekammehui, ²³ huame kësam usiarim emo náu totoijhuäpo náu animmehui, bem téhuam éntok téhuekapo jiojteri, entok Dios simemmeu jueztahui, entok lútula huépo espíritummehui, jume yúmalasi yáarimmehui,

²⁴ entok Jesústahui, juka bemela nokta náu tütehuakapo násuk huéekamtahui, entok jü ójbo sítiaatahui; ìri éntok chë tüisi nooka, jü Abelta ójbo béppa.

²⁵ Tüisem át suuhua, kaa ä omoute béchïbo, juka nokamta. Huámëi júnakoy buíapo bétte nokta ámeu nokhuakamta, katim ä mabetak; karam ä guójaniaka taahuak. Ítapo kétchi, kaa ä mabetakáteko, juka kutti nokta téhueka bétana huémta. ²⁶ Júnakoy huäri nok jáhui kétchi buíata áu yoyootuak, të ëni nokta chúpa rókaka nok-la, ínel jáaka: “Ketunene séjtul huëpo, áu ä yoyootuanake, të kaa buíata jíbba, ál-la juka téhuekata kétchi.” ²⁷ Ìri nooki, “ketune séjtul huëpo huéeme”, ínel jiau báare: jü yáataka ára sékána órehuame mékka órena, bueítuk juka kara sékána órehuamta áma tahuanaké béchïbo. ²⁸ Inëlite juka rey nésauta johuäpo kara sékána órehuamta mabet-lataka, atä baysaunake, entokte íkái itom jípurë násuk, ä nésahui joaka Diostate al-leetuanake, ä yörihuäpo suamsi ito nüyeka. ²⁹ Bueítuk itom Dios tájji jü jita lülütíame.

13

Cristota éä páman jíapsihuame

¹ Emóem nákeka jíba náu aane, náu huéerim bénasi. ² Katem áabia kópte, jü enchim jóapo jábeta mabet-huäpo, bueítuk huate kaa jünéaka bem jóapom ángesim mabetak.

³ Jume pereesommehuem huáate, ámemak pereesomtuka bénasi, entok jume jìokot bít-huame, eme két enchim takaapo ámemak ä innëam ténasi.

⁴ Simemmet huéchiapo bíttunake, jü emo jubiahuame; íkái éntokem türi páman jíba ä huéria báare; të kaa emo jubeka entok kaa emo kunaka náu jíapsihuame, Diosta bíchäpo yäura bít-huamtam jípunake.

⁵ Jum jita jípu péehuäpo katem kaa náksi jita jípu péiya; juka én enchim jípurëmakem al-leiya, bueítuk Áapo ínel jiaahuak: “Kaibune enchi tö simnake, entokne kaa enchi tóijnake.” ⁶ Inëlite huitti éaka ára ínel jiaahua:

Jü Señor ára nee ania; kaibune máujnake, juka yoremta jita inou yáanakey junne.

⁷ Enchim pajtorimmehuem huáate, juka Diosta noki enchimneu nokakammehui. Ámechem suuhua, jáchin bem tahuanakëhui, jum naa kújakteka jáchin bem jíapsäpo. Huanärem jum bem Dios éä páman jíapsa.

⁸ Jesucristo jíba ájária, tuuka, ëni, entok jíbapo béchïbo. ⁹ Katem täbuiasi jájaana emo majtiahuäu bíchaa emo huériutebo báare, kaita huitti täyahuä pámani. Bueítuk türi, juka jíapsita Diosta tühuapo kutti yéchahuäpo, të kaa juka buähuamta bétana yore majtiahuäpo; bueítuk ímïri kaabetau tüisi siika, jume íkái yáakammehui.

¹⁰ Huépul altartate jípure; ímïri karam itomak ára áma jïbuä, jume tabnáculopoficio tékilta joame. ¹¹ Bueítuk jü sumo sacerdote animaalim ójbo huériaaka jume Dios bejrim yáarim béchïbo, áman kíkkibake jum símek béppa santosi täyahuähui. Huanäi ímëi animaalim takaahuam, päkunim yeu tóijhuaka táttaahua. ¹² Ínëli kétchi

Jesús, ä ójboy juka pueblota santosi tahuaria báreka, puertapo päkun kökosi jikot ansuk. ¹³ Campamentopote päkun áu yeu kannake, jikot ä bíť-đuá huériaka. ¹⁴ Bueítuk ímíte yú tutti buére jóarata kaa jípure; ál-late huaka chúkula boobit-huamta jaria. ¹⁵ Inélite Diosta béchibo jíba ä jo báanake, Áapörík huämi. Áa béchibo näikiatate buiknake, itom tempo yeu huémta, entokte ä téhuam huatem júneriatuanake. ¹⁶ Tühua johuame entok jú kaa chúkteka emo aniahuame, katem ä kóptia; bueítuk juka kaa emo ámpoleka jíapsihuamta, Dios ä türe.

¹⁷ Jume enchim pajtorim néosauritem johua, éntokem áme bétuk emo nüye; bueítuk bempom jáchin enchim jíapsäu suaya, entokim Diosta bíchäpo yeu jábuana, enchim béchibo. Inélim al-leaka ä jonake, kaitat jáchin éaka. Bueítuk kaa ä inélituk éntok, enchim béchibo júne kaa türinake.

¹⁸ Ito bechibem Diostau nooka; bueítukte huitti éiya, Diosta bíchäpo tüisi ito jíapsähui. Itom naa kújaktépote simeta tüisi jo báare. ¹⁹ Entokne júchi enchimmeu ä aahua, ínéli enchim ä yáa sáhueka, bueítuk juka enchimmeu ín nóttinakeu läuti ä yáatunaké béchibo.

Ä chúpöpo Diosta tühua, entok teboterim

²⁰ Jú yanti éehuäpo Dios kókkolam násuk ä jíabitetuak, juka itom Señor Jesucristota. Íri jú kabarammeu buére pastor, entok ä ójboyi jú noki náu tütehuak, jíbapo béchibo. ²¹ Én éntok Dios áma enchim yúmatuanake, síme tühuata entok ä néсахui johuäpo. Jesucristota néсахuekápáman türihuamta enchimmet yáanake. Jú símek béppa ujuryori éntok áa béchibotunake, síme huasu-huasuktiriammechi. Júnentunake.

²² Enchimmeune ujbuanna, ín hermaanom, juka kutti nokta kaa enchim kom éetuanaké béchibo; bueítuk íkáine kaa jaikik enchimmeu jíojte. ²³ Enchimne júnee íaa, jú itom hermaano Timoteo béja kaa cárcelpo káttek. Áapörík läuti yepsak, áamakne áman enchim bínnake.

²⁴ Jume enchim pajtorimem símem tebotua, entok símem jume santosi jíapsame. Jume Italiapo joome enchim tebotua.

²⁵ Jú Diosta tü eäu enchim béchibotunake. Júnentunake.

Jü Santiagota Carta Jume Dóoce Tribum Sime Ániat Chibejtilammehui

Teboteri

¹ Ínapo Santiago, Diosta nésauta joriame éntok itom Señor Jesucristota, huame dooce tribum Israelitam ániat chibejtilammeune tebote.

Huä jita täyahuame Diosta bétana huéeme

² In hermaanom, tüisem emo al-leetua jita obiachisi jiotok máchiraata enchimieu hué násuk junne. ³ Béjem jüneiya: Erne Diosta súalétek obiachisi huémta násuk jünem yánti jíapsinake. ⁴ Júnëlem yánti jíapsinake, enchim tü jíapsi yúmalatunaké béchibo, kaita éntok jita enchimieu binaké béchibo.

⁵ Senuk enchim násuk jita jüneehuamta áu bëyey, Diostau ä áunake. Huanäi Áapo Dios ä miknake. Bueituk Áapo yún yore ä miika; kaa ä ámpoleka itom ä mákka, kabeta yeu puaka. ⁶ Të Diostat eaka ä áunake. Katë täbuiasi éenake, ínel jíaka: “Jamak kaita nee miknake.” Bueituk hua kaita súaleme jume bahue máarem jekata naasam huiiké bénasi maachi. ⁷ Júnëli hua kaita súaleme kaibu jita mabetnake, Señorta bétana. ⁸ Huä yoreme guoyik éame kaa áma bíbinhuatu, jum jita ä joäpo.

⁹ Huä hermaano kaa béttek jíapsekame áu al-leetuanake, Diosta ä tóboktiaká béchibo. ¹⁰ Të hua rikoapo jíapsame áu al-leetuanake kaita áu béj-riakähui; bueituk huäri jü ili júya sehua ténasi huakiataka tahuanake. ¹¹ Bueituk juka täata kaa huéeläpo táttasi yeu ä yejtek, hua ili júya huaknake; sehua éntok huénnake. Huanäi hua ä müsäla machiakäu luutinake. Júnëli két tahuanake, jü riiko sime ä tékilimpo.

Jíta béttesi yoreu huéeme kaachin ériahuame

¹² Tüisi al-leaka tahuanake, hua yoreme juénakuú bíchaa yühuaka kutti huéeka tahuakame; bueituk ínëli kutti huéeka tahuakatek, juka jíapsi coroonata mabetnake. Íkai Dios jume ä nákemieu am mik rókaka nok-la. ¹³ Senu juénakuú bíchaa yühuakatek kaa ínel jiaunake: “Dios nee juénakun yüak”; bueituk Dios kara juénakuu bíchaa yütu, éntok Áapo kaabeta juénakuu bíchaa yuyüa. ¹⁴ Ál-la senu ára jioptuatu, juka juéna éerita at ayuká béchibo. Íri juéna éeri éntok ä huíike, ä náyote báreka. ¹⁵ Íkai juéna éerita ayukäpo yeu tomtomte, jü Dios bejri. Íri Dios bejri yahuakatek éntok, áu náu tójaka búrusi áu yáako, huanäi áma yeu tomtinake, jü kókkohuame.

¹⁶ In hermaanom ín nákehui, katem jiöbe. ¹⁷ Sime hua tühua mikpo huéeme entok yúmalasi mikpo huéeme jikat bétana huéiye, hua itom Áchay machiriata átteakamta bétana. Áapörikut kaita täbuiasi anhuame ayka, kía ilikkisi junne. ¹⁸ Áapo ä éäpo itom bemelasi yáuhuak, ä noki lütüriayi, simem béppa bát itom yoremtunaké béchibo.

Nokta hué páman ä joame

¹⁹ Īäri béchïbo, hermaanom ín nákéhui, síme yoremem tüisi jíkkaj báreka éenake, kaa láuti nok yómmia báreka éenake, éntok kaa láutipo óomtinake. ²⁰ Bueituk hua yoremta ómtira kaa Diosta lütüria johua. ²¹ Huäri béchïbo, juka jaiti máchiraatem omoutenake, éntok huaka kaa huéeläpo juénaraata kétchi. Huaka nokta enchimmet ethuakamta, yánti jíapsekem ä mabetnake. Īri ára jíapsita enchim jínëuria.

²² Të huaka nokta huë pámanem ä jonake. Katem kía ä jíkkaj-leromtu báanake, emesu emo bätattähuaka. ²³ Bueituk senu juka nokta kía ä jijikkajätek, të kaa huam nokta huë páman huëtek, ĩri jü yoreme espeejopo ä pújba bíchamta bénasi maachi. ²⁴ Bueituk áapo áma áu bíchaka sikätek, láuti áa bea kóptinake áu jáchínakähui. ²⁵ Të hua tua leyit suaka ä bíchame, huam súmataka itom búttiahuakapo, éntok jíba áma aneme, kaa kía ä kóptia báreka ä jijikkajame, ál-la ä jo sáyhuäu joame, ĩri juebena tühuata bínnake, nokta huë páman ä huë béchïbo.

²⁶ Kía jábe júne enchim násuk áu Dios huáatë tíame, të kaa áu nín yüeme, kía áu bätattähua, éntok hua ä Dios huáatëu kía kaita bėj-re. ²⁷ Huä tua kálakosi Dios huáateme, Dios Áchayta bíchäpo, ĩri ájária: usi lepem anianake, éntok jámut jókoptulam bem jìokot éäpo anianake, éntok ím ániapo juénaraa ayukamta bétana áu suayanake.

2

Katë enchi ára anianakemtat jiba pupujte

¹ In hermaanom, hua itom Señor Jesucristo lóoriata átteakamta enchim súalë béchïbo, katem nat béppa chë emo éria. ² Bueituk senu yoremta oro aniokamta entok bėj-rek sánkokamta enchim násuk kibakek, senu éntok póobetaka kaa türík sánkokamta kétchi, ³ huanärem huaka bėj-remta sánkokamta al-leaka bichätek éntok ínel áu jíakätek: “Émpë ímí tülíku yeesa”; hua póobetau éntok: “Empo éntok jümü kékka”, ö “Ímire ín guókpo yeesa”; ⁴ ¿Jachem kaa emo nat béppa éria, íneli aneka, éntokem juëna éehuamta emo jípurë bétana emo yeu buísse?

⁵ In hermaanom ín nákéhui, akem ä jíkkaja: ¿Jachu Dios kaa huame poloobem ímí ániapo aneme yeu púala, bem rikomtnakë béchïbo Diosta súalhuäpo?, entok, ¿téhuekapo Diosta reytaka nésahueu ä nákeme am mák rókaka herenciapo bem mabetnakë béchïbo? ⁶ Të eme huaka póobeta kaitäpo bitcha. ¿Jachu kaa jume rikom juka tékilta kaa yúmalasi enchim béjtuame? ¿Jachu kaa bempo ámëria huame yäurau enchim yeu totojame? ⁷ ¿Jachu kaa bempo am junneria bėj-reka nooka, jume tü téhuam Diosta enchimmet yuktiarim?

⁸ Eme lütüriapo huaka tua leyta huë páman anëtek, huaka Diosta jía bénasi: “Emobeu jëla anemté em emo ériä bénasi ä náknake”; huanärem tüisi ä johua. ⁹ Të eme kaa nánancha emo ériätek, katem tühuata johua, bueituk jü ley enchim nátua kaa tühuata enchim joä bétana. ¹⁰ Bueituk jábe júne síme leyta yáakätek, të jáksu huëpo ilíkkít júne jíöbekätek, síme leyit jìob-la. ¹¹ Bueituk Dios ínel jiaahua: “Jubekätekë kara täbuik juube.” Éntok két ínel jiaahua: “Katë jábeta mënake.” Éläposë em jubi pátäku kaa täbuik juube, tërë jábeta

mëako, sime leyta béppë simla. ¹² Inëlem nooka, éntok inëlem aane, íkái jüneriaka: hua ley itom búttiakamta jiäpo ámani itot chúpánake. ¹³ Bueítuk jume kaabeta nakjiokolekame ánëli kët ámeu huéenake, kaabeta bem nakjiokoleká béchïbo; tẽ hua yore nakjiokolihuame jíba yólataka huéenake, hua noki béttesi yóret chúpahuamta béppa.

Diostat ehuame entok jü tékkil

¹⁴ In hermaanom, ¿jita béchïbosu türi, jü Dios ehuame éntok kaa ä joáteko? ¿Jachu hua Dios ehuame ä jípurëu ä jínëunake jáni? ¹⁵ Maasen senu hermaanota o hermaanata kaa sánkok, éntok hua chíkti táapo bem buáyeu ámeu bëyeyo, ¹⁶ enchim násuk senu ínel ámeu jíatek: “Katem jáchin éaka kaate, emo em súkkaria, éntokem jíbuaka jóboa”, tẽ kaa huaka takaahuapo ámeu bëyemta am mikátek, ¿jita béchïbosu türi? ¹⁷ Júnëli këtchi, jü Dios ehuame kaa ä joátek, jü ä Dios ehuame kaita béj-reka mukilata Bénasi tatahua.

¹⁸ Tẽ senu jamak ínel jiaunake: “Empo Dios eehuamta jipure, ínapo éntok tékilta johua.” Nechẽ ä bíttua, juka em Dios eehuamta kaita tékilta yáalataka; ínapo éntok enchi ä bittuanake juka ín Dios eehuamta ín tékiliy. ¹⁹ Empo ínel ä súale: Dios huépülai jíbba. Türi junëli; kët jume lemooniom ä súale, éntokim máuj-rimmea emo yoyoa. ²⁰ ¿Jachẽ ä jüneria báare, empo yoreme kaa suakame, juka Dios ehuamta kaa tékilmak huémta kaita béj-rëhui, éntok ä mukilatukähui? ²¹ ¿Jachu kaa jü tékiliy tüisi taahuak, itom áchay Abraham, júnak huaka ä úusi Isaac Diosta mámpo ä tójaka, kabaram súsuahuaí Bénasi ä mëbáreka? ²² ¿Jachẽ kaa jüneiya? Jü Dios eehuame tékilmak náu huéiye, éntok hua Dios eehuame tékilmak yúmalasi chúppe. ²³ Éntok ímí chúppuk, jü jiojteri ínel jíame: “Jü Abraham Dios ehuamta jipurek, éntok ä Dios ehuamta béchïbo tũhuapo náikiahuaak”, éntok Diosta amigo ti téhuaahuak.

²⁴ Béjem jüneiya, juka yoremta jü tékiliy Diosta tü yórempo ä náikiähui, kaa hua Diosta súalhuamtay jíbba. ²⁵ Júnëli këtchi, huámechï taahuarimmechi jü jámut Rahab búru yorememmak boböyeihui, ¿jachu kaa hua ä tékiliy tũhuata jájamek? Bueítuk huame sáyhuakame mabetaka, chẽ türi böota am nütuak. ²⁶ Jáchin hua takaahua kaa espírituta jipureka mukilatunake, ánëli kët hua Dios eehuame kaa tékilmak náu huétek, ket mukila.

3

Jü nínni

¹ In hermaanom, katem enchim násuk katim juebénaka yore majtia tiaka annake, jünéaka íkái tékiakátek chẽ bétte nokta itot chúpnakehui. ² Bueítukte sime juebénasi jábem jíápsipo kókosi jojua. Senu ä nokiy kaabeta omtituátek, íri tua jü tü yórem chúpila, éntok ä takaahua ä yüinakẽ béchïbo áma yuuma. ³ Ítapo jume kábáim pepereenatua itom éá páman am kannakẽ béchïbo. Júnëlite sime bem takaahua ára naa kúaktia. ⁴ Ámechem suuhua këtchi, jume barcommechi: jáchin bueereka júne éntok jeka útteakamta am huériam junne, senu íli rueerata timón téamtay aram kúaktiatu, ä sáhuemta ä huẽ ía páman ä huéenakẽ béchïbo. ⁵ Júnëli këtchi jü nínni ilitchika junne, tẽ buériata johua. Jü tájji ilitchika junne,

jáchin machisi juka júya ániata tátta! ⁶ Jü nínni éntok hua tájita bénasi maachi, juénaray ím ániapo ayukamtay tápuni. Huä nínni itom takaahuapo jünakteri, éntok síme itom takaahua chicha machisi tahuariala. Áapo huaka ániat nate chíkola juëna éerita tóbotoboktia, éntok áapo júne infiernoy bétiari. ⁷ Bueítuk síme animal ím buíapo joome, huikichim, bakochim, éntok bahuepo joome junne, aram yekatu, éntok jü yoreme ä útteara bétuk am jípure; ⁸ të kía jábe yoreme junne ä nínni kaa yüe; íkai juënaraata senu kara ä kétcha; hua jóguo áy kókókkko huamtay tápuni. ⁹ Jü níniyte Dios Áchayta bétana tühuata nooka, éntokte áy juénak nooka, huame yoremem batte Diosta bénasi yáarimmechi. ¹⁰ Huépul tempo yeu sisime jü tü nooki, éntok hua juëna nooki. In hermaanom, íri kaa ínëli huéepo yúmala. ¹¹ ¿Jachu huépü báam yeu pótäpo huame baa chökom éntok baa kákkam áma yeu huéénake jáni? ¹² In hermaanom, ¿jachu hua chuna óguo két jume oliivo takam jípunake jáni? O, ¿jume páras óguom chuna takam jípunake? ¡Èe; kaibu! Júnëli kétchi, baubäa chökom yeu huépo baa kákkam kaa áma yeu huéénake.

Huä tua jita täyahuame jikat bétana huéiye

¹³ ¿Jábesu enchim násuk tüisi jita ára áu joale, éntok jita áu täya tíiya? Yeu ä buíjnake, tüisi áu nüyeka kaa buéresi áu ériaka. ¹⁴ Të eme emo chibureka kaa emo bíbit péätek, éntok emo ée bėj-rihuamta enchim jíápsipo ayuak, katem jita emo täyale, bueítukem lútüriata bėj-reka nooka. ¹⁵ Bueítuk íri ílë bénaaka täyahuame kaa jikat bétana huéiye; ál-la ím buíapo joome; yoremta kóba súahuäpo yeu simlataka, diablo ä áttiak. ¹⁶ Bueítuk kaa emo bíbit péehuäpo náu omtihuäpo, éntok emo ée bėj-huäpo, huämi ayka jü naa múksi huéeme éntok síme hua kaa tühua. ¹⁷ Të hua tüisi jita ára joame jikat bétana huéeme bát huépo tühua áusüli; chúkula yánti jíápsihuamta huéria; náksi maachi; türi; yore jíokolihuamtay tápuni; éntok tü anhuamta chúppa. Tua lútüriata itom téjhua, éntok kaa yore bätattähua. ¹⁸ Jume yánti jíápsita jariame yánti jíápsitam eecha, juka lútüriata jíchupaa béchíbo.

4

Ími ániapo ayukamta türihuame

¹ ¿Jáksu yeu huéiye hua náu nássuahuame éntok náu nok nássuahuame enchim násuk ayukame? ¿Jachu kaa huame juëna éerim enchim jíápsipo ayukamta bétana huéiye, hua enchim jíápsi náyoteme? ² Jítem jípu péiya, të kaitëm jípure; yorem súuhua, éntokem kaa huéeläpo jábetat jita ínnëa, éntokem kara ä yuuma. Nássuäem éntokem át tekipanua, tem kaa ä jípure jita enchim áttea péähui, bueítukem kaa Diostau ä aahua. ³ Jítem aahua, tem kaa ä mabeta, bueítuk kaa tühuata béchíbem ä aahua, enchim áy emo al-leetuahuäpo ä kima báreka. ⁴ ¡Eme Diostamak kaa lútula jíápsame, yoremem kaa huépülak jíba jubekame! ¿Jachem kaa jüneiya, juka kaa tü éerita ím ániapo ayukamta guojaahuame Diosta bėj-reka kathuähui? Kíalíku jábe junne huaka kaa tü éerita ím ániapo ayukamtat huéé báareme, Diosta bėj-reka tatahua. ⁵ Eme jamak juka jíojteta kía ínel ä jáä bénasi éiya: “Jü Espíritu, Diosta itot órekähui;

iri éntok jíba itom áttea péiya.” ⁶ Të Áapo chë yún tūhuata yore miika. Íari béchibo ínel jiaahua: “Dios huame emo buere ériame béj-reka huéiye, éntok huame kaa emo buere ériammeu tūhuata johua.” ⁷ Diosta éá pámanem ä mámpo emo tójaka, diablota béj-reka óusi jápte; huanäi enchim tö búitinake. ⁸ Diostahuem rúkte; Áapo éntok enchimmeu rúktinake. Emëe juëna yóremem emoem mám báksia; eme éntok guoyik éame, enchim jíapsipem huépülsi jíba emo jípure. ⁹ Sirokáem; katem emo al-leetua; buanáem. Enchim achimem buanimpo kúaktia, éntok enchim al-leäu sirokhuäpo kétchi. ¹⁰ Señorta bétukem emo jípure; Áapo éntok enchim tóboktianake, tūhuata enchimmeu yáaka.

Hermaanotat nokhuame

¹¹ Hermaanom, katem jájana nat nooka. Huä hermanotat jájana nokame entok ä hermaano nánātuame, leyta béj-reka nooka, entok leyta nánätua. Të empo leyta nánātuätek, katë leyta huë páman huéiye, ál-lë yaurapo emo yéyecha. ¹² Huépülay jíba hua leyta yore mákame, ára yore jínëume, entok ára yore tárutuame. Të, ¿empo? ¿Jábésäe, tábuik em nätuanakë béchibo?

Katem yoko taahuarit emo jíapsi máchile

¹³ Nechem jíkkaja, eme huame ínel jíame: “Èni entok yokote áman pueblou kannake; huanäite huásuktiapo áman aneka jita nénkinake entok jita kobanake”, ¹⁴ kaa jünéaka yokoriapo jita bénak ayunakëhui. Bueituk, ¿jítasä hua itom jíapsähui? Lútüriapo kía báij huéchiriata bënna, jáchin huäri chúbala jíba yeu mamachia. Huanäi láutiposu kaitatunake. ¹⁵ Júnëlem jíätek chë türi: “Juka Señorta ínel éay, jíapsinakete, éntokte íkai yáanake, o jita tábuik junne.” ¹⁶ Të èni emoem úttile, emo buere ériaka. Síme hua ílë bénaka emo úttilhuame kaa türi. ¹⁷ Huä tūhuata täyaka, entok kaa ä joame, kaa tūhuapo aane.

5

Jume riikom yore jikot joame béj-rihuame

¹ ¡Nechem jíkkaja, eme riikom! Buanäem, éntokem buan chaaye, jü jikot éehuame enchimmeu yúmanekemta béchibo. ² Huä enchim rikoa moyira, entok hua enchim sánko buiichia téepärim ä buála. ³ Huä enchim ooro entok enchim tómi tósali poposíhuila; hua ä poposúraa éntok enchim yeu buísse. Ínëli huaka símeta enchim jípurëu táijpo béeteka enchim tejalnake. Juebena tómitem náu tóij-la; huame taahuarim éntok béja yúmase. ⁴ Èn éntok chaaye, hua tékil béjhua, huame tekipanualeerom enchim buíampo chúpukamta tóboktiakame kobari, am báitattähuaka kaa enchim am béjtuakähui; éntok hua jikot ujbuanhuame etta tóboktiakame bétana huéeme hua Señor chë símem béppa nésahuemta nákapo huéchila. ⁵ Kíalem jájana jíapsaka, emo al-leetua ími buíapo, entok enchim éá páman jíapsak. Jíapsipem emo áuhuiiak, huakasim áuhuiariahuä bénasi. Èn éntok béja yuuma, huakasim súanähui. ⁶ Huä tü yóremtachim nokta béttesi chúppak, éntokem ä mëak; áapo éntok kaa áu nok-riak.

Yántem jíapsa, Diostau oraciompo nokaka

⁷ Huäri béchibo, hermaanom, yántem jíapsa, Señorta yepsäu tájti. Áachem suuhua, jáchin hua et-leero huaka buíapo chúpemta boobinnake, boobíchaka yánti jíapseka huaka yúkuta bathuemta éntok chúkula huéchéu tájti. ⁸ Enchimmek két ayunake, hua yánti jíapsihuame, éntokem huaka enchim jíapsi chë tutti yétcha; bueituk hua Señorta yebijnakeu kaita nápat bëye. ⁹ Hermaanom, katem nat nooka, kaa béttesi nokta enchimmek chúpatunakë béchibo; ínëli jü Juez puertapo huéiyek. ¹⁰ In hermaanom, profheetammechem suuhua, bueitukim jìokot éehuamta éntok yánti jíapsihuamta jìpurey, huame Señorta téhuampo nokakame. ¹¹ Én éntok, të am úttile, tühuaata am mabetak tíaka, huame óusi éaka jìokot máchiraata bíchakame. Béjem ä jìkkaij-la, jáchin juka Jobta yánti jíapsekähui, éntok jáchin juka Señorta áa bétana éähui; bueituk Áapo tüisi yore jìokolë, éntok yore beu jita innëa.

¹² Të simeta béppa, ín hermaanom, katem téhuekata téhuampo nooka, o buíata téhuampo, o jita täbuik téhuampo junne. Ál-la huépulsem lütüriata nooka: jü em “jehuitaria”, jehuituake; jü em “ëe”, éetunake, kaa béttesi nokta enchimmek chúpatunakë béchibo.

¹³ Senu enchim násuk jìokot éätek, Diostau oraciompo noknake. Senu al-leätek, buiknake, Diosta úttileka. ¹⁴ Senu enchim násuk kökorëtek, jume igleesiapo yoiyöturim náu núnunake; éntokim Diostau ä buanianake, aceiteta át tekaka, Señorta téhuampo. ¹⁵ Huä huitti Diostat éehuaka emo buaniahuame ä jínëunake, huaka kökoremta. Jü Señor éntok ä yéchanake, éntok huaka juënaraata ä yáalatuk júne át jìokoritunake. ¹⁶ Huame kaa tühuaam enchim yáarim, náhuem yeu am buijnake, éntokem Diostau emo buanianake, enchim türinakë béchibo. Huä tü yóreme tü jíapsekame Diostau buanátek, ìri Diostau buanhuame útteata jìpure. ¹⁷ Jü profeta Elías ito bënasi yóremtaka, éeripo ito bénaakay. Të Diostau buanak, chíkti ä jíapsimaki, kaa yúknakë béchibo. Huanäi ìm buíapo kaa yúkkuk, báij huásuktia áma búsan metpo. ¹⁸ Júchi éntok Diostau buanak; huanäi téhueka yúkuta äbo kóm bíttuak. Huanäi buíapo jita chúppuk.

¹⁹ Hermaanom, senu enchim násuk huaka lütüriata öbialataka huëtek, senu éntok ä kúaktiakätek, ²⁰ jüneenake: hua kaa tüisi huémta kúaktiaka böo türìkun yeu ä tójame, huépul jíapsita kókkohuamta bétana jínëunake, éntok juebena kaa tühua yáarimmet jìokorituna.

Jü Carta San Perota Bat Huëpo Jiojtekähui

Teboteri

¹ Inapo jü Peero Jesucristota apóstol huame bem buiärapo bituarimmeune tebote, jume Pontopo, Galaciapo, Capadociapo, Ásiapo, éntok Bitiniapo chibejtilammehui. ² Eme jume bannaataka Dios Áchayta täyäu yeu púari, Espíritu Santoy tü tátabri, juka Dios nésauta enchim yáanakë béchibo, alë bénasi Jesucristota ojboy enchim jíapsi tütetunakë béchibo. Tühua éntok yánti jíapsihuame buéresi enchimmeu ayunake.

Tua lútüria boobit-huame

³ Tua yörisi maachi itom Señor Jesucristota Dios Átchay, áapo itom bemela yoremsi yáuhuak, buéresi itom ä jiokolekä béchibo, yü jíapsihuamta tua itom boobitnakë béchibo, Jesucristota kókkolam násuk jábitekä béchibo, ⁴ átteata itom mabetnakë béchibo, kaa momoyemta, kaa nanasontemta, éntok kaa mumukemta áman téhuekapo ëriata enchim béchibo, ⁵ Diostat enchim át eä béchibo, Áapo ä úttiäray enchim suaya, enchim ä jájamnakë béchibo juka yore jínëuhuamta hua taahuari äbo huémstat yeu machinakemta.

⁶ Íari béchibo eme al-leiya, éläposu én kaa jaiki táapo Diosta ínel éai kaa al-leehuamtem jipunake, enchim at eäu jüneria béchibo, ⁷ hua orota béppa chë béj-reme. Jáchin huäri ooro luuluuteka júne tájiai jüneriatunake, alë bénasi jü enchim ä súalëu jüneriasuka tua úttilna, ujoyóriata jipunake éntok yörina hua taahuarit Jesucristota yeu machiayo.

⁸ Huä enchim nákëhui kaa ä bil-lataka junne; hua enchim ä súaleka kía én kaa ä bíchaka junne, enchim át al-lee kókköhui, ⁹ juka enchim at eä béchibo enchim jipunakëu mabet-lataka, juka jíapsita enchim jínëuriahuamta.

¹⁰ Jume profetam hua Diosta tü eäu enchim bétana näikiarita bétana nokakame, ä jüneriaka tüisim át suaka nátemajek i yore jínëuhuamta bétana, ¹¹ tüisi át nátemajeka jábeta bétana ä nokähui, éntok jita táaposu Cristota Espíritu ámet aneme ä ayunake tíiya, hua kaita jee hueisu huaka Cristota jiokot yáaná bétana nokakame, éntok chúkula huäri sáu juka ujoyóriata yebijnake tíame. ¹² Ímëhui yeu machiak kaa bempörim béchibo, ál-la ito béchibom íkai bem nokakähui én enchimmeu nokhuame huame Espíritu Santota téhueka bétana jipureme bétana; juka Diosta ángelesim bít péähui.

Tülisi itom ito nünake bétana nokhuame

¹³ Kialikem huéchiapo emo nüye, kaa bürük éaka suamsi eaka, éntokem át boobíchaihui hua Diosta tü eäu enchimmeu nüpanakemta Jesucristota yeu machianakeyo. ¹⁴ Jume usiari ára sáyhuame bénasi katem huaka juënaraata bannaataka kaita täyaka enchim jo péäu jo báare, ¹⁵ ál-la jáchin hua enchim núnukame santosi áu nüye, eme két alë bénasi símepo santosi emo nünake; ¹⁶ bueituk ínel jiojteri: “Katem chichä machisi jíapsa, bueituk ínapo Santo.”

¹⁷ Bueituk Áchaypo eme ä jípurèteko, huaka kaabeta yeu púaka nokta ámet chúpamta hueepulammet bem yáari béchibo, jíbem Diosta májhue ä yöreka emo boojoria síme jume taahuarim ím ániat enchim anépo tájti. ¹⁸ Júnéaka huam kaitapo kía jájana enchim jípsakäpo enchim jínéutukähui, juka enchim áchayim bétana enchim mabetakähui, kaa hua jita momoyemtayi, ooro, ö tómi tósali, ¹⁹ ál-la Cristota ójbo musäla machikuyi, hua ili kabarata yúmalataka éntok kaita jita kaa türik jípuremta ójbo bénakuyi, ²⁰ béja yeu púataka kee jee ániata júnaktehuay naateka, të ímëi taahuari chúkula huéemmet yeu machiak enchim nákhua béchibo; ²¹ éntok áapörík huämëm Diosta súale, huaka kókkolam násuk ä jíabitetuakamta éntok ujoyóriata ä mik-lata, Diosta enchim súalnakë béchibo éntok áapörík bétana jita enchim boobinnakë béchibo.

²² Jukem Diosta lútüría joaka enchim jíapsi tü tátab-la, jü Espiritu Santota éäpo kaa kía bálit enchim emo náknakë béchibo, júnentukem emo nákke chíkti enchim jíapsimaki, enchim jíapsi tútti yécharika. ²³ Eme júchi bemelasi yeu tómtila, kaa huame áchayriam kókkokkame éäpo, ál-la hua kaa nanasantumta éäpo, jü Diosta noki jíapsamtayi, jü jíba béchibo ayunakeme. ²⁴ Bueituk:

Síme huaakas kía júya síarita bénasi maachi,

éntok síme hua yoremta ujoyória júya sehua ténasi maachi.

Huä júya huahuake, jü sehua éntok huehueche,

²⁵ të hua Señorta nooki jíba béchibo ayunake.

Íri éntok ájária, jü nooki evangeliopo huam enchimmeu nokhuakame.

2

¹ Júnentukem síme juëna éerita tójaka, éntok yore bätattáihuamta, ára nókichiata, jábetat jita innéhuamta, éntok jájana jáihuamta, ² ili usita júbua tómtilata chípeä bénasi eme két huame kauhua espiritualim kaa tábui jítamak kuutilam huáatianake, íri jü Diosta noki, ámei enchim yótunakë béchibo Diosta súalhuäpo jínéuhuamta tua enchim jájammakë béchibo; ³ të béja eme juka Señorta tühuabet jünéelatuko.

Jü tétta jíapsame

⁴ Señor Jesucristotahuem rúkte, jü tétta jíapsamtahui, hua lútula huëpo huame yoremem omoutekähui, të Diosta yeu púari éntok áapörík béchibo bėj-reme. ⁵ Eme két jume tétta jíapsame bénasi emo ériaka emo réutebonake, enchimmea huaka ä kárhua ä yáanakë béchibo, bueitukem Diosta tékil boojoria béchibo náikiari, juka jíapsita bétana huémta áapörík Diosta türëu áu enchim huérianakë béchibo Jesucristota huämi. ⁶ Bueituk júnem két jöjteri:

Juyú, buere joära Sión,

juka tétata tua nésahuemta ejkinampo huémta yétcha,

huaka yeu púata éntok chë musäla machik,

éntok hua ä súaleme kaa tiusi tahuarianake.

⁷ Enchim béchibo, eme ä súaleme, áapo musäla maachi, të huame kaa ä súaleme béchibo éntok:

Huä tétta jume káarim jojoame kaa huáatiakäu,

íri tua jü tétta nésahueme ejkinapo tahuakame.

⁸ Éntok:

Huä tétta át tēitēitihuame,
 éntok hua tétta yore tábeme.
 Bueitukim át tēitēite jü nokichi, bem kaa áma huam jíapsi bárē
 béchibo; huári béchibom két yeu púahuak.

Jü Diosta yorembra

⁹ Tē eme tua hua génte yeu púari, Diosta yäura tékkil boojoriamē,
 nación tühuata joame, tua lütüriapo Diosta yorembra, huaka kaa
 machiku enchim aney huam machiria át guómtisi machikun bíchaa
 enchim núnukamta tühua bétana enchim noknakē béchibo. ¹⁰ Eme
 huame bannaataka kaa pueblotukaihuim, tē enem Diosta yorembra;
 bannaataka kaa yore nak jikolihuamta jájamlatukaihui, tē én ál-lem
 ä jájamla, juka yore nak jikolihuamta.

Diosta nésauta joame bénasem emo nüye

¹¹ Eme nákuame, enchimmeune nooka sékāna enchim jomemtukä
 bénasi, éntok enchim boojoä bénasi, huaka juēna éerita enchim
 tóijnakē béchibo, huaka tü jíapsita bėj-reka huémta, ¹² jíba bénasi
 tülisi emo nüyeka jume kaa Jesucristota súaleme násuku; huam
 enchim bétana nokhuäpo enchim juēna yórememtukä bénasi Diosta
 am úttilnakē béchibo hua Diosta am jikorē taahuarichi, hua tühua
 enchim yáaribet suaka.

¹³ Señorta béchibo hua jábe nésahuemta bétukem emo jípure,
 ä reytuk junne, chē ä nésahuē béchibo, ¹⁴ kía ä gobernadortuk
 junne, áapo äbo am bíttuala, yorememet nokta am chúpanakē
 béchibo, éntok huame tü yóremem bétana tühuata am noknakē
 béchibo. ¹⁵ Bueituk iri jü Diosta huáatiähui: juka tühuata joaka jume
 yoremem kaa susuakame enchim bétana jájana jíame enchim nok
 páttianakēhui.

¹⁶ Kaabeta mámpo emo jípuremta bénasem emo nüye, tē kaa
 huame íat jáhuiteka juka juénaraata joame bénasi, ál-la huame
 Diosta nésahui joame bénasi. ¹⁷ Simemem yöre. Hermanomem
 nákke. Diojtem májhue. Reytem yöre.

Jü Cristota ejemplo ä jiotkot aneepo

¹⁸ Eme jóapo sáyhuame, enchim tekem bétukem emo jípure, tua
 am yöreka; kaa huame tü yorememmeu jíbba, ál-la két huame béttek
 jiápsekammeu junne. ¹⁹ Bueituk ínēli anhuame türi Diosta bíchäpo
 senu én Diosta ä yöre béchibo kaa al-leetuahuäteko, kaa ä innē éau
 júne innēateko. ²⁰ Bueituk jita tühuaa júri kaa tühuata joaka enchim
 chónhuähui éntokem, ¿jíba áamak al-leiya? Tē eme tühuata joaka
 jiotkot máchiraata bichätek éntokem jíba áamak al-leätek, lútula
 huēpo iri türi Diosta bíchäpo. ²¹ Bueituk fári béchibem núnuhuak;
 bueituk Cristo két ito béchibo jiotkot máchiraata bitchak, ejemplota
 itom mákaka, enchim alē bénasi emo boojorianakē béchibo. ²² Áapo
 kaita juénaraata yáuhuak; kaita hua ára nókichia jíkaijhuak ä
 tempo. ²³ Áapo juénasi áa bétana nokhuay júne kaa juénasi am
 yómmiak; jiotkot johuaka júne kaa am bé-reka nookak, ál-la huaka
 áu johuamta hua tua lütüriata joamta mámpo ä tójjak. ²⁴ Áapo
 hua itom juēna yáarim ä takahuapo núk siika jum kúrusichi, itom
 hua juénaraata bétana kókkoka tühuapo itom jíapsinakē béchibo;

bueitukem jio Kochä yáahuaka béchibo áma yorela. ²⁵ Bueituk emé huame kabaram emo náikimtelatukä bénasi aaney, të enim hua enchim jípsi suayamtau rúktila.

3

Jume kukunakame éntok jujubekame jáchin emo nünakëhui

¹ Júneli kétchi eme jáamuchim kukunakame, enchim kunam bétukem emo jípure, huame tü nokta kaa súaleme kobatunakë béchibo kaa nokiyai, të tülisi bem jubim emo nüyëubeyi, ² tülisi éntok yörisi machisi enchim emo nüyëubet suaka. ³ Huá ujoyória enchimmet ayunakeme kaa hua yeutana takahuapo enchim átteanakëhui, hua buéresi ujoyória emo chíkuhame, óoro átteahuame, sánko buéresi ujoyorisi yáataka átteahuame, ⁴ ál-la hua huáijhua jípsita bétana huéeme, hua kaa momoyeme, iri jú kaa béttek jípsihuame éntok yánti jípsihuame; iri tua chë béj-re Diosta bíchápo. ⁵ Bueitukim junéli két tülisi emo nüyey bannaataka huame jáamuchim tü jíapsekame, Diostat éame, bem kukunam bétuk emo jípureka; ⁶ juka Sarata Abrahamta “yóreka Señor ti áu ä jijiä bénasi”. Huári bétana asoarimtakem taahuak, tühuata jóáteko, kaitat ée májhueka.

⁷ Eme jujubekame, két áma huamsu, ámemakem aane suamsi emo nüyeka, jünéaka juka jámutta chë kaa útteakamta jíapsekähui, éntok enchim beu juka tühuata ay jípsihuamta am átteakähi, Diostau bíchaa enchim buanäu jíkkajtunakë béchibo.

Tü éeri tüisi itom ay tahuanakëhui

⁸ Én éntokem simetaka huépülsi jíba éiya, huatem béu jita innéaka, emo nákeka emo sailakamta bénasi, emo jio koleka, éntok kaa emo buérialéka. ⁹ Juénasi áu ayuhuak kaa juénasi ámeu ayunake, juénasi aihuátek júnne kaa juénasi ä yómmianake, ál-la tühuata jo báanake, jünéaka tühuata átteä íaahuaka enchim núnutukähui. ¹⁰ Bueituk:

Huá al-leaka jípsi báareme,

éntok taahuarim türi bit báareme,

ä nínni yüinake kaa juénak ä noknakë béchibo,

éntok ä teni júne kaa ára nókichiata ä noknakë béchibo;

¹¹ juénarata tójaka tühuata jonake;

yánti náu jípsihuamta jariunake éntok ä boojorianake.

¹² Bueituk huame Señorita pusim juka lütüriata joame türeka bitcha,

éntok juka bempörim áu buanäu jíkkaja;

tee jú Señor huame kaa tühuata joame kaa türeka am béj-reka bitcha.

¹³ ¿Jábesu két kaa tühuata enchiméu yáanake jáni tühuata enchim joayo? ¹⁴ Të eme jita jio kot máchiraata bichátek tühuata joaka, úttesem al-leiya. Huá béchibem kaa emo máujtua bempörim bétana, éntokem kaa naa múksi emo éetua, ¹⁵ ál-lem juka Dios Señorita úttile enchim jípsipo, éntokem jíba huechiapem emo jípureka aane enchim emo nok-ríanakë béchibo, síme huame tühua enchim boobichäu bétana enchim temájeme yómmia béchibo kaa buere jáka éntok yörisi machisi nokaka. ¹⁶ Tülisem emo nüye huame jájana enchimmet nokame, enchim juéna yoremmentukä bénasi, tüsi tahuanaké béchibo, Cristota bétana tülisi enchim emo nüyëu jájana

jíame. ¹⁷ Bueituk chë türi emé jiokot máchiraata bichäteko tühuata joaka, Diosta ínel ä huáatiayo, kaa tühuata enchim joäpo béppa.

¹⁸ Bueituk jü Cristo két jiokot máchiraata bitchak séjtul jíbba, itom Dios bejrim béchibo, hua tü yóreme jume juëna yóremem béchibo, Diostau itom huéria báreka, lütüriapo jü ä takahua mëhuak, të espíritupo jíba jíápsaka taahuak. ¹⁹ Huämi espíritupo két áapo huame bannaataka kókkokame anëu siika. Huanäi ámeu nookak, ²⁰ huame bannaataka ámeu nokta kaa jíkkaj báaremmehui, Diosta bínhua ámet boobíchaihui junne, huame taahuarim Noéta jíápsayo, juka arcata johuayo, huam kaa jaiki géntem, guoj náikim jíba áma jíneihuak, buere baniapo. ²¹ Jü yore batóhuame hua júnako báata am jínëukä bénasi, én két yore jínëu Jesucristota jíabitekä béchibo, kaa huaka takahuapo béppa chíchha máchiraata itot ayukamta itom úhuaaka; ál-la Diostau bíchaa túlisi itom ito nü báreka éenakë béchibo. ²² Huä téhuekau jikau sikame Diosta báta bétana kátekame; éntokim áapörík bétuk emo jípure jume Diosta ángelesim, jume yáuram, éntok jume útteata jípureme.

4

Diosta éä paman emo nüyeme

¹ Juka Cristota ito béchibo jiokot máchiraata ä takahuapo mabetakä béchibo, enchimmet két huári éeri ayunake; bueituk hua takahuapo jiokot máchiraata innësukame kaa éntok júchi juénaku annake, ² huame taahuarim itou bëyeme kaa huaka ím ániapo yoremem kaa huéeläpo ukulëu huáatiaka jíapsi béchibo, ál-la Diosta éapo áman itom jíápsinakë béchibo. ³ Büru táapem béja jume tua Diosta kaa súaleme al-leetua béchibo jita yáasuk, kaa tíurata joaka, kaa huéeläpo juka huakajta bétana huémta ukuleka, nanaakoka, kaa tíura pájkota huëpo rejteka, yü tútti naakoramtaka, huame diosim kaa yöri máтчim yöreka. ⁴ Ímëi béchibo át guómtisi maachi hua áme bénasi kaa huéeläpo juénarata kaa enchim joähui, kíalíkum jájana enchimneu jiaahua. ⁵ Të bempo lütüriata nénkinake hua jíápsammet éntok kókkolammem nokta chúpanakemta bíchäpo. ⁶ Bueituk íari béchibo két jü tü nooki Diosta bétana huéeme nokhuak jume kókkolammehui, nokta ámet chúpatunakë béchibo takahuapo aneka bem yári béchibo, të jíba espíritupo am jíápsinakë béchibo Diosta jíápsä bénasi.

⁷ Të síme ayukamta lütinakeu abe yuuma; íä béchibem suamsi emo nüye, éntokem Diostau buanaka jíápsa. ⁸ Símeta béppa nánanchem túisi emo nákke, bueituk jü emo nákuhame juebena Dios bejri yáarim tuchanake. ⁹ Nánanchem emo mamabeta kaa jájana jíaka. ¹⁰ Huëpulaka bem huéeläpo bem miiki senukuu ä buíjnake, Diosta buéresi tühua al-leaka náikim buísemta bénasi éaka. ¹¹ Seenu nokátek tua juka Diosta noki huëpo áman noknake; senu tékiata máktukátek Diosta úttiárata ä mikäpo áman ä boojorianake, juka Diosta tua yörinä béchibo Jesucristota béchibo, hua lóoriata átteakame éntok juka nésayhuamta jíbapo béchibo éntok jíbapo béchibo. Júneltunake.

Cristota béchibo jiokot máchira innëhuame

¹² Eme nákhuame, katem át guómte hua jikot máchira enchim ay jiöbilahuamtachi enchimmeu ayukame, huaka kaa jaibu enchim emo innë máchilëu enchimmeu huëtiaka; ¹³ ál-lem al-leepo yúmala Cristota béu jikot máchiraata enchim bíchä béchïbo, bueituk ä uyjóriahuata yörisi machik yeu machiak két enchim buéresi al-leenakë béchïbo. ¹⁴ Cristota téhuam béchïbo jájana enchimmet nokhuátek, tüisi tühua enchimmet ayka, bueituk hua Diosta Espiritu uyjória áusüli enchimmet ayka. Lútula huëpo bempo ä béj-reka nooka, të enchim béchïbo áapo jíba yórihua. ¹⁵ Eme jábe junne jikot máchiraata bichátek, éläpo kaa jábeta ä mèlatukä béchïbo, o ä èekbuä béchïbo, o ä juëna yóremtukä béchïbo, o kaita ä jüneriäpo áu ä kikkibachä béchïbo. ¹⁶ Të seenu Cristota ä súalë béchïbo jikot máchiraata bichátek kaa áu tíutuanake, ál-la Diosta úttílnake huári béchïbo.

¹⁷ Bueituk jü taahuari béja yúmala huaka nokta chúpanakeu Jesucristota súalemmet naateka. Itot bächä naatek, ¿jáchisu ámeu chúpanake jáni huame Diosta tü noki kaa súalekammehui? ¹⁸ Bueituk jü tü yoreme jikotampo jínëihua, ¿jáchisu áu huéenake jáni jü juëna yóremtahui, Diostamak kaita huáatiamtahui? ¹⁹ Ä junëlituk huame Diosta éäpo jikot máchiraata bíchame, jita jo árahuekamta, ä noki chúchupamta mámpo bem jíapsi yéchanake, éntokim tühuaata jonake.

5

Diosta súaleme suayahuähui

¹ Huame yoiyöturi enchim násuk yeu púarimmeune jikot jiaahua, ínapo két yöturitaka áme béuchi, éntok Cristotau jikot máchiraata sikamta bíchakame, éntok jü két uyjória yeu ä machinakepo anakeme, enchimmeune ínel jiaahua: ² Jume Diosta súaleka enchim násuk anemem suaya, am suaya kaa útteapo, enchim tü jíapsekä béchïbo ál-la; kaa huaka béjtuahuamta huáatiaka, ál-lem kaitat boobíchaka chíkti enchim jíapsimak ä yáanake. ³ Katem huame enchim suayäu úttiapo sau báare, ál-lem ejemplotam mákka jume Jesucristota súaleme. ⁴ Huanäi huaka am suayame béppa nésahuemta yeu machiakem huaka coronata ujyorik kaa momoyemta mabetnake.

⁵ Alë bénasi, eme jübua yoyötume, jume yoiyöturim mámpo emo jípure. Éntok síme nánancha emo nok jíkkajaka kaa béttek jíapsitem náu jípunake; bueituk:

Dios am béj-reka huéiye,
jume emo buérialeme,

éntok kaa emo buérialemmeu tühuaata johua.

⁶ Júnentukem Dios útteakamta mámam bétuk emo jípure, áapörík enchim tóbnoktianakë béchïbo taahuata yúmako. ⁷ Símeta huaka enchim kóm éáhuem ä mámpo tójja, bueituk áapo enchim suaya.

⁸ Suamsem emo nüye, éntokem kaa kótche; bueituk hua enchim béj-ri, jü diablo, leonta omtë bénasi, chíkola huerama, jábeta ä buänakeu jariaka. ⁹ Huákärem béj-reka óusi jápte, jíba bénasi Diosta súaleka, jünéaka jukai junëli huémta huame huate enchim hermanom síme ániat anemmu ayukähui. ¹⁰ Të jü Dios síme tü eäu tápuni, hua ä yü uyjória itom mik báreka itom núnukame Jesucristota

béchibo, chúkula kaa jaiki táapo enchim imĩ ániapo jikot ansukäpo, áapo enchim tü tátabnake, enchim óusi éetuanake, enchim útteata máknake, éntok kaitat jáchin éaka enchim jápsituanake. ¹¹ Áapörík béchibotunake jü yörihuame, éntok jü nésayhuame jíbapo béchibo. Júneltunake.

Teboteri chúpëpo huéeme

¹² Silvánotamak, hua tua yúmalasi hermanopo ín jípurëumakne kaa jaiki nokta enchimneu jïojtek, enchimneu nokaka jáchin enchim emo núnake bétana éntok hua én enchim boojoriau tua jü Diosta lútüriatukä bétana nokaka.

¹³ Jume Jesucristota súaleme Babiloniapo aneme enchimmak náu yeu púari, éntok Marcos ín üusi, enchim tebottua. ¹⁴ Emóem tebotua enchim emo náké béchibo.

Yánti jápsihuame simem enchimmaktunake, síme eme jume Jesucristota mabet-lame. Júneltunake.

Jü Carta San Perota Guosa Huëpo Jiojtekähui

Teboteri

¹ Inapo Simon Peero, Jesucristota sáuhuëhui éntok ápostol áapörik bétana yeu púari, enchimmeune jöjte, eme jume ito beu itom Dios itom jínëukame Jesucristota lütüría béchïbo huaka Diostat ehuamta tua musála machik jáamlame. ² Huä Diosta tü eäu éntok yánti jíapsihuame chëhuasu enchimmet ayunake Diosta éntok itom Señor Jesússta enchim täyakä béchïbo.

Jume Diosta jíapsi jïpureme

³ Sïme hua jíapsihuamta bétana huéeme, éntok Diostau huáatihuaä bétana huéeme itom miiki áapörik Diosta úttearammea hua ä uyjóriay éntok yörisi machiku ay itom núnukamta itom täyakä béchïbo, ⁴ huámëi huämi buéresi musála machik itou nätua, huäri huam Diosta bënasi enchim jíapsinakë béchïbo, huaka im ániapo yore jíapsi nasontemta takahuata jita ukulëu béchïbo ayukamta tóij-lataka. ⁵ Iäri béchïbo eme két át jíapseka tekipanuanake, enchim ä sáalëhuem tü éerita rúktia, jü tü éeritau éntok jítat jünee huamta, ⁶ jítat jünee huamtau éntok emo yüihuamta, emo yüihuamtau éntok yánti jíapsihuamta, yánti jíapsihuamtau éntok Dios huáatihuaamta, ⁷ Dios huáatihuaamtau éntok sailapo emo huati-ahuame, emo huáatihuaamtau éntok yore nákuhamta.

⁸ Bueituk íkai enchimmet ayuak éntok jíba enchimmet ä yötui, kaibem kía jíapsina, kaita joaka, jíbem tekipanuanake itom Señor Jesucristota chëhuasu enchim täyanakë béchïbo. ⁹ Të hua sïme íkai kaa jïpureme hua kaa mékka bíchamta bënasi maachi; líptita bënasi maachi, bueituk huaka bannaataka kaa ä tühua yáarim bétana ä tü huéchilatukäu kóptiala. ¹⁰ Huäri béchïbo, hermanom, tuem át jíapseka tekipanua Diosta enchim núnutukä bétana éntok enchim yeu púatuakä bétana enchim ä lütüría yáanakë béchïbo; bueituk ínel anëtekem jauhuey jünem kaa huáttinake. ¹¹ Bueituk junëli jíbem buéresi al-leriahuaka mabetna, áman huaka itom jínëukamta itom Señor Jesucristota yü nésahuëpo.

¹² Iäri béchïbo, inapo jíba enchim áu huáatitua, enchim ä jüneriay junne, éntok huaka lütüríata én enchim jïpurëubet útteata enchim nülatak junne. ¹³ Ino béchïbo türi, én takahuapo aneka enchim ín búsanakëhui enchimneu nokaka; ¹⁴ jünéaka lautí íkã takahuata ín tö simnakëhui, itom Señor Jesucristota nee jüneetuäpo ámani. ¹⁵ Inapo két át jíapseka tekipanuanake, chúkula nee muksuko íahuí enchim huáatinakë béchïbo.

Jume Cristota uyjória bíchakame

¹⁶ Bueitukte itom Señor Jesucristota útteara bétana enchimneu nookak éntok júchi ä yebijnakeu bétana, të kaa kía nokta árai huäpo áman yáata nokaka, ál-la huaka ä yörisi máchiraata itom pusímmea itom híl-latakäpo ámani. ¹⁷ Bueituk áapörik jü Dios Áchayta bétana

yörihuamta éntok uyjóriata mabetak áman buere uyjóriata bétana jáahui áu kóm bíttuahuak ínel jáaka: “Íri ájária jü ín Ūusi ín nákehui; áapo jü tua nee al-leetuakame.”¹⁸ Itapo éntok íkái jáhuita jákkajak téhuka bétana kóm bíttuahuakamta, áman káuhui santo ti téhuahuakapo áamak aneka.

¹⁹ Atá jípure kétchi jume profeetam nooki, të én chë lütüriapo tahualata. Türi enchim béchibo enchim át suähui hua nokichi hua machiria kaa machiku béetemat enchim suä bénasi, machiriata yeu kíktëu tájti éntok Jesucristota enchim jíapsita machiriäu tájti, hua buere chóki matchuu bíchaa yeu hueramame ti téttehuaahuame.

²⁰ Tem bát íkái jüneria, kía jita noki júne profetam bétana huémta jiojteripo ayukamta kaa yoremta éäpo áachä jüneenakëhui,
²¹ bueítuk kía jauhuey júne profetam noki kaa yoremem éäpo nokhuak, ál-la jume yoremem Diosta yeu púarim Espiritu Santota éäpo áman nookak.

2

Profetam ára nókichim éntok maestrom ára nókichim (Jud. 4-13)

¹ Të két bannaataka jume profeetam ára nókichiram aaney Israelta yoremraata násuku, maestrom ára nókichiram enchim násuk annákë bénasi, huame kaa jünakiachisi tábuik enchim majtianakeme, hua tua lütüriata bétana huémta tatabbáreka. Señorta am jínëukamta jünem kaabë tianake, junëlim láutipo huaka kaitäpo bem tahuanake emo jariuria. ² Éntok juebénaka huaka kaa tühuata bem majti-ahuakau jonake. Jümëi béchibo jü tü nooki Jesucristota bétana huéeme jájana át noknake. ³ Éntok tómita buéresi bem huáatiä béchibom ára nókichiaata enchim majtiaka enchim ä úhuanake. Huámechiri béja jauhuey naateka béttesi nokta ámet chúpatunakeu kaa bínhuatunake, juka jikot máchiraata bem bínnakëhui, bem kaitäpo tahuanakeu jíba yúmanake.

⁴ Bueítuk Dios huame ángelesim Dios bejrita yáakame kaa am jiokorek, ál-la béetekum kömam guötiak huam kaa machiku peresopo am tójjak, hua taahuari ámet nokta chúpanakeu tájti. ⁵ Éntok juka yoremraata bannaataka huémta júne kaa jiojrek, Noéta jíbba, huaka lütüriata bétana nokäuta éntok guoy búsanim áamaki; huame juëna yórememmeu buere bániata, diluvio téamta, bíttuak áma am kókko íaaka. ⁶ Alë bénasi huame pueblom Sodoma éntok Gomorra nokta ámet chúppak am luutinakë béchibo, náposasi am tahuariaka, éntok ejemplo am yétchak, huame kaa tühuata jo báareme béchibo. ⁷ Të juka tü yörem Lotta áma yeu huíkkék, huaka juëna yöremem kaa huéeläpo juënasi bem anëubei kaa al-leamta. ⁸ Bueítuk i tü yöreme áme násuk jóakay chíkti táapo ä jíapsi kaa al-leetuay huaka kaa tühuata jume yoremem joäu bíchaka éntok huaka nokta kaa türík jákkajaka. ⁹ Jü Señor jita juënarata bétana júne huame tü yöremem ára jínëu, jume juëna yöremem éntok am ërianake jikot máchiraata am bínnakë béchibo áman taahuata nokta ámet chúpanakeu yúmayo.

¹⁰ Chë júne siroksi machisi ámeu huéenake huame takahuata bétana huémta guojaasemmehui, huame takahuata jita ukulëpo áman kateme, jaiti máchiraata boojoriame, éntok huame Señorta yäura

kaitäpo bíchame. Ímëi kaabeta jáchin ériaka yäurata bėj-reka aane, kaabetam májhueka huame yörisi násahuemmet jájana jiaahua. ¹¹ Huame Diosta ángelesim chë útteaka éntok chë násahueka junne kaa béttesi nokta ámet jíjímma, Señorta bíchäpo.

¹² Të ímëi yoremem hua kaa bem át jüneäubet júne juénasi nokame, huame animal kaa jüneame súa béchibo yeu tómtilamtaka mámpo jípuhuame bénasim jum bem kaa tühua yáarimmak kókkonake, ¹³ hua kaa tühua bem yáari béchibo bėjhuata mabetak, béjasum chíkti táapo huaka kaa tühuaata bem jonakeu musäule. Ímëi ínel jume jaiti mamachim, éntok mánycham, enchimmak jíbuäka júnen jíba kaa tühuaata boojoria, éntokim jíba emo al-leetua.

¹⁴ Bempo kía jíba jume jáamuchimmet pupujte, katim íchakte juénarata joaka, huame géntem kaa bem jíapsi tútti jípureme náyote. Bem jíapsi jita chíkti huáatiaubet jóyhuala, éntokim kaa tühuaata násuk usiarim. ¹⁵ Huakam böota lútula huémta tójaka täbuikut kaate, jü profeta Balaam jü Beorta üusi böochi, huäri huaka juénaraata bėjhua chë nákkek. ¹⁶ Të béttesi nokta jikkajak kaa tühuaata ä yáakä béchibo; bueítuk jü animal kara nokame ä püaateme yorem ténasi áu nokaka hua profetata kaa súara ä yáa bárëu táktiak.

¹⁷ Ímëi kía jume pozom kaa bäakame bénasi mamachi, namuta buere jékata huéria bénasi mamachi; áme béchibo hua tua kaa máchira näikiari jíba béchibo. ¹⁸ Bueítukim buéresi kaita bėj-remta nokaka takahuata ukulëubei ámeu bíchaa am huiike, huame job-lataka kateme tua tój-lame én jübua jíapsi kúaktílame. ¹⁹ Búttiataka bem jíapsinake tiakam ámeu nooka, të bempöisu jü kaa tühuaata bétuk emo jípure. Bueítuk kía jábe júne úttearäpo kobahuak hua ä kobakamta bétuk áu jípunake. ²⁰ Tua lütüriapo bempo hua juénaraata ím ániapo ayukamta bétana áma yeu sákalataka, juka Señor Jesucristota, juka yore jínëumta, bem täyaka béchibo, éntokim júchi áma emo kuuriakátek emo nénkilamtaka tahuanake. Huanäi hua ámeu huéenakeme chë júne jikot machinake bannaataka kee bem ä tátäyäpo béppa. ²¹ Bueítuk chë türi éiyey áme béchibo juka Jesucristota tü noki kaa täyako, ä täyasulataka éntok júchi bem amáu nóttëpo béppa, juka Diosta násahui bem téjhuahuakau tójaka. ²² Të hua noki tua lütüriata jiäpo ámanim aane, hua ínel jíame: “Huä chüu júchi ä bísachi buäye, kohui éntok úbataka júchi techoapo áu bíaktia.”

3

Jü taahuari Señorta át yebijnakeu yúmanake

¹ In nákehui, íri jü jíösia guosa huëpo ín enchimmeu jiojtëhui, éntokne náhuichimpo enchimmeu nokaka enchim bússa enchim jítäu huáatinakë béchibo, ² huame santo profetam jauhuey nok-läu enchimmeu huáatinakë béchibo, éntok hua Señor itom jínëukamta násahui apóstolim itom téjhuakaubehui.

³ Íkái bát júneriaka, bueítuk jume taahuarim äbo huéenakemmet yore junnerianakeme yáijnakëhui, bem takahua jita ukulëpo áman jíba kateka, ⁴ ínel jíaka: “¿Jáchisu yeu siika jü júchi ä yebijnake bétana ä nokakähui? Bueítuk huame itom áchayím kókkoka taahuarit

naateka sime jiba bénasi huéiye, ániata jünaktehuakapo naateka én tájti.” ⁵ Ímëi ínel jünaktekam kaa ä jüneria báare, juka téhuekata Diosta ínel jákã béchïbo yáatukähui, éntok juka buíata báatukai bétana éntok bãy ä jiapsähui. ⁶ Huã béchïbo, jü ánia bannaataka huéeme buéria baniay lütek. ⁷ Të jü téhueka éntok jü buíya én ayukame Diosta éäpo bëri hua taahuari nokta ámet chüpanakepo tájti, tájiay ä luutinakë béchïbo, chíkti juëna yórememmak náuhui.

⁸ Të eme nákhuame, íkãrem jüneria: jü Señorta béchïbo jü senu taahuari senu mil huásuktiriata bénasi maachi, éntok senu mil huásuktiria júne senu taahuata bénasi maachi áa béchïbo. ⁹ Jü Señor kaibu ä surujtianake, huaka taahuata ä noki chüpa béchïbo huatem éä bénasi, ál-la sîmem boobichaihui, taahuarim itom réhuuasimeka, kaabeta áu tárü íaaka ál-la sîmem emo jíapsi kúakti íaaka.

¹⁰ Të hua taahuari Señorta át yebijnakeu yúmanake huaka lak-ronta ják tukaapo yepsakäpo bénasi; huaachi taahuarit jü téhueka luutinake mausi buére kusisi jáka, sime hua jikat ayukame béetisuka kaitäpo tahuana, jü buía éntok sime hua át ayukame két táatunake.

¹¹ Íkãi sime ayukamta kaitäpo tahuanakey, jáchisu ënem kaa Diostau huáateka túlisi emo nüyeka jíapsinake, ¹² boobíchaka éntok emo bamijtuaka huaka taahuata Diosta yéchari yúmanakeu béchïbo, hua taahuarit juka téhuekata béeteka kaitäpo tahuanakeyo, éntok hua áman jikkat ayukamta tájaka ä kájoktinakeyo. ¹³ Të ítapo ä boobichaihui áapörík júnen jákã béchïbo bemela téhuekata, bemela buíata, huam túhuata jonäpo.

¹⁴ Huári béchïbo, eme nákhuame, íkãi boobíchaka tuem chíkti enchim jíapsimak át tekipanua kaita juënarata enchimmet téunã béchïbo, éntok áapörík bétana kaita nokta béttesi machik enchimmet ä jíkkaijnakë béchïbo, yánti jíápsaka. ¹⁵ Éntokem kaa ä koptia, Señorta sîmem jínëu báreka lautí itom ä huériähui; jü hermano Pablo itom nákehui itou jïojtekã bénasi, súahuata ä mikhuakapo ámani, ¹⁶ sime ä jïojteri jëlaimpo íári bétana nokaka; huame násuk obiachi ámet júnee béchïbo, huámëisan huame kaita tua táyame éntok náuhui éame am nánayote, két huame huate jïojterim junne, bempöisu kaa tüisi bem emo tahuanakë béchïbo.

¹⁷ Júnëlituk eme, ín nákehui, bát íkãi jüneriaka, emoem suaya, jáchinai júne jume juëna yóremem enchim báitãhuak hua enchim óusi eäu kóm huéenake. ¹⁸ Al-lem yötu jum túhuapo éntok itom Señor Jesucristota, itom jínëukamta, táyahuäpo. Áapörík béchïbo sime ujoyória náikiatunake, ëni éntok jiba béchïbo. Júnëntunake.

Jü Carta Bat Huëpo San Juanta Jïojtekähui

Jü noki ái jíapsihuame

¹ Jü kesam huëpo ayukähui, jü itom jikkajakähui, jü pusimmey itom bichakähui, jü sime nau itom bíchakähui, entok jü mamamme y itom at mámttekähui, Noki jíapsihuamta yore mikamta bétanate enchimmeu jïojte. İri jü nooki jíápsame. ² Áapo, jü jíapsihuame machisi au bittebok. Ítapo éntokte ä bitchak, éntokte jıba áa bétana jume géntemmeu nookak; én éntokte enchim ä téjhua İri ájária, jü jıba béchıbo jíapsihuamta yore mikame, jü bannaataka Dios Áchaytamak aneme, jü én itou áu yeu machiriakame. ³ Jü itom bíchakáu bétanate enchimmeu nooka, éntok jü itom nok jíkkajakäuta bétana, enchim kéchá jüneriaka itomak huépülsi enchim emo jípunaké béchıbo. Jü huépülsi náu itom ito jípurëu lútula huépote jü Dios Áchaytamak ä jípure, éntok ä Üusihua Jesucristotamaki. ⁴ Huári bétanate enchimmeu jïojte tua yúmalasi enchim al-leenaké béchıbo.

Dios jü machiria

⁵ İri ájária, jü nooki Jesucristota itom majtiakähui, jü itom én nokähui: Dios jü machiria. Jáchin jum machiriapo kaita kaa máchira ayka, alé bénasi két áapörikut kaita juénara at ayuk. ⁶ Ítapo huépülsi Diostamak náu ito jípurë tíáteko, éntok kaa machiku rejtetek, ára nókíchimte, entokte kaa luturiata johua. ⁷ Të ítapo machiku rejtetek, Áapörük, machiku aane bénasi, jıbate huépülsi náu ito jípunake, huanäi ä Üusihua Jesucristota ójbo itom báksianake, sime itom Dios bejrimmechi.

⁸ Të ítapo kaa Dios bejrita kaa itot ayuk tíátek, itote bäi táttáhua. Entok jü lütüria kaa itot ayka. ⁹ Të ítapo jume itom Dios bejrim kaa Diostau yeu buísekátek, Áapo huittti entok lútula huëpo itom Dios bejrimmet itom jïokorinake, entok sime kaa tühuapo itom báksianake. ¹⁰ Të ítapo Dios bejrita kaa ito yáalä tíátek, Diostate ára nókichi johua. Ä nokihua entok kaa itot ayuk.

2

Cristo itom nok-riame

¹ Emée ín usiálam, íkäine enchimmeu jïojte Dios bejrita kaa enchim jonáké béchıbo. Të jábe júne jü ito násuk aneme Dios bejrita yáakátek, Dios Áchaytau bíchaa itom nok-rianakemtate jípure, Jesucristota, jü tua lütüriata joamta. ² Áapo ínel jü itom Dios bejrim béchıbo Diosta omtëu tü yáakame ä jíapsi nénkaka, éntok kaa itom Dios bejrim béchıbo jıbba, ál-la két sime ániat aneme Dios bejrim béchıbo.

³ İnelite jünëiya itom ä täyähui, ä ley nésauhui joáteko. ⁴ Huä ínel jıame: İnapone ä täya, të ä ley nésauhui kaa joátek, jü junëli jıame kia ára nókichi, entok jü lütüria kaa at ayuk. ⁵ Jü ä noki ëriame íachiri Diosta yore nákehui tua lütüriapo yúmalasi at ayka.

Īari béchibote jüneiya Áamak itom anēhui. ⁶ Jü jíba Diostamak áu anētíame, Jesucristota áu ä nükäpo Bénasi áu nüpo yúmala.

Jü bemela nésauro

⁷ In hermaanom, kanne bemela nésauro enchimmeu jiojte, ál-la juka bannaataka nesaurta, jü kesampo naateka enchim jipureu. Īri antiguo nésauro jü nooki bat huëpo naateka enchim jikkajakāihui. ⁸ Kaa bemelatu jioje ĩri nésauro tē ä bemelatakā Bénasine enchimmeu jiojte. Cristo, áapo ä chuppak ikāi nesaurta. Eme entok, én kécha johua. Buetuk jü kaa machiria beja simsu, entok jü tua machiria beja machi.

⁹ Jü machiriapo au anētíame entok ä hermaano kaa bibitpeame, ketune kaa machiku aane. ¹⁰ Jü ä hermaano nákeme machiriapo jíba anē, áapo entok kaa teitinake jum Dios bejripo. ¹¹ Tē jü ä hermaano kaa bibitpeame, kaa machiku aane entok kaa machiku huerama entok kaa jüneiya jákun bícha ä huēhui, bueítuk jü kaa máchiria liptitaka kaa bitcha.

¹² Eme ín usiálam, enchimmeune jiojte, bueítuk béjem jiokorisuak enchim kaa tü yáarimmechi, Jesucristota béchibo. ¹³ Eme áchayhuarim, enchimmeune jiojte, bueítukem juka kēsampo humentáya. Eme jübua yoyótume, enchimmeune jiojte, bueítukem béja jü diablota kobalataka kaate.

Enchimmeune jiojte, eme ín usiálam, bueítukem juka Áchayhuarita táya. ¹⁴ Enchimmeune jiojte, eme áchayhuarim, bueítukem kēsampo humentáya. Enchimmeune jiojte, eme jübua yoyótume, bueítukem ütuteak jum Diosat ehüäpo, entok jü Diosta noki jíba enchimmet aane enchim jíapsipo, éntokem diablota kobalataka kaate.

¹⁵ Katem juka ániat kaa türík johuamta nakbare entok juka ániat ayukamta, bueítuk jábe juka ániat ayukamta naketek jü Dios Achayta yore nakeu kaa at ayuk. ¹⁶ Bueítuk síme jü ániat ayukame, juka takahuata ukulehui, jume pusim ukulehui, entok jü au jítaleka jíapsihuame, kaa Dios Áchayta bétana huéiye, ál-la, ímĭ ániata bétana. ¹⁷ Jü ánia luutinake éntok at ayukame ukulhuame. Tē juka Diosta nésauro joame jíba béchibo jíapsinake.

Jü anticristo

¹⁸ In usiálam, jume taahuarim béja lútisēka huéiye. Eme béja ä jikkaijsula, juka áu Cristo tíamta yebijnake bétana. Én béja juebénaka emo Cristo tíame yeu machila. Kialikute jüneiya béja jume taahuarim yúmasēhui. ¹⁹ Ito násukim yeu sákala, tē imēi kaa ito beu éiyay, bueítuk ito beu éátekim jíba itomak an éiyey. Tē símem kaa ito beu am eäu jünakiachinakē béchibo, yeuhuim sájjak.

²⁰ Tē eme juka Jesucristota Espíritu Santota jípure, éntokem símeta jüneria. ²¹ Lütüriata kaa enchim táya Bénasine enchimmeu jiojte. Tē ál-la enchim ä táya béchibo: bueítuk jü ára nókichiria juka lütüriata kaa attiak.

²² ¿Jábesu jü ára nókichi? ¿Jachu kaa hua Jesússta kaa Cristo tíame? Īri jü anticristo, bueítuk áapo juka Dios Áchayta entok ä úusihua kaa ä aane tíiya. ²³ Síme hua Diosta úusi kaa aane tíame, Dios Áchayta kaa jipure, jü Diosta úusi au táya tiaka ä jüneriatebome Dios Áchayta ket jípure.

²⁴ Késam huëpo enchim jíkkajakäu, jíbem enchim jiápsipo ä ëria. Bueituk juka késam huëpo enchim jíkkajakäu enchim jiápsipo jípurëtek, Diosta Üusi entok ä Áchaytamak jíbem annake, ²⁵ Jesucristo éntok íkái nooka, jíba béchïbo jíapsihuamta itom mak rókka.

²⁶ Júkáine enchimmeu jïojte jume enchim bäi táttähuame bétana nokaka. ²⁷ Të juka Espíritu Santota Jesucristota bétana enchim mabetakau jíba enchimmet anëtek, jü jabetana enchim majtianakeu kaa enchimmeu bëye; jachin juka Espíritu Santota jíba simeta enchim majtia, entok tua lútúria entok kaa ára nokíchi. Jachin Áapörík enchim ä majtiakä Bénasi, áachem aane.

²⁸ Én éntok, ín usiälam, jíbem Cristotachem chäye, Áapörík júchi yepsayo áapörícutte jíba eenake, äbo ä yepsakte kaa sekána bíchaa kannake ä tíhueka. ²⁹ Béjem jüneiya Áapörík lútula ä jiapsähui, kéchem jüneepo yúmala simem jume lútula jiápsame Diostachim yeu yorentula.

3

Jume Diosta üusim

¹ Áachem suuhua, jáchin juka Áchayhuarita itom nákéhui, Diosta üusim tí itom téhuaanakë béchïbo, entokte ajária. Juari béchïbo jume ániat jiápsame katim itom täya, áapörík kaa bem täya béchïbo. ² Eme ín nákéhuim, énte Diosta usiälam. Të ketune ke jee jüneriatu jü jáchin itom taahuanakëhui, jüniate Áapörík yepsak ä Bénasi itom bittunakëhui, bueitukte áapörík bínnake tua ä jáchinakähui. ³ Síme hua boobit-huamta Áapörícut jípureme, áapo símek béppa túlisi au báksia, Ínëli Jesucristota símek béppa kalakosi kaa chicha machiakä Bénasi.

⁴ Síme jü Dios bejrita joame, Diosta nésauroi béj-reka hueíye, bueituk hua Dios bejri yáari Diosta nésauroi béj-rita johua. ⁵ Júnëäem Jesucristota itom Dios bejri yáarim tucha báreka yepsakähui, éntok áapörícut kaita Dios bejrim at ayuk. ⁶ Síme hua jíba áamak áaneme, juka Dios bejrita kaa johua. Síme juka Dios bejrita joame, kaa ä bil-la, éntok kaa ä täya. ⁷ In usiälam, kaabe enchim bätäunake. Huä lútula jiápsame, lútula jíapsihuäpo aane, Áapörík lútula jíapsa Bénasi. ⁸ Të hua Dios bejrita joame diablo ä áttiak, bueituk jü diablo késam huëpo naateka jíba Dios bejrita johua. Të jü Diosta Üusi iari béchïbo äbo yepsak, juka diablota, tékil kaitäpo tahuaria báreka.

⁹ Síme jü Diosta éäpo bemelasi yorentulame juka Dios bejritam kaa johua, bueituk Diosta jíapsi at ayuk. Entok karam Dios bejrita johua, bueituk Diosta éäpo bemelasi yorentula. ¹⁰ Ímírim jünakiachi jume Diosta üusim éntok huame diablota üusim: Jü kaa lútula jiápsame éntok ä hermaano kaa nákeme, kaa Dios áttiari.

Itote nánanča náknake

¹¹ Íri ajária jü nooki késam huëpo enchim jíkkajakähui: Itom ito nak sáihuähui. ¹² Katte hua Caínta Bénasi ito bínnake, jü diablota áttia, ä saila méakame. ¿Jatchiaka ä méak? Bueituk Caínta, joäu kaa túriakay, ä sailahua joäu éntok, túriakay.

¹³ Eme ín hermaanom, katem jáchin ä éria, jume ániat jíápsame enchim omtiayo. ¹⁴ Ítapote júneiya kókkohuäpo yeu sakalataka jíápsihuäpo itom aanëhui. Bueitukte itom hermaanom nákke, ä hermaano kaa nákkeme, kókkohuäpo aane. ¹⁵ Sime jü ä hermaano kaa ä bibit peame, yore suáhuamta johua. Éntokem júneiya, jü jábeta meelame käibu jíba béchibo yü jíápsihuamta jipunake. ¹⁶ Inëlite át júneiya jü tua yore nákhuamtachi, Áapörík ä jíápsi ito béchibo nénkakäpo. Kíalíku ítapo két jume itom hermaanom béchibo itom jíápsi nénkipo yúmala. ¹⁷ Jü imi ániat jita jípureme huaka ä hermaano jiokot éamta júneriaka júne ä jíápsihua áu bíchaa námakasi joátek, ¿jáchisu júntuk Diosta áu náké tíanake? ¹⁸ Eme ín usiälam, katte kía teniy itom ito náké tíanake, ál-la chikti itom jíápsimaki éntok itom joäubeyi.

Diostatte eenake

¹⁹ Júnëlite júnenake lütüriapo ito anëhui, éntok itom jíápsimte ä bíchäpo huitti jípunake. ²⁰ Juka itom jíápsi kaa itou kutti nokayo, Dios itom jíápsi béppa chë júneiya. Entok Áapo simeta júneria. ²¹ Eme ín nákkëhuim, juka itom jíápsi kaa kutti itot nokayo, Diostatte eiya. ²² Kía jita júne itom áu aahuayo itom ä maknake, éntokte ä bétana ä mabetnake, bueituk ä nésahuite johua, entok juka ä türëuhui. ²³ Iri ájária jü ä nésauri: ä Üusi Jesucristota itom súalnakëhui, éntok nánancha itom ito náknakëhui, itom ä téjhuakapo bénasi. ²⁴ Ä nésahue páman huéeme, Diostamak huéiye, Dios éntok, áamaki. Inëlite júneiya áapörík jíba itomak anëhui, juka ä Espíritu Santo itom ä mak-lapo.

4

Diosta Espíritu éntok anticristota espíritu

¹ Eme nákkhuame, katem sime huame espíritum súale. Báchem am bitchaka at júneenake, Diosta bétana am katëhui, bueituk juebena profetam ára nókíchiram ániat yeu sákala. ² Ímirem át júneenake Diosta Espíritu jípurementachi: Jábe júne Jesucristota, Diosta, yorem takahuapo äbo ä yebij-la tíame, huári Diosta bétana huéiye. ³ Të sime espíritu Jesucristota, kaa yorem takahuapo äbo ä yebij-la tíame kaa Diosta Espíritu bétana huéiye, iri jü anti Cristo. Eme béja ä jíkkaijlatukay, äbo ä hué bétana. Én éntok, béja ím ániapo aane.

⁴ Eme ín usiälam, eme Diosta átteam. Béjem yölataka káate, bueituk jü enchimmet aneme chë úttiak jü ániat ánemta béppa. ⁵ Bempo ím ániapo joome; kíalíku ím ániapo ayukamta bétana jíba nooka; huári béchibo jume ániat aneme éntok am jíkkaja. ⁶ Ítapote Diosta átteam. Huä Diosta täyame itom jíkkaja. Të hua Diosta kaa täyame éntok, kaa itom jíkkaja. Inëlite ä täya juka espíritu lütüriata, éntok juka espíritu kaa lütüriata.

Dios jü tua yore nákkeme

⁷ Eme nákkhuame, nánanchate ito náknake, bueituk huaka emo nákkhuamta Dios ä átteak. Sime hua jábeta nákkeme Diosta eäpo yeu tomtila, éntok Diosta täya. ⁸ Jü kaa yore nákkeme, kaa Diosta täya, bueituk Dios, tua jü yore nákkeme. ⁹ Jü Diosta itom nákkëu

ímí jünakiachi, huépülak jíba Üuseka äbo ä bíttuakäpo, bueituk ä béchibotaka itom jíapsi iäka. ¹⁰ Ímí huam örek jü yore nákhuame: kaa itom Diosta nakekä béchibo, ál-la Ápörik itom nákekä béchibo, huanäi ä Üusihua äbo bíttuak, itom Dios bejrita ä béjtua iaaka.

¹¹ Eme nákhuame, Diosta junéli itom nákey, ítapote ket nanancha ito nakpo yúmala. ¹² Jauhuey júne kaabe Diosta bíl-la. Të nánancha itom ito nákeyo, Dios jíba itot aane, éntok yore ä nákeu yumálasí itot chúpila. ¹³ Íári béchibote jüneiya jíba áamak ito anéhui, éntok áapörik jíba itochi itomak anéhui, ä Espiritu Santo itom ä mak-lä béchibo. ¹⁴ Ítapo éntok, ä bíl-la, éntokte ä jüneriatebo, Diosta ä Üusihua äbo bíttuakähui, jü ániat jíápsame jínëume. ¹⁵ Jábe junne Jesústa Diosta ä Üusekä bétana ä súaleme, Dios jíba áamak aane, áapo éntok, Dióstamaki.

¹⁶ Ítapo ä jüneria, éntokte ä súale, jáchin machisi Diosta itom nákehui. Dios, tua jü yore nákhuame. Jü yore nákeme jíba Diostamak aane, Dios éntok, áamaki. ¹⁷ Júnéli itot au yúmariala jü yore nákhuame, bueituk huári taahuari bette nokta chupey kaitatte jáchin eaka huitti eenake, Ápörik ahuä nüye bénasi, ítapote ket ímí ániapo álë bénasi ito núnake. ¹⁸ Jum emo nákhuaäpo kaita májhuame aika, ál-la jü yúmalasi yore nákhuame juka máuj-rata yeu bebbá. Bueituk jü májhuame kókosi yore johua. Kíalíku jü májhuemat jü yore nákhuame kaa yúmalasi at aika.

¹⁹ Ítapote Ápörik nákke, áapörik bat itom nákekä béchibo. ²⁰ Jábe júne Diosta au náké tíäteko, éntok ä hermaano kaa bibitpéaka, kía ára nókichi. Bueituk jü ä hermaano ä bíchau kaa ä nákeme, ¿jáchisu júntuk Diosta náknake, kaa ä bíchaka? ²¹ Ítapote Ápörik bétana íkäi nésauta jípure. Jü Diosta nákeme, ä hermaano két náknake.

5

Jü Dios ehuaäpo ániat yöome

¹ Síme jü Jesústa Cristo tíame, Diosta bétana yeu yoremntula. Éntok síme hua üusekamta nákeme, huaka ä bétana úsarihuata két nákke. ² Ímíte at jüneiya jume Diosta úusim itom nákehui, Diosta naketeko éntok ä nésauri joäteko. ³ Íri ínel jü Diosta nákhuame, ä nésahui johuaäpo. Ä nésauri éntok, kaa béttesi maachi, ⁴ bueituk jábe júne Diosta bétana bemelasi yeu yoremntulame juka ím ániapo kaa türík johuamta béppa yölataka huéiye. Ítapo két juka ím ániapo kaa türík johuamta béppa yölataka kaate, juka Jesucristota itom súalekä béchibo. ⁵ ¿Jábesa júntuk jü ím ániapo kaa türík johuamta béppa yölataka huéeme? ¿Jachu kaa jü Jesústa Diosta Üusitukäu súaleme jáku?

Jü Espirituta testimonio

⁶ Íri ájaria jü Jesucristo, báapo éntok ójbopo äbo yepsakame, éntok kaa báapo jíbba, ál-la báapo éntok ójbopo. Jü Espiritu ä jüneriatebo; bueituk jü Espiritu áapo jü lütüria. ⁷ Bájimme jume téhuekapo ä jüneriatebome: Jü Áchayhuari, jü Vervo, éntok jü Espiritu Santo. Éntok ímëi bájika náhuim huépülai. ⁸ Ímí buíapo bájimme jume áa

jüneriatebome: Jü Espíritu Santo, jü bää, éntok jü ójbo. Ímëi bájika nanabeu tekipanua. ⁹Juka yoremem joaka jüneriahuamtate mabeta, tē Diosta joaka jüneriahuame chē yōrisi maachi. Bueituk ĩri ájāria jü Diosta jüneriatebōhui ä ũusi bétana. ¹⁰Jü Diosta Ũusi súaleme, Diosta jüneriahuāu āa jíapsipo jípure; jü Diosta kaa suáleme, ä āra nókichi johua, bueituk kaa ä sual-la juka Diosta, ä Ũusi bétana nokāhui. ¹¹Īri ájāria jü Diosta júneriahuāhui: yü jíapsihuamta Diosta, itom makāhui. Īri jíapsihuame, ä Ũusibet áyuk. ¹²Jü Diosta Ũusi jípureme, jíapsihuamta jípure; jü Diosta Ũusi kaa jípureme, kaa jíapsita jípure.

Jü jíbapo béchĭbo jíapsihuamta júneehuame

¹³Íkāine enchimneu jōjte, eme jume Diosta Ũusi súalemmehui, yúmalasi enchim júneenakē béchĭbo juka jĭba béchĭbo jíapsihuamta enchim jípurēhui, éntok jĭba juka Diosta Ũusi enchim súalnakē béchĭbo.

¹⁴Ítapo júneiya áapōrik, Diosta, éā páman jĭta itom au nokay, itom ä nok jíkkaijnākēhui. ¹⁵Júneaka áapōrik itom jíkkajā bétana, kētte júneiya itom áu aahuakau jíba itom ä miknakēhui.

¹⁶Senu juka ä hermaano Dios bejrita kaa ay ä muk máтчik joamta júneriātek, Diostau ä buanianake ä jiokori nésauhueka. Huanāi jü Dios ä jiokorinake. Bueituk Dios bejri aika ay kókkohuame, huāri béchĭbone kaa enchim am buania sáuhue. ¹⁷Sĭme juēnara kaa türi jĭöbe, tē kaa tühua kēt aika kaa ay kókkohuame.

¹⁸Júneate jábeta júne Diosta bétana bemela yoremtulata kaa juēnaraata boojoriāhui, bueituk jü Diosta Ũusi ä suaya. Kíalĭku jü diablo kaachin ä johua.

¹⁹Júneate Diosta itom átteakāhui, éntok huame huate géntem ím ániapo aneme diablota bétuk emo jípurēhui.

²⁰Júneate kētchi juka Diosta Ũusi äbo yepsakāhui, éntok súahuata itom ä mikakāhui juka tua lütüriapo Diosta itom júnerianakē béchĭbo. Ítapo éntok, jü tua lütüriapo Dióstamak aane, bueitukte jü Diosta Ũusi Jesucristotamak aane. Áapo éntok, jü tua lütüriapo Dios, éntok jü jíba béchĭbo jíapsihuamta yore mikame. ²¹In usiālam, emoem suaya; katem ámeu mujmujte, jume yorem yáarimmehui. Júnentunake.

Jü Carta Guosa Huëpo San Juanta Jiojtekähui

Jü lütüria éntok jü yore nákuhame

¹ Ínapo Juan, jü yöturi, émoune tebote, empo jámmut yeu púari, éntok jume em asoammehui. Tua lütüriapone enchim nákke, éntok kaa ínapo jíbba, síme huame lütüriata täyame kétchi. ² Ínapone enchim nákke, Diosta lütüria itom täyakä béchibo. İri Diosta lütüria jíba béchibo itot aika. ³ Tua tühua éntok yore ä jiokolihuame éntok yanti jíapsihuame enchimmaktunake, jü Dios Áchayta bétana, éntok itom Señor Jesucristota huämi, jü Dios Áchayta Üusi, ä lütüria pámani, éntok enchim ä náké pámani.

⁴ Tüisine al-leaka taahuak, huate em asoam bíchaka éntok am jüneriaka jum Diosta lütüria páman am katéhui, huam Dios Áchayta itom sáhuë pámani. ⁵ Ēn éntokne chikti ín jíapsimak emou nooka, empo jámmut, nánancha itom ito náknake tíaka. İ nésahui ín emou jiojtëu kaa bemela, hua kësam huëpo naateka itom át sáihuäu jíbba. ⁶ İri ájaria jü enchim át sáihuähui: Enchim emo náknakéhui, kësam huëpo naateka enchim ä jikkajäpo bénasi. Kíaliku jü yore nákeme Diosta nésau johua, juka ito nák sáihuähui.

Jume yore bäitättähuame

⁷ Juebénaka yore bäi táttähuame ániat yeu sákala, juka Jesucristota, Diosta Üusi, kaa yorem takahuaka ím buíapo ä yebij-la tíame. Júkai nokame, jüri ájaria jü yore bäitättähuame, jü anticristo. ⁸ Emóem suaya, kaabe enchim bäitäunake. Huaka enchim tékil bėjhuä; katem ä taru báare. Yumälasem juka enchim kobari mabetnáke.

⁹ Kía jábe júne sékana bíchaa au näyotekame, éntok kaa Cristota doctrinapo jíba anétek, kaa Diosta jípure, të jü Cristota doctrinapo jíba aneme, İri Dios Áchayta jípure éntok ä Üusihua. ¹⁰ Jábe íkai doctrinata kaa huériaka enchimmeu yepsako, katem enchim jóapo ä mamabeta, éntok katem ínel au jiaahua: “Al-leake yepsa.” ¹¹ Bueítuk hua junëli áu jíakame, juka ä juëna tékil áamak átteaka tatahua.

Enchimmeune hue báreka éiya

¹² Juebenakne enchimmeu jiojtebáare jjöbe, të kaa tintayi entok jjösiapo ä jiojte báare, bueítukne enchimmeu nóiti báare. Pújapo enchim bíchaka nok béchibo, bueítuk jü Diosta bétana itom al-leäu au chupanake.

¹³ Jü iglesia, enchim iglesiammak hueri joomem, enchim bénasi yeu púarim, enchimmehuim tebote. Júnentunake.

Jü Carta Báij Huëpo San Juanta Jiojtekähui

Teboteri

¹Empo Gáayo, tua lütüriapo ín nákéhui, émoune tebote, ínapo Juan, jü yöturi.

²Empo nákhuame, ínapone símeku tüisi emou huée ía éntoke takahuapo al-lehuamta enchi jípunakéhui, jachin juka em jíapsi al-lehuäpo yötu bénasi. ³Tüisine al-leaka taahuak, jume huate hermaanom äbo yájaka emo bétana türík am nokak tiaka, jáchin huam lütüria páman em huéhui. ⁴Kaita éntok ché nee al-leetua, jume ín majtiakähui lütüria páman am katé bétana ín jíkkajähui.

⁵Empo nákhuame, huitti emo nühuäpo türi jum em joähui, jume hermaanommeu tühuata joäka, të ché junne jume ito násuk kaa täyahuame. ⁶Bempom iglesiata bíchápo ä jüneriatebo juka yore nakhuamta em jípuréhui, entok türi eiyey empo am böo tójakáteko, entok Diosta nesahui johuäpo itot náikiata jípu béchíbo bempörim bat bíchaa böota bem hueriunakepo. ⁷Bueítuk bempo yeu sákala Jesucristota téhuam bem naké béchíbo, jume Diosta kaa súaleme bétana kaita mabetaka. ⁸Kíalíku ítapo jume junéli rejteme aníapo yúmala, jum lütüriata yore majtiahuäpo náu tekipanoä béchíbo.

Diótrefesta am bej-reka anéhui

⁹Ínapone jume Jesucristota súalhuäpo nau animmeu jiojtek, të jü Diótrefes, íri huaka símempat bát au kechahuamta türeme, kayta itomak jípuäbarea tahuala. ¹⁰Íari béchíbo, ínapo áman sikátek, huaka kaa tühuata ä joäune yeu buíjnake, juka kaa huéeläpo juénasi itot ä nokähui. Kía huárimak kaa al-leaka, jume hermaanom kaa mamabeta, éntok huame am mabet báareme júne kaa am mabet íaa. Entok iglesiapo yeu am bebba.

¹¹Empo nákhuame, katé huaka juénasi anemta mamato, ál-la juka tühuata joamta. Tühuata joamta Dios ä áttiak. Të jü kaa tühuata joame, Diosta kaa bil-la.

Demetriota bétana tühua nokhuame

¹²Síme Demetriota bétana türík nooka, éntok hua lütüria ä joäu júne yeu ä buísse, ä tü yöremtukähui. Ítapo júne két türík áa bétana nooka, éntok eme ket júneiya juka itom nokäu lütüriatukähui.

Teboteri ä chúpëpo

¹³Ínapo juebenak emou jiojte báare jíöbe, tene kaa tintay entok plumay ä jiojte báare, ¹⁴bueítukne láuti enchi ino bít máchile. Huanáite ito pujba bíchaka náu ettejonake.

¹⁵Jü yanti jíapsihuame émomaktunake. Jume em amigom ím aneme enchi tebotua. Émpë síme itom ín amigom hueepulam tebotuä.

Jü Carta San Judas Jïojtekähui

Teboteri

¹ Judas, Jesucristota saulero, entok Jacobota saila, huame Dios Atchaipo santopo núnurimmehui entok Jesucristopo ëriarim, ² Nak jïokolihuame, yánti éhuame, entok yore nákhuame, ïri juebénasi enchimneu burunake.

Jume ára nókichiriata majtiame

(2 P. 2:1-17)

³ Eme nákhuame, tüisine enchimneu jïojte péiyay, juka jínëuriata nau itom jïpurë bétana; én éntok úttea enchimneu ín jïojtenakëhui, kuttílasi enchimneu nokaka, óusi eeaka enchim nok nássuanakë béchïbo, Diostat ehuäpo. Bueituk jü séjtul huëpo santom mak-ri. ⁴ Bueituk huate yoremem éhuil áma kimula, huame bannaataka naateka noki béttesi ámet chúpatakai béchïbo näikiari. Juëna yóremem; huaka Diosta tü eäu náyotekam yëuriapo bénasi bem jo bárëu johua; entokim Diosta kaa anë tüiya, huaka kaabeta chë áa béppa nésahuemta, entok juka itom Señor Jesucristota.

⁵ Enchimne áu huáati ïa, bueituk sejtulem béja ä jüneriai, bueituk jü Señor juka pueblota jínëuk, Egiptopo yeu am núk sikari, chükula éntok huame kaa ä súalekame am súuhuak. ⁶ Entok jume bem ángeliesimtukä páman kaa emo ëriakame, ál-la bem áma anëu tö sájakame, kaa machiku am ëriala, yü tutti bem pereesomtunakepo, buere taahuarit nokta ámet chúpëpo tájti. ⁷ Ket jü Sodooma entok Gomoora pueblom bënna, entok jume buere joaram áme chíkola jokame, jume áme bénasi kaa emo jubeka náu jíapsihuäpo entok tábuiasi emo jujubeka at joyhualataka kara ä tojaka; ímëri ejemplomtuari, táijta kaa jaibu tutukëpo jïokot aneka.

⁸ Júnëlituk junne, alëbénasi jume tettenkume bem takaahuumim násonte, Diosta yäuratom kaa yöre, entokim jume Diosta ángeliesim buere úttiata jïpureme bette nokpo bejre. ⁹ Të jü arcángel Miguel diablotamak nássuäka Moiséjta takaahua béchïbo, bétte juenasi nokhuamta huëpo kaa bat nookak, ál-la ínel jiahuak: “Jü Señor kutti nokta emót chupanake.” ¹⁰ Të ímëri juenasi bette noktam nooka, símeta kaa bem täyähui bétana; entok juka bem täyaka jíapsabet entokim emo násonte, jume animalim kaa susuakame bénasi.

¹¹ Jïokochi áme béchïbotunake! Jume Caínta böo nukame; entokim tómipo emo nénkak, Balaamta böt jïobekäpo; entokim kókkok, Coréta huatem bej-reka áu tóboktiakäpo. ¹² Ímëi áma chïcha machisim bittu, enchim náu jïhuäpo emo nakhuäpo nau anëpo. Kabetam tihueka bempom jíba enchim násuk emo ania báreka eiya. Namuta kaa báaka bénomme; jekata am hueriabareü bícham kaate, júyam kaa tatakame bénomme. Guosa huëpom kókkola, entokim nahuamak békti póponri. ¹³ Bahue máarem úttiaka bem kaa tihuëpom sómóchia, huame chókim naa tenneme bénasim mamachi; huámei béchïbo jü kaa máchiraa áme bétana näikiari jíba béchïbo.

¹⁴ Ímëi bétana ket nookak, jü Enoc, hua Adántat yeu sákariam guoybusanim huëpo huéeme, ínel jíaka: “Én ímï yepsak, jü Señor, jume santo juebena míilimmaki, ¹⁵ símemmet bétte nokta chúpa báreka, éntok huame kaa túhuata joame jüneetua báreka, síme kaa tüisi bem ayuka bétana, entok síme jume Diosta bej-reka béttesi áacham nokakä béchïbo.” ¹⁶ Ímëi éhuil jábemmet nonokame, huatemmechi juenak nooka, bem türë eä páman kateka, bem teniay buéresi jita éettejhua, entok jábemmakim tü áanne, jita ámet yeu huik báreka.

Jü kutti nooki

¹⁷ Të eme, ín nákehui, áahuem huáate, hua noki bannaataka jume Señor Jesucristota apóstolim nokakäbehui, ¹⁸ huame ínel enchimueu jíakammehui: “Júnakoy taahuata yumäpo yore junnerianakeme yeu machinake, huam bem juëna éeri páman rejtinakeme.” ¹⁹ Imëri emo näikimtehuamta johua, huaka bem takaahua ukulëu boojoriaka; entokim Espíritu Santota kaa jípure.

²⁰ Të emëe, ín nákehui, enchim Dios éehuame tuysi santosi täyahuamtachi, huachirem emo yöturia, Espíritu Santopo oraciónta joaka. ²¹ Diosta yore nakepem jíba aane, ä boobíchaka juka Señor Jesucristota yore nak jiokolëhui, yü jíapsihuamta béchïbo.

²² Huame huatem kara huitti ä súalemmehuem nooka, am jíapsi yúyüi béchïbo. ²³ Huatemem jínëu, huam táijpo yeu am huíikeka; huatem éntokem nak jiokolë, sum éaka, katem ä jipu peiya, juka takahuat bem sánko chicha machiku nasontulata,

Diosta úttihuae

²⁴ Huä tua útteakame kaa enchim huáttinakë béchïbo enchim suayanake, entok kaita chicha machik enchimmet ayuk, áman enchim nüpanake, símek béppa uiyorik ayukäpo, buére al-lerimaki. ²⁵ Jü huépul Dios jíbba, símeta täyame, itom jínëulero, jü símek béppa uyooria entok síme Rey nésauro áa béchïbo, jü rey nesauri entok utteara, ä yörihuame, éni éntok jíba yü huasuhuasuktiapo. Júnentunake.

Jesucristota San Juantau Yeu Machiriakähui

Jesucristo áu yeu machiriak

¹ Jü Jesucristota áu yeu machiriakähui, ä néshui joame am jüneetuanaké béchïbo, Diosta ä mákakä pámani, juka läuti yeu huéenakemta. Huanäi ä jüneriatebok, ángeltamak Juantau ä bíttuak. ² Juan Diosta noki nooka, entok Jesucristota bétana huentta nooki, entok síme juka ä bíchakähui.

³ Diosta tü éeri jípure, jü Diosta noki nokame, entok jume ikäi Diosta profecía jíkkajame, jiojterita ériame entok ä jiäpo áman jiápsame. Bueituk jü taahuari béja yúmaseka huéiye.

Juan jume Ásiapo guóy búsan Jesucristota sualhuäpo nau anim tebotua

⁴ Ínapo, Juan jume guóy búsan Jesucristota sualhuäpo nau anim joomemmehui. Diosta tühua entok yánti éehuame enchimmaki, jü éni, entok chë bannaataka jiápsaihui, entok äbo yebijnakeme, entok jume guóy búsan espíritum banko rey nésaupo kátekamta bíchäpo aneme, ⁵ entok Jesucristo, síme huitti ä bíchakäu lütüriateme. Áapo jü kësam-riapo kókkolam násuk jíabitekame, entok jume reyim béppa yäura úttiata jípureme ä iä pámani, jü itom nákekame entok jume itom Dios bejrim ä ójboy báksiakame. ⁶ Huanäi reyim entok sacerdotempo itom yáuhuak, ä Dios Áchay béchïbo. Ä úttiuhuame äa béchïbotunake, entok jü buere úttiära ániapo ayukame, jíba huásu-huásuktiampo. Júnentunake.

⁷ ¡Én beja, namupo äbo huéiye! Entok síme pusim ä bínnake, entok jume ä takahua kúrusit kókosi ä yáakame junne. Entok síme jume pueblom ániat aneme jikot jíakam ä buanrianake. Jeehui, júnentunake.

⁸ “Ínapone jü Alfa entok jü Omega, jü bat huéeme, entok jü ä chupëpo huéeme”, ínel jiaahua jü Señor, jü én aneme entok bannaataka aneihui, entok jü yebijnakeme, jü síme úttiärata jípureme.

Jü Yoremta Üusi bit-huakahui

⁹ Ínapo Juan enchim hermaano entok jikot anhuäpo enchim jáläekame, Diosta reytaka néshuepo entok Jesucristotat yanti boobít-huäpo. Isla Patmos ti téhuaakapone aaney, Diosta noki béchïbo, entok Jesucristota huatemmeu ín nokä béchïbo. ¹⁰ Ínapone Espiritu Santota úttiära bétuk aaney Señorita taahuaripo. Huanäine nok jáhuita ín ama bétana jikkajak, trompeetata jáhui Bénaka, tüisi kusisi, ¹¹ ínel jáka:

—Ínapone jü Alfa éntok jü Omeega, jü kësampo entok jü ä chupëpo huéeme. Libropë ä jiojte, juka em bíchähui. Huanärë guóy búsan Cristota sualhuäpo nau animmeu ä bíttua, Ásiapo jomemmehui: Efeso puebluhui, Esmirna puebluhui, Pérgamo puebluhui, Tiatira puebluhui, Sardis puebluhui, Filadelfia puebluhui, entok Laodicea puebluhui.

¹² Kúaktekane, ä bít bábareka, juka inou nokamta. Huanäine guóy búsan kanteelam áma jájábuahuame oropo yáarim bitchak. ¹³ Jume guóy búsan candeleros násuk éntok, huépülak Yoremta Üusi benakne bitchak, guókimmeu núkisi sánkokamta. Jenotahuit áman éntok cinto orota jípurey. ¹⁴ Ä kóbba entok ä choonim, tósalitukaimme, kabara bóata bénasi, entok sá pam bénasi. Ä pusim éntok, táijta béetë benaakay. ¹⁵ Ä guókim éntok, bronceta bélojkosi horno táijpo buásata benaakay; ä jáhui éntok, yún báam tüisi kusisi kón huéchépo benak nok jáhuiakay. ¹⁶ Ä bátatana mámpo guóy búsan chókim jípurey. Ä tempo éntok, senu ejparam yeu huéiyey, náu bíchaa buahuiakay. Ä pujba éntok, táata benaakay, tüisi síme ä úttiáray ä machiriapo.

¹⁷ Ä bíchakane éntok mukukamta bénasine huétchek, ä guókpo. Áapo éntok ä báta mámam ino béppa óreka, ínel inou jiaahua:

—Katë májhue. Ínapone jü kësampo huéeme entok jü ä chúpëpo huéeme, ¹⁸ jü jíápsame entok jü mukilatukaihui. Bueítuk én éntok, jíba huásu-huásuktiapone jíápsa. Júnentunake. Entokne am jípure, jume kókkohua llaavem, entok jume infierno llaavem. ¹⁹ Akë ä jïojte, juka jita em bíchakähui, entok juka én ayukamta, entok juka chúkula ikäi cháka ayunakemta. ²⁰ Jü kaa át jüneehuäpo ín bátatana mámpo guoy búsan chókkim em bíchakähui, entok jume guóy búsan candeleros oropo yáarim: Jume guóy búsan chókkim, guoy búsan iglesiammehuim ángelesim; jume guoy búsan candeleros oropo yáarim éntok, jume em bíchakähui, guoy búsan iglesiamme.

2

Jü Diosta nooki Áasiau bíttuari guoy búsan Cristota sualhuäpo nau animmeu: Diosta nooki pueblo Efesou bíttuari

¹ Efesopo Cristota sualhuäpo nau animmeu ángeltahuë jïojte: “Ä bátatana mámpo jü guoy búsan chókim jípureme, jü guoy búsan oro candeleros násuk naa hueramame, ikäi nooka: ² Ínapone ä täya, juka em juähui, entok juka bétte tékilta joaka yánti em emo nüyëhui. Jume kaa türik joame katë am bibit péiya. Éntoke am täya, jume apóstolpo emo naikiame kaa apóstolimtaka, bueítuk ára nókichipë ä téula. ³ Jïokot ansulatake yánti jíápsa, éntoke át boobitchula, éntoke bétte tékilta joaka tekípanuala, ín téhuam em emo náké béchibo, éntoke kaa kóm éiya. ⁴ Tëne senu huémta em jípurëu kaa emót türe, bueítuk juka tua bat em nákeihüë tóij-la. ⁵ Áhuë huáate, jáksë jïöbeka kón huétchek. Éntoke emo jíapsi kuaktiaka, juka bat em jojuaihuë yáuhua. Bueítuk kaa ä junëlituko, läutine emou yepsaka juka em candeleros enchi ühuaka sékana órenake, bueítuk kaa enchi emo jíapsi kuaktiako. ⁶ Bueítuk ikäre jípure: juka kaa türik nicolaítam joáhuë kaa bibit péiya, ín kaa türëu kétchi. ⁷ Jü nákakame ä jikkaijnake, juka Espíritu santota Cristota sualhuäpo nau animmeu ä nokähui. Juka yöokamtane, júya taka jíapsihumta hueriamta ä buátuanake. Íri júya éntok Diosta paraíso násuk huéiyek.”

Diosta nooki pueblo Esmirna bíttuari

⁸ 'Esmirna iglesiapo ángeltahuë jïojte: "Jü bát huéeme éntok ä chúpëpo huéeme, jü mukukame entok jíabeitekame, íkái nooka: ⁹ Ínapone em yári täya, entok jïokot em bíthuähui, entok em poobëra. Të empo rikoë. Entokne am täya, jume bettek emo bétana nokaka emo judíom tíame. Të kaa junëli, ál-lam Satanásta sinagoogam. ¹⁰ Katë májhue, juka jita emou huéenakepo. Ímïri jü diablo cárcelpo huatem jóatebonake, enchim jïöbila béchïbo. Huanärem guoj mamni táapo jïokot annake. Em mukëpo tájtë huitti éaka jíápsa. Huanäine ínapo enchi ä máknake, juka coronata jíba béchïbo jíapsihuamta. ¹¹ Jü nákakame ä jikkaijnake, juka Espiritu Santota Cristota sualhuäpo nau animmeu ä nokähui. Jü yökamtahui, guosa huëpo kókkohuame kaa áu huéenake."

Jü nooki pueblo Pérgamou bíttuari

¹² 'Pérgamo iglesiapo ángeltahuë jïojte: "Jü ejparam náu bíchaa buahuim entok buahui síbulay jípureme, íkái nooka: ¹³ Ínapone símeta em joäu täya, entok ják em anëhui diablota bankot kátekäpo, të jíbe ín téhuam émomak jípure. Éntoke inot éehuamta kaa omoutela, huámëchi taahuarimmet jü Antipas kaa au náyoteka ín testigo enchim násuk ä mëhuak junne, jum Satanásta jóakäpo. ¹⁴ Huatekne enchi béj-reka huémta jípure: bueítukim émomak áma aane, jume Balaamta majtiari kee tójame. Huäri Balacta majtiari, jáchin jume israelita usiarim am jioptuanakë béchïbo, juka ídolommeu bíchaa näikiata am buänakëhui, entok kaa emo jubeka náu totöhuamta. ¹⁵ Éntoke két áma am jípure, jume nicolaítam majtiarita kee tójame, juka kaa ín türëhui. ¹⁶ Huäri béchïbo, emoë jíapsi kuaktia; bueítuk kaa ä junëlituko, läutëlane emou yebijnake. Huanäine ámemak náassuanake, ejparam ín tempo yeu huémmei. ¹⁷ Jü nákakame ä jikkaijnake, juka Espirituta jume iglesiammeu ä nokähui. Juka yölataka áma yeu sikamtane, juka maná éSORITA am buätuanake, éntokne ket ili téta tósalik ä máknake. Jü ili tétat éntok, huépul téhuam bemela át jïojteri; jümëi kaabe täyanake, hua tétata mabetakame jíbba."

Diosta nooki pueblo Tiatirau bíttuari

¹⁸ 'Tiatira iglesiapo ángeltahuë jïojte: "Jü Diosta Üusi, jü táji béetemta bënasi pusekame, éntok bronze bélojkosi táijpo buásata bénom guókekame, íkái nooka: ¹⁹ Ínapone ä täya, juka em tékkil, entok jáchin em yore nákéhui, entok Diostat em éähui, entok kaa emo ámpoleka huatem jita joriähui, entok yánti éaka em jíápsahui, entok jü chúkula em yáakäu chë juebenakähui jü bat em yáakäu béppa. ²⁰ Tëne enchi béj-remta huatek jípure: Jüri jámut Jezabel aú profetä tíame ä éäpo áman am majtia, të ä majtiabeyi am bäi táttähua, jume ín nésauta joame, am náyote kaa emo jubeka nau am tö íaaka, entok juka ídolommeu bíchaa näikiata am buätuaka. ²¹ Tëne béja taahuarim ä máksula, Diostau bíchaa ä jíapsi kuaktianakë béchïbo. Të kaa áu jíapsi kuaktia báare; kaa emo jubeka náu totöhuamta jíba boojoria báare. ²² Huäri béchïbo ínapone kókoay ä böyëpo ä tahuatua, entok jume kaa ä jubeka áamak tøyeme. Jïokot anhuäpone emo am bíttuanake, kaa türik áamak johuamta bétana

kaa emo am jíapsi kuaktiako. ²³ Ä asoamne kökosi yáanake, bem kókkonaké béchíbo. Huanäi síme jume igleesiam ä jüneriaka tahuanake, nee ájáriatukähui, kóbapo éerim éntok jíápsipo innéhuamta nee jüneriähui. Éntokne huéu-huépulam ä máknake, juka enchim tekipanauaka kobakáu béekik. ²⁴ Të eme éntok, jume huatem Tiatirapo aneme, jume ikäi doctrinata kaa jípureme, éntok jume kaa ä täyame, juka Satanásta bétana obiachisi huémta, bempörim ä téttehuä bénasi, ínapone ínel enchimneu jiaahua: Kaitane béttek éntok enchimmet yéchanake. ²⁵ Të juka enchim jípuréhui, kuttem ä buisse, ín yepsäu tájti. ²⁶ Huaka yöokamta éntok ín tékil ériakamta simeta lüteu tájti, ínapone yäura úttiata ä máknake, naciónim, béppa. ²⁷ Huanäi tepa kutkutti ámet nésaunake, sisíguok jíbebiayi, éntokim ili sótöri babupo yáari bénasim jámtiana, ín Áchay bétana ín ä mabetaká bénasi. ²⁸ Éntokne buere chókita kethuey yeu sisimemta ä máknake. ²⁹ Huä nákakame ä jikkajinake, juka Espíritu Santota jume Cristota sualhuäpo nau animmeu ä nokähui.”

3

Jü nooki pueblo Sardisiu bíttuari

¹ Sardispo Cristota sualhuäpo nau animmeu ángeltahué jiojte: “Jü guoy búsan Diosta espíritum jípureme, éntok jume guoy búsan chókkim, ikäi nooka: Ínapone em tékil täya. Téhuame jípureka jíápsa, tërë mukila. ² Katë koptelaka símekuchë suuhua! Juka huatek emou tahualatë kutti nüye, kee jee ä lüteyo. Bueitukne ä bil-la, juka em joähui kaa ä yúmalähui, Diosta bíchäpo. ³ Áhué huáate, juka em mabet-läbehui, éntok em jíkkaj-läbehui; éntoke ä éeriaka emo jíapsi kuaktia. Bueituk kocheka enchi aneyo, lak-ronta bénasine emou yebijnake. Éntoke kaa jüneenake ják horapo emou ín yebijnakéhui. ⁴ Të yorememe kaa tua jaikim Sardispo jípure, bem súpem kee chicha yáame. Ímëri ínomakim rejtinake, totösalik sánkoka. Bueituk ínomakim rejtipo yúmala. ⁵ Jü yöokame tósalik sánkotuana éntokne ä téhuam kaa tuchanake, jum libro jíapsihuäpo; éntokne ín Áchayta bíchäpo ä téhuam yeu buíjnake, éntok ä ángelesim bíchäpo. ⁶ Huä nákakame ä jikkajinake, juka Espíritu Santota jume Cristota sualhuäpo nau animmeu ä nokähui.”

Jü nooki pueblo Filadelfiau bíttuari

⁷ Filadelfiapo Cristota sualhuäpo nau animmeu ángeltahué jiojte: “Íkäi nooka jü santo, jü tua lütüriapo ájaria, jü Davidta llavem jípureme. Jü ä éetapokäpo, kaabe ára ä pát-páttia; éntok ä páttiakäu, kaabe ára ä étapo: ⁸ Ínapone juka em tékil täya. Íari béchíbone em bíchäpo puerta étaporita tójj-la. Íkäri kaabe ára ä páttia. Bueituké kaa tua úttiak jíöbe, tërë ín noki éeriala, éntoke ín téhuam kaa omoutela. ⁹ Ímëne Satanásta sinagogapo anemene emou rúktia, jume kaa lütüriapo emo judíom tíame, tem kaa judíom, ál-lam ára nókichi. Ínapone emou am rúktituanake, éntokne em guókpó emou tónnommea am jáptetuanake, am jüneenaké béchíbo, enchi ín nákehui. ¹⁰ Bueituk juka noki kaa huanti jiapseka ä bobitchaka em

ériakä béchïbo, ínapo ket enchi érianake, hua taahuarit síme ániat jìokot anhuäpo, jume ániat buíapo jíápsame jíöbìla béchïbo. ¹¹ Èni ímì, ínapo láuti yebijnake. Em jípuréhué kutti buísse, bueítuk juka em coorona, kaabeta enchi ä úhuaanaké béchïbo. ¹² Juka yöokamta, ín Diosta tiöpopone ä pilar kechanake, entok huämi kaibu éntok yeu simnake. Entokne ín Diosta téhuam át jìojtenake, entok ín Diosta buére jóära téhuam, jü Jerusalén bemela. Ìri ín Diosta áttia, téhueka bétana kóm huéiye. Entokne ket ín bemela téhuam át jìojtenake. ¹³ Huä nákakame ä jikkajinake, juka Espírituta jume iglesiammeu ä nokähui.”

Jü nooki pueblo Laodiceau bíttuari

¹⁴ Laodicea Cristota sualhuäpo nau animmeu ángeltahué jìojte: “Jü júnentume, jü huitti ä bíchakäu lútüriateme, jü késam huépo síme Diosta yáakähui, ínel jiaahua: ¹⁵ Ínapone em tékil täya. Katé sébbe, éntoke kaa tátta. ¡Bueítuk chë türi éiyey, empo sébiako, o táttaytuko! ¹⁶ Të ìli enchi súkkatukä béchïbo entok kaa sébeka kaa em táttaakä béchïbo, ín tempone enchi yeu bisatnake. ¹⁷ Bueítuk empo ínel jiaahua: Ínapone riiko, entokne chë rìkotula, entok kaita inou bëye. Të katé jüneiya, kaita al-leehuumta emót ayuakähui, éntoke jìokot maachi. Poobëe, líptie, éntoke kaa sánkok. ¹⁸ Huäri béchïbo ínapone consejota enchi mákka: orota táijpo buásatane inou enchi jínnü íaa, em rìkotunaké béchïbo. Éntoke súpé tósalm jínnuka am sánkote, kaa tiusi bichitaka em hueramnaké béchïbo. Éntoke koliiriota em pújpo huáttia, em bínnaké béchïbo. ¹⁹ Ínapone kutti nokaka kókosi am bébba, jume símem ín nákehui. Íari béchïbo emuë ériaka, emo suaya éntoke emo jíapsi kuaktia. ²⁰ Ínapone én ímì puertata pona. Bueítuk jábe ín nokäu jikkajaka, juka puertata étapokátek, áune kibaknake, entokne kúptey áamak jíbuänake áapo entok ínomaki. ²¹ Juka yöokamta, íno náaponä yejtetuanake, ín banko rey nésaupo, jachin ín yöoka entok banko rey nésaupo ín Áchaymak nee yejteká bénasi. ²² Huä nákakame ä jikkajinake, juka Espiritu Santota jume Cristota sualhuäpo nau animmeu ä nokähui.”

4

Jü téhuekapo Diosta yörihuähui

¹ Chúkula ikäi simsuko anä bitcha, téhuekapo puerta étaporita; Jü jáhuhí bát huéeme ín jíkkajakähui, trompeeta jáhuhita bénasi inou nookak, ínel jáaka:

—¡Ábe jámu! Huanäine enchi am bíttuanake, juka chúkula yeu huéenakemta, ikäi simsuko.

² Huanäine sej chukti Espiritu Santopo taahuak. Ínëline banko rey nésaupo téhuekapo yéchata bitchak, jum banko rey nésaupo éntok, seenuk áma kátekamta. ³ Jü áma kátekame éntok, téta jaspe entok cornalina ténaakay. Jum banko rey nésaupo chíkola éntok senu kurues ama órekay, esmeraldata bénaaka. ⁴ Jum banko rey nésaupo chíkola, veinticuatro banko rey nésauroim jokay. Veinticuatro yöiyöturim áma jokamene bitchak, totósalik sánkokame, coronam oropo yáarim kóbat jípureka. ⁵ Jum banko rey nésauta bétuk éntok,

yúku bérokti entok yúku omtira jáhuimak áma yeu huéiyey. Jü banko rey nésaute pújbapo éntok, guoy búsan lámparam tájij bétey. Ímëri beja jume guoy búsan Diosta espíritum. ⁶ Jü banko rey nésaute pújbapo éntok, bahue bík-riota bénaka áma bökay, cristalta bénaka.

Jü banko rey nésaute chíkola éntok, jume naiki jiápsame áma jábuekay, pújbapo entok amatana yún puseka. ⁷ Jü bát huéeka jiápsame leonta bénaka. Jü guósa huëpo huéeme éntok, beceerota bénaka. Jü bájikun huëpo huéeme éntok, yorem pújбата bénak pújbakay. Jü naikiku huéeme éntok, águila nilata bénaka. ⁸ Jume naikika jiápsame éntok, huéuhuëpulakam búsan másam jípurey. Áme chíkola entok bétuku pusimmeyim tápuniakay. Taahuapo entok tukaarit naa búrujti katim yáateka ínel jiaahuay:

Santo, santo, santo,

jü Señor Dios,

ä úttiäray simeta ára joame,

hua jiápsaïhui, entok jiápsame,

entok hua äbo yebijnakeme.

⁹ Entok jíbba huame jiápsaka ä baysahueme lóoriata entok yörisi maachik banko rey nésaute kátekamta am máká bélëki, juka síme huásu-huásuktiapo jiápsamta, ¹⁰ jume veinticuatro yoiyöturim áahuim tónommia jájapte, jü banko rey nésaute kátekamta pújbapo, entokim ä yöre, juka huásu-huásuktiapo jiápsamta; entokim bem coroonam banko rey nésaute kátekamta pújbapo öore, ínel jíaka:

¹¹ Señor, empo ä mabetpo yúmala, juka lóoriata, entok em yörihuamta,

entok juka úttiärata;

bueituk empo simeta yáala,

entok em ínel éäpom ayka,

entokim yáataka ími aayuk.

5

Jü Kabara entok jiösia bitari

¹ Huanäine jü banko rey nésaute kátekamta bátatana mámpo, senu librom órekame bitchak. Huáijhuatana entok yeutana át jöjterim, guoy búsan sellokari. ² Huanäine senu ángelta úttia yaurata jípuremta bitchak, tüisi kusisi chayeka nátëmajemta:

—¿Jábesu chë yörisi machi jáni, librom ä étaponakë béchïbo?, entok, ¿jume sellom ä búttianakë béchïbo?

³ Kaabe aaney, téhuekapan, buíapo, entok buíata bétuk junne, jü jábe ára liibrom étaponakeme, entok kía am bíb béchïbo junne.

⁴ Huanäine tüisi buan táytek, yúmalasi au jípuremta kaa téyhuaka béchïbo, bueituk kaabe ára librom étapoy, entok kaabe ára am bitchay. ⁵ Huanäi senu yöturi ínel inou jiaahua:

—Katë buaana, bueituk jü León Judáta yoremempo yeu simlame, Davidta bétana yoiyöturimmet yeu tómtilame, yölataka áma yeu simla. Jüri ára am étapo, jume liibrom, entok jume guoy búsan sellom ára búttia.

⁶ Huanäine jü banko rey nésaute násuk entok naiki jiápsaka áma aneme násuk, entok yoiyöturim násuku, Kabaratane áma huéekamta bitchak. Mukiapok tóij-ritaka kökosi yáarita bénaka. Guoy búsanim

ahuakay, entok guoy búsanim pusekay. Huámëi ínel jume guoy búsan Diosta espíritum síme ániat bíttuarim. ⁷ Huanäi banko rey nésaupo kátekamtau rúkteka, librom ä bátatana mámpo ä jípuréu núka. ⁸ Huanäi jume librom ä núko, jume naiki jíápsaka áma aneme entok jume veinticuatro yoiyöturim jü Kabaratahuim tónommia jáptek. Símetakam arpam jípurey, entokim copam oropo yáarim jípurey, inciensoy tatapunim. Ímëi jume santom oraciónim. ⁹ Entokim bemela buikim buiikay, ínel jíame:

Émpë am nüpo yúmala, jume liibrom,
entok sellom em étaponakë béchibo;
bueituk empo jiokot yáahuaka mëhuak,
éntoke em ójboy Diosta béchibo itom jínruk,
síme yóremraata, entok yún täbuiasi nokame,
entok pueblom, entok naciónim.

¹⁰ Éntoke Diosta béchibo réyesim entok sacerdotemsi itom yáala. Huanäite ímí buíapo nésaunake.

¹¹ Huanäine banko rey nésauta entok jume jíápsaka áma aneme entok jume veinte áma naiki yoiyöturim chíkola, ángesim jáhuiatane jíkkajak, entokne am bitchak. Ímëi juebena millonimtukay. ¹² Tüsim kusisi ínel jiaahuay:

Jü Kabara jiokot yáataka mëhuakame,
jüri am mabetpo yúmala, juka úttiärata,
juka rikorata, jita täyahuamta, juka tüisi úttiata,
juka ä yörihuaka entok símek béppa uyjóriata,
entok juka ä úttihuähui.

¹³ Entok síme jü téhuekapo yáari, entok buíata béppa, entok buíata bétuku, bahuépo ayukame, símetaka náu lópola ínëlim jiaahuay: Jü banko rey nésaupo kátekamtahui, entok Kabaratahui, bempörim béchibotunake, jü úttihuame, jü yörihuähui, jü símek béppa uyjória, entok jü yäura úttiära, jíba huásu-huásuktiapo.

¹⁴ Jume naikika jíápsaka áma aneme ínëlim jiaahuay:
—jünentunake!

Huanäi jume veinticuatro yoiyöturim bem pújbammeyim múmüla chätuka ä yörek, juka jíba yü huásu-huásuktiapo jíápsamta.

6

Jume seellom

¹ Huanäine Kabarata bitchak, sellota huépülak ä étapoko. Jume naikika jíápsaka áma aneme násukne huépülak jíkkajak, yúku otempta bénasi jáamta:

—jBinë huéeka ä bitcha!

² Huanäine ä bitchak, kábay tósalita. Huä át jikat kátekame éntok, kúta huíkóta jípurey; entok huépü coroona mákhuak. Huanäi yöoka áma yeu siika, entok jíba yösimey.

³ Juka guosa huépo sellota Kabarata ä étapoko, juka guosa huépo jíápsaka áma anemtane jíkkajak, ínel jáamta:

—jBinë huéeka ä bitcha!

⁴ Huanäi júchi senu kábay áma yeu siika, kutkosi síkirika. Huä át kátekame éntok, úttiärata mákhuak, juka yánti jíapsihuaamta buíapo ayukamta ä tejalnakë béchïbo, entok emo am súanakë béchïbo. Huanäi bueürum ejparam mákhuak.

⁵ Juka sellota bájikum huémta ä étapoko, juka bájikum huëpo jíapsaka áma anemtane jíkkajak, ínel jáamta:

—¡Binë huéeka ä bitcha!

Huanäine senu kábay chukurik bitchak. Jü át kátekame éntok, ä mámpo bajkulata jípurey. ⁶ Huanäine senu jáhuita jíkkajak, jume naikika jíapsaka áma aneme násuku, ínel jáamta:

—¡Senu kilo tirijkom, senu taahuari tékiltam béj-re! Éntok, ¡báij kilo cebaadam, senu taahuari tékiltam béj-re! Të juka aceiteta entok vinota, ¡katë áu suuhua!

⁷ Juka sellota naikikum huémta ä étapoko, juka naikikum huëpo jíapsaka áma anemtane jíkkajak, ínel jáamta:

—¡Binë huéeka ä bitcha!

⁸ Ámanne remteka kábay sahuarik bitchak. Jü át kátekame éntok, muerte ti téhuaakay. Jü infierno éntok, áa sáu huéiyey. Huanärim úttiata mákhuak, buíata naikisi näikimterita huéeläpo, ejparammea am súanakë béchïbo, tébaayi, kökoayi, entok animal yoyolika buíapo anemmeyi.

⁹ Juka sellota mamniku huémta ä étapok, altarta hétukne am bitchak, jume Diosta hétana bem nokakä béchïbo kókkolame, entok huitti Diostat éaka bem jíapsakä béchïbo. ¹⁰ Entokim úttesi kusisi chaayey, ínel jáakari:

—¿Jauhuey tájti, Señor, santo entok tua ájáriame, Akë am bíttuanake, juka em úttia yäura, éntoke itom ójbo am béjtutuanake, jume ímï buíapo jíapsame?

¹¹ Huanärim súpe totösálim mákhuak, entokim téjhuaahuak, júchi chúbala jimyore sáyhuaka, jume Cristota súalhuäpo ámemak anim yumäu tájti, entok bempörim bénasi két am kókkonakë béchïbo.

¹² Juka sellota búsaniku huémta ä étapokne ä bitchak. Huanäi jü buía tüisi áu yoyöak. Jü täa éntok, chukurisi taahuak, lutu sánkom bénasi. Mecha éntok tókti síme ójbota bénasi taahuak. ¹³ Jume chókim éntok, téhueka hétana buíau kón huáttek, juka chuna óguota takam kón huátta bénasi, jekata tüisi úttiaka am yoyoako. ¹⁴ Huanäi jü téhueka kaitatuk, jíösiata buekak náu bitiahuaka bénasi. Entok síme káhuim, entok bahuepo káhuim yeu jokame, sékänam jotek. ¹⁵ Jume buíapo reyim, entok jume buéresi ériahuame, jume riikom, jume capitanim, jume yäurata jípureme, entok síme sáyhuaka, entok kaa sáyhuaka aneme, káu guójökum éusuk, entok júyapo téta buérem násuku. ¹⁶ Huanärim juya káhuimmeu entok téta buéremmeu ínel jáaahua:

—¡Ítochem kón huátte, éntokem itom éso, hua yörisi machi banko yäurapo kátekamta hétana, entok Kabarata ómtira ito béppa anë hétana! ¹⁷ Bueítuk jü buére taahuari bem ómtira béja yuumak. ¿Jábesu ára óusi huéeka taahuanake jáni?

7

Jume ciento cuarenta y cuatro mil sellotuarim

¹ Íkai simasuk éntokne naiki ángelesim jábuekame bitchak, ánia buíapo naiki kátana bēkatana. Júmēi béja jekata ketchalatukay, jákun bíchaa junne, kaa jek íaaka, buíata béppa, bahueta béppa, entok kía jita júyata béppa junne. ² Tábui ángeltane ket bitchak, táata yeu huē bétana, jikau huémta, entok Dios jíápsamta sellota jípuremta. Huanäi tüisi kusisi ámet cháchayek, jume naiki ángelesimmechi, jume úttiärata mákhuakammechi, buíatau entok bahuetau kaa tūhuata bem ámeu yáanakē béchibo, ínel ámeu jíaka:

³ —Kátem bát áu suuhua, jü buíatahui entok bahuetahui entok júyammeu junne, Diosta nésauta joame kóba méjēku sellota itom am óresuk jübua.

⁴ Huanäine am jikkajak, am jaikitukähui, jume sellotuarim: ciento cuarenta y cuatro miltukaimme, sime jume Israelta úusimmet yeu sákalame. ⁵ Judátat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim; Rubéntat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim; Gadtat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim; ⁶ Asertat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim; Neftalítat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim; Manaséstat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim; ⁷ Simeóntat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim; Levítat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim; Isacartat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim; ⁸ Zabulóntat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim; Josétat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim; Benjamíntat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim.

Juebénaka totösalik sánkokame

⁹ Íkai simasuk éntok, juebena yóremraata sime naciónimpo jomemne bitchak, entok yóremraata kaa náu anim entok pueblom kaa nánalaik nokame, banko reypo kátekamta bíchäpo jábuekame, entok Kabarata bíchäpo, totösalik sánkokame, bem mámpo éntok tako sáhuata jípureme. Ímēi éntok kara näikiatuy. ¹⁰ Entokim tüisi úttia chaayey, ínel jíakari:

¡Jü jínēuria Dios banko reypo kátekamta bétana huéiye,
entok Kabarata bétana!

¹¹ Entok sime ángelesim banko reyta, entok jume yoiyoturim, entok jume naiki jíápsaka áma aneme, chíkolam jábuekay. Huanärim banko reyta bíchäpo tónommia jáptek, kóm chätuka. Diostam yöreka ä úttilek, ¹² íneli jíaka:

¡Júneltunake! ¡Jü Diosta tūhua, entok jü looria,
entok jita täyahuame,
entok jü Diosta baysahueka jíapsihuame,
símēm béppa yörihuame, jü úttiära,
entok jü úttia kaa lüteme,
itom Diosta béchibotunake,
jiba yü huásu-huásuktiapo! ¡Júnentunake!

¹³ Huanäi senu yöturi inou nookak, ínel jíaka:

—Ímēi totösalik sánkokame, ¿jábésamme? Entok, ¿jákun bétanasum äbo yáij-la?

¹⁴ Ínapo éntok ínel áu jiaahua:

—Señor, émpē jüneiya.

Huanäi áapo ínel inou jiaahua:

—Ímëi ínel jume úttesi jiokot anhuäpo entok kökosi machikuu yeu sákalame, entokim bem sánkota báksiala, entokim Kabarata ójbopo totösalisi am básuala. ¹⁵ Íari béchibom Diosta banko rey kátekamta bíchäpom aane. Entokim taahuarit entok tukaarit naa búrujti ä tíöpopo ä néshui johua. Jü banko reypo kátekame éntok ä jöota áme béppa cháanake. ¹⁶ Katim napat tébäurinake, entokim kaa júchi bäi kókkonake. Jü taa kaa áme béppatunake, entok jita táttaria júne kaa ámeu ayunake. ¹⁷ Bueítuk jü Kabara banko rey násuk aneme am suayanake, entok baa jíápsame yeu huëu bíchaa ámepat huéesimnake. Dios éntok jume bem pusim ópua tútenake.

8

Jü guoy búsan seello

¹ Juka guoy búsan sellota ä étapoko, jum téhuekapo yánti taahuak media horata huéeläpo. ² Huanäine guoy búsan ángelesim Diosta bíchäpo jábuekame bitchak. Huanärim guoy búsan trompeetam mákhuak. ³ Chúkula tábui ángel áma yepsak. Huanäi altariu kíktek, inciensota áma táttaahuäpo oro áusülik jípureka. Huanäi yún inciensota mákhuak, jume Diosta súaleka oraciónta joammak nahuä kütianakë béchibo, oro altarta béppa banko reyta pújbapo. ⁴ Huanäi juäri ángelta mámpo yeu siika, Diostau bíchaa, jü inciensota buiichia, jume Diosta súaleme oraciónmak náuhui. ⁵ Jü ángel éntok, incensariota nüka. Huanäi óbammea ä tápuniak, altarpo ayukammeyi. Huanäi buíau kóm ä guötiak. Huanäi yúku omtiriam ayu táytek, éntok jahuim, éntok yúku béroktiriam; buía éntok két áu yoyoak.

Jume trompeetam

⁶ Huanäi jume guoy búsan ángelesim guoy búsan trompeetam jípureme, akim am kujtaytek.

⁷ Jü ángel bát huéeme trompeetata kúkusek. Huanäi téjam entok táji ójbomak náu kütiahuak. Ímëri buíata béppa kóm guötiahuak. Huanäi jü júya bueere báisi näikimteri huéeläpo béekika tájjak, entok síme jü básó síali tájjak.

⁸ Jü ángel guoyiku huéeme trompeetata kúkusek. Huanäi júya káhui buëuruta bénaaka, tájipo béeteka, bahuéu kóm jímmaahuak. Huanäi jü bahue báisi näikimteri huéeläpo béekika ójbosi áu yáuhuak. ⁹ Huanäi bahuëpo jíápsame kókkok, jü báisi näikimteri huéeläpo béekika, entok jume barcom két tejalhuak, báisi näikimteri huéeläpo béekika.

¹⁰ Jü ángel bájiku huéeme trompeetata kúkusek. Huanäi téhueka bétana huépul chóki buëuruka kachimbata bënasi béeteka kón huétchek. Huanäi jume bathuem entok báam yeu huëpo báisi näikimteri huéeläpo béekimmet kón huétchek. ¹¹ Jü chóki éntok, “Chiburá” ti téhuaakay. Huanäi jume báam báisi näikimteri huéeläpo béekika chibusim ayuk. Huanäi yún yóremraa kókkok, jume báam chibusi ayuká béchibo.

¹² Jü ángel naikipo huéeme trompeetata kúkusek. Huanäi jü taa báisi näikimteri huéeläpo béekika kaa türika taahuak; anëli ket jü

meecha, entok jume chókkim. Júnëlim kaa machisi taahuak, juka báisi näikimteta ámet ayukamta, kaita machiriata ayunakë béchïbo, taahuata báisi näikimteri huéeläpo béekika, entok tukaapo junne.

¹³ Sepne ä bitchak, entokne ä jikkajak, senu ángel téhueka násuk nëkamta, ínëli kusisi jáamta:

—¡Ay, ay, ay, jume buíapo jáápsammehui! ¡Bueítukim abe trompeetam kuuse, jume huate báij ángelesim!

9

¹ Jü ángel mamniku huéeme trompeetata kúkusek. Huanäine téhueka bétana senu chókita buíau kón huéchemta bitchak. Entok tüisi mékka kóm guójöriata llavem mákhuak. ² Huanäi juka guójöriata tüisi mékkak kömik étapok. Huanäi jü buiichia áma jikau siika, orno bueürupo buichiata yeu huë bënasi. Huanäi jü tää entok jü jeeka kaa machisim taahuak, jü buichiria guójöriapo yeu huémta béchïbo. ³ Jum buichiapo éntok, guöchim yeu sájjak, entokim buíau kón huáttek. Huanärim útteata mákhuak, machilim buíapo aneme bënasi. ⁴ Huanärim júya síarita buíapo ayukamta kaa nasonte sáyhuaka téjhuaahuak, entok jita síarik junne, entok jita buére júyata junne, ál-la yoremem kaa Diosta seello kóba méjëriat jípureme. ⁵ Të katim am súa íaahuaka téjhuaahuak; kíalim kökosi kaa pappehuamta ámeu joö íaahuay, mamni metpo. Jü bem jóguo éntok, machil jujariata bënasi kökosi kaa papperisi innëtuy. ⁶ Huámechï taahuarimmet éntok, jume yoremem kókkohuamta jariunake, të kaibum ä téunake. Entokim kótko péenake, të jü kókkohuame am tö búitinake.

⁷ Jume guöchim éntok, kábäim náu nássuahuäu bíchaa kateme bënasi jita jípurey. Kóbat éntokim coroonam oro áusülisi náu yáari bénom jípurey. Jü bem pújba éntok, yoremta pújba bénaakay. ⁸ Jume chonim éntok, jámutta chomin bénaakay. Támim éntok, leonim támim bénaakay. ⁹ Bem takahuam éntok sisiguok súpem bénakim jípurey, sontarom bënasi. Bem másam jáhui éntok yún kábäim carrom náu nássuahuäu bíchaa tennë bënasi jikkajtuy. ¹⁰ Machilim bénasim buásiakay, entokim bem buásiapo jiiikiam bënasi ä jípurey. Bem buásiampo éntokim jóguota jípurey, mamni metpo jume yoremem bem kökosi jonákë béchïbo. ¹¹ Entok jü ángel guójöriapo mékka kóm yeu simlame áma reytaka néshuey, bempörim béppa. Íri éntok hebreo nokpo Abadón ti téhuak; griego nokpo éntok, Apolión.

¹² Jü jìokot jìayhuame bát huéeme simsuk, të ketune guoyika bëye.

¹³ Jü ángel búsanipo huéeme trompeetata kúkusek. Huanäine senu jáhuita jikkajak, naiki ahuám násuku oro altar Diosta bíchäpo órekaipo. ¹⁴ Jü ángel búsanipo huémtahui, juka trompeetata jípuremtahui, ínel jiaahuak:

—Jume naiki ángelesimë búttia, buére bathue Eufratesta náapo súmarim.

¹⁵ Huanärim búttiahuak, jume naiki ángelesim, juka yóremraata báisi näikimteripo huéeläpo bekik bem súanakë béchïbo, bueítukim huári horata, taahuata, metta, entok huásuktiriata béchïbo yeu púarítukay. ¹⁶ Jume sontarom kákabäeka näikiahuakamene jikkajak. Guoy cien milloonimtukayme.

¹⁷ Júnelne am bitchak, jume kábäim, tenkupo bénasi, entok jume ámet josakame: Bem táhuichim sisiguokiy emo páttialatukay, sikilika táijta bénaaka, kútkosi tehuelika jacinto ténasi, entokim sahuar-itukay, azufre ténasi. Jume kábäim éntok, leónta bénak kókokakay. Bem tempo éntok, tájji, buichiria, entok azufre yeu huéiyey. ¹⁸ Íri báij huëpo chibuk jekaká béchibo, jü yóremraa báisi náikimteri huéeläpo kókkok, jü táijta, buichiriata entok azufreta béchibo; bem tempo yeu huémtayim ínel aayuk. ¹⁹ Jume kábäim úttiära bem tempo entok bem buásiat ayukay, bueítuk jume bem buásiam bakochim bébenaakay. Bem kóbay éntokim jábeta kókosi johuay.

²⁰ Jü huate yóremraa, íri chibu jeka yeu sikamtay kaa kókkokame, íkärím bíchaka júne kaa emo jíapsi kuaktiak, kaa türík bem joäu bétana. Jume lemooniom bem yörëu júnem kaa tójjak, oropo yáarim, tómi tósalipo, broncepo, tétapo entok kútapo yáarim junne. Ímëi ídolum; katim bitcha, katim jíkkaja, entokim kara naa kaate. ²¹ Entokim kaa emo jíapsi kuaktiak, jábeta bem mèlatuká bétana, móriata bem boojoria bétana junne, kaa emo jubeka náu jíapsihumta bétana junne, entok bem jita ékbuä bétana junne.

10

Jü ángel ili librommaki

¹ Senu ángelta úttiakamtane bitchak, téhueka bétana kómhuémta namupo bitiataka ä kóba béppa éntok, kuruejta jípurey. Ä pújbahua éntok täata bénaakay. Ä guókim éntok táij béeteka jikau rúpaktemta bénaakay. ² Ä mámpo ili libro étaporim jípurey. Huanäi bátatana guókimmea bahueta béppa cheptek. Jume míkótana guókimmea éntok, buíata béppa. ³ Huanäi tüisi kusisi cháchayek, leónta omteka ä jíä bénasi. Ä cháchaysuk éntok, guoy búsan yúku omtiriam jáhuim jíkkaijuatebok. ⁴ Jume guoy búsan yúku omtiriam jiausuk, ínapone am jíojte báarey. Të téhueka bétana senu jáhuitane jíkkajak, ínel ínou jíamta:

—¡Akë am sellotua! ¡Katë yeu am buïbuisse, jume guoy búsan yúku omtiriam nokakähui, éntoke kaa am jíjiojte!

⁵ Jü ángel bahueta béppa entok buíata béppa huéeka im bíchakähui téhuekau jikau mámtek. ⁶ Juka jíba yü huásu-huásuktiapo jíápsamtau, ä noki perentak juka téhuekata yáalamta entok juka áma ayukamta, buíata entok juka áma ayukamta, bahueta entok juka áma ayukamta, bát kéchaka, ínel jiaahuak:

—Sime ánia búiteme béja chúppuk. ⁷ Ál-la jü guoy búsan ángelta jáhui taahuarim yúmako, juka trompeetata béja ä kuj táyteko, juka Diosta éhuil éсотaka jípurëhui ál-la sime chúpilataka tahuanake, áapórik jume ä nésaute joame éntok profeetam ä téjhuaakäpo ámani.

⁸ Jü jáhui téhueka bétana ín jíkkajakähui júchi ínou nookak. Huanäi ínel jiaahua:

—Jü ángel bahueta béppa entok buíata béppa huéekamtahüé huéiye. Huanäre jume ili libro étaporim ä mámpo ä jípurëhuë nüye.

⁹ Huanäine jü ángeltau siika, jume ili librom nee ä mák sáhueka. Áapo éntok ínel ínou jiaahua:

—Jinya, Akë am buäye. Huanäi em tópapë chibusi ámeý éenake. Em tempo éntokim kákkanake, mumu sitörim Bénasi.

¹⁰ Huanäine jume ili librom ángelta mámpo nüka, entokne am buäka. Huanärim ín tempo mumu sitörim Bénasi kákkaka taahuak. Të nee am buäsuk éntok ín tópapone chibusi ámeý éiyak. ¹¹ Huanäi áapo ínel ínou jiaahuak:

—Úttia júchi Bénasi én em noknakëhui, juka nokta Diosta bétana emou kóm yúmamta, búru pueblom bétana, naciónim bétana, tattábui nókta nokam bétana, entok reyim bétana.

11

Jume guoyi Diosta testigom

¹ Huanäine ili bakata mákhuak, áy jujünaktehuä bennak. Huanäi ínel ínou jiaahuak:

—¡Kiktëe! Huanäi éntoke juka Diosta tiöpo jünakte, entok juka altarta, éntoke am náikia, jume áma ä úttileka ä yöreme. ² Të juka tebatta tiöpo päku yeutana órekamta, yehuë ä bëa. Katë ä jújünakte, bueituk kaa judíom mámpo tóij-ri. Bempo éntok át chécheptisunake, cuarenta áma guoy metpo, jú Diosta buére pueblo santopo täyahuamtachi. ³ Huanäine jume guoy testiigom íno bétana noknakeme, mil guoy ciento áma sesenta taahuarimpo, ámanne am bíttuanake, chukurik lutuka sánkokame.

⁴ Ímëi íno bétana nokame, jume guoy oliivom entok jume guoy kanteelam áma jájãbohuähui, bëja buíapo anemta Diosta bíchãpo jábuekame. ⁵ Jábeta kókosi am yáa báareyo, táji bem tempo yeu sisime, jume am bëj-reka kateme táa báreka. Jábe junne kókosi am yáa báreka éäteko, alë Bénasi mukpo yúmala. ⁶ Ímëi úttiärata jípure, téhuekata bem páttianakëhui, kaa yúknakë béchibo, Diosta noki bem nokäu tájti. Entokim úttiärata jípure, báam ójbosi bem am yáanakë béchibo, entok buíata bëppa chibu jekata ayunakë béchibo, jaikisi bem ínel éapo. ⁷ Jume testiigom Diosta bétana noksuko, jú animal máusi maachi guójõria mékka kóm bétana jikau huéeme, ámemak náassuanake, entok yölataka áma yeu huéenake, entok am súanake. ⁸ Jume bem takahuam éntok, buére jóära itom Señorta kúrusit poponhuakapo yeu tóritaka tahuanake, bueituk täbuiasi téhuaahuäpo Sodooma entok Egipto ti téttehuaahua. ⁹ Entok jume síme pueblompo joomem, famiiliam, entok kaa nanälaisi nokame, entok síme naciónim,, bem takahuam kókkolame áma bínnake, báij taahuari áma meeliapo, entokim jíba kaa am mäatebonake. ¹⁰ Jume ími buíapo bëppa jíápsame úttesim al-leenake, am kókkokä béchibo. Huanärim tepa al-leaka nátepua náu jita emo miknake. Bueituk ímëi guoyika Diosta bétana nokame, kókosi machik jita ámeu yáalatukay, jume ím buíapo jíápsammehui. ¹¹ Të báij taahuari áma meeliam huéeyo, jú espíritu jíápsame Diosta bétana ámeu bíttuari ámet kibakek. Huanärim jíabetaka jáptek. Síme jume am bíchakame éntok guómtek; huanäi tüisi maujra amet huethek. ¹² Huanäri jume guoy testiigom jáhuita tüisi úttiakamta téhueka bétana nokta jíkkajak, ínel ámeu jíamta:

—¡Ábem jikau kaate!

Huanärim namupo téhuekau bíchaa jikau jámuk. Huame am béj-reka am sáayokame éntok am bitchak. ¹³ Huämi horapo buía tüisi áu yoyoak. Íäri béchïbo, guoj mamnita näikimteri huéeläpo huétchek jü buére jóära, buíata áu yoyoakä béchïbo, entok guoy búsan mil yoremem kókkok. Jume huate éntok, tüisim májhueka taahuak. Huanärim Diosta téhuekapo kátekamta úttilek.

¹⁴ Jü jìokot jìayhuame guoy huëpo béja simsuk. Én éntok, jìokot jìayhuame bájipo huéeme läuti äbo huéiye.

Jü trompeeta guoy búsanipo huéeme

¹⁵ Jü ángel guoy búsanipo huéeme trompeetata kúkusek. Huanäi buére jáhuim téhuekapo jìkkajituk, ínel jákari:

Jume reyimtaka néshueme ániat ayukame,
itóm Dios éntok ä Cristo am áttiaka tahuanake.

Áapo éntok nésaunake jíba yü huásu-huásuktiapo.

¹⁶ Jume veinte áma naiki yoiyöturim, Diosta bíchäpo bem banko yäurapo jokame, tónommeyim jáptek kóm chätuka, huanärim Diosta yosireka ä úttilek, ¹⁷ ínel jáka:

Enchite baisahue, Señor Dios,
símeta ára joame,
empo jíba aneme,

éntok jíba aneihui, éntok äbo yebijnakeme.

Bueituk juka tüisi yäura úttiärata, béjé ä nüla.

Entok em nésaunakëhui, béjé ä naatela.

¹⁸ Jume naciónim, éntok öömtek;

jü em kaa al-lea ómtira éntok yuumak.

Jume kókkolammet bette noki em chúpanakëhui éntok két yuumak.

Entok kétchi, jume em nésaunta joame, jume profetam,

jume enchi súaleme, jume em téhuam yöreme,

kaa buéresi emo ériame éntok buéresi emo ériame yörihuame junne,

Aké am béjtuanake, juka síme tühuata bem kobaka jájamlähui.

Éntoke am tejalnake, jume buíat ayukamta tejalame.

¹⁹ Huanäi jü Diosta tiöpo étapohuak téhuekapo. Jü altar kajón huáijhua órekame éntok ára bíttuka taahuak. Huanäi yúku béroktiriam ruruti omteka jiaahuak, éntok buía áu yoyoak, éntok buéresi téjam huáttek.

12

Jü jámmut éntok jü dragón

¹ Senu señal buéresi téhuekapo yeu machiak: senu jámmut, täata súpekari. Ä guókpo éntok mecha órekay. Ä kóba béppa éntok, coronata guoj mamni áma guoyim chókekamta. ² Asoa báreka éntok, huantiriammea teiney, bueituk jü asoa huantiriam béja áu yúmalatukay. ³ Huanäi jútchi, senu señal téhuekapo yeu machiak: senu dragón kútko síkiri tüisi buëuruka, guoy búsaním kóbakay, éntok guoj mamnim ahuakay. Jume kóbam éntok hueuhuëpulaka guoy búsan ili coronam jípurey. ⁴ Ä buásia éntok, jume chókim téhuekapo ayukame báisi näikimteri huéeläpo béekim am huíksimey. Huanäi buíata béppa chíbela am guótiak. Jü dragón éntok kíktek, jámmut asoa báarentau yúmakari, ä asoa yeu tómték sep ä buä báreka.

⁵ Huanäi jü jámut ili outa asoak. Íri béja áma yeu púatukay, kuttílasí ámet nésau íaahuaka, síme jume naciónimmechi. Huanäi jü jámut usi outa asoaka sep ä úhuahuak, Diosta reytaqa ä anëpo ä annakë béchibo. ⁶ Jü jámut éntok mékka ánia see päriau bícha búitek; Dios júkai áa béchibo náikialatukay, jum ä annakeipo. Áma aneka, simeta ä huáatiáu jipunake, mil guoy ciento áma sesenta taahuarimpo.

⁷ Chúkula éntok, téhuekapo buere nássuahuak: Jü arcángel Míkkel éntok ä ángelesim dragóntamakim nássuay. Jü dragón két jume ä ángelesim huériaka, jü Míkeltamak nássuak, ⁸ tērim kaa yook. Huári béchibo téhuekapo kaitam áma jipureka taahuak, jü dragón éntok jume ä ángelesim. ⁹ Huanäi päkun yeu béebiahuak, jü buere dragón, jü baakot binhua jauhuey naateka aneme, jü diablo éntok Satanás ti két téttehuaahuame. Íri síme ániata bai táttähua. Síme ä ángelesimmak békti buíau kóm béebiahuak.

¹⁰ Huanäine jíahuita kusisi jámanta jikkajak téhueka bétana, ínel jámanta:

—Ábo yebij-la béjja jü jínēuria, éntok jü úttiāra, éntok itom Diosta reytaqa nésahuēhui, éntok juka Cristota nésahuēhui. Bueituk béja yeu béebiahuak, jü kaa túhuata am joā tíaka jíba am nátuame, jume itom sailam. Jüri béja tukaarit éntok taahuapo naa búrujti itom Diosta bíchāpo am nátuay. ¹¹ Itom sailam éntok Kabarata ójbo guótiakamtayi éntok Diosta nésauo jíapsaka bem nokähui, huáyirim yólataka yeu sájjak; éntokim bem jíapsim júnem kaa beutírim, bem kókkou núkisi. ¹² ¡Jári béchibem al-leiya, síme jü téhueka, éntok eme áma jíapsame! ¡Jume huatemmeu ál-la tepa jiokot machisi ámeu huéenake, jume buíapo éntok bahuepo jíapsammehui, bueituk jü diablo, túisi kujtiaka éntok omteka, enchimmeu kóm simla; júneiya kaa jaiki taahuarim áu býēhui!

¹³ Jü dragón, buíau áu kóm béebiahuakau júneriaka, juka jámutta ili outa asoakamta guók jájja táytek. ¹⁴ Tē jü jámmut guoy águila mása buerem mákhuak, ámey ä nínakë béchibo, mékka ánia see päriau bícha, ä annakepo, bakóttau mékka, jum báij huásukturia áma méeliapo simeta ä buánakeu jipunakë béchibo. ¹⁵ Jü bakot éntok, ä tempo huāmi, jámutta sáu báam bathueta bēnasi guótiak, bathueta ä núk sim íaaka. ¹⁶ Tē jü buía jámutta aniak, bueituk jü buía áu étapok. Huanäi juka bathueta yún báata huériamta huíuktiak, juka báata dragónta tempo bétana yeu sikamta. ¹⁷ Huanäi jü dragón túisi jámutta kujteaka óomtek. Huanäi am béj-reka síika, jume huate gentem jámuttat yeu sákalammechi, ámemak nássuaseka, jume Diosta nésau joame, éntok jíba Cristota lútüriata jipureka ä nokame.

13

Jume guoy animaalim máusi mamachi

¹ See bahue mayoatne kíktek. Huanäine senu animal máusi machik guoy búsanim kóbakamta éntok guoj mamnim ahuakamta bitchak, bahuepo jikau huémta. Bem ahuammet éntok, guoj mamni diadeenam; bem kóbammet éntok, téhuam jiojterim Diosta béj-reka juénasi jíame. ² Jü animal máusi machi ín bíchakāu éntok, yóokota bénaakay. Ä guókim éntok, osota guókim bénaakay. Ä teni éntok,

leönta teni bénaakay. Jü dragón éntok ä úttiärahua ä mákkak, entok jü banko yäurata kutkutti ä nésaunakēhui. ³ Huépul ä kóbahua muk máchisi kókosi yáata bénakne bitchak, tē jü muk máchisi kókosi ä yáaripo éntok, türiaka yorelata. Huanäi síme jü yóremra át guómték. Huanärim jü animal máusi machita sáu kat táytek. ⁴ Huanärim ä úttilek, juka dragónta, juka animal máusi machik yäurata ä mákakäu béchibo; entokim ä yosireka taahuak, juka animal máusi maachik, ínel jíakari:

—¿Jábesu ìri animal máusi machita bénasi áu óuleme? Entok, ¿jábesu áamak nássua báreka éenake jáni?

⁵ Két tenta mákhuak, buéresi jita ä noknakē béchibo, Diosta bėj-reka jájana ä jiaunakē béchibo. Entok yäurata mákhuak, cuarenta áma guoy metpo, jita ä yáanakē béchibo. ⁶ Ä tenta étapoka éntok, jájana jiau táytek, Diosta bėj-reka. Entok ä téhuam bétana, ä tiöpo bétana, éntok huame téhuekapo aneme bétana két jájana jiaahuak. ⁷ Huanäi santom bej-reka nássuatuhuak, entok am kobatuhuak. Entok ket yäurata mákhuak, síme yóremra kaa náu anim béppa, entok pueblommechi, entok huame juebena tábui nokta nokammechi, entok naciónimmechi. ⁸ Huanäirim síme ä yöreka áu mújtek, jume imi buíapo jíápsame, jume bem téhuam jum Kabara, mukukamta libro yü jíápsinake me jiojtepo, kaa áma jiojteri jípureme, jauhuey ániata naatekəpo naateka.

⁹ Jábe nákakame ä jikkaijnake: ¹⁰ Bueítuk jábe pereesota hueriateko, pereesotaka núk sákana; jábe ejparammea më báahuame, ejparammea muknake. Tuttem jíápseka Cristotat éiya, eme Diosta pueblo, imi ayuk jü kutti jíapseka at boobit-huame.

¹¹ Chúkula éntokne ket tábui animal máusi machik bitchak, buíapo yeu jikau huémta. Guoyim ahuakay, kabarata ahuam bénnam, tē dragónta bénasi nookay. ¹² Éntok síme yäurata huaka animal máusi machik bat huémta jípurey, áapörik bíchäpo. Huanäi síme ániat jóakammeu nookak, juka animal máusi machik bat huémta am úttil sáhueka, juka kókosi yáahuakamta, türiaka yorekamta. ¹³ Éntok két buére señaalim johuay. Bueítuk táijta junne téhueka bétana buíau kom huéetuay, yóremraata bíchäpo. ¹⁴ Entok am bäi táttähuay, jume buíapo jóakame, jume señaalim ä jotuaihuayi, animal máusi machita bíchäpo. Am sáuhuek, jume buíapo jóakame, animal máusi machita bénak am yáa iaka, hua ejparammey kókosi yáahuakame, entok júchi jíápsakame. ¹⁵ Huanäi jü animal máusi maachi chúkula huéeme úttiärata mákhuak, juka animal máusi machik bat huémta bénak yáari, ä jíabitetuanakē béchibo, bueítuk juka alē bénak yáarita noknakē béchibo, éntok am súatebonakē béchibo, simem jume kaa ä úttilekame. ¹⁶ Huanäi simem jume il-lichimmet éntok yoiyohuemmet, rikommet éntok poloobemmet, búttiataka tekipanuummet éntok súmatataka tekipanuummet, markata ámet yéchatebok, mam bátatana ö chē kóba méjēku. ¹⁷ Huanäi kaabe ára jita jinnuy, entok kara jita nenkay, ál-la hua markata jípureme jíbba, ö jü animal máusi machik téhuam, ö jume ä téhuuaa número. ¹⁸ Ími koba suahuari aika; jü át jüniamē ä náikianake, juka animal máusi machita número, bueítuk yorem número. Jü ä número éntok, búsan ciento áma sesenta y seis.

14

Jume ciento cuarenta áma naiki mil buikame

¹ Kabaratane bitchak, káhui Siónta béppa huéekamta, áapörimak éntok, ciento cuarenta áma naiki miilimta. Á téhuam entok ä Áchayhua téhuam, bem kóba méjérimmet jiojteritam jípurey. ² Huanäine senu jáhuita téhueka bétana jikkajak, yún báam kusisi jáá bénasi, éntok yúkuta buéresi omtë bénasi jáamta. Jü jáhui ín jikkajáihui éntok, arpariom bem arpam ponä bénasi jikkajituy. ³ Huanärim senu buiiki bemelam buiikay, buére yörisi machi banko yáurata bíchápo, entok jume naikika jáápsaka áma aneme entok jume yoiyöturim bíchápo. Huanäi kaabe ára am tátáyay, jume buiikim, ál-la jume ciento cuarenta áma naiki miilim, ímí buíapo jáápsame násuk jínëurime jíbba. ⁴ Ímëi béja jume jáamuchimmak kaa emo náyotekame, bueítukim jahuey júnem kaa jubek. Ímëi ámëria, jume Kabarata guojaaseme ják júne ä hueramápo. Ímëi yóremraata násuk jínëurime, kësam ofrendata Diostau buíjuhápo bénasi, entok Kabaratau bícha. ⁵ Bem tempo éntok, kaita ára nókichiria téhuak, bueítuk katim chicha maachim, Dios buére yörisi machi banko yáurata bíchápo.

Jü báij ángelesim nooki

⁶ Täbui ángeltane bitchak, téhueka násuk nëkamta, tü nokta jíbapo béchibo jáápsamta jípurementa, ä nok báreka jume buíapo jóakammehui, síme naciónimmehui, familiammehui, tattábui nókta nokammehui, éntok pueblommehui. ⁷ Túisi úttia ínel jiaahuay:

—¡Diostem májhueka jikau ä chátchaaka ä yöre! Bueítuk yuumak jü hora, ä yáura ä bíttebonakëhui. Éntokem ä úttile, juka téhuekata, entok buíata, juka bahueta, entok jume báam yeu pótame yáalamta.

⁸ Täbui ángel áa sáú siika, ínel jáaka:

—¡Béja huétchek! ¡Béja huétchek, jü buére jóära Babilonia, bueítuk jü vino kaa emo jubeka náú totöhuame, síme jume naciónim ä jítualä béchibo!

⁹ Jü ángel bájiku huéeme éntok áme sáú siika, túisi kusisi jáaka:

—Jábe júne juka animal máusi maachik, entok juka alë bénak yári, úttilekame entok ä markata ä kóba méjëku, ö ä mámpo mabetakame, ¹⁰ áapo ket ä jinake, juka Diosta ómtirá vino túisi máusi machisi jiokot anhuamta. Íri Diosta copa ómtiriapo yeu tóri, kaitamak kútiatata. Huanäi jiokot machisi yána, tájiyi entok azufreyi, santo ángelesim entok Kabarata bíchápo. ¹¹ Jü jiokot bem anëu buiichia éntok, jíba yü huásu-huásuktiapo jikau huéiye. Entokim kaa jimyoore, taahuapo entok tukaapo junne, jume animal máusi machita entok juka alë bénak yáarita úttileme, entok jábe junne juka ä téhuam marka mabetakame. ¹² ¡Ímí bíttunake, jü Diosta pueblo yánti bem jáápsinakëhui, huame Diosta nésaúri joame, entok Jesústa kaa koptíame!

¹³ Senu jáhuitane jikkajak, téhueka bétana inou ínel jáamta:

—Jiojtëe: “Úttesim al-leenake, ímí naateka, jume kókkolam, Señortat éaka kókkokame.” Jeehui, ti jiaahua jü Espiritu Santo, bem tékil bétanam jimyorenake, bueítuk jü bem yáakáu áme bétana nokaka taahua.

Jü buíapo jíchupahuame

¹⁴ Ámanne bitchak, huanäine senu namu tósalita bitchak. Namuta béppa éntok, senuk kátekamta, Yoremta Üusi bénnak. Á kóbat éntok senu coroona oropo yáarik jípurey ä mámpo éntok osa buahuim.

¹⁵ Huanäi tiöpo bétana täbui ángel áma yeu siika, tüisi kusisi chayeka, hua namuta béppa kátekamtahui:

—¡Osamë áman etpo kibacha! ¡Huanärë jíchupata toboktia, bueituk jü hora béja yuumak, jíchupä béchibo! Bueituk jü eechi béja chúpila.

¹⁶ Huanäi jü namuta béppa kátekame ä osam echíu kibachak. Huanäi juka buíapo etta tóboktiak.

¹⁷ Senu ángel tiöpo téhuekapo kátekamta bétana yeu siika, ket senu osa buahuim jípureka. ¹⁸ Huanäi altarpó täbui ángel yeu siika, táijta béppa úttiärata jípureka. Huanäi tüisi kusisi át cháchayek, hua osa buahuim jípurementachi, ínel jíaka:

—¡Em osa buahuimë áman kibacha! ¡Huanärë paraj takam náu lópola buíapo chákame chúktia, bueituk jume paraj takam béja buássi!

¹⁹ Jü ángel éntok ä osam buíata béppa búitiriak. Huanäi am chúktiak, jume páraj taakam, jume páraj eechim buíapo ayukame. Huanäi jume páraj takam canoa bueürupo am töaka am chirijtiak, jum Diosta omtirapo. ²⁰ Jume páraj takam éntok, buére jóära pákun chirijtiahuak. Huanäi am töhuakapo éntok, ójbo yeu siika. Baniata bénasi báij cien kilómetropo chíbejtek, bueituk kábäi pereinammeu tájti yuumak.

15*Guoy búsan kókoam simeta chúpëpo huéenakeme*

¹ Téhuekapone täbui señalta bitchak, buéuruk entok at guomtisi maachik: Guoy búsan ánglesim guoy búsan kókoam simeta chúpëpo äbo huéenakeme jípurehui. Bueituk ímëyi chúppey, jü Diosta omtëhui.

² Kétne ä bitchak, bahue vik-riota bénnak, tájimak náu kütiarita, entok jume yölataka yeu sákalame, bahue vik-riota béppa jábuekame, Diosta arpan jípureka. Ímëi áma yölataka yeu sájjak, juka animal máusi machita béppa, entok alë bénak yáarita béppa, entok ä tepojtim béppa, entok ä téhua número béppa. ³ Huanäi Moisés Diosta bétuk jíápsame buikimim buiikay, entok Kabarata bétana buiikim, ínel jíaka:

Buéresi entok ujoori síme jita em yáalähui, Señor Dios, síme Útteata jípureme.

Lútulaimme, tepam huéchiasi maachi, entokim lútüria, jume em böom, empo síme ániat Rey.

⁴ ¿Jábesu kaa enchi máujnake, Señor, entok em téhuam úttinake?

Bueituk empo jíba santo;

huari béchibo, síme naciónim, emou yáijnake,

entokim enchi úttinake,

bueituk jü lútüria em yáaläu béja bít-huak.

⁵ Chúkula íkái simasukne ä bitchak, téhuekapo tiöpo tua Diosta tabernaculo étapohuakamta. ⁶ Tiöpo bétana éntok, guoy búsan ángelesim áma yeu sájjak, jume guoy búsan kókoam bem mámpo jípureka, lino totósalim bebelojkom súpeka, entok táupo huásala cíntom oropo yáarim jípureka. ⁷ Huanäi huépülaka jume naiki jiápsaka áma aneme jume guoy búsan ángelesim guoy búsan copam oropo yáarim am mákkak, Diosta ómtiriay tátapunim, hua jíba yü huásu-huásuktiapo jiápsame. ⁸ Jü tiöpo éntok buiichiay tápunak, Diosta lóoria entok ä úttiära áma ayukä béchibo. Huanäi kaabe ára áman kibakey, jum tiöpopo, jume guoy búsan ángelesim jume guoy búsan kókoam bem mámpo jípureu am lütiau tájti.

16

Jume copam Diosta omtëu jípureme

¹ Senu jáhuiata tüisi kusikne jikkajak, tiöpo bétana jume guoy búsan ángelesimneu ínel jámta:

—Ámanem sájaka buíata béppa am töa, jume guoy búsan coopam Diosta ómtiriay tátapunim.

² Jü ángel bat huéeme áman siika. Huanäi ä copapo ayukamta buíata béppa töak. Huanäi animal máusi machi markata jípuremmet entok juka alë bénak yáarita úttilemmet sähua juénaka entok úttesi chicha jubaka ámet yeu siika, jume yorememmechi.

³ Jü ángel guoyiku huéeme ä copapo ayukamta bahueta béppa töak. Jü bahue báa éntok yorem mukilata ójbo bénasi áu yáuhuak. Huanäi síme bahuepo jiápsaka aneme kókkok.

⁴ Jü ángel bájiku huéeme bathuemmet entok ják báam yeu pótäpo juka ä copapo ayukamta áme béppa töak. Huanärim ójbosi emo yáuhuak, jume báam. ⁵ Huanäine juka ángelta báammeu bíttuata jikkajak, ínel jámta:

—Empo huépülsi lütüriata jíba ára joame, Señor, Empo jiápsame éntok jiápsaihui, jü Santo, bueitukë ínëli bétte nokta ámet chúppak. ⁶ Bueituk bempo em gentepom joome entok profetam ójbo guótiak; én éntok empo ójbota am jítuak. Akim ä mabetpo yúmala.

⁷ Kétne senuk jikkajak altarta kátekä bétana, ínel jámta:

—Lütüriapo Señor Dios, símeta ára joame, empo lütüriapo entok kuttílasi em noki ámet chúppak.

⁸ Jü ángel naikiku huéeme ä copapo ayukamta täata béppa töak. Täa éntok úttiäraata mákhuak, ä tájji yóremraata am táanakë béchibo. ⁹ Huanäi simem úttesi jiokot machisi tájaka taahuak. Tërim kaa Diostau emo jiápsi kuaktiak, entokim kaa ä úttilek, ál-lam jájjana áa bétana nookak, áapo úttiärata jípureme, íkái chibuk jekamta béchibo.

¹⁰ Jü ángel mamniku huéeme ä copapo ayukamta jü animal máusi machita ä yeyesä banco béppa ä töak. Huanäi nésahueka reytaka ä kátekäpo kaa machika taahuak. Huanärim kókosi ä innëaka emo nín kékkey. ¹¹ Huanärim Dios téhuekapo jiápsamta bétana jájjana nookak, juka kókosi bem innëau béchibo entok bem sähuaam béchibo. Júnentaka jünem kaa emo jiápsi kuaktiak Diosta bėj-reka bem jiápsá násuk junne.

¹² Jü ángel búsaniku huéeme ä copapo ayukamta buére bathue Éufratesta béppa töak. Jü ä bää éntok huaakek, böota ayunakë béchibo, reyim täata yeu huë bétana kateme áma huám am kannakë béchibo.

¹³ Huanäine jü dragóna tem bétana entok jü animal máusi machita tem bétana entok jü profeeta ára nókichí tem bétana baj espíritu chicha machim bátächim benamne yeu kateme bitchak. ¹⁴ Bueítuk lemooniom espíritumme. Señalimim johua, entokim reyim síme ániat anemmehuim kaate, áma náu am tóij báreka jum nássuahuäpo hua Diosta simeta ára joä buére táapo. ¹⁵ “¡Áchem suuhua! Ínapone lak-ronta bénasi äbo huéiye. Túisi yúmalasi al-lehuamta jipunake jü kaa kócheka jiápsame entok ä sánkohua suayame. Bueítuk ä sánkohua kaa suayame éntok, tiusi kaa sánkoka hueramnake.” ¹⁶ Huanäi áma náu am tójjak, jume reyim, hebreo nokpo Armagedón ti téhuaakapo.

¹⁷ Jü ángel guoy búsaniku huéeme ä copapo ayukamta jekapo ä guótiak. Huanäi senu buére jáhui áma yeu siika, áman tiöpo téhuekapo kátekä bétana, jum buére banko yáurata bétana, ínel jáka:

—¡Béja chúpila!

¹⁸ Huanäi béroktiriam ayu táytek, entok jáhuim entok yúku omtiriam; entok buía túisi áu yoyoak. Yoremta ími buíata béppa jiápsay naateka, jauhuey junne kaa ínëli úttia áu yoyoolatukay, jü buíya. ¹⁹ Huanäi jü buére jóära báisi náikim huétchek, entok jume huate buére jóära ániat ayukame huáttek. Huanäi Dios buére jóära Babiloniatau huáhuaatek, ómtira vinota ä jítua báreka, bueítuk áapo áu ä bíttuak ä ómtëpo. ²⁰ Huanäi síme jume buía káhuim bahue násuk jokame, entok jume júya káhuim, ámam kaitatuk. ²¹ Huanäi téhueka bétana yóremrata béppa téjam túisi buereka kóm huáttek, cuarenta kilota béppa bétteka. Huanäi jü yóremra Diosta bétana jájana nookak, íri kaa túhua téjam bétana ámeu sikamta béchibo, bueítukim úttesi jìokot yáhuak.

17

Jü jámut yún yorememmak jiápsame jìokot noki át chúpahuame

¹ Huanäi yepsak huépülaka, jum guoy búsan ángesimpo huéeme, jume guoy búsan copam jìpureihui. Huanäi ínomak nookak, ínel inou jáka:

—Ábe huéiye; huanäine enchi ä bíttuanake jáchin jìokot machisi áu ä huéenakëhui, jü jámut yún yorememmak jíapsilamtahui, yun báam béppa kátekame. ² Huárimakim totösula, jume reyim ími ániat jiápsame; jume ími buíapo jóakame éntok, jü ä kaa tíura vinoyim naakosula.

³ Huanäi Espíritupo ánia see päriau bíchaa nee núk siika. Huanäine huépul jámutta bitchak, animal kútko síkirikut béppa kátekamta, yún téhuam Diosta báj-reka juénasi jíame át jìojtetaka, guoy búsaním kóbakamta entok guoj mamnim ahuakamta. ⁴ Jü jámut éntok kútkosi síkirim entok síkili azuulik sánkokay, entok oroyí entok téta ujyorim-meyi entok perlammeyi túlisi áu yáalatukay. Á mámpo éntok oro copata jìpurey; jita kaa bibit máchik entok jábetamak júne ä boböyëu

jaiti máchiray tápuniakay. ⁵ Ä kóba méjèriat éntok, senu téhuam kara ámet jüneetume jiojtetukay: “Jü buére Babilonia, jü jáamuchim kaa titihuëram áiye, entok síme juka ímí buíapo jaiti machik johuamta kétchi.” ⁶ Huanäine jünëiak juka jámutta naa múkilatukáihui santom ójbuayi entok jume Jesústa téhuam súaleka kókkokame ójbuayi. Ä bíchakane guómtek, entokne úttesi át guómtilataka taahuak. ⁷ Jü ángel éntok ínel inou jiaahua:

—¿Jatchiakasë át guómtila? Ínapo enchi téjhuaanake, juka jámutta bétana esotaka kaa jüneriahuamta, entok jü animal máusi machik ä huéria bétana, jü guoy búsaním kóbakame entok guoj mamnim ahuakame. ⁸ Jü animal máusi machi em bíchakähui bannaataka jíápsay; én éntok kaa jíápsa. Të én éntok, mékka kóm guójöria bétana jikau jámu báare. Jikau jámusuk, jíbapo béchíbo áu tárúnau bíchaa huéenake. Jume buíapo jíápsame ániata naatekápo bem téhuam kaa jum libro yü jíápsihuápo jiojterime guómtinakemme, animal máusi machita bíchaka, hua bannaataka jíápsáihui; én éntok kaa jíápsa, entok júchi jíápsinake.

⁹ Íri jü kóba suahuata jípuremta béchíbo: Jume guoy búsan kóbam guoy búsan káhuimme; huámechí béppa káttek, jü jámmut. ¹⁰ Entokim guoy búsan reyim. Mamnikam béja huáttila; huépúlaka én nésahue; senu éntok ketune kee yepsa; të yepsak éntok kaa bínhua ímí annake. ¹¹ Jü animal máusi machi bannaataka jíápsáihui, én éntok béja kaa jíápsa. Íri jü rey guoj naikiku huéeme, entok kétchi jü guoy búsaním násuk náikiari; entok áu ä tárúnakeu bíchaa huéiye.

¹² Jume guoj mamni ahuam em bíchakähui, guoj mamni reyimme. Ketunem kee ä mabeta, reytaka bem nésaunakepo. Të senu horapom yäurata mabetnake, reyim bénasi, jü animal máusi machitamaki. ¹³ Ímëi nanancha éiya, entokim bem úttiärata entok bem yäura juka animal máusi machita ä máknake. ¹⁴ Kabaratamakim náassuanake; jü Kabara éntok am kobanake, bueítuk Áapo síme reyim béppa Rey, entok síme nésahueme béppa nésahue. Jume Áamak aneme éntok, Diosta bétana núnurim entok yeu púarim entok jume át jíáapseka kaa ä koptiame.

¹⁵ Jü ángel két ínel inou jiaahua:

—Jume báa búrum jámut yún yorememmak jíápsilamta kátekápo em bíchakähui, pueblomme; juebena gentemme, tábui nókta nokame, entok naciónimme. ¹⁶ Jü animal máusi maachi entok jume guoj mamni ahuam animal máusi machitat em bíchakäu, ímëi juka jámut kaa tihuëraata kaa bíbit péenake, entokim áapola sipasola kaa súpekamta tóijnake, entokim ä takahua huakaj buänake, entokim táijpo ä táanake. ¹⁷ Bueítuk Dios bem jíápsipo ä yétchak, ä éau am yáanakë béchíbo: nánancha éaka bem yäura animal máusi machitam ä máknake, Diosta noki chúpëu tájti. ¹⁸ Jü jámut em bíchakäu éntok, jü buére jóära ímí ániat reyim béppa nésahueme.

18

Jü Babilonia huéchekame

¹ Íkái simsk éntokne senu ángelta téhueka bétana kóm huémta bitchak, yáura úttiáraata jípuremta. Jü buía éntok ä machiriahuak ä looriayi. ² Huanäi úttia kusisi cháchayek, ínel jíaka:

—¡Béja huétchek! ¡Béja huétchek, jü buére Babilonia! Lemooniom éntok áma jóatela, éntok sime espíritu jaiti mamachika áma éusula, éntok sime huikit jaiti mamachim éntok kaa bíbit máchikam áma tosatela. ³ Bueítuk sime naciónim ái naakok, jü úttesi kaa ä tiura vinoyi. Jume reyim ániat jíápsame éntok áamak totösuk. Jume ímí ániat jita nenenkame éntok áma rikotuk, jü jita yún uyorik áma ayukamtayi.

⁴ Huanäine senu jíahuíta jíkkajak, téhueka bétana ínel jiamta:

—Ámem yeu kaate, eme ín pueblo, juka kaa túhuata bem jóahui kaa enchim ámemak ä jonáké béchibo, éntok juka chibu jékata ámeu ayunakemta kaa enchimmet huéenaké béchibo. ⁵ Bueítuk jü kaa túhua bem jóau téhuekau tájti yúmala; Dios éntok sime bem kaa túhuabeu huahuaatek. ⁶ Akem ä mákka, áapörik enchim ä mákaka bénasi, éntok guosa nat béppem ä béjtua, jum copapo. Juka jijíhuamta huatem béchibo ä yáakáhuem ä yáaria, guosa áa béppa ché úttiakamta. ⁷ Ahuä buérialéká béchibo, éntok tüisi al-leesuka ä jíápsaká béchibo, ché júnem kókosi ä éetua éntokem ä buantua; bueítuk ä jíápsipo ínel jiaahua: “Ínapone reinata bénasi káttek, éntokne kaa jókoptula, éntokne kaibu buanhuamta bínnake.” ⁸ Huarí béchibo senu táapo sime chibuka át jeknake: kókkohuame, buanhuame, éntok tébaa. Éntok tájij táana, bueítuk buére úttiak jü Dios, jü Señor juka nokta béttek át chúpame.

⁹ Jume reyim ániat aneme áamak totösulame éntok al-leaka áamak jíápsilame buannakemme; éntokim jíápsipo kókosi ä sirok-rianake, juka buichiata bíchaka ä táahuayo. ¹⁰ Mékka jábueka jíokot ä johuay májhuekam ínel jiaunake:

—¡Ay, ay! ¡Empo buére jóara Babilonia, jü buére jóara tüisi úttiakame! ¡Bueítuk senu horapo Diosta noki béttesi emót chúppuk!

¹¹ Jume ániat jita nénkilerom éntok buaana, éntokim jíápsi kókosi ä sirok-ria, bueítuk béja kaabe juka bem nenenkäu jínnu: ¹² oro áusülipó, platapo, téta uyorí, perlampo yáata, sánko lino finopo yáata, síkirika, sedapo yáata, kútkoka, sime jita kúta túlisi jubata, jita marfilpo yáata, jita kúta yeu púaripo yáata, jita cobre yáata, sisíguok yáata, éntok mármolpo yáata, ¹³ éntok canelata éntok buáhuamta kíasi jubak jojoame, inciensota, mirrata, olibanota, vinota, aceiteta, harina ché túrita, tiríjkom, animaalim jita pupúateme, kabaram, kábäim, carrom, éntok súmataka tekípanuame, bueítuk íméi yóremraata jíápsim. ¹⁴ Huanärim jü buére jóaratau ínel jiaunake:

—¡Béjé kaa am jípure jume taka kiuhuam, tepa em türèhui! ¡Jíba béchibé ä tárúk, juka uyorisi em jípusukáhui, éntok em rikoata!

¹⁵ Jume íkái tekípanuame, éntokim rikotuk jü buére jóarata huámi, mékkam jábueka tahananake, májhueka jíokot ä johuayo. Buanakam ä sirok-rianake, ¹⁶ ínel jíaka:

—¡Ay, ay jü buére jóarata béchibo! ¡Áapo lino finota éntok kútkok éntok síkirim súpekay, oroyi, téta uyorimmey éntok pérlammeyi! ¹⁷ ¡Bueítuk senu horapo tejalhuak, jü yún jita rikora ä jípureihui!

Jume barcopo huéhueriame nésahueme entok síme jume barcompo kakateme, entok síme jume marinerom bahuero tekipanuaka emo aniamé mékkam jábueka taahuak. ¹⁸ Á béetëu buichiata bíchakam cháchayek, ínel jáaka:

—¿Jíta buére jóárasu í buére jóárata bénaakay?

¹⁹ Huanärim bem kóbam béppam emo buíatuak, chayeka, buanaka entok jìokot jáaka:

—¡Ay, ay jü buére jóárata béchìbo! Yún jita ä jìpureìbeyim rikotuk, síme jume bahuero barcom jìpureme. ¡Bueituk senu chùbalaposu tejalhuak!

²⁰ ¡Empo téhueka al-leäe, jü buére jóárata bétana! ¡Éntokem al-leiya, eme Diosta yoremraapo joome, entok apóstolim entok profetam! ¡Bueituk Dios jìokot nokta át chúpaka ä yäura bíttuak, enchim béchìbo!

²¹ Huanäi senu ángel úttiakame huépul tétata nüka, buére téta morinota bénnak. Huanäi bahuéu kóm ä jímmak, ínel jáaka:

—¡Téta úttiaka kóm jìmmaahuaka bénasi kóm tatabna, jü Babilonia, jü buére jóára! Huanäi jauhuey junne kaa téuna. ²² Jauhuey junne em böommet béja kaa jìkkajjtunake, arpa ponhuame, entok baka kúsia, entok trompeeta. Entok jita tékil mámpo johuame junne kaa emót téuna; morino jáhui junne kaa emót jìkkajjtunake. ²³ Jauhuey junne béja kaa emót machirianake, jü lámparata machiria, entok emo jubhuame pajko jáhui kaa emót jìkkajjtuna. Bueituk jume em jita nenkileerom ími ániat úttiitam jìpurey, éntoke em móriay síme naciónim, báitattäusuk. ²⁴ Bueituk jümü buére jóárapo ójbo áma téihuak, profetam entok Diosta yoremraapo joomem entok síme jume ími ániat súahuakame ójbo.

19

Jü téhuekapo Diosta úttìlhuame

¹ Íkai simsuko senu jáhuitane jìkkajak, tüisi kuusik téhueka bétana, juebenam yun náu anë bénasi, ínel jáamta:

¡Aleluya! Jínëuria, entok yórihuame, entok lóoria, entok úttiära,

ítom Señor Dios am áttiak.

² Bueituk áapo lútulaisi entok lütüriapo áman ä yäura bíttebok.

Áapo jü jámut buére kaa tihuemtat nokta béttek át chúppak, bueituk ä kaa tiuray ániata nasontek.

Entok jume Diosta nésau joame áma súahuakame ä bejtutuak apörìkuchi.

³ Juchim ínel jáahua:

—¡Aleluya! Á buichia éntok jìba huásu-huásuktiapo jìkau huéiye.

⁴ Jume veinte áma naiki yoiyöturim entok jume naiki jíápsaka áma aneme tónommia jápteka buíau kóm chätuk. Huanärim Diosta úttilek, juka yórisi machi buére banko yäurapo kátekamta. Huanärim ínel jáahuay:

—¡Júnentunake! ¡Aleluya!

⁵ Huanäi jü buére yórisi machi banko yäurapo senu jáhui yeu siika, ínel jáaka:

Ítom Diostem úttile, síme eme ä nésauri joame,

entok ä yöreme, junëli jume chë kaa ériahuame
entok jume ériahuame junne.

Jü Kabarata jubë pajkopo kuptey jibuähuame

⁶ Huanäine jáhuita jákkajak, juebenam náu anë bénasi, baa bürum jáhui bénasi éntok buére yúku omtiriam jáhui bénasi, ínel jámta: ¡Aleluya! Bueituk jü Señor itom Dios simeta ára joame reytaka nésahue.

⁷ Ujyorisite éenake, entokte al-leenake, entokte lóoriata ä máknake, bueituk Kabarata jubëu pajko béja yuumak.

Ä kunaseme éntok tülisi áu yáaka sánkotela.

⁸ Áapo éntok lino finoyi tülisi machiyi entok belojkoy súpetuahuak. Bueituk jü lino fiino, Diosta pueblopo joomem Diosta bíchäpo tülisi huéchiassi anhuame.

⁹ Jü ángel éntok ínel inou jiaahua:

—Akë ä jiojte: “Al-leehuame áme béchibotunake, jume Kabarata jubë pajkopo jibuä iaahuaka núnurim.”

Huanäi ínel inou jiaahua:

—Ímëi Diosta nokim lütüriamme.

¹⁰ Huanäine ángelta guókpo áu tónommia kíktek, ä yöri báreka. Áapo éntok ínel inou jiaahua:

—Èe, ¡katë júkai johua! Bueituk ínapo Diosta nésauri johua, emo bénasi, entok Cristota huám émomak aanim, entok Jesústa bétana nok lütüria kaa koptiame bénasi. Diostë yöre.

Bueituk jü Jesústa nok lütüria profeciata espíritu.

Jü kábäi tósaliit jikat yessimeme

¹¹ Huanäine téhuekata étaporikne bitchak; kábäi tósali éntok áma yeu machiak. Jü át yessimeme éntok, jü huitti Diostat jápseka tua lütüriapo ájária ti téhuak, bueituk lütüriapo huám nésahue, entok nássua. ¹² Ä pusim éntok tájita béetë bénaakay. Ä kóbat éntok yún diadeemam huériay. Entok senu téhuam át jiojterim jípurey, kaabeta éntok täyhui, áapo jíbba. ¹³ Ä súpem éntok símekut ójbokay; ä téhuam éntok, “Diosta Nookim”, tim téhuaakay. ¹⁴ Jume téhuekapo sontarom éntok, lino fino totösaliik entok tülisi machik sánkoka áa sáukim kaatey, kábäi totösalimmechi. ¹⁵ Ä tem bétana éntok ejpara buahui síbulaika yeu huéiye, jume naciónim, ay kókosi yáa báreka. Áapo éntok kutkutti jíbebia sisíguokiya ámet nésaunake. Huanäi Dios simeta ára joame tüisi omteka ámet cheptinake, jum vinota jojoäuäpo. ¹⁶ Ä sánkot entok ä máchammet ímëi téhuam át jiojteri: “Símem reyimmeu Rey síme nésahueme áapo sauhue.”

¹⁷ Huanäine senu ángelta táat huékamta bitchak. Huanäi tüisi kusisi cháchayek, síme huikichim téhueka násuk nenëyemmehui, ínel jáka:

—¡Äbem kaate, éntokem Diosta buére kuptey jibuähuäpo náu rúkte, ¹⁸ bueituk reyim entok jume sontaro yö yáarim huaakas enchim buänakë béchibo, entok yöreme üütüakame huaakas, kábäim entok ámet josakame huaakas, entok símem súmataka entok kaa súmataka aneme huaakas, jume chë kaa ériahuame entok jume ériahuame huaakas!

¹⁹ Huanäine animal máusi machita bitchak, entok reyim ániat aneme entok bem sontarom, emo náu tóij-lame jü kábäit yessimem-tamak nássua báreka, entok ä sontarommaki. ²⁰ Huanäi jü animal máusi machi peresotehuak, áapörimak entok jü profeeta ára nókichi ä bíchäpo señaalim yáakame. Júmëi am bätäulatukay, jume animal máusi machita marka mabetakame entok alë Bénasi yáata úttilekame. Ímëi guoyika jíápsakam táji baubäata Bénaku azuufrey béetëpom kóm guötiahuak. ²¹ Jume huate éntok súahuak, jume ejparam kábäit yessimemta tempo yeu huémtayi. Huanäi síme jume huikichim huakajta ára buáyeme am buäka jóbuak.

20

Jume mil huásuktiriam

¹ Senu ángeltane bitchak, téhueka bétana kóm huémta, mékka kóm guójöria llavem huériaka, cadeena bueürum éntok mámpo jípureka.

² Huanäi juka dragónta buíssek, jü bakot binhua jakhuey huéeme, jüri beja jü diablo entok Satanás. Huanäi mil huásuktiapo ä súmmak.

³ Huanäi mékka kóm guójöku kómä jímmak. Huanäi ä páttiak, entok ä sello áa béppa yétchak, jume naciónim béja kaa ä bätatäunakë béchïbo, mil huásuktiriam yumäu tájti. Íkai simsuk éntok júchi chúbala búttiana.

⁴ Huanäine banko yäuram bitchak. Huanärim éntok ámet jotek, jume yäurata mabet-lame Diosta noki jábetat chúpanakeme. Huanäine két am bitchak, jume kóba chúktiahuakame Jesústa lütüria bem nokakä béchïbo entok Diosta noki béchïbo. Ímëi animal máusi machita entok jume alë Bénak yáarik kaa úttilekame, entok juka markata bem kóba méjëriat entok bem mámpo júne kaa mabetak. Huanärim jíabiteka jíápsak, entokim Cristotamak mil huásuktiapo nésahuek. ⁵ Të jume huate kókkolame katim júchi jíabitek, mil huásuktiriam yúmak jübua. Íri jü kësampo jíabitehuame. ⁶ ¡Tüisim al-leenake, jume kësampo jíabitehuäpo jíabitekame! Jü mukia guoyikun huéeme kaita ámeu yáanake, ál-lam sacerdotemtunake, Diosta entok Cristota béchïbo, entokim áamak nésaunake mil huásuktiapo.

⁷ Mil huásuktiriam yúmako, Satanás búttiana, ä páttiatukäpo. ⁸ Huanäi yeu sika naiki kätana naciónim, síme ániat ayukame bätäunake, Gogta entok Magogta, náu am tóij báreka am nássuanakë béchïbo. Ímëi éntok bahue sëeta Bénasi búrunake. ⁹ Huanärim síme ániat bétana ámam jikau náu yájjak. Diosta yoremem nau anëpo entok buére jóära Diosta nákéhuim kóntiak. Të Dios téhueka bétana tájta kóm simtuak. Huanäi símem táiyak. ¹⁰ Huanäi jü diablo am bätähuakame baubäa azuufrey táji béetëpo kóm jímmaahuak, jum animal janti machita entok profeeta ára nókichita anëpo. Huanäi jü tüisi kókosi buanhuame kaa chúkteka ámeu ayutuana, taahuarit entok tukaarit naa búrujti jíba yü huásu-huásuktiapo.

Buére rey banko tósali yäura bít-huame

¹¹ Huanäine buére rey banko tósalik bitchak, entok juka áma kátekamta. Ä bíchäpo jü buíya entok jü téhueka yehuim ténnek. Huanäi jü bem annakepo ják júne kaa téihuak. ¹² Huanäine

jume kókkolam bitchak, jume chë yörisi maachim entok kaa yörisi maachim, Diosta bíchäpo jábuekame. Huanäi jume librom etapohuak, entok täbui librom kétchi; ímëi éntok jápsihuame librom. Huanäi jume kókkolam yäura bíttuahuak, buéituk juka jita bem yáakäu jum librompo jiojterita jiäpo ámani. ¹³ Huanäi jü bahue kókkolam ä jípurëu yeu am sákatuak. Jü muerte entok jü Hades kókkolam aneïpo jume kókkolamim yeu sákatuak. Huanäi huehuëpulaka yäura bíttuahuak, síme jita bem yáakäpo ámani. ¹⁴ Huanäi jü muerte entok jü Hades baubäa tájihuim kóm guötiahuak; íri kókkohuame jü guoyikun huéeme. ¹⁵ Síme jume bem téhuam kaa áma jiojteri jípureme jum jápsihuame libropo, baubäa tájihuim kóm guötiahuak.

21

Téhueka bemela entok buía bemela

¹ Senu téhueka bemelatane bitchak, entok senu buía bemelata; buéituk jü téhueka bat huéeme entok buía bat huéeme lütekamme. Bahue júne béja kaitatuk. ² Entok ínapo Juan juka buére jóära Diosta yeu púari, Jerusalén bemelatane bitchak, Diosta téhueka bétana kóm huémta, kuna báaremta túlisi áu yáalata bénasi, ä jub báaremta béchíbo. ³ Huanäine téhueka bétana senu jáhuita túisi kusisi jáamta jikkajak:

—¡Dios én síme gentetamak jóuhuak! Ámemak jápsinake; bempo éntok ä pueblotunake. Dios éntok ámemaktunake, bem Diostaka. ⁴ Dios bem pusim síme ópua tútenake; entok kókkohuame kaitatunake, entok buanhuame junne. Kókosi éehuame junne, entok huántiriam junne, buéituk jü jita bát ayukaihui béja lütek.

⁵ Jü rey bankopo kátekame éntok ínel jiaahua:

—Ínapone símeta én bemelasi johua.

Huanäi ínel inou jiaahua:

—Akë ä jiojte, buéituk í nokhuame tua lütüría entok lütula huëpo huéiye.

⁶ Huanäi ínel inou jiaahua:

—Béja yáasuhuak. Ínapone jü Alfa entok Omega, jü bát huéeme entok chúpëpo huéeme. Huaka báimukemta, ínapone ä baa miknake, kaita béjtuaahuaka, jume bääm yeu chépteme jápsihuamta yore mákame. ⁷ Huä yöokame símeta íkái mabetnake. Ínapo éntok áu Diostunake; áapo éntok ín úussitunake. ⁸ Të jume nanahuiam, jume Diosta kaa súalëram, jume jaiti máchiraaku jápsame, jume jábeta súalame, jume kaa emo jubeka náu jápsame, jume móriata boojoriame, jume dios yorem yáarim yöreme, entok síme jume ára nókichim, jum baubäa tájita béetëpo entok azuufrekäpom annake. Íri jü guoyikun huëpo kókkohuame.

Jü Jerusalén bemela

⁹ Huanäi senu ángel jume guoy búsanimmak náikiari, guoy búsan copam guoy búsan kaa túhua kókoammey chúkula hueenakemtay tápunim jípureme, inou siika. Huanäi ínomak nookak, ínel jíaka:

—Binë huéiye. Ínapone juka kunasemta enchi bíttuanake, jü Kabarata juubi.

10 Huanäi Espíritupo senu buére káhuu entok mejikachikun nee núk siika. Huanäi buére jóära Diosta yeu púari Jerusalénta nee bíttuak, téhueka Diosta tehueka bétana kóm huémta. ¹¹ Diosta lóoria jípurey; ä machiria entok téta tüisi ujjorita bēnaakay, téta jaspeta bēnasi; cristalta bēnasi naa machiakay. ¹² Buére jóära Jerusalén chíkola entok téta kóräita buēuruk mejikachik jípurey, doocem puertakamta. Puertampo entok huēpul ángelesim jābuekay, entok téhuam puertammet jiojteritukay; ímēi jume dooce familiam Israelta üusim téhuam. ¹³ Täata yeu huē bétana, báij puertam; norte bétana, báij puertam; sur bétana, báij puertam; täata áman huéchē bétana, báij puertam. ¹⁴ Jü buére jóära téta kóräi entok dooce tétam nahuakay. Ámet entok áma jiojteritukay, jume dooce Kabarata apóstolim téhuam.

¹⁵ Jü ínomak nokame entok ili bakata áy jujünaktehuamta oropo yáata jípurey, buére jóärata entok ä puertam entok ä téta kóräi jünakte báreka. ¹⁶ Jü buére jóära naa reekisi náikim tébiakay; ä tébia entok ä buékaa ket nánälaitukay. Jü ángel entok ä ili bakay ä jünaktek, juka buére jóärata: guoy mil áma guoy cien kilómetrotukay, ä tébia. Entok jikau bíchaa entok ä buekaa ket nánälaitukay. ¹⁷ Huanäi sep téta kóräita jünaktek. Sesenta y cinco méetrom jípurey; jü ángel yoremta áy jujünaktemtay ä jünaktek.

¹⁸ Jü kóräi entok téta jaspepo yáaritukay; jü buére jóära entok oro áusülitukay; vik-rio kálakosi bēnasi bélojkoakay. ¹⁹ Jume buére jóärata kóräi nahuam entok, síme ujjori tétammeyim tülisi yáaritukay. Jü nahua bát huéeme jaspetukay; jü guoyiku huéeme zafirotukay; jü bájiku huéeme ágatatukay; jü naikiku huéeme esmerál-latukay; ²⁰ jü mamniku huéeme ónicetukay; jü búsaniku huéeme cornaliinatukay; jü guoy búsuniku huéeme crisólitotukay; jü guoj naikiku huéeme beriilotukay; jü bätaniku huéeme topaaciotukay; jü guoj mamniku huéeme crisopra satukay; jü oncepo huéeme jaciintotukay; jü doocepo huéeme amatistatukay. ²¹ Jume dooce puertam entok dooce pérlamtukay; huépü puerta huépül pérlay yáatukay. Jü buére jóära böo entok oro áusülitukay; bik-riota bēnasi naa machiakay.

²² Kanne tiöpota áma bitchak, bueítuk jü Señor Dios síme úttiäraata jípureme, áapo áma tiöpo, entok jü Kabara kétchi. ²³ Täata entok mechata ä machirianakēhui kaa áu bëye, buére jóäratahui, bueítuk Diosta lóoria béchibo bíttu. Jü Kabara entok ä machiria. ²⁴ Jume naciónim jínēutunakeme ä machiriapom naa kannake. Jume reyim ániat aneme entok bem yún jita jípurēu áu tóijnake, ä yöreka. ²⁵ Ä puertam taahuapo jauhuey júne kaa páttiatunake, bueítuk jümü kaita tukaaritunake. ²⁶ Huanäi jume naciónim lóoria entok bem yörihuäu áu huérianana. ²⁷ Kaita jita chicha machi áma kibaknake, o jaiti machik jojoame, entok ára nókichiata boojoriame junne; ál-la jume bem téhuam libro jíapsihuamta Kabarata áttiampo jiojterim.

22

¹ Chúkula bathueta kaa chicha machik nee bíttuak, baa ámey jíapsihuame, vik-riota bēnasi bélojkom. Ímēi Diosta entok Kabarata banko rey bétuk bétanam yeu huéiyey, ² jü buére jóärata böo násuku.

Ímëi náapo éntok, júya áma yötu, jíapsihuaamta yore mákame, bathueta íatana entok huáyтана. Huásuktiapo doocesi tatakay. Chíkí metpo tatakay. Jume buére júya sáhuam éntok, naciónim ámey jítto béchibotukay. ³ Huanäi hua juénasi éhuame áma kaitatunake. Diosta entok Kabarata banko rey áma annake; ä néshui joame éntok ä yörinake. ⁴ Entokim ä pújba bínnake. Ä téhuam éntokim bem kóba méjëríammet jípunake. ⁵ Júmü kaita tukaaritunake. Huanäi éntok lámpara machiria entok tää machiria kaa ámeu bínnake, buéituk Dios Señor ä machiria am máknake. Entokim rey nésaupo yü huásu-huásuktiapo nésaunake.

Cristota yebijnakeu abe yuuma

⁶ Huanäi jü ángel ínel inou jiaahua:

—Í nokhuame tua lütüría entok lütula huëpo huéiye. Jü Señor Dios, profeeta espíritum áttiakame, ä ángel äbo bíttuak, ä nésauro joame juka láuti yeu huéénakemta am júneria íaaka.

⁷ —Empo, ¡läutine yebijnake!

¡Diosta tü éäu áamaktunake, jü ä ériame íkái profeciáta nooki, ímí librompo!

⁸ Ínapo Juan íkáine jíkkajak, entokne ä bitchak. Chúkula éntokne ä jíkkaijsuka entok ä bíтчuka, guókpone áu tónommia kíktek ä yöri báreka, jü ángel íkái nee bíttuakamtahui. ⁹ Të áapo ínel inou jiaahua:

—Ée, ¡júkärë kaa johua! Bueituk ínapone Diosta nésauro johua, emo bénasi, entok Cristotahuam émomak aanim, jume profeetam, entok síme jume ímí libro jíojteta nok jíkkajaka ä joame. ¡Diostë yöre!

¹⁰ Két ínel inou jiaahua:

—Katë ä éeso, íkái nokta libro profeciápo huémта, buéituk taahuari yúmaseka huéiye. ¹¹ Jü kaa lütula jíápsame éläpo kaa lütula jíápsinake; jü jaiti machik joame éläposu jíba jaiti machik jonake; jü lütula jíápsame éläpo jíba lütula jíápsinake; entok Diosta béchíbo huépülsi jíápsame jíba junëli jíápsinake.

¹² —Jeehui, ¡ínapone láuti yebijnake, juka enchim kobari ínomak huériaka! Íméine hueepulam nátepolá am máknake, juka bem kobakähui. ¹³ Ínapone Alfa entok Omega, jü ä naatëpo huéeme entok ä chúpëpo huéeme, jü bát huéeme entok ä lütëpo huéeme.

¹⁴ Yúmalasi al-lehuamta jípunake, jume bem sánkom báksíame. Lütüríam jípunake, jü júya jíápsihuaamtahui entok buére jóára puertampo huám ámam kímü béchíbo. ¹⁵ Të jume chüum pákum tahananake; alë bénasi jume móriáram, jume kaa emo jubeka nau jíápsame, jume yore súame, jume ídolom yöreme, entok síme juka ára nókíchiata türeme entok ä joame.

¹⁶ —Ínapo Jesús ín ángeltane enchimneu bíttuak, íkái iglesiampo enchimneu ä nok íaaka. Ínapone jü naahua entok jü Davidtat yeu simlame, jü chóki mékka machisi machiriame kethuey yeu sisimeme.

¹⁷ Huanäi jü Espiritu Santo entok jü jubiari ínélim jiaahua:

—¡Binë huéiye!

Jü íkái nok jíkkajakame két ínel jiaunake:

—¡Binë huéiye!

Jü bäi mukeme äbo huéenake. Jábe júne ínel éame éntok, bäa jíapsihuamta yore mákame jínake, kaita béjtuaka.

¹⁸ Ínapo én íkái ámeu nooka, síme huame ímí libropo jïojteta jíkkajammehui: Bueítuk jábetaka junne ímí áa béppa áu ä rúktiakátek, Dios jume béttesi kökoam ímí libropo jïojteta áu bíttuanake. ¹⁹ Entok jábe junne nokta ímí libropo jïojtëpo huémta ä úhuaako, Dios ä áttia ä úhuaanake, jum libro jíapsihuamta huëpo, entok buére jóära santo näikiarita, entok jita ímí libropo jïojterita.

²⁰ Jü íkái nokame ínel jiaahua:

—Tua lütüría chúbalaposune äbo yebijinake.

Júnentunake. ¡Jeehui! ¡Äbe huéiye, Señor Jesús!

²¹ Jü itom Señor Jesucristota tühua enchimmaktunake. Júnentunake.